

RIJKS GESCHIEDKUNDIGE PUBLICATIËN

GROTE SERIE

263

Bronnen

voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten van Zeeland

1318 - 1572

BAND I

UITGEGEVEN DOOR J.G. SMIT, J.W. BURGERS EN E.T. VAN DER VLIST

Rijks Geschiedkundige Publicatiën
uitgegeven door het
Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis

Grote Serie
263

Band I

Bronnen
voor de geschiedenis der dagvaarten
van de Staten van Zeeland
1318 - 1572

Band I:
Inleiding, lijsten en teksten 1318-1478

Uitgegeven door J.G. Smit, J.W.J. Burgers en E.T. van der Vlist

met medewerking van
M.-C. Le Bailly

Huygens ING (KNAW)

Het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (Huygens ING) is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

© 2011, 2018 Huygens ING (KNAW), Amsterdam
Postbus 10855 · 1001 EW · e-mail info@huygens.knaw.nl
www.huygens.knaw.nl

2^e druk 2018

Uitgegeven door Sidestone Press, Leiden
www.sidestone.com

Gezet door Frans Aussems grafisch ontwerp, Haren

978-90-8890-640-4 (Softcover)
978-90-8890-641-1 (Hardcover)
978-90-8890-642-8 (PDF e-book)

ISSN 0921-90 / NUR 680
ISBN 1ste druk: 978-90-5216-178-5

Het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (Huygens ING) maakt deel uit van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever, without prior written permission from the publisher.

Inhoud van band I

VII	Woord vooraf
IX	Inleiding
IX	<i>Toelichting van het onderzoeksterrein en definities van de gebruikte begrippen</i>
IX	A. Dagvaarten
X	B. Staten
X	<u>De drie Staten van Zeeland</u>
XIII	<u>De Staten-Generaal</u>
XIV	C. De Staten van de eilanden
XIV	<u>De Staten van Bewesterschelde</u>
XIV	<u>De Staten van Beoosterschelde</u>
XVI	<u>De Staten van Walcheren</u>
XIX	<u>De Staten van Zuid-Beveland</u>
XX	<u>De Staten van Noord-Beveland</u>
XX	<u>Schouwen, Duiveland en Tholen</u>
XX	D. De Staten van Zeeland en Prelaat en Edelen in de zestiende eeuw
XXIV	E. (Ambachts)heren en (leen)mannen
XXVI	<i>Afbakening van het onderzoeksterrein</i>
XXVI	A. Geografisch
XXVIII	<u>Dagvaarten van Holland, van Holland en Zeeland en van Zeeland</u>
XXIX	B. Chronologisch
XXX	<i>De bronnen</i>
XXX	A. Verlies van archieven en opgespoorde afschriften en aantekeningen
XXXII	B. Rekeningen
XXXV	C. Registers
XXXVII	D. Correspondentie
XXXVII	E. Verhalende en andere bronnen
XXXVII	F. Suggesties voor verder onderzoek
XXXVIII	<i>De vormgeving van de dagvaarten en andere activiteiten</i>
XLIII	Lijst van gebruikte afkortingen
XLV	Lijst van geraadpleegde en verkort aangehaalde literatuur
LI	Overzicht van archieven en archivalia
LII	Archieven in Zeeland
LXXXVIII	Overige archieven
XCVII	Lijst van dagvaarten 1318-1572
1	Teksten nrs. 1-1023 (1318-17 december 1478)

Inhoud van band II

355 Teksten nrs. 1024-1645 (17 januari 1479-22 september 1536)

Inhoud van band III

921 Teksten nrs. 1646-1928 (4 oktober 1536-1572)

1341 Index van eigennamen

1453 Index van zaken en termen

Woord vooraf

Het project ‘Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten van Zeeland 1318-1572’ (hierna kortweg *Dagvaarten Zeeland* te noemen) is opgezet analoog aan het project ‘Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland vóór 1544’ (in het vervolg kortweg *Dagvaarten Holland* genoemd). Dit laatste project heeft een lange geschiedenis gehad. Het is opgezet in 1923 en toen op het programma van de toenmalige Commissie van advies voor ‘s Rijks Geschiedkundige Publicatiën genomen. Nadat het tijdvak dat het project zou omvatten was ingekort tot 1515, is onlangs het laatste deel over deze periode verschenen. Daarmee zijn de *Dagvaarten Holland* (tot 1515) voltooid.¹

Bij de bewerking van de eerste delen van de *Dagvaarten Holland* is al in de jaren 1980 besloten na deel 1 de gegevens uit Zeeuwse archivalia over de gezamenlijke Hollands-Zeeuwse dagvaarten niet meer in die delen op te nemen (wel zijn er verwijzingen gemaakt), maar ze apart te houden, samen met het bronnenmateriaal over de louter Zeeuwse dagvaarten. In 1999 deed de gelegenheid zich voor een projectvoorstel *Dagvaarten Zeeland* in te dienen, toen het bestuur van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (de rechtsoptvolger van de eerder genoemde Commissie) het programma ‘Staatsvorming in de Late Middeleeuwen’ opstelde. Behalve de projecten *Dagvaarten Holland* en *Dagvaarten Zeeland* maakten daarvan ook deel uit het project *Gelderse Landdagen* en twee deelprojecten: een gids voor de landsheerlijke archieven van de Noordelijke Nederlanden tot 1500 (uitgezonderd uiteraard Friesland) en een bronnenpublicatie met de belangrijkste teksten voor het grafelijke bestuur van Holland. Al deze projecten en deelprojecten zijn inmiddels gepubliceerd.² Zowel in de gids als in de bundel neemt Zeeland een prominente plaats in.

Met de verschijning van de *Dagvaarten Zeeland* is het programma *Staatsvorming* nu afgerond. Aan de Zeeuwse dagvaarten hebben gewerkt: dr. J.G. Smit aan de periode tot 1494, dr. J.W.J. Burgers aan het tijdvak 1494-1572 en drs. E.T. van der Vlist aan beide periodes. Bij het transcriberen, dat de bewerkers grotendeels zelf hebben gedaan, zijn zij geassisteerd door mevr. E.C. Keij en mevr. M.J.C. Swüste. Aan de samenstelling van de lijsten hebben de bewerkers ieder hun aandeel gehad. Ook mevr. dr. M.-C. Le Bailly droeg

- 1 J.G. Smit, J.W.J. Burgers, E.C. Dijkhof, H. Kokken, W. Prevenier, M. Vrolijk en J.P. Ward (eds.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland vóór 1544*. 6 Delen in 9 banden. RGP Grote serie nrs. 201, 202, 242, 255, 256, 259, 260, 261, 262 (Den Haag 1987-2011). Voor de geschiedenis van dit project zie de Inleiding in het eerste deel. Twee bewerkers hebben hun dissertatie op het door hen bijeengebrachte bronnenmateriaal gebaseerd: H. Kokken, *Steden en Staten. Dagvaarten van steden en Staten van Holland onder Maria van Bourgondië en het eerste regentschap van Maximiliaan van Oostenrijk (1477-1494)* (Den Haag 1991) en J.P. Ward, *The cities and states of Holland (1506-1515): participative system of government under strain* (diss. Leiden 2001).
- 2 M.J. van Gent (bewerker), *Landdagen en andere landelijke bijeenkomsten van Staten en steden in Gelre en Zutphen 1423-1584* (verschenen als webpublicatie in 2007 en te vinden op www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/StatenEnStedenVanGelderland1423-1584; M.J. van Gent en M.-Ch. Le Bailly, *Gids voor de landsheerlijke archieven van Gelre, Holland, Zeeland en het Sticht: bestuurlijke, economische en sociale geschiedenis vóór 1500* (Den Haag 2003); J.A.M.Y. Bos-Rops, J.G. Smit en E.T. van der Vlist (eds.), *Holland bestuurd. Teksten over het bestuur van het graafschap Holland in het tijdvak 1299-1567* (Den Haag 2007). In 2007 is een voorschot genomen op de algehele afronding en het symposium *Staat en Stand* gehouden. Twee lezingen daarvan zijn gepubliceerd: P.C.M. Hoppenbrouwers, ‘Middeleeuwse medezeggenschap: een stand van zaken over standen en Staten’, in: E. Dijkhof en M. van Gent (red.), *Uit diverse bronnen gelicht* (Den Haag 2007) p. 133-159, en J.W.J. Burgers, ‘De steden van Holland in oorlog (1506-1515)’, *Holland, historisch tijdschrift* 41 (2009) p. 273-290.

daaraan bij. Zij assisteerde ook bij de afwerking van de lijsten en stelde, samen met mevr. drs. A.J. Buijs, tevens de indices samen. Laatstgenoemde bracht ook de nummering aan.

De inhoud van de bronnenpublicatie *Dagvaarten Zeeland* is, door de omvang van de stof, verdeeld over drie delen. Het eerste deel bevat na dit Woord vooraf de Inleiding, de lijsten van afkortingen, geraadpleegde literatuur, bezochte archieven en onderzochte en verwerkte archivalia, en de lijst van opgenomen dagvaarten. Daarna volgen de teksten van de dagvaarten nummers 1-1023 uit de jaren 1318-1478. Het tweede deel omvat de teksten met de nummers 1024-1645, lopend over de jaren 1479-september 1536. Daarna volgen in het derde deel dagvaarten nummers 1646-1928 uit de jaren oktober 1536-1572, alsmede de indices van eigennamen en van zaken en termen.

J.G. Smit

Inleiding

Toelichting op het onderzoeksterrein en definities van de gebruikte begrippen

In deze inleiding komen eerst aan de orde de begrippen dagvaart en Staten en de daarmee in direct verband staande termen Staten-Generaal, Prelaat en Edelen en (ambachts)heren en (leen)mannen. Vervolgens worden de geografische en de chronologische afbakening van het onderzoeksterrein behandeld en daarna wordt ingegaan op de aard van de belangrijkste bronnen: rekeningen, registers, correspondentie en overige bronnen. Uiteraard komt in dit verband ook het verlies aan middeleeuwse en zestiende-eeuwse bronnen in Zeeland aan de orde, dat grotendeels, maar niet volledig, is veroorzaakt door de brand op 17 mei 1940 in de binnenstad van Middelburg. Ten slotte krijgen de vormgeving van de dagvaarten en de wijze van editeren van de teksten in deze publicatie de nodige aandacht.

A. Dagvaarten

Dagvaart (*dachvaert*) is de contemporaine term waarmee vergaderingen van een of meerdere standen of van hun vertegenwoordigers worden aangeduid.¹ Het woord dagvaart heeft zijn equivalent in het Latijn (*parlamentum* maar ook *dieta*), Engels (*parliament* en *diet*), Frans (*parlement* maar ook *journeé* en *voyage*) en Duits (*Landtag*, *Tag*). In deze woorden zijn de aspecten van het (be)spreken (Latijn *parlare*, Frans *parler*), het tijdstip (het middelnederlandse *dach* in de betekenis van een bepaald aangewezen dag, bijvoorbeeld voor een rechtshandeling of een vergadering,² het Latijnse *dieta* – van *dies* = dag –, het Franse *journeé* en het Duitse *Tag*) en de reis naar een overleg (het Nederlandse *vaart*, het Franse *voyage*) terug te vinden. In het middelnederlandse taalgebied wordt *parlement* in Vlaamse en Brabantse bronnen behalve in de betekenis van gesprek of vergadering ook gebruikt om twisten, geschillen en zelfs vechtpartijen en gewapende aanvallen te benoemen; in Hollandse bronnen zijn dit na 1300 zelfs de voornaamste betekenissen van het woord parlement.³ Pas onder Frans-Bourgondische invloed komt *parlement* in de loop van de vijftiende eeuw weer in Holland voor met de betekenis van dagvaart.

In deze publicatie zijn vanzelfsprekend niet alleen die dagvaarten opgenomen die herkenbaar zijn aan het gebruik van het woord *dachvaert*, maar ook de bijeenkomsten die een vergelijkbare opzet en doel hebben: een vergadering van (een deel van) de vertegenwoordigers van een of meer standen van Zeeland, al of niet bijeengeroepen door de graaf of diens vertegenwoordigers, met de opzet te overleggen of te adviseren in geagendeerde of actuele zaken. Daar de bronnen voor de dagvaarten zeer beperkt zijn overgeleverd, is in de voorliggende publicatie in veel gevallen slechts sprake van het voornemen om een bijeenkomst te houden. We beschikken immers doorgaans wel over de oproepen om ter dagvaart te komen maar niet over de gegevens die het verloop van de dagvaart na de oproep betreffen.

Omdat we daarom vaak ook niet weten of andersoortige activiteiten dan dagvaarten,

1 Eerste gebruik van het woord in deze publicatie in de nrs. 15 (uit 1334) en 34 (uit 1344). Eerste gebruik in de *Dagvaarten Holland* in deel I nr. 67 (eveneens uit 1344, in een Zeeuwse bron). Zie voor de volledige titels van de in de noten verkort aangehaalde literatuur de literatuurlijst.

2 In deze betekenis is dag bijvoorbeeld terug te vinden in de woorden rechtstag, zittingsdag en dading (*dagheding*). Dagvaart is terug te vinden in dagvaarden en dagvaarding. Soms heeft dagvaart dezelfde betekenis als dagvaarding.

3 *Parlement* in de betekenis van dagvaart is te vinden in de oudst overgeleverde stadsrekeningen van Dordrecht uit de jaren 1283-1285. Zie de posten opgenomen bij *Dagvaarten Holland*, I, nrs. 2 en 3.

Inleiding

die een relatie tussen de vorst en een of meerdere standen veronderstellen, misschien tot een vergadering hebben geleid of daaraan zijn ontsprongen, zijn deze andersoortige activiteiten ook bij deze uitgave betrokken. Gedoeld wordt hier op handelingen als medebezegeling door edelen en steden van door de graaf uitgevaardigde oorkonden of de ontvangst (en het schenken van wijn) ten stadhuize of in stedelijke herbergen van gedeputeerden van andere steden, waarbij niet bekend is waarom die afgevaardigden ontvangen werden en of zij wel wegens een gezamenlijke activiteit werden ontvangen of, toevallig op of rond dezelfde tijd, voor bilateraal overleg. Deze en andere handelingen, niet aan een specifieke dagvaart te verbinden, zijn ook bij de publicatie van de *Dagvaarten Holland* betrokken. Daar worden nog genoemd schriftelijk overleg, bijeenkomsten met het karakter van rechtsgedingen (waarbij met name de steden betrokken waren), arbitrages, huldigingen en belangenbehartiging (handel, economie, bedijkingen e.d.).⁴ Al dergelijke activiteiten van Staten en standen zijn ook in deze Zeeuwse uitgave opgenomen.⁵

Opgemerkt moet worden dat kleinschalige bijeenkomsten, zoals die van gecommiteerden tot het afhoren van rekeningen en van de leenmannen om het vonnis van de toewijzing van de bede te wijzen, niet als een zelfstandige dagvaart zijn beschouwd. Dergelijke vergaderingen, en de teksten die daarop betrekking hebben, zijn ondergebracht hetzij bij een dagvaart die chronologisch het dichtst in de buurt komt hetzij bij de dagvaart waarop het consent in de bede is gegeven.

Bij de opname van verwante activiteiten is één beperking in acht genomen. In het geval van Zeeland zou opname van activiteiten rond bedijkingen en dijk- en polderzaken in het algemeen door hun grote aantal tot een sterk vertekend beeld van de Zeeuwse dagvaarten hebben geleid. Daarom is rond dit onderwerp door ons een zeer terughoudend opnamebeleid gevoerd. De enkele gevallen die wel zijn opgenomen komen hierna aan de orde als de Staten van de eilanden worden behandeld. Al met al hebben de Hollandse en Zeeuwse dagvaartenpublicaties door de veelheid aan oproepen een duidelijk ander karakter dan de Vlaamse. Daar wordt het *frame* van de uitgave gevormd door de posten uit de stadsrekeningen die de reizen van de stedelijke gedeputeerden ter dagvaart verantwoordt en ligt de nadruk dus op de werkelijk gehouden vergaderingen. Bovendien zijn daar de bronnen voor de geschiedenis van de Staten vóór 1384 terzijde gelaten.⁶

B. Staten

De drie Staten van Zeeland

De term Staten van Zeeland⁷ komt in deze publicatie voor het eerst voor in een tekst van 6 juli 1460, opgesteld in Den Haag ten behoeve van de rentmeester-generaal van Holland en West-Friesland.⁸ In die tekst is sprake van de restanten van een aantal beden, aan her-

4 *Dagvaarten Holland*, I, Inleiding, p. XII.

5 Medebezegeling: zie het trefwoord Bezegeling in de Index van zaken en zie bij de namen van de Zeeuwse steden; schenken, bedijkingen, handel: zie Index van zaken, lemmata Schenken, Dijken, Handel. Zie voor activiteiten rond handel en economie zoals de betrokkenheid van de Zeeuwse steden bij vergaderingen van en onderhandelingen met de Hanze en de Wendische steden op deze trefwoorden; verder vooral de trefwoorden Haringvaart, Visserij. Een bijeenkomst van enkele steden over de keur van de goudsmiden onder nr. 1347, over de lijndraaijerij (samen met Hollandse steden) onder nr. 1760.

6 W. Prevenier, (ed.) *Handelingen van de Leden en van de Staten van Vlaanderen (1384-1405). Excerpten uit de rekeningen der steden, kasselrijen en vorstelijke ambtenaren* (Brussel 1959); A. Zoete, (ed.) *Handelingen van de Leden en van de Staten van Vlaanderen (1405-1419). Excerpten uit de rekeningen der steden, kasselrijen en vorstelijke ambtenaren*. 2 dln. (Brussel 1981-1982); Blockmans, *Handelingen (1419-1467)*; Blockmans, (ed.) *Handelingen (1467-1477)*; Blockmans, (ed.) *Handelingen (1477-1506)*.

7 Over de Staten van Zeeland is in 1951 een dissertatie geschreven: F.H.J. Lemmink, *Het ontstaan van de Staten van Zeeland en hun geschiedenis tot het jaar 1555* (diss. Nijmegen, Roosendaal 1951).

8 Nr. 783.

tog Filips toegestaan door de Staten van Zeeland.⁹ Een volgende vermelding van de term dateert van 10 mei 1464 en komt eveneens niet uit Zeeuwse bron. In een rekeningpost van de Haagse rentmeester-generaal is de declaratie opgenomen van drie raadsheren en een secretaris van het Hof van Holland van de onkosten van hun reis van Den Haag naar Middelburg om daar een dagvaart bij te wonen. Die dagvaart was gehouden met de drie Staten van Zeeland.¹⁰

De context van dit vroegste gebruik van het woord Staten maakt duidelijk dat de Haagse administratie en de entourage van Karel van Charolais hem aanwendden ter vervanging van de diverse begrippen waarmee de standen naar dagvaarten werden ontboden, vooral de veelsoortige stand van de edelen. In de oproepen van de dagvaart van 1452, geconvocerd om een tienjarige bede toe te staan, aan welke bede in de tekst van 1460 werd gerefereerd, is immers sprake van baanrotsen, ridders, edelen, knechten (= knapen, edelen die de ridderslag niet hebben ontvangen), leenmannen en ambachtsheerschappen, en ook nog van steden ‘ende andere persoenen’.¹¹ Dat is een hele mondvol. De Bourgondische administratie lijkt een aanzienlijke reductie te hebben doorgevoerd in de categorieën edelen en voor het gebruik van alleen dat woord te hebben gekozen. Een verdere verkorting is vervolgens de vervanging van ‘edelen en steden’ door Staten.

Eenzelfde reductie heeft in 1464 plaatsgevonden. De klerk van de rentmeester van Zeeland Beoosterschede omschreef de categorieën opgeroepen uitvoerig als prelaten, geestelijke personen, ‘prelatissen’, dekens, kapittels, baanrotsen, ridders, knechten, edele lieden, ambachtsheren en goede steden. De Haagse klerk schreef kortweg: de drie Staten. Dit is overeenkomstig het beeld dat uit Hollandse bronnen bekend is wat betreft het gebruik voor dat gewest. De term Staten werd vanaf 1428 door de Bourgondische administratie eerst incidenteel en later steeds frequenter gehanteerd, terwijl daarentegen de Haagse en de stedelijke klerken en secretarissen nog zeer lang bleven doorgaan met het schrijven van ‘ridderschap en steden’. Uiteindelijk, in de zestiende eeuw, als de gedachte van representatie ook zijn neerslag heeft gevonden bij de Staten – men representeert ook diegenen die niet direct in de Staten zijn vertegenwoordigd en daar hun standpunt naar voren kunnen brengen –, formuleert men in Holland en ook in Zeeland: ‘Ridderschap en steden, representerend de Staten van ...’

Behalve bij de edelen is er in Zeeland ook een reductie vast te stellen in de omschrijving van de geestelijkheid. In de tekst van het consent in de bede van 28 augustus 1472 is voor het eerst sprake van de prelaat (enkelvoud), gevolgd door de edelen en de goede steden. Volgens de opgave van de aanwezigen was die prelaat de abt van Middelburg.¹² Ruim een half jaar later volgde er opnieuw een consent in een door Zeeland op te brengen bede. In de oproep is nog sprake van ‘alle prelaten’, in het op 30 maart 1473 vastgestelde consent van ‘de prelaat’.¹³ Terwijl de klerken van de Zeeuwse (en Hollandse) rentmeesters nog lang de uitgebreide terminologie bleven overnemen uit de hun uit Brussel en andere zuidelijke residenties van de vorst toegezonden brieven en stukken – een terminologie die voor alle Bourgondische gewesten moest gelden en in de praktijk vooral voor de zuidelijke gewesten van toepassing was, waar de geestelijkheid in de Staten een rol speelde –, pasten andere Zeeuwse functionarissen al de meer realistische omschrijving toe.¹⁴

9 De hier genoemde laatst toegestane bede was die van 1452 (nr. 681). In november 1455 kwam hertog Filips naar Den Haag om een bede te vragen voor zijn voorgenomen kruistocht tegen de Turken (nr. 733).

10 Nr. 819. In nr. 803, p. 245 laatste stuk van 4 september 1462, is het woord Staten in het regest van de hand van de samenstellers. De tekst geeft, evenals in de andere oorkonden van die datum, ‘edelen’ en ‘goede steden’.

11 Nr. 681 onder b.

12 Nr. 904. In de oproepen is alleen sprake van edelen, leenmannen en steden.

13 Nr. 921.

14 Achter de naam van de ondertekenaar van het stuk Volkert zal schuil gaan Pieter Volkertsz. van Assemansbroek, in deze jaren notaris ‘van den bloede’ van de hoge vierschaar van Zeeland.

Inleiding

Een dagvaart van alleen de stand (staat) van de geestelijkheid is zeldzaam.¹⁵ Doorgaans werd een uitgebreide oproep aan geestelijke instanties (abten, abdisen, proosten) om met de wereldlijke standen ter dagvaart te komen alleen gedaan als er religieuze kwesties in het geding waren en vooral als er bovendien brede financiële steun voor de plannen van de graaf nodig was. In die gevallen – kruistochtplannen van hertog Filips, heervaartgelden tegen het Sticht, in het bijzonder Deventer – streefden de Bourgondische vorsten naar een zo groot mogelijk draagvlak voor zo hoog mogelijke opbrengsten.¹⁶ Vanaf 1467 riep hertog Karel de geestelijkheid ook op naar de reguliere dagvaarten, waar hij de Zeeuwse Staten om beden (belastingen) vroeg die geen religieuze component hadden.¹⁷

Binnen de Zeeuwse geestelijkheid (en binnen de Hollands-Zeeuwse) nam de abt van het Onze-Lieve-Vrouwe klooster te Middelburg een aparte plaats in. Zijn – spaarzame – optredens in de veertiende eeuw op dagvaarten in dienst van de grafelijkheid lijken een mengsel te zijn van zijn positie als hoge geestelijke en grafelijk raadsheer (en veelvuldige gastheer van de graven tijdens hun oponthouden in Middelburg) en als belangrijke leenman en grote ambachtsheer (dit gold met name Oostkapelle).¹⁸ Vanaf omstreeks 1440 was de abt van Middelburg de enige geestelijke die, samen met de ridderschap, de ambachtsheren en de steden, regelmatig ter dagvaart werd opgeroepen. Dan is ook duidelijk dat dit in de hoedanigheid van grote ambachtsheer is.¹⁹ Het optreden van de abt bij overleg over de Walcherse dijken, veelvuldig aan te treffen in de stadsrekeningen van Middelburg, is vanwege het onderwerp niet in deze publicatie opgenomen.

De derde staat op de dagvaarten, die van de steden, bestond lange tijd alleen uit Middelburg en Zierikzee. Zij traden vanaf de eerste helft van de veertiende eeuw meestal gezamenlijk op met de (hoofd)steden van Holland. Op enkele vroege uitzonderingen na nam Reimerswaal pas deel vanaf het derde kwart van die eeuw; Goes en Tholen volgden na 1400. Van de kleine steden zijn er incidentele vroege handelingen van Westkapelle (al in 1276) en Vlissingen.²⁰ De kleine kuststeden als Brouwershaven, Westenschouwen, Kortgene, Veere, Domburg en Zoutelande²¹ komen het vaakst voor bij dagvaarten gewijd aan de handelsvaart en de visserij. Vaak werden die gezamenlijk met de Hollandse en Vlaamse kuststeden en -dorpen gehouden; zij zijn het best gedocumenteerd in de Bourgondische periode. Deze activiteiten zijn onderdeel van deze publicatie, evenals de spaarzame bijeenkomsten van alleen de Zeeuwse steden.²²

Is de ontwikkeling van geestelijkheid, ridderschap en steden tot de drie Staten in Zeeland zo te vergelijken met die in Holland, anders is dat met het instituut van Prelaat en Edelen en met de vertegenwoordiging c.q. representatie van de leenmannen en ambachtsheren, de (lagere) edelen buiten de steden. Het optreden van Prelaat en Edelen wordt rond 1500 voor het eerst gedocumenteerd. In de zestiende eeuw fungeren zij als een soort ‘dagelijks bestuur’ voor Zeeland. In de Middeleeuwen vonden in Zeeland frequent bijeenkomsten van de graaf met de ambachtsheren en leenmannen plaats. Na de behandeling van de Zeeuwse vertegenwoordiging in de Staten-Generaal en van de verschillende Staten binnen Zeeland komen wij op deze bijzondere instituties in afzonderlijke paragrafen terug.

15 Nrs. 190 (uit 1380) en 746-747 (1456). Vergelijk nog nr. 437 (1430).

16 Nrs. 733, 738, 779, 783, 784, 786, 804, 816, 818, 819, 823 en 824.

17 Nrs. 840, 845, 860.

18 Zekere optredens als hoge geestelijke in de nrs. 9 (uit 1327) en 447 (1431). Oproepen om ter dagvaart te komen met de Hollandse en Zeeuwse edelen en steden vanaf 1347 (nr. 41). Een duidelijk optreden als ambachtsheer, met de edelen en ridderschappen op een dagvaart te Kats in 1400 in nr. 274.

19 Nrs. 495 (?), 554, 566, 577, 580, 604, 609, 611, 627, 631, 642, 644 e.v.

20 *Dagvaarten Holland*, 1, nr. 1 (uit 1276) en hier nr. 137 (1362).

21 Over Zoutelande: K. Karels, ‘Was Zoutelande een stad?’, *Zeeuws Tijdschrift* 37 (1987) p. 143-154.

22 Voor de veertiende eeuw: nrs. 3, 145, 168, 183, 203, 208, 229, 231, 249 en 263.

De Staten-Generaal

De eerste dagvaart van de Staten-Generaal van de Bourgondische Nederlanden vond begin 1464 plaats te Brugge.²³ Al eerder waren er bijeenkomsten geweest van de steden van Holland en Zeeland met die van Vlaanderen en Brabant en soms met die van het bisdom Luik en het graafschap Loon. Daar in deze gevallen slechts sprake was van één staat worden zij niet tot de vergaderingen van de Staten-Generaal gerekend. Onderwerp van bespreking op de bijeenkomsten van de steden waren muntaangelegenheden,²⁴ de problemen met een in Calais opgestelde ordonnantie op het Engelse laken (die in het nadeel van de Nederlanden was) en in het algemeen het weren van het Engelse laken uit de Nederlanden.²⁵ Ook na 1464 kwamen dergelijke vergaderingen nog voor.²⁶ Het initiatief voor deze dagvaarten lag bij de steden. De oproepingsbrieven voor de eerste officiële bijeenkomst van de Staten-Generaal werden eind 1463 in opdracht van hertog Filips van Bourgondië meegegeven aan de klerk van de rentmeester-generaal van Holland en Zeeland, toen deze op een dienstreis in Brugge was. Vanuit Den Haag werden de brieven doorgezonden aan de opgeroepen hoge geestelijken, edelen en steden van Holland en Zeeland. Voor de vergadering van de Staten-Generaal die in april-mei 1482 in Gent werd gehouden, zijn de brieven van beschrijving voor de Zeeuwse edelen en steden voor het eerst rechtstreeks vanuit het vorstelijke hof verzonden.²⁷

Gegevens over de Zeeuwse deelname aan de bijeenkomsten van de Staten-Generaal zijn zowel op directe als op indirecte wijze tot ons gekomen. Behalve over de oproepen van de drie staten, opgenomen in de rekeningen van de ontvanger-generaal van de Bourgondische landen en van de rentmeester-generaal van Holland-Zeeland, beschikken we dankzij moderne afschriften allereerst over de reisdeclaraties van de Middelburgse afgevaardigden uit de jaren 1465-1516. Voor de periode na 1516 zijn die helaas niet gemaakt.²⁸ Verder zijn er directe referenties te vinden in de rekeningen van de Zeeuwse rentmeesters en voor de zestiende eeuw vooral in de archivalia van Prelaat en Edelen. Vanaf 1488 vermelden de stadsrekeningen van Mechelen en Brussel soms het schenken van wijn aan de deelnemers aan de dagvaarten van de generale staten.²⁹

Indirecte verwijzingen naar een Zeeuws aandeel in de Staten-Generaal vinden we in archivalia van andere gewesten, die de Zeeuwse aan- of afwezigheid noemen. Voor het tijdvak 1525-1560 zijn belangrijk de registers van de Hollandse landsadvocaat Aert van der Goes, waarin deze kort verslag doet van de dagvaarten waaraan hij heeft deelgenomen en waarin hij de belangrijkste resoluties weergeeft.³⁰ Alle genoemde bronnen zijn in onze publicatie verwerkt. Omdat geen onderzoek is gedaan naar de aanwezigheid van oproepen in de zestiende-eeuwse rekeningen van de Bourgondische ontvanger-generaal noch in het archief van de Audiëntie naar de aanwezigheid van stukken in verband met de

23 Nr. 814.

24 Nrs. 302 (Holland-Zeeland wordt in de teksten uit 1404 nog als één gewest beschouwd), 502 (1437), 590 (1443) en 775 (1459).

25 Nrs. 425 (uit 1427), 450, 452, 453 (1431), 462, 465-467 (1433-1434).

26 Nrs. 843 (uit 1467), 875 (1470), 929 (1474) en 1029 (1479).

27 Nr. 1077.

28 De enkele posten uit de periode 1465-1477 zijn afgedrukt door Cuvelier, *Actes*, deel I, en in deze uitgave overgenomen (zie nrs. 826, 912, 918 en 963). De rekeningposten uit de jaren 1477-1516 zijn overgenomen uit de vroeger in België bijeengebrachte kopieën uit archiefbronnen, ooit bedoeld voor een vervolg op de editie van Cuvelier en gebruikt door Wellens bij diens dissertatie over de Staten-Generaal (Wellens, *États-généraux*). De huidige verblijfplaats van deze kopieën is onbekend. De uit de kopieën bekende Middelburgse reisdeclaraties zijn doorgaans niet gedateerd. Aangehouden is de datering die door Wellens en zijn voorgangers aan de extracten was gegeven. Zie over deze extracten ook hierna de alinea over het verlies van archieven en opgespoorde archivalia.

29 Nrs. 1162, 1235, 1261, 1314, 1333, 1342, 1368, 1375, 1404, 1438, 1450, 1541, 1558, 1576, 1639 en 1668.

30 *Register Holland*.

Inleiding

vergaderingen in Brussel, Mechelen en elders in het zuiden, kunnen wij niet pretenderen een volledig overzicht te geven van de Zeeuwse deelname aan de Staten-Generaal.

C. De Staten van de eilanden

Naast de Staten van Zeeland worden vanaf de jaren 1470-1480 de Staten vermeld van de twee delen waarin Zeeland administratief was verdeeld: de Staten van Bewesterschelde en de Staten van Beoosterschelde. Ook de afzonderlijke eilanden van Bewesterschelde blijken dan Staten te hebben gekregen: de Staten van Walcheren, de Staten van Zuid-Beveland en de Staten van Noord-Beveland. Dit in tegenstelling tot Holland. In de Hollandse bronnen is nooit sprake van de Staten van Rijnland, Delfland of Kennemerland. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de Staten van de twee rentmeestersambten en van de eilanden.³¹

De Staten van Bewesterschelde

De Staten van Bewesterschelde leren wij voor het eerst kennen in 1483, als de prelaat (= de abt van Middelburg), de edelen en de gedeputeerden van 'den Staten van Zeelant in Bewesterschelt' worden opgeroepen. Vijf jaar later is sprake van een vergadering van de Staten van Bewesterschelde in Goes; vanaf dat jaar komt de term Staten voor de verschillende categorieën onderdanen die tezamen de standen uitmaken, frequent voor.³² Vóór die tijd was er doorgaans sprake van de uitgebreide terminologie van prelaten, ridders, edelen, ambachtsheren, leenmannen, (goede) steden en wat dies meer zij. Zowel dagvaarten van deze standen uit alleen Bewesterschelde als gezamenlijk met die van Beoosterschelde komen voor. De meest voorkomende vergaderplaatsen, zowel voor de met Beoosterschelde gecombineerde bijeenkomsten als voor die van Bewesterschelde afzonderlijk, waren Middelburg en Goes. Daarbij lijkt Goes vaak de voorkeur te hebben gekregen vanwege haar meer centrale ligging.

Aan het einde van de vijftiende eeuw wordt Goes steeds minder gefrequenteerd, tot dat in 1520 er de laatste dagvaart plaatsvindt. De Staten van Zeeland moeten zich daar verzamelen; de belangrijkste handeling, het toewijzen van de bede, vindt echter plaats op het tolhuis te Yersekeroord als Don Ferdinand, de jongere broer van keizer Karel v, vanuit Bergen op Zoom even overkomt.³³ Alle dagvaarten van een of meer Staten van Bewesterschelde zijn in deze publicatie opgenomen, uitgezonderd die gewijd aan dijkzaken en bedijkingen.³⁴

De Staten van Beoosterschelde

Ook de standen van de eilanden van Beoosterschelde werden in verschillende (deel)combinaties opgeroepen, bijvoorbeeld voor een dagvaart van één stand uit de drie eilanden Schouwen, Duiveland en Tholen (bijvoorbeeld de ambachtsheren of leenmannen) of voor een bijeenkomst van drie standen uit de eilanden. Voorbeelden zijn een bijeenkomst van de ambachtsheren en steden van Schouwen met 'die' van Duiveland en de eilanden van Tholen over de bede in 1473.³⁵ De drie standen – ridderschap of edelen, ambachtsheren of leenmannen en steden – kwamen doorgaans in Zierikzee bijeen. In 1515 werd daar voor het laatst een dagvaart gehouden.³⁶ Andere plaatsen van bijeenkomst waren Tholen

31 Fundamenteel voor de bestudering van de Staten van de eilanden is C. Dekker, 'De vertegenwoordiging van de geërfden in de watering van Zeeland bewesten Schelde in de middeleeuwen', *Bijdragen en mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 89 (1974) p. 345-374.

32 Nrs. 1093 en 1164.

33 Nr. 1522.

34 Een uitzondering weer hierop is nr. 1420, waarin met name genoemde ambachtsheren en dorpen moeten komen om hun onderlinge geschil bij te leggen.

35 Nr. 925.

36 Dagvaarten van een of meer standen van Beoosterschelde in Zierikzee (dus niet samen met de

en Haamstede³⁷ en buiten het eigen district Reimerswaal en Middelburg.³⁸ Deze plaatsen komen alleen in de eerste helft van de veertiende eeuw voor.

Onderwerpen van bespreking waren de voor dagvaarten gebruikelijke: bede en aanverwante financiële zaken, heervaart en andere zaken van militaire aanval of verdediging ter land of ter zee, en de vierschaar. Slechts in een tweetal gevallen zijn nummers gewijd aan dijkzaken opgenomen, omdat bijeenkomsten over dit onderwerp in de rentmeestersrekeningen zo zelden worden vermeld.³⁹

In de Bourgondische tijd wordt de geestelijkheid uit Beoosterschelde (prelaten, abten, abdisen) bij de andere standen opgeroepen. Zoals we zagen zijn het ook de Bourgondiërs die de term Staten in de landsadministratie invoeren. In die zin komen de drie Staten van Zeeland Beoosterschelde voor het eerst voor in 1474, als een bode wordt uitgezonden ‘in allen prochien over al Beoesterscelt gaende an die Staten van den lande’.⁴⁰ In 1485 is meer expliciet sprake van de Staten van Beoosterschelde.⁴¹ Vanaf dat jaar is het een zeer frequent voorkomende term.

De Staten van Walcheren

De auteurs die het meest recent de geschiedenis van de Staten van Walcheren hebben beschreven, schetsen de voorgeschiedenis van deze instelling als volgt.⁴² In de loop van de twaalfde eeuw moet een doorgaande dijk tot stand zijn gekomen, die geheel Walcheren omgaf. Zowel voor het onderhoud van deze dijk als voor de regeling van de afvoer van het binnendijkse overtollige water en het onderhoud van de landwegen tussen de centra van bewoning was een vorm van overleg tussen de belanghebbenden nodig. Waarschijnlijk in de loop van de dertiende eeuw resulteerde dat in het ontstaan van wateringeng – waterschappen –, waarin vermoedelijk de ambachten gelegen aan de zeedijk en die binnenslands hebben samengewerkt. Boven deze organisatie, door de inwoners waarschijnlijk zelf tot stand gebracht, kwam in het begin van de veertiende eeuw een bovenambachtelijk bestuur te staan in de persoon van een door de graaf aangestelde dijkgraaf.

De ontwikkelingen resulteerden uiteindelijk in de vijftiende eeuw in het bestaan van vier Walcherse dijkgraafschappen, die ook wateringeng werden genoemd. Zij werden bestuurd door een dijkgraaf, een grafelijke ambtenaar, en door gezwoeren, vertegenwoordigers van alle ingelanden. Boven de dijkgraven stond de rentmeester van Zeeland Bewesterschelde. Hun taak bestond uit de zorg voor de afwatering, de dijken en de landwegen. De noodzaak van een instantie die deze zaken centraal voor heel Walcheren regelde, werd urgent in 1355. Toen gaf graaf Willem v de opdracht aan Middelburg om de leiding te nemen bij de zorg voor de watergangen en dijken. Blijkens de rekeningen van deze stad, waarvan uittreksels bewaard zijn gebleven vanaf 1365, voerde Middelburg deze

standen van Bewesterschelde of met Holland): nrs. 11, 19, 22, 24, 32, 35, 44, 46, 51, 55, 56, 61, 63, 66, 68, 69, 395, 406, 551, 579, 711, 770, 778, 906, 925, 1049, 1054, 1068, 1086, 1122, 1166, 1219, 1244, 1299, 1339, 1449 en 1476 (uit 1515).

37 Nrs. 40 (uit 1346), 64 (uit 1351) (Tholen) en 45 (uit 1347) (Haamstede).

38 Nrs. 42 (uit 1347) (Reimerswaal), 43 (uit 1347) en 50 (uit 1348) (Middelburg).

39 Nrs. 56 (uit 1349) (Schouwen) en 1339 (uit 1501). Dit laatste nummer bevat een oproep van ‘alle die edele ende Staten slants van Zeellant int quartier van Beoesterschelt, tsamen die geerfden van den onbereden polders’. De tekst is opgenomen omdat het onderwerp van bespreking niet is vermeld; het betreft zeer waarschijnlijk de bede uit de onbereden polders. In nr. 406 (uit 1424) is de vergaderplaats Zierikzee terwijl de oproepen over de dijkage ook naar Bewesterschelde gaan. De bijeenkomst kan dan ook niet aan een specifieke dijkage of een bepaald eiland worden gekoppeld. Aan nr. 35 (uit 1344) is een zeldzame oproep betreffende Duiveland toegevoegd.

40 Nr. 936 (uit 1474).

41 Nr. 1123 (uit 1485).

42 P. Henderikx, ‘De zorg voor afwatering en dijken op Walcheren voor circa 1400’, in: A.C. Meijer e.a. (red.), *Duizend jaar Walcheren. Over gelanden, heren en geschot, over binnen- en buitenbeheer* (Middelburg 1996) p. 23-36; L. Priester, ‘De besturen van Walcheren circa 1400-1574’, in: *ibidem* p. 41-52.

Inleiding

opdracht uit en werkte zij daarbij nauw samen met de abt van Middelburg (ambachtsheer van Oostkapelle en een van de grootste grondeigenaren op het eiland), de heer van Veere, andere vooraanstaande edelen zoals de heer van Brigdamme, en de rentmeester.

Grafelijke vervolgoopdrachten betreffende toezicht op en herstel van de dijken van Walcheren dateren uit 1396 en 1406.⁴³ De graven gaven toen de leiding in handen van de abt, de heer van Veere, de heer van Brigdamme (in deze tijd steeds een Van Borsele), de rentmeester en een burgemeester van de stad Middelburg. Hun werkzaamheden blijken eveneens uit de stadsrekeningen. Hoewel graaf Willem vi in 1411 de rentmeester van Bewesterschelde als supervisor voor de dijkage aanstelde, moeten de abt, de heer van Veer en de stad Middelburg eveneens belast zijn gebleven met de zorg voor de dijkwerken. In dit verband wees Meerkamp van Embden op een besluit uit 1459, genomen door de heren, aan wie het gouvernement van den lande van Walcheren bevolen was.⁴⁴ Hij identificeerde deze heren als de vier personen en instanties, die in 1466 door hertog Filips genoemd werden als ‘geordonneert ende gelast zijn d’ooge te hebben op de dijkage’ van Walcheren: de grafelijke rentmeester, de abt, de heer van Veere en de stad Middelburg.

In dit viertal en zijn voorlopers, door Meerkamp van Embden college genoemd en door Henderikx commissie, zien alle auteurs de oorsprong van de zestiende-eeuwse Staten van Walcheren. Daarbij lijkt het er volgens Meerkamp van Embden op, dat als de Staten een oorsprong van ‘onderop’ veronderstelt, van de standen van de ingelanden en andere belanghebbenden, de graaf de organisatie heeft overgenomen en ‘afgeslankt’, waarbij de rentmeester de grafelijke belangen behartigde en de abt, de heer van Veere en Middelburg alle grondbezitters representeerden en hun belangen bewaakten. L. Priester koppelt het bestaan van de Staten van Walcheren aan de vermelding van dat begrip in de oudste documenten die in hun archief bewaard worden. Het oudste originele stuk, een register dat verslag legt van de handelingen en besluiten van de Staten, begint op 15 september 1511. In het besluit van die datum heten de aanwezigen nog ‘gedeputeerden van den lande van Walcheren’.⁴⁵ Twee maanden later, op 11 december 1511, is in het eigen archief voor het eerst sprake van de Staten van Walcheren.⁴⁶

De hiervoor aangehaalde auteurs baseren hun analyse op grafelijke akten en op de destijds gepubliceerde uittreksels uit de stadsrekeningen van Middelburg. Daarom moet in dit verband worden gewezen op de minder bekende posten uit de rekeningen van de rentmeester van Bewesterschelde, die vanaf 1446 oproepen bevatten van de grondeigenaren van Walcheren om ter vergadering te komen voor overleg over de dijkage in het algemeen en de zeedijken in het bijzonder. Vanaf het midden van de vijftiende eeuw wordt voor deze bijeenkomsten de aanduiding ‘dagvaart’ gebruikt. In de hierna genoemde voorbeelden was het de rentmeester, als vertegenwoordiger van het grafelijke, gewestelijke – Hollands-Zeeuwse – bestuur die bij deze aangelegenheid het initiatief had en niet een van de dijkgraven. Wie de rentmeester opdracht gaf een bijeenkomst uit te schrijven, is in de eerste jaren na 1446 niet duidelijk. In 1446 riep de rentmeester de gezworenen van de Vijf Ambachten op, in 1448 de ingelanden en in 1449 de ‘heerscepen ende gegoedde’ van Walcheren. Zij werden nog voor een tweede keer opgeroepen op verbeurte van hun

43 De grafelijke commissies van 1355, 1396 en 1406 (over de datering van de laatste zie Hendrikx, ‘De zorg’, p. 32) zijn als bijlagen uitgegeven door A. Meerkamp van Embden bij zijn artikel ‘Nieuwe gegevens over het bestuur van Walcheren in den landsheerlijken tijd’, *Archief. Vroegere en latere mededeelingen voornamelijk in betrekking tot Zeeland, uitgegeven door het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen*, 1933, p. 81-96.

44 Meerkamp van Embden, ‘Nieuwe gegevens’, p. 84. Ontleend aan De Stoppelaar, *Inventaris Middelburg*, nr. 340. De woorden zijn weliswaar afkomstig van deze archivaris, maar ze zullen ongetwijfeld een nauwkeurige parafrase zijn van de oorspronkelijke tekst.

45 Priester, ‘De besturen’, p. 41, 42 en afbeelding op p. 50.

46 C. de Waard, *Inventaris van de archieven der besturen van het eiland Walcheren 1511-1870* (Middelburg 1914), nr. 158 (regist 8): uitvaardiging door de Staten van een ordonnantie op het schutten van beesten in de duinen en het planten van helm.

lenen, waaruit blijkt dat met de heerschappen de leenmannen waren bedoeld.⁴⁷ Al in 1449 is in de rentmeestersrekeningen sprake van personen aan wie het (ei)land ‘bevolen’ is in verband met de dijkage. Deze heren, niet met naam genoemd, hadden de rentmeester opdracht gegeven de vergadering in dat jaar te convoceren en zij zaten haar ook voor. Vermeldingen van dergelijke gecommiteerde(n), betrokken bij de dagvaarten als initiatief- en deelnemers, lopen door tot in 1464.

In 1450 en 1451 riep de rentmeester van Bewesterschelde opnieuw de ingelanden op, beide keren op verzoek van de dijkgraaf van de Zuidwatering; in 1451 op verzoek van de opperdijkgraven ontbood hij degenen die ‘grotelick ende meest gegoet’ waren op het eiland (zij worden met name genoemd⁴⁸) en in 1452 zowel eenmaal de edelen, leenmannen en andere geërfden als een keer de dijkgraaf en de gezworenen.⁴⁹ In 1450 en 1451 werden Adriaan van Borsele, heer van Brigdamme, Duiveland en Brouwershaven, en Jan van Kats, heer van Simonskerke en Brouwershaven, steeds afzonderlijk opgeroepen omdat zij het meeste landbezit op Walcheren hadden en te kennen hadden gegeven dat zij niet wilden dat er lasten op het land werden gelegd zonder dat zij waren geraadpleegd. Vanaf 1452 worden de opgeroepen categorieën grondeigenaren breder geformuleerd. Er is sprake van respectievelijk de ridderschappen, edelen, leenmannen, dijkgraven, gezworenen en geërfden (1452), alle prelaten, abdissen, baanrotsen, ridders, knechten, edelen, ambachtsheren, dijkgraven, gezworenen en geërfden (1454), alle geestelijke en wereldlijke personen, edel en onedel (1456) en zelfs van alle prelaten, proosten, abten, abdissen, baanrotsen, ridders, knechten, edele lieden, leenmannen, ambachtsheren, dijkgraven, gezworenen en alle anderen die geërfd zijn op Walcheren (1458). In 1464 kwamen daar de klerken en landmeters nog bij.⁵⁰ Als vergaderplaats wordt in de rentmeestersrekening van

47 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 22 f. 49v en 50 (bijeenkomsten op de nieuwe dijk ten noorden van Veere in oktober en december 1446); nr. 26 f. 60 (er is sprake van het besluiten tot het leggen van een inlaagdijk bij Welsing, oktober-november 1448) en 60v (‘wantet lant zeere zorchlic stond ende qualick gedijct’ heet het in algemene zin, 11 maart 1449).

48 Namelijk de commandeur van [het Johanniters huis te] Kerkwerve [bij Domburg], de abdis van Waterlooswerve [bij Aagtekerke], de steden Westkapelle, Vlissingen en Domburg, de schouten en gezworenen van Zanddijk, Serooskerke, Souburg en Oud-Vlissingen, de proost van Zoetendale en Jan Pietersz., de rentmeester van Frank van Borsele, heer van Oostervant. Dit waren dus de meest gegoeden, na de abt van Middelburg, de stad Middelburg en de heer van Veere.

49 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 27 f. 72-72v (besluit tot het maken van een vingerling – afdamming achter een dijk tot sluiting van een doorbraak – in de zeedijk ten oosten van Welsing, waar een grote dijkval had plaatsgevonden. Westkapelle en de abdis van Waterlooswerve werden afzonderlijk uitgenodigd en waren weigerachtig hun aandeel te nemen; 6 januari 1450); nr. 28 f. 67v-68 (het treffen van een voorziening voor de dijkval in de dijk tussen Rammekens en Arnemuïden, 24 januari 1451. De ingelanden werden door middel van open brieven (plakkaten) opgeroepen, Westkapelle en Waterlooswerve opnieuw afzonderlijk met gesloten brieven), f. 68v-69 (aandrang op het nemen van een of ander besluit, omdat men in de winter geen inlaagdijk kan aanleggen; 28 febr. 1451); nr. 28 f. 69v-70 (algemeen overleg over de slechte staat van het onderhoud van de zeedijken, dit terwijl men juist in de zomer daaraan kon werken; 6 juni 1451); nr. 32 f. 94 (algemeen overleg; 1 mei 1452), 94-94v (overleg over de zware dijkval bij Welsing in de nacht ervoor; 29 mei 1452) en 94v (overleg en besluitvorming in algemene zin; 13 juni 1452).

50 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32 f. 94v-95 (algemeen overleg over de toestand van de dijken met de door de graaf afgezonden commissaris mr. François van Gent, deken van Kortrijk; 26 juni 1452), nr. 34 f. 74v (overleg over de lasten van de Serooskerker dijk ten zuiden van Veere en de toestand bij Vlissingen; 16 september 1454), nr. 36 f. 49v (overleg ‘mitten heeren dient gouvernement van den lande van Walcheren aengaende der dijckaijen bevolen is’; na 28 augustus en wederom na 23 september 1456), nr. 38 f. 52v (overleg met de gecommiteerden; 23 juni 1458) en nr. 41 f. 126-126v (idem; na 15 april 1464). De landmeters worden ook vermeld in 1456. Er is dan sprake van een overeenkomst tussen de ridderschappen [nl. die gegoed zijn op Walcheren] en burgemeesters en schepenen van Middelburg om alle landerijen binnen Walcheren op te gaan meten; daarvoor werden de landmeters opgeroepen (ZA, Rekenkamer I B-O nr. 35 f. 47).

Inleiding

1452 de abdij te Middelburg voor het eerst expliciet vermeld.⁵¹

Omdat bovenstaande vermeldingen in alle gevallen dijkzaken betreffen, zijn zij in deze publicatie niet opgenomen. Er blijkt echter uit dat misschien wel de eerder genoemde vier personen en instanties met het toezicht op de dijken van Walcheren belast waren, maar dat daarnaast de rentmeester in deze periode ook in staat was de ingelanden breed bijeen te roepen. Als de (bijna) dezelfde Walcherse personen en instanties bij politiek-bestuurlijke zaken betrokken zijn en daarover vergaderen, zijn deze bijeenkomsten wel bij deze publicatie betrokken. In 1421 waren diverse ambachtsheren en de schepenen van Westkapelle en Vlissingen op het stadhuis van Middelburg te gast voor overleg over 'hoe men tland bewaren soude'.⁵² In 1446 ontboden de burggraaf van Zeeland en de rentmeester van Bewesterschelde de Walcherse leenmannen en in 1455 Middelburg de kleine steden van Walcheren, beide keren voor overleg over niet nader genoemde zaken. De laatstgenoemde dagvaart vond opvallend genoeg niet op Walcheren maar te Kats plaats.⁵³ In mei 1449 is het weer de rentmeester die op advies van de heer van Veere een vergadering bijeenriep van de heerschappen en steden van Walcheren om een dreigende inval van de Engelsen te weerstaan.⁵⁴

Dreiging van invallen van buiten, maatregelen om zich te verdedigen en het voorkómen van inlegering zijn ook de onderwerpen van Walcherse bijeenkomsten in de jaren 1470 en 1480. In 1470 is daarbij sprake van het gemene land van Walcheren als initiatiefnemer, samen met de stad Middelburg.⁵⁵ In totaal is het aantal gereconstrueerde bijeenkomsten over niet-dijkzaken van uitsluitend Walcherse heren en instanties van 1400 tot in de jaren 1480 beperkt⁵⁶, omdat in verreweg de meeste gevallen deze heren en de steden meededen in het overleg van de Staten van Zeeland of van de 'Staten' van Bewesterschelde.

Is de vermelding uit 1485 van het bestaan van de Staten van Walcheren nog twijfelachtig omdat zij afkomstig is uit de tweede hand en de primaire bron niet meer kan worden geraadpleegd,⁵⁷ in 1488 en 1489 is in de rentmeestersrekeningen voor het eerst sprake van de Staten van Walcheren. Zij staan dan nog naast de heer van Beveren-Veere en andere heren, aan wie het eiland van Walcheren bevolen is.⁵⁸ De overgang van de 'heren die het gouvernement van Walcheren' in handen hebben naar de Staten van Walcheren, waarin deze heren zijn geïncorporeerd, is dan in volle gang. De werkzaamheden van deze Staten

51 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 94.

52 Nr. 388 ('bewaren' hier opgevat in de zin van bewaken, beschermen tegen de (militaire) vijand, niet tegen het water. Vgl. nr. 389). In 1424 riep Jan van Beieren de abt, de stad Middelburg en sommige personen uit Walcheren naar Zierikzee voor een bijeenkomst over dijkage (nr. 406). Deze dagvaart is wel opgenomen omdat de volgende dag nog enkele edelen uit Zuid-Beveland werden ontboden. Misschien was het overleg breder dan alleen dijkzaken.

53 Nrs. 639 en 726. De eerste bijeenkomst hield mogelijk verband met de levering van het schot.

54 Nr. 664.

55 Nrs. 873 (uit 1470), 901 (oproep door Brielle, 1472), 938 (1474; vgl. nr. 939), 1104 en 1108 (1484). Hierbij kunnen we vermoedelijk ook nr. 851 betrekken, een oproepingsbrief van Hendrik van Borsele, heer van Veere, uit de jaren 1467-1474. Op verzoek van enige niet bij naam genoemde ambachtsheren en de kleine steden van Walcheren riep hij een aantal wel met name genoemde ambachtsheren van Noord-Beveland, Wolphaartsdijk en Walcheren op voor overleg over niet nader genoemde onderwerpen. De verdediging van Walcheren is misschien zo'n onderwerp. Ook de nrs. 868, 892, 893 en 896 uit de jaren 1470-1472, ontleend aan de burgemeestersrekeningen van Vlissingen, hebben mogelijk met de militaire verdediging van het eiland te maken en zijn daarom opgenomen. Argument hiervoor is dat drie reizen naar Veere gingen (Hendrik van Borsele was tevens admiraal van de zee).

56 Aan de vermeldingen in voorgaande noten kunnen nog worden toegevoegd de nrs. 1126, 1127, 1131, 1132 en 1137 uit 1486, ontleend aan de burgemeestersrekening van Westkapelle van dat jaar. Zij zijn opgenomen omdat het onderwerp van overleg niet bekend is. Daardoor is niets uitgesloten.

57 Nr. 1121, eerste tekst, naar De Stoppelaar, *Inventaris*.

58 Nr. 1177 ('den Staten van denselven lande van Walcheren') en nr. 1193 ('bi den Staten ende ghenen die tselve lant [Walcheren] bevolen es te bewaren'). Aldus de letterlijke citaten.

zijn vanaf deze tijd buiten deze publicatie gehouden. Slechts incidenteel zijn er voor de zestiende eeuw nog Walcherse bijeenkomsten opgenomen.⁵⁹

De Staten van Zuid-Beveland

In 1423 is in een oproep sprake van dijkgraaf en gezworenen van beoosten Yerseke.⁶⁰ De oproep hield direct verband met een nieuwe ordonnantie op het onderhoud van de dijken van het dijkgraafschap Beoosten Yerseke.⁶¹ Tien jaar later riep Jacoba van Beieren, op dat ogenblik geen gravin meer van Holland en Zeeland maar wel vrouwe van Zuid-Beveland, de heerschappen van Beoosten Yerseke op om bij haar te komen voor overleg over de dijkage.⁶² Vóór 10 maart 1439 moet haar opvolger hertog Filips van Bourgondië een handvest hebben verleend aan prelaten, ridderschap, leenmannen, steden en geërfden van Zuid-Beveland beoosten Yerseke. Dit handvest had betrekking op de dijkage en gemene watering aldaar. Op die tiende maart gaf de hertog een nadere interpretatie van sommige punten uit het handvest.⁶³ De terminologie waarmee de belanghebbenden – de verkrijgers van het handvest – worden aangeduid, is een mix van door de Bourgondische ambtenaren gehanteerde begrippen voor de standen (prelaten, ridderschap en steden) en van de voor de Zuid-Bevelandse situatie toepasselijke termen (leenmannen en geërfden).

In 1460 is de oproep van belanghebbenden naar een bijeenkomst over de dijkage in de watering beoosten Yerseke nog ruimer geformuleerd: alle prelaten, abten, abdissen, baanrotsen, ridders, knechten (knapen), ambachtsheerschappen, dijkgraven, gezworenen en geërfden worden uitgenodigd. Ook hierin is weer de mix van Bourgondische en Zeeuwse terminologie te herkennen.⁶⁴ In 1493 duikt voor het eerst de term Staten op. Daaraan vooraf gaat een oproep van alle geestelijke personen, ridders, edelen, ambachtsheren, goede steden en de ingezetenen en inwonenden van Zuid-Beveland om op 7 augustus 1492 in persoon op de Schoordijk te komen voor overleg en besluitvorming inzake het behoud en de bescherming van deze dijk. De uitgebreide omschrijving van de genodigden komt ook deze keer uit een Bourgondische ambtelijke bron.⁶⁵ Een lokale bron spreekt slechts van de aanwezigheid van dijkgraaf en edelen.⁶⁶

Daar Filips van Bourgondië, heer van Beveren en Veere, als belangrijkste belanghebbende de lasten van de dijk niet op zich wilde nemen, kwamen commissarissen van de Grote Raad over om een uitspraak te doen tussen ‘die’ van de Oost- en de West-watering, zoals de diverse soorten geërfden dit keer met één term worden omschreven.⁶⁷ Hun bemoeienissen resulteerden in het opstellen van een instructie voor het herstel (‘refectie’) van de Schoordijk en het maken van een inlaagdijk ter plaatse. Op 21-22 mei 1493 kwamen de rentmeester van de heer van Veere, de baljuw van Veere, de heer van Kruiningen en ‘den gemeen staten van Suutbevelant’ op de dijk samen om de geplande werkzaamheden aan te besteden.⁶⁸ We mogen aannemen dat in dit geval de term Staten de gebruikelijke aanduiding is voor de diverse standen (geestelijkheid, edelen, steden, platteland) en dat die term ook in niet-politieke context gebruikt kan worden. Het betreft hier immers weer een zaak van ‘dijkage’.

59 Nrs. 1609, 1785 en 1842, en de akte van 14 mei 1565, opgenomen bij nr. 1852.

60 NA, AGH nr. 1281 f. 45v en 58.

61 NA, AGH nr. 212 f. 143-143v d.d. 23 september 1423.

62 ARA Brussel, Familiearchief Reynegom de Buzet nr. 860 f. 64v.

63 Fruin, *Archief Reimerswaal* p. 31-32 nr. 50.

64 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 40 f. 65. Een volgende bijeenkomst (of is de eerste bijeenkomst uitgesteld?) wordt dagvaart genoemd (NA, Rek. Rek. nr. 5584 f. 60).

65 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 94 f. 72.

66 ZA, Heren van Veere nr. 159 f. 59-59v. Dit betreft wel een volgende bijeenkomst.

67 Ibidem f. 61 (september 1492).

68 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 160 f. 57.

Inleiding

De Staten van Noord-Beveland

Over bijeenkomsten op Noord-Beveland valt, aan de hand van een beperkt aantal posten in rekeningen die ze vermelden, het volgende te melden. In 1463 is sprake van een dagvaart in het ambacht Kortgene omdat daarbinnen een dijkval had plaatsgevonden. Deelnemers waren in elk geval diverse vertegenwoordigers van Frank van Borsele. Twee jaar later vaardigde Frank opnieuw zijn rentmeester-generaal af naar Kortgene om een dagvaart over de dijkage van Noord-Beveland bij te wonen. Categorieën deelnemers worden niet vermeld. Niet bekend is wie het initiatief heeft genomen voor deze bijeenkomsten, die in de bronnen dagvaarten worden genoemd.⁶⁹

De volgende vermeldingen van vergaderingen op Noord-Beveland komen uit de pen van H.M. Kesteloo. Bron zijn diens uittreksels uit de stadsrekeningen van Middelburg. In 1501 vertrok een Middelburgse delegatie voor overleg met de Staten van Noord-Beveland over het leggen van een nieuwe inlaagdijk achter de dijkval bij Boonevlietssluis⁷⁰; in 1504 ging men op reis met de proost van de abdij voor een inspectie van een dijkval ten oosten van Kortgene. Die inspectie vond plaats samen met de gedeputeerden van het land. Latere inspecties van dijkvallen door de afgevaardigden van Middelburg vonden nog plaats in 1511, 1518, 1528 en 1529. Na de overstroming van 1530 trokken Middelburgers naar Noord-Beveland voor overleg over de herdijking.⁷¹

De term Staten in Kesteloo's uittreksel uit 1501 komt voor in zijn eigen parafrase en is door hem buiten de citaten geplaatst. Voor de citaten gebruikt hij aanhalingstekens.⁷² Desondanks is het zeer waarschijnlijk dat de term ontleend is aan de brontekst, omdat op de andere eilanden ook rond deze tijd het woord in gebruik kwam. Ditzelfde geldt voor de zinsnede 'gedeputeerden van den lande' uit 1504. Alle voornoemde bijeenkomsten gewijd aan de dijkage zijn niet opgenomen.

Schouwen, Duiveland en Tholen

De begrippen Staten van Schouwen, Staten van Duiveland en Staten van Tholen zijn niet in de bronnen aangetroffen. Hier is dus een duidelijke tegenstelling met Bewesterschelde. Slechts enkele gevallen van bijeenkomsten op en van de drie eilanden zijn bekend. In 1356 kunnen bijeenkomsten in niet nader genoemde plaatsen op Schouwen en op Duiveland hebben plaatsgevonden. De teksten laten echter ook de mogelijkheid open dat de rentmeester van Beoosterschelde de leenmannen niet verzameld heeft maar ze is langsgegaan.⁷³ Een dagvaart van de hoofdstad van Tholen met de kleine plaatsen van dat eiland (Sint-Maartensdijk, Scherpenisse, Poortvliet en Westkerke) vond plaats kort na 28 augustus 1472. De stad Tholen riep de gerechten van de andere plaatsen op voor overleg over het politiek beladen onderwerp van de calioet.⁷⁴

D. De Staten van Zeeland en Prelaat en Edelen in de zestiende eeuw⁷⁵

Vanaf de jaren 1470-1480 wordt de abt van Middelburg doorgaans afzonderlijk genoemd als eerste lid van de Staten, waarbij hij in de stukken meestal wordt aangeduid als de prelaat. Vanaf toen bestonden de Staten dus uit drie leden: het eerste lid de Prelaat (de

69 NA, Rek. Rek. nr. 5587 f. 65 en nr. 5589 f. 70v.

70 Tussen Kortgene en Kats.

71 Kesteloo, 'Stadsrekeningen Middelburg' 3 p. 364-365.

72 De volledige context van het woord Staten bij Kesteloo: om met de Staten 'van denzelven lande' te communiceren. "Van denzelven lande" is hier het citaat; bedoeld is Noord-Beveland.

73 Nrs. 84 en 85.

74 Nr. 905. De calioet was een omstreden belasting op het gebruik van bier, wijn, meel en zout die de gewestelijke overheid wilde invoeren.

75 Deze paragraaf is deels gebaseerd op Fruin, *Prelaat en Edelen*, inleiding. Het door Fruin genoemde jaartal 1501 als het begin van Prelaat en Edelen is ontleend aan de oudste overgeleverde rekening in hun archief. Uit deze bronnenpublicatie blijkt echter dat het begin van hun optreden eerder lag.

abt, sedert 1561 tevens bisschop van Middelburg), het tweede lid de ridderschap, de andere edelen, de ambachtsheren en de leenmannen (in de zestiende eeuw meestal tezamen aangeduid als de Edelen), en als derde lid de steden.⁷⁶ In de praktijk bestond een nauwe band tussen Prelaat en Edelen,⁷⁷ die ook in de beraadslagingen veelal gezamenlijk een standpunt innamen. De vijf grafelijke steden die zitting hadden in de Staten – Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Goes en Tholen – brachten ieder afzonderlijk hun stem uit, waarbij het advies van de steden bij elkaar evenwel hetzelfde gewicht had als de individuele stem van de Prelaat of van de Edelen, reden waarom de het standpunt van de laatsten vrijwel altijd doorslaggevend was.

De Staten kwamen meestal samen in Middelburg, maar ook elders werd wel vergaderd, soms zelfs buiten de grenzen van Zeeland. Veelal werden de leden geconvoceerd op de avond vóór de aanvang van de vergadering, zodat uit de bronnen niet steeds duidelijk is op welke dag precies de beraadslagingen begonnen. De Staten werden bijeengeroepen door de abt, eventueel samen met de aanzienlijkste ambachtsheer, de zogenoemde Eerste edele. De steden – behalve Middelburg – werden door de Prelaat beschreven, de edelen in diens opdracht door de rentmeesters van Bewester- en Beoosterschelde. De abt fungeerde als voorzitter van de vergadering. De Staten kwamen onregelmatig bijeen, en dan nog meestal voor korte tijd. Lopende zaken werden in de eerste helft van de zestiende eeuw afgedaan door de Prelaat en enkele vooraanstaande edelen die in Walcheren resideerden, of daar hun rentmeesters hadden; het was niet ongebruikelijk dat leden zich ter vergadering door afgevaardigden – die vaak in dienst van de vorst waren – lieten vertegenwoordigen.

Vanaf 1544 was het ‘dagelijks bestuur’ van het gewest in handen van de Prelaat, de Eerste edele en de magistraat van Middelburg. Op de Statenvergaderingen bleef een tamelijk vaste kerngroep van edelen actief. Een steeds grotere rol ging de voornaamste edelman spelen, Maximiliaan van Bourgondië, heer van Beveren en later markies van Veere, die vanaf 1543 feitelijk de enige edele was die belast was met de lopende zaken en het afhoren van de rekeningen. Na zijn dood in 1558 trad vanaf 1562 de prins van Oranje op als voogd van zijn zoon Philips Willem, graaf van Buren en heer van Sint-Maartensdijk en Scherpenisse, die de titel van Eerste edele ging voeren. Deze titel werd in 1568 vervolgens opgeëist door koning Filips II, vanwege het door hem gekochte markizaat van Veere, in welke hoedanigheid hij zich liet vertegenwoordigen door Adolf van Bourgondië, heer van Wakken, en na diens overlijden in juli 1568 door diens broer, Anton van Bourgondië. Zo had de vorst een belangrijke stem gekregen in de Staten, een college waarin hij dus geacht werd met zichzelf te onderhandelen over het bestuur van Zeeland.⁷⁸

De Staten waren het orgaan dat fungeerde als de schakel tussen het gewest Zeeland en zijn inwoners en de landsheer en diens bestuur: zij regelden de formaliteiten bij de inhuldiging van een nieuwe vorst, bewaakten de door deze en diens voorgangers aan Zeeland geschonken privileges, en brachten klachten van individuele inwoners of belangengroepen over aan het landsbestuur. Hun voornaamste taak bestond evenwel in het consenteren, of afwijzen, van de door de landheer gevraagde beden en in het regelen van de manier waarop die gelden werden opgebracht.

Het toestaan van een bede gebeurde aanvankelijk bij besluit van de Staten, waarin ook de manier van heffing was bepaald, later door middel van een besluit van de lands-

76 Eerste vermeldingen van de trits prelaat, edelen en (goede) steden in de consenten van 28 augustus 1472 en 30 maart 1473, opgenomen onder de nrs. 904e en 921e.

77 Zie voor de oudste handelingen van prelaat en edelen los van en tegenover de steden de nrs. 1065 (uit 1481. Hierin worden prelaat, baanrotsen, ridderschappen en edelen tezamen Staten genoemd) en 1169 (uit 1488). Een duidelijke vermelding van Prelaat en Edelen als institutie in het jaar 1501 (noot a bij nr. 1343 en noot b bij nr. 1344).

78 S. Groenveld, ‘De Oranjes als markiezen van Veere. Hun politieke invloed in Zeeland en de stad Veere 1581-1702’, in: P. Blom e.a., *Borsele Bourgondië Oranje: Heren en markiezen van Veere en Vlissingen 1400-1700* (Hilversum 2009) p. 106-107.

Inleiding

heer waarin deze de voorwaarden accepteerde en octrooi voor de heffing verleende.⁷⁹ Wanneer was besloten tot een schotsgewijze heffing van de bede, moest de graaf (of later: iemand van zijn bloed = naaste familie) op grond en aarde van Zeeland komen en om de bede en het schot vragen, waarna hem die bij vonnis van de leenmannen werden toegekend.⁸⁰

Aanvankelijk werden de rekeningen van de beden, die werden geïnd door de grafelijke rentmeesters van Bewester- en Beoosterschelde, door de landsheer of diens Rekenkamer afgehoord. Sedert 1472 gold echter veelal de regeling dat de bedeopbrengst aan de Staten toeviel, die daaruit de aangevraagde som aan de landsheer uitkeerden en het overschot (het 'surcrosis') zelf behielden.⁸¹ Om die reden legden de rentmeesters voortaan verantwoording af aan de Staten. Vanaf 1533 gebeurde het weer anders: de ordinaris beden vielen weer in hun geheel toe aan de vorst, die de rekening ervan dan ook afhoorde, of liet afhoren door de Rekenkamer, terwijl hij uit de opbrengst aan de Prelaat en Edelen jaarlijks 4000 pond uitkeerde.⁸² Voor de extraordinaris bede bleef de oude regeling gehandhaafd, en bleven de Staten de auditeurs.

In Zeeland werd de bede meestal geheven door middel van een aanslag over de gemeten, op te brengen door de grondeigenaren. Deze werden evenwel niet rechtstreeks aangeslagen, maar door tussenkomst van de ambachtsheer, die ook de gelden inde en weer afdroeg. Elk ambacht bestond uit drie delen: het ambacht steenschietens, het vrije – samen het ambacht bij de breedte – en het overambacht. De ambachtsheer inde steeds de gelden voor alle drie de delen, maar kon daarbij een som voor zichzelf houden: de heffing van het overambacht viel hem altijd toe, die van het vrije indien de bedehffing slechts bij steenschietens was bepaald.

Zowel de ordinaris als de extraordinaris beden werden steeds voor een beperkt aantal jaren geconsenteerd. Daarbij werd de ordinaris bede, die diende tot dekking van de gewone uitgaven, standaard vernieuwd wanneer de looptijd van de voorafgaande verstreken was. Vanaf 1501 bestond deze bede uit de heffing van een vrij aanzienlijke som groten per gemet steenschietens en daarnaast enkele groten per gemet bij de breedte. De extraordinaris bede, bestemd voor bijzondere uitgaven, werd altijd gevonden door een heffing bij de breedte.

Daarnaast waren er nog andere manieren van bedehffing. Zo bestond de heffing die rechtstreeks door de 'baanders', de grondgebruikers, was op te brengen, zonder tussenkomst van de ambachtsheren, ingevoerd in 1543.⁸³ Naast dergelijke grondbelastingen hief men ook imposten, dat zijn accijnzen op haring, zout, wijn, bier, 'gemaal' en 'geslacht'. Na een mislukte eerste poging in 1472⁸⁴ werden deze imposten vanaf 1523⁸⁵ veelvuldig opgelegd, en uiteindelijk werden zij de voornaamste inkomstenbron van de Staten. Dan is er vanaf 1485 nog de kapitale omslag,⁸⁶ waarbij het gevraagde bedrag over de dorpen in het

79 Eerste vermelding van acceptatie in de akte van 17 augustus 1488 (nr. 1179e); oudste volledige teksten van een akte van acceptatie onder de nrs. 1267e (d.d. 28 juli 1493) en 1280e (d.d. 6 november 1494).

80 Eerste volledige tekst van een vonnis onder nr. 1065e (uit 1481). Het laatste vonnis dateert van 28 februari 1571 (onder nr. 1914, p. 1328).

81 Consent van 28 augustus 1472 van Prelaat, Edelen en steden in een driejarige bede van 10.666 2/3 kroon van 4 schellingen groten Vlaams per jaar en in een tienjarige bede van 24.000 klinkaart van 30 groten per jaar, opgenomen onder nr. 904e.

82 Akte opgenomen bij nr. 1634 onder e.

83 Nr. 1704 onder e.

84 Zie het consent opgenomen onder nr. 904e. Zie voor het lot van de twee heren die de imposten in Zierikzee kwamen verpachten nr. 910.

85 Zie nr. 1541 onder e.

86 Consent van 15 juni 1485 in een bede van 20.000 pond van 40 groten, opgenomen onder nr. 1124. Al eerder, op 18 mei, was besloten tot een kapitale omslag voor de bescherming van Walcheren, zie het regest opgenomen onder nr. 1121e.

platteland werd omgeslagen, en vanaf 1492 de quotisatie,⁸⁷ waarbij het te heffen bedrag werd verdeeld over de leden van de Staten, waarbij Prelaat en Edelen in de regel de helft of eenderde deel moesten opbrengen, de steden de resterende helft of tweederde. Minder gebruikelijk was een heffing van de tiende (of de achtste of de twintigste) penning van onroerende goederen, koopmanswinsten, lijfrenten of losrenten, of de verkoop door het gewest van rentebrieven.⁸⁸

Bij de meeste van deze methoden van bedehelling drukten de lasten derhalve geheel of grotendeels op het platteland. De steden kwamen wel vaak te hulp door het toegestane bedrag aan de landsheer voor te schieten, waarna dit na de inning van de bede door de Staten werden gerembourseerd. Aangezien de niet-stedelijke Statenleden het meest met de bedden te maken hadden, werden de rekeningen vanaf het begin van de zestiende eeuw afgehoord door Prelaat en Edelen, die ook over het surcrois beschikten. Daaruit betaalden zij de rentmeesters en hun klerken alsmede de pensionaris en andere gewestelijke uitgaven; het resterende deel behielden voor zichzelf, als onkostenvergoeding vanwege de afhoring. Hierover rees onvrede bij de steden, die bovendien bij sommige soorten van bedehelling ook aangeslagen werden. Zij wensten dan ook invloed bij de auditie van de rekeningen, hetgeen in 1544 leidde tot een compromis waarin was besloten dat alle gewestelijke rekeningen voortaan zouden worden afgehoord door een college waarin naast vertegenwoordigers van Prelaat en Edelen ook die van de steden zitting hadden, en wel met drie personen: voor Middelburg en Zierikzee elk één afgevaardigde, en één voor Reimerswaal, Goes en Tholen gezamenlijk.⁸⁹ De pensionaris was altijd een van de auditurs.

De Staten hadden geen eigen ambtelijk apparaat. Hun enige dienaar was de pensionaris, naar analogie van de gelijknamige functionarissen in de steden. Deze ambtenaar is vanaf 1505 aanwijsbaar;⁹⁰ vanaf 1530 was hij tevens raad.⁹¹ De pensionaris werd benoemd en beëdigd door Prelaat en Edelen, maar stond feitelijk ook de Staten zelf als penvoerder terzijde. Een voorganger van de pensionaris is aan te treffen in de advocaat van de Edelen, die in 1493 optreedt.⁹²

Aangezien de Staten geen eigen ambtenaren hadden, hadden zij ook geen eigen archief. Wel was er een archief van Prelaat en Edelen, maar het was niet zo dat daarin alle ingekomen stukken werden bewaard. De verzameling van Prelaat en Edelen begint pas in 1501;⁹³ onduidelijk is waar vóór die tijd de stukken verbleven. Het meest waarschijnlijk is dat de stad Middelburg fungeerde als bewaarplaats van de bescheiden. Ook na 1501 vinden we daar veel archivalia die men eerder in het archief van de Staten zou verwachten. Daarbij gaat het met name om stukken die betrekking hadden op de steden in het bijzonder, op de geestelijkheid, op meer gewesten dan Zeeland alleen, en om duplicaten van zeer belangrijke stukken, zoals de keur van Zeeland; na 1544 werden voor korte tijd ook de

87 De taxatie uit dat jaar door de Staten is niet bewaard gebleven, maar wordt genoemd in de aanhef van de rekening van de rentmeester van de bede, zie de tekst opgenomen onder nr. 1240e.

88 Eerste heffing van een tiende penning in 1543, zie nr. 1698.

89 Zie het regest en de tekst van de akte van 3 maart 1544 opgenomen bij nr. 1714 onder e.

90 Mr. Cornelis de Gheendt, in nr. 1368 onder c.

91 In 1529 werd naast de toenmalige pensionaris een tweede aangesteld, die tevens tot raad werd benoemd; in 1531 werd hij weer de enige functionaris, waarmee het raadsheerschap met het ambt was samengevoegd (hier de nrs. 1595 onder a en 1611 onder c, laatste vermelding van Van der Potterie; Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 5-6).

92 In de nrs. 1259 en 1261. In 1488 was mr. Pieter de Grave nog pensionaris van Reimerswaal. Hij nam toen een zodanig belangrijke plaats in, dat hij op de dagvaart te Gent het woord voerde namens de aldaar verzamelde 'heren van den bloede' (de verwanten van Rooms-koning Maximiliaan en aartshertog Filips), de Staten van Brabant, Henegouwen, Zeeland en Namen en de Frans-Vlaamse steden (nr. 1165).

93 Met een reeks rekeningen. Zie hierna daarover meer in de paragraaf gewijd aan de rekeningen als bron.

Inleiding

financiële bescheiden in Middelburg bewaard. De rekeningen die door Prelaat en Edelen zijn afgehoord berusten wél in hun archief, evenals andere stukken die ofwel voor deze twee leden of voor de Staten bestemd waren.

Blijkens een rekeningpost uit 1526, waarin Matheus Salome (of Salomé), smid te Middelburg, arbeidsloon ontvangt voor het vervaardigen van drie sloten ‘aen de kiste van der abdien daerinne alle de rekeninghe ende pappieren inne liggen van prelaet ende edelen’,⁹⁴ was de Middelburgse abdij toen de bewaarplaats van het archief van Prelaat en Edelen. Die kist zal in de abdij in de zogenaamde ‘offciekamer’ hebben gestaan, waar in de zestiende eeuw eveneens regelmatig de Statenvergaderingen plaats vonden. Het beheer van het archief was een taak van de pensionaris.

E. Heren en mannen: ambachtsheren en leenmannen

Naast de dagvaarten van de standen geestelijkheid, ridderschap en steden, in hun geheel of in gedeelten en al of niet gezamenlijk, zoals die ook in alle omringende gewesten voorkwamen, kende het middeleeuwse Zeeland bijeenkomsten van een bijzondere categorie inwoners en onderdanen. In de bronnen wordt zij aangeduid met benamingen als (gemeene) mannen, (ambachts)heren, (goede) lieden, schouten of schoutaten, en leenmannen. Deze personen zijn als edele, vrije lieden te beschouwen die niet tot de bovenlaag van de adel, de riddermatigen, behoorden. Hun herkomst is onduidelijk en ligt in elk geval ver vóór het tijdvak dat deze publicatie beslaat. Overigens gaan achter de termen ambachtsheren en leenman natuurlijk ook de riddermatige edelen schuil.⁹⁵

De Zeeuwse landkeur uit 1256 maakt een onderscheid tussen edele en niet-edele inwoners van Zeeland buiten de steden. Tevens wordt daarin gesteld dat de schouten en schepenen, dat zijn de rechtsprekers van een ambacht, edel en welgeboren moeten zijn.⁹⁶ Omdat de bronnen een groot aantal ambachtsheren vermelden, impliceert dit dat de Zeeuwse adel in de dertiende en veertiende eeuw een zeer grote groep personen omvatte. De mannen (‘van den lande’), goede lieden en (ambachts)heren, welke namen de edelen in eerste instantie aanduiden in hun hoedanigheden als raad en dienaar van de graaf en als bestuurder namens die graaf, werden gaandeweg steeds meer een groep personen die op grond van hun adellijke geboorte enkele privileges genoot maar er geen ridderlijke levensstijl op na hield.

Behalve in de rentmeestersrekeningen, waarin per persoon de omvang van hun ambachten wordt opgesomd, gaan zij in andere bronnen, zoals in de teksten die hier uitgegeven worden, doorgaans anoniem door het leven. Dit in tegenstelling tot de edelen die wel ridderlijk leefden, als raad van de graaf optraden, diens oorkonden medezegelden en met naam en toenaam voor de dagvaarten werden opgeroepen. Deze laatste groep ridders en knapen, de ridderschap, was rond 1300 al duidelijk afgezonderd van de overige edelen. In de publicaties van de dagvaarten van de Staten van Holland en Zeeland is het onderscheid tussen beide categorieën edelen nog lang terug te vinden. De ridderlijke edelen krijgen rechtstreeks vanuit de kanselarij van de graaf een persoonlijke, aan hen gerichte en aan hun (al of niet tijdelijke) woonplaats bezorgde oproep voor de bijeenkomsten; bij de vele tientallen ambachtsheren en leenmannen wordt volstaan met door de Zeeuwse rentmeesters verzonden anonieme uitnodigingsplakkaten die aan de deuren van de parochiekerken worden bevestigd.⁹⁷

94 ZA, Prelaat en Edelen nr. 82, f. 53.

95 Zie voor deze paragraaf ook het eerder genoemde artikel van Dekker, ‘De vertegenwoordiging’, en de recente dissertatie van A. van Steensel, *Edelen in Zeeland. Macht, rijkdom en status in een laatmiddeleeuwse samenleving*. Adelsgeschiedenis 8 (Hilversum 2010) p. 40-45 en 71-76.

96 Editie van de keur: J.G. Kruisheer, *Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299*, dl. III, 1256 tot 1278 (Assen/Maastricht 1992), nr. 1135, art. 15 en 70a (Nederlandse uitvaardiging). Ook uitgegeven in J.G. Kruisheer, *Het ontstaan van de dertiende-eeuwse Zeeuwse landkeuren* (Hilversum 1998), p. 93 art. 15 en p. 107 art. 70a.

97 Oudste vermelding van plakkaten uit 1353 (nr. 78), van bezorging aan parochies uit 1359 (nr. 1359).

Toch bleven er in hun relatie tot de graaf nog veel belangrijke taken over voor de ‘lagere’ edelen. Zij hechtten hun goedkeuring aan de door de graaf gevraagde bedes, beantwoordden zijn oproepen om ter heervaart te komen, gaven desgevraagd advies⁹⁸ en werden opgeroepen voor de grafelijke vierschaar. Hun aanwezigheid bij inhuldigingen van graven is vóór 1433 niet gebleken, althans er zijn geen oproepen bekend. In het hierna te noemen Kats vonden in elk geval geen inhuldigingen door leenmannen plaats. Pas met de Bourgondische hertogen, te beginnen met hertog Filips in 1433, zijn er oproepen bekend van leenmannen en ambachtsheren om te komen huldigen.⁹⁹

In de vierschaar, later hoge vierschaar genoemd, werd recht gesproken over belangrijke landzaken, zware criminele zaken en over alle zaken waarbij edelen waren betrokken. Tevens fungeerde hij als rechtbank in hoger beroep en als hof in leenzaken. De vierschaar werd uitsluitend door de graaf bijeengeroepen en alleen gehouden als hij binnen het graafschap Zeeland was.

In de loop van de vijftiende eeuw lijkt de verplichte band tussen adeldom enerzijds en ambacht- en leenbezit anderzijds losgelaten te zijn. Toch bleven dagvaarten waarvoor ambachtsheren en leenmannen werden opgeroepen, nog lang voorkomen. Uiteindelijk is de rol van de leenmannen zich gaan beperken tot het uitspreken van het vonnis waarmee de bedes werden toegestaan, nadat die bede al eerder door de Staten was geconsenteerd.¹⁰⁰ Aan de grafelijke vierschaar was kort na 1501 een einde gekomen, toen zijn taken werden overgedragen aan Middelburg en Zierikzee.¹⁰¹ De onmogelijkheid voor de Bourgondische hertogen en Oostenrijkse aartshertogen om regelmatig in het graafschap te komen om er de vierschaar te spannen, was daar debet aan.

In deze publicatie zijn alle dagvaarten opgenomen waarvoor (leen)mannen, (goede) lieden, gemeente, gemene land en (ambachts)heren van Zeeland als afzonderlijke categorieën inwoners en onderdanen, los van de andere standen, werden opgeroepen of waar hun aanwezigheid wordt vermeld. Vanaf het begin van deze publicatie blijkt dat dergelijke bijeenkomsten zowel te Middelburg en Zierikzee werden gehouden als te Kats. Later komen ook Goes en Reimerswaal als vergaderplaats van de mannen voor. Kats, gelegen op de oostpunt van Noord-Beveland en centraal gelegen tussen de Zeeuwse eilanden, nam een bijzondere positie in. Bijeenkomsten van ambachtsheren en leenmannen, soms gezamenlijk met ridderschap en steden, altijd bijeengeroepen door de graaf en gehouden in diens aanwezigheid (of met zijn vervanger, de burggraaf) kwamen er frequent voor.¹⁰² Het was, met het later voorkomende tolhuis van Yersekeroord (vanaf 1452¹⁰³), de enige plek buiten de hoofdsteden die zo regelmatig als vergaderplaats diende.

Wat te Kats de precieze plek van bijeenkomst was, is duister gebleven. Er was geen grafelijk grondbezit noch een grafelijk huis. Het slot van de lokale machthebbers heeft zeker niet alle overstromingen tussen 1318 en 1461 (eerste en laatste vermelding van bijeenkomsten te Kats) weerstaan en dus als lokaliteit kunnen dienen. Daarbij is het niet waarschijnlijk dat de heren van Kats altijd alle kosten van de dagvaarten op zich zouden hebben genomen. Het enige gegeven over de voorbereiding van een dagvaart is de op-

98 Opmerkelijk is de Engelse wolstapel als onderwerp van bespreking met de mannen in 1336 (nrs. 23 en 24).

99 Nr. 459. Opmerkelijk is dat de geplande datum de naamdag van Sint-Joris is, de patroon van de ridders.

100 Vermoedelijk oudste volledig overgeleverde vonnis van ridderschap, edelen en leenmannen van 26 september 1462 onder nr. 804e. Een volgend vonnis is van edelen, leenmannen en goede steden (nr. 850e, aanhef van een rekening).

101 Laatste vierschaar: nr. 1338.

102 Dagvaarten van de mannen en heren in Kats vóór 1400: nrs. 1 (‘met hem [= de graaf] te spreken’) en 2 (overleg met de heer van Voorne, burggraaf van Zeeland), nrs. 21, 78, 109, 250, 258, 261, 265, 271, 273 en 274 (onderwerp de heervaart), nrs. 29, 83, 103, 139, 157, 167, 176, 191, 206, 216, 224, 242, 261, 263 en 271 (onderwerp de bede).

103 Nr. 681.

Inleiding

dracht in 1423 aan Laurens van Kats om voorbereidingen te treffen met het oog op de komst van Jan van Beieren te Kats.¹⁰⁴ Dit zou op het gereedmaken van een vergaderruimte in zijn huis, maar ook op het opzetten van tenten. Later in de vijftiende eeuw zijn de Van Cats'en op Sabbinge op het eiland Wolphaartsdijk gevestigd.¹⁰⁵

De grafelijke rekeningen vermelden geen onderhoud of inrichting van een gebouw noch onkosten door de graaf te Kats gemaakt; hij overnachtte er nooit. Ook is er geen vermelding gevonden van de aanschaf en het onderhoud van zitbanken, zoals dat wel bekend is van het Veluwe Engelandersholt. Daar kwamen de edelen en de afgevaardigden van de steden van de Veluwe op een open plek in het bos bijeen en konden zij gebruik maken van door de hertog aangeschafte banken, die in een loods opgeslagen waren.¹⁰⁶ Vermoedelijk zijn de vergaderingen te Kats in de openlucht gehouden, waarbij men gebruik kan hebben gemaakt van voorzieningen die de lokale herberg(en) te bieden had(den). De deelnemers betaalden dan hun eigen onkosten en namen misschien hun eigen tent mee.

Bijeenkomsten te Kats van vóór 1318 zijn niet bekend. In alle dertiende-eeuwse Zeeuwse landkeuren wordt de naam niet genoemd en is de plek dus niet voorgeschreven als vergaderplaats. Wellicht is Kats pas opgekomen toen er sprake kon zijn van één graafschap Zeeland onder heerschappij van de graaf van Holland en er voor de bijeenkomsten van de leenmannen en ambachtsheren is gezocht naar een centraal punt. De laatste dagvaart van mannen en heren te Kats vond in 1439 plaats, in opdracht en bijzijn van hertog Filips van Bourgondië.¹⁰⁷ Daarna werden er nog enkele bijeenkomsten van stedelijke afgevaardigden georganiseerd, de laatste in 1461.¹⁰⁸ Ook dit wijst op de voordelen van de centrale ligging en de aanwezigheid van enkele basisvoorzieningen.

Alle ons bekende gegevens over bijeenkomsten van de Zeeuwse mannen en heren van Bewester- en Beoosterschelde, gewijd aan bedes, heervaarten, overleg en advisering, zijn verwerkt. Dit geldt ook voor de gegevens over de vierscharen, daadwerkelijk gehouden of alleen gepland. Deze gegevens beperken wij wel tot die over plan, oproep en aanwezigheid; activiteiten tijdens en besluiten van de vierschaar zijn niet opgenomen. De laat-vijftiende-eeuwse en zestiende-eeuwse vonnissen van leenmannen inzake bedes zijn eveneens opgenomen.

Afbakening van het onderzoeksterrein

A. Geografisch

De territoriale grenzen van ons onderzoek zijn die van het oude graafschap Zeeland, zoals dat er rond 1300 uitzag. Dat graafschap bestond uit een samenvoeging van de delen Beoosterschelde, oorspronkelijk een gebied dat rechtstreeks onder de graaf van Holland ressorteerde, en Bewesterschelde, een gebied dat de graaf van Holland, weliswaar niet altijd ongestoord, in leen hield van de graaf van Vlaanderen en dat nogal wat Vlaamse invloeden kende. Graaf Floris v benadrukte op 17 maart 1291 zijn pretenties dat hij graaf van het gehele graafschap Zeeland was door toen voor het eerst, naast de titel graaf van

104 Nr. 402.

105 J.P. van den Broecke, *Middeleeuwse kastelen van Zeeland* (Delft 1978) p. 217. Vgl. nr. 1485 (uit 1516): Lieven van Kats vertrok vanuit Wolphaartsdijk.

106 J.G. Smit, 'Het Herenhul te Engelandersholt. Een plaats van bijeenkomst op het platteland in de Middeleeuwen', in: B.G.J. Elias e.a. (red.), *Veluwe en andere geschiedenissen. Liber amicorum drs. R.M. Kemperink* (Hilversum 2010) p. 83-98, i.h.b. p. 97.

107 Nr. 525.

108 Nrs. 729, 764, 792 en 794. Mogelijk hebben Middelburg en Zierikzee voor de centrale ligging gekozen. Al eerder, in de jaren 1393-1411, kwamen de Zeeuwse steden op eigen initiatief te Kats bijeen voor overleg over stedelijke zaken (nrs. 229, 249, 267, 289 en 335). Opmerkelijk is de Walcherse dagvaart die in 1455 te Kats plaatsvond (nr. 726).

Holland, ook die van Zeeland te gaan voeren.¹⁰⁹ Na jaren van strijd tussen de beide graven deed die van Vlaanderen eind 1322 afstand van zijn aanspraken en kwam het enkele maanden later tot een definitief vredesverdrag.¹¹⁰ De keuren van Zeeland noemen als grenzen van het territorium waarvoor zij gelden de Bernisse in het noorden (een stroom tussen Voorne en Putten) en de Heidensee (een thans verdwenen water tussen de eilanden Koezand en Wulpen, bij Cadzand) in het zuiden.¹¹¹

Beoosterschede bestond uit de eilanden Schouwen, Dreischor en Duiveland en de eilandjes die thans het westelijke deel van Tholen vormden (met daarop de dorpen Stavenisse, Sint-Maartensdijk, Scherpenisse en Poortvliet). Van Bewesterschede maakten deel uit de eilanden Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland, Wolphaartsdijk, Baarland, Borsele en enkele thans geheel verdwenen eilanden. De hoofdplaatsen van de beide delen waren Zierikzee en Middelburg. In het noorden behoorde ook de heerlijkheid Voorne tot het graafschap en rond 1300 kwamen de oostelijke delen van het huidige eiland Tholen, oorspronkelijk Brabants, erbij. In enkele andere streken was weliswaar het Zeeuwse recht volgens de Zeeuwse keur van kracht, maar deze gebieden maakten geen deel uit van het graafschap. Dit waren de heerlijkheid Putten¹¹² en de in 1331 door graaf Willem III ter bedijking uitgegeven Zwijndrechtse Waard.¹¹³ Wel blijkt het later bedijkte Sommelsdijk, gelegen op het Hollandse Overflakkee, tot het graafschap Zeeland te behoren; Bommene, een voormalig eiland dat aan Schouwen is gehecht, maakte deel uit van het graafschap Holland. Dat Sommelsdijk Zeeuws grondgebied was bleek op 25 augustus 1504, toen aartshertog Filips (de Schone) van Oostenrijk speciaal uit Den Haag was overgekomen om er van de leenmannen van Zeeland de bede toegewezen te krijgen.¹¹⁴

De heerlijkheid Voorne, een Zeeuws leen dat van de graven van Holland en Zeeland in leen werd gehouden door een geslacht dat ook de (erfelijke) burggraven van Zeeland leverde, verviel in 1372 aan de graaf toen de laatste leenhouder, vrouwe Machteld van Voorne, overleed. In de eerste decennia daarna was Brielle aanwezig onder de Zeeuwse steden als er voor de graaf een oorkonde moest worden medebezegeld; voor het laatst gebeurde dat in 1401.¹¹⁵ Vanaf eind 1404, na het overlijden van Albrecht, hertog in Beieren en graaf van Holland en Zeeland, tot aan 1503, het jaar van het overlijden van Margaretha van York, de weduwe van hertog Karel (de Stoute) van Bourgondië, maakte de heerlijkheid Voorne met de daarin liggende steden Brielle en Goedereede bijna continu deel uit van de goederen die de graven aan hun tweede zoon, echtgenotes of andere directe familieleden in eigendom of als douarie gaven. Daardoor kwam zij steeds meer los te staan van Zeeland en ging zij een min of meer autonome positie tussen Zeeland en Holland innemen. In 1477 werd in artikel 60 van het Groot Privilege van hertogin Maria

109 J.G. Kruisheer, *De oorkonden en de kanselarij van de graven van Holland tot 1299*, 2 dln. ('s-Gravenhage-Haarlem 1971), I, p. 103. Floris v noemde zich bij deze gelegenheid ook voor het eerst heer van Friesland.

110 Nrs. 5a en 7.

111 Keur van Floris de voogd van ca. oktober 1256 (editie Kruisheer, *Oorkondenboek*, III, nr. 1135, aanhef en art. 11 en 114 (Latijnse uitvaardiging). In de van Floris v afgedwongen keur van 1290 worden de grenzen bepaald bij Cadzand (of Koezand), Hontemuden (verdwenen plaats bij Zandvliet, ten noorden van Antwerpen aan de Westerschelde) en de Grevelingen (editie J.G. Kruisheer, *Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299*, dl. IV, 1278 tot 1291 (Assen 1997), nr. 2534, aanhef en art. 48a van de uitgevaardigde tekst).

112 De kern van dit gebied lag rond Geervliet, Biert en Simonshaven; delen van Flakkee en IJsselmonde behoorden er ook toe. Zie over de geldigheid van de keur voor Zeeland in Putten ook J.L. van der Gouw, *De Ring van Putten* ('s-Gravenhage 1967) p. 8 en 14.

113 Van Mieris, *Groot charterboek*, II, p. 511; I.H. Gosses, *De rechterlijke organisatie van Zeeland in de middeleeuwen* (Groningen-Den Haag 1917) p. 1-4. Al in 1291 was in de Lindt en het gebied tussen de Dubbel en de Devel, de streek van de latere Zwijndrechtse Waard, het Zeeuwse recht van kracht (Kruisheer, *Oorkondenboek Holland en Zeeland*, IV, p. 989 nr. 2573).

114 Nr. 1355.

115 Zie nrs. 219, 230, 239 en 289.

Inleiding

van Bourgondië voor Holland en Zeeland geconstateerd, dat tussen de beide gewesten onenigheid bestond over aan wie Brielle en Voorne toebehoorden. In deze kwestie deed het privilege geen uitspraak; wel stelde de hertogin vast dat Brielle en Voorne in alle artikelen mede begrepen waren als deel uitmakend van een van de beide landen.¹¹⁶

Dit alles heeft voor deze publicatie als consequentie dat Voorne en Brielle voor de periode van de veertiende eeuw als Zeeuws zijn beschouwd, voor de vijftiende eeuw als steeds minder Zeeuws en voor de zestiende eeuw als niet meer Zeeuws. De scheiding lijkt zich af te tekenen rond 1482, als de wegen van de Hollanders en Zeeuwen zich scheiden; daarover hierna meer. We zien in de jaren 1482-1484 nog wel Brielle (en Goedereede) samen met de Hollandse steden, maar niet meer de Zeeuwse steden naar Den Haag opgeroepen worden.¹¹⁷ Uit de oproepen voor een dagvaart op 17 maart 1483, gewijd aan vooroverleg over een bijeenkomst van de Staten-Generaal, blijkt in elk geval dat Brielle dan tot de steden van Holland wordt gerekend.¹¹⁸ In deze publicatie is Voorne vanaf 1482 niet meer tot Zeeland gerekend en zijn de namen van Brielle en Goedereede vanaf dan ook niet meer vermeld in de regesten van de gecombineerde dagvaarten van de Hollandse en Zeeuwse Staten noch als sigla opgenomen in de Lijst van dagvaarten.

In dit verband wijzen wij erop dat de dagvaarten die het Land van Voorne afzonderlijk hield, zijn opgenomen in de *Dagvaarten Holland* voorzover daarover gegevens bekend zijn. Die dateren in hoofdzaak uit de vijftiende eeuw.

Dagvaarten van Holland, van Holland en Zeeland en van Zeeland

Het gegeven dat Zeeland oorspronkelijk samen met Holland één graafschap vormde, is de reden dat tot diep in de vijftiende eeuw er gezamenlijke dagvaarten zijn gehouden van de Staten van Holland en Zeeland en hun voorlopers. Middelburg en Zierikzee – of Zierikzee en Middelburg – zijn samen met de belangrijkste edelen van Holland-Zeeland, die tevens vaak deel uitmaakten van de grafelijke Raad, met de voornaamste steden van Holland – Dordrecht, Haarlem, Delft, Leiden, later ook Amsterdam en Gouda, in de vijftiende eeuw aangeduid als de zes hoofdsteden – en soms de abt van Middelburg betrokken bij zaken als medebezegeling van grafelijke oorkonden, overleg met buitenlandse vorsten en steden over handelszaken, financiële kwesties, dynastieke problemen, oorlog en vrede en andere zaken die de graven of het gehele graafschap Holland-Zeeland raakten.

Deze dagvaarten van twee of drie 'pre-Staten', later Staten,¹¹⁹ voor het gehele graafschap zijn in de eerste delen van de serie *Dagvaarten Holland* opgenomen. In deze publicatie van de *Dagvaarten Zeeland* zijn zij verwerkt door samenvattingen in regestvorm te maken en die onder onder eigen nummer op te nemen in de chronologische volgorde van de Zeeuwse dagvaarten.¹²⁰ In het regest zijn de namen van de betrokken Zeeuwse steden en leden van de geestelijke stand verwerkt. Voor wat betreft de ridderschap en de andere edelen is volstaan met de opgave van hun aantal. Hun namen vindt men terug in de uitgave voor Holland.

In de herfst van 1481, toen in Holland een burgeroorlog tussen Hoeken en Kabeljauwen ternauwernood was afgewend doordat door het optreden van aartshertog Maximiliaan

116 Bos-Rops e.a., *Holland bestuurd*, p. 350.

117 Zie de nrs. 322, 327, 328, 330, 337 en 340 uit 1482, waar Brielle en Goedereede worden opgeroepen samen met de steden van Holland (deels betreft het hier oproepen van alleen het zuidelijke deel van Holland en het Maasmondgebied) en de nrs. 399, 432, 436, 454, 455 en 487 uit 1483-1484.

118 *Dagvaarten Holland*, IV, nr. 399.

119 Zie de vermelding van de 'drie Staten van Holland en Zeeland' in 1431 bij *Dagvaarten Holland*, I, nr. 1303.

120 Uit de Dagvaarten Holland zijn wegens te algemene bewoordingen niet overgenomen de volgende nummers: I nrs. 23, 29, 33, 34, 52, 54, 61, 74, 84, 213, 309, 315, 423, 431, 446, 479, 502, 607, 611, 616, 632, 661, 666, 669, 673, 677, 686, 698, 699, 707, 723, 785, 790, 836, 846, 854, 873e, 1064, 1103, 1215, 1276 en 1325; II nrs. 75, 164, 449, 648 en 929; IV nrs. 77 en 516. Zie over de regesten ook hierna de paragraaf Vormgeving.

van Oostenrijk de Hoeken uit de door hen bezette steden waren verjaagd, kwam de vorst opnieuw naar het noorden om de Hoeken te verdrijven uit Montfoort, Utrecht en Amersfoort en in het Sticht de Bourgondisch-Oostenrijkse invloed te herstellen. In de taxatie van manschappen en gelden die hij in de eerste helft van september van Holland en Zeeland wenste te hebben om de strijd aan te gaan, werd Zeeland op 2500 ruiters gesteld. Het lijkt erop dat de Zeeuwen op de betreffende dagvaart, gehouden in Dordrecht en Den Haag, niet aanwezig zijn geweest; de Hollandse bronnen melden geen Zeeuwse aanwezigheid, ondanks het feit dat zij op 8 september nog eens uitdrukkelijk werden ontboden.¹²¹ Kort daarvoor, op 31 augustus, hadden de Zeeuwse leenmannen in Reimerswaal wel in een zesjarige bedde voor Maximiliaan geconsenteerd.¹²²

Het consent van de Zeeuwen in de 2500 ruiters liet lang op zich wachten en gaf reden tot anti-Zeeuwse ressentimenten in Holland. In de Leidse vroedschap gingen stemmen op om zonder de Zeeuwen geen dagvaarten meer te houden en tegen hen te gaan procederen om de verschuldigde gelden binnen te krijgen.¹²³ Ook Maximiliaan voerde de druk op. Nadat hij bij zijn komst in juni 1482 in Middelburg vanwege zijn acceptatie als voogd van de jonge Filips het onderwerp al had geagendeerd, kwam hij twee maanden later, tijdens een zeer kort oponthoud in Middelburg, tot overeenstemming met de Zeeuwse leenmannen. Ze stonden de vorst toe eenmalig binnen één jaar twee groten van het gemet bij de breedte te ontvangen. Als hij van dit recht gebruik maakte, waren de Zeeuwen vrijgesteld van de betaling van heervaartsgeld.¹²⁴ Aangezien op dezelfde dag – 20 augustus 1482 – de acceptatie van Maximiliaan als voogd plaatsvond, een gebeurtenis die niet in alle gewesten zonder slag of stoot tot stand kwam, lijken de Zeeuwen hier gunstige voorwaarden voor hun positieve houding verkregen te hebben.

Met deze gebeurtenis, versterkt door de Hollandse verzwakking tijdens de oproeren en burgeroorlog eind jaren 1480 en begin jaren 1490 – de Jonker Fransenoerlog, de Montfoortse en Woerdense oorlog, de opstand van het Kaas- en Broodvolk –, kwam aan de gezamenlijke Hollands-Zeeuwse dagvaarten een einde. De Zeeuwse Staten werden voortaan niet meer vanuit Den Haag maar uit Brussel, Mechelen of andere plaatsen waar de vorst verbleef, benaderd. Gedeputeerden van de Staten van Holland en Zeeland ontmoetten elkaar alleen nog in de Staten-Generaal en bij vergaderingen waarop de (voornamelijk economische) belangen parallel liepen: dagvaarten met de Hanzesteden, over de beveiliging van de zee en de haringvaart.

B. Chronologisch

Wij laten dit deel beginnen in het jaar 1318, het jaar waarop de onder nr. 1 opgenomen tekst op zijn vroegst betrekking kan hebben.¹²⁵ Het opnemen van oudere dagvaarten en daarmee verband houdende activiteiten zou een herhaling betekenen van de daarop betrekking hebbende teksten, die alle recent zijn uitgegeven of ontsloten. Bovendien zou de mogelijkheid niet irreëel zijn dat wij een sturende keuze uit de teksten zouden aanbieden. Onderzoekers die geïnteresseerd zijn in de activiteiten van de Zeeuwse edelen in de dertiende eeuw, de rol van de Zeeuwse steden bij de dynastieke en financiële handelingen van graaf Floris v en zijn opvolgers tot 1318 en in hun medebezegeling, worden verwezen naar de teksten opgenomen in het *Oorkondenboek van Holland en Zeeland* en naar het eerste deel van de *Dagvaarten Holland*.

Het laatste in deze publicatie opgenomen nummer betreft een besluit van de stad Middelburg, mogelijk te dateren op september 1572, om haar pensionaris samen met de pensionaris van Prelaat en Edelen af te vaardigen naar Mons om daar bij de landvoogd

121 *Dagvaarten Holland*, iv, nr. 294; *Dagvaarten Zeeland* nr. 1067.

122 Nr. 1065.

123 Nrs. 1068-1073.

124 Nr. 1087, tekst onder e.

125 Het boekjaar waarop de rekeningpost betrekking heeft begon op 20 maart 1318.

Inleiding

Don Frederico te klagen over de toestand van het land.¹²⁶ Omdat inmiddels de steden Veere, Vlissingen en Zierikzee de zijde van Willem van Oranje hadden gekozen in de opstand tegen koning Filips II, was een tweedeling in Zeeland en binnen de Zeeuwse Staten ontstaan. Die zou wat betreft Middelburg en Prelaat en Edelen duren tot 19 februari 1574, toen de stad gedwongen werd zich over te geven aan de prins en katholieke en Spaansgezinde bestuurders de stad verlieten, en voor wat betreft Goes en Tholen tot het voorjaar van 1577 toen deze steden zich door middel van een satisfactie verenigden met de prins.¹²⁷ Vanwege de onduidelijkheid die de tweedeling in de jaren 1572-1574 heeft veroorzaakt, hebben wij besloten die periode buiten deze publicatie te houden.

De bronnen

De voor de geschiedenis van de dagvaarten van de Staten van Zeeland relevante bronnen zijn te onderscheiden in de categorieën: administratief, juridisch (normatief), verhalend en persoonlijk. De administratieve bronnen vormen verreweg de grootste leverancier van teksten. Daarvan maken rekeningen, registers en ambtelijke brieven deel uit. De verhalende bronnen voor Zeeland in de Middeleeuwen zijn dezelfde als die voor Holland in dat tijdvak. Bronnen van persoonlijke aard zijn een klein aantal brieven.

A. Verlies van archieven en opgespoorde afschriften en aantekeningen

Vernietiging van geschreven bronnen is van alle tijden. Veel papieren hadden een in tijd beperkte inhoudelijke waarde en werden kort nadat zij deze waarde hadden verloren vernietigd of op de een of andere wijze hergebruikt. De overlevingskansen van papieren die langer mee moesten gaan en perkamenten die voor zeer lange tijd of zelfs voor eeuwig bedoeld waren, waren door stadsbranden, overstromingen, oorlogen of dierenvraat beperkt. Ook bestuurlijke overwegingen konden een drastische reductie van de aanwezige archivalia teweegbrengen. In 1811 is een groot deel van het stadsarchief van Zierikzee als scheurpapier verkocht. Wat er aan Zeeuwse archieven bij de aanvang van het professioneel beheer van archivalia (in de negentiende eeuw) bewaard was gebleven, werd in 1940 aanzienlijk gereduceerd. Het Duitse bombardement op Middelburg op 17 mei veroorzaakte een groot verlies aan archieven. Het stadsarchief ging bijna geheel verloren en het Rijksarchief liep omvangrijke verliezen op. Daardoor verdwenen onder meer de voor het onderzoek naar de geschiedenis van de Staten zo belangrijke bronnen als de rekeningen van de rentmeesters van Zeeland over de periode 1318-1433, de stadsrekeningen, de resoluties van Wet en Raden en de inkomende correspondentie van Middelburg, het grootste deel van het archief van de Onze-Lieve-Vrouweabdij te Middelburg, de oorkonden en correspondentie uit het archief van Prelaat en Edelen, het complete archief van Reimerswaal en een aantal stadsrekeningen van Veere.

Een deel van de aard en de omvang van deze bronnen is te reconstrueren aan de hand van de inventarissen die voor mei 1940 zijn verschenen. Daardoor kennen we de globale inhoud van de verloren gegane archieven en, als er op het niveau van de afzonderlijke stukken is beschreven of als er regestenlijsten zijn, ook de globale inhoud van de stukken.¹²⁸ Voor onze kennis van de inhoud is van belang dat Zeeland al vroeg bedeed is

126 Nr. 1928.

127 [www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/WVO/brief/11159,10071 en 12574](http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/WVO/brief/11159,10071%20en%2012574).

128 Fruin, *Archief Reimerswaal*; Fruin, *Archief O.L.V. Abdij*; Fruin, *Archief Prelaat en Edelen*; De Stoppelaar, *Inventaris Middelburg*; K. Heeringa (ed.), *De rekeningen en andere stukken in 1607 uit de Hollandsche rekenkamer naar de Zeeuwsche overgebracht. Het Henegouwsch-Beiersche tijdvak, 1319-1432* ('s-Gravenhage 1913); J.P. Visvliet (ed.), *Inventaris van het oud archief der provincie Zeeland*. I: Kaarten en teekeningen (van de vroegste tijden tot 1812); II: *Chronologische tafel van de charters en oorkonden der graaflijke regering 1119-1574*; III: *Beredeneerde inventaris van de charters en oorkonden der graaflijke regering 1119-1574* (Middelburg 1874-1885). Deze laatste inventaris is niet in deze publicatie verwerkt.

geweest met bronnenpublicaties. In de jaren 1850 verscheen al de oudste stadsrekening van Middelburg in druk, waarna ook nog uittreksels van twee andere rekeningen werden gepubliceerd.¹²⁹ De Middelburgse rekeningen werden al vroeg als een rijke bron voor de stedelijke geschiedenis herkend; Kesteloo publiceerde in de jaren 1880 een omvangrijke verzameling excerpten, helaas vaak in parafrase.¹³⁰ Door de positie die Middelburg in de West-Europese (zee)handel innam, kregen posten uit de rekeningen een plek in de bronnenuitgaven betreffende de Hanze, de Oostzeehandel en de handel op Engeland.¹³¹ Bovendien drukten Hamaker en vervolgens Smit integraal de oudste rekeningen van de rentmeesters van Zeeland af.¹³²

Als laatste in deze reeks publiceerde de stadsarchivaris Unger in de jaren 1923-1931 drie omvangrijke delen *Bronnen tot de geschiedenis van Middelburg in den landsheerlijken tijd*. In het tweede deel daarvan, in de rubriek C, nam hij de rekeningen op. In extenso drukte Unger de twee oudste burgemeestersrekeningen af, over de boekjaren 31 maart 1365-31 maart 1366 en 31 maart 1366-30 maart 1367,¹³³ waarna hij uit de tijd tot 1574 uit de overgebleven 168 rekeningen uittreksels publiceerde. Bij zijn keuze liet hij zich leiden door het inhoudelijk belang van de posten, dat van boven-lokale aard moest zijn (voor de lokaal interessante aspecten waren er de excerpten van Kesteloo) en dat moest aansluiten bij de door hem voor de gehele publicatie gekozen invalshoeken. Dat waren met name de geschiedenis van het stedelijke bestuur, de financiën en de handel. Zeer te betreuren is Ungers besluit rekeningposten betreffende de dagvaarten slechts op te nemen tot 1428. Zijn overweging was dat met het aantreden van de Bourgondische administratie in het bestuur over Holland en Zeeland de bronnen zo rijkelijk gingen vloeien, dat het Middelburgse materiaal daaraan weinig kon toevoegen.

Helaas heeft Unger zijn overweging niet empirisch onderbouwd. De mogelijkheid was dan groot geweest dat hij tot een ander uitgangspunt was gekomen. De landsheerlijke rekeningen van het Bourgondische bestuur – evenals trouwens die van de voorgaande besturen – bevatten immers slechts de plannen en oproepen voor dagvaarten en nauwelijks gegevens of de bijeenkomsten daadwerkelijk hebben plaatsgevonden en welk resultaat zij hebben gehad. Dit is immers in hoofdzaak af te leiden uit de stadsrekeningen, die in principe reisdoel, verblijfsplaats en -tijd van de stedelijke afgevaardigden vermelden.

De lacunes die de bronnenpublicaties betreffende Zeeland in het algemeen en Middelburg in het bijzonder bevatten, worden voor een deel gevuld door de afschriften die de onderzoekers, die vóór mei 1940 de Middelburgse archieven bezochten, hebben nagelaten. We moeten hun belang niet onderschatten. Juist door het ontbreken van zoveel archieven en archivalia zijn deze afschriften en aantekeningen, waaraan we nog kunnen toevoegen die in de zeventiende, achttiende en negentiende gemaakt zijn, inmiddels van grote waarde geworden. Zo kan een klein deel van het grote hiaat, dat ontstaan is door het verloren gaan van de Zeeuwse rentmeesters- en baljuwsrekeningen uit het tijdvak 1345-1433, worden opgevuld door de uittreksels die de archivaris Van Riemsdijk al in de negentiende eeuw uit deze rekeningen maakte.¹³⁴ Het verlies van de Middelburgse stadsrekeningen wordt voor een deel ondervangen, behalve door de reeds gepubliceerde

129 Rethaan Macaré, 'Oudste burgemeesters-rekening der stad Middelburg'; 's Gravezande, 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1450 en 1469'.

130 Kesteloo, 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1365-1449'; idem, 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1450-1499'; idem, 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1500-1549'.

131 *Hansisches Urkundenbuch*; Poelman, *Bronnen Oostzeehandel*; Smit, *Bronnen Engeland*.

132 Hamaker, *Rekeningen Holland*; idem, *Rekeningen Zeeland*; Smit, *Rekeningen Henegouwsche huis*.

133 Unger, *Bronnen Middelburg*, II, p. 109-158 en 158-220. De oudste rekening, die alleen uitgaven bevatte, was dus al eerder gepubliceerd.

134 NA, Archief van het Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nrs. 785 en 786. De uittreksels zijn soms geparafraseerd. Hierna de nrs. 40, 42-47, 50-52, 54-58, 61, 63, 64, 66, 68, 69, 78, 83-85, 88, 91, 92, 108, 145 en 350. De nadruk ligt hierbij op de jaren 1346-1353 en 1356-1358.

Inleiding

excerpten, door: 1) een verzameling uittreksels over voornamelijk de jaren 1417-1433;¹³⁵ 2) een katern met sterk bekorte excerpten uit de rekeningen van de jaren 1454-1456 van de hand van de archivaris P.A. Meilink, de eerste opdrachthouder van het project *Dagvaarten Holland*;¹³⁶ 3) een verzameling afschriften vervaardigd ten behoeve van het editieproject *Actes des États Généraux des anciens Pays-Bas* van de Belgische Koninklijke Commissie voor Geschiedenis door Cuvelier, Dhondt en anderen.¹³⁷

Van de verloren gegane correspondentie uit het archief van Prelaat en Edelen zijn documenten uit 1562 in afschrift aangetroffen in de door N. Japikse in de jaren 1930 aangelegde verzameling kopieën voor zijn uitgave van de correspondentie van Willem van Oranje, thans berustend op het Koninklijk Huisarchief.¹³⁸

Wat betreft aantekeningen uit al ver vóór 1940 verdwenen archivalia kan ten eerste worden gewezen op de, in de achttiende eeuw vervaardigde, zeer korte extracten uit resoluties van het stadsbestuur van Zierikzee over de jaren 1528-1548.¹³⁹ Verder maakte de al eerder genoemde Kesteloo in het laatste kwart van de negentiende eeuw aantekeningen uit de registers ten rade van Wet en Raden van Middelburg, die toen nog in het stadsarchief bewaard waren vanaf 1532. In deze registers werden de besluiten van burgemeesters, schepenen en raden vastgelegd. Het merendeel daarvan had op lokale zaken betrekking, een minderheid op landszaken. Naast wat Unger in extenso in zijn bronnenpublicatie heeft uitgegeven resteren thans alleen genoemde excerpten.¹⁴⁰

B. Rekeningen

De rekeningen van de rentmeesters van Zeeland Bewesterschelde en Beoosterschelde zijn verreweg de belangrijkste bron voor de Zeeuwse dagvaarten. Alleen voor de met

135 ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351. Hierna de nrs. 353, 356, 371, 379, 381, 384, 387, 400, 418, 424, 431, 442, 446, 449, 450, 452 en 458. Uit een ander nummer van de Aanwinsten 1960-17 kwam een afschrift van de brief opgenomen onder nr. 977.

136 Het katern, dat is aangetroffen bij het materiaal dat Meilink voor zijn editieproject had verzameld, is in 1983 overgedragen aan het toenmalige Gemeentearchief Middelburg om in te voegen in de verzameling Aanwinsten. Het is nog niet opgenomen in de collectie Aanwinsten 1976-1999. Hierna verwerkt in de nrs. 703, 704, 706, 712, 715, 716, 718-724, 726, 728, 729, 731, 732, 734, 736, 740, 741 en 743-745.

137 Slechts deel I is verschenen: Cuvelier e.a. (eds.), *Actes des États Généraux des anciens Pays-Bas. I: Actes de 1427 à 1477* (Brussel 1948). Omdat daaruit bleek dat de rekeningen van Middelburg waren geëxcerpeerd, is via prof. W. Prevenier omstreeks 1990 de Belgische archivaris Wellens benaderd, die in 1974 zijn proefschrift had laten verschijnen over de oudste geschiedenis van de Staten-Generaal. In die studie werd de aanwezigheid van Middelburg op de vergaderingen van de Staten-Generaal in de jaren 1477-1506 beargumenteerd met verwijzingen naar reizen vermeld in de stadsrekeningen. De heer Wellens was destijds zo vriendelijk zijn materiaal, dat door bleek te lopen tot in het jaar 1516, ter beschikking te stellen. De huidige verblijfplaats van de bronnenverzameling voor de geschiedenis van de Staten-Generaal is ons niet bekend. De Middelburgse afschriften zijn daarom zonder nadere bronvermelding verwerkt onder de nrs. 1018, 1020, 1090, 1093, 1112, 1161, 1162, 1165, 1180, 1191, 1208, 1235, 1261, 1264, 1266, 1268, 1310, 1312, 1314, 1320, 1324, 1333, 1335, 1341, 1342, 1349, 1350, 1361, 1368, 1372, 1374, 1375, 1377-1379, 1384, 1386, 1388, 1393, 1395, 1404, 1407, 1410, 1427, 1434, 1438, 1440, 1446, 1450, 1452, 1453, 1460, 1469, 1479, 1481, 1483 en 1485. De transcriptie lijkt soms van twijfelachtig gehalte.

138 Nrs. 1839-1841. Het oorspronkelijke inventarisnummer was Prelaat en Edelen nr. 3.

139 Thans bewaard in het stadsarchief van Zierikzee (Gemeentearchief van Schouwen-Duiveland). Verwerkt bij de nrs. 1613, 1621, 1633, 1635, 1639, 1644, 1652, 1657, 1659, 1662, 1667, 1668, 1672, 1677, 1678, 1694, 1695, 1697, 1703, 1720, 1727, 1728, 1731, 1740 en 1744.

140 ZA, Handschriften nr. 847. Voorbeeldsgewijs zijn enkele aantekeningen over de gebeurtenissen in het jaar 1549 opgenomen bij de nrs. 1750, 1755, 1756 en 1758. Vgl. verder ZA, Verzameling Handschriften en Aanwinsten Gemeentearchief Middelburg nr. 1978: Uittreksels uit de Registers ten rade van Middelburg, alfabetisch op onderwerp, lopend tot 1736 (vervaardigd 1763). ZA, Handschriften nr. 848: Aantekeningen uit de notulen van Wet en Raad van Middelburg over de jaren 1532-1545, genoteerd door A. Dekker ca. 1935, is niet relevant voor ons onderwerp.

de Hollandse ridderschap en steden gehouden gezamenlijke bijeenkomsten blijven de Hollandse trossiers- en rentmeestersrekeningen de voornaamste archivalia. De rentmeesters hadden hun residentie in Middelburg respectievelijk Zierikzee. In 1397 werd Tholen met Schakerloo aan het grafelijke domein toegevoegd. De rekeningen van de rentmeesters en baljuws van Tholen, een eiland dat afzonderlijk werd beheerd,¹⁴¹ zijn zeer lacuneus overgeleverd en leverden bijna geen materiaal voor deze publicatie op. In de veertiende eeuw zijn van tijd tot tijd de beide rentmeesterschappen van Bewesterschelde en Beoosterschelde samengevoegd. Aangezien alle rekeningen uit de Henegouwse en Beierse perioden van het grafelijk bestuur verloren zijn gegaan, is het niet meer mogelijk op de rekeningen al te diep in te gaan. We moeten het doen met de rekeningen uit de jaren 1318-1345, die integraal zijn gepubliceerd, met de door Van Riemsdijk vervaardigde uittreksels en aantekeningen uit de rekeningen over de jaren 1345-1432 en met twee rekeningen die enkele jaren geleden zijn opgespoord in het departementaal archief te Lille. Zij bestrijken de boekjaren januari/februari 1336-februari 1337 en vormen een welkome aanvulling op hetgeen al is uitgegeven.¹⁴² Bij elkaar leveren deze bronnen nog heel wat gegevens op over de veertiende-eeuwse Zeeuwse dagvaarten, waarop de (ambachts)heren en (leen)mannen, soms samen met de steden, bijeenkwamen.¹⁴³

Vanaf 1429 zijn de rekeningen van de rentmeesters van Bewester- en Beoosterschelde bewaard gebleven, al zijn er enkele hiaten.¹⁴⁴ De oudste rekeningen bevatten de declaraties van de reiskosten van de rentmeesters naar dagvaarten en de door hen gedane oproepen van leenmannen en steden om naar bijeenkomsten betreffende de beden en andere belastingen te komen. De oproepen van ridderschap en steden om naar de andere dagvaarten, gewijd aan onder meer binnen- en buitenlandse politieke en handelsaangelegenheden, bleven vanuit Den Haag verzonden worden. Dergelijke vergaderingen bleven ook gecombineerde dagvaarten van de ridderschap en steden van Holland en Zeeland (en West-Friesland). In de perioden 1431-1441 en 1494-1500 waren de beide rentmeestersfuncties in één persoon verenigd. Per 1 oktober 1474 stelde hertog Karel een rentmeester voor geheel Zeeland aan, die alle domeinen ging beheren en dat verantwoordde in zijn rekening over Bewesterschelde. Zijn andere werkzaamheden bleef deze rentmeester in de rekening over Beoosterschelde verantwoordden. De combinatie heeft slechts korte tijd bestaan, want het Groot Privilege van maart 1477 herstelde de oude situatie (artikel 40).¹⁴⁵

Ook per 1 oktober 1474 werd een rentmeester van de beden aangesteld, wiens functie eveneens in 1477 verviel. Vanaf dat jaar hielden de rentmeesters afzonderlijke rekeningen van de beden in hun ressort bij. Omdat de uitgaven voor het voorbereiden en het innen van de beden ten laste werden gebracht van de inkomsten, zijn in deze rekeningen de uitgaven besteed aan dagvaarten voor het verkrijgen van de beden terug te vinden.

Het archief van Prelaat en Edelen, dat in 1501 aanvangt, bevat veel rekeningen van de

141 Zie nr. 809 voor het betoog van Tholen uit 1463 dat het een heerlijkheid op zichzelf was, niet tot Beoosterschelde behoorde en zeker niet onder Zierikzee stond.

142 ADN Lille, Cumulus nrs. 16191 en 16192.

143 De zeven dagvaarten ontleend aan de Cumulusnummers zijn opgenomen onder de nrs. 18-24.

144 De rekeningen beginnen op 14 juli (Bewesterschelde) respectievelijk 1 mei 1431 (Beoosterschelde). Er is nog een oudere rekening overgeleverd, het rendantsexemplaar van de rekening van de rentmeester van Bewesterschelde over het boekjaar 1429-1430 (thans berustend in het archief Rekenkamer II). De daaropvolgende rekening over het boekjaar 1430-1431 leverde geen bronnenmateriaal op. De hiaten in de reeks rentmeestersrekeningen uit de vijftiende eeuw betreffen de boekjaren mei 1461-mei 1463 (Bewesterschelde) en mei 1467-september 1470 en oktober 1471-september 1472 (Beoosterschelde). Een overzicht van alle rentmeestersrekeningen tot 1500, bewaard gebleven en verloren gegaan, biedt M.J. van Gent en M.-Ch. Le Bailly, *Gids voor de landsheerlijke archieven van Gelre, Holland, Zeeland en het Sticht* (Den Haag 2003) p. 213-220.

145 Aanstelling van opnieuw twee rentmeesters bij Fruin, *Rekeningen Bourgondisch-Oostenrijksche tijdvak*, regesten 161, 162 en 164.

Inleiding

beden en de imposten en enkele rekeningen van de tiende penning en de verkoop van renten. In deze rekeningen verantwoordden Prelaat en Edelen en hun dienaren (de pensionaris) de uitgaven die zij wegens henzelf en de Staten hadden gedaan in het belang van het bestuur van Zeeland. Vooral de reiskosten van de pensionarissen naar dagvaarten en in commissie zijn informatief.

De relatie tussen de rekeningen van de rentmeester van de bede welke bestemd waren voor de grafelijkheid en die aan Prelaat en Edelen werden verantwoord, vereist nog nader onderzoek. Wel is vast te stellen dat de in de rekening van rentmeester Andries Andries voor de grafelijkheid, waarin hij de ontvangsten en uitgaven van de beden geconsenteerd en gevonnist op 23 september 1500 en 4 oktober 1501 vastlegde, in de verantwoording van de ontvangsten verschilt van de rekening van dezelfde rentmeester voor Prelaat en Edelen. De reden van de bede van 1501 is in de eerste rekening summier verantwoord; die passage is grotendeels door een andere hand opgeschreven.¹⁴⁶ In de rekening voor Prelaat en Edelen is de verantwoording uitgebreid,¹⁴⁷ waarna is toegevoegd: 'van welken penninghen dese rentmeester ghehouden was den Prelaet ende Edelen rekeninge te doene naer tverclaers van den voors. acten'.¹⁴⁸ Die akten, ondertekend door aartshertog Filips van Oostenrijk en de audiencier, die niet zijn overgeleverd,¹⁴⁹ hebben dus de bepaling bevat dat de rentmeester ook verantwoording moest gaan afleggen aan Prelaat en Edelen.

Uit de beden hebben Prelaat en Edelen ook inkomsten tot hun beschikking gehad, waardoor zij in staat waren uitgaven in verband met dagvaarten (die uiteraard gewijd waren aan de beden) te declareren. Deze uitgaven betreffen onder meer de onkosten van hun pensionaris. Het lijkt erop dat in 1501 een begin is gemaakt met de verantwoording van de inkomsten en uitgaven van de beden aan Prelaat en Edelen. Dat zou ook het ontstaan van een, onder hen berustend, geregeld archief verklaren.

In de voornoemde rekeningen zijn vooral de posten instructief waarin bodereizen worden verantwoord in verband met (convocaties voor) vergaderingen van de Staten. Voor de verschillende jaren zijn de rekeningen evenwel zeer verschillend wat betreft hun informatieve waarde: soms geven zij zeer veel details, over datum van de bodereis en het reisdoel, soms ook de onderwerpen die op de vergadering ter sprake zullen komen, in andere gevallen ontbreekt elke nadere informatie. Het lijkt erop dat de opname van dergelijke gegevens vooral afhankelijk was van de gewoonten van de dienstdoende klerk. Inderdaad vindt men bepaalde informatie, of het ontbreken daarvan, vaak gedurende een aantal opeenvolgende jaren.¹⁵⁰ Bovendien blijken ook de aantallen posten per rekeningjaar zeer sterk te kunnen variëren, zonder dat nu blijkt of daar een bepaalde grond voor is, bijvoorbeeld vanwege een andere financiering van bodereizen. Zijn er meerdere rekeningposten uit verschillende archieven overgeleverd, zoals voor het eerste decennium na 1501, dan is pas een redelijk compleet beeld te krijgen van het aantal dagvaarten, de deelnemers en de besproken onderwerpen.

146 ZA, Rekenkamer I Bourgondisch-Oostenrijks tijdvak nr. 350 f. 5 onderaan.

147 Drie groten bij de breedte, bij vonnis van leenmannen op 4 oktober 1501 te Yersekeroord toegewezen om de volgende partijen, door de Staten van Zeeland geconsenteerd, te betalen: 1) de portie van Zeeland in de 100.000 pond, door de Staten-Generaal geconsenteerd voor de reis van de aartshertog naar Spanje, bedragend 10.340 pond; 2) de portie van Zeeland van 2068 pond per jaar in het totaal van 60.000 pond voor het speldegeld van de aartshertogin; 3) de portie van Zeeland in de gelden die Margaretha prinses van Castilië begeerde te hebben van alle gewesten, in totaal belopend 30.000 pond.

148 ZA, Prelaat en Edelen nr. 53 f. 3-3v.

149 Volgens marginale aantekening hebben de afhoorders gewaarmerkte kopieën van de akten gezien en zijn deze exemplaren aan de zak met de acquiten van de onderhavige rekening gehangen.

150 De rekening van de rentmeester van Beoosterschelde over 1507 bevat bijvoorbeeld zeer veel informatie; terwijl in andere rekeningen helemaal niets wordt gevonden dat relevant is voor de Statenvergaderingen.

Een gelukkige bijkomstigheid is dat men de gewoonte had om voorin de bederekeningen de documenten af te schrijven waarop de betreffende bede was gebaseerd, te weten de akten van toewijzing of acceptatie en van het vonnis door leenmannen. Achter in de rekeningen is veelvuldig de originele akte van afhoring opgenomen, met de handtekeningen van de aanwezige auditeurs. Deze teksten zijn in deze publicatie opgenomen.

Van de Zeeuwse edelen zijn, op enkele uitzonderingen na, geen rekeningen bewaard gebleven. Wel had Filips van Borsele, rentmeester van Bewesterschelde, de neiging buitensporig te declareren. Hij nam tenminste de kosten van zijn reis naar Brugge en Gent in het begin van 1430, die vijf weken duurde, op in zijn rekening. Binnen deze periode woonde hij het huwelijk van hertog Filips bij.¹⁵¹ Op deze wijze zijn enkele (ambts)reizen van Filips, die de duur van een dagvaart overschreden, in de rekeningen terug te vinden. In een aantal rekeningen van de rentmeester-generaal van Frank van Borsele, graaf van Oostervant en heer van onder meer Voorne en Sint-Maartensdijk, uit de jaren 1450 en 1460, zijn reizen ter dagvaart van Franks gedeputeerden aangetroffen. Ook de heren van Veere stuurden in hun dienst staande juristen als hun afgevaardigden naar dagvaarten. Mr. Gerard van Gronsselt en mr. Cornelis Jacobsz. van der Vere namen de uitgaven voor hun reizen in rekeningen op. Hun declaraties uit de jaren 1483-1496 laten zien naar welke dagvaarten zij door hun broodheren – achtereenvolgens Wolfert vi van Borsele en diens schoonzoon Filips van Bourgondië – werden gezonden.

De rekeningen van de Zeeuwse hoofdsteden zijn zeer slecht bewaard gebleven. Zoals we zagen resteren voor Middelburg, behalve de twee oudste en gepubliceerde rekeningen over de boekjaren 1365-1367, slechts excerpten, extracten en aantekeningen. Van Zierikzee, Reimerswaal en Goes is geen enkele rekening overgeleverd. Van Tholen zijn er nog burgemeestersrekeningen over de boekjaren 1472-1473, 1493-1499, 1538-1539, 1548-1549 en 1565-1567.¹⁵² Hieruit blijkt dat de gedeputeerden van deze kleinste stad van de Zeeuwse hoofdsteden zelden ter dagvaart gingen. Van de kleine steden (ook heerlijke steden, als staande onder een eigen stadsheer, en smalsteden genoemd) zijn als volgt nog rekeningen bewaard gebleven: Brouwershaven 1468; Veere 1467-1470, 1481-1484, 1489, 1503-1504, 1506-1507 en 1541; Vlissingen 1466-1467, 1468-1470 en 1471-1479; Westkapelle 1482-1483, 1485-1486 en 1486-1487.

Met de eerder genoemde rekeningen van de pensionaris en de rentmeester van de heer van Veere vullen zij voor de periode 1467-1507 het bronnenmateriaal uit de rekeningen van de rentmeesters van Zeeland belangrijk aan. Tegelijk drukt dit restant van de overgeleverde rekeningen onze neus op het gegeven dat wij zo weinig kennis hebben van de Zeeuwse dagvaarten in de zestiende eeuw. Zo wordt, in een reisdeclaratie uit 1566 van de gedeputeerden van Tholen, de ‘swaricheyt’ in de religie als eerste onderwerp van gesprek op de dagvaart genoemd. In de Goese memorie van punten van bespreking op deze bijeenkomst wordt de religie niet genoemd. Een week later hebben de Staten weer over de religie gesproken en besloten het advies van de prins van Oranje ter zake af te wachten.¹⁵³ Dit zijn de enige referenties in het bronnenmateriaal naar het dispuut over de religie in het algemeen en de gebeurtenissen in het roerige jaar 1566 in het bijzonder.

C. Registers

Registers met afschriften van inkomende en uitgaande stukken, met afschriften van genomen besluiten (resoluties) of verslagen (notulen) van vergaderingen zijn nauwelijks bewaard gebleven. Van de resoluties van Wet (burgemeesters en schepenen) en Raden van Middelburg en Zierikzee zijn alleen aantekeningen en uittreksels overgeleverd. Of de

¹⁵¹ Nr. 435.

¹⁵² Enkele rekeningen worden in het archief van de heren van Bergen op Zoom bewaard.

¹⁵³ Nrs. 1858 en 1859.

Inleiding

pensionarissen van Prelaat en Edelen of Staten van Zeeland al aan het einde van de vijftiende eeuw de plicht hadden verslag te leggen van al hetgeen ter dagvaart werd behandeld, zoals in Holland in 1480 werd voorgeschreven, is niet bekend. Evenmin is bekend of de pensionarissen van de Zeeuwse hoofdsteden aantekeningen bijhielden in opdracht van hun committenten, zoals in Holland de Amsterdamse pensionaris Andries Jacobsz. deed. Daarom is het aantal registers dat afschriften van stukken, resoluties of notulen bevat uit de tijd vóór 1572 zeer beperkt gebleven.

Akten van allerlei aard zijn terug te vinden in de zogenaamde Copulaatboeken, verzamelingen met belangrijke teksten die in het begin van de zeventiende eeuw werden aangelegd. Deze boeken maken thans deel uit van het zogenaamde archief Rekenkamer A in het Zeeuws Archief.

In Holland zijn registers van de landsadvocaten overgeleverd vanaf 1525. De registers van mr. Aert van der Goes over de jaren 1525-1560 bevatten presentielijsten en resoluties van dagvaarten van de hoofdsteden van Holland, van de Staten van Holland en van de Staten-Generaal, uiteraard voorzover Van der Goes aanwezig is geweest. Aan zijn teksten over de zittingen van de Staten-Generaal zijn gegevens betreffende de Zeeuwse deelname ontleend.¹⁵⁴

Dat de pensionaris van de Zeeuwse Staten uit hoofde van zijn functie een eigen administratie bijhield, in de vorm van een of meer registers met stukken die betrekking hadden op de Statenvergadering, blijkt pas laat in de zestiende eeuw. Van dergelijke registers is er namelijk een bewaard gebleven, en wel het eerste dat mr. Christoffel Roels (Roëls, Roelsius) aanlegde na zijn aantreden als pensionaris op 4 mei 1568.¹⁵⁵ Uit zijn register leren we overigens wel dat zijn voorganger, de in datzelfde jaar overleden Roeland de Pottre, eveneens registers had gevoerd, maar dat diens erven die boeken niet hebben afgegeven, ondanks dat zij daartoe werden gemaand.¹⁵⁶

Uit dit bewaard gebleven register van Roels, 343 folios dik en lopend van februari 1568 tot maart 1570, blijkt dat hij optrad als algemeen 'ambtelijk secretaris' van het Statencollege: hij verzorgde en beheerde de correspondentie, deed de convocaties uitgaan, hield aantekening van presentie ter vergadering, notuleerde het besprokene, en tekende de resoluties op. De pensionaris werd regelmatig vanwege de Staten op reis gestuurd, met name naar de centrale regering in Mechelen of naar de vergadering van de Staten-Generaal, al dan niet samen met andere gedeputeerden van de Zeeuwse Staten of van afzonderlijke leden. Tijdens die dienstreizen werd een drukke correspondentie met de thuisbasis onderhouden, waarin Roels verslag deed van zijn ambtelijke wederwaardigheden en de onderhandelingen tussen de Statendelegatie en de overheid, terwijl de Staten of Prelaat en Edelen hem nadere instructies stuurden. Ook blijkt hij tussen de bedrijven door in den vreemde regelmatig de particuliere belangen te behartigen van de bisschop van Middelburg, van Anton van Bourgondië of van anderen.¹⁵⁷ Met dit alles is dit register een belangrijke bron voor de reconstructie van de activiteiten van de Staten gedurende de genoemde twee jaren. Het boek is door enkele klerken geschreven, die blijkens de begane vergissingen niet allemaal even vertrouwd waren met het Frans en Latijn waarin diverse stukken zijn opgesteld. Enkele aantekeningen zijn van de hand van Roels zelf, evenals vele marginale notities.

¹⁵⁴ Geciteerd als *Register Holland* (zie literatuurlijst) met deelnummer.

¹⁵⁵ ZA, Prelaat en Edelen, nr. 1. Roels bleef tot juni 1574 in functie als pensionaris van Prelaat en Edelen (bisschop de Castro was zijn neef), waarna hij de zijde van de Opstand koos. Op 3 juli 1578 werd hij door de Staten van Zeeland tot raadpensionaris benoemd, welke functie hij vervulde tot zijn overlijden op 18 mei 1579 (lemma Christoffel Roels in *Encyclopedie van Zeeland*, II, Middelburg 1982).

¹⁵⁶ Nrs. 1867, 1868.

¹⁵⁷ Zie bijv. Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 187-238, 'Regesten der akten, voorkomende in het Eerste Register van mr. Christoffel Roels', aldaar nrs. 250, 255, 260. Dergelijke particuliere commissies zijn niet integraal afgedrukt in deze editie van de Dagvaarten van Zeeland, maar worden hooguit vermeld in de voetnoten (zie bijv. onder nr. 1875, noot 2).

D. Correspondentie

Dankzij het hiervoor genoemde register van mr. Roels is er veel correspondentie over Statenzaken uit de jaren 1568-1570 overgeleverd. Een aanvulling hierop vormen de brieven van de gedeputeerden van Goes, die zij in de jaren 1569-1571 vanuit Brussel, Mechelen en Antwerpen aan hun stadsbestuur zonden. Deze documenten hebben betrekking op de conflicten met de hertog van Alva over de invoering van zijn belastingen, met name de tiende penning, en werpen licht op het standpunt van Goes.¹⁵⁸

Uit oudere perioden zijn er incidenteel brieven in origineel, afschrift of druk bewaard gebleven. Vaak hebben zij de vorm van een beschrijvingsbrief, een document met de opdracht om ter dagvaart te komen. In het stadsarchief van Veere bevinden zich een aantal originele brieven. De weinige bewaard gebleven beschrijvingsbrieven die aan Middelburg waren gericht, zijn in 1940 verloren gegaan. Zij worden nog wel in de inventaris van De Stoppelaar vermeld. Van enkele edelen zijn er brieven van persoonlijke aard bekend, die betrekking hebben op de van hen verlangde heervaart in 1469.¹⁵⁹ Correspondentie van de steden onder elkaar over zaken die op dagvaarten betrekking hebben, is niet bekend. Naar de correspondentie tussen de stadhouder van Holland en Zeeland en de landvoogdissen vanaf 1506 is geen onderzoek gedaan.

E. Verhalende en andere bronnen

Wat betreft de geschiedenis van Zeeland in het algemeen en de vermelding van dagvaarten in het bijzonder zijn voor Zeeland geen specifieke verhalende bronnen aan te wijzen. De kronieken die voor Holland nog wel eens een vermelding van een bijeenkomst opleveren – de Procurator, Johannes Beke, Joannes a Leydis, de Divisiechroniek – zwijgen over Zeeuwse dagvaarten. In de eerste kroniekachtige uitgave die Zeeland betreft, *Dye cronijcke van Zeelandt* van Jan van Reygersberch,¹⁶⁰ zijn enkele stukken afgedrukt die van belang zijn.

F. Suggesties voor verder onderzoek

De accenten van het ten behoeve van deze publicatie verrichtte onderzoek in archieven en bibliotheken lag op de instellingen in Nederland. Wat betreft de Hollandse archieven en bibliotheken is doorgaans niet verder onderzoek gedaan dan tot 1515, parallel aan het onderzoek dat voor de dagvaarten van de Staten van Holland is verricht. In België en Lille is alleen onderzoek gedaan als er gerichte aanwijzingen waren dat de daar aanwezige archivalia materiaal zouden opleveren. Enkele suggesties die wij kunnen doen voor verder onderzoek behelzen:

- Het Algemeen Rijksarchief te Brussel, met name de correspondentie in het archief van de Audiëntie tussen de landvoogd(es) enerzijds en de stadhouder, de rentmeesters, Prelaat en Edelen en de Staten en steden van Zeeland anderzijds. Deze correspondentie zal, op basis van deze publicatie, onder meer de beden, de imposten en de tiende en andere penningen betreffen. Aan de ontsluiting van deze briefwisseling, en de daarbij behorende (vaak afgedwaalde) bijlagen in de vorm van rekenen, nota's en ordonnances, wordt gewerkt. Een trede hoger kan men denken aan de briefwisseling tussen de landvoogdissen en de vorsten Karel v en Filips II. Deel I van de correspondentie tussen de keizer en Maria van Hongarije heeft onlangs het licht gezien.¹⁶¹
- De rekeningen van de rentmeester van Noordholland uit de jaren 1515-1572 voor wat betreft contacten tussen de Staten en steden van Holland en die van Zeeland.

¹⁵⁸ Opgenomen bij de nrs. 1896, 1902, 1906, 1909, 1915 en 1921.

¹⁵⁹ Vermeld bij de nrs. 867 en 871.

¹⁶⁰ Uitgave Antwerpen 1551. In 1644 uitgebreid herdrukt door M.Z. van Boxhorn in zijn *Chroniick van Zeelandt*.

¹⁶¹ L. Gorter-van Royen en J.-P. Hoyois (eds.), *Correspondance de Marie de Hongrie avec Charles Quint et Nicolas de Granvelle*. T. I: *1532 et années antérieures* (Turnhout 2009). Een brief van de keizer aan Maria van Hongarije is geannoteerd bij nr. 1626.

Inleiding

- Datzelfde geldt voor de rekeningen en vroedschapsresoluties van de zes hoofdsteden van Holland. Zij kunnen gegevens opleveren over contacten tussen de Hollandse en Zeeuwse Staten, of tussen de Staten en steden van Holland en de Staten-Generaal. In dat verband kan ook Zeeland worden genoemd. Een voorbeeld hiervan is de poging van Holland om ook andere gewesten, met name Brabant en Zeeland, te laten meebetalen aan de strijd tegen Gelre in 1524.¹⁶²
- De aantekeningen van Kesteloo uit de registers ten rade van Wet en Raden van Middelburg, beginnend in 1532, hiervoor genoemd onder de opgespoorde afschriften en aantekeningen. De waarde daarvan is aan de hand van enkele opgenomen aantekeningen te bepalen.¹⁶³ Vaak houden de onderwerpen rechtstreeks verband met de in hun tijd gevoerde discussies op dagvaarten, maar is niet te bepalen bij welke bijeenkomst ze precies horen.
 - Niet alle beschrijvingen van archivalia maken hun beloften waar. Nummer 358 I van de Collectie Goldberg (Nationaal Archief, archief 2.21.006.51), beschreven als ‘Register van resolutiën der Staten van Zeeland en hunne Gecommitteerde Raden, 1532-1752’, bevat uit de periode vóór 1572 slechts twee verwijzingen naar in 1532 (= 1533) en 1556 uitgevaardigde plakkatens.

De vormgeving van de dagvaarten

De dagvaarten (en de weinige andere activiteiten zoals bezegelingen) zijn chronologisch geordend. In de kopregel worden achtereenvolgens het volgnummer, de data en de plaats van de bijeenkomst vermeld. Als begindatum wordt gehanteerd de dag waarop de eerste deelnemer van huis vertrok en als einddatum de dag waarop de laatste gedeputeerde weer thuiskwam. Zijn de dagvaarten gecombineerde bijeenkomsten van de Staten van Holland en Zeeland, dan is de datering van de Hollandse editie overgenomen. Dit geldt ook voor de datering van de vergaderingen van de Staten-Generaal, die aan de hand van de reizen van de Hollandse gedeputeerden doorgaans wél en op basis van de reizen van de Zeeuwse afgevaardigden meestal niet zijn te dateren.

Van dagvaarten die niet zijn doorgegaan en van de onder een afzonderlijk nummer opgenomen activiteiten, die wel een relatie hebben met de Staten, standen en steden van Zeeland maar die niet aan een specifieke dagvaart konden worden gekoppeld, is de kopregel tussen vierkante teksthaken [] geplaatst. Incidenteel wordt dit in verklarende kopnoten (N.B.'s) toegelicht.

Binnen een dagvaart zijn de teksten naar het chronologische verloop van het gebeuren gerangschikt. Hierbij zijn vijf hoofdonderdelen aangehouden, in de marge gemerkt a-e:

- a Het voornemen of plan om een dagvaart te houden, de agenda en beschrijvingsbrief; vermeldingen betreffende de voorbereiding of aanleiding;
- b De beschrijvingsbrief; bodelonen (het verzenden van de beschrijvingsbrief); voorbereidende besprekingen van de stedelijke raad of vroedschap (n.a.v. het ontvangen van de beschrijvingsbrief);
- c Posten bevattende reis- en verblijfkosten van de deelnemers, gerangschikt in de hiërarchische volgorde: landsheer, landsheerlijke raden en ambtenaren (i.c. de Zeeuwse rentmeesters), geestelijkheid, edelen, steden (volgens de gebruikelijke *préséance* Middelburg-kleine steden), deelnemers uit andere gewesten;
- d Stukken ter vergadering ingebracht; notulen of vergelijkbare verslagen en aantekeningen; tussentijds verslag aan derden (o.a. brieven aan gedeputeerden en het zenden van

162 Posten uit de Haarlemse rekeningen opgenomen bij de nrs. 1548 en 1551. Ook uit andere jaren uit het tijdvak 1515-1543 kunnen de Haarlemse en andere Hollandse stadsrekeningen dergelijke informatie leveren over de strijd tegen Gelre.

163 ZA, Handschriften nr. 847. Enkele aantekeningen betreffende de gebeurtenissen in het jaar 1549 zijn opgenomen bij de nrs. 1750, 1755, 1756 en 1758.

- een bode aan de buitenslands verblijvende landsheer of stadhouder);
- e Vermeldingen betreffende de afloop van een dagvaart; losse en incidentele vermeldingen van de bijeenkomst; besluiten en uitwerking (in de vorm van oorkonden, akten, plakaten, mandementen, brieven, de vonnissen van de bede).

Idealiter zijn over een dagvaart teksten uit alle hoofdonderdelen aanwezig. Inderdaad is dat in een aantal gevallen gerealiseerd, waardoor een interessant beeld van een dergelijke bijeenkomst kon worden verkregen. Teksten (rekeningposten) in de onderdelen a-d zijn in principe integraal afgedrukt. Dat geldt ook voor het grootste deel van de onder e opgenomen teksten (stukken). Dit betreft alle brieven, oorkonden en andere akten – de vonnissen van de bede, de acceptatie door de vorst of zijn vertegenwoordiger van de bede – die rechtstreeks verband houden met een dagvaart of met op een dagvaart genomen besluit(en). De wat minder relevant geachte brieven en oorkonden zijn in regestvorm weergegeven in gestandaardiseerde formules. Dit houdt in dat het regest van een oorkonde, akte, brief e.d. is toegesneden op het belang van het stuk voor de dagvaarten. Er is niet gestreefd naar een opname daarin van alle handelingen en alle persoons- en plaatsnamen; wel is de voor de dagvaart relevante passage geciteerd.

In de door ons vervaardigde regesten is de titulatuur van vorsten beperkt tot de titulatuur graaf van Holland en Zeeland en (na 1433) tot de hogere titels hertog van Bourgondië, aartshertog van Oostenrijk, Rooms-koning, keizer en koning van Spanje. Benamingen als 'paltsgraaf bij de Rijn' en 'heer van Friesland' zijn weggelaten. Persoons- en plaatsnamen zijn zoveel mogelijk genormaliseerd. Het letterlijk citeren van namen is voor onze uitgave niet relevant geacht. Sterk afwijkende vormen zijn tussen ronde haken geciteerd. Inzake de weergave van Belgische plaatsnamen is strikt de taalgrens gevolgd. Voor Noord-Franse geografische namen en persoonsnamen van geografische herkomst, is in de kopregel en de regesten de Franse schrijfwijze gevolgd. Deze afspraken inzake normalisatie en weergave van Belgische en Franse geografische namen zijn ook in de indices gevolgd.

De in de regesten gebruikte term 'Noordholland' duidt op het middeleeuwse Noordholland, dat ruwweg overeenkwam met Rijnland, Delfland en Schieland, dus het noordelijke deel van het huidige Zuid-Holland.

De kopregesten en de gecombineerde Hollands-Zeeuwse dagvaarten

Zoals vermeld bestaat een belangrijk deel van de hier gepubliceerde Zeeuwse dagvaarten uit de tijd tot rond 1482 uit vergaderingen, waarvoor zowel Hollandse als Zeeuwse raadsheren, geestelijken, edelen en steden waren opgeroepen (en idealiter ook aanwezig waren). Daar deze bijeenkomsten alle ook figureren in de Hollandse uitgave, is er voor gekozen door middel van kruisverwijzingen het verband met de *Dagvaarten Holland* duidelijk te maken. Daartoe is een kopregest vervaardigd, geplaatst direct na de kopregel, waarin als eerste een verwijzing naar het Hollandse equivalent is opgenomen. Daarna volgen het doel van de dagvaart, aanduiding van de categorieën opgeroepen of aanwezigen en eventuele bijzonderheden, zoals absentieisme. Als deze Zeeland of de Zeeuwen betreffen, worden de bijzonderheden geciteerd. Voor wat de oproep van Zeeuwse edelen betreft is volstaan met de vermelding van het aantal opgeroepen. Daarbij zijn de in Holland ambtshalve verblijvende Zeeuwen tot de Hollandse ridderschap gerekend. De volledige opgave van de leden van de Zeeuwse ridderschap kan de gebruiker in de *Dagvaarten Holland* vinden.

Een 'vgl.'-verwijzing voorafgaand aan het regest verwijst naar het corresponderende of verwante nummer in de uitgave van de *Dagvaarten Holland*. Bovendien zijn de verwijzingen naar de delen betreffende Holland opgenomen in de rechterkolom van de Lijst van dagvaarten. Daar is in een oogopslag te zien, aan de hand van een tussen haken geplaatst romeins nummer gevolgd door een arabisch nummer achter de onderwerpen, welke dagvaarten de Staten van Holland en Zeeland gemeenschappelijk hadden.

Na het kopregest volgt in de onderdelen a, b, c, d en e de editie van de Zeeuwse bron-

Inleiding

nen (posten uit rentmeesters- en stadsrekeningen). Voor de tijd tot 1433 zijn deze ook te vinden in deel I van de *Dagvaarten Holland*; voor de periode daarna worden ze hier voor het eerst uitgegeven.

De editie en de presentatie van de teksten

De hier uitgegeven teksten beslaan een tijdvak van tweeënehalve eeuw. Voor de editie van een zo grote en zo diverse hoeveelheid teksten is wat betreft die in het Nederlands gekozen voor de kritisch-normaliserende methode, waarbij ter bevordering van de leesbaarheid de nadruk ligt op het normaliserende aspect.¹⁶⁴ Hoofd- en kleine letters, interpunctie en woordscheiding en -verbinding zijn aangebracht volgens het hedendaagse gebruik. Dit geldt ook voor de translitteratie van de letters i, ii, j, u, uu, vv, w, die indien mogelijk overgezet zijn in hun moderne equivalent. Wel zijn de middeleeuwse schrijfwijzen ij en y gehandhaafd; ÿ en ȳ zijn omgezet in y. Afkortingen zijn stilzwijgend opgelost met gebruikmaking van de spelling van de dichtstbijzijnde voluit geschreven schrijfwijze van dezelfde woorden. Romeinse cijfers zijn bij geldbedragen vervangen door Arabische. Ronde tekst-haken () staan in de basistekst, vierkante teksthaken [] zijn afkomstig van de bewerkers.

Bij het gebruik van het woord 'rade' was in een aantal gevallen niet uit te maken of het enkelvoud (de grafelijke 'Raad', later het Hof van Holland als instelling) of meervoud (de leden van de 'Raad', de 'raadsheren') werd bedoeld. In deze twijfelgevallen is gekozen voor rade. In lange, voornamelijk ambtelijke teksten zoals de consenten in de bede en beschikkingen, vaak bestaande uit één zin gevolgd door de datumregel, zijn alinea's aangebracht. Overwegingen worden zo van het besluit gescheiden. Binnen het gedeelte van het besluit zijn eventuele nadere bepalingen opnieuw door alinea's onderscheiden.

Uitgangspunt voor de editie is dat rekeningposten integraal worden uitgegeven. Bekortingen van de tekst zijn door – – – aangegeven. Deze bekortingen zijn alleen aangebracht als het voorafgaande of het vervolg een geheel ander onderwerp betreffen; is de weggelaten tekst enigszins relevant of verwant, dan wordt dit in een cijfernoot toegelicht. Betreffen de weggelaten passages andere dagvaarten, dan wordt door cijfernooten naar de betreffende dagvaart(en) verwezen. Beschadigingen van het handschrift of onleesbare passages die niet eenduidig konden worden aangevuld, zijn door ... aangeduid en in letternoten verantwoord. Beschadigingen, onleesbare passages en letters of woorden die door slordigheid of onoplettendheid van de klerk ontbreken, kunnen tussen [] zijn aangevuld in cursieve letter. Het is niet in alle gevallen nodig geacht dit in noten te verantwoorden of toe te lichten. Teneinde het notenapparaat beperkt te houden, zijn verduidelijkingen als de omgerekening van de datum en de aanvullingen van de tekst als die het woord voors. (voorzegd, voorschreven) gebruikt, tussen [] in de tekst gebracht, eveneens in de cursieve letter. Ook andere aanvullingen bij namen en functies zijn, indien nodig bevonden, cursief tussen vierkante teksthaken toegevoegd. Cursieve tekstgedeelten in de bronteksten zijn dus in alle gevallen van de bewerkers afkomstig en zijn geplaatst tussen [] .

Bij Franse teksten is beperkt genormaliseerd. De apostrofe is, als hij niet in de brontekst voorkomt, bij de editie spaarzaam toegepast. Het accent-aigu is alleen aangebracht indien een woord op twee manieren kan worden gelezen. Bijvoorbeeld parte en partes zijn weergegeven als parté en partés als deze spelling is bedoeld. De oud-franse werkwoordsvormen partez (voltooid deelwoord meervoud) is niet weergegeven als partéz (thans partés) omdat er in dit geval geen misverstand kan zijn. Alleen bij de hier gepresenteerde Franse teksten van na 1560 komt het accent-aigu al in de brontekst voor. Het accent-grave en de cedille zijn niet aangebracht.

Brieven, rekeningen, beschikkingen, consenten en andere besluiten alsmede notities, kortom

¹⁶⁴ Voor de verschillende methoden van teksteditie en de nadere uitwerking daarvan zie de *Richtlijnen voor het uitgeven van historische bescheiden*. 6e Herziene druk. 's-Gravenhage 1988.

alle teksten die geen rekeningposten zijn, worden ingeleid door een kopregest dat de inhoud in hoofdzaak weergeeft. Na iedere uitgegeven dagvaarttekst volgt een opgave van de gebruikte handschriften met hun staat (concept, minuut of origineel in de zin van grose bij oorkonden en brieven; vervolgens afschrift). Daarna wordt opgave gedaan van de eerdere edities, de regesten en de vermeldingen. Laatstgenoemde categorie behelst kortere samenvattingen dan het gebruikelijke regest alsmede literatuurverwijzingen, indien daar relevante passages uit de gebruikte teksten geciteerd zijn. Door ons is niet getracht de opgave van dergelijke vermeldingen uitputtend te maken.

De uitgegeven teksten zijn ontleend aan het na de weergave eerstgenoemde origineel of oudst bewaard gebleven afschrift. Afwijking van deze regel wordt toegelicht. Bij de opgave van originele expedities en oudste afschriften is naar een zo groot mogelijke volledigheid gestreefd. Er mag immers een zekere mate van samenhang worden verondersteld tussen de overlevering van teksten in stedelijke archieven en de participatie van de steden aan dagvaarten en andere activiteiten. Bij rekeningen wordt er stilzwijgend van uitgegaan dat het oorspronkelijke, contemporaine exemplaren betreft, bestemd voor de controlerende instantie of voor de rendant. Bij rekeningexcerpten wordt daarom het tijdstip van ontstaan van de betreffende rekening als datering voor de tekst niet vermeld. De aard van de meest gebruikte archivalia wordt verduidelijkt in de Lijst van archieven.

In de rekeningen en documenten afkomstig uit de vorstelijke kanselarijen te Middelburg, Den Haag, Brussel en de andere steden waar de Bourgondisch-Habsburgse vorsten en hun landvoogden en Raden verbleven, is de Paasstijl gebruikt. In alle gevallen is die, al of niet stilzwijgend, omgerekend. Alleen de stad Veere en haar heren maakten gebruik van de Nieuwjaarstijl.¹⁶⁵

Bijlage

Uitleg van de soorten teksten die in de rubrieken a-e van de dagvaarten zijn opgenomen:

- a Het voornemen of plan om een dagvaart te houden, de agenda en beschrijvingsbrief; vermeldingen betreffende de voorbereiding of aanleiding;
- b De beschrijvingsbrief; bodelonen (het verzenden van de beschrijvingsbrief); voorbereidende besprekingen van de stedelijke raad of vroedschap (n.a.v. het ontvangen van de beschrijvingsbrief);
- c Posten bevattende reis- en verblijfkosten van de deelnemers, gerangschikt in de hiërarchische volgorde: landsheer, landsheerlijke raden en ambtenaren (i.c. de Zeeuwse rentmeesters), geestelijkheid, edelen, steden (volgens de gebruikelijke *préséance* Middelburg-kleine steden), deelnemers uit andere gewesten;
- d Stukken ter vergadering ingebracht; notulen of vergelijkbare verslagen en aantekeningen; tussentijds verslag aan derden (o.a. het zenden van een bode aan de buitenslands verblijvende landsheer of stadhouder);
- e Vermeldingen betreffende de afloop van een dagvaart; losse en incidentele vermeldingen van de bijeenkomst; besluiten en uitwerking (in de vorm van oorkonden, akten, plakaten, mandementen, brieven, de vonnissen van de bede).

¹⁶⁵ Zie nr. 1297.

Lijst van gebruikte afkortingen

ARAB	Algemeen Rijksarchief te Brussel
ADN	Archives départementales du Nord (Lille)
AGH	Archief van de graven van Holland en Zeeland (NA)
B-O	Bourgondisch-Oostenrijks tijdvak
C.M., Co.M., Co. Ma., Co. M.t	Koninklijke Majesteit
d.	denarius, denarii (penning(en))
Eer.	Eerbaarheden
Ex.mo	Excellentissimo (= de bisschop van Middelburg)
f.	folium, folia
f., fac., ft.	facit, faciunt
GA	Gemeentearchief
g., G.	genadige, Genade
g., gn., gr.	groten
KB	Koninklijke Bibliotheek (Den Haag)
KHAG	Koninklijk Huisarchief
K.M., K. Ma., Kon. Maj.	Koninklijke Majesteit
L.	Liefde
lb.	liber, libri (pond(en))
m.	gemet(en)
NA	Nationaal Archief (Den Haag)
p.	penning(en)
Par.	Parisis (Parijse, muntsoort)
Phs.	Philippus(gulden)
r.	roede(n)
RA	Rijksarchief
RAL	Regionaal Archief Leiden
Rek. Reg.	Grafelijkheidsrekenkamer, Registers
Rek. Rek.	Grafelijkheidsrekenkamer, Rekeningen
RHC	Regionaal Historisch Centrum
s.	solidus, solidi (schelling(en))
sc.	scilden of schellingen
soc.	socius, socii (gezel, een muntsoort)
sol.	solvit (betaalde, heeft betaald)
st.	stuiver(s)
SA	Stadsarchief
t.	mite (kleine munt)
torn., tur.	tournois (Doorniks, muntsoort)
val.	valet, valent
VI.	Vlaams (muntsoort)
W.R.	wet en raden (Raad) (van Middelburg)
ZA	Zeeuws Archief (Middelburg)

Lijst van geraadpleegde en verkort aangehaalde literatuur

- Blockmans, W.P. (ed.), *Handelingen van de Leden en van de Staten van Vlaanderen (1467-1477). Excerpten uit de rekeningen van de Vlaamse steden, kasselrijen en vorstelijke ambtenaren* (Brussel 1971). KCG.
- Blockmans, W.P. (ed.), *Handelingen van de Leden en van de Staten van Vlaanderen. Regeringen van Maria van Bourgondië en Filips de Schone (5 januari 1477-26 september 1506). Excerpten uit de rekeningen van de Vlaamse steden en kasselrijen en van de vorstelijke ambtenaren*. 2 dln. (Brussel 1973-1982). KCG.
- Blockmans, W.P. (ed.), *Handelingen van de Leden en van de Staten van Vlaanderen. Regering van Filips de Goede (10 september 1419-15 juni 1467). Excerpten uit de rekeningen van de Vlaamse steden en kasselrijen en van de vorstelijke ambtenaren*. 2 dln. (Brussel 1990-1995). KCG.
- Bos-Rops, J.A.M.Y., J.G. Smit en E.T. van der Vlist (eds.), *Holland bestuurd. Teksten over het bestuur van het graafschap Holland in het tijdvak 1299-1567* (Den Haag 2007).
- Boxhorn, M.Z. van (ed.), *Chroniick van Zeelandt, eertijdis beschreven door d'heer Johan Reygersbergen, nu verbeterd, ende vermeerderd door Marcus Zuerius van Boxhorn*. 2 dln. (Middelburg 1644).
- Boxhorn, M.Z. van (ed.), *Chronyck van Hollandt, Zeelandt, ende Westvrieslandt, door Johan Veldenaer over omtrent twee hondert jaeren geschreven. Uytgegeven ende met aenteyckeningen, als oock verscheyden graeflijke brieven, raeckende de outheden ende saecken van de gedachte landen, verrijckt door Marcus Zuerius van Boxhorn* (Leiden 1650).
- Briefwechsel Karls des Kühnen (1433-1477). Inventar.* Herausgegeben von W. Paravicini, redigiert von S. Dünnebeil und H. Kruse, bearbeitet von S. Baus u.a. 2 dln. (Frankfurt am Main 1995). Kieler Werkstücke, Reihe D: Beiträge zur europäischen Geschichte des späten Mittelalters Bd. 4.
- Brokken, H.M., *Het ontstaan van de Hoekse en Kabeljauwse twisten* (Zutphen 1982).
- CDN = *Codex Diplomaticus Neerlandicus*. 2 series. Utrecht 1848-1862.
- CRH = Commission Royale d'Histoire / Koninklijke Commissie voor Geschiedenis.
- Cuvelier, J., avec la collaboration de J. Dhondt et R. Doehaerd (eds.), *Actes des États Généraux des anciens Pays-Bas. I: Actes de 1427 à 1477* (Brussel 1948). CRH; Recueil des actes des États Généraux / Verzameling der handelingen van de Staten Generaal.
- Dagvaarten Holland, I* = W. Prevenier en J.G. Smit (eds.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544. I: 1276-1433, tweede stuk: Teksten* ('s-Gravenhage 1987). RGP, Grote Serie: 202.
- Dagvaarten Holland, II* = J.G. Smit, met medewerking van M.Y.N. Boerkamp-Ruchtie, M.J. van Gent en M.J.C. Swüste (eds.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544. II: 1433-1467, tweede stuk: Teksten* (Den Haag 2005). RGP, Grote Serie: 256.
- Dagvaarten Holland, III* = J.G. Smit, met medewerking van M.Y.N. Boerkamp-Ruchtie en M.J.C. Swüste (ed.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544. III: 1467-1477* (Den Haag 1998). RGP, Grote Serie: 242.
- Dagvaarten Holland, IV* = H. Kokken en M. Vrolijk, met medewerking van J.G. Smit en M.J.C. Swüste (eds.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544. IV: 1477-1494, tweede stuk: Teksten* (Den Haag 2006). RGP, Grote Serie: 261.
- Dagvaarten Holland, V* = E.C. Dijkhof en J.G. Smit, met medewerking van M.J.C. Swüste

Literatuurlijst

- (eds.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544*. V: 1494-1506 (Den Haag 2010). RGP, Grote Serie.
- Dagvaarten Holland*, VI = J.W.J. Burgers en J.P. Ward, met medewerking van J.G. Smit (eds.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544*. VI: 1506-1515 (Den Haag 2006). RGP, Grote Serie 259.
- Dek, A.W.E., *Genealogie der heren van Borselen* (Zaltbommel 1979).
- Dekker, C., R. Baetens, S. Maarschalkerweerd-Dechamps, *Album palaeographicum XVII provinciarum. Paleografisch album van Nederland, België, Luxemburg en Noord-Frankrijk / Album de paléographie des Pays-Bas, de Belgique[,] du Luxembourg et du Nord de la France* (Z.pl. 1992).
- De Saint-Genois, J. (ed.), *Monumens anciens, essentiellement utilises à la France, aux provinces de Hainaut, Flandre, Brabant, Namur, Artois, Liège, Hollande, Zélande, Frise, Cologne et autres pays limitrophes de l'Empire ...* 4 dln. in 3 bnd. (Parijs/Lille 1782-1815).
- Devillers, L. (ed.), *Cartulaire des comtes de Hainaut*. 6 dln. in 7 bnd. (Brussel 1881-1896). CRH.
- Diegerick, I.L.A. (ed.), *Correspondance des magistrats d'Ypres, députés à Gand et à Bruges pendant les troubles de Flandre sous Maximilien* (Brugge 1853).
- Drossaers, S.W.A. (ed.), *Het archief van de Nassause Domeinraad*. II: *Het archief van de Raad en Rekenkamer te Breda tot 1581: Stukken betreffende de rechten en goederen van Anna van Buren*. 5 dln. ('s-Gravenhage 1955).
- [Ermerins, J.], *Eenige Zeeuwsche oudheden, uit echte stukken opgehelderd, en in het licht gebracht; behelzende de heeren van Vere uit den huize van Borssele* (Middelburg 1786).
- [Ermerins, J.], *Eenige Zeeuwsche oudheden, uit echte stukken opgehelderd, en in het licht gebracht; behelzende een beschrijving der stad Vere*. 3 dln. (Middelburg 1790-1792).
- Fruin, R. Th. Az. (ed.), *Het archief der stad Reimerswaal* ('s-Gravenhage 1897).
- Fruin, R. [Th. Az.] (ed.), *De keuren van Zeeland* ('s-Gravenhage 1920). WVOR, tweede reeks: 20.
- Fruin, R. [Th. Az.] (ed.), *Het archief der O.L.V. Abdij te Middelburg* ('s-Gravenhage 1901).
- Fruin, R. [Th. Az.] (ed.), *Het archief van Prelaat en Edelen van Zeeland* ('s-Gravenhage 1904).
- Fruin, R. [Th. Az.] (ed.), *De rekeningen en andere stukken in 1607 uit de Hollandsche rekenkamer naar de Zeeuwsche overgebracht. Het Bourgondisch-Oostenrijksche tijdvak 1433-1584* ('s-Gravenhage 1909).
- Gent, M.J. van, 'Pertijelike saken'. *Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijks tijdperk* (z.pl. 1994). Hollandse Historische Reeks 22.
- Gosses, I.H., *De rechterlijke organisatie van Zeeland in de middeleeuwen* (Groningen-Den Haag 1917).
- 's Gravezande, A., 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1450 en 1469', *Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis, inzonderheid van Zeeuwsch-Vlaanderen* 3 (1858) p. 113-137.
- Grypskerke, Jacob van, 'T Graefschap van Zeeland. Uitgegeven door Willem te Water achter diens *Het hoog adelyk en adelyk Zeelant* (Middelburg 1761).
- Hamaker, H.G. (ed.), *De rekeningen der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche huis*. 3 dln. (Utrecht 1875-1878). WHG, nieuwe reeks: 21, 24, 26.
- Hamaker, H.G. (ed.), *De rekeningen der grafelijkheid van Zeeland onder het Henegouwsche huis*. 2 dln. (Utrecht 1879-1880). WHG, nieuwe reeks: 29-30.
- Harthoorn, P.A. (ed.), *Integrale transcriptie met een alfabetische index op de persoonsnamen en zaken van een rekening van de rentmeester Bewesterschelde. Tweede rekening van rentmeester Jan van Kruiningen van de bede van het jaar 1493/1494 (Inv. Fruin no. 343)* (Canterbury 1991).

- Harthoorn, P.A. (ed.), *Rekening van de rentmeester Bewesterschelde Adolf Herdinck, van de grafelijke bede, verschenen 1533 en afgehoord 26.2.1538. Inv. Mr. R. Fruin, Rekenkamer I, Bourgondisch-Oostenrijkse tijdvak, no. 390. Integrale transcriptie en indicering* (Canterbury 1990).
- Heeringa, K. (ed.), *De rekeningen en andere stukken in 1607 uit de Hollandsche rekenkamer naar de Zeeuwsche overgebracht. Het Henegouwsch-Beiersche tijdvak, 1319-1432* ('s-Gravenhage 1913).
- Heeringa, K. (ed.), 'Beschrijving eener verzameling charters en papieren, afkomstig van jhr. A.W. van Borssele, heer van Borssele, berustende in de Rijksarchief-bewaarpplaats in Zeeland', *VROA* 39 (1916), dl. 2 ('s-Gravenhage 1917), p. 126-214, bijlage III.
- Henderikx, P.A., red., e.a. *Cartularium van de heren van Veere uit het geslacht van Borsele 1282-1481, 1555* (Hilversum 2007).
- HUB = Hansisches Urkundenbuch*. K. Höhlbaum, K. Kunze e.a. (ed.). 11 dln. (Halle-München-Leipzig 1876-1916).
- Janse, A., 'Ambition and administration. Charles the Bold and the feudal levy in Holland', in: M. Gosman e.a., red. *The Propagation of Power in the Medieval West* (Groningen 1997) p. 143-162.
- Jansma, T.S., *Raad en Rekenkamer in Holland en Zeeland tijdens hertog Philips van Bourgondië* (Utrecht 1932). Bijdragen van het Instituut voor Middeleeuwse Geschiedenis der Rijksuniversiteit te Utrecht: XVIII.
- Joosting, J.G.C. en S. Muller Hzn. (eds.), *Bronnen voor de geschiedenis der kerkelijke rechtspraak in het bisdom Utrecht in de Middeleeuwen. Tweede afdeeling, derde deel* ('s-Gravenhage 1910). WVOR 2e reeks nr. 11.
- Juste, Th., *Histoire des États-Généraux des Pays-Bas (1465-1790)*. 2 dln. (Brussel-Lille 1864).
- KCG = Koninklijke Commissie voor Geschiedenis.
- Keijzer, B. de (ed.), *Rekening Bewesterschelde 1429/1430* ([Middelburg] 1990).
- Kesteloo, 'Stadsrekeningen Middelburg' 1, 2 en 3 =
- Kesteloo, H.M., 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1365-1449', *Archief. Vroegere en latere mededeelingen voornamelijk in betrekking tot Zeeland, uitgegeven door het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen* 5 (1883) p. 171-330;
- Kesteloo, H.M., 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1450-1499', in *ibidem* 6 (1888) p. 43-172;
- Kesteloo, H.M., 'De stadsrekeningen van Middelburg van 1500-1549', in *ibidem* 6 (1888) p. 257-426.
- Kokken, H., *Steden en Staten. Dagvaarten van steden en Staten van Holland onder Maria van Bourgondië en het eerste regentschap van Maximiliaan van Oostenrijk (1477-1494)* (Den Haag 1991). Hollandse Historische Reeks 16.
- Kronijk HG = Kronijk van het Historisch Gezelschap (Genootschap) te Utrecht.*
- Lange van Wijngaerden, C.J. de, *Geschiedenis der heeren en beschrijving der stad van der Goude*. 2 dln. Amsterdam/'s-Gravenhage 1813-1817. Dl. III bewerkt en vermeerderd door J.N. Scheltema (Gouda 1879).
- Lantsheer, M.F. en F. Nagtglas, *Zelandia illustrata. Verzameling van kaarten, portretten, platen enz., betreffende de oudheid en geschiedenis van Zeeland, toebehoorende aan het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen*. Eerste deel (Middelburg 1879).
- Lasonder, L.W.A.M., *Bijdrage tot de geschiedenis van de hooge vierschaar in Zeeland* ('s-Gravenhage 1909).
- Lemmink, F.H.J., *Het ontstaan van de Staten van Zeeland en hun geschiedenis tot het jaar 1555* (Roosendaal 1951).
- Limburg Brouwer, P.A.S. van (ed.), *Boergoensche charters 1428-1482. Derde afdeeling van het oorkondenboek van Holland en Zeeland, uitgegeven van wege de Kon. Akademie van Wetenschappen* (Amsterdam-'s-Gravenhage 1869).
- Mieris, F. van (ed.), *Groot charterboek der graaven van Holland, van Zeeland en heeren*

Literatuurlijst

- van Vriesland ... 4 dln. (Leiden 1753-1756).
- Nelis, H. (ed.), *Catalogue des chartes du sceau de l'Audience*. Dl. I (Brussel 1915). Chambre des comptes de Lille.
- Niermeyer, J.F. (ed.), *Honderd Noord-Nederlandse oorkonden en akten uit de jaren 1254-1501* (Groningen-Batavia 1939).
- Piot, Ch. (ed.), *Inventaires divers* (Brussel 1879).
- Poelman, H.A. (ed.), *Bronnen tot de geschiedenis van den Oostzeehandel 1122-1499*. 1 dl. in 2 bdn. ('s-Gravenhage 1917). RGP, Grote Serie: 35-36.
- Ram, P.F.X. de (ed.), *Chronica nobilissimorum ducum Lotharingiae et Brabantiae ac regum Francorum, auctore magistro Edmundo de Dynter ... / Chronique des ducs de Brabant, par Edmond de Dynter ...* 3 dln. in 4 bnd. (Brussel 1854-1860). CRH.
- Register Holland = Register gehouden by meester Aert van der Goes, advocaet van de Staten 's Lands van Hollandt, 1525-1560*. 6 dln. (Z.pl. z.j.).
- Rethaan Macaré, C.A. (ed.), 'Oudste burgemeesters-rekening der stad Middelburg', *CDN*, 2e serie II (1853), p. 3-76.
- Reygersberch, Jan, *Dye cronijcke van Zeelandt* (Antwerpen [1551]). [Zie ook onder Boxhorn].
- RGP = Rijks Geschiedkundige Publicatiën.
- Riemsdijk, Th.A. van, *De tresorie en kanselarij van de graven van Holland en Zeeland uit het Henegouwsche en Beyersche huis* ('s-Gravenhage 1908).
- Smit, H.J. (ed.), *Bronnen tot de geschiedenis van den handel met Engeland, Schotland en Ierland, 1150-1585*. 2 dln. in 4 bnd. ('s-Gravenhage 1928-1950). RGP, Grote Serie: 65-66, 86, 91.
- Smit, H.J. (ed.), *De rekeningen der graven en gravinnen uit het Henegouwsche huis*. 3 dln. (Amsterdam-Utrecht 1924-1939). WHG, 3e serie: 46, 54, 69.
- Smit, J.G., *Vorst en onderdaan. Studies over Holland en Zeeland in de late middeleeuwen* (Leuven 1995). *Miscellanea Neerlandica* 12.
- Sneller, Z.W., *Walcheren in de vijftiende eeuw* (Utrecht 1917).
- Sneller, Z.W., en W.S. Unger (eds.), *Bronnen tot de geschiedenis van den handel met Frankrijk. Eerste deel: 753-1585* ('s-Gravenhage 1930). RGP, Grote serie: 70.
- Stoppelaar, J.H. de (ed.), *Inventaris van het oud archief der stad Middelburg, 1217-1581* (Middelburg 1883).
- Taal, G. 'Het graafschap Zeeland en zijn verhouding tot Holland in de landsheerlijke tijd', *Archief, uitgegeven door het Zeeuws Genootschap der Wetenschappen* (1965) 51-96.
- Unger, J.H.W. (ed.), *Regestenlijst voor Rotterdam en Schieland tot in 1425* (Rotterdam 1907). Bronnen voor de geschiedenis van Rotterdam IV.
- Unger, W.S. (ed.), *Bronnen tot de geschiedenis van Middelburg in den landsheerlijken tijd*. 3 dln. ('s-Gravenhage 1923-1931). RGP, Grote Serie: 54, 61, 75.
- Unger, W.S. (ed.), *De tol van Iersekeroord. Documenten en rekeningen 1321-1572* (Den Haag 1939). RGP, Kleine serie: 29.
- Vander Linden, H. (ed.), *Itinéraires de Charles, duc de Bourgogne, Marguerite d'York et Marie de Bourgogne (1467-1477)* (Brussel 1936). CRH.
- Vander Linden, H. (ed.), *Itinéraires de Marie de Bourgogne et de Maximilien d'Autriche (1477-1482)* (Brussel 1934). CRH.
- Vander Linden, H. (ed.), *Itinéraires de Philippe le Bon, duc de Bourgogne (1419-1467), et de Charles, comte de Charolais (1433-1467)* (Brussel 1940). CRH.
- Van Duyse, Prudens (ed.), *Inventaire analytique des chartes et documents appartenant aux archives de la ville de Gand*. 2 dln. (Gent 1849-1853).
- Verachter, F. (ed.), *Inventaire des anciens chartes et privilèges et autres documents conservés aux archives de la ville d'Anvers 1193-1856* (Antwerpen 1860).
- VROA = *Verslagen omtrent 's Rijks Oude Archieven*.
- Waard, C. de (ed.), *Regestenlijst van de charters en bijbehorende stukken van de Zeeuwsche Rekenkamer, 1525-1784* (Middelburg 1918).

Literatuurlijst

- Waller Zeper, S.A., *Jan van Henegouwen, heer van Beaumont. Bijdrage tot de geschiedenis der Nederlanden in de eerste helft der veertiende eeuw* ('s-Gravenhage 1914).
- Wauters, A. e.a. (ed.), *Table chronologique des chartes et diplômes imprimés concernant l'histoire de la Belgique*. 11 dln. in 15 bnd. (Brussel 1866-1971). CRH.
- Wellens, R., *Les Etats généraux des Pays-Bas des origines à la fin du regne de Philippe le Beau (1464-1506)* (Heule 1974). Anciens pays et assemblées d'états: 64.
- WHG = Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap.
- WVOR = Werken der Vereeniging tot Uitgaaf der Bronnen van het Oud-Vaderlandsche Recht gevestigd te Utrecht.
- Zondervan, J.W., 'De grafelijke bede in Zeeland van 1308', in: B. de Keijzer (ed.), *Spelerieë*. Uitgave van de Afdeling Zeeland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (z.pl. 1992) 1-56.

Overzicht van archieven en archivalia

TOELICHTING

Opgenomen zijn de namen van de archiefbeherende instellingen en de archieven, waaruit inventarisnummers zijn geraadpleegd en in de uitgave verwerkt. Vermeld is of een inventaris (inv.) in gedrukte of vergelijkbare vorm beschikbaar is. De meeste daarvan zijn inmiddels via internet raadpleegbaar. Van de afzonderlijke inventarisnummers zijn beschrijvingen opgenomen die in grote lijnen overeen zullen komen met die van de inventarissen, maar die hier en daar zijn verbeterd en/of aangevuld. Van de losse stukken, oorkonden, brieven e.d. is geen afzonderlijke beschrijving opgenomen. Bij de rekeningen worden (gecursiveerd) de rubrieken vermeld, waaruit posten in de uitgave zijn overgenomen. Indien dit mogelijk was, is het opschrift uit de rekening aangehouden. Als bij registers, rekeningen e.d. alleen de jaren waarover deze lopen, zijn vermeld, houdt dit impliciet in, dat de registers en rekeningen ook in deze jaren tot stand zijn gekomen. Is er sprake van een later afschrift, dan wordt hiervoor zoveel mogelijk een tijdsaanduiding gegeven: Afschr. ...e eeuw. Uiteraard kunnen in de registers afschriften van stukken voorkomen, die van vóór het tijdstip van aanleg dateren. Dit is meestal niet vermeld. De bedoeling van de opname van de beschrijvingen der inventarisnummers en van de rubrieken der rekeningen is, de gebruikers van deze uitgave een hulpmiddel te bieden om de geëxcerpeerde teksten en tekstfragmenten in hun juiste context te kunnen plaatsen.

De inventarisnummers die ook geëxcerpeerd zijn voor de delen van de *Dagvaarten Holland* en die daar zijn verantwoord in het Overzicht van archieven, zijn in dit overzicht niet opnieuw opgenomen.

Archieven in Zeeland

Zeeuws Archief

REKENKAMER I BOURGONDISCH-OOSTENRIJKS TIJDVAK (archief 501)

Inventaris: R. Fruin (ed.), *De rekeningen en andere stukken in 1607 uit de Hollandsche Rekenkamer naar de Zeeuwsche overgebracht. Het Bourgondisch-Oostenrijksche tijdvak 1433-1584* ('s-Gravenhage 1909).

- 1 Rekening van Floris van Borsele, rentmeester van Bewesterschelde, 14 juli 1431-1 oktober 1432. F. 44v *Ander uitgeven van reysen.*
- 2 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1432-30 september 1433. F. 49v-50v *Item uitgeven van alrehande bodeloon binnen der tijd voirscreven.*
- 3 Rekening van Floris heer tot Borsele en Souburg als voren, 1 oktober 1433-10 juni 1434. F. 44v *Uutghegeven van des rentmeesters ende anders reysen binnen der tijt vorscreven.*
- 5 Rekening van Jan Rijm als voren, 10 juni 1434-30 september 1435. F. 65v-68 *Uutgegeven ende betaelt in acquit van mijns heeren schout bij mandementen van denselven minen lieven ghenadigen heere ende anders binnen den termine van deser rekeningen alsoet hiernaer volght; f. 69 Uutgegeven van des rentmeesters reysen in mijns liefs ghenadichs heeren dienst also hiernaer volght.*
- 6 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1435-10 juli 1436. F. 34v-35 *Uutgegeven ende betaelt van alrehande bodelone binnen den termine van desen rekeningen van boden ghesonden in den orbuer ende proffijte van minen lieven ghenadigen heere also hiernaer volght.*
- 8 Rekening van heer Hendrik van Borsele, heer van Veere, Zandenburg en Vlissingen als voren, 10 juli 1436-28 augustus 1437. F. 30v-32v *Ander uutgheven van bodelonen gesonden overal in Zeelant ende anders binnen den tiden van deser rekeninge.*
- 9 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1437-28 augustus 1438. F. 31-32 *Ander uutgheven in penningen betaelt bij mandementen van minen genadigen heere; f. 33v-34 Ander uutgheven van bodelone gesonden overal in Zeelant ende anders bin den terminen van deser rekeninge.*
- 10 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1438-28 augustus 1439.
- 11 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1439-28 augustus 1440.
- 12 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1440-17 maart 1441. F. 43-43v *Ander uutgeven bi mandemente van mijnen genadigen heere; f. 48v-50 Ander uutgeven van bodeloonen.*
- 15 Rekening van Jan Quevin, raad, als voren, 19 maart 1441-28 augustus 1442. F. 84v-85v *Ander uutgeven van reysen binnen den tijt van deser rekeninge; f. 85v-86 Bodenloon.*
- 16 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1442-28 augustus 1443. F. 78v-81v *Ander uutgeven van reysen ende bodelonen.*
- 17 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1443-31 december 1444. F. 89v-92v *Ander uutgeven van reysen ende bodelonen.*
- 18 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1445-21 maart 1446. F. 54v-57 *Ander uutgeven in penningen betaelt bij mandemente ende bevele van mijnen genadegen heere -- --; f. 59v-64 Ander uutgeven van reysen ende bodelonen.*
- 20 Rekening van Jan Quevin, rentmeester van Bewesterschelde, van de 6 groten

- van het gemet om de sententie van de Spanjaarden mee te betalen, verschenen 29 augustus 1441. F. 45v-48v *Ander uytgeven van reysen ende bodeloon*; f. 49-49v *Ander uytgeven*.
- 22 Rekening van Jan Hendriksz. van Wissenkerke, raad, als voren, 22 maart-31 december 1446. F. 47-50 *Ander uytgeven van reysen ende bodeloonen*.
- 23 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1447-12 juli 1448. F. 56v-59v *Ander uytgeven van reysen ende bodelonen*.
- 26 Rekening van Pieter Annoke (Annoque), raad, als voren, 12 juli 1448-11 juli 1449. F. 58-61v *Ander uytgeven van reysen ende bodelone*.
- 27 Rekening van dezelfde als voren, 12 juli 1449-11 juli 1450. F. 67-73 *Ander uytgeven van reysen ende bodeloonen*.
- 28 Rekening van dezelfde als voren, 12 juli 1450-11 juli 1451. F. 65-70 *Ander uytgeven van bodelonen*.
- 29 Rekening van dezelfde als voren, 12 juli-30 november 1451. F. 19v-24 *Ander uytgeven van reysen*; f. 24v-26 *Ander uytgeven van bodeloonen*.
- 32 Rekening van Hendrik Jansz. van Wissenkerke, raad, als voren, 30 november 1451-9 mei 1453. F. 79v-81 *Ander uytgeven extraordinaire bij mandementen van minen genadigen here* — — — voor reizen gedaan door de stadhouder en leden van de Raad inzake de bede; f. 81-84 *Ander uytgeven van reysen gedaen om tstück van der kuere*; f. 86v-92 *Ander uytgeven van reysen gedaen bij den rentmeester ende zinen clercken binnen der tijt van deser rekeninge*; f. 92v-102 *Ande[r] uytgeven van bodeloonen*.
- 33 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1453-9 mei 1454. F. 73v-74v *Ander uytgeven extraordinairis oick bij mandementen van mijnen vorn. genadigen here van zekeren reysen ende vacasien gedaen binnen den lande van Zeelant in de steden van Middelborch, Goes ende anders bij meester Franchoiz van Ghendt, deken van Curtrike, ende den negen persoenen gedeputeert omme die nyeuwe kuere van Zeelant te visiteren, te corrigieren, in vormen te stelne ende tot eenre conclusie te bringene*; f. 77-79v *Ander uytgeven van reysen gedaen bij den rentmeester ende zinen clercken binnen der tijt van deser rekeninge*; f. 80-85 *Ander uytgeven van bodelonen binnen der tijt van deser rekeninge*; f. 85v *Ander uytgeven extraordinairis*.
- 34 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1454-9 mei 1455. F. 71v-76 *Ander uytgeven van bodelonen binnen der tijt van deser rekeninge*.
- 35 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1455-9 mei 1456. F. 46v-47 *Ander uytgeven van bodelonen binnen der tijt van deser rekeninge*.
- 36 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1456-9 mei 1457. F. 49v-50v *Ander uytgeven van bodelonen binnen der tijt van deser rekeninge*.
- 37 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1457-9 mei 1458. F. 48-49 *Ander uytgeven van bodeloonen binnen der tijt van deser rekeninge*.
- 38 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1458-9 mei 1459. F. 51v-52v *Ander uytgeven van bodeloonen binnen der tijt van deser rekeninge*.
- 39 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1459-9 mei 1460. F. 47v-48 *Ander uytgeven extraordinairis van zekeren reysen ende vacacien gedaen bij mandementen van mijnen genadigen heere binnen den lande van Zeelant binnen der stede van den Briele, ter Goes ende andersins bij meester Anthonis Michiel, Jan Ruuchrock, meester Jacob Creusinc, Heynric Janszoon van Wissenkerke ende Willem Bolle omme bij advise van den grave van Oistervant, die heere van der Vere ende Adriaen van Borssele middel te vynden hoe mijn voirs. genadige heere van tghone dat men him van ouden resten sculdich ende tachter is, best betaelt soude mogen worden*; f. 48v-49 *Ander uytgeven van reysen bij den voirs. rentmeester ende zinen clercken gedaen binnen der tijt van deser rekeninge*; f. 49v-50 *Ander uytgeven van bodelonen binnen der tijt van deser rekeninge*.

Archievenlijst

- 40 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1460-9 mei 1461. F. 63v-64v *Ander uuytgeven van reysen bij den voirs. rentmeester ende zinen clercken gedaen binnen der tijd van deser rekeninge*; f. 65-66 *Ander uuytgeven van bodeloonen binnen der tijdt van deser rekeninge*; f. 70v-71 *Ander uuytgeven van reysen ende bodeloonen om tfait van der voirs. vierschaere.*
- 41 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1463-9 mei 1464. F. 125v-126v *Ander uuytgeven van bodelonen gedaen binnen der tijt van deser rekeninge.*
- 42 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1464-9 mei 1465. F. 122v-123v *Ander uuytgeven van boodeloonen binnen der tijt van deser rekeninghe.*
- 43 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1465-9 mei 1466.
- 44 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1466-9 mei 1467. F. 114v-116 *Ander uutgeven van bodeloonen binnen der tijt van deser rekeninge.*
- 45 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1467-9 mei 1468. F. 119-122 *Ander uutgeven van reysen gedaen bi den voirs. rentmeester, zijnen clerck ende andre binnen der tijt van deser rekeninge*; f. 122v-124 *Ander uutgeven van bodeloonen binnen der tijt van deser rekeninge.*
- 46 Rekening van dezelfde als voren, 9 mei 1468-1 december 1469. F. 129v-131 *Ander uutgeven van bodelonen.*
- 59 Rekening van Guy de Baenst, raad, als voren, 13 december 1469-30 september 1470. F. 111v-117 *Ander uutgeven van bodeloonen binnen der tijdt deser rekenijnghen.*
- 60 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1470-30 september 1471. F. 110-114 *Ander uutgeven van bodeloonen.*
- 61 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1471-30 september 1472. F. 130-133v *Ander uutgeven van reysen*; f. 134-137 *Ander uutgeven van bodeloonen.*
- 62 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1472-30 september 1473. F. 100-103v *Andre beden ende subvencien minen genadigen heere noch geconsenteirt in den jaren XIIIICLXXII*; f. 135v-138 *Ander uutgeven van reysen*; f. 138-140v *Ander uutgeven van bodeloonen*; f. 148v-150v *Ander uutgeven gedaen up den cost van den voirs. lande uut causen van der rebellicheynt van zommigen personen die refuseerden te betalene de voirs. nieuwe imposicye, dewelke betaillt zijn van dat overscot, onvermindert mijns genadichs heeren bede -- --.*
- 63 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1473-30 september 1474. F. 51v *Ander ontfant van beden ende subvencien ...*; f. 133-135 *Ander uutgeven van bodenloonen.*
- 68 Rekening van dezelfde, raad en rentmeester van geheel Zeeland, over Bewesterschelde, 1 oktober 1474-30 september 1475. F. 55v-58v *Ander uutgeven van reysen zo upten ontfant van Bewester als Beoisterschelt.*
- 69 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1475-7 maart 1477. F. 58v-61 *Ander uutgeven van boodeloonen zoo Bewest als Beoisterschelt.*
- 71 Rekening van Anthonis Jansz. van Wissenkerke, raad en rentmeester van Bewesterschelde, 7 maart 1477-31 september 1478. F. 67-70v *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 72 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1478-30 september 1479. F. 75v-78 *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 73 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1479-31 december 1480. F. 100-103 *Ander uuytgeven van bodeloon.*
- 74 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1481. F. 79v-81v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 82v-90v *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 75 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1482. F. 99v-106v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 107-113 *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 76 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1483-8 april 1484. F. 119v-126 *Ander uutgeven van reysen*; f. 127-130 *Ander uutgeven van bodeloonen.*

- 83 Rekening van Hendrik Jansz. van Wissenkerke, raad en rentmeester van Bewesterschelde, 9 april 1484-31 december 1485. F. 125v-134 *Ander uitgeven van reysen*; f. 135-142 *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 84 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1486. F. 107-111v *Ander uuytgheven van reysen*; f. 112-117 *Ander uuytgheven van bodeloonen*.
- 85 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1487. F. 64-65v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 66-67v *Ander uuytgheven van bodeloonen*.
- 86 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1488. F. 63-69v *Ander uitgeven van reysen*; f. 70-75 *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 87 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1489. F. 69-70 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 70v-74 *Ander uitgeven van bodelonen*.
- 88 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1490. F. 71-74v *Ander uuytgheven van bodelonen*.
- 89 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1491-2 februari 1492. F. 49-51 *Ander uuytgheven van bodeloonen*.
- 94 1e rekening van Albrecht Jansz. van Wissenkerke, raad, als voren, 3 februari-27 oktober 1492. F. 71-73v *Ander uitgeven van bodelonen*.
- 96 1e rekening van heer Jan heer van Kruiningen, Heenvliet, Pamele enz., ridder, raad en kamerling, rentmeester-generaal van Zeeland, 28 oktober 1492-31 december 1493. F. 124v-125 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 125-128v *Ander uuytgheven van bodeloonen*.
- 97 2e rekening van dezelfde als voren, rentmeester van Bewesterschelde, 1 januari-31 december 1494. F. 109-111 *Ander uitgeven van reysen*; f. 111-112v *Ander uitgeven van bodeloone*.
- 98 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1495. F. 127-128 *Ander uitgeven van reysen*; f. 128v-131 *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 99 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1496. F. 131-135v *Ander uitgeven van reysen, mitgaders oick die oncosten gedaen int verpachten van der tolle tot Yrsickeroirt*; f. 136-142v *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 100 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1497. F. 172v-177v *Ander uitgeven van reysen*; f. 178-181 *Ander uitgeven van bodelonen*.
- 101 6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1498. F. 134v-136 *Ander uitgeven van reysen*; f. 136v-140v *Ander uitgeven van bodelonen*.
- 102 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1499. F. 127-129v *Ander uitgeven van reysen*; f. 129v-132v *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 103 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1500. F. 108v-110 *Ander uitgeven van reysen*; f. 110v-114 *Ander uitgeven van bodelonen*.
- 107 1e rekening van Pieter uten Wijngaerden, rentmeester van Bewesterschelde, 1 januari-31 december 1501. F. 80-80v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 81-85v *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 108 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1502. F. 87-90v *Ander uuytgeven van reysen van diversche persoenen ter cause van zekere verpachtinge den rentemeesterscippe angaende*; f. 90v-94v *Ander uuytgeven van boedeloonen*.
- 113 1e rekening van Andries Andries, raad en rentmeester van de domeinen van Bewesterschelde, 1 januari-31 december 1503. F. 123-124 *Ander uitgeven van reysen*; f. 124-130 *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 114 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1504. F. 132-134 *Ander uitgeven van reysen*; f. 134v-137v *Ander uitgeven bodeloonen*.
- 115 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1505. F. 121v-123 *Ander uitgeven van reysen*; f. 123v-125v *Andre uitgeven van bodeloonen*.
- 116 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1506. F. 128-129 *Ander uitgeven van reysen*; f. 129-132v *Andre uitgeven van bodeloonen*.
- 117 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1507. F. 118v *Ander*

Archievenlijst

- 118 *uutgheven van reysen*; f. 119-121v *Ander uutgeven van bodeloonen*.
6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1508. F. 115-116 *Ander uutgeven van reysen*; f. 118v-122 *Ander uutgeven van bodeloonen*.
- 119 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1509. F. 150v-152 *Ander uutgheven van reysen*; f. 152v-154v *Ander uutgeven van bodeloonen*.
- 120 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1510. F. 168-169 *Ander uutgeven van reysen*; f. 169v-172v *Ander uutgeven van bodeloonen*.
- 121 9e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1511. F. 166-168[I]v *Ander uutgeven van reysen*; f. 168[bis]-177 *Ander uutgeven van bodeloonen*.
- 122 10e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1512. F. 177v-178v *Ander uutgeven van reysen*; f. 179-188v *Ander uutgeven van bodeloonen*.
- 123 11e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1513. F. 187v-189 *Ander uutgeven van reysen*; f. 189v-191v *Ander uutgeven in bodeloonen*.
- 124 12e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1514. F. 142v-143v *Andre uuytgeven van reysen*; f. 144-146v *Andere uuytgeven in bodeloonen*.
- 125 13e en laatste rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1515. F. 125v-126v *Andere uuytgheven van reysen*; f. 127-130v *Andere uuytgheven in boodeloonen*.
- 141 Rekening van Filips bastaard van Bourgondië, groot-tresorier van Zeeland, als rentmeester van Bewesterschelde, 1 januari-31 december 1516. F. 126 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 126v-132 *Ander uuytgheven van bodeloonen*.
- 143 1e rekening van Adolf Herdinck, raad en rentmeester van de domeinen van Bewesterschelde, over 1517. F. 123v-124 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 125-130 *Andere uuytgeven van bodeloonen*.
- 144 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1518. F. 120v-121v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 122-125v *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 145 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1519. F. 121v-123v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 124-129 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 146 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1520. F. 116-118 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 118v-122 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 147 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1521. F. 114v-115v *Ander uuytgheven van reysen*; f. 116-119 *Ander uuytgheven van bodeloonen*.
- 148 6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1522. F. 100v-103 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 103v-107 *Andere uuytgheven in bodeloonen*.
- 149 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1523. F. 116v-119 *Andere uuytgheven van reysen*; f. 120-124 *Andere uuytgheven in bodeloonen*.
- 150 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1524. F. 114v-117 *Ander uuytgheven van reysen ende anders*; f. 117v-120v *Andere uuytgheven in boodeloonen*.
- 151 9e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1525. F. 98v-100 *Ander uuytgeven van reysen ende anders*; f. 100-102 *Andere uuytgeven in bodeloonen*.
- 152 10e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1526. F. 94v-95v *Andere uuytgheven van reysen*; f. 95v-98 *Andere uuytgeven in bodeloonen*.
- 153 11e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1527. F. 110v-112 *Andere uuytgheven van reysen*; f. 112v-114 *Ander uuytgheven van boodeloonen*.
- 154 12e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1528. F. 138-139v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 140-147v *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 155 13e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1529. F. 137-139 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 139-143 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 156 14e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1530. F. 136-138 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 138v-142v *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 157 15e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1531. F. 132-134 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 134v-139 *Andere uuytgeven van bodeloonen*.

- 158 16e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1532. F. 131v-133
Ander uuytgheven van reysen; f. 134-138v *Ander uuytgheven van bodelooenen.*
- 159 17e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1533. F. 134v-135v
Ander uuytgheven van reysen; f. 136-139v *Ander uuytgheven van boedeloonen.*
- 160 18e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1534. F. 133 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 133v-137v *Ander uuytgheven van boedeloonen.*
- 161 19e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1535. F. 126-127
Ander uuytgheven van reysen; f. 127v-130v *Ander uuytgheven van boedeloonen.*
- 170 1e rekening van Adriaen van den Heetvelde, rentmeester van Bewesterschelde, 1 januari-31 december 1536. F. 160-160v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 161-168v
Ander uuytgeven van boedeloonen.
- 171 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1537. F. 112v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 113-117v *Ander uuytgheven van bodelooenen.*
- 172 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1538. F. 120-120v
Ander uuytgheven van reysen; f. 121-125v *Ander uuytgheven van boedeloonen.*
- 173 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1539. F. 112 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 113-118 *Ander uuytgheven van bodelooenen.*
- 175 1e rekening van Jeronimus Sandelin, raad en rentmeester-generaal van de domeinen van Bewesterschelde, 1 januari-31 december 1540. F. 107-107v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 108-112v *Ander uuytgheven van bodelooenen.*
- 176 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1541. F. 114v-115v
Ander uuytgheven van vacatien; f. 116-119 *Ander uuytgheven van bodelooenen.*
- 177 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1542. F. 129v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 130-135v *Ander uuytgheven van bodelonen.*
- 178 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1543. F. 123 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 123v-127 *Ander uuytgeven van bodelooenen.*
- 179 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1544. F. 118v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 119-121v *Ander uuytgeven van bodelonen.*
- 180 6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1545. F. 119v-120
Ander uuytgeven van reysen; f. 120v-122 *Ander uuytgeven van boedeloonen.*
- 181 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1546. F. 139v *Ander uuytgeven van reysen ende anderssins bij ordonnancie van mijnen heeren van de Rekeninge in Hollandt*; f. 140-142 *Ander uuytgeven van bodelooenen.*
- 182 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1547. F. 145 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 145v-148v *Ander uuytgeven van bodelooenen.*
- 183 9e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1548. F. 120-121v
Ander uuytgeven van reysen; f. 122-124 *Ander uuytgeven van bodelooenen.*
- 184 10e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1549. F. 115-115v
Ander uuytgeven van reysen ende extraordinaris oncosten; f. 116-118v *Ander uuytgeven van bodelonen.*
- 185 11e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1550. F. 124v-126
Ander uuytgeven van reysen; f. 127-134 *Ander uuytgeven van bodelooenen ende extraordinaris oncosten.*
- 186 12e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1551. F. 106v-108
Ander uuytgeven van reysen; f. 108v-113v *Ander uuytgeven van bodelooenen ende extraordinaris oncosten.*
- 187 13e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1552. F. 126v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 127v-131v *Ander uuytgeven van bodelooenen ende extraordinaris oncosten.*
- 188 14e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1553. F. 125v-127v
Ander uuytgeven van reysen; f. 128-133 *Ander uuytgheven van bodelooenen ende extraordinaris oncosten.*
- 189 15e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1554. F. 124-125

Archievenlijst

- Ander uuytgeven van reysen; f. 126-130v Ander uuytgeven van bodeloonen ende extraordinaris.*
- 190 16e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1555. F. 126v-127 *Ander uuytgeven van reysen ende extraordinaris oncosten; f. 127v-128v Ander uuytgeven van bodeloonen ende extraordinaris oncosten.*
- 191 17e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1556. F. 128v *Ander uuytgeven van reysen ende extraordinaris oncosten; f. 129v-132v Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 192 18e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1557. F. 131v-132 *Ander uuytgeven van reysen ende extraordinaris oncosten; f. 132v-135v Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 193 19e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1558. F. 139v *Ander uuytgeven van reysen ende extraordinaris oncosten; f. 140-142v Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 194 20e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1559. F. 146v-147v *Ander uuytgeven van reysen; f. 148-149v Ander uuytgeven van bodeloonen ende extraordinaris oncosten.*
- 195 21e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1560. F. 150v-152 *Ander uuytgeven van reysen; f. 152v-153v Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 196 22e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1561. F. 148v-151 *Ander uuytgeven van reysen ende extraordinaris oncosten; f. 151v-152 Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 197 23e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1562. F. 159-159v *Ander uuytgeven van reysen ende extraordinaris oncosten; f. 160-160v Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 198 24e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1563. F. 166-168v *Ander uuytgeven van reysen ende andere extraordinaris oncosten; f. 169-173 Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 214 1e rekening van Philibert van Serooskerke, rentmeester van Bewesterschelde, 1 januari-31 december 1564. F. 161-161v *Ander uuytgeven van reysen ende andere extraordinaris oncosten; f. 162-163v Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 215 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1565. F. 161-162 *Ander uuytgeven van reysen ende andere extraordinaris oncosten; f. 162v-164v Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 216 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1566. F. 162-163 *Ander uuytgeven van reysen ende [sic] extraordinaris oncosten; f. 164-168v Ander uuytgeven van bodeloonen; f. 168 Ander uuytgeven van vacatien.*
- 217 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1567. F. 160v-161v *Ander uuytgeven van reysen ende andere extraordinaris oncosten; f. 164-168 Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 218 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1568. F. 165-167v *Ander uuytgeven van reysen ende andere extraordinaris oncosten (f. 165v Ander uuytgeven van bodeloonen); f. 168v-169 Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 219 6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1569. F. 162v-163v *Ander uuytgeven van reysen ende andere extraordinaris oncosten; f. 164-168 Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 220 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1570. F. 161v *Ander uuytgeven van vacatien; f. 162-165 Andere uuytgeven van bodeloonen.*
- 221 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1571. F. 162v *Ander uuytgeven van reysen ende andere extraordinaris oncosten; f. 163-165v Ander uuytgeven van bodeloonen, f. 166 Ander uuytgeven van bodeloonen van diverse placcaten ende missiven bij desen rentmeestere gedaen publiceren tzedert de troublen int quartier van Bewesterschelt.*

- 222 9e rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1572-30 april 1578. F. 38v-43 *Ander uuytgeven van bodeloonen, ghedraghen hebbende zijne Ma.^s placaten ende anders.*
- 310 1e rekening van Anthonis Jansz. van Wissenkerke, raad en rentmeester van de beden van Bewesterschelde, 7 maart 1477-31 december 1478. Intitulatie; f. 64v-65 *Noch bede anno LXXVIII*; f. 96-98 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 311 2e rekening van dezelfde als voren, van de bede vervallen 29 augustus 1479. F. 88v-90 *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. 91-92v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 312 3e rekening van dezelfde als voren, van de bede vervallen 29 augustus 1480.
- 313 4e rekening van dezelfde als voren, van de bede vervallen 29 augustus 1481. Intitulatie; f. 100v-102 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 102v-105v *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 314 5e rekening van dezelfde als voren, van de bede vervallen 29 augustus 1482. F. 1-2 Intitulatie; f. 126-128 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 128v-131 *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 315 6e rekening van dezelfde als voren, van de bede vervallen 29 augustus 1483.
- 322 (achterin nr. 314) Rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 1482.
- 327 1e rekening van Hendrik Jansz. van Wissenkerke, als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1484. F. 1-1v Intitulatie; f. 108v-111v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 328 3e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1486. F. 1-1v intitulatie; f. 84-90v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 329 4e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1487. F. 1-1v intitulatie; f. 85v-90 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 90v-92 *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 330 5e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1488. F. 81-82v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 331 6e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1489. Los voorin: akte van consent 17 augustus 1488; f. 74-75v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 332 7e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1490. F. 1-1v Intitulatie; f. 79bis-80v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 81-86v *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 333 8e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1491. F. 81-82v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 83-86 *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 339 (achterin nr. 332) Rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd ten behoeve van aartshertog Filips, vervallen 1490.
- 340 Rekening van Hendrik Jansz. van Wissenkerke van de omslag, geheven ter verdediging van Walcheren, 1485. F. [i]v akte van benoeming; f. [iv]v vonnis; F. 5-12v *Ander uuytgeven ende betalijnghe gedaen bij desen rentmeester ten bevele ende ordonnancie* --- ten behoeve van de commissarissen die voor overleg kwamen; f. 13-16v *Ander uuytgeven van reysen gedaen bij den voirm. rentmeester.*
- 341 Rekening van de weduwe en erfgenamen van Albrecht Jansz. van Wissenkerke van de ontvangst van 20.000 Andriesguldens, geconsenteerd in 1492 voor het beleg van Sluis. F. 14-16 *Uuytgeven. Eerst van reysen ende bodeloonen.*
- 342 1e rekening van heer Jan heer van Kruiningen, Heenvliet, Pamele enz., ridder, raad en kamerling, rentmeester-generaal, van de bede Bewesterschelde, geconsenteerd op 31 juli 1490, vervallen 29 augustus 1492. F. 1-1v intitulatie; f. 127-127v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 127v-128v *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 343 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden van Bewester- en Beoosterschelde, geconsenteerd op 28 juli 1493, vervallen 29 augustus 1493. F. 1-2v Intitulatie; f. 137-139 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 139-140v *Ander reysen van Beoistersceldt*; f. 140v-147v *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. 147v-150v

Archievenlijst

- Ander bodelooenen in Beoisterscelt.*
- 344 3e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 6 november 1494, verschenen in 1495-1496. F. 1-2v akte van acceptatie; f. 21-23 *Ander uutgeven van reysen in Bewesterschelt*; f. 23v-25 *Ander reysen in Beoesterschelt*; f. 24[bis] v-29v *Ander uutgeven van bodelooenen.*
- 345 4e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 27 juli 1497, verschenen in 1497-1500. F. 35-43v *Ander uutgeven van reysen*; f. 44-48v *Reysen in Beoesterschelt*; f. 49-54v *Ander uuytgeven van bodeloon*; f. 55-58 *Ander bodelooenen in Beoesterschelt.*
- 346 (achterin nr. 342) Rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd in 1489, verschenen 1491 en 1492, afgehoord 1508. F. 1-1v Intitulatie.
- 348 (achterin nr. 343) Rekening van dezelfde als voren, van de quotisatie en kapitale omslag van de 12.119 kronen, geconsenteerd op 28 juli 1493, waarvan de laatste termijn verviel 1 oktober 1493. F. 1-1v Intitulatie; f. 27-28 *Ander uutgeven van bodeloon*; f. 29-[31] *Bodeloon in Beoesterschelt.*
- 350 1e rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de beden geconsenteerd op 23 september 1500 en 4 oktober 1501, verschenen in 1501-1503. F. 12-17 *Ander uutgeven van reysen*; f. 17v-20 *Ander uutgeven van bodelooenen.*
- 351 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 20 augustus 1504 en 5 oktober 1505, verschenen in 1504. F. 6-6v *Ander uutgeven in reysen.*
- 352 3e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 20 augustus 1504 en 5 oktober 1505, verschenen in 1505-1506. F. 3-4 *Ontfanck, eerst* ; f. 8-9 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 353 4e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 20 augustus 1504 en 5 oktober 1505, verschenen in 1507. F. 10v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 354 5e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 18 november 1505 en 5 oktober 1505, verschenen in 1508. F. 8v *Ander uutgeven van reysen*; f. 9-10 *Ander uutgeven van reysen*; f. 9-10 *Ander uutgeven van bodelooenen.*
- 355 6e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 18 november 1505 en 28 juli 1509, verschenen in 1509. F. 11v-12 *Andere uutgeven van reysen*; f. 12-13v *Andere uutgeven van bodelooenen.*
- 356 8e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 16 december 1510 en 28 juli 1509, verschenen in 1511-1512. F. 50-53 *Ander uutgeven van reysen*; f. 53-59v *Ander uutgeven van bodelooenen.*
- 357 9e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 16 december 1510, verschenen in 1513. F. 134-134v *Andere uuytgeven van reysen*; f. 135-136 *Ander uuytgeven van bodelooenen.*
- 358 10e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 3 juli 1514, verschenen in 1514. F. 16-17v *Andere uuytgeven van reysen*; f. 18-20v *Andere uuytgeven van bodelooenen.*
- 361 Rekening van de erfgenamen van dezelfde als voren, van de quotisatiën geconsenteerd op 28 februari 1508 en 10 november 1508. F. 1-4v: Akten.
- 363 (achterin in nr. 358) Rekening van de erfgenamen van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 28 augustus 1512 en 4 april 1515 en van de quoten van Prelaat en Edelen van geheel Zeeland en de steden van Bewesterschelde in de quotisatie, geconsenteerd 28 augustus 1512, afgehoord 1520. F. 1-3v Akten.
- 364 1e rekening van Filips bastaard van Bourgondië, groot-tresorier, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1515. F. 17 *Andere uuytgeven van reysen*; f. 17v-18v *Andere uuytgeven in bodelooenen.*
- 365 2e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1516. F. 6v *Andere uuytgeven van reysen*; f. 7-7v *Andere uuytgeven van bodelooenen.*

- 366 1e rekening van Adolf Herdinck, rentmeester van Bewesterschelde, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1517. F. 5v-6v *Ander uuytgheven van bodeloonen.*
- 367 2e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1518. F. 7v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 7v-8v *Andere uuytgeven van bodeloonen.*
- 368 3e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 9 juni 1516, verschenen in 1516-1519. F. 1-7 Akten; f. 9-9v *Uuytgheven upten voors. ontfanck; eerst van gracien ende quytsceldinge*; f. 11-12v *Ander uuytgheven van renten betaelt de steden van Zeelant.*
- 369 4e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 16 juni 1517, verschenen in 1519. F. 5v-6v *Andere uuytgeven van bodeloonen.*
- 370 5e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1520. F. 6 *Andere uuytgeven van reysen*; f. 6v-7 *Andere uuytgeven van bodeloonen.*
- 371 6e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1521. F. 4 *Andere uuytgeven van bodeloonen.*
- 372 7e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 6 februari 1520, verschenen in 1519 en 1520, afgehoord 1525. F. 1-1v Akte van acceptatie.
- 373 8e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1522, afgehoord 1524. F. 4v *Andere uuytgheven van bodeloonen.*
- 374 9e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1520 en 1521, afgehoord 1525. F. [1]-[2]v: Akten van acceptatie en vonnis.
- 375 10e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 augustus 1521, verschenen in 1522. F. 1-2v: Akten van acceptatie en vonnis.
- 376 11e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 1 maart 1522, verschenen in 1522, afgehoord 1525. F. 3 *Andre uuytgheven van reysen.*
- 377 12e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1523, afgehoord 1525. F. 4v-5 *Andere uuytgeven van bodeloonen.*
- 378 13e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1524, afgehoord 1526. F. 5-5v *Andere uuytgeven van bodeloonen.*
- 379 14e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 april 1523, verschenen in 1523, afgehoord 1527. F. 1-2v Akte van acceptatie.
- 380 15e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 25 augustus 1524, verschenen in 1524, afgehoord 1527. F. 1-3v Akte van acceptatie.
- 381 16e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1525, afgehoord 1527. F. *Andere uuytgheven van boodeloonen.*
- 382 17e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 18 oktober 1523, verschenen in 1523, afgehoord 1527. F. 1-3v Akten van acceptatie en vonnis.
- 383 18e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 21 april 1526, verschenen in 1526, afgehoord 1530. F. 13v *Ander uuytgheven van vacatien*; f. 13v-14v *Ander uuytgheven van bodeloonen.*
- 384 19e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 21 april 1526, verschenen in 1527, afgehoord 1529. F. 7-7v *Ander uuytgheven van boodelonen.*
- 385 20e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 21 april 1526, verschenen in 1528, afgehoord 1530. F. 7-7v *Ander uuytgheven van boodeloonen.*
- 386 21e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 juni 1529,

Archievenlijst

- 387 verschenen in 1529, afgehoord 1530. F. 1-4 Akten van acceptatie en vonnis.
22e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 4 oktober
1529, verschenen in 1529, afgehoord 1533. F. 8v-9 *Ander uuytgeven van reysen*; f.
9v *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 388 23e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 4 oktober
1529, verschenen in 1530. F. 5v-6 *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 389 24e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 4 oktober
1529, verschenen in 1531. F. 5-5v *Andere uuytgeven van boodeloonen*.
- 390 25e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 30 augustus
1533, verschenen in 1533. F. 163-163v *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 391 26e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 30 augustus
1533, verschenen in 1534. F. 167-168 *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 396 1e rekening van Adriaan van den Heetvelde, rentmeester van Bewesterschelde,
van de bede geconsenteerd op 30 augustus 1533, verschenen in 1535. F. 169-169v
Andere uuytgeven van boodeloonen.
- 397 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 5 september
1536, verschenen in 1536. F. 166v-167 *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 398 3e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 5 september
1536, verschenen in 1537. F. 160-160v *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 399 4e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 5 september
1536, verschenen in 1538. F. 160v-161 *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 402 1e rekening van Jeronimus Sandelin, rentmeester van Bewesterschelde, van de
bede geconsenteerd op 11 oktober 1539, verschenen in 1539. F. 155v *Ander uuyt-
geven van reysen*; f. 156-156v *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 403 2e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 11 oktober
1539, verschenen in 1540. F. 149-149v *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 404 3e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 11 oktober
1539, verschenen in 1541. F. 160v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 161-161v *Ander
uuytgeven van boodeloonen*.
- 405 4e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 11 oktober
1539 en 2 september 1542, verschenen in 1542. F. 161-161v *Ander uuytgeven
van vacatien ende andere oncosten gedaen bij den burchgrave ende mannen int
aenwijzen ende oick int houden de solempniteyten van den berijde van den voirn.
vier gr. extraordinaris*; f. 162 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 162v-163v *Ander uuyt-
geven van boodeloonen*.
- 406 5e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 september
1543, verschenen in 1543, afgehoord 1546. F. [1]-[1]v Akten van acceptatie en
vonnis; f. 157v *Ander uuytgeven bij mandement ende ordonnancie der Keys. M.!*;
f. 158v *Ander uuytgeven tot ontlastinge der Keys. M.!*; 159v-160 *Ander uuytgeven
van vacatien ende andere oncosten, gedaen bij den burchgrave ende mannen int
aenwijzen ende oick int houden die solempniteyten van den berijde van den voorn.
bede*; f. 160v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 161-161v *Ander uuytgeven van bode-
loonen*.
- 407 6e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 10 november
1542 en 24 september 1543, verschenen in 1544. F. 153 *Ander uuytgeven van reysen*;
f. 153v-154 *Ander uuytgeven van boedeloonen*.
- 408 7e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 september
1543, verschenen in 1545. F. 183-183v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 184-184v
Ander uuytgeven van boedeloonen.
- 409 8e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 september
1543, verschenen in 1546. F. 17v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 171-171v *Ander
uuytgeven van boedeloonen*.
- 410 9e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november

- 1545, verschenen in 1547. F. 1-1v akte van consent; f. 142-142v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 143-144 *Ander uuytgeven van bodeloon*.
- 411 10e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november 1545, verschenen in 1548. F. 149-149v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 150-150v *Ander uuytgeven van boedeloenen*.
- 412 11e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november 1545, verschenen in 1549. F. 152v-154v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 155-156 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 413 12e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november 1545, verschenen in 1550. F. 146-147 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 147v-148 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 414 13e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1551. F. 147-147v *Ander uuytgeven van boedeloonen*.
- 415 14e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1552. F. 149 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 149v-150 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 416 15e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1553. F. 152-152v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 153-154v *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 417 16e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1554. F. 152v *Ander uuytgeven van reysen ende andere vacatien*; f. 153v-154 *Ander uuytgeven van boedeloonen*.
- 418 17e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen in 1555. F. 152v *Ander uuytgeven van reysen ende andere vacatien*; f. 153v-154 *Ander uuytgeven van bodeloenen*.
- 419 19e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen 1557. F. 154v *Ander uuytgeven van reysen ende andere vacatien*; f. 155v-156 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 420 20e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen 1558. F. 154v *Ander uuytgeven van reysen ende andere vacatien*; f. 155v-156 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 421 21e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen 1559. F. 156v *Ander uuytgeven van reysen ende ander vacatien*; f. 157v-158 *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 422 22e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen 1560, afgehoord 1562. F. 155-155v *Ander uuytgeven by mandement ende ordonnancie der Co. Ma.!*; f. 156 *Ander uuytgeven tot ontlastinge der Co. Ma.!*; f. 159-159v *Ander uuytgeven van bodeloenen*.
- 423 23e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 18 mei 1558, verschenen 1561, afgehoord 1564. F. *1-*1v Akte van acceptatie; f. 155-155v *Ander uuytgeven by mandamente ende ordonnancie der Co. Ma.!*; f. 156 *Ander uuytgeven tot ontlastinge der Co. Ma.!*; f. 160-160v *Ander uuytgeven van vacatien ende andere oncosten by den burchgrave ende mannen int aenwyzen ende oick int houden der solemptyeyten van de voorn. bede gedaen*.
- 424 24e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 18 mei 1558, verschenen 1562, afgehoord 1565. F. 1-1v intitutie; f. 154-154v *Ander uuytgeven by mandamente ende ordonnancie der Co. Ma.!*; f. 155 *Ander uuytgeven tot ontlastinge der Co. M.!*
- 432 Rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 18 oktober 1543, afgehoord 1547. F. [1]-[2] Akte van acceptatie.
- 434 Rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 9 januari 1545, verschenen in 1545, afgehoord 1547. F. 1-2 Akte van acceptatie; f. 15-16 *Ander uuytgeven van reysen ende bodeloenen*.

Archievenlijst

- 435 1e rekening van Philibert van Serooskerke, rentmeester van Bewesterschelde, van de bedde geconsenteerd op 18 mei 1558, verschenen 1563 afgehoord 1565. F. 155-155v *Ander uuytgeven by mandemente ende ordonnantie der Co. Ma.¹*; f. 156 *Ander uuytgeven van ontlastinge der Co. M.¹*.
- 436 2e rekening van dezelfde als voren, van de bedde geconsenteerd op 18 mei 1558, verschenen 1564. F. 154v-155 *Ander uuytgeven by mandemente ende ordonnantie der Co. Ma.¹*; f. 155v *Ander uuytgeven van ontlastinge der Co. M.¹*; f. 156 *Ander uuytgeven van renten die men uuyte domeynen plach te betaelen*.
- 437 3e rekening van dezelfde als voren, van de bedde geconsenteerd op 18 mei 1558, verschenen 1565. F. 155-155v *Ander uuytgeven by mandamenten ende ordonnantien van der Co. Ma.¹*; f. 156 *Ander uuytgeven van ontlastinge der Co. M.¹*.
- 438 4e rekening van dezelfde als voren, van de bedde geconsenteerd op 18 mei 1558, verschenen 1566. F. [1]-[1]v intitulatie; f. 155-155v *Ander uuytgeven by mandamente ende ordonnantie van de Co. Ma.^{teyt}*; f. 156 *Ander uuytgeven tot ontlastinghe der Co. Ma.^{teyt}*.
- 439 5e rekening van dezelfde als voren, van de bedde geconsenteerd op 18 mei 1558, verschenen 1567. F. 1-1v intitulatie; f. 154v-155 *Ander uuytgeven van mandemente ende ordonnancie van de Co. Ma.¹*; f. 156 *Ander uuytgeven van ontlastinghe der Co. Ma.¹*.
- 440 6e rekening van dezelfde als voren, van de bedde geconsenteerd op 1 december 1568, verschenen in 1568. F. 1 intitulatie; f. 155-155v *Ander uuytgeven van mandemente ende ordonnancie van de Co.^e Ma.¹*; f. 156 *Ander uuytgeven van ontlastinghe der Co.^e Ma.¹*; f. 156v *Ander uuytgeven*.
- 831 Rekening van Floris van Borsele, rentmeester van Beoosterschelde, 1 mei 1431-1 mei 1432. [Bodelonen zijn een verzamelpost].
- 832 Rekening van dezelfde als voren, 1 mei 1432-1 mei 1433. [Bodelonen zijn een verzamelpost].
- 833 Rekening van dezelfde als voren, 1 mei 1433-1 mei 1434. F. 45v-48 *Ander uutgeven van bodeloone ---*.
- 835 Rekening van Jan Rijm, als voren, 1 mei 1434-1 mei 1435. F. 38v-39v *Ander uutgeven van bodelone also hiernair gescreven staet*.
- 836 Rekening van dezelfde als voren, 1 mei 1435-9 juli 1436. F. 33-35 *Ander uuytgeven in penningen betaelt bij brieve van mandementen mijns genedichs heeren*; f. 41v-42v *Ander uutgeven van bodelone also dat hiernair volght*.
- 837 Rekening van Hendrik van Borsele, heer van Veere, Zandenburg en Vlissingen, als voren, 10 juli 1436-28 augustus 1437. F. 30v-34v *Ander uutgeven van bodeloone mit myns liefs heeren plackaerden ende brieven ende oic mit des burghgraven brieven, des rentemeesters ende sijn stedehouders brieven*.
- 838 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1437-28 augustus 1438. F. 27-28 *Ander uuytgeven van bodeloone mit mijns liefs heeren plackairden ende brieven ende oick des rentemeesters ende zine stedehouders brieven*; f. 28v- *Ander uutgeven van des borchgreven costen ende anders*.
- 839 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1438-28 augustus 1439. F. 32-35 *Ander uutgeven van bodeloon*.
- 840 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1439-28 augustus 1440. F. 36v-37 *Ander uutgeven van bodeloen ---*.
- 842 Rekening van dezelfde als voren, 29 augustus 1440-20 maart 1441. F. 29-30 *Ander uutgeven van boodeloon ---*; f. 30v-31 *Ander uutgeven van reysen gedaen bij den voirs. rentemeester bij bevelen ende ombieden van minen genadigen heer*.
- 844 Rekening van Laurens Speernagel, als voren, 20 maart 1441-12 mei 1442. F. 31v-32v *Ander uutgeven van bodeloon ---*; f. 33v *Ander uutgeven van reysen gedaen den voirs. rentemeester bij bevelen ende ontbieden van mijnen genadichs heeren Rade*.

- 845 Rekening van dezelfde als voren, 12 mei 1442-23 mei 1443. F. 30v-31 *Ander uitgeven van bodeloorn ---*; f. 31v *Ander uitgeven van reysen gedaen bij den voirs. rentmeester bij bevelen ende ontbieden van mijns genadichs heeren Rade.*
- 846 Rekening van dezelfde als voren, 23 mei 1443-15 juni 1444. F. 29v-30 *Uutgeven van bodeloorn ---*.
- 847 Rekening van dezelfde als voren, 15 juni 1444-25 mei 1445. F. 9-10 *Uutgeven van bodeloorn ---*; f. 10v *Ander uitgeven van reysen gedaen bij den voirs. rentmeester bij bevelen ende ontbieden van mijns genadichs heeren wegen.*
- 848 Rekening van dezelfde als voren, 25 mei-12 november 1445. F. 6-6v *Ander uitgeven van bodeloorn ---*; f. 7v-8 *Ander uitgeven van reysen ---*.
- 854 Rekening van Klaas de Vriese, secretaris, als voren, 12 november 1445-20 mei 1446.
- 855 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1446-20 mei 1447. F. 37-38v *Ander uitgeven van bodeloonen mit mijns genadichs heeren plackertbrieven ende oic sburchgraven ende ander brieven.*
- 856 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1447-20 mei 1448.
- 857 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1448-20 mei 1449.
- 858 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1449-20 mei 1450. F. 36v-37 *Ander uitgeven in reysen ---*.
- 859 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1450-20 mei 1451. F. 31-32v *Ander uitgeven van bodelonen ---*; f. 33-34 *Uutgeven in reysen gedaen bij den rentmeister ---*.
- 860 Rekening van Willem Bolle, als voren, 21 mei 1451-20 mei 1452. F. 5v-6 *Ander uitgeven van bodeloonen mit mijns genadichs heren plackerden*; f. 6-7 *Ander uitgeven van reysen gedaen bij den rentmeester bij bevele van mijns genadichs heren brieven, sijnen Raide ende anders.*
- 861 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1452-20 mei 1453. F. 22-23v *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren plackaerden ende oic des burchgraven ende andere*; f. 24-26 *Ander uitgeven in reysen gedaen bij den rentmeester bij bevele van mijnen genadigen heere, zijnen Rade ende anders*; f. 27 *Ander uitgeven van reysen bij mandementen van mijnen genadigen heere.*
- 862 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1453-20 mei 1454. F. 34-35 *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heren plackaert ende des burchgraven ende andere*; f. 35v-36 *Ander uitgeven in reysen gedaen bij den rentmeester bij bevele van mijnen genadigen here, sijnen Raide ende anders*; f. 38-38v *Ander uitgeven van reysen gedaen bij mandementen van mijnen genadigen here.*
- 863 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1454-20 mei 1455. F. 55-56v *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heren plackaten ende oic des burchgraven ende anders.*
- 864 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1455-20 mei 1456. F. 36v-37v *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heren plackaten ende oic des burchgraven ende andere.*
- 865 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1456-20 mei 1457.
- 866 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1457-20 mei 1458. F. 39v-40v *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heren plackaten ende oic des burchgraven ende andere.*
- 867 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1458-20 mei 1459. F. 41v-43 *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren plackaten ende oic des burchgraven ende andere.*
- 868 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1459-20 mei 1460. F. 42-43 *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren plackaten ende oic des burchgraven ende andere*; f. 43v *Ander uitgeven in reysen gedaen bi den rentmeester bij bevele van mijnen genadigen heere, sinen Rade ende andere.*

Archievenlijst

- 869 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1460-20 mei 1461. F. 38-39v *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren plackaten ende oic des burchgraven ende andere*; f. 39v-40 *Ander uitgeven extraordinair*; f. 40-40v *Ander uitgeven in reysen gedaen bij den rentmeester bij bevele van mijnen genadigen heere, sijnen Rade ende andere*.
- 870 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1461-20 mei 1462. F. 42v-44 *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren plackaten ende oic des burchgraven ende andere*; f. 44-44v *Ander uitgeven in reysen gedaen bij den rentmeester bij bevele van mijnen genadigen heere, sijnen Rade ende andere*.
- 871 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1462-20 mei 1463. F. 11 *Ander ontfanck van mijns genedichs heeren shtogten bede ende schote Beoisterschelt in Zeelant*; f. 33 *Ander ontfanck van den halven groten van den gemete -- --*; f. 58v-59 *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren plackaten ende oic des burchgraven ende andere*; f. 59v *Ander uitgeven in reysen gedaen bij den rentmeester bij bevele van mijnen genadigen heere, sijnen Rade ende andere*.
- 872 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1463-20 mei 1464. F. 72-72bis *Ander uitgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren plackaten ende oic des burchgraven ende andere*; f. 72bis-73 *Ander uitgeven in reisen gedaen bij den rentmeester bij bevele van mijnen genadigen heere, sijnen raden ende anders*.
- 873 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1464-20 mei 1465. F. 91-93v *Ander uitgeven van boodeloonen mit mijns genadichs heeren plackaetbrieven ende oic des burchgrave ende anderen*.
- 874 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1465-20 mei 1466.
- 875 Rekening van dezelfde als voren, 21 mei 1466-20 mei 1467. F. 90v-92 *Ander uitgeven van bodeloene mit mijns genadichs heere plackaetbrieven, burchgraven brieven ende anders*.
- 876 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1470-30 september 1471. F. 59-64 *Ander uitgeven van boedeloenen mit mijns genadichs heren ende burchgrave plackaetbrieven ende andere*; f. 71v-72v *Ander uitgeven in reysen gedaen bij den voirseiden rentmeester*.
- 877 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1472-30 september 1473. F. 71-73 *Andere beden ende subvencien mijnen genadigen heere noch geconsenteert in den jare XIIIIC LXXII*; f. 83v-85v *Ander uuytgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren ende burchgraven plackaetbrieven ende andere*.
- 878 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1473-30 september 1474. F. 52[bis]-53 *Ander ontfanck van beden ende van subvencien mijnen genadigen heere hertoge Karel geconsentiert bij den gemenen Staten van Zeelant -- --*; f. 88v-91 *Ander uuytgeven van bodelonen mit mijns genadichs heeren ende burchgraven plackaetbrieven ende andere etc*.
- 884 Rekening van Guy de Baenst, raad, als voren, 1 oktober 1474-30 september 1475.
- 885 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1475-30 september 1477.
- 886 Rekening van Pieter Hugenz., raad, als voren, 7 maart 1477-30 september 1478. F. 36-37v *Ander uutgheven van bodeloonen*.
- 887 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1478-30 september 1479. F. 36-37v *Ander uitgeven van reysen*.
- 888 Rekening van dezelfde als voren, 1 oktober 1479-30 december 1480. F. 34v-36 *Ander uitgeven van reysen*; f. 36v-38 *Ander uitgeven van bodeloonen*.
- 889 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1481. F. 35v-36v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 36v-40 *Ander uuytgeven van bodeloenen*.
- 890 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1482. F. 32-33 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 33v-35v *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 891 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1483. F. 30v-31 *Ander*

- uuytgeven van bodelooenen.
- 892 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1484. F. 32-33 *Ander uytgeven van reysen*; f. 33v-36 *Ander uuytgeven van bodelooenen*.
- 893 (gebonden achter nr. 892) Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1485. F. 34v-35v *Ander uytgeven van reysen*; f. 36v-38v *Ander uytgeven van bodelooenen*.
- 898 1e rekening van Pieter uyten Wijngaarden, raad, als voren, 1 januari-31 december 1486. F. 30-31 *Ander uytgeven van reysen*; f. 32-32v *Ander uytgeven van bodelooenen*.
- 899 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1487. F. 30v-32v *Ander uuytgeven van bodelooenen*.
- 900 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1488. F. 29 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 30-32 *Ander uuytgheven van bodelooenen*.
- 901 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1489. F. 26v-27v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 28-31 *Ander uuytgeven van bodelooenen*.
- 902 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1490. F. 30v-31v *Ander uuytgeven van bodelooenen*.
- 903 6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1491. F. 26v-27v *Ander uuytgheven van reysen*; f. 28-29v *Ander uuytgeven van bodelooenen*.
- 904 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1492. F. 28v-32v *Ander uytgheven van bodelooenen*.
- 905 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1493. F. 29v-31 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 31v-32 *Ander uuytgheven van bodelooenen*.
- 909 1e rekening van Jan heer van Kruiningen, rentmeester-generaal, als rentmeester van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1494. F. 43v-44v *Ander uuytgheven van reysen* ---; f. 45-45v *Andere uuytgheven van bodelooenen*.
- 910 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1495. F. 41v *Ander uuytgeven van reysen* ---; f. 42v-43 *Ander uytgeven van bodelooenen* (rubriek doorgestreept).
- 911 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1496. F. 43 *Ander uuytgheven van reysen* ---; f. 44-45v *Andre uuytgheven van bodelooenen*.
- 912 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1497. F. 45 *Ander uuytgheven van reysen* ---; f. 45v-46 *Ander uytgheven van bodelooenen*.
- 913 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1498-31 december 1500. F. 72v-76 *Ander uytgeven van reysen* ---; f. 76v-83 *Ander uytgeven van bodelooenen*.
- 919 1e Rekening van Klaas Arendsz., raad en rentmeester van de domeinen in Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1501. F. 35-35v *Ander uytgeven van reysen* ---; f. 36-36v *Ander uytgeven van bodelooenen*.
- 920 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1502. F. 39-39v *Ander uytgeven van reysen* ---; f. 40-44 *Bodelooenen*.
- 921 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1503. F. 37v-38 *Ander uytgeven van reysen* ---; 38v-40 *Bodelooenen*.
- 923 1e rekening van Jan Pels, rentmeester van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1504. F. 35v *Ander uytgeven van reysen* ---; 36-37: *Bodelooenen*.
- 924 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1505-31 december 1506. F. 62-64 *Ander uytgeven van reysen* ---; 64v-73 *Bodelooenen*.
- 925 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1507-31 december 1508. F. 76v-78 *Ander uuytgeven van reysen* ---; 78v-88 *Bodelooenen*; f. 88-91v *Ander bodelooenen buyten tijde deser rekeninghe die in de voorgaende rekeninghe van desen ontfange de annis XV^c viere, vive ende zesse vergheten zijn geweest te stellen ende aldaer te vueghen*.
- 929 1e rekening van Pieter van der Moelen, raad en rentmeester-generaal van de domeinen van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1509. F. 86-87 *Ander uuyt-*

Archievenlijst

- 930 *geven van reysen* ---; 87v-96: *Boodeloonen*.
2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1510. F. 65v-66 *Ander uuytgeven van reysen* ---; f. 66v-70v *Boedeloenen*.
- 931 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1511. F. 73v-74v *Ander uuytgeven van reysen* ---; 75-81 *Boodeloenen*.
- 932 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari 1512-31 december 1513. F. 57v-58 *Ander uuytgeven van reysen* ---; 58v-64v *Ander uuytgeven van bodeloen*.
- 933 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1514. F. 37 *Ander uuytgeven van reysen* ---; f. 37v-40 *Ander uuytgeven van boodeloon*.
- 934 6e en laatste rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1515. F. 48-49 *Ander uuytgeven van reysen* ---; f. 49v-52v *Ander uuytgeven van boodelo[n]*.
- 939 Rekening van Filips bastaard van Bourgondië, groot-tresorier van Zeeland, als rentmeester van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1516. F. 38v-39 *Ander uuytgeven van reysen* ---; f. 39v-44: *Ander uuytgeven van boodeloen*.
- 940 Nog 1e rekening van Pieter van der Moelen, raad en rentmeester-generaal van de domeinen van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1517. F. 43v-49: *Ander uytgeven van bodeloon*; f. 49v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 941 Nog 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1518. F. 35-36v: *Ander uuytgeheven van boodeloon*; f. 37-38 *Ander uuytgeheven van reysen* ---.
- 942 Nog 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1519. F. 38-42: *Ander uuytgeven van bodeloon*; f. 42v-43v: *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 943 Nog 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1520. F. 36-38 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 38v-39v *Ander uuytgeheven van reysen* ---.
- 944 Nog 5e en laatste rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1521. F. 37-39: *Ander uuytgeven van bodeloen*; f. 39v-40 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 945 1e rekening van Hendrik van den Werve, rentmeester-generaal van de domeinen van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1522. F. 34v-37 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 37v-38v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 946 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1523. F. 34v-37 *Ander uuytgeheven van bodeloon*; f. 37v-39 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 947 3e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1524. F. 34v-37 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 37v-39 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 948 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1525. F. 34v-36 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 36v-37 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 949 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1526. F. 32v-35 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 35v-37 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 950 6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1527. F. 37v-38v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 39-39v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 951 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1528. F. 56v-59 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 59v-60v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 952 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1529. F. 53v-55v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 56-56v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 953 9e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1530. F. 53-55 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 55v-56 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 954 10e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1531. F. 59-59 *Ander uuytgevene van boodeloon*; f. 59v-61 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 955 11e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1532. F. 58v-59v *Ander uuytgeven van bodeloon*; f. 60-61v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 956 12e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1533. F. 60v-62 *Ander uuytgeven van bodeloon*; f. 62v-64 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 957 13e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1534. F. 64v-65v

- Uuytgeven van bodeloon; f. 66-66v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 958 14e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1535. F. 67v-69v *Uuytgeven van boedeloorn*.
- 966 1e rekening van Jeronimus van Serooskerke, raad en rentmeester-generaal van de domeinen van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1536. F. 67v-72 *Uuytgheven van boedeloorn*; f. 72v-73v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 967 2e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1537. F. 73v-76v *Uuytgeven van boedeloorn*; f. 77-78 *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 969 4e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1539. F. 72v-74v *Uuytgeven van boedeloorn*.
- 970 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1540. F. 70v-72v *Uuytgheven van bodeloon*; f. 73-73v *Ander uuytgeven van reysen* ---.
- 972 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1542. F. 71v-75 *Uuytgheven van bodeloon*.
- 973 8e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1543. F. 74-78 *Uuytgeven van bodeloon*.
- 974 9e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1544. F. 79v-83v *Uuytgeven bodeloon*.
- 975 10e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1545. F. 83v-86v *Uuytgheven van bodeloon*.
- 977 13e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1548. F. 77v-79v *Uuytgheven van bodeloon*.
- 978 14e rekening van dezelfde, ridder, als voren, 1 januari-31 december 1549. F. 72-74v *Uuytgheven van bodeloon*.
- 979 15e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1550. F. 57v-59v *Uuytgheven van bodeloon*; f. 60 *Ander uuytgheven van reysen* ---.
- 980 16e rekening van dezelfde, ridder, als voren, 1 januari-31 december 1551. F. 58-60v *Uuytgheven van bodeloon*.
- 981 17e rekening van dezelfde, ridder, als voren, 1 januari-31 december 1552. F. 67-68v *Uuytgheven van bodeloon*.
- 982 18e rekening van dezelfde, ridder, als voren, 1 januari-31 december 1553. F. 62v-64v *Uuytgheven van bodeloon*.
- 984 20e rekening van dezelfde, ridder, als voren, 1 januari-31 december 1555. F. 56v-57v *Uuytgheven van bodeloon*.
- 986 22e rekening van dezelfde, ridder, als voren, 1 januari-31 december 1557. F. 61-62 *Uutgheven van bodeloon*.
- 987 23e rekening van dezelfde, ridder, als voren, 1 januari-31 december 1558. F. 56-57: *Ander uutgheven van bodeloon*.
- 988 24e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1559. F. 55-56 *Ander uutgheven van bodeloon*; f. 56v-57 *Ander uutgheven van reysen* ---.
- 989 25e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1560. F. 54-54v *Ander uutgheven van bodeloon*; f. 55-56 *Ander uutgheven van reysen* ---.
- 990 26e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1561. F. 52 *Ander uutgeven van bodeloon*.
- 991 27e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1562. F. 51v-52v *Ander uutgheven van bodeloon*.
- 992 28e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1563. F. 49v-50v *Ander uutgeven van bodeloon*.
- 993 29e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1564. F. 49-49v *Ander uuytgheven van bodeloon*.
- 1011 4e rekening van Bruinink van Wijngaarden, raad en rentmeester-generaal van de domeinen, 1 januari-31 december 1568. F. 51-53v *Ander uuytgeven van bodeloon*; f. 54-55 *Ander uuytgeven van reysen* ---.

Archievenlijst

- 1012 5e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1569. F. 53v-55 *Ander uuytgheven van bodeloon.*
- 1013 6e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1570. F. 55v-58v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 59-59v *Ander uuytgheven van reysen* ---.
- 1014 7e rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1571. F. 57-61 *Ander uuytgheven van boodeloon.*
- 1049 14e Rekening van Jeronimus van Serooskerke, raad en rentmeester-generaal van de domeinen van Beoosterschelde, 1 januari-31 december 1549. F. 15v *Ander uuytgheven.*
- 1069 Rekening van Pieter Hugenz., raad en rentmeester van de beden over Beoosterschelde, 7 maart 1477-31 december 1478. F. 39v-43v *Ander uitgeven van bodeloonen.*
- 1070 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1479. F. 33v-34v *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. 34v-35 *Ander uuytgeven van reysen voir den rentmeester ende zijne clercken.*
- 1071 4e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1481. F. 1-1v Intitulatie; f. 34v-35v *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. 36-36v *Ander uuytgeven van reysen voir den voirn. rentmeester ende zijnen clercken.*
- 1072 5e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1482. F. 1 Intitulatie; f. 38v-40 *Ander uitgeven van reysen voir den voirs. rentmeester ende zijnen clerck.*
- 1074 7e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1484. F. 1-1v Intitulatie.
- 1083 1e rekening van Pieter uytten Wijngaarde, raad, als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1485. F. 42-43 *Ander uitgeven van reysen.*
- 1084 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1486. F. 1-1v Intitulatie; f. 39-39v *Ander uitgeven van reysen.*
- 1085 3e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1487. F. 1-1v Intitulatie; f. 36v-37v *Ander uitgeven van reysen*; f. 38-39v *Ander uitgeven van bodeloonen.*
- 1086 4e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1488. F. 39A-40Av *Ander uitgeven van reysen.*
- 1087 5e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1489. F. 39-40 *Ander uitgeven van reysen.*
- 1088 6e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1490. F. 39-40v *Ander uitgeven van reysen*; f. 41-41v *Ander uitgeven van bodeloonen.*
- 1089 7e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1491.
- 1090 8e rekening van dezelfde als voren, van de beden vervallen 29 augustus 1492.
- 1093 Rekening van dezelfde van de bede van 20.000 Andriesgulden, geconsenteerd mei 1492 voor het beleg van Sluis. F. 6v-11 *Ander uitgeven van reysen ende bodeloonen.*
- 1094 1e rekening van heer Jan heer van Kruiningen, van Heenvliet, van Pamele enz., ridder, raad en kamerling, rentmeester-generaal van Zeeland, en wijlen Jan Pels als ontvanger van de bede Beoosterschelde, van de beden geconsenteerd op 28 juli 1493, vervallen 29 augustus 1493. F. 42v-44 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 44v-45 *Ander uuytgheven van boodeloonen.*
- 1096 1e rekening van Jan Pels, rentmeester van Beoosterschelde, van de bede geconsenteerd op 20 augustus 1504, verschenen in 1504. Voorin: los katern van twee bladen met akte van consent en vonnis.
- 1097 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 20 augustus 1504 en 5 oktober 1505, verschenen in 1505-1507. F. 13-20 *Ander uitgeven van reysen*; f.
- 1098 1e rekening van Pieter van der Molen, rentmeester van Beoosterschelde, van

- de beden geconsenteerd op 18 november 1505 en 5 oktober 1505, verschenen in 1508. F. 7-8v *Ander uytgeven van reysen*; f. 9-9v *Ander uuytgeven van bodeloen*.
- 1098a 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 18 november 1505 en 28 juli 1509, verschenen in 1509. F. 20-21 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 21v-22 *Ander uytgeven van bodeloenen*.
- 1098b 3e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 18 november 1505 en 28 juli 1509, verschenen in 1510. F. 13v-14v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 15-15v *Ander uuytgeven van bodelonen*.
- 1098c 4e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 16 december 1510 en 28 juli 1509, verschenen in 1511. F. 55v-58v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 59-60 *Ander uuytgeven van bodeloen*.
- 1099 5e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 16 december 1510 en van de quote van Zierikzee geconsenteerd op 28 augustus 1512, verschenen in 1512. F. 56v-58 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 58v *Ander uuytgeven van bodeloen*.
- 1100 6e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 16 december 1510 en in augustus 1513, verschenen in 1513. F. 52v-53v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 54 *Ander uuytgeven van bodeloen*.
- 1100a 7e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd in juli 1514, verschenen in 1514. F. 8v-9 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 9v-10 *Ander uuytgeven van boodeloon*.
- 1103 1e rekening van Philips bastaard van Bourgondië als rentmeester van Beoosterschelde, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1515. F. 11-12 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 12v-13 *Ander uuytgeven van boodeloon*.
- 1104 2e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1516. F. 8v-9v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 10-10v *Ande[r] uuytgeven van boodeloon*.
- 1106 1e rekening van Pieter van der Molen als rentmeester van Beoosterschelde, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1517. F. 10-11 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 11v-12v *Ander uytgeven van boodeloon*.
- 1107 2e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 29 mei 1515, verschenen in 1518. F. 8v-10 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 10v-11 *Ander uuytgeven van boodeloon*.
- 1108 3e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 16 juni 1517, verschenen in 1519. F. 9v-10v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 11-11v *Ander uuytgeven van bodeloen*.
- 1109 4e rekening van dezelfde als voren, van de twee beden geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1520. F. 16-17 *Ander uuytgheven van reysen*; f. 18-18v *Ander uuytgheven van boodeloon*.
- 1111 1e rekening van Hendrik van den Werve als rentmeester van Beoosterschelde, van de twee beden geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1521. F. 9v-10 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 11-11v *Ander uuytgeven van bodeloen*.
- 1112 2e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1522. F. 11v-12 *Ander uuytgeven van boodeloon*.
- 1113 3e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1523. F. 8-8v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 9 *Ander uuytgeven van reysen, zoe van penningen ter causen van desen ontfange te hove gedregen als anderssins*.
- 1114 4e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1524. F. 8-8v *Ander uuytgeven van boodeloon*.
- 1115 5e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 7 september 1520, verschenen in 1525. F. 17v-18 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 18v-19 *Ander uuytgeven van reysen, zoe van penningen ter causen van ontfange te hove*

Archievenlijst

- gedregen als anderssins.
- 1116 6e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 21 april 1526, verschenen in 1526. F. 8v-9 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 9v *Ander uuytgeven van reysen, zoe van penningen ter cause van desen ontfangte te hoove gedregen als anderssins.*
- 1117 7e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 21 april 1526, verschenen in 1527. F. 12-12v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 13 *Ander uuytgeven van reysen, zoo van penningen ter cause van dezen ontfangte te hove gedragen als anderssins.*
- 1118 8e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 21 april 1526, verschenen in 1528. F. 9v-10 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 10v-11 *Ander uuytgeven van reysen, zoo van penningen ter causen van desen ontfangte te hove gedragen als anderssins.*
- 1119 9e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 4 september 1529, verschenen in 1529. F. 10-10v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 11-11v *Ander uuytgeven van reysen, zoo van penningen ter causen van deesen ontfangte te hove gedragen als anderssins.*
- 1120 10e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 3 september 1529, verschenen in 1530. F. 15-15v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 17-17v *Ander uuytgeven van reysen, zoo van penningen ter causen van deesen ontfangte te hove gedragen als anderssins.*
- 1121 11e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 3 september 1529, verschenen in 1531. F. 15-15v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 16-17 *Ander uuytgeven van reysen, zoo van penningen ter causen van deesen ontfangte te hove gedragen als anderssins.*
- 1122 12e rekening van dezelfde als voren, van de twee beden geconsenteerd op 30 augustus 1533, verschenen in 1533. F. 34v-35 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 35v-36v *Ander uuytgeven van reysen ende boodeloon ter causen van der capitale settinge.*
- 1123 13e rekening van dezelfde als voren, van de twee beden geconsenteerd op 30 augustus 1533, verschenen in 1534. F. 34v-35 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 35v-36 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 1124 14e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 augustus 1533, verschenen in 1535. F. 95-95v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 96-96v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 1128 1e rekening van Jeronimus van Serooskercke als rentmeester van Beoosterschelde, van de twee beden geconsenteerd op 5 september 1536, verschenen in 1536. F. 103-103v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 104-105 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 1129 2e rekening van dezelfde als voren, van de twee beden geconsenteerd op 5 september 1536, verschenen in 1537. F. 97-97v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 98 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 1130 3e rekening van dezelfde als voren, van de twee beden geconsenteerd op 5 september 1536, verschenen in 1538. F. 96-96v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 97-97v *Ander uuytgeven van reysen.*
- 1131 4e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 11 oktober 1539, verschenen in 1539. F. [i]-[ii]v akten; f. 97v-98 *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 98v-99 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 1132 5e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 11 oktober 1539, verschenen in 1540. F. 126-126v *Ander uuytgeven van boodeloon.*
- 1133 6e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 11 oktober 1539, verschenen in 1541. F. 127v-128 *Ander uuytgeven van boodeloon.*
- 1134 7e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 11 oktober

- 1539 en 2 september 1542, verschenen in 1542. F. 127-127v *Ander uuytgeven van bodeloorn*; f. 128-128v *Ander uuytgeven van reysen*.
- 1135 8e rekening van dezelfde als voren, van de beden geconsenteerd op 10 november 1542 en 24 september 1543, verschenen in 1543. F. 127v *Ander uuytgeven van bodeloorn*; f. 128 *Ander uuytgeven van reysen*.
- 1136 9e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 september 1543, verschenen in 1544. F. 125v-126 *Ander uuytgeven van bodeloorn*.
- 1137 10e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 september 1543, verschenen in 1545. F. 126-126v *Ander uuytgeven van bodeloorn, vacatien ende reysen*.
- 1138 11e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 24 september 1543, verschenen in 1546. F. 77v-78 *Ander uuytgeven van bodeloorn, vacatien ende reysen*.
- 1139 12e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november 1545, verschenen in 1547. F. 75-75v *Ander uuytgeven van bodeloorn, vacatien ende reysen*.
- 1140 13e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november 1545, verschenen in 1548. F. 72v-73 *Ander uuytgeven van bodeloorn, vacatien ende reysen*.
- 1141 14e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november 1545, verschenen in 1549. F. 71-71v *Ander uuytgeven van bodeloorn, vacatien ende reysen*.
- 1142 15e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 14 november 1545, verschenen in 1550. F. 70-70v *Ander uuytgeven van bodeloorn, vacatien ende reysen*.
- 1143 16e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1551. F. 47-48 *Ander uuytgeven van bodeloorn, vacatien ende reysen*.
- 1144 17e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1552. F. 62v-63v *Ander uuytgeven van vacatien ende bodeloorn*.
- 1145 18e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1553. F. 64v-65v *Ander uuytgeven van vacatien ende bodeloorn*.
- 1146 19e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 30 december 1548, verschenen in 1554. F. 66v-67 *Ander uuytgeven van vacatien ende bodeloorn*.
- 1147 20e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen in 1555. F. 70-70v *Ander uuytgeven van vacatien ende bodeloorn*.
- 1148 21e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen in 1556. F. 71-71v *Ander uuytgeven van vacatien ende bodeloorn*.
- 1149 22e rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 20 mei 1555, verschenen in 1557. F. 76-76v *Ander uuytgeven van vacatien ende bodeloorn*.
- 1165 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de bede geconsenteerd op 18 oktober 1543. F. [10v-12]: *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*.
- 1167 1e rekening van dezelfde als voren van de tiende penning van de onroerende goederen en koopmanswinsten, geheven 1543, afgehoord 1547. F. 2-3v akten van consent en commissie.
- 1168 2e rekening van dezelfde als voren van de tiende penning van de onroerende goederen en koopmanswinsten, geheven 1544, afgehoord 1547. F. [1]-1[1]v akte van acceptatie.
- 1169 Rekening van dezelfde als voren, van de bede geconsenteerd op 9 januari 1545.

Archievenlijst

- F. 1-2 akte van acceptatie.
- 1174 4e rekening van Bruinink van Wijngaarden, rentmeester van Beoosterschelde, van de bede geconsenteerd op 1 december 1568, verschenen in 1568. – F. [i]v akte.
- 1383 21e rekening van Jan van Blois, rentmeester van Tholen en Schakerloo, 9 oktober 1462-9 oktober 1463. F. 7-8 *Ander ontfanck van mijns genadichs heeren schote ende bede in den lande van der Tholen ende van Scakersloo.*
- 1485 2e rekening van Jan de bastaard van Bergen, baljuw en rentmeester van Tholen en Schakerloo, van de beden vervallen 29 augustus 1474. F. 1-2v Intitulatie.
- 1508 Bijlagen tot de 3e rekening van Jacob van Couwerve, rentmeester van Tholen en Schakerloo, van de beden vervallen 29 augustus 1490.
- 1513 1e rekening van Raas van Blois, baljuw en rentmeester van Tholen en Schakerloo, van de beden verschenen 1493, afgehoord 1498. F. [i]-[ii] vonnis.
- 1515 3e rekening van dezelfde als boven, van de bede verschenen 1494, afgehoord 1499. F. [1]-[2] akte van acceptatie.
- 1738 Briefwisseling tussen de Rekenkamer en de Raad van Financiën over de afrekening van de bede van 30.000 lb., toegestemd 2 augustus 1561. 1563-1570.

REKENKAMER II, Gedeponeerde archieven (Varia) (archief 512)

Inventaris: zie internet.

- 66 Rekening van Filips van Borsele, heer van Kortgene, als rentmeester van Bewesterschelde, 30 september 1429-30 september 1430.
- 1079 1e Copulaatboek. Afschrift 18e eeuw.

REKENKAMER A, 1230-1806 (archief 502)

Inventaris, typoscript: A.C. Meijer, Voorlopige Inventaris Restant Rekenkamer A (1982). Hierin opgenomen: C. de Waard, Regestenlijst van de charters en bijbehorende stukken van de Zeeuwsche Rekenkamer, 1525-1784 (Middelburg 1918). N.B. Alle in de laatste inventaris beschreven stukken zijn in 1940 verloren gegaan. Zie ook de regestenlijst over de tien copulaatboeken door H.P.H. Camps (typoscript, studiezaal ZA, Nadere toegang nr. 55).

- 452 '1e Copulaatboek, houdende stukken betreffende het graafschap Zeeland in zijn geheel (geschreven 1600-1629).
- 453 '2e Copulaatboek, houdende stukken betreffende Prelaat en Edelen en de steden Middelburg, Veere en Vlissingen (geschreven 1600-1629).
- 454 '3e Copulaatboek', houdende stukken betreffende Zuid-Beveland (geschreven 1600-1629).
- 455 '4e Copulaatboek', houdende stukken betreffende Zeeland Beoosterschelde (geschreven 1600-1629).
- 456 '5e Copulaatboek', houdende stukken betreffende de beden, 1504-1568 (geschreven 1600-1629).
- 458 '7e Copulaatboek', houdende stukken betreffende dijkzaken en de 'tour van Vilvoorde' (geschreven 1600-1629).
- 459 '8e Copulaatboek', houdende instructies, commissies, eedformulieren en ordonanties betreffende de regeringscolleges van het graafschap en de steden (geschreven 1600-1629).

PRELAAT EN EDELEN (archief 1)

Inventaris: R. Fruin, Het archief van prelaat en edelen van Zeeland ('s-Gravenhage 1904).

- 1 Register van pensionaris mr. Christoffel Roels, inhoudende de resoluties van de Staten van Zeeland en de bij hen en bij de pensionaris ingekomen of van hen en van de pensionaris uitgaande stukken, 1568-1570.

- 53 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris en extraordinaris beden toegewezen 4 oktober 1501, verschenen 1501, 1502 en 1503, afgehoord 1507. F. 21v-24 *Ander uuytgheven in reysen*; f. 24v-27 *Ander uuytgheven van bodeloonen*.
- 54 Staat of manueel van de opbrengst van de beden, verschenen 1501, 1502 en 1503, ontworpen door rentmeester Andries Andries. F. 10 akte van vaststelling.
- 55 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede van 15 groten steenschietens en 3 groten bij der brede van het gemet, toegewezen 20 augustus 1504, verschenen 29 augustus 1504, afgehoord 1507. F. 10v-12v *Ander uuytgheven van bodeloonen*; f. 13-15 *Ander uuytgheven in reysen gedaen bij diverssche persoonen nopende processen ende anderssins, als hiernaer volget*; f. 15v-16 *Ander uuytgheven, gelijk hiernaer volget*.
- 56 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede toegewezen 20 augustus 1504 voor vier jaar, tweede jaar, verschenen 29 augustus 1505, afgehoord 1507. F. 15v-16 *Ander uuytgheven van bodeloonen*; f. 17-19 *Ander uuytgheven in reysen gedaen bij diverssche persoonen nopende zekere processen die de Staten van Zeellant hebben ende anderssins alzo hiernaer volghet*; f. 19v-27v *Andre uuytgeven van reysen ende processen die de prelaet ende edelen van den voornoemden lande van Zeellant gehadt hebben binnen den tijde deser rekeninghe, gelick hiernaer volcht*.
- 57 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede toegewezen 20 augustus 1504, derde jaar, verschenen 29 augustus 1506, afgehoord 1509. F. 16v-19 *Andere uuytgheven van bodeloonen*; f. 19v-27v *Andre uuytgeven van reysen ende processen die de prelaet ende edelen van den voornoemden lande van Zeellant gehadt hebben bynnen den tijde deser rekeninghe, gelick hiernaer volcht*.
- 58 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede toegewezen 20 augustus 1504, vierde jaar, verschenen 29 augustus 1507, afgehoord 1509. F. 1-1v akte van benoeming; f. 15-18v *Ander uuytgheven van reysen*; f. 18v-19v *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 59 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de extraordinaris bede toegewezen 5 oktober 1505, verschenen 1505, 1506 en 1507, afgehoord 1509. F. 1-1v akte van benoeming; f. 5v-7v *Ander uuytgeven van reysen*.
- 62 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede toegewezen 3 januari 1506, en van de extraordinaris bede toegewezen 29 juli 1509, verschenen 1508, afgehoord 1512. F. 13-21 *Ander uuytgeven van reysen*.
- 63 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede toegewezen 3 januari 1506, en van de extraordinaris bede toegewezen 29 juli 1509, verschenen 1509, afgehoord 1512. F. 9v-10 *Andre uuytgheven*; f. 14-14v *Andre uuytgheven van reysen*; f. 15-17 *Ander uuytgeven van boodeloonen*.
- 64 Rekening van dezelfde als voren van de beden als voren, verschenen 1510, afgehoord 1519. F. 15-18v *Noch ander uuytgeven in gratuyteiten* – – –; f. 19v-26v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 27-27v *Ander uuytgeven van bodeloon*.
- 65 Rekening van dezelfde als voren van de beden als voren, verschenen 1511, afgehoord 1519. F. 26v-41 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 41-41v *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 67 Rekening van dezelfde als voren van de extraordinaris bede toegewezen 28 augustus 1512 en 4 november 1513, en van de ordinaris bede toegewezen 27 augustus 1514, verschenen 1512, afgehoord 1519. F. 11v-13 *Ander uuytgeven in penningen betaelt de steden van Bewesterschelt up rekenijnghe van huere rembourssementen van den 10.000 lb. van 40 groten tpondt, dairaf hiervoeren in de intitulacie deser rekenijnghe mencie gemaict es*.

Archievenlijst

- 68 Rekening van dezelfde als voren van de beden als voren, verschenen 1513, afgehoord 1519. F. 13v-15v *Ander uuytgeven in penningen betaelt de steden van Bewesterschelt over de vulle betalinge van huere rembourssementen van den 10.000 lb. van 40 groten tpondt, daerof hiervooren in de intitulacie deser rekeninge mencie gemaect es*; f. 18-23v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 23v-24v *Ander uuytgeven van bodeloonen*.
- 69 Rekening van Andries Andries, rentmeester van Bewesterschelde, van de extraordinaris bede toegewezen 4 november 1513, en van de ordinaris bede toegewezen 27 augustus 1514, verschenen 1514, afgehoord 1519. F. 18-18v *Ander uuytgeven van vacatien ende dachgelden omme de voors. bede XV^c vierthiene ten tholhuuse van Yersickeroort aengewesen thebbene*; 21-28v *Ander uuytgeven van reysen*.
- 71 Rekening van de groot-tresorier Filips bastaard van Bourgondië van de ordinaris bede toegewezen 29 mei 1515, verschenen 1515, afgehoord 1520. F. 23v-25 *Andere uuytgeven van reysen*.
- 72 Rekening van dezelfde als voren van dezelfde bede, verschenen 1516, afgehoord 1520. F. 14v-18 *Andere uuytgeven van reysen*.
- 73 1e rekening van Adolf Herdinck, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede toegewezen 29 mei 1515, en van de extraordinaris bede toegewezen 13 juli 1517, verschenen 1517, afgehoord 1524. F. 3v-5v akte van vonnis; f. 16-17 *Ander uuytgeven van rembourssemente gedaen der stede van Middelburch ende den voor[n]. prelaet over teerste tweede jaer in de leeningh[e] bij hem gedaen in de voorn. zesduysent gouden guldenen, daerof hiervooren in de intitulaci[e] deser rekeninge mencie gemaict es etc., ende anderssins*; f. 18v-19 *Andere uuytgeven van een rente gelost bij den voorn. rentmeester bij ordonnancie van den voorn. prelaet ende edelen*.
- 74 2e rekening van dezelfde als voren, van de beden als voren, verschenen 1518, afgehoord 1524. F. 10v-12 *Ander uuytgeven van rembourssemente gedaen der stede van Middelburch ende den voorn. prelaet over tweede leste jaer van huerer volle betalinghe van den leeninge bij hen gedaen in de voors. zesduysent gouden guldenen ---*; 14v-16v *Andere uuytgeven van reysen ende anderssins*.
- 75 3e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen op 13 juli 1517, verschenen 1519, afgehoord 1524. F. 14v-16v *Ander uuytgeven van rembourssemente ende betalinghe ghedaen uuyter name van den voorn. prelaet ende edelen*; f. 18-20v (f. 21 en volgende ontbreken) *Ander uuytgeven van reysen ende anderssins*.
- 76 4e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 25 september 1520 en van de extraordinaris bede toegewezen op dezelfde datum, verschenen 1520, afgehoord 1524. F. 24-29 *Ander uuytgeven van reysen ende anderssins*.
- 77 5e rekening van Adolf Herdinck, rentmeester van Bewesterschelde, van de beden als voren, verschenen 1521, afgehoord 1528. F. 28v-31 *Ander uuytgeven van reysen ende anderssins*.
- 78 6e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 25 september 1520 en van de extraordinaris beden toegewezen op dezelfde datum en op 1 september 1522, verschenen 1522, afgehoord 1528. F. 1-7v akten van consent en vonnis; f. 31v-33v *Ander uuytgeven van reysen ende andersins*.
- 79 7e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 25 september 1520 en van de extraordinaris beden toegewezen 1 september 1522 en 30 oktober 1523, verschenen 1523, afgehoord 1528. F. 26-31v *Andere uuytgeven van reysen ende andersins*.
- 81 9e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 25 september 1520 en van de extraordinaris beden toegewezen 1 september 1522 en 30

- oktober 1523, verschenen 1525, afgehoord 1528. F. 27-30v *Andere uuytgeven van reysen ende andersins.*
- 82 10e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 28 augustus 1526 en van de extraordinaris beden toegewezen 1 september 1522 en 30 oktober 1523, verschenen 1526, afgehoord 1532. F. 50v-57 *Ander uuytgeven in diversche saken den voors. lande van Zeelandt aengaende ende by desen rentmeestre betaelt ter ordonnantie als vooren; f. 57 Ander uuytgeven van betalinghe by desen rentmeester gedaen in gratuyte vanwege mijne voorn. heeren prelaet ende edelen midtsaders den steden van Zeelandt; f. 57v-61 Ander uuytgeven van reysen.*
- 83 11e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 28 augustus 1526 en van de extraordinaris beden toegewezen 1 september 1522 en 30 oktober 1523, verschenen 1527, afgehoord 1532. F. 47v-51 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 84 12e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 28 augustus 1526 en van de extraordinaris beden toegewezen 30 oktober 1523, verschenen 1528, afgehoord 1532. F. 38-46 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 87 13e rekening van Adolf Herdinck, rentmeester van Bewesterschelde, van de ordinaris bede toegewezen 4 september 1529, en van de extraordinaris beden toegewezen 30 oktober 1523 en 27 augustus 1528, verschenen 1529, afgehoord 1532. F. 42-44 *Ander uuytgeven van diverssche zaken den voirs. lande van Zeelandt aengaende, bij ordonnancie van mijnen voirn. heeren prelaet ende edelen; f. 45-48v Ander uuytgeven van reysen.*
- 88 14e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 4 september 1529, en van de extraordinaris bede toegewezen 30 oktober 1523, verschenen 1530, afgehoord 1534. F. 49v-56 *Ander uuytgeven van diverssche saicken den voirs. lande van Zeelandt aengaende, midtsaders van reysen, vacacien ende booden zeynden, bij ordonnancie van mynen heeren prelaet ende edelen voirn.*
- 89 15e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede toegewezen 4 september 1529, verschenen 1531, afgehoord 1534. F. 44-46v *Ander uuytgeven van diverssche saicken den voirs. lande van Zeelandt aengaende, bij ordonnantie van myn voirn. heeren prelaet ende edelen; f. 47-52 Ander uuytgeven van reysen.*
- 93 16e rekening van Adolf Herdinck, rentmeester van Bewesterschelde, van de extraordinaris bede toegewezen 4 september 1529, van het surcrois van de ordinaris bede en van hetgeen aan de Staten uit de ordinaris bede is toegestaan, verschenen 1533, afgehoord 1534. F. 1-4 consent en vonnis; f. 84-91v *Ander uuytgeven van reysen ende bodeloonen.*
- 94 17e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede toegewezen 4 september 1529, van het surcrois van de ordinaris bede en van hetgeen aan de Staten uit de ordinaris bede is toegestaan, verschenen 1534, afgehoord 1542. F. 56-62 *Andere uuytgeven van reysen ende bodeloonen.*
- 96 1e rekening van Adriaan van den Heetvelde, rentmeester van Bewesterschelde, van de extraordinaris bede toegewezen 4 september 1529, en van hetgeen aan de Staten uit de ordinaris bede is toegestaan, verschenen 1535, afgehoord 1541. F. 64-64v *Ander uuytgeven van reysen ende booden zenden met meer andere diversche saecken den lande aengaende.*
- 97 2e rekening van Adriaan van den Heetvelde, rentmeester van Bewesterschelde, van de 4 groten bij de breedte van elk gemet, de Staten toekend uit de extraordinaris bede toegewezen 18 september 1536, verschenen 1536, afgehoord 1541. F. [i]-[iii]v consent en vonnis; f. 44-45v *Ander uuytgeven van diversche saecken den lande aengaende.*
- 99 4e rekening van dezelfde als voren, van bede als voren, verschenen 1541, afgehoord 1542. F. 43-46v *Ander uuytgeven van diversche saecken den lande van*

Archievenlijst

- Zeelandt aengaende, zoe van reysen, vacatien als anders.*
- 100 1e rekening van Jeronimus Sandelin, rentmeester van Bewesterschelde, van de 3 groten bij de breedte van elk gemet, de Staten toekend uit de ordinaris bede toegewezen 4 december 1539, verschenen 1539, afgehoord 1542. F. [i]-[xi] diverse akten; f. 40-41v *Ander uuytgeven van diversche extraordinaris saicken van vacatien, bodeloonen als anderssins den lande van Zeellant aengaende.*
- 102 3e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde 3 groten bij de breedte, verschenen 1541, afgehoord 1542. F. 43-44v *Ander uuytgeven van diversche extraordinaris partijen van vacatien, bodeloonen als anderssins den lande van Zeellant aengaende.*
- 130 2e rekening van Philibert van Serooskerke, rentmeester van Bewesterschelde, van het surcrois van de ordinaris bede, verschenen 1564, afgehoord 1565. F. 5-6 *Ander uuytgeven van vacatien ende bodelonen.*
- 142 Rekening van Klaas Arendsz., rentmeester van Beoosterschelde, van de ordinaris en extraordinaris beden, toegewezen 4 oktober 1501, verschenen 1501, 1502 en 1503, afgehoord 1511. F. 1-1v akte van benoeming; f. 7-8 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 8-9v *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. 10-11v *Ander uuytgeven extraordinaris.*
- 143 Rekening van Jan Pels, rentmeester van Beoosterschelde, van de ordinaris bede, toegewezen 20 augustus 1504, verschenen 1504, afgehoord 1509. F. 6-9 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 9-11 *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. 11v-[12] *Ander uuytgeven extraordinaris.*
- 145 1e rekening van Pieter van der Moelen, rentmeester van Beoosterschelde, van de ordinaris bede, toegewezen 3 januari 1506, en van de extraordinaris bede, toegewezen 5 oktober 1505, verschenen 1508, afgehoord 1511. F. 1-1v akte van benoeming; f. 10-10v *Ander uuytgeven van bodeloonen.*
- 146 3e rekening van dezelfde als voren van de beden toegewezen 1506 en 1508, verschenen 1510, afgehoord 1517. F. 8 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 147 4e rekening van dezelfde als voren van de bede toegewezen 1508, verschenen 1511, afgehoord 1518. F. 6-7 *Ander uuytgeven van boodeloon.*
- 149 6e rekening van dezelfde als voren van de extraordinaris beden toegewezen 28 augustus 1512 en 4 november 1513, verschenen 1513, afgehoord 1518. F. 11v-13 *Ander uuytgeven van boodeloon.*
- 150 7e rekening van dezelfde als voren van de extraordinaris bede toegewezen 4 november 1513 en van de ordinaris bede toegewezen 27 augustus 1514, verschenen 1514, afgehoord 1518. F. 9v *Ander uuytgeven van reysen ende boodeloon.*
- 152 2e rekening van Filips bastaard van Bourgondië, groot-tresorier, van de ordinaris bede toegewezen 29 mei 1515, verschenen 1516, afgehoord 1521. F. 8v-9 *Ander uuytgeven van boodeloon.*
- 153 'Noch eerste' rekening van Pieter van der Moelen, rentmeester van Beoosterschelde, van de ordinaris bede, toegewezen 29 mei 1515, en van de extraordinaris bede, toegewezen 13 juli 1517, verschenen 1517, afgehoord 1524. F. 9v-10 *Ander uuytgeven van boodeloon.*
- 154 'Noch tweede' rekening van dezelfde als voren, verschenen 1518, afgehoord 1524. F. 11-12v *Ander uuytgeven van boodeloon.*
- 157 1e rekening van Hendrik van den Werve, rentmeester van Beoosterschelde, van de ordinaris bede, toegewezen 25 september 1520, en van de extraordinaris bede, toegewezen op dezelfde datum, verschenen 1521, alsmede van de quoten van de steden opgebracht in 1521, en de kapitale omslag geheven in 1521, afgehoord 1526. F. 11 *Ander uuytgeven van reysen.*
- 162 6e rekening van dezelfde als boven, van de ordinaris bede, toegewezen 28 augustus 1526, en van de extraordinaris beden, toegewezen op 1 september 1522, 30 oktober 1523 en 27 augustus 1528, verschenen 1526, afgehoord 1529. F. [i]-[ii]v Akten van consent en vonnis.

- 164 8e rekening van dezelfde als boven, van de beden als boven, verschenen 1528, afgehoord 1529. F. [i]-[ii]v Akte van consent en vonnis; f. 9v-11 *Ander uuytgeven in penningen ten comptoire Bewesterschelt betaelt zoe in handen van Adolph Hardinck, rentmeestere aldaer, als zynen gecommiteerden clercken, over die poorcie van den quaertiere Beoisterschelt in de extraordinarys beden loop gehadt hebbende over al Zeelandt zoewel van den jaren verschenen Johannis decollatio XVe XXV, XXVI ende XXVII als Johannis decollatio XXVIII, tyt deser rekeninge, die hier tsamen gecouchiert wordden mits dat die payementen indevy's upte voors. viere jaeren tsamen gedaen zyn geweest; f. 11 *Ander uuytgeven in penningen betaelt zeekeere personen bij ordonnancie van mijnen heeren den prelaet ende edelen; f. 11v *Ander uuytgeven van reysen.***
- 165 9e rekening van dezelfde als voren, van de ordinaris bede, toegewezen 4 september 1529, en van de extraordinaris beden, toegewezen op 30 oktober 1523 en 27 augustus 1528, verschenen 1529, afgehoord 1535. F. [i]-[vi] Akten van consent en vonnis.
- 171 14e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede, toegewezen 4 september 1529, en van het surcrois van de extraordinaris bede, verschenen 1535, afgehoord 1537. F. 17v-18 *Ander uuytgeven van wedden van der audicie deser rekeninge ende andere ordinarys partyen.*
- 173 1e rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de rekening van de bede toegewezen 18 september 1536, verschenen 1536, afgehoord 1541. F. 19-20 *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen; f. 20v-21 *Ander uuytgeven van bodeloon.**
- 174 2e rekening van dezelfde als voren, van de rekening van de bede toegewezen 18 september 1536, verschenen 1537, afgehoord 1541. F. 16-17v *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen.*
- 175 3e rekening van dezelfde als voren, van de rekening van de bede toegewezen 18 september 1536, verschenen 1538, afgehoord 1541. F. 17-17v *Ander uuytgeven van wedden van den audicie deser rekeninge.*
- 190 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van het surcrois van de bede, verschenen 1549, afgehoord 1551. F. [1]v-[3]v *Uuytgeven jegens den vorn. ontfanck; eerst van gereede penningen.*
- 196 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van het surcrois van de bede, verschenen 1562, afgehoord 1563. F. [5]-[5]v *Ander uuytgeven van reysen ende bodeloonen.*
- 203 Rekening van Hendrik van den Werve, rentmeester van Beoosterschelde, van de kapitale omslag, geheven in 1533 en 1534, afgehoord 1536. F. 8v-11 *Ander uuytgeven van vacacien, reysen ende boedeloon.*
- 209 Rekening van Adriaan van den Heetvelde van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, over heel Zeeland, geoctroieerd 24 april 1523, afgehoord 1525. F. 23[bis]-27v *Ander uuytgeven van vacacien; f. 28-39 *Ander uuytgeven van bodeloon.**
- 210 Rekening van Adriaan van den Heetvelde van restanten van de de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, over Bewesterschelde, geoctroieerd 24 april 1523, afgehoord 1526. F. [i]-[i]v commissiebrief; f. 13-14v *Uutgheven; eerst van vacatien betaelt den duerwairder ende meer andere persoonen die geoccupeert geweest hebben zoe omme de voors. penningen te innen als anderssins; f. 15-17 *Ander uuytgheven van boodeloonen ende andere extraordinaris partien; f. 19 afhoring.**
- 211 Rekening van rentmeester Adolf Herdinck van de verkoop van renten ten laste van het land, geoctroieerd 6 november 1523, en van het lastgeld op haring en verse vis, geoctroieerd 25 augustus 1524, afgehoord 1528. F. 9v afhoring.
- 213 Rekening van rentmeester Jeronimus Sandelin van de imposten op wijn en bier, gesleten op het platteland, geoctroieerd 5 mei 1542, afgehoord 1543. F. 1-2 con-

Archievenlijst

- sent; f. 32-37v *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. [39] afhoring.
- 214 Rekening van rentmeester Jeronimus Sandelin van de tiende penning van de onroerende goederen en koopmanswinsten, geheven 1543 en 1544, afgehoord 1547. F. [i]-[iii] akten van consent en commissie.
- 215 Rekening van Hendrik van den Werve, rentmeester van Beoosterschelde, van de restanten van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, geoctroieerd 24 april 1523, en van de kapitale omslag, geheven in 1525, afgehoord 1526. F. [i]v-[ii]v commissiebrief; f. 13-15v *Ander uuytgeven van boodeloon*; f. 16-17 *Ander uuytgeven van reysen*; f. 22v-23 *Ander uuytgeven van reysen ende anderssins*; f. 23-23v afhoring.
- 216 Rekening van dezelfde als boven, van de kapitale omslag, geheven in 1527, afgehoord 1528. F. 8v-9v *Ander uuytgeven van reysen*; f. 10-13 *Ander uuytgeven van boodeloon, vacacien ende dachgelden*; f. 15-16v *Ander uuytgeven*; f. 16v-17 afhoring.
- 217 Rekening van dezelfde als boven, van de kapitale omslag, geheven in 1528, afgehoord 1529. F. [i]-[ii]v acte van consent en vonnis; f. 10 afhoring.
- 218 Rekening van dezelfde als boven, van de kapitale omslag, geheven in 1529, afgehoord 1532. F. [i]-[ii]v acte; f. 6v-9 *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende boodeloon*; f. 20 afhoring.
- 219 Rekening van dezelfde als boven, van de kapitale omslag, geheven in 1539, afgehoord 1542. F. 23-23v afhoring.
- 220 Rekening van rentmeester Jeronimus van Serooskerke van de imposten op wijn, bier en gemaal, geoctroieerd 10 mei 1537, afgehoord 1539. F. 1-4v akten en plakaten m.b.t. de impost; f. 47v-51v *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen gedaen ter cause van de eerste zes maenden des voirs. imposten*; f. [52]-57 *Ander uuytgeven van costen ende vacacien upten ontfanck van der voors. continuatie*; f. 58v-59v *Ander uuytgeven*; f. 60-61 *Ander uuytgeven*; f. 61-61v afhoring.
- 221 Rekening van rentmeester Jeronimus van Serooskerke van de imposten op wijn en bier gesleten te plattelande, geoctroieerd 5 mei 1542, afgehoord 1543. F. 15v-24v *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen*; f. 26v-27 afhoring.
- 222 1e rekening van rentmeester Jeronimus van Serooskerke van tiende penning van de onroerende goederen en koopmanswinsten, geheven in 1543, afgehoord 1547. F. 1-3v akten m.b.t. de heffing; f. 14 afhoring.
- 224 4e rekening van rentmeester Jeronimus Sandelin van de 3 groten bij de breedte van elk gemet, de Staten toegekend uit de ordinaris bede, toegewezen 4 december 1539, verschenen 1542, afgehoord 1545. F. [i]-[ii]v commissiebrieven; f. 42-42v afhoring..
- 227 7e rekening van Jeronimus Sandelin, rentmeester van Bewesterschelde, van de extraordinaris beden geschoten 17 december 1543 en 2 april 1544, verschenen 1545, afgehoord 1547. F. [i]-[ii]v commissiebrief; f. 42-44 *Ander uuytgeven van bodeloonen*; f. 46v-47 afhoring.
- 228 8e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde beden als voren, verschenen 1546, afgehoord 1548. F. 56v-57 afhoring.
- 231 9e rekening van dezelfde als voren, van extraordinaris beden geschoten 26 maart 1547 en 20 april 1547, verschenen 1547, afgehoord 1549. F. [63] afhoring.
- 232 10e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde beden als voren, verschenen 1548, afgehoord 1550. F. [59] afhoring.
- 233 11e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede geschoten 20 april 1547, verschenen 1549, afgehoord 1551. F. 53v-54 afhoring.
- 234 12e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede geschoten 30 december 1549, verschenen 1550, afgehoord 1552. F. [i]v-[ii]v commissiebrief en octrooi; f. 49v afhoring.
- 237 13e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede geschoten 21

- oktober 1551, verschenen 1551, afgehoord 1554. F. [i]-[i]v acte van consent; f. [49] v afhoring.
- 238 14e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde bedde als voren, verschenen 1552, afgehoord 1554. F. [47] afhoring.
- 239 15e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde bedde als voren, verschenen 1553, afgehoord 1556. F. 50 afhoring.
- 240 16e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde bedde als voren, verschenen 1554, afgehoord 1556. F. 46 afhoring.
- 242^a 17e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bedde toegewezen 28 augustus 1555, verschenen 1555, afgehoord 1558. F. 48v-50v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloenen*; f. 51-51v afhoring.
- 243 18e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde bedde als voren, verschenen 1556, afgehoord 1558. F. 46v afhoring.
- 244 19e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde bedde als voren, verschenen 1557, afgehoord 1560. F. 45v akte van afhoring.
- 245 20e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde bedde als voren, verschenen 1558, afgehoord 1560. F. [45]v afhoring.
- 246 22e rekening van dezelfde als voren, van dezelfde bedde als voren, verschenen 1558, afgehoord 1560. F. [45] afhoring.
- 247 Rekeningen van Philibert van Serooskerke, rentmeester van Bewesterschelde, van de bedde geschoten 20 september 1570, verschenen 1569, afgehoord 1574. F. [iii]-[iv]v akten; f. 51v afhoring.
- 248 Rekening van dezelfde als voren, van de bedde geschoten 20 september 1570, verschenen 1570, afgehoord 1574. F. 9-16 *Ander uuytgeven van betalinghe bij desen rentmeester gedaen ter ordonnantie van mijnen voirn. heeren* [de Staten van Zeeland] *tzedert tslot van sijne leste rekeninge van den imposten, gedaen ende gesloten den XXVIII^{em} januarij XV^c LXXth stilo Curie* [1571]; f. 22v-23 afhoring.
- 249 Rekening van dezelfde als voren, van de lening door de Staten aangegaan tot betaling van de achterstallen op de bedde geschoten 20 september 1570, en tot opbrengst van de bij anticipatie op die bedde toegestane sommen, afgehoord 1571. F. 9v akte van afhoring.
- 250 Rekening van Jeronimus Sandelin, rentmeester, van de extraordinaris bedde op te brengen door de baanders, geschoten 18 oktober 1543, afgehoord 1547. F. 16v akte van afhoring.
- 251 Rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bedde op te brengen door de baanders, geschoten 15 mei 1554, afgehoord 1556. F. [i]-[iii]v akte van acceptatie; f. 10-10v afhoring.
- 252 Rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bedde op te brengen door de baanders, geschoten 20 mei 1555, afgehoord 1558. F. 11-11v afhoring.
- 254 Rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bedde op te brengen door de baanders, geschoten 18 mei 1558, afgehoord 1560. F. 11 afhoring.
- 255 Rekening van dezelfde als voren, van de kapitale omslag, geheven 1544, afgehoord 1545. F. 22-22v afhoring.
- 256 Rekening van dezelfde als voren, van de kapitale omslag, geheven 1547, afgehoord 1549. F. 14 afhoring.
- 257 Rekening van dezelfde als voren, van de kapitale omslag, geheven 1553, de achtste penning van de huizen in de steden en de verkoop van renten ten laste van het land, geotrooieerd 28 april 1553, afgehoord 1554. F. 35v-36 afhoring.
- 258 Rekening van dezelfde als voren, van de impost op het zout, geotrooieerd 13 oktober 1547, afgehoord 1549. F. 6v-[7] afhoring.
- 259 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten op wijn en bier gesleten op het platteland, geheven 18 mei 1550-17 mei 1551, afgehoord 1551. F. 18v-19 afhoring.
- 260 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten op wijn en bier gesleten in de

Archievenlijst

- steden, geheven 1557, afgehoord 1558. F. [i]-[ii]v akte van acceptatie; f. 16v afhoring.
- 261 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, geheven in 1558, afgehoord 1560. F. 70v afhoring.
- 262 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, geheven in 1560, afgehoord 1561. F. 34-34v *Ander uuytgeven bij mandementen ende ordonnantien van [den] Staten*; f. 45v afhoring.
- 264 Rekening van dezelfde als voren, van de restanten van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, geheven in 1563, afgehoord 1565. F. 12 afhoring.
- 266 Rekening van dezelfde als voren, gewezen rentmeester, van de restanten van de in nr. 264 vermelde restant-rekening, afgehoord 1569 (ongefolieerd). Achterin akte van afhoring.
- 267 Rekening van Jeronimus Sandelin, rentmeester, van tiende penning van de huizen in de steden en van de losrenten en van de twintigste penning van de lijfrenten, geheven 1558, afgehoord 1560. F. [13]v afhoring.
- 268 Rekening van dezelfde als voren, van de tiende penning van de tienden, geheven 1558, afgehoord 1560 (ongefolieerd). Achterin akte van afhoring.
- 269 Rekening van dezelfde als voren, van de verkoop van renten ten laste van het land, geotroieerd 14 september 1553, afgehoord in 1554. F. [i]-[ii]v akte van acceptatie; f. 17v afhoring.
- 270 Rekening van dezelfde als voren, van de verkoop van renten ten laste van het land, geotroieerd 22 november 1554, afgehoord in 1556. F. [i]-[ii]v akte van acceptatie; f. 12v-[13] afhoring.
- 271 Rekening van dezelfde als voren, van de verkoop van renten ten laste van het land, geotroieerd 3 juli 1559, afgehoord in 1560. F. [i]-[i]v akte van acceptatie; f. 24v afhoring.
- 273 Rekening van de rentmeester Philibert van Serooskerke van de verkoop van renten ten laste van het land, geotroieerd 18 september 1570, afgehoord in 1571. F. 1-3v akten van octrooi en commissie en resolutie; f. 11v afhoring.
- 274 7e rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de 3 groten bij de breedte van elk gemet, de Staten toegekend uit de ordinaris bede, toegewezen 4 december 1539, verschenen 1542, afgehoord 1545. F. 10-11 *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 12v afhoring.
- 275 8e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris beden geschoten 17 december 1543 en 2 april 1544, verschenen 1543, afgehoord 1545. F. 1-2v akten van octrooi en consent; f. 12v-14v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. [15]v afhoring.
- 276 9e rekening van dezelfde als voren, van de beden als voren, verschenen 1544, afgehoord 1545. F. [12]-[12]v afhoring.
- 277 10e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede geschoten 17 december 1543, verschenen 1545, afgehoord 1547. F. 18-18v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. [19]v afhoring.
- 278 11e rekening van dezelfde als voren, van de bede als voren, verschenen 1546, afgehoord 1548. F. 20-20v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 21v afhoring.
- 280 12e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris beden geschoten 26 maart 1547 en 20 april 1547, verschenen 1547, afgehoord 1549. F. [i]-1 akten; f. 22v-23 *Ander uuytgeven van vaccatien, reysen ende bodeloorn*; f. [24]v-[25] afhoring.
- 281 13e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris beden geschoten 26 maart 1547 en 20 april 1547, verschenen 1548, afgehoord 1550. F. 18-21 *Ander uuytgeven van penningen betaelt ter odonnantie van mynen heeren prelaet ende edelen van Zeelandt*; 21v-23v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 24v afhoring.

- 282 14e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede geschoten 20 april 1547, verschenen 1549, afgehoord 1551. F. 16v-17 *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 18-18v afhoring.
- 283 15e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris beden geschoten 20 april 1547 en 30 december 1549, verschenen 1550, afgehoord 1552. F. 19-20 *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. [22] afhoring.
- 284 16e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede geschoten 21 oktober 1551, verschenen 1551, afgehoord 1554. F. 1v octrooi; f. [22] afhoring.
- 285 17e rekening van dezelfde als voren, van de bede als voren, verschenen 1552, afgehoord 1554. F. [22]-[22]v afhoring.
- 286 18e rekening van dezelfde als voren, van de bede als voren, verschenen 1553, afgehoord 1556. F. 21v-23 *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 23-23v afhoring.
- 287 19e rekening van dezelfde als voren, van de bede als voren, verschenen 1554, afgehoord 1556. F. [21]-[21]v afhoring.
- 288 20e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede, geschoten 20 mei 1555, verschenen 1555, afgehoord 1557. F. 1-2v akte van acceptatie; f. 23v *Ander uuytgeven van vacatien*; f. 25-25v afhoring.
- 289 21e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede, geschoten 20 mei 1555, verschenen 1556, afgehoord 1558. F. 21v-23 *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen*; f. 23v afhoring.
- 290 22e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede, geschoten 20 mei 1555, verschenen 1557, afgehoord 1560. F. 22v-24v *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen*; f. 25 afhoring.
- 291 23e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede, geschoten 20 mei 1555, verschenen 1558, afgehoord 1560. F. 23v-24 *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen*; f. [25]-[25]v afhoring.
- 292 24e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede, geschoten 20 mei 1555, verschenen 1559, afgehoord 1561. F. 25-26v *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen*; f. 29 *Ander uuytgeven*; f. 29v-[30] afhoring.
- 293 25e rekening van dezelfde als voren, van de extraordinaris bede, geschoten 20 mei 1555, verschenen 1560, afgehoord 1562. F. 26-29 *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen*; f. 43 *Ander uuytgeven*; f. 43v-44 afhoring.
- 294 Rekening van Bruinink van Wijngaarden, rentmeester van Beoosterschelde, van de bede geschoten 20 september 1570, verschenen 1569, afgehoord 1574. F. 26-28 *Ander uuytgeven van bodeloonen ende vacatien*.
- 295 Rekening van dezelfde als boven, van de bede geschoten 20 september 1570, verschenen 1570, afgehoord 1574. F. 25-26v *Ander uuytgeven van bodeloonen ende vacatien*.
- 297 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de extraordinaris bede, op te brengen door de baanders, geschoten 18 oktober 1553, afgehoord 1547. F. [i]-3v akten; f. 10v-12 *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 12v afhoring.
- 298 Rekening van dezelfde als boven, van de extraordinaris bede, op te brengen door de baanders, geschoten 15 mei 1554, afgehoord 1557. F. 13-14v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 15v afhoring.
- 299 Rekening van dezelfde als boven, van de extraordinaris bede, op te brengen door de baanders, geschoten 20 mei 1555, afgehoord 1557. F. 12-12v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 13v afhoring.
- 300 Rekening van dezelfde als boven, van de extraordinaris bede, op te brengen door de baanders, geschoten 18 mei 1558, afgehoord 1560. F. 15-17v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 18v afhoring.
- 301 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van

Archievenlijst

- de kapitale omslag, geheven 1544, afgehoord 1547. F. 1-2v octrooi; f. 9-9v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende boedeloorn*; f. 10v afhoring.
- 302 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de kapitale omslag, geheven 1547, afgehoord 1549. F. 1-2v octrooi; f. 10-12v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 13v afhoring.
- 303 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de kapitale omslag geheven in 1553, de achtste penning van de huizen in de steden en de verkoop van renten ten laste van het land, geaccepteerd en geoctrooieerd 28 april 1553, afgehoord 1554. F. 1-2v acceptatie en octrooi; f. 11-12v *Ander uuytgeven van vacatien, reysen ende bodeloorn*; f. 13v afhoring.
- 304 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de impost op het zout, geoctrooieerd 13 oktober 1547, afgehoord 1549. F. 4-4v afhoring.
- 305 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de imposten op wijn en bier, gesleten op het platteland, geheven 18 mei 1547-17 mei 1549, afgehoord 1549. F. 8v-10v *Ander uuytgeven van vacatien ende reysen*; f. 14v afhoring.
- 306 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten op wijn en bier, gesleten op het platteland, geheven 18 mei 1549-17 mei 1550, afgehoord 1550. F. 1-1v akte van acceptatie; f. 11v afhoring.
- 307 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten op wijn en bier, gesleten op het platteland, geheven 18 mei 1550-17 mei 1551, afgehoord 1551. F. [10]-[10]v afhoring.
- 309 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, geheven 1 juni 1552-31 mei 1554, afgehoord 1554. F. [i]-[ii] akte van acceptatie; f. [35]-[35]v afhoring.
- 310 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1 juni-31 december 1554, afgehoord 1556. F. 32-32v afhoring.
- 311 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1555, afgehoord 1556. F. 23 afhoring.
- 312 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1556, afgehoord 1557. F. 18-18v afhoring.
- 313 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1557, afgehoord 1558. F. [i]-[ii]v akte van acceptatie; f. 25v afhoring.
- 314 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1558, afgehoord 1560. F. 25-25v afhoring.
- 315 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1559, afgehoord 1560. F. 20 afhoring; f. 22-23v akte van acceptatie.
- 316 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1560, afgehoord 1561. F. 21 afhoring.
- 317 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1561, afgehoord 1562. F. 1-2v akte van acceptatie; f. 22v-23 afhoring.
- 318 Rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1563, afgehoord 1564. F. 2-2v octrooi; f. 17v afhoring; f. 18-19v akten van commissie.
- 319 1e rekening van Bruinink van Wijngaarden, rentmeester van Beoosterschelde, van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, geheven 1565, afgehoord 1566. F. 2-3v octrooi; f. 16v-17 afhoring.
- 320 2e rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1566, afgehoord 1567. F. 1-2v octrooi; f. 12v-13 afhoring.
- 321 3e rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1567, afgehoord 1568. F. 1-2v octrooien; f. 12v afhoring.
- 322 4e rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1568, afgehoord 1569. F. [i]v-1v akte van commissie en octrooi; f. 13 afhoring.

Archievenlijst

- 323 5e rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1569, afgehoord 1570. F. 11v-12 afhoring.
- 324 6e rekening van Bruininck van Wijngaarden, rentmeester van Beoosterschelde, van de imposten op wijn, bier, gemaal en geslacht, geheven 1 januari-31 maart 1570, afgehoord 1570. F. [i]v octrooi; f. [7]-[8]v *Ander uuytgeheven van vaccatien ende reysen*; f. [8]v-[9] afhoring.
- 325 7e rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 13 augustus-31 december 1570, afgehoord 1570. F. 19v afhoring.
- 326 8e rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 1 januari-12 augustus 1571, afgehoord 1572. F. 16 afhoring.
- 327 9e rekening van dezelfde als voren, van de imposten als voren, geheven 13 augustus-31 december 1571, afgehoord 1572. F. 16 afhoring.
- 330 Rekening van Jeronimus van Serooskerke, rentmeester van Beoosterschelde, van de tiende penning van de huizen in de steden, van de tienden en van de losrenten, en van de twintigste penning van de lijfrenten, geheven 1558, afgehoord 1560. F. 18v afhoring.
- 331 Rekening van dezelfde als voren, van de verkoop van renten ten laste van het land, geoctroieerd 14 september 1553, afgehoord 1554. F. 11v afhoring; f. 12v-13v akte van acceptatie.
- 332 Rekening van dezelfde als voren, van de verkoop van renten ten laste van het land, geoctroieerd 22 november 1554, afgehoord 1556. F. 1-2v akte van acceptatie; f. 9v-10 afhoring.
- 333 Rekening van dezelfde als voren, van de verkoop van renten ten laste van het land, geoctroieerd 3 juli 1559, afgehoord 1560. F. 12v-13 afhoring; f. 14-15v akte van acceptatie.
- 334 Rekening van dezelfde als voren, van de verkoop van renten ten laste van het land, geoctroieerd 13 oktober 1570, afgehoord 1571. F. 1-1v akte van machtiging en extract uit resolutie; f. 6-6v afhoring.

FAMILIEARCHIEF VAN BORSSELE VAN DER HOOGHE (archieff 68)

Inventaris: K. Heeringa, 'Beschrijving eener verzameling charters en papieren, afkomstig van jhr. A.W. van Borssele, heer van Borssele, berustende in de Rijksarchieffbewaarplaats in Zeeland', *Verslagen omtrent 's Rijks Oude Archieven* 39 (1916) p. 126-214 (bijgewerkte fotokopie, studiezaal ZA).

- 58 Register van oorkonden, in het bijzonder betrekking hebbende op het geslacht van Borssele (1277-1660).
- 105 Stukken dienende tot bewijs van de adellijke afkomst van Philips Jacob van Borssele, 1410-1759 (grotendeels afschriften).

AANWINSTEN 1960-17 (archieff 33.2)

Inventaris: G.F. Sandberg, Inventaris van de Aanwinst 1960 nr. 17 (1965; typoscript op studiezaal ZA).

- 311 Uittreksel uit de registers van ontvangen akten der stad Middelburg, berustende op het Secret Comptoir, nrs. 77-79, over 1459-1549 (ca. 1800).
- 351 Uittreksels uit de rekeningen van de stad Middelburg over 1365-1366, 1417-1433 (19e eeuw).

HANDSCHRIFTEN (archieff 33.1)

Inventaris: door W.S. Unger, 1955, herzien door A.F. Franken, 1990 (typoscript op studiezaal ZA).

- 11 Afschriften van verschillende stukken (16e eeuw), door J.W. te Water (18e eeuw).
- 847a Excerpten uit de registers ten rade van Middelburg, 1532-1566, door H.M. Kesteloo (laatste kwart 19e eeuw).

Archievenlijst

- 847b Idem, 1566-1584.
1140 Voorbodenboek van Zierikzee (eind 16e eeuw).

GEMEENTEARCHIEF MIDDELBURG, VERZAMELING HANDSCHRIFTEN EN AANWINSTEN (archief 1854)

Inventaris: in handschrift op studiezaal ZA en via internet.

6. Aanwinsten 1976-1999. Hierin nog op te nemen: Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen van Middelburg over de jaren 1454-1456. Handschrift ca. 1925-1940. In 1983 overgedragen door het toenmalige Bureau van de Rijkscommissie voor Vaderlandse Geschiedenis.

OUD-ARCHIEF VAN DE STAD VEERE (archief 2000)

Inventaris: in handschrift op studiezaal ZA en via internet.

- 164 Stukken, ingekomen bij baljuw, burgemeesters, schepenen en raad, 1464-1557.
165 Idem, 1558-1574.
311 Rood costumboek, aangelegd ca. 1480, bijgehouden tot 1571.
312 Zwart register. 'Staetut boeck der stede van der Veere', aangeelgd 16e eeuw en vervolgd in de 17e.
357 Burgemeestersrekening, 7 november 1467-5 november 1468.
Idem, 5 november 1468-4 november 1469.
Idem, 4 november 1469-3 november 1470.
Idem, 20 oktober 1481-19 oktober 1482.
Idem, 18 oktober 1483-17 [= 15] oktober 1484.
Idem, 1 januari-31 december 1489. F. 53-54v *Ander uitgeven van boodeloonen ende vacancien dit jair deser rekeninge*.
358 Kwartiermeestersrekening, 1 juni 1503-31 mei 1504.
359 Idem, 1 juni 1506-31 mei 1507.
360 Idem, 1 januari-31 december 1541. F. 10v-12 *Extraordinaris uitgeven*.

ARCHIEF VAN DE HEREN VAN VEERE EN ZANDENBURG (archief 2750)

Inventaris: in handschrift op studiezaal ZA.

Losse stukken, oorkonden, brieven etc.: nrs. 43 (1472), 108 (1478), 387 (1472), 388 (1467-1474), 414 (1487), 428 (1497).

- 125 Rekening van een oorlogsschip, uitgerust voor de haringteelt van 1481 door stuurlieden van Veere, Westkapelle, Vlissingen en Brouwershaven.
126 Rekening van Mr. Gerrit van Gronsselt van ontvangsten en uitgaven tijdens zijn reizen in opdracht van de heren van Veere en Beveren, alsmede van wedden enz., over de jaren 1483-1487.
158 Rekening van Mr. Cornelis Jacopz. van der Vere, licentiaat in de rechten, van de ontvangst te Veere van de domeinen, accijnzen en andere inkomsten, en van de uitgaven ten laste daarvan, 1 januari-31 december 1491. F. 55-59 *Ander uitgeven van vacancien ende bodeloonen*.
159 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1492. F. 55-62 *Ander uitgeven van vacancien ende bodeloonen*.
160 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1493. F. 55v-61 *Ander uitgeven van vacancien ende boodeloonen*.
161 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1494. F. 54-57v *Ander uitgeven van vacancien ende boodeloonen*.
162 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1496. F. 42v-45 *Ander uitgeven van vacancien ende bodeloonen*.

Archievenlijst

- 163 Rekening van Willem Moensz., rentmeester van Veere, 1 januari-31 december 1501. F. 32v-34v *Vacancien ende bodeloonen*.
- 164 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1505. F. 30-31 *Vacancien ende boedeloonen*.
- 165 Rekening van dezelfde als voren, 1 januari-31 december 1507. F. 30-30v *Vacancien ende bodenloon*.
- 171 Rekening van Marc Simonsz. van het uitrusten van een karveel voor de heer van Veere, begonnen 23 aug. 1481.
- 188 Burgemeestersrekening van Vlissingen, 25 november 1466-24 november 1467.
- 189 Idem, 25 november 1471-24 november 1472.
- 190 Idem, 25 november 1472-24 november 1473.
- 191 Idem, 25 november 1473-24 november 1474.
- 192 Idem, [16] augustus-25 november 1475.
- 193 Idem, 25 november 1475-24 november 1476.
- 194 Idem, 25 november 1476-24 november 1477.
- 195 Idem, 25 november 1477-24 november 1478.
- 196 Idem, 25 november 1478-24 november 1479.
- 198 Idem, 25 november 1468-24 november 1469.
- 199 Idem, 25 november 1469-24 november 1470.
- 205 Burgemeestersrekening van Westkapelle, 25 november 1482-25 november 1483.
- 206 Idem, 25 november 1485-25 november 1486.
- 207 Idem, 25 november 1486-25 november 1487.
- 309 Burgemeestersrekening van Brouwershaven, 1468.
- 311 Rekening van de uitrusting door Brouwershaven van een karveel tegen de Fransen, 1477. Rubriek: *Uuytgeven van dachvairden*.
- 375 Brief van Lodewijk van Gruuthuse aan Hendrik van Borsele, 1470.

GEMEENTEARCHIEF ARNEMUIDEN (archief 1200)

Inventaris: F. de Klerk, *Inventaris van de archieven van de Gemeente Arnemuiden, 1431-1557 (1892)* (Goes 1996).

- 2 'Groot Privilegeboek': afschriften van privileges van de stad Arnemuiden, (1217) 1574-1730 (17e en begin 18e eeuw).

Gemeentearchief Goes

OUD STADSARCHIEF VAN GOES

Inventaris: H. Uil, *Inventaris van het archief van de stad Goes (1267) 1449-1851 (1927)* (Goes 1980).
Goese inventarissen nr. 1.

- 188 Ingekomen stukken en concepten en minuten van uitgegane stukken van het stadsbestuur, 1532-1549.
- 189 Idem, 1551-1565.
- 190 Idem, 1566-1569.
- 191 Idem, 1570-1571.
- 676 Voorbodenboek, 1469-1564.
- 685 Afschriften van publicaties van de landsheren, stadhouders, rentmeesters, Staten van Zeeland en Staten-Generaal, (1515) 1564-1607.
- 3555 Resoluties van burgemeesters en schepenen betreffende te behandelen zaken op de dagvaarten van de Staten van Zeeland.

Archievenlijst

Gemeentearchief Schouwen-Duiveland

OUD ARCHIEF VAN DE STAD ZIERIKZEE

Inventaris: in handschrift.

Diverse charters.

Extract-resoluties 1528-1548.

voorl. nr. 125 Afschriften van keuren, verordeningen en privileges, 1289-1581.

Gemeentearchief Tholen

OUD ARCHIEF VAN DE STAD THOLEN

Inventaris: in handschrift.

Losse stukken, oorkonden, brieven etc.: voorl. nrs. 92, 602 (beide uit 1463).

180 Burgemeestersrekening, 13 mei 1472-13 mei 1473. F. 12v [Vreedschepen].

181A Idem, 13 mei 1493-13 mei 1494. F. 3-3v *Ander uytgeven van reysen*.

181B Idem, 13 mei 1494-13 mei 1495. F. 3v-4 *Ander uytgeven van reysen ende platingen*.

182 Idem, 13 mei 1495-13 mei 1496.

183 Idem, 13 mei 1496-13 mei 1497.

184 Idem, 13 mei 1497-13 mei 1498. F. 5-5v *Ander uytgeven van reissen*.

185 Idem, 13 mei 1498-13 mei 1499. F. 5-6 *Ander uytgeven van reysen*.

186 Idem, 13 mei 1538-13 mei 1539. F. 6-6v *Uytgeven van reysen*.

188 Idem, 13 mei 1565-13 mei 1566.

189 Idem, 13 mei 1566-13 mei 1567. F. 7v-11 *Ander uytgeven van reysen ende bode-
loon*.

Veere, zie Zeeuws Archief

Zierikzee, zie Schouwen-Duiveland

Overige archieven

Koninklijk Huisarchief, Den Haag

A 11 (Willem van Oranje), XI 26 Stukken betreffende Zeeland

Collectie Japikse (afschriften van brieven, gemaakt ten behoeve van Japikse's uitgave van de correspondentie van Willem van Oranje)

Nationaal Archief Den Haag

ARCHIEF VAN DE GRAVEN VAN HOLLAND (archief 3.01.01)

Inventaris: J.C. Kort (ed.), *Het archief van de graven van Holland 889-1581*. 3 dln. ('s-Gravenhage 1981). Rijksarchieven in Holland. Inventarisreeks nr. 23.

N.B. Zie de toelichting aan het begin voor de hier niet opgenomen archivalia.

Losse brieven, oorkonden etc.: 28, 49*, 78, 653

- 33 Register van stukken inzake de lijftocht van hertogin Margaretha van Brieg, 1366-1372.
- 90 Register 'Voorne B' = afschrift van register 'Voorne A', afschrift ca. 1450.
- 196 Memoriale 'EL 9', 1381.
- 240 Register 'Privilegia ducis Caroli', register met stukken van hertog Karel van Bourgondië, aartshertog en Rooms-koning Maximiliaan en aartshertog Filips van Oostenrijk, 1470-1500.
- 303 Groot register Zeeland 'EL 20' van akten van graaf Willem III, 1317-1336.
- 304 Klein register Zeeland 'EL 13' van akten van graaf Willem III, 1317-1336.
- 305 Register 'Zeeland D' van akten van Willem V als graaf, 1351-1354.
- 1373 Rekening van IJsoud van de kost van graaf Willem IV, 30 maart 1345-3 oktober 1345.
- 1415 Staat van de contrasommen van de kost van graaf Willem V, 22 november 1349-27 maart 1350.
- 1945 Rekening van Daniel van de Merwede, ridder, als baljuw van Zuidholland, 13 september 1333-13 oktober 1334.
- 2147 Register 'Copies tirées d'un registre, qui regardent les chartes des comtes d'Hollande et de Zélande et la seigneurie de Frise, cas T'. Afschriften van documenten betreffende Holland en Zeeland uit het archief van Henegouwen, opge- maakt 1563.

ARCHIEF GRAFELIJKHEIDSREKENKAMER, REKENINGEN (Rek. Rek.) (ar- chief 3.01.2702)

Inventaris: in handschrift.

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet opgenomen archivalia.

- 5576 Rekening van Jan Ruychrock, rentmeester-generaal van de goederen van Frank van Borsele, graaf van Oostervant, 9 oktober 1437-8 oktober 1438. F. 44-54v *Groot foureyn*; f. 60-69 *Bodeloon*.
- 5578 Rekening van Jan (de) Zadeleer, rentmeester-generaal van de goederen van de graaf van Oostervant, 25 februari 1453-24 februari 1454. F. 47-50v *Groot foureyn*; f. 51-54 *Bodeloen*; f. 58v-62v *Clein foureyn*.
- 5580 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1456-24 februari 1457. F. 61v-65v *Clein fourein*.
- 5581 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1457-24 februari 1458. F. 55-59 *Clein fourein*.
- 5582 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1458-24 februari 1459. F. 49v-51v *Groot foureyn*.
- 5583 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1459-24 februari 1460. F. 60v-64 *Clein fourein*.
- 5584 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1460-24 februari 1461.
- 5586 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1462-24 februari 1463. F. 54-56 *Groot foureyn*; f. 64-67v *Cleyn foureyn*.
- 5587 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1463-24 februari 1464. F. 62v-67 *Cleyn foureyn*.
- 5588 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1464-24 februari 1465. F. 65v-70 *Cleyn foureyn*.
- 5589 Rekening van dezelfde als voren, 25 februari 1465-24 februari 1466. F. 69-74v *Cleyn foureyn*.
- 5591 Rekening van Jan Brant, deken van St.-Maartensdijk, rentmeester-generaal van de goederen van de graaf van Oostervant, 25 februari 1467-25 februari 1468. F. 69-76 *Cleyn foureyn*.
- 5592 Rekening van Jacob uut Borsselen, deken van Oostvoorne, rentmeester-generaal

Archievenlijst

van de goederen van de graaf van Oostervant, 25 februari 1468-25 februari 1469.
F. 56v-60v *Groot foureyn*; f. 61-64 *Bodeloon*; f. 69-76v *Cleyn foureyn*.

ARCHIEF GRAFELIJKHEIDSREKENKAMER, REGISTERS (Rek. Reg.) (archief 3.01.27.01)

Inventaris: in handschrift.

- 1 Rood register A (register van ordonnanties, instructies etc.), beginnend 1445.
- 3 Groen register (register van ordonnanties, instructies etc.). Aangelegd ca. 1460-1488.

ARCHIEF VAN HET ALGEMEEN RIJKSARCHIEF 1800-1940 (archief 2.14.03)

Inventaris: in handschrift.

- 785 Uittreksels van jhr. Th. van Riemsdijk uit de rentmeestersrekeningen van Holland en Zeeland, 1304-1358.
- 786 Als voren uit de rentmeesters-, baljuws- en andere rekeningen, 1358-1418.

ARCHIEF VAN DE GRAVEN VAN BLOIS (archief 3.19.10)

Inventaris: A.A.M. Schmidt Ernsthause (ed.), *Archief van de graven van Blois, 1304-1397* ('s-Gravenhage 1982). Rijksarchieven in Holland. Inventarisreeks nr. 26.

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet opgenomen archivalia.

- 45 Rekening van Jan Tolnaer voor heer Jan van Blois, 12 nov. 1368-25 dec. 1369. F. 57v-81v *Van daghelixen costen*; f. 82- *Van boodscappen ende brieven te draghen*.

COLLECTIE GOLDBERG (archief 2.21.006.51)

Inventaris: A.H. Martens van Sevenhoven, 'Beschrijving eener verzameling stukken, afkomstig van jhr. J. Goldberg', *VROA* 36 (1913) p. 275-325.

- 358 I Register van resolutiën der Staten van Zeeland en hunne Gecommitteerde Raden, 1532-1752.

HANDSCHRIFTEN DERDE AFDELING TOT EN MET 1950 (archief 3.22.01.01)

Inventaris: J. Jaeger (ed.), *Handschriften Derde Afdeling tot en met 1950* ('s-Gravenhage 1968).

- 2A-D Supplement tot het Groot-charterboek van Holland etc., bevattende afschriften van oorkonden van de hand van F. van Mieris, 1436-1482. Samengesteld 18e eeuw.
- 1355 Privileges van Zierikzee, afschrift eerste helft 16e eeuw.

HOF VAN HOLLAND 1428-1811 (archief 3.03.01.01)

Inv.: in handschrift.

Op de website van het Nationaal Archief is een nieuwe inventaris verschenen: M.C. Le Bailly e.a., eds. *Inventaris van het archief van het Hof van Holland, Zeeland en West-Friesland. Nummer toegang 03.03.01.01* (Den Haag 2008).

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet opgenomen archivalia.

NASSAUSE DOMEINRAAD II (RAAD EN REKENKAMER BREDA TOT 1581, ANNA VAN BUREN) (archief 1.08.06)

Inventaris: S.W.A. Drossaers (ed.), *Het archief van de Nassause Domeinraad. II: Het archief van de Raad en Rekenkamer te Breda tot 1581: Stukken betreffende de rechten en goederen van Anna van Buren*. 5 dln. ('s-Gravenhage 1955).

Losse stukken: 671, 1309.

STATEN VAN HOLLAND VOOR 1572 (archief 3.01.03)

Inventaris: P.A. Meilink (ed.), *Archieven van de Staten van Holland vóór 1572* ('s-Gravenhage 1929; bewerkt door H.J.Ph.G. Kaajan, 1993).

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet opgenomen archivalia.

Regionaal Historisch Centrum Bergen op Zoom

OUD-ARCHIEF VAN DE STAD BERGEN OP ZOOM

Inventaris: W.A. van Ham, *Stedelijke archieven: Archief van de secretarie [van Bergen op Zoom]* (Bergen op Zoom 2000).

- 248 Stadsrekening, 1 maart 1480-28 februari 1481. F. 17-20v *Van den scencken.*
249.2 Idem, 1 maart 1484-28 februari 1485. F. 87v-94v *Van reysen ende voyaighen.*
250.2 Idem, 1 maart 1488-28 februari 1489. F. 122v-128v *Van schencken*; f. 190v-199v *Van diversen ende alderhande zaken.*

ARCHIEF VAN DE RAAD EN REKENKAMER VAN DE MARKIEZEN VAN BERGEN OP ZOOM

Inventaris: W.A. van Ham (ed.), *Inventaris van de archieven van de Raad en Rekenkamer van de markiezen van Bergen op Zoom*. 5 dln. ('s-Hertogenbosch 1980).

- 3683 Burgemeestersrekening van Tholen, 13 mei 1472-13 mei 1473. F. 5v-6 *Ander uitgeven binnen den jaere verteert ende verreyt*; f. 10v-11 *Ander uitgeven van gelden die de stede verleyt heeft int calyoette van mijn genadige heere, welke gelden die stede hiernaemaels ontfangen sal uuter calyoette*; f. 15v *Ander uitgeven toet hulpe van den vreedtscepen in der zee te leggen, welke gelden de stede ontfangen sal van dengenen dier toe gestelt sijn.*
3684 Stadsrekening Tholen 1548-1549.

Gemeentearchief Goedereede

ARCHIEF VAN HET STADSBESTUUR VAN GOEDEREDE TOT 1813

Inventaris: P.F.A. Vrolijk (ed.), *Inventaris van de archieven van de voormalige gemeente Goedereede* ('s-Gravenhage, Provinciale Inspectie der archieven in Zuid-Holland, 1977).

- 248 Burgemeestersrekeningen:
Rekening 1527.

Regionaal Archief Leiden

OUD ARCHIEF VAN DE STAD LEIDEN (Secretariearchief I, 1253-1575)

Inventaris: J.C. Overvoorde en J.W. Verburgt (eds.), *Archief der secretarie van de stad Leiden 1253-1575*. Inventaris en regesten (Leiden 1937).

- 382 Vroedschapsboek, 1464-1504.

België

Algemeen Rijksarchief Brussel

AUDIËNTIE

Inventaris: H. Nelis (ed.), *Inventaire analytique des archives de l'Audience et des papiers d'état* (Brussel 1992, herdruk: Algemeen Rijksarchief, toegangen in beperkte oplage, 109).

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet-opgenomen archivalia.

667 Accords, propositions et instructions concernant l'octroi des aides et subsides par les États provinciaux, 1545-1565.

REKENKAMER

Inventaris: A. Pinchart (ed.), *Inventaire des archives des Chambres des comptes, précédé d'une note historique sur ces anciennes institutions*, dl. 5 (Brussel 1879).

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet-opgenomen archivalia.

30943 Stadsrekening Brussel, 24 juni 1497-23 juni 1498. F. 38v-41v *Uuytgeven aen pro-senten in wijnen.*

30946 Stadsrekening Brussel, 24 juni 1500-23 juni 1501. F. 76-79v *Uuytgeven aen prosin-ten in wijnen.*

30947 Stadsrekening Brussel, 24 juni 1501-23 juni 1502. F. 56v-62 *Uuytgeven aen prosin-ten in wijne.*

32523 Tresoriersrekening van Brugge, 2 sept. 1470-1 sept. 1471. F. 57v-69 *Huutgheven van rijdeghelde.*

41301 Stadsrekening Mechelen, 1 november 1522-31 oktober 1523. F. 189-184[=194]: *Van presenten metten ommegange van sinte Rommouts ende van den Heyligen sacramente.*

41302 Stadsrekening Mechelen, 1 november 1523-31 oktober 1524. F. 189-193: *Van pre-senten metten ommegange van sinte Rommouts ende van den Heyligen sacramen-te.*

41303 Stadsrekening Mechelen, 1 november 1524-31 oktober 1525. F. 192-196: *Van pre-senten metten ommegange van sinte Rommouds ende van den Heyligen sacra-mente.*

41305 Stadsrekening Mechelen, 1 november 1526-31 oktober 1527. F. 193-198: *Van pre-senten metten ommegange van sinte Rommouts enden [sic] van den Heyligen sa-cramente.*

41313 Stadsrekening Mechelen, 1 november 1534-31 oktober 1535. F. 192-198: *Van pre-senten metten ommeganghe van Paesschen, van den Heyligen sacramente ende van sinte Rommouts.*

41318 Stadsrekening Mechelen, 1 november 1539-31 oktober 1540. F. 189-196v: *Van pre-senten metten ommeganghe [van] Paesschen ende van den Heyligen sacramente.*

Stadsarchief Gent

REGISTERS

Reeks 93 nr. 7 (Register G of Eerste Swarte boeck)

Archives de l'Etat à Mons

CHARTES DE LA TRÉSORERIE

Inventaris: G. Wymans (ed.), *Inventaire analytique du chartrier de la Trésorerie des comtes de Hainaut* (Brussel 1985).

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet-opgenomen archivalia.
Losse brieven, oorkonden etc.: 827, 898.

Frankrijk

Archives départementales du Nord, Lille (ADN)

SERIE B, COURS ET JURISDICTIONS, CHAMBRE DES COMPTES

B 1-20.216

Inventaris: M. Bruchet (ed.), *Répertoire numérique; série B. (Chambre des Comptes de Lille)*. 2 dln. (Lille 1921).

N.B. Zie de toelichting voor de hier niet-opgenomen archivalia.

B 7865 Rekening van de rentmeester-generaal van Henegouwen, 1 mei 1350-1 mei 1351.

B 17495 Burgemeestersrekening van Biervliet, 1402-1403.

B 17712 Bede van Holland.

CUMULUS

Inventaris: in handschrift.

16191 Rekening van Frank Natereel, rentmeester van Bewesterschelde, 17 februari 1336-9 februari 1337. Rubriek: *[It]em bi Vranken Natereel uutgheven van bodeghelde, van reysen ende van andren [perti]clen zonder letteren.*

16192 Rekening van Waddin Hendriksz., rentmeester van Beoosterschelde, 18 januari 1336-9 februari 1337.

Lijst van dagvaarten 1318-1572

TOELICHTING

De hierna volgende lijst geeft de basisgegevens uit de in dit deel opgenomen teksten weer. In de zes kolommen zijn achtereenvolgens opgenomen:

- 1) het volgnummer. Indien het geen feitelijke bijeenkomst betreft (zie hiervoor de inleiding), is dit nummer tussen teksthaken geplaatst.
- 2) de begindatum van de bijeenkomst. Alleen bij langdurige dagvaarten worden begin- en einddatum vermeld (dag en maand).
- 3) de plaats(en) van bijeenkomst en de plaatsen waarnaartoe bezendingen zijn ondernomen.
- 4) de convocerende instantie, meestal beperkt tot vorst, burggraaf, stadhouder, Raad (Hof), rentmeesters, ridderschap en (hoofd)steden.
- 5) de deelnemers. Van Raad en Ridderschap worden tussen haken de aantallen personen vermeld, van de voornaamste edelen ook de naam (door middel van een afkorting); van de steden en baljuwschappen alle namen, en wel in afkorting en alfabetische volgorde. Voor de gewesten wordt de volgorde Zeeland, dan Holland + West-Friesland, daarna de overige gewesten aangehouden; voor de standen eerst de Raad (het Hof) + de grafelijke ambtsdragers, dan de geestelijkheid, dan de ridderschap, dan de steden (strikt alfabetisch) en ten slotte het platteland. Als de plaats van bijeenkomst niet expliciet als deelnemer staat vermeld, is zijn sigle tussen haken geplaatst.
- 6) de onderwerpen. Tussen haken is de kruisverwijzing naar de delen en nummers van de *Dagvaarten Holland* toegevoegd.

De legenda van de afkortingen die in deze lijst gebruikt zijn, bevindt zich op een uitvouwbaar blad achterin dit deel.

**Afkortingen, behorende bij de Lijst van dagvaarten (p. XCVIII),
kolom deelnemers**

Ab	Abbenbroek	Gr	Goedereede
Ah	Ambachtsheren	Gv	Geervliet
Am	Arnemuiden	GZ	Gouverneur (superintendent) van Zeeland [de heer van Wacken]
Aw	Antwerpen		
B	Brielle		
Bg	Burggraaf, burggravin	HeGe	Henegouwse geestelijkheid
Bo	Borsele	HeRd	Henegouwse ridderschap (edelen), Henegouwse Raad
BO	Beoosterschelde		
Br	Brouwershaven	HeS	Henegouwse steden
BrRd	Brabantse ridderschap (Raad)	HeSt	Henegouwse staten
BrS	Brabantse steden	HGe	Hollandse geestelijkheid
BrSt	Brabantse Staten	HRd	Hollandse ridderschap (edelen)
BW	Bewesterschelde	Hs	Haamstede (dorp)
BZ	Bergen op Zoom	HS	Hollandse steden
Ch	(hertog) Karel (de Stoutte) als graaf van Charolais	HSt	Hollandse Staten
CLv	Commissaris(sen) van de landvoogdes	HZ	Hanzesteden
CV	Commissaris(sen) van de Vorst	Ka	Kats
D	Dordrecht	Kg	Kortgene
Db	Domburg	Lm	Leenmannen, vazallen, mansmannen (eventueel met aantal)
Dv	Duiveland	Lv	Landvoogd(es)
F	(de heren van de) Financie	M	Middelburg
Ge	Geestelijkheid (prelaten, abten, abdissen)	Ma	Middelburg (abt)
GG	Gouverneur-generaal	Mc	Mechelen
Go	Goes	Ms	Mons

N-B	Noord-Beveland	StBW	Staten van Bewesterschelde
P	Pensionaris van Prelaat en Edelen	StG	Staten-Generaal
PE	Prelaat en Edelen	StW	Staten van Walcheren
Pt	Putten	StWf	Staten van West-Friesland
Pv	Poortvliet	Sv	Stavenisse
R	Raad, Hof van Holland en Zeeland	Sw	Schouwen
RBO	Rentmeester Beoosterschelde	T	Tresorier van Zeeland
RBW	Rentmeester Bewesterschelde	TI	Tholen
Rd	Ridderschap (baanrotsen, riddersen, knechten, edelen, edele lieden, edele mannen) (eventueel met aantal)	Ub	bisschop van Utrecht (of diens Raad)
Re	Reimerswaal	V	Vorst
Rk	Rekenkamer (Den Haag)	Ve	Veere (stad)
RS	Raad van State	Vh	Veere (heer)
RVI	Raad van Vlaanderen	VI	Vlissingen
RZ	Rentmeester Zeeland	VL	Vier Leden (van Vlaanderen)
S	Steden (van Zeeland)	VIS	Vlaamse steden
SBO	Steden van Beoosterschelde	VISt	Vlaamse Staten
SG	Stadhouder(-generaal)	Vo	Voorne
Sm	Sint-Maartensdijk	Wa	Walcheren
Sp	Scherpenisse	Wf	West-Friesland
SR	Secrete (Geheime) Raad	Wk	Westkapelle
St	Staten	Ws	Westenschouwen
StBO	Staten van Beoosterschelde	Z	Zierikzee
		Z-B	Zuid-Beveland
		ZI	Zoutelande
		ZR	Raad van Zeeland
		ZSt	Zeeuwse Staten

Dagvaarten 1318

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1	I318 20-3-1318/ 30-4-1319 na 28-6	V Bg	Kats en Zierikzee Middelburg en Kats	Lm Lm BW, Lm BO	overleg met V overleg met burggraaf
3	I320 op of kort vóór 30-10	V	Middelburg	Rd, Lm; S, (M)	vierschaar
[4]	I322 12-1	(V)	Mechelen	S; HS	uitspraak Brabant-Holland (I 39)
[5]	21-10	V	Mechelen	Rd (3), Bg; M, Z; HRd, HS, HeRd, HeS, BrRd, BrS	huwelijksverdrag Brabant-Holland (I 41)
[5a]	4-12	V	Tournai	M, Z; HS; HeS, VIS	verdrag met Vlaanderen (I 41A)
6	29-12	S	Dordrecht	Bg; M, Z; HS	? (I 42)
[7]	I323 6-3	V	Parijs	M, Z; HS, HeS, VIS	vredesverdrag met Vlaanderen (I 43)
8	I324 30-9	V	Den Haag	Lm (2), Bg; M, Z; HRd, HS	uitspraak tussen welgeborenen en gemeenten Kennemerland (I 45)
9	I325 17-10	Rd	Den Haag	Ma; Rd (5), Bg; HRd	uitspraak stapelrecht van Dordrecht (I 46)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
10	I328 vóór of op 18-3	V	Middelburg	Lm BW (16)	nieuwe keur
11	vóór of op 7-4	V	Zierikzee?	Bg, Lm BO (20)	idem
[12]	I329 24-10	V	Brussel	Rd (3), Bg; M, Z; HRd, HS, HeRd, HeS, BrRd, BrS	huwelijksverdrag Brabant-Holland (I 50)
12a	I331 20-4	zoon van V	Middelburg	Bg, 'lude' van de graaf, (Lm)	vierschaar
13	na 16-10	V	Goes	Lm BW	overleg met V
14	I333 na 31-3	V	's-Gravenzande	Lm BW	idem
15	I334 na 17-5	V	Den Hout (Geert- truidenberg)	R, Bg; M, Re, Z, B; heer van Zeven- bergen, baljuw Putten; BrRd	grieven Zeeuwse edelen en steden tegen Bra- bant
[16]	30-8	V	Amiens	Bg; M, Z; HRd, HS, HeRd, HeS, BrRd, BrS	huwelijksverdrag Brabant-Holland (I 55)
17	I335 26-3	S	Sluis	M, Z; D, V1S	geschil Lübeck en Hamburg met Staveren (I 59)
18	I336 -3	V	Middelburg	?	vierschaar; bede
19	na 29-4	V	Zierikzee	Lm BO	vierschaar
20	26-5	Ha	?	Lm BO?	schade Brabantse oorlog
21	na 5-8	V	Kats	Jan van Henegouwen, Bg; Lm BW	heervaart tegen Friezen

Dagvaarten 1337

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
22	6-8	V	Zierikzee	Jan van Henegouwen, Bg; Lm BO	idem
23	9-12	Bg	Middelburg	Lm BW	wolstapel; bede
24	11-12	Bg	Zierikzee	Lm BO	idem; idem
[25]	I-4	V	Dendermonde	Rd (6), Bg, Ha, Kr, Vh; M, Re, Z; HRd, HS, HeRd, HeS, BrRd, BrS	vriendschapsverdrag Brabant-Vlaanderen-Holland en Zeeland; munt (I 60)
26	I341 29-1 en na 5-2	V	Antwerpen en Middelburg	'welgeboren lude ende ghemeente van Zeeland'	grieven tegen Vlaanderen
27	11-4 I342	V	Middelburg	Lm Z-B, Borsele, Wa, Lm BO (7)	overleg met landsheer; vierschaar
28	9-3	V	Middelburg	'alle die ghesworne bewesten Yerseke in Zootbeveland'; Lm Wa	overleg met landsheer
29	15-3	V	Kats	Lm Z-B, Borsele, Lm en schouten Pv, Sm, Sp, Sv, Tl, Lm Dv, Sw, Wa, Lm en schouten N-B	idem; consent bede
30	I343 na 7/9-3	V	Middelburg	RBO; Lm BW, BO; Z, (M)	overleg met landsheer
31	tussen 23-8-1343 en 20-8-1344	R	Schiedam	ZR; S; HS?	verbod koren en bier (I 66)
32	9-9	SG	Zierikzee	Lm Dv, Sm, Sp, Sv, Sw	?
33	I3-9 I344	SG	Middelburg	Lm BW, N-B, Wa, Borsele, Z-B	overleg met landsheer
[34]	22-8	V	Den Haag	R; M, Z	? (afgelast) (I 67)
35	21-11	V	Zierikzee	Lm BO; 'veynoete' e.a. (26)	vierschaar; land beoosten Duiveland
36	28-11	V	Tiel	Ma; Rd (2); M, (Z); HRd, HS	huwelijksverdrag Holland-Gelre (I 69)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
37	I345 tussen 1-1 en 29-6	S	Mons	M; HS, (Mons)	? (I 73)
38	30-4	V	Bergen op Zoom	'goede lude' Zeeland	overleg met landsheer
39	21-6	V	vóór Utrecht	Rd (5); M, Z; HRd, HS	financiering en borgstelling ten behoeve van V (I 72)
40	I346 20-4	V (keizerin)	[Scherpenisse]- Tholen	Lm Sw; Z	?
41	I347 25-1	V	Geertruidenberg	Ma; 'vele lude'; HRd, HS	?; uitspraak over Zierikzee (I 91)
42	15-2	V	Reimerswaal	Lm, Ah BO	overleg met landsheer
43	18-2	V	Middelburg	Lm BO	idem
44	na 11-4	V	Zierikzee	Lm BO	idem
45	na 14-4	V	Haamstede	Lm BO	idem
46	na 26-4	V	Zierikzee	Lm BO	idem
47	8-5	V	Middelburg	Lm Z-B	idem
48	-6	R	Geertruidenberg	S; HS; HeS	dagvaart van de drie landen (I 01)
49	11-12	V	Den Haag	Rd (3); Vh; HRd, HS	afhoren rekeningen (I 114)
50	I348 vóór 29-4	V	Middelburg	Lm en schouten BO	bede
51	10-8	V	Zierikzee	Lm en schouten BO	overleg met landsheer (krijgstocht naar Utrecht?)
52	na 8-II	V	Zeeland	Rd (1); M, Z	munt
53	I349 10-3	?	Geertruidenberg	Rd (8); M, Z; HRd, HS	bezegeling akte van afstand graafschappen (I 124)

Dagvaarten 1350

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
54	3-7	V	Middelburg	Rd (1); (M), Z	munt
55	12-7	V	Zierikzee	Lm Dv; Pv, Sm, Sp, Sv, Sw, Tl	overleg met landsheer (heervaart)
56	na 11-8	V	[Zierikzee?]	Ah, gemeenten van de zes delen van Sw; Z	kosten dijk aanleg
57	19-12	V	Middelburg	R; M, Z	afhoren rekening
	1350				
58	10-1	V	Middelburg	R; M, Z	afhoren rekeningen
59	12-2	V	Walcheren	Lm, Rd (17); M, Z	overdracht Zeeland door keizerin Margaretha
60	15-9	V	?	Rd (1); M	?
61	20-12	V (gravin Margaretha)	Zierikzee	Lm Dv; Sm, Sp, Sv, Sw	? (heervaart en bede)
	1351				
62	18-1	V (gravin Margaretha)	Zierikzee	Rd (6); M, (Z); HRd	trouw aan Margaretha van Henegouwen (I 134)
63	na 26-1	V (gravin Margaretha)	Zierikzee	Rd (24), Lm Dv, Sw	zoen Zeeuwse edelen
64	ca. 8-3	V (gravin Margaretha)	Tholen	Lm BO	? (berechting volgens nieuwe keur)
65	ca. 9-4	koningin van Engeland	Calais	M, Z; D	bijlegging geschillen Margaretha van Henegouwen-Willem V (I 140)
66	12-4	V (hertog Lodewijk)	Zierikzee	Rd en Lm BO	aanspraken op het graafschap?

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
67	24-4	V (hertog Lodewijk)	Zierikzee	Lm Z-B	idem?; (bijstand Margaretha)
68	11-6	V (gravin Margaretha)	Zierikzee	Lm BO	?
69	8-10	V	Zierikzee	Lm Sw; Z; HS	bede voor hulp aan Geertruidenberg; afhoren rekening (1 158)
70	22-10	V	Goes	M; Z; HS	grafelijke beoorkonding (1 159)
71	1352 9-6	V	Zierikzee	R; S, (Z); HS	bestuurshandelingen (1 170)
72	12-8	V	Dordrecht	R; M; Z; HS, D	idem (1 176)
73	18-8	V	Geertruidenberg	R; S; HS	idem (1 177)
74	24-9	V	Den Haag	R; S; HS	idem (1 178)
75	1353 5-2	V	Zierikzee	R; Z	idem
76	16-2	V	Zierikzee	R; M; Z	idem
77	16-3	V	Zierikzee	R; M; Z	idem
78	18-6	V	Kats	Lm en schouten Dv e.a.	overleg met V (heervaart)
79	25-6	V	Middelburg	R; M; Z	bestuurshandeling
80	8-12	V	Middelburg	R; M	rechtspraak (vierschaar)
81	1354 20-1	V	Middelburg	R; M; Z; HS	idem (1 192)
82	15-7	V	Middelburg	R; M; Z; HS	afhoren rekening (1 198)
83	1356 26-4	V	Kats	Lm en schouten Sw	consent bede: 12 gr. van het gemet
84	8-5	RBO	Duiveland	R; RBO; Lm Dv	betaling bede

Dagvaarten 1357

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
85	14-8	RBO	Schouwen	RBO, klerk; Lm Sw	achterstal bede
86	8-II	V	Den Haag	R; knapen; M, Z; HS	grafelijke uitspraak (I 210)
87	1357	V	Middelburg	Lm BW en BO	vierschaar
88	na 6-3	V	Middelburg	Lm en schouten Z-B, BW	overleg met landsheer
89	na 12-3	V	Biervliet	R; S; HS, HeS, VIS	overleg met graaf van Vlaanderen (I 213)
90	13-3	V	Biervliet	R; Rd Wa, Z-B, Borsele, Lm BO; (M), Z, HS	idem (I 214)
91	26-3	V	Middelburg	Lm BW	nieuwe landkeur
92	na 5-4	V	Middelburg	Lm en schouten BW	kosten krijgsdienst Hogewoerd
93	11-4	V	Bergen op Zoom	ZR (1); Bg; Rd N-B, Wa, Z-B, Borsele; (M), Z	overleg met Raad van de hertog van Brabant
94	na 12-4	V	Kats	Lm BW, Lm BO	?
[95]	23-4	V	?	M, Z; HS	overeenkomst met Gelre (I 215)
96	13-5	V	Biervliet	R; Rd (10), Bg; M, Z, HRd, HS; HeRd, HeS, VIS	overleg met graaf van Vlaanderen (I 216)
97	1358	R, S?	Oudenaarde	R; S; HS, HeS, VIS	idem (I 228)
98	5-6	R, S?	Mechelen	R; Rd (5); M, Z; HRd, HS; HeRd, HeS	uitspraak geschil tussen Albrecht en Lodewijk van Beieren over bestuur graafschappen (I 229)
99	16-6	R	Rotterdam	R; S; HS	betaling aanspraken van Lodewijk de Romein (I 230)
100	4-7	V	Dordrecht	R; S; HS	? (I 234)
101	19-8	V	Geertruidenberg	R; S; HS, HeS	grafelijke uitspraak (I 237)
102	16-9	V	Geertruidenberg	R; Ma; Rd (4); S; HS	bestuurshandelingen (I 238)
103	2-10	V	Middelburg of Kats?	BW	consent bede: 12 gr. van het gemet
	ca. 11-II	V			

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
104	14 of 21-11	R, S	Ath	R; S; HS, HeS	toestand graaf Willem V (I 242)
105	30-12	V	Dordrecht	R; Rd (8); M, Z; HRd, HS	heervaart naar Heusden (I 244)
	I359				
106	3-2	V	Ath	M, Z; HS, HeS	toestand graaf Willem V (I 245)
107	17-2	V	Dordrecht	Rd (6); M; HRd, HS	bestuurshandelingen (I 246)
108	10-3	V	Schiedam	ZR, Rd (4). Bg, vrouwen van Ve en Pt; S, M; HRd, HS	rebellie van Delft (I 247)
109	21-3	V	Kats	Bg, vrouwe van Pt, 'heerscep' van Ab, Ah BO, BW	beleg van Delft?
[110]	20-4	V	?	M, Z; HS	overeenkomst met Gelre (I 250)
111	11-5	V	vóór Delft	ZR, Ah, Lm BW, Lm BO, Ah Sw, Wa; S; HRd, HS	beleg van Delft (I 251)
112	19-6	V	Den Haag	M; HRd, HS	idem (I 253)
113	2-7	V	Zierikzee	ZR, Rd (3); Lm Dv, Sw, Wa, Z-B	betaling bedde: 12 gr. van het gemet
114	21-7	V	Middelburg	Lm N-B, Wa, Z-B, Borsele	vierschaar
115	28-7	V	Middelburg	schouten N-B, Sw, Wa, Z-B, Lm N-B	opgave landbezit tegenstanders van hertog Albrecht
116	26-8	V	Ath	R, ZR; S?; HS	toestand graaf Willem V (I 258)
117	26-9	V	Goes	R, Rd (3), Lm Sw (3), Wa, Borsele, baljuw Re; M, Z	vierschaar; zoen met Middelburg
118	na 26/29-10	V	Middelburg	Rd (5), Lm Wa, Lm (8)	overleg met landsheer
119	3/9-11	V	Geertruidenberg	R; S; HS, HeRd, HeS	belening heer van Arkel (I 259)
120	17-11	V	Geertruidenberg	R; S; HS, HeRd, HeS	overleg met landsheer (I 260)
	I360				
121	6-10	Blois	Geertruidenberg	R; S; HS, HeRd, HeS	inval graaf van Loon in het Land van Heusden (I 267)

Dagvaarten 1361

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1361				
122	na 9-3	V	Middelburg	Lm N-B, Wa, Z-B, Borsele	vierschaar
123	na 1-4	V	Goes	Lm Z-B	overleg met landsheer
124	na 7-4	V	Zierikzee	Lm Dv, Sm, Sp, Sv, Sw	vierschaar
125	15-4	V	Geertruidenberg	R; Rd; S?; HRd, HS, HeRd, HeS	aanspraken koning van Engeland namens Machteld van Lancaster (I 268)
126	9-5	V	Goes	ZR; Lm	overleg met landsheer
127	18-5	V	Rotterdam	R; S; HRd, HS	idem (I 271)
128	30-5	V	Halle	R; S; HS, HeRd, HeS	aanspraken Machteld van Lancaster (I 272)
129	17-6	Machteld van Lancaster	Zierikzee	ZR; S?, (Z)	idem (I 274)
130	8-8	V	Rotterdam	R; Bg, S; HS, HeRd, HeS	idem (?) (I 278)
131	na 9-9	V	Zierikzee	R; Ma; Rd (3); (Z); D	overleg met landsheer
132	19-10	V	Nieuwenhove	Rd (5); Z; HS	belening Zweder van Abcoude met Putten en Strijen (I 284)
133	13-11	V	Middelburg	R; Rd (7); M; Z; HS	overleg met landsheer (I 285)
[134]	22-12	V	Mons	Rd; HRd	idem (I 287)
135	1362 13-1	Blois e.a.	Breda	Ge; Rd (2); S; HRd, HS; HeRd, HeS, HeGe	vergelijk hertog Albrecht met Machteld van Lancaster (I 289)
136	13-3	V	Den Haag	R; ZR; S; HS	onrust te Dordrecht (I 290)
137	21-4	V	Reimerswaal	R; M; (Re), Vl, Wk, Z; HRd, HS; HeRd, HeS	'ghebreke' van hertog Albrecht aan Holland (I 292)
138	28-4	Blois	Tholen	R; S; HS	conflict hertog Albrecht-Dordrecht (I 293)
139	5-5	V	Kats	ZR; Lm; S	consent bede: 6 gr. van het gemet; bezegeling financiering

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
140	30-6	Blois	Gouda	R, ZR; S; HS	bestuur graafschappen (I 294)
141	11-10	V	Geertruidenberg	R; S; HS	? (I 300)
	1363				
142	8-4	V	Zeeland	?	consent bede: 10 d. gr. van het gemet
143	5-7	V	Halle	R, ZR, HeRd	ambassade naar Engeland? (I 304)
144	23-7	Blois?	Rotterdam	R; Rd (2); S; HS	stadhouderschap van Holland en Zeeland voor Jan van Blois (I 305)
145	7-12	ZR, S	Zierikzee	raden van Blois, ZR; S, (Z)	resultaat ambassade naar Engeland?
	1364				
146	25-4	V	Geertruidenberg	Rd; S; HRd, HS, HeRd, HeS	verklaring inzake aanspraken Engelse koning (I 316)
147	2-7	V	Haarlem	Rd (2); Z; HRd, HS	? (I 317)
148	23-9	V	Schiedam	R, ZR; S; HS	? (I 322)
	1365				
149	19-4	M	Middelburg	Rd (3); (M), Z; Brugge	?
150	2-6	M?	Middelburg	Rd (2); (M), Z	?
151	2-8	?	Utrecht	S; HS	? (I 325)
152	23-11	RBW?	Reimerswaal	ZR; M, (Re)	?
	1366				
153	22-2	?	Sint-Maartensdijk	M, 'dachvaert'	?
154	21-3	V?	Gent	M; RVI?, 'dachvaert'	onderhandelingen met Vlaanderen (I 327)
155	18-4	V	Geertruidenberg	R; M; HS; HeRd, HeS, BrRd	geschillen met Brabant (I 328)
156	na 25-6	V	Den Hout (Geertruidenberg)	M?	in Brabant opgelopen schade
157	27-10	V	Kats	Lm; M	consent bede: 12 gr. van het gemet
158	24-11	?	Sint-Maartensdijk	M, 'dachvard'	reis naar Schonen/Skanör (oorlog met Dene- marken)

Dagvaarten 1367

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
159	I-12	V	Den Haag	Rd (5); M, Z; HRd, HS	?; akte van lijftocht voor Margaretha van Brieg (I 330)
160	29-12	?	Sint-Maartensdijk	M, 'dachvard'	douarie Margaretha van Brieg
161	I367 31-1	S	Dordrecht	M; D, Zuiderzeesteden	reis naar Skanör (oorlog met Denemarken) (I 332)
162	I368 tussen 6-8 en 17-9	V	Halle	drie landen	? (I 339)
163	I369 21-10	Blois	Tholen	RBO, RBW; Rd (7); M, Z	bestand met de heer van Bergen op Zoom?
164	I370 vóór 19-8	V	Zeeland	Lm?	consent bede: 6 'plackemewen' van het gemet
165	I371 na 24-4	V	Dordrecht	S; HS	essay van de munt (I 351)
[166]	-7	V	?	ZR (1); RZ; M, Z	?
[167]	10-12	V	Kats	Lm?	consent bede: 12 gr. van het gemet
[168]	I372 10-3	V	?	ZR; S	?
169	8-9	V	Heusden	R, ZR; HS	overleg met de hertog van Gulik (I 358)
170	I373 19-1	V	Geertruidenberg	ZR (1); RZ; M, Z; HRd	? (I 359)
[171]	6-2	V	?	R, ZR, Rd (4)	bezegeling lijftocht van Margaretha van Brieg
172	28-5	V	Schiedam	R, ZR; S, M; HS	? (I 362)
173	11-6	S	Holland	S, M; HS	? (I 363)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
174	17-6	V	Halle	Rd; S, M; HRd, HS; HeRd, HeS, HeGe	toestand graaf Willem V; Hollandse zaken (I 364)
175	27-6	S?	Dordrecht	S, M; HS	muntzaken (I 365)
176	21-9	V	Kats	Lm; S, M	bede?
177	29-10	V	Geertruidenberg	S, M; R, HS; Ub, stad Utrecht	? (I 371)
	1374				
178	7-1	V	Den Haag	M, 'dachvard'	?
	1375				
[179]	28-2	V	Middelburg	Rd (6); M, Z, HRd, HS; HeRd, HeS	huwelijkscontract Willem van Beieren en Marie van Frankrijk (I 380)
[180]	21-3	V	Schoonhoven	Rd (2); M, Z, HRd, HS	vredesverdrag met Utrecht (I 381)
181	na 9-10	V	Rotterdam	S; HS	bevrijden van de stromen in Gelre (I 382)
	1376				
182	17-5	V	Geertruidenberg	R; M; HS	? (I 386)
183	2-8	Blois	Tholen	ZR; S	?
	1377				
184	21-2	V	Den Haag	R; ZR; S, M; HS	? (I 389)
[185]	7-4	V	?	Rd (7); M, Re, Vl, Wk, Z, B; HRd, HS	huwelijkscontract Catharina van Beieren en Willem van Gulik, hertog van Gelre (I 391)
186	8-7	V	Halle	R; S; HS	?; uitspraak geschil Middelburg-Zierikzee (I 392)
187	22-11	V	Den Haag	R, ZR (2); RZ; HS	bestuurszaken (I 393)
	1378				
188	14-2	V	Dordrecht	R; S; HS, HeRd, HeS	idem; munt; tolrechten (I 400)
	1380				
189	8-1	V	Den Haag	R, ZR (5); RZ; S; HS, HeRd	?; uitspraak stapelrecht Dordrecht-Zierikzee en Middelburg (I 407)

Dagvaarten 1382

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
190	22-1	V	Den Haag	Ge; HGe	? (I 408)
191	29-1	V	Kats	Lm?	consent bede: 12 gr. van het gemet
192	na 11-5	V	Geertruidenberg	R, ZR (1); RBW, RBO; M, Re, Z; HS	? (I 409)
193	23-9	V	Den Haag	R; M; HS	? (I 410)
194	1382 4-12	V	Geertruidenberg	R, ZR (4); M, Re, Z; HS	gemene lands zaken; verdediging grenzen van Henegouwen? (I 412)
195	1383 12-7	V	Mons	R, ZR, S; HS, HeRd, HeS	inval van de Engelsen in Vlaanderen (I 418)
196	8-11	V	Den Haag	R, ZR; S; HS	overleg met landsheer (I 421)
197	22-11	V	Den Haag	R, ZR; S; HS	idem (I 422)
198	1384 10-5	V	Den Haag	R, ZR; S; HS, HeS	idem (I 424)
199	1385 7-2	V	Geertruidenberg	R, ZR; S; HS	idem (I 427)
200	6-4	V	Halle	R, ZR (2); M, Re, Z; HS; HeRd, HeS?	idem (I 429)
201	11-4	V	Cambrai	Rd (5); M, Z; HRd, HS; HeRd, HeS	huwelijkscontract Willem van Beieren met Margaretha van Bourgondië (I 430)
202	11-6	V	Den Haag	M, Re, Z; HS	overleg met landsheer (I 434)
[203]	-6/ -9	V	?	Rd (1); M, Re, Z	lening lombarden voor reis naar hertog Frederik van Beieren 6000 oude schilden; idem voor reis naar Amiens 12.000 oude schilden
204	7-8	V	Geertruidenberg	R, ZR (2); M, Re, Z; HS	overleg met landsheer (I 435)
205	13-8	V	Geertruidenberg	R, ZR; S; HS	idem (I 436)
206	1386 -4	V	Kats	Lm?	consent bede: 16 gr. van het gemet

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
207	na 25-11 1387	V	Geertruidenberg?	ZR (3); RZ; M, Z	?
208	27-2	V	Den Haag	ZR; S	?
209	1-4	V	Geertruidenberg	R, ZR (2); RZ; Ma; M, Z; HS; S Gelre, Bourgondië (VIS), BrS	? [bemiddeling Brabant-Gelre] (I 451)
210	18-4	V	Den Haag	M, Re, Z; HS	overleg met landsheer (I 452)
211	21-4	V	Bergen op Zoom	R, ZR (4); RZ; M; RVI	wederzijdse schade Holland, Zeeland en Vlaanderen
211a	-5	Bg	Reimerswaal en Zierikzee	Bg, 'helpers'; (Lm)	vierverschaar
212	8-6	V	Heusden	R, ZR (2); RZ; Ma; M, Z; HS; S Gelre, BrS	overleg Brabant-Gelre (I 454)
[213]	30-6	V	Bergen op Zoom	ZR (4); RZ; M, Z; RVI	idem
214	17-11	V	Den Haag	R, ZR; S; HS	overleg met landsheer (o.a. munt, bede, bedijkingen) (I 456)
215	3-12 1388	R	Den Haag	S; HS	idem (I 457)
216	19-3	V	Kats	ZR (2); RZ; Lm	bede
217	12-4	V	Bergen op Zoom	R, ZR (4); M, Z; D, RVI, VIS	wederzijdse schade Holland, Zeeland en Vlaanderen
218	28-4	V	Den Haag	R, ZR (6); RZ; Ma; M, Re, Z, B; HS, RVI, VIS	idem; schade Normandiërs (I 465)
219	28-9 1389	V	Den Haag	R, ZR; S, M, Re, Z, B; HS	muntzaken (I 471)
[220]	27-2	V	Middelburg	Lm	?
221	11-4	V	Schoonhoven	R; (M), Z, B; HS	geschil tussen heren van Arkel en Vianen (I 478)
222	29-8	V	Dordrecht	R, ZR (1); RZ; S; HS	essay van de munt (I 488)

Dagvaarten 1390

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
223	2-12 I390	V	Den Haag	R, ZR (1); RZ, S; HS; Ub, stad Utrecht	? (I 492)
224	26-2/24-4	V	Kats	Lm?	consent bede: 18 gr. van het gemet
[225]	I391 17-10	Rd	?	Rd (19); M, Re, Z; HRd	verbond en betuiging van trouw aan V (I 504)
226	I392 28-4	V	Den Haag-Haar- lem	R, M; HS?, 'dachvaert'	? (I 508)
227	ca. 9-7 I393	V	Heusden	ZR (1); (M), 'dachvaert'	? (I 509)
228	29-1	V	Den Haag	R, S, M; HS	muntzaken (I 512)
229	7-2	S?	Kats	S, M	idem
[230]	15-5	V	Den Haag	R, M, Re, Z, B; HS	idem (I 514)
231	na 18-5	V	Den Haag	ZR (3); M, Z	?
232	27-5	V	Den Haag-Leiden	S; HS	oproer Leiden (I 515)
233	11-7	S; HS?	Breda-'s-Herto- genbosch-Altana	S; HS	bemiddeling beleg slot van Altana (I 518)
234	28-10	V	Geertruidenberg	R, M, Re, Z, B; HS	essay van de munt (I 520)
235	9-11	V	Den Haag	R, S, Z; HS	muntzaken (I 521)
236	28-12	V	Den Haag	R, ZR (6); M, Re, Z, B; HS	conflict stapelrecht Dordrecht-andere steden (I 524)
237	I394 na 12-1	V	Den Haag	M, Re, Z; HS?	idem (I 525)
238	na 4-5	V	Den Haag	M, Re, Z, B; HS	muntzaken (I 530)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
[239]	8-9	Oostervant	Reimerswaal	M, Re, Z, B; HS	verzoening Willem van Oostervant met edelen (I 532)
	I395				
240	4-1	V	Den Haag	S; HS	? (I 535)
241	3-2 en 2-3	V	Den Haag	S; HS	muntzaken (I 537, 538)
242	-3	V	Kats	Lm?	consent bede: twee maal 6 gr. van het gemet
[243]	-4	V	?	R; M; Z; HS	bezegeling lijftochtbrief hertogin (I 540)
244	12-5	V	Den Haag	M, Re, Z, B; HS	muntzaken (I 541)
235	13-6	V	Den Haag	R; ZR; S; HS	idem (I 542)
246	5-10	V	Den Haag	R; ZR; S; B; HS	opstand in Luik tegen Jan van Beieren (I 544)
[247]	22-10	V	Den Haag	R; S; HS	bestuurszaken (I 545)
	I396				
248	22-4	V	Den Haag	ZR (2); M, Z; HS	onderzoek naar de heer van Egmond (I 552)
249	2-5	S?	Kats	ZR; S, M	sleischat: 500 gulden
250	12-7	V	Kats	ZR (2); Ah, Lm; S, M	Friese oorlog (heervaart)
251	16-7	V	Den Haag	R; ZR; S; M; HS, (HeRd)	idem (I 553)
	I397				
252	16-2	V	Den Haag	S, M; HS?	idem (I 557)
253	15-7	R	Den Haag	S; HS	muntzaken (I 562)
254	11-10	V	Den Haag	S, M, Z; HS	idem (I 563)
255	2-12	V	Rotterdam	S; HS	idem (I 564)
	I398				
256	25-2	V	Den Haag	S; HS	? (I 566)
257	na 30-3	V	Den Haag	M, Z	?
258	ca. 24-4	V	Kats	Lm?; Re, Z	geldlening Friese heervaart
259	na 18-5	V	Den Haag	S; HS	idem (I 568)

Dagvaarten 1399

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
260	11-8 1399	V	Staveren	R; S, M, Z; HS	Albrecht landsheer in Friesland (I 570)
261	9-4	V	Kats	Rd, Lm; S, M	consent bede: 16 gr. van het gemet; Friese oorlog (levering 8000 gewapenden)
262	18-5	V	Zierikzee	Lm; S, M, (Z)	?
263	25-6	V	Kats	S, M	consent bede: 3 gr. van het gemet (Friese heervaart?)
264	9-7	V	Den Haag	R; S, M; HS	Friese oorlog (heervaart) (I 576)
265	23-7	V (Oostervant)	Kats	R; Ah; S, M	idem
266	26-7	V	Den Haag	R; ZR; S, M, B; HS	idem (I 577)
267	6-8	V	Kats	R, ZR (4); RBW; M, Re, Tl, Z	?
268	na 6-8 [12-8]	V	Den Haag [Zierikzee]	M, Z; HS	bezegeling lijfrenteakten (I 579)
[269]	15-8	V	Zierikzee-Kats	Lm?; M	?
270	19-8	V	Den Haag	R, ZR; Rd; S, M; HRd, HS	legering in Staveren (I 581)
271	3-9	V (Oostervant)	Kats	Rd, Ah? ('ghemeene lant van Zee-lant'); M	Friese oorlog (garnizoen Staveren); consent bede: 2 gr. op het gemet
1400					
272	17-3	V	Den Haag	R, ZR; S; HS	Friese heervaart (I 590)
273	9-4	V	Kats	BW	idem?
274	28-4	V	Kats	Ma; Rd (6)	idem
275	1-5	V	Zutphen	M, Z, B; HS; S Gelre, Zutphen, Deventer, Groningen	dagvaart met Hamburg en Bremen: wederzijds geleden schade (I 592)
276	20-5	V	Den Haag	R, ZR; S; HS	Friese heervaart (I 593)
277	23-5	V	Utrecht	R; S; HS	dagvaart met Hamburg (I 594)
278	18-6	V	Den Haag	R, ZR; S; HS	ontzet van Staveren (I 595)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
279	18-7	V	Haarlem	S; HS	briefen van Lübeck (I 597)
280	1-8	V	Heemstede	R; S; HS	douarie Johanna van Brabant (I 599)
281	29-8	V	Haarlem	R; Rd; S; HRd, HS	legering Staveren (I 603)
	1401				
282	31-1	V	Den Haag	S; HS	oorlog met Friezen en Hamburg (I 609)
283	vóór 28-2	V	Den Haag	M, Re, Z	?
284	na 3-3	V	Den Haag	S; HS	oorlog met Hamburg (I 612)
285	12-4	V	Den Haag	S; HS	muntzaken (I 613)
286	19-6	V	Kats	ZR; Rd, Lm?; S	?
287	29-6	V	Den Haag	M, Tl, Z, B en elders; HS	muntzaken (I 620)
288	16-8	V	Den Haag	M, Re, Tl, Z, B; HS?	idem (I 624)
289	21-8	V	Kats	S, Re, B	uitrusting oorlogsschepen
290	20-11	V	Den Haag	R, ZR (4); Ma; M, Re, Z; HS	antwoord op verzoek om geschut (I 631)
	1402				
291	1-5-	?	Biervliet	ZR (1); M, Z	?
	1402/30-4-				
	1403				
292	4-6	V	Den Haag	M, Re, Tl, Z, B; HS	krijgstocht tegen Arkel (I 637)
293	23-6	V	Den Haag	M, Z; HS	verbond met de stad Utrecht (I 638)
	1403				
294	11-8	V	Den Haag	R, ZR (4); RBO, RBW; Ma; S, M; HS	oorlog met Arkel; muntzaken (I 642)
295	na 6-9	V	Den Haag	R, ZR (5); Ma; Ha; M, Z	? (I 645)
296	7-10	V	Den Haag	ZR	dagvaart met Johanna van Brabant (douarie?)
297	26-11	V (gravin)	Den Haag	M, Z	lening aan Margaretha van Kleef: 400 nobel
	1404				
298	28-1	S	Dordrecht	Z, B; HS; Kampen, Harderwijk	vaart naar de Oostzee (I 653)

Dagvaarten 1405

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
299	24-3	V?	Goes	M, 'dachvaert'	?
300	5-4	V	Zierikzee-Kats	ZR; Rd, Ah; S?, M	consent bede: 26 gr. van het gemet; rechtspraak Zuid-Beveland?
301	8-8	V	Den Haag	ZR; S, M	rebellie Friezen; gemeenschappelijke munt met Vlaanderen en Brabant
302	4-10	S	Mechelen	S, M, (Z); HS; BrS, VIS	gemeenschappelijke munt (I 672)
303	vóór 23-10	V?	Den Haag	M, 'dachvaert'	? (zie volgende) (I 674)
304	16-11	V	Den Haag	S, M; HS	sleischat voor de munt (I 676)
	1405				
305	17-3	V	Den Haag	ZR; S, M; HS	strijd tegen Arkel (I 687)
306	27-3	V	Den Haag	S, M; HS	idem (I 689)
307	4-8	V	Vianen	M, Z; HS	bezegeling lijfrente-akten (I 692)
308	21-11	V	vóór Hagestein	M, Z; HS	onderpand voor lijfrente-akten (I 693)
	1406				
309	7-11	V	Kats	Lm?	consent bede: 10 gr. van het gemet
310	4-12, 20-12	V	Den Haag	S; HS	muntzaken (I 701, 702, 703)
	1407				
[311]	7-4	V	Gorinchem	Rd (4); M, Re, Z; HRd, HS; HeRd, HeS	privileges voor Gorinchem (bezegeling) (I 705)
312	13-4	V	Den Haag	S, M; HS	geld voor Gorinchem en Leerdam (I 706)
313	13-5	V	Tournai	ZR (1); M, Z; HS	schade geleden van de Fransen (I 708)
314	16-5	V	Steenbergen	M, Z; HS	berechting zeerovers (I 709)
[315]	31-5	V	?	M, Z; HS	bezegeling en onderpand lijfrente-akten (I 710)
316	2-8	V	Kats	?	consent bede: 10 gr. van het gemet
317	18-11	V	Den Haag	S, M; HS	Arkelse oorlog (I 715)
	1408				
318	na 16-2	V	Den Haag	ZR; Rd	?

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
319	3-6	V	Den Haag	Br, Db, Go, M, Pv, Re, Sp, Tl, Wk, Z	soldijgeld
320	begin juli	V	Zierikzee-Mid- delburg	Go, Re, Tl, (Z); HS	bijstand van gewapenden bij Zierikzee (I 731)
321	na 25-9	V	Den Haag	R; M, Z	'saken die men hem niet schrijven en most'
322	17-10	V	Den Haag	Ge; HGe	eenheid in de kerk (I 736)
323	29-10	V	Den Haag	M, Z	geldlening voor tocht van de graaf naar Luik
	1409				
324	26-1	V	Den Haag	S, M; HS	zaken 'des si hem niet schrijven en mochten' (I 742)
325	20-4	V	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z; HS	'sunderlinge saken' (I 745)
326	3-5	V	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z; HS	muntzaken (I 746)
[327]	24-6	V	Utrecht	R; M, Z; HS; S Gelre	bezegeling bestand met Gelre en Arkel (I 750)
328	14-7	V	Den Haag	Jan van Vianen; S	soldijgeld afrekenen
329	na 5-10	R	Den Haag	M, 'dachvaert'	? (I 756)
	1410				
330	2-4	V	Den Haag	M, Z; HS	beveiliging ter zee (met de Hanze) (I 760 en 763)
331	na 14-4	V	Den Haag	R; M, Z	lening (voorschot bede)
332	na 4-6	V	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z	zaken die 'men hem niet schrijven en mochte'
333	26-11	V	Den Haag	M, Z; HS	muntzaken (I 767)
	1411				
334	24-1	V	Den Haag	S	idem
335	26-6	S	Kats	S, M	dagvaarding voor de provisor
336	5-7	S	Den Haag	S, M	idem
337	na 12-7	V	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z; HS	bestand met de Friezen (I 773)
[338]	1-8	V	Kats	Lm BO, Lm BW	heervaart tegen de Friezen

Dagvaarten 1412

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1412				
339	23-3	V	Den Haag	R; S, M; HS	oorlog met Gelre (I 782)
340	30-3	M	Middelburg	Db, Go, (M), Re, Vl, Wk	soldijgeld oorlog met Gelre en Arkel
341	na 8-7	V	Den Haag	S; HS	bestand met Gelre (I 789)
342	27-7	V	Den Haag	Rd (6); S, M; HRd, HS	verdrag met Gelre en Arkel (I 791)
[343]	24-12	V	Le Quesnoy	Rd (4), Ha; M, Z; HRd, HS	bezegeling lijflicht voor gravin (I 795)
	1413				
344	1-4	V, S	Middelburg	R; S, (M); HS; VIS	wederzijdse schadevergoeding Holland-Zeeland en Vlaanderen (I 796, 811)
345	6-7	V	Kats	Ah; M	consent bede: 24 gr. van het gemet
346	17-9	V	Den Haag	M, Z; HS	resultaat ambassade naar Engeland (I 800)
347	na 5-2	V	Den Haag	Ma, deken M; Re	?
348	30-4	tresorier	Amsterdam	M, Z; HS	sleischat (I 808)
	1416				
349	20-2	V	Kats	Ah; M	consent bede: 3 s. gr. van het gemet
350	6-3	V	Den Haag	R; S, M; HS	conflict graaf-heer van Egmond (I 829)
351	13-8	V	Den Haag	Rd (27); Go, M, Re, Tl, Z; HRd, HS	opvolging graaf door dochter Jacoba (I 834)
352	26-8	S	Goes	S, (Go), M	idem
	1417				
353	31-5	R	Den Haag	R; S?; HS?	overlijden graaf en opvolging (I 840)
354	12-10	Jan van Beieren	Dordrecht	S, M; HS	aanspraken Jan van Beieren (I 843)
355	10-11	V (Jacoba)	Goes	Rd; S, (Go), M	dienst aan gravin
356	17-11	V (Jacoba)	Den Haag	S, M	idem
357	28-11	V, R	Goes	R, Rd; S, (Go), M	idem

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
358	16-12 1418	V (Jacoba)	Den Haag	S, M; HS	'zaken den ghemeenen lande angaende' (I 849)
359	22-2	S	Goes	S, (Go), M	blokkade op de stromen door Dordrecht
360	24-2	V (Jacoba)	Den Haag	R; S, M; HS	idem (I 856)
361	3-3	V (Jacoba)	Den Haag	R, Rd; S?, M; HS?, BrS, HeS	huwelijk Jacoba van Beieren en Jan IV van Brabant (I 857)
362	7-3	Z	Goes	S, (Go), M, (Z)	schade door Dordrecht; pondgeld
363	27-4	V (Jacoba)	Goes	Rd; S, (Go), M	beveiliging stromen tussen Zeeland en Holland
364	7-5	V (Jacoba)	Goes	Rd (3); S, (Go), M	idem
365	13-6	V (Jan IV)	Middelburg	Rd	huldiging Jan IV van Brabant; consent bede: 4 gr. van het gemet
366	na 14-6	S	Kats	Ah; S, M	?
367	13-8	V (Jan IV)	Bergen op Zoom	R; S, M; HS?, BrS?	binnenlandse onrust (I 884)
368	14-10	V (Jacoba)	Den Haag	Rd (6); Go, M, Re, Tl, Z; HRd, HS	idem (I 894)
369	25-10 1419	?	Goes	Rd	?
370	13-1	V (Jan IV)	Goes	R; Rd; S, M	financiering zoen met Jan van Beieren
371	19-1	V (Jan IV)	Woudrichem	R; Rd; S, M; HRd, HS	zoen Jacoba van Beieren en Jan IV-Jan van Beieren (I 902)
372	1-3	V (Jan IV)	Den Haag	Ah ('alle dienstlude') BW en BO	?
373	-3/ -4	Frank van Borsele	Goes	Rd ('ghemeenen heren van Zeelant'); M	?
374	na 3-7	tresorier	Sint-Maartensdijk	ZR	landzaken
375	10-7	M, Z	Zierikzee	M, Z	muntzaken
376	tussen 1 en 9-8	tresorier	Den Haag	ZR (1); Rd; S; HS	'lichte gesellen' in Delft en Den Haag (I 919)

Dagvaarten 1420

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1420				
377	5-2	S	Goes	S, M	antwoord op brief van Jan IV van Brabant
378	27-4	V	-	Rd, Lm; S	verpanding Holland en Zeeland aan Jan van Beieren
379	9-5	S	Sint-Maartensdijk	S, M	bescherming scheepvaartverkeer tussen Holland en Zeeland
380	1-6	T	Sint-Maartensdijk	T; S, M	krijgsdienst voor de V
381	29-9	V	Kats	Rd, Ah, Lm; S, M	consent bede: 46 gr. van het gemet
382	1-10	V	Dordrecht	S; HS	stapelrecht van Dordrecht (I 943)
383	12-10	R	Goes	S, (Go), M	beveiliging scheepvaartverkeer tussen Holland en Zeeland
384	18-10	?	Zierikzee	Rd; S, M, (Z)	idem
385	23-10	V	Goes-Reimers-waal	Rd; S, (Go), M	overleg met Raad van Jacoba van Beieren
386	25-10	V	Dordrecht	Go, M, Re, Tl, Z; HS	stapelrecht van Dordrecht (I 947)
387	14-11	V	Middelburg	Rd (68); S, M	aanspraken Jacoba van Beieren
	1421				
388	3-2	?	Middelburg	Ah (2); M, Vl, Wk	landsverdediging
389	7-2	?	Goes	Frank van Borsele; S, (Go), M	idem
390	21-2	V	Goes	Rd; S, (Go), M	landzaken
[391]	5-3	V	-	M, Z; HS, BrS	bezegeling bestand Jan en Jacoba van Beieren (I 964)
[392]	24-5	V	Middelburg	R (2); Ge (1); M, Z; VIS	wederzijdse schade Holland/Zeealand-Vlaanderen
[393]	14-6	V	Middelburg	R (6); VIS	idem (I 973)
394	1-7, 8-7 of 15-7	V	Middelburg	Lm BW	vordering geconsenteerde bede: 18 gr. van het gemet; vierschaar

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
395	18-7	V	Zierikzee	Lm BO	idem; idem
396	30-7	V	Zierikzee	Rd, Lm; S, (Z)	krijgstocht tegen Utrecht
[397]	1422				
398	2-3	V	Gent	R; M; VIS	aanspraken Margaretha van Bourgondië (1987)
[399]	17-7	T	Den Haag	M; Z; HS	muntzaken (1996)
	27-7	V	Culemborg	R; M; Z; HS	bezegeling zoen Holland-Zeeland en Sticht (1000)
400	18-8	?	Goes	Rd; S, (Go), M	gevangenneming poorters Dordrecht bij Zierikzee
	1423				
401	3-8	V	Goes	ZR; S, (Go)	bestand met Schotland (1025)
402	na 2-10	V	Kats	Ah Z-B; Bo	? (consent bede?)
	1424				
403	10-2	V	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	wederzijdse bijstand tussen de edelen en de steden (1042)
404	24-6	?	Den Haag	S; HS	inval van de hertog van Gloucester in Henegouwen (1056)
405	1-7	V	Den Haag	RBO, RBW; M, Re, Z, B; HS	? (1058)
406	na 24-11	V	Zierikzee	Ma; Rd (4); Ah Wa; M	dijkonderhoud
407	26-12	R	Den Haag	Rd; S?; HRd?, HS	ziekte van Jan van Beieren (1076)
	1425				
408	na 10/11-3	V	Middelburg	Rd Bo, Z-B, Baarland; (M), Z	huldiging hertog Jan IV van Brabant als graaf van Zeeland
409	na 27-3	ruwaard	Kats	Ah Z-B	?
410	11-4	V	Den Haag	(Go), M, (Re); HS	? (1096)
411	24-6	ruwaard, T	Rotterdam-vóór Schoonhoven	S; HS	beleg van Schoonhoven; overgave Holland en Zeeland aan Filips van Bourgondië (1104)

Dagvaarten 1426

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
412	2-7/26-8; 24-8/13-9	ruwaarden, V	Brussel-Mechelen-Brugge-Gent-Dendermonde	Rd; S; HRd, HS; BrS, BrRd, RVI	overgave Holland en Zeeland aan Filips van Bourgondië; aanspraken van deze op de erfenis van Jan van Beieren (I 1105, 1110)
	1426				
413	4-3	V	Bergen op Zoom	S, M; HS	? (I 1125)
414	na 13-3	?	Rockanje	Frank van Borsele; M, Z; D	? (I 1128)
415	17-3	V	Zierikzee	S, M, (Z); HS	beveiliging te water (I 1129)
416	2-4	ruwaard?	Sint-Maartensdijk	Rd; S, M	idem (tegen Zevenbergen)
417	9-5	?	Zierikzee	Rd; S, M, (Z)	kosten idem: 4 gr. van het gemet
418	28-5 en 1-6	RBO, RBW	Zierikzee	S, M, (Z)	beveiliging te water tegen Zevenbergen
419	19-6	?	Zierikzee	S, M, (Z)	idem
420	10-7	?	Kats	Rd, Ah; S, M	idem
421	tussen 24-7 en 20-8	?	Zierikzee	Rd, Ah; S, M, (Z)	idem
422	14-9	?	Kats	Rd, Ah; S, M	idem; landsverdediging
423	19/24-9	V	Leiden?	S, M	beleg van Zevenbergen
424	na 4-10	?	Middelburg	R, Rd; S, M	beveiliging te water tegen Zevenbergen; landsverdediging
	1427				
425	11-7	S?	Mechelen	S; HS; BrS, steden Luik en Loon	verbod op de invoer van Engels laken (I 1172)
426	25-11	V	Leiden	Rd; S; HRd, HS	bede van 75.400 schilden voor het onderhouden van gewapenden (I 1190)
	1428				
427	13-3	V	Kats	(Ah); S, M, Z	consent bede: 1 schild van het gemet
428	27-3	V	Brugge	raden hertog Filips en Jacoba van Beieren; S?, M; HS?	? (overleg zoen?) (I 1195)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
429	19-5	V	Brugge	Rd; S, M; HRd, HS	overleg zoen tussen Jacoba van Beieren en her- tog Filips (I 1197)
430	21-6	V	Delft	Rd; S, M; HRd, HS	idem (I 1204)
431	17-8	V	Kats	Rd, Ah?; S	consent bede: 14 gr. van het gemet; verlening privilege
432	1429 eind febr.	R	Gouda	Rd (2); Z, B; HRd, HS	oorlog Hanzesteden-Denemarken (I 1225)
433	27-7	R	Leiden-Amster- dam	M, Z, B; HS	schade van de Hanzesteden (I 1233)
434	-10?	S	Den Haag	M, Z; HS	proces lijfrentetrekkers uit Brabant voor de rechtbank in Keulen (I 1251)
435	1430 7-1	V	Brugge-Gent	Rd (1); M, Z; HS; Sticht en stad Utrecht	zoen met het Sticht en de stad Utrecht (I 1252)
436	15-5	R	Gouda	Rd (3); M, Z; HS	geschil kapitein en schout van Gouda (I 1262)
437	15-6	R	Den Haag	R; Ge; Rd (1); S; HGe; HRd, HS	ban door Utrecht (I 1265)
438	9-7	R, V	Den Haag	Rd (1); S?; HS	idem (I 1271)
439	4-8	R	Goes	R; Rd, Ah; S	krijgsdienst tegen Luik
440	5-9	R	Leiden	S; HS	? (I 1277)
441	1431 vóór 25-1	Jacoba van Beieren	?	?	bede: 14 gr. van het gemet
442	25-1	Jacoba van Beieren	?	Ah; M	antwoord op idem
443	25-1	R	Den Haag	Go, M, Z; HS	rijksacht (I 1286)
444	10-5	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z, B; HS	idem (I 1296)
445	23-5	R	Den Haag	Rd; HRd	? (I 1298)

Dagvaarten 1432

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
446	4-6	M?	Middelburg	Go, (M), Re, Tl, Z	'sonderlinge zaicke'
447	21-6	R	Den Haag	Ma; Rd; S; HRd, HS	ban door Utrecht (I 1303)
448	10-7	R	Middelburg	Rd; S Dv, N-B, Sw, Tl, Z-B	rijksacht
449	vóór 11-9	V	?	M?	verzoek om bede
450	11-9	V	Antwerpen	M; HS; BrS, VIS	bede: 1 schild van het gemet; wolstapel Calais
451	8-10	Gn	Brielle	Rd (3)	?
452	20-10/4-11	V?	Mechelen-Brussel	S; HS; BrS, VIS	wolstapel Calais
453	22-11	V	Brussel	S; HS; BrS, VIS	idem
454	vóór 15-5	Ah?	?	Ah	vonnis ambachtsheren inzake penminleen
[455]	14-10	V	Middelburg	Ah BW	'sonderlinge saken'
456	1-10- 1430/1-11- 1432	R	Den Haag	S	belasting op haring
457	18-3	V	Middelburg	Ma; Rd, Ah BO	vierschaar
458	4-4	V	Kats	Ah BW; SBW; M	consent bede: 13 gr. van het gemet
459	23-4	V	Middelburg	Ah, Lm BO, BW	schot; huldiging
460	26-9	R	Leiden	R; Rd; S; HR, HS	confirmatie van Rudolf van Diepholt (II 12)
461	21-10	R	Leiden	S; HS	importverbod Engels laken (II 13)
462	3-11	R	Lier	S; HS; BrS, VIS, Mc	idem
463	na 19-12	R	Den Haag	S; HS	muntordonnantie (II 18)
464	na 20-2	R	Den Haag	M, Z; HS	idem (II 21)
465	7-3	V	Gent	S; HS; BrS, VIS	importverbod Engels laken (II 24)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
466	9-5	V	Brugge	M, Z; HS; BrS, VIS	idem (II 28)
467	15-6	V	Gent	R (3); S, Z; HS; BrS, VIS	idem (II 30)
468	na 28-6	R	Leiden	M, Z; HS	rijksacht; nieuwe munt (II 31)
469	19-7	R	Den Haag	S, M?; HS	idem; verdrag met de Hanzesteden (II 33)
470	10-8	R	Den Haag	R (4); M, Z; HS	idem; idem (II 35)
471	na 25-10	R	Den Haag	M, Z; HS, tollenaars	klachten over de tollenaars van Geervliet (II 39)
472	6-11	R	Den Haag	S; HGe; HS	geestelijke rechtspraak bisdom Utrecht (II 41)
473	1435 27-1	R	Den Haag	Rd (1); M, Z; (B); HS	problemen met Hanzesteden (II 44)
474	na 9-3	R	Den Haag	R (3); M, Z; HS	idem (II 47)
475	25-3	V	Gent	SG, RBW; Rd (1); S, M, (B); HS	idem (II 49)
476	20-4	R	Den Haag	M, Z; HS	rijksacht (II 52)
477	26-4	V	Brugge	R; Rd (2)	problemen met Hanzesteden (II 53)
478	8-6	V	Sluis	R (2); VL	geschillen over de stromen van Vlaanderen en Zeeland
479	25-6/30-8	V	Arras	R, RBW; Rd; HRd	vredescongres Frankrijk-Bourgondië-Engeland (II 55)
480	16-11	R	Den Haag	Rd (1); M, Z; HS	muntordonnantie; 'andere saicken den lande aengaende' (II 58)
481	1436 15-2/6-3	R	Den Haag	Rd (1); S; HRd, HS	brieven Engelse koning (II 64)
482	23-3/29-3	V	Kats	Ah, Lm BW	'zeker saken'
483	2-4	V	Den Haag	Rd (3); M, Z; HRd, HS	krijgsdienst tegen de Engelsen voor Calais (II 69)
484	2-5	V	Kats	Rd; Ah, Lm BW; 'gemeynen lande' van Zeeland	bede 20 gr. van het gemet
485	23-6	V	Kats	Ah, Lm BO	consent bede: 20 gr. van het gemet

Dagvaarten 1437

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
486	13-8	R, Oostervant	Zierikzee	R, Oostervant; S, (Z); HRd, HS	krijgsdienst tegen de Engelsen (invasie in de Wielingen) (II 77)
487	25-8	SG	Den Haag	Z; HS	idem (II 78)
488	na 16-9	RBW	Middelburg	Ah BW	inning bede
489	na 22-10	RBW	Middelburg?	Ah, Lm BW	idem
490	6-11	R, S	Lille	R; S; HS	verbod op handel met de Engelsen (II 79)
491	16-12	R	Den Haag	Rd (7); Go, M, Re, Tl, Z, HRD, HS	gebreken muntordonnantie (II 81)
492	5-2	R	Den Haag	Rd (3); M, Z, B; HS	Hanze; overlast Engelsen en Vlamingen (II 84)
493	10-3	R	Den Haag	Rd (2); Go, M, Re, Z, B; HRd, HS	idem; idem; muntordonnantie; verdediging tegen de Engelsen (II 85)
494	maart-april	V	Arras	R; S; HS	'enige groote lastige saicken' (II 87)
[495]	1-6	R	?	Ma; Rd (14), Rd N-B, Wa, Z-B	?
496	na 5-6	R	Den Haag	M, Z; HS, tollenaars	verbod op korenuivoer (II 91)
497	16-7	R	Den Haag	R vorst; Rd; S; HRd, HS	verzoek 15.000 ridders; overeenkomst met de Engelsen; schade Vlamingen; bijstand tegen Brugge (II 94)
498	-8	R	Zuid-Beveland-Lille	R; Rd (3); Go, Re	huldiging hertog
499	tussen 3 en 11-9	R	Den Haag?	Go, M, Re, Tl, Z; HS	verbod op korenuivoer (II 98)
500	14-11	R	Den Haag	R; Rd (2); Go, M, Re, Tl, Z; HRd, HS	munt (II 101)
501	23-11	R	Zierikzee	R; Rd; S	ordonnantie op het koren
502	30-11	R	Antwerpen	R; S; HS; BrS, VIS	muntordonnantie; problemen met de Hanze (II 102)
503	28-12	R	Den Haag	Rd (1); S?; HRd, HS	idem; idem (II 103)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1438				
504	na 20-3	R	?	Rd; S; baljuws, schouten, tollenaars	ordonnantie op het koren
505	30-3	R	Den Haag	Z, 'overal in Zeelant'; B, Gr; HS	klachten over de haring (II 110)
506	15-4/6-6	V	Calais-Engeland	SG, R; M; HS	wederzijdse schade Vlaanderen-Holland-Zee-land en Engeland (II 112)
507	16-4; 8-5	R	Den Haag-Brugge	Z; HS	oorlog met de Hanze (II 113, 115)
508	11-5	R	Den Haag	Rd (7); Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Ws, Z; HRd, HS	idem (II 116)
509	10-7/2-8	V	Douai	SG, R; S, M, Re, Z; HS	wederzijdse schade Vlaanderen-Holland/Zee-land en Hanzesteden-Holland/Zee-land (II 122)
[510]	12-7	V	?	Rd (3); Go, Re, Tl	?
511	11-8	V	Mechelen-Brussel	Go, M, Z, B; HS; VIS	bemiddeling in conflict met Hanze en Pruisen (II 127)
512	29-8	R	Den Haag	Rd (1); M, Z; HS	geschillen met Antwerpen (II 129)
513	6-9	R	Goes	Rd (1), Ah	ordonnantie op het koren
514	17-9	S?	Middelburg	Go, M, Re, Z	idem
[515]	-9	?	Goes	(Go), M	?
516	4-10	R	Den Haag	Rd; S; HS	voorbereiding dagvaart Brussel (II 132)
517	9-11	V	Brussel	M, Z; HS	geschillen met de Hanze (II 134)
518	tussen 16-11-1437 en 15-11-1438	R	Middelburg	Rd; S, (M)	ordonnantie op het koren
519	4-12	R	Den Haag	Rd (2); M, Ws, Z; HS	geschillen met Antwerpen en Mechelen (II 136)
520	10-1	R	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	voorbereiding dagvaart Mechelen-Brussel (II 137)
521	7-3	R	Den Haag	M, Re, Z; HS	lijffrenten in Brabant en Vlaanderen (II 141)

Dagvaarten 1440

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
522	ca. 15-3	?	Kats	Rd (1)	?
523	na 17-3	V	Den Haag	Lm Dv, Pv, Sp, Sv	?
524	21-3	R	Den Haag	Rd (2); M, Z, HRd, HS	bede; schade Hanze (II 142)
525	ca. 20-4	V	Kats	Ah, Lm BO	consent bede: 10 en 2 (9 en 3) gr. van het gemet
526	30-4/15-5	V	Brugge	R; S; HS	geschillen met de Hanze (II 147)
527	11-5	R	Den Haag	M, Z; HS	lijfrenten in Brabant en Vlaanderen (II 148)
528	31-5	R	Den Haag	Rd (3); M, Z; HS	kaapvaart vóór de Vlaamse kust (II 149)
529	na 24-6	R	Den Haag	Br, Ve, Ws, B; kapiteins uit de havenplaatsen en kustdorpen; idem uit Holland	bescherming haringvisserij (II 154)
530	4-7	R	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	kaapvaart vóór de Vlaamse kust (II 154)
531	17-8	V	Den Haag	Rd (1); M, Z	lijfrenten in Brabant en Vlaanderen
532	26-8	V	Den Haag	Br, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, Zl, B; kustdorpen Zeeland en Holland	omslag beveiliging ter zee (II 162)
533	29-10	R	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	verslag ambassade naar de Hanzesteden (II 168)
534	16-12	V	Den Haag	Rd (4); M, Z; HRd, HS	opdracht om de oorlogsschepen van zee te halen (II 175)
535	30-12	R	Den Haag	Rd (4); M, Z; HRd, HS	idem (II 176)
536	29-1/5-3	V	Saint-Omer	Rd (2); M, Z; HRd, HS	geschillen Holland-Zeeland met de Hanzesteden (II 179)
537	15-3	R	Den Haag	Rd; S, M; HRd, HS	verslag van de dagvaart in St.-Omer (II 181)
538	tussen 30-3 en 24-5	R	Sluis	M, Z; HS	schade geleden van de Spanjaarden (II 182)
539	5-4	R	Den Haag	Rd Bo, Dv, N-B, Sw, Vo, Wa, Z, B; HS	expeditie naar Denemarken (II 184)
540	6-5	R	Den Haag	Rd (3); M, Z; HS	propositie stadhouder (II 186)
541	6-6	R	Den Haag	R; Rd (4); M, Z, B; HS	verslag ambassade naar Pruisen (II 189)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
542	8-6	R	Brugge	R; M, Z	schaderegelg met Spanjaarden
543	na 19-6	R	Den Haag	Bh, Ve, Wk, Ws, Z	?
544	12-7	R	Den Haag	Rd (2); M, Z; HRd, HS	voorbereiding dagvaart St.-Omer (II 191)
545	24-7	R	Den Haag	Rd (3); Z; HS, Hollandse kustdorpen	bescherming haringvisser (II 192)
546	25-7/2-9	V	Hesdin	R; M; Zeeuwen en Hollanders; VIS	geschild met Spanjaarden en Hanzesteden (II 193)
547	2-8	R	Den Haag	kuststeden en -dorpen Zeeland, Holland; B, Gr	bescherming haringvisser (II 195)
548	7-9	R	Den Haag	Rd (8); Go, M, Wk, Z; HRd, HS	ambassade naar Engeland (II 197)
549	14-9	R	Den Haag	Rd (2) Dv, N-B, Sw, Tl, Wa, Z-B; HRd, HS	uitspraak V over schadeclaim Spanjaarden (II 198)
550	10-10	R	Den Haag	RBO; Rd (1); S; HRd, HS	geschilden met Hanzesteden, Pruisen en Spanjaarden (II 199)
551	2-11	R	Zierikzee	SG; Ah BO	geschild met Spanjaarden?
552	na 3-11	R	Zierikzee	SG; Ah BW	idem?
553	4-11	R	Goes	Rd (1); S, (Go)	geschild met Spanjaarden
554	14-12	R	Den Haag	RBO; Ma; Rd (39) Bo, Dv, N-B, Sm, Sw, Tl, Vo, Wa, Z-B; Go, M, Re, Tl; HRd, HS	idem (II 202)
555	26-12 1441	R	Goes	SG; Rd, Ah BO, BW; S, (Go)	idem
556	15-1	R	Den Haag	Rd (3); S, B; HRd, HS	sententie Spanjaarden (II 204)
557	8-2	R	Den Haag	Rd (6); M, Z, B; HRd, HS	idem; bestand met inwoners van Bretagne; verhouding met Pruisen (II 207)
558	na 28-2/ vóór 7/3	V	Vlaanderen	Go, M, Re, Tl, Z	'bijzondere zaken'

Dagvaarten 144I

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
559	4-3	V	Middelburg	Lm, Ah BO, BW; S, (M)	vierverschaar; bede 50.000 schilden wegens onbe- rechte zaken; bede t.b.v. betaling Spanjaarden (Spanjaardengeld)
560	na 31-3	RBW	Goes	Rd, Ah N-B, Bo, Wa, Z-B, Wolphaarts- dijk	Spanjaardengeld
561	3-4	R	Kampen	R; Rd (1); Z	geschillen met Pruisen (II 212)
562	na 13-4	RBW	Goes	RBW; Rd, Ah N-B, Bo, Wa, Z-B, Wolp- haartsdijk	Spanjaardengeld
563	21-4	R	Den Haag	RBO; Rd (4); Go, M, Re, Tl, Z, B; HS	verslag dagvaart Kampen; munt (II 215)
564	5-5	R	Goes	Rd, Ah N-B, Bo, Wa, Z-B, Wolphaarts- dijk	Spanjaardengeld
565	na 11-5	V	Den Haag	Rd (7); Go, M, Re, Tl, Z	idem (eerste termijn)
566	14-5	V	Den Haag	Ma; Rd (10); Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Z; HRd, HS	munt; instructie voor de ambassade naar Dene- marken voor de geschillen met Pruisen en de Hanzeaten (II 217)
567	-5	R	Middelburg	SG, R; Rd, Ah BW	'zonderlinge zaiken'
568	na 24-5	V	Engeland	R	handelsbetrekkingen (II 218)
569	16-7	SG?	Goes	SG; Rd	'eenige zaiken den lande van Zeelant aengaen- de'; nieuwe keur
570	20-7/8-10	V	Kopenhagen	R; Z, B; HS	verdragen met Hanzeaten, Denemarken en Pruisen (II 223)
571	26-7	SG	Goes	SG; RBW; Rd, Ah Z-B en elders	Spanjaardengeld; nieuwe keur
[572]	ca. 6-8	RBW	Middelburg	Rd	nieuwe keur
573	21-8	RBW	Middelburg	Rd	idem
574	2-10	R	Den Haag	RBW; Rd (2); Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Z	afrekening kosten 's lands zaken'
575	7-11	R	Den Haag	Rd (10); Go, M, Re, Tl, Vl, Z, B	verslag van de ambassade naar Denemarken (II 229)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
576	vóór 12-11	Bg, RBW	Middelburg	Ah	omslag 4 gr. van het gemet en 6 gr. t.b.v. Spanjaardengeld
577	4, 7-12	R	Den Haag	Ma; Ah (9), Rd (13)	zaken met Engeland; afrekening aanhouding schepen van Pruisen; nieuw keur; betaling 4 gr. van het gemet (II 231)
	1442				
578	4-3	R	Den Haag	Rd (5); S; HRd, HS	weigering Amsterdam bij te dragen aan de zoen van Kopenhagen (II 242)
579	21-3	R	Zierikzee	Ah (6)	nieuwe keur
580	13-4	R	Den Haag	RBO; Ma; Rd; S, ambtsdragers; HRd, HS	idem; bezegeling zoen met Pruisen; executie van Amsterdam; munt (II 245)
581	tussen 12-11-1441 en 13-5-1442	RBW	Middelburg	Bg, Rd (2), Lm (5)	nieuwe keur
582	13-5	R	Zierikzee	SG; RBW; Rd, Ah, Lm BO, BW	idem; remissie; betaling 4 gr. van het gemet
583	17-5	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z, B; HS	muntordonnantie (II 247)
584	vóór 2-6	?	Antwerpen	R, RBW; Rd	'generale remissie'
585	18-7	R	Den Haag	Rd (8); Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	betaling zoengeld voor Pruisen; bezegeling van de diverse verdragen; muntordonnantie (II 250)
586	10-8	R	Den Haag	S, M; HS	betaling zoengeld voor Pruisen (II 252)
587	26-8	R	Middelburg	SG; Rd; S, (M)	Spanjaardengeld
588	2-10	SG, R	Den Haag	Rd (4); Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	idem; verslag ambassade naar Engeland; naleving zoen van Kopenhagen; executie te doen op Amsterdam; muntordonnantie; andere zaken (II 254)
589	10-10	Bg	Middelburg	Ah BW	maken van de steen

Dagvaarten 1443

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1443				
590	11-1 / 3-2	V	Gent	SG, R, RBW; S, M; HS; BrS, VIS	muntordonnantie; Vlaamse klachten tol Geervliet en Gorinchem; geschillen Dordrecht en vreemde kooplieden (II 266)
591	13-2	SG	Middelburg	Ah; SBW, (M)	muntordonnantie
592	11-3	R	Goes	SG, R, RBO, RBW; Rd; S, (Go)	idem; Spanjaardengeld
593	19-3	R	Den Haag	RBW; Rd (1); S, B; HRd, HS	vrede met Pruisen; zoen van Kopenhagen (II 272)
594	9-4	R	Den Haag	Rd (3); S; HRd, HS	vrede met Pruisen; executie Amsterdam; muntordonnantie (II 273)
595	7-5	SG	Middelburg	SG, R; Ah BW, BO	gelden voor zoen van Kopenhagen; Spanjaardengeld
596	27-6	R	Den Haag	Rd (1); HRd, HS	gelden voor zoen van Kopenhagen (II 279)
597	na 16-7	R	Den Haag	S, Br, Ve, Ws, Z, B; HS	zoen met Bremen (II 280)
598	9-8	R	Den Haag	Rd (3); Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, Zl, B; HRd, HS	idem; gelden voor zoen van Kopenhagen (II 282)
[599]	3-9	?	Den Haag	SG, R; M	provisors
600	4-11	R	Den Haag	Rd (2); Z, B; HRd, HS	gelden voor zoen van Kopenhagen (II 284)
601	30-11	R	Zierikzee-Middelburg	R, RBW; Rd, Ah BW, BO; S, (M, Z)	idem
	1444				
602	19-4	R	Den Haag	S, Br, M, Ve, Z; HS	geschil met Dieppe; verslag ambassade naar Engeland; komende dagvaarten te Calais en Kampen; lening aan V voor aankoop Luxemburg (II 291, 292)
603	13-5	R	Brugge-Abbeville	R; M; HS	geschil met Dieppe (II 293)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
604	17-5	R	Den Haag	Ma; Rd (7), Rd Sw, Wa, Z-B; Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	komende dagvaarten te Calais en Kampen; betaling van de zoen van Kopenhagen; dagvaart met Bremen; lening aan V voor de aankoop Luxemburg (II 294)
605	2-6, 10-6	R	Goes	R; Ah, Rd Sw, Wa, Z-B; S, (Go), Re, Vl, Wk	betaling van de zoen van Kopenhagen; dagvaart met Bremen
606	22-6/10-7	V	Brussel-Gent	R; Rd (2); S; HRd, HS	'zonderlinge grote punten' (lening?) (II 299)
607	na 10-7	R	Calais	R; Rd (1)	verschillen Engeland-Holland en Zeeland (II 300)
608	13-7	R	Kampen-Zwolle	R; Br, Z, B; HS	verschillen met Bremen (I 302)
609	16-7	R	Zierikzee	R, RBW; Ma; Ah, Rd BO en BW; S	lening aan V; consent bedde bij afwezigheid V; betaling van de zoen van Kopenhagen; onkosten ambassade naar Engeland; dagvaart te Calais
610	[8-8] 2-9	V	[Amiens] Lille	Go, M, Z, B; HS	verschillen met Dieppe (II 304, 306)
611	7-10/13-11	hertogin	Den Haag	RBO, RBW; Ma; Rd (16), Rd Sw, Wa, Z-B; Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Z, B, Gr; HRd, HS	restanten oude bedde; nieuwe bedde; dagvaart te Calais; zoen van Kopenhagen; andere zaken (II 310)
612	28-12	hertogin	Den Haag	Ah, Rd Dv, N-B, Sw, Tl, Wa, Z-B, BO, BW; S; HS	afhoren rekeningen heer van Lalaing; rekening zoen met Spanjaarden (II 320)
613	1445 8-1	hertogin	Zierikzee	R; Rd, Ah, Lm, ambtsdragers; S	nieuwe bedde van 6 jaar; rekening zoen met Spanjaarden
614	9-1	hertogin	Den Haag	Rd (1); Br, M, Ve, Z, B; HS	bezegeling zoen van Kopenhagen; betaling van de zoen (II 323)
615	14-1	hertogin	Den Haag	Rd (2); HRd	bewijzen vrijstelling bedde (II 324)
616	4-2 / 20-3	V	Brussel	R, RBW; Rd (7); M, Z; HRd, HS	onemigheden in Holland en Zeeland; (bedde) (II 326)

Dagvaarten 1446

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
617	(6) 29-5	R	(Den Haag) Leiden	RBO, RBW; Rd Sw (2), Wa, Z-B; Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Z, B; HRd, HS	zoen van Kopenhagen; kwesties met Bremen, Engeland en Dieppe (II 334)
618	ca. 26-6	R	Zierikzee	Rd (3)	bede te vragen door graaf van Charolais
619	29-7	R	Den Haag	Rd (18); Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Z, B; HRd, HS	onderwerping van Amsterdam (II 336)
620	2-8	R	Den Haag	Rd (1); Re, Vl, Wk, B, Gr; kustdorpen en -steden van Holland	haringvaart; kwestie met Bremen (II 337)
621	24-8	V	Reimerswaal-Ber- gen op Zoom	Lm BW; S; HRd, HS	bede van Zeeland (zesjarige bede van 20.000 schilden per jaar); onderwerping van Amster- dam (II 340)
622	24-9	Rd; S	Den Haag	M; HRd, HS	herziene rekening van Willem van Lalaing (II 343)
623	14-10	V	Middelburg	Lm Z-B	vierschaar
624	9/14-11	V	Reimerswaal	Ah, Lm BO, BW	geschillen met Engeland
625	9/14-11	V	Goes	Ah, Lm BW	vierschaar
626	11-11	R	Den Haag	Rd; S (Go, M, Re, Tl, Z?); HRd, HS	rekening van Willem van Lalaing; betaling van schadevergoeding aan de Engelsen (II 345)
	1446				
627	18-1	R	Den Haag	Ma; Rd (15); Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	idem; idem; betaling van de waardin van de Engel te Utrecht (II 348)
628	13-3	R	Den Haag	Rd (16); Go, Tl; HRd, HS	idem; idem; idem (II 352)
629	21-4	R	Den Haag	M, Z, B; HS	dagvaart te Harderwijk met Bremen (II 353)
630	11-5	R	Den Haag	Br, Z, B, Gr; HS	verslag idem (II 355)
631	11-5	R	Middelburg	R; Ma; Rd (38)	nieuwe keur
632	13-5	R	Maastricht	R; Go, M, Re, Tl, Z; HS	overleg met Gelre over wederzijds schade (II 356)
633	24-5	R	Den Haag	Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Zi; HS, kustdorpen	betaling zoen met Bremen; betaling koning van Denemarken (II 357)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
634	24-6	R	Den Haag	Rd (21); Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	rekening van Willem van Lalaing; betaling van de waardin van de Engel te Utrecht (II 360) zoen met Bremen (II 363)
635	11-7	R	Den Haag	Br, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, Zl, B; HS, kustdorpen, dorpen Waterland	
636	18-7	R	Den Haag	Rd (18); M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	rekening van Willem van Lalaing; betaling van de waardin van de Engel te Utrecht (II 364)
637	30-7	R	Middelburg	R; Rd, Ah BO, BW; SBW; (M), Ve, Vl, Wk (M)	nieuwe keur; betaling schadevergoeding aan de Engelsens; zoen met Bremen; andere zaken dagvaart met Pruisen (II 370)
[638]	8-9-1446/- 1-1447	R	Brugge	Lm Wa	'zonderlinge zaeken'
639	13-11	Bg, RBW	Middelburg	R; M, Z; HS; BrS, VL	Engels laken en draperie (II 376)
640	15-12	V	Gent		
641	1447 4-1	R	Den Haag	RBW; Rd (11); Go, M, Re, Tl, Wk, Ws; HRd, HS	verslag ambassade naar Pruisen en Denemarken (II 379)
642	28-2	R	Den Haag	Ma; Rd (5); M, Z, B e.a.; HRd, HS	idem; verslag dagvaart te Brugge (II 386)
643	22-3	R	Den Haag	Rd (14); Go, Re, Tl; HRd, HS	betaling van de zoen met Pruisen en Lijffland (II 388)
644	12-4	R	Zierikzee	Ma; Rd, Ah Bo, BW; ambtsdragers	klachten Holland over Zeeland (betaling zoen met Pruisen)
645	24-5	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z, B; HS?	zoen van Kopenhagen?; dagvaart te Keulen?; Rijksacht (II 393)
646	1-6	R	Goes	Rd; S	klachten Holland over Zeeland
647	23-6	S	Den Haag	S; HS	omslag ambassades naar Bremen en Kopenhagen (II 396)
648	1-8	R	Den Haag	Ge (9); M; HGe	? (II 401)
649	24-10	R	Den Haag	S; HS	beslaglegging door Engelsens (II 407)

Dagvaarten 1448

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
650	8-12 1448	V	Den Haag	Go, Re, Tl, Z, B; HS	nieuwe munt (II 409)
651	25-1	R	Den Haag	R; Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Z, B; HS	verslag ambassade naar Denemarken; dagvaart met Pruisen; rijksacht (II 412)
652	7-2	R	Den Haag	M, Z; HS	muntordnantie; gelden voor de koning van Denemarken en de graaf van Oldenburg; dagvaart met Pruisen; dagvaart met V (II 413)
653	6-3	S	Goes	S, (Go), M	verbod Engels laken
654	27-3	S	Goes	S, (Go), M	idem
655	28-4	R	Den Haag	Rd (22); Go, M, Re, Tl, Ve, Z, B; HRd, HS	ongehoorzaamheid Amsterdam; gelden voor de Engelsen; rijksacht; leisting te Utrecht (II 416)
656	7-6	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z, B; HS	dagvaart met Pruisen (II 418)
657	16-6	V	Calais	R; M	schadevergoeding voor de Engelsen
658	9-7	V	Den Haag	Rd (12); Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	ongehoorzaamheid Amsterdam (II 420)
659	6-9	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z, B; HS	antwoord ambassadeur naar Pruisen (II 422)
660	4-11	R	Den Haag	Rd (15); Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	ongehoorzaamheid Amsterdam; gelden voor de Engelsen; overleg met Pruisen (II 431)
661	15-11	S	Goes	S, (Go), M	voorbereiding dagvaart te Calais
662	16-12	V	Calais	R; M, Z; (HS)	wederzijdse schade Engeland-Holland/Zeeeland (II 432)
663	1449 27-5	R	Den Haag	Rd (2); Go, M, Z, B; HRd, HS	resultaat overleg met Pruisen (II 443)
664	-5	Vh	Middelburg?	Ah, S Wa	bedreiging van de scheepvaart door de Engelsen
665	ca. 22-6	RBW	Goes	Rd, Ah BW; S, Br, (Go), (M), Z, B, Gr	beveiliging haringvaart

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
666	3-7	V	Den Haag	Rd (7); S, Z; HRd, HS	borgstelling steden voor verkoop lijfrenten door V; vrijstelling Amsterdam van pondgeld in Oostzeegebied; verplaatsing markt te Deventer; tol in het Marsdiep op goederen afkomstig uit Pruisen; gelden voor de leasing te Utrecht (II 445)
667	1450 na 14-1	M	Middelburg	Go, (M), Re	?
668	29-2	?	Middelburg	(M); A, 'andere personen'	?
[669]	na 12-8	V	Eu	R; ?	wederzijds toegebrachte schade Fransen-Hollanders en Zeeuwen
670	6-10	Vh	Goes	Rd; S	idem (voorbereiding dagvaart te Rouen)
671	na 11-12	R	Den Haag	Rd (6); Br, Go, M, Re, Ti, Vi, Wk, Ws, Z, B; HRd, HS	idem (verslag dagvaart te Rouen) (II 462)
672	1451 19-1	R	Goes	Rd; S; BO, BW	idem
673	17-8	V	(Den Haag) Leiden	Vh; Go, M, Re, Z; HRd, HS	nieuwe bede; geschil Hanze-Vlaanderen; verlening bestanden met de Hanze en Pruisen; gelden voor bisschop van Lund (II 476)
674	30-8	S?	(Den Haag) Leiden	M; HS	rekening Bremer zoen; schadevergoeding voor Kolberg (II 477)
675	9-9	R	Leiden	Vh; S, M	schadevergoeding voor Kolberg
676	5-10	R	Leiden	S, M; HS	verlenging bestand met Hanze (II 480)
677	5-11	V, Ov, Vh	Goes	Rd, Ah	nieuwe bede
678	19-12	V	Den Haag	RBO; Rd (1); Ti; HRd, HS	idem (II 487)
679	1452 na 1-2	R	Den Haag	R; Rd (1), Vh; S; tollenaars Gv, Yersekeroord, Vi	'sonderlinge saicken'

Dagvaarten 1453

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
680	26-3	V	Goes	CV, SG, R; Rd, Ah	nieuwe bede
681	(29) 31-3	V	tolhuis Yerseker- oord	CV, SG, R, RBO, RBW; Rd, Ah, Lm; S, M, Z	consent tienjarige bede 10 groten van het gemet
682	21-8	V	Goes	SG, R; Rd (1), Lm	nieuwe keur
683	7-9	R	Den Haag	Rd (27); Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Z; HRd, HS	ontzebrieven van Dieppe; geschillen met Engelsen en Geldersen; rijksacht (II 523)
684	26-10	R	Den Haag	Rd (26); Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Z; HRd, HS	idem; idem (II 534)
685	15-11	V	Goes	RBO; ?	nieuwe keur
686	15-11	V	Jacobijnenklooster te Zierikzee	R, RBW; Rd (3), Ah, Lm	idem
687	27-11	V	Goes	R, RBW; Rd, Ah, Lm	idem
688	29-11	V	Zierikzee	R, RBO, 'dachvairt'	idem
689	1453 5-2	R	Den Haag	Rd (7); Br, Go, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Ws, Z, B; HRd, HS	schade ter zee toegebracht door graaf van Oldenburg (II 540)
690	25-2	R	Goes	Rd (1), Ah	nieuwe keur
691	8-3	R	Den Haag	Rd (8); Br, Go, Tl, Ve, Vl, Ws	schade ter zee toegebracht door graaf van Oldenburg (II 542)
692	17-4	R	Den Haag	Br, Go, M, Re, Tl, Ws, Z, B; HS	conflict met Ulrich van Norden (II 543)
693	16-5	R	Goes	Ma; Rd (8), Ah	nieuwe keur
694	28-5	RBO, RBW	Goes	RBO; Rd (1), Ah	idem
695	11-6	RBO	Goes	RBO; Rd, Ah	idem
[696]	14-7	R	Den Haag	Go, M, Z, B; HS	komende dagvaart te Groningen met Ulrich van Norden (II 549)
697	23-7	R	Den Haag	Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Gr; HS	idem (II 550)
698	10-8	RBO, RBW	Goes	RBO, RBW; Rd, Ah, Lm	nieuwe keur; bede

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
699	18-8	R	Den Haag	Go, M, Z; HS	rijksacht; conflict met graaf van Oldenburg (II 552)
700	29-9/(11-10)	RBO	Middelburg	Rd	schot
[701]	1454				
702	10-2	R	Den Haag	Go, M, Re, TI, Z; HS	nieuwe munt (II 565)
703	-3/ -4 24-4	V R	Middelburg Den Haag	Rd, Ah? Go, M, Re, TI, Z, B; HS	vierschaar rijksacht; afloop bestand met de Hanze; rekening van Jan Heynzenoon en Dirk van Wormer; Ulrich van Norden; zoen van Ditmarsen (II 571)
704	11-5	R	Den Haag	RBO, RBW, tollenaar Yersekeroord; Rd (2); Go, M, Re, TI, VI, Z, B; HS, baljuws, tollenaars	muntordonnantie (II 576)
705	27-5	Charolais	Middelburg	Rd, Ah, Lm	nieuwe keur
706	31-5	S	Den Haag	M; HS	rekening van Jan Heynzenoon (van Amstel) en Dirk van Wormer (II 579)
707	7-6	V	Den Haag	Go, M, Re, Z; HS	lening van 8000 kroon aan V (II 581)
708	7-6	R	Kampen	R; Z, B; Hoorn	dagvaart met Hanzesteden (II 582)
709	13-6	Charolais	Middelburg	Rd, Ah, Lm	vonnis tienjarige bedde en schot wijzigen in acht jaar, zonder nieuwe keur
710	24-6	Charolais	Middelburg	Lm	vierschaar
711	2-7	Charolais	Zierikzee	RBW; Lm(BO), Dv	idem
712	3-7	S?	?	M	? bij de Grote Raad
713	22-7	Charolais	Goes	Lm BW	vierschaar
714	4-8	R	Den Haag	Rd (9); Go, M, TI, Ve, VI, Z; HRd, HS	conflict met Utrecht; antwoord lening 8000 kroon; rekening van Jan Heynzenoon van Amstel en Dirk van Wormer; geschil met Ulrich van Norden e.a. zaken (II 588)

Dagvaarten 1455

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
715	24-8	S	Den Haag	S, M, B; HS	rekening van Jan Heynzenoon (van Amstel) en Dirk van Wormer (II 590)
716	21-9	S	Den Haag	S?, M; HS?	idem
717	tussen 1-10-1454 en 1-10- 1455	B	Brielle	zeesteden en -dorpen van Holland en Zeeland, (B)	ordonnantie op de visnetten (II 603)
718	8-10	R	Den Haag	Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z, B, Gr; HS	voorbereiding dagvaart te Groningen met Ulrich van Norden (II 593, 608)
719	4-11	S	Goes	S, M	rekening van Jan Heynzenoon (van Amstel) en Dirk van Wormer
720	20-11	?	Den Haag	Br, Go, M, Re, Tl, Ws, Z, B; HS	idem; gelden voor Ulrich van Norden (II 598)
721	16-12	S?	Den Haag	S?, M; HS	rijksacht; ambassade naar V (II 600)
722	1455 12-1	Charolais	Den Haag	Rd (27); Go, M, Re, Tl, Z; HRd, HS	beslaglegging door Engelsens; kruistocht tegen de Turken (II 607)
723	2-2	M	Goes	S, (Go), Kg, M, Re	?
724	5-2	Charolais	Den Haag	Rd (4); Go, M, Tl, Z; HRd, HS	idem; idem (II 610)
725	4-3	R	Den Haag	Vh; Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Ws, Z, Zl, B, Gr; HS	schadevergoeding voor Ulrich van Norden (II 612)
726	7-4	M	Kats	Db, M, Vl, Wk, 'tlant'	?
727	27-4	R	Den Haag	Vh; Br, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Ws, Z; HS	idem; voorbereiding dagvaart te Kampen met de Hanzesteden (II 614)
728	19-5	R	Den Haag	S, M; HS	idem; idem (II 616, 617)
729	3-7	?	Kats	? M	?
730	2-9	SG	Den Haag	M, Z; HS	lening aan V (II 623)
731	19-10	R	Den Haag	Br, Go, M, Re, Vl, Z, B; HS	beslag te Geervliet op goederen van een Hanzenaar (II 630)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
732	4/16-11	?	Den Haag	M	?
733	19-11	V	Den Haag	Ge; Rd; S; HGe, HRd, HS	kruistocht tegen de Turken (II 632)
734	5-12	?	Kortgene	Rd, Ah, Lm?; M	idem
735	12-12	RBW	Middelburg	Rd, Ah, Lm	idem
736	16-12	V	Den Haag	Rd N-B, Sw, Wa; S, M; HRd, HS	idem (II 635)
	1456				
737	11-1	SG, R	Den Haag	Rd Sw, Z-B; S, Br, Go, Kg, Re, Ws, Z, Gr; HRd, HS	antwoord idem (II 638)
738	4-2	V	Den Haag	idem + Ge; HGe	idem (II 641)
739	17-3	SG, R	Den Haag	Ma; Rd (31+); baljuws, rentmeesters, tollenaar Yersekeroord; HGe, HRd, HS, baljuws, rentmeesters, schouten, tollenaars Holland	oorlog met Utrecht; rijksacht (II 647)
740	22-6 + 4-7	V	Den Haag	Rd; S, M; HRd, HS	idem (II 653, 654)
741	14-7	Charolais	Zierikzee	Rd; S, M, (Z)	? (idem?)
742	16-7	Charolais	Brielle	Rd; S	oorlog met Utrecht
743	17-8	?	Vlissingen	M, (VI)	?
744	9-10	?	Kortgene	S, M	diverse punten voor te leggen aan V
745	2-11	M	Middelburg?	Go, (M), Re, Z	?
746	tussen 6 en 14-11	V (+ RBW, provisors)	St.-Pieterskerk te Middelburg	Ge	betaling schot geestelijkheid
747	26-11	V (+ RBW, provisors)	St.-Pieterskerk te Middelburg	Ge	idem
	1457				
748	10-3	R	Den Haag	S; HS	geschenk voor dochter van Karel van Charolais; gift voor omgevallen toren in Den Haag; afkoop rijksacht (II 672)

Dagvaarten 1458

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
749	1-4	R	Den Haag	S; HS	idem; idem (II 674)
750	28-4	R	Goes	Rd (1), Ah BO, BW	betaling afkoop rijksacht
751	6-5	B	Brielle	S; HS; VIS (kuststeden en -dorpen)	beveiliging haringvisser (II 677)
752	27-5/12-6	S	Brugge-Brussel	S; HS; VIS (kuststeden en -dorpen)	idem (II 678)
753	31-5	R	Goes	Rd (1), Ah BO, BW; S, (Go)	betaling afkoop rijksacht
754	21-6	R	Den Haag	Bommenede, Br, Ve, VI, Wk, Ws, ZI, B, Gr; HS (kuststeden en -dorpen)	beveiliging haringvisser (II 681)
755	18-8	R	Haarlem	Rd (34); Db, Go, M, Re, TI, VI, Wk, Z, B; HRd, HS	bijstand tegen Utrecht (II 686)
756	tussen 18-8-1457 en 20-5-1458	RBO	?	Rd; S	?
757	3-10 1458	R	Haarlem	Rd; S; HRd, HS	idem (II 688)
758	12-3	B	Brielle	S, (B); HS (kuststeden en -dorpen)	beveiliging haringvisser (II 699)
759	na 12-3	B	Brielle	S, Br, Z, B, Gr; HS (kuststeden en -dorpen)	idem (II 700)
760	13-4	SG; R	Den Haag	Rd (25); Br, M, TI, Wk, Ws, Z, B; HRd, HS	beveiliging ter zee tegen Franse en Engelse kapers; opzegging geleide door koning van Denemarken; schade geleden van Engelsens; provisie in de kwestie Utrecht; claims van Jan van Amstel; bede voor de kruistocht tegen de Turken; klachten van Utrecht over bedreigingen door Amersfoorters binnen Holland e.a. zaken (II 705)
761	4-5	R	Den Haag	Rd (23); Br, Go, M, Re, TI, Wk, Z, B; HRd, HS	idem op alle bovengenoemde punten (II 708)
762	10-6	R	Den Haag	M, Z, B; HS	vorderingen Jan van Amstel (II 711)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
763	23-6	S?	Zierikzee	M, (Z)	zoen van Kopenhagen
764	28-6	S	Kats	S, M	idem
765	na 28-6	M	Middelburg	Go, (M), Re 'ende anders'	idem
766	3-7	R	Den Haag-Brielle	M; HS	vorderingen Jan van Amstel (II 713)
767	15-7	B, R	Den Haag	Br, Db, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Z, Zl, B, Gr; HS, kustdorpen	idem; beveiliging ter zee (II 715)
768	na 18-9	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z	?: (kwijting Jan van Amstel?)
769	± 7-10	Charolais	Middelburg	Rd, Ah?; S?; (M)	vierschaar
770	28-10	Charolais	Zierikzee	Rd, Ah, Lm BO; SBO, (Z)	idem
771	na 13-11	R	Den Haag	Go, M, Re, Z, B	beslaglegging door Engelse schepen
1459					
772	9-2	R	Den Haag(-Brussel)	Ov, Vh; S, Z; HS	wederzijds geleden schade Engeland-Holland/ Zeeland; door Brielle veroverde Engelse hulk (II 740)
773	15-3	S	Den Haag(-Londen)	S, M; HS	idem (II 745)
774	na 9-5	R	Den Haag	Br, Db, M, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, Zl, B; HS	kaapvaart door Oost-Friezen (II 758)
775	14-5	V	Antwerpen-Brussel	Go, M, Re, Z; HS; BrS, VIS	muntzaken (II 759)
776	28-5	R	Den Haag	M, 'dachvert'	kaapvaart door Oost-Friezen
777	11-6	?	Goes	Ov; ?	Lauwerijs Boudinsz.
778	15-6	V	Zierikzee	Rd, Ah, LM BO	vierschaar
779	26-10	V	Goes	R; RBO, RBW; 'Staten; Ge; Rd, Lm; S, (Go)	heervartsgeld tocht naar Deventer; achterstal schot [en bede] e.a.
1460					
780	15-2	R?	Brielle	Rd; S	?
781	21-3	R	Brielle	R; Rd; S	heervartsgeld tocht naar Deventer; achterstal schot [en bede]

Dagvaarten 1461

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
782	15-5	V	Middelburg	Rd (1), Ah, Lm; S, (M)	vierschaar
783	6-10	(V) Borsele, Oostervant, Vh	Brielle	R, RBO, RBW; 'Staten', Ge; Rd, Ah, Lm; S	heervaartsgeld tocht naar Deventer; achterstal schot en bedde
784	18-10	V	Goes	Ge; Rd, Lm; S, (Go)	idem; idem
785	27-10	V	Brussel	R; Rd; S; HRd, HS	lening aan V; nieuwe munt (II 814)
786	1-12	V	Brielle	R; Ge; Rd, Lm; S	heervaartsgeld tocht naar Deventer; achterstal schot en bedde
787	nov.-dec. 1461	?	Middelburg	'dien van Zeelant'	idem; idem
788	20-1	kooplieden	Leiden	S, Z, B; HS; Hz	verlenging bestand met Hanze (II 822)
789	14-3	D	Brielle	S, (B); HS	idem; koophof te Riga; tol te Arnemuïden (II 826)
790	29-4/15-5	V	Brugge-St.-Omer	S, M, B; HS	verlenging bestand met Hanze (II 832)
791	tussen 9-5 en 18-6	S	Zierikzee	S, M, (Z)	brieven koning van Denemarken
792	tussen 9-5 en 18-6	S?	Kats	S?, M	idem
793	27-5	S	Den Haag	S, B; HS	verlenging bestand met Hanze (II 838)
794	tussen 18-6 en 10-7	S?	Kats	S?, M	brieven koning van Denemarken
795	19-8	R	Den Haag	Ov, Vh; Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Z, B; HS, kustdorpen	ontzeggbriefen graaf van Oldenburg (II 850)
796	26-11	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z, B; HS	idem; brieven koning van Denemarken en van Danzig; overlast van de Fransen op zee; munt- slag in Utrecht (II 856)
797	1462 31-3	Charolais, R	Den Haag	Rd (30); Go, M, Re, Tl, Vl, Z, HRd, HS	nieuwe bedde (II 865)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
798	22-4	Charolais, R	Brielle-Den Haag	RBO; Rd; S, M; HRd, HS	idem (II 868)
799	9-6	S	Den Haag	S, B; HS	vrede met Hanzesteden; (ambassade naar Skanör) (II 870)
[800]	19-6	Charolais, R	Den Haag	Rd (23); Go, M, Re, Tl, Z; HRd, HS	nieuwe bede (II 872)
801	(1) 10-8	V	Den Haag	RBO; Rd (24); Ov; Br; Db, Go, M, Re, Tl, Vl, Wk, Z; HRd, HS	idem (II 878)
802	29-8	RBO, RBW	Brielle	RBO; Rd, Ah, Lm; S	idem
803	30-8	R	Den Haag	RBO; Rd, Ov; S; HRd, HS	idem; reparatiewetgeving (II 881)
804	18-9	Charolais	Zierikzee	Ge; Rd, Ov, Ah, Lm; S; (Z)	nieuwe bede (26.000 klinkaart)
805	12-11	V	Brussel	S; HS	lening voor de aankoop van Luxemburg (II 892)
806	28-12	S	Zierikzee	M, (Z)	boodschap van de koning van Denemarken
	1463				
807	25-3	V, S?	Brielle	M, Z, (B); HS	arbitrage conflict stapelrecht Dordrecht-andere steden; overleg met Wendische steden (II 914)
808	10-4	S	Den Haag	S, B; HS	dagvaart Groningen met Wendische steden (II 917)
809	26-4	RBO	Goes	Rd; S	idem
810	14-8	SG	Den Haag	Rd (6), Ov; Go, M, Re, Tl, Z; HRd, HS	conflict hertog Filips-zoon Karel; nieuwe dagvaart met Wendische steden te Kampen (II 943)
811	23-8	SG	Den Haag	Rd (22); Ov; HRd, HS	conflict hertog Filips-zoon Karel (II 944)
812	15-12	V	Brugge	Rd (4); HRd; Rd andere gewesten	plannen voor een kruistocht (II 957)
813	20-12	R	Den Haag	S; HS	conflict hertog Filips-zoon Karel (II 958)
	1464				
814	2-1/7-3	V, Charolais	Antwerpen-Brugge-Gent-Brugge	Ma; Rd (8); S; Rd en S andere gewesten	Staten-Generaal; idem; kruistochtplannen V (II 961, 962)
815	19-1	R	Den Haag	Z, B; HS	rijksacht (II 963)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
816	2-3/22-3	V	Lille	Ge; Rd, Ov, Vh; S; Ge, Rd en S andere gewesten	antwoord kruistochtplannen (II 970)
817	5-4	B	Brielle	S, kustdorpen, Br, Ve, Wk, Z, (B), Gr; kustdorpen Holland	haringvisserij (II 975)
818	12-4	SG	Den Haag	Ge, Ma; Rd (17); Br, Go, M, Re, Tl, Z, B; HGe, HRd, HS	bijdrage kruistocht (II 977)
819	10-5	R	Middelburg	Ge; Rd, Ah; S, (M)	idem
820	16-5/26-7	S	Brugge-Lille-Hesdin	S, B; HS	klachten over optreden van Rouen (II 981)
821	8-6	R	Den Haag	Z, B; HS	Deventer markt (II 983)
822	2-8	S	Leiden	S, Z, B; HS	klachten over optreden van Rouen; tolheffing te Antwerpen; stapelrecht van Dordrecht; distributie bedde (II 990)
823	20-9	Charolais	Den Haag	Ge (14), Ma; Rd (27); Db, Go, M, Re, Tl, Wk, Ws, Z, B, Gv; Hge, HRd, HS	bijdrage kruistocht (II 999)
824	8-10	Charolais	Middelburg	Ge; Rd; S, (M)	idem
825	28-11	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Ve, Z, B, Gv; HS	verbod invoer Engels laken; optreden van Rouen (II 1005)
	1465				
826	15-3	V	Brussel	S, M; HS	Staten-Generaal; idem; idem; munt (II 1014)
827	26-4/11-5	V	Brussel	Ma; Rd (12); Go, M, Re, Vl, Z, B; HRd, HS	Staten-Generaal; dubbele bedde voor heervaart tegen Frankrijk (II 1016)
828	31-5	R	Den Haag	S; HS	voorbereiding dagvaart te Calais (II 1021)
829	4-6	R	Den Haag	S; HS	lening van een jaar bedde (II 1023)
830	21-6/5-7	V	Calais	S, M, Z; HS	handel met Engeland (laken en wol) (II 1027, 1081)
831	8-7	R	Den Haag	Rd (2); Go, M, Re, Tl, Z, B; HRd, HS	lening van een jaar bedde (II 1030)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
832	19-7	S, VIS	Brugge-Sluis	S, kustdorpen; Vlaamse zeeesteden	uitrusting oorlogsschepen tegen Franse zeero-verrij
833	1-8	R	Den Haag	Rd (14); Br, Db, Kg, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, B; HRd, HS	lening van een jaar bede (II 1037)
834	24-9	R	Den Haag	CV; Rd (10); Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z, B; HRd, HS	idem (II 1049)
835	1466 5-2	V	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z, B; HS	muntzaken (II 1067)
836	20-3	R	Den Haag	Rd (10); Bg; M, Z, B; HRd, HS	idem; lening van een jaar bede (II 1073)
837	12-5	R	Den Haag	CV; Go, M, Re, Tl, Z; HS	lening van een jaar bede (II 1078)
838	16-9	V	Brielle	CV; Rd (3); S	lening V (anticipatie op de bede)
839	1467 23/24-1	SG; R, Chairolais	Den Haag	Rd (1); Go, M, Z; HRd, HS	bijdrage oorlogskosten Frankrijk, Luik, Dinant; bescherming van het land; muntordonnantie (II 1115)
840	(2) 4-2	V	Middelburg	Ge; Rd, Lm; S, (M)	'zekere zaken'; koning van Frankrijk; nieuwe muntordonnantie e.a.
841	14-3	SG, R	Den Haag	S; HS	antwoord verzoek bijdrage oorlogskosten (II 1121)
842	24-4	S, HS	Brugge	S, HS	processen tollenaars (II 1127)
[843]	24-5	V	Antwerpen	S; HS; BrS, HeS, VIS	munt (II 1132)
844	11-6/26-6	V	Brugge	S; HS	Staten-Generaal: munt (II 1136)
845	23-6	V	Goes	RBW; Ge; Lm, Rd (1), 'ondersaten'; S, (Go)	taxatie bijdrage 20.000 klinkaart voor oorlogskosten
846	1-7	R	Haarlem	Go, M, Re, Tl, Z; HS	besluiten van de Staten-Generaal betreffende muntzaken (III 1)

Dagvaarten 1468

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
847	10-7	R	Haarlem	Rd (1); S, Re, Tl, Z; HRd, HS	gevolgen van overlijden hertog Filips; rouwbe- klag; muntordonnantie (III 2)
848	10-7/16-8	V	Leuven-Brussel	Rd; S; HRd, HS	Staten-Generaal: muntzaken en muntordonnan- tie; rouwbeklag (III 3)
849	21-7	Rd; S; HRd, HS	Haarlem	S, M, Z; HS	rouwbeklag (III 4)
850	vóór 20-9	RBW	Middelburg	Lm, Rd (1); S	weigering vonnis bede en oorlogskosten
851	tussen 1467 en 15-3-1474	Vh	Veere	Ah (27); S Wa	?
[852]	28-1	R	Brussel	M, Z; HS	munt (III 17)
853	29-1	S, HS	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	inhuuldiging hertog Karel (III 18)
854	16-2	S, HS	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	idem (III 19)
855	vóór 14-3	S	Goes	Rd (1); S, (Go)	bevestiging privileges
856	14-3	S, HS	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	inhuuldiging V (III 21)
857	tussen 27-3 en 2-4	V	Goes	(Go), Ve, 'dachvaert'	?
858	22-4	V	Middelburg	Rd (1); S, (M)	inhuuldiging V
859	vóór 19-6	?	Denemarken- Danzig-etc.	Go, 'dachvaert'	'van slands wege'
860	25-7	V	Goes	Ge; Rd (1)	omslag restanten bede
861	16-9	Bg	Middelburg	Bg, Lm, Rd (2)	rechtzitting (vierschaar?)
862	16-9	R	Den Haag	Rd (1); Br, Go, Kg, M, Re, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, B, Gr; HS, Hollandse kustdor- pen	beveiliging ter zee (III 44)

1469

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
863	4-7	V, R	Brugge	Go, M, Ve, Vl, Z, B; HS; BrS, V/S	Staten-Generaal: problemen in handel met Engeland; stapel van Calais (III 72)
864	31-7	V	Middelburg	Lm, Rd	nieuwe achtjarige bede
865	na 6-8	V	Den Haag	Lm	besluit bede 20.000 klinkkaart
866	15-9	V	Den Haag	Ma; Lm	monstering leenmannen
[867]	27-11	Vh	Veere	Lm	
868	1470				
868	na 14-1	?	Middelburg	(M), Vl, 'dachvart'	?
869	6-2	SG; R	Den Haag	Go, M, Z, B; HS	munt (III 92)
870	10-3	V; R	Brugge	Rd (1); M, Z, B; HS	Staten-Generaal: muntordonnantie (III 96)
871	22/28-4	RBW	Veere	Rd, Lm	monstering en wapenschouwing
872	26-4/11-5	V	Lille	S; HS	Staten-Generaal: muntordonnantie (III 102)
873	1-11	M, Wa	Middelburg	M; Wa	bescherming Walcheren
874	10-11	V	Den Haag	Rd (33); Br, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z; HRd, HS, B, Gr	bede 120.000 kroon of 1000 glaviën (III 119)
875	10/24-11	V	Brugge	S; HS; BrS, V/S	Staten-Generaal: verbod handel met Frankrijk (III 120)
876	25-11	V	Den Haag	Ma; Rd (5), Bg; S; HRd, HS	antwoord op bede 120.000 kroon of 1000 glaviën (III 123)
877	13-12	V	Goes	RBO; Ge; Rd, Lm, Ah; S	idem
878	28-12	V, R	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	idem (III 124)
879	29-1	V	Sluis	Vh, Zeeuwse gedeputeerden; Hollandse gedeputeerden; Brugge, Vrije van Brugge, Vlaamse kuststeden	beveiliging ter zee; uitrusting oorlogsschepen (III 134)
880	3-2	V	Brugge	Zeeuwse gedeputeerden; VL	idem; idem
881	4-2	V	Brugge	M, Z; HS; Hz	verlenging bestand met Hanze (III 137)

Dagvaarten 1472

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
882	19-2	V	Sluis	Zeeuwse gedeputeerden; VL	beveiliging ter zee; uitrusting oorlogsschepen
883	20-3	R	Den Haag	Rd (29); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, B, Gr; HRd, HS	antwoord bede 120.000 kroon (III 146)
884	5-5	S	Den Haag	S; HS	Hanzestapel te Brugge (III 151)
885	16-5/14-8	S	Antwerpen-Gent-Arras-Abbeville	S; HS	Staten-Generaal; idem; consent bede 120.000 kroon (III 154, 161)
886	24-5	R	Den Haag	Rd (26); Br, Go, Kg, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, B, Gr; HRd, HS	antwoord bede 120.000 kroon (III 155)
887	20-8	R	Den Haag	Rd (8); Br, Db, Kg, M, Ve, Vl, Wk, Z, B, Gr; HRd, HS	idem (III 163)
888	20-9	S	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	aflopen bestand met de Hanze (III 166)
889	3-10	R	Den Haag	Rd (29); S; HRd, HS	antwoord bede 120.000 kroon (III 168)
890	14-10	R	Den Haag	Rd (2); Db, Go, Kg, M, Re, Tl, Wk, Z, B, Gr; HS	idem (III 169)
891	2-12	S	Den Haag	S; HS	idem (III 176)
892	9-12-1471/8-3-1472	?	Veere	(Ve), Vl, 'dachvairt'	?
893	22-3/31-5	?	Veere	(Ve), Vl, 'dachvaert'	?
894	13-5	R	Den Haag	M; HS	brieven Hanzesteden (oorlog Hanze-Engeland) (III 183)
895	1-6	R	Den Haag	RdBO, RdBW; S, Tl, Vl; HRd, HS	consent bede 32.000 kroon; continuatie tienjarige bede (III 185)
896	1-6/8-7	?	Veere	(Ve), Vl, 'dachvaert'	?
897	14-6	R	Goes	RdBO, RdBW; S, (Go)	continuatie tienjarige bede
898	30-6	CV	Den Haag	Z, B; HS	verkoop erfrenten; verpanding domeinen (III 188)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
899	9-7	R	Den Haag	Ma; RdBW, RdBO (1); S, VI; HRd, HS	continuatie tienjarige bedde (III 189)
900	na 10-7	RBW	Middelburg	Rd, Ah, Lm; S, (M), TI	idem
901	18-7	B	Den Haag	S, S en dorpen Wa, VI; HS	beveiliging ter zee (III 194)
902	31-7	S	Den Haag	S; HS	idem (III 199)
903	19-8	R	Veere	R; Rd (1), Vh; S, TI, (Ve); HS; Vlaamse kuststeden	idem (III 204)
904	25-8	V	Middelburg	Ma; Rd (3), Lm; S, (M), TI	continuatie tienjarige bedde (24.000 + 2000 klin-kaart); toekenning Zeeuws aandeel (10.666 2/3 kroon) in bedde van 120.000 kroon voor glaviën; heffing van calioet (accijnsen)
905	na 28-8	TI	Tholen	Pv, Sm, Sp, (TI), Westkerke	calioet
906	eind aug./ begin sept.	Z	Zierikzee	S, TI, (Z)	calioet zout en mede
[907]	2-9	V	Middelburg	BO, TI, Dreischor, Sommeldijk	vierschaar
[908]	10-10	R	Den Haag	S; HS	afhoren rekening oorlogsschepen (III 213)
909	26-10	S	Den Haag	S; HS	idem; deputatie naar Veere (III 215)
910	na 23-11	Ra	Middelburg	S, (M), TI	krijgstocht naar Zierikzee
911	7-12	R	Den Haag	Ge (5), Ma; Rd (21); M, TI, Z, B; HGe, HRd, HS	voorbereiding Staten-Generaal (bedde 600.000 kroon); afrekening oorlogsschepen (III 222)
912	1473 3-1/25-1	V	Brugge	Rd?; S, M	Staten-Generaal: zesjarige bedde voor de Franse oorlog van 500 à 600.000 kroon; Hanzestapel te Brugge (III 224)
[913]	5-1	V	Middelburg	Ge; Rd; S, (M)	?
914	29-1	RBW	Middelburg	Rd, Lm; S, (M), VI	inning twee nieuwe bedden
915	1-2	R	Den Haag	Ge (2); Rd (1), Ah, Lm; S, (M), VI, B, Gr; He, HRd, HS	verslag dagvaart Brugge: besluitvorming grote bedde van 600.000 kroon (III 225)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
916	13-2	R	Den Haag	Ge (5), Ma; Rd (5); S, Tl; HGe, HRd, HS	besluit grote bede (III 227)
917	15-2	RBW	Middelburg	Ge; Rd, Lm; S, (M)	betaling achterstallige bede
918	17-2/8-4	V	Brussel	Rd?; S, M	besluit grote bede (500.000 kroon) (III 228)
919	12-3	RBW	Middelburg	Ge; Rd; S, (M)	betaling achterstallige bede
920	tussen 12-3 en 17-7	RBW	Middelburg	Ge; Rd, Ah; S, (M)	betaling twee bedden
921	16-3	V	Reimerswaal	Ge, Ma; Rd, Ah, Lm; S, (Re), Tl	besluit grote bede (48.200 kroon zes jaar lang); vierschaar; betaling achterstallige bede
922	16-7	V, S	Utrecht	R; S; HS; Hz	verlenging bestand met Hanze; Hanzestapel te Brugge (III 249)
923	17-7	RBW	Middelburg	Rd; S, (M), Z, diverse personen	nieuwe bede
924	22-7	RBW, RBO	Middelburg	Ge; Rd, Lm; S, (M)	verpachting heffing 6 groten op elk vat bier (calioet)
925	na 19-8	RBO	Zierikzee	Ah, S Sw, (Z), S Dv, Sm, Tl, dorpen Tl	betaling termijn bede
926	24-8	V, S	Utrecht	R; S, M, Z; HS; Hz	verlenging bestand met Hanze (III 255)
927	18-11/14-12	V, S	Utrecht	R; S, M, Z; HS; Hz	idem (III 262)
1474					
928	13-2	R	Den Haag	Ma; Rd (32); Br, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, ZB, Gr; HRd, HS	continuatie bede (III 269)
929	15-2	V	Mechelen	S, Z; HS, Gorinchem; BrS, VIS	Staten-Generaal: uitvoerverbod graan (III 270)
930	19-3	V, S	Utrecht	R; S, Z; HS; Hz	verlenging bestand met Hanze (III 272)
931	24-3	RBO	Middelburg	St, BO; Rd (1); (M), Tl, Vl	klacht Zierikzee [over betaling bede]
932	31-3	R	Den Haag	Ma; Rd (28); S, Vl; HRd, HS, B	continuatie bede (III 273)
933	13-4	V, S	Utrecht	R; S, M, Z; HS; Hz	verlenging bestand met Hanze (III 274)
934	15-4	S	Den Haag	Rd (1), Vh; S, Vl; HS	continuatie bede (III 275)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
935	16-5	R	Den Haag	S, VI; HS	verslag dagvaart in Utrecht met de Hanze (III 278)
936	26-5	RBO	Middelburg	St, StBO; (M), VI, Z	restanten bede 1473
937	9-6	R	Den Haag	Ma; Rd (23); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Ti, Ve, VI, Wk, Ws, Z, B, Gr; HRd, HS	continuatie bede (III 280)
938	na 2-7	M	Middelburg	Db, (M), Ve, VI, Wk, ZI	ordonnantie voor de oorlogsschepen
939	7-8	RBW	Middelburg	S, (M), VI; diverse personen	dreigende aanval van de Fransen; verdediging Walcheren
940	16-8	R	Den Haag	Go, M, Re, Ve, VI; HS	uitrusting schepen voor beleg van Neuss (III 289)
941	23-8	R	Den Haag	Ma; Rd (1); Go, M	idem
942	14-9	RBO	Middelburg	Rd; SBO, (M)	rekening calioet
943	na 16-9	R	Haamstede	SG; S	idem; anticipatie bede
944	tussen 1-1-1475 en 5-1-1477	RBW	Middelburg	Vh; S, (M)	bewapening ter zee
945	3-1	R	Den Haag	M, Z	kosten oorlogvoering
946	8-1	R	Goes	Rd, Lm	dienst beleg van Neuss
947	10-1 en 12-1	R	Den Haag	Rd (25); Br, Go, M, Re, Ti, VI, Z; HRd, HS	idem (III 305)
948	8-2	R	Den Haag	Br, Go, Hs, Kg, M, Re, Ti, Ve, VI, Wk, Ws, Z, B, Gr; HS; met 'notabele kooplieden'	bewapening ter zee (III 309)
949	1-3	R	Mechelen	Br, Go, M, Re, Ti, VI, Z, B, Gr	idem (III 312)
950	1-4	R	Mechelen	S, Gr; HS	idem (III 315)
951	19-4	R	Mechelen	S; HS	idem (III 319)

Dagvaarten 1476

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
952	6-5	R	Den Haag	Db, Go, Kg, Tl, Vl, Wk; HS, Hollandse kustdorpen	idem (III 321)
953	15-5	R	Den Haag	S; HS	idem (III 322)
954	14-6	R	Den Haag	Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, Zi, B, Gr; HS	idem (III 324)
[955]	22-7	St	-	Ma; Rd (2); Go, M, Re, Z	verpachting impost op het bier
[956]	vóór 1-8	V	-	(Go, M, Re, Z)	lening poorters
957	17-8	?	Middelburg	(M), Vl, 'dachvaert'	achterstand bedde
958	21-11	R	Gent	Go, M, Re, Z, B; HS	bedde voor Margaretha van York (III 339)
959	?	?	Brussel	S; HS, BrS, VIS	'cours van de steenen te Vilvoorden'
960	4-2	comm. her-togin	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	bedde voor Margaretha van York (III 347)
961	10-3	comm. her-togin	Den Haag	Ma; Rd (32); Br; Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Ws, Z; HRd, HS	idem (III 354)
962	20-4	R	Middelburg	Ma; Rd (30); Br; Go, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Ws, Z, B, Gr; HRd, HS	idem (vooroverleg dagvaart Gent)
963	25-4/3-5	hertogin	Gent	St; M; HRd, HS	Staten-Generaal: idem; overtocht van Maria van Bourgondië naar Bourgondië (III 361)
964	2-5	R	Den Haag	S; HS	bedde voor Margaretha van York (III 362)
965	9-5	RBW	Middelburg	Ma; Rd; S, (M), Vl	dienst leenmannen
966	18-5	R	Den Haag	Ge (7). Ma; Rd (25); Br; Go, M, Re, Tl, Z, Zi; HRd, HS	verslag dagvaart Gent: idem; overtocht Maria; bedde voor Margaretha van York (III 365)
967	21-5/4-6	hertogin	Gent	St; HRd, HS	Staten-Generaal: idem; idem (III 367)
968	14/20-7	?	Middelburg	(M), Vl, 'dachvaert'	?
969	23-8	RBO	Middelburg	Ah, Lm; S, (M), Vl	tekorten bedde

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
970	24-9	R	Gent	Rd; S; HS	bede voor Margaretha van York; dienst leenmannen (III 386)
971	15-10	R	Den Haag	Ma; Rd (36); Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Ws, Z, B, Gr	bede voor Margaretha van York (III 389)
972	10/16-11	?	Middelburg	(M), Vl, 'dachvaert'	?
973	19-11/17-12	S	Bergen op Zoom-Mechelen	S; HS	verlenging bestand Hanze (III 392)
	1477				
974	2-1	RBW	Middelburg	Rd	?
975	19-1	?	Middelburg	(M), Vl, 'dachvaert'	?
976	11-2	R	Den Haag	Ma; Rd (19); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Ws, Z; B, Gr, Gv; HRd, HS	oproep Staten-Generaal te Gent (IV 7)
[977]	na 15-2	?	?	St	aanspraken van de keizer op het graafschap Zeeland?
978	19-2/31-3	V	Gent	Rd; Db, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z, Zl; B, Gr; HRd, HS	Staten-Generaal: rouwbeklag dood hertog Karel; erkenning hertogin Maria als vorstin; privileges; verlenging bestand met Hanze (IV 9)
979	begin	?	Goes	Br, (Go), 'dachvaert'	bewapening ter zee
980	begin	?	Den Haag	Br, 'dachvaert'	idem
981	tussen 19-2 en 5-4	S	Middelburg	S, Br, (M)	idem?
982	tussen 19-2 en 5-4	S	Goes	S, Br, (Go)	idem?
983	vóór 6-4	M	Middelburg	Am, (M), Vl, Wk	verlenging bestand met Hanze
984	10-4	R	Den Haag	Ma; Rd (24); S; HRd, HS	verslag dagvaart te Gent; met de andere gewesten in oorlog tegen Frankrijk (IV 10)

Dagvaarten 1477

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
985	21-4	R	Den Haag	Rd; S, M, Br; HRd, HS	bewapening ter zee; verlenging bestand met Hanze (IV 11)
986	tussen 21-4 en (24)-5	S	Middelburg	S, Br, (M)	idem
987	23-4/20-5	V, S	Brugge etc.	M, Z; HS	verlenging bestand met Hanze (IV 12)
988	6-5	V	Leuven	Rd; S, M; HRd, HS	Staten-Generaal: huwelijk hertogin Maria (IV 15)
989	na 17-5	RBO, RBW	Middelburg	St	bede (kwijtschelding derde deel 1476)
990	(24)-5	S	Den Haag	Br, M; HRd, HS	bewapening ter zee (IV 17)
991	28-5	RBO	Veere	S, (Ve), kustdorpen	idem
992	na 3-6	SG	Goes	S, Br, (Go)	idem
993	tussen 29-6 en 5-7	?	Middelburg	(M), VI	?
994	30-6	R	Den Haag	Rd, Bg; S'; HRd, HS	termijnen bede; handhaving justitie (IV 22)
995	na 26-7	S	Veere	Br, Ve, Z	zeevisserij
996	4/28-8	V	Antwerpen-Gent- (Mechelen)-Brus- sel-Gent	S; HRd, HS	verwelkoming aartshertog Maximiliaan (IV 29)
997	18-8	RBO	Goes	Ge; Rd, Ah; S	'zekeren nootzaken'
998	vóór 29-8	V	Gent	Rd (18)	bede
999	20-9	V	Den Haag	Ge (2), Ma; Rd (35); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Z; B, Gr; Gv; HGe, HRd, HS	bede oorlogvoering (IV 36)
1000	7-10	V, R	Den Haag	Rd (22); S, Tl, B, Gr; HRd, HS	idem; beveiliging ter zee (IV 38)
1001	20-10	Rd; S	Den Haag	Rd; S, Br; HRd, HS	bewapening ter zee (IV 40)
1002	14-11	R	Den Haag	RBO, RBW; Ma; Rd (24); Go, M, Re, Tl, Z; HRd, HS	bede; huldding hertogin Maria; bewapening ter zee (IV 42)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1003	tussen 17-11 en 10-12	V	Zeeland	St	bede
1004	25-11	Rd; S	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	afrekenen bewapening ter zee (IV 44)
1005	8-12	SG, RBO	Middelburg	St; Br, (M)	idem
1006	1478 15-1	V, R	Den Haag	Ge; Rd; S; HGe, HRd, HS	huldiging hertogin Maria; bede 500.000 kroon (IV 52)
1007	27-1	V	Den Haag	Rd (33); Re; HRd, HS	idem; idem (IV 53)
1008	16-2	R	Goes	St, 'ondersaten'; (Go), V1	idem; idem
1009	-2	V	Middelburg	S, (M)	huldiging hertog Maximiliaan
1010	5-3	B	Den Haag	B, Gr, Bommenede; HS	beveiliging ter zee (IV 59)
1011	19-3	V	Middelburg	Ge; Rd, Lm, 'insetenen'; S, (M)	huldiging hertog Maximiliaan; vonnis restanten bede 20 gr.; nieuwe driejarige bede van 10 gr.
1012	vóór 19-6	St	Zeeland	St	anticipatie bede
1013	27-6	R	Den Haag	Rd (8); Go, Re, Tl; HS, kustdorpen van Holland	beveiliging ter zee; bewapening ter zee (IV 79)
1014	na 30-6	S	Middelburg-Vlissingen	M, (V1); HS	haringtol (IV 69, 80, 92, 100, 105, 130)
1015	13-7	SG	Middelburg	Ge; Rd; S	bewapening ter zee
1016	24-8	R	Den Haag	Ma; Rd (24); M, Re, Tl, Z; HRd, HS	ontzetten van de Van Egmonds in Gelre (IV 91)
1017	2-9	R	Den Haag	S, Go, Re, Sm, Tl; HS	idem (IV 93)
1018	2/16-9	V	Dendermonde	S, M; HRd, HS	Staten-Generaal; gelden voor aartshertogin Maria en aartshertog Maximiliaan; munt; bijstand tegen Frankrijk en Gelre; haringtol (IV 94)
1019	15-9	R	abdij te Middelburg	Rd; S, (M)	belegering Leerdam; rebellie Gelre

Dagvaarten 1479

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1020	24-9/17-10	V	Brussel	S, M	Staten-Generaal; gelden voor de vorsten; militaire bijstand; munt
1021	30-11	CV	Den Haag	CV; Rd (20); Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Z; HRd, HS	bijstand tegen Gelre (IV 107)
[1022]	2-12	V	Middelburg	Ge; Rd, Lm; S, (M)	vierschaar
[1023]	17-12	R	Den Haag	Rd (15); Go, Kg, Sm, Tl; HRd, HS	bijstand tegen Gelre (IV 109)
1024	17-1	HS	Den Haag	S; HS	verlenging bestand met Hanze; kwesties met Engeland (IV 113)
1025	na 23-1	R	Den Haag	St; Go, Re	eis tot restitutie van geld besteed aan oorlogsschepen en aan de bede voor hertog Karel
1026	-2	S?	Den Haag	Vl; HS?	kosten beveiliging ter zee
1027	25-3	V	Goes	Rd, Lm	bede en schot
1028	5-4	V, R	Den Haag	Rd (33); Br, Db, Go, Kg, M, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, Zl; HRd, HS	persoonlijke toespraak Maximiliaan (IV 122)
1029	19-4/2-5	V, R	Brugge	M, Z; HS; andere gewesten	munt (ook van Engeland) (IV 123)
1030	17-5	S, HS	Den Haag	S; HS	bewapening ter zee; bijstand aan Gorinchem (IV 129)
1031	26-5	S, HS	Den Haag	S; HS	idem; idem (IV 131)
1032	7-6	S, HS	Den Haag	S; HS	idem; idem (IV 134)
1033	na 28-6	V	Middelburg	Rd; M	vierschaar
1034	5-7	S, HS	Leiden-Zeeland	S; HS	bewapening ter zee (IV 141, 142)
1035	9-7	S, HS	Leiden	S; HS	idem (IV 143)
1036	na 11-7	V	Middelburg	Rd; SBW, (M)	vierschaar
1037	31-7	S, HS	Haarlem	Z; HS	verlenging bestand met Hanze (IV 145, 152)
1038	23-9	S	Den Haag	S, HS	beveiliging ter zee (IV 160)
1039	16-10	RBO	Middelburg	Rd, Ah BO; S, (M), Vl	bescherming tegen aanval Fransen

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1480				
1040	15-2	V	Gorinchem	Rd (15); Br, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z; HRd, HS	einde partijtwesten; aanstelling nieuwe stadhouder; verdediging tegen Geldersen (IV 189)
1041	2-3	V	Den Haag	Ma; Rd (21); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk; HRd, HS	bede; rechts- en ordehandhaving (IV 193)
1042	6-4	V	Den Haag	Ma; Rd (26); Br, Db, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Z; HRd, HS	bede; verdediging tegen Geldersen; bewapening ter zee (IV 203)
1043	na 15-4	V	Den Haag of Rotterdam	S, Br, Db, Vl, Wk, Zi; HS	bede; idem; idem (IV 204)
1044	12-5	V	Den Haag	Ma; Rd (17); Br, Db, Kg, M, Ve, Vl, Wk, Z, Zi, B, Gr	idem; idem; idem (IV 211)
1045	1-6	V	tolhuis Yersekeroord-Bergen op Zoom	Ma; Rd, Ah, Lm; S, Br, M, Ve, Z	schot en bede
1046	na 4-6	RBO	Yersekeroord	Rd; S	bewapening ter zee
1047	27-6	RBO, RBW	Middelburg	Ma; Rd, Ah, Lm; S, (M)	idem
1048	10-7	R	Den Haag	Rd (17); Br, Db, Go, Kg, M, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Z; HRd, HS	idem (IV 224)
1049	21-7	RBO	Zierikzee	Rd, Ah; S, (Z)	idem
1050	4-1	R	Den Haag	Rd; S; HRd, HS; Hz	bede; aandelen Maria van Bourgondië en Margaretha van York; kosten van haar reis naar Engeland; gebreken bij de haringtonnen en het inzouten van de haring; rekening lastgeld (IV 250)
[1051]	15-1	V	Middelburg	Rd, Ah, Lm	vierverschaar
1052	25-1	V, R, RBO, RBW	Middelburg	Ma; Rd, Ah; S, (M)	hulp Gorinchem en Asperen; herovering Leerdam

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
[1053]	5-2	Rd; S; HRd, HS	Den Haag	(Rd; S); HRd, HS	rekeningen lastgeld en bewapening ter zee (IV 257)
1054	21-2	RBO	Zierikzee	Rd, Ah, Lm; S, (Z)	bescherming landsgrenzen
1055	27-2	V, SG, RBW	Middelburg	Rd, Lm; S, (M)	? (idem?)
1056	30-3	CV	Goes	Ge; Rd; S, (Go)	rebellie Leiden
1057	5-4	RBO, RBW	Middelburg	Ge; Rd; S, (M)	idem
1058	30-4	V	Middelburg	St; Rd; S, (M)	kosten ruiters voor Leiden (twee maanden soldij)
1059	7-5	RBO, RBW	abdij te Middelburg	Ge; Rd; S, (M)	idem
1060	26-6	R	Den Haag	Rd (8); Go, Re, Tl; kustdorpen Holland	bewapening ter zee; pondgeld; ordonnantie voor het pakken en zouten van haring (IV 282)
1061	9-7	Rd; S; HRd, HS	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	idem; idem (IV 284)
1062	23-7	Rd; S; HRd, HS	Den Haag	S, M, Z; HRd, HS	rekeningen lastgeld en bewapening ter zee (IV 285)
1063	27-7/22-8	S, HS	Dordrecht-Nijmegen-Arnhem-klooster Renkum-Wijk bij Duurstede	M, Z; HS	tekortkomingen landszaken (IV 286)
1064	19-8	RBO, RBW	abdij te Middelburg	CV; St; Ge; Rd; S, (M)	nieuwe bede
1065	27-8	RBO, RBW	[abdij te Middelburg-]Reimers-waal	V, CV; Ge; Rd; S, (M, Re)	consent nieuwe zesjarige bede: 14 gr. van het gemet
1066	29-8	S, HS	Den Haag	S; HS	rekeningen lastgeld en bewapening ter zee (IV 293)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1067	na 8/9	V	Dordrecht	St; HS	bewapening tegen Utrecht (IV 294)
1068	28-9	RBO	Zierikzee	Rd; S, (Z), platteland BO	omslag 2500 gewapenden
1069	2-10	RBO	Middelburg	Rd; S, (M) BO en BW	idem
1070	25-10	RBW	Schoonhoven	Ge; Rd, Lm; S, platteland	stand van zaken oorlog met Utrecht
1071	21-11	V, RBO, RBW	Middelburg	Rd, Lm; S, (M), platteland	omslag 2500 gewapenden
1072	25-11/1-12	?	Middelburg	(M), Ve, 'dachvaert'	korenordnantie
1073	tussen 2 en 8-12	?	Middelburg	(M), Ve	Utrechtse oorlog
1074	3-4	R	Den Haag	Rd (13); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Z; HRd, HS	dood Maria van Bourgondië; bewaring van het land (IV 335)
1075	13-4	R	Den Haag	Ma; Rd (15); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Z; HRd, HS	Utrechtse oorlog (IV 337)
[1076]	15-4	V	Middelburg	Rd, Lm	vierschaar
1077	20-4/6-5	V	Gent	Rd (7); S; HRd, HS	Staten-Generaal: rouwbeklag dood hertogin Maria; voogdij van Maximiliaan over kinderen (IV 338)
1078	11-5	V, R	Den Haag	Rd (33); Br, Db, Go, Re, Tl, Vl, Wk; HRd, HS	huldiging Maximiliaan (IV 343)
1079	tussen 12 en 18-5	?	Middelburg	(M), Ve, 'dachvaert'	?
1080	27-5	V, RBO, RBW	Middelburg	CV; Ge; Rd, Lm; S, (M)	voorbepreking huldiging Maximiliaan en oorlog tegen Utrecht
1081	7-6	V, RBO, RBW	Middelburg	CV; St; Rd, Ah, Lm; S, (M)	huldiging Maximiliaan; oorlog tegen Utrecht
1082	24-6	S, HS	Den Haag	S, (Go, M, Re); HS	beveiliging ter zee tegen de Fransen (IV 351)
1083	na 26-6	R	Middelburg	Go, (M), Re, Zl	?

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1084	8-7	R	Den Haag	Go, M, Re; HS, kustdorpen Holland	beveiliging ter zee (IV 354)
1085	15-7	S, HS	Den Haag	S, Go, M, Re, Ve, (Z); HS	idem (ordonnantie) (IV 355)
1086	30-7	R, RBO	Zierikzee	Rd, Ah; S, (Z), dorpen en 'ingeseten' BO	betaling idem
1087	19-8	V	Middelburg	RBO; Bg; Ge; Rd, Lm; S, (M), Z, 'ondersaten'	huldiging Maximiliaan; bedde (bevestiging con- sent van 31 aug. 1481)
1088	12-9	RBO, RBW	Goes	RBO, RBW; St; Ge; Rd, Lm; S, Db, Go, M, Re, Ve, Vl, Wk, schouten, schepe- nen, 'ondersaten'	belegering IJsselstein door Utrecht; uitvoerver- bod graan en brood
1089	na 17-9	RBW	Middelburg	Rd; kapiteins, baljuws; S, (M), schou- ten, schepenen, 'gemeen ingeseten' platteland BW	bescherming tegen dreigende inval Fransen
1090	9-10/15-12	V	Aalst	St; Ge; Rd; S, M; HS	Staten-Generaal: huwelijk Margaretha van Oostenrijk met Karel, dauphin van Frankrijk; muntkoers (IV 365)
1091	vóór 30-11	R	Den Haag	Br, Db, Go, Hs, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Ws, Z, Bommeneede, Dreischor; HS, kustdorpen Holland	bewapening ter zee (overleg met Vlaanderen) (IV 376)
1092	30-12 1483	?	Reimerswaal	Vh	?
1093	25-1/13-3	V, RBW	Gent	St; Ge; Rd; S, M; HS	Staten-Generaal: vrede met Frankrijk; huwe- lijk Margaretha van Oostenrijk; inkomen prins Filips; munt (IV 388)
1094	10-3	RBW	Middelburg	St; Ge; Rd; S, (M)	idem
1095	17-4	RBO	Middelburg	Rd; SBO	'zonderlinge zaiken'
1096	26/4-vóór 10/5	V	Gent	St	Staten-Generaal: vrede met Frankrijk; huwe- lijk Margaretha van Oostenrijk; inkomen prins Filips; munt (IV 412)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1097	30-4	?	Brugge	kuststeden Zeeland, Wk, Holland, Vlaanderen	kaakharing (IV 413)
1098	tussen 1-6-1483 en 31-5-1484	R	Den Haag	Kg, M, Z + Go, Re, Tl; HS	bewapening (ter zee?) (IV 463)
1099	19-7	R	Den Haag	Go, M, Re, Z, HS	traktaat met Danzig (IV 422)
1100	23-7	?	Brugge	Vh, Z	schikking zeeroof door Br met Engelsen
	1484				
1101	12-3	R	Den Haag	Br, Go, Kg, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Z	verdrag met Hanze
1102	26-4	R	Den Haag	Br, Go, Kg, M, Tl, Ve, Vl, Z; HS	idem (IV 459)
1103	7-5	V, R	Goes	Ge; Rd; S; (Go)	idem
1104	tussen 9 en 15-5	?	Middelburg	Wa, (M), Ve; 'dachvaert'	verdediging Walcheren
1105	17-5	RBW	Goes	Ge; Rd; S; (Go)	idem
1106	tussen 6 en 25-6	?	Goes	(Go), Ve; 'generaele dachvaert'	?
1107	tussen 6 en 25-6	St:?	Brussel	V, St; Ve; 'generale dachvaert'	?
1108	tussen 13 en 19-6	?	Middelburg	Wa, (M), Ve; 'dachvaert'	verdediging Walcheren
1109	29-9	V	Middelburg	St; (M)	'zekere zaken' (bede)
1110	na 3-10	V	Middelburg	V; RBW; Bg; Ge; Ma; Rd, Vh, Ah, Lm; S, (M)	vierverschaar; nieuwe bede: 30.000 lb. over drie jaar; herziening keur
[1111]	tussen 10 en 16-10	R?	Den Haag	Ve; 'dachvaert'	verdrag met Hanze

Dagvaarten 1485

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1112	21-10-1484/begin maart 1485	V	Antwerpen	S, (M)	Staten-Generaal: bijstand tegen Vlaanderen; muntzaken (IV 485)
1113	vóór 18-11 1485	V, Ma, RBW	Middelburg	RBO; St; (M)	'enige zaicken'
1114	1-12	V	abdij te Middelburg	CV; Rd; S, (M)	'zekere zaken' (n.a.v. Staten-Generaal te Antwerpen)
1115	27-12	V	Reimerswaal-Goes	CV; Ge; Rd, Lm; S, (Re, Go)	antwoord op vorige
1116	1485 17-1	V	Reimerswaal-Goes	CV, RBW; Ge; Rd; S, (Re, Go), TI	idem
1117	24-1/3-2 (vóór 23-2)	RBO, RBW	Reimerswaal-Goes-Tholen-Bergen op Zoom	Ge; Rd, Lm; S, (Re, Go)	nieuwe driejarige bedde ingaande 1487; bezending naar Vlaanderen; bescherming tegen Vlaanderen
1118	tussen febr. 1485 en febr. 1486	?	Gouda	Go, Z	?
1119	25-4	V, RBO, RBW	Middelburg	CV; RBO; St; (M)	bijstand van Zeeland
1120	4-5	CV, RBO	Middelburg	CV; RBO; St; Rd Bo, Z-B; (M)	idem
1121	17-5	RBO	Middelburg	Rd; S, (M)	(bescherming tegen) invallen Vlamingen
1122	25-5	RBO	Jacobijnenklooster te Zierikzee	Rd, Ah; SBO	idem
1123	2-6	V, RBO	Goes	StBO	idem
1124	15-6	St	Middelburg	St; (M)	consent 20.000 lb.

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1125	na de zomer 1486	S	Goes	S, (Go), M	afrekening kosten bescherming tegen Vlamingen
1126	-2	?	Middelburg	(M), Wk, 'dachvaert'	?
1127	-2	?	Vlissingen	?, (Vl), Wk	?
1128	1-3	R	Den Haag	Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Z, Zl; HS, kustdorpen Holland	beveiliging ter zee (IV 551)
1129	15-3	R, RBO, RBW	Middelburg	RBO; St; Rd; S, (M)	idem; oorlogsbede 6000 pond
1130	28-3	R	Goes	St; Rd; S, (Go), Wk	beveiliging ter zee; verbod lammeren te doden of uit te voeren; maatregelen tegen landlopers; verbod paling te steken
1131	-5	?	Middelburg	(M), Wk, 'dachvaert'	?
1132	-5	?	Middelburg	(M), Wk, 'dachvaert'	?
1133	-5	?	Goes	(Go), Wk, 'dachvaert'	?
1134	-5	?	Den Haag	Wk, 'dachvaert'	?
1135	17-6	V	Goes	V; St; Ge; Rd, Ah, Lm, Vh; S, (Go), Ve	koningsbede 50.000 pond
1136	28-6	V	Bergen op Zoom	V; RBO; St; Ge; Rd, Ah, Lm; S	idem (voortzetting dagvaart); consent 40.000 pond
1137	-7	?	Veere	Vh, (Ve), Wk	vooroverleg reis naar St.-Omer
1138	11-8	V, RBW	Middelburg	CV; St; Ge; Rd, Ah, Lm; S, (M)	beveiliging ter zee
1139	vóór 20-9	SG, R	Goes	RBO; St; (Go)	?
1140	20-9	V	Brielle	CV; Rd (3); S; HRd, HS	beveiliging ter zee (IV 587)
1141	29-9	R, RBO, RBW	Goes	CV; 3St; Rd, (Go)	idem

Dagvaarten 1487

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1142	14-10	R	Den Haag	CV; Rd (22); Br; Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Z, Zl	idem (betaling Spaanse oorlogsschepen)
1143	14-12	V, RBO, RBW	Middelburg	CV; St; (M)	'zekere saken'
1144	1487 22-1	V, RBO, RBW	Goes	CV; 3St; Rd, Vh; S, (Go)	?
1145	27-1	?	Bergen op Zoom	Vh, 'heren'	confisquatie
1146	11-2	R	Den Haag	St; S; HS	beveiliging ter zee (IV 601)
1147	19-3	R	Den Haag	Rd (1), Vh; Br; Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Vl, Wk, Z, Zl; HS	idem (IV 609)
1148	29-3	R, RBO, RBW	Goes	3St; Ge; Rd; S, (Go), Wk	idem (of 'generaal saufconduit')
1149	29-4	V	Goes	CV, RBW; 3St; Ge; Rd (2), Lm; S, (Go), Z	nieuwe bedde
1150	kort na 16-5	?	Middelburg	(M), Z, 'dagvaart'	?
1151	13-6	S, HS	Den Haag	S; HS	beveiliging ter zee (IV 627)
1152	16-6	V, RBO, RBW	Middelburg	St; Ge; Rd, Ah, Lm; S, (M), Z	consent tweejarige bedde van 3 gr. op het gemet
1153	25-7	Ieper	Brugge	S; HS (kuststeden); VL, Vlaamse kuststeden	beveiliging ter zee (haringvisser) (IV 635)
1154	8-8	Filips van Kleef	Middelburg	S, (M), Wk; kuststeden Holland; Vlaamse kuststeden	idem (voortzetting)
1155	27-9	R	Bergen op Zoom	CV; Rd (9); Go, M, Re, Ve, Z; HRd, HS	bedde voor Rooms-koning Maxiiliaan en aarts-herzog Filips (IV 644)
1156	15-10	RBO, RBW	Middelburg	CV; 3St; Ge; Rd; S, (M)	idem

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1157	16-10	R	Den Haag	Rd (13); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Z, Zi; HRd, HS	idem (IV 646)
[1158]	31-10	V, RBO, RBW	Bergen op Zoom	CV; 3St; Ge; Rd; S	idem
1159	6/20-11	V	Antwerpen	V, CV; Rd?; S; HRd, HS	idem (IV 650)
1160	23-11	V, RBO	Middelburg	(M), Tl, Z	idem
1161	31-1/12-2	V	Brugge	Ge; Rd; S, M	Staten-Generaal: vrede met Frankrijk
1162	24-2/eind maart	V	Mechelen-Gent-Brussel	Rd?; Go, M, Re, Tl, Z	Staten-Generaal: idem; gevangenschap Maximiliaan (IV 670)
1163	3-4	RBW	Middelburg	3StBW; Rd; S, (M)	bescherming Walcheren tegen dreigende Engelse inval
1164	7-4	V, RBO, RBW	Goes	St; Rd; S, (Go)	antwoord op dagvaart te Mechelen en Brussel; voorbereiding dagvaart te Gent (gevangenschap Maximiliaan, vrede met Frankrijk)
1165	9-4/16-5	V	Gent	St; Ma; Rd (2); Go, M, Re, Tl, Z	Staten-Generaal: gevangenschap Maximiliaan; vrede met Frankrijk
1166	na 26-5	V, RBO	Zierikzee	3StBO; Rd, (Z)	?
1167	6-6	V, Rv, Vh, RBW	Middelburg	3St; Ge; Rd, Ah, Lm; S, (M)	(betaling 6000 pond) n.a.v. te Vlaanderen gestorten vrede
1168	12-6	RBO, RBW	Middelburg	St; Rd; (M)	idem
1169	19-6	RBO, RBW	Middelburg	CV, RBO; St; Rd, (M)	idem
1170	na 4-7	?	Goes	(Go); 'dachvaert'	bede 30.000 pond
1171	11-7	RBW	Middelburg	St; (M)	klachten van Filips van Kleef
1172	17-7	RBW	Middelburg	St; Rd; S, (M)	idem
1173	20-7	R	Den Haag	Rd (23); Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Z, Zi; HRd, HS	beveiliging stromen (IV 696)
1174	22-7	RBO, RBW	Goes	CV, RBO, RBW; St; Rd; (Go)	bede 30.000 pond

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1175	31-7	RBO, RBW	Middelburg	RBO; Rd; S, (M)	idem
1176	1-8	R	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	beveiliging stromen (IV 697)
1177	4-8	Ma, Rv, V/h, M	Middelburg	Lm, schouten, schepenen, dijkgraven, gezworenen, klerken Wa	bescherming Walcheren
1178	6-8	RBO, RBW	Middelburg	3St; Ge; Rd, Ah, Lm; S, (M), Z	bede 30.000 pond; uitrusting oorlogsschepen ter bescherming visserij
1179	17-8	V	Middelburg	V; St; Ma; Rd, Lm; S, (M)	consent bede 29.000 pond; bescherming visserij
1180	23-8/10-11	V	Antwerpen	V; Rd; S	Staten-Generaal: vrede met Frankrijk (IV 700)
1181	29-9	V, RBO, RBW	Middelburg	3St; Rd, (M)	dreigende inval van Fransen e.a.
1182	3-10	V	Middelburg	CV, RBO; St; (M)	betaling 5200 pond van de bede
1183	17-11	V	Bergen op Zoom	V, CV; St	'zekere zaken'; 'pays ende welvaren' van de landen
1184	na 18-11	R	Delft	Rd (4); S, Br, M, Z; HS	reductie van Rotterdam (IV 713)
1185	14-12	RBO, RBW	Goes	3 St; (Go)	vervolg van dagvaart Bergen op Zoom; 'eenige secrete saken'
1186	20-12	RBO, RBW	Goes	3 St; (Go)	idem
1187	27-12	V	Bergen op Zoom	St; Ma; M, Go, Re, Tl	idem
	1489				
1188	7-1	V, RBW	Reimerswaal	Ge; Rd, Ah, Lm; S, (Re)	antwoorden op verzoek van Maximiliaan
1189	na 10-1	V	Vilvoorde	StBO; andere landen	vrede met Vlaanderen
1190	17-2/3-3	S	Reimerswaal	R, RBO; St, StBW; (Re); HS	verbond Hollandse en Zeeuwse steden
1191	8/15-3	Albrecht van Saksen	Mechelen	St, StBO; HS	Staten-Generaal: vrede met Vlaanderen; handel met Engeland (IV 726)
1192	9-3	RBW	Middelburg	StBW; Ge; Rd, Lm; S, (M)	voorbepreking dagvaart te Goes
1193	16-3	StW	Middelburg?	StW	verdediging Vlissingen

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1194	16-3	S	Goes	St; (Go); HS	verbond Hollandse en Zeeuwse steden; maatregelen tegen gewapende benden; verbod op uitvoer van graan; bewaking parochies
1195	3-5	S	Den Haag	S, Ve; HS	bescherming haringvisserij (IV 734)
1196	na 9-5	S	Middelburg	S, Ve; HS	idem
1197	na 9-5	S	Goes	S, Ve; HS	idem
1198	15-5	RBW	Goes	St, StBW; Ge; Rd, Ah, Lm; S, (Go)	omslag bedde 3000 lb., geconsenteerd aan aarts-hertog Filips
1199	19-5	RBW	Middelburg	St; Rd (10); (M)	idem
1200	7-7	RBW	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd, Lm; S, (M)	voorbereiding dagvaart Den Haag (beveiliging haringvisserij en koopvaardij)
1201	13-7	SG; R	Den Haag	Rd; S, Go, Re, Tl; HS	beveiliging haringvisserij en koopvaardij (IV 740, 743)
1202	vóór 16-7	V	Goes en Reimers-waal	Ah; S, (Go), (Re)	bedde (3000 lb.)
[1203]	23-7	V	Mechelen	S, M; steden andere landen	munt
1204	30-7	RBW	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd, Ah, Lm; S, (M)	beveiliging haringvisserij en koopvaardij
1205	-8	?	Goes	(Go), 'dachvaert'	uitrusting schepen ter zee
1206	-8	R?	Leiden	S, Ve; HS	idem (IV 742)
1207	7-9	Albrecht van Saksen	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd (12), Lm; S, (M); StBO	betaling 600 soldaten ter bescherming Zeeland
1208	30-10/23-11	V	Mechelen-Lier-Breda	RBO; St; M	Staten-Generaal: munt (IV 748)
1209	15-11	RS	Middelburg	CV, RBO, RBW, St; Ge; Rd, Lm; S, (M)	bedde 5000 pond voor aartshertog Filips 3 jaar lang; munt

Dagvaarten 1490

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1210	1490 20-4/1-5	V	Goes-Bergen op Zoom-Middelburg	CV, RBO, RBW, St; Ge; Rd; S, (Go)	nieuwe bedde
1211	9-6	V	Middelburg	StBO, StBW; (M)	beveiliging ter zee
1212	1-7	RBW	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd, Lm; S, (M)	idem
1213	21/31-7	V	(Tholen) Bergen op Zoom-Reimerswaal-tolhuis	V; St; Ge; Ma; Rd, Lm (12); S, Go, M, Re, Tl, Z	consent bedde 15 groten en 6 groten 3 jaar lang
1214	na 31-7	V	Yersekeroord	Go, (M), Re, Tl, Z	anticipatie op de bedde
1215	1491 2-3	RBW	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd, Ah; S, (M)	betaling vacatiegelden aan deelnemers aan de vierschaar; distributie van de bedde
1216	vóór 14-3	St, andere St	Antwerpen	St; HSt, BrSt	beveiliging stromen vanwege Sluis (IV 811)
1217	14-3	RBW	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd, Ah; S, (M)	betaling van vacatiegelden aan deelnemers aan de vierschaar; distributie bedde
1218	29-3	V	Middelburg	CV; StBW; Ma; Rd; (M)	?
1219	29-3	V	Zierikzee	Cv; StBO; Rd, (Z)	?
1220	15-4	Rv, Vh, Boudewijn de bastaard	Middelburg	StBW; Ge; Rd, Lm; S, (M)	resultaat bemiddeling met Filips van Kleef; bescherming Bewesterschelde
1221	25-5/28-6	V	Mechelen	RBO; St; Ge; Rd; S	Staten-Generaal: defensie tegen Sluis; munt (IV 814)
1222	19-6	V, RBW	Middelburg	CV; StBW; Ma; Rd, Vh, (M)	anticipatie van 2 groten uit het schot ter betaling ruitelij
[1223]	19-6	R	Antwerpen	Go, M, Re, Z; HS	bestand met Danzig (IV 825)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1224	5-7	RBW	Goes	St, StBW; Ge; Rd, Lm; S, (M); HS; BrS	'welvaart ende bewaernisse' van Zeeland
1225	19-7	Vh, RBW	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd; S, (M); HS; BrS	idem
1226	1-8	St	Mechelen	St; Vh	betaling krijgslieden uit schot; (bescherming Walcheren)
1227	26-9	Ma, Rv, Vh, M, Z	Middelburg	St, StBW; Ge; Rd, Ah, Lm; S, (M), Ve	betaling ruiters; etc.
1228	na 9-10	Vh	Mechelen	Vh, M	idem
1229	26-10/9-11	SG	Goedereede	SG; S; HS	vereniging Holland en Zeeland; beveiliging binnenlandse stromen (IV 840)
1230	15-II, 26-II	SG	Geervliet	SG; S, Go, M, Re, Tl, Z; HS	idem; idem (IV 841)
1231	(3) 8-12	R	Den Haag	Ma; Rv, Vh; Br, Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Z; HS	munt (IV 843)
1232	10-12	SG	Goes	Rd; SBW	beveiliging stromen
1233	28-12	V	Middelburg	CV; StBO, BW; Ma; Rd, (M)	?
1234	24-1	V	Middelburg	StBO; Rd	veiligheid en bescherming van Zeeland
1235	8-2/23-3	V	Mechelen	St; Ma; Go, M, Re, Tl, Z	Staten-Generaal: bescherming tegen Filips van Kleef; terugkeer Margaretha van Oostenrijk uit Frankrijk; betaling van Albrecht van Saksen (IV 853)
1236	7-4	V, RBO, RBW	Middelburg	CV; StBO, BW; (M)	bede [voor de belegering van Sluis]: twee Andriesgulden op elk huis en haarstede
1237	14-4	RBO, RBW	Middelburg	CV; Rd; S, (M), Z	idem; uitreding schepen tegen Sluis
1238	16-4	St	Mechelen	'gedeputeerde van den lande'; Vh	idem (consent 20.000 Andriesgulden)
1239	24-4	RBO, RBW	Middelburg	comm. Albrecht van Saksen; Vh, 'dachvaart'	idem (omslag 20.000 Andriesgulden)

Dagvaarten 1492

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1240	1-5	RBO, RBW	Middelburg	comm. Albrecht van Saksen; St; Rd, Vh, (M)	idem
1241	22-5	St	Middelburg	StBO; (M)	weerstand tegen opstandig Sluis
1242	28-5	St	Middelburg	St; Ma; Rv, Vh; S, (M)	consent 20.000 Andriesgulden
1243	12-6	Albrecht van Saksen, RBO, RBW	Middelburg of Veere	Albrecht van Saksen; St; Rd, Ah, Lm; S, (M), (Ve)	verlangens Albrecht van Saksen
1244	7-7	Albrecht van Saksen, RBO	Zierikzee	Rd, Lm BO, Vh; S, (Z)	heervaart voor het beleg van Sluis
1245	15-7	Albrecht van Saksen, RBO	Middelburg-Sou- burg-Middelburg	St; Rd, Lm, Vh; S, (M)	idem (10.000 Andriesgulden per maand)
1246	begin aug.	St	Vlissingen	St; Vh	idem
1247	begin aug.	Albrecht van Saksen	Het Zwin	scheepskapiteins Holland en Zeeland, Vl, Wk, Zl	haringvaart (IV 871)
1248	ca. 6-8	St	Hulst	St; M	overleg met Albrecht van Saksen over bijdragen
1249	17-8	St?	Goes	Vh, (Go), 'dachvaert'	4000 gulden per maand voor het beleg van Sluis
1250	2-9	St?	Goes	St; Rd, Rv, Vh; S, (Go)	idem
1251	10-9	St	?	St; Vh	idem
1252	na 22-10	Albrecht van Saksen, RBO	heer van Beveren	StBO	?
1253	(26) 31-10	V, RBO, RBW	Middelburg	CV; 3StBO, BW; (M)	14.000 gulden voor oorlog tegen Fransen
1254	6-11	heer van Beveren	Middelburg	StBO; Vh; S, (M)	8000 gulden voor de vrede van Sluis

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1255	6, 14-12	Albrecht van Saksen	Middelburg	CV; StBO, BW; Vh; (M)	idem (consent)
1256	na 20-12 1493	R	Den Haag	Go, M, Re, TI, Z; HS	?
1257	7-1	V; CV	Middelburg	CV; 'dachvaert'	?
1258	-2	heer van Beveren	Middelburg	Rd, (S)	kosten dienst voor Sluis (10.000 kroon) en garnizoen voor Arras (14.000 kroon)
1259	25-2	CV, RBO, RBW	Middelburg-Veere	StBO, BW; Rd (2), Vh; (M)	eisen 24.000 kroon
1260	7-3	CV, RBO, RBW	Goes	St; Rd; S, (Go)	idem
1261	13-4/1-5	Albrecht van Saksen	Mechelen	St; Ma; Rd (3), Rv; P; Go, M, Re, TI, Z	Staten-Generaal: onderhoud aarts Hertog Filips; vrede met Frankrijk; grenzen Artois en Henegouwen; kosten oorlog; munt (IV 907)
1262	12, 15-5	Albrecht van Saksen, RBW	Middelburg	StBO, BW; Vh; (M), TI	verzoek aan Staten-Generaal om 300.000 kroon
1263	tussen 13-5-1493 en 13-5-1494	?	Goes	S, (Go), TI, 'dachvaert'	geconsenteerde [bede] 6000 [kroon]
1264	25-5/15-6	V	Mechelen	St; M	Staten-Generaal: 200.000 gulden voor onderhoud aarts Hertog Filips; 100.000 gulden voor de oorlogvoering; munt (IV 909)
1265	19-6	V; RBO, RBW	Middelburg	StBO, BW; Vh	idem; idem; idem
1266	25-6/18-7	V	Mechelen-Antwerpen	St; M	Staten-Generaal: idem; idem; idem; bede 60.000 kroon voor de ruiters te Arras (IV 913)

Dagvaarten 1494

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1267	23-7/2-8	V	Tholen-Bergen op Zoom-Tholen	V, CV, RBO; Ma; Rd, Vh; S, Tl	consent continuatie bedde; vierschaar
1268	8/31-8	V	Mechelen	RBO; St; Ge; Rd; S, M	Staten-Generaal: bedde 200.000 gulden voor aartshertog Filips; bedde 20.000 voor aartshertogin Margaretha; betaling schuld hertog van Saksen; betaling krijgslieden aan de grenzen; 22.000 kroon door ambassadeurs toegezegd aan Frankrijk; munt (IV 917)
1269	29-9 1494	Bg	Zierikzee	Rd, Lm BO	invordering bedde
1270	22-2	SG, R	Den Haag	Br, Db, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Wk, Z; HS	verlenging bestand met Danzig
1271	(na 9-3) 18-3	RBW	Middelburg	St; (M), Ve	idem
[1272]	18-3	R	Den Haag	Go, M, Re, Tl, Z	idem
1273	3-4	R	Goes	3St; Ge; Rd, Vh; S, (Go)	idem; verslag ambassade naar Rooms-koning (huldiging aartshertog Filips)
1274	20-4	R	Den Haag	S, M; HS	idem (IV 947)
[1275]	na 22-6	R	?	Go, M, Re, Ve, Z; HRd, HS	verwelkoming Rooms-koning Maximiliaan (IV 958)
1276	9-8	R	Den Haag	Br, Ve, Vl, Wk, Z; HS; Keulen	ordonnantie haringtonnen en -handel (IV 969)
1277	10-10	R?	Den Haag	Ve, 'dachvaert'	idem
1278	27-10	V, RBO, RBW	Middelburg	St; Ma; Rd; S, (M), Tl	huldiging aartshertog Filips
1279	2-11	V	Tholen	St; Ge; Rd, Lm; S, (Tl)	idem
1280	6-11	V	Reimerswaal-Bergen op Zoom-Reimerswaal	V, CV; St; (Re), Tl	idem; consent bedde

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1281	1-12 1495	V	Mechelen	3St	nieuwe keur
1282	5-2	V, RBW	Middelburg	CV; 3St; (M)	idem
1283	5-2	R	Den Haag	Br, M, Re, Ve, VI, Wk, Z; HS	ordonnantie haringtonnen (V 6)
1284	4-3	RBW	Middelburg	CV; 3St; Rd, (M)	nieuwe keur
1285	7-4	SG, R	Den Haag	Go, M, Re, TI, Z; HS	bestand met Danzig; zeeroverrij jonker Ide; ordonnantie haringtonnen (V 10)
1286	13-4	V, RBW	Middelburg	Rd, Ah, Lm	'handstelling' lenen
1287	21-4	V, Albrecht van Saksen, RBW	Middelburg	3St; (M), TI	'zekere saicken der gemeene welvaert of verderfnisse van denzelven lande angaende' [anticipatie 8000 pond]
1288	tussen 28-4 en 13-5	St	Middelburg	(M), TI, 'dachvert'	idem
1289	12-5	S	Mechelen	M, Re, Z	bezwaren tegen nieuwe keur
1290	31-5	SG, R	Den Haag	Br, Db, Go, Kg, M, Re, Ve, VI, Wk, Z, Zl; HS	ordonnantie verpakking haring; kwestie met Pruisen en de koning van Polen (V 16)
1291	na 19-6	R	Den Haag	Rd; S; HRd, HS	idem (V 18)
1292	21/6-eind juli	V	Leuven	St; (M, Z?)	Staten-Generaal: muntzaken (V 20)
1293	3-8	RBW	Middelburg	St; Ge; Rd; S, (M)	overleg over concepten betreffende de munt
1294	18/9-jan. 1496	V	Brussel	Go, M, Re, Ve, Z	Staten-Generaal: muntzaken (V 29)
1295	28-12 1496	RBW	Middelburg	3St; Ge; Rd; S, (M)	brief Danzig
1296	13-1	SG, R	Den Haag	Rd (6); Br, Go, M, Re, TI, Ve, VI, Z; HRd, HS	idem (V 44)
1297	5-2	?	Brussel	Vh; HS, 'dachvaert'	kwestie met Danzig en Pruisen (V 51)

Dagvaarten 1497

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
[1298]	24-2	V	Londen	M, Ve, Z; HS; BrS; VIS	handelsverdrag met Engeland (V 56)
1299	5/4-20/4	V	Namen-Brussel	St; M	Staten-Generaal: vertrek van V naar Duitse Rijk (V 62)
1300	22-4	V	Middelburg	St; Rd (5); S, (M)	afkondiging keur van Zeeland
1301	(15-5) 3-6	V	Calais	M; (HS); VIS	bezegeling verdrag met Engeland
1302	18-5	SG, R, RBW	Middelburg	3St; (M)	brief Danzig
1303	29-6	SG, R	Den Haag	Rd (1); Go, M, Re, Tl, Ve, Z	kwestie met Danzig (V 75)
1304	12-7	S	Brugge	S; HS; VIS	konvoering schepen (V 77)
1305	16-7	V; RBW	Middelburg	CV; 3St; (M)	'eenighe saicken' vanwege V
1306	27-7	V; RBW	Middelburg	CV; 3St; (M)	idem
1307	3-8	V; RBW	Middelburg	CV; 3St; Vh, (M), Z	idem [verzoek 6000 kroon voor reis naar Duitsland]
1308	24-10	V	Tholen-Bergen op Zoom	CV; 3St; Rd; S	consent bede 6000 kroon voor reis aartshertogin Margaretha naar Frankrijk
1309	20-11	V; RBW	Middelburg	CV; 3St	? (idem)
1310	2-12	V	Breda	St; Ge; Rd; S; M	Staten-Generaal: bede voor oorlog tegen Gelre (V 100)
1311	1497 24-7	V	Tholen-Bergen op Zoom-tolhuis Yersekeroord Lier-Brussel	V; 3St; Tl	nieuwe bede: 24.000 lb. vier jaar lang
1312	28-8/5-9	V		St; Ma; Rd (2); Go, M, Re, Tl, Ve, Z	Staten-Generaal: bede 50.000 kroon voor Gel- derse oorlog (V 131)
1313	12-9	RBW	Middelburg	3St; (M)	antwoord op idem (Zeeuws aandeel 5172 kroon)
1314	19-9/15-10	V	Brussel	St; Go, M, Ve, Z	Staten-Generaal: idem [consent] (V 138)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1315	2-1	RBW	Middelburg	3St; (M)	financiering Zeeuws deel van de 50.000 lb. idem (4000 pond)
1316	17-1	RBW	Middelburg	3St; (M)	
1317	30-5	V, RBW	Middelburg	3St; (M)	betaling 2000 lb. aan Albrecht van Saksen
1318	13-6	SG, R	Den Haag	Ma; Rd (7), Rv; Vh; Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z; HRd, HS	afloop bestand met Danzig en Oostzeesteden (V 168)
1319	8/18-8	V, R	Brussel	St; Ma; Rd (8), Rv; Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z; HRd, HS	Staten-Generaal: munt; bedde 20.000 kroon (V 171)
1320	16-9/20-10	V	Antwerpen-Brussel	St; M	Staten-Generaal: idem (V 182)
1321	14-12/6-1-1499	V	Brussel	Ma; Rd (7), Rv; Br, Go, Kg, M, Re, Ve, Z; HRd, HS	Staten-Generaal: idem (V 187)
1322	25-1	Rd; S?	Goes	Rd; S, (Go), M, Tl	geconsenteerde bedde 4000 pond voor Gelderse oorlog
1323	na 27-1	Rd; S?	Goes	Rd; S, (Go), Tl	idem
1324	31-1/7-3	V	Brussel-Antwerpen	St; M	Staten-Generaal: munt; oorlog of vrede met Frankrijk en Gelre; heervaart tegen de Turken (V 195)
1325	7-4	V, RBW	Middelburg	3St; Ge; Rd; S, (M), Tl	verslag dagvaart Antwerpen; 60.000 gulden voor vorstin
1326	14-4	RBW	Goes	3St; (Go), Tl	idem
1327	17-4/18-5	V	Brussel	St; Tl	Staten-Generaal: munt; oorlog of vrede met Frankrijk en Gelre; heervaart tegen de Turken (V 208, zie ook 205)
1328	na 10-6	RBW	Goes	3StBO; (Go)	omslag bedde voor vorstin
1329	12-8	V	Middelburg	Rd, Lm	wapenschouw

Dagvaarten 1501

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1330	31-8	RBW	Middelburg	Ge; Rd, Lm	idem
1331	20-9	V, RBW	Tholen-Bergen op Zoom-tolhuis Yersekeroord	3St; Lm, (TI)	consent bede 24.000 lb. drie jaar lang
1332	17/27-12	V	Brussel	St; M	Staten-Generaal: bede 100.000 Andriesgulden voor reis naar Spanje (V 254)
	1501				
1333	4/18-1	V	Brussel	3St; Ma; Go, M, Re, Z	Staten-Generaal: idem; munt (V 254)
1334	3-2	RBW	Middelburg	3St; Vh; (M), Ve	vaststelling antwoord op verzoek om bede
1335	11-2/1-3	V	Gent	St; (Go), M	Staten-Generaal: bede 100.000 Andriesgulden voor reis naar Spanje; munt (V 259)
1336	4-5	V, RBO, RBW	Middelburg	3St; Rd; S, (M)	betaling termijn bede van 10.340 pond
1337	vóór 16-5	vrouwe van Ravenstein	Souburg	Vh, 'gedeputeerden van den lande'	voorbereiding vierschaar
1338	16-5/6-6	V	Middelburg	V; 3 St; Rd, Lm (9); (M)	vierschaar; consent bede 24.000 kroon of gulden drie jaar lang; vonnis bede idem; 'begeerte' van V
1339	7-6	tresorier- generaal	Zierikzee	StBO; Rd, 'geerfden van den onbere- den polders'	anticipatie bede 5000 pond
1340	13-7	V	Middelburg	St; Vh; (M)	Staten-Generaal: vertrek naar Spanje; bedem;
1341	4/12-9	V	Brussel	St; Vh; M	aanstelling stadhouder; munt (V 273)
1342	24-9/8-11	V	Brussel	St; Ge (2), Ma; Rd (2), Vh; Db, Go, M, Re, Ve, Wk, Z	Staten-Generaal: idem; idem (V 276)
1343	3-10	V	Bergen op Zoom- tolhuis Yerseker- oord	RBO; St	vonnissen bedem

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1344	I502 28-2	RBO, RBW	Middelburg	StBO, BW; (M)	portie van Zeeland in de bede van 100.000 gulden
1345	3-8	SG	Middelburg	CV, RBO; 3StBO, BW; (M)	financiering 4600 pond wegens traktaat met Frankrijk
1346	9-9	RBO	Middelburg?	3StBO	idem
1347	–	S	Middelburg	M, Ve, Z	keur voor de goudsmeden
1348	I503 24-1	SG	Middelburg	CV, RBO; 3StBO, BW; (M)	petitie 100.000 Andriësgulden
1349	12/26-2	V	Mechelen	3StBO, BW; M	Staten-Generaal: consent bede 100.000 Andriësgulden voor Maximiliaan I; idem 20.000 gulden voor Margaretha van Oostenrijk (V 320)
1350	15/19-11	V	Mechelen	3StBO, BW; Ge; Rd; S; M	Staten-Generaal: welkom voor aartshertog Filips bij terugkeer uit Spanje (V 347)
1351	I504 7-5	R	Den Haag	Br, Go, M, Re, Tl, Ve, Vl, Z; HS	verlenging bestand met Wendische steden (V 355)
1352	15-5	V, RBO, RBW	Middelburg	3St; Ge; Rd, Ah, Lm; S; (M)	wapenschouw
1353	15-5	V	Münster	R; M; Z; HS	verlenging bestand met Wendische steden (V 357)
1354	20-7	V, RBO, RBW	Middelburg	CV; 3St; Ge; Rd; S; (M)	'propositie ende versouck' V (bede)
1355	16-8 (+25-8)	V, RBO, RBW	Middelburg (+ Sommelsdijk)	3StBO, BW; (M)	consent bede 30.000 gulden vier jaar lang
1356	I505 10-1	V, RBO, RBW	Middelburg	RBO, RBW; (M) 'dachvaert'	'last van mijnen genadigen heere'

Dagvaarten 1506

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1357	10/29-1	V	Brussel	St	Staten-Generaal: bedde 400.000 Philippusgulden (V 375)
1358	7-2	RBO, RBW	Middelburg	StBO, BW; (M)	overleg over idem
1359	10-2	SG, R	Den Haag?	S, Ve, Vi; HS	te gebruiken soort hout voor haring- en zoutfonten
1360	14-2	RBO, RBW	Middelburg	CV, RBO, RBW; St; (M)	antwoord petitie 400.000 gulden
1361	5/21-3	V	Brussel	St; Vh; M, Z	Staten-Generaal: consent idem (V 381)
1362	2-4	RBW	Middelburg	St; (M)	?
1363	10-8	RBO, RBW	Middelburg	RBO; StBO, BW; Rd (1); (M)	handvesten en privileges van Zeeland (proces tegen provisors en dekens)
1364	14-9	RBW	Middelburg	St, St B; (M)	'zekere zaken den lande angaende' (schending tolprivilege?)
1365	3-10	V, RBW	Tholen-tolhuis Yersekeroord	V; St	vonnis Zeeuwse portie in de bedde van 400.000 gulden voor de reis van de aartshertog naar Spanje en de oorlog met Gelre
1366	3-10	?	Bergen op Zoom	Vh, 'dachvairt'	?
1367	26-10	RBW	Middelburg	RBO; St; Vh; (M)	continuatie lopende bedde, antwoord te geven te Mechelen
1368	4/12-11	V	Mechelen	RBW; St; Rd, Vh; P; Go, M, Re, TI	Staten-Generaal: vertrek aartshertog Filips; continuatie bedde 130.000 kroon met 3 jaar (V 407)
1369	17-11 (+ 3-1-1506) 1506	V	Middelburg	V; 3St; (M)	consent bedde 24.000 lb. drie jaar lang
1370	9-4	St	Middelburg-Sou- burg-Middelburg	St; (M)	aandeel Zeeland en betaling termijn bedde 400.000 gulden
1371	-7	Rd	Middelburg	P; Rd, Ah	wapenschouw (V noot bij 436)
1372	22/31-8	SG	Mechelen	3StBO, BW; M	Staten-Generaal: bedde voor 8000 voetknechten en 1500 paarden (V 439)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1373	9-9	RBW	Middelburg	St (BW)	antwoord op idem
1374	20-9/12-10	SG	Mechelen	St; (M)	Staten-Generaal: idem (V 443)
1375	15/31-10	Grote Raad	Mechelen	3StBO, BW; Ma; Rd (5); P; Db, Go, Kg, M, Re, Sm, Tl, Ve, Vl, Wk, Z	Staten-Generaal: bede voor leger tegen Gelre; gevolgen overrijden aartshertog Filips (VI 1)
1376	13-11	RBW	Middelburg	StBW	antwoord op de propositie van Mechelen
1377	16-11/10-12	Grote Raad	Mechelen	St; P; M	Staten-Generaal: antwoord op verzoek om 2000 knechten extra; voorgedij over kinderen van aarts-hertog Filips (VI 6)
1378	1507 5-2	St	Mechelen	R; St	klacht Zeeland tegen Hof van Holland en Zee-land
1379	18-3/17-4	V	[Namen]- (Brussel)-Leuven	RBW; StBO, BW; P; Go, M, Re, Z	Staten-Generaal: regentschap Rooms-koning Maximiliaan; aanstelling Margaretha van Oostenrijk als landvoogdes; Gelderse oorlog; anticipatie op de bede (VI 17, 18)
1380	8-4	RBW	Middelburg	St; Rd (1), Vh; (M)	anticipatie bede
1381	27-5	RBW	Middelburg	St; (M)	idem
1382	4-6	SG, R	Den Haag	Ma; Rd (1), Bg, Lm; Lm Holland, HS	dienst van de leenmannen (VI 23)
1383	6-6	Lv	Middelburg	StBO, BW; (M)	eed en hulding Maximiliaan als voogd van prins Karel
1384	11/29-7	Lv	Mechelen	St; P; M	Staten-Generaal: bede van een Philippusgulden voor elke haardstede (VI 26)
1385	13-8	RBO, RBW	Middelburg	StBO, BW; (M)	antwoord op idem
1386	14-8/10-9	Lv	Mechelen	St; P; M	Staten-Generaal: idem (VI 29)
1387	31-8	RBO, RBW	Middelburg	StBO, BW; (M)	idem

Dagvaarten 1508

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1388	21-9/2-10	Lv	Antwerpen-Mechelen	St; P; M	Staten-Generaal: idem (VI 35)
1389	6-10	Lv, RBO, RBW	Middelburg	CV; StBO, BW; (M)	idem; anticipatie bede
1390	9-11	RBW	Middelburg	St; (M)	brieven Rooms-koning Maximiliaan
1391	22-11	RBW	Middelburg	St; (M)	antwoord op verzoek bede
1392	11-12/2-1-1508	St	Mechelen	R; St	klacht Zeeland tegen Hof van Holland en Zeeland
1393	28-2/12-3	Lv	Gent	StBO, BW; M	Staten-Generaal: verzoek 10.000 voetknechten, 2000 paarden en tiende man; consent 6000 goudgulden voor 500 voetknechten drie maanden lang (VI 57)
1394	24-3	Lv, RBO	Middelburg	St; (M)	antwoord op propositie Gent
1395	9-21/4	Lv	Gent-Mechelen	St; P; M	Staten-Generaal: idem (VI 64)
1396	5-5	Lv, RBO, RBW	Middelburg	StBO, BW; (M)	rapport Mechelen; afvaardiging naar Namen op 15 mei en naar Luxemburg
1397	15-5/vóór 4-6	V	Namen-Luxemburg	P	Staten-Generaal: ambassade naar Rooms-keizer Maximiliaan
1398	7-6	RBW	Middelburg	StBW; (M)	rapport Namen
1399	15-7	Lv, RBO	Middelburg	CV; StBO, BW; (M)	?
1400	16-7	Lv, RBW	Antwerpen	StBW	?
1401	1-8	Lv, RBW, RBO	Middelburg	StBO, BW; (M)	brieven Rooms-keizer Maximiliaan
1402	10-8	RBW	Middelburg	StBO, BW; (M)	idem
1403	20-8, 28-8/5-9	V, RBW	Middelburg (Zeeland?), Middelburg (VI.)	St; (M)	idem (betaling 10.000 voetknechten en 2000 paarden)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
I404	20-9/16-10	Lv, RBO, RBW	Mechelen	RBW; 3StBO, BW; Ma; P; Rd (3), Vh; Go, M, Re, Tl, Z	Staten-Generaal: antwoord op petitie 10.000 voetknechten en 2000 paarden (VI 94)
I405	25-10	Lv, RBW	Middelburg	StBW; (M)	rapport Mechelen; antwoord op idem
I406	29-10	V, Lv, RBO	Middelburg	3StBO	idem
I407	2/17-11	V, Lv	Antwerpen	St; P; M	Staten-Generaal: consent quotisatie 70.000 lb. voor oorlog tegen Gelre (VI 101)
I408	27-11 1509	V, RBO	Middelburg	3StBO	omslag Zeeuwse portie in de 70.000 gld.
I409	10-1	V, RBW	Middelburg	StBW; (M)	antwoord op brief Rooms-keizer Maximiliaan; voorbespreking dagvaart Mechelen
I410	15-1/12-2	V, RBO	(Mechelen)- Brussel	3StBO; Rd (3); M	Staten-Generaal: bede 500.000 kroon (pond) en 60.000 pond voor Lv
I411	na 1-2	Lv, RBW	Middelburg	St; (M)	antwoord op idem
I412	22-2/18-3	Lv	Brussel-Gent	St; P; M	Staten-Generaal: idem (VI 109)
I413	14-3	RBW, Ma, Rd	Middelburg	StBO, BW; Rd; S, (M)	idem
I414	16-3/5-4	Lv	Antwerpen	St; Ma; P, Rd, Ah (14); Go, M, Re, Tl, Z	Staten-Generaal: consent beden 300.000 kroon en 50.000 gulden (VI 113)
I415	20-6	Lv, RBO, RBW	Goes	RBW; 3StBO, BW; P; (Go)	Zeeuwse portie in idem
I416	vóór 26-7	Lv?, St?	Bergen op Zoom	Lv?; P; 'dachvaert'	idem
I417	26-7	RBO, RBW	Tholen-tolhuis Yersekeroord	Lv, RBO; 3St; Ge; Rd (1); S, (Tl)	consent idem
I418	6-11 1510	RBW	Middelburg	St; (M)	'zekere zaken'
I419	na 12-1	RBW	Middelburg	St; (M)	kwijtschelding bede; geschil dijkage
I420	na 29-4	RBW	Goes	Ah Bo, Z-B (3)	geschil dijkage

Dagvaarten 1511

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1421	25-7	Lv, RBO	Brussel	3StBO; P	Staten-Generaal: 'nootsakelijke zaeken'; vrede en huwelijksplannen met Frankrijk en Gelre (VI 159)
1422	8-11	SG, R	Den Haag	'enige van Zelant'; HS	ontzeggbriefven van Zweden; verzoek van koning van Denemarken om bijstand tegen Lütbeck (VI 176)
1423	24-11	SG, R	Den Haag	S; HRd, HS; Antwerpen	idem; idem (VI 171)
1424	4-12	Lv, SG, R, RBO, RBW	Middelburg	CV, RBO; 3StBO, BW; (M)	ontzeggbriefven Zweden; propositie namens V (continuatie bede)
1425	9-12	CV	Middelburg	CV, RBO; 3StBO, BW; (M)	petitie commissarissen; consent bede 24.000 lb.
1426	2-1	RBW	Middelburg	St; (M)	geschil met Hanzesteden
1427	2-1/11-2	Lv, St	Mechelen	St; P, Rd (1); M; HRd, HS; Antwerpen	idem; ontzeggbriefven Zweden (VI 179)
1428	24-7	Lv, RBO, RBW	Bergen op Zoom-tolhuis Yerseker-oord	Lv; 3StBO, BW; Rd (1)	toewijzing bede 24.000 lb.; [bede 18.000 gulden]
1429	4-8	Lv, RBW	Middelburg	CV, RBO; St; (M)	brieven Lv; bede 18.000 gulden
1430	25-8	Lv, Ma, Rd, RBO, RBW	Middelburg	CV, RBO; 3StBO, BW; Rd (1); (M)	idem; idem; consent bede 10.000 gulden (pond)
1431	17-9	Lv, RBO, RBW	Middelburg	3StBO, BW; (M)	deputatie naar Leden van Vlaanderen inzake kwestie Gelre
1432	begin nov.	Lv	Gent	RBW; St; P, Rd (1)	bespreking kwestie Gelre met de 3 Leden
1433	6-11	Lv	Middelburg	St; (M)	deputatie StG te Breda inzake kwestie Gelre
1434	6/29-11	Lv	Breda	3St; Rd (2); M	Staten-Generaal; petitie 4000 pond vier maanden lang wegens Gelre (VI 216)
1435	9-12	Lv, RBO, RBW	[Middelburg?]	RBO; 3St; (M)	antwoord op idem; [bezending naar Lier met verzoek om kwijtschelding]

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	I512				
1436	10-1	RBO, RBW	Middelburg	CV; 3StBO, BW; (M)	anticipatie op bede 1512 van 18.000 gulden
1437	12-2	Lv, RBW	Middelburg	St; (M)	deputatie StG te Mechelen; 'eere, welvaart ende voorspoet' van V; 'commediacie ende besterve-nisse van den lande ende ondersaten'
1438	16-2/6-3	Lv	Mechelen	RBW; P; Go, M, Re, Tl, Z	Staten-Generaal: Gelderse oorlog; petitie 200.000 gulden voor 6000 voetknechten en 1400 paarden (VI 226)
1439	14-3	RBO, RBW	Middelburg	StBO, BW; (M)	antwoord op petitie Mechelen; afvaardiging naar nieuwe Staten-Generaal
1440	20-3/8-4	Lv	Mechelen	St; P; M	Staten-Generaal: antwoord op petitie Mechelen (VI 233)
1441	19-4	Lv, RBO, RBW	Middelburg	CV; 3StBO, BW; (M)	idem; onderhoud 6000 voetknechten, 1000 paarden
1442	24-4/14-6	Lv	Brussel	RBW; St; P	Staten-Generaal: idem; schade van Hamburg (VI 237)
1443	20-7	Lv, RBO, RBW	Middelburg	CV; 3StBO, BW; (M)	propositie gecommiteerden Lv
1444	3-8	RBO	Middelburg	3StBO	idem
1445	16/23-8	St	Brussel	St; P	weigering petitie 34.000 gulden voor keizer
1446	26-8	Lv, RBO	Bergen op Zoom- tolhuis Yerseker- oord	Lv; RBW; 3StBO, BW; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	antwoord petitie 35.000 gulden; consent en toe-wijzing extra-ordinaris bede 15.000 pond; vonnis bede van 10.000 pond
1447	4-10	RBO	Den Haag	3StBO	oorlog met Lübeck
1448	27-11	Lv, RBW	Middelburg	StBW; (M)	deputatie StG te Mechelen
1449	vóór 1-12	RBO	Zierikzee	3StBO	idem

Dagvaarten 1513

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1450	1/19-12	Lv	Mechelen	St; Rd (1), Vh; P; Go, M, Re, Tl, Ve, Z	Staten-Generaal: petitie 5000 voetknechten vier maanden lang (112.000 gulden) en 50.000 gulden artillerie tegen Gelre (VI 261)
	1513				
1451	7-1	Lv, RBO, RBW	Middelburg	3StBO, BW; (M)	verslag Mechelen; deputatie StG te Mechelen
1452	12-1/12-2	Lv	Mechelen	St; Rd (2), Vh; M	Staten-Generaal: kwijtschelding voor Zeeland op voorgaande petitie Gelderse oorlog (VI 271)
1453	[maart-juni]	S	Brussel	P; S	klachten over schade toegebracht door Fransen
1454	22-6	Ma, Rd, RBO, RBW	Middelburg	3St; Ge; Rd; S; (M)	'eemige saicken' m.b.t. welvaart en conservatie Zeeland
1455	28-6	Ma, Rd, RBO, RBW	Middelburg	3StBO, BW; (M)	idem
1456	28-7	Lv, RBO, RBW	Middelburg	CV; 3StBO, BW; (M)	propositie gecommiteerden van Lv
1457	27-8	Lv, RBO, RBW	Middelburg	CV; 3StBO, BW; (M)	idem (Lv en V); [consent bedde 10.000 lb.]
1458	2-11	Lv, RBO, RBW	Monster op Borsele	Lv; 3StBO, BW; Rd, Lm (1); Z	vonnis bedde 10.000 lb.
1459	-	S	?	Go, M, Re, Tl, Z	klachten over tolheffing Yersekeroord
	1514				
1460	13-5	S, HS	Mechelen	S, M; HS	oorlog of bestand met Wendische steden; afvaardiging dagvaart Bremen (VI 316)
1461	19-5	Lv, RBW	Middelburg	StBW; (M), schouten en schepenen platteland BW	klachten over geestelijke jurisdictie; instructie bezending naar Den Haag
1462	26-5	Lv, RBW	Middelburg	StBW; (M)	oorlog of bestand met Wendische steden; afvaardiging dagvaart Bremen

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1463	11-6	HS	Brussel	RBW; P; S; HS	bescherming haringvaart (VI 319)
1464	-6	St	Den Haag	P; Ub, Utrechtse geestelijkheid	geestelijke jurisdictie
1465	3-7	Lv, RBW	Middelburg	CV, RBO; StBO, BW; (M)	antwoord op propositie bede van 32.000 kroon
1466	25-8	Lv, RBW	Bergen op Zoom- tolhuis Yerseker- oord	St; Rd, Lm (3)	drie jaar lang; consent bede van 27.000 lb. vonnis beden 27.000, 500 en 3000 gulden
1467	21-9	Lv, RBW	Middelburg	StBW; (M)	koophandel, vnl. in zout
1468	26-11	Lv, RBW	Middelburg	StBW; (M)	deputatie naar StG
1469	3-12/16-1- 1515	V; Lv	Brussel	St; Rd (1); M	Staten-Generaal: bede 100.000 goudgulden voor keizer; huldding prins Karel (VI 334)
1470	20-12	Lv, RBW	Middelburg	StBW; (M)	antwoord op idem
1471	30-3	V, RBO, RBW	abdij te Middel- burg	3StBO, BW; Ma; Rd, Go, M, Re, Tl, Z	portie Zeeland in de bede van 150.000 lb. (12.093 gulden)
1472	8-5	V, RBO, RBW	Middelburg	3St Bo, BW; (M)	overleg over huldding prins Karel
1473	19-5	?	Middelburg	V; St; PE; M, Go, Re	huldding V; verzoeken St aan V (m.b.t. ordon- nanties, ambachten, geestelijke jurisdictie, tollén, heerlijkheden, turfwinning, dijkgraafschappen); bede van 100.000 goudgulden; privileges Re; privileges M
1474	29-5	?	tolhuis Yerseker- oord	V; St; Rd, Lm	bede 120.000 gulden; vonnis Rd en Lm
1475	28-8	V	Middelburg	CV; StBO, StBW; Go, M, Re, Tl, Z	verkoop lijfrenten ter lossing van de tol van de Honte
1476	24-9	V	Zierikzee	StBO	deputatie naar StG
1477	25-9	V	Middelburg	StBW	idem

Dagvaarten 1516

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1478	ca. 9/1-10	V	Den Haag	CV; St; Ma; Rd (1); P; Ub	geestelijke jurisdictie
1479	1-10/17-10 1516	V	Aalst-Brussel	StBO, StBW; P; M	Staten-Generaal: munt; 'anderssins'
1480	6-2	V	Middelburg	StBO, StBW	deputatie naar StG
1481	12-2/2-3	V	Brussel	V; StBO, StBW; M	Staten-Generaal: petitie V
1482	4-3	V	Middelburg	StBO, StBW	rapport StG
1483	12-3/30-3	?	Brussel	StBW; M	Staten-Generaal: bede van 400.000 Philippusgulden voor reis V naar Spanje; petitie van 50.000 Philippusgulden per jaar voor de landsverdediging
1484	2-4	V	Middelburg	StBW	bede van 400.000 Philippusgulden voor reis V naar Spanje
1485	7-4/22-4	T	Brussel	V; StBO, Rd (1); P; M	Staten-Generaal: idem
1486	19-5	T	Middelburg	StBW	financiering idem
1487	5-6	V	abdij te Middelburg	CV; St, StBO, StBW	idem; consent bede van 6000 goudgulden ter lossing van sloten in Utrecht
1488	27-7	V	Middelburg	CV; StBO, StBW	verkoop van renten ter financiering van de bede van 400.000 Philippusgulden
1489	10-9	V	Middelburg	CV; StBO, StBW	idem
1490	16-9	V	Middelburg	StBW	deputatie naar StG
1491	20-9	V	Antwerpen-Brussel	V; StBW; P; M	Staten-Generaal: afscheid V; petitie van 50.000 Philippusgulden per jaar voor de landsverdediging
1492	14-10	V	Middelburg	StBO, StBW	rapport StG
1493	21-10	V	Brussel	P	Staten-Generaal: petitie van 50.000 Philippusgulden

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1517				
1494	24-2	V	Middelburg	StBO, StBW	deputatie naar StG
1495	1-3/14-3	V	Brussel	V; P	continuatie voor vier jaar van de bede van 30.000 gulden per jaar
1496	12-3	V	Middelburg	CV; StBO, StBW, St	idem
1497	24-4	V	Middelburg	StBO, StBW	deputatie naar StG
1498	30-4/15-5	V	Leuven-Gent	V; StBO, StBW; P	Staten-Generaal; continuatie van de lopende bede van 30.000 gulden per jaar
1499	16-6	?	Gent	St	idem
1500	9-7	V	Middelburg	V; StBO, StBW; Rd, Lm	idem (4 jaar); bede van 6000 goudgulden
1501	8-8	V	Brussel	CV; StBO, StBW	Staten-Generaal; oorlog met Gelre
1502	28-9	V	Middelburg	StBO, StBW	petitie V; deputatie naar StG
1503	28-9/10-10	V	Brussel	StBO, Rd (1); P	Staten-Generaal; petitie V van 2000 ruiters en 6000 voetknechten voor een jaar
	1518				
1504	14-1	V	Middelburg	S en plaats BO en BW die handelen in zout en haring	advies over het zout en de haring n.a.v. brieven van V en R
1505	27-2	V	Middelburg	CV; RBO, RBW; St	?
	1519				
1506	1-3	V	Middelburg	CV; StBW	?
1507	29-3	V	Bergen op Zoom	CV; St	?
1508	7-4	V	Reimerswaal	CV; StBO, StBW	petitie van 20.000 pond
1509	27-4	V	Middelburg	StBO, StBW	lastgeld
1510	3-5	V	[Brussel?]	S en plaats BO	idem
1511	24-5	V	Brussel	StBO, StBW; StBr, HSt	idem
1512	30-5	V	Middelburg	StBO, StBW	petitie van 20.000 pond
1513	10-9	Lv	Middelburg	CLv; StBO, StBW	?

Dagvaarten 1520

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1514	ca. 8-11 1520	?	Brussel	SR, F; P	ordonnantie tol van Zeeland
1515	16-1	RBW	Middelburg	St	tollen; consent bede van 15.000 pond
1516	6-2	?	Mechelen	Lv; St	acceptatie bede van 15.000 gulden voor V en 2000 gulden voor Lv
1517	24-3	?	Mechelen	F; P; M, Z	betaling 60.000 pond door M en Z aan de koning van Denemarken
1518	24-4/19-5	?	Den Haag	St; P; Rk	ordonnantie tol van Yersekeroord
1519	20-6	V	Brussel	V; StBO, StBW, St; P	Staten-Generaal: continuatie voor zes jaar van de lopende bede van 30.000 pond per jaar; petitie aan Zeeland van 40.000 goudgulden boven de lopende bede, te betalen in twee jaar
1520	8-8	RBW	Middelburg	StBO, St	idem; idem
1521	7-9/20-9	V	Brussel	V; StBO, St; P	Staten-Generaal: acceptatie idem; acceptatie van een bede van 30.000 goudgulden over twee jaar; afscheid V
1522	17-9	RBW	Goes-tolhuis Yersekeroord	CV; StBO, St; Rd, Lm	vonnis van de bede van 15 groten steenschiets en 6 groten bij de breedte over twee jaar, en 15 groten steenschiets en 3 groten bij de breedte over vier jaar
1523	1521 15-7	V	Gent	RBW; St; P; SBO	Staten-Generaal: petitie V aan Zeeland van 40.000 kroon (accord over 42.000 pond); oorlog met Frankrijk
1524	24-8 (1-9- 1522)	?	Brugge (Tholen)	V; St	acceptatie van de bede van 42.000 pond
1525	20-12	V	Gent	St	Staten-Generaal: bede 700.000 lb. (Zeeland 50.000 lb.)

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1522				
1526	21-1	RBW	Middelburg	St	idem
1527	1-3 (1-9)	?	Brussel (Tholen)	P	acceptatie van de bede van 35.000 pond i.p.v. de gevraagde 50.000 pond
1528	5-3	RBW	Middelburg	St	complicaties betreffende idem
1529	20-3	V	?	StBO	Staten-Generaal: afscheid V
1530	-7	?	Beveren-Brugge-Mechelen-Gent-elders	RBW; P; Ve, VI; HSt; VSt	bescherming haringvisser
1531	12-8	Lv	Middelburg	CV; St	?
1532	vóór 21-8	?	Brugge	P	bescherming haringvisser door oorlogsschepen uit Vlaanderen, Holland en Zeeland
1533	21-8 (1-9)	Lv	Middelburg-(Tholen)	Lv; St	acceptatie van het onderhoud van drie Zeeuwse oorlogsschepen gedurende drie maanden
1534	27-8	Lv	Bergen op Zoom	Lv; St; [M?]	[overleg met gedeputeerden van de Oosterse steden?]
1535	8-11	Lv	Gent	Lv; RBW; St; P	Staten-Generaal: munt; Oosterse vaart; graan
1536	31-12	Lv	?	Lv; St; HS	deputatie naar Oostland
	1523				
1537	12-2	Lv	Mechelen	RBW; St, StBO	Staten-Generaal: oorlog met Frankrijk
1538	6-3	P	Middelburg	St, StBO	petitie Lv voor het onderhouden van 10.000 voetknechten en 4000 ruiters
1539	kort na 15-3	RBW	Middelburg	StBO; Ge; Rd (1); Re, Go	idem (en hun geschut)
1540	-3	?	Mechelen	RBW; St	Staten-Generaal: idem

Dagvaarten 1524

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1541	24-4	?	Mechelen	Lv; RBW; Ma; P; Vl; HSt, VSt, BSt; StG	acceptatie van een bede van 50.000 pond voor de 10.000 voetknechten en 4000 ruiters, op te brengen uit een impost op wijn, bier, vlees en meel; munt
1542	11-9	RBW	Middelburg	Lv; St	?
1543	24-9/18-10	?	Mechelen	V, Lv; RBW; St; P; S	extraordinaris bede van 20.000 pond over acht jaar; verkoop van rentebrieven tot 68.000 gulden; bevestiging Zeeuwse privileges
1544	30-10	Lv	Middelburg	CV; St, StBO, StBW; Rd	extraordinaris bede van 20.000 pond over acht jaar (op te brengen uit 2 groten bij de breedte voor een jaar en 1 groot bij de breedte voor de volgende zeven jaren)
1545	29-11 1524	RBW	Middelburg	St, StBO	imposten t.b.v. de bede van 50.000 pond
1546	16-1	Lv	Den Haag	CV; St, StBO; HS	handel op het Oostland; instructie voor de afgevaardigde naar Duitsland
1547	1-3	Lv	Middelburg	St, StBO, StBW	?
1548	14-3	Lv	Lier	St; HSt, BrSt, BrRd	aanval Karel van Gelre op Holland
1549	ca. maart	Lv	?	Lv, CV; St, StBO; Vlaanderen, Aw	Staten-Generaal: dagvaart naar Hamburg over de koning van Denemarken
1550	24-4	Lv	Middelburg	CV, RBW; St, StBO, S	bede 40.000 pond
1551	3-8	Lv	Middelburg	St, StBO	idem; munt
1552	25-8		Brussel	RBW?; P; M	idem; verkoop van rentebrieven tot dat bedrag
1553	30-9	V	Middelburg	StBO, StBW	idem (heffing van 4 groten op het gemet)
1554	8-10/21-10	Lv	Mechelen	RBW; St; M; VSt	rapport van de gedeputeerden naar Oostland
1555	30-10	RBW	Middelburg	St, StBO; PE; S	handel op Oostland, Denemarken en Noorwegen; rapport Hollandse gedeputeerden
1556	5-11	Lv	Mechelen	St	advies over Denemarken

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1557	25-12 1525	?	Middelburg	S	financiering bede van 50.000 pond
1558	1-11/31-1	Lv	Mechelen	Lv, Cv, St, StBO; PE; S, Go, M, Re, Tl, Z; VSt, HSt	idem; bede van 40.000 gulden; handel; vrijgeleides; munt; monopolies; visserij; verkoop rentebrief
1559	9-2	?	?	PE; Go, M, Re, Tl, Z	verkoop rentebrief
1560	25-4	Lv	Den Haag	S, M; HS, S Wf	instructie voor de afgevaardigden naar het Oostland
1561	10-5	R	Middelburg	St, StBO, StBW	handel op het Oostland
1562	13-5	?	Mechelen?	St; HS; Aw	dagvaart te Lübeck
1563	27-6	RBW	Middelburg	klerk RBO; StBO	uitreding oorlogsschepen t.b.v. de haringvaart; lastgeld
1564	[1525]	?	Middelburg	RBO; St; R	impost; kapitale omslag van 20.000 pond over het platteland; erfenissen in dode hand
1565	1526 12-1/10-2	Lv	Antwerpen	RBW; St, StBO; P; S	petitie tot continuatie van de ordinaris bede van 30.000 pond voor zes jaar
1566	11-3	RBW	Middelburg	RBO?; St, StBO; S	idem
1567	6-4	Lv	Mechelen	Lv, Cv, S	?
1568	16-4	Lv	Mechelen	RBW; St, StBO; P	idem voor 3 jaar (op te brengen uit 15 groten steenschietens en 3 groten bij de breedte)
1569	24-6	HSt	Mechelen?	St	bestand met Zweden
1570	28-8	Lv	Bergen op Zoom-Tholen-tolhuis Yersekeroord	Lv; RBW; St, StBO; Rd (4)	vonnis idem
1571	3-9	Lv	Middelburg	RBW?; StBO, StBW	?

Dagvaarten 1527

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1572	17-9	?	Bergen op Zoom	Lv; St; P	gratuiteit aan de Lv van 9000 pond, op te brengen door PE en S
1573	9-10	RBW	Middelburg	RBW; St	?
1574	21-11	?	abdij te Middelburg	CV; RBW, RBO; Ge; Rd (2); P; M, Z	afhoring rekeningen van de imposten en kapitale omslagen geheven t.b.v. de bede van 50.000 pond en de oorlogsschepen
[1575]	[1526-1527]	?	?	?	geschil tussen enerzijds de geestelijkheid en anderzijds de edelen en steden van Zeeland; geschil tussen St en schippers uit Brabant over de 'tourt van Vilvoorde'
	1527				
1576	12-3	Lv	Mechelen	Lv; St; HSt, StWf, Gr; VSt; Aw	haringvaart
1577	16-4	RBW	Middelburg	StBO	duurte van goederen, levensmiddelen en lonen
1578	26-4	RBW	Middelburg	S	idem
1579	vóór 16-5	?	?	St	consent bede van 24.129 pond, te heffen via een kapitale omslag op het platteland
1580	na 16-5	RBW	Middelburg	RBO, rentmeester Sm; StBO; Z	kapitale omslag op het platteland
1581	27-7	RBW	Middelburg	RBO, rentmeester Sm	taxatie kapitale omslag
1582	3-9	R	Den Haag	gedeputeerden Zeeland, S; HS	financiering extraordinaris bede van 24.000 pond; auditie rekening van de kapitale zetting
1583	[1527]	?	?	PE; S	nieuwe techniek om met minder brandstof te kunnen brouwen en zoutzieden; mogelijke oorlog met Frankrijk en Engeland
1584	1528 14-3	Lv	Mechelen	Lv; RBO; StBW, [StBO]; HSt, VSt, HeSt, BrSt en St Artois	bezaarschrift tegen de nieuwe impost op de doorvoer van koren, genaamd congégeld
1585	16-3	RBW	Middelburg	CV; RBO; StBW, [StBO]	kustverdediging tegen Frankrijk en Engeland; grensverdediging verdediging Zeeland; beveiliging zeevaart

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1586	26-3	?	Middelburg	RBO en zijn klerk	idem
1587	4-4	Lv	Mechelen	CLv; RBW, RBO; St; P; HSt, VSt	Staten-Generaal: uitreding oorlogsschepen; eis bede van 40.000 pond t.b.v. fortificatie en voetknechten
1588	21-4	RBW	Middelburg	RBO; St	idem; idem
1589	12-5/vóór 26-5	?	Mechelen	Lv; St; P; HSt, VSt, Aw, BZ, Mc	uitreding oorlogsschepen; visserij; vrijgeleide; bede 30.000 pond voor fortificatie en voetknechten Walcheren
1590	na 10-6	?	?	Z	consent bede van 25.000 gulden i.p.v. de geeïste 40.000
1591	10-7	?	?	St	rekest contra de overtrekking van Holland van het plakkaat op de verkoop van graan
1592	18-8	CV	Middelburg	Lv(?), CV; St; M	bede 40.000 pond
1593	22-8 [27-8]	?	Mechelen [tolhuis Yersekeroord]	Lv; St; P	accoord extraordinaris bede van 24.000 pond over 2 jaar, t.b.v. soldaten, fortificatie en oorlogsschepen
1594	19-II	?	abdij te Middelburg	Ge; Rd (3); P; Go, M, Z	afhoring rekeningen BO en BW
1595	1529 12-5	?	Brussel	Lv; RBW; St, StBW; P; HSt, VSt, BSt	Staten-Generaal: eis bede 48.000 pond over 6 jaar, t.b.v. reis V naar Italië
1596	23-5	RBW	Middelburg	St	idem
1597	14-6	?	Brussel	Lv; RBO, RBW; St; PE, P; Go, M, Re, Z	accoord idem
1598	ca. 6	?	Cambrai	Z	schade Z
1599	9-8	?	abdij te Middelburg	Ge; Rd (3); P; Go, M, Re, Z	afhoring rekeningen BO en BW
1600	17-8	Lv	Middelburg	CV; RBO; St	continuatie ordinaris bede van 30.000 pond

Dagvaarten 1530

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1601	3-9	?	Vlissingen	RBO; St; PE; Go, Re, Z	idem; verkoop van rentebrieven ter betaling van de bedde van 48.000 pond
1602	4-9	Lv	Veere	CV; RBO, RBW; St; Rd (6); Go, Re, Z	vonnis bedden van 30.000 en 48.000 pond
1603	8-9	?	?	St	kapitale omslag over het platteland ter hoogte van 24.000 pond
1604	14-9	?	Middelburg	RBW	idem
1605	24-9	?	Middelburg	RBW; St	idem
1606	4-10	?	Brussel	Lv; PE; Go, Re (?)	acceptatie continuatie bedde van 30.000 pond voor 3 jaar; verkoop van rentebrieven ter betaling van de bedde van 48.000 pond
	1530				
1607	31-1	Lv	abdij te Middelburg	RBO; St; S; Z	bezwering traktaten van Cambrai en Madrid; kapitale omslag
1608	3-11	R	Middelburg	St	rekest m.b.t. successie door religieuzen
1609	ca. 15-12	?	Mechelen?	P; M	vrijheid van schot en van tol voor de materialen nodig tot het herstel van Walcheren
1610	ca. 1530	?	Middelburg	RBO; St; Z	afhoring rekeningen BW
	1531				
1611	27-2	V	Brussel	V; P; S; HSt	Staten-Generaal: ?
1612	17-3	RBW	Middelburg	St	petitie V
1613	na 26-3	PE	Middelburg	[STBO], Z	continuatie ordinaris bedde
1614	13-5	RBW	Gent	RBO; St	idem
1615	1-7	RBW, RBO	Brussel	CV; St; HSt	Staten-Generaal; propositie V; benoeming Maria van Hongarije tot landvoogdes
1616	11-8	V	Middelburg	RBO; St	petitie V; munt
1617	12-8/ca begin 9	V	Middelburg	RBO; St	munt
1618	ca 8-9	V	Brussel	V; RBO; St	idem

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1619	7-10	V	Brussel	[St?]	Staten-Generaal: aanstelling Lv; plakkaat tegen de Lutheranen; afscheid van V
	I532				
1620	17-2	Lv	Brussel	Lv; St; S	relatie V met Engeland; klachten over de Engelsen
1621	na 19-2	?	?	Z	herbedijking Zuid-Beveland op kosten van het gemene land
1622	14-6	SG, R	Middelburg	St; S	klachten van Keulen op het zout en de haringpakkerij
1623	7-7	?	abdij te Middelburg	Ge; Rd (3); P; Go, Re, Z	afhoring rekeningen BO en BW
1624	12-7	?	?	[St?], Sm, TI	kapitale omslag
1625	-7	?	Brussel?	RBO; St	continuatie ordinaris bede
1626	9-8	RBW, RBO	Brussel	Lv; StBW	propositie V; conflict tussen PE en S
1627	1-9	?	Middelburg	PE; S	schulden van het land
1628	5-10	?	Middelburg	PE; S	betaling idem; aflossing diverse renten; continuatie bede 30.000 pond
	I533				
1629	vóór 27-1	?	?	St; PE; S	rekest over Zeeuwse raden in Hof van Holland
1630	-3	CV	Middelburg	CV; Go, Re, Z	betaling rentebriefhouders
1631	15-5	Lv	Brussel	Lv; RBO, RBW; St	idem; geschil daarover met M en Z
1632	na 6-7	Lv	Antwerpen	CV; RBO; HSt	problemen m.b.t. de Oosterse vaart
1633	22-7	Lv	Brussel	Lv; RBO; St, StBW, P	continuatie ordinaris bede 30.000 pond voor 4 jaar
1634	30-8 [26-9]	?	Gent-[Duiveland]	Lv; RBO, RBW; St; P	accoord idem
1635	2-12	RBO	Middelburg	klerk RBO, rentmeester Sm; PE; Z	taxatie kapitale omslag, speciaal over BO

Dagvaarten 1534

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1636	I534 8-7	Lv	Mechelen	Lv; St; Go, M, Re, Z; HSt, StWf, Gr; VSt	proposities Lv m.b.t. bestand met Lübeck; oorlog met de anabaptisten te Münster; munt; generale unie van alle landen; import van Spaanse wol graatiteit voor RBO vanwege diensten
1637	[1534]	?	?	RBO, RBW; St; Z	
1638	I535 8-7	RBW	Middelburg	St	unie van alle landen van herwaartsover
1639	15-7/3-8	Lv	Mechelen	Lv; CV; [StBO], StBW; M, Z; HSt, VSt, BS	Staten-Generaal; idem; munt; betaling troepen
1640	I536 -5	Lv	Brussel	Lv; St van herwaartsover	Staten-Generaal; eis bede van 50.000 lb.; eis nieuwe bede van 32.000 lb. per jaar gedurende 6 jaar
1641	12-6	Lv	Brussel	CV; RBO; StBO, StBW; HSt	Staten-Generaal; propositie V
1642	4-7	PE	Middelburg	St; [StBO], StBW; S	petitie V
1643	17-8	RBW	Middelburg	CLv; RBO; St	problemen rond de geconsenteerde beden
1644	30-8 [16-9]	?	Brussel [Veere]	Lv; St; M, Z	accord bede van 12 groten steenschietens en 3 groten bij de breedte, en extraordinaris bede van 6 groten bij de breedte, beide gedurende 3 jaar
1645	22-9	RBW	Middelburg	CLv; RBO; St	'bevel' Lv
1646	4-10	Lv	Brussel	CLv; [StBO], StBW; S; Z-B; HSt	Staten-Generaal; verzoek Lv tot betaling van troepen, op te brengen door imposten op wijn, bier en luxegoederen
1647	9-10/20-10	RBW	Middelburg	CLv; RBO; St; Go, Re, Z	verzoek Lv tot heffing van imposten op wijn, bier en luxegoederen voor een jaar
1648	26-10/6-12	?	stadhuis van Brussel	[St?]; BSt, HSt, VSt, 'de andere landen'	Staten-Generaal; propositie Lv
1649	13-11	RBW	Middelburg	St	propositie V

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1650	18-12 1537	Lv	Middelburg	[StBO], StBW	idem
1651	2-1	RBW	Middelburg	StBO	?
1652	15-1	Lv	Middelburg	StBW; Z	bede 40.000 gulden
1653	5-2	RBO	Middelburg	[StBO]	propositie V
[1654]	15-2	Lv	Middelburg	[StBO], Go, Re, Z	verklaring CLv
1655	23-3	Lv	Brussel	St, StBW; M; HSt; gedeputeerden	Staten-Generaal: militaire dreiging Frankrijk; eis
1656	4-4	RBW	Middelburg	Brabant, Artois, Henegouwen, Lille, Douai, Orchies, Namen, Tournai, Mechelen, Vlaanderen	120.000 gulden ter betaling van 30.000 soldaten, op te brengen door 1 Carolusgulden schoorsteengeld
1657	18-4/3-6	?	Brussel	St; Z; HSt, 'alle andere landen van herwaartsover'	petitie Lv van 12.000 pond, op te brengen uit schoorsteengeld
1658	-5	?	abdij te Middelburg	RBO; St	Staten-Generaal: accoord bede 25.000 Carolusgulden, op te brengen uit imposten op wijn, bier en tarwe
1659	na 25-9	?	Brussel	RBO; St	heffing impost
1660	19-11/30-11	?	abdij te Middelburg	F; RBO; S en andere gedeputeerden Schouwen	exemptie Schouwen van de bede van 2 groten op het gemet
1661	10-12	RBW	Middelburg	klerk RBO, [RBW]; St; P	heffing van de eerste 5 maanden impost, en continuatie van de termijn ervan met 8 maanden
				klerk RBO; St; Z	continuatie impost; onwil Tholen, Schakerloo en Vossemeer tot betaling van heffingen; exemptie van Kruiningen, Valkenisse en Waarde van de extraordinais bede
1662	1538 23-5	RBW	Middelburg	RBO; St, StBO	impost; achterstallen van het land; kapitale omslag

Dagvaarten 1539

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1663	12-11	RBW	Middelburg	St; Sm, Tl	4000 pond achterstal van het land
1664	tussen 13-5-1538 en 13-5-1539	?	Middelburg	Tl	?
[1665]	1539				
1666	2-1 19-1/na 5-2	RBW P	Middelburg	Go, Re CV; RBO, RBW; St, [StBO]; P; Go, M, Re, Tl, Z	? 'zaken van het land'; afhoring rekeningen BO en BW van de impost propositie V
1667	5-7	Lv	Tholen-Bergen op Zoom	Lv; RBO, gedeputeerde RBW; St, StBO	
1668	2-9/11-10 [4-12]	Lv	Bergen op Zoom- Tholen-Mechelen [Veere]	Lv, CV; RBO, klerk RBW; St; Ge; Go, Mi, Re	eis bedde van 24.000 pond per jaar, voor 4 jaar; accoord bedde van 14 groten steenschietens en 4 groten bij de breedte voor 4 jaar; een extraordinaris bedde van 3 groten bij de breedte voor vier jaar, en een extraordinaris bedde van 1 groot 18 mitten bij de breedte voor 3 jaar
1669	1540 vóór 26-9	P	Gent	V; RBO; PE; Go, M, Re, Tl, Z	welkom V door de Staten
1670	26-9	V	Brussel	V, Lv, SR; St; HSt, Staten van de landen van herwaartsover	Staten-Generaal; propositie V; eed SG
1671	[1540]	P	?	CV; RBO, RBW; Z, S	?
1672	1541 na 7-2	?	?	Z	consent bedde
1673	19-2	?	Veere	Br, Ve, Vl	visserij
1674	[ca. 1541]	?	?	Ve	bijdrage van Veere aan de door de steden geconsenteerde bedde

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1542				
1675	22-1	Lv	Brussel	Lv, CV, St, StBO; HSt, de andere Staten van de landen van herwaartsover	Staten-Generaal; propositie Lv; militaire situatie, verzoek om geld
1676	11-2	?	Middelburg	RBO; St	verzoek tot afstel van de petitie van de Lv van 15.000 gulden
1677	24-3	?	Middelburg	RBO, RBW; Ge; Rd (3); P; Go, M, Re, Tl, Z	consent bede 12.000 gulden, schotsgewijs op te brengen; afhorng van rekeningen BW
1678	19-4	P	Middelburg	RBO; St; P(?); Re, Tl	impost gevraagd door Lv
1679	5-5	?	Brussel	Lv; St	accoord bede 12.000 Carolusgulden, op te brengen uit een impost op wijn en bier op het platteland
1680	31-5	RBW	Middelburg	klerk RBO; St; Go, Z	heffing impost
1681	28-6	CV	Middelburg	St	bescherming en welvaart van het land
1682	30-6	Lv	Brussel	Lv; StBO; HSt, Staten van de andere landen van herwaartsover	propositie Lv: verzoek om geld, concept ter financiering, en staat van het aantal aan te nemen soldaten
1683	19-7	CV	Middelburg	RBO; St	bede 20.000 pond
1684	ca. aug.	RBW	Middelburg	CV; St; Go, Re	betaling krijgsknechten
1685	ca. aug.	?	[Middelburg]	St; Ge	?
1686	ca. aug.	?	Middelburg	CV; St	?
1687	2-9 [30-12]	?	Brussel [Veere]	Lv; St; PE; Go, M, Re, Tl, Z	accoord bede 10.000 gulden, op te brengen door PE uit 4 groten bij de breedte gedurende 1 jaar
1688	3-9	RBW	Middelburg	St	?
1689	14-9	RBW	Middelburg	CV; St, [StBO]; Go, Re, Tl	?
1690	26-6	Lv	[Brussel?]	Lv; SBO	?
1691	-10	?	Leuven-Gent	Lv; S	consent bede 10.000 gulden, op te brengen door de Zeeuwse steden
1692	6-11	RBO	Middelburg	RBO; St, StBO; Go, Re, Z	betaling voetknechten

Dagvaarten 1543

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1693	10-11	?	Brussel	Lv; S; Go, M, Re, Tl	accoord bedē 10.000 gulden, op te brengen door de Zeeuwse steden
1694	28-11	Lv	Brussel	Lv; StBO; Go, Re; HSt, de andere Staten	Staten-Generaal: bescherming landen van herwaartsover; propositie tot heffing van de 1000 penning op uitgevoerde goederen, en van de 100 penning op onroerende goederen en koopmanswinsten
1695	12-12	RBW, RBW	Middelburg	RBO; St; StBO; Go, Re, Z, baljuws Ve en VI	propositie 100 penning
1696	28-12	?	Gent	pensionaris Holland, alle Staten behalve Brabant	Staten-Generaal: idem
1697	1543 ca. 5-2	RBW	Middelburg	RBO; St; SBO; Go, Re	alternatief voorstel van Lv; betaling van krijgs-knechten
1698	1-4	?	Brussel	Lv; St	accoord heffing 100 penning op onroerende goederen en koopmanswinsten
1699	7-7	P	Middelburg	St; SBO	petitie door Ambrosius van Nuffele
1700	4-8	Lv	Brussel	Lv; St; HSt	?
1701	15-8	RBW	Middelburg	RBO; St; SBO	petitie nieuwe bede door Lv
1702	24-9 [7-11]	?	Diest [Veere]	V, Lv; St; HSt	Staten-Generaal: petitie 24.000 Carolusgulden; accoord bede van 7 groten steenschietsens en 7 groten bij de breedte voor 4 jaar
1703	7-10	?	?	St; Z	consent 7 groten op elk gemet op de baanders
1704	18-10	?	Mons	V; St; HSt	accoord bede 24.000 Carolusgulden, op te brengen door de baanders uit een heffing van 6 groten op elk gemet
1705	22-10	V	Brussel	St	propositie V
1706	4/11	RBW	Middelburg	RBO; StBO; Go, Re	omzetting impost in kapitale zetting

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1707	4/11	RBW	Middelburg	StBO; Go	?
1708	16-11/23-11	?	?	Ge; Rd (2); P; Go, M, Tl, Z	afhoring rekeningen BO en BW van de impost
1709	5-12	V	Brussel	StBW	antwoord aan V
1710	17-12	Lv	Brussel	Lv; St	propositie Lv; octrooi heffing van 6 groten bij de breedte ter aflossing van de renten op het land; accoord bedde 24.000 gulden
1711	17-12	RBW	Middelburg	RBO; Rd (1); St	betaling krijgsknechten, aanstelling ontvangers van de bedde van 6 groten
1712	21-12	V; Lv	Antwerpen-Brussel	V; StBO, StBW	propositie V
1713	1544				
1713	6-2	Lv	Gent	Lv; St, StBW	propositie Lv
1714	na 12-2/3-3	?	Gent	V, Lv; S, M	kwestie tussen PE en S over het afhoren van de rekeningen en over het surcrois
1715	2-4	?	Brussel	Lv; St	accoord bedde van 8 groten bij de breedte over 2 jaar, ter aflossing van de schulden van het land die bijna 24.000 gulden belopen; accoord tot de heffing van de 10e penning over 1544 ter betaling van de bedde van 36.000 Carolusgulden
1716	26-5	RBW	Middelburg	CLv; StBO	propositie Lv
1717	24-7	P	Middelburg	RBO; St	rapport RBO, brief van de Raad van Financiën
1718	vóór 25-10	?	Middelburg	RBO; Ge; Rd (1); S	ontwerp kapitale omslag
1719	25-10/7-11	V	Brussel	V; St; SBO; HSt	Staten-Generaal; propositie V (voor een bedde van 20.000 Carolusgulden?); octrooi tot heffing van een kapitale omslag van 13.000 gulden op het platteland ter aflossing van diverse schulden

Dagvaarten 1545

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1545				
1720	9-1	?	Gent	Lv; St	acceptatie bedde van 4 groten op het gemet, op te brengen door de baanders
[1721]	22-2	V	Brussel	St; HSt, BrSt, Mc	onenigheid over het Gulden Privilege
1722	23-7	P	Middelburg	RBO; St	mutatie bedde van 4 groten op het gemet tot bedde van 8 groten schotsgewijs
1723	30-7	?	Veere	Go, Re	?
1724	20-8	V	Brussel	RBO(?); St, StBO; M	?
1725	21-9	?	Middelburg	CLv; RBO; SST	propositie Lv m.b.t. de ongeregeldheden ter zee met de Schotten
1726	-9	?	Brussel	V; St	verzoek bedde van 50.000 pond
1727	14-11	?	Brugge	V; St	acceptatie bedde van 12 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte gedurende 4 jaar
1728	26-11	?	abdij te Middelburg	CV; Ge; Rd (1); P; M, Z	afhoring rekeningen BO en BW van verschillende bedden
	1546				
1729	-	-	-	-	-
1730	6-8/3-9	?	Brussel	M; gedeputeerden Arras en Ms	plakkaat op de Franse wijnen
	1547				
1731	26-3	?	Middelburg	Lv; St; Ge; Rd, Go, M, Re, Tl, Z	acceptatie bedde 10.000 Carolusgulden, op te brengen uit heffing van 2 groten bij de breedte gedurende 2 jaar
1732	2-4	?	abdij te Middelburg	CV; RBO; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen van BO en BW van verschillende bedden
1733	16-4	?	Brugge	Lv; St	acceptatie bedde 30.000 Carolusgulden, op te brengen uit een kapitale omslag en een impost op wijnen en bieren, beide ten plattelande

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1734	5-5	?	abdij te Middelburg	RBW; St	verpachting van de impost op wijnen en bieren voor 3 maanden
1735	30-5	CLv	Veere	M, visserijplaatsen Zeeland	bescherming haringvisserij
1736	29-6	Lv	Binche	St; HSt, VSt	idem tegen de Schotten en andere piraten [St zijn niet op komen dagen]
1737	6-8	CLv	Middelburg	St; visserijsteden Zeeland	haringvaart
1738	20-8	?	?	Lv; St	toestemming tot heffing van een lastgeld op haring ter uitreding van drie oorlogsschepen
1739	13-10	?	Brussel	Lv; St; M(?)	octrooi tot heffingen op de haringvaart en zout-nering, ter uitreding van zes oorlogsschepen ter bescherming van de haringvisserij
1740	28-11	?	Walcheren	klerk RBO; St; Z(?)	heffing op zout (?); kapitale omslag over het platteland
1741	15-12	?	Walcheren	klerk RBO; St	kapitale omslag over het platteland; achterstalen beden van 12.000 gulden bij impost en 24.000 gulden op de baander
1742	[1547] 1548	?	?	V; St; M	concept van M voor een Raad van Zeeland
1743	9-1/18-1		Veere-Middelburg	klerk RBO	kapitale omslag over het platteland, achterstalen beden; heffing op het zout
1744	22-3	?	Middelburg	RBO; St; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen van BO en BW van de extraordinaris beden over 1546; bescherming haringvisserij (?)
1745	2-4	St	Middelburg	RBO; St	petitie bede van 30.000 gulden voor de fortificatie van Zeeland
1746	na 25-7	?	Veere	St; HSt, visserijplaatsen Holland, VSt	bescherming haringvisserij tegen de Schotten en andere piraten
1747	vóór 16-10	?	?	StW, Ge; Rd (1); M	verplaatsing Zeeuwse tol van Yersekeroord

Dagvaarten 1549

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1748	22-10	V	Brussel	StBO	Staten-Generaal: propositie V
1749	7-11	P	Veere	RBO; St	propositie V ter continuatie bede van 12 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte; achterstallen bescherming haringvisserij
1750	20-11/5-12/6-1	V	Brussel	StBO; TI	antwoord op propositie V voor bede
1751	30-1	?	Brussel	V; St	acceptatie van de continuatie van bede van 12 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte
1752	22-2/12-3	?	Middelburg	RBO, klerk RBO; St; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, TI, Z	afhoring diverse rekeningen BO en BW
1753	26-3	?	Middelburg	St; TI	?
1754	16-4	CV	Veere	M	visserij en haringvaart
1755	15-9	?	Antwerpen	St	propositie V aangaande de opvolging door zijn zoon prins Filips en de inhuldiging in Zeeland
1756	20-9	?	Reimerswaal	CV, SG; St; PE; S	inhuldiging prins Filips in Zeeland
1757	19-10	advocaat HSt	Mechelen	Go, M; advocaat HSt, Mc	Gulden Privilege
1758	28-10/15-11	V	Brussel	V, LV; St; StBO; P; M, TI; HSt, Staten Utrecht, Henegouwen, Mc	Staten-Generaal: propositie V voor uitreding van oorlogsschepen, te betalen uit een impost op wijn; Pragmatieke Sanctie; akte bede van 15.000 gulden voor de prins; Gulden Privilege
1759	29-12	?	Brussel	Lv; St	consent continuatie voor twee jaar van de impost op wijn en bier ten plattelande en van de heffing van 2 groten bij de breedte, ter betaling van de gratuiteit van 15.000 aan de prins

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1760	1550 17-4	?	Den Haag	M, Ve, VI, Wk, Zl; HSt	ordonnantie op het hennepgaren en de lijndraai- erij
1761	15-7/27-7	Lv	aan de Maas in Nederhemert	Z; R en Rk, R Gelre, heer van Hemert	geschillen i.v.m. dijkwerken
1762	31-7/8-8	?	Middelburg	RBO; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring van rekeningen BO en BW van beden en imposten
1763	1551 vóór 5-3	?	?	St; visserijplaatsen	nieuw lastgeld van 20 stuivers op de haring, ter bescherming van de visserij tegen Schotten en andere piraten
1764	25-6	?	abdij te Middel- burg	RBO; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen BO en BW van beden en imposten
1765	15-9	?	Veere	St; Rd (1)	advies over de inspectie van de schepen
1766	21-10	?	Brussel	Lv; St	octrooi tot heffing van 6 groten bij de breedte over vier jaar, ter betaling van de renten van het land
1767	1552 1-1	Lv	Brugge	St, StBW; Go, Re; HSt	Staten-Generaal: propositie V over een bede van 40.000 Carolusgulden; overleg over de lijndraai- erij met HSt
1768	25-4	?	Brussel	Lv; St	acceptatie bede van 40.000 Carolusgulden, op te brengen uit imposten op wijn, bier, vee, tarwe en rogge
1769	7-5	?	?	St	concept op de impost op granen, te innen ter betaling van de bede van 40.000 gulden
1770	na 10-6	SG	Veere	M, (Ve), visserijplaatsen Zeeland	komende haringvaart

Dagvaarten 1553

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1771	21-6	?	?	Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekening BW over 1550 van de bedden van 6 en 2 groten bij de breedte
1772	14-7	SG, Ve	huis Zandenburg bij Veere	M, Ve, vissers van Db en M	visserij, bescherming haringvaart
1773	28-8	?	abdij te Middelburg	klerk RBO; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekening BO over 1550 van de bedden van 6 en 2 groten bij de breedte; staat van de schulden van Zeeland
1553					
1774	na 6-1	V	Brussel	St	?
1775	28-4	?	Brussel	Lv; St	acceptatie bedde 40.000 gulden, op te brengen uit een kapitale omslag over het platteland, de 8e penning over de huizen in de steden en de verkoop van renten
1776	9-5/17-5	St	Middelburg	RBO; St; (M)	zetting van de kapitale omslag en de achtste penning, advies over de verkoop van renten haringvisserij
1777	24-5	?	Gent	St; VSt	
1778	9-8	V, Lv	Brussel	St; Go, Re	verzoek bedde van 20.000 gulden
1779	14-9	?	Mons	Lv; St	acceptatie bedde 20.000 gulden, op te brengen uit de verkoop van renten
1554					
1780	20-2/1-3	V	Brussel	St; Go, Re; HSt	Staten-Generaal; propositie V
1781	6-3/17-3	?	Middelburg	RBO, klerk RBO; St	eis bedde 60.000 gulden ineens; voorstel tot 25.000 gulden, te heffen uit 6 groten per gemet voorstel tot 30.000 gulden ineens
1782	27-3	?	Middelburg	RBO; St	consent bedde 30.000 gulden, op te brengen uit 6 groten per gemet, te betalen door de baander en voor de helft te verhalen op de eigenaar
1783	18-4	?	?	St	

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1784	15-5	?	Brussel	Lv; St	acceptatie bedde 30.000 Carolusgulden, op te brengen uit een heffing van 6 groten per gemet en uit een impost op wijn en bier, en van een continuatie voor 4 jaar van de impost op wijn wijziging imposten
1785	-6	P	Walcheren	RBO; St	afhoring diverse rekeningen BO en BW
1786	23-7	?	Middelburg	RBO; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	Staten-Generaal; propositie V; consent nieuwe
1787	1-8/10-8	V	Brussel	Lv; St; Go, Re; HSt	impost van 5 schellingen op een vat wijn
1788	-10	St	Middelburg	RBO	consent bedde 30.000 gulden
1789	22-11	?	Brussel	Lv; RBO; St	acceptatie bedde 30.000 Carolusgulden, op te brengen uit een impost op wijn, bier en beesten, en uit de verkoop van renten
1790	1555 24-2/7-3	Lv	Brussel	CV; PE, P; Go, M, Re, Ve; HSt	propositie V; rekest tegen tolvrijheid Gent
1791	20-5	?	Antwerpen	Lv; St	acceptatie bedde van 30.000 Carolusgulden, op te brengen uit continuatie imposten en uit heffing van 4 groten per gemet; idem van de continuatie voor 6 jaar van bedde van 12 groten steenschiens en 8 groten bij de breedte; idem bedde van 6 groten bij de breedte voor 6 jaar
1792	19-7	?	Veere-Middelburg-Westhove	klerk RBO; St	problemen bij inning bedden
1793	8-9	Lv	Brussel	St, StBW; HSt	propositie van een bedde
1794	13-10/26-10	V	Brussel	St, StBW; Ge; Rd (1); Go, M, Re, Tl, Z; HSt	Staten-Generaal; overdracht door keizer Karel aan zijn zoon Filips, aanvaarding van de laatste als V; beëdiging
1795	26-10	SG	Den Haag	Br, Go, Gr, M, Ve, Vl, Z; HS	ordonnantie op de lijndraaierij

Dagvaarten 1556

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
	1556				
1795a	8-1	St	Middelburg	St; RBO	middelen extraordinaris bede; akte inhuldiging Filips
1796	25-1	?	?	Ge; Rd (1); P; Go. M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen BO van beden, imposten en renteverkoop
1797	11-2	?	?	Ge; Rd (1); P; Go. M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen BW van beden en renteverkoop
1798	12-3	V	Brussel	V, CV; St; HSt	Staten-Generaal: petitie heffing 1000 penning van alle koopmanschappen; acceptatie bede 20.000 Carolusgulden, op te brengen uit de lopende imposten
1799	13-4/24-4	HSt	Den Haag	M, S en HS die de lijndraaierij beoefenen	ordonnantie op de lijndraaierij
1800	12-8	RBW	abdij te Middelburg	St	?
1801	25-9	Lv	Gent	St; Go, Re	antwoord op petitie van een deel van 60.000 gulden
1802	14-10	SG	Westhove	RBO; St; Go, M, Re, Tl, Z	heffing geconsenteerde bede 50.000 pond
1803	31-10	?	?	St	besluit tot heffing van een impost in de steden op wijn en bier ter dekking van de bede van 50.000 Carolusgulden
1804	10-11	?	Brussel	V; Zst	acceptatie bede 50.000 Carolusgulden i.p.v. de heffing van de 1000 en 500 penning op onroerend goed resp. koopmanschappen
1805	1557 13-3	RBW	abdij te Middelburg	RBW als CV; StBW; Ge; Go, Re	propositie V
1806	na 25-4	SG	Veere	M, visserijsteden Zeeland	bescherming haringvaart

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1807	31-7	V	Brussel-Valenciennes	St, StBW; SBO; Go, Re; HSt	Staten-Generaal: propositie V i.v.m. de verdediging van de Nederlanden
1808	20-8/29-8	?	Middelburg	RBO, klerk RBO; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoging rekeningen BO van beden en imposten
1809	5-9/14-9	?	Brussel	CV; St; HSt, gedeputeerden Artois, Doornik, Namen, Valenciennes	Staten-Generaal: achterstallige bedden
1810	21-10/21-11 1558	?	Brussel	St; M; HSt	octröoi tot verkoop van renten
1811	30-3/30-5	?	Brussel	V, CV; St; P, M, Z; BSt, HSt, gedeputeerden Tournai, Utrecht	Staten-Generaal: lening 25.000 pond aan V; voorstel ter verdeling landen; consent 12.000 daalders voor troepen, petitie 18.000 gulden; acceptatie bedde van 50.000 Carolusgulden; acceptatie continuatie bedde van 12 groten steenschiets en 8 groten bij de breedte voor 6 jaar; accoord over de betaling van de troepen
1812	10-5	?	Middelburg	CV; RBO; St	staat van de imposten waarmee de bedde van 50.000 pond moet worden opgebracht
1813	26-5	?	Middelburg	RBO; St	inning van de 6 groten en van de 10e penning, t.b.v. de bedde van 50.000 pond
1814	1-7	?	Middelburg	RBO; Ge; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoging rekeningen BO en BW van bedden en imposten
1815	15-8	V	Arras	V; StBO, StBW; Go, Re; HSt	Staten-Generaal: propositie V tot betaling van de 100e en 50e penning, of anders van een impost op zout of verdubbeling van de impost op wijn
1816	13-9	CV	Middelburg	RBO	eis V op het zout
1817	26-9	CV	Middelburg	RBO; St	idem

Dagvaarten 1559

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1818	1559 na 26-3	P	Middelburg	RBO; St	zaken van het land
1819	16-5	V	Middelburg	CV; St; Go, Re	propositie V; consent bedde 40.000 pond, op te brengen uit continuatie van de lopende impos- ten
1820	9-6	RBW	Middelburg	RBW als CV; St; Go, Re	propositie V
1821	15-6/3-7	?	Brussel	V; St; HSt	Staten-Generaal: idem; acceptatie bedde 12.000 pond, op te brengen uit verkoop van renten
1822	31-7/9-8	?	Gent	St; HSt	Staten-Generaal: afscheid V; benoeming her- togin van Parma tot Lv; rekest StG inzake de landsverdediging; zaak van het zout
1823	na 19-8	V	Middelburg	R; St	overleg over gevraagde bedde
1824	14-11	?	Brussel	Lv; [St]; HSt, VSt	Staten-Generaal: propositie m.b.t. impost op het zout
1825	1560 19-4/3-5	SG	Middelburg	R, RBO; St; Go, Re	antwoord op petitie V van 3500 gulden, te lichten met de 12e penning; nieuwe petitie van 9400 gulden per jaar over 3 jaar t.b.v. landsver- dediging
1826	8-5/29-5	?	Middelburg	klerk RBO; Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring diverse rekeningen BO en BW
1827	10-6	Lv	Middelburg	CV, klerk RBO; St	petities V
1828	27-7	?	Brussel	Lv; St	antwoord op petitie van 35.000 pond per jaar en van 9400 pond per jaar, beide over 3 jaar
1829	31-8	P	Middelburg	CV, RBO; St; PE; S	PE staan een bedde toe van 30.000 Carolusgul- den, S van 25.000, op voorwaarde dat de Hol- landse impost op turf wordt afgeschaft
1830	25-9	?	Brussel	Lv; St	negatieve reactie Lv op het consent van St

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1831	16-10	P	abdij te Middelburg	St; Ve	faciliteren van het vertrek van de Spaanse troepen idem
1832	19-10	P	abdij te Middelburg	St; Ve, [VI?]	
	1561				
1833	16-1	St	?	St	onkosten voor Spaanse soldaten op Walcheren
1834	6-3	RBO	Middelburg	St; M, Tl, [Ze]	laatste bede V; uitvoerheffing op zout en graan met bestemming Holland
1835	7-5	?	Middelburg	RBO; Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen BO en BW van imposten en bede
1836	-6	P	Middelburg	RBO; Zst	twee beden
1837	2-8 [8-10]	?	Brussel [St.-An-naland]	Lv; St	acceptatie propositie 30.000 gulden; toewijzing bede
	1562				
1838	1-6	P	Middelburg	klerk RBO; St	?
1839	10-6/18-6	?	?	Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen van BO en BW van imposten en bede
1840	25-6/24-7	Lv	Brussel	StBO; P	?: rekest over tolvrijheid van buitenlanders
1841	6-8	3St	Middelburg	Comm. SG, RBO; St; Ma; P	antwoord laatste bede Lv van 40.000 pond; opstellen van grieven tegen de aan Gent toegestane exemptie op de tol
	1563				
1842	-1	?	?	St; Rd (1); Ve	rekening van Walcheren
1843	28-5	?	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (2); Go, M, Re, Tl, Z	reglement voor convocatie en vergadering St

Dagvaarten 1564

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1844	7-6	?	Brussel	Lv; St	continuatie van de lopende impost ter gedeeltelijke aflossing van de renten ten laste van het land
1845	18-6	?	Bisschopshof te Middelburg	Ma; Rd (3); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring van de rekeningen van BO van de imposten over 1562
1846	30-6	?	?	St; Rd (1); Ve	problemen continuatie impost op wijn en bier
1847	30-11	Lv	Brussel	St, StBO; Go, Re, Tl, Z	Staten-Generaal; verzoek 9400 gulden per jaar voor grensbewaking
1848	1564 23-2	Ma, St	Middelburg	St; Z	wijze van aflossing van de lasten en renten van het land
1849	17-5	?	Bisschopshof te Middelburg	Ma; Rd (2); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen BO en BW
1850	4-7	?	Brugge	M, Z; vissersteden Vlaanderen, Holland, Zeeland	plakkaat op het afhakken van haringnetten
1851	ca. aug. 1565	?	?	St	continuatie imposten, protesten Vl en Am
1852	14-5	?	?	Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekening BW van de achterstallen op de impost over 1563
1853	14-6	?	Brussel	Lv; St	consent tot continuatie voor een jaar van enige imposten, ter aflossing van renten op het land
1854	19-4	?	Middelburg	St	aanspraken op ontheffing van de impost door Vl en Am
1855	7-5	?	?	Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekening van BO van de imposten over 1565

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1856	17-6	?	Brussel	Lv; St	consent tot continuatie voor een jaar van enige imposten, ter aflossing van renten op het land
1857	vóór 19-6	?	?	St	aanspraken op ontheffing van de impost door VI en Am
1858	25-10	?	Middelburg	St; (M), TI	problemen religie; gelden voor Schouwen voor dijkage; continuatie imposten op wijn en bier; geschil tussen RBW en VI en Am; dreigende armoede; lossing renten
1859	5-11	?	Middelburg	St; (M), TI	problemen religie; gelden voor Schouwen voor dijkage; continuatie imposten op wijn en bier
1860	1567 21-2	SG	Den Haag	M, andere visserijsteden Zeeland en Holland	bescherming visserij tegen piraten
1861	15-5	?	?	Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, TI, Z	afhoring rekening BO van de imposten over 1566
1862	25-5	Keulen	Den Haag	(Go), Z, andere visserijsteden Zee- land, Holland en Overijssel	verpakken en inzouten van haring
1863	vóór 14-6	?	?	[St]	continuatie imposten voor 1 jaar
1864	vóór 8-8	?	?	PE	continuatie bede van 12 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte voor 1 jaar
1865	1568 4-5	Ma	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (4); P; S; Go, (M), Re, TI, Z	wijze van aflossing van de renten op het land; continuatie van imposten en bede; inning van de achterstallen van VI en Am op de imposten; proces tegen de erven van Adriaan Rutinck

Dagvaarten 1568

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1866	12-5/20-5	GG	Middelburg	GZ; RBO; St; Ma; Rd (5); Go, M, Re, Tl, Z	uitgifte van obligaties ten bedrage van 25.000 pond ten behoeve van GG, te korten op de eerstvolgende bedde; afhoring rekening BO van de inposten over 1567; bierstal van Zuid-Beveland; wens Ve en VI om zitting te hebben in St
1867	4-6	GZ	Bisschopshof te Middelburg	RBO, RBW; St; Ma; Rd (4); P; Go, M, Z	accord van obligaties ten bedrage van 25.000 pond, met de lopende inposten als onderpand, en te korten op de eerstvolgende bedde
1868	18-6	?	[Middelburg]	St; Ma; M	betaling krijgsvolk; verzoek tot continuatie met vier jaar van de lopende inposten; bescheiden van voormalige pensionaris De Pottre
1869	7-7	?	Middelburg-Westhove	St; Ma; P; M	overtijden GZ en diens opvolging
1870	23-8	?	abdij te Middelburg	RBW; St; (M)	obligaties ten bedrage van 25.000 pond
1871	3-9	Ma	Middelburg	St; Ma; Rd (5); P; S, M, Re, Tl, Z	financiering van de 25.000 pond aan obligaties
1872	13-9	?	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (2); Go, M, Z	uitgifte van twee obligaties, elk groot 8000 pond; verzoek continuatie met 4 jaar van de lopende inposten
1873	16-11	?	Middelburg	GZ; St; PE; Ma; Rd (1); P; M	continuatie inposten; continuatie ordinaris bedde van 12 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte met 6 jaar; terugbetaling kosten wachten en krijgsvolk; lossing van de 25.000 pond aan obligaties; achterstal VI en Am op de inposten
1874	24-11	Ma, GZ	Bisschopshof te Middelburg	GZ; St, Rd (6); S, Go, M, Re, Z	lossing van 8000 pond aan obligaties op rekening van de 25.000 gulden; het restant van 17.000 gulden zal gefinancierd worden uit de verkoop van losrenten op de St tegen de penning 16; terugbetaling kosten wachten en krijgsvolk

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
[1875]	22-12	RS	Middelburg	GZ, St; Rd (3); TI	propositie GG betreffende de verkoop van rentebrieven door St [niet doorgaan]
1876	1569 10-1	GZ	Bisschopshof te Middelburg	GZ, klerk RBO; St, StBO; Ma; Rd (5); Go, M, Re, TI, Z	uitgifte van rentebrieven op het land tot een bedrag van 17.000 pond, in mindering te brengen op de eerstkomende bedde; continuatie met een jaar van de impost op wijn; terugbetaling kosten wachten en krijgsvolk
1877	23-2	?	Middelburg	St, Ma; Rd (1); M	betaling wachten
1878	19-3	GG	Brussel	St; PE, P; Go, M, Re, TI, Z	Staten-Generaal; propositie 100e penning op alle roerende en onroerende goederen, en voor een vaste impost op alle verkopeningen; heffing 10e penning in plaats van de bedde
1879	4-5	Ma	Middelburg	Rd (6); P; S, Go, M, Re, TI, Z	propositie 100e penning en voor de vaste impost
1880	23-4	?	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (1)	consent 100e penning op roerende en onroerende goederen; heffingen 10e, 20e en 25e penning; voorstel ordinaris bedde van 8 groten steenschiets en 6 groten bij de breedte
1881	3-5	?	Mechelen	GG; St; Go, M, Re, TI, Z	ordinaris bedde in plaats van 10e penning; remonstranties omtrent de 100e, 20e en 10e penning
1882	14-5	?	[Middelburg]	St; P	lening aan graaf Jeronimus van Loderon; verzoek terugbetaling kosten krijgsvolk
1883	25-5	Ma, GZ	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (1); P; S, M, Re, TI, Z	inning 10e penning, en de nadelen wanneer die de ordinaris bedde zal vervangen; kosten krijgsvolk; goederen van fugitieven; terugbetaling kosten wachten

Dagvaarten 1569

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1884	10-6	?	?	St; PE; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	consent 100e, 20e en 10e penning; goederen van fugitieven; kosten krijgscolk, terugbetaling kosten wachten
1885	16-6	?	?	St; Ma	goederen van fugitieven
1886	23-6	?	?	St	idem
1887	1-8	?	Middelburg	Ma; Rd, M	opdracht aan RBO tot een uitbetaling
1888	16-8/25-8	Ma	Bisschopshof te Middelburg	RBO, RBW; Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen van BO en BW; imposten te Wolphaartsdijk; ongeregelheden door krijgsvolk; opdracht aan RBO tot een uitbetaling; aanstelling Zeeuws lid in de Hollandse Raad; agenda volgende vergadering
1889	15-9	Ma, GZ	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (8); P; S; Go, M, Re, Tl, Z	continuatie impost en ordinaris bede, ter betaling van de op het land rustende renten; vermindering krijgsvolk in Walcheren; betaling krijgsvolk; goederen fugitieven; vrijstelling Schouwen; achterstallen VI en Am van de bede
1890	28-9	?	Middelburg	Ma; Rd (1); M, Z	beschrijving St tegen 6 oktober
1891	7-10	GG	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (1); P; S; Go, M, Re, Tl, Z	verzoek tot wijziging van de taxatie van de 100e penning, en vrijstelling van de arme geestelijkheid; salariëring ambtenaren; rentebetalingen
1892	19-10	GZ	Middelburg	GZ; St; Ma; Go, M, Re	propositie bede van 67.500 pond in plaats van 20e en 10e penning
1893	27-10	?	[Middelburg]	St; Ma; Rd (1); Go, M, Re, Tl, Z	bede van 16 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte voor zes jaar i.p.v. een heffing van 67.500 gulden; vrijstelling van een tweede 100e penning; inning eerste 100e penning; nieuwe vergaderdatum

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1894	13-11	?	Bisschopshof te Middelburg	St; Ma; Rd (1); Go, M, Re, Tl, Z	bezwaren tegen 1000 penning; i.p.v. een heffing van 67.500 gulden over 6 jaar een bedde van 16 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte plus een bedrag van 25.000 gulden uit imposten; vrijstelling van een tweede 1000 penning
1895	25-11	?	Middelburg	St; PE; Ma; Rd (1); S; Go, M, Z	proces tegen Adriaan Rutinck; i.p.v. een heffing van 67.500 gulden over zes jaar een bedde van 16 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte plus een bedrag van 25.000 gulden uit imposten
1896	29-11/na 16-12	?	Mechelen-Brussel	P; Go, M, Re, Tl, Z	alternatief voorstel voor de 67.500 gulden, niet ingediend; afwijkend standpunt Go en Tl; remonstrantie met bezwaren tegen de 1000 penning; continuatie imposten
1897	5-12	?	Middelburg	Ma; Rd (1); M	propositie of aannemen 100 en 200 penning; continuatie imposten
1898	14-12	?	Brussel	St; Ma; Rd (1); P; Go, M, Re, Tl, Z	verzoek tot continuatie imposten, en consent voor drie maanden; bezwaren tegen 1000 penning
1899	15-12	?	Middelburg	Ma; Rd (1); M	propositie 67.500 gulden, afwijkend standpunt Go
1900	1570 2-1/9-1	Ma, GZ	Bisschopshof te Middelburg	Ma; Rd (5); P; Go, M, Re, Tl, Z	meningsverschil met Go over de 67.500 gulden en de ordinaris bedde van 12 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte voor 6 jaar, samen met extraordinaris bedde 25.000 gulden, uit de lopende imposten; bezwaren tegen 1000 penning; achterstal Am aan St; reiskosten P en vicaris Ma; imposten VI

Dagvaarten 1570

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1901	18-1	?	Bisschopshof te Middelburg Brussel	St; Ma; Rd (1); Go, M, Re, Tl	afrekening met Jeronimus Sandelin, voormalig RBW
1902	26-1/na 22-2	?		GG; St; PE, P; Go, M, Re, Tl, Z; VSt	antwoord St op petitie 67.500 gulden; bezwaren tegen 100e penning; inning inposten; continuatie inposten voor 3 maanden
1903	2-3	?	Middelburg	Ma; Rd (1); M	continuatie inposten
1904	12-3	RBW	Middelburg	GZ; St; SBW	weigering GG van accoord 10e en 20e penning; wijziging 10e penning, maar eis van een tweede 100e penning
1905	17-5	Ma, GZ	?	St; Rd BW	antwoord op het voorgaande
1906	2-6	?	Brussel	St; Go, Z	voorwaardelijk aanbod 10e en 20e penning
1907	14-6	GZ	Middelburg	RBO; Rd BO; Z	conversie bede van 12 groten steenschietens en 8 groten bij de breedte
1908	27-6/3-7	RBO	Middelburg	RBO; PE; Rd BO; S	bede van 7 groten steenschietens en 13 groten bij de breedte
1909	vóór 16-7	?	Brussel	P; S, Go	10e en 20e penning
1910	27-7/6-8	GG	Middelburg	GZ, RBO; St, gedeputeerden BO; SBW; Z	propositie V; verpachting inpost; reductie bede
1911	17-8	?	?	CV; Ma; Rd (1); Go, M, Re, Tl, Z	afhoring rekeningen BO van de inposten over 1569 en de eerste drie maanden van 1570
1912	6-9	GZ	Middelburg	Rd BW	uitreding oorlogsschepen ter bescherming van visserij en handel, te betalen uit een inpost op buitenlandse wijnen; verkoop van 18.000 gulden aan rentebrieven, waarmee het restant van de quote over 1569 van de bede van 67.500 gulden moet worden betaald

Nr.	Datum	Conv.	Plaats	Deelnemers	Onderwerpen
1913	12-9	?	?	St; P	machtiging RBW en RBO tot verkoop van rentebrieven ten bedrage van 12.000 resp. 6000 gulden
1914	20-9/27-9 [28-2-1571]	?	Bisschopshof te Middelburg [huis Wijnendale]	St; P	verdeling van de heffing van 10 stuivers per gemet over 2 jaar, in 10 groten steenschietens en 10 groten bij de breedte; machtiging RBW tot verkoop van rentebrieven tegen de penning 12; toewijzing bedde
1915	22-10 1571	?	Antwerpen	St; Go	staat van de rekeningen van Zeeland
1916	27-3	?	?	St; Ma; Rd (1); Go, M, Re, Tl, Z	lening door St van 25.000 gulden
1917	6-5	P	Middelburg	RBO	?
[1918]	6-6	?	Middelburg	RBO	afhoring rekening BO
1919	13-7	?	?	Ma; Rd (1); P; M, Z	afhoring rekeningen BO en BW van imposten, renteverkoop en lening
1920	8-8	GG	Middelburg	RBO; St; Go, (M)	overleg 10e en 20e penning
1921	22-9	?	Brussel	St; PE; Go	indiening voet van quotisatie
1922	13-11/21-11 1572	St	Bisschopshof te Middelburg	RBO; St; Ma; Rd (5); P; Go, M, Re, Tl, Z	protest tegen 10e en 20e penning, en opschorting van de heffing ervan
1923	12-1/19-1	?	Bisschopshof te Middelburg	Ma; Rd (1); P; M, Z	afhoring rekeningen RBO van de imposten geheven in 1571
1924	26-1	?	?	Ma; Rd (1); P; M, Z	idem RBW
1925	11-2	P	Middelburg	Rd BO	?
1926	17-3/29-3	?	?	RBO; St	?
1927	15-7	P	?	S	?
1928	[sept. ?]	?	?	P; M	zware lasten door het vele krijgsvolk

1 TUSSEN 1318 MAART 20 EN 1319 APRIL 30¹, KATS EN ZIERIKZEE

N.B. Het betreft hier vermoedelijk twee verschillende bijeenkomsten.

- b Item Vos ghesent uter Haghe in Zeeland an allen die mannen, dat si jehens minen here comen soudent te Cats ende te Zierixee, met hem te spreken, 24 sc. – *Rekening van Vrederic, rentmeester van geheel Zeeland 1318-1319 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Hamaker, *Rekeningen Zeeland I p. 162.*

1 Termini van de rekening.

2 1318 NA JUNI 28, MIDDELBURG EN KATS

*N.B. Het betreft hier twee verschillende bijeenkomsten. Op deze bijeenkomsten kan het besluit zijn genomen het huis Ellewoutsdijk af te breken, nadat de leenman, heer Hendrik van Everingen, uit Zeeland was geruimd. Dit besluit is rond deze tijd overeengekomen door de heer van Voorne metten mannen van Zeeland en in opdracht van de graaf (Hamaker, *Rekeningen Zeeland, I, p. 150; vgl. voor de chronologie ibidem p. 164-165.*)*

- b Item doe min here van Vorne in Middelburch was swoensdaghes na sente Jansdach [28 juni], II boden ghesend achter tlant Bewesterscelt om die manne, dat si tot hem comen soudent in Middelburch, 16 sc.

Item I bode ghesent Beoisterscelt om die manne, dat si quamen jehens min heren van Vorne te Cats, 8 sc. – *Rekening van Vrederic, rentmeester van geheel Zeeland 1318-1319 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Hamaker, *Rekeningen Zeeland I p. 164.*

3 1320 OP OF KORT VOOR OKTOBER 30, MIDDELBURG

- e 30 oktober, Middelburg. – *Willem (III), graaf van Henegouwen en Holland, oorkondt dat in de vierschaar te Middelburg, waar aanwezig waren edelen, leenmannen en stadsbesturen van Zeeland, als recht is uitgesproken dat de verweerder vóór de eiser tot de onschuldeed zal worden toegelaten.*

Wi Willaem, grave van Henegouwen, van Hollant etc., maken cond ende kenlic allen denghenen die desen brief zullen sien jof horen lesen, dat in onser vierscaerne in Middelburch, daer wi tgherechte zaten, eens rechts ghevraghet was, daer tye[ghen]woirdich waren veel heren, edel luden ende wel gheboren ridderen ende knapen, onse manne, onse scepene ende raed van onsen steden van Zeland, of si twee twiden ende die ene den anderen anesprake van scoude, van scaden of van borchtochte, hoe weder dat beter rechte ware, dat dieghene die die scoud eyschet ende anespreker ware met sinen ede halen mochte ende winnen op denghenen daer hi ze op eyschet, so dieghene die men die scoud eyschet met sinen ede daervoren staen mochte ende sine onscoude daervoren doen. Hier op dese woirden ghinghen uyt dese heren, ridderen, edel luden, knapen, anders manne, raet ende scepenen van onsen steden voerscreven, ende berieden hem ende quamen weder in ende zeechden dat zijt voer een recht hilden dat dieghene daer men die scout op eyschet naer ware met sinen eden daervoren te staen ende met siere onscoude quite te wesen, dan dieghene die eyscher ware op hem enich goed met sinen ede halen mochte jof winnen, het en ware dat dieghene die ment goed eyschede of anesprake hem verliet ende verbonden hadde voir sinen here, jof in vriheden voir scepenen, jof mit sijns zelfs open brief.

In kennessen hierof ende omme dat die goede lude die hier voerscreven sien dit zeechden voir een recht na ons lands recht alst voerscreven es, so hebben wi desen brief open bezeghelt met onsen zeghele.

Dese brief was ghegheven in Middelburch des donresdaghes voir Alre heylighendach int jaer ons Heren M CCC ende twintich.

– *Afschriften: NA, AGH nr. 303, f. 28v; ibidem nr. 304, f. 31; GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 4 (geauthoriseerd extract uit de registerkamer van Holland, op perkament) (verloren gegaan*

gegaan in 1940, evenals de volgende twee afschriften); *ibidem*, *Guldenregister*, f. 132; *ibidem*, *Privilegieboek III*, f. 10. – Druk: *Van Mieris II* p. 245; *Fruin*, *Keuren van Zeeland*, p. 115-116 nr. II; *Unger*, *Bronnen Middelburg I*, nr. 6. – Vermeld: *De Stoppelaar*, *Inventaris*, nr. 23.

- [4] 1322 JANUARI 12, MECHELEN]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 39. De uitspraak van een viertal met name genoemde hoge edelen in de geschillen tussen de graaf van Holland en de hertog van Brabant naar aanleiding van de gebeurtenissen in de Heusdense oorlog, is volgens de dienstaantekening vastgelegd Per consilium omnium opidorum de Hollandia, de Zeelandia et de Kenemaria.
- [5] 1322 OKTOBER 21, MECHELEN]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 41. Het huwelijksverdrag gesloten voor Johanna, dochter van de hertog van Brabant, en Willem, zoon van de graaf van Holland, wordt, behalve door de edelen en steden van Brabant, Henegouwen en Holland, medebezegeld door Gerard, heer van Voorne en burggraaf van Zeeland, Jan van Kruiningen en Floris [van Borsele] van Veere, ridders, en de steden Zierikzee en Middelburg.
- [5a] 1322 DECEMBER 4, TOURNAI]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, tweede stuk p. 797, Supplement nr. 41A. Het verdrag gesloten tussen Lodewijk graaf van Vlaanderen en Nevers, waarbij deze afstand doet van zijn rechten op Holland en Zeeland, en graaf Willem III van Henegouwen, Holland en Zeeland, waarbij deze afstand doet van zijn rechten op de landen van Waas en Aalst c.s., wordt, behalve door de hoofdsteden van Vlaanderen en Henegouwen, ook medebezegeld door Dordrecht, Zierikzee en Middelburg, Delft en Leiden, en Haarlem [in deze volgorde zijn dit de hoofdsteden van Zuidholland, Zeeland, Noordholland en Kennemerland].
- 6 1322 DECEMBER 29, DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 42. Dordrecht schonk op deze dag wijn aan de heer van Voorne en aan de schepenen van Zierikzee, Middelburg en enkele Hollandse steden.
- [7] 1323 MAART 6, PARIJS]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 43. Het vredesverdrag gesloten tussen de graven van Holland en Vlaanderen wordt medebezegeld door de steden van beide graven, waaronder Zierikzee en Middelburg.
- 8 1324 SEPTEMBER 30, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 45. De uitspraak van graaf Willem III in een geschil tussen de welgeborenen en de gemeente van Kennemerland geschiedt in aanwezigheid van met name genoemde edelen en mannen van de graaf en de schepenen en mannen van zijn steden, waaronder heer Gerard, heer van Voorne en burggraaf van Zeeland, heer Jan van Kruiningen, Zierikzee en Middelburg.
- 9 1325 OKTOBER 17, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 46. De uitspraak door drie hoge geestelijken en twintig met name genoemde ridders in een geding over het stapelrecht van Dordrecht tussen deze stad

enerzijds en de andere steden en drie dorpen van Holland anderzijds, wordt onder meer gedaan door de abt van Middelburg, Gerard, heer van Voorne en burggraaf van Zeeland, Jan van Kruiningen, Costijn van Renesse, Klaas van Kats en Klaas Kervink van Reimerswaal.

10 VOOR OF OP 1328 MAART 18, MIDDELBURG¹

*e 18 maart. – Willem (III), graaf van Henegouwen, Holland en Zeeland, verleent voor een periode van zeven jaar een nieuw recht om over edele lude ende onedele lude mede te rechten aan Bewesterschelde, bi wilcore van onsen ghemeenen mannen van Bewester Sceld in Zeellant ende bi overeendraghen van onsen lieven ende ghetrouwen mannen heeren Jans van Cruningen, heere Floris van Borssele, heere Costijns van Renisse, heer Nyclus Kervynck, heere Heynric van Everinghe, heere Clays van Cats, riddere, Claes van Borssele, Boudijn van der Maelstede, Heynric van Reymerswalen, Gillis heeren Pieters zone van Baersdorp, Jan Heynricx sone, Mandé Symoens zone, Gillis Wouterman sone, Weute Willems zone, Willem van der Westkercke ende Symon Rubeels sone, knapen, dier onse ghemeene manne voirscreven toe ghecoren hebben, ende wy Willaem Jans sone, Jan Wissen sone van Bordendamme ende Bollaïrd Bollaïrds sone, die de graaf heeft toegevoegd.
– Orig.: NA, AGH nr. 653. – Afschr.: NA, AGH nr. 303, f. 84v-85v; *ibidem* nr. 304, f. 106-107.
– Druk: Van Mieris, *Groot charterboek, II*, p. 418-420 (ad 18 maart 1327); Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 116-125.*

¹ De graaf vaardigde op 10 en op 18-19 maart 1328 te Middelburg oorkonden uit (Van Mieris, *Groot charterboek, II*, p. 416, 420 en 421, alle ad 1327).

11 VOOR OF OP 1328 APRIL 7, ZIERIKZEE?¹

*e 7 april. – Willem (III), graaf van Henegouwen, Holland en Zeeland, verleent voor een periode van zeven jaar een nieuw recht om over edele lude ende over onedele lude mede te rechten aan Beoisterschelde, bi wilcoire van onsen ghemeenen mannen van Beoistersceld in Zeellant ende bi overeendraghen van onsen lieven ende ghetrouwen neve heren Ghererds here van Vorne, burchgrave van Zeellant, ende onser manne van Beoistersceldt alse Florens van Haemstede, Gillijs Boudijns sone, Clays Renghers sone, Jan Wissen sone van Bordendamme, Bollard Bollaïrds sone, Jan Symons sone van sHeren Allardskerke, Wouter sheren Waddijns sone, Boudwijn Slopers sone, Clays Hallings sone, Grainoc Jacobs sone, Jan Corthals sone, Rengher Heynen sone, Loiper Jans sone, Jan Wolfs sone, Clays Gillemans sone, Willaem Jans sone uyt Duveland, Costijn Wissen sone, Jan veren Sibelien sone, Pieter Gheronx sone ende Jan Wissen sone uyt Duveland, die wire selve toe namen overmids den wilcore van onsen ghemeenen mannen van Beoistersceldt voirscreven.
– Afschr.: NA, AGH nr. 303, f. 83-84 (A); *ibidem* nr. 304, f. 105-106 (B). – Druk: Van Mieris, *Groot charterboek, II*, p. 451-452; Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 116-125. *De spelling van de namen in het regest is ontleend aan afschrift B.**

*8 april, Zierikzee. – Dezelfde maakt bekend dat bij een bepaling in de keur die hij nu uitgevaardigd heeft bi wilcore ende overeendraghen van allen onsen mannen ghemeenlike Beoistersceld ende Bewestersceld, de rechten van heer Gerard van Voorne, burggraaf van Zeeland, zijn voorbehouden. – Afschr.: NA, AGH nr. 303, f. 76; *ibidem* nr. 304, f. 96; (ca. 1450) NA, AGH nr. 90 (Register Voorne B), f. 125v. – Druk: Van Mieris, *Groot charterboek, II*, p. 453; Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 125.*

¹ De graaf vaardigde op 8 april een oorkonde te Zierikzee uit, zie de tweede tekst onder e.

[12] 1329 OKTOBER 24, BRUSSEL]

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 50. Het huwelijksverdrag gesloten voor Jan en Johanna, zoon respectievelijk dochter van de hertog van Brabant, en Isabella en Willem, dochter respectievelijk zoon van de graaf van Holland, wordt, behalve door de edelen en steden van Brabant, Henegouwen en Holland, medebezegeld door Gerard, heer van Voorne en burggraaf van Zeeland, Jan van Kruiningen en Floris [van Borsele] van Veere, ridders, en de steden Zierikzee en Middelburg.*

12a 1331 APRIL 20-MEI 14, MIDDELBURG

c Item bi mijns joncheren¹ brieve, ghegheven in Middelburgh des dinxendaghes vor Sinxen [14 mei] int jaer van 31, betaelt van mijns joncheren coste, ghedaen in Middelburgh met minen here van Vorne ende anders ziere lude, die daer bi hem waren, van des zaterdaghes na des zondaghes Misericordia Domini [20 april] tot des dinxendaghes ten eten na zente Servaesdach [14 mei], daer die somme of loipt, als die particlén houden, 853 lb. 15 sc. 4 d. miten. – *Rekening van Jan Hendriksz., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde 1330-1331 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland I p. 255.*

e 4 mei, Middelburg. – *Uitspraak in de vierschaar gehouden door Willem van Henegouwen, zoon van de graaf, en de heer van Voorne, burggraaf van Zeeland, tussen heer Floris van Borsele, Jan van der Maalstede en Goes enerzijds en de vrouwe van Wissenkerke, haar zoon Wolfert en de lieden van Wissenkerke anderzijds over het dijken van de dijk van Goespolder.* – *Gelijkt. aant.: NA, AGH nr. 303, f. 94v.* – Druk: *Van Mieris, Groot charterboek, II, p. 517.*

1 Willem van Henegouwen, zoon van graaf Willem III.

13 1331 NA OKTOBER 16, GOES

b Item des woensdaghes na sente Victorsdach [16 oktober] enen bode ghesent met mijns heren brieve over al Bewesten der Scelt omme die manne, dat zi comen soudén ter Goes tote minen here, 30 sc. 8 d. – *Rekening van Jan Hendriksz., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde 1331-1333 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland I p. 489.*

14 1333 NA MAART 31, 'S-GRAVENZANDE

b Item des woensdaghes na Palmen [31 maart] bodén ghesent met mijns heren brieven over al Bewesterscelt omme die manne tot sGravenzande te comene tot minen here, 36 sc. – *Rekening van Jan Hendriksz., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde 1331-1333 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland I p. 495.*

15 1334 NA MEI 17, DEN HOUT (GEERTRUIDENBERG)

e Item des dixendaghes na Pinxten [17 mei] enen cnecht die enen brief droech an de stede van Zierijcszee dat si haer ghebrec verzenden zouden ten Houte boven Sente Gheerdenberghe ter dachvaert tusschen mijns heren Raet ende shertoghen Raet¹; ghegheven 6 s. 8 d.

Item enen cnecht die enen brief droech an de stede van Middelborch ende an de stede van Remerswale van desen zelve zaken; ghegheven 6 s. 8 d.

Item enen cnecht die enen brief droech an minen here van Vornen ende an die van den Briele van den zelve zaken; ghegheven 4 s.

Item enen cnecht die enen brief droech an minen here van Zevenberghen van den zelve zaken; ghegheven 2 s. 8 d.

Item enen cnecht die enen brief droech an den baelyu van Pitte van denzelven zaken; ghegheven 2 s. – *NA, AGH nr. 1945. – Druk: Smit, Rekeningen Heneg. II p. 62.*

1 Namelijk van de hertog van Brabant.

- [16 1334 AUGUSTUS 30, AMIENS]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 55. Het huwelijksverdrag gesloten voor Jan, zoon van de hertog van Brabant, en Isabella, dochter van de graaf van Holland, wordt, behalve door de edelen en steden van Brabant, Henegouwen en Holland, medebezegeld door Gerard, heer van Voorne, en de steden Zierikzee en Middelburg.
- 17 1335 MAART 26, SLUIS
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 59. Als arbiters in een geschil tussen Lübeck en Hamburg enerzijds en Staveren anderzijds, treden behalve burgers van Gent, Brugge, Ieper en Dordrecht, ook op twee met name genoemde burgers van Middelburg en twee van Zierikzee.
- 18 1336 MAART, MIDDELBURG
b [In den e]ersten van alrehande bodeghelde omme die bede ende omme ander zaken binnen der [tijt] dat mijn here van Zeland in Middelburgh was in die Vastene 3 lb. 10 s. 8 d. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16191, Rekening van Frank Natereel, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde 1336-1337.*
- c* Item bi mijns heren brieve van Zeeland ghegheven in Middelburgh des woensdaghes na Halffastene int jaer van XXX° V [13 maart] betaelt omme alrehande provanche tot mijns heren behoef van Zeeland in Middelburgh 10 lb. 13 s. 9 d. grot. XVII mit., facit 171 lb. 11 d. *En volgende posten. – Ibidem.*
- e* *Kosten voor timmerwerk aan de vierschaar:*
 Item bi Janne van Casselen uitgeheven van coste ghedaen an die vierscare in Middelburgh ende elwaer in den cloister doe mijn here van Zeland daer was in die Vastene int jaer van XXXV. – *Ibidem.*
- 19 1336 NA APRIL 29, ZIERIKZEE
b [Item eenen] bode ghesind mid mijns heeren lettere van Zeeland in Scouden ende in Duveland des manendaghes voer meyedach [29 april], dat die manne tot hem comen zouden tot Zierixee 5 s. 4 d. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16192, Rekening van Waddin Hendriksz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde 1336-1337.*
- e* Item van den hove, zale, kameren, coken, stallaetse ende vierscerne scoen te doen makene ieghens mijns heeren coemste van Zeeland tot Zierixee in die weke voir meye 8 s. – *Ibidem.*
- 20 1336 MEI 26, ?
b [Item] tsatersdaghes voir sinte Jorijsdach [20 april] eenen bode ghesind over al Beoostersceld mid here Florens [lettere] van Haemstede, dat die dach verlenghet was van dat yghelic zine scade bringhen [zoude] die hi ghenomen hadde int oirloghe van Braband totes zonnendaghes na Chinxen [26 mei], 8 s. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16192, Rekening van Waddin Hendriksz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde 1336-1337.*

21 1336 NA AUGUSTUS 5, KATS

a Item des dinxendaghes voir sinte Pietersdach inghanc ougst [30 juli] omboed mijn heere die grave Waddin tot hem te rekeninghe te comene van der rentmeesterscip Beoystersceld, daer Waddin onghereket weder thuus quam om die onledighe die bi minen heere was van der heervaert ten Vriesen ende anders, dair hi VII daghe om uyt was. Coste 5 s. 9½ d. gr., fac. 4 lb. 12 s. 8 d. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16192, Rekening van Waddin Hendriksz., rentmeester van Zeeland Beoostershelde 1336-1337.*

b Item des maendaghes vor sente Laurensdach [5 augustus] boden ghezend uut der Haghe over al Bewesterscelt in Zeland, dat die manne comen zoude te Cats tot minen here Janne van Heynn. ende minen here van Vorne doe men die herevaerd gaf jeghens die Vriesen 36 s. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16191, Rekening van Frank Natereel, rentmeester van Zeeland Bewestershelde 1336-1337.*

e Item des maendaghes vor Onser Vrouwendach te half oechste [12 augustus] van mijns heren brieven te draghene over al Bewesterscelt omme die herevaerd te reedene 26 s. 8 d. Item des dinxendaghes na Onser Vrouwendach te half oechste [20 augustus] van mijns heren brieven te draghene over al Bewesterscelt omme die herevaerd te haestene 26 s. 8 d. – *Ibidem.*

22 1336 AUGUSTUS 6, ZIERIKZEE

b Item des zatersdaghes na sinte Pietersdach inghanc ende ougst [3 augustus] eenen bode ghesind uter Ha[ghe mid mijns heren^a] lettere over al Beoystersceld, dat die manne comen [zoude tot minen here Jannje van Heynn. ende minen heere van Voerne des dinxen[da]ch [6 augustus] tot Zierixee 16 s. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16192, Rekening van Waddin Hendriksz., rentmeester van Zeeland Beoostershelde 1336-1337.*

e [Item op On]ser Vrouwendach assumptio [15 augustus] eenen bode ghesind mid mijns [heren lettere] an den rentmeester van Bewestersceld dat her Florens van Haemstede, maer[scal]c van den Zeeuschen heere, van der heervaert up die Oystvriezen 5 s. 4 [d.] [Item opten] zelve[n] dach eenen bode ghesind mid mijns heeren sgraven lettere over al Beoyster[sceld] dat die lude hem bereyden zouden ter heervaert eene maent uyt te [w]e-sene ende up sinte Bartolmееusavond [23 augustus] te Rotterdamme ghereet te wesene 10 s. 8 [d.]. – *Ibidem.*

a Hier en hierna de tekstgedeelten, die wegens beschadigingen ontbreken, aangevuld.

23 1336 DECEMBER 9-10, MIDDELBURG

b Item up denzelven dach [3 december] van mijns heren brieve van Vorne te draghene over al Bewesterscelt, dat die manne tot hem comen zouden in Middelburgh, 26 s. 8 d. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16191, Rekening van Frank Natereel, rentmeester van Zeeland Bewestershelde 1336-1337.*

c [Item] bi mijns heren brieve van Vorne ghegheven in Middelburgh des woensdaghes na sente [Nico]lausdaghe [11 december] int jaer van XXX^oVI betaelt van mijns heren coste van Vorne ghedaen [in] Middelburgh des maendaghes ende des dinxendaghes na sente Nyclusdach [9-10 december], doe hi [da]er was omme die manne te sprekene van den stapel van der wullen ende van der bede 37 s. 11½ d. grot., facit 30 lb. 7 s. 4 [d.] – *ADN Lille, Cumulus nr. 16191, Rekening van Frank Natereel, rentmeester van Zeeland Bewestershelde 1336-1337.*

In den eersten bi mijns heeren lettere van Vorne ghegheven tot Zierixee des zonnendaghes na sinte Niclausdach [8 december] anno XXXVI betaelt van zinen coste ghedaen tot Zierixee des zonnendaghes vors. ten avonde, doe hi voer in Middelburch om die manne van Bewestersceld te spreken om den stapel van der wollen ende van andren zaken ---. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16192, Rekening van Waddin Hendriksz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde 1336-1337.*

e Item up sente Andriesdach [30 november] boden ghezend met mijns heren brieven over al Bewestersceld omme die jaerbete van XXXVI te vermanene, dat coste 26 s. 8 d. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16191, Rekening van Frank Natereel, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde 1336-1337.*

24 1336 DECEMBER 11-13, ZIERIKZEE

c Item bi mijns heeren lettere van Voirne ghegheven tot Zierixee up sinte Luciendach [13 december] anno predicto betaelt van zinen coste ghedaen tot Zierixee des woensdaghes navonts, donresdaghes ende vridaghes alden dach na sinte Niclausdach [11-13 december], doe hi comen was tot Zierixee om te spreken die manne van Beoystersceld van den stapel van der wollen ende van der jaerbete de anno XXXVI, daer die somme of loipt als die partiklen houden daer die brief doirsteken is 29 lb. 13 s. 10 d. Par., den gr. pro 12 d., fac. 39 lb. 11 s. 9 d. – *ADN Lille, Cumulus nr. 16192, Rekening van Waddin Hendriksz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde 1336-1337.*

25 1337 APRIL 1-6, DENDERMONDE

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 60. Het vriendschapsverdrag van 1 april tussen de hertog van Brabant, de graaf van Vlaanderen en graaf Willem III van Henegouwen en Holland wordt voor laatstgenoemde, behalve door edelen en steden van Henegouwen en Holland, medebezegeld door zijn zoon Willem, graaf van Zeeland. Voor deze zegelen mede zes met name genoemde ridders en de steden Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal. Graaf Willem III wijst als zijn zeglieden voor de grensgeschillen tussen Zeeland en Brabant aan zijn zoon, heer Floris van Haamstede, Gillis Pietersz., Simon Jansz. en Bollard Bollardsz., en voor de grensgeschillen tussen Zeeland en Vlaanderen heer Klaas Kervink, Arnoud van Haamstede, Willem Jansz. en Gerard van der Maalstede.

Op 6 april besloten de hertog van Brabant en graaf Willem III na overleg met de edelen en steden van hun landen een gemeenschappelijke munt te slaan.

26 1341 JANUARI 29, ANTWERPEN, EN NA FEBRUARI 5, MIDDELBURG

a Item I ghersoen ghesent feria tertia post Agnetis [23 januari] met mijns heren open lettere ane alle mijns heren lude van Zeeland, die scade benomen hadden of in ghebrecke waren van den grave van Vlaendren, dat zi comen zouden tote Andwerpen des maendaechs voer Onser Vrouwendach te lechtmissen [29 januari] ende met hem bringhen aldaer haer ghebrec, 30 sc.

b Item die beate Agathe [5 februari] I ghersoen ghesent met mijns heren open lettere ane alle welgheboren lude ende ghemeente van Zeeland, die ghebrec hadden van den grave van Vlaendren of van den luden van Vlaendren, dat zi dat overbringhen souden ende leveren in scrifte in Middelburgh heren Florense van Borselen, 30 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland 1339-1342 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Hamaker, Rekeningen Zeeland II, p. 195.*

27 1341 APRIL 11-12, MIDDELBURG

b Eerst Boudin den Lodder ghezent feria secunda post festum Pasche [9 april] met mijns heren lettere ane alle die manne van Zootbeveland, dat zi des woensdaechs in die Paesschedaghe [11 april] comen souden in Middelburgh tote minen here met hem te spreken om orbaer sijns lands van Zeeland, als die brief daerof houd, 7 d. soc., fa. 8 sc. 2 d.

Item feria secunda post festum Pasche Hanne Buffel ghezent met mijns heren open brieve ane alle die manne van Borselen, dat zi tote minen here comen souden in Middelburgh des woensdaechs in die Paesschedaghe, met hem te spreken om orbare sijns land van Zeland, 6 d. soc., fa. 7 sc.

Item feria secunda post festum Pasche I ghersoen ghesend met mijns heren lettere ane alle die manne van Walcheren, dat zi tote minen here comen zouden in Middelburgh feria quarta post festum Pasche, met hem te spreken om den orbaer van Zeland, 6 d. soc., fa. 7 sc.

Item feria secunda post festum Pasche I bode ghesend met mijns heren brieve ane alle die manne Boosterschelt in Zeland, dat zi comen zouden in Middelburgh tote minen here des donresdaechs na Paeschedach [12 april], om met hem te spreken om des lands orbaer van Zeeland, 12 d. soc., fa. 14 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland 1339-1342 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland II, p. 199-200.*

c Item uutgheven feria tertia post festum Pasche [10 april] bi mijns heren beheete ende betaeld van coste, die Reyngaer Heyens., Ghize Janss., Jan Loperss., Jan van den Steine, Pieter Muggens., Heinric Hallincss. ende Jan Janss. deden in Middelburgh die wile, dat zi daer laghen als hi ze omboden hadde aldaer tote zire vierscarre te comene; 5 sc. soc., fa. 3½ lb. – *Ibidem.* – Druk: *als voren p. 200.*

28 1342 MAART 9, MIDDELBURG

b Item feria sexta ante Letare [8 maart] Gheerart Janss. ghesend met mijns heren open brieven ane alle die ghesworne bewesten Yerseke in Zootbeveland, dat si in Middelburgh comen souden tote minen here, ende voert ghesent – – –.

Item feria sexta ante Letare Pellekijn, mijns heren messelgier, ghezent met mijns heren open letteren in Walcheren ane alle mijns heren manne aldaer, dat si des saterdaechs vor Halfvastene [9 maart] comen souden in Middelburgh, 6 d. soc., fa. 7 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland 1339-1342 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland II, p. 208-209.*

29 1342 MAART 15 EN 22, KATS

b Item sabbato ante Letare [9 maart] Olivier, mijns heren messelgier, ghezent met mijns heren open lettere in Zootbeveland ende in Borselen ane alle sine manne aldaer, dat si des vridaechs na Halfvastene [15 maart] te Cats comen souden tote minen here, met hem aldaer te spreken, 18 d. soc., fa. 21 sc.

Item sabbato ante Letare Hannin Buffel ghesent met mijns heren open lettere in Stavenisse, Sente Martinsdijc, Portvliet, Scarpenisse ende ter Toelne ane alle die manne ende scoutaten aldaer, dat zi des vridaechs na Halfvastene sijn souden te Cats bi minen here met hem aldaer te spreken, 12 d. soc., fa. 14 sc.

Item sabbato ante Letare Knodekine gezent met mijns heren open lettere ane alle die manne van Walchren, dat si des vridaechs na Halfvastene sijn souden te Cats bi minen here, med hem te spreken om des lands orbaer van Zeeland, 7 sc.

Item dominica Letare [10 maart] Gelkine ghesent met mijns heren open lettere in Scouden ende in Duveland ane alle die mannen aldaer, dat zi comen souden te Cats, met minen here aldaer te spreken des vridaechs na Halfvastene, 12 d. soc., fa. 14 sc.

Item dominica Letare Knodekine ghesend met mijns heren open lettere in Nordbeveland

ane alle die manne ende scoutaten aldaer, dat si des vridaechs na Halfvastene sijn souden te Cats bi minen here, met hem aldaer te sprekene van saken die den ghemeenen lande van Zeeland anegaen, 7 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland 1339-1342 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Hamaker, *Rekeningen Zeeland II*, p. 209.

- e *N.B. De data in de volgende teksten leveren problemen op en zijn moeilijk te combineren met die van voorgaande rubriek b. Uitgegaan is van de correctheid van de hierna te noemen vervaldata van de bede, 1 oktober 1342 en Vastenavond 1343, en op de juistheid van de datering van het consent in de Vasten van 1342 (Paasstijl). Dat duidt op het consenteren van de bede aan de graaf tijdens een verblijf in Zeeland in maart 1342, dus mogelijk op de onderhavige dagvaart van 15 maart 1342. De vrijdag voor Palmпасen 1343, genoemd in de tweede hierna volgende tekst, is 4 april 1343. Indien 1342 is bedoeld, valt die vrijdag op 22 maart, dus een week na bovenstaande dagvaart. Op 4 en 6 april 1343 was de graaf in Brussel (Hamaker, *Rekeningen Zeeland II*, p. 281 en 296), zodat een dagvaart te Kats op 4 april 1343 onwaarschijnlijk is; op 14 maart 1342 was de graaf in Middelburg, op 15 maart te Kats, op 22-24 maart weer te Middelburg na een verblijf in Zierikzee (Hamaker, *Rekeningen Zeeland II*, p. 209; NA, AGH nr. 218, f. 14 en 49; Hist. Centrum Noord-Holland, Archief Haarlem, Kloosters nr. 5-I, f. 60-60v en 78v). Dit maakt dat het vragen van de bede op 15 maart en het consenteren op 22 maart 1342 het meest waarschijnlijk zijn.*

Onderwerp van bespreking was vermoedelijk het consenteren van een bede. In dezelfde rekening van rentmeester Boudewijn Jansz. komt het hoofdstuk voor:

*Item ontfanghen van den zes ghezellen¹ van den mete, die minen here den grave ghegheven waren te Kats anno 42°. – Druk: Hamaker, *Rekeningen Zeeland II*, p. 253-257 (de vervaldata waren 1 oktober 1342 en Vastenavond 1343); vgl. p. 318.*

In de rekening van de rentmeester van Bewesterschelde heet het:

*Item ontfaen van mijns heren sgraven bede, zes ghezellen van den ghemete, die ghegheven waren in die Vastene in tjaer van XLI bi der breedte van den ambocht, daer men die eerste drie ghezellen van den ghemete of innede te Bamisse in tjaer van XLII. – Druk: Smit, *Rekeningen Heneg. II*, p. 198 (p. 255 voor de termijn van Vastenavond 1343).*

*18 november 1343, Den Haag. – Graaf Willem IV verklaart dat zijn oom Jan van Henegouwen, heer van Beaumont, en de andere mannen van Zeeland hem bij een bede het vrije van zes gezellen van elk gemet hebben toegestaan, wat niet ten koste van hun rechten in het algemeen of van hun recht op het vrije. Deze bede was geconsenteerd te Kats op 4 april 1343 (comme nos treschier et ami oncle, monsieur Jehan de Hainau, seigneur de Beaumont, avec autres hommes de Zelande nous ayent donné une priere a tout le francq de six deniers, qu'on appelle compagnons, delle mesure, la quelle priere nous fut donner a Cats le vendredy devant Pasque florie dernièrement passé). – Druk: Van Mieris, *Groot charterboek II* p. 680 (naar de handvestkroniek van M. van der Houve).*

1 Gezel, compagnon of socius, een munt ter waarde van 6, 7 of 7½ penning.

30 1343 NA MAART 7-9, MIDDELBURG

- b Item des vridaghes na Grote Vastenavond [7 maart] van mijns heren brieve te draghene tot Zirixe an den rentemeester ende die scepenen aldaer, dat zi comen zouden tot minen here in Middelburgh; dat coste 5 s.

Item des zaterdaghes na Grote Vastenavond van mijns heren brieve te draghene over al Bewesterscelt, omme die manne te ombiedene vor mijn here in Middelburgh; 22 s.

Item up denzelven dach [9 maart] eenen bode ghezend met mijns heren brieve, gaende an die manne van Beoisterscelt tot Zirixe an den rentemeester aldaer, omme die manne te

ombiedene; 5 s. – *Rekening van Hendrik Poppenz., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over september 1342-13 september 1343 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Smit, *Rekeningen Heneg. II*, p. 369-370.

31 TUSSEN 1343 AUGUSTUS 23 EN 1344 AUGUSTUS 20¹, SCHIEDAM

b Item bi mijns heren rade te Hillegom enen bode ghesend in Zeeland an den Raet ende an die steden om te comen tot Scyedam, dair mijns heren Raet was, om tverbot van den coren ende van den biere; 8 s., maken 7 s. – *NA, AGH nr. 1436, f. 20.* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Holland II*, p. 68; *Dagvaarten Holland, I*, nr. 66.

¹ Termini van de rekening.

32 1343 SEPTEMBER 9, ZIERIKZEE

b Item tween gaersoens, die [met] mijns heren Jans van Heyneghouwen, here van Byamond, stedehouder mijns liefs heren tsgraven lettren ghinghen an alle die manne in Scouden, Duveland, Stavenisse, Sinte Martinsdijc ende in Scarpenisse, dat si dinxendaghes na Onser Vrouwendach nativitas [9 september] comen souden in Zierixe vor middach, als die lettren daerof houden; 10 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 15 augustus 1342-14 september 1343 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland II*, p. 287-288.

33 1343 SEPTEMBER 13, MIDDELBURG

b Item eenen gaersoem, die [met] mijns heren Jans van Heyneghouwen, here van Byamond, stedehouder mijns liefs heren tsgraven lettren ghinc in Walgheren an den rentemeester, dat hi ombieden zoude alle die manne van Zeeland Bewesterscelt vor minen here te wesen in Middelburgh tsaterdaghes na Onser Vrouwendach nativitas [13 september]. Ende diezelve garsoem wederquam in Nortbeveland, dat zi ten zelven daghe wesen souden in Middelburgh vor minen here; 6 sc. – *Rekening van Boudin Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 15 augustus 1342-14 september 1343 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland II*, p. 287-288.

Item des woensdaghes na Onser Vrouwendach in septembre [10 september] van mijns heren brieven van Byaumond te draghene in Walchren, in Berselen ende in Zuutbeveland, omme die manne te ombiedene in Middelburgh; 20 s. – *Rekening van Hendrik Poppenz., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over september 1342-13 september 1343 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Smit, *Rekeningen Heneg. II*, p. 373.

[34] 1344 AUGUSTUS 22, DEN HAAG]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 67. Andere gegevens over deze dagvaart, die niet is doorgedaan, zijn niet bekend.

b Eerst Damyzeus, die mid mijns heren sgraven open lettre ghenc van Sinte Gheerdenberghe des vridaghes na Onser Vrouwendach assumptio [20 augustus] anno XXXXVIII an heren Heinric Poppens., rentemeester van Bewesterscelt in Zeeland, als dat hi wederbieden zoude die goede liede van Zierixee, van Middelburgh ende anders dieghene die van mijns heren sgraven rade zijn, dat zij niet comen en zouden tote dier dachvaert die gheleyt was in die Haghe den zonnendaghe na Onser Vrouwendach assumptio [22 augustus]. Sol. 12 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde 1344-1345 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: *Hamaker, Rekeningen Zeeland II*, p. 374; *Dagvaarten Holland, I*, nr. 67.

35 1344 NOVEMBER 21-22, ZIERIKZEE

a Item eenen gaersoen, die mid mijns heren sgraven open lettre, die ghegheven was tot Zierixee des zonnendaghes na sinte Martinsdach in den winter [14 november] anno 44, ghenc an alle die manne van Scouden ende dede hem te wetene dat mijn here die grave comen was in Zierixee omme recht te doene denghenen, dies beghaerden, als die lettre daer of houd, 4 sc.

Item eenen gaersoen, die mid mijns heren sgraven open lettre, die ghegheven was te Zierixee des zonnendaghes na sinte Martinsdach in den winter anno 44, ghenc an alle die manne van Duveland, Stavenisse, Scarpenisse ende Zente Martinsdijc ende dede hem te weten, dat mijn here die grave comen was in Zierixee omme recht te doene dienghenen, dies begaerden, als die lettre daer of houd, 6 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde 1344-1345 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Hamaker, *Rekeningen Zeeland II*, p. 374-375.¹

b Item twee gaersoenen die mid mijns heren sgraven open lettre, die ghegheven was te Zierixee sdxindaghes na sinte Martins misse [16 november] anno XXXXIII, ghenghen an alle die manne Beoysterscelt in Zeeland, dat zi comen zouden zonnendaghes naestcomende [21 november] te mistide vor minen here den grave in Zierixee, omme mid hem te sprekene van ziere oerbaren ende zijns ghemeens lants als die lettre daerof houd, 10 sc.

Item eenen gaersoen die mid mijns heren sgraven open lettre, die ghegheven was tot Zierixee des vridaghes vor sinte Katrinendach [19 november] anno XXXXIII, [ghenc] an Janne ende Heinric, Jan Wissens. kindre, Gillis f. Ydzeloefs ende anders veynoete in Potenwaard, Hughe f. Dierix, Boudin, Hughe ende Jan, Willem Janss. kindre ende hare veynoete in die Mare, Hughe Dierixs., Splinter f. Hughen, Heine f. Willen, Pieter Clais Geelmans.s. ende anders veynote in Rampart ende Oskin Hil, dat zi comen zouden vor minen here den grave des maendaghes vor sinte Katerinendach [22 november], med hem te sprekene van mijns heren sgraven oerbaer ende der lande vors., 4 sc.

Item eenen gaersoen die med mijns heren sgraven opene lettre, die ghegheven was tot Zierixee svridaghes vor sinte Katrinendach anno XXXXIII, ghenc an Melis van Valkenberghe, Boudin f. f. Willem Jans, Pieter Spernaghel, jonghe Heinric Buffel, Boudin Loperss., Jan van den Steyne, Clais van der Burgh, Jacop Muloxs., Hughe Tonijss., Clais Boudin Goessinss., Jedde f. Jedden, Heine f. Boudin Spernaghels, Heinric f. Jacops ende Willem Steynaertss., dat zi comen zouden des maendaghes vor sinte Catrinendach, med hem te sprekene van den lande beoysten Duveland, als die lettre daerof houd, 4 sc. – *Rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde 1344-1345 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Hamaker, *Rekeningen Zeeland II*, p. 375-376.

1 Zie voor de onkosten van de uitgebreide verbouwing van de vierschaar te Zierikzee, voorafgaande aan dit grafelijke bezoek, Hamaker, *Rekeningen Zeeland II*, p. 356-359.

36 1344 NOVEMBER 28-DECEMBER 3, TIEL

Vgl. *Dagvaarten Holland, I*, nr. 69. Voor deze dagvaart, gewijd aan het sluiten van een huwelijk tussen Isabella, zuster van graaf Willem IV, en Reinoud zoon van Gelre, werden, naast de raden, edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, de stad zelf en heer Hendrik Poppenz. (de oproep vond plaats vanuit Zierikzee). Het huwelijksverdrag zelf is medebezegeld door heer Wolfert van Borsele, heer van Veere, en heer Floris heer van Haamstede. Op 5 december werden de steden en 'vele' ridders en knapen in Zeeland opgeroepen het verdrag te bezegelen.

37 1345 TUSSEN 1 JANUARI en 29 JUNI, MONS

Vgl. *Dagvaarten Holland, I*, nr. 73. Op een niet genoemde datum in het eerste halfjaar van 1345

wordt door de stad Mons wijn geschonken aan gedeputeerden uit Middelburg, Dordrecht, Den Haag en Haarlem.

38 1345 APRIL 30, BERGEN OP ZOOM

- c Item des zaterdaechs op den Meyavond [30 april] quam mijns heren herberghe tot Hoghestraten ten eten, ende mijn here reet van Mechlen den rechten wech tot Berghen op den Zoem tot enen parlement dat hi hebben soude jehghens sijn goede lude van Zeeland, ende die somme van den cost die mijns heren herberghe tot Hoghestraten dede beliep 20 lb. 18 s. 4 d., den scilt voer 56 s., maken 7 scilde 8 d. ob. gr. Maken 11 s. 2 d. ob. gr. Item des selves zaterdaechs quam mijn here die grave tsavonds tot Berghen op den Zoem, daer hi sijn goede lude van Zeland jehghens hem onboden hadde, daer die somme van sinen cost beliep 79 lb. 5 s. 8 d., den scilt voer 44 s., maken 36 scilde 2 ester. Maken 54 s. gr. 2 d. ester. – NA, AGH nr. 1373, p. 28. – Druk: Hamaker, *Rekeningen Holland III*, p. 422-423.

[39] 1345 JUNI 21, VOOR UTRECHT]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 72. De vier hoofdsteden van Holland, alsmede Zierikzee en Middelburg, hebben lijfrenten verkocht ten behoeve van graaf Willem IV en krijgen daarvoor van hem grafelijke inkomsten in onderpand; de oorkonde wordt voor de graaf medebezegeld door edelen uit Zuidholland, Zeeland (vijf met name genoemde edelen) en Noordholland. In een tweede oorkonde verbinden de zes steden zich elkaar bij te staan bij de invordering van de inkomsten.

40 1346 APRIL 20, [SCHERPENISSE]-THOLEN

- a 18 april, Middelburg. – Keizerin Margaretha belooft haar zoon Otto van Beieren te zullen belenen met onder meer het burggraafschap van Zeeland en de heerschappij van Voorne, wanneer Machteld van Voorne komt te overlijden. – Origineel: NA, AGH nr. 49*. – Druk: Van Mieris II p. 706-707. – Regest: Devillers, *Cartulaire I* p. 697.

- b Peter Zoete, die med miere vrouwen der keyserinnen open lettre, die ghegheven was in Middelburch des dinxendaghes in die Paschedaghe [18 april] anno 46, ghenck an alle die manne van Scouden ende an die porte van Zirixee dat zij comen zouden in Scarpnise des donresdaghes na Paschen [20 april]; daerof te coste 10 s. t[ourn.]. Item Jannekijn Peut dat hij ghenck in Scarpnise ende den mannen zeyde die te Scarpnise omboden waren te comenne, dat zij comen zouden ter Toelne also als zij omboden waren te Scarpnise te comenne; 9 s. t[ourn.]. – Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 13 januari-19 mei 1346: NA, *Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940*, nr. 785¹.

1 De leenmannen van Beoosterschelde, die geen hulde hadden gedaan te Tholen, werd nog de gelegenheid geboden dit op 28 april te Dordrecht te doen (bron alsvoren).

41 1347 JANUARI 25-FEBRUARI 8, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 91. Voor deze dagvaart, waarvan het hoofdonderwerp onbekend is maar dat ongetwijfeld gekenschetst kan worden als “s lands zaken”, werden, naast edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg ende anders an vele lude in Zelant. Op 7 februari deed hertog Willem van Beieren, de Verbeider, met Jan van Henegouwen, heer van Beaumont, en de gemene raad en steden van Holland en Zeeland uitspraak over de overtredingen van Zierikzee.

42 1347 FEBRUARI 15, REIMERSWAAL

b Item eenen garson die ghenc met mijns heeren shertoghen lettren, ghegheven tote Sinte Gherdenberghe des vridaeghs na sinte Aeghtendach [9 februari] anno 46 [= 1347], an allen den mannen ende ambochtsheeren Boosterscelt in Zeelant, dat zij comen zouden tote Reymerswale des donresdaghes [15 februari] voer der noenen, want mijn heere met hem te spreken hadde van zaken die hem ende den ghemeenen lande van Zeelant anegaen als die lettre daerof hout; sol[vi] ei 10 s. torn. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 19 mei 1346-18 december 1347: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

43 1347 FEBRUARI 18, MIDDELBURG

b Item een garson met mijns heeren brief, geg[even] te Reimersw[aal] dond[er]dag voor Gr[ote] Vastenav[ond] 1346 [15 februari] aan alle mannen Boosterscelt ende elken bijzonder up haer leen, dat zij comen zouden in Middelburgh zond[ag] daarna [18 februari] om te spreken van allerhande zaken die hem en het gemeene land van Zeel[and] aangaan. – *Parafraaserend afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 19 mei 1346-18 december 1347: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

e *Hertog Willem van Beieren, de 'Verbeider', verbleef van tenminste 17 februari tot 12 april 1347 in Middelburg. Ook in mei verbleef hij enkele weken in Middelburg, evenals van begin juni tot 20 augustus.¹ Op 5 april en in de daaropvolgende maanden verleende hij akten van adeldom aan diverse personen, gebaseerd op oordelen van de mannen van Zeeland. De akten vermelden dat dit gebeurde in een vierschaar te Middelburg.*

1347 april 5, Middelburg. – Willem etc. maken cont allen luden dat wi ghevonden hebben bi onser liever vrouwen ende moeder der keyserinnen mannen van Zelant in onser vierscaren in Middelburch dat Vrieskijn Mannenzone ende ver Durf, sijn wijf, edel sijn van volre gheboerte van hoerer vier vierendeel in aller manieren als edel lude sculdich sijn te wesen na den rechte van Zelant. In orconde etc.

Ghegheven in Middelburch up den V^{sten} dach van aprilie int jaer XLVI. – *Afschr.: NA, AGH nr. 220, f. 15.*

Met aantekening dat gelijke akten zijn verleend voor ver Marien Hughemans van Oestcappel en voor Jan Hepen en zijn vrouw ver Gheylen.

1347 juni 28. – *Gelijke akte voor Pieter Jan Wouterssoens soen.* – *Afschr.: NA, AGH nr. 220, f. 21v.*

1347 juli 3. – *Gelijke akte voor Pieter Moens zoen, Hughe Pieter Clais zoens zoen en Symon Pieter Clerxsone, die edel sijn van volre gheboerten van hore drier moeder weghe.* – *Afschr.: NA, AGH nr. 220, f. 23.*

1347 augustus 2. – *Item enen brief van edeldomme voor Boudijn Willem sHanen sone, die edel is van Willem sHanen weghe sinen vader.*

Ook akten voor Willem Danielssone, die een vierendeel edeldoems heeft van ver Lisebetten Danckaert Willem soens dochter weghe van Sinoutskerke; voor Clays Janssone van der Capellen, die een vierendeel edeldoms heeft van Jacob ver Belen kinder weghe uut Wolfersdike. – *Aant.: NA, AGH nr. 220, f. 24v.*

¹ NA, AGH nr. 220 f. 13, 15v en 19v-26. Verder op basis van de afschriften van Van Riemsdijk in NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.

44 1347 NA APRIL 11, ZIERIKZEE

b Item Boudeken der lombærde knecht bi heere Willem Heukers [?] in Middelburgh des woensdaghes na Beloken Paeschen [11 april] anno 47 dat hi ghenc met mijns heeren open lettre an allen zinen mannen Boosterscelt in Zeelant, dat zij quamen tote hem te Zirixee. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 19 mei 1346-18 december 1347: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

45 1347 KORT NA APRIL 141, HAAMSTED

b Een garson met mijns heeren open brief van 14 apr. 47 aan alle mannen Beoost[enshelde] om bij hem te komen te Haemstede om allerhande zaken. – *Parafraserend afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 19 mei 1346-18 december 1347: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

1 Hertog Willem van Beieren, de Verbeider, verbleef van 13-17 april te Brouwershaven en Haamstede (bron alsvooren).

46 1347 NA APRIL 26, ZIERIKZEE

b Twee garsoene gezonden dond[erdag] na St. Marcus [26 april] 1347 met m[ijns] h[eren] open brieven aan alle m[ijns] h[eren] mannen Beoost[erscelt] om te Zierikzee te komen. – *Parafraserend afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 19 mei 1346-18 december 1347: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

47 1347 MEI 8, MIDDELBURG

b Item mijns heeren open brief van ...^a Pieter Janszone van Totalsende an alle die manne van Zuuutbeveland, dat zy commen zouden in Middelburgh tote mijn heere den hertoghe des dinxendaeghs up doctave van Meydaghe [8 mei] om alrande zaken die hi met hemlieden te spreken hadde ---^b. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 19 mei 1346-18 december 1347: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

a Niet ingevuld.

b Verder niet afgeschreven.

48 1347 JUNI, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 101. Voor deze dagvaart van de drie graafschappen werden de steden van Henegouwen en Zeeland ontboden.

49 1347 DECEMBER 11-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 114. Voor deze dagvaart, gewijd aan het afhoren van rekeningen, werden de heer van Veere, heer Floris van Borsele, heer Costijn van Renesse ende an anders vele ridders aldaer opgeroepen. Van de steden zijn alleen die van Noordholland betrokken.

50 1348 VOOR APRIL 29, MIDDELBURG

e Item Olivier, die mid mijns heeren tsortoghen open lettre, die ghegheven was te Zinte Geerdenberghe des dinxendaghes voer Meyedach [29 april] anno XLVIII, ghenck van Zinte Gheerdenberghe an allen den mannen ende scoutaten Beoesterscelt in Zeeland, want zij sculdich zijn 2 s. tourn. van den mete van der jaerbede die minen heere den hertoghe verscenen es ende daer hi die manne omboden hadde voer hem te comenne in Middelburgh omme tforseyde scot te vermanenne, daer dieghene die aldaer voer minen heere quamen up andworden ende zegheden hem die vors. jaerbede te betaelne bin V weken als die open lettre daerop houd¹; sol. 1 scilt, val. 24 s. t[ourn.]. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoesterschelde, over 18 december 1347-12 januari 1350: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

1 Aangezien Willem de Verbeider op 29 en 30 april in Geertruidenberg verbleef, vanwaar hij naar Den Haag vertrok, moet de bedoelde bijeenkomst vóór de 29ste hebben plaatsgevonden. Willem verbleef van 15 maart tot eind april 1348 in Middelburg (NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 785).

51 1348 AUGUSTUS 10, ZIERIKZEE

b Item twee gaersoens dat zij ghenghen mid mijns heeren tsortoghen open lettren, die ghegheven waren te Zirixee des woensdaghes na zinte Pietersdach inghaende oeghest [6 augustus] anno XLVIII, an alle die manne ende scoutaten Beoesterscelt in Zeeland, dat zij comen zouden te Zirixee des zonnendaghes [10 augustus] voor den eten naestcomende, want mijn heere die hertoghe mid hem te sprekenne hadde van zaken die hem ende zinen ghemeenen lande uuterliken aneghenghen; sol. eis 10 s. t[ourn.]. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoesterschelde, over 18 december 1347-12 januari 1350: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

e *Op 10 augustus gingen er boden uit naar de schouten en schepenen van de noord- en zuidzijde van Schouwen en naar de schouten van Scherpenisse, Duiveland en Stavenisse, dat zij op 13 augustus gebod zouden doen van het schot te innen van kogge-, pavelioen- en heervaartsgeld voor de tocht naar Utrecht (bron alsvoren).*

52 1348 NA NOVEMBER 8, ZEELAND

b Item des zaterdaghes vor sente Martinsdach [8 november] Danyel ghesend an die goede lude van Zerixee met mijns heren openen brieve van den payement dat men tot Sinte Gheerdenberghe slaet, dat zi spreken zouden met minen heren Wulfarde [van Borsele] ende metten gueden luden van Middelburgh wes hem daertoe goeddochte; ghegheven 16 s. t[ourn.]. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Simonsz. van Bisanten, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over 17 december 1347-15 december 1349: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

53 1349 MAART 10-25, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 124. Op deze dagvaart is vermoedelijk de oorkonde besproken waarbij keizerin Margaretha, gravin van Henegouwen en Holland, d.d. München 5 januari 1349 afstand doet van de graafschappen Holland en Zeeland en de heerlijkheid Friesland ten behoeve van haar zoon hertog Willem van Beieren. Bij deze oorkonde was voorzien in medezegeling door de edelen en steden van Holland en Zeeland (daaruit acht met name

genoemde edelen en de steden Middelburg en Zierikzee). De afstand is niet doorgestaan; de aanwezigheid van Zeeuwen op de dagvaart is niet zeker.

54 1349 JULI 3, MIDDELBURG

- c Item van coste die Ye Boudinssone mid eenen gaersoene dede van Zirixee an den heere van der Vere ende vort voer med den burghemeyster van Zirixee in Middelburg omme te sprekenne van den payementen dat mijn heere omboden hadde mid zinen brieven, dat men een acord maken zoude al Zeeland dore, daer hij omme uut was varende ende keerende van des saterdaghes up zinte Martinsavond [3 juli] anno XLIX, 4 s. grote, valent in torn. 3 lb. 4 s. t[orn.]. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 18 december 1347-12 januari 1350: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

55 1349 JULI 12, ZIERIKZEE

- b Item Lemmekijn Wissensone dat hij ghench van Middelburgh mid mijns heeren tsortoghen open brief, die ghegheven was in Middelburgh des donresdaghes na zinte Martinsdach in den zomer anno XLIX [9 juli], an allen den mannen van Scouden ende elken besonder, dat zij des zonnendaghes [12 juli] voer der noenen comen zouden te Zirixee want mijn heere mid hem te spreken hadde van zaken die hem ende sinen ghemeenen lande ane ghenghen, als die lettre daerof houd; sol[vit] ei 10 s. t[ourn.].
Item Boudekijn die Lodder dat hij ghench mid mijns heeren tsortoghen open brieve, die ghegheven was in Middelburgh des donresdaghes na zinte Martinsdach in den zomer anno XLIX, van Middelburgh in Duveland, Stavenisse, Zinte Martinsdijck ende in Scarpenisse ende ter Toelne an allen den mannen ende elken besonder dat zij des zonnendaghes voer der noenen comen zouden enz. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 18 december 1347-12 januari 1350: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*
- e Item Clais Beyensone die ghench mid mijns heeren tsortoghen open brieven, die ghegheven waren te Zirixee up zinte Margrietendach [13 juli] anno XLIX, tote allen prochyen in Scouden, want die manne van Beoestersceld in Zeeland minen heere den hertoghe ghegheven hebben eenen man van der hevennen, elcken man V ghezellen daghes, zes weken uut te wesenne omme mijns heeren palen ende slote van Holland mede te bezettenne, daer men die eene helft van den ghelde of innen zal ende die eene helft van den luden zenden zal, ende binnen den eersten zes weken soe zal men die ander helft van den ghelde innen ende den luden zenden indien dats men behoeft aldaer langher te ligghenne, ende vort te doene als die lettre daerof houd. Item denzelven gaersoene mid eenen open brieve, ghegheven van derzelve herevard up zinte Margrietendach vorscreven, van derzelve herevard scepenne te makenne dit scot mede te innenne wi si willen zijn, si edel jof onedel, dit vors. scot mede te innenne ende ban daertoe te legghenne ende te pandenne als die lettre daerof houd; 6 s. t[ourn.].
Item Gillis Jonchelinck die ghench mid mijns heeren tsortoghen twee open brieve, die ghegheven waren te Zirixee up zinte Margrietendach anno XLIX, in Duveland, Stavenisse, Zinte Martinsdijck ende in Scarpenisse, Portvliet ende Toelne an die manne aldaer, want die manne van Beoestersceld in Zeeland minen heere den hertoghe ghegheven hebben eenen man van der hevennen, elcken man 5 d. ghezellen tdaghes zes weken uut te wesenne omme mijns heeren palen ende slote van Holland mede te bezettenne, daer men die eene helft – – –. – *Ibidem.*

- 56 1349 NA AUGUSTUS 11, [ZIERIKZEE?]
 b Item Gillis Jonghelinch dat hij ghench mid mijns heeren tsortoghen open lettre, die ghegheven was tote Oudewater des dinxendaghes na sinte Laureysdach [11 augustus] anno XLIX, an Boudin Janssone, rentmeester Beoesterscelt vors., dat hij spreken soude mid den burghemeysters ende scepennen van Zirixee ende mid anders ambochtsheeren ende ghemeente van allen den VI deelen van Scouden, dat si uute elken zestendeede liede daeruute scicken souden die mid Boudin, rentmeester, tghelt finieren souden dat men behoeven zal den dijch mede te makenne antfangen [?] hadden nieuweland waert ter lumbaerden jof elwaer daer ment best ghecighen mochte te coste ende dat si mid Boudin, rentmeester, in die borchcond staen ende dien cost ende die scade te gane up denghenen daer die cost mid eenen rechte es sculdich te gane als die lettre daerof houd; sol[vit] ei 4 s. t[ourn.]. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 18 december 1347-12 januari 1350: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*
- 57 1349 DECEMBER 19, MIDDELBURG
 e *Afhoring van de rekening van Jan Simonsz. van Bisanten, rentmeester van Zeeland Bewesterschede, over 17 december 1347-15 december 1349:*
 Gherekent in Middelburch voir minen here den hertoghe, sinen Raet van Zelant ende sinen steden van Middelburch ende van Zirixee des saterdaghes na sente Luciendach int jaer van 49. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785. – Vermeld: Heeringa, Rekeningen I, p. 32 nr. 13.*
- 58 1350 JANUARI 10-16, MIDDELBURG
 c Item des sonnendaghes na Dertiendach, X daghe in januario, soe bleef mijn here die hertoghe met al sinen ghesinde noch in Middelburch tot des saterdaghes toe dairna al den dach, dat sijn VII daghe. Ende binnen deser weken hoerde mijn here rekeninghe van sinen ambochtsluden van Zelant, dair hi sinen Raet ende steden van Zelant om bi hem hadde, dair die somme van den cost of beliep sonder die provanche, den scilt voir 22 d. gr. gherekent, 13 lb. 5 s. 3 d. gr. 4 miten. – *NA, AGH nr. 1415 p. 3. – Vermeld: Brokken, Ontstaan p. 373 noot 164.*
- e *13 januari, Middelburg. – Afhoring van de rekening van Boudewijn Jansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 18 december 1347-12 januari 1350:*
 Gherekent in Middelburch voir minen here den hertoghe ende sinen Raet ende steden van Middelburch ende van Zirixee int jaer Ons Heren MCCC neghen ende viertich des woensdaghes up sente Pontiaensavont [13 januari]. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785. – Vermeld: Heeringa, Rekeningen I, p. 31 nr. 10.*
- 59 1350 FEBRUARI 12, WALCHEREN
 a *20 januari, München. – Margaretha, Rooms keizerin, gravin van Henegouwen en Holland, draagt het graafschap Zeeland, dat dringend behoefte heeft aan een ter plaatse verblijvende landsheer, over aan haar zoon Willem van Beieren. De overdracht geschiedt ook opdat Willem een goed huwelijk kan sluiten. De akte wordt open bezegeld met het grote keizerlijke zegel ende met onsen anderen zeghele, die wy ghemeenlicke plaeghen te ghebruyckene in Zeellant. Medebezegeld door de mannen ende leenhouders ende steden van der gravescap ende heerlichede van den lande van Zeellant heer Jan van Henegouwen, heer van Beaumont, oom, de vrouwe van Voorne, burggravin van Zeeland, nicht, de vrouwe van Putten en Strijen,*

nicht, de steden Middelburg en Zierikzee, heer Wolfert van Borsele, heer van Veere, neef, heer Klaas en heer Floris van Borsele, heer Klaas Kervink van Reimerswaal, heer Jan, heer Raas en heer Arnoud van Kruiningen, heer Gerard van der Maalstede, heer Gerard van Oostende, heer Olivier van Everingen, heer Costijn van Renesse, heer Willem de Vriese van Oostende, heer Jan van der Maalstede, ridders, en Jan van Haamstede, neef en knaap.

Gegeven te Monken in Beyeren op den twintichsten dach van der maent van januarius int jaer van Ons Heeren gheboorte duysent driehondert ende vyftich. – *Afschrift: (1563) NA, AGH nr. 2147, f. 455v-458v; (16e eeuw) ADN Lille, B 1585, f. 210-211; (18e eeuw, naar een afschrift van de 14e eeuw) AN Parijs, KK 1244, f. 219v-220v. – Druk: Van Mieris II p. 768. – Regest: Wauters, Table X, p. 354. – Vermeld: Waller Zeper, p. 345 noot 3; Brokken, Ontstaan, p. 66 e.v. en p. 333 noot 222.*

- e 12 februari, Walcheren. – Willem (V), hertog van Beieren, graaf van Zeeland, belooft zijn moeder Margaretha, Rooms keizerin, gravin van Henegouwen, die hem het graafschap Zeeland heeft overgedragen, daaruit jaarlijks 2000 kleine goudguldens te betalen en 5000 kleine goudguldens ineens. Met medebezegeling en borgstelling van dezelfden.

Ghegheven in Walcheren up den twaelfsten dach van der maent van februiarius int jaer van Ons Heeren gheboorte dusent driehondert ende vijftich. – *Gelijktijdig afschrift van het concept (?): NA, AGH nr. 28 (oud Charters Henegouwen FF 16). – Afschrift: (1563) ibidem nr. 2147, f. 458v-462v. – Druk: Van Mieris II p. 771. – Regest: De Saint-Genois, Monumens anciens, p. 429. – Vermeld: Brokken, Ontstaan, p. 68 en p. 334 noot 235.*

[60] 1350 SEPTEMBER 15]

- a *N.B. De ontvangst van de hierna vermelde brief van gravin Margaretha van Henegouwen kan aanleiding hebben gegeven tot een bijeenkomst.*

Par lettrez madame, donnees le XVe jour de septembre l'an dessusdit [1350], que li receveveur delivra a Hue Block pour faire ses frais en alant en Zellande porter lettrez de par medame a monsigneur Gerard d'Oestende et a chiaus de Medelbourck; si qu'il pert par celi lettre 12 escus et 6 gros, 1 escut pour 18 gros, que vallent escus audit fuer 12 lb. 2 s. 8 d. – *ADN Lille, B 7865 (Rekening van de rentmeester-generaal van Henegouwen 1 mei 1350-1 mei 1351), f. 78.*

61 1350 DECEMBER 20, ZIERIKZEE

- a Brief der gravin [Margaretha], geg. te Zzee dond. na St. Lucia [16 december] 1350, om te komen te Zzee maand. na St. Lucia [20 december] aan al de mannen van Scouden, Duvel., Stavenisse, St. Maartendijk en Scarpenisse, d.i. Beoosterscheld. – *Aantekeningen van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 11 december 1350-9 oktober 1351: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

- e *Op 24 december zond Margaretha vanuit Zierikzee brieven aan dezelfden uit om gebod van de heervart op 2 januari e.k. en tot de jaarbede te leggen. – Aantekeningen alsvoren.*

62 1351 JANUARI 18-21, ZIERIKZEE

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 134. Tot de edelen, die verklaren gravin Margaretha van Henegouwen te houden voor hun gerechte landsheer en haar trouw beloven, behoren heer Wolfert van Borsele, heer van Veere, heer Klaas van Borsele, heer Olivier van Everingen, heer Floris van Borsele (allen op 18 januari) en de gebroeders Jan en Floris van Haamstede (op 21 januari). Een deputatie van Middelburg was in Zierikzee aanwezig.

63 1351 NA JANUARI 26, ZIERIKZEE

a Brief der gravin [*Margaretha*], geg. Zzee woensd. na S. Pauli conv. [26 januari] 1350, om te Zzee bij haar te komen aan al de mannen in Scouden en Duveland. – *Aantekeningen van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 11 december 1350-9 oktober 1351: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

e 12 februari, Zierikzee. – *Margaretha, gravin van Henegouwen, Holland en Zeeland, doet uitspraak in een geschil tussen heer Wolfert van Borsele, heer van Veere, heer Klaas van Borsele, heer Olivier van Everingen, heer Floris van Borsele, Wolfert en Hugeman, zonen van heer Klaas van Borsele, Hendrik van Borsele heer Florisz., Gillis van Brigdamme, Boudewijn van Brigdamme, Gilles Willemsz., Pieter Wittenz. en Boudewijn Woutersz. van Domburg aan de ene zijde, en Jan van Haamstede, Floris van Haamstede, heer Roelof die Coc, heer Raas van Kruiningen, Gillis Hendriksz. uit Duiveland, Jan Loopersz., Witte Simonsz. van Ser Alardskerke, Costijn Loopersz., Wolfert Jansz. van Burch, Gillis Pietersz. van Koudekerke, Gillis Willem Hugebastsz. van Emelisse en Simon Wittenz. van Noord-Weland aan de andere zijde, over de dood van de heer van Moermond en die van Wolfert bastaard van Borsele. – Origineel: AE Mons, Chartes de la Trésorerie, nr. 898. – Druk: Van Mieris II p. 769-771 (met datum 6 februari 1350) (naar een afschrift 'Ex Archiv. Hannon. pag. 166. & les Chartres des Comtés d'Holl. &c. van de L. K. pag. 342. & seq.'). – Regest: Devillers, Cartulaire I, p. 665 nr. CCCC; Wymans, Inventaire nr. 898.*

64 1351 CA. MAART 8, THOLEN

a Brief der gravin [*Margaretha*], geg. Midd. vrijd. voor Grooten Vastelav. [4 maart], om te Tholen bij haar te komen aan alle mannen Beoostersched. – *Aantekeningen van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 11 december 1350-9 oktober 1351: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

e Item eenen garsoen die ghench tot allen prochien in Zeeland mid miere vrouwen der gravinnen open brief, die ghegheven was ter Toelne des dinxend[aghes] na Grote Vastelavond [8 maart] anno 50, dat mijn vrouwe omme noet ende oerbare hares ghemeens lands van Beoesterscelt in Zeeland overeenghedraghen zijn bi wilcoerne ende goetdunkenne der manne vors. rechten zal bi der newer kore als die lettre daerof houd; sol[vit] m. 16 s. t[ourn.]. – *Afschrift: ibidem.*

65 1351 CA. APRIL 9, CALAIS

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 140. Naar een bijeenkomst te Calais ter beslechting van de geschillen tussen Margaretha van Henegouwen en haar zoon Willem (V), bijengeroepen door Philippa van Henegouwen, koningin van Engeland, werd gravin Margaretha vergezeld door leden van de stadsregeringen van Dordrecht, Middelburg en Zierikzee.

66 1351 APRIL 12, ZIERIKZEE

a Brief van hert. Lodewijk¹, geg. Zzee Palmzond. 1350, om bij hem te komen te Zzee dinsd. na Palmenpaschen [12 april] aan alle welgeb. lieden en mannen Beoosterschede. – *Aantekeningen van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 11 december 1350-9 oktober 1351: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

- 1 Hertog Lodewijk van Beieren, een broer van hertog Willem, liet aanspraken gelden op het bestuur van het graafschap.

67 1351 APRIL 24, ZIERIKZEE

b Gillis Joncgheleinch die ghench des vridaghes na Paschen [22 april] mid mijns heren hartoghen Lodewijch lettren an die manne van Zootbeveland, dat si comen souden voer minen heren te Zerixee des sonnendaghes up Beloken Paschen [24 april]. – *Rekening van Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 11 december 1350-9 oktober 1351 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Waller Zeper, p. 344 noot 3.

e *Op 28 april verzond Lodewijk de Romein, markgraaf van Brandenburg, hertog van Beieren, oudste zoon van de gravin van Henegouwen en Holland, vanuit Zierikzee een brief aan de standen van Henegouwen met het verzoek bijeen te komen om hem te helpen tegen degenen die zijn moeder en hem wilden onterven*. – Origineel: *AE Mons, Chartes de la Trésorerie, nr. 827 (oud Godefroy nr. J 100)*¹. – Afschrift: (14e eeuw) *ADN Lille, B 1585, f. 161v-162*. – Druk: *Devillers, Cartulaire I, p. 334 nr. CCII*. – Regest: *Wymans, nr. 827*.

- 1 Volgens de dienstaantekening is de brief opgesteld in aanwezigheid van de graaf van Schwartzenberg, heer Raas van Kruiningen en 'pluseurs autres dou Consel'.

68 1351 JUNI 11, ZIERIKZEE

a Brief der gravin [*Margaretha*], geg. Zzee dinsd. na Sinxen [7 juni] 1351, om zat. a.s. [11 juni] bij haar te Zzee te komen aan alle mannen Beoostersch[elde]. – *Aantekeningen van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 11 december 1350-9 oktober 1351: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785*.

69 1351 OKTOBER 8-10, ZIERIKZEE

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 158*. *De afhoring op 10 oktober van de rekening van de rentmeester van Zeeland Beoosterschelde over het boekjaar 11 december 1350-9 oktober 1351, vindt plaats in aanwezigheid van een lid van de grafelijke Raad, van gedeputeerden van de Hollandse steden en van met name genoemde schepenen en poorters van Zierikzee*.

b Item ghegheven Lievin die briefdragher die ghenc met mijns heren openen brieve an alle mannen van Scouden dat sij comen soude vor mijn here te Zirixee des saterdaghes na sente Bavendach [8 oktober] anno 51, daer sij mijn here ghaven een halven groot van den ghemete die ghoede luden van Sente Gheertrudenberghe mede te helpe te comen; 6 d. gr., valent in torn. 6 s. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Monter, priester, rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 3 augustus-7 december 1351: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785*.

70 1351 OKTOBER 22, GOES

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 159*. *De uitvaardiging van een grafelijke oorkonde op deze dag geschiedt in aanwezigheid van drie leden van de Raad (onder wie Floris van Borsele) en van gedeputeerden van de steden Middelburg, Zierikzee en twee Hollandse steden*.

71 1352 JUNI 9-16, ZIERIKZEE

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 170*. *De uitvaardiging van één van de op deze dagvaart*

opgestelde grafelijke oorkonden vindt plaats met betrokkenheid van 'alle' steden van Holland en Zeeland.

- 72 1352 AUGUSTUS 12, DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 176. De uitvaardiging van één van de op deze dagvaart opgestelde grafelijke oorkonden vindt plaats met betrokkenheid van twee leden van de Raad en van de schepenen van Dordrecht, Zierikzee en Middelburg.
- 73 1352 AUGUSTUS 18-19, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 177. De uitvaardiging van één van de op deze dagvaart opgestelde grafelijke oorkonden vindt plaats met betrokkenheid van de gemene raad en van de steden van Holland en Zeeland.
- 74 1352 SEPTEMBER 24-29, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 178. De uitvaardiging van diverse op deze dagvaart opgestelde grafelijke oorkonden (waaronder de aanstelling van zeven hoofdlieden op Zuid-Beveland) vindt plaats met betrokkenheid van de gemene raad en van de steden van Holland en Zeeland.
- 75 1353 FEBRUARI 5, ZIERIKZEE
*e Willem (V), hertog [van Beieren, graaf van Holland, verbeider van Henegouwen], stelt heer Floris van Borsele heer Klaaszoon, ridder, baljuw van Zeeland Beoosterschelde, aan als zijn zegelaar.
 Ghedaen ende ghegheven te Zierix des dinxdaghes na Grote Vastenavond int jaer LII.
 Met de dienstaantekening: Jussu domini comitis. Ad relationem Symonis de Bruelis, Heynrici Wissen et scabinorum de Zierix. [Signavit] Ysebrant Bertout. Sigillatum ex coffero. – Afschrift: (gelijktijdig) NA, AGH nr. 305, f. 20v. – Druk: Van Riemsdijk, Tresorie, p. 395 nr. II; Niermeyer, Honderd oorkonden, nr. 47.*
- 76 1353 FEBRUARI 16, ZIERIKZEE
*e Willem (V), hertog van Beieren, [graaf van Holland, verbeider van Henegouwen], doet, na raad van heer Willem van Wateringen, baljuw van Rijnland en het land van Woerden, andere goede lieden (niet genoemd) en de stad Leiden, uitspraak over heer Gerrit van Poelgeest en zijn gezellen, die het huis Poelgeest bezet hebben gehouden.
 Ghegheven tot Zerix des saterdaghes na sinte Valentijnsdach int jair Ons Heren MCCC tyve ende vijftich.
 Met de dienstaantekening: Jussu domini comitis. Presentibus dominis Flor. de Bersalia et Olivero de Everinghe, militibus, Johanne de Noordeloose, Daniele de Tholoyse et Symone de Bruelis, opidis Zierixee et Middelburch et aliis de consilio. [Signavit] Ysebrant Bertout. S[igillavit] Flor. de Bersalia f. Nicolai, militis. – Afschrift: (gelijktijdig) NA, AGH nr. 244, f. 29v.
 Dezelfde geeft de stad Dordrecht opdracht uit de ballinggoederen, die zij in pand heeft, aan heer Walraven van Valkenburg, heer van Asperen, 150 schilden te betalen die de graaf hem schuldig is vanwege onser liever vrouwen ende moeder.
 Met gelijke datering en dienstaantekening als voren (klerk is nu H. Ameronghen). – Afschrift: (gelijktijdig) NA, AGH nr. 291, f. 29. – Regest: Unger, Regestenlijst, nr. 670.*

- 77 1353 MAART 16, ZIERIKZEE
 e Willem (V), hertog van Beieren, [graaf van Holland, verbeider van Henegouwen], verklaart dat Coenraet die Cleyne aan hem geleend heeft 3487½ oude schilden, welke betaald zijn aan heer Gerard van Herlaar, heer van Ammerzoden, in mindering van hetgeen deze van de graaf te vorderen heeft.
 Ghegheven tot Zirixe des saterdaghes na sinte Gregoriusdach int jair LII.
Met de dienstaantekening: Jussu domini comitis. Ad relationem dominorum Flor. de Bersalia, Joh. Zuurmond, militum; Symonis de Bruelis; opidanorum de Zirixee Heynrici Dodonis, Joh. Heynrici et Joh. Thome, Petri Eppen et aliorum; de consilio de Middelburch Baldwini Popponis et Popponis Petri Gerardi. [Signavit] Ysebrant Bertout. S[igillavit] Flor. de Bersalia f. Nycholai, militis. – *Afschrift: (gelijktijdig) NA, AGH nr. 244, f. 34v-35; (vidimus van de prior van de Augustijnen te Dordrecht d.d. 27 februari 1354) NA, Nassause Domeinraad II (Anna van Buren) nr. 1309. – Druk: CDN 2e serie 1e afd., p. 72. – Regest: Drossaers, Nassause Domeinraad II, 2 nr. 248.*
- 78 1353 JUNI 18, KATS
 b Item een bode ghesent met enen plackaert, ghegheven te Middelburch des saterdaghes na sente Odulfs [15 juni] anno 53, an allen den mannen ende scoutaten van Duvelant ...^a datten si comen souden tot Cats op ene dinxendach [18 juni] voer die noene, want mijn here mit hem spreken wilde; hem ghegheven -- --^a. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Palmier, rentmeester van Zeeland Beoosterschede, over 12 november 1351-15 juli 1354: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*
- e Item enen bode ghesent mit enen plackaert, ghegheven te Middelburch op den 20sten dach van junio anno 53, den mannen ende scepenen in Scouden datten si tgebot leggen souden van den 4 gr. ende 5 miten van ghemete die minen here ghegheven waren tot sire heervaert 3 weken lanc durende, als die brief hout; hen ghegheven 7 s. t[ourn.] – *Ibidem.*
- a *Niet afgeschreven.*
- 79 1353 JUNI 25, MIDDELBURG
 e Willem (V), hertog van Beieren, [graaf van Holland, verbeider van Henegouwen], geeft zijn dorp Reimerswaal het voorrecht dat de provisor van Zuid-Beveland zijn jurisdictie uitsluitend vanuit Reimerswaal zal mogen uitoefenen.
 Ghegheven in Middelburch des dinxendaghes na sinte Jansdach tmiddezomer anno Domini MCCCCLIII.
Met de dienstaantekening: Jussu domini comitis. Ad relationem Joh. Scrivere, receptoris, et Thome filii Jacobi, scabinorum opidi de Middelburch, et Joh. Henrici et Henrici filii Colini, scabinorum opidi de Zirixee. S[igillavit] dominus Florentius de Bersalia f. domini Nycholai. [Signavit] H. Ameronghen. – *Afschrift: (gelijktijdig) NA, AGH nr. 305, f. 26. – Vermeld: Brokken, Ontstaan, p. 502 noot 58.*
- 80 1353 DECEMBER 8, MIDDELBURG
 e Willem (V), hertog van Beieren, [graaf van Holland, verbeider van Henegouwen], doet in de vierschaar te Middelburg uitspraak in een geschil tussen Hendrik Jansz. van den Waerde en de zijnen enerzijds en Bartholomeus, Willem en Wisse, kinderen van Allard heer Everdeys zoon anderzijds.
 Datum in Middelburch op Onser Vrouwendach conceptio anno LIII.
Met de dienstaantekening: Jussu domini comitis. Presentibus domino Florentio de Bersalia

et Joh. Zuurmond, militibus, Heynrico de Bersalia et Alvino de Revelen cum sex scabinis opidi de Middelburch et aliis de consilio. [Signavit] Ysebrant Bertout. S[igillatum] ex coffero. – *Afschrift: (gelijktijdig) NA, AGH nr. 221, f. 47v-48.*

81 1354 JANUARI 20, MIDDELBURG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 192. Een uitspraak van graaf Willem V in een geschil vindt plaats na overleg met de Raad en met Middelburg, Zierikzee en vier steden uit Holland.

82 1354 JULI 15, MIDDELBURG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 198. Het afhoren van de rekening van de rentmeester van Zeeland Beoosterschelde over het boekjaar 22 november 1351-15 juli 1354 vindt plaats door de graaf, leden van de Raad (onder wie vijf met name genoemde Zeeuwen) en de steden Delft, Zierikzee en Middelburg.

83 1356 APRIL 26, KATS

b Item uutghegheven enen bode die ghesent was met mijns heren brieve, die ghegheven waren in den Haghe des manendaghes na Palmensonendach [18 april] anno 55 an allen den mannen ende scoutaten van Scouden, dat zi comen souden bi mijnen heere tot Kats; hem ghegheven 12 d. gr., fac. in tor. et sol. 12 s. tor. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Palmier, rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 13 juni 1355-15 november 1356: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

e *Opschrift van een rubriek van ontvangsten in de rekening van Willem Hollander van Reimerswaal, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over 20 april 1355-30 november 1356:*

Van den 12 gr. van den mete die minen here den grave ghegheven waren te Cats bi der brede des dinxendaghes na sente Marchusdach ewangeliste [26 april] int jaer 56. – Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening: ibidem.

In een opgave van akten die mr. Dirk van Thienen in Middelburg heeft bezegeld met het grootzegel van graaf Willem V:

Item twe opene brieve daer mijn heere mede overghift dat die van Zeeland minen heere weygheren moghen sonder sinen evelen moet daerof te hebben dattet vri niet mede ghaen en sal in sine beden die hi hiernamels doen^a sal, om dat sijt nu ghaven 12 gr. van den ghemete. Ghegheven des woensdaghes in die Paeschdaghe [27 april] int jair LVI^b. – Aantekening: NA, AGH nr. 219, f. 24.

Item uutghegheven enen bode die ghesent was met mijns heren brieven an allen den mannen van Beoest[er]scelt in Zeland, die ghegheven waren des vridaghes voer Pinxter [10 juni] anno 56, dat zi enen man kiezen souden die 12 gr. in te riden; hem ghegheven ende betaelt 2 s. gr., maken in tor. et sol. 24 s. tor. – Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Palmier, rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 13 juni 1355-15 november 1356: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.

a *Hs.: deen.*

b *Laatste regel met andere hand toegevoegd.*

84 1356 MEI 8, DUIVELAND

c Item uutghegheven van cost die meyster Philips ende die rentmeester [Jan Palmier]

deden in Duveland des sonnendaghes na Heylich Cruysdach [8 mei] anno 56, daer zi waren ghevaren om den mannen gheven te kennen dat zi betalen souden die 12 gr. van den ghemete¹; aldaer verteert ende van waghenuer ende sciphuer 20 d. gr., facit in tor. et sol. 20 s. tor. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Palmier, rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 13 juni 1355-15 november 1356: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

- 1 Volgens de door Van Riemsdijk overgenomen opschriften van de ontvangsten in deze rekening waren de twaalf groten bestemd 'toten orloghe van der Hoegherwort opten biscop van Utrecht' en was de vervaldatum 15 mei.

85 1356 AUGUSTUS 14-15, SCHOUWEN

- c Item van coste die die rentmeester dede met meyster Dierick van Thienen in Scouden te varen om den mannen te spreken van den afterstal van der bede op Onser Vrouwenavond te midoeste [14 augustus] anno 56, daer zi om uut waeren 2 daghen, 5 s. 6 d. gr. soc., maken in tor. et sol. 3 lb. 6 s. tor. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Palmier, rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, over 13 juni 1355-15 november 1356: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

86 1356 NOVEMBER 8, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 210. Een uitspraak van de graaf in een geschil tussen de heer van Putten en Strijen en de stad Schiedam, vindt plaats in aanwezigheid van en wordt gewaarborgd door de Raad, Middelburg, Zierikzee, steden van Holland en een aantal knapen.

In november werden brieven (waarvan de inhoud niet bekend is) gezonden aan de heerschappen en steden van Schouwen, Walcheren, Zuid-Beveland en Borsele en aan de steden en mannen in Noordholland, Kennemerland, Amstelland en West-Friesland (Dagvaarten alsvooren).

87 1357 NA MAART 6, MIDDELBURG

- b Item des manendaghes daerna [6 maart 1357] enen bode ghesent mit mijns heren brieve an alle die manne van Bewesterscelt in Zeland dat zi ter vierscare quamen; 13 s. 4 d. Item des zelve daghes enen bode ghesent mit mijns heren brieve an alle die manne Beoosterschelt in Zeland dat zi ter vierscare quamen; 13 s. 4 d. – *NA, AGH nr. 1377, f. 27v.*

88 1357 NA MAART 12, MIDDELBURG

- b In den eerste Boudijn Lodder ghezent met mijns heren plackaerde in Zoutbevelant up den 12sten dach in maerte, geplackt onder heren Hughen Blocs zeghel omdat mijn heere zijn zeghel bi hem niet en hadde, omdat mijns heren mannen ende scoutaten in Middelburgh bi hem comen souden; hem ghegheven tot sinen coste 18 grote, fac. in t[ourn.] 18 s. – – – Item Clayse Wolfssone ghezent met mijns heren plackaerde over al Bewesterscelt in Zeelant an mijns heren mannen ende scoutaten, die eene plackaerd sprekende an mijns heren mannen dat si bi hem comen souden in Middelburgh ende die ander plackaerd sprekende dat men cogghen ende pawelyoenen maken soude sonder vertreck; hem ghegheven tot sinen coste 44 grote, fac. in tur. 44 s. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Poppe Pieter Gerritsz.z., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over 8 maart-11 december 1357: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*

- 89 1357 MAART 13-21, BIERVLIET
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 213. Volgens de overgeleverde teksten waren op deze eerste dagvaart te Biervliet, gewijd aan een overleg van de graaf van Henegouwen, Holland en Zeeland met die van Vlaanderen, de steden van hun landen aanwezig.
- 90 1357 MAART 26-27, BIERVLIET
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 214. Voor deze tweede dagvaart te Biervliet, eveneens een overleg tussen de graven van Henegouwen-Holland en Vlaanderen, werden, naast de steden van Holland, opgeroepen de ridders van Walcheren, Zuid-Beveland en Borsele, de stad Zierikzee en de heerschappen van Beoosterschelde. De oproep vond plaats vanuit Middelburg.
- 91 1357 NA MAART 26 EN 28, MIDDELBURG
b Item Symoen Toppaerde ghezent met mijns heren plackaerde, geplackt onder des rentemeesters zeghel omdat mijn here sinen zeghel bi hem niet en hadde, an mijns heren mannen aldaer des dinxendaghes na Onser Vrouwendach in maerte [28 maart], dat si bi mijn here in Middelburch comen souden; hem ghegheven tot sinen coste 12 grote, fac. in t[urn.] 12 s. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Poppe Pieter Gerritsz.z., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over 8 maart-11 december 1357: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*
- e* De ghemene manne van Bewesterscelt in Zeeland waren omboden voer minen here te comen in Middelburch bi sinen brieve des anderen daghes na Onser Vrouwendach annunciacio int jaer LVI [26 maart], dair si mid ghemenen overeendraghen wilkoorden dat die nieuwe lantcore staen soude ende duren ende dat men alle vreden nemen soude van meye tot Bamisse [1 oktober] ende van Bamisse tot meye ghedurende van sinte Jansmisse te midsomer [24 juni] int jaer LVII tot IIII jaren toe. – *NA, AGH nr. 222, f. 28.*
- 92 1357 NA APRIL 5, MIDDELBURG
b Item Boudijn den Lodder ghezent met mijns heren plackaerde des woensdaghes na Palmen [5 april] over al Bewesterscelt in Zeelant an allen mijns heren mannen ende scoutaten, dat si comen souden in Middelburch omme an te bringhene vor heren Heynric Poppensone ende vor heren Hughen Bloc alsulken cost als zi deden in mijns heren dienst up den Hoghenwoerd ende omme te rebeurs van alrehande achterstelle; hem ghegheven tot sinen coste 36 grote, fac. in t[urn.] 36 s. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Poppe Pieter Gerritsz.z., rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over 8 maart-11 december 1357: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 785.*
- 93 1357 APRIL 11-13, BERGEN OP ZOOM
b Item op den Witten Donresdach [6 april] Symon uyt der Poerten ghesent an heren Florens van Borselen ter Vere ende an meester Dirc van Thienen in Hollant dat zi tot Berghen an den Zoom op de dachvaert comen souden bi shertoghen Raed van Brabant; 24 s.
 Item Pieter Sotken ghesent van Middelburch op den Goeden Vridach an die stede van Zerixzee dat zi tot Arnemuden comen souden mit twien cogghen ende mit mijns heren briefven^a ende miere vrouwen van Voerne; 16 s.
 Item des zelves daghes Hanneken van den Bosche ghesent mit mijns heren brieven in Zuytbeveland an riddersen ende knapen, dat si huer perde te Berghen senden souden ende zelve tot Arnemuden omme mit minen here te varen; 12 s.

Item des zelves daghes Jan Male ghesent mit mijns heren brief al Wa[l]chgeren doer an ridderen ende knapen omme diezelve zake; 8 s.

Item des zelves daghes Langhe Hanneken ghesent om diezelve zake an ridderen ende knapen in Northollant^b ende in Borselen; 10 s. 8 d. – NA, AGH nr. 1377, f. 28v.

- c Des dinxdaghes voirsz. [11 april] voir mijn here van Middelburch te Berghen op den Some te perlemente jehghens den hertoghe ende der vrouwen van Braband. Ende bleef daer des woensdaghes. Ende beliep die somme van den cost ---. Des donresdaghes daerna quam mijn here weder in Middelburch ---. – NA, AGH nr. 1377, f. 16v.

a *Hierna is doorgehaald en geëxpungeerd*: int Zuytbeveland an ridderen.

b *Aldus hs. waarschijnlijk voor*: Nortbeveland.

94 1357 NA APRIL 12, KATS

- b Item op denzelve dach [12 april] Crabbendijc ghesent om diezelve zaken¹ an alle die manne Bewesterschelt in Zeland, dat si te Cats comen soudent; 32 s.

Item des zelves daghes ghesent Blutsen al Beoesterschelt duere omme diezelve zake an alle die mannen, dat zi te Cats comen soudent; 24 s. – NA, AGH nr. 1377, f. 28v.

- 1 In de voorafgaande posten is sprake van het zenden van brieven naar de edelen van Noordholland, Kennemerland en Zuidholland, inhoudend dat zij bereid moesten zijn op afroep de graaf te dienen. Deze brieven werden vanuit Bergen op Zoom verzonden.

[95 1357 APRIL 23]

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 215. Een overeenkomst tussen graaf Willem V en Eduard van Gelre over vrij verblijf voor hun onderdanen in elkaars territoria, wordt voor de graaf, behalve door de steden van Holland, medebezegeld door Middelburg en Zierikzee.*

96 1357 MEI 13-18, BIERVLIET

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 216. Op deze dagvaart, gewijd aan een overleg van Willem V, graaf van Henegouwen, Holland en Zeeland met de graaf van Vlaanderen, waren volgens de overgeleverde bronnen de Raad en de steden van de graafschappen aanwezig. De belofte van 15 mei, waarin graaf Willem steun toezegt aan de graaf van Vlaanderen, is medebezegeld door de edelen en steden van Holland, door twee met name genoemde baanrotsen en acht ridders uit Zeeland en door de steden Middelburg en Zierikzee.*

97 1358 JUNI 5-8, OUDENAARDE

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 228. Volgens een Henegouwse bron waren op deze dagvaart, waarop overleg werd gevoerd door hertog Albrecht van Beieren, ruwaard van Henegouwen, Holland en Zeeland, Machteld van Lancaster, echtgenote van graaf Willem V, en de graaf van Vlaanderen, behalve de Raad ook de steden van de graafschappen aanwezig.*

98 1358 JUNI 16-26, MECHELEN

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 229. Op deze dagvaart, waar de Raad en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland de uitspraak in het geschil over het bestuur van genoemde graafschappen tussen de gebroeders Lodewijk de Romein en Albrecht van Beieren bevestigden*

(gedaan op 24 juni), waren vijf met name genoemde ridders uit Zeeland en twee met name genoemde schepenen van Middelburg en Zierikzee elk aanwezig.

- 99 1358 JULI 4-10, ROTTERDAM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 230. Op deze dagvaart, gewijd aan de betaling van de afkoop van de aanspraken van Lodewijk de Romein op de graafschappen, waren de Raad en de steden van Holland en Zeeland aanwezig.
- 100 1358 AUGUSTUS 19-22, DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 234. Voor deze dagvaart, waarvan de agenda niet bekend is, werden, naast de raden en steden van Holland, ook opgeroepen de steden, raden en rentmeesters van Zeeland en de vrouwe van Voorne.
- 101 1358 SEPTEMBER 16-21, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 237. Op deze dagvaart, gewijd aan onder meer een uitspraak van hertog Albrecht over de heerlijkheid van de Lek, waren de Raad, de 'hoge mannen' en de steden van Henegouwen, Holland en Zeeland aanwezig.
- 102 1358 OKTOBER 2-18, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 238. Op deze dagvaart werden de rekeningen van Holland afgehoord en door hertog Albrecht bestuurshandelingen verricht. Op 8 oktober vaardigde Albrecht oorkonden uit, waarin tienden en land bij Zierikzee werden verkocht. Volgens de dienstaantekening waren de raden en steden van Holland en Zeeland aanwezig (uit Zeeland: de abt van Middelburg, vier met name genoemde edelen en Middelburg en Zierikzee). Op 21 september was al een bode naar de raden en steden van Zeeland gezonden met het verzoek de oorkonden te tekenen.
- 103 1358 CA. NOVEMBER 11, MIDDELBURG OF KATS?¹
e Opschrift uit de rekening van Poppe Pietersz., rentmeester van Bewesterschelde, over 14 oktober 1358-28 november 1360 (verloren gegaan in 1940): [Ontvangst] van mijns heren bede twalf grote van den ghemete die ghegheven waren minen here den hertoghe omtrent sente Martensmisse in den winter [11 november] int jaer 58: 2116 lb. 5 s. gr. 6 mite = 25.395 lb. 3 d. torn. (in twee termijnen geïnd, nl. op 2 februari en 24 juni 1359). – NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786.
- ¹ Hertog Albrecht verbleef van 2 tot 14 november in Middelburg, daarvoor en daarna was hij enkele dagen in Zierikzee (AGH nr. 1378, f. 23v-24). Een dagvaart in Kats is niet onmogelijk.
- 104 1358 NOVEMBER 14-16 OF 21-23, ATH
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 242. Op deze dagvaart waren de raden en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland in Ath om de toestand van graaf Willem V te bezien.
- 105 1358 DECEMBER 30-1359 JANUARI 12 (?), DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 244. Voor deze dagvaart, gewijd aan de heervaart naar Heusden, werden, naast de raden, edelen, rentmeesters en baljuws van Holland, ook de raden

en edelen uit Zeeland, de gerechten van Zierikzee en Middelburg en de twee rentmeesters opgeroepen.

- 106 1359 FEBRUARI 3-6, ATH
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 245. Voor deze dagvaart, gewijd aan de toestand van graaf Willem V, werden, naast de hoofdsteden van Holland, ook een lid van de gerechten van Zierikzee en Middelburg opgeroepen. Gedeputeerden uit Henegouwen waren in elk geval aanwezig.
- 107 1359 FEBRUARI 17-19, DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 246. Voor deze dagvaart, gewijd aan onder meer de problemen die hertog Albrecht had met de heer van Arkel en aan de overhandiging van het grafelijke zegel en oorkonden door heer Floris van Borsele, werden, naast edelen en steden van Holland, ook opgeroepen zes met name genoemde edelen (raden) uit Zeeland en de stad Middelburg. Bij voornoemde overhandiging op 19 februari was Zierikzee aanwezig.
- 108 1359 MAART 10-18, SCHIEDAM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 247. Voor deze dagvaart, gewijd aan het bestrijden van de rebellie van Delft, werden, naast edelen en steden van Holland, ook opgeroepen de raden in Zeeland, heer Floris van Borsele, de vrouwen van Veere, Voorne en Putten en de stad Middelburg.
- e* Item uitgheheven van coste die de rentmeyster dede van Zierixen te varen tot Sciedamme, daer mijn here omboden hadde alle zine steden ende al zijn raet van Hollant ende van Zelant, omme minen here te bidden dat hi metten goeden luden van Zierixen overeendraghen soude als van der bede van den 12 gr. die die van Zierixen seyden dat hem mijn here quite ghegheven hadde ende mijn here onboden hadde den rentmeyster dat hi selve ontfanghen soude die bede voors. ende des niet wesen en mochte, daer hi omme uut was varen ende keren 13 daghe ...^a – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Jan Palmier, rentmeester van Zeeland Beoesterschelde, over de periode 9 oktober 1358-7 juli 1359: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 786.*
- a* Het afschrift eindigt hier.
- 109 1359 MAART 21, KATS
b *N.B. Het voornemen van hertog Albrecht om in persoon naar Kats te gaan werd doorkruist door de voorbereiding van het beleg van Delft. Nu werd de vrouwe van Voorne als burggravin van Zeeland naar Kats gezonden. Het onderwerp van deze dagvaart was vermoedelijk de grafelijke heervaart naar Delft.*
 Item des selfs daechs [13 maart] ghesent Damyseus an der vrouwe van Voerne, an der vrouwe van Putte ende voert met eenen plackaerde ant heerscepe van Abbenbroec ende met eenen plackaerde an allen ambochtsheeren van Beoesterscelt, omme dat men hem liet weten dat si tot Kats quamen des donredaghes na sinte Gheerdendach [21 maart], want mijn here op die tijt daer wesen soude, ende dat die vrouwe van Voerne ende van Putte lude senden souden tot Sciedam. Den bode ghegheven 4 s. gr.
 Item des selfs daechs ghesent Pieter Zoeten al Zeelant van Bewesterscelt dore met eenen plackaerde an alle ambochtsheeren, roerende van desen selven saken vorscreven. Den bode ghegheven 4 s. gr. – *NA, AGH nr. 1219, f. 92v-93.*
 Item Driepont ghesent [op 23 maart] an der vrouwe van Voerne ommemat si minen here

senden soude vol herevaert ende dat si selve varen soude in Zeelant omme die bede in te riden. Hem ghegheven 18 d. gr. – *Ibidem* f. 96.

- e 27 maart, Den Haag. – *Albrecht, hertog in Beieren, ruwaard van Henegouwen en Holland, maakt bekend dat hij met Zierikzee overeengekomen is van den twaelf groten van den ghemete die ons leste ghegheven waren in Zeelant, te betalen op 2 februari l.l. en 24 juni e.k., dat de stad deze twaalf groten voor hem zal ontvangen van alle goederen van haar burgers, waar ook in Zeeland gelegen. Hij geeft de ambachtsheren, schouten en schepenen Beoosterschelde en de rentmeester aldaar opdracht de goederen van de burgers van Zierikzee met rust te laten.*

Ghegheven in den Haghe des woensdaghes na Onser Vrouwendachannonciacio int jaer Ons Heren MCCC achte ende vijftich.

Met de dienstaantekening: Jussu domini ducis Alberti. Per dominos de Brederode et castelenum de Leyden, G. de Heemstede et Jo. de Langherake. [Signavit] P. de Dordraco. S[igillavit] dominus dux. – Origineel: GA Schouwen-Duiveland, Oud-archief van de stad Zierikzee, Charters nr. 55.

[110 1359 APRIL 20]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 250. Een overeenkomst tussen hertog Albrecht van Beieren, ruwaard van Holland en Zeeland, en Eduard van Gelre over vrij verblijf voor hun onderdanen in elkaars territoria tot 17 september e.k., werd voor de graaf, behalve door de steden van Holland, medebezegeld door Middelburg en Zierikzee.

111 1359 MEI 11, VOOR DELFT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 251. Tijdens het beleg van Delft door hertog Albrecht vaardigde deze op 11 mei een oorkonde uit by raede ende toedoen van de gemene Raad en steden van Holland en Zeeland. Eerder al waren voor het beleg van Delft opgeroepen de vrouwe van Voorne, de heer van Abcoude [als heer van Putten], de raden, ambachtsheren en mannen van Bewester- en Beoosterschelde (op 23 maart) en de ambachtsheren van Schouwen en Walcheren (op 25 maart), naast de welgeborenen, leenmannen en steden van Holland. Zie voor een tweede dagvaart tijdens het beleg van Delft Dagvaarten Holland, I, nr. 252.

112 1359 JUNI 19-26, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 253. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bestorming en overgave van Delft, werd, naast edelen en steden uit Holland, ook twee man uit het gerecht van Middelburg opgeroepen.

113 1359 JULI 2-8, ZIERIKZEE

- a Item des sondaghes op sinte Jansavond te middezomer [23 juni] ghesent uten Haghe Jan Michielssone in Zeelant an mijns heren Raet ende steden dat si hem pinen souden omme tghelt te versamen van der bede¹ eer mijn here daer quame; den bode ghegheven 3 s. gr. – *NA, AGH nr. 1219, f. 119.*

- b Item des dinxendaghes na sinte Pieter ende sinte Pouwelsdach [2 juli] voer mijn vrouwe ende mijn here des ochtens vroech met alle hare ghesinde van Gheervliet ende quamen des avonds ten eten tot Zierixen; van Zierixen rechtevoert ghesent Driepont omme mijns heren mannen van den lande, dat si bi minen here tot Zierixen comen souden; den bode ghegheven 18 d. gr. – – –

Item des selfs daechs Symoen van Sabbinghen ghesent tot Antworpen an heren Gheraed van der Maelsteden, ommadat hi sonder vertrec bi minen here comen soude; den bode ghegheven 4 s. gr.

Item des selfs daechs eenen bode ghesent om haer Jan van Haemsteden ommadat hi bi minen here comen soude; 6 d. gr.

Item des woensdaghes op sinte Domaesdach [3 juli] van Zierixe ghesent eenen bode an heren Florens van Berselen ommadat hi bi minen here comen soude; den bode ghegheven te teerghele 8 d. gr.

Item des selfs daechs eenen bode ghesent met enen plackaerde an alle mijns heren mannen gheseten binnen Schouden, ommadat si tot minen here comen souden; den bode ghegheven 12 d. gr.

Item des selfs daechs Brabander ghesent an alle prochikerken van Walcheren met plackaerden dat die manne van den lande tot minen here comen souden tot Zierixe; den bode ghegheven 18 d. gr.

Item des donredaghes op sinte Martijnsdach in den zomer [4 juli] van Zierixe ghesent Damyseus an den here van Brederode ende an heren Gheraed van Heemsteden ommadat si tot Sierixe bi minen here comen souden; den bode ghegheven 4 s. gr.

Item des selfs daechs Hanneken, tsConinx broeder, ghesent an den here van der Lecke ommadat hi comen soude bi minen here tot Zierixe; den bode ghegheven 3 s. gr. – *NA, AGH nr. 1219, f. 121-121v.*

Item des selfs daechs [6 juli] Driespit ghesent met mijns heren plackaerden in Zuut Bevelant, ommadat mijns heren mannen bi minen here comen souden tot Zierixe; den bode ghegheven 12 d. gr. – *Ibidem f. 122.*

Item des selfs daechs [8 juli] Lemmeken Katteborn ghesent in Duvelant an den mannen van den lande aldaer ommadat si bi minen here comen souden; den bode ghegheven 6 d. gr. – *Ibidem f. 122v.*

1 Volgens f. 122v en 140v bedroeg de bede twaalf groten van het gemet.

114 1359 JULI 21, MIDDELBURG

b Item des dinxendaghes na sinte Margrietendach [16 juli] Damyseus ghesent van Zierixe an alle mijns heren mannen die gheseten sijn in Zuut Bevelant ende in Berselen, dat si comen souden ter vierscaer nu in sondaghe hierna volghende [21 juli] tot Middelburch; den bode ghegheven 18 d. gr.

Item des selfs daechs ghesent Driepont in Walcheren ende in Nort Bevelant an alle mijns heren mannen, roerende van denselven zaken vorscreven; den bode ghegheven 12 d. gr. – *NA, AGH nr. 1219, f. 124.*

115 1359 JULI 28, MIDDELBURG

b Item des selfs daechs [25 juli] ghesent al Zuut Bevelant dore an alle den scoutaten, gheseten in allen prochien binnen Zuut Bevelant, dat si in sondaghe naestcomende [28 juli] tot Middelburch vor minen here comen souden om mijn here aen te brenghen alle der gheenre lant die binnen Zuut Bevelant gheseten sijn ende jehghens minen here vor Middelburch waren; den bode ghegheven 18 d. gr.

Item des selfs daechs ghesent Jan van den Bossche met mijns heren plackaerden in Nort Bevelant an alle scoutaten^a, roerende van desen zaken vorscreven; den bode ghegheven 12 d. gr.

Item Grote Paedsse ghesent in Walcheren, roerende van desen zelven zaken vorscreven; den bode ghegheven 8 d. gr.

Item Damyseus ghesent in Schouden roerende van desen zelven zaken vorscreven; den bode ghegheven 12 d. gr.

Item des vridaghes na sinte Jacobsdach [26 juli] Boudijn Hughensone ghesent met eenen plackaerde al Nort Bevelant dore omeddat mijns heren mannen van den lande bi minen here comen souden upten sondach vorscreven; den bode ghegheven 12 d. gr. – NA, AGH nr. 1219, f. 126.

a *Aldus hs.*

116 1359 AUGUSTUS 26-28, ATH

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 258. Voor deze dagvaart, gewijd aan de toestand van graaf Willem V, werden de steden van Holland opgeroepen. Omdat volgens een Henegouwse bron de raadsheren van Holland en Zeeland aanwezig waren (en de raden uit Henegouwen), mag worden verondersteld dat ook de Zeeuwse hoofdsteden afgevaardigden hebben gezonden.*

117 1359 SEPTEMBER 26-OKTOBER 11, GOES

a Item Driespit ghesent [op 22 september] met mijns heren brieven an den gherechte van Dordrecht dat hem mijn here liet weten tghebrec dat hi hadde van der stede van Middelburch; – – – NA, AGH nr. 1219, f. 135v.

b Item des maendaghes na tseylichs Cruusdach exaltatio [16 september] van der Goes ghesent Symoen Sabbinc met mijns heren besloten brieve an den here van der Lecke, daer hem mijn here in screef dat hi bi hem comen soude ter Goes so hi alre eerst mochte; den bode ghegheven overmids dat hi na den here van der Lecke riden moste in Brabant te soeken, 7 s. gr. – *Ibidem f. 134v-135.*

Item des selfs daechs [22 september] ghesent Langhe Hanneken met mijns heren plackaerden an alle mijns heren mannen, wonende in Walcheren, omeddat si ter Goes ter vierscaren tot minen here comen souden; den bode ghegheven 18 d. gr.

Item Copnelle ghesent al Bersel dore roerende van desen zelven zaken vorscreven; den bode ghegheven 10 d. gr. – *Ibidem f. 135v.*

Item [22 september] Hughe Pieterssone ghesent tot Zierixe an heren Jan van der Maelstede om dat hi bi minen here comen soude ter Goes; den bode ghegheven 9 d. gr. – – –

Item des maendaghes na sinte Matheeusdach [23 september] ghesent Batsseleer an den baeliu van Reymerzwale omme dat hi sonder vertrec bi minen here comen soude ter Goes; den bode ghegheven 6 d. gr.

Item des selfs daechs ghesent Jan die Wael an den gherechte van Middelburch omme dat si twee manne uut horen gherechte bi minen here senden souden; den bode ghegheven overmids dat hi een scip hueren moste, 18 d.

Item Pieter Bertoen ghesent an die van Zierixe ende an heren Jan van Haemsteden omme dat se bi minen here comen souden; den bode ghegheven 12 d. gr. – *Ibidem f. 135v-136.*

Item des woensdaghes na sinte Matheeusdach [25 september] van der Goes ghesent Bertoen tot Middelburch an Heinkijn van Bersel omme dat hi sonder vertrec bi minen here comen soude ter Goes; den bode ghegheven 12 d. gr. – – –

Item des vridaghes na sinte Matheeusdach [27 september] ghesent Langhe Hanneken in Duvelant an Muloc Pieters f., an Heinric van der Vere ende an Storm Pieterssone omeddat si sonder vertrec tot minen here comen souden ter Goes; den bode ghegheven 6 d. gr. – *Ibidem f. 136-136v.*

c Item was die here van der Lecke ter Goes in Zeeland bij onsen lieven here den hartoghe Aelbrecht, daer hine ontboet met sinen brieven, doe die van Middelburch met hem verlijct

worden, ende duerde dair van donresdaigs voir sente Bavendach [26 september] tot des vridaigs na sente Victorsdach [11 oktober], dat sijn XIII dage, elcx daigs 40 s. goets gelts, dat maect an scilden 46 scilde 16 gr. – *NA, Nassause Domeinraad I (Breda) nr. 605, f. 11.*

118 1359 NA OKTOBER 26/29, MIDDELBURG

- b* Item [26 oktober] Langhe Hanneken ende Scorfde Lemmeken ghesent met mijns heren plackaerden an alle mijns heren mannen in Walcheren ommadat si tot minen here in Middelburch comen souden sonder vertrec; den bode ghegheven 12 d. gr. – – –
 Item des selfs daechs ghesent Hanneken Hughensone an heren Janne den Munter, an Hollander van Reymerswale ende Palmier ommadat si by minen here comen souden in Middelburch; den bode ghegheven 18 d. gr. – *NA, AGH nr. 1219, f. 142.*
 Item des dinxdaghes na sinte Symon ende Judendach [29 oktober] van Middelburch ghesent Gheryt Heynrixsoen met mijns heren plackaerden an heren Heynric van Bersel, an heren Raes van Bersel, an Wolfaert, Adriaen ende an Claes Stormssone, heerscap van Scarpenisse, ommadat si sonder vertrec bi minen here comen souden in Middelburch; den bode ghegheven 2 s. gr.
 Item Scorfde Lemmeken ghesent met mijns heren plackaerden an Claes Symonssone, an Claes Claessoen, an Storm Claessoen, an Jan Claessoen ende an Jan die Witte ommadat si voer minen here in Middelburch comen souden; den bode ghegheven 12 d. gr. – *Ibidem f. 142v-143.*

119 1359 TUSSEN 3 EN 9 NOVEMBER, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 259. Bij de belening door hertog Albrecht van de heer van Arkel met diens lenen waren volgens de daarvan opgemaakte akte aanwezig de raden van de drie graafschappen Henegouwen, Holland en Zeeland en de steden.

120 1359 NOVEMBER 17-22, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 260. Op deze dagvaart, waar van Henegouwse kant de dreiging van de Engelsen in Noord-Frankrijk werd ingebracht, waren de raden en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland aanwezig.

121 1360 OKTOBER 6-8, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 267. Op deze dagvaart, bijeengeroepen door Jan van Blois bij afwezigheid van hertog Albrecht en gewijd aan de inval van de graaf van Loon in het Land van Heusden, waren de raden en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland bijeen.

122 1361 NA MAART 9, MIDDELBURG

- b* Item des dingsdaghes [9 maart] Coecksken send om die manne van Zuitbeveland in Middelburch te comen ter vierscaren; 15 d. gr.
 Item Quade Lemken oec sendt in Zuitbevelant mit brieven des ghelike an de ander zide van den lande; 15 d. gr.
 Item Jan van den Bosche ghesend in Borselen mit brieven des ghelike; 18 d. gr.
 Item Damizeeus send an de ene zide van Walgheren mit brieven derghelike; 12 d. gr.
 Item Claseken den messagier an de ander zide mit brieven derghelike; 12 d. gr.
 Item enen knecht ghesend in Nordbeveland mit brieven des ghelike; 18 d. gr. – *NA, AGH nr. 1220, p. 19.*

- 123 1361 NA APRIL 1¹, GOES
b Item des donresdaghes [1 april] Claset[ken] messagier sent om alle de manne van Zuitbevelant ter Goes te doen comen bi minen here; 2 s. gr. – NA, AGH nr. 1220, p. 20.
 1 Hertog Albrecht verbleef in ieder geval op 4 april te Goes (NA, AGH nr. 1220, p. 21).
- 124 1361 NA APRIL 7, ZIERIKZEE
b Item des woensdaghes [7 april] Jan van den Bosche ghesend an de enen zide van Scouden om de manne te comen ter vierscare te Zirixee; 12 d. gr.
 Item Clasekijn ghesend an de ander zide van Scouden mit brieven des ghelike; 12 d. gr.
 Item Stuy[f]up ende noch en knecht ghesend in Duveland, in Stavenisse, Scarpenisse ende Senter Martij[n]sdijc mit brieven des ghelike; 24 d. gr. – NA, AGH nr. 1220, p. 21.
- 125 1361 APRIL 15-26, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 268. Voor deze dagvaart, gewijd aan de aanspraken van koning Edward III van Engeland namens Machteld van Lancaster, vrouw van graaf Willem V, op (een deel van) het bestuur van Holland en Zeeland, werden de edelen en steden van Holland en Henegouwen opgeroepen. Gezien het onderwerp en het feit dat hertog Albrecht in Middelburg verbleef tijdens het uitgaan van de oproep, zullen ook de Zeeuwse edelen en steden zijn uitgenodigd.
- 126 1361 MEI 9, GOES
b Item¹ Driepond ghesend in Zeeland an allen rade ende mannen bi minen here te doen comen ter Goes des zonendaghes voer Pinxteren [9 mei]; him gheven 3 s. gr.
 – – – Item des saterdaghes [8 mei] Hemekijn zend an alle mijns heren manne te doen comen ter Goes; him gheven 12 d. gr. – NA, AGH nr. 1220 p. 22.
 1 Volgt op een post van 25 april.
- 127 1361 MEI 18-20, ROTTERDAM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 271. Op deze dagvaart, waarvan het onderwerp niet bekend is (maar vergelijk volgend nr.), waren de raden en steden van Holland en Zeeland aanwezig. Alleen van de edelen en steden van Holland is een oproep overgeleverd.
- 128 1361 MEI 30-JUNI 4, HALLE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 272 en 274. Op deze dagvaart, gewijd aan de aanspraken van Macheld van Lancaster op (een deel van) het bestuur van de graafschappen, waren de raden, edelen en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland aanwezig. De Zeeuwse gedeputeerden waren voorzien van een lastgeving en gaven een antwoord, dat naar het genoegen van gravin Machteld was.
- 129 1361 JUNI 17-21, ZIERIKZEE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 274. Deze dagvaart werd door Machteld van Lancaster gehouden met de raden en steden, die haar kant kozen. Hertog Albrecht volgde de ontwikkelingen nauwlettend.
d Item des zonendaghes voer sente Jansdach, XX daghe in junio, Stienbergher ghesend tot

Zirixee an den rade ende steden die mijn vrouwe daer verzament hadde, begherende dat si bi minen here [*hertog Albrecht*] ende hertoghe Willem bliven zouden; verterede 12 s. gr. – *NA, AGH nr. 1220, p. 24.*

Item [21 juni] Claseken Hoyter ghesent uter Haghwe Tordrecht an Jan van der Halle om te weten tghestand van Zeeland ende an den rentemeister om wijn; 10 d. gr.

Item [24 juni] Claeseken messagier in Zeeland ghesend mit enen plackerde an den rade dat si bi minen here bliven zouden; den bode gheven 3 s. gr. – *Ibidem p. 25.*

130 1361 AUGUSTUS 8-12, ROTTERDAM

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 278. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp niet bekend is (vergelijk echter voorgaande nrs.), werden alle raden en steden van Zeeland, Henegouwen en Holland opgeroepen, alsmede de vrouwe van Voorne.

131 1361 NA SEPTEMBER 9, ZIERIKZEE

N.B. Er worden klaarblijkelijk alleen leden van de grafelijke Raad opgeroepen voor overleg, alsmede (voor hetzelfde, niet bekende, onderwerp?) Dordrecht.

b Item des donresdaghes [9 september] Crabbendijc ghesend in Zuitbeveland an den rade ende voert tot Andwerpen an heren Gheride van der Maelstede om bi minen here te comen tot Zirixee; den bode gheven 2 s. 5 d. gr.

Item Damizeeus ghesend mit brieve des ghelike an den abd van Middelburch, heren Olivier [*van Everingen*] ende heren Willem van den Oestende; 18 d. gr.

Item Driepond ghesend Tordrecht om II man van den gherechte bi minen here te zenden tot Zirixee; 2 s. gr. – *NA, AGH nr. 1220, p. 29.*

132 1361 OKTOBER 19, NIEUWENHOVE BIJ MIDDELBURG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 284. De uitvaardiging op deze dag van oorkonden van hertog Albrecht voor Zweder van Abcoude (o.a. diens belening met Putten en Strijen), vond plaats met medewerking van vijf met name genoemde Zeeuwse edelen (raden). Aanwezig waren Hollandse steden en uit Zeeland Zierikzee.

133 1361 NOVEMBER 13-21, MIDDELBURG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 285. Voor deze dagvaart werden de raden en steden van Henegouwen en Holland opgeroepen, alsmede het gerecht van Zierikzee. Onderwerp van bespreking zullen vermoedelijk de aanspraken van Machteld van Lancaster zijn geweest. Volgens een oorkonde van hertog Albrecht van 20 november waren toen in Middelburg aanwezig, naast enkele raden en steden uit Holland, de abt van Middelburg, zeven met name genoemde Zeeuwse edelen (raden) en de steden Middelburg en Zierikzee.

[134 1361 DECEMBER 22, MONS]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 287. Voor deze dagvaart, die werd afgelast, riep hertog Albrecht alle ridders en knapen van Zeeland op, alsmede de edelen van Holland en Voorne.

135 1362 JANUARI 13-FEBRUARI 1, BREDA

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 289. Voor deze dagvaart, belegd door Jan van Blois, de heren van Enghien en de Lek en de stad Dordrecht om tot een vergelijk te komen tussen hertog Albrecht en Machteld van Lancaster, werden de geestelijkheid, ridderschap en steden van

Henegouwen, Holland en Zeeland opgeroepen. Bij de bemiddeling speelde Machteld vrouwe van Voorne, burggravin van Zeeland, een rol.

- 136 1362 MAART 13-15, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 290. Voor deze dagvaart, gewijd aan de te Dordrecht heersende onrust, werden opgeroepen de raden en steden van Holland en Zeeland.
- 137 1362 APRIL 21-23, REIMERSWAAL
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 292. Voor deze dagvaart van de drie landen, gewijd aan de bespreking van de problemen die hertog Albrecht in Holland ondervond (met name met Dordrecht), werden, naast de raden, edelen en steden van Henegouwen en Holland, ook de heer van Putten en de steden Middelburg, Zierikzee, Vlissingen en Westkapelle opgeroepen. Floris en Hendrik van Borsele verkeerden in de omgeving van de hertog.
- 138 1362 APRIL 28-29, THOLEN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 293. Op deze dagvaart, vermoedelijk bijeengeroepen door Jan van Blois, waren de raden en steden van Holland en Zeeland bijeen om te bemiddelen tussen hertog Albrecht en Dordrecht.
- 139 1362 MEI 5, KATS
- a* Item des donresdaghes binnen deser voerseyder weke [5 mei] soe voer mijn here hertoghe Aelbrecht mid sinen ghesinde van Middelburch te Catse, daer hi sine manne van den lande bi him omboden hadde, ende voer vandanen voert ende quam des avonts te Zerixce ende duyrd daer tot des anders daghes toe daerna na den eten, dats I dach, daer die summa van den cost of beliep, enen mottoen voer 28 grote gherekent, 6 lb. 5 d. gr. 2 est. – *NA, AGH nr. 1380, f. 19.*
- e* Item desselfs daghes [3 mei] enen knecht ghesent uut Middelburch, hiet Heynkijn Stuyfup, met mijns heren brieven bi nachte te Zerixce aen die stede dat si die brieve beseghelen wilden die her Willem Heerman van mijns heren aen hem ghebrocht hadde ende aen heren Willem dat hi haeste daermede bi minen here te comen; him ghegheven 15 d. gr. – *Ibidem f. 24.*
- Item des donresdaghes na Meydach [5 mei] heren Willem Heerman ghegheven die hi virteerde ende van sciphuyr ende van waghenuyr ghaf in eenre reysen daer hi ghesent wart aen die stede van Zerixce van mijns heren wegghen om enen brief van voerwaerden van ghelde te doen beseghelen ende tot Zerixce III daghe toeven moste na die scepenen die doe die meere helfte uut waren, 11 s. 9 d. gr. – *Ibidem f. 24v.*
- Item desselves daghes [6 mei] Hans Reyner mit Hughen den lombarder ghesent van Zerixce mit mijns heren brieven tot Machelen met enen brieve, open beseghelt met mijns heren seghel ende des Raets ende der steden van Zelant, van voirwaerden om financie van 5000 ouder scilden; ghegheven him te teerghelde 8 mottoen, maken 18 s. 8 d. gr. – *Ibidem f. 25.*
- Opschrift uit de rekening van Renger Willemansz., rentmeester van Bewesterschelde, over 10 oktober 1361-27 maart 1363 (verloren gegaan in 1940):*
 [Ontvangst] van den zes groote van den ghemete die minen here ghegheven waeren tot Cats des donresdaghes na Meydach int jaer Ons Heren 1300 twee ende tsestich, ende die men daerna innede tote uitgaende oegheste [31 augustus] int selve jaer, ende daer mins

heren mannen huer vry of behielden: 11.562 lb. 7 s. 9 d. ob. torn. – NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786.

- 140 1362 JUNI 30-JULI 1, GOUDA
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 295. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen door Jan van Blois en gewijd aan het bestuur van de graafschappen na het vertrek van hertog Albrecht buitenslands, werden de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen.
- 141 1362 OKTOBER 11-19, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I nr. 300. Op deze dagvaart waren de steden van Holland en Zeeland bijeen. Zij verzonden namelijk een brief aan Jan van Blois met het verzoek tijdelijk in de graafschappen te blijven.
- 142 1363 APRIL 8, ZEELAND¹
e Opschrift uit de rekening van Renger Willemansz., rentmeester van geheel Zeeland, over 9 juli 1363-11 april 1366 (verloren gegaan in 1940):
 [Ontvangst] van den tien d. gr. van den ghemete Beoesterscelt in Zeelant die minen here hertoghe Aelbrecht ghegheven waerde, vrye ende al gheldende bi der breedte van den lande des zaterdaghes na sinte Ambrosijsdach [8 april] anno 63. Ende men innede die een helft des sonnendaghes na Onser Vrouwendach nativitas [8 september] anno predicto ende die ander helft tot Onser Vrouwen lichtmisse [2 februari 1364] daerna: 16.432 lb. 16 s. 5 d. ob. torn. – NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 304.
- ¹ Hertog Albrecht verbleef op 5 april in Zeeland (NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 304) en op 9-10 april in Geervliet (NA, AGH 1624, f. 5v). Zowel Middelburg, Kats als Zierikzee zijn dus mogelijk als plaats van vergadering.
- 143 1363 JULI 5-10, HALLE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 304. Op deze dagvaart waren in elk geval li consauls van de drie landen Henegouwen, Holland en Zeeland aanwezig. Het onderwerp van bespreking was misschien een ambassade naar Engeland.
- 144 1363 JULI 23-24, ROTTERDAM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 305. Op deze dagvaart toonde Jan van Blois zijn akte van het stadhouderschap van Holland en Zeeland aan de raden en steden van die landen. Twee met name genoemde Zeeuwse edelen verkeerden in het gezelschap van Jan van Blois.
- 145 1363 DECEMBER 7, ZIERIKZEE
N.B. De 'heer' van wie in de volgende tekst sprake is, is Jan van Blois, tijdelijk gouverneur van Holland en Zeeland. Hertog Albrecht verbleef in Beieren.
c Item des dinxdaghes op sinte Nyclaisavond [5 december] voeren van mijns heren [van Blois] weghen her Jan van Langheraec, her Aelbrecht [van Merten] ende Jan van Bueren hem X^{den}, overmids Wilhelmus ende Jacob die missagier, van Dordrecht te Zeerixee waert op eene dachvaert die de Raet ende steden van Zeelant daer hebben souden des naesten donredaghes [7 december], omdat si minen here nernstelic versocht hadden te comen of te senden; verteerden, VII daghe uutsijnde, overmids coste die her Jan van Langheraec ende

Jan van Bueren deden Tordrecht comende, daer II nachte legghende ende hoerre perde cost in Papendrecht enen dach ende II nacht staende, ende overmids sciphuere ghins ende weder, aenbrocht bi heren Aelbrecht ende Wilhelmus, 35 lb. 20 d. – *NA, Graven van Blois nr. 39, f. 45.* – *Druk: De Lange van Wijngaerden I, p. 243.*

- e *Van 20-23 december werd op initiatief van Jan van Blois te Gouda een dagvaart gehouden, waarvoor hij de raden en steden van Holland opriep (Dagvaarten Holland, I, nr. 313). Als resultaat van deze bijeenkomst reden twee raden van Jan op 27 december naar Henegouwen, daer men van slands weghen van Zeelant oec doe sende, om te toeghen wes die lande van Hollant ende van Enghelant wederbrocht was bi denghenen die daer van der III lande weghen ghesent waren¹. Een dag eerder werd een bode gezonden naar Zierikzee naar Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland, met de opdracht voor deze om brieven van hertog Albrecht uit Beieren, waarin de hertog de geruchten ontkrachtte dat hij zijn rechten op de drie landen zou willen verkopen aan de koning van Engeland, in Zeeland bekend te maken. Op dezelfde dag werden de raden en steden van Zeeland op de hoogte gebracht van de dagvaart in Gouda:*

Item 6 boden ghesent up sente Stevensdach [26 december] an alle mijns heren raed ende steden van Zeelant omme te laten weten wat ter Goude in den Raet overeenghedraghen was van der zake van Engheland; hemlieden ghegheven 7 s. gr., valent in tor. 4 lb. 4 s. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Renger Willemansz., rentmeester van geheel Zeeland, over de periode 9 juli 1363-11 april 1366: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 786.*

1 Zie hiervoor nr. 143.

- 146 1364 APRIL 25, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 316 (en nr. 315). Een voor begin april uitgeschreven dagvaart van de drie landen te Geertruidenberg is niet doorgegaan. Op 25 april kwam in die stad wel de verklaring tot stand waarin de baanrotsen, ridders, knapen en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland te kennen gaven dat Philippa van Henegouwen, vrouw van koning Edward III van Engeland en zuster van wijlen graaf Willem IV, geen rechten had op de graafschappen of op een deel daarvan.
- 147 1364 JULI 2-5, HAARLEM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 317. Op deze dagvaart had Jan van Blois aanloop van onder meer de schepenen van Zierikzee en twee met name genoemde Zeeuwse edelen.
- 148 1364 SEPTEMBER 23, SCHIEDAM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 322. Op deze dagvaart waren de raden en steden van Holland en Zeeland ontboden.
- 149 1365 APRIL 19, MIDDELBURG
Vgl. ook Dagvaarten Holland, I, nr. 324.
- a *Item des dinxendaeghs in die Paschedaghe [15 april] waren ghesent van der stede weghen die beliou, Jan Martijnssone, Pauwels Domaessone ende Pieter Lauwaerd wel mit XXIII ghesellen ende camen mi minen here uter Haghe in Hollant tot Zerixzee; aldaer beval mijn here die hertoghe den beliou, Jan Martijnssone ende Pauwels vors. bi hem te bliven, ende*

waren uut wel XIII daghe onder, voren ende na; bi hem te coste 10 lb. 9 s. 4 d. gr., facit 251 lb. 4 s.

Item des wonsdaeghs vor Meyedach [30 april] waren ghesent van der stede wegghen tot minen here te Zerixzee Baselis Blankert ende Pieter Lauwaerd; bi hem te cose bin V daghen 42 s. 4d. gr., facit 50 lb. 6 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1365-1366. – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 131.*

- c Item des saterdaeghs daerna [na Paasdag, 19 april] heren Janne van Haemsteden ghesent^a VIII stoop wijns, die stoop van 20 sterling, facit 5 lb. 6 s. 8 d.
Item up denzelven dach heren Arnoude van Cruninghen, den goeden luden van Zerixzee, here Boudin van Reymerswale ende Lamsijn den Hont, enen scepene van Brugge, elken van hem vieren ghesent IIII stoop wijns, die stoop van 20 sterling, facit 10 lb. 13 s. 4 d. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1365-1366. – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 113.*

a = gescent, *geschonken*.

150 1365 JUNI 2, MIDDELBURG

- c Item des maendaeghs daerna [na Pinksterdag, 2 juni] heren Janne van Haemsteden, heren Gheraert van der Maelsteden, Olard Pieterssone, den scoutate van Zerixzee ende den goeden luden van Zerixzee ghesent elken IIII stop wijns, die stoop van 20 sterling, facit 10 lb. 13 s. 4 d. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1365-1366. – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 113.*

151 1365 AUGUSTUS 2-15, UTRECHT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 325. Uit Hollandse bronnen is deze dagvaart niet bekend.

- c Item up den anderen dach van oegstmaent [2 augustus] meester Jacop Boudinssone ende Pieter Lauwaerd ghesent van der stede wegghen tot minen here in Hollant ende vort tot Utrecht, daer alle mijns heren steden vergadert waren; bi hem te coste bin XIII daghen 3 lb. 17 s. gr., facit 92 lb. 8 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1365-1366. – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 131.*

152 1365 NOVEMBER 23, REIMERSWAAL

- b Item up denzelven dach [18 november] avens daerna, doe die rentmeester hier boven zat bi den ghesellen ende toechde van eenre dachvaert die te Reymerswale wesen zoude ende ander zaken van mijns heren ghestande, te coste 3 lb. 9 s. – – –

Item des donredaeghs avens daerna [20 november], doe Baselis [Blankert] ghevoecht was te varen te Reymerswale ter dachvaert, te coste 40 s. – – –. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1365-1366. – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 121.*

- c Item up sinte Clementsdach [23 november] was ghesent van der stede wegghen Baselis Blankert te Reymerswale, daer die Raet van Zeelant vergadert was; bi hem te coste 30 lb. – *Ibidem. – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 132.*

- d Item up sinte Katrinendach [25 november] avens, doe Baselis zine botscap dede van der reysen te Reymerswale, te coste 3 lb. 9 s. 4 d. – *Ibidem. – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 121.*

- 153 1366 FEBRUARI 22-24, SINT-MAARTENSDIJK
 c Item up sinte Pietersdach in Zille [22 februari] waren ghesent van der stede weggen ter dachvaert in Sinte Martijnsdijc Baselis [*Blankert*] ende Pauwels Domaessone mit haren gheselscepe; te coste bin III dagen 29 s. gr., doet in paymente 34 lb. 16 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1365-1366*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 132.
- 154 1366 MAART 21, GENT
 Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 327*. *Uit Hollandse bronnen is deze dagvaart niet bekend*.
 c Item des saterdaeghs daerna [na sinte Gheertruden dach, 21 maart] Wouter Janssone ende Pieter Janssone ghesent te Ghent ter dachtvaert, daer men daechdincde tusschen minen here ende den grave van Vlaendren; bi hem te coste 36 s. 4 d. gr., facit ...^a – *Burgemeestersrekening Middelburg 1365-1366*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 132.
 a *Bedrag niet ingevuld*.
- 155 1366 APRIL 18-23, GEERTRUIDENBERG
 Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 328*. *Deze dagvaart van de drie landen was gewijd aan de geschillen tussen hertog Albrecht en de hertog van Brabant*.
 c In den eersten, des saterdaeghs na sinte Tyburtiusdach [18 april] waren ghesent van der stede weggen ter dachvard te Sinte Gheertrudenberghe Abbe Lamszone ende Pieter Janszone te paerde mit III parde, ende waren VII daghe uut, ende elc van hem beeden hadde 4 s. gr. sdaeghs, facit 67 lb. 4 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 185.
 d Item des donredaeghs daerna [23 april], doe Abbe Lamszone ende Pieter Janszone hare botscap daden van der reyse in Sinte Martensdijc^a, te coste 48 s. 8 d. – *Ibidem*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 169.
 a *Aldus editie (en hs.?) in plaats van Sinte Gheertrudenberghe?*
- 156 1366 NA JUNI 25, DEN HOUT (GEERTRUIDENBERG)
 b Item des anderdaeghs na sinte Jansdach [25 juni], doe men uitgaf enen openen brief dat dieghene die scade ghenomen hadden in Brabant varen zouden ten Houte ter dachvaert, te coste te wine, brode, biere, maren ende pensen 48 sc. 8 d. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 171.
- 157 1366 OKTOBER 27, KATS
 b Item des maendaeghs nuchtens daerna [26 oktober], doe men ghemeenlike hier boven vergaderde om bi minen here te gane, daer hi scepenen omboden hadde ende begheerde dat men twee ghesellen voeghen zoude hem te voerne te Cats, te coste 38 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 174.
 e *Opschrift uit de rekening van Renger Willemansz., rentmeester van geheel Zeeland, over 11 april 1366-maart 1369 (verloren gegaan in 1940): [Ontvangst] van den 12 d. grote van den ghemete die minen here ghegheven waren tot Cats uppe sente Symon ende sente Judenavond [27 oktober] int jaer Ons Heren 1300 zes ende*

tsestich, ende daer die heerscapen huer vrij of behelden: 3732 lb. 14 s. 2 d. ob. gr. 8 miten.
– *NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 306.*

158 1366 NOVEMBER 24-26, SINT-MAARTENSDIJK

b Item up denzelven dach [23 november] avens, doe Baselis [*Blankert*] ende Pieter Janszone ghevoeght waren te vaerne in Sinte Martijnsdijc ter dachvard, daer men antierde van der reyse van Scoonrelant, te coste 57 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 176.*

c Item up sinte Katrinenavent [24 november] waren ghesent van der stede weggen ter dachvaerd in Sinte Martijnsdijc, daer men tracteerde van der reyse van Scoone; bi hem te coste bin III daghen, elken drie s. gr. sdaeghs, facit 21 lb. 12 s. – *Ibidem. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 186; HUB IV p. 81 noot 1.*

d Item des donredaeghs avens daerna [26 november], doe Baselis [*Blankert*] ende Pieter Janszone hare botschap deden van der reyse in Sinte Martijnsdijc ende zi oec in scriften brochten dieghene, die Heynkijn Woutermanszone bedraghen hadde, bi beliou ende scepenen te coste 4 lb. 7 s. – *Ibidem. – Druk: alsvoren.*

159 1366 DECEMBER 1-6, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 330. Uit Hollandse bronnen blijkt alleen dat Jan van Blois verhinderd was op deze dagvaart, waarvan het onderwerp niet bekend is, aanwezig te zijn. Tijdens of kort na deze dagvaart, op 6 december, werd de akte opgesteld waarin hertog Albrecht zijn vrouw Margaretha van Brieg lijftochtte. De oorkonde werd medebezegeld door edelen en steden uit Holland en door vijf met name genoemde ridders uit Zeeland en de steden Middelburg en Zierikzee.

b Item des sondaeghs avens daerna up sinte Andriesavent [29 november], doe Baselis [*Blankert*] ende Pieter Janszone ghevoecht waren te varen bi minen here ter dachvard in den Haghe, te coste bi beliou ende scepenen 3 lb. 4 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 176.*

c Item waren ghesent up die reyse van der stede weggen Baselis [*Blankert*] ende Pieter Janszone te vaerne in den Haghe, daer mijn here II ghesellen ter dachvaerd omboden hadden, ende waren wechghetrect ende hadden een scip ghehuurt ende fetaelge daerin ghedaen, ende om des quwaets weders wille moesten zi wederkeren; bi hem te coste 8 s. gr., facit 9 lb. 12 s.

Item des dinxendaeghs avens daerna [1 december], doe men antierde van minen here ene lettere te zenden overmids dat Baselis ende Pieter vors. om des quwaets weders wille niet bi hem comen en mochten, te coste 50 s. 4 d.

Item des wonsaeghs daerna Meeus, der stede knape, mit eenre letteren van onsculde ghesent in den Haghe tot minen here, omdat die vors. ghesellen niet ter dachvard comen en consten van den wedren, ghegheven tsinen coste 3 motoene, facit 7 lb. 16 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 176 en 177.*

d Item des sondaeghs avens daerna [20 december], doe men hier boven antierde – – – ende oec die rentmeester [*Renger Willemansz.*] hier boven cam ende hi toechde van dat in den Haghe ter dachvard gheantierd was, te coste bi beliou ende scepenen 4 lb. 15 s. – *Ibidem. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 177.*

160 1366 DECEMBER 29-31, SINT-MAARTENSDIJK

b Item des sondaeghs avens in die Kersdaghe [27 december], doe men antierde van den poynten die die rentmeester toeghde ende men II ghesellen voechde bi heren Florens¹ te varen ter dachvard in Sinte Martijnsdijc, te coste 54 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 177*.

c Item des dinxendaeghs na Kersdach [29 december] waren ghesent van der stede wegghen in Sinte Martijnsdijc, daer men tracteerde van mir vrouwen van Beyerens duwarie, Wouter Janszone ende Pieter Janszone; bi hem te coste bin III daghen, elken 3 s. gr. sdaeghs, facit 21 lb. 12 s. – *Ibidem*. – *Druk: alsvoren p. 187*.

d Item des donredaeghs up den Nieuwe avent [31 december], doe ons ene lettere cam van der stede van Haemstelredamme ende Wouter Janszone ende Pieter Janszone hare botscap deden van dat zi in Sinte Martijnsdijc waren, te coste bi beliou, burghmeesters ende scepenen 4 lb. 14 s. – *Ibidem*. – *Druk: alsvoren p. 177*.

1 Van Borsele.

161 1367 JANUARI 31-FEBRUARI 11, DORDRECHT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 332. Uit Hollandse bronnen blijkt misschien alleen een ontvangst van de Zuiderzeesteden te Dordrecht. Op een dagvaart te Elbing op 11 juli 1367, gewijd aan de oorlog met Denemarken, was een afgevaardigde van Zierikzee aanwezig (Dagvaarten Holland, I, nr. 333). Van een vervolvergadering werden Zierikzee en Middelburg op de hoogte gehouden (idem nr. 334). Op 24 juni 1368 waren twee met name genoemde afgevaardigden van Zierikzee en een van Brielle aanwezig te Lübeck en op 6 oktober 1368 te Stralsund (idem nrs. 337 en 340), op 11 maart en 13 juli 1369 te Lübeck en op 21 oktober 1369 te Stralsund van Zierikzee en Brielle elk een afgevaardigde (idem nrs. 342-344). Deze Hanzebijeenkomsten waren eveneens gewijd aan de oorlog met Denemarken. Bij de bijeenkomst te Stralsund in mei 1370, waar de vrede met Denemarken werd gesloten (op 24 mei), waren twee afgevaardigden van Zierikzee en een van Brielle betrokken (idem nr. 346). De gedeputeerden van Zierikzee traden zeer waarschijnlijk mede op namens Middelburg en Arnemuïden, zoals ook het geval was op 30 november 1369 en 1 juli 1370 (idem nrs. 345 en 346). Bij de bespreking van de ratificatie van de vrede van Stralsund, aldaar op 27 oktober 1371, waren van Zierikzee en Brielle elk een afgevaardigde aanwezig. De ratificatie vond ook namens Middelburg en Arnemuïden plaats (nr. 355). Een gedeputeerde van Zierikzee was nog aanwezig op 25 mei 1371 en 25 juli 1374 te Stralsund en op 24 juni 1375, 12 maart 1385 en 1 maart 1394 te Lübeck (idem nr. 355 noot en nr. 428).

b Item up denzelven dach [30 januari] te vespertide, doe men den asijns vercochte ende Wouter Janszone ende Pieter Janszone ghevoeght waren te varen Tordrecht, te coste 24 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1366-1367*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 178*.

c Item des sondaeghs vor Onser Vrouwendach purificatio [31 januari] voeren Wouter Janszone ende Pieter Janszone van der stede wegghen te Dordrecht ter dachvaerd, daer men antierde van der reyse van Scoonen, ende vandane bi minen here in den Haghe; bi hem te coste bin XII daghen, daer elc van hem beeden elx daeghs of hadde 4 s. gr., facit 115 lb. 4 s. – *Ibidem*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 177*.

d Item des saterdaeghs nuchtens daerna [13 februari], doe Wouter Janszone ende Pieter Janszone hare botscap daden van dat zi te Dordrecht waren ende vort in den Haghe, te

coste te brode ende clareyde 50 s. – *Ibidem.* – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 179.

162 1368 TUSSEN AUGUSTUS 6 EN SEPTEMBER 17, HALLE

Vgl. *Dagvaarten Holland, I*, nr. 339. *Van deze dagvaart van de drie landen Henegouwen, Holland en Zeeland is niet meer dan een incidentele vermelding bekend.*

163 1369 OKTOBER 21, THOLEN

b Item des donredaghes na Victoris [*11 oktober*] ghesent Ghijskin Meinsen neve van Scoenhoven mit mijns heren [*van Blois*] brieven te Zeelant waert an die heren van der Veer ende van Everinghen, heren Willam den Vriesen, an theerscap van Reymerswale, heren Janne van Haemsteden, heren Heinric van den Abeele, den here van Sint Martijnsdijc, an die steden van Middelborch ende van Zerixee ende an anders ridderen ende knapen in Zeelant, roerende dat si bi minen here¹ ter Tolne comen wouden des sonnendaghes na sinte Lucasdach [*21 oktober*]; hadde, VII daghe uutsijnde eer hi weder ter Tolne quam, overmids 22 s. 8 d. die hi rekende vervaren, 46 s. 8 d. – – –. – *NA, Graven van Blois nr. 45, f. 85v.*

c Van der reise die mijn here in Zeelant dede.

Dit sijn coste die mijn here [*van Blois*] ende sine lude deden op ene reise in Zeelant, van des vridaghes XVIII daghe in october dat hi daerwaerts porrede tot des vridaghes op Alrezielendach dat sijn lude weder thuis quamen. Ende voer mijn here des voirsz. vridaghes, XVIII daghe in october², van Scoenhoven vroech ende quam des avonds luttel na der zonnen ter Tolne, mit hem die borchgrave van Montfoerde, her Jan van Langheraec, her Ghisebrecht sijn soen, her Claes van der Merwede, Roever van Montfoerde, her Aelbrecht [*van Merten*], Jan ende Goodscalc van Brakel, Alaert van Vauderic, Herman de barbier ende mijns heren ambochtslude ende knechte van sijnre herberghe, alle die men tScoenhoven ombereen mocht. Ende bleef mijn here selve ter Tolne tot des naesten dinxdaghes toe, dat hi vandane voer mit cleenen ghesinde om bi hertoghe Aelbrecht te trekken; ende voeren mit hem Goodscalc van Brakel, Alaert van Vauderic, Ghisebrecht Muelnaers f., Sarrasin ende Jacob uter coken, anders bleven alle sine lude ter Tolne tot Alreheilighendaghe toe, dat si vandane porreden. Ende des saterdaghes ende sonnendaghes op der XI^M Maghedonavont ende dach ende oec des manendaghes [*20-22 oktober*] waren ter Tolne bi minen here, die mijn here daer ghebeden hadde te comen, die heren van der Veer, van Everinghen, van Reymerswale, van Sinte Martijnsdijc, van den Oestende ende andere van den ridderen ende knapen uut Zeelant, van der steden rade van Middelborch ende Zerixee, her Jan van Culenborch, de rentmeister van Zeelant ende anders deel goeder lude; ende overmids dattet bestant³ uutghinc des donredaghes na der XI^M Maghededach, soe waren ter Tolne ghecomen legghen veel van mijns heren ondersaten die hi heeft overal in Zeelant, soe dat men ter Tolne alle den voirsz. tijd uut groten cost ende aenval hadde. Ende was daer meest al uut de here van der Veer, her Claes van Reymerswale, her Jan van Culenborch, Jan van der Creke ende andere. Ende was op de voirsz. reise verteert binnen der tijd voirscreven – – –. – *Ibidem f. 66v.*

1 Jan van Blois.

2 18 oktober viel in 1369 op een donderdag.

3 Vermoedelijk met de heer van Bergen op Zoom.

164 VOOR 1370 AUGUSTUS 19

e *Albrecht, hertog in Beieren, ruwaard van Henegouwen en Holland, belooft burgemeesters,*

schepenen, raad en gemeenten van Middelburg en Zierikzee en Renger Willemansz., rentmeester van Zeeland, schadeloos te houden voor een bedrag van 24.000 zware Boheemse of Hongaarse guldens. Hij geeft hun hiervoor de bede over, die ons onse ghetrouwe manne van Zeelant ghegheven hebben, welke bestaat uit een heffing van zes plackemewen van het gemet in geheel Zeeland en wel totdat de som is voldaan.

Ghegheven tot Canoit tsmenendaghes na Onser Vrouwendach assumpcio int jaer Ons Heren MCCC ende tseventich. – *Origineel: GA Schouwen-Duiveland, Oud stadsarchief Zierikzee, Charters nr. 65.*

165 1371 NA APRIL 24, DORDRECHT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 351. Op 24 april werden de steden van Holland en Zeeland ervan op de hoogte gesteld dat te Dordrecht een essay van de munt zou plaatsvinden.

[166 1371 JULI]

N.B. Het is niet bekend of de verzending van deze brieven een relatie met een dagvaart heeft.

- b* Item Pierkijn Ackerman ghesent mit mijns heren brieve an den rentmeester van Zeelant ende an die steden van Middelborch ende van Zierixee; ghegheven 1 dubbele mottoen, f. 1 scilt 9 placken. – *NA, AGH nr. 1229, f. 68.*

167 1371 DECEMBER 10, KATS

- e* *Opschrift uit de rekening van Renger Willemansz., rentmeester van geheel Zeeland, over 25 mei 1372-1 oktober 1374 (verloren gegaan in 1940):*

[Ontvangst] van den eersten 6 d. gr. van den ghemete van den 12 d. gr. van den ghemete die minen geduchten heere hertoghe Aelbrechte ghegheven waren tot Cats des woensdaghes na Onser Vrouwendach conceptio [10 december] anno 71 bi der breede van den ambochte, vri leen ende al mede gheldende; ende beooster Ieerzeke in Zuutbeveland te halven ghelde, daer die dach van betaelne of was des sondaghes vor uutghaende meye int jaer Ons Heren 1372: 2.488 lb. 19 s. gr. 5 miten. Idem voor de tweede helft, vervallen op de zondag vóór 1 oktober 1372 [26 september]: 2.446 lb. 8 s. 2 d. gr. 2 miten. – NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 310.

[168 1372 MAART 10]

N.B. Het is niet bekend of de verzending van deze brieven een relatie met een dagvaart heeft.

- b* Item upten X dach van maerte Pieter Brouwer ghesent mit mijns heren brieven an alle den steden van Zeelant; hem ghegheven 18 placken.
Item I anderen bode ghesent mit mijns heren brieven an den Raet van Zeelant; hem ghegheven 18 placken. – *NA, AGH nr. 1229, f. 70v.*

169 1372 SEPTEMBER 8-9, HEUSDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 358. Voor deze dagvaart, waarvoor ook de hertog van Gulik werd uitgenodigd, werd, naast de raden en vier hoofdsteden van Holland, ook de Raad van Zeeland opgeroepen.

170 1373 JANUARI 19, GEERTRUIDENBERG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 359*. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden, naast enkele Hollandse edelen, ook de rentmeester van Zeeland en de steden Zierikzee en Middelburg opgeroepen.

[171 1373 FEBRUARI 6]

e 6 februari¹. – Hertog Albrecht van Beieren, ruwaard van Henegouwen en Holland, schenkt (in lijftocht) juwelen en kleinodiën aan zijn vrouw Margaretha van Brieg. Medebezegeld door edelen (leden van de Raad). – Afschr. (gelijkt.): NA, AGH nr. 33 (fragment).

Een post in de rekening van Renger Willemansz., rentmeester van geheel Zeeland in de periode 25 mei 1372-1 oktober 1374 en rentmeester van Beoosterschelde in 1 oktober 1374-11 maart 1377, verloren gegaan in 1940, geeft gegevens over de bezegeling door de Zeeuwse edelen in de Raad:

Item in die Paesschedaghe [week van 17 april] anno 73 uut Middelburch eenen bode ghezend an her Boudine van Reymerswale, her Aernde van Cruninghen in Z uutbevelant ende her Heinrike van Borselen tot Baerzeele mit eenen brieve hemluden te doen bezeghelen, die mijn here mit zinen ghemeenen rade van Hollant ende van Zeeland bezeghelt hadde, houdende van ghiften als van juweelen, cleederen ende anderen zaken haer te blivene na mijns heren doot, dat zine mede bezeghelen zouden; hem ghegheven 4 s. gr. – NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786, p. 312.

Op 18 oktober 1373 werd om dezelfde reden een bode aan de heer van Haamstede gezonden (ibidem).

¹ Geen plaats van uitvaardiging vermeld. Hertog Albrecht verbleef in Geertruidenberg.

172 1373 MEI 28-JUNI 2, SCHIEDAM

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 362*. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden, naast de Raad en steden van Holland, ook die van Zeeland opgeroepen.

b Item up den XXVII^{sten} dach van meye, doe men ghesellen nam te Sciedamme te vaerne bi mijns heren briefve, te coste 3 lb. 16 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1373-1374 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 221.

c Item des saterdaghes daerna [vermoedelijk 28 mei] Olaerd Hughenzone ende Baselis [Blankert] ghesent te Rotterdamme^a, daer mijn heere zinen Raet van Hollant ende van Zeeland omboden hadde; om der stat wille bi hem te coste van VI daghen, elc coste 4 s. gr. sdaghes, facit 57 lb. 12 gr. – *Ibidem*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 222.

^a Aldus editie en vermoedelijk hs.

173 1373 JUNI 11-16, HOLLAND

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 363*. Van deze dagvaart zijn uit Hollandse bronnen geen gegevens bekend.

c Item up sinte Odolfsavent [11 juni] Jan Martinssone ende Gillis Pieterssone ghesent in Hollant ter dachvaert, daer alle die steden vergaderden; bi hem te coste bin VI daghen, elken 4 s. gr. sdaghes, facit 57 lb. 12 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1373-1374 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 222.

- 174 1373 JUNI 17-24, HALLE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 364: dagvaart van de drie landen Henegouwen, Holland en Zeeland, waar in elk geval ook afgevaardigden van Middelburg aanwezig waren. Onderwerp van bespreking waren onder meer de toestand van graaf Willem V en zaken betreffende Holland.
- c Item des ander daghes na Sacramentsdach [17 juni] voeren Jan Martijnssone ende Gillis Pieterssone ter dachvard te Halle, daer mijn here zyne steden omboden hadde; bi hem te coste bin VIII daghen, elc 4 s. gr. sdaghes, facit 76 lb. 16 s. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1373-1374 (verloren gegaan in 1940).* – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 222.
- 175 1373 JUNI 27-JULI 2, DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 365. Uit Hollandse bronnen zijn geen nadere gegevens over deze dagvaart bekend. Wel werden op 30 juni door hertog Albrecht brieven verzonden (vanuit Le Quesnoy in Henegouwen) aan de steden van Holland, aan Middelburg en Zierikzee en aan de rentmeester van Zeeland over de waardijn van de munt.
- c Item des maendaghes na sinte Jansdach [27 juni] Pieter Pieter Hughensoons ende Wouter Janssone ghesent om tpayments wille ter dachvaert te Dordrecht; bi hem te coste bin VI daghen 48 s. gr., facit 57 lb. 12 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1373-1374 (verloren gegaan in 1940).* – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 222.
- 176 1373 SEPTEMBER 21, KATS
N.B. Het onderwerp van deze dagvaart was vermoedelijk het vragen van een bede; begin september vroeg hertog Albrecht op diverse plaatsen in Holland om een bede (Dagvaarten Holland, I, nrs. 368-370).
- b Item up sente Lambrechtsavonde [16 september] uuter Haghe Crayken ghesent an den rentmeester van Zelant ende an anders mijns heren rade mit brieve, roerende dat men mijns heren manne te Cats virgaderen soude; him ghegheven 2 s. 3 d. gr. – *NA, AGH nr. 1232, f. 109v.*
- c Item up sente Matheeusdach [21 september] waren ghesent Pieter Pieter Hughensone ende Clays Bertelmeeussone te Cats, daer mijn here zine mannen ende steden omboden hadde; bi hem te coste 26 lb. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1373-1374 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 222.
- 177 1373 OKTOBER 29-NOVEMBER 9, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 371. Op deze dagvaart vergaderden raadsheren en grafelijke functionarissen, onder wie de rentmeester van Zeeland, met de Raad van de bisschop en met de stad Utrecht. Ook de steden waren vertegenwoordigd:
- c Item waren ghesent van der stede weghen Olaerd Hughensone ende Wouter Janssone up Alreheyligenavent [31 oktober] te Sinte Ghertrudenberghe ter dachvaert, daer mijn heere zine steden omboden hadde ten dachdinghen jeghen den bisscop van Utrecht; bi hem te coste bin X daghe elc 2 scilden sdaechs, facit 96 lb. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1373-1374 (verloren gegaan in 1940).* – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 222-223.
- 178 1374 JANUARI 7-16, DEN HAAG
c Item des saterdaghes na Dertiendach [7 januari] Pieter Pieter Hughensoons sone ende

Olaerd Hughesone ghesent bi mijns heren brieven in den Haghe ter dachvard; bi hem te coste bin X daghen 96 lb. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1373-1374 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 223*.

- d Item des sondaghes avens daerna [15 januari] doe Pieter Hughesoons sone ende Olard Hughesone botschap deden van dat si in Hollant ghevaren waren ter dachvaerd, te coste 3 lb. 13 s. – *Ibidem*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 222*.

[179] 1375 FEBRUARI 28, MIDDELBURG]

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 380*. *Het huwelijkscontract tussen Willem, oudste zoon van hertog Albrecht, en Marie, oudste dochter van koning Karel V van Frankrijk, wordt op verzoek van Albrecht medebezegeld door met name genoemde edelen en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland (zes edelen en Middelburg en Zierikzee)*.

[180] 1375 MAART 21, SCHOONHOVEN]

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 381*. *Het vredesverdrag van hertog Albrecht met de bisschop en de stad Utrecht wordt medebezegeld door met name genoemde edelen en steden van Holland en Zeeland (twee edelen en Middelburg en Zierikzee)*.

181 1375 NA OKTOBER 9, ROTTERDAM

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 382*. *Voor deze dagvaart, gewijd aan het bevrijden van de stromen in Gelre, werden de steden van Zeeland, Amstelland en Waterland opgeroepen*.

182 1376 MEI 17-24, GEERTRUIDENBERG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 386*. *Voor deze dagvaart riep Margaretha van Brieg vanuit Henegouwen enkele edelen en steden van Holland op. Middelburg was aanwezig:*

- c Item up denzelven dach [17 mei] waren ghesent van der stede wegghen ter dachvard te Sinte Ghertrudenberghe, daer mijn here zinen Raet ende steden omboden hadde, Wolfard van der Hoghe ende Heynric Crabel; bi hem te coste van VIII daghen 7 lb. 5 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1376-1377 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 226*.

183 1376 AUGUSTUS 2, THOLEN

- c Item waren ghesent van der stede wegghen Clays Bertelmeussone ende Jan Martinssone des anders daechs na Petri [2 augustus] ter Toelne, daer die grave van Bloys hadde doen bidden te comen den Raet ende steden van Zeelant; bi hem te coste 4 lb. gr. 19 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1376-1377 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 227*.

184 1377 FEBRUARI 21-MAART 1, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 389*. *Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen*.

- c Item des saterdaeghs up sinte Pietersavent cathedra [21 februari] voeren van der stede wegghen Clays Bertelmeussone ende Baselis Blanckert in den Haghe, daer mijn here II scepenen omboden hadde ende daer alle die Raet van Hollant ende van Zeelant omboden

was; bi hem te coste bin IX daghen 6 lb. 11 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1376-1377 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 227.

- [185 1377 APRIL 7]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 391. Het huwelijkscontract tussen Catharina, dochter van hertog Albrecht, en Willem van Gulik, hertog van Gelre, wordt op verzoek van Albrecht medebezegeld door met name genoemde edelen en steden van Holland en Zeeland (zeven ridders en de steden Zierikzee, Middelburg, Brielle, Westkapelle, Vlissingen en Reimerswaal).
- 186 1377 JULI 8-11, HALLE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 392. Op deze dagvaart heeft hertog Albrecht zijn raden en steden van Holland en Zeeland ontboden. Op 10 juli deed Albrecht in Halle uitspraak in een geschil tussen Middelburg en Zierikzee over de rechtspraak.
- 187 1377 NOVEMBER 22, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 393. Volgens het verslag van deze dagvaart waren de raden en steden uit Holland aanwezig en een deel van hen uit Zeeland. Volgens de opsomming van de aanwezigen waren dat de heer van Veere en rentmeester Renger Willemszoon.
- 188 1378 FEBRUARI 14-20, DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 400. Op deze dagvaart waren de raden en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland aanwezig. Onderwerp van bespreking waren diverse zaken betreffende het landsbestuur, zoals de munt en tolrechten.
- 189 1380 JANUARI 8-10, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 407. Voor deze dagvaart werden de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen. Onderwerp van bespreking was vermoedelijk het geschil over het stapelrecht tussen Dordrecht en de andere steden. Hertog Albrecht deed op 10 januari met zijn raden (onder wie vijf met name genoemde Zeeuwen) in deze zaak een uitspraak ten gunste van Zierikzee en Middelburg.
- 190 1380 JANUARI 22, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 408. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking onbekend is, werden de geestelijkheid (de 'papen') uit Zeeland en de abten, provisors en kloosteroversten van Holland opgeroepen.
- 191 1380 JANUARI 29, KATS
e In de rekening van heer Frank van Borsele, rentmeester van Bewesterschelde, over 11 december 1381-16 april 1382, en van geheel Zeeland, over 16 april 1382-31 mei 1384 (verloren gegaan in 1940), wordt de ontvangst van een bede van 12 d. groten van het gemet verantwoord, waarvan de vervaldata 11 november 1380 en 11 november 1381 waren. Deze bede was te Kats geconsenteerd (NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786). Op 29 januari 1380 maakte hertog Albrecht vanuit Bergen op Zoom een tocht naar Kats; wij gaan ervan uit dat voornoemde bede toen is geconsenteerd.

- 192 1380 NA MEI 11, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 409. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden, naast de steden van Holland en de raden (onder wie Frank van Borsele), ook Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en de beide rentmeesters van Zeeland opgeroepen.
- 193 1380 SEPTEMBER 23, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 410. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden de steden en raden van Holland opgeroepen. Dat moet ook gebeurd zijn voor de Zeeuwse steden:
 c Item des sondaechs na Mauritii [23 september] waren ter dachvaert in den Haghe Jan Martinssone ende Heynric Crabel, die ghaven mijns heren buttelgier 1 oud scilt, facit 3 s. 4 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1380-1381 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 228.
- 194 1382 DECEMBER 4, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 412. Voor deze dagvaart, misschien gewijd aan een bespreking van de verdediging van de grenzen van Henegouwen, werden, naast de raden en steden van Holland, ook vier Zeeuwse raden en de steden Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal opgeroepen. Ook de steden van Henegouwen zijn aanwezig geweest.
- 195 1383 JULI 12, MONS
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 418. Voor deze dagvaart van de drie landen werden vanuit Henegouwen de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen. Onderwerp van bespreking was de inval van de Engelsen in Vlaanderen.
- 196 1383 NOVEMBER 8, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 421. Voor deze dagvaart, die eerst op 25 oktober in Geertruidenberg zou worden gehouden, werden de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen. Het onderwerp van bespreking is niet bekend.
- 197 1383 NOVEMBER 22, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 422. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen.
- 198 1384 MEI 10-19, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 424. Voor deze dagvaart, die was uitgeschreven voor Geertruidenberg maar door hertog Albrecht werd verplaatst naar Den Haag, werden de raden en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland opgeroepen. Het onderwerp van bespreking is niet bekend.
- 199 1385 FEBRUARI 7, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 427. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen.

- [200 1385 APRIL 6, HALLE]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 429. Voor deze dagvaart, die werd afgelast, werden de raden en steden van Holland en Zeeland (twee raden met name genoemd, en de steden Zierikzee, Middelburg en Reimerswaal) opgeroepen. Het onderwerp van bespreking is niet bekend.
- 201 1385 APRIL 11, CAMBRAI
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 430. Het huwelijkscontract van Willem van Beieren, oudste zoon van hertog Albrecht, met Margaretha van Bourgondië, oudste dochter van de hertog en hertogin van Bourgondië, graaf en gravin van Vlaanderen, werd medebezegeld door de edelen en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland (vijf met name genoemde edelen en de steden Middelburg en Zierikzee).
- 202 1385 JUNI 11, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 434. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp van bespreking niet bekend is, werden, naast de gerechten van de steden van Holland, ook Zierikzee, Middelburg en Reimerswaal opgeroepen.
- [203 1385 JUNI-SEPTEMBER]
e Item up denselven dach [18 juni] ghesent enen bode aen heren Raese van Borselen mit IIII scadeloes brieven, aen him, aen der stede van Middelburch, van Zerixee ende Reymerzwale, daer mijn here him in ghelooft hadde scadeloes te houden van 6000 oude scilden die si mit minen here ende voer minen here ghelooft hebben aen der lomberden hand van Bredae ende van Berghe aen den Zoem die si minen here gheleent hebben; him ghegheven 6 s. gr. – *NA, AGH nr. 1240, f. 128.*
 Item op denzelven dach [27 juni] Wybrant ghesent van Sinte Gheerdenberghe mit mijns heren brieven aen die drie steden van Zeelant om him te doen beseghelen mit minen here der lomberden brieven van der 6000 oude scilde, die de lomberde van Bredae ende van Berghe aen den Zoem minen here lienen soudentoter reyse die mijn here ende mijn vrouwen doen soudent bi hertoghe Vrederic¹ ende oec mit sproefsts^a ² brieven aen heren Rase [*van Borselen*] ende aen Tybus³ roerende van derselver sake; him ghegheven 5 gulden, f. 13 s. 1½ d. gr. – *Ibidem f. 129v.*
 Item op denselven dach [6 juli] tot Keynoit Wibrant ghegheven die hi him tafter gheteert hadde doe hi ghesent was van Sinte Gheerdenberghe aen den rentemeester ende III steden van Zelant om der financie wille van der 6000 oude scilde die de lomberden minen here lienen soudent, daer hi om wedercomen moste na den proefst tot Keynoit mits een huerpert dat hi tSinte Gheerdenberghe nam ende wederomme sende van Stienberghen, 4 gulden, f. 10 s. 6 d. gr. – *Ibidem f. 131v.*
 Item op denselven dach [27 september] in der Haghe betaelt Pieter Tetensoen, sproefsts^b knecht, ende hi verteert hadde in eenre reyse doe hi van Loven ghesent was in Zelant aen den rentemeester van Zeelant, aen die stede van Zelant ende aen Tybus om die lomberden brieve te bezeghelen van die financie van 12.000 oude scilde die [*die*] lomberden minen here op die tijt ghelient soudent hebben toter reyse van Amyens¹, daer hi uut op die reyse was XI daghe mit enen perde, des daghes 18 gr., f. 16 s. 6 d. gr. Item van scipvracht 33 gr., f. te samen 19 s. 3 d. gr. Vlaems. Item noch denselven Pieter betaelt van I reyse roerende van derselver zake die hi dede mit Tybus van Berghen in Henegouwen te Bruesel mits I huerpert dat Tybus hadde ende van dat pert wederomme te bringhen ende van coste 32 gr., f. te samen 21 s. 11 d. gr. Vlaems, f. 7 gulden 25 gr. Item van een coferkijn daer die brieve in lach 18 gr., f. 21 s. 11½ d. gr. – *Ibidem f. 144.*

Item uitgegeven ende betaelt van coste die Floris van Butland dede ende Pieter, sprost knecht, van teringhe, van sciphuere ende van waghenuere doen si voeren tot Zierixee ende tot Reymerswale om te doen bezeghelen mijns liefs heren brieven van der financien, 18 s. gr.

Item uitgegeven ende betaelt van cost van denselven brieven doen Floris vorscreven ende Copkijn Terybis^c knecht weder anderwarven voeren an die steden vorscreven om diezelve brieven te bezeghelen, want zi eerst niet te pontte ghemaect en waren, 11 s. 6 d. groot Vlaems fac. 10 s. 5 [d.] groot 11 miten. – NA, *Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 360 (afschrift uit de rekening van heer Raas van Borsele, rentmeester van Bewesterschelde, over 24 mei 1384-11 maart 1386, verloren gegaan in 1940).*

a *Hs.*: sproessts.

b *Hs.*: sproessts.

c *Lezing onzeker. Bedoeld is de klerk Tybus.*

1 Hertog Friedrich van Beieren (ca. 1339-1393) was een neef van hertog Albrecht. Op 13 juli 1385 huwde te Amiens Isabella, dochter van hertog Stephan III van Beieren (een oudere broer van Frederik) met koning Karel VI van Frankrijk. Hertog Albrecht en zijn vrouw waren bij dat huwelijk aanwezig (NA, AGH nr. 1240, f. 62v). Daar zullen zij hertog Frederik hebben ontmoet.

2 Willem Garbrantsz. van der Couster, proost van Mons.

3 Een grafelijke klerk.

204 1385 AUGUSTUS 7-9, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 435. Voor deze dagvaart werden de met name genoemde raden van Holland en Zeeland en de steden van Holland en Zeeland ('de drie stede' = Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal) opgeroepen. Zij moesten komen helpen raden in sulken zaken als men him tonen soude.

205 1385 AUGUSTUS 13, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 436. Voor deze dagvaart werden de (niet met naam genoemde) steden en raden van Zeeland en de raden van Holland opgeroepen. Zij moesten de ruwaard en zijn vrouw helpen raden in sulken saken als men him toghen soude.

206 1386 APRIL, KATS

e In de rekening van heer Klaas van Borsele, rentmeester van Beoosterschelde, over 6 april 1386-14 april 1388, en van Bewesterschelde, over 18 mei 1386-14 april 1388 (verloren gegaan in 1940), wordt de ontvangst verantwoord van een bede van 16 d. groten van het gemet van Bewesterschelde die minen here ghegheven waren tot Cats, daer vry leen ende al mede gaud, waarvan de vervaldata waren 1 oktober 1386 en 1 oktober 1387 (NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 315; opbrengst van Bewesterschelde 2761 lb. 13 s. 4 d. gr., van Beoosterschelde 1542 lb. 8 s. 5 d. gr. 13 miten). Albrecht verbleef van 11 maart tot 8 juni 1386 in Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal (NA, AGH nr. 1240 f. 67-68); in dit tijdvak zal hij ook in Kats zijn geweest. Volgens Heeringa, Rekeningen Henegouwsch-Beiersche tijdvak p. 89 werd de bede in april geconsenteerd.

207 1386 NA NOVEMBER 25, GEERTRUIDENBERG?¹

b Item op sinte Katrinendach [25 november] Coppijn, heren Jacobs² knecht plach te wesen, ghesent van der Haghe mit mijns heren brieven aen den rentemeester van Zeelant, die stede van Middelburch, die stede van Zerixzee, her Rase van Berselen ende her Nyclaes

van Cortekeen, om him te laten weten dat zi zonder vertrec bi minen heere comen zouden; him ghegheven 2 oude scilde, f. 6 s. 8 d. gr. – NA, AGH nr. 1241, f. 143v.

- 1 Hertog Albrecht vertrok op 26 november uit Den Haag, kwam die dag in Rotterdam aan en reisde de volgende dag via Dordrecht naar Geertruidenberg. Vandaar ging hij direct door naar Henegouwen (NA, AGH nr. 1241, f. 71v).
- 2 Heer Jacob Goedsot, geestelijke in dienst van hertog Albrecht.

208 1387 FEBRUARI 27, DEN HAAG

b Item des zonnendaghes na sinte Aechtendach [10 februari] enen bode ghesent van den Haghe mit mijns heren brieve aen mijns heren rade ende steden van Zeelant om him te laten weten dat si des woensdaghes na Groten Vastenavond [27 februari] bi minen here in den Haghe comen souden; him ghegheven 4 gulden, f. 10 s. 6 d. gr. – NA, AGH nr. 1241, f. 154v.

209 1387 APRIL 1, GEERTRUIDENBERG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 451. Voor deze dagvaart werden, naast de hoofdsteden en enkele raadsheren van Holland, uit Zeeland opgeroepen de rentmeester van Zeeland (Klaas van Borsele Albrechtsz.), de abt van Middelburg, heer Nicolaas [van Borsele] van Kortgene en de steden Middelburg en Zierikzee. Ook waren de raden van Bourgondië en Brabant aanwezig en die van Gelre uitgenodigd.

210 1387 APRIL 18, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 452. Voor deze dagvaart werden, naast de hoofdsteden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Reimerswaal, Middelburg en Zierikzee. Hun werd gevraagd ruwaard Albrecht te helpen raden in alrehande zaken, die hi him tonen soude.

211 1387 APRIL 21, BERGEN OP ZOOM

b Des woensdaghes na Gregorij [13 maart] anno LXXXVI so worden brieve ghescreven tot Keynoet van mijns heren weghe ende ghesent aen den rentmeester van Zeelant [Klaas van Borsele Albrechtsz.], her Claes van Kortkene, die stede van Middelburch, heren Rasen van Berselen, heren Hughe Bloc, dat si des sonnendaghes na Beloken Paeschen [21 april] tot Berghen aen den Zoem comen souden, want dan des hertoghen Raed van Borgonghen daer wesen sal om te spreken ende te ordineren onderlinghe van sulken ghebreke ende scade als die Hollanders ende Zeelanders ende die Vlaminghe van malcander gheleden hebben. Ende dat her Claes van Berselen, rentmeester van Zeelant, condighen soude overal in Zeelant dat so wie scade gheleden hadde van die Vlaminghe, dat si hoer ghebreke den rentmeester van Zeelant overgheven souden ende dat hi die ghebreke mit him op der dachvert soude brengen. Des ghelijcs so worden plackerden ghesent aen allen steden in Hollant dat si hore poerters ghebrec aen den Vlaminghen minen here bezeghelt souden senden, opdat mijns heren Raed die uut Hollant op der dachvert toghe, die ghebreke mit him voeren mochte. – NA, AGH nr. 195, f. 52.

Item op Onser Vrouwendach annunciacio [25 maart] enen bode ghesent van der Haghe mit mijns heren plackaerden aen die steden van Leyden, Hairlem, Alcmaer, Aemsterdamme, Medenblic, Hoerne ende anders aen allen steden binnen Noirthollant, om him te laten weten dat si allen hoer poerters ghebrec dat si opten Vlaminghen hadden in scrifte over minen here bezeghelt souden senden, wanter een dachvairt wesen soude ten Berghen aen den Zoem des zonnendaghes na Beloken Paeschen, daer des hertoghen Raet van Borgongen

ende mijns heren Raet vergaderen souden om naer dien ghebreke onderlinghe te ordineren dat enen yegheliken besceit gheschiede; him ghegheven wantet vul weder was ende hi him in anderen reysen tafter gheteert hadde, 7 s. gr.

Item opte zelve tijt enen bode ghesent mit mijns heren plackaerden tot Delf, Rotterdamme, Sciedamme, Vlaeringhe ende Dordrecht om derselver sake wille; him ghegheven 1 ouden scild, f. 3 s. 4 d. gr. – *NA, AGH nr. 1241, f. 157v.*

Item opten selven dach [18 april] Mees die Loghenaer ghesent aen Willem van Naeldwic om him te laten weten dat hi des sonnendaghes naestcomende ten Berghe aen den Zoem varen soude – – –. – *Ibidem f. 160v.*

- e* 26 april, Gent. – *In een brief van de heer van Grimbergen en van Gruuthuse, de deken van St.-Donaas en Zeger van Langemersch aan de kanselier van de hertog van Bourgondië vermelden zij dat zij avons esté a la journee ordinee et tenue a Bierghes sur le Zoem et avons la parlé et traitiet avoc les deputes du Consel de monseigneur le duc Aulbert; de dagvaart was verlengd tot 2 juni, men zal dan te Antwerpen bijeenkomen.*¹ – *Afschrift: (16e eeuw, na 1562) ADN Lille, B 1448, nr. 23.155 (= ADN, B 18.822, f. 84v).*

¹ Zie verder volgend nr. In een brief d.d. Den Haag 21 juli vermeldde hertog Albrecht onderhandelingen die op 25 juli te Antwerpen zouden plaatsvinden tussen zijn Raad en die van de hertog van Bourgondië (ADN Lille, B 1448, nr. 23.156 = ADN, B 18.822, f. 85). De voor 18 augustus te Bergen op Zoom vastgestelde dagvaart tussen beide Raden werd uitgesteld tot 17 november (NA, AGH nr. 195, f. 53).

211a 1387 MEI, REIMERSWAAL EN ZIERIKZEE

N.B. Dat deze vierschaar door hertog Albrecht zou zijn gehouden (Gosses, Rechterlijke organisatie, p. 235), is niet correct. De hertog is in het voorjaar van 1387 niet in Zeeland geweest.

- c* Item soe lach die burchgrave heer Clais van Borselen tot Reymerswale om die helpers in te winnen metten principalen, die myn here ghescat hadde omtrent meye 87, 24 dagen lanc, daer die burchgrave voers. elx daechs of hadde 10 s. gr.
Item gegeven heer Clais van Borselen als burchgrave van den helpers in te winnen van 27 dagen, dat hi tot Zerixee vierscare bezat om een yeghelic recht te doen, van sine helpers in te winnen, daer hi of hadde elx daechs 10 s. gr. . – *Druk: Gosses, Rechterlijke organisatie p. 236 naar de in 1940 verloren gegane rentmeestersrekening van Zeeland over het boekjaar 1386-1388.*

- e* Item ontfanghen van myns heren scattinge, die hi scattede van synre verboernisse, doe hi laetst in Zelant was; dat was omtrent meye anno 87. – *Druk: als voren p. 235 noot 5 naar idem.*

212 1387 JUNI 8-9, HEUSDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 454. Voor deze dagvaart, gewijd aan bemiddeling tussen Brabant en Gelre, werden, naast de raden en hoofdsteden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, de rentmeester van Zeeland [Klaas van Borsele Albrechtsz.], de baljuw van Zierikzee [Klaas van Borsele van Kortgene] en Middelburg en Zierikzee.

[213 1387 JUNI 30, BERGEN OP ZOOM]

N.B. Deze dagvaart is niet doorgegaan.

- b* Item des dinxdaghes na sinte Jansdach nativitas [25 juni] Pieter van der Belle ghesent van

der Haghe mit sproefsts brieve aen Willaem van Naeldwyc, dien hi tot Kraeyensteyn zoeken moste, aen den rentemeester van Zeelant, den baeliu ende den gherechte van Zierixzee, die stede van Middelburch, her Hughe Bloc, her Rase van Berselen ende Claes Kervinc van Reymerswale, om him te laten weten dat si des sonnendaghes daerna [30 juni] trecken souden tot Berghen aen den Zoom opter dachveert die daer wesen soude twischen mijns heren rade ende des hertoghen rade van Borgongen; him ghegheven want hi haestelic trecken soude zonder cost daer aen te sparen, 4 gulden f. 10 s. 6 d. gr. – –

Item des donresdaghes na sinte Jansdach nativitas [27 juni] Grim ghesent van den Haghe aen mijns heeren Raet van Zeelant om him te wederbieden die dachvaert die des zonnendaghes naest comende tot Berghen aen den Zoem gheweest zoude hebben; him ghegheven 3 gulden. Item denselven na ghegheven die hi tafter gheteert hadde 1 gulden; f. tsamen 4 gulden, f. 10 s. 6 d. gr. – NA, AGH nr. 1242, f. 98.

214 1387 NOVEMBER 17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 456. Voor deze dagvaart werden, naast de met name genoemde raden en steden van Holland, uit Zeeland de Raad en de steden opgeroepen. Zij moesten ruwaard Albrecht hulpen raden in sulken saken als mijn here him tonen soude. De agenda vermeldt als onderwerpen onder meer mijns heren lande te sluten, de munt, het vragen van een bede, bedijking van de Riederwaard en de Zijpe, Nijmegen en geld nodig voor de hertog van Bourgondië.

215 1387 DECEMBER 3, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 457. Voor deze dagvaart werden de steden van Holland en Zeeland opgeroepen. Onderwerp van bespreking was misschien (onder meer?) de bedijking van de Zijpe.

216 1388 MAART 19, KATS

b Item optie selve tijt [5 maart] in der Haghe ghegheven heren Willeman van Weldamme die mit brieve van ghelove toech an den rentemeester van Zeelant ende an heren Claes van Kortkene, om him te laten weten dat si mit horen maghen ende vrienden in Zeelant spreken souden ende alsoe informeren ende mit anders die mannen van Zeelant dat si minen here ene bede wouden gheven, want mijn here tot Kats wesen soude des donredaghes na Judica [19 maart]; him ghegheven 10 gulden f. 26 s. 3 d. gr. – NA, AGH nr. 1242, f. 118.

217 1388 APRIL 12, BERGEN OP ZOOM

b Item op sinte Barberenavont [3 december] Coppijn ghesent van der Haghe an den rade van Vlaenderen die hi tot Brugghe, tot Risel, tot Andworpen, tot Machelen, tot Berghen an den Zoem ende elwaer sochtete, mit mijns heren brieve roerende van eenre dachvaert die si van des hertoghen weggen van Borgongen ende mijns heren Raet tsamen ghehouden souden hebben; him ghegheven 5 gulden, f. 13 s. 1½ d. gr. – NA, AGH nr. 1242, f. 113.

Opten I dach van decembri doe was gheraemt een dachvaert te houden twischen mijns heren rade ende des hertogen rade van Borgongen tot Bergen aen den Zoem op den sonnendach in die Vasten als men singt Oculi [1 maart], om te spreken ende te ramen onderlinghe van sulken ghebreke ende scade als mijns heren lude van die Vlaminghe gheleden hebben et conversio.

Dese^a dachvaert is verlanght tot Judica [15 maart], ende dat sel men den rade ende den steden van Zeelant scriven, alsoe den rentemeester van Zeelant, her Claes van Kortkeen, Claes Kervinc, Willem van Naeldwyc^t, Middelburch ende Zirixzee.

Dese^a dachvaert is verlanght tot des sonnendaghes toe na Beloken Paeschen [12 april]. – NA, AGH nr. 195, f. 72v.

Item optie selve tijt [7 maart] enen bode ghesent van der Haghe mit sproefsts brieve an den rentmeester van Zeelant om him te laten weten dat hi den rade van Zeelant scriven ende segghen soude dat die dachvaert, die gheleyt was tot Berghen an den Soem op Judica, verlanght was tot XIII daghe na Paeschen; him ghegheven want hi tot Zerixee ende tot Reymerswale oec moste mit brieve, 3 gulden, f. 7 s. 10½ d. gr. – NA, AGH nr. 1242, f. 119.

a *Deze beide alinea's zijn met andere hand toegevoegd.*

i Willem van Naaldwijk was op dit tijdstip rentmeester van Voorne.

218 1388 APRIL 28-MEI 1, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 465. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de schade die de Hollanders en Zeeuwen geleden hadden van de Normandiërs en Vlamingen, werden, naast de edelen en steden van Holland, ook ontboden de abt van Middelburg, de rentmeester van Zeeland [Klaas van Borsele Albrechtsz.], de baljuw van Zierikzee [Klaas van Borsele van Kortgene], de rentmeester van Voorne [Willem van Naaldwijk], drie met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en Brielle. De Raad en steden van Vlaanderen waren aanwezig.

219 1388 SEPTEMBER 28, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 471. Voor deze dagvaart, gewijd aan het opstellen van een ordonnantie voor een nieuwe munt, werden de raden en steden van Holland en Zeeland opgeroepen. De op 6 oktober door ruwaard Albrecht uitgevaardigde ordonnantie werd medebezegeld door negentien steden uit Holland en door Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en Brielle, steden in Zeelant.

[220 1389 FEBRUARI 27, MIDDELBURG]

N.B. Deze dagvaart is afgelast.

b Item des zaterdaghes na Clenen Vastenavont [27 februari] I bode ghesent van der Haghe mit mins heren plackert tot Zerixzee om die manne van den lande te wederbieden die omboden waren tot Middelburch te comen bi minen here; him ghegheven 2 Dordrechtse gulden, f. 5 s. 6 d. gr. – NA, AGH nr. 1243, p. 223.

221 1389 APRIL 11-14, SCHOONHOVEN

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 478. Vanuit Middelburg, waar hertog Albrecht toen verbleef, ontbood hij Zierikzee, Brielle, Dordrecht en enkele Hollandse edelen om te Schoonhoven te komen voor een dading tussen de heren van Arkel en Vianen.

222 1389 AUGUSTUS 29, DORDRECHT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 488. Voor deze dagvaart, waarop een essay van de munt werd gedaan, werden, naast de raden en steden van Holland, ook ontboden de rentmeester van Zeeland [Klaas van Borsele Albrechtsz.] ende anders die steden.

223 1389 DECEMBER 2-8, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 492. Voor deze dagvaart werden, naast de raden en steden van

Holland en de bisschop van Utrecht, ook opgeroepen de rentmeester van Zeeland [Klaas van Borsele Albrechtsz.] ende anders ... mins heren rade ende steden in Zeelant.

- 224 1390 TUSSEN FEBRUARI 26 EN APRIL 24, KATS
e In de rekening van heer Klaas van Borsele Albrechtsz., rentmeester van Bewesterschelde, over 19 januari 1391-18 januari 1392 (verloren gegaan in 1940), wordt de ontvangst van een bede van 18 groten van het gemet verantwoord, die mijn here ghegheven waren tot Cats, te betalen in twee termijnen per 1 oktober 1390 en 1 oktober 1391 (NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 362). Van 25 februari tot 24 april 1390 verbleef Albrecht achtereenvolgens in Middelburg, op Zuid-Beveland, in Reimerswaal en Zierikzee (NA, AGH nr. 1391 f. 22-22v). Tijdens dit verblijf in Zeeland zal deze bede zijn geconsenteerd.
- [225 1391 OKTOBER 17]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 504. In een oorkonde van deze datum maken 39 edelen, geleid door de heer van Arkel en zijn zoon en met 19 Zeeuwen onder hen, en de steden Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal bekend¹ dat zij, ondanks andersluidende berichten, trouw zijn aan hertog Albrecht van Beieren, graaf van Holland en Zeeland, diens zoon Willem van Oostervant en de andere kinderen van de graaf. De edelen en steden zullen elkaar bijstaan indien één van hen door derden lastig wordt gevallen.
- 1 De volgorde van in de akte is: eerst de ridders, dan de drie steden, dan de knapen.
- 226 1392 APRIL 28-MEI 12, DEN HAAG-HAARLEM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 508. Het onderwerp van bespreking van deze dagvaart is niet bekend.
- c Item uutten bevelne van mijns heren brieven voeren van der stede wegghen ter dachvart Gillis Pieterssone, Vranke Heynrixsone ende Jan Hughmanssone des vridaechs na Miserecordia Domini [3 mei] in den Haghe ende vort te Haerlem, daer zi X daghen om uut waren, daer die beliou [Klaas Kervink] in haer gheselscep cam; bi hemluden te coste 25 lb. 5 s. 6 gr. – Burgemeestersrek. Middelburg 1392-1393 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger Bronnen Middelburg II p. 230.*
- e Item bi Gillis Pieterssone, Vranke Heynrixsone ende Jan Hughmanssone in mijns heren hof te Harlem te hovesscheden ghegheven: erst in der clercken camer van enen plackarde te zeghelne, daer men die wapene mede verboot te draghen, 12 s. gr. – Ibidem. – Druk: alsvoren p. 229.*
- 227 1392 CA. JULI 9, HEUSDEN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 509. Uit Hollandse bronnen is van deze dagvaart niets bekend.
- b Item des sondaechs na Petri et Pauli [30 juni], doe here Clays van Berselen hier boven was ende men antierde van der dachvaert te Huesden, te coste 24 gr.
 Item des dinxendaechs daerna [9 juli], doe ons tydinghe cam van der dachvart te Huesden, te coste 19 gr.
 Item mijns heren messelgier, die ons van hem brieve brachte, dat wy wederboden waren ter dachvaert te comen te Huesden, ghegheven 3 s. gr. – Burgemeestersrek. Middelburg 1392-1393 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger Bronnen Middelburg II p. 229.*

- 228 1393 JANUARI 29-FEBRUARI 5, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 512. Voor deze dagvaart, gewijd aan de munt, werden, naast de steden en enkele raden van Holland, ook de steden van Zeeland opgeroepen.
- c Item up den XXIX^{sten} dach van januario voeren van der stede wegghen bi bevelnissen van mijns heren brieven Heynric Crabel ende Willem Timmerman in den [Haghe], daer men dachvaert helt, dat mijn here newe payment wilde doen slaen, daer zi VIII daghen om uut waren, ende bi hemluden te coste 16 lb. 24 gr. – *Burgemeestersrek. Middelburg 1392-1393 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk (o.a.): Unger Bronnen Middelburg II p. 230.*
- 229 1393 FEBRUARI 7, KATS
c Item des vridaechs na purification Marie [7 februari] voeren van der stede wegghen te Cats Jan Scriverre, Heynric Crabel ende Jan Hughemanssone, daer die steden van Zelant vergaderden om tspayments wille; bi hem te coste 35 s. 4 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1392-1393 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 230.* – *Parafrase: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 245.*
- [230 1393 MEI 15, DEN HAAG]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 514. Een oorkonde van deze datum, waarin de graaf aankondigt dat hij nieuwe munten zal laten slaan, wordt medebezegeld door de Hollandse steden en uit Zeeland door Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en Brielle. Het (Een?) origineel van deze oorkonde heeft berust in het archief van Middelburg.
- 231 1393 NA MEI 18, DEN HAAG
b Item XVIII daghe in meye Crayken mit brieven gesent aen heren Claes [*van Borsele*] heren Aelbrechtsz., heren Claes [*van Borsele*] van Cortgene, Lodewijc van der Maelstede ende aen der stede van Middelburch ende van Zeerixee, roerende dat si sonder vertrec bi minen here in den Haghe comen soudent; gegeven 2 nye scilde fac. 6 s. 8 d. – *NA, AGH nr. 1247, f. 66v.*
- 232 1393 MEI 27-JUNI 4, DEN HAAG-LEIDEN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 515. In een oorkonde van 4 juni doet hertog Albrecht met de gemene steden van Holland en Zeeland uitspraak over een oploop te Leiden tegen de grafelijke Raad. Bij de oproepen in de week daarvoor om de graaf te dienen tegen Leiden worden echter geen Zeeuwse steden genoemd.
- 233 1393 JULI 11-13, BREDAS-HERTOGENBOSCH-ALTENA
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 518. In deze periode belegerde hertog Albrecht het slot Altena, dat in handen was van vertrouwelingen van zijn zoon Willem van Oostervant. De overgave van het slot aan de graaf vond plaats op verzoek (door bemiddeling) van de steden van Holland en Zeeland.
- 234 1393 OKTOBER 28-NOVEMBER 2, GEERTRUIDENBERG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 520. Voor een essay van de munt werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Zierikzee, Middelburg en Reimerswaal.

- 235 1393 NOVEMBER 9, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 521. Voor deze dagvaart, gewijd aan de munt, werden de raden en steden opgeroepen. Daarvan wordt Zierikzee met name genoemd.
- 236 1393 DECEMBER 29-1394 JANUARI 2, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 524. Voor deze dagvaart, gewijd aan het geschil over het stapelrecht tussen Dordrecht en de andere steden van Holland, worden de niet bij de kwestie betrokken Hollandse steden opgeroepen alsmede Brielle¹, Zierikzee, Middelburg en Reimerswaal en vier Zeeuwse raden.
- 1 Brielle was echter wel partij in het geschil.
- 237 1394 NA JANUARI 12, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 525. Voor deze dagvaart, gewijd aan het geschil met Dordrecht over het stapelrecht, werden Zierikzee, Middelburg en Reimerswaal opgeroepen. Aangenomen mag worden dat ook de Hollandse steden zijn uitgenodigd.
- 238 1394 NA MEI 4, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 530. Voor deze dagvaart, gewijd aan de munt werden, naast diverse steden uit Holland, ook opgeroepen Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en Brielle.
- [239 1394 SEPTEMBER 8, REIMERSWAAL]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 532. Op 8 september werd te Reimerswaal de oorkonde uitgevaardigd, waarin Willem van Oostervant zich verzoende met de partijgangsters van zijn vader hertog Albrecht (daaronder veel Zeeuwse edelen, ook genoemd in nr. 225). Op Willems verzoek zegelen de steden van Holland en Zeeland (Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en Brielle) mee.
- 240 1395 JANUARI 4, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 535. Voor deze dagvaart werden de steden van Holland en Zeeland ontboden. Het onderwerp van bespreking is niet bekend.
- 241 1395 FEBRUARI 3, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 537 (en 538). Voor deze dagvaart werden alle steden van Zeeland en de grote en kleine steden van Holland opgeroepen. Van hen werd verlangd die brieven van den nuwen paymente over te leveren. Op 2 maart maakte de graaf zijn nieuwe ordonnantie op het geld, waarin hij wijst op het overleg met de steden, bekend.
- 242 1395 MAART, KATS
e In de rekening van heer Klaas van Borsele, rentmeester van Bewesterschelde, over 1 februari 1395-13 juni 1396 (verloren gegaan in 1940), wordt de ontvangst van een bede van de eerste zes groten van het gemet verantwoord, die minen here ghegheven waren tot Cats, waarvan de betaaldatum 1 oktober 1395 was (totaal 1167 lb. 14 s. gr.). De tweede zes groten worden in de volgende rekening verantwoord (totaal 767 lb. 6 s. 8 d.) (NA, Archief Algemeen Rijksarchief

1800-1940 nr. 786 p. 366 en 368). Vermoedelijk is deze bede geconsenteerd in maart 1395, toen Albrecht van ten minste 9 tot 28 maart in Middelburg verbleef (NA, AGH 1250 f. 37-37v, 51v, 59-59v).

- [243 1395 APRIL]
Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 540*. Een oorkonde betreffende de lijftocht voor hertog Albrechts tweede echtgenote Margaretha van Kleef werd ter bezegeling toegezonden aan edelen en steden van Holland en aan Middelburg en Zierikzee.
- 244 1395 MEI 12, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 541*. Voor deze dagvaart werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal. Hertog Albrecht wilde van hen de nieuwe ordonnantie op het geld terughebben, omdat de steden zich er niet aan hielden.
- 245 1395 JUNI 13, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 542*. Op deze datum zouden hertog Albrecht en de steden van Holland en Zeeland het eens geworden zijn over een nieuwe zetting van het geld.
- 246 1395 OKTOBER 5, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 544*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen die Jan van Beieren, elect van Luik, ondervond van zijn onderdanen in het land van Luik, werden, naast de raden en steden van Holland, ook opgeroepen Brielle en 'alle' raden en steden van Zeeland.
- [247 1395 OKTOBER 22, DEN HAAG]
Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 545*. Een grafelijke oorkonde van deze datum wordt uitgevaardigd bi rade ende goedduncken van de raden en steden van Holland en Zeeland.
- 248 1396 APRIL 22-23, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 552*. Voor deze dagvaart werden, naast steden van Holland, ook opgeroepen twee Zeeuwse raden en Zierikzee en Middelburg.
- c Item up den XXII dach in aprel waren ghevoecht van der stede wege Pieter Heynrixsone, Jan Martinssone ende Martijn Pieter Janssoons sone te vaerne in den Haghe ter dachvaert bi mijn heren ontbiedene, daer men antierde van den here van Ecmonde, daer die rentmeester [*Klaas van Borsele van Kortgene*] in haer gheselscip was, ende die heren¹ aten dicwile met hemluden; te coste 13 lb. 8 s. 6 gr.² – *Burgemeestersrek. Middelburg 1396-1397 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger Bronnen Middelburg II p. 233*.
- 1 De raden en (hoge) ambtenaren van hertog Albrecht.
2 Op 19 april had hertog Albrecht Hendrik Crabel en enige schepenen van Middelburg ontboden direct bij hem te komen. Het is niet duidelijk of dit met deze dagvaart verband houdt (NA, AGH nr. 1251, f. 71).
- 249 1396 MEI 2, KATS
c Item up den anderen dach in meye waren ghevoecht van der stede weghe Jan die Scrivere,

Heynric Crabel ende Jan Hughemanssone te vaerne te Cats bi den steden van Zeelant, ende men antierde daer van den sleyscatte; te coste 38 s. 4 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1396-1397 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 233.

- e In den eersten, bi overeendraghene van den ghemeenen rade van Zeelant ende bi den ghemeenen steden van Zeelant minen here van Hollant jaerlix ghegheven voer zinen sleyscat van der munten 500 Hollantsche guldine tsjaers, dat die van Walgheren ende tlant van Borselen ende die heren die daerin gheseten zijn ghemeenlic betalen zouden, daer die stede van Middelburch minen here van Hollant voeren gheloefte heeft, daer die stede of betaelt heeft van den termine van sinte Martins misse int jaer van XCV 250 Hollantsche guldine. Item up denzelven termijn mijns heren clerken ghegheven vichtich Hollantsche guldine, die hem mijns heren raet van elker stede toesyde – – –. – *Ibidem*. – Druk: *alsvoren* p. 235-236. – *Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg* p. 245-246.

250 1396 JULI 12, KATS

- b Item [1 juli] Adriaen messagier ende Mees die Wever mit brieven plackaert uten Hage gezent in Zeelant aen allen steden, mannen, ambochten, heren ende goiden luden, roerende dat sij des donredages dairna [6 juli] tot Cats quamen by mynen here om der heervairt wille die mijn here begeren soude ten Oistvriezen etc.; gegeven bi den proifst van Bergen 8 gulden fac. 14 s. 4 d. gr. – – –

Item III dage in julio enen bode tUtrecht gezent aen heeren Floris van Borselen ende den here van der Vere, die uptie tijt aldair waren, roerende dat sij des donredages dairna tot Cats by mynen heere waren; gegeven 2 gulden fac. 3 s. 7 d. gr. – *NA, AGH nr. 1251, f. 74*.

Item IIII dage in julio Claïsken zonder Tromp gezent mit brieven plackaert in Zeelant om te wederbieden dat min heere uptien tijt in Zeelant niet en quame; gegeven 1 vr[ancriche] scilt ende 1 gulden, fac. 5 s. 7 d. gr. – *Ibidem f. 74v*.

Item up den V^{sten} van julio ontboot mijn heere van Hollant zijn lude van Zeelant te comene te Cats, daer men hemluden te kennen gaf van der Vriesche reyse; te coste 58 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1396-1397 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 234.

Item up den IX^{sten} dach van julio quamen ons alsoch brieven, dat mijn here te Cats wesen zoude om der Vriescher reyse wille; den messelgier ghegheven een guldine, facit 20 gr. – *Ibidem*. – Druk: *alsvoren* p. 231.

- c Item uitgegeven ende betaillt by aenbrengen Willems van den Berge ende alrande scypmans gegeven worden die mynen heere van Hollant, mire vrouwen ende mynen heere van Oistervand tot Cats voirden ende vandaen weder in Holland brochten als mijn heere dair getogen was om der heervairt wille ten Oistvriezen – – –. – *NA, AGH nr. 1251, f. 48v*.

Item up sinte Margrietenavent [12 juli] waren van der stede wegen Pieter Heynrixsone, Jan Maertinsone, Heynric Crabel ende Maertiin Pieterssone bi ontbiedene van minen here, ende men gaf daer volle herevaerd te Vriesche waert; bi hemluden te coste 57 s. 10 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1396-1397 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 234.

251 1396 JULI 16, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 553*. Voor deze dagvaart werden, naast de met name genoemde raden en steden van Holland, 'alle' raden en steden van Zeeland opgeroepen.

- c Item up den XVI^{en} van julio waren ghevoecht van der stede wegen ter dachvaert te vaerne in den Haghe, daer men antierde van der Vriesche reyse, ende zy voeren voert te Haemstelredamme om scepen te huerne jehghens die Vriesche reyse; bi hemluden te coste, als bi Pieter Heynrixsone ende Jan Martinssone die daer voeren, 12 lb. 18 s. gr. – *Burgemeestersrek. Middelburg 1396-1397 (verloren gegaan in 1940).* – Druk (o.a.): *Unger Bronnen Middelburg II p. 233.*
- 252 1397 FEBRUARI 16, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 557. Deze dagvaart is alleen uit de volgende Middelburgse bronnen bekend. De steden van Holland zullen ook aanwezig zijn geweest.
- b Item up den VIII^{en} dach in februario waren die goede luden hier boven, mids dat mijn here van Hollant brieven hier ghesent hadde roerende van eenre dachvaert, die men in den Haghe houden zoude van der Vriescher reyse; te coste 10 gr.
 Item up den XII^{en} dach in februario waren Jan die Scrivere ende Heynric Crabel ghevoecht te vaerne in den Haghe ter dachvaert; hier boven te coste 10 gr. – *Burgemeestersrek. Middelburg 1396-1397 (verloren gegaan in 1940).* – Druk (o.a.): *Unger Bronnen Middelburg II p. 233.*
- c Item up den XVI^{en} dach in februario waren ghevoecht van der stede wegghen Jan die Scrivere ende Heynric Crabel ter dachvaert te vaerne in den Haghe, daer mijn here zinen steden bat ende te voren leyde, dat zy hem zouden willen dienen up die Oestvriesen, want hi meeninghe ende wille heeft te treken up die Oestvriesen te naesten zomer; bi hem te coste, want die rentmeester [*Klaas van Borsele van Kortgene*] ende die beliu [*Jan bastaard van Borsele*] in hare gheselschap waren ende die heren aten dicwile met hemluden in den Haghe, 11 lb. 18 s. 6 gr. – *Ibidem.* – Druk: *alsv. p. 235.*
- e Item bi Janne den Scrivere ende Heynric Crabel doe zy in den Haghe waren ter dachvaert up den XVI dach in februario, des Domproest ghesinde ghegheven 2 Ghelresche guldine ende 2 Ghelresche guldine in die buttelrie, stic 21½ gr., facit 7 s. 2 gr. – *Ibidem.* – Druk: *alsv. p. 232.*
- 253 1397 JULI 15, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 562. Een besluit van de grafelijke Raad spreekt van het bijeenroepen van de steden van Holland en Zeeland voor overleg over de munt.
- 254 1397 OKTOBER 11, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 563. Op deze datum is een nieuwe muntordonnantie uitgevaardigd in overleg met de raden en gemene steden van Holland en Zeeland. Ook zal op 2 december te Rotterdam een essay van de munt plaatsvinden, waaraan zullen deelnemen een lid van het gerecht of een medepoorter die him de settinghe best verstaen sal van de hoofdsteden van Holland en van Middelburg en Zierikzee.
- 255 1397 DECEMBER 2, ROTTERDAM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 564. Op deze dagvaart is een essay van de munt gehouden en de koers van een aantal munten bepaald. Aanwezig zouden afgevaardigden van de hoofdsteden van Holland en van Middelburg en Zierikzee zijn geweest. Zie ook vorig nr.

- 256 1398 FEBRUARI 25, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 566. Voor deze gemene dagvaart werden, naast de grote en kleine steden van Holland, ook 'alle' steden van Zeeland opgeroepen.
- 257 1398 NA MAART 30, DEN HAAG
b Item uptie selve tijt [30 maart] Crayken mit brieven gezent in Zeelant aen der stede van Zerixe ende van Middelburch, roerende dat sij sonder virtrec van horen gesellen uten gerechte bi mynen here in den Hage zenden; gegeven 3 oude gulden fac. 5 s. 3 d. gr. – NA, AGH nr. 1252, f. 70.
- 258 1398 CA. APRIL 24, KATS
b Item uptie selve tijt [Scortenwoensdach, 3 april] Crayken mit brieven gezent aen den steden van Zerixe ende van Reymerswale, roerende dat sij elc uut den rijcsten van horen steden setten wilden up 25 scilden mynen here te lienen jegens der Vriescher reysen ende mynen here dairaf tot Cats een antwoirt brochten¹; gegeven 5 s. gr. – NA, AGH nr. 1252, f. 70.
- ¹ Hertog Albrecht vertrok op 20 april uit Geervliet naar Zierikzee en maakte op 24 april de reis Zierikzee-Tholen-Geervliet. Rond de 24ste zou hij ook in Kats zijn geweest (NA, AGH nr. 1252, resp. f. 82, 82v en 60).
- 259 1398 NA MEI 18, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 568. Voor deze dagvaart werden steden van Holland en de steden van Zeeland opgeroepen. De graaf verlangde van hen antwoord op zijn verzoek om een geldlening voor de heervaart tegen Friesland.
- 260 1398 AUGUSTUS 11, STAVEREN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 570. In Staveren zijn rond deze tijd drie verschillende dagvaarten van de steden met de graaf gehouden. Op 11 augustus onderwierpen Oostergo en Westergo zich aan de graaf, dit met goedkeuring van de raden en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland. De oorkonde is medebezegeld door onder meer de heer van Veere, Middelburg en Zierikzee.
- 261 1399 APRIL 9, KATS
c In den eersten up den IX^{sten} dach van aprel waren ghevoecht van der stede wegghen Heynric Crabel, Witman Clayssone ende Jan Hughemanssone te Zerixzee te vaerne bi minen here van Hollant mids der ongunsten die minen here hadde up die stede van Middelburgh van der Vriescher reyse; ende voeren vort mit minen here te Cats, daer hem een ghescot ghegheven was, daer die beliou ende Pieter Heynrixsone bi hem quamen; bi hemluden te coste 5 lb. 18 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 238.
- e* Den 13 april 1399 kwam hij [hertog Albrecht] hier [te Middelburg] van Cats, waar hem een geschoot van 16 gr. per gemet was toegestaan – – –. – Druk: Kesteloo, *Stadsrekeningen Middelburg* p. 279.
- Item overdroech mijn here doe hi tot Cats was mitten ridderen, knapen ende goeden luden van Zeelant dat si behalven den steden van Zeelant minen here dienen souden upter Vrieschen reisen mit VIII^M manne gewapent. – NA, AGH nr. 196, f. 5.

262 1399 MEI 18, ZIERIKZEE

c Item up den XVII^{sten} dach van meye hadde mijn here van Hollant ontboden zijn steden ende goeden luden van Zeelant te Cats, daer mijn here up dien tijt niet en quam, ende men seyde, dat hi des anderdaechs comen zoude te Zerixze, daer Heynric Crabel, Pieter Heynrixzone ende Jan Hugemanszone toe ghevoecht waren; bi hemlieden te coste 48 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 238*.

263 1399 JUNI 25, KATS

d Item des anderdaeghs daerna [*in juni*] waren Pieter Heynrixzone ende Heynric Crabel comen van Cats, daer zi mitten stede ghesproken hadden van Zeelant, ende zi deden hare botschap; te coste 12 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 237*.

e Misschien werd daarom¹ ook wel, 's woensdags na Sint Jan [*25 juni*], te Cats eene bede toegestaan van 3 gr. per gemet over geheel Zeeland. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 290*.

¹ Behoefte aan geld voor de Friese oorlog.

264 1399 JULI 9-18, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 576. Voor deze dagvaart, gewijd aan de Friese zaak, werden, naast de steden van Holland, ook 'alle' steden van Zeeland opgeroepen.

c Item up den IX^{en} dach van julio waren ghevoecht bi ons liefs gheduchts heren ontbiedene Pieter Heynrixzone, Heynric Crabel ende Boudin Janszone te vaerne in den Haghe bi anderen steden ende mijns heren rade, daer mijn here van der stede van Middelburch begeerde II^c man ghewapent in Oestvrieslant te legghen, doe mijn heren van Oestervant ende van Ludic comen waren uut Oestvrieslant, daer zi omme uut waren X daghen lanc; bi hemluden te coste, want men minen here van Hollant payede, 9 lb. 16 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 238-239*.

265 1399 JULI 23, KATS

b Item XX dage in julio Clais Trompener ende Pieter Philipsz. elcx mit brieven haestelic gesent aen den heren ende steden van Zeelant, dat sij dez woensdages dairna [*23 juli*] bi mynen here ware tot Cats, want hi of sijn zoen dan dair wesen souden; gegeven elcx 2 scilde, f. 14 s. 4 d. gr. – *NA, AGH nr. 1253, f. 77*.

c Item noch uutgegeven ende betailt van cost, die die Domproest van Utrecht dede alsoe als hi mit mynen here van Oistervant van mijns heren wegen getogen was tot Cats omtrent sinte Marien Magdalenendach lestleden [*22 juli*], ende virteerde uptie reyse ghins ende weder 2 lb. 10 s. 1 d. gr. Item noch betailt bi Reyner ende Jan Ternync drie scepen, die minen here van Oistervant, sijn gesinde ende den Domproefst voirden van Schiedam tot Zeerixee ende weder in Hollant, tsamen 22 scilde, 40 gr. voir den scilt, fac. tsamen 6 lb. 3 s. 5 d. gr. – *Ibidem f. 47*.

Item des anderdaghes na sinte Magdalenendach [*23 juli*] waren ghevoecht van der stede wegghen bi beveelnissen van onsen lieven here van Hollant omme te vaerne te Cats, daer mijn here van Oestervant van mijns heren zijns vader wegghen begaerde dubble herevaerd uut Zeelant te Oestvrieslant waerd, dat men niet en gaf; bi hemluden te coste 34 s. 8 gr. –

Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 239; (fragment) Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 290.

- 266 1399 JULI 26-AUGUSTUS 1, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 577. Op 23 juli werden steden van Holland, enkele raden en Brielle aangeschreven om te compareren op een gemene dagvaart van alle raden en steden van Holland en Zeeland.
- c Item des anderdaeghs na sinte Jacobsdach [26 juli] waren ghevoecht van der stede weghe te vaerne in den Haghe bi ontbidene van minen here van Hollant, mids dat men te Cats minen here van Oestervant weygherde dubble heervaerd ende omme dat te verantwoordene, daer zy VII daghen omme uut waren; bi hemluden te coste Heynric van Abbenbroke, Witman Clayssone ende Heynric Janssone 8 lb. 13 s. 4 gr. – . – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 239.*
- 267 1399 AUGUSTUS 6, KATS
- b Item sdonredages dairna [na sinte Jacobsdach = 31 juli] Claissen Koc mit brieven gesent aen den heere van Arkel, inhoudende dat hi bi mynen here tot Cats comen wilde ende mijn heere des een antwoirde liet weten, ende voirt an heren Heinric van Cronenborch; gegeven 5 s. gr. – – –
 Item up sinte Pietersdach ad vincula [1 augustus] Pierken mit brieven gesent aen den rentemeester Bewesterscelt, der stede van Zerixe, Reymerswale, ter Tholen, an heren Florijs van Borselen, inhoudende dat sij des donredages dairna [7 augustus] bi mynen here waren tot Cats; gegeven 6 s. 8 d. Item om derselver saken wille enen bode gesent an heren Hugen van Heenvliet, der stede van Middelburch, den here van der Veer, heren Clais van Borselen ende dairomtrent; gegeven 6 s. gr., f. tsamen 12 s. 8 d. gr. – *NA, AGH nr. 1253, f. 78.*
- c Item up den VI^{sten} dach in oeghst waren ghevoecht van der stede wegghen bi ontbidene van minen here van Hollant te Cats, daer mijn here niet en quam, Heynric van Abbenbroke ende Heynric Crabel; bi hemluden te coste 32 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 239.*
- 268 1399 NA AUGUSTUS 6, DEN HAAG [AUGUSTUS 12, ZIERIKZEE]
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 579. Voor deze dagvaart, gewijd aan de vraag of de steden lijfrenten wilden bezegelen die de graaf uitgaf, werden enkele Hollandse steden en Middelburg en Zierikzee opgeroepen. Uit de volgende post blijkt dat gedeputeerden van Middelburg niet naar Den Haag maar naar Zierikzee reisden, waar de graaf niet verscheen.
- c Item up den XII^{sten} dach van oeghst waren ghevoecht van der stede wege Heynric van Abbenbroke en[de] Heynric Janssone te vaerne te Zerixzee bi ontbidene van minen here van Hollant, daer men an die stede begaerde van mijns heren wege van Hollant dat zi met minen here zouden willen bezeghelen brieven van lijfrenten, die mijn here vorscreven vercopen wilde up zijn landen van 3000 ouder scilden tsjaers, daer mijn here doe niet en quam, ende wart verleyt; bi hemluden te coste 3 lb. 13 s. 4 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 239. – Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 290.*
- [269 1399 AUGUSTUS 15-18, ZIERIKZEE-KATS]
N.B. Hertog Albrecht verscheen niet op deze dagvaart, daar hij ook tegen 22 augustus een dagvaart in Den Haag had uitgeschreven, zie volgend nr.

- b* Item up Onser Vrouwen avent assumpcio [14 augustus] camen an die stede opene plackaerde, daer die stede in ontboden was bi minen here te comene te Cats; te coste 21 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 237.*
- c* Item up den XV^{sten} dach in oeghst voeren van der stede wege te Zerixzee ter dachvaert bi mijns heren beveelne ende vort te Cats Heynric van Abbenbroke ende Heynric Janssone, daer mijn here niet en quam, ende zy waren uut IIII daghen lanc; by hemluden te coste 48 s. 6 gr. – *Ibidem*. – *Druk: alsvoren p. 239.*
- 270 1399 AUGUSTUS 19-22, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 581. Voor deze dagvaart werden de ridders, knapen en steden van Holland opgeroepen, alsmede alle raden en ridders van Zeeland.*
- c* Item up den XIX^{sten} dach in oeghst voeren dese vornoemde Heynric [van Abbenbroek] ende Heynric [Jansz.] in den Haghe bi ontbiedene van minen here van Hollant, daer mijn here begaerde van den ghemeenen lande van Zeelant ende van der stede VI^C soudeniens in Staveren te legghen; bi hemluden te coste 8 lb. 18 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 239.* – *Parafraze: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 290.*
- 271 1399 (AUGUSTUS 30) SEPTEMBER 3, KATS
- b* Item tsaterdages na sente Jansdach [decollacio = 30 augustus] Huge messagier van Geervliet gesent tot Kats mit mijns heren brieve aen den goede luden die dair omboden waren, om hem te laten weten alse dat mijn here tot Geervliet ware ende niet comen en mochte overmids onweer maer dat si na hem toeven souden; gegeven 3 gl., f. 42 s. t. – – –. – *NA, AGH nr. 1400, f. 55.*
- c* Item des sondaeghs na sinte Jansdach decollatio [31 augustus] voeren Pieter Heynrixsone, Heynric Crabel, Boudin Janssone ende Jan Hughemanssone te Cats bi mijns heren van Hollant ontbiedene, want hi zijn ghemeene lant van Zeelant aldaer ontboden hadde, maer mijn here en quam daer niet ende het wart verleyt tot des woensdaechs daerna [3 september]; te coste 48 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 239.*
- d* Item ssonnendages daerna [31 augustus] Huge messagier gesent van Kats in den Hage om enen valc die here Jan van Heenvliet minen here van Oistervant gegeven hadde ende om minen here tgestant te laten weten van der dachvaert die tot Cats geweest hadde; hem gegeven 4 gulden, f. 2 lb. 16 s. t. – *NA, AGH nr. 1400, f. 55.*
- c* Item up den anderen dach van september [2 september] waren ghevoecht van der stede wegghen Pieter Heynrixsone, Heynric Crabel, Boudin Janssone ende Jan Hughemanssone te vaerne te Cats bi minen here van Oestervant, daer die scepenen omme vergadert waren; te coste [te] wine 18 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1399-1400 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 237.*
- Item des woensdaechs daerna [3 september] voeren dese vornoemde vier personen te Cats, daer mijn here van Oestervant begaerde soudeniens van den lande te legghen te Staveren; daer ghaf men toe 2 gr. up tghemet bi der breeden al Zeelant dore; bi hemluden te coste 37 s. 4 gr. – *Ibidem*. – *Druk alsvoren p. 239.*

- 272 1400 MAART 17-20, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 590. Voor deze dagvaart, gewijd aan de heervaart tegen de Friezen, werden de raden en steden van Holland en die van Zeeland Bewester- en Beoosterschelde opgeroepen.
- 273 1400 APRIL 9, KATS
N.B. Het is onzeker of hertog Albrecht op deze datum naar Kats is gegaan.
- b* Item XXX dage in maerte Pieter van der Belle gesent in Seelant Bewesterscelt mit brieve plackaerde, roerende dat mijn heere van des vrydages over achte dagen [9 april] tot Kats wesen soude; gegeven 10 s. gr. – NA, AGH nr. 1254, f. 89.
- 274 1400 APRIL 28, KATS
- b* Item Aernkin messagier gesent overal in Zeelant mit brieve plackaerde, roerende dat mijn heere des woensdages na Beloken Paischen [28 april] tot Kats wesen soude; gegeven 10 s. gr. – NA, AGH nr. 1254, f. 89v.
- Item upten selven dach [27 april] bi sRaids bevelen bi den rentmeester van Beoisterscelt savonts haistelic IIII bode gesent van Zyerixee an den abt van Middelburch, den heere van der Veer, den heere van Crunynge, heren Vriezen van Oisteynde, heren Olivier, heren Lodewijc ende heren Wolfairt van der Mailsteden, mit mijns heren brieve, roerende dat si sanderen dages tot Cats bi minen heere mit niet meer volcx en quamen dan mit hoeren dagelixse huysgesynde; gegeven den IIII boden want sij teffens uut togen om der haisten wille tsamen 16 s. 8 d. gr. – *Ibidem* f. 91.
- d* Item XXVIII dage in aprilte enen bode gesent van Zyerixee, overmits gebreck van messagiere, mit mijns heren brieven an minen lieven here van Oistervant in Henegau, roerende hoe dattet minen here tot Cats virgaen was, ende dat hi sonder vertrec by minen here quame om him ten besten te hulpen raden in den stucken van der Vriescher reyse; him gegeven ghins ende weder mede te trecken 2 gouden scilde 1 dubbele crone, fac. tsamen 12 s. 2 d. gr. – *Ibidem*.
- e* Item sanderendages dairna [8 mei] bij denselven Robbekin messagier gesent mit brieve an den rentmeesters van Zeelant, om him te laten weten dat mijn heere die overdrachte aennemen wilde die hi mitten Zeelanders hebben soude overmids der voirescreven reysen wille ende dat sij dat overal in horen bedrive condichden; gegeven mits dat hi him 1 gulden tafter geteert hadde 4 Holl. gulden, fac. 10 s. gr. – *Ibidem* f. 92.
- 275 1400 MEI 1-11, ZUTPHEN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 592. Voor deze dagvaart, gewijd aan besprekingen met afgevaardigden van Hamburg over wederzijds geleden schade, werden, naast de steden van Holland, ook Brielle, Zierikzee en Middelburg opgeroepen. Afgevaardigden van Gelre, Zutphen, Deventer en Groningen waren aanwezig.
- 276 1400 MEI 20-21, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 593. Voor deze dagvaart, gewijd aan de heervaart tegen Friesland, werden, naast raden en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen den steden ende sommige rade.

- 277 1400 MEI 23, UTRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 594. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg met afgevaardigden van Hamburg, werden de steden uit de baljuwschappen van Holland opgeroepen en uit Zeeland 'alle' steden.
- 278 1400 JUNI 18-22, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 595. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg over het ontzetten van Stavoren, werden, naast de raden en steden uit de baljuwschappen van Holland, uit Zeeland 'alle' raden en steden opgeroepen.
- 279 1400 JULI 18-19, HAARLEM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 597. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg over brieven van Lübeck, werden de steden uit de baljuwschappen van Holland opgeroepen en uit Zeeland 'alle' steden.
- 280 1400 AUGUSTUS 1-2, HEEMSTEDEN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 599. Voor deze dagvaart, gewijd aan berichten dat Johanna hertogin van Brabant de tekortkomingen in haar douarie zou willen verhalen op de Hollanders en Zeeuwen, werden steden en raden van Holland opgeroepen. Ook gingen brieven uit 'overal in Zeelant.
- 281 1400 AUGUSTUS 29-SEPTEMBER 2, HAARLEM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 603. Op deze dagvaart, gewijd aan het versterken van de bezetting van Stavoren, werden, naast de edelen en steden van Holland, ook de ridders en knapen uit Zeeland opgeroepen. Ook de steden van Zeeland waren aanwezig. Op 3 september gingen boden uit overal in Zeelant, aen allen ridderen ende knapen die bij mynen heere upter dachvairt niet gecomen en waeren, met een opgave van op hoeveel gewapenden zij waren gezet.
- 282 1401 JANUARI 31-FEBRUARI 2, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 609. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de expeditie die heer Gerrit van Heemskerk wilde doen tegen de Friezen en Hamburg, werden met name genoemde steden uit Holland en 'alle' steden van Zeeland opgeroepen.
- 283 1401 VOOR FEBRUARI 28, DEN HAAG¹
e Item upten selven dach [28 februari] Herman messagier uter Hage gesent tot Middelburch mit mijns heren brieven an mynen lieven heeren van Oistervant, roerende hoe die III steden van Zeelant bij mynen heere geweest hadden ende wat hi him geantwoirt hadde; gegeven wantet tgegen wint was ende haistelic voirt most, 2 dubbelde cronon, fac. 10 s. 4 d. – NA, AGH nr. 1255, f. 67v.
- e* Omstreeks 6 januari 1401 is de rentmeester van Zeeland Bewesterschelde door de Raad naar Den Haag ontboden om te hulpen raden wes min here van Oistervant bedriven soude moghen van sijne heren oude vaders weghe, wanten een mare ghesprenghet was dat mijn here van Oistervant gheen recht en soude moghen besitten in Zeelant, ten hadde gheweest dat mijn lieve here, sijn vader, selve in Zeelant ghecomen hadde ende hadde dan minen

here van Oistervant bevolen zijn recht te hantieren. – *NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 372.*

1 Albrecht verbleef in de weken vóór 28 februari in Den Haag.

- 284 1401 NA MAART 3, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 612. Voor deze dagvaart, gewijd aan brieven die Lübeck en de hoogmeester van de Duitse Orde in Pruisen aan de steden van Holland, Middelburg en de gemene steden van Zeeland hadden geschreven, werden de steden van Zeeland en Holland ontboden. Zij moesten de door hen ontvangen brieven meenemen. Lübeck en Pruisen stelden voor te bemiddelen tussen Holland en Hamburg.
- 285 1401 APRIL 12-14, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 613. Voor deze dagvaart, gewijd aan de munt, werden 'alle' steden van Zeeland en de steden van Holland opgeroepen.
- 286 1401 JUNI 19, KATS
b Item upten selven dach [4 juni] Trompkin gesent mit brieve plackairt overal in Zeelant an allen heren, riddersen, knapen ende steden, roerende dat mijn heere des sonnendages voir sinte Johansmisse [19 juni] tot Kats wesen soude ende dat si alle goets tijts dan dair wesen souden; gegeven 2 dubbele cronen.
 Item enen bode gesent mit brieven plackaert an allen steden, bailiuwen ende goeden luden in Kenemerlant ende Vrieslant, roerende dat mijn heere tot Kats wesen woude upten dach voirs. ende dat hem alle man bereyden ende bereit hilde in Hollant tgegen dat mijn heere reysen souden; gegeven want hi voirt in Texel most an den bailiu ende vandaen tStaveren, tsamen 3 scilden.
 Item Adriaen messagier om derselver zaken wil gesent overal in Aemsterlant, Waterlant ende Goylant; gegeven 2 scilden.
 Item om derselver zaken wil enen bode gesent tsGravenzande ende in Voirne; gegeven 1 scilt.
 Item om derselver zaken wil Crayken gesent in Delflant, Schyelant ende Zuythollant; gegeven 5 s. gr.
 Item om derselver zaken wil enen bode gesent ter Goude, tScoonhoven, tOudewater ende te Woerden; gegeven 5 s. gr., f. tsamen 50 s. 4 d. gr. – *NA, AGH nr. 1255, f. 74v.*
- 287 1401 JUNI 29, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 620. Voor deze dagvaart, gewijd aan een bespreking van de munt, gingen oproepingsbrieven uit aan de steden van Holland en aan Brielle, Zierikzee, Middelburg, Tholen ende anders overal in Zeelant.
- 288 1401 AUGUSTUS 16-27, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 624. Voor deze dagvaart, gewijd aan een bespreking van de munt, is alleen een oproep van Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal overgeleverd. De op 23 augustus door hertog Albrecht uitgevaardigde ordonnantie op de munt wordt medebezegeld door de Hollandse steden en door Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Brielle en Tholen.

289 1401 AUGUSTUS 21, KATS

b Item upten selven dach [17 augustus] enen bode gesent mit mijns heren brieven an der stede van Reymerswale, roerende dat sij tsonnendages dairna [21 augustus] senden van horen gerechte tot Cats bij den anderen steden van Zeelant, dair sij overdragen souden van twee vreescepen uut te leggen; him gegeven 2 Vranxe cronon. Item om derselver zaken wille enen bode gesent an der stede van den Briel; gegeven 1 gulden., fac. tsamen 12 s. 8 d. – *NA, AGH nr. 1255, f. 80v.*

290 1401 NOVEMBER 20, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 631. Voor deze dagvaart werden raden en steden uit Holland opgeroepen en uit Zeeland de drie steden, de abt van Middelburg en drie andere met name genoemde raden. Zij moesten de graaf antwoord geven op diens verzoek om militair materiaal (tegen de heer van Arkel).

291 TUSSEN 1402 MEI 1 EN 1403 APRIL 30, BIERVLIET

c Item mer Philipse van Cortekene, der stede van Middelborch ende der stede van Siericsee ghescent VIII kannen wijns te Jan Roels van 4½ groten den stoop, maect 4 s. 6 d. groten. – *ADN Lille, Rekenkamer B 17.495, burgemeestersrekening van Biervliet 1402-1403, rubriek: Prosenten.*

292 1402 JUNI 4-12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 637. Op deze dagvaart kregen de aanwezige stedelijke gedeputeerden de aanzegging dat zij voor militair materiaal moesten zorgen bij de te ondernemen heervaart tegen Arkel. Niet-aanwezigen kregen een aanschrijving. Tot de geadresseerden (mondeling of schriftelijk) behoorden Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen en Brielle.

[293] 1402 JUNI 23, DEN HAAG]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 638. Op deze datum sloot hertog Albrecht een verbond met de stad Utrecht tegen de heer van Arkel. De verlening van voorrechten aan Utrecht wordt medebezegeld door Middelburg en Zierikzee.

294 1403 AUGUSTUS 11-20, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 642. Voor deze dagvaart, gewijd aan de heervaart tegen Arkel en de munt, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen de steden van Zeeland, de beide rentmeesters [Dirk van Borsele en Pieter bastaard van Borsele], de abt van Middelburg en andere (niet genoemde) raden.

c Item up den XI dach in oeghst waren ghevoecht Heynric Crabel, Witman Clayssone ende Pieter Martijnssone te vaerne in den Haghe bi ontbiedene van onsen lieven gheduchten here ter dachvaert aldaer bi den ghemeenen steden van Hollant ende van Zeelant, daer men antierde ende raemde van den oirloge ende payse van Arkele; ende oec dede onse lieve here vornoemd den ghemeenen steden aldaer te kennen gheven ende raemde van der ordinancie van der munten, die hi met Vlaenderen ende met Brabant tesamen soude doen slaen. Daer zy omme uut waeren X daghen lanc met een deel ghesellen ghewapent; te coste 8 lb. 15 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1403-1404 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 243-244.* – *Parafrase: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 246 en 290.*

- 295 1403 NA SEPTEMBER 6, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 645. Voor deze dagvaart werden, naast enkele raden uit Holland, ook opgeroepen de abt van Middelburg, vier andere met name genoemde raden uit Zeeland en de steden Middelburg en Zierikzee. Het onderwerp van bespreking is niet bekend.
- 296 1403 OKTOBER 7, DEN HAAG
b Item tsmenendages dairna [24 september] Kerstgen mid brieve gesent an alle den rade van Zeelant, dat sij des sonnendages na sinte Bavendage [7 oktober] quamen in den Hage om der dachvairt wil die mijn heere mid mire vrouwen van Brabant hebben soude; gegeven 10 s. gr. – NA, AGH nr. 1257, f. 65.
- 297 1403 NOVEMBER 26-DECEMBER 3, DEN HAAG
a Item op dieselve tijt [27 oktober] Jan mid brieve gesent an heren Jan van Cronenburch, dat hi mire vrouwen sende alsulc gelt als hi hoir sculdich was; gegeven 4 s. gr. Item noch enen bode gesent an den heere van Zulen, den steden van Middelburch ende van Zeerixee bi mire vrouwen bevelen om gelt te lenen van himluden; gegeven 2 scilde, fac. 10 s. 8 d. gr. – NA, AGH nr. 1257, f. 67.
- c* Item up den XXVI dach in novembri quamen ons brieven uter Haghe van onser liever ghenadigher vrouwen van Hollant, dat men haer leenen ende senden soude 400 noblen een stic tijts, daer die stede zonderlinghe zere qualike jehghens mochte, ende overmids onser liever vrouwen hierof te verantwoerdene ende den staet van der stede te kennen te ghevene, so was ghevoecht Heynric Crabel van der stede wegghen te vaerne in den Haghe omme mir vrouwen hierof te payene. Oec so gaf Heynric Crabel minen here van Hollant te kennen ende zinen rade van alsulken brieven als Bonifacius Trabukier over hem ende Pieter Heynrixsone ende die andere voer die wet van Brugghe toeghde, daer hi omme uut was VIII daghen lanc met een deel ghesellen; bi hem te coste met sciphuren 7 lb. 4 s. 11 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1403-1404 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 244.
- 298 1404 JANUARI 28-FEBRUARI 3, DORDRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 653. Op deze dagvaart, gewijd aan overleg over het al of niet uitvaren naar het Oostzeegebied, waren afgevaardigden van Kampen, Harderwijk, Dordrecht, Amsterdam, Zierikzee en Brielle bijeen.
- 299 1404 MAART 24-27, GOES
c In den eersten up Onser Liever Vrouwen avent anunciacio [24 maart] waren ghevoecht die belyou [Dirk van Maarsen], Heynric Crabel ende Martin Pieter Janssoons sone te vaerne ter Goes up die dachvaerd die men aldaer houden soude, daer zy omme uut waren IIII dagen lanc, te coste 42 s. 10 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 248.
- 300 1404 APRIL 5-8, ZIERIKZEE-KATS
b Item opten selven dach [1 april] Pillen, heren Florijs knecht van Borsselen, mit brieve gesent an den rade van Zeelant dat sij des saterdages dairna [5 april] quamen bi minen heere tot Zeerixee; gegeven 5 s. gr. – NA, AGH nr. 1257, f. 72v.

c Item up den V dach in april waren ghevoecht bi ontbiedene van onsen lieven, gheduchten here van Hollant die belyou [*Dirk van Maarsen*], Witman Clayssone, Heynric Crabel ende Clays Janssone te vaerne te Zierixe bi onsen lieven here vornoemd, ende zy voeren voert met hem [te] Cats ende met mir vrouwe van Hollant bi den ghemeen heren ende ambachsheerscippe die aldaer ontboden waren, daer men minen here van Hollant gaf ende consenteerde al Zeelant doer 26 gr. van den ghemete ten tweent termine, daer zy omme uut waren IIII dagen lanc; bi hemluden te coste 4 lb. 11 s. 2 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 248.

e *De rekening van de rentmeester van Bewesterschelde over 6 mei 1403-8 september 1404 vermeldde (de rekening is in 1940 verloren gegaan) dat de graaf in Zuid-Beveland recht heeft gesproken met zijn mannen. Vermoedelijk heeft dit ook in de periode 5-8 april plaatsgevonden.* – NA, *Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786* p. 375.

Item Meeskijn in Zeelant mit brieve gesent, roerende van der beden aldair; him gegeven 1 Rijns gulden, fac. 3 s. 8 d. gr. – NA, *AGH nr. 1259, f. 29*¹.

1 Tussen posten van 12 en 14 februari 1405.

301 1404 AUGUSTUS 8-10, DEN HAAG

b Item opten anderen dach in augusto Jan die Clerc gesent mit mijns heren brieve van Harlem aen mijns heren rade in Zeelant ende aen den steden aldair, roerende dat sij van des sonnendages naestcomende over achte dagen [*10 augustus*] bij mynen heere quamen om him te hulpen raden van der dachvaert die mitten Vriezen gehouden was ende oic van den nyen pajment; gegeven 7 s. 6 d. gr. – NA, *AGH nr. 1258, f. 54*.

Item up den VII dach van oeghst quamen ons brieven van onsen lieven gheduchten here van Hollant van eenre dachvaert in den Haghe ende oec andere brieve van der stede van Zierixe; te coste te wine ende froyte 7 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 246.

c Item up den VIII dach in oeghst waren ghevoecht te vaerne ter dachvaert in den Haghe bi ontbiedene van onsen lieven here Godevaert van Spreewesteyne ende Pieter Heynrixsone, daer men hemluden te kennen gaf van der overhoricheyt die die Vriesen besichden jeghen onsen lieven here vornoemd, ende oec raemden die steden aldaer bi consente van onsen lieven here van eenen nieren paymente met Vlaenderen ende Brabant ghemeyne te doen slane, twelke mijn here consenteerde zinen steden te vervolghene; bi hemluden te costs 6 lb. 16 s. 4 gr. – *Ibidem*. – Druk: *alsvoren* p. 249.

302 1404 OKTOBER 4-11, MECHELEN

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 672*. *Deze dagvaart, gewijd aan de munt, werd gehouden tussen de steden van Brabant, Vlaenderen, Holland en Zeeland ten verzouke van den coopsteden van Holland ende van Zeeland. Het streven was een nieuwe gemeenschappelijke munt te slaan.*

b Item up den vierden dach in septembri quamen ons brieven van der stede van Zierixe van eenre dachvaert, die men houden soude te Mechelen van den paymente; den bode ghegheven 34 gr.

Item up den XIII dach in septembri der stede messelgier van Dordrecht, die ons brieven brachte van eenre dachvaert die men houden soude te Mechelen metten steden van Vlaenderen ende van Brabant roerende van den paymente; hem ghegheven 34 gr. –

Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 246.

- c Item up denselven dach voerscreven [4 oktober] waren ghevoeght van der stede wege Witman Clayssone ende Heynric Crabel te vaerne metten ghemeenen steden van Hollant ende van Zeelant uppe die dachvaert te Mechelen, die men aldaer houden soude metten steden van Brabant ende van Vlaenderen, omme bi den vornoemden steden te ramene ende an hemluden te begheerne omme eenen penninc van goude ende van zilvere bi den drien landen te doen slaene, daer den ghemeenen steden van Hollant ende van Zeelant gheantwoert was van den steden uut Brabant ende Vlaenderen, dat zy gaerne goede boden an haer twier heren ende vrouwen wouden ende tbeste daerin hulpen doen, sodat dese dachvaert verleyt wart; daer zy omme uut waren VIII daghen lanc, bi hemluden te coste 7 lb. 5 s. 8 gr. – *Ibidem.* – *Druk (o.a.): alsvoren p. 249.*
- e Item bi beveelne ende bi consente ons liefs gheduchts heren van Hollant was bi den ghemeenen steden van Hollant ende van Zeelant een dachvaert overdraghen te houdene metten drien hoeftsteden uut Vlaenderen ende metten hoeftsteden uut Brabant omme een paymente in den drien landen te doen slane, daer die stede van Dordrecht in de name van den ghemeenen steden uut Hollant ende Zeelant een saveconduit an den gouverneur van Brabant omme eene dachvaert te Mechelen te houdene vercreeg ende oec diverse brieven an die steden in Vlaenderen ende in Brabant met haren messelgier hieromme uitzenden, [van] welke coste, hieromme ghedaen, yghelijc van den steden van Hollant ende van Zeelant haer aendeel betalen soude, sodat an die stede van Middelburch aencoemt te betaelne, ghelijc dat die van Dordrecht gherekent hebben, 30 s. gr. – *Ibidem.* – *Druk (o.a.): alsvoren p. 249.*

303 1404 VOOR 23 OKTOBER, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 674. Over deze dagvaart zijn geen andere gegevens bekend. N.B. Het onderwerp van bespreking van deze dagvaart was misschien de sleischat, vgl. volgend nr.

- d Item up den XXIII dach in octobri waren Witman Clayssone ende Hughe Jan Wissensone comen uter Haghe van der dachvaert ende deden hare boetscap in presentie van scepenen; te coste 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 247.*

304 1404 NOVEMBER 16-23, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 676. Over deze dagvaart zijn geen andere gegevens bekend.

- c Item up den XVI dach in novembri voeren van der stede weghe in den Haghe ter dachvaert, die verleyt was, Witman Clayssone ende Hughe Jan Wissensone bi den ghemeenen steden van Hollant ende van Zeelant, die aldaer waren omme onsen lieven gheduchten here van Hollant metten ghemeenen steden die antwoerde te doene als van den sleyscatte, die hi beghaerde te hebbene van den ghemeenen steden, mids dat die munte in der steden handen staen soude, ende oec omme die antwoerde te doene van der stede van Dordrecht, die zy onsen lieven here vornoemd doen soude; daer zy omme uut waeren VIII daghen lanc, bi hemluden te coste ende met sciphuren 6 lb. 13 s. 1 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 249-250.*

305 1405 MAART 17-22, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 687. Voor deze dagvaart werden, naast de raden en steden van Holland, ook ontboden de raden en ‘alle’ steden van Zeeland.

- c Item up den XVII dach in maerte voeren van der stede wegen bi ontbiedene van onsen lieven gheduchten here van Hollant ter dachvaert in den Haghe bi den ghemeenen steden van Hollant ende van Zeelant Godevaert van Spreewesteyne, Clays Janssone, Pieter Martijnssone ende Gillis Andriessone, daer men den ghemeenen steden te kennen gaf van der groter overdaet die die here van Arkele ghedaen hadde den ghemeenen lande ende ondersaten van Hollant, ende oec van der stede van Wouderichem die bi hem ghebrant was, daer onse lieve here vornoemd an die ghemeene steden begheerde dat men hem te baten comen woude met ghelde omme den here van Arkle te wederstane, welke dachvaert verleyt was om onsen lieven here vornoemd hierup die antwoerde te doene. Daer zy omme uut waren VI dagen lanc, bi hem ende haren ghesinde te coste ende te sciphueren 6 lb. 12 s. 2 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 251; (fragment) Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 292.*
- 306 1405 MAART 27-APRIL 2, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 689. Over deze dagvaart zijn geen andere gegevens bekend.
- b Item up den XXVI dach in merte waren ghedeputeert ende ghecoren die scepenen, die metten belyou [*Dirk van Maarsen*] in den Haghe ter dachvaert varen zouden; te coste te maleviseyen 33 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1404-1405 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 248.*
- c Item up den XXVII dach in maerte voeren van der stede wege die belyou, Godevaert van Spreewesteyn, Clays Janssone, Willem van Alkema ende Gillis Andriessone in den Haghe uppe die dachvaert, die verleyt was, bi den ghemeenen steden van Hollant ende van Zeelant metten antwoerde die men onsen lieven ghenadighen here van Hollant doen soude van der stede wegen van Middelburch, dat die stede vornoemd hem te baten comen woude na haren vermoghen, ghelijc anderen steden, uppe dat zy daerover raden mochten, ne maer niet vernemen noch gheweten en conden, hoevele die stede vornoemd daerof belast wesen soude; daer zy omme uut waren VII dagen lanc, bi hemluden te coste van sciphuren binnen den vornoemden tijt 7 lb. 13 s. 6 gr. – *Ibidem.* – *Druk (o.a.): alsvoren p. 252.*
- 307 1405 AUGUSTUS 4, VIANEN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 692. Voor deze dagvaart, een heervaart tegen Hagestein, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen en Goes. Tijdens het beleg verkocht graaf Willem VI lijfrentebrieven, die Middelburg en Zierikzee gevraagd werden mede te bezegelen.
- 308 1405 NOVEMBER 21-23, VOOR HAGESTEIN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 693. Tijdens het nog voortdurende beleg van Hagestein en Everstein gaf de graaf zekerheden voor de door hem verkochte lijfrenten aan onder meer Middelburg en Zierikzee.
- 309 1406 NOVEMBER 7, KATS¹
- e *In de rekening van heer Floris van den Abeele, rentmeester van Bewesterschelde, over 11 november 1406-1 januari 1408 (verloren gegaan in 1940), wordt de ontvangst van een bede verantwoord die minen lieven here gegeven was omtrent sinte Willebrordsdagh [7 november] int jaer 1400 ende 6, waarvan de betaaldatum 1 oktober 1407 was. De bede, dair vry ende al mede ghenc, beliep 10 groten van het gemet; de ontvangst bedroeg 5.058 lb. 17 s. 2 gr. 16*

miten. Deze bede werd ook betaald per 1 oktober 1408 en 1409. – NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 377.

1 Graaf Willem VI kwam op 7 november vanuit Middelburg in Zierikzee aan. Hij zal onderweg Kats hebben aangedaan (NA, AGH 1403 f. 27-27v).

310 1406 DECEMBER 4, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 701 (en 702, 703)*. Op 24 juni hebben de Raad en de steden van Holland en Zeeland een essay gedaan van de gouden en zilveren munten. Dit resulteerde in muntordonnanties, uitgevaardigd door de graaf en gravin, op 4 en 20 december 1406 en 21 februari 1407.

[311 1407 APRIL 7, GORINCHEM]

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 705*. De op deze datum door graaf Willem VI aan Gorinchem en Leerdam verleende privileges, na de overgave van de steden en de grafelijke inhuldiging aldaar, worden medebezegeld door edelen en steden van Henegouwen, Holland en Zeeland (Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal).

312 1407 APRIL 13-19, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Zeeland, I, nr. 706*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de financiering van de overgave van Gorinchem en Leerdam, werden de steden van Holland en 'alle' steden van Zeeland opgeroepen. De datum van vertrek van de Middelburgse delegatie stemt niet overeen met de datum waarop de dagvaart was gepland (17 april).

c Item up den darden dach in april waren ghevoecht van der stede wegghen bi ontbiedene van onsen lieven here van Hollant te vaerne in den Haghe die belyou [*Dirk van Maarsen*], Jan van der Waerde, Godevaert van Sprewesteyn ende Jacop Panneman, daer onse lieve here hemluden te voren leyde dat hi gheleent ende verleyt wilde hebben van der stede wege een groote quantiteyt van ghelde, daer onse lieve here voerscreven der stede brieve of gaf, die stede weder dat ghelt ontfanghen zoude van der bede die te Bamisse [*1 oktober*] verscheen anno IIII^C ende VII, 10 gr. van den ghemete. Daer zy omme uut waren VII dagen lanc, bi hemluden te coste ende sciphuere 4 lb. 16 s. 4 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1407-1408 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk (o.a.): *Unger, Bronnen Middelburg II p. 255*.

e Den 16 te voren [*in april*] waren er reeds gekozen om van stadswege naar Den Haag te gaan, waar hem de groote last van de stad Gorinchem en het land van Arkel voor oogen gelegd werd, welke de graaf echter beloofd had te 'vrijen', toen hij gehuldigd was. Hij moest daarvoor lijfrenten verkoopen en stelde aan Middelburg en andere steden van Holland en Zeeland voor om daarvan de brieven mede te bezegelen. Daar vandaan leende de stad hem waarschijnlijk 1000 nobels en ontving er 600 van terug, op rekening, van den rentmeester Florus van den Abeele, uit het geschoot van 'Bamisse' van 10 gr. het gemet, gelijk in de rekening van 1407-08 wordt vermeld – – –. – Druk: *Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 293*.

313 1407 MEI 13-20, TOURNAI

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 708*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de schade die de Hollanders en Zeeuwen van de Fransen hadden geleden, werden de steden van Holland, Zierikzee, Middelburg en heer Klaas Kervinck ontboden.

b Item up den VIII^{sten} dach van meye quamen ons brieve van onsen lieven here van Hollant, dat

men een dachvaert houden zoude te Dornike van scaden, die ons heren lieden voerscreven ghedaen ware up der zee; te coste 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1407-1408 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 254.*

- c Item up den XIII^{sten} dach van meye voer Dirck van Maersen, die belyou, ende Godevaert van Spreewesteyn bi beveelne van onsen lieven here van Hollant te Doernike, daer die coninc van Vrancrike een dachvaert hadde doen maken van der scade die ons liefs heren luden van Hollant gheleden hadden, ende zy voerden met hem hare betoghe die onse poerteren van Middelburch te scaden gheleden hadden van den Fransoysen. Daer zy omme uut waeren VIII daghen lanc, te coste met IV paerden 4 lb. 6 s. 8 gr. – *Ibidem*. – *Druk (o.a.): alsvoren p. 255.*

314 1407 MEI 16-17, STEENBERGEN

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 709. Voor deze dagvaart, gewijd aan de berechting van zeerovers, werden, naast de steden van Holland, ook Middelburg en Zierikzee ontboden.

- c Den 16 mei 1407 gingen er, op last van den graaf, naar Steenberg, omdat dáár personen zouden gerecht worden, die op de Hollandsche stroomen zeeroof hadden gepleegd. – *Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg I, p. 295.*

[315 1407 MEI 31]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 710. Op deze datum vaardigen de steden van Holland en Middelburg en Zierikzee akten van lijfrenten uit. Graaf Willem VI stelt zich op dezelfde dag garant tegenover de steden.

316 1407 AUGUSTUS 2, KATS¹

- e *In de rekening van heer Floris van den Abeele, rentmeester van Bewesterschelde, over 1 januari-1 mei 1408 (verloren gegaan in 1940), wordt de ontvangst van een bede verantwoord die minen lieven here gegeven was omtrent sinte Pietersdagh ad vincula [1 augustus] int jaer 1400 ende 7, waarvan de betaaldatum 24 december 1408 was. De bede, dair die heerscappen hoir vry ende leen of behilden ende ontfangen is alst tsteen scietende, beliep 10 groten van het gemet; de ontvangst bedroeg 2055 lb. 13 s. 2 d. gr. 8 miten. – NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940 nr. 786 p. 378.*

Het gemelde geschot [van 10 groten per gemet per 1 oktober] werd hem [graaf Willem VI] den 2 augustus 1407 te Cats toegestaan. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 293.*

¹ Op 2 augustus 1407 wordt de aanwezigheid van Willem VI in Kats vermeld (AGH 1261 f. 150).

317 1407 NOVEMBER 18-20, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 715. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg over de oorlog met Arkel, werden de raden en steden van Holland (met name genoemd) en Zeeland (niet met name genoemd) opgeroepen.

- b Item up den XVI^{sten} dach van november voechde men IIII uter wet te vaerne ter dachvaert in den Haghe bi ons liefs heren ontbiedene; te coste te wine 12 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1407-1408 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 254.*
- c Item up den XVIII^{sten} dach in novembri waren ghevoecht van der stede weghe bi ontbiedene van onsen lieven here van Hollant ter dachvaert in den Haghe Gillis Andriessone, Godevaert

van Sprewesteyn, mr. Herman ende Wouter van der Clinge, daer men antierde ende raemde van den orloghe dat mijn here van Hollant hadde metten hertoghe van Ghelre ende metten Arkelsen; te coste 8 lb. 18 s. gr. – *Ibidem.* – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 255.*

318 1408 NA FEBRUARI 16, DEN HAAG¹

b Item up die tijt [*16 februari*] enen bode gesent an alle mijns heren rade in Zelant ende an sommige ridderen ende knapen aldair mit brieve, roerende dat sij sonder vertrec bi minen lieven heere ende den rade quamen; hem gegeven 10 s. – *NA, AGH nr. 1261, f. 173.*

¹ Willem VI verbleef in de eerste tijd na 16 februari in Den Haag.

319 1408 JUNI 3, DEN HAAG

Zie ook Dagvaarten Holland, I, nr. 725. Voor deze dagvaart, uitgeschreven tegen 6 mei, waren alleen de steden van Holland opgeroepen. Graaf Willem VI kreeg van hen de toezegging dat zij op de burchten aan de grenzen soldeniers zouden onderhouden totdat er een bestand was met Arkel en Gelre. De graaf schreef op 26 mei aan Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Tholen, Goes, Brouwershaven, Westkapelle, Poortvliet, Domburg en Scherpenisse dat hij hen niet had opgeroepen om allen cost te verhoeden, maar dat hij van hen wel doorbetaling van de soldij verwachtte die zij tot dan toe betaalden. Mochten zij dat niet willen doen, dan dienden zij zich op 3 juni in Den Haag te komen verantwoorden. Met een omslag van het soldijgeld, waarbij ook aangeslagen zijn de abt van Middelburg en de stad Vlissingen.

320 1408 BEGIN JULI, ZIERIKZEE-MIDDELBURG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 731. Op 26 juni zond graaf Willem VI een bode vanuit Zierikzee naar de jonker van Veere met opdracht om met gewapend volk bij hem te komen te Middelburg. De volgende dag zond de graaf bodes, eveneens vanuit Zierikzee, naar Schiedam, Delft, Leiden, Rotterdam, Gouda, Goes, Reimerswaal en Tholen met dezelfde opdracht, ditmaal om bij hem te komen te Zierikzee, om zaken willen die minen lieven heer voorgevallen waren (NA, AGH 1262 f. 114v).

e Item tsaterdag na sinte Peters ende Pauwelsdach [*30 juni*] Claes Kervinc gesent van Zerixee mit mijns liefs heeren brieven plackaet, inhoudende van logentale die sommige lude over minen lieven heere gesprengt hadden van den recht in Zeelant in te breken ende nye bede ende schote te eysschen, dair mijn lieve heere sijn ontsulde af dede ende mijn heere verboit dat nyemant uutten sinen trecken en zoude mer dat him een ygelijck bereit hielde minen lieven heere na te volgen ende bij sijns zelfs lijf te comen dair hijt hem weten lyete, in den lande van Scarpeniss, Poirtvliet, Sinte Martijnsdijck ende Tholen ende dair omtrent; hem gegeven 1 nyeu sschilt, facit 2 s. 11 d. gr.
Op dezelfde dag zond de graaf acht bodes met gelijke plakkaten naar Duiveland, Stavenisse, Reimerswaal en oostwaarts in Zuid-Beveland, Goes en westwaarts in Zuid-Beveland, Wolphaertsdijk en Noord-Beveland, Schouwen, Borsele en Walcheren (NA, AGH nr. 1262, f. 115).

321 1408 NA SEPTEMBER 25, DEN HAAG

b Item XXV dage in septembri gesent Gerijt Backer uten Hage tot Zerixee ende voirt in Middelburch mid mijns liefs heren brieve an den steden voirs., dat si sonder vertrec in den Hage bi den rade schicken souden van den gerechte twe of drie om mit hem van mijns liefs

heren wegen te spreken van saken die men hem niet schrijven en most; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *NA, AGH nr. 1262, f. 124.*

322 1408 OKTOBER 17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 736. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de eendracht van der heyliger kerken, riep de graaf de dekens, kapittels, abten, conventen, commandeurs en kloosters van Zeeland en Holland op om twee of drie van horen besten clerken uut elken collegien ende convente af te vaardigen.

323 1408 OKTOBER 29, DEN HAAG

Zie ook Dagvaarten Holland, I, nr. 729. In juni, vóór de 23ste, moet graaf Willem VI de Hollandse steden bijeengeroepen hebben om van hen een bijdrage te vragen voor zijn krijgstoct naar Luik.

b Item XXVIII dage in octobri gesent Gerijt Backer uten Hage tot Zerixee ende voirt in Middelburch an den steden mit mijns liefs heren brieve, roerende dat si minen here betalen souden sulc gelt als si hem toegeseit hebben, ende voirt – – – . – *NA, AGH nr. 1262, f. 126v.*

c Item up den XXIX^{en} dach van octobri ontboot onse lieve ghenadighe here van Hollant ende zinen Raet zine wet van Middelburgh voer hem in den Haghe, daer onse lieve here voerscreven begaerde van zijnre stede gheleent te hebben te helpe zijnre reysen, die hi ghedaen hadde in den lande van Ludike, want zine steden van Hollant ende van Zeelant hem togheseyt hadden te leenen, daer hem togheseyt was tweedusent Vransche cronen; hem betaelt tweedusent Vransche cronen, stic 3 s. 4 gr., facit 333 lb. 6 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1408-1409 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 261.*

324 1409 JANUARI 26-FEBRUARI 2, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 742. Voor deze dagvaart, gewijd aan bespreking van zaken die de graaf en zijn Raad hem niet schrijven en mochten, werden de steden van Holland en Zeeland opgeroepen om met drie of vier afgevaardigden te komen.

c Item up den XXVI dach van januario waren ghevoecht van der stede weghe te vaerne in den Haghe bi ontbiedene van onsen lieven here van Hollant ter dachvaert Heynric Braem, Pieter Clayssone van Meliskerke ende Wouter Wouterszone, daer zy omme uut waren VIII dagen lanc; bi hemluden te coste 12 lb. 9 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1408-1409 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 261.*

325 1409 APRIL 20, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 745. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van sunderlinge saken die de graaf en zijn landen grotelic aangingen, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen en Goes.

326 1409 MEI 3-12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 746. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van zaken die de graaf niet schrijven en mochte, hem ende sinen lande grotelic aengaende, werden, naast de steden van Holland, ook ontboden Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Goes en Tholen.

c Item up den darden dach van meye ontboot onse lieve here van Hollant II of III uut

zinen gherechte, daer men dachvaert helt van eenen nieuwen paymente te doen slaen, daer Heynric Braem toe ghedeputeert was die dachvaert te houdene, daer hi omme uut was X dagen lanc; te coste 11 lb. 24 d. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1409-1410 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 264*. – *Parafrase: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 246*.

[327 1409 JUNI 24, UTRECHT]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 750. Het op deze datum gesloten bestand tussen hertog Reinoud IV van Gelre en graaf Willem VI van Holland, wordt onder meer medebezegeld door Middelburg en Zierikzee.

328 1409 JULI 14, DEN HAAG

e Item upten selven dach [14 juli] als mijn genadige here toich tot Delf, Rotterdam ende voirt in sinen steden, bleef Jan van Goch in den Hage om mit den steden van Zelant ende mit heren Jan van Vyanden te rekenen van der soudyen, ende most also na comen varen met Hermanno ende Theodrico, tsproists [Pieter van den Zande] clerck, tot Rotterdam toe; 12 d. gr. – *NA, AGH nr. 1262, f. 155v*.

329 1409 NA 5 OKTOBER, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 756. Over deze dagvaart zijn geen andere gegevens bekend.

c Item up den V dach in october zende ons mijns liefs heren Raet van Hollant brieven van eenre dachvaert te houden in den Haghe; den bode ghegeven 32 gr.

Item up den V dach van octobri quamen ons brieven van onsen lieven heere van Hollant roerende van eenre dachvaert, daer scepenen omme vergadert waren; te coste te wine 15 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1409-1410 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 262 en 263*.

330 1410 APRIL 2, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 760. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg over de plannen van de Hanze om een bijeenkomst te houden over de beveiliging van de zee, werden, naast de steden van Holland ook opgeroepen Zierikzee en Middelburg.

331 1410 NA APRIL 14, DEN HAAG

b Item upten tijt voirs. [14 april] enen bode gesent in Zelant mit brieve an den steden van Middelburch ende Zericxzee, roerende dat sij sonder vertrec bij minen lieven heere ende sinen rade quamen om mit hem te spreken dat si wat gelts lenen souden up rekeninge van der bede die tot Bamisse [1 oktober] verschinen soude; hem gegeven 5 s. 8 d. gr. – *NA, AGH nr. 1264, f. 87v*.

Item upten tijt voirs. [16 april] Tromp messagier gesent an der stede van Zericxzee ende Middelburch ende dat bij namen comen soude Heinric Mauwe ende Jacop Janssoen van Middelburch mit brieve, roerende dat sij sonder vertrec bi minen lieven heere ende sinen rade quamen; hem gegeven 6 s. gr. – *Ibidem f. 88*.

332 1410 NA JUNI 4, DEN HAAG¹

b Item [4 juni] Tibus gesent in Zeelant an den steden van Middelburch, Zericxzee,

Remmerswale, Tholen ende Goes mit brieve, roerende dat si sonder vertrec II of drie van hoiren gerechte bi minen lieven heere senden souden om mit hem te spreken van zaken die men hem niet scriven en mochte; hem gegeven 4 s. 10 d. gr. – *NA, AGH nr. 1264, f. 93v.*

1 Graaf Willem VI reisde op 4 juni van Haarlem via Schoonhoven en Gouda naar Rotterdam. Op 8 juni kwam hij in Den Haag aan (AGH nr. 1407 f. 16-16v).

333 1410 NOVEMBER 26, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 767. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de munt, werden, naast de hoofdsteden van Holland, ook opgeroepen Zierikzee en Middelburg.

334 1411 JANUARI 24, DEN HAAG

b Item upten tijt voirs. [*17 januari*] Brandekin messagier gesent in Zelant an den steden aldair mit brieve, roerende alzo sij minen genadigen heere gelooft hadden in den Hage te comen om mit hem te spreken van der munten, dat sij dairom up een saterdages naistcomende over achte dagen [*24 januari*] quamen in den Hage om mit hem dair of te spreken; hem gegeven mits brieve die hi hadde an den bailiu van Brouwershaven, Vlissingen ende Domburch, roerende dat sij ter rekeninghe quamen etc., 8 s. gr. – *NA, AGH nr. 1264, f. 124.*

335 1411 JUNI 26, KATS

c Item up den XXVI dach in junio voeren van der stede wegghen te Cats Jan Joerdaen, Heynric Valke ende Willem Aernoutsone bi den ghemeenen steden van Zeelant, daer men overdroech dat men vervolghen zoude an onsen lieven here van Hollant ende an zinen Raet dat men daghen zoude mogen voer den provisor¹; bi hemluden te coste ende te sciphueren 35 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1411-1412 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 266; (fragment) Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 217 (met de datum 26 juli).*

1 *Vgl. Unger, Bronnen Middelburg I nr. 9.*

336 1411 JULI 5, DEN HAAG

c Item up den V dach van julio waren Jan Joerdaen ende Heynric Braem ghesent in den Hage, daer die ghemeene steden van Zeelant aldaer doe waren omme te vercrighene dat die steden van Zeelant zouden moghen doen dagen voer den provisoer omme haerlieder scult; bi hemluden te coste 9 lb. 9 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1411-1412 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 267.*

337 1411 NA JULI 12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 773. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van het sluiten van een bestand met de Friezen, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Goes en Tholen.

[338 1411 AUGUSTUS 1, KATS]

N.B. Deze dagvaart is afgelast.

b Item upten XXVII^{sten} dach in julio Pieter Jansz. gesent in Zelant an den rentmeester Bewesterscelt ende Beoisterscelt mit brieve, roerende dat mijn genadige heere tot Cats

wesen woude om die clock aldair te doen slaen¹, dat si dairom alle sijn leenmannen aldair bi hem souden doen comen; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *NA, AGH nr. 1265, f. 51.*

Item upten tijt voirs. [31 juli] Lambrecht gesent an den rentemeester Beoisterscelt mit brieve, roerende dat hij wederbieden soude dat geen van mijns liefs heren leenmannen noch heerscappen tot Cats en quamen up sinte Pietersdach ad vincula [1 augustus], want mijn lieve heere dair niet wesen en soude gelijc hi hem gescreven hadde; hem gegeven 2 Rinse gulden, f. 5 s. 6 d. gr. – *Ibidem f. 51v.*

1 Op 28 juli werden de leenmannen in Utrecht en Holland ter heervaart tegen de Friezen opgeroepen (ibidem).

339 1412 MAART 23-APRIL 1, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 782. Op deze dagvaart, gewijd aan steun aan de graaf in zijn oorlog met Arkel en Gelre, waren de gemene steden van Holland en Zeeland bijeen. Alleen van de raden en steden van Holland is de oproep overgeleverd.

c Item up den XXIII dach in maerte waren ghevoecht Heynric Braem ende Jan Andriessone met een deel ghewapender luden te vaerne ter Goes omme onsen lieven here van Hollant aldaer te verwachtene omme met hem te Hollant waert te treckene ende hem gheleydene, mits dat die van Gorichem met een deel ghewapenden luden uutghetoghen waren. Ende zi voeren voert bi onsen lieven here ende zinen rade in den Haghe, daer men overdroech van den orloghe tuschen onsen here voernoemd ende den hertoghe van Ghelre, daer zy omme uut waren X daghen lanc; bi hemluden te coste 11 lb. 19 s. 5 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1412-1413 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 296.*

e Item up den XXIII dach in maerte waren die ghemeene steden van Hollant ende van Zeelant ontboden bi onsen lieven here van Hollant in den Haghe, daer onse lieve here voernoemd begaerde an zinen steden dat men hem in zinen orloghe jehens den hertoghe van Ghelre ende den here van Arkle te baten comen soude met soudenaren omme zijn sloten mede te besettene ende zijn orloghe te voeren, twelke hi der stede niet verdraghen wilde, daer die ghemeene steden voernoemd onsen lieven here voerscreven toezeyden ende consenteerden te bate te comen met soudenaren, of dat men voer elken man gheven soude 6 gr. elkes daghes, welke soudye inghenc up den XXX dach in maerte, daer die stede van Middelburch gheset was ende betalen moeste XL soudenaren twee maenden lanc ghedurende. Ende daerentenden so was die stede verhoghet ende up LXV man gheset, twelke oec gheduurde twee maenden lanc, daer men voer elken man ghegheven heeft 6 gr. sdaeghs, maect tsamen in eenre sommen, dat wy binnen desen jaren ende onsen burghemeesterscippe van der voernoemde soudyen betaelt hebben, 147 lb. gr. – *Ibidem. – Druk: alsvoren.*

340 1412 MAART 30, MIDDELBURG

e Ten einde over deze zaak [betaling van 6 groten soldij per man per dag in de oorlog met Gelre en Arkel] te spreken waren de steden Reimerswale, Goes, Vlissingen, Westkappel en Domburg den 30 maart hier ontboden. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 296.*

341 1412 NA JULI 8, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 789. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van een bestand met Gelre, werden, de steden van Holland en Zeeland opgeroepen.

342 1412 JULI 27-AUGUSTUS 6, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 791*. Een oproep voor deze dagvaart is niet bekend. In de laatste week van juli werd edelen van Holland en (zes) van Zeeland gevraagd te zegelen voor de belofte van een som geld die de graaf aan hertog Reinoud IV van Gelre zou geven wegens Gorinchem.

c Item up den XXVII dach in julio waren ghevoecht van der stede wege belyou [*Raas van Haamstede en Kruiningen*] ende Heynric Braem te vaerne in den Hage bi ontbiedene van onsen lieven here van Hollant met zinen brieven, daer die ghemeene steden vergadert waren, ende men gaf hemluden te kennen van den orloge jeghen den hertoghe van Ghelre ende andere zaken, die ghemeene lande angaende. Daer zy omme uut waeren ende toven moesten XI daghen lanc, te coste 13 lb. 6 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1412-1413 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: *Unger, Bronnen Middelburg II p. 270*.

e Item screef onse lieve heere van Hollant brieven an die stede, daer hi begaerde dat men hem van zynre stede te bate comen soude met een grote somme ghelts, die hi van zijne stede beghaerde ghegheven te hebben te helpe zinen orloghen ende in zinen dadinghe jeghen den hertoghe van Ghelre omme Gorichem mede te ghecrighen, daer hi een deel ghelts toe behoefde, ende hi der stede niet verdraghen en woude. Ende want die stede die vornoemde somme ghelts niet vervullen en mochte, zy en moester in groter last omme bliven, so was bi ghemeenen scepenen overdraghen dat men met hem dadinghen soude als men minst mochte, ter stede orbare, daer met onse lieve heere vornoemd ghedadincht was ende ghegheven van der stede wegghen driesent Vransche cronon, elken crone gherekent 3 sc. 4 gr., maken in eenre sommen 500 lb. gr. – *Ibidem*. – Druk: *alsvoren p. 270-271*.¹

1 Zie voor schenkingen aan de graaf persoonlijk en aan zijn gevolg de noot bij Unger t.a.p.

[343 1412 DECEMBER 24, LE QUESNOY]

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 795*. De oorkonde waarmee graaf Willem VI zijn echtgenote Margaretha van Bourgondië lijftocht aan onder andere Gorinchem, het land van Arkel, Leerdam, Teilingen, Noordwijk en Beverwijk, wordt medebezegeld door onder meer Middelburg en Zierikzee.

344 1413 APRIL 1-6, MIDDELBURG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 796*. Op deze dagvaart waren gecommiteerden van de graven van Holland-Zeeland en Vlaanderen bijeen met gedeputeerden van de Leden van Vlaanderen en van de steden van Holland en Zeeland. Onderwerp van overleg was de vergoeding van wederzijds geleden schade. Omdat geen overeenstemming werd bereikt, werd een vervolvergadering afgesproken op 22 juni te Sluis. Pas op 4 september 1414 kwam een overeenkomst tot stand over de schadevergoedingen, die werd medebezegeld door Middelburg en Zierikzee (*Dagvaarten Holland, I, nr. 811 onder e*).

c Den 2 april 1413 werd hier eene dagvaart gehouden tusschen den graaf van Holland en den hertog van Bourgondië 'van der scaden, die hae[re] beeder landen ende [I]ude gheleden hadde', daar vele heeren, goede lieden en steden op kwamen, die men vanwege de stad wijn aanbood. – Druk (*o.a.*): *Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 297*.

345 1413 JULI 6, KATS

c Item up den VI dach in julio voeren Pieter Clayssone, Lammin Hugesone ende Jacop Mychielssone te Cats bi den ghemeenen heren ende ambochtsheerscippen van Zeelant, daer onsen lieven here van Hollant gheconsenteert ende ghegheven was over al Zeelant 24 gr.

van den ghemete, te betalen te drie Bammisse naestcomende; bi hemluden te coste, want vele goeder luden in haer gheselschap quamen ende aten, te coste 46 s. 7 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1413-1414 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 272. – Vermeld: Kesteloo, *Stadsrekeningen Middelburg* p. 297.

346 1413 SEPTEMBER 17-26, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 800. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van een ambassade naar Engeland, werden, naast de hoofdsteden van Holland, ook Zierikzee en Middelburg opgeroepen.

- c Item up den XVIII dach in septembri voeren in den Haghe Jan Joerdaen, Huge Janss. ende Heynric Jan Martinssone bi ontbiedene ons liefs heren van Hollant met zinen brieve, daer onse lieve here voernoemt zinen steden te kennen gaf ende te voren leyde, want men zinen onderzaten haer goet in Ynghelant up helt ende nam, daer die poerteren in allen steden grote clachte over deden, wat den ghemeenen^a daertoe goet ghedaen dochte wesen, daer die steden haer beraet up namen omme een antwoerde onsen lieven here te doene. Daer zij omme uut waren IX dage lanc; bi hemluden te coste, te sciphure ende anderen kosten 7 lb. 3 s. 5 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1413-1414 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Smit, *Bronnen I, I* nr. 919.

a *Lees wel: ghemeenten, of: ghemeenen steden.*

347 1414 NA FEBRUARI 5, DEN HAAG

- b Item optie selve tijt [5 februari] Reyger uter Hage gesent mit brieve in Zeelant an den abt van Middelburch, an heeren Jan Gielijssoen, deken aldair, ende voirt an den bailiu, burgermeesters, scepenen, rade ende der gemeynten van Reymerswale, roerende dat sij elix sonder vertreck gesien dez briefs selver comen jof besenden souden van horen gerechte in den Hage bij minen genedigen heere ende sinen rade; him gegeven 6 s. 8 d. groot. – *NA, AGH nr. 1267, f. 110v.*

348 1414 APRIL 30-MEI 6, AMSTERDAM

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 808. Voor deze dagvaart, gewijd aan een bespreking van de sleischat, riep de tesorier Willem Eggert Zierikzee en Middelburg op. Volgens een andere bron waren de steden van Holland aanwezig.

349 1416 FEBRUARI 20, KATS

- c Item up den XX dach in februario voeren van der stede wegghen Heynric Braem, Heynric Valke ende Heynric Jan Wissesone te Cats bi onsen lieven here van Hollant, daer die ghemeene ambochtsheren ontboden waren, daer onse lieve here an tghemeene lant een bede begaerde te hebben ende dat men hem daermede te baten comen zoude ende elc bi zinen ghemete dat ghelden, daer hem gheconsenteert ende ghegheven was 3 s. gr. up tghemet, te betalene binnen drie jaren telken Bammisse; by hemluden te coste 3 lb. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1415-1416 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 277. – Vermeld: Kesteloo, *Stadsrekeningen Middelburg* p. 298.

350 1416 MAART 6-13, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 829. Van deze dagvaart is geen oproep bekend. Wel de reisdeclaratie van enkele Zeeuwse deelnemers:

- c Item so was die rentmeester [*Filips van Borsele*] ontboden in den Haghe te comen als raed omtrent Vastenavond lestleden [8 maart] om alrehande saken mit hem te spreken ende te kennen te gheven, dair hi uut was in varen, in keren ende dair wesende mits 8 daghen die hi aldair ghehouden was, 14 daghen, elkes dages $\frac{1}{2}$ (?)^a Hollansche guldene, tstic 27 d. gr., fac. 3 lb. 3 s. gr. – *Afschrift van Van Riemsdijk uit de in 1940 verloren gegane rekening van Filips van Borsele, heer van Kortgene, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over het boekjaar 1 mei 1415-28 mei 1416: NA, Archief Algemeen Rijksarchief 1800-1940, nr. 786.*

Item up den VI dach in maerte voeren Heynric Braem, Human Humansone ende Heynric Valke in den Haghe bi ontbiedene ons liefs heren met zinen brieven up die dachvaert, daer die ghemeene steden ende raden van Hollant ende van Zeelant ontboden waren, daer onse lieve here zinen steden ende heren van Hollant ende Zeelant te kennen gaf van den ghebreke, dat hi an den here van Egmonde hadde, daer zy omme uut waren VII daghen lanc; te coste 10 lb. 15 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1415-1416 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 277; (parafrase) Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 298.*

a *Het vraagteken is door Van Riemsdijk aangebracht.*

351 1416 AUGUSTUS 13-22, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 834. Voor deze dagvaart, gewijd aan de regeling van de opvolging van graaf Willem VI mocht hem iets overkomen op zijn reis naar Frankrijk, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland ontboden zes met name genoemde edelen, niet met name genoemde ridders en knapen uit Walcheren en Zuid-Beveland en de steden Zierikzee, Middelburg, Tholen, Goes en Reimerswaal.

- c Item up den XIII dach in oeghst waren ghevoecht te vaerne van der stede wegen in den Haghe Gheeraert Claissone, Heynric Valke ende Heynric Jan Wissesone bi ontbiedene ons liefs heren van Hollant met zinen brieve up eene dachvaert, daer die steden ende heren van Hollant ende Zeelant ghemeenlike ontboden waren, daer onse lieve here te kennen gaf dat [hi] in Vrankerike trecken woude ende begeerde an zinen steden ende heren van Hollant ende Zeelant, dat zy met hem brieven van den regemente van den lande beseghelen wouden, welke brieven hem toegheseit ende gheconsenteert waren te beseghelen van den ghemeenen lande, daer zy omme uut waren X daghen lanc; te coste 9 lb. 18 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1416-1417 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 281; (parafrase) Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 299.*

- e 15 augustus. – *Floris heer van Haamstede, Floris van Haamstede, heer tot Montignies, Floris van Borsele, heer van Sint-Maartensdijk en Zuilen, Jan heer van Heenvliet, Filips van Borsele, heer tot Kortgene, Floris van Haamstede heer Willemsz., Albrecht van Heenvliet, heer van Stavenisse, Klaas Kervink van Reimerswaal, heer van Lodijk, Wolfert van der Maalstede van Everingen, Wolfert van Reimerswaal, Jan van Oostende, Vrieze van Oostende, Gerrit van der Maalstede, Jan van Renesse van Everingen, Floris van den Abeele, heer van Welsingen, Albrecht van Arnemuïden, Boudewijn van Baarsdorp, ridders, Jacob van Borsele, heer van Brigdamme, Jan heer van Kruiningen, Jan van Renesse van Rijnauwen, Jan van Haamstede, Arend van Haamstede van Moermond, Boudewijn van Borsele, Arend van Kruiningen, Wouter van Gent, Wolfert van der Maalstede en Laurens van Kats, knapen, en de magistraten van de steden Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen en Goes beloven om, indien graaf Willem VI zonder wettige zoon overlijdt, zijn dochter Jacoba als landvrouwe te zullen huldigen en haar en haar voogd te zullen beschermen.* – *Orig.: NA, AGH nr. 78.* – *Druk: Van Mieris IV p. 385.*

352 1416 AUGUSTUS 26, GOES

c Item up den XXVI dach in oeghst voeren Gheeraert Claissonne, Heynric Valke ende Heynric Jan Wissen ter Goes bi den ghemeenen steden van Zeelant omme aldaer met mallicanderen te beradene ende te sprekene van ons liefs heren begaerte; bi hemluden te coste 32 s. 4 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1416-1417 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: *Unger, Bronnen Middelburg II p. 282*.

In gezegde maand [*augustus 1416*] hielden de Zeeuwsche steden bijeenkomsten te Goes, over de begeerte¹ van den graaf, op welke copie werd overgelegd van de brieven, die de graaf aan het gemeene land gegeven had, ‘welke brieven onder den abt (van Middelburg) lagen’. De abt had daarvan voor 4 s. een vidimus afgegeven. – Druk: *Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 299-300*.

e De voorwaarden omtrent de erfopvolging in de regeering dezer landen werden door Middelburg op den 6 oktober 1416 mede bezegeld. – Druk: *alsvoren p. 292*.

1 Betreffende zijn opvolging door zijn dochter Jacoba.

353 1417 MEI 31-JUNI 4, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 840*. Deze dagvaart, waarvoor de raadsheren werden opgeroepen en waarop mogelijk ook stedelijke vertegenwoordigers aanwezig waren, was gewijd aan de consequenties van het nieuws dat graaf Willem VI in Henegouwen was overleden: ordehandhaving in het land en veiligstelling van de steden voor de opvolgster, gravin Jacoba.

d Dat deze dagvaart belangrijk is geweest, bewijst ook de Middelburgse belangstelling voor het resultaat ervan:

Item up den XIII dach in junio voeren Tijman van de Pitte, Heynric Braem, Heynric Valke en Dieric Pieterss. te Westhoven bi den rentmeester [*heer Filips van Borsele*], want hi uut Hollant cam, omme van hem te vernemen van de dachvaert die gheweest hadde, den ghemeenen lande angaende. – *Zeeuws Archief, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1416-1418)*.

e Item up den XXIX dach in junio voeren Human Humanss., Tijman van de Pitte en Heynric Valke bi ontbiedene onser lieve vrouwen van Hollant in den Haghe omme daer bi te wesen als scepenen, daer Aernout van Cruninghe onser liever vrouwe eenen eet dede en die baliuschap van Middelburch van haren wegen te bewaren, ghelic hi tevoren gedaen hadde. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane burgemeestersrekening van Middelburg over 1417-1418)*.

354 1417 OKTOBER 12-18, DORDRECHT

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 843*. Op deze dagvaart gaf Jan van Beieren, elect (gekozen bisschop) van Luik (*Ludike*), te kennen dat hij de voogdij wenste over zijn nicht Jacoba. Jan van Beieren vestigde zich in Dordrecht, dat zijn zijde koos.

c Item up den XII dach in october bi ontbiedene van ons liefs heren van Ludike met zinen brieve voeren van der stede weggen Godevaert van Sprewestein, Heynric Valke ende Gillis Andriessone bi onsen lieven here voernoemd te Dordrecht, daer hi sommige steden uut Hollant ende Zeelant ontboden hadde, daer hi hemluden te kennen gaf van ghebreke dat hi hadde, ende oec andere zaken, den ghemeenen lande ende steden angaende, ende daer hi van der stede haere goede meyninghe begaerde te weten, daer die steden beraet op namen met hem daerup te verantwoerden, daer zy omme uut waren VII daghen lanc; bi

hemluden te costen in eenre somme 6 lb. 13 s. 3 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1416-1417 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 282.

355 1417 NOVEMBER 10, GOES

c Item up den X dach in november voeren van der stede wegen up die dachvaert ter Goes Godevaert van Sprewesteyn, Heynric Braem, Heynric Valke ende Michiel van Niewerve bi den ghemeenen heeren ende steden van Zeelant, daer here Clais Kervinc van onser liever vrouwen wege an die ghemeene heren ende steden van Zeelant boetscap dede roerende van dienste die zy begeerde van den lande van Zeelant te hebben, updat des van noode waere, daer die steden haer beraet up namen omme daerup te antwoerden, daer vele heren ende goeder luden up dien tijt in haer gheselschap camen ende met hemluden aten; bi hemluden te coste 3 lb. 16 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 285.

356 1417 NOVEMBER 17-21, DEN HAAG

a Item XXVI octobri cam Michiel van Niewerve van Zzee en brachte bootschap dat o[nse] g[enadige] v[rouw]e van Hollant van de stede hebben wilde C ghewapende omme met haer te trecken en te veylighen in Hollant, daertoe ghevoecht waren Human Humans, Gillis Andriess. en Hughe Claiss. te vaerne naer Zzee en vandaer met de genoemde ghewapenden in Hollant. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane burgemeestersrekening van Middelburg over 1417-1418)*.

c Item op den XVII dach in november voeren Human Humanssone, Gillis Andriessone ende Heynric Olaertssone in den Haghe bi den ghemeenen steden van Zeelant omme onser liever vrouwe van Hollant te antwoerden up die begaerte, die here Claes Kervinc van haeren wege an die steden begaert hadde ter Goes up die dachvaert ende den last van der stede aldaer den rade te kennen te gheven, daer zy omme uut waren V daghen lanc; bi hemluden te coste 5 lb. 15 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 285.

e 21 november, Den Haag. – *Jacoba, hertogin van Beieren, veroorlooft schout, schepenen en raden van Goes de stad te bevesten, op voorwaarde dat degenen wier ambacht of erf daarbij wordt beschadigd, zullen worden tevredengesteld bij goeddunken van heer Filips van Borsele, rentmeester van Bewesterschelde*. – Afschrift: (17e eeuw) *ZA, Familiearchief Van Borssele van der Hooge nr. 57, f. 121; ibidem nr. 58, f. 73v*. – Druk: *Boxhorn, Chonyck Hollandt, p. 389*. – Regest: *Heeringa, in: VROA 1916 II p. 172 nr. 69*.

357 1417 NOVEMBER 28-30, GOES

c Item up den XXVIII dach in november voeren ter Goes up een dachvaert Godevaert van Sprewesteyn, Heynric Valke ende Heynric Braem mitgaders den ghemeenen steden van Zeelant, daer here Floris van Borselen, here Clais Kervinc ende anders die heren uut Zeelant [vergadert waren], daer zy tesamen spraken ende verdroghen up onser liever vrouwe antwoerde te doene up haere begaerte, ende dat men haer dienen zoude updat van noode waere; te coste 59 s. 5 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 285.

– – – Item was Aernt voirs. [*van Haamstede van Moermond*] omboden ter Goes te comen bij mijnre genadiger vrouwen rade up sinte Andriessdach anno XVII [30 november] mit anderen ridderen ende knechten om mijnre liever vrouwen begeren te horen; dats te weten

hoir te dienen upp leveringhe dair sij des behoefde. Dair hij om verteerde 2 lb. 6 s. gr. – –
 –. – *NA, AGH nr. 1271, f. 22v.*

d Item up den XXIX dach in novembri camen scepenen, die up die dachvaert ter Goes gheweest hadden, hier boven ende deden haer boetscap; te coste 12 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 284.*

e Item up den XXXI^a dach in november voeren Godevaert van Sprewesteyn ende Gillis Andriessone in Hollant omme onser liever vrouwe van der stede wegen antwoerde te doene, ghelijc ter Goes bi den steden ende heren van Zeelant verdragen was, ende daer men haer dienen zoude updat van noode ware, ghelijc die ghemeene heren uut Zeelant, biddende dat zy der stede last aenzien woude, want zy up die uterste palen ghelegghen ware ende qualike verzien was van des men behoefde omme die stede mede te bewaren; bi hemluden te sciphuren ende anderen costen 5 lb. 17 s. 6 gr. – *Ibidem.* – *Druk: alsvoren p. 285-286.*

a Aldus het hs. volgens de editie.

358 1417 DECEMBER 16-22, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 849. Over deze dagvaart zijn geen andere bronnen bekend.

c Item up den XVI dach in december bi ontbiedene onser liever vrouwen van Hollant met brieven voeren Human Humansone, Michiel van Niewerve ende Clais van Domburgh in den Haghe, daer die ghemeene steden ontboden waren omme zaken, den ghemeenen lande angaende, ende oec deden zy den tresorier [*Johan van Montfoort*] antwoerde van den soudeniens die hi begaert hadde te legghen te Gorichem, ende zeyden hem toe van der stede weghe XL man een maent ghedurende, voer elc te gheven 6 gr. sdaechs, daer zy omme uut waren VII daghen lanc; bi hemluden te coste 6 lb. 17 s. 7 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 286.*

359 1418 FEBRUARI 22, GOES

c Item up den XXII dach in februario voeren Godevaert van Sprewesteyn ende Heynric Braem ter Goes bi den ghemeenen steden van Zeelant omme met mallicanderen te sprekene, overmits dat die van Dordrecht met baerdzen ende volke up twater laghen ende namen den luden, die te Hollant voeren, hare goede; bi hemluden te coste 16 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 286.*

360 1418 FEBRUARI 24-MAART 2, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 856. Een oproep voor deze dagvaart is niet bekend.

c Item up den XXV dach in februario voeren bi ontbiedene onser liever vrouwen van Hollant met haren brieven Human Humansone ende Gillis Andriessone in den Haghe, daer die ghemeene rade ende steden ontboden waren, daer bi den voernoemden rade ende steden gheraemt ende overdragen was soudenaren te legghen met baerdzen ende scepen omme den stroom tusschen Hollant ende Zeelant te beveyligen, want die van Dordrecht daghelix up twater laghen ende den luden haere goede namen, daer zy omme uut waren VI dagen lanc; bi hemluden te coste 6 lb. 3 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 286.*

361 1418 MAART 3-(10), DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 857. De aanwezigheid van afgevaardigden van de steden van Brabant, Henegouwen, Holland en Zeeland bij het huwelijk van Jacoba van Beieren met hertog Jan IV van Brabant op 10 maart 1418 wordt voornamelijk in verhalende bronnen vermeld. Gedeputeerden van Middelburg waren om andere redenen naar Den Haag vertrokken:

- c Toen er den 3 maart 1418 afgevaardigden naar Den Haag gingen bij de gravin 'omme toten stede behoef te vervolgen hantvesten, daer die stede ende poerteren in voirtiden an vercort gheweest heeft', moesten zij lang vertoeven 'omme dat die hertoghe aldaer up dien tijd cam omme ons ghenadigher vrouwe van Hollant te beslapene ende te trouwene'. Het gelukte toen aan Middelburg, om hare oude privileges bevestigd te krijgen en nog nieuwe te verwerven. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 300.*

362 1418 MAART 7, GOES

- c Item up den VII dach in marte voeren Godevaert van Sprewesteyne ende Heynric Braem ter Goes bi ontbiedene der stede van Zierixee met haren brieven, daer die ghemeenen steden uut Zeelant oec ontboden waren, daer die wet van Zierixee te kennen gaf van scaden die hem die van Dordrecht ghedaen hadden, ende oec van den pontghelde dat in Hollant gheordineert was te ghevene'; bi hemluden te coste 12 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1417-1418. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 286.*

1 Met de heffing van een pondgeld op het scheepvaartverkeer werd de beveiliging van datzelfde verkeer bekostigd.

363 1418 APRIL 27, GOES

- b Item XII dage in aprilte Pieter Blarijs missagier uter Hage gesent an den rentemeesteren Bewesterscelt ende Beoisterscelt mit brieve, roerende dat sij alle die gemene riddersen ende knapen in den lande van Zelant geseten ombieden souden ende also dair mede spreken dat men bairdse, platte scepe ende ander roeyscepe toe maken ende ordineren souden om dien stroom van Zelant dair mede te veyligen gelijc andere riddersen ende knapen in den lande van Hollant doen sullen; him gegeven so hij XI dagen uut was, sdages 20 groot, fac. 18 s. 4 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 107, f. 56.*

- c Item up den XXVII dach in april voeren van der stede wegen die belyou, Gillis Andriessone, Human Humansone ende Hughe Clais Olaertssone ter Goes up die dachvaert bi den heren ende steden van Zeelant, daer men raemde van den stroom tuschen Hollant ende Zeelant te veyleghen omme provande vandaer te hebben ende aldaer te voeren; bi hemluden te coste 38 s. 4 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1418-1419 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 288. – Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 302 (aldaar ook gegevens over de beide door Middelburg gehuurde schepen).*

364 1418 MEI 7, GOES

- b Item optie selve tyt [2 mei] Heyn Reyger uter Hage gesent mit mijnre liever vrouwen brieve an heren Florijs van Borsselen ende an heren Florijs van Haemsteden, roerende van sekere verbodinge van dat mijn heere van Ludick mit sinen vrienden overcomen woude in den lande van Noirhollant, also dat sij dairom spreken wilden mitten baenroidsen, riddersen, knapen ende leenmannen mit sekeren gewapende om hoir bystant te doen jegens minen heere van Ludijck; him gegeven so hij VIII dage uut was, sdagez 12 groot, fac. 8 s. groot. – *NA, AGH nr. 1270, f. 59v; Gelders Archief, Heren van Culemborg nr. 67.*

Item VI dage in augustus^a Keyken uter Hage gesent an den steden van Delf, Rotterdamme,

Goude, Oudewater ende Scoonhoven mit brieve, roerende hoe dat mijn genedige vrouwe overdragen is mit hoeren baenroidsen, riddersen, knapen ende goeden luden uut Zelant dat sij mit eenre vlote comen sullen in Hollant ende aldair wesen opten XIII^{ten} dach in meye naistcomende, om alle cooplude, scepinge ende goede die alsdan sijn tusschen der Goude ende Vlairdingen over te veyligen voir den vyanden, tot Zerixe toe ---. – *Ibidem* f. 60.

- c --- Item was Aernt [*van Haamstede van Moermond*] noch omboden ter Goes te comen ter dachvaart gelijc anderen riddersen ende knechten bij mijnre liever vrouwen brieve plackairt om den coipman te veyligen in Hollant ende om een baerdze te maken van XXXIII riemen ende mijnre liever vrouwen te dienen mit enen man up hondert gemete ambochts, van den scote aff te slaen; dair sij him up berieden wairt XII dage lanck. Dairom verteert 3 lb. 15 s. gr. – *NA, AGH nr. 1271, f. 22v.*

Item up den VII dach in meye voeren Michiel van Niewerve, Human Humansone ende Hughe Clais Alaertssone ter Goes bi den heren ende steden van Zeelant omme aldaer tesamen te sprekene ende te ramene van der reizen, die overdragen was te doene omme den stroom te veylighen; bi hemluden te coste 28 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1418-1419 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 288.*

- d Item up den VIII dach in meye waren scepenen comen van der dachvaart, die ter Goes gheweest hadde, ende zy camen hier boven omme die boetscap te doene; te coste 8 gr. – *Ibidem.* – *Druk: alsvoren.*

a Lees wel: meye.

365 1418 JUNI 13, MIDDELBURG

- e [*Hertog Jan IV van Brabant werd als graaf van Zeeland gehuldigd*] item die lune XIII junii in Middelborch a militaribus Zelandie, ubi juravit sicuti comites Hollandie et Zelandie jurare consueverunt; receptit eciam ab ipsis juramenta solita et consueta. – *De Ram, Chronique III p. 359.*

Item noch van den voirgenomden rentmeester [*heer Filips van Borsele, rentmeester Bewesterschelde*] ontfanen --- van den IIII groten van den gemete die mynen lieven heere in Middelburch lest gegeven worden¹ ---. – *AGH nr. 1271 f. 5v.*

Gelijke ontvangstposten van de rentmeester van Beoosterschelde (f. 6: die --- gegeven worden om sijn lande ende palen mede te bescermen) en van Tholen (f. 6v).

1 Hier bijgevoegd wegens de vermelding van Middelburg als plaats van bijeenkomst.

366 1418 NA JUNI 14, KATS

- c Item up den XIII dach in junio voeren Gillis Andriessone, Human Humansone ende Heynric Valke ter Goes bi onsen lieven here van Hollant omme aldaer die confirmacie van der stede hantvesten te vervolghen, ende voeren vandaer [te] Cats bi den ghemeenen ambochtsheren ende steden van Zeelant; bi hem te coste 43 s. 8 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1418-1419 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 288.*

- e Item upten selven dach [23 augustus] Buyser den bode gesent uter Hage aen allen baenridzen, riddersen, knapen, steden ende goeden luden overall in den lande van Zeelant Bewesterscelt ende Beoisterscelt geseten mit mijns liefs heren brieve plackairde, roerende dat sij mit malcander aennemen ende besorgen wouden sulke baerdzen, roeyscepe ende ander stucken

die dairtoe dienen mochten, dair men mijns heren vyande mede wederstaen ende keren mochte of des noot gebuerde ende te doen wair, updat sijn goede lude ende lande voirs. bij geenre versumenisse bescadicht en worden etc.; hem gegeven 10 s. gr. – *NA, AGH nr. 1271, f. 99v-100.*

- 367 1418 AUGUSTUS 13, BERGEN OP ZOOM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 884. Uit Hollandse bronnen is niets over deze dagvaart bekend.
- c Item up den XIII dach in oeghst voeren Gillis Andriessone, Human Humansone ende Heynric Olaertssone bi ontbiedene ons liefs heren up een dachvaert te Berghen upten Zoom bi ons heren rade ende steden, daer men hemluden te kennen [gaf] van den onghestande, dat binnen den lande was, ende want die heren ende steden daertoe rieden, hoe men dat best verhoeden mochte; bi hemluden te sciphueren ende anderen costen 4 lb. 5 s. gr. . – *Burgemeestersrekening Middelburg 1418-1419 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 289. – Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 302.*
- 368 1418 OKTOBER 14-NOVEMBER 2, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 894: voor deze dagvaart, gewijd aan de burgeroorlog tussen gravin Jacoba van Beieren en hertog Jan IV van Brabant enerzijds en Jan van Beieren anderzijds, werden, naast edelen en steden uit Holland, uit Zeeland zes met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen en Goes opgeroepen.
- c Item up den XVIII dach in october voeren Gillis Andriessone ende Human Humansone bi ontbiedene onser liever vrouwen van Hollant met haren brieve in den Haghe up die dachvaert, daer die ghemeene steden ontboden waren, ende daer men hemluden te kennen gaf zaken roerende van den orloghe, den ghemeenen lande angaende, daer zy omme uut waren XVI dagen lanc; bi hemluden te coste 8 lb. 11 s. 3 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1418-1419 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 289.*
- 369 1418 OKTOBER 25, GOES
- c Item betailt van cost die die tresoriers her Jan [van Vianen] dede als hij van Zerixee getogen was upten XXV^{sten} dach in octobri ter Goes bi den ridderscip van Zeelant binnen enen dage ende nacht – – –. – *NA, AGH nr. 1271, f. 79.*
- 370 1419 JANUARI 13-15, GOES
- a Item up den XI dach in januario waren scepenen vergadert ende ordineerden scepenen, die ter Goes bi den heren up die dachvaert varen soudent; te coste 10½ gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1418-1419 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 288.*
- c Item up den XIII dach in januario voeren van der stede weghe ter Goes Michiel van Niewerve, Heynric Braem, Hughe Clais Olaertssone ende Clais van Domburgh met een deel poerteren van der rijcheit van der stede bi ontbiedene ons liefs heren van Brabant omme bi zinen rade ende den ghemeenen [heren] ende steden van Zeelant aldaer te wesen, daer men hemluden van ons liefs heren wege te kennen gaf van den payse die ghemaect was jehghens hertoge Jan van Beyeren, updat men een groot deel ghelts vervallen mochte, daer die stede een deel met haren poerteren of verlegghen moeste, daer zy omme uut waren III daghen lanc; bi hemluden te coste 4 lb. 10 s. 2 gr. – *Ibidem. – Druk: alsvoren p. 289.*

e Item waren die steden uut Zeelant ontboden bi ons liefs heren rade van Brabant up een dachvaert ter Goes te comen, daer here Floris van Borselen ende anders ons heren rade van ons liefs heren weghe begeerden an die steden een deel ghelts omme des pays wille, die tuschen onsen lieven here van Brabant ende hertoghe Jan [van] Beyeren ghemaect was, verleyt ende gheleent te hebben, ende daer die stede van Middelburgh gheset was te verlegghen ende te leenen 1500 noblen te twee tiden, daer onse lieve here van Brabant der stede brieven of gaf weder te betalen van der eerster bede, die men hem in Zeelant gheven zoude, ende dat up te bueren van der stede poerteren lande, daerof binnen onsen burghemeesterscip, dat die rentmeester tot ons liefs heren behoef ontfinc, betaelt ende ghegheven es 750 noblen, die maken in pont gr., elken nobel gherekent voer 8 s. gr., in eenre sommen 300 lb. gr. – *Ibidem.* – *Druk: alsvoren p. 289.* – *Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 303.*

371 1419 JANUARI 19-30, WOUDRICHEM

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 902: voor deze dagvaart, gewijd aan de financiering van de zoen tussen de strijdende vorsten hertog Jan IV van Brabant, graaf van Holland en Zeeland (met Jacoba van Beieren) en Jan van Beieren, werden de steden van Holland opgeroepen. Ook de edelen en steden van Zeeland waren aanwezig:

c Item up den XIX dach in januario [voeren] Gillis Andriessone, Godevaert van Sprewestein ende Huge Clais Olaertssone mitgaders den heren ende steden uut Zeelant up een dachvaert te Wouderichem omme onsen lieven here van Brabant antwoerde van der stede wege te doene van der begeerten, die zine raden ter Goes begeert hadden roerende van den ghelde, dat men toter zoendinc verlegghen moeste, twelke men weder upbueren zoude van der poerteren lande van den eersten ghescore, daer zy omme uut waeren XII daghen lanc; bi hemluden te coste 11 lb. 5 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1418-1419 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 289.* – *Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 303.*

e *Voorname 'Zoen van Woudrichem' werd aldaar op 13 februari gesloten na bemiddeling van Filips graaf van Charolais, de zoon van de hertog van Bourgondië en graaf van Vlaanderen. Er zijn geen aanwijzingen dat afgevaardigden van de steden van Holland en Zeeland hierbij aanwezig zijn geweest. Een dag later vaardigde hertog Jan IV twee oorkonden uit, waarin hij een toezegging inzake de opvolging in de graafschappen deed aan Jan van Beieren en waarin hij een schuldbekentenis afgaf aan dezelfde. Beide oorkonden zijn medebezegeld door tien edelen uit Zeeland en door de steden Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Tholen en Goes. Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 903.*

Bij de diverse daar opgenomen posten over de bezegeling van de akten, die de financiële toezeggingen aan Jan van Beieren bevatten, kan de volgende tekst betrokken worden:

Item [24 april] voeren van der stede weghe Godevaert van Spreeuwestein en Human Humanss. in Hollant bi de tesorier [Floris van Borsele], want hi alhier ghescreven hadde dat men der stede zeghel in Hollant bringhen zoude omme die brieven van den ghelde dat men hertoghe Jan van Beyeren omme des pays wille te cort bliven soude, te bezegelen. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrek. van Middelburg over 1419-1420).*

372 1419 MAART 1, DEN HAAG

b Item upten vijftiensten dach in februario Groete Gherijt van Gorinchem geseynt mit brieven an beyde den rentmeesteren in Zeelant, ruerende dat alle dienstlude en Asschelwoensdaghe [1 maart] comen souden in den Hage; him gegeven enen nobel, f. 10 s. – *NA, AGH nr. 1272, f. 29.*

373 1419 MAART/APRIL, GOES

- c Item Godevaert van Sprewesteyne, Gillis Andriessone ende Human Humansone voeren ter begeerten van here Vranken van Borselen ter Goes up die dachvaert bi den ghemeenen heren van Zeelant, die hi aldaer ghebeden hadde; bi hemluden te coste 25 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1419-1420 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II p. 291*¹.

1 Tussen posten van 22 maart en 18 april 1419.

374 1419 NA JULI 3, SINT-MAARTENSDIJK

- b Item drie dage in julio gesent an den rade van Zeelant dat sij bi den tresorier¹ in Sinte Martensdijk quamen om saken wille den lande anroerende; gegeven 22 gr. – *NA, AGH nr. 1272, f. 36v*.

1 Floris van Borsele, heer van Zuilen en Sint-Maartensdijk.

375 1419 JULI 10, ZIERIKZEE

- c Item up den X dach in julio voeren Heynric Olaertssone ende Heynric Braem te Zierix omme met den goeden luden aldaer te ramen van den paymente, hoe die luden versceyden zouden, want der blanken alsovele waren ende tgout zere verliep; bi hemluden te coste 24 s. 5 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1419-1420 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II p. 291*.

- e Item up den XVI dach in julio waren scepenen vergadert omme des payments wille ende te openbaren, hoe die luden versceyden zouden; te coste 9 gr. – *Ibidem*.

376 1419 AUGUSTUS TUSSEN 1 EN 9, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 919. Voor deze dagvaart, gewijd aan een bespreking van de overlast die de 'lichte gesellen' bij Delft en Den Haag veroorzaakten, riep de grafelijke tresorier op 24 juli de ridderschap van Zeeland en sommige steden op en op 30 juli de steden van Holland. Op 1 augustus kregen de Zeeuwse raden en steden, die bij Geervliet waren, de boodschap daar tot nader bericht te blijven; in de avond volgde het bericht dat zij, zonder hun gevolg, naar Den Haag konden komen.

377 1420 FEBRUARI 5-7, GOES

- c Item up den V dach in februario voeren Godevaert van Sprewesteyn, Heynric Braem ende Hughe Claiszone ter Goes up die dachvaert die aldaer bi den ghemeenen steden van Zeelant gheraemt was te houdene, omme tesamen te spreken ende te beraden up ons heren brieven van Brabant die hi an die ghemeene steden van Zeelant ghescreven hadde, omme samentlijk daerup te antwoerdene, daer zy omme uut waren III daghen lanc; te coste bi hemluden 56 s. gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1419-1420 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II p. 291*.

[378 1420 APRIL 27-MEI 1]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 934. Op 21 april werd te Sint-Maartensdijk, residentie van Floris van Borsele, op dat tijdstip tresorier van Holland en Zeeland, de oorkonde uitgevaardigd waarin hertog Jan IV van Brabant, graaf van Holland en Zeeland, (en zijn echtgenote Jacoba

van Beieren) de graafschappen verpandden aan Jan van Beieren. Door middel van de twee volgende oorkonden richtte laatstgenoemde zich tot de ridderschap, steden en leenmannen van Zeeland.

- e 27 april. – Jan, hertog in Beieren, geeft vidimus van de akte van verpanding aan hem van Holland en Zeeland d.d. 21 april 1420 door Jan IV, hertog van Brabant, graaf van Holland, en Jacoba, hertogin en gravin van deze landen.¹ – Origineel (volgens Fruin ‘met het geschonden zegel van den hertog in roode was’): ZA, Prelaat en Edelen nr. 6 (verloren gegaan in 1940). – Druk (van de oorspronkelijke oorkonde van 21 april): Van Mieris IV p. 545. – Regest: Fruin, Prelaat en Edelen, p. 69, nr. 2.

1 mei. – Dezelfde belooft de ridderschap, steden en leenmannen van Zeeland te zullen ontheffen van de hulde, aan hem gedaan, wanneer na twaalf jaar de verpanding wordt afgelost.² – Origineel (volgens Fruin ‘met het geschonden zegel van den hertog in roode was’): *ibidem* (verloren gegaan in 1940). – Regest: Fruin, Prelaat en Edelen, p. 69, nr. 3.

- 1 Zeer waarschijnlijk was dit vidimus bestemd voor een bijeenkomst van de ‘Staten’ van Zeeland.
2 Op 27 april was Jan van Beieren in Middelburg, waar hij de privileges van de stad bevestigde (origineel: De Stoppelaar, *Inventaris*, nr. 142, verloren gegaan in 1940). Op 29 april was hij in Reimerswaal, waar hij een zelfde oorkonde uitvaardigde (origineel: ZA, *Archief Reimerswaal* nr. 12 (verloren gegaan in 1940); regest: Fruin, *Archief Reimerswaal*, p. 29, nr. 38).

379 1420 MEI 9, SINT-MAARTENSDIJK

- c Item IX meye voeren bi ontbiede des tresoriers Gillis Andriess. [*en twee niet met name genoemde anderen*] in S. Maertinsdijc, daer men die ghemene steden waren omme te samen te beradene overmits dat tusschen Hollant ende Zeelant scepen en lude laghen die den luden thare namen en venghense, hoe men dat best verhoeden soude. – ZA, *Aanwinsten 1960-17 nr. 351* (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane burgemeestersrekening van Middelburg over 1420-1421).

380 1420 JUNI 1, SINT-MAARTENSDIJK

- c Item up den eersten dach van junio voeren Gillis Andriessone, Willem Claissoons sone ende Heynric Jacopssone in Sint Maertinsdijc, daer die steden van Zeelant ontboden waren, daer here Floris van Borselen die steden te kennen gaf van dienste ende van ghewapenden, die onse lieve here van Beyeren begheerde te hebben eenen tijt ghedurende; bi hemlieden te coste 20 s. 3 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421* (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 292.

- e Item des anderen daghes daerna [4 juni] waren scepen vergadert overmits boetscap wille, die die beliou dede van ons heren weghe van Beyeren roerende van ghewapende die hi van der stede begheerde; te coste 10½ gr. – *Ibidem*. – Druk: *alsvoren* p. 291.

381 1420 SEPTEMBER [9, 17] 29, KATS

- c Item IX september waren ghevoucht Gillis Andriess. [*en twee anderen*] te varen te Cats bi ontbieden ons liefs heeren van Beyeren, daer die ghemeene heeren ende steden van Zeelant oec ontboden waren. – ZA, *Aanwinsten 1960-17 nr. 351* (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane burgemeestersrekening van Middelburg over 1420-1421).

- b Item XII dage in septembri gesent enen Zeelander mit brieve die mit heren Phillips van Cortkene gecomen was, weder in Zeelant, roe[re]nde dat mijn here die reyse tot Cats

verlanget hadde tot des dingsedages [17 september] toe; gegeven 1 Airn. gulden, f. 4 s. 2 d. gr. – NA, AGH nr. 1274, f. 57.

- c Item [17 september?] waren ghevoecht Gillis Andriessone, Wouter Pieterssone ende Jan Clementssone te varen te Cats by ontbiede ons liefs heren van Beyeren ende daer die ghemene heren ende steden van Zeelant oec ontboden waren, welke reize te twee tiden verleit ende verboden wert; daer was te coste ghedaen in eenre somme 18 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 292¹.
- e Item XXII september voer die baeliou bi onsen lieven here van Beyeren te Zierixen met een deel ghesellen om tghescats te vernemene wes ons lieve heere begheerde. – ZA, *Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane burgemeestersrekening van Middelburg over 1420-1421)*.
- b Item uptie selve tijt [22 september] Evert den bode mit brieve gesent an heren Florens ende heren Phillips van Borsselen tot Gent, dair sij up een dachvaert waren, dat sij bij minen here quamen tot Zerixen des vridages, want mijn here des sonnendages dairna [29 september] tot Cats woude wesen; gegeven 4 Airn. gulden, fac. 16 s. 8 d. gr. – NA, AGH nr. 1274, f. 58v.
- c Item up den XXIX dach in september voeren die baeliou, Wouter Pieterssone ende Jacob Cleminssone te Cats bi den ghemeenen heeren ende leenmannen van Zeelant, daer onse here van Beyeren ghegheven ende gheconsenteert was 46 gr. van den ghemete te drie tiden te betalen, daer si met hemluden bi ontbiedene ons liefs heren hadden wel VI^s ghewapenden; bi hemluden te coste 54 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 292. – Vermeld: *Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg* p. 305.

1 Gaat vooraf aan de post van 29 september.

382 1420 OKTOBER 1-8, DORDRECHT

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 943*. Voor deze dagvaart, waar onder andere het stapelrecht van Dordrecht op de agenda stond, werden die steden van Holland en Zeeland opgeroepen die in rechte of met privilegen het Dordtse stapelrecht konden bestrijden.

383 1420 OKTOBER 12, GOES

- c Item up den XII dach in oktober voeren Gillis Andriessone, Wouter Pieterssone ende Heynric Jacobssone ter Goes up een dachvaert, daer die ghemene steden ontboden waren bi ons liefs heren rade van Beyeren, daer men raemde twater tusschen Hollant ende Zeelant te veylegghen overmits dat men van Steenberghe uutluch; bi hemluden te sciphueren ende anderen kosten 47 s. 6 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 292. – Vermeld: *Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg* p. 305.

384 1420 OKTOBER 18, ZIERIKZEE

- c Item [18 oktober] voeren [Gillis Andriesz. en twee anderen] te Zierckzee bi den ghemeenen heeren en steden uut Zeelant, daer sij overdroghen van de wateren tusschen Hollant en Zeelant te laghen die de luden haer goet namen en beschadichden van live ende goede. – ZA,

Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane burgemeestersrekening van Middelburg over 1420-1421).

385 1420 OKTOBER 23-31, GOES-REIMERSWAAL

b Item uptie selve tijt [19 oktober] heren Florens bode van Borssel die mit brieve Tordrecht an minen genadigen here gecomen was ende hem weder gegeven worden alrehande brieve om die te bestellen an den rade ende ridderscip van Zeelant, gelijc als here Florijs dat gescreven hadde, roerende van eenre dachvairt die wesen soude ter Goes; gegeven 2 Airn. gulden fac. 8 s. 4 d. gr. – *NA, AGH nr. 1275, f. 43.*

Item up den XXII dach in oktober camen brieven van heer Floris van Borselen roerende van der dachvaert, die men ter Goes houden zoude; te coste 19 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 292.*

c Item up den XXIII dach in oktober voeren Gillis Andriessone, Wouter Pieterssone ende Wisse Janssone ter Goes bi den ghemeenen heeren ende steden van Zeelant omme tsamen te spreken ende te beradene, want onse vrouwe van Brabant¹ hemluden ontboden hadde te Berghen an den Zoem bi haer te comene, ende zy voeren vandaer te Reymerzwale met een deel ghewapenden, daer men dachvaert hilt met onser vrouwen rade van Brabant, daer zy omme uut waren IX daghen lanc. Daerna was verdraghen bi den ghemeenen heeren ende steden dat men Reymerzwale bewaren ende besetten soude met ghewapenden, overmits dat die Brabanderen een vergaderinghe van ghewapenden maecten, daer Gillis Andriessone met XXX ghewapenden bleef ligghende XIII daghen lanc, daer hem van der stede weghe ghegeven was vor zinen cost 24 gr. tsdaghes, ende elken ghewapenden 12 gr. tsdaghes, maect van al tsamen 39 lb. 11 s. 4 gr. – *Ibidem.* – *Druk: als voren p. 292-293.* – *Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 305.*

¹ Jacoba van Beieren als echtgenote van hertog Jan IV van Brabant. Zij zette haar aanspraken op de grafelijkheid van Holland en Zeeland kracht bij door een aanval op Geertruidenberg.

386 1420 OKTOBER 25-29, DORDRECHT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 947: voor deze dagvaart, gewijd aan het stapelrecht van Dordrecht, werden, naast de steden van Holland, ook Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Goes en Tholen opgeroepen.

387 1420 NOVEMBER 14-16, MIDDELBURG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 948. Aldaar wordt in een Leidse rekeningpost vermeld, dat de steden van Holland na hun dagvaart in Dordrecht (zie voorgaand nr.), dus na 29 oktober, naar Zeeland reisden. Een gezamenlijke bijeenkomst van de steden van de twee graafschappen is echter niet aangetroffen. Jan van Beieren vertrok op 30 oktober uit Dordrecht naar Zeeland.

e Item XIV nov. waren scepenen hier boven en zi ghens^a die ghemeen heeren en steden van Zeelant omme brieven wille die onser vrouwe van Brabant ghescreven hadde. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane burgemeestersrekening van Middelburg over 1420-1421).*

Dit sijn die ridderscap van Zeelant die mijnen genedigen here aen sijn hant getast hebben by hem te blijven anno XX° XVI novembri:
Florens here van Haemsteden

Henric joncker van der Veer
 Her Pilips van Borsselen here etc.
 Her Claes Kervinck van Reymerswale
 Her Vranck van Borsselen
 Jacob van Borsselen
 Florens van Borsselen
 Boudijn van Borsselen
 Her Wolfairt van der Maelstede
 Wolfairt van der Maelstede heren Lodewijcz.
 Wolfairt van der Maelstede heren Florensz.
 Raes van Haemsteden
 Raes van der Maelsteden
 Her Jan van Rynesse heren Henricsz.
 Her Aernt van Crunynge
 Jan ende
 Clais gebrueder ouden heren Jans kijnderen
 Her Aelbert van Arnemuyden
 Matheeus van Scenghe
 Willem van Schenghe
 Peter Jansz. van Scenge
 Aernt Hugenz.
 Jan die bastaert sheren Vranckensz.
 Peter bastaert heren Claesz.
 Her Boudijn van Barsdorp
 Jan van Barsdorp Gillisz.
 Adriaen [v]an Nuwenhove
 Her Florens van den Abeele
 Jan van Bairsdorp van der Wairde
 Willem van Cattendijck
 Jacob van Cattendijck
 Symon van Bruwelez
 Wouter van Bruwelez
 Lourens van Cats
 Henric Crabel
 Georius van den Werve
 Adriaen Gillis Stormsz.
 Laurens Teernagel
 Peter Rijn
 Wolfairt Janssz.
 Jan van Stapel
 Jan Rijn
 Jan Hugenz.
 Danel Danckert Danelsz.z. van den Werde
 Jan Adriaen Jan Claesz.sz.
 Cornelis Huge Thonijs Verkenssz.^b
 Daniel Huge Thonijs Verkenssz.
 Olivier ende
 Cornelis gebrueder van der Maelstede
 Willem van Oesteynde
 Beyer Danelssz. van den Schore
 Bertholomeus van Biggekercke
 Jan Boudijnssz. van Wiskercke

Huge Janssz.
 Jan Symonssz.
 Witte Bollertssz. van der Loe
 Dirck Florenssz.
 Jan Boudijns van Wemelinge
 Cornelis Thormanssz.
 Claes Henricssz. van den Oesterlande
 Peter ende
 Jan van Botlandt
 Jan Gwyden sbastaertssz. van Bloez
 Clawaert Philipssz.
 Thonijs Gillisz.
 Spaen Adriaenssz.
 Jan van Sabingen
 Gillis van Barsdorp
 – NA, AGH nr. 210, f. 22v.

a *Hierna volgt een afkortingsteken.*

b *De hierop volgende Wolfairt van der Maelstede heren Florenss. is doorgehaald (vgl. boven de elfde naam).*

388 1421 FEBRUARI 3, MIDDELBURG

c Item up den III dach van februario was die jonchere van der Vere, Floris van Borselen ende andere die ambochsheren ende die scepenen van Westcappelen ende Vlissinghen hier boven omme te spreken hoe men tland bewaren soude; te coste 21 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 292. – *Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg* p. 305-306.

389 1421 FEBRUARI 7, GOES

b Item up den VII dach in februario waren scepenen vergadert ende voechden, die ter Goes varen souden up die dachvaert; te coste 14 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 292.

c Item op den VII dach in februario voeren Wouter Pieterssone, Bertelmeeus Andriessone ende Heynric Jacobssone ter Goes up een dachvaert bi heren Vranke van Borselen ende den steden van Zeelant, omme tesamen te spreken hoe men tland bewaren soude vor die vianden; bi hemluden te coste 34 s. 8½ gr. – *Ibidem.* – Druk: *alsvoren* p. 293.

390 1421 FEBRUARI 21-22, GOES

b Item up den XX dach in februario waren scepenen vergadert ende oerdineerden, die ter Goes up die dachvaert varen souden; te coste 7 gr. – *Burgemeestersrekening Middelburg 1420-1421 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II* p. 292.

c Item up den XXI dach in februario voeren Wouter Pieterssone, Heynric Jacobssone ende Bertelmeeus Andriessone van Bigghenkerke ter Goes up die dachvaert, daer die ghemene ridderscap ende steden van Zeelant van ons liefs heren weghe van Beyeren ontboden waren bi heere Floris van Borsele ende anders zinen rade te wesen omme zaken wille, den lande van Zeeland aengaende; bi hemluden te sciphueren ende anderen costen 3 lb. 8½ gr. – *Ibidem.* – Druk: *alsvoren* p. 293.

- e Item up den XXIII dach in februario waren scepenen, die ter dachvaart gheweest hadden, hier boven omme haer boetscap te doene; te coste binnen dien daghe 15 gr. – *Ibidem*. – *Druk: alsvoren p. 292*.

[391 1421 MAART 5-13]

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 964*. Op 5 maart werd een bestand gesloten tussen Jan en Jacoba van Beieren. Op 13 maart wees Jan van Beieren de heren aan, die namen hem als zegslieden en arbiters zouden optreden. Beide oorkonden werden, behalve door de hoofdsteden van Brabant en Holland, ook medebezegeld door Zierikzee en Middelburg.

Op 31 januari 1422 maakten de raadsheren van Jan van Beieren en Filips van St.-Pol (deze namens Brabant) bekend dat het bestand met twee jaar verlengd zou worden. De verlenging zou door dezelfde steden bezegeld worden (*Dagvaarten Holland, I, nr. 990*).

Bij oorkonde van 6 december 1423 verlengde Jan van Beieren het bestand opnieuw met twee jaar. De hoofdsteden van Holland en Zeeland (Middelburg en Zierikzee) zegelden mede, evenals zes raadsheren (van wie vier Zeeuwen). Op 27 november kregen Filips van Borsele, Klaas Kervink van Reimerswaal en de stad Goes bericht van de dagvaart die in Bergen op Zoom met de Brabanders gehouden zou worden. Niet duidelijk is of het hier een oproep van Goes betreft (*Dagvaarten Holland, I, nr. 1035*). Van de voorbereidende dagvaart (gehouden op 16-20 oktober 1423 te Bergen op Zoom) is alleen in een Leuvense bron sprake van de aanwezigheid van de steden van Holland en Zeeland (*Dagvaarten Holland, I, nr. 1031*).

[392 1421 MEI 24-27, MIDDELBURG]

N.B. Deze dagvaart is niet doorgestaan. Op 18 april was nog sprake van een reis van de gedeputeerden van de steden van Holland naar Gent, die de volgende dag bleek uitgesteld te zijn (*Dagvaarten Holland, I, nr. 968*).

- b Item XIII dage in meye Willeken Bolorigat mit brieve gesent ter Tolen an den deken aldair, an heren Philips van Borssell, Florens van Borssel, den steden van Middelburch ende Zeerixee, roerende van der dachvairt die tot Middelburch soude wesen tusschen minen genadigen here ende den Vlamingen; gegeven 3 Ar[nhemse] gulden, f. 13 s. 6 d. gr. – *NA, AGH nr. 1276, f. 18*.

Item XIX dage in meye meester Heynric Scatter van Aemsterdamme gesent in den Briele ende voirt tot Middelburch uptie dachvairt die aldair wesen soude tusschen mijnen genadigen here ende den Vlamingen; hem gegeven te teergelde 25 Vr[ancruxe] cronon, f. 8 lb. 2 s. 6 d. gr. – *Ibidem f. 12*.

- c Item den XXIII^{sten} dach van meye Pietren Baervoet ende Dolin van Thielt ghesonden ter Sluus omme vandanen over te treckene te Middelbuerch teene dachvaert, gheordonneert omme handlinghe te hebbene bi den heren van ons gheduchts heeren rade ende den raedslieden van den hertoghe van Beyerens metgaders den Vier Leden up zekere scaden, ghedaen bi den Zeelanders den Vlaminghen. Ende mids dat de voors. dachvaert verstelt was bi den tweek heeren, keerde weder ende was ute IIII daghen, elken 3 lb. par. sdaechs, somme 24 lb. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 32.475 (stadrekening Brugge 1420-1421), f. 88v. – Druk: Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 77 nr. 59B*.

Boudem de Medom trac bij laste van der wet den XX^{sten} dach van deser voors. maend [*mei*] ter Sluus ende te Bruggen omme te treckene metgaders den andren drien Leden slands van Vlaendren te Middelbuerch te eenre dachvaert die men ghehouden zoude hebben met den heeren van Zeeland up zekere scaden bij hemlieden ende den Hollanders ghedaen den lande van Vlaendren; ende de dachvaert voors. was uuteghestelt bij onsen gheduchten heere ende prince. Int welke voyage Boudem uute was IX daghen, ende noch omme de dachvaert

te onderhoudene blef Boudem te Brugghen, dewelke dachvaerd noch uuteghestelt was bij den hertoghe Jan van Beyeren. Ende was uute noch vijf daghen, zyn als XIII daghen, commen zijne wedden 35 lb. par. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 38.646 (stadsrekening Ieper 1421), f. 19v.* – *Druk: Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 77 nr. 59C.*

Adriaen van Straten ende Jan van den Rine tsaterdaghes den XXIIIe in meye ghetrocken te Middelbuerch waert metten ghedeputeerden van den anderen Leden ter dachvaerd daer over lanc gheoordeneert, omme imformacie te hoorne bi den raedslieden ons gheduchts heeren ende den voors. gheduchten an deen zide, ende den raedslieden van den hertoghe Jan in Beyeren ende den ghedeputeerden van den steden van Holland ende Zeelandt an dandere, up de clachten van den scaden ghedaen bi Vlaminghen up Hollanders ende Zeelanders zident den jare M IIII^c XIII haerwaerts, ghelike dat de zekere dachvaerd verleden te Brughe ghedaen was van den scaden van den Vlaminghen¹. Daeromme ute ghezijn, midts dat de voors. dachvaerd ghecontinueert wordt tote den XVe daghe in wedemaent naestcommende², elc III daghen, 18 lb. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 42.541 (rek. Vrije 1420-1421), f. 67v-68.* – *Druk: Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 77 nr. 59D.*

1 Op 6 april 1421, zie o.a. de rekening van het Vrije (ARA Brussel, Rekenkamer nr. 42.541, f. 25v-26), waarbij alleen raden van Jan van Beieren aanwezig waren.

2 Zie volgend nr. De dagvaart werd verdaagd wegens drukke bezigheden van de beide hertogen in Brabant.

[393 1421 JUNI 14-23, MIDDELBURG]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 973. Hertog Jan van Beieren machtigde voor deze dagvaart, gewijd aan hetzelfde onderwerp als voorgaand nr., zes raadsheren, onder wie vier Zeeuwen. Uit Vlaanderen waren afgevaardigden van de Vier Leden aanwezig. De reisdeclaratie van Brugge vermeldt als enige de aanwezigheid van afgevaardigden van enkele Hollandse steden, niet van Zeeuwse.

394 1421 JULI 1, 8 OF 15¹, MIDDELBURG

b Tekst van de beschrijvingsbrief:

Johan etc. laten u weten allen onsen leenmannen overall in onsen lande Bewesterscelt in Zeelant dat ghij op dijnxdach naestcomende goet tijts in Middelburg sijt ende verhuet alle scade, want wij off God wilt opten voirn. tijt onsen steen meynen te maken aldair ende trecht te vorderen van den 18 gr. van den gemete die ons verscenen tot Bamisse [*1 oktober*] lestleden. Ende willen binnen onser stede voirs. vierschaer besitten ende enen yegeliken recht ende vonnisse doen van sijnen gebreke ende oic van den onsen. Ontbieden ende bevelen dairom allen onsen leenmannen voirs. ende yegeliken bijsonder op sulck leen als ghij van ons houdt, dat ghij opten voirn. tijt goet tijts bij ons sijt om ons aldair onse vierschaer te helpen maken ende houden als ghij sculdich sijt te doen. Voirt were yement die enich recht aldair voir ons te doen hadde, die coem bij ons ende volgen hoir recht. Wij meynen enen yegeliken recht te doen van sinen gebreke na den rechte van onsen lande van Zeelant, so wael den armen als den rijken. In orconde.

– *Concept: NA, AGH nr. 211, f. 115v (opgeplakt blad).*

1 Deze datering blijkt uit de tekst van het volgende nr., waarvoor een exemplaar van de oproep voor deze bijeenkomst in Middelburg is gebruikt. Jan van Beieren verbleef van ten minste 27 juni tot 4 augustus in Zeeland (AGH nr. 1276 f. 14v), waarbinnen op 16 juli in Reimerswaal en vanaf de 18e in Zierikzee (zie volgend nr.).

395 1421 JULI 18, ZIERIKZEE

b *Tekst van de beschrijvingsbrief:*

Johan etc. laten u weten allen onsen leenmannen overal in onsen lande van Beoesterscelt in Zeelant dat ghi up vrijdage naestcomende [*18 juli*] goets tijts tot Zerixee sijt ende verhuedt uwe scade, want wij oft God wil upten voirn. tijt onsen steen meynen te maken aldair ende trecht te vorderen van den 18 gr. van den ghemete die ons verschenen tot Bamisse [*1 oktober*] lestleden. Ende willen binnen onser stede vors. vierscarne besitten ende eenen ygeliken recht ende vonnisse doen van sinen ghebreke ende oic van den onsen. Ontbieden ende bevelen dairom u allen onsen leenmannen vors. ende eenen ygeliken bisonder up sulke leen als ghi van ons hout, dat ghi upten voirn. tijt goets tijts bi ons sijt om ons aldair onse vierscar te helpen maken ende houden als ghi sculdich sijt te doene. Vort wair yement die enich recht voir ons aldair te doene hadde, die come bi ons ende volghe sijn recht. Wij meynen eenen ygeliken recht te doene van sinen ghebreke na den rechte van onsen lande van Zeelant, also wel den armen als den riken. In oirconde etc. Datum Reymerswale tswoenndages XVI dage in julii anno XXI.

– *Concept: NA, AGH nr. 211, los blad bij f. 116^a.*

a *Als basistekst is een exemplaar van de oproep voor de bijeenkomst op 1, 8 of 15 juli in Middelburg gebruikt.*

396 1421 JULI 30, ZIERIKZEE

e Johan [*van Beieren, zoon van Henegouwen en Holland*] doen kont allen luyden. Also wij onsen gemeynen ridderscip, leenmannen ende steden van Zeelant ontboden hadden up huden datum des briefs bij ons te wesen tot Zierixee, so heeft die meeste deel dairaff by ons geweest, dien wij onse gestande te kennen gegeven hebben ende onse reyse die wij, oft God wilt, wille hebben te doen mit onsen lieven brueder van Gelre op die Sticht van Utrecht, dair sij ons toegeseit hebben ons te dyenen in onser reysen van elken hondert gemete enen man bij der breydden ende bereyt te wesen van vrydage naistcomende over achte dagen. *Iedere man die zal dienen, zal tien groten per dag krijgen. De hertog verzoekt de ridderschap en leenmannen van Zeeland, die niet aanwezig waren, hem te dienen op dezelfde wijze als degenen die wel aanwezig waren.*

Datum Zierixee XXX julii anno XXI.

– *Afschr. (gelijkt.) NA, AGH nr. 211, f. 22v.*

[397 1422 MAART 2-APRIL 5, GENT]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 987. Aldaar is geen sprake van de aanwezigheid van gedeputeerden van de Hollandse of Zeeuwse steden te Gent. Het Middelburgse gezelschap is dan ook alleen bedoeld als gewapend escorte voor de raadsheren van Jan van Beieren. Aan Vlaamse zijde waren wel afgevaardigden van de Vier Leden aanwezig.

c Item up den VII dach in maerte waren ghevoecht Willem Jacobssone met XXV mannen ghewapent te varene met ons liefs heren rade van Beyeren te Ghent up een dachvaert, die men aldaer met der ouder vrouwe van Hollant¹ houden zoude, daer zy omme uut bleven XII daghen lanc, daer den hoeftmannen betaelt was 24 gr. sdaechs ende elken ghewapenden tot XXIII mannen toe, elc 12 gr. sdaechs; maect tsamen 15 lb. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1421-1422 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 295.*

¹ Margaretha van Bourgondië, weduwe van graaf Willem VI. Uit de Vlaamse bronnen zou men kunnen afleiden dat het hier haar dochter Jacoba van Beieren betrof.

398 1422 JULI 17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 996: voor deze dagvaart, gewijd aan de munt, werden de steden Zierikzee en Middelburg opgeroepen. Aangenomen mag worden dat ook de Hollandse steden ontboden c.q. aanwezig zijn geweest. Middelburg zond geen delegatie maar een bode:

b Item up den XVI dach in julio Stevin Pauwelssone ghesent met brieven in den Haghe an ons liefs heren rade, roerende van der dachvaert die men aldaer met den ghemeenen steden van der newer munten houden zoude; hem ghegheven 5 s. 6 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1421-1422 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II p. 295.* – *Parafrase: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 246.*

[399 1422 JULI 27, CULEMBORG]

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1000. Bij de onderhandelingen over en het sluiten van de zoen tussen Jan van Beieren en Holland-Zeeland enerzijds en de bisschop van Utrecht, de steden van het Neder- en Oversticht en hun helpers anderzijds waren geen afgevaardigden van de steden aanwezig. Wel werd de oorkonde door de steden (uit Zeeland door Middelburg en Zierikzee) medebezegeld.

400 1422 AUGUSTUS 18, GOES

c Item up den XVIII dach in oeghst voeren Gillis Andriessone, Boudin Janssone, Willem Claissone, Godevaert van Sprewesteyne ende Heynric Olaertssone ter Goes bi den ghemeenen heren ende steden van Zeelant omme tesamen te sprekene van den brieven die die stede van Dordrecht ghescreven hadde van haeren poerteren, die voer Zierixee ghevanghen waren; bi hemluden te coste 57 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1421-1422 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II p. 295.*

d Item XX dage in augusto Jacob Smit mit brieve gesent an den steden van Zeelant die ter Goes vergadert waeren omme der poirteren wille van Dordrecht, die die van Crunynghen gevangen hadden, dat sij ymmer dair alsoe toe ghingen dat sij quijt worden; gegeven 2 gulden f. 9 s. 4 d. gr. – *NA, AGH nr. 1278, f. 43.*

e [2 september] voeren Gillis Andriess. ende Willem Claiss. ter Goes omme here Aernout van Cruninghen en Willem van Cattendijc te sprekene van ons liefs heren begheerte roerende van der stede van Dordrecht. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1422).*

401 1423 AUGUSTUS 3, GOES

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1025. Aldaar is geen sprake van een bijeenkomst over hetzelfde onderwerp in Holland.

c Item so tooch die rentemeester [*Filips van Borsele*] ter Goes bi bevelen mijns liefs heren brieven omtrent inganc ougst, dair mijns liefs heeren rade ende steden uut Zeeland vergadert waren om der Scotten wille, die gairne mit minen lieven here soenen soude; dair die rentemeester verteerde mit sciphueren ende ander oncosten 22 s. gr. – *Druk: Smit, Bronnen I-1 p. 612 noot 2 (naar de in 1940 verloren gegane rekening van de rentmeester van Zeeland Bewesterschelde over 2 september 1422-18 oktober 1423, rubriek Reizen).*

Item soe was die rentemeester [*Floris van Borsele*] op een dachvaert ter Goys den dorden dach in augusto roerende van den Schotten. – *Druk: alsvoren (naar de in 1940 verloren gegane rekening van de rentmeester van Zeeland Beoosterschelde over 1 mei 1422-1 mei 1423, rubriek Van alrehande cost).*

d Item eenen bode gesent aen minen genedigen heere omme sijnre genaden te laten weten die antworde die die van Zierixee deden van den Schotten. – *Ibidem*.

e 7 augustus, Den Haag. – Jan [van Beieren, zoon van Henegouwen en Holland], maakt bekend dat hij bij rade ende goetduncken van onsen gemeenen rade, ridderscip ende goeden steden een bestand heeft gesloten met het land, de lieden en onderdanen van het koninkrijk Schotland, duren van 17 september eerstkomend tot 2 februari 1425. – Druk: *Dagvaarten Holland, I, p. 616 nr. 1025 onder e*.

402 1423 NA OKTOBER 2, KATS

a Item upten eersten dach in octobri Joncher gesent an Louwerens van Cats, roerende dat hijt tot Cats bereyt maecte jegen mijns heren coomste aldair; gegeven 9 tuyne fac. 2 s. 3 d. gr.

Item II dage in octobri Colijn gesent van Reymerzwale mit brieve an alle theerscip in Zuytbevelant ende in Borssel, dat sij niet meer volcx mit hem tot Cats en brochten dan voir dagelicx huysgesinde; gegeven mits 3 gulden die hij tafteren was tsamen 4 gulden, fac. 18 s. – *NA, AGH nr. 1281, f. 58v*.

403 1424 FEBRUARI 10-15, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1042. Volgens de reisdeclaratie van de Leidse delegatie waren de ridderschap en de steden van Holland en Zeeland op deze dagvaart door Jan van Beieren bijeengeroepen voor de behandeling van diens verzoek dat men een overdracht mit malcander maken soude oft gheviel, dat die landen voirscreven van yement enighen last creghen, dat elc den anderen, dair den last viel, te baten comen woude. De oproep van de dagvaart ontbreekt in de bronnen.

404 1424 JUNI 24-27, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1056. Volgens de reisdeclaratie van de Leidse delegatie (de enige bron voor deze dagvaart) waren de gemene steden van Holland en Zeeland bijeen voor overleg over de tydinghe die onsen heer ghecomen waren van den hertoghe van Clossester.¹

¹ Gedoeld wordt op berichten over de komst van Humphrey van Gloucester, de derde echtgenoot van Jacoba van Beieren, naar Henegouwen.

405 1424 JULI 1-4, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I nr. 1058: voor deze dagvaart werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Zierikzee, Middelburg en Reimerswaal en de beide rentmeesters Filips en Floris van Borsele. Het onderwerp van deze dagvaart is niet bekend.

406 1424 NA NOVEMBER 24-25, ZIERIKZEE

b Item XXIII dage in novembri Coninx Piper gesent van Zerixee mit brieve an den abt ende der stede van Middelburch ende sommige personen in Walcheren dat sij om der dijckaidzen wil bij minen heere quamen; gegeven 1 gulden, fac. 5 s. gr.

Item Claesken den bode gesent van Zerixee in Zuytbevelant an Wolfairt van Reymerswale, an sommige ridderscip aldair, roerende dat sij bij minen here tot Zerixee quamen; gegeven 1

gulden. Item om derselver saken wil Florijs Snidersz. gesent an heren Vranken van Borssele; gegeven 10 thuynen, fac. 7 s. 6 d. gr.

Item XXV dage in novembri enen bode gesent van Zerixee an heren Claes ende Adriaen van Reymerswale dat sij bij minen heere quamen; gegeven 1 gulden, f. 5 s. gr. – NA, AGH nr. 1283, f. 61v.

407 1424 DECEMBER 26-29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1076: voor deze dagvaart, bijeengeroepen vanwege de ziekte van Jan van Beieren, werden, naast vermoedelijk de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de beide rentmeesters Filips en Floris van Borsele en de ridders en knapen (en vermoedelijk ook de steden).

408 1425 NA MAART 10/11, MIDDELBURG

b Item upten X^{sten} dach in mairte Evert die bode gesent uuter stede van Middelborch aen der stede van Zierixee, roerende dat sij van hoiren medegesellen van den gerechte senden wouden omme mit hem te spreken ende te overdragen van der huldinge die sij mijnen genadigen here doen soudent; hem gegeven 21 tuynen, fac. 5 s. 3 d. – – –

Item upten XI^{ten} dach in mairte Coninx Piper gesent mit brieve van Middelborg aen sommige ridderscip in Zootbevelant ende in Borssele geseten, dat sij onvertoght comen soudent bij mijnen here voirs. om hem hulde ende eede te doen; hem gegeven 22 tuynen, fac. 5 s. 6 d. – NA, Rek. Rek. nr. 126, f. 37-37v.

Item Coninx Piper gesent uut Myddelborch in Borssele, in Bairlant ende in Zootbevelant aen die gemeen riddere ende knechte aldair mit mijns heren brieve, roerende dat sij bij mijnen here in Middelborg comen soudent; hem gegeven te teergelde 24 tuynen, fac. 6 s. – *Ibidem* f. 51v.

409 1425 NA MAART 27, KATS

b Item upten XXVII^{sten} dach in mairte twee knechten gesent an allen ambochsheren in Zootbevelant geseten, roerende dat sij tot Cats comen wouden bij den ruwairde heren Vrancken van Borssele; hem gegeven te teergelde 20 tuynen, fac. 5 s. – NA, Rek. Rek. nr. 126, f. 38-38v.

410 1425 APRIL 11, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1096: voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp niet bekend is, werden de steden van Holland en ook Middelburg opgeroepen. Omdat de bodes vanuit Reimerswaal vertrokken en een van hen via Goes ging, kunnen ook deze steden zijn ontboden. Omdat de Leidse poortmeestersrekening over 1425 (de enige stadsrekening die uit dit jaar bewaard is gebleven) geen declaratie van een reis naar deze dagvaart bevat, is het niet zeker dat hij heeft plaatsgevonden.

411 1425 JUNI 24-30, ROTTERDAM-VOOR SCHOONHOVEN

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1104: voor deze dagvaart, gehouden tijdens het beleg van Schoonhoven door Hollandse krijgslieden, werden (door de ruwaarden van Holland) de steden van Zeeland en Holland opgeroepen. Schoonhoven, deel uitmakend van de douarie van hertogin Margaretha van Bourgondië, de weduwe van graaf Willem VI, had in de conflicten tussen de verschillende partijen in Holland de zijde van Jacoba van Beieren gekozen. De

Leidse delegatie reisde via Rotterdam, waar de steden van de beide graafschappen hun standpunten inbrachten inzake de overdracht, die hertog Jan IV van Brabant de beide landen wilde doen aan hertog Filips van Bourgondië.

- 412 1425 JULI 2-AUGUSTUS 26, BRUSSEL-MECHELEN-BRUGGE-GENT-DENDERMONDE; AUGUSTUS 24-SEPTEMBER 13, BRUGGE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1105. Tijdens deze dagvaart, waarop de Raden, edelen en steden van Holland en Zeeland bijeenwaren met die van Brabant en met de Raad van Bourgondië-Vlaanderen, werden de besprekingen over de overdracht van Holland en Zeeland aan hertog Filips afgerond.
Op 24 augustus vertrok een Leidse delegatie naar Brugge om daar met de andere Hollandse steden en de steden van Zeeland een antwoord te brengen aan hertog Filips betreffende zijn huldiging in de graafschappen (Dagvaarten Holland, I, nr. 1110).
- 413 1426 MAART 4-9, BERGEN OP ZOOM
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1125. De reisdeclaratie van de Middelburgse delegatie is de enige bron voor deze dagvaart:
 c Item IIII daeghen in maerte voeren Hughe Clais Olaertssone ende Willem Jacobssone ter begheerte van onsen lieven here van Bourgonghen te Berghen op den Zoem, daer alle die steden van Hollant ende van Zeelant verzamelden omme dachvaert aldaer te houdene, daer zy langhe laghen; bi hemluden te coste 11 lb. 10 s. 3 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 296.*
- 414 1426 NA MAART 13, ROCKANJE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1128. Brielle verontschuldigde zich bij Frank van Borsele en de stedelijke afgevaardigden dat dezen niet in de stad waren binnengelaten:
 e Item thogen die burgmeesteren [van Brielle] in Rockangen bij heere Frank van Borssele ende bij den goeden luyden van Dordrecht, van Middelborch ende van Zierixee om der steden onschuld te doen van dat men ze des anderen dages tevoren, als sij om heren Francken gecomen waren, nyet bynnen der stede laten en woude.¹
 Heren Francken ende den goeden luyden voirsz. ghesceinct 9 menglen wijns ende een pinte, die sij [*nl. de burgemeesters*] met hem voerden. – *Koninklijke Bibliotheek Den Haag, Hs. 74 B 28, f. 87 (extract uit de verloren gegane tresoriersrekening van Brielle over 1425-1426).*
- 1 De terminus post quem van deze post is op de datum van de verzoening van hertog Filips met Zierikzee te plaats (13 maart 1426).
- 415 1426 MAART 17, ZIERIKZEE
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1129. De reisdeclaratie van de Middelburgse delegatie is de enige bron voor deze dagvaart:
 c Item XVII daghen in maerte voeren Heynric Olaertssone, Hughe Claes Olaertszone ende Wouter Pieterszone van der Clinghe ter begheerte van onzen lieven here van Bourgognen bi hem te Zierixee te comen, daer die ghemeene steden uut Hollant ende Zeelant vergaderden omme raed te hebbene hoe men den stroom veylighen zoude, daer zy langhe bi onsen ghenadighen here laghen omme dese voirnoemde zaken ende omme andere zaken wille; bi hemluden te coste 11 lb. 1 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): Unger, Bronnen Middelburg II p. 297.*

- 416 1426 APRIL 2, SINT-MAARTENSDIJK
 c Item up den anderen dach in april [2 april] voeren Heynric Olaertssone, Gillis Andriessone ende meester Pieter Martinssone in Sinte Martinsdijc, daer die heren ende steden van Zeelant vergadert waren, roerende hoe men twater veylighen zoude ende hoeftmannen te scicken die met XII^C ghewapenden van tslants weghe te legghen up twater tegen die van Zevenberghen; te coste 2 lb. 14 s. 10 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 297. – Vermeld: Kesteloo, *Stadsrekeningen Middelburg p. 309*.
- 417 1426 MEI 9, ZIERIKZEE
 c Item up den IX dach in meye voeren Heynric Olaertssone, Boudin Janssone ende Willem Jacopszone te Zierixee bi den ridderscappen ende steden van Zeelant, daer men overdroech van den 4 gr. van den ghemete daer men soudeniens mede legghen zoude omme den stroem mede te veylighen, hoe men die innen soude van der ander maent; bi hemluden te coste 3 lb. 6 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 297.
- 418 1426 MEI 28 EN JUNI 1, ZIERIKZEE
 c Item XXVIII daghen in meye voeren Henric Olaertszone ende Huge [Claes] Olaertszone up een dachvaert te Zierixee bi ontbiedene van heer Philips van Borselen ende Floris van Borselen, daer die steden uut Zeelant vergadert waren roerende van den stroem te veylighen teghen die van Zevenberghen; bi hemluden te coste 34 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 297.
- [1 juni] voeren Heinric Oste^a en Hughe Claess. te Zierixee op I dachvaert, daer zij over III daghe daer te voeren aldaer omme gheweest hadde omme dieselve zaken, want die dachvaert verleit was, daer zij waren met XXIV ghewapende overmits dat die van Zevenbergen daghelicx op Duvennoirt quamen. – ZA, *Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1426)*. – Vermeld: Unger, Bronnen Middelburg II p. 297 noot 2.
- a Lees: Olaertsz.
- 419 1426 JUNI 19, ZIERIKZEE
 c Item XIX daghen in junio voeren Gillis Andrieszone [ende] Symoen Duit van Zoutelande te Ziericzee, daer die ghemene steden vergadert waren omme te raden dat men den soudeniens, die up twater laghen omme den stroem te veylighen, noch tien daghen soude houden ligghende boven der maent, die gheconsenteert was tot ons ghenadichs heren coemste; bi hemluden te sciphuere ende anderen costen 2 lb. 12 s. 9½ gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 297.
- 420 1426 JULI 10, KATS
 c Item up den X^{sten} dach in julio voeren Henric Olaertssone ende Boudin Janssone te Cats, daer die heeren ende steden versamelt waeren omme te ramen ende te ordineren tfolc dat up twater ligghen soude omme den stroem te veylighen tote der tijt toe, dat men toghe vor Zevenberghen; bi hemluden te coste 28 s. 6 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 297.

421 1426 TUSSEN JULI 24 EN AUGUSTUS 20¹, ZIERIKZEE

c Item voeren Heinric Olaertssone ende Hughe Clais Olaertszone up een dachvaert te Zierixee, daer die ghemeene steden ende heeren verzamelden roerende van twater te veylighen, daer zy IIII daghen omme uut waeren; bi hemluden te coste te sciphueren ende anderen kosten 3 lb. 16 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: *Unger, Bronnen Middelburg II p. 297*.

1 Tussen posten van deze data.

422 1426 SEPTEMBER 14, KATS

c Item XIII dagen in september voeren Heinric Olaertszone ende Willem Jacobszone te Cats, daer die heren ende steden vergadert waeren omme te raden hoe men twater veylighen soude met uutliggheren vor die van Zevenbergen ende omme tlant te bescuddene; bi hemluden te coste 8 s. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: *Unger, Bronnen Middelburg II p. 298*.

423 1426 TUSSEN SEPTEMBER 19 EN 24¹, [LEIDEN²]

c Item voeren Henric Olaertssone ende Willem Jacobs in Hollant bi ontbiede van onse ghenadighe here van Bourgognen, met hem XVIII mannen, omme sonderlinghe zaken wille te spreken ende te raden, daer die ghemeene steden van Zeelant vergadert waren roerende van der reyze die vor Zevenberghen gheweest hadde, daer zy omme uut waeren XIII daghen lanc; bi hemluden te coste 17 lb. 13 s. 6 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: *Unger, Bronnen Middelburg II p. 298*.

e Item is men sculdich der voirs. stad [*Middelburg*] die soudye van L gewapende, dair dieselve stad bij den ridderscap ende goeden steden slants van Zeelant op getaxeert was, die mit anderen liggen souden opt water te Mayen ende anderswair omme die lande te bescudden voir die vyande ende die stroome te veylegen tusschen Hollant ende Zeelant, dewelke L gewapende dair lagen VI weken lang, beloopden te 12 gr. sdaegs voir elker man 105 lb. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 5, f. 66*.

1 Tussen posten van deze data.

2 Hertog Filips verbleef in september in Leiden (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe* p. 57).

424 1426 NA OKTOBER 41, MIDDELBURG

a Item IIII dage in oktober doe onse lieve here van Bourg. quam uut Hollant en t'Aernemude lande, doe voeren Gillis Andriesz. en Boudin Janssone t'Aernemude bi zijne ghenaden omme hem willecome te heeten – – –. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1426)*.

c Item waren die steden van Zeelant up den tijt, dat onsen ghenadighen here alhier was, versamelt omme te overdragen hoe men tlant ende den stroome veylighen soude vor die van Zevenberghen, daer zy wel achte of X dagen hier boven omme verzamelden ende die prince van Oraingen, heer Roelant van Uutkerke ende die heren van Zeelant; binnen dien tide te coste tesamen 26 s. 6 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1426 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: *Unger, Bronnen Middelburg II p. 296*.

1 Hertog Filips verbleef in oktober regelmatig in Middelburg (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe* p. 58).

425 1427 JULI 11, MECHELEN

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1172. Op deze dagvaart waren de steden van Holland, Zeeland, Brabant, Luik en Loon bijeen voor overleg over een verbod op de invoer van Engels laken in deze landen.

426 1427 NOVEMBER 25-DECEMBER 8, LEIDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1190: voor deze dagvaart, gewijd aan het consenteren van een bede van 75.400 schilden voor het onderhouden van gewapenden voor de strijd tegen Jacoba van Beieren, werden de Zeeusschen heren en de steden van Holland ontboden. Volgens andere bronnen waren ook de steden van Zeeland aanwezig.

427 1428 MAART 13-14, KATS

b Item XII daghen in merte waeren scepenen vergadert omme brieven die van onsen ghenadighen heere van Bourgonyen comen waeren te visiteren, roerende dat zi twee off drye by hem toot Kats zenden zouden; te coste 2 s. 8 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1428 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 298.*

c Item XIII daghen in maerte voeren Heynric Oelaertssone, Gillis Andriessone ende Thuenis Gillissone toot Kats by ontbiedene van onsen ghenadighen heere van Bourgonyen mit zynen brieven, daer zy omme uut waeren twee daghen; by hemluden te coste 33 s. 4 gr. – *Ibidem. – Druk: alsvoren p. 300.*

d Item XV daghen in merte waeren scepenen vergadert omme der goeder luden boetscap te hoeren, die toot Kats by onsen ghenadighen heere van Burgongen gheweest hadden; te coste op dien tijt 18 gr. – *Ibidem. – Druk: alsvoren p. 298.*

Item XVI daghen in maerte waeren scepenen ende poorters vergadert omme mit mallicanderen te beradene wat andwoerde men onsen ghenadighen heere van Bourgonyen doen zoude roerende van der Bourgoinse scilt van den gemeten, die zinnre ghenaden toot Kats ghegeven was van den heerscappen; te coste up dien tijt 12 gr.

Item XVII daghen in maerte waeren die goede luden van Zierixee up der stede huus bi den scepenen omme mit mallicanderen te beradene wat andwoerde men onsen ghenadighen heere doen zoude roerende van den nyeuwen scilt van den ghemete; te coste 3 s. 6 gr.

Item XVIII daghen in merte waeren scepenen vergadert up der stede huus omme by onsen ghenadighen heere van Bourgonyen te gane, die up dien tijt hier was, ende een andwoerde te doene van den nyeuwen scilt van den ghemete; te coste 14 gr.

Item XX daghen in merte waeren [scepenen vergadert up der stede huus ende] hadden poorteren ontboden omme hemluden te helpen raden, hoe [men onsen] ghenadighen heere van Burgonyen best andwoerden soude roerende van den scilt van den mete; te coste 2 s. 6 gr. – *Ibidem. – Druk: alsvoren p. 298-299.*

e *Blijkens de volgende aantekening is de bede geconsenteerd:*

Item ou mois de mars l'an XXVII a Cats fu ottroyé a monseigneur un aide de 70.000 Dordrechts, comprins ens le franc des seigneurs, dont lesdits seigneurs ne vouldront estre contans et les villes ne l'ont voulé autrement accorder. Et sur ce fu dit par jugement que ceulx que paeroient dedans la saint Martin ensuiant reteneroient leur franc et les autres non. – *Gelijktijdige aantekening: ADN Lille, B 17.656.*

Opschrift van een rubriek Ontvangsten in de rekening van de rentmeester van Tholen en Schakerloo over 31 december 1427-31 december 1428:

Ander ontfang van der bede van den scilt van den gemete ende staet dit lant ten haulven scote. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1350*.

428 1428 MAART 27, BRUGGE

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1195. De reisdeclaratie van de Middelburgse delegatie is de enige bron voor deze dagvaart. Het is dan ook niet bekend of andere Zeeuwse steden of de Hollandse steden voor deze dagvaart zijn ontboden of erop aanwezig zijn geweest:

- c Item XXVII daghen in maerte voeren die burghmeysters Heynric Oelaertssone, Gillis Andryessone ende Jan Oerdssone van Crommenhoke te Brugge by ontbiedene van onsen ghenadighen heere van Bourgonyen mit zynen brieven omme een dachvaert te helpen houden mit ons ghenadichs heeren ende vrouwen rade; bi hemluden te coste 22 lb. 9 s. 9 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1428 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II p. 300*.

429 1428 (APRIL 30) MEI 19-29, BRUGGE

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1197. Op deze dagvaart, gewijd aan de verzoening tussen Jacoba van Beieren en hertog Filips van Bourgondië, waren de edelen en steden van Holland en Zeeland aanwezig. De afgevaardigden van Haarlem vertrokken al op 30 april.

- c Item XIX daghen in meye voeren Heynric Oelaertssone, die burghmeyster, Gillis Andriessone ende Jan Oerdssone van Crommenhoke te Brugghe up een dachvaert, want die dachvaert verleyt was tusschen ons ghenadichs heren ende vrouwen raden; by hemluden te coste tsamen 13 lb. 9 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1428 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II p. 300*.

- d *Van de wenselijst, die de ridderschap en de steden vermoedelijk op deze dagvaart bij hertog Filips indienden, luidt artikel 12:*

Item van den punte van den ambochten die in Zeelant vercoft sijn etc., so begeren die ridderscip ende steden minen genadighen heere te weten dat hij van rechts wegen niet sculdich en is enige goede in Zeelant te vercopen diere naest toe geboren sijn, mer hij mach die vercopen denghenen die him gelieven. Ende daeromme bidden sij minen genadighen heere, dat diegene die die voirsz. goede gecoft hebben, daerin bliven mogen na uutwisinge der brieve die sij daerof hebben. – NA, AGH nr. 143. – Druk (o.a.): *Dagvaarten Holland, I, p. 713 nr. 1197 onder d*.

430 1428 JUNI 21-JULI 15, DELFT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1204 (en nr. 1200). De reisdeclaratie van de Middelburgse delegatie heeft de reisdatum 21 mei. Aangezien twee van de drie in deze tekst genoemde afgevaardigden op 19 mei naar Brugge vertrokken (zie voorgaand nr.), zal de juiste datum 21 juni moeten zijn (datum waarop ook de Haarlemse delegatie naar Delft vertrok). Onderwerp van bespreking op deze dagvaart was de zoen tussen hertog Filips en Jacoba van Beieren, die op 3 juli tot stand kwam.

- c Item XXI daghen in meye voeren Heynric Oelaertssone, die burghmeyster, Hughe Clais Oelaertssone ende Jan Oerdssone van Crommenhoke by ontbieden van onsen ghenadighen here van Bourgonyen mit zinen bryeven up een dachvaert te Delf, daer onse ghenadighe heere vorescreven ende onse ghenadeghe vrouwe van Hollant waeren, ende waeren die ghemeene ridderscip ende steden van Hollant ende van Zeelant by hemluden; te coste 24 lb. 18 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1428 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk (o.a.): Unger, *Bronnen Middelburg II p. 300*.

e De zoen tussen de vorsten werd door de steden, in elk geval door Middelburg, bezegeld (bekrachtigd):

Item up den lesten dach van september waren scepenen vergadert omme die zoene tusschen onsen ghenadighen heere van Bourgonyen ende onser ghenadigher vrouwen van Hollant te bezeghelen; te coste 12 gr. – *Ibidem.* – Druk: alsvoren.

12 februari 1429. – Hertog Filips van Bourgondië, ruwaard en oir van Holland en Zeeland, verplicht zich aan Jacoba van Beieren, gravin, 24.000 Bourgondische schilden per jaar te betalen. Met garantstelling van en medebezegeling door de steden van Holland en Zeeland (uit Zeeland Middelburg, Zierikzee en Reimerswaal) (*Dagvaarten Holland, I, nr. 1223*).

431 1428 AUGUSTUS 17-22, KATS¹

b 12 augusti was alhier ghecomen Zeeuwe, onser ghenadiger vrouwe van Hollant bode, die zij ter bede en vervolghen van der stede van Middelburch up dien tijt sende an onsen ghenadigen heere van Bourg. met eenen brieve, inhoudende en[de] roerende van de nieuwe Philips scilt van den ghemete; hem ghegeven 2 lb. 4 gr. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1428)*.

e 22 augustus, Kats. – Filips, hertog van Bourgondië, ruwaard en oir van Holland en Zeeland, verleent aan de ridderschap, steden en gemene onderdanen van Zeeland verschillende voorrechten betreffende het heffen van nieuwe beden, het doen van betalingen uit de lopende beden, het Land van Heusden en het oprichten van een munt in Holland.

Philips hertoge van Bourgoignen, grave van Vlaenderen, van Arthois ende van Bourgoigne, van Salins ende van Mechelen, ruwaert ende hoir der landen van Henegouwe, van Hollandt, van Zeelandt ende van Vrieslandt, doen condt allen luyden. Want onse lieve ende getrauwe die baenroetsen^a, riddersen^b, cnapen, goede steden ende gemeene ondersaten van Zeelandt belieft ende geconsenteert hebben die soene die gemaect ende overgedragen is tusschen onser liever geminder nichten vrouw Jacoba hertoginne van Beijeren, gravinne van Henegauwe, van Hollandt, van Zeelandt ende van Vrieslandt, aen die eene zijde, ende ons aen die ander zijde, ende ons trauwelick bijgestaen ende oock in de lasten van den landen van Zeelandt voorschreven, die ons ende onsen nichten voornoemt grootelick angaen, met goeden vlijte ingetreden zijn, ende ter lossinge ende ontlastinge der voors. lasten gewillekoort hebben eene bede onser voorschreven nichte ende ons, dat him lastelick ancompt als elcken wel kennelick wesen mach, soo ist dat wij die als reden geeft duechdentlick ansien willen den trauwen dienst die ons de voorschreven ridderschap, steden ende landen voors. hierin ende anders gedaen hebben, ende off Godt wilt noch doen sullen ende oock hueren goeden wille die zij altijd tot ons gedregen hebben, den voornoempen ridderschap, steden ende gemeene ondersaten van Zeelandt geconsenteert ende gewillekoirt hebben ende bij desen brieve consenteren ende willekeuren alsulcke punten als hiernaer geschreven staen.

In den eersten dat binnen die tijdt dat die dagen der betalinghe van der bede die gewillekoirt is op dese tijt onse nichten voors. ende ons die ridderschap, steden ende gemeen landt voorseijt geen ander bede oft gifte onsen voors. nichten noch ons daeren binnen geven en sullen, hoe men die noemen off visiteren^c soude mogen.

[2] Oock mede ende waert datter eenich oorloch opstonde binnen der tijdt der betalinge der voorschreven bede daer die lande voornoemt om in beden quamen, zoo soude dat voorschreven landt van Zeelandt daeren binnen ongehouden wesen eenich gelt totte voorschreven bede te betalen ten waere off voorder van noode ware ter behoudenisse ende beschermenisse des lants voors., zoo souden wij henluyden dan daeromme mogen bidden bij goetduncken der ridderscap ende goede steden voors. dan anders nijet.

[3] Item willekooren wij dat op die tweede der voorschreven bede die goede steden van Zeelant ontlast ende bevrijdt worden van alle lijffpensien die zij schuldich zijn oft geloof

hebben mogen voor die graeffelicheijt, te weten van zulcken lijffpensien als verschijnen sullen binnen der tijdt dat men die voorschreven bede opbeuren ende ontfangen zal ende oock van allen achterstellen die zij daeraff schuldich mogen wesen tot desen daghe toe, behoudelick dat dergeenre goeden die uuytgeweest hebben ende de dienste in den lande eerst geloofd ende gevrijdt zijn na inhoudt der voorschreven zoene.

[4] Item willekooren wij oock dat onse neve van Gaesbeec, die heer van Culenborch, her Vranck van Borselen ende Dirt van Swerten^d als erffgenaem heer Arents van Leijenberch voldaan ende betaelt werden op die tweedeel der bede voors. van alsulcken gelde als men hun schuldich is van den thienhonderduysent croonen die onse lieve neve hertoch Jan van Brabant saliger gedachten hunlieden aen ons beweest hadde ende wij hun mit onsen brieven voorts geloofd hebben te betalen na dat dergeenre goede die uut geweest hebben aen die dienste in den lande geloofd ende gevrijdt wesen sullen naer inhoudt derselver soene.

[5] Item soo zullen wij onse vermogen doen dat t'landt van Heusden metten slotte weder te hebben ende te voughen aen de graeffelicheijdt daerse afgetogen zijn.

[6] Item waert saecke dat dat landt in heelen oft in deelen, dat Godt verhoede, binnen der tijdt der betalinghe van de beden voors. bezouttede, soo soude dat landt dat alsoo besout ware van dien jaere ongehouden wesen die bede te betaelen ende voorts ter tijt toe dattet ongebroke landt bedijckt waere ende zijn jaerschare gebruijcken mochte.

[7] Item soo zullen wij in den voors. lande van Hollandt eenen penning ende munte doen maecken gelijckerwijs als wij op dese tijdt doen slaen in onsen lande van Vlaendren, indien dat die van Hollandt ende Zeelandt onderhouden willen sulcke ordonnantien ende overdrachten als hierop in denselven onsen lande van Vlaenderen geordonneert ende uuijteropen sijn. Ende ist dat saecke dat zij de voors. ordonnancien nijet onderhouden en willen, soo zullen wij dan eenen pennynck ende munte doen maecken in den voors. lande van Hollandt sulcke als wij overdragen sullen ter nutschap, oorboir ende profijct van ons ende van denselven lande van Hollandt ende van Zeelandt, welcke punte ende elck bijsunder wij geloofd hebben ende geloven mits desen brieve den ridderschap, steden ende lande voors. waer volcommelijck ende getrouwelick te houden sonder daerjegen te doen oft gaen in eeniger wijs. Ende des te oirconden zoo hebben wij onsen segel hier aen doen hanghen.

Gegeven tot Cats den XXII^{en} dach in augusto int jaer Ons Heeren 1438^c.

Op de plijcke stontd geschreven: Bij mijnen heere den hertoge, ende onderteekent Gand ende gesegelt in eenen dobbelen steerte met eenen grooten rooden wasschen zeghel.

– *Origineel (volgens Fruin 'met het geschonden zegel van den hertog in roode was')*: ZA, *Prelaat en Edelen nr. 7 (verloren gegaan in 1940)*. – *Afschrift: (16e eeuw)* ZA, *Rekenkamer, Gedeponeerde archieven (Rekenkamer II) nr. 1079; ZA, Rekenkamer A nr. 452 (Copulaatboek I), f. 32-34.*² – *Regest: Fruin, Prelaat en Edelen, p. 69, nr. 4.* – *Vermeld: Van Limburg Brouwer p. 2.*

Opschrift van een rubriek Ontvangsten in de rekening van de rentmeester van Beoosterschelde:

Ander ontfang van^f dat die rentmeester [*Floris van Borsele*] voirs. opgeboirt ende ontfangen heeft in Scouden van den dorden 14 gr. van den gemete die minen genadigen heere van Burgongen ende mynre genadiger vrouwen van Hollant tot Cats tsamen gegeven worden XVII daghe in augusto anno XXVIII, X jair lanc dairna duyerende, dair die ambochtsheerscippen hoir vry of behilden – – –. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 83I, f. 11.*³

a *Hs.*: baenvoetsen.

b *Hs.*: biddende.

c *Lees vermoedelijk*: useren.

d *Aldus hs. voor* Dirk van Swieten.

- e *Aldus afschrift voor 1428.*
- f Ander ontfant van *met andere hand verbeterd uit*: Dits.
- 1 Vanuit Dordrecht trok hertog Filips via Zierikzee, Reimerswaal en Goes naar Kats. Daar was hij op 21 en 22 augustus. Op de 23ste vond in Middelburg de stedelijke huldiging plaats als ruwaard van Holland en Zeeland, nadat hertogin Jacoba van Beieren op 3 juli te Delft het bestuur over de graafschappen aan hem had overgegeven. Op 17 augustus is de bede in Kats geconsenteerd, op de 22ste vaardigde hertog Filips daar zijn nieuwe privilege uit (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe*, p. 71; Unger, *Bronnen Middelburg II*, p. 299-300).
- 2 In de linkerbovenhoek: 'Privilegie van diverssen pointen voor die van Zeeland de anno 1438' (!).
- 3 De rubriek van ontvangsten met dit opschrift komt voor in de rekeningen tot en met 1438/1439. Zij komt ook voor in de rekeningen van de rentmeesters van Zeeland Bewesterschelde en Tholen.

432 1429 EIND FEBRUARI-BEGIN MAART, GOUDA

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1225: voor deze dagvaart, waarop ondermeer de oorlog tussen de Hanzesteden en Denemarken op de agenda stond, werden, naast edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Frank van Borsele, Filips van Borsele van Kortgene, Zierikzee en Brielle. De heer van Haamstede werd ontboden omdat de steden van Holland klachten over hem hadden.

433 1429 JULI 27-AUGUSTUS 9, LEIDEN-AMSTERDAM

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1233: voor deze dagvaart, gewijd aan brieven van Hamburg naar aanleiding van schade die de Hollanders en Zeeuwen geleden zouden hebben van de schepen van de Hanze, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Zierikzee en Middelburg.

- c Item XXVII daghe in julio toghen Hughe Clays Oolaertssoon, burghermeyster, Gillis Andriessoon ende Willeboird Clatzen toet Leyden, want men aldair up den tijt een dachvaerd houden soude twischen dien van Hamburg ende den landen van Hollant ende van Zeelant; bi hemluden te coste tsamen in eenre zomme in Vlaemsche ghelde 4 lb. 16 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1429 (verloren gegaan in 1940). – Druk (o.a.): HUB, VI, nr. 790-4. – Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 311.*

434 1429 (OKTOBER?), DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1251. De door Kesteloo gegeven parafraze en uittreksel van een reis van een Middelburgse delegatie naar een dagvaart in Den Haag, is helaas ongedateerd. In oktober 1429 was sprake van procureurs van Middelburg en Zierikzee, die mr. Herman Droom, de Hollandse afgezant naar de aartsbisschoppelijke rechtbank in Keulen, zouden bijstaan.

- a Item VII daghen in merte waeren burghmeysters ende scepenen vergadert, want alhier gecomen was een brief van onzen genadighen heere, mentioen makende als dat wy wael onghehecht ende vry souden moghen varen ende keeren in den lande van Vlaendren van den zeven steden' alsoverre, als wy ons selfs renten betalden; te coste 8 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1429 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 301.*
- c Middelburg moet destijds met andere steden in moeilijkheid geraakt zijn, wegens het mede-bezegelen van brieven voor leeningen ten behoeve van het gemeene land. Men leest daaromtrent in de rekening van 1429, dat er van stadswegen op een dagvaart van de steden van Holland en Zeeland in Den Haag gingen 'roerende ende toecomende van dat die lijfpensionarise in Brabant brenghen wilden int interdict die zeven steden in Hollant ende in Zeelant, want zij ghene betalinghe crighen en condon van der graefficheit noch

van der zeven steden in Hollant ende in Zeelant die daervoiren bezeghelt hadden. Ende omme dat te wederstane mit plaijtene ende mit andere rechten, so leende onse stede der graeflicheyt, daer hyer een quitancye off is, vyftien overlandsche gulden ghelyck die andere steden deden. Ende facit in Vlaemsche ghelde, elcke gulden voor 3 s. 6 gr. gerekent, 2 lb. 12 s. 6 d. – *Parafrase en druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 310-311.*

e Item upten eersten dach in octobri Florijs Snyder gesent van Leyden mit brieve an der stede van Middelburch ende van Zerixee, roerende van twee procuratoren die sij besegelen soudent tot Cuelen te senden om dairmede te verweren tegen den luden uut Brabant die se aldair gedaicht hadden voir lijfpenyen, dair meester Herman Droom om gesent was tot Cuelen. Ende mitten selven brieve soude Florijs voirn. vandanen getogen hebben tot Cuelen om die meester Herman te bringen, mer hij lach dair lancg na ende wachtede, ende sij en besegelden se niet mer quamen selve dairom bi den raide in Hollant; gegeven want hij lange uut was 7 cronen, f. 28 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 130, f. 110. – Druk: Dagvaarten Holland, I, p. 741 onder nr. 1241e.*

Item Florijs Snyder gesent mit die procuratoren van Zerixee ende van Middelburch tot Cuelen an meester Herman Droom, omdat hij dairmede dat recht beschudden soudent van den lijfpenyen etc.; gegeven 4 Rijnssche gulden, f. 14 s. gr. – *Ibidem f. 110v.*

Item VIII daghen in octobri waeren ontboden heere Olouds, meester Jacob Vos, meester Pieter Goetsot ende vele andere gheleerde clercken omme raet van hemluden, te wetene oft oirbaer waere dat dese stede medebezeghelde te helpen appeleren jeghen dengenen, die renten hebben uptie zeven steden; te coste 2 sc. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1429 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 302.*

1 Haarlem, Delft, Leiden, Amsterdam, Gouda, Middelburg en Zierikzee hadden gezegeld voor de verkoop van lijfrenten aan inwoners van Brabant en Vlaanderen. Wegens de burgeroorlog in Holland en Zeeland was de betaling van de renten gestaakt. De gedupeerde Brabanders en Vlamingen trachten nu hun recht te halen bij geestelijke rechtbanken.

435 1430 JANUARI 7-FEBRUARI 7, BRUGGE-GENT

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1252. Aldaar is sprake van een voordagvaart in Leiden (en niet in Den Haag, zoals de kop luidt). De Haarlemse gedeputeerden vertrokken dan ook al op 3 januari. De Zeeuwse afgevaardigden zullen zich vanuit Zeeland naar Vlaanderen hebben begeven. De dagvaart was gewijd aan de verzoening tussen hertog Filips en zijn landen enerzijds en Rudolf van Diepholt, postulaat van het sticht Utrecht, en de steden van Neder- en Oversticht anderzijds. De oorkonde waarin de zoen werd vastgelegd, van 12 januari, zou door de steden van Holland en Zeeland (Middelburg en Zierikzee) in een afzonderlijke akte gegarandeerd worden. Tijdens de dagvaart vond het huwelijk plaats tussen hertog Filips en Isabella van Portugal.

Op 17 februari en nogmaals op 4 maart werd aan de twee Zeeuwse steden gevraagd of zij al dan niet de zoen wilden bezegelen (Dagvaarten Holland, I, nr. 1255).

c Item so toogh die rentemeeser [van Bewesterschelde, Filips van Borsele] bi bevelen mijns ghenadichs heeren messive brieven in Vlaendren bi minen ghenadigen heere van Bourgoengen den XXX^{sten} dach in decembri, daer hi was so te Brugge ende anders in die brulocht mijns genadichs heeren vors. onder, voren ende na V weken. Ende verteerde binnen der tijt vorscreven dair hi des dages voren reket 4 Bourgoense scilden, tstic 37 gr., fac. 21 lb. 11 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer II Varia nr. 66, f. 31v.*

436 1430 MEI 15-21, GOUDA

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1262: voor deze dagvaart, gewijd aan het geschil tussen Jan

van Uutkerke, kapitein en kastelein van Gouda, en Joris Beylinc, schout van Gouda, werden Frank, Filips en Floris van Borsele en de steden Middelburg en Zierikzee opgeroepen. Ook de steden van Holland waren aanwezig.

- c Item so toogh die rentemeester [*Filips van Borsele*] in Hollant omtrent XII dage in meye bi ontbieden mijns liefs heeren brieven om sonderlinge saken wille, ghelijc die messive brief inhout, daer hi up die reyse uut was XV dagen. Ende verteerde dair binnen der tijt vors. mit ter Goude te trecken ende anders des dages 4 Boergoense scilden, tstic 37 gr., fac. 9 lb. 5 s. gr. – ZA, *Rekenkamer II Varia* nr. 66, f. 31v.

Eind juni waren Frank, Filips en Floris van Borsele, destijds gouverneurs van Holland en Zeeland, vanwege dezelfde zaak in Gouda, evenals de steden van Holland (Dagvaarten Holland, I, nr. 1267).

437 1430 JUNI 15-21, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1265: voor deze dagvaart, gewijd aan de door Zweder van Culemborg (de door hertog Filips en Holland erkende bisschop) uitgesproken ban over contacten met postulaat Rudolf van Diepholt, de stad Utrecht en allen die de zijde van de postulaat hielden, werden, naast de geestelijkheid, edelen en steden van Holland, ook de ridderschap en steden van Zeeland opgeroepen.

- b – – –. Item om derselver saiken wil gesent enen knecht an des rentmeesters clerck van Zeelant mit den brieve an allen den riddercip ende steden van Zeelant; gegeven 1 croon. – NA, *Rek. Rek. nr. 130, f. 118.*

Item uitgegeven omtrent Beloken Pijncxsteren [*11 juni*] boden die liepen over al Bewesterscilt mit plackairden ende brieven an den gheesteliken personen, an steden ende an ridders ende knapen, dat si souden wesen des vridages na den heyligen Sacramentsdach [*16 juni*] in den Hage, dair up die tijt een dachvaart was mitten bisscop van Utrecht roerende van den ban; 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer II Varia* nr. 66, f. 29. – *Druk (o.a.): De Keijzer, Rekening Bewesterschelde 1429/1430, p. 51.*

- c Item so toogh die rentemeester [*Filips van Borsele*] noch in Hollant des vridages na den heyligen Sacramentsdach bi ontbieden mijns liefs heeren brieven, dair up die tijt ontboden waren die priesteren ende gheleerden ende sommige van den ridders, knapen ende steden, roerende van die van Utrecht ende vort van des keysers achte. Ende doe die dachvaart verleyt wart, dairna tooch – – –. – *Ibidem* f. 31v. – *Druk (o.a.): Jansma, Raad en Rekenkamer p. 144 noot 2; De Keijzer, Rekening Bewesterschelde 1429/1430, p. 54.*

438 1430 JULI 9-2, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1271. De bronnen voor deze dagvaart, gewijd aan onder meer de ban van bisschop Zweder van Culemborg, zijn schaars. Behalve de rentmeester van Bewesterschelde was misschien ook een afvaardiging van Leiden aanwezig.

- c Item so toogh die rentemeester [*Filips van Borsele*] noch in Hollant IX dage in julio bi ontbieden mijns liefs heeren brieve up die dachvaart, die eerst verleyt was, van den ban roerende ende oick om des gheschils wille staende tusschen den joncheere van Gaesbeec ende Willem van Brederoede, dair hi up die reyse uut was XII dage; ende dede up die tijt sijn rekeninge in Hollant van den Bourgoense scilt. Ene dair hi verteerde binnen der tijt vors. des dages 4 Boergoense scilden, tstic 37 gr., fac. 7 lb. 8 s. gr. – ZA, *Rekenkamer II Varia* nr. 66, f. 31v. – *Druk (o.a.): De Keijzer, Rekening Bewesterschelde 1429/1430, p. xxx.*

- 439 1430 AUGUSTUS 4-6, GOES
N.B. De ridderschap en steden van Holland kwamen op 27 juli in Leiden bijeen voor hetzelfde onderwerp (Dagvaarten Holland, I, nr. 1274).
- b Item XXIII dage in julio Willem Henricx zoen gesent van Leyden mit brieve an den rentmeesters in Zeelant, houdende voort an allen den ridderscip ende steden van Zeelant, dat sij upten vierden dach van augusto alle comen souden ter Goes bij heren Jan van Huerne; gegeven 2 cronen fac. 8 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 130, f. 119v.*
- Item uitgegeven omtrent sinte Jacopsdage [25 juli] anno XXX boden die liepen overal Bewesterscelt mit plackairden an allen steden ende ambochtsheeren dat si souden wesen IIII dage in den ougust ter Goes bi mijns liefs genadichs heeren rade, roerende van die van Ludick: 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer II Varia nr. 66, f. 29. – Druk: De Keijzer, Rekening Bewesterschelde 1429/1430, p. 52.*
- Item uptie tijt [27 juli] gesent tZiericxee mit brieve an Aelbrecht van Spreeusteyn dat hij der stede [*nl. aan Brielle*] in theimelijke scriven woude wat die Zeeussche steden meynden te doen tot den dienste in tlant van Ludic. – *Koninklijke Bibliotheek Den Haag, Hs. 74 B 28, f. 167 (extract uit de verloren gegane tresoriersrek. van Brielle over 1429-1430).*
- c Item so toogh die rentemeester [*Filips van Borsele*] ter Goes IIII dage in augusto, dair hi ontboden was te comen mit den anderen ambochtsheeren bi her Roelant [*van Uutkerke*], her Jan van Hoern, den tresorier [*Boudewijn van Zwieten*], meester Willem Sadelaer ende andere mijns liefs heeren rade, om te overdragen van die van Ludick, roerende of si minen genadigen heere bistanceicheyt dairin doen wilde; dair die rentemeester up die dachvairt verteerde mit sciphuere, beelenchier, waghenuere ende anders IIII dage, des dages 4 Bourgoense scilden, tstic 37 gr., fac. 37 s. gr. – *Ibidem f. 32. – Druk: alsvoren p. 54.*
- 440 1430 SEPTEMBER 5, LEIDEN
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1277: voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp niet bekend is, werden de steden van Holland en Zeeland ontboden. Van geen enkele stedelijke afvaardiging is een reisdeclaratie bekend.
- 441 VOOR 1431 JANUARI 25
De onder volgend nr. opgenomen tekst veronderstelt een bijeenkomst vóór 25 januari 1431, waarop de 14 groten van het gemet door gravin Jacoba van Beieren zijn gevraagd.
- 442 1431 JANUARI 25
 c Item XXV d. in januario waren uter wet geschickt Antonis Gilliss. die burghmeyster, Hughe Clays Oeltss. en Simon Jansz., ende van de poirteren waren gescict Mychyl van Nyeuwerve [*en drie niet met name genoemde anderen*] omme bij onser liever ghen. vrouwe te treckene en hoire ghen. een antwoirde te doene als van den 14 gr. van den ghemete, daer die goede luden voerscreven mit een deel volcxs uut waren. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1431).*
- 443 1431 JANUARI 25-FEBRUARI 1, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1286: voor deze dagvaart, gewijd aan onder meer de keizerlijke Rijksacht, werden de steden van Holland en Zeeland (Zierikzee, Middelburg en Goes) ontboden.
- e *Op 26 februari kwamen burgemeesters en schepenen van Middelburg bijeen roerende van dat*

Lodewijck van Lindenburch, burgher toet Coelen, ghedaecht hadde voir den Roemschen coninck de stede van Hollant ende van Zeelant voir scade, die hi ghehadt hadde in den lande voirscreven¹; zij besloten 27 februari tot de afzending van een gedeputeerde naar het hof van de Rooms-koning. – Aldus gedrukt: HUB, VI, p. 416 noot 1.

1 Ten tijde van de Hoekse en Kabeljauwse twisten, 1425-1428.

444 1431 MEI 10, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 1296*. Voor deze dagvaart, gewijd aan brieven van Keulen met verzoek om schadevergoeding¹ voor bepaalde kooplieden uit haar stad, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Goes en Tholen.

1 Om dezelfde reden als in voorgaand nr.

445 1431 MEI 23, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 1298*. Voor deze dagvaart, gewijd aan brieven die Rooms-koning Sigismund had gestuurd,¹ werden de ridderschappen van Zeeland en Holland ontboden.

1 Onderwerp van de brieven zou misschien de vraag om hulp kunnen zijn in de oorlog tegen de Hussieten.

446 1431 JUNI 4, MIDDELBURG

c Item 4 d. in junio waren die goede steden van Zeelant ontboden, als Zierixee, Reym[er]zwale, der stede van der Tolen en Goes, binnen Myddelburch te comene omme een dachvaert mit mallicanderen te houdene van sonderlinghe zaicke deser stede ende desen lande aengaende; elc 4 stoep wijns, 9 s. 4 gr. – ZA, *Aanwinsten 1960-17 nr. 351* (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1431).

447 1431 JUNI 21-24, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, I, nr. 1303*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de resultaten van een bezending naar hertog Filips in Brussel,¹ werden de edelen en steden van Holland opgeroepen. Omdat aan de bezending de zogenaamde drie Staten van Holland en Zeeland hadden deelgenomen (*Dagvaarten Holland, I, nr. 1301*²), kan dat bij de onderhavige dagvaart ook het geval zijn geweest. In elk geval reisde de abt van Middelburg naar Den Haag en bleef daar langdurig:

c Item betaelt minen heere den abdt van Middelburch van een reyse die hi dede in Hollant omtrent sinte Jansmisse [24 juni] anno XXXI, daer hi ontboden was van mijns genadichs heren wege te comen om des bans wille van den biscops wegen van Utrecht, daer hi up die reyse uut was als hi ten heiligen gehouden heeft XXI dage; gegeven elcx dage 3 Bourgoense scilden, f. 9 lb. 19 s. 6 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1, f. 44v*.

1 Het onderwerp van deze bezending was de zorg bij de Raad en de steden over de consequenties van de door de bisschop van Utrecht (Zweder van Culemborg) uitgesproken ban over de omgang met de Utrechters die de zijde van postulaat Rudolf van Diepholt hielden.

2 Voor deze dagvaart werd uit Zierikzee opgeroepen Poppe Haymansz. of Wouter Jansz. De bronnen spreken verder alleen over twee raadsheren en de steden van Holland als deelnemers.

448 1431 JULI 10, MIDDELBURG

b Item upten VI^{sten} dach in julio was gesent Florijs die Snider mit vele brieven van mijns genadichs heeren wegen voirs. an vele ridderscip ende steden in Zuytbevelant, roerende dat sij des dinxendages naistcomende [*10 juli*] in Middelburch commen souden om des keyzers achte ende andere saken wille bij den gouverneuren; denselven Florijs gegeven 2 scilde, fac. 6 s. 4 d. gr.

Item om der saken wille voirs. upten selven dach gesent Zeeukijn mit brieven uut Middelburch an veel heerscip ende steden in Noirtbevelant, in Schouwen, in Duvelant ende ter Tholen; hem gegeven 36 cromstairte, fac. 6 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 131, f. 67v.*

449 1431 VOOR SEPTEMBER 11

N.B. De hierna volgende tekst veronderstelt een bijeenkomst vóór 11 september 1431, waarop hertog Filips van Bourgondië een bede van een schild op het gemet heeft gevraagd. De hierna volgende reis van gedeputeerden van Middelburg, die daarmee in verband zou kunnen staan, vermeldt geen aanwezigheid van andere Zeeuwse afgevaardigden:

Item III d. in sept. was die heele wet van Myddelburch ontboden te comene toet Brugghe bij onsen lieven ghen. heere van Bourg. bij sine brieve, daer zij toghen wael met XLV man en uut waren twee daghen off drye; 9 lb. 13 s. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1431).*

450 1431 SEPTEMBER 11-18, ANTWERPEN

Vgl. Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 528 nr. 470: op een dagvaart, gehouden van 16-21 september te Antwerpen, waren de steden van Vlaanderen, Brabant, Holland en Zeeland bijeen voor overleg over een te Calais opgestelde ordonnantie op de Engelse wol. De Middelburgse reisdeclaratie vermeldt een ander doel:

c Item XI d. in sept. tooch die heele wet met meester Willem Zalaer toet Antwerpen omme o.l.g. heere van Bourg. aldaer een antwoerde te doene als van den scilt van den ghemete, ende was op die reyse wel ute wael met XLV man achte daghen langhe; 18 lb. 11 s. gr. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1431).*

e *Op 9 oktober vertrok een bode uit Haarlem, waar de Raad verbleef, naar Floris van Borsele roerende dat Florens selve bij minen heere senden soude om die bede te doen berijden (NA, Rek. Rek. nr. 131, f. 70v-71).*

[451 1431 OKTOBER 8, BRIELLE]

N.B. Deze bijeenkomst is niet doorgedaan.

b Item V dage in octobri Aerntkijn die bode gesent uuter Hage an Boudijn van Borssel, Lauwerens van Cats, Wolfairt van der Mailstede ende meer andere heerscappen, dat sij des manendages dairan [*8 oktober*] in den Brielle commen souden bij den gouverneuren; him gegeven 3 Bourgonse scilden, fac. 9 s. 6 d. groten.

Item VI dage in octobri Heyntkijn, Florijs bode van Borssel, gesent van Hairlem mit brieve an alle die heerscippen voirscreven, dat sij in den Brielle niet commen en souden; him gegeven 3 Arnoldus gulden, fac. 7 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 131, f. 69v-70.*

452 1431 OKTOBER 20-NOVEMBER 4, BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, I, nr. 1316 en Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 533 nr. 475. Volgens de Vlaamse bronnen (er zijn geen Hollandse of Zeeuwse bronnen overgeleverd)

kwamen de landen van Brabant, Vlaanderen, Holland en Zeeland op deze dagen in Brussel bijeen voor overleg met hertog Filips over een ordonnantie op de wol, opgesteld in Calais. De vergadering van de magistraat van Middelburg naar aanleiding van een oproep van de hertog en de reis van de Middelburgse gedeputeerden vanaf 4 november kan daarom chronologisch gezien hiermee geen verband houden:

Item IV d. in nov. was die heele wet onboden mit ons ghen. heeren van Bourg. brieve tot Brussele te comen, daer b[urgemeesters] en s[chepenen] omme vergaderden.

Item IV d. in nov. was die heele wet ontboden te comen bij o[nze] l[ieve] g[enadige] heere van Bourg. tot Bruesele, dair onse goede luden van der wet dairwaerts toghen wael met XXXV man en uut waren mit twee scepen wael elff daghe langhe; 22 lb. 11 s. – ZA, *Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1431).*

453 1431 NOVEMBER 22-DECEMBER 2, BRUSSEL

Vgl. Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 535-536 nr. 477. De landen van Brabant, Vlaanderen, Holland en Zeeland kwamen op deze dagen in Brussel bijeen voor overleg over een ordonnantie op de wol, opgesteld in Calais.

Hollandse bronnen benadrukken dat de gedeputeerden van de Hollandse steden naar Antwerpen trokken voor overleg over de munt; aanwezigheid van Zeeuwen wordt in die bronnen niet vermeld. Zie Dagvaarten Holland, I, p. 782 nr. 1319.

454 1432 VOOR MEI 15

e Item ghesent up dieselve tijt [15 mei] Adriaen Kempensoon in Hollant mit brieven van ghelove an heeren Vranken van Borssele ende an mijns genadichs heeren rade, roerende van dat die ambochtsheeren te vonnisse spraken om hair penninckleen ende voirt andere saken die sij heyschende waren die in heeren Philips [van Borsele] tiden nye gheoppert en worden, om raet dair op te hebben wes nutst dairin gedaen ende op gheantwoert ware; dair Adriaen vors. up die tijt heeren Vranken moeste vervolghen tot Egmonde toe. Ende was uut IX dage mit eenen knechte ende verteerde overal mit wagenhuere ende anders 27 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1, f. 42.*

[455 1432 OKTOBER 14, MIDDELBURG]

N.B Deze dagvaart is niet doorgedaen.

b Eerst gesent boden des sonnendages na Victoris [12 oktober] anno XXXII mit plackaerden van mijns genadichs heeren wegen overal Bewesterscelt, inhoudende dat alle ambochtsheeren wesen souden des dijnxdages dairna in Middelburch bij minen genadigen heere om sonderlinge saken wille, der heerlicheyt van Zeelant aengaende, up welke reyse mijn genadige heere up die tijt voirbi Walcheren tooch¹ ende sende wederom brieven, danckende den ambochtsheeren voirscreven; 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 2, f. 49v.*

¹ Volgens Vander Linden, *Itinéraires de Philippe*, p. 104, verbleef hertog Filips op 12-14 oktober te Sluis (op de 16de nog te Brugge) en vanaf 21 oktober te Den Haag.

[456 TUSSEN 1430 OKTOBER 1 EN 1432 NOVEMBER 1¹, DEN HAAG

b Item Florijs Snyder gesent mit brieve an allen steden van Zeelant, dat sij terstont in den Hage senden souden van haren gerechte om der taxen wille upten haringe; him gegeven 3 scilden, fac. 9 s. 6 d. gr. – NA, *Rek. Rek. nr. 131, f. 83v.*

- 1 Termini van de betreffende rekening. De post is geplaatst tussen ongedateerde posten aan het eind van de rubriek Bodelonen.

457 1433 MAART 18, MIDDELBURG

b Item gesent omtrent XIII dage in maerte anno XXXII boden die liepen mit mijns genadichs heeren plackaerden overal Beoisterscelt in Zeelant als dat mijn genadige heere vierscaire besitten soude in Middelburch des woensdages voir Halfvastene [18 maart]; wair yement die rechs begheerde, dat hij dair quame. Gegeven den bode 18 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 2, f. 49v.*

e 24 maart. – *Filips, hertog van Bourgondië, ruwaard en oir van Henegouwen en Holland, belooft de abt van Middelburg, enige leden van de ridderschap en andere mannen van Zeeland te zullen vrijwaren tegen alle schade, die hun mocht worden aangedaan omdat zij recht spreken met alleen de hertog, zonder medewerking van [Jacoba] gravin van Holland. – Origineel (waaraan volgens Fruin het secreetzegel van de hertog, in absencie van onsen groiten zegele, verloren): ZA, Prelaat en Edelen nr. 13 (verloren gegaan in 1940). – Regest: Fruin, Prelaat en Edelen, p. 70, nr. 5.*

458 1433 APRIL 4, KATS

b Item gesent boden den laetsten dach in maerte anno XXXII over al Bewesterscelt mit mijns genadichs heeren plackaerden als dat die ambochtsheeren ende steden wesen souden den vierden dach in april tot Cats bij minen genadigen heere voirscreven; gegeven den bode 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 2, f. 49v.*

[3 april] waren de goeder luden van der wet vergadert omme 2 of drie te ordineren uuter wet tot Cats te treckene bij onsen ghenadigen heere ter dachvaert, want aldair die andere steden van Zeelant en dat ghemeene lant mede ontboden waren. – *ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 351 (uittreksel uit de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1433).*

e *Opschrift van een rubriek Ontvangsten in de rekening van de rentmeester van Bewesterschelde:*

Ander ontfangh. Item ontfangen van den dortien groten van elken gemete die minen ghenadigen heere van Bourgoengen tot Cats ghegeven waren vier dagen in april anno XXXII na den loop des Hoofs van Hollant, vry ende al mede gaende, te betalene in twee dagen, dair den eersten dach als zeven groten van den ghemete of verscheen uitganc ougst anno XXXIII ende den anderen dach van den ses groten de morgen of verschinen sal uitganc ougst anno XXXIII – – –. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 3, f. 15v.*

– – – Ende opten vierden dach in aprilte int jair van XXXII na den lope des Hoifs van Hollant soe word onsse genadige heere van Burgongen tot Cats ghegeven een bede van XIII grooten van den gemete, tvrye al mede gaende, te betalen tote twee termen, te weten zeven grooten van den gemete tote sinte Jansdage decollacio [29 augustus] anno XXXIII voirs. ende die andere ses grooten tot sinte Jansdage decollacio anno XXXIII dairna volghende – – –. – *Ibidem nr. 833, f. 11.*

459 1433 APRIL 23-26, MIDDELBURG

b Gezend XVIII dage in aprili Floris Snijder, messagier, mit brieven van plackairden overall tot Bewesterscelt ende Beoisterscelt, roerende van den scote ende dat zij tot Middelborch

bij mijnen genadigen heere commen zouden; him gegeven 3 scilde ende 1 Beyrs gulden, 12 s. 5 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 133, f. 56v.*

Item gesent XX dage in april anno XXXIII boden over al Bewesterscelt mit mijns genadichs heeren plackaerden als dat alle leenmannen wesen souden in Middelburch up sinte Jorijsdach [23 april] om minen genadigen heere aldair te hulden als gerecht heere; gegeven den boden 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 2, f. 50.*

- e 26 april, Middelburg. – *Hertog Filips van Bourgondië bevestigt de privileges, handvesten, keuren etc. van Middelburg.*¹ – *Origineel (op perkament, met aanhangend kleinzegeel in rood was): GA Middelburg, nr. 60 (verloren gegaan in 1940, evenals de twee volgende afschriften uit hetzelfde archief). – Afschriften: ibidem, gelijk nr. (notarieel afschrift, op perkament); ibidem, Privilegeboek IV, f. 13. – Druk: Van Mieris IV, p. 1019. – Vermeld: Van Limburg Brouwer, p. 18; De Stoppelaar, Inventaris, nr. 177.*

1 Op 26 en op 29 april verleende de hertog nog twee privileges aan Middelburg; zie De Stoppelaar, *Inventaris*, nr. 178, 179. De laatste oorkonde is te Brugge uitgevaardigd.

460 1433 SEPTEMBER 26-30, LEIDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 12. Voor deze dagvaart, gewijd aan de brieven van confirmatie waarvan Rudolf van Diepholt kopie aan de Raad had gezonden,¹ werden, naast de raadsheren, enkele edelen en de steden van Holland, ook de edelen en steden van Zeeland opgeroepen.

1 Na de dood van Zweder van Culemborg werd Rudolf van Diepholt door de paus nogmaals tot bisschop van Utrecht benoemd.

461 1433 OKTOBER 21, LEIDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 13. Voor deze dagvaart, gewijd aan een importverbod van Engels laken, werden de steden van Holland en Zeeland opgeroepen. Gevraagd werd een gemeenschappelijk standpunt te bepalen, als vervolg op een recente dagvaart te Dendermonde van de steden van Brabant, de Vier Leden van Vlaanderen en de stad Mechelen, en als voorbereiding van een dagvaart te Lier op 3 november van de vijf gewesten gezamenlijk.

462 1433 NOVEMBER 3, LIER

- b Item XXVII daghen in octobri voir den noene waren burghermeesters ende scepenen vergadert om metten goeden luden van Zerixzee te sprekene roerende van den Enghelse ghewande, om den heeren van den Raide een antwoirde te doene; te coste 12 gr. – *Burgemeesters- en kwartiermeestersrekening Middelburg 1433 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 309. Zie voor vooroverleg over de dagvaart te Lier ook voorgaand nr.*

De aanwezigheid van afgevaardigden van de Hollandse en Zeeuwse steden in Lier is niet gebleken. De meest uitvoerige Vlaamse bron over deze dagvaart, de stadsrekening van Brugge, vermeldt dat de Brabantse, Hollands-Zeeuwse en Vlaamse deelname 'gheordeneert' was:

Item den laetsten dach van octobre ghesonden meester Goossin van der Rijt, ende den andren dach van novembre daernaer Jan Barvoet ende Zegher de Neve te Lieren, ter dachvaert aldaer gheordeneert ghehouden te zine bi den steden van Brabant, Hollant, Zeelant ende bi den IIII Leden van Vlaendren up tstic van den Inghelschen ghewanghe ---. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 32.488, f. 64v. – Druk: Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 601 nr. 541B.*

- 463 1433 NA DECEMBER 19, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 18. Voor deze dagvaart, gewijd aan een ordonnantie op de nieuwe munt (de Philippusgulden), werden de steden van Holland en Zeeland opgeroepen.
- e Item XV daghen in januari 1434 waeren beliou, burghermeysters ende scepenen vergadert om te spreken van der monte ende van den paymente; te coste, te wine ende anders 9 gr. — —. — *Burgemeesters- en kwartiermeestersrekening Middelburg 1434 (verloren gegaan in 1940).* — Druk: *Unger, Bronnen Middelburg II p. 311.*
- 464 1434 NA FEBRUARI 20, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 21. Voor deze dagvaart, gewijd aan besluitvorming over de nieuw munt, werden de steden van Holland en Zierikzee en Middelburg opgeroepen.
- 465 1434 MAART 7-18, GENT
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 24 en Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 615-616 nr. 555C en D. De rekeningen van Ieper en het Vrije van Brugge vermelden een dagvaart in Gent, gewijd aan de uitbanning van Engels laken en bijgewoond door de Leiden van Vlaenderen, den steiden van Brabant, Hollant ende Zeelandt. Uit Hollandse en Zeeuwse bronnen zijn geen gegevens over deze dagvaart overgeleverd.
- 466 1434 MEI 6-23, BRUGGE
Vgl. Cuvelier, Actes, I, p. 15-16, Dagvaarten Holland, II, nr. 28 en Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 623-624 nrs. 562 en 563. Voor deze dagvaart, gewijd aan het importverbod van Engels laken, werden vanuit Arras Zierikzee, Middelburg en de steden van Holland ontboden. Ook de steden van Brabant en Vlaenderen waren aanwezig.
- 467 1434 JUNI 15-22, GENT
- b *Zie Dagvaarten Holland, II, nr. 30, waar in de rekening van Leiden alleen sprake is van de aanwezigheid van gedeputeerden van de steden van Vlaenderen, Brabant en Holland, en Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 628-630 nr. 568, waar in de teksten geen sprake is van aanwezigheid van niet-Vlaamse steden; niet bij Cuvelier, Actes, I.*
 Claiskin den bode gegeven van dat hij omtrent den VIII^{sten} dach in junio gezonden was van Antwerpen tot Zerixee ende an heren Vrancken [*van Borsele*], als dat zij commen soudent tot Gendt ter dachvaert bij mijnen genadigen heer; him gegeven 6 s. 4 d. gr. — NA, *Rek. Rek. nr. 134, f. 66.*
- c Lauris, heer tot Cats, de somme van 126 scilden oever alrehande reysen bi him gedaen in der manieren hiernaer verclaert. Eerst opten XV^{sten} dach van junio¹ bynnen der stede van Gend tot eenre dachvaert die men aldair hielt met den gedeputeerden van den steden van Brabant, Vlaenderen, Hollant, Zeelant op tstuk van den Engelschen gewande, om dat te verdrijven uuyt den landen voirs. — — —
 — — — Item dat hij [*Laurens van Kats*] noch getogen is tot eenre ander dachvaert, die gehouden was opten XV^{sten} dach van junio, roerende van den Engelschen lakenen voirscreven, hoe men die best verdrijven soude moegen — — —. — NA, *Rek. Rek. nr. 138, f. 56-56v.*
- Item so was die rentemeester Florens van Borsselen ontboden mit mijns ghenadichs heeren messive brieven te trecken te Ghent XV dage in junio op een dachvaert, dair alle die steden van Brabant, van Vlaendren, van Hollant ende van Zeelant op die tijt mede wesen soudent,

roerende om der Ingelsche lakenen wille, dair Florens vorn. toogh mit X paerden. Ende was uut op die reyse vors. in varen, in keeren ende dair wesende VIII dagen, elx dage 4 pieters, elken pieter gerekent voir 50 gr., fac. 6 lb. 13 s. 4 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 3, f. 44v.* – Druk: Smit, *Bronnen Engeland I-I, p. 661 noot I.*

e 19 juni, Gent. – Hertog Filips van Bourgondië verbiedt, na rijp beraad en uitvoerige onderhandelingen met de Staten van Brabant, Vlaanderen, Holland en Zeeland en met de leden van zijn Raad, de invoer van Engelse lakens en garen in zijn landen van herwaartsover, alsmede de doorvoer naar andere landen. – Afschrift: (geïnsereerd in de heruitgave door hertog Filips van 12 januari 1447, verloren gegaan in 1940) *De Stoppelaar, Inventaris nr. 240.* – Druk, naar een tekst in het archief van Zoutleeuw: Piot, *Inventaires divers III, 81.* – Regesten: Smit, *Bronnen Engeland I-I, p. 660-661 nr. 1065; HUB VII-I, p. 23 nr. 44.*

1 Deze post, die op de in 1434 gehouden dagvaart betrekking moet hebben (zie volgende post), komt voor in de rekening van de rentmeester-generaal over november 1437-november 1438.

468 1434 NA JUNI 28, LEIDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 31. Voor deze dagvaart, gewijd aan klachten over de keizerlijke acht en de nieuwe munt, werden, naast de grote en kleine steden van Holland, ook opgeroepen Zierikzee en Middelburg.

469 1434 JULI 19-22, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 33. De dagvaart, gehouden door de gemene steden van Holland en Zeeland, was gewijd aan de munt, de keizerlijke acht en het sluiten van een bestand met de Hanzesteden.

b Item XV daghen in julio waren burghermeesters ende scepenen vergadert om te spreken van der oirdinancie van der munte; te coste 5 gr. – *Burgemeesters- en kwartiermeestersrekening Middelburg 1434 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II p. 311.*

470 1434 AUGUSTUS 10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 35. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen met de keizer naar aanleiding van de Rijksacht die door hem was uitgesproken over onder meer Zierikzee, Middelburg en Brouwershaven, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen vier edelen-raadsleden en de steden Zierikzee en Middelburg.

471 1434 NA OKTOBER 25, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 39. Voor deze dagvaart, gewijd aan klachten over de tollenaars van Holland, werden, naast vermoedelijk de steden van Holland, ook Middelburg en Zierikzee opgeroepen.

472 1434 NOVEMBER 6-11, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 41. Van deze dagvaart, gewijd aan de Utrechtse bisschopswestie, zijn geen oproepen bekend. De Leidse delegatie vertrok op 6 november naar Den Haag, waar men drie dagen wachtte op de komst van de Zeeuwse steden voordat de besprekingen begonnen.

- 473 1435 JANUARI 27-28, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 44. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen met de Hanzesteden, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Zierikzee, Middelburg en de heer van Veere.
- 474 1435 NA MAART 9, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 47. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen met de Hanzesteden, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen drie edelen-raadsheren en Middelburg en Zierikzee. Op deze bijeenkomst werd verslag uitgebracht van de in de tweede helft van februari met de Hanze in Brugge gehouden dagvaart. De bronnen melden geen aanwezigheid van Zeeuwen daar (Dagvaarten Holland, II, nr. 46).
- 475 1435 MAART 26-APRIL 3, GENT
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 49. Op 15 maart werd de graaf van Etampes namens hertog Filips aangeschreven om de steden van Holland en Zeeland en de heer van Veere te ontbieden om op 27 maart ter dagvaart in Gent te komen (de steden met afgevaardigden en de heer van Veere in persoon) voor overleg over de geschillen tussen Holland, Zeeland en de heer van Veere enerzijds en de Hanze anderzijds. Op 22 maart vertrok een bode met de oproepen van de graaf naar o.a. de heer van Veere en de stad Middelburg. Brielle vroeg Frank van Borsele een standpunt in te nemen. Op deze dagvaart waren ook de Vier Leden van Vlaanderen aanwezig (Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, p. 652-653 nr. 589).
- c Item so toogh Florens van Borsselen bi bevelen des heeren van Santes, overste raet van Hollant ende Zeelant, mit den rentemeester generael van Hollant Goodscalc Oom te Ghent op een dachvaert die dair gheleyt was XXVI dage in mairte van mijns ghenadichs heeren wegen van Bourgoengen teghens die Oisterlingen, dair Florens vors. gheen brieven of en heeft want die heere van Santes hem selve mondelinge beval. Op welke dachvaert hi uut was mit X paerden in varen, in keeren ende dair wesende VIII dagen, elx dage 4 pieters, elken pieter gherekent voir 50 gr., fac. 6 lb. 13 s. 4 d. groot. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 3, f. 44v.
- 476 1435 APRIL 20, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 52. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen rond de Rijksacht, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen de graaf van Oostervant en Middelburg en Zierikzee.
- 477 1435 APRIL 26-MEI 3, BRUGGE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 53, en Blockmans, Handelingen 1419-1467, I, nr. 595. Uit de teksten blijkt dat van Vlaamse zijde leden van de Raad en vertegenwoordigers van de Leden deelnamen en aan Hollandse en Zeeuwse zijde alleen leden van de Raad. Behalve Floris van Borsele nam ook de heer van Veere deel.
- c Item so was Florens van Borsselen noch ontboden mit mijns genadichs heeren messive brieven te Brugghe te trecken op een dachvaert die was des dijnxendages na Beloken Paesschen [26 april] van mijns ghenadichs heeren wegen tegen den Oisterlingen; dair Florens vors. toogh ende was uut in varen, in keeren ende dair wesende mit tien paerden VIII dagen, elx dage 4 pieters, elken pieter gherekent voir 50 gr., fac. 6 lb. 13 s. 4 d. gr. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 3, f. 44v.

- 478 1435 JUNI 8-15, SLUIS
N.B. Over deze dagvaart zijn geen gegevens aangetroffen in Hollandse en Vlaamse bronnen. Blijkbaar is hij alleen bijgewoond door (Zeeuwse) leden van de Raad.
- c --- Item een ander reyze bi him [*Adriaan van der Ee, secretaris van het Hof van Holland*] gedaen bynnen der steden van der Sluys, om alldair mit heren Floreyns van der Abeele ende Floreins, heere tot Borssel, een dachvairt te houden mitten Vier Leden van Vlaendren des sonnendaechs nair Pynxteren [*12 juni*] up zekere gescillen roerende den stroomen van Vlaendren ende van Zeelant, ende toich dairom uuter Hage upten VIII^{sten} dach van junio. Ende was uut varende, meerrende ende kerende wederom in den Hage tot upten XV^{sten} dach van derselver maent van junio, maict een termijn van VII dagen. ---. - *NA, Rek. Rek. nr. 135, f. 77-77v.*
- 479 1435 JUNI 25-AUGUSTUS 30, ARRAS
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 55. Op deze dagvaart werd onderhandeld over een vrede tussen Bourgondië, Engeland en Frankrijk, wat leidde tot de vrede van Arras van 21 september. Volgens een post van 9 juni waren de Hollandse en Zeeuwse ridderschappen opgeroepen om de dagvaart bij te wonen. Een verhalende bron vermeldt de aanwezigheid van de steden van Holland en Zeeland. Dit wordt door de overgebleven administratieve bronnen niet bevestigd.
- c Item deselve rentmeester [*Jan Rijn, rentmeester van Bewesterschelde*] heeft ghedaen een reyze van Middelborch tot Atrecht, daer hij mit mijns liefs ghenadichs heeren brieven, gegeven XII in junio anno XXXV, hier overgegeven, ontboden was. Omme welke reyze de vors. rentmeester uuyt ghesijen heeft onder varen, letten ende keeren in al LXIX daghe, te 10 s. groten Vlamschs gelts tsaeghs; valent de vors. 10 s. groten in munte in deser rekeninge 12 s. gr., fac. 41 lb. 8 s. gr. scots. - *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 5, f. 69.*
- 480 1435 NOVEMBER 16, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 58. Voor deze dagvaart, gewijd aan de ordonnantie op de nieuwe munt en andere, niet nader genoemde, landszaken, werden, naast de steden van Holland ook ontboden Middelburg, Zierikzee en de graaf van Oostervant.
- 481 1436 TUSSEN FEBRUARI 15 EN MAART 6, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 64. Voor deze dagvaart, gewijd aan brieven van de koning van Engeland met betuiging van vriendschap, werden de graaf van Oostervant en de edelen en steden van Zeeland en Holland opgeroepen.
- 482 1436 MAART TUSSEN 23 EN 29¹, KATS
b Item ghesonden eenen bode mit mijns liefs ghenadichs heeren placarden, inhoudende dat alle die ambachtsheeren ende leenmanne te Cats bij minen lieven ghenadigen heere commen souden up de verbuerte van live ende goede omme zeker saken die mijn lieve ghenadige heere aldair mit hem te spreken hadde, gheliken tselve placard inhilt; ghegheven den bode over sinen loon 10 s. groten. Item dairnair ---². - *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 6, f. 35.*

1 Hertog Filips verbleef op 23, 25 en 29 maart in Zeeland, op de 26e in Zierikzee (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe* p. 153).

2 Zie voor het vervolg volgend nr.

483 1436 APRIL 2-24, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 69*. Voor deze dagvaart, enkele keren onderbroken voor overleg in de steden, werden de edelen en steden van Holland en Zeeland (drie met name genoemde edelen en Zierikzee en Middelburg) ontboden. De bijeenkomst, bijeengeroepen door hertog Filips zelf, was gewijd aan de door hem gevraagde krijgsdienst voor Calais tegen de Engelsen.

484 1436 MEI 2, KATS

*N.B. Hertog Filips vertrok op 24 april uit Rotterdam, overnachtte van 27 op 28 april te Geervliet, was op 30 april nog op het water en vaardigde op 3 mei te Middelburg een oorkonde uit (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe p. 154*). Het weer heeft hem dus verhinderd om op 2 mei in Kats te zijn. Toch is blijkens één van de hierna opgenomen teksten de bijeenkomst daar doorgegaan. Daarna zouden nog andere dagvaarten te Kats zijn gehouden, zie hierna, waarna op 23 juni de bede uiteindelijk is geconsenteerd.*

b ---.¹ Item dairnair ghesonden eenen bode over al Bewesterschelt an de ambachtsheeren ende leenmannen mit mijns liefs ghenadichs heeren placarden, inhoudende dat deselve ambachtsheeren ende leenmannen tot Cats sijn souden up den anderen dach in meye, alst blijkt bi denselven placard; betaelt over bodeloon 10 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 6, f. 35*.

Item een bode gesent over al Beoisterscelt mit mijns liefs genadichs heeren brieven, roerende dat alle ambachtsheeren tot Cats commen souden omme te anhoerene wes sekere gedeputerde van mijns liefs genadichs heeren wegen aldair updoen souden etc.; betaelt 9 s. 8 gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 836, f. 41v²*.

c ---. Item als mijn genadich heere van Bourgogne nu lest in Hollant gecommen was ende weder tot Rotterdamme tooch om uuyt den lande te stetten³, was bevolen denzelven Calis^a [*de Vries, secretaris*], dat hij mit mijnen voirs. heere trecken soude in Zeelant etc. ende aldair bij him blijven, als hij dede. Ende tooch alsoe mit him tot an ghen zijde van Geervliet, ende alsoe dezelve mijn genadich heere overmids des grooten onweders wille niet tot Cats en conste gecommen tot den dage die hij aldair beteykent hadde te wesen, zoe was dezelve Clais vandair geseint tot Siericxee om den raiden die aldair waren te kennen te geven van mijns genadichs heeren meyninge ende voirt te Cats te trecken om de dachvaert te helpen verleggen. Ende was alsoe uuyt mit mijnen genadigen heere eer dat hij weder in Hollant quam XVI dagen. Verteert dairbinnen mit sciphueren, bellechire ende andere groten oncosten die hij hadde om zijne reyse te voordren te samen twee ponden groten. ---. – *NA, Rek. Rek. nr. 136, f. 83v-84*.

e Alsoe mijn voirs. genadige heere upten anderen dach van meye anno XIIIIC XXXVI gegeven ende geconsenteirt was bi den ambochtsheeren in Zeelant 20 gr. van den gemete tot hulpe zijre orloge mede te voeren, tvrye mede gaende, des consenteirde wederomme mijn voirs. genadige heere den gemeyne heerscippen aldair te houden ende te hebben samentlic de quantiteit ende grootte van M m[orgen] lands voir huer selfs boomgaerden ende erven dair huere huysen ende woenijnghe up staen, alst blijkt bi mandemente van mijnen voirs. genadigen heere gegeven XXVII dagen in mairte anno XL voir Paesschen, hier overgegeven --- [*de vrijstelling wordt als uitgave geboekt*]. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 12, f. 43*.

Van den ingesetene ende ondersaten in Borselen, diewelke terstont nadat minen genadigen heere gegeven was die bede van 20 gr. up elc gemet bij den edelen ende gemeynen lande van Zeelant, deden ene vergaderinge in manieren van moyteryen, zwoeren ende geloefden die een den anderen dieselve bede van 20 gr. niet te betalen ende dairenboven achtervolgende

hoere quade upset ende rebelheit, maecten blochuisen ende setten^b hem om met crachte te wederstane mijns genadichs heeren dienres ende officiers die de voirs. bede innen soude willen. Ende om hen te bedwingen ende te beweldigen, so toech bij ordinancie ende bevele van minen voirs. genadigen heere met machte van volke die voirs. rentmeester jegen die voirs. overhorige ende misdadige. Ende dede so veel, dat sij hem in mijn voirs. heeren genaden setten ende beloefden dat tegen hem te beteren, van welken misdaet die vors. here van der Vere [*de rentmeester*] heeft hem samentlic laten componeren om de somme van 1000 ridders te 4 s. gr. tstic. Ende want die voirs. heere van der Vere om denselven rebelligen mit cracht van volke als voirs. is dairom te coste gehadt heeft 139 lb. 2 s. 8 d. gr. Vleems. -- -- [*verder over de afrekening*]. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 8, f. 2v-3.*

a *Aldus hs., lees:* Clais.

b *Lees vermoedelijk:* scheyden.

1 Zie voor het voorafgaande voorgaand nr.

2 Deze ongedateerde oproep gaat in de rekening vooraf aan die opgenomen onder volgend nr.

3 Op 24 april: Vander Linden, *Itinéraires de Philippe* p. 154.

485 1436 JUNI 23, KATS

b Item¹ eenen bode gesent over al Beoisterscelt mit mijns liefs genadichs heeren brieven, inhoudende dat alle de herscepen tot Cats commen souden bij minen lieven genadigen heere; betaelt over tbodeloon 9 s. 8 gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 836, f. 41v.*

e -- -- Ende upten XXIII^{sten} dach in junio int jair voirs. [1436] word myn genadige heere voirs. tot Cats ghegeven een bede van 20 niewer grooten Vlaems gelts van den gemete als herevaert gelt, vry ende al mede gheldende, dair myn genadige heere voirs. weder voren quite gescouden heeft die vors. 14 groten van den gemete², welke voirs. 20 niewe groten Vlaems gelts verschenen tot sinte Jansdage decollacio uitgaende ogheste [29 augustus] anno XXXVI voirs. – *Ibidem nr. 837, f. 5.*

Item uitgegeven ende betaelt³ ende Floris van Borssel, Boudin van Borssel ende Laurenis van Cats, die mede van gelijke elcx betaelt hebben tot zegelgelde ende huesscheit roerende die bede van den 20 gr. van den gemete etc. 25 ridders, fac. 5 lb. 4 s. 2 gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5576, f. 48v.*

Ander ont fanc van den VIII^{en} 7 Philips cromsterten van den gemete, verscenen op sint Jansdach decollacio uitgaende oechst XIII^c XXXVI. Dieselve bede heeft van den voirseiden termine den gemeynen lande van Zeelant verdragen geweest te betalen, mits dat sij minen genadigen heere ene bede gegeven hebben van 20 gr. up elc gemet, tvrye mede gaende, om sine reyse van Calays, also dat int willecoren derselver beden als heervairt overdragen ende geconsenteert was. -- -- [*ontvangst van deze bede, geconsenteerd te Kats in 1436, in het volgende hoofdstuk*]. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 8, f. 4.*

24 juni. – *Hertog Filips van Bourgondië scheldt de graaf van Oostervant, zijn neef, de heer van Veere, Floris en Boudewijn van Borsele en Laurens van Kats de bede kwijt van 20 groten op elk gemet, het vrije medegaande, hem op 2 mei 1436 toegestemd, over het vrije van hun gemeten, en draagt Jan Rymensen, rentmeester van Zeeland, op zich daarnaar te richten. – Afschrift (d.d. 3 maart 1456 door P. Meusin, op perkament): ZA, Rekenkamer I B-O nr. 13 (verloren gegaan in 1940). – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 215, nr. 20.*

1 Het is niet zeker dat deze oproep bij deze dagvaart behoort. Hij volgt in de rekening op de oproep, opgenomen onder voorgaand nr.

2 Geconsenteerd op 17 augustus 1428, zie nr. 431

3 Deze uitgave is gedaan namens Frank van Borsele.

- 486 1436 AUGUSTUS 13-23, ZIERIKZEE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 77. Op deze dagvaart, bijeengeroepen door de stadhouder en Frank van Borsele, graaf van Oostervant, waren de steden van Holland en Zeeland aanwezig om zich te beraden over de dreigende invasie van de Engelsen in de Wielingen.
- 487 1436 AUGUSTUS 25, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 78. Op deze dagvaart, bijeengeroepen door de stadhouder, waren de vijf hoofdsteden van Holland, vermeerderd met Rotterdam en Schiedam, en Zierikzee aanwezig. Deze stad was vertegenwoordigd door Jacob Heynensz., mr. Jacob Colenz., mr. Hüge Ollantsz. en Jacob Michielsz. Onderwerp was de dreiging van een Engelse invasie. Kort tevoren hadden de Engelsen de Wielingen verlaten. Vermoedelijk was bedreiging van Walcheren de reden dat Middelburg afwezig was.
- 488 1436 SEPTEMBER (14) NA 16, MIDDELBURG
b Den II^{en} dach van september boden die liepen over al Bewesterscelt met tsrentmeester brieven an die ambachtsheeren, dat sij upten XIII^{en} a dach van septembri bij hem comen souden in Middelburch; gegeven denselven bode 11 s. gr. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 8, f. 31v.
- Mits dat mijns voirs. genadichs heeren gebod¹ noch niet gedaen en wert van den voirs. ambachtsheren, so heeft die voirs. rentmeester [*Hendrik van Borsele*] derdewerf boden gesont den XVI^{en} dach van septembri dat die gemeenen ambachtsheeren quamen bij hem in Middelburch; die hem excuseerden metten scepenen, seggende dat sij ghebod noch ban wisen en wouden. Gegeven den boden 11 s. gr. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 8, f. 31v.
- a *Verbeterd uit IIIIen.*
 1 Voor de inning van de 20 s. per gemet. De ambachtsheren hadden al eerder geweigerd. Men vreesde oproer, omdat de Engelsen in de Wielingen lagen (ibidem).
- 489 1436 NA OKTOBER 22, MIDDELBURG?
b Upten XXII^{sten} dach van october noch boden gesont over al Bewesterscelt an sommige mijns genadichs heeren mannen om raet met hem te nemen hoe men die voirs. bede¹ inwinnen soude etc.; gegeven denselven bode 6 s. gr. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 8, f. 31v.
- 1 Zie voorgaand nr.
- 490 1436 NOVEMBER 6-27, LILLE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 79. Aan deze dagvaart, een gezantschap naar hertog Filips, namen leden van de Raad en de steden van Holland en Zeeland deel. Onderwerp van bespreking was de hinder van het verbod van de vorst om handel te drijven met de Engelsen.
- 491 1436 DECEMBER 16, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 81. Voor deze dagvaart, gewijd aan het gebrek in het onderhouden van de recente muntordonnantie, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen zeven met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Zierikzee, Goes, Reimerswaal en Tholen.

492 1437 FEBRUARI 5-7, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 84*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de Hanzesteden en de overlaster ondervonden van de Engelsen en de Vlamingen, werden drie edelen-raadsheren en Zierikzee, Middelburg en de steden van Holland ontboden. Brielle was aanwezig.

Op de dagvaart gehouden te Deventer van 26 juli tot 2 augustus 1437 tussen afgevaardigden van de Hanzesteden en Holland-Zeeland, waren deze landen vertegenwoordigd door raadsheren, een secretaris van de Raad, twee gedeputeerden van Amsterdam en een van Brielle (*Dagvaarten Holland, II, nr. 95*).

493 1437 MAART 10-15, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 85*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de muntordonnantie, de Hanzesteden¹ en de verdediging van de landen (met name van Walcheren) tegen de Engelsen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland ontboden twee met name genoemde edelen en Middelburg, Zierikzee, Goes en Reimerswaal. Brielle was aanwezig.

e 20 maart. – Hertog Filips van Bourgondië gelast dat beter de hand zal worden gehouden aan zijn muntordonnanties; voorts wordt de koers van sommige gouden en zilveren muntstukken geregeld volgens het op zondag na midvasten [17 maart] te Den Haag ter dagvaart besprokene.

– *GA Middelburg, Register 'Muntsaken', nr. 2c* (verloren gegaan in 1940). – Vermeld: *De Stoppelaar, Inventaris, nr. 193*.

1 Van ca. 17 tot 28 maart 1437 vond te Antwerpen overleg plaats tussen de afgezanten van de Hanzesteden en die van Holland en Zeeland (niet met naam of functie genoemd) over de verlenging van het bestand tussen partijen (*Dagvaarten Holland, II, nr. 86*).

494 1437 MAART-APRIL, ARRAS¹

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 87*. Aan deze dagvaart, een gezantschap naar hertog Filips, namen leden van de Raad (onder wie Floris van Borsele) en gedeputeerden van de steden van Holland en Zeeland deel. Men wilde enige groote lastige saicken den voirn. lande aengaende aan de vorst te kennen geven.

1 Hertog Filips verbleef tussen 16 maart en 10 april in Arras (Vander Linden, *Itinéraires* p. 168-169).

[495 1437 JUNI 1]

N.B. De inhoud van de verzonden brieven is niet bekend. Het kan niet uitgesloten worden geacht, dat het een oproep om ter dagvaart te komen betreft.

b Den eersten dach van junio XIII^{III}C XXXVII gesonden eenen bode in Borselen mit mijns genadichs heeren beslotenen brieven aen Janne van Rennisse, Jan van Oistende, Willem van Oistende ende Clayse van Rennisse; gegeven denselven bode 4 s. 8 d. gr.

Den eersten dach van junio XIII^{III}C XXXVII gesonden eenen bode met mijns genadichs heere beslotenen brieven aen Laurens van Cats tot Zierixee, in Noirtbevelant aen Jan Boudinsf., Janne van Zoetelinskerke, Pankerase van Campen etc.; gegeven den bode 4 s. gr.

Den eersten dach van junio voirs. met mijns voirs. heeren beslotenen brieven eenen bode gesonden aen den baeliu van der Goes, jonge Wolfert van der Maelstede, Willemme van Everingen ende meer andere in Zootbevelant; gegeven denselven bode 2 s. 10 d. gr.

Den eersten dach van junio voirs. eenen bode gesonden met mijns genadichs heeren beslotenen brieven aen den abt van Middelburch, Florise van Borsele, Mychiel van Zoutenlande, Cornelis van Zubburch ende meer andere in Walcheren; gegeven den bode 5 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 8, f. 32*.

496 1437 NA JUNI 5, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 91*. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verbod op de uitvoer van koren, werden, naast de steden en tollenaars van Holland, ook opgeroepen Middelburg, Zierikzee en de tollenaar van Yersekeroord.

497 1437 JULI 16-22, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 94*. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen om raadsheren van hertog Filips aan te horen, werden de edelen en steden van Holland en Zeeland ontboden. Onderwerp van bespreking waren een verzoek om 15.000 ridders, een overeenkomst met de Engelsen, de schade die de Vlamingen ter zee aanrichtten en de assistentie die de vorst verzocht tegen Brugge.

- d Item XXI daghen in augusto waeren die goede lieden van der wet vergadert omme twee of drye uuter wet te deputerene ende twee off drye van den poirteren, om mit mallecanderen by onsen ghenadighen heere te treckene ende sijnre genaden een antwoirde te doene van den tweedusent ryders die sijnre genade begheerde te hebben van deser stede; te coste 8½ gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1437 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Unger, *Bronnen Middelburg II p. 315*.

498 1437 AUGUSTUS, ZUID-BEVELAND-LILLE¹

- b Item dairna zoe wordt dezelve heren Floris [*van den Abeele*] gesent mit heren Gerijt van Zijll an den ridderscip van Zuytbevelant om him te onderwijsen dat sij trecken zouden bi mijnen genadigen heere om him te hulden, alsoe de voirs. landen an him bestoorven waeren²; dairom hij uut was varende ende keerende VI dagen. – *NA, Rek. Rek. nr. 137, f. 100*.

- c Denzelven heren Gerijt [*van den Zijl, raad*] de somme van 63 scilden oever een reyse bi him gedaen bi ordinancie van den Raide in de maent van augusto lestgeleden in Zuytbevelant ende vandanen voirt mit enigen van den raide, ridderscepen ende goede steden van Zuy[t] bevelant voirn. bi mijnen genadigen heere in zijne stede van Rijssel, om van him tontfangen den eedt die hij den edelen ende goede steden voirn. sculdich was te doen van der huldinge, dairbi hij als eerffheere derselver lande gehult ende ontfangen sijn moeste bi doode mijnre vrouwen van Oostervant saliger gedachten; daerom hij uut was varende ende keerende een ende twintich dagen, tot drie der voirn. scilden sdaechs, maect 63 scilde – –; 7 lb. 7 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 137, f. 89v*.

Clais de Vriese, secretaris mijns genadichs heeren van Bourgoengen, de somme van 5 lb. 11 s. gr., dewelke hij uutgegeven ende verleyt heeft, zoe hij dat voir mijnen heere van Santes gecertyffiert heeft binnen XI dagen dat hij uut was mit heren Floris van den Abele ende heren Gerijt van Zijll, als voir sciphuyr, wagenhuyr, bellechiere ende ander oncosten, die sij tsamen bynnen dier tijt hadden in een reyse die sij deden ende dair sij waeren him XIII^{sten} in den lande van Zuytbevelant, om aldair mit den ridderscepen ende steden te spreken ende toverdragen van mijns genadichs heren huldinge, dewelke aldair noch ter tijt noch niet gehuldt en was, – –; 5 lb. 11 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 137, f. 96*.

Heere Jan van Cruningen, denwelken die voirs. rentmeester [*Hendrik van Borsele*] betaillt heeft die somme van 7 lb. gr. Vleems bij bevele van minen genadigen heere over die costen bij hem gedaen up die reyse doe hi bi hem gecomen was in sine stede van Rijssele met enigen anderen ridderscape ende steden uut Zuutbevelant, omme hem hulde ende eet te doene etc., alst clairliken blijct bij mijns genadichs heeren brieven van mandemente gegeven XXII dage in september XIII^c XXXVII; daerom hier bi machte van derselven

brieve ende quitancie des voirs. heere Jans van Cruningen hier tsamen overgegeven te hove die voirs. 7 lb. gr.

Hierna volgen uitbetalingen voor dezelfde reis aan Adriaan van Reimerswaal (5 lb.), Willem van Kattendijke (6 lb.), de stad stad Reimerswaal (7 lb.) en de stad Goes (4 lb. 12 s.). – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 9, f. 31v-32.

Item noch tooch deselve heren Floris [*van den Abeele*] mitte heere van Santes overal in de steden van Zuytbevelant, dewelke him in de naem mijns voirn. genadichts heeren dair dede hulden, alsoe hij him geordineert ende bevolen hadde; in dewelke reyse de voirn. heren Floris uut was VI dagen – – –. – *NA, Rek. Rek. nr. 137, f. 100.*

e Op 18, 22, 22, 23 en 24 augustus verleende hertog Filips van Bourgondië aan de stad Reimerswaal, die deze keer enige afgevaardigden naar Lille had gezonden om hem na de dood van hertogin Jacoba van Beieren als haar erfheer te huldigen, een vijftal privileges. – Originelen: GA Reimerswaal nrs. 7 en 12 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: ibidem nr. 4, f. 12, 22, 10, 12v en 11 (eveneens verloren gegaan in 1940). – Regesten: Fruin, Archief Reimerswaal, p. 30-31, nrs. 45-49.

1 De precieze data van het verblijf van hertog Filips in Lille zijn niet bekend. Hij verbleef daar in elk geval tot 13 en op 22 en 23 augustus; op 18 en 19 en vanaf 28 augustus was hij elders (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe* p. 174-175).

2 Namelijk na de dood van Jacoba van Beieren die onder meer vrouwe van Zuid-Beveland was sinds 1433.

499 1437 SEPTEMBER TUSSEN 3 EN 11, DEN HAAG?

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 98. Voor deze dagvaart, gewijd aan een verbod op de uitvoer van koren wegens de heersende schaarste, werden de steden van Holland en Zeeland (Middelburg, Zierikzee, Goes, Reimerswaal en Tholen) opgeroepen. De niet vermelde plaats van bijeenkomst zal waarschijnlijk Den Haag zijn geweest.

500 1437 NOVEMBER 14, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 101. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen met de munt en de Hanzesteden, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen twee met name genoemde edelen en de steden Zierikzee, Middelburg, Tholen, Reimerswaal en Goes.

501 1437 NOVEMBER 23-29, ZIERIKZEE

b Eerst geseint XVI dagen in novembri Clays de Wilde den bode mit brieven an alle die edele ende steden van Zeelant, roerende eenre dachvaart die men houden zoude van der ordinancie van den coorne tot Ziericce etc.; him gegeven 13 groten. – NA, Rek. Rek. nr. 138, f. 68.

c Jan van der Mye, raid, ende Clais de Vriese, secretaris mijns genadichts heeren, de somme van 23 scilde 7 gr. oever een reyse bi himluden gedaen bi beveile ende ordonnancy van den raide tot Ziericxe om die antwoirde tontfangen van der ridderscip ende steden op die ordonnancy van der coren, dair sij om uuyt togen des saterdaechs XXIII dage in septembry^t. Ende waeren uuyt VII dage, bynnen welken reyse zij verteerden – – – 54 s. 3 d. gr. – NA, Rek. Rek. nr. 137, f. 102v.

Op 27 november verbleef Frank van Borsele in Zierikzee (NA, Rek. Rek. nr. 5576 f. 32).

- 1 In 1437 viel 23 september op een maandag maar 23 november op een zaterdag. Daarom is deze post op laatstgenoemde datum geplaatst.

502 1437 NOVEMBER 30-DECEMBER 13, ANTWERPEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 102. Op deze dagvaart, gewijd aan de muntordonnantie, waren de steden van Holland, Zeeland, Brabant en Vlaanderen bijeen. Ook de geschillen tussen Holland-Zeeland en de Hanze waren onderwerp van bespreking.

503 1437 DECEMBER 28, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 103. Voor deze dagvaart, gewijd aan de muntordonnantie en de problemen met de Hanzesteden, werden de edelen van Zeeland en Holland en de steden van Holland opgeroepen. Vermoedelijk zullen de steden van Zeeland ook wel zijn ontboden.

504 1438 NA 20 MAART, ?

- b* Geseint XX dagen in marte Claiskin den bode mit brieven oeveral in Zeelant, an die edele, steden, tolnaeren, bailliuwen ende scouten, roerende dat sij ter dachvaert commen soudent om der ordinancie van den coorne, ende dat sij geen kooren noch bier uutten lande zouden laten voeren; gegeven 10 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 138, f. 72.*
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 109, waar op 12 maart 1438 vier steden uit Holland worden opgeroepen voor een dagvaart te houden in Den Haag, gewijd aan de korenordonnantie en te houden op een niet nader genoemde datum.

505 1438 MAART 30, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 110. Naar Rotterdam, Schiedam, Brielle, Goedereede, Zierikzee ende overal in Zeelant werden plakkatent gebracht om op 30 maart in Den Haag te komen op een bijeenkomst gewijd aan klachten over de haringen.

506 1438 APRIL 15-JUNI 6, CALAIS-ENGELAND

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 112. Aan deze dagvaart, die plaatsvond in Calais en in Engeland en die gewijd was aan de klachten die de kooplieden van Vlaanderen, Holland en Zeeland enerzijds en Engeland anderzijds over elkaar hadden, namen vanwege Holland en Zeeland deel de stadhouder, twee raadsheren en gedeputeerden van de steden Haarlem, Delft, Leiden en Middelburg. Aan de onkosten van de stadhouder en de raadsheren werd door de steden bijgedragen.

- c* Item XV daghe in aprill was gheschicht Heynric Oelertss. van deser stede weghe te treckene mitten heere van Santees ende meer anderen heeren van den raide ende mitten ghedeputeerden van den steden van Hollant ende van Zeelant, om mit mallicander te treckene in Inghelant bij den coninc van Inghelant ende bij sinen Hooghen Raide; te costen 78 nobelen – – –. Item up dieselve reyse ghins waerts lach Heynric Oelertss. te Brugghe ende vertoefde na dese vorseide ghedeputeerde, want zij aldair noch nyet ghecomen en waeren; te coste 3 nobelen. Facit al tsamen in eenre somme, 8 s. gr. voir die nobell, 32 lb. 8 s. gr.
Item VI daghe in junyo was die heere van Santes ghecomen uut Inghelant mit Heynric Olaertssone ende andere ghedeputeerde uut Hollant; hem ghesceynct VI stoope Rins wijns; betaelt van elcken stoope 9 gr., facit 4 s. gr. ende 6 gr.
Item ghegheven meester Heynric^a Rose, dye men heet Magister, van oncoste dat dese stede aenquaem te betaelne van coste, die daer ghedaen was up reyse, doe die heere van Santes,

meester Heynric uutten Hove, die stede van Haerlem, Leyden ende Delft ter dachvaert waren tot Calays bij onser ghenadigher vrouwen, om te tracteerne van den onghestande tusschen Vlaenderen, Holland, Zeelant up deen zijde enter crone van Inghelant up dander zijde; ghegheven 12 nobelen, de nobel voir 8 s., facit 4 lb. 16 s. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1438, resp. f. 25, 13 en 12 (verloren gegaan in 1940)*. – *Druk (o.a.): Smit, Bronnen Engeland I-2, p. 710-711 nr. 1143*.

In 1438 betaalde Middelburg een som van £ 4:16:– voor kosten van den dagvaart te Calais ‘bij O[nse] G[enadige] vrouwe’, toen er gehandeld werd over den ‘onghestande’ tusschen Vlaenderen, Holland en Zeeland ter eene en de kroon van Engeland ter andere zijde. Den 19 januari van het volgende jaar werd er een cedul gebracht van den ‘overdraghe’, dien de gedeputeerden van Holland en Zeeland met die van Engeland, te Calis, gemaakt hadden. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 313, naar de verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg*.

Item^b betaalt der stede van der Goes by eenen brieve dat zij geleent hadde den heere van Santes omme die reyse van Ingeland mede te doene 26 noblen, fac. tot 8 s. 4 d. gr. tstic, 10 lb. 16 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 48*.

Item^c betaalt der stede van Reymerswale by eenen brieve van minen genadigen heere, gegeven XXVI dage in julio anno XXXVIII, ende zij verleit hadde ende geleent den voirs. heere van Santes omme een reyse mede te doene in Ingeland, 26 nobel tot 8 s. 4 d. tstic, fac. 10 lb. 16 s. 8 d. gr. – *Ibidem f. 48v*.

N.B. Van 4 november 1438 tot 8 maart 1439 waren een raadsheer en een secretaris van de Raad van Holland betrokken bij overleg in Calais, Gravelines en Saint-Omer tussen Holland-Zeeland en Engeland. Hertogin Isabella leidde de besprekingen, die mede namens de steden van de twee graafschappen werden gevoerd (Dagvaarten Holland, II, nr. 135).

a *Lees: Jan.*

b *De post is doorgehaald. In de marge is aangetekend: geroyert omdat dese costen hier niet sculdich zijn genomen te wesen ende hiervoeren in den ontfangen in resten geset.*

c *De post is doorgehaald. In de marge is aangetekend: geroyert om datter hier niet sculdich is gerekent te zijn.*

507 1438 APRIL 16, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 113. Voor deze dagvaart, gewijd aan het uitvaren van de oorlogsschepen tegen de Hanze, werd, naast de steden van Holland, ook Zierikzee opgeroepen.

Op 8-10 mei vond te Brugge op initiatief van hertogin Isabella en de bisschop van Doornik een dagvaart plaats waar overlegd werd over de geschillen met de Hanze. De steden van Holland en Zeeland werden daarvoor opgeroepen; ook de Vlaamse waren aanwezig (Dagvaarten Holland, II, nr. 115).

508 1438 MEI 11, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 116. Voor deze dagvaart, gewijd aan de oorlog met de Hanze, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen zeven met name genoemde edelen en de steden Zierikzee, Brouwershaven, Westenschouwen, Goes, Reimerswaal, Tholen, Middelburg, Vlissingen en Westkapelle. Men nam het besluit baardzen uit te rusten voor de oorlogvoering ter zee.

e In de rekening van 1438 leest men, dat er besloten was door de heeren en steden van Holland en Zeeland, om een deel schepen uit te reeden ten einde de Oosterlingen, die vijanden

waren, daarmede 'te krenken'. De stad Middelburg moest £ 20 betalen tot aankoop van victaille etc. ten behoeve van Lem Jan Willemsz., die met zijn schip daar bij moest wezen en dewijl de stad niet wel bij kas was, leenden de baljuw en ieder der burgemeesters £ 2, ieder der 9 schepenen en ieder stadsklerk £ 1. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 313, naar de verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg.*

509 1438 JULI 10-AUGUSTUS 2, DOUAI

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 122. Voor deze dagvaart, gehouden op initiatief van hertog Filips tussen Vlaanderen en Holland-Zeeland en tussen de Hanzesteden en Holland-Zeeland, werden de stadhouder, raadsheren, steden van Holland en Zierikzee en Middelburg opgeroepen. Tot diegenen die werden uitgenodigd de hun toegebrachte schades te declareren, behoorden behalve deze twee steden ook Brielle, Goes, Reimerswaal en Hendrik van Borsele, heer van Veere en rentmeester van Bewesterschelde. Reimerswaal maakte echter ook deel uit van de deelnemers:

c Der stede van Reymerswale betailt dat zij betailt hadde meister Heinric uten Hove omme eene reyse by him gedaen van slands wege in Ingeland 6 lb. gr. Ende noch om een ander reyse die dezelve stede dede te Douay mitten anderen steden van den lande 4 lb., als van deser blijkt by den brieven van den heere van Lalaing hierop gegeven, die men hier overlevert; dairom hier de voirs. II sommen, f. tsamen 10 lb. gr.^a – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 49.*

a *In de marge hierbij: Debet litteras. [met andere hand] Zij heben sint de voirs. brieven overgelevert, dairaff dat Godevairt Noutsz. ende Paulus Jans uuter naem van der stede him ten sluyten van deser rekeninge gehouden wael vernucht ende betailt.*

[510 1438 JULI 12]

N.B. Opgenomen omdat dit mogelijk een oproep voor een dagvaart betreft.

b Den XII^{en} dach in julio XIII^{ic} XXXVIII enen bode gesonden met mijns genadichs heeren beslotenen brieven an die stede van der Goes, die stede van Reymerzwale, den heere van Cruningen, Wolfaerde van der Maelstede, Adriane van Reymerzwale ende meer andere in den lande van Zootbevelant; gegeven den bode 8 s. gr.

Den XII^{en} dach in julio XIII^{ic} XXXVIII eenen bode gesonden aen die stede van der Tholen met mijns genadichs heren beslotenen brieven; gegeven den bode 2 s. 6 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 9, f. 33v-34.*

511 1438 AUGUSTUS 11-SEPTEMBER 1, MECHELEN-BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 127. Voor deze dagvaart, gewijd aan bemiddeling tussen Holland en Zeeland enerzijds en de Hanzesteden en Pruisen anderzijds, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland ontboden Zierikzee, Middelburg, Goes en Brielle.

512 1438 AUGUSTUS 29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 129. Voor deze dagvaart, gewijd aan geschillen met Antwerpen, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Middelburg, Zierikzee en de heer van Veere.

513 1438 SEPTEMBER 6, GOES

b Geseint opten zelven dach [31 augustus] Jannekin den bode mit brieven overal in Zeelant an alle die edele, riddersen ende ambochtsheeren, dat sij des saterdaechs dairmae [6 september]

commen souden ter Goes bi mijnen heere van Santes ende den raide om der ordinancie van den coorne etc.; him gegeven 13 s. 1 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 138, f. 81.*

Item IIII dagen in septembri gesent [*Cornelis*] Janssen de bode uter Hage in Sinte Mertinsdijc an den bailliu aldair, dat hij ter Goes trecken zoude om een ordinanci te maken van den coren'; him gegeven tot teergelde 3 s. 8 gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5576, f. 67.*

1 De baljuw zal zijn opgeroepen namens Frank van Borsele.

514 1438 SEPTEMBER 17, MIDDELBURG

c Item XVII daghen in september waeren die goeden lieden van der wet vergadert om mit dien van Zierixzee, van Reymerszwale ende mit dien van der Goes te spreken, die alhier gecomen waeren als van der oirdinancie van den koirne ter dachvaert; te coste 7 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1438 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 318.*

[515 1438 SEPTEMBER, GOES]

In september 1438 moest er te Goes eene dagvaart gehouden worden, maar wegens de sterfte¹, die dáár heerschte, had het geen plaats. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 258, naar de verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg.*

1 De pest.

516 1438 OKTOBER 4, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 132. Voor deze dagvaart, gehouden er voorbereiding van een dagvaart te Brussel, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland enige (niet met name genoemde) edelen en alle (eveneens niet met name genoemde) steden opgeroepen.

517 1438 NOVEMBER 9-18, BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 134. Voor deze dagvaart, gewijd aan de geschillen met de Hanzesteden, werden Zierikzee en Middelburg opgeroepen. De besprekingen werden verdaagd omdat de Hanzevertegenwoordigers te laat arriveerden.

518 TUSSEN 1437 NOVEMBER 16 EN 1438 NOVEMBER 15¹, MIDDELBURG

N.B. In de tekst is sprake van twee dagvaarten, waarvan de eerste niet is doorgestaan of geen resultaat heeft gehad. De eerste dagvaart kan dezelfde zijn als een van de voorgaande dagvaarten (nrs. 510 of 514).

c Denselven Clais de Vriese [*secretaris*], de somme van 8 lb. groten oever de reysen bi him gedaen bi beveile ende ordonnancy mijns heeren van Santes ende den anderen raide in der manieren hiernaer verclaert: – – – Item in der stede van Middelborch om aldair een dachvaert te houden mit den ridderscip ende steden van Zeelant op die ordonnancy van den coorn, dair hij om uuyt was mit him derden, soe hij van mijns genadichs heeren wege die dachvaert, die te nyete gegaen was, weder opheffen ende al die ridderscip ende steden van nyeus ombieden moeste, XXIII dage – – –. – *NA, Rek. Rek. nr. 138, f. 63v.*

1 Termini van de rekening waaraan de post is ontleend.

- 519 1438 DECEMBER 4, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 136. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van schades toegebracht aan inwoners van Antwerpen en Mechelen, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen twee met name genoemde edelen 'ende elder' en de steden Middelburg, Zierikzee en Westenschouwen.
- 520 1439 JANUARI 10, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 137. Voor deze dagvaart, gewijd aan de komende dagvaart met de Hanzeaten, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland (via de klerk van de heer van Veere) enige niet met name genoemde edelen en steden opgeroepen. De dagvaart met de Hanzeaten vond plaats te Mechelen en Brussel van 24 januari tot 10 februari 1439. Alleen de stadsrekening van Brielle meldt de aanwezigheid van de steden van Zeeland (Dagvaarten Holland, II, nr. 139).
- 521 1439 MAART 7, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 141. oor deze dagvaart, gewijd aan de in Brabant en Vlaanderen verschuldigde lijfrenten, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Zierikzee, Middelburg en Reimerswaal.
- 522 1439 CA. MAART 15¹, KATS
b Item den XV^{sten} dach in mairte Wisse den bode geseint an mijn heere van der Veere, roerende dat [hij] bij de ridderscap van Zeelant etc. tot Cats soude comen; gegeven 4 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 139, f. 63v.*
- ¹ Hertog Filips was op 12 maart nog op zee en verbleef van 17 maart tot 9 april in Den Haag (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe* p. 187-188; zie ook de noot bij het volgende nr.).
- 523 1439 NA MAART 171, DEN HAAG
b Gesent enen bode mit mijns lieffs genadichs heeren plackairt brieff, inhoudende dat ons lieffs heeren genade laet weten allen sinen leenmannen dat sij bij hem comen in Hollant, welke brieff besegelt was XXIII dage in februario anno XXXVIII na den loop van den hove; coste te dragen in Duvelant, in Stavenisse, in Scarpenisse ende te Poirtvliet 3 s. 4 gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 839, f. 33v.*
- ¹ Hertog Filips was op 12 maart nog op zee en verbleef van 17 maart tot 9 april in Den Haag (Vander Linden, *Itinéraires* p. 187-188; *NA, AGH* nr. 238 f. 38v, akte d.d. 19 maart; *Fruin, Inventaris OLV Abdij* regist. nr. 744, akte d.d. 7 april; voor 9 april zie de oproep bij *Dagvaarten Holland, II, nr. 143*).
- 524 1439 MAART 21, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 142. Voor deze dagvaart, waarvoor hertog Filips zelf naar Holland kwam, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen twee met name genoemd edelen en de steden Zierikzee, Middelburg en andere niet genoemd. Op de bijeenkomst vroeg de vorst een nieuwe bede. Afgevaardigden van de Vlaamse steden kwamen klagen over de schade die de Hollanders en Zeeuwen op de Vlaamse stromen toebrachten aan de Hanzeaten.

525 1439 CA. APRIL 20, KATS¹

a Cosste mijns genadichs heeren openen brieff te dragen tot allen prochien Beoestenderscelt, inhoudende dat minen genadigen heer laet weten allen leenmannen ende ambochsheerscapen dat nyemant uut den lande en^a trecke want hij in meininge was corts tijts te Cats te comen ende hij hem corts tijts soude laten weten, ende besegelt was anno XXXVIII den laetsten dach in maert; coste 6 s. 8 gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 839, f. 34v.*

b Coste mijns lieffs genadichs heeren openen brieff te dragen over al Beoestenderscelt, inhoudende dat minen genadigen heer wesen soude tot Cats ende besegelt was XVII dage in april anno XXXIX, 6 s. 8 gr. – *Ibidem.*

e Ander ont fanc van den thien groten van den gemete, die minen ghenedigen heere laest tot Cats ghegeven steenscietende, dair den dach van betalinge of was sinte Jansdage decollacio [29 augustus] anno XXXIX. Ende want denselven minen ghenedigen heere op die tijt voorder gegeven wort 2 gr. van den gemete bij der breiden, ten voirs. dage te betalen, die hij bewijst heeft mit sijnen openen brieven² te geven mijnre ghenediger vrouwen ende sommige van sijnen raidsluden, mitgaders den eenen grote van den gemeet van der 10 gr. voirs., also tselve mandement claerlijc uutwijst, so en maect die voirs. rentmeester [*Hendrik van Borsele*] van denselven 2 gr. van den gemete bij der brede hier gheen ont fanc aff maer sal daerof ont fanc maken in desen selven bouc hiernaer³. Ende is te weten dat minen voirs. heere geconsenteert is die 9 gr. van den gemete V jair lanc, dair dit off is dat eerste jair. – – – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 11, f. 5v⁴.*

Ander ont fanc van der bede van vijf jaer, dat eerste jaer 12 groot van den ghemete ende die ander vier jaer 9 groot van den ghemete. Dit lant staet te halven scote. Hier ontfaen van den eersten jare, dat viel sente Jansdage decolatio anno XXXIX. – *Opschrift van een rubriek in ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1357.*

27 april, Brussel. – Hertog Filips draagt de leden van de Rekenkamer op in te stemmen met het opvoeren in de rekeningen van Zeeland van een bedrag van 10.400 klinkaarts, bestemd voor zijn vrouw de hertogin en enkele hertogelijke dienaren, welk eenmalig bedrag de Staten van Zeeland hebben geconsenteerd te heffen in de vorm van 3 groten bovenop de vijffjarige bede van 9 groten per gemet.

Philippe, par la grace de Dieu ducq de Bourgoigne, de Lotharingue, de Braband et de Lemborch, comte de Flandres, dArtois et de Bourgoigne palatin, de Hainau, de Hollande, de Zelande et de Namur, marquis du Saint Empire, seigneur de Frize, de Salins et de Malines etc., a noz amez et feaux les gens de nos comptes qui sont ou seront commis de par nous a l'audition des comptes de noz officiers de Hollande, Zelande et de Frize, salut et dilection.

Comme ceulx de nostre chevallerie, bonnes villes et subiectz de nostre pays de Zelande outre et pardessus les 9 gros nostre monnoye de Flandres sur chascune mesure de terre, le franc non y comprins ne alant avecques, a nous par eux derriere octroye chascun an pour nostre aide V ans durant a paier a deux termes dedans l'an, aiant de nostre gré, volunté et consentement donné et octroyé a nostre trescher et tresaismé compaigne la duchesse et a aucuns de noz feaulx serviteurs cy apres nommez la somme de 10.400 clincquars pour une fois, qui sera destrubué par la maniere qui s'ensuit: a scavoir a nostredit compaigne la duchesse 5000 clincquars, a nostre amé et feal chevalier et chancelier le seigneur d'Anthune 1200 clincquars, au seigneur de Croij mille clinquarts, au seigneur de Santes 1500 clincquars, au seigneur de Crevecoeur 800 clincquars au seigneur de Crecqui 400 clincquars, a messire Henri Utenhove 300 clincquars et a Poppe Haymanszone 200 clincquars, montent lesdictz parties ladicte somme de 10.400 clinquars, pour laquelle somme de 10.400 clinquaers a esté accordé de prendre lever pour ceste premiere annee tant seulement trois groz ou environ

monnoye dicte outre et pardessus lesdicts noeuff groz a nous accordé sur chascun mesure de terre, le francq comprins, et allant avecq esdites trois gros sur mesure et tous charges frais et espens rabatus et defalquez, lequel trois gros par chascunne mesure pourront monter pour ladicte premiere annee rabatu ce que faut a deduire environ la somme de 13.400 clincquars, si vous mandons et emandons expressement que par rapportant es presentes tant seulement avecq quittance de nostredite trescher et tresamee compaigne et de nos serviteurs dessusdict chacun de sa part et partion vous alouez es comptes de nostre receveur Bewesterschelt et Beoosterschelt en Zelande ou aultre nostre recepveur qui sera commis a recepvoir ladicte aide et rabatez de sa recepte d'icelluy aide pour ladicte premiere annee ladicte somme de trois mille quatre ce[n]s clincquars sans en faire refus, contredit ou difficulté ou en attendre aultre mandement de nous, car ainsi nous plaist il et le voulons estre fait, non obstant que aultrement ne vous appert dudict octroy et quelconques dons ou octroiz faictes parcidavant a nozdicts serviteurs ou aulcuns d'eulx et aultres mandemens, ordonnances ou deffenses a ce contraires.

Donné en nostre ville de Bruxelles le XXVIIe jour d'avril l'an de grace 1439.

Soubz escript: par monseigneur le ducq, conte de Hollande. Ainsi signé A. Vanderee. Et seellee en simple queue de cire vermeille.

– Origineel (met het zegel in rood was): ZA, Rekenkamer I B-O nr. 843 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (16e eeuw) ZA, Rekenkamer A nr. 452 (Copulaatboek I), f. 34-35; (Nederlands) BN Parijs, Manuscrit français nr. 1278, f. 83v-84v. – Druk: De Lannoy, p. 252-253 (Nederlandse versie). – Regest, Fruin, Rekeningen, p. 216, nr. 25.

29 juni 1444. – Deken en kapittel van Sint-Lievensmonster te Zierikzee verklaren aan Laurens Speernagel, rentmeester van Zeeland Beoosterschelde, de gewone groten per gemet betaald te hebben, en beloven de rentmeester schadeloos te zullen houden wanneer dit niet voldoende mocht zijn. – Origineel (op papier, met het opgedrukte zegel ter zaken van het kapittel in groen was): ZA, Rekenkamer I B-O nr. 849⁵ (verloren gegaan in 1940). – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 217, nr. 32.

a Hs.: en met afkortingsteken, lees dus eigenlijk ende.

1 De komst van hertog Filips naar Kats wordt aangekondigd op 31 maart en 17 april, zie de teksten, op 20 april heeft hij nog het plan om de vierschaar in Middelburg te houden (ZA, Rekenkamer I B-O nr. 839 f. 34v). Uit akten van 27 april, zie hierna, en 8 mei (NA, Rek. Rek. nr. 139, f. 64v) blijkt dat de bijeenkomst in Kats inmiddels heeft plaatsgevonden.

2 D.d. Brussel 27 april 1439 (Rekenkamer I B-O nr. 11, f. 35); zie voor de tekst hierna.

3 F. 35 e.v. (ibidem).

4 Een overeenkomstige post ibidem nr. 840 f. 9. De afzonderlijke rekening van de twee groten is ibidem nr. 841.

5 Dit stuk was een bijlage bij ibidem nr. 846, waarin het vijfde jaar van de in 1439 toegewezen bede van negen groten steenschietens wordt verantwoord.

526 1439 APRIL 30-MEI 15, BRUGGE

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr 147. Op deze dagvaart overlegden de steden van Holland en Zeeland met de Hanzeaten over hun onderlinge geschillen.*

527 1439 MEI 11, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 148. Voor deze dagvaart, gewijd aan de betaling van de lijfrenten in Brabant en Vlaanderen, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Zierikzee en Middelburg.*

- 528 1439 MEI 31, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 149. Voor deze dagvaart, gewijd aan de klachten van de Vlamingen over de kaapvaart van de Hollanders en Zeeuwen voor de Vlaamse kust, werden, naast de steden van Holland ook opgeroepen de heren van Veere en Haamstede, de graaf van Oostervant en Zierikzee en Middelburg.
- 529 1439 NA JUNI 24, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 154. Voor deze dagvaart werden uit Holland de kapiteins en vissers uit de kustdorpen opgeroepen.
b Upten dach voirn. [24 juni] wert gesent Dirck lieve Neve mit mijns genadichs heren brieven in Zelant up allen havenen ende zeedorpen an den stierlieden aldair om derselver saken voirn.; hem gegeven tot teergelde 10 s. gr. – NA, Rek. Rek. nr. 140, f. 82v.
Gesent eenen bode mit mijns lieffs heeren plackart brieven tot Westenscouden, te Brouwershaven ende voirt gesent ter Veer, inhoudende dat een ygelic in den sinen hoer gedeputeerde senden souden in den Hage bij mijns genadichs heeren Rade om mitten anderen steden uut Hollant ende Zeelant te ramen dat men vreetscepen uutleggen soude ter zee om die harincsepen te veyligen; gegeven den bode voir sijn loon 3 s. 4 d. gr. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 840, f. 36v.
- 530 1439 JULI 4-10, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 154. Voor deze dagvaart, gewijd aan de kaapvaart die de Hollanders en Zeeuwen bedreven op koopvaarders uit landen die geen vijanden waren, werden de edelen en steden van Holland en Zeeland opgeroepen.
- 531 1439 AUGUSTUS 17-18, DEN HAAG
b Upten dach voirn. [9 augustus] gesent een bode mit mijns genadichs heren brieve ende mit sijnre hant geteykent an den here van der Veer, an die stede van Middelburch ende an die stede van Zericxee, dat sij elc comen ende wesen wouden in den Hage bij den here van Santes upten XVII^{en} dach van der maent voirn. in den Hage, roerende den lijfpensien die die graeffliche van Hollant jairlicx sculdich is in Brabant ende in Vlaendren, dair een termijn van betalinge off verschenen was ende noch onbetailt stont. Ende also Gerijt Potter dese brieve voir hem brochte van minen genadigen here van Sinteomeers ende hij haestelic duer moste in Hollant, so huerde hij enen bode ter Sluys die dese brieve brochte ter plaitzen voirn. om 5 s. gr. – NA, Rek. Rek. nr. 140, f. 84v.
- 532 1439 AUGUSTUS 26-SEPTEMBER 1, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 162. Voor deze dagvaart, gewijd aan het aanbrengen van een wijziging in de ordonnantie, die was opgesteld voor de manier van financiering van de oorlogsschepen die de haringvissers zouden konvoieren, werden de vissers van de kustdorpen van Holland opgeroepen. Eveneens ging een plakkaatbrief naar de heer van Veere met het verzoek die in de zeedorpen van Zeeland rond te brengen dairs noot wair.
e De bijeenkomst resulteerde in een nieuwe ordonnantie, overeengekomen door de meest betrokken steden, Brielle en Brouwershaven. Omdat Zierikzee, Veere, Westenschouwen, Vlissingen, Westkapelle en Zoutelande niet tot de overeenkomst toetraden, verhoogde hertog Filips (= de Raad van Holland) bij oorkonde van 30 augustus het te ontvangen lastgeld¹ in deze plaatsen van 30 groten tot 1 rijder (Dagvaarten Holland als v.).
Gesent enen bode mit mijns lieffs heeren plackairt brieff tot Brouwershaven, tot

Westenscouden ende voirt ter Veer, dat men geven soude den vreescepen een ridder van elker last harincx; gegeven den bode voir sijn loon 3 s. 4 gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 840, f. 37.*

1 Dit is de heffing die op ieder gevangen ton haring werd gelegd ter bestrijding van de kosten van de konvooiëring.

533 1439 OKTOBER 29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 168. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van de afgezanten die de Vier Leden van Vlaanderen naar de Hanzesteden hadden gezonden om te onderzoeken of er een bestand mogelijk was met Holland en Zeeland, werden de edelen en steden van Holland en Zeeland opgeroepen.

Een secretaris van de Raad van Holland en een gedeputeerde van Delft reisden op 6 november naar hertog Filips in Saint-Omer om hem de afwijzende reactie van Holland (en Zeeland?) op de bemiddelingspoging over te brengen (Dagvaarten Holland, II nr. 170).

534 1439 DECEMBER 16, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 175. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen vier met name genoemde edelen en de steden Middelburg en Zierikzee. Onderwerp van bespreking was de opdracht van hertog Filips aan de graafschappen om de op zee liggende oorlogsschepen terug te trekken en tot 1 maart 1440 van de zee weg te blijven.

535 1439 DECEMBER 30, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 176. Oproep en onderwerp alsvoren.

536 1440 JANUARI 29-MAART 5, SAINT-OMER

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 179. Voor deze dagvaart, gehouden in aanwezigheid van hertog Filips¹ en gewijd aan de onenigheden tussen de steden van Holland en Zeeland enerzijds en die van de Hanze anderzijds, werden uit Holland de steden en uit Zeeland de heer van Veere, Floris van Borsele, Middelburg en Zierikzee opgeroepen.

d Item vijf daghen in maerte waren Jan Heynrijcxsonne, die burgemeester, ende Jacop Claeyssonne gecomen van der dachvaert van Sinthomaers, daer die heeren ende die stede van Hollant ende van Zeelant samentlijk gheweest hadden omme dachvaert te houdene bij onsen genadighen heere teghens den Oesterlinghe, ende deden hoir bootscepe hier voir die wet; te coste te zoete wine ende andirs tsamen 13 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1440 (verloren gegaan in 1940). – Druk: HUB VII-1, p. 266 nr. 537-1; Poelman, Bronnen I-1, p. 399 nr. 1477.*

1 Vanaf 20 februari.

537 1440 MAART 15, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 181. Voor deze dagvaart werden de edelen en steden van Holland opgeroepen (met name genoemd) en uit Zeeland alle den ridderscippe ende goede steden. Het onderwerp van de bijeenkomst was de bespreking van het resultaat van de dagvaart in Saint-Omer. Mr. Andries van der Cruce alias de la Croix, secretaris van hertog Filips, werd afgezonden naar Pruisen.

- c Item 18 daghen in merte was Jan Boudijnssone van der stede wegghen in den Haeghe ter dachvaert, daer ter taxacye van den heeren bij hem ghegheven was meester Andries van den Cruusse achte Rinsche guldene toter reysen van Pruyssen, daer meester Andries voirscreven toeghesick was bij onsen ghenadighen heere enz.¹. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1440 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Poelman, Bronnen I-I, p. 399 nr. 1477.
- 1 Aldus Poelman.
- 538 1440 TUSSEN MAART 30 EN MEI 24, SLUIS
Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 182*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de schade die de Hollanders en Zeeuwen van de Spanjaarden hadden geleden, werden in elk geval Amsterdam, Middelburg en Zierikzee ontboden.
- e Upten XXIII^{ten} dach van meye voirn. gesent Claes die Wilde in Zelant an meester Pieter van Beoistenzwene mit brieve van sRaets wegen, roerende also ter Sluys upter dachvaerde, die dair gehouden wert tusschen den Spangairden ende den Hollanderen, dat enige commissarisse comen soudin in Hollant ende in Zelant om aldair over te nemen alsulke schaden als hemluden van den Spangairden gedaen mochte wesen ende also dair in Hollant luttel clagers waeren, so wert den voirscreven meester Pieter laten weten dat die voirs. gedeputeerde toeven soudin in Zelant ende dair die Zelanderen scade oversien, updat sij in Hollant nyet te vergeves comen en soudin; hem gegeven 5 s. 6 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 140, f. 101v*. – Druk: *Dagvaarten Holland, II, nr. 182 onder e*.
- Upten V^{ten} dach van der maent voirn. [*juli*] gesent Colijn Melyon mit mijns genadichs heren brieve ter Tholen an meester Gillis van Wissekerke ende tZericxee an meester Huge, der stede secretarius, dat sij terstont in den Hage comen soudin roerende der antwoirde die dese landen maken soudin ende minen genadigen here overleverende uptie saken ende clachten die die Spangairden up dese landen beclagende waeren; hem gegeven tot teergelde 7 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 141, f. 61*. – Druk: *alsvoren*.
- 539 1440 APRIL 5, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 184 (besluit tot een militaire expeditie tegen Denemarken)*.
- b Claes die Wilde gesent den XXII^{en} dach van derselver maent [*maart*] mit mijns genadichs heren brieve uter Hage in Zelant overall an alle den ridderscippe also wel in Scouwen, in Zuytbevelant, in Noirtbevelant, in Borsselen, in Duvelant, in Walcheren als in den lande van Voorne, dat sij comen soudin upten V^{ten} dach van aprille ter dachverde in den Hage roerende dat men tgelt vinden soude dair men die reyse mede doen soude, dair men die twee sloten mede innemen soude uptie Zonde; hem gegeven 12 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 140, f. 98*. – Druk: *Poelman, Bronnen I-I, p. 387 nr. 1448*.
- 540 1440 MEI 6, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 186*. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen om te horen wat de stadhouder naar voren zou brengen, werden, naast de steden van Holland ook de graaf van Oostervant, de heer van Veere, de heer van Haamstede en de steden Zierikzee en Middelburg ontboden.
- 541 1440 JUNI 6-11, DEN HAAG
Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 189*. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van Mr. Andries van den Cruce van zijn reis naar de Hanzesteden en Pruisen, werden alle raadsheren

en steden uit Holland opgeroepen, alsmede uit Zeeland vier met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Zierikzee en Brielle.

542 1440 JUNI [8-19], BRUGGE

Vgl. Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 830 onder nr. 770D, waar sprake is van een dagvaart in mei 1440 van de raadsheren van hertog Filips, de Vier Leden van Vlaanderen en de ambassadeurs van Engeland, waarop onder meer werd gesproken over: item up tsaufconduit dat de Hollanders begheerden omme te comene traictieren metten Spaengnaerden. Naast de daaropvolgende van 8 tot 19 juni in Brugge gehouden dagvaart, waarop dezelfde instanties aanwezig waren, was tevens eene dachvaert gheraemt tusschen den Hollanders ende Zeelanders of een zijde, ende den Oosterlinghen of andere (Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 831 onder nr. 771D).

- d* In juni 1440 waren de burgemeesters van Zierikzee, benevens Pieter Beostenzween en regeeringsleden van Middelburg naar een dagvaart te Brugge geweest, om daarover te spreken [*nl. schadevergoeding voor de Spanjaarden*]. – *Druk: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 315-316, naar de verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg.*

543 1440 NA JUNI 19, DEN HAAG

- b* Den XIX^{en} dach in junio MCCCCXL eene bode gesonden mit mijns genadichs heeren brieven aen die steden van Ziericxee, Brouwershaven, van Westenscouwe, van der Veere, van Westcapple ende meer andere, dat zij zouden trecken in den Hage; gegeven den voirn. bode 10 s. 6 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 12, f. 48v.*

544 1440 JULI 12-14, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 191. Deze dagvaart diende ter voorbereiding op een volgende in St.-Omer, waar weer overleg zou zijn met de afgevaardigden van de Hanze. Uit Holland werden alle steden en het merendeel van de edelen opgeroepen, uit Zeeland twee met name genoemde edelen en de steden Zierikzee en Middelburg.

545 1440 JULI 24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 192. Voor deze dagvaart, gewijd aan de uitrusting van oorlogsschepen ter bescherming van de haringvissers tegen de Hanzeaten, de Spanjaarden en de inwoners van Bretagne, werden uit Holland vertegenwoordigers van de kustdorpen en de Maassteden opgeroepen en uit Zeeland de graaf van Oostervant, de heer van Haamstede, de heer van Veere (deze heren voor wat betreft hun vissersplaatsen) en de stad Zierikzee.

546 1440 JULI 25-SEPTEMBER 2, HESDIN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 193. Op deze dagvaart, gehouden in Hesdin waar hertog Filips toen verbleef, waren delegaties van Holland en Zeeland aanwezig. Men overlegde zowel met de Hanzeaten als met de Spanjaarden over toegebrachte schade en de vergoedingen daarvoor.

- c* Item 25 daghen in julio was Heynrick Olaertssone ghescict te treckene ter dachvaert tSint Thomaers off ter plaetsen daer ons gheduchteghen heere wesen soude, roerende van den Spaengarden ende van den Oosterlinghe, daer hi om uut was XL daghen; bij hem verteert 13 lb. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1440 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Poelman, Bronnen I-2, p. 399 nr. 1477; HUB VII-1, p. 266 nr. 537-2.*

- 547 1440 AUGUSTUS 2-3, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 195. Voor deze dagvaart, gewijd aan de uitreding van oorlogsschepen ter beveiliging van de haringvissers, werden de kuststeden en -dorpen (niet met name genoemd) uit Holland en Zeeland opgeroepen.
- 548 1440 SEPTEMBER 7, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 197. Voor deze dagvaart, gewijd aan de voorbereiding van het zenden van een ambassade naar Engeland, werden, naast edelen en steden uit Holland, uit Zeeland opgeroepen acht met name genoemde edelen en de steden Zierikzee, Middelburg, Westkapelle, Reimerswaal, Goes en Tholen.
- 549 1440 SEPTEMBER 14-NA 17, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 198. Voor deze dagvaart werd de gehele ridderschap van Holland cleen ende groot opgeroepen. De aanleiding was de, voor Holland en Zeeland ongunstige, uitspraak die hertog Filips had gedaan in de zaak van de claim die de Spanjaarden hadden ingediend voor schade geleden voor de kust van Vlaanderen. Uit Zeeland werd de ridderschap van Duiveland, Tholen, Zuid-Beveland (alle dat ridderscip dat dair binnen geseten is, ende dairs zeer veel is), Schouwen, Noord-Beveland en Walcheren ontboden. Op 17 september gingen opnieuw bodes uit, o.a. naar de heren van Kruiningen en Haamstede, die de eerste keer niet gekomen waren.
- 550 1440 OKTOBER 10-19, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 199. Voor deze dagvaart werden de edelen en steden van Holland opgeroepen. Een oproep van de Zeeuwen ontbreekt. Het onderwerp was het verslag van de stadhouder van zijn reis naar hertog Filips over diens uitspraak in het conflict met de Spanjaarden en over het conflict met de Hanzeaten.
- c Die voirs. rentemeester [*Hendrik van Borsele*] bij bevelen van mijnen genadigen heer mit sinen besloten brieven, gescreven in sine stede van Bruesel den lesten dach in septembri, toech in den Hage ter dachvairt roerende van den Spaengairden etc. ende enige saken aengaende den Oesterlingen ende die van Prusen upten X^{ten} dach van octobri. Ende was uut varende, besungerende ende wederomme thuuswaert kerende X dage, als blijkt bij denselven brieve, gecertificeert ende geteykent mitten hanteken van meester Jan Rose ende meester Andries van den Cruusse, secretarissen mijns voirs. heere, fac. te 10 s. gr. tsdages 5 lb. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 842, f. 30v.*
- 551 1440 NOVEMBER 2, ZIERIKZEE
b Gesent enen bode mit mijns lieffs heeren plackairt brieve tot allen prochien Beoesterscelt, dat die heerscapen comen soudent tot Ziericxe des dages na Alreheyligendach [2 november] ter dachvairt ende horen wat die regent van mijns genadichs heeren wegen updoen soude; gegeven den bode voir sijn loon 6 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 842, f. 29.*
Zie voor de ontbieding van Frank van Borsele, graaf van Oostervant, hierna nr. 553.
- 552 1440 NA NOVEMBER 3, ZIERIKZEE
b Den derden dach van novembry anno XL voirn. boden gesonden over al Bewesterscelt mit mijns voirs. genadichs heere plaacetbrieve gaende aen die ambochtsheeren, dat zij trecken zouden tot Ziericxee bij den regent van Hollant; gegeven den voirs. bode 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 12, f. 49.*

553 1440 NOVEMBER 4, GOES

b Upten lesten dach van octobri gesent Wisse die bode mit brieve van sRaets wegen uter Hage in Zelant an minen here van Oistervant, dat hij trecken ende wesen woude mede ter Goes ende tZericxee upten IIII^{en} dach van octobri^a mitten anderen Zeeusschen heren ende steden roerende der saken van den Spangairden; hem gegeven tot teergelde 6 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 141, f. 72v.*

a Lees wel: novembri.

554 1440 DECEMBER 14-22, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 202. Voor deze dagvaart, waar de stadhouder de zaak van het conflict met de Spanjaarden weer naar voren zou brengen namens hertog Filips, met de bedoeling om aan deze zaak een slot dairoff te hebben ten enen wege of ten anderen, werden, naast de Hollandse edelen en steden, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 39 met name genoemde edelen uit Walcheren, Schouwen, Noord-Beveland, Voorne, Tholen, Duiveland, Sint-Maartensdijk, Zuid-Beveland en Borsele, alsmede de steden Middelburg, Tholen, Reimerswaal en Goes.

c Die voirs. rentemeester [*Hendrik van Borsele*] bij bevelen van mijnen genadigen heere mit sinen besloten brieven, gescreven III dage in decembri, toch in den Hage omme te anhoren die andwoirde die mijn voirs. genadigen heer den heer van Bungencoirt gedaen hadde up tgunt dat hij ende andere van sinen Rade sijnre genaden angebrocht hadde van sinen ridderscip ende sine goede stede wegen van Hollant ende Zeelant etc. den XIII^{sten} dach van de voirs. maent. Ende was uut varende, besungerende ende wederomme thuuswairt kerende IX dage als blijkt bij denselven brieve, geteykent ende gecertificeert bij meester Jan Rose, secretarius mijns voirs. heeren, fac. te 10 s. gr. tsdages 4 lb. 10 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 842, f. 30v.*

555 1440 DECEMBER 26-29, GOES

b Den XXIII^{en} dach in decembry boden gesonden overal mit mijns voirs. genadichs heeren brieve aen die ridderscepen ende ambochtsheeren, dat zij sdonderdaichs na den lester helegen Kerstdach doe naistcomende [*29 december*] commen zoude bi den regent van Hollant ter Goes; gegeven den voirs. bode 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 12, f. 49.*

Gesent enen bode mit mijns lieffs heeren plackairt brieve, inhoudende van eenre dachvaart die wesen soude ter Goes upten laetsten Kersdach om aldair te tracteren van den Spaengaerden, ende was dairmede tot allen prochien Beoestenderscelt; gegeven den bode voir sijn loon 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 842, f. 29v.*

d Upten XXVI^{en} dach van decembri gesent een vreemt bode mit brieve van sRaets wegen ter Goes bij den gemenen ridderscippe ende goede steden van Zelant, die aldair vergadert waeren om te sluyten wes sij doen wouden wair mijn genadige here tegemoete gaen mit eenre sommen van penningen dair die sentencie mede off ende te nyete wesen soude van den Spangairden off niet, ende dairoff besceyt te hebben van des sij aldair hieroff doe sluyten souden, ende also hij dair V of VI dage na sijn brieve wachten moste hem gegeven tot teergelde 8 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 142, f. 76.*

556 1441 JANUARI 15, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 204. Op 3 januari is er in Den Haag een dagvaart geweest, gewijd aan het instemmen met een bedrag van 50.000 schilden om van de vorstelijke sententie in de geschillen met de Spanjaarden af te zijn, en aan de wijze waarop men dit geld bijeen

moet krijgen. Voor een tweede dagvaart worden van de op 3 januari afwezigen nadrukkelijk opgeroepen, naast enkele Hollandse edelen en steden, de graaf van Oostervant, de heer van Kruijningen, Brielle en de heer van Veere.

557 1441 FEBRUARI 8-18, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II*, nr. 207. Voor deze dagvaart, wederom gewijd aan het geld voor de sententie in de geschillen met de Spanjaarden, alsmede aan een bestand met de inwoners van Bretagne en de relatie met Pruisen, werden naast de Hollandse edelen en steden opgeroepen uit Zeeland vijf met name genoemde edelen, Poppe Haymansz. en de steden Brielle, Zierikzee en Middelburg.

558 1441 NA FEBRUARI 28-VOOR 7 MAART, VLAANDEREN¹

a 28 februari, Sluis. – Hertog Filips van Bourgondië geeft vrijgeleide voor de tijd van acht dagen aan 28 personen, om als gedeputeerden van de steden Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen en Goes naar hem te reizen in Vlaanderen, ter behandeling van enkele bijzondere zaken. – Origineel (met aanhangen grootzegel en contrazegel in rood was): GA Middelburg, nr. 68 (verloren gegaan in 1940). – Vermeld: *De Stoppelaar, Inventaris*, nr. 208.

1 Hertog Filips was op 27-28 februari in Sluis en op 1-2 maart in Brugge. De volgende dag reisde hij naar Sluis, waarna hij vanaf 4 maart in Middelburg was (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe*, p. 202).

559 1441 (FEBRUARI 22) MAART 4-24, MIDDELBURG

b Upten selven dach [19 februari] gesent Claes die Rode mit mijns genadichs heren brieve van plackate an den rentmeester van Zelant, den here van der Veer, roerende dat hij dair voirt mede soude doen dagen alle die leenmannen van Zelant om te wesen tot Middelburch upten XXII^{en} dach van februario bij minen genadigen here, die dair te rechte sitten woude ende vierscair houden; ende voirt vandaen in Vlaendren tot Brugge bij minen genadigen here ende vrouwe mit brieve van sRaets wegen an hoir elke roerende hoire coomsten in Hollant ende in Zelant ende weder in Brugge van mijnen genadigen here onder dach ende nacht gesent wert in Hollant mit zekere boitscippen ende ter Sluys een scip alleen huyren moste tot Rotterdam toe; hem gegeven tot teergelde 21 s. gr. – NA, *Rek. Rek. nr. 142, f. 80-80v*.

Gesent enen bode mit mijns lieffs heeren plackairt brieve, inhoudende dat mijn genadige heer vierscaer sitten soude in Middelburch. Ende ontbood aldair sijn leenmannen, ende was dairmede tot allen prochien Beosterscelt. Gegeven den bode voir sijn loon 6 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 842, f. 29v*.

Den XXV^{en} dach van februario anno voirs. zo heeft de voirs. rentmeester [*Hendrik van Borsele*] anderwerf boden gesonden bi scrijven ende bevelen van den voirs. regent van Hollant, mit brieven etc., bi denwelken men omboodt alle diegene die ter voirs. vierscaere te doen hadden, dat zij commen zouden tot anderen dage alsoe mijn voirs. genadige heere ten voirs. eerste betykende dagen overmids zekere beletten niet wesen en mochte; gegeven den voirs. bode 14 s. gr. – *Ibidem nr. 12, f. 49v*.

Den XXIX^{en} a dach in februario anno XL voirs. boden gesonden over al Bewesterscelt mit mijns voirs. genadichs heeren brieven, inhoudende dat hij zijne vierscaere binnen Middelburch sitten woude²; gegeven den voirs. bode 14 s. gr. – – –

Den lesten dach van februario anno voirs. boden gesonden over al Zeelant mit mijns voirs. genadichs heeren besloten brieven, inhoudende dat alle die ambochtsheeren comen zouden

tot mijns voirs. genadichs heeren vierscare, die men houden zoude tot Middelburch; gegeven den voirs. bode 21 s. gr. – *Ibidem*.

Alsoe mijn voirs. genadige heere niet en quam in Middelburch om zijne vierscaere aldair te sitten tot zulken dage als zijne voirs. eerste brieven dat inhilden, soe zandt die voirn. rentmeester [*Hendrik van Borsele*] eenen bode bi denzelven mijnen genadigen heere ter Sluys om nyeuwe brieven te verwerven, inhoudende dat die heerscippen die ter vierscaere behoirden weder dair comen zouden; gegeven den voirs. bode 6 s. gr. – *Ibidem nr. 12, f. 50*.

d Upten XXVII^{en} dach van derselver maent [*maart*] gesent Zeeutgen die bode bij gebreke van den boden van Middelburch bij minen genadigen here ende oic an mijnre genadiger vrouwe in Vlaendren van tsheren wegen Bingincourt, roerende der antwoirde die die steden van Zelant gegeven hadden upten 50.000 scilden die tlant van Zelant minen genadigen here geven soudende dairmede alle brueken die noch onberecht of ongedadingt waeren in den vierscair in Middelburch in dien tijden vergeven soudende wesen; hem gegeven tot teergelde also hij weder in Hollant quam 8 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 142, f. 83*.

e 24 maart. – *Hendrik van Borsele, heer van Veere en Zandenburg, ridder, Floris heer van Borsele en Souburg, en Jan Ruychrock, mannen van de grafelijkheid van Zeeland, oorkonden dat zij de graaf, om de kosten die hij gemaakt heeft toen hij in Zeeland recht sprak, een bede van 4, en voor de sententie van de Spanjaarden een van 3 groten per gemet hebben geconsenteerd, tegen welk consent heer Frank van Borsele heeft geprotesteerd voorzover het Borsele bewesten Vijfzoden betreft, wegens de douariebrief die hij daarvan heeft. – Origineel: NA, Nassause Domeinen II, Anna van Buren, nr. 671. – Regest: Drossaers, Nassause Domeinraad II, 2 nr. 857.*

a Aldus *hs*. Blijkbaar bleef de schrikkelidag in het Paasjaar gehandhaafd.

1 Hertog Filips verbleef van 4 tot 24 maart in Middelburg (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe*, p. 202-203).

2 In een post van 25 februari (op f. 49v) is sprake van het uitzenden van bodes met bericht dat de vierschaar van 26 februari was uitgesteld.

560 1441 NA MAART 31, GOES

b Item denselven Heinric [*bode*] gesent overall in Walcheren, Noirtbeveland ende Wolfaertsdijck den lesten dach van mairte mit enen plackairt van mijnen genadigen heere, inhoudende dat alle die heerscippen versamenen soudende ter Goes om een ramynge te maken hoe men die Spaengaerden betalen soude te Paesschen doe eerstcommende de 5000 scilden; dairvoeren betaelt van zijnen aerbeyde 7 s. gr.

Item gesend mijns heeren bode Crichouder overall in Zuytbeveland ende Borselen an alle die heerscippen, dat zij comen soudende ter voirs. dachvairt ter Goes om der voirs. saicken wil; dairvoeren betaelt 7 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 45v*.

561 1441 APRIL 3-10, KAMPEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 212. Op deze bijeenkomst, gewijd aan de geschillen tussen Holland en Zeeland enerzijds en Pruisen anderzijds, waren namens de graafschappen twee raadsheren en leden van het stadsbestuur van Amsterdam aanwezig. De heer van Veere en vertegenwoordigers van Zierikzee waren ook uitgenodigd, maar hun aanwezigheid wordt niet vermeld in de brief van de Pruisische gedeputeerden.

562 1441 NA APRIL 13, GOES

b Item noch gesendt anderwairf denzelven Crichouder¹ overall in Zuytbeveland ende Borsselen mit mijns voirs. genadichs heren mandamente, gegeven XIII dagen in april voir Paesschen anno XL, om die ridderscip ende steden noch een dachvairt te houden ter Goes up die betalinge van den voirs. Spaengaerden; betaillt voir zijnen aerbeyt 7 s. gr.

Item den voirn. Heinkin ommadat hij gelopen is mit geliken plackairt overal in Walcheren, Noirtbeveland ende Wolfairtsdijck; voir zijnen aerbeit 7 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 45v-46.*

c, d Item van den costen die de voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] dede ter voirs. dachvirt ter Goes ende vandair uuyt laste van den edelen ende steden van Zeeland gezendt wart in den Hage an den regent ende Raid aldair mit tgoent datter overdragen was te kennen geven, dair hij om uuyt was treckende, lettende ende keerende weder thuys in Middelburch X dage, tot 3 scilden sdaechs, fac. 3 lb. 15 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 46.*

¹ Zie nr. 560.

563 1441 APRIL 21-26, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 215. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de resultaten van die te Kampen, werden, naast de Hollandse steden, in eerste termijn, namelijk op 6 april, ook Middelburg, Zierikzee, Goes, Reimerswaal, Tholen en Brielle opgeroepen. Op 18 en 19 april werden haestelic en onder dach ende nacht ook de graaf van Oostervant, de heren van Haamstede en Veere en Floris van Borsele ontboden. Op de vervolgdagvaart in Kampen waren geen Zeeuwen aanwezig.

c Die voirs. rentmeester [*Hendrik van Borsele*] bij bevelen van mijn genadigen heer mit sinen besloten brieven, gescreven XVII dage in april, toch in den Hage ter dachvairt om te anhoren tgunst dat enige rade mijns voirs. heere ende gedeputeerden van den steden van Hollant ende Zeelant, die tot Campen ter dachvairt geweest hadden gegens die gedeputeerde ende sendeboden der steden ende der landen van Prusen, ter selver dachvairt gedaen hadden, upten een ende twintichsten dach in april anno XLI. Ende was uut varende, besungerende ende wederomme thuuswaert kerende VI dage als blijkt bij denselven brieve geteikent ende gecertifieert bij meester Andries van den Cruusse ende Dieric Boudijnsf. van Zweten, fac. tot 10 s. gr. des dages 3 lb. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 842, f. 31.*

564 1441 MEI 5, GOES

b Item noch gesendt den voirs. Cornelis [*Crichouder, bode*] mit eenen plackairt, die den rentmeister [*Jan Quevin*] quam uten Hage, van date van den lesten dage van april anno XLI, over al Zuytbeveland ende Borssel, inhoudende dat die ridderscapen opten vijfsten dach van meye daarna volgende versamen zouden ter Goes een voir all op tfait van den Spaengaerden; gegeven van zinen aerbeide naer oude costume 7 s. gr.

Item gesendt eenen bode geheeten Com al huyt overal in Walcheren, Noirdbeveland ende Wolfaertsdijck oic mit brieven omme derzelve zaike will; dairvoren betaillt 7 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 46.*

c Item de voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] reisde ter Goes ter voirs. dachvairt ende was dair overmids dat hij lettende om meester Anthonis Michiels die dair commen zoude van Brugge, andworde brengen van den Spaengaerden of zij die uutstellen geven wouden tot Vastenavond naestvolgende omme dan te hebben geheele betalinge. – –. *Ibidem.*

e Item gesendt Cornelis [*Crichouder*] de bode mitten voirs. meester Anthonis in den Hage van

der Goes omme andworde wes den Raid in dese zaike goed dochte, also die Spaengaerden genen dach geven en wouden; hierof betaillt denzelven Cornelis 5 s. gr. – *Ibidem f. 46v.*

565 1441 NA MEI 11, DEN HAAG

b Upten XI^{ten} dach van der maent voirs. [*mei*] gesent Crickhouwer die bode haestelic uter Hage in Zelant mit besloten brieven van mijns genadichs heren wegen an den here van Haemsteden, den here van Cruningen, Florijs van Borssele, den here van der Veer, Jan van Haemstede, Adriaen van Reymerswale ende an Wolfairt van der Mailsteden, voirt an die stede van Middelburch, Zericxe, Goes, Reymerswale ende an der Tholen, roerende dat sij terstont in den Hage comen souden ende wege vinden dat die 5000 scilden, die die Zelanderen totter sentencie van den Spangerden als over den eersten dach betalen souden, betaillt mochten werden meester Anthonis [*Michiels*] die dair na lach ende wachte in den Hage voirn., off mijn genadige here woude hem dairna upten Zelanderen versien ende bescheyt krijgen; hem gegeven tot teergelde 7 s. 6 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 142, f. 89v.*

566 1441 MEI 14-19, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 217. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en steden uit Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, tien met name genoemde edelen en de steden Brouwershaven, Zierikzee, Middelburg, Vlissingen, Westkapelle, Reimerswaal, Goes en Tholen. De bijeenkomst was gewijd aan de zaken van de munt, maar vooral aan de instructie voor de Hollands-Zeeuwse ambassade naar Denemarken voor de besprekingen met Pruisen en de Hanzesteden.

567 1441 MEI, MIDDELBURG

b Denzelven [*Cornelis die men seit Crichouder, bode*] van dat hij bin derzelve maend [*mei 1441*] eene plackairt drouch over al Bewesterscelt, inhoudende dat die heerscepen wesen wouden tot Middelburch dair die regent mit andere van den raide wesen zoude omme zonderlinge zaiken den landen aengaende. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 86.*

568 1441 NA MEI 24-JUNI, ENGELAND

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 218. In de ambassade die naar Engeland vertrok waren Holland en Zeeland vertegenwoordigd door raadsheren en secretarissen van het Hof.

569 1441 JULI 16-18, GOES

N.B. In de datering is misschien een onjuistheid geslopen, zie de dagvaart van 26 juli.

c Den^a rentmeister [*Jan Quevin*] omme een reyse bi him gedaen van Middelburch ter Goes tot eene dachvairt, aldair dienende den XVI^{sten} dach in julio anno XLI, dair mijn heere de regent ende die ridderscap vergadert waren omme eenige zaiken den lande van Zeelant aengaende, ende zonderlinge omme te sluyten van der niewer kuere, dair de voirs. rentmeister omme uut was III dagen, tot drie vranken van 32 gr. elke vranke sdaechs, fac. 24 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 84v.*

a De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: Royé pour ce que c'est es mettes et termes de son office.

570 1441 JULI 20-OKTOBER 8, KOPENHAGEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 223. Op de dagvaart c.q. ambassade, waarop vredesverdragen en bestanden gesloten werden met de Hanzeaten, Denemarken, Pruisen en Lijffland, was Zeeland vertegenwoordigd door Jacob Pieter Mannenzon namens Zierikzee en Willem Paedse en Jan Pier Coppenzon namens Brielle. Hun namen worden althans in het op 23 augustus gesloten bestand met Hanzesteden genoemd.

- a Upten selven dach [30 juni] gesent Wisse die bode mit brieve van sRaets wegen in Zelant an die stede van den Briele, Brouwershaven, Zericxe, Middelburch¹, Vlissingen, Reymerswale ende ter Tholen, roerende dat sij elcx senden souden horen tacxe dair sij up geset waeren te geven totter reysen behoef in Deenmercken, also die ambassiaten die dair geordineert waeren te trecken dair na lagen ende wachten in den Hage; hem gegeven teergelde 9 s. 6 d. gr. – NA, *Rek. Rek. nr. 142, f. 93v.* – Druk: *Poelman, Bronnen I-I p. 427.*

¹ Wisse kreeg van Middelburg 15 pond mee (Poelman, *Bronnen I-I p. 429-430*).

571 1441 JULI 26, GOES

Zie ook nr. 569.

- b Item betailt Cornelis den Crichouder voir zinen aerbeit van dat hij vele besloten brieven drouch an die heerscapen in Zootbeveland ende elder, die de regent gesendt hadde omme een dachvairt te houden ter Goes den XXVI^{sten} dach van julio anno XLI; voir zinen aerbeit hieroff 7 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 46v.*

Denzelven [*Cornelis die men seit Crichouder, bode*] van noch eenen plackairt omme te dragene in Zootbevelant, beteekenende bi den buerchgrave dat hij dade te weten den ambochtsheeren den dach dat hij wesen zoude ter Goes; 7 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 86.*

- c Item^a van den costen dat die rentmeister [*Jan Quevin*] was ter Goes ter dachvairt van den voirs. XXVI dage in julio, dair die regent ende ridderscapen waren vergadert omme tfait van den Spaengaerden te overdragen dat men geven zoude de 6 groten van den gemete tot sinte Jansdage decollacio [29 augustus] anno XLI, dat aldoo geconsenteirt was. Ende oic wart aldair gesloten een voir all van der newer cuere; hieromme uuytgeweest commende, lettende ende keerende IIII dagen, tot 7 s. 6 d. sdaechs, fac. 30 s. gr. – *Ibidem f. 46v-47.*

- e Item noch denzelven [*Cornelis Crichouder, bode*] van dat hij eenen plackairt drouch an degene die de cuere van Zeelant veranderen zouden, die mijn heere de regent himluyden screef dat zij dairop tot Middelburch versamen zouden; dairvoren betailt 4 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 46v.*¹

Item van eenen anderen plackairt te dragene an de prelaten, riddersen, ambochtsheeren, leenmannen ende goede steden over al Bewesterscelt omme bot ende ban te leggen van den voirs. 6 gr. van den gemet nair den inhouden van den voirs. plackairt; dairvoren betaelt den voirs. Crichouder 14 s. gr. – *Ibidem.*

1445 september 4. – Willem van Lalaing, ridder, raad en kamerling van hertog Filips, [stadhouder van Holland en Zeeland], legt een verklaring af over de gang van zaken op een dagvaart, gehouden te Goes,² waar gesproken is over het recht van de vorst om tolleren en wachttollen te leggen: hij verklaart dat omtrent drie jaeren geleden gehouden was een dachvaert binnen der stede van der Goes in Zellant bij den edelen ende goeden steden van Zeelant, die ic van mijns genadichs heeren wegen als gouverneur van Hollant ende van Zeelant op die tijt aldair geordineert hadde, in welke dachvaert onder meer andere punten gesloten ende bevonden wert, dat mijn genadige heere de hertoge van Bourgoingen ende van Brabant, grave van Hollant, van Zeelant etc., uut machte van zijre heerlicheit die hij

hadde upten stroemen van Zellant ende mits die vrijhede van zijne genaden gebruyckende opten stromen van denselven landen van zijnen tolln dair binnen gelegen, mochte leggen ende stellen zijne tolln ende wachten wair hij woude die hij hadde binnen denselven lande op zijnen stroom van Zellant tot sulken plaetsen als sijnen genaden believen soude. *Ondertekend door Lalaing en door Klaas de Vriese, secretaris, die destijds ook aanwezig was. – Afschr. (ca. 1465) van een vidimus van de magistraat van Bergen op Zoom d.d. 17 november 1446: NA, Rek. Reg. nr. 3, f. 46.*

a *In de marge hierbij: Loquator.*

1 Deze ongedateerde post staat tussen posten betreffende de dagvaart van 26 juli.

2 In de tekst is sprake van een dagvaart, ongeveer drie jaar tevoren gehouden, dus in het najaar van 1442. Deze dagvaart is niet bekend. De eerstgehouden dagvaart te Goes vóór september 1442 is de onderhavige.

[572 1441 AUGUSTUS 6, MIDDELBURG]

N.B. Deze dagvaart is niet doorgestaan, zie volgend nr.

b Item noch betailt den Crichouder van dat hij brieven drouch an die ridderscap van Zeeland, dat zij commen wouden tot Middelburch den VI^{sten} dach an oeste omme mitten anderen personen te sluten van der kuere; dairvoren betailt 6 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 47.*

573 1441 AUGUSTUS 21, MIDDELBURG

b Item denzelven [*Cornelis Crichouder, bode*] van noch andere brieven te dragen an de voirs. ridderscapen, dat zij commen wouden tot Middelburch den XXI^{sten} dach van ougste omme de voirs. zaike¹, also die eerste dachvairt te niete ginc; dairvoren betailt 6 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 47.*

d Item den voirn. Crichouder gesendt tot mijn heere die regent mitter andworde vant goent dat ter voirs. dachvairt op die cuere gedaen ende geraemt was; dairvoren betailt 4 s 2 d. gr. – *Ibidem.*

e Item betailt Pieter Hobuucxz. van Sierixee van dat hij by bevele van der ridderscap ende goede mannen die nieu cuere grosseerde ende in ordinancy stelde, 8 s. gr. – *Ibidem.*

1 De nieuwe keur.

574 1441 OKTOBER 2-10, DEN HAAG

b Upten XXII^{ten} dach van derselver maent [*september*] gesent Jan van der List uter Hage in Zelant mit brieue van sRaets wegen an den here van der Veer, Florijs van Borssele, an die steden van Middelburch, Zericxee, Reymerswale, Goes, der Tholen, Vlissingen, Westcappele ende an Brouwershaven, roerende dat sij elc hoir rekeninge maken soudn van den costen die sij in des lants saken verleyt hadden¹ ende die senden in den Hage bij den rade aldair up enen benoemden dach, ende oic mede mit mijns genadichs heren opene brieue over al Zelant om den voirscreven vrede² tot allen plaitzen te kundigen; hem gegeven tot teergelde also hij haestelic trecken moste ende veel plaitzen verzoecken dair hij up uut was XII dagen, 14 s. gr.

Upten selven dach Dirck Florijsz. gesent bij gebreke mijns genadichs heren boden tot Rotterdamme na den procureur mit enen brieue, dat hij voirt bestellen soude an Dirck Boudijnsz., roerende dat hij in den Hage comen soude ter dachvaarde die den steden uut

Zelant betekent was om mit hem te rekenen van des sij in des lants saken verleyt hadden; hem gegeven tot teergelde 14 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 142, f. 99-99v.*

c Item van den costen van den voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] tot eener dachvairt gehouden in den Hage opten II^{sten} dach van octobry anno XLI omme tpaeyment van den Spaengaerden, die eenige luyde van Holland ende van Zeeland ende hoir goed in Vlaenderen dairvoren wouden doen arresteren. In welke reyse de voirn. rentmeister uuyt was IX dagen varende, lettende ende keerende, tot 7 s. 6 d. sdaechs, f. 3 lb. 7 s. 6 d. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 47.*

- 1 Dit kan slaan op de kosten van de betaling van de sententie van de Spanjaarden of op die betrekking hadden op de Hanzezaken.
- 2 Bestand met de Hanze.

575 1441 NOVEMBER 7, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 229. Voor deze dagvaart, gewijd aan het resultaat van de ambassade naar Kopenhagen, werden behalve de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen tien met name genoemd edelen en de steden Brielle, Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Goes, Tholen en Vlissingen. De bevestiging door hertog Filips d.d. 27 oktober van het verdrag van Kopenhagen, werd onder meer medebezegeld door Middelburg en Zierikzee.

576 1441 VOOR NOVEMBER 12, MIDDELBURG

b Denzelven [*Cornelis die men seit Crichouder, bode*] noch van dat hij den XII^{sten} dach in novembry anno voirs. [1441] eenen brief drouch in den Hage an mijn heere die regent [*Willem van Lalaing*], roerende van der dachvairt die geweest was in Middelburch by de voirs. buerchgrave ende rentmeister [*Jan Quevin*] van te steene te zouken die ambochtsheeren ende voirt van der 4 gr. de gemet ende van der 6 gr. van den Spaengerden, dair hij om uut was IX dage, inde 10 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 86.*

e Item betailt den Crichouder van dat hj noch in den Hage tooch an minen heere de regent den XXVIII^{sten} dach van novembri anno XLI, roerende van den 6 gr. ter Spaengaerden behoef, dair die geestelike luyde niet off geven en wouden noch oic degene die privilege vry zijn, daer hij eenen plackairt of brochte an de voirs. geestelike ende andere, inhoudende dat zij de voirs. 6 gr. geven of in den Hage quamen him verandworden; 7 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 47.*

Item den voirs. Crichouder betailt om den voirs. plackairt overall in Walcheren ende in Zuutbevelant te dragen, voir zinen aerbeyt 8 s. 8 d. gr. – *Ibidem f. 47v.*

577 1441 DECEMBER 4, 7, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 231. Op deze dagvaart waren de gemene ridderschap en steden van Holland en Zeeland aanwezig. De schadevergoeding aan Pruisen was een van de onderwerpen.

b Upten selven dach [22 november] gesent Jan van der List mit mijns genadichs heren plackate over al Zelant, te weten an Matheus van Scengen, Saey Jansz., Bollairt Pietersz., Heinric Oirtsz., Michiel Symon Duitsz, Pieter Symonz., Wouter Hugenz., meester Huge Hugenzoon ende Coppijn Lauwe, roerende also dese voirn. personen geordineert waeren totter nuwer kuere van Zelant te vermaken, so werden sij ontboden dat sij comen souden in den Hage bij den here van Bingincourt ende anders die rade upten IIII^{en} dach van decembri om te

weten wat sij dairtoe gedaen en[de] gesloten hadden, want mijn genadige here een eynde dairhoff hebben woude; hem gegeven tot teergelde van X dage 11 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 142, f. 104v.*

Upten XXIII^{en} dach van derselver maent gesent Jan Jacobszoon, mijns genadichs heren bode, mit brieve van sRaets wegen in Zelant an allen ridderscippen aldair, te weten eerst in den Briele an Adriaen van Lodijck, in Scouwen an den here van Haemsteden, an Lourijs van Cats, voirt in Walcheren an den abt van Middelburch, den here van der Veer, Florijs van Borsselen ende an Willem van Oistende, roerende also mijn genadige here geen betalinge crigen en konde van den 4 gr. van den gemete dair hij alle voirleden brueken voir quijtskout ende oic om die kuere van Zelant te vermaken in sommigen punten, dair mijn voirn. genadige here menichwerf om gescreven hadde dat sij doen souden, twelke niet en gesciede, gemarct dat hij bereyt was weder te doen dat hij gelooft hadde dairvoir te doen, om hieroff te sluyten tgoent datter of gedaen soude werden, so werden dese voirn. alle ontboden dat ze in den Hage wesen souden den VII^{en} dach van decembri, want men dan dair vinden soude dieghene die totter nuwer kuere geset waeren te vernuwen; oic mede soude men tracteren ende sluyten tgoent dat men soude [doen] up die sake van den Engelschen. Ende was IX dage [uut]; hem gegeven tot teergelde 10 s. gr.

Upten selven dach ende om derselver saken wille voirn. gesent Dirck lieve Neve mit brieve van sRaets wegen an den here van Cruningen in Heenvliet, voirt in Zuytbevelant an den bailiu van der Goes, Wolfairt van der Mailsteden, Wolfairt van der Mailsteden tot Cloetingen, Symon van Bruelis, Jan van Haemsteden ende Phillips van Lodijck, roerende dat sij oic alle mede ten voirn. dage in den Hage comen souden; hem gegeven van VIII dage tot teergelde 9 s. gr. – *Ibidem f. 105.*

- d* Upten XXI^{en} dach van derselver maent [*december*] gesent bij bevele van den here van Bingincourt Gerijt Kem mit brieve tot Bruesel an mijnre genadiger vrouwe, roerende die antwoirde die die Zelanders gemeyn overgegeven hadden den rade van Hollant van den 4 gr. van den gemete dairhoff mijn genadige here alle voirleden brueken, doe hij tot Middelburch laitst was, tot dien dage toe quijt scout, ende oic van der nuwer kuere die men vermaken soude, wes hieroff mijn genadige vrouwe synnes ende goetduncken soude wesen upten overgeven van den voirn. Zelanders, dat sij dat woude laten weten den here van Bingincourt mitten gemenen rade in Hollant, updat sij dairin voirt procederen mochten tot oirbair ende profijte van minen genadigen here. Ende also hij na antwoirde wachten moste so was hij uut XIII dage; hem gegeven tot teergelde 15 s. 6 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 142, f. 107.*

A Mahieu l'Andrieu, chevaucheur de l'escurie de mondit seigneur, pour son salaire d'avoir esté dez la ville de Bruges devers madame la duchesse a Saint Omer, luy porter certaines lettres closes touchans l'ayde de 4 gros octroïé a mondit seigneur en Hollande affin de estre expediees et signees de madite dame adrecans a messeigneurs du Conseil oudit pays et a Jehan Quevin, rentmaistre de Bewesterschelt et icellui rapporter audit receveur general [*Pierre Bladelin*] pour les envoyer en Hollande aux dessus nommez; 6 lb. 12 s. – *ADN Lille, B 1972, f. 135.*

Audit Mahieu l'Andrieu, chevaucheur de ladite escurie, pour son salaire d'avoir porté lettres de par ledit receveur general [*Pierre Bladelin*] et Jehan Quevin a madame la duchesse estant a Saint Omer touchant certaine responce que ledit Jehan Quevin a eue des nobles, chevaliers et escuiers de Zellande touchans ladite ayde de 4 gros dont dessus est faite mencion; 56 s. – *Ibidem.*

A Jehan de Dixemude, chevaucheur de ladite escurie, pour avoir porté lettres closes ou mois de janvier derrier passé [*1442*] de par madame la duchesse a messeigneurs du Conseil de mondit seigneur en Hollande, par lesquelles madite dame leur escripsit qu'ilz lui

envoiaissent la minute de la remission que mondit seigneur devoit baillié a ceulx du pays moiennant laquelle ilz accorderent a mondit seigneur l'ayde de quatre gros sur la mesure de terre pour icelle remission faire expedier; 6 lb. – *ADN Lille, B 1972, f. 136.*

A Jaques Bossart, secretaire et procureur general de monseigneur le duc en ses pais de Hollande et Zellande la somme de soixante dixhuit livres de 40 gros monnoie de Flandres la livre, qui deue lui estoit pour deux voyages par luy faiz par l'ordenance de madame la duchesse. Est assavoir a estre alé de la Haye en Hollande en la ville de Hesdin devers mondit seigneur pour aucuns cas commis et perpetrez esdiz pais de Hollande et Zellande ou prejudice de mondit seigneur, ou il a vacqué depuis le XXIIIe jour d'octobre mil CCCXLI jusques au XXVIIIe jour de novembre ensuivant inclux, ou sont XXXIII jours entiers. Et pour estre alez devers maditte dame a Saint Omer et a Lille pour autres affaires, ou il a vacqué depuis le XXVe jour du mois de janvier jusques au XXe jour de fevrier ensuivant oudit an, ou sont vint sept jours et V jours pour son retour – – –. – *ADN Lille, B 1975, f. 50v.*

578 1442 MAART 4, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 242. Voor deze dagvaart, gewijd aan de weigering van Amsterdam zijn aandeel in de zoen van Kopenhagen te betalen, werden naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland vijf met name genoemde edelen opgeroepen en 'alle' steden.

579 1442 MAART 21, ZIERIKZEE

b Upten XIII^{en} dach van derselver maendt [*maart 1442*] gesent uutter Hage Boudin die bode mit besloten brieve van den rade etc. overal in Zeelant an den personen hierna genoemt, als meester Huge, secretaris der stede van Zierixee, Wouter Hugenz., Cop Lauwe, vorsprake mijns vors. heren, Saey Jansz., Wouter Jansz. ende Michiel van Zoutelande, welke brieven inhilden dat dieselve personen samentlijc vergaderen souden des woensdages dairan, XXI dage in derselver maent, tot Zierixee om aldair die kueren te vernyen ende te vermaken, gelike dat bi den vors. rade ende gemiene steden den lande van Hollant geordiniert was¹; gegeven denselven bode, want hij wal IX½ dach uut was overmitz des ondweders wil, 11 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 143, f. 95v-96.*

¹ Zie nr. 577.

580 1442 APRIL 13, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 245. Voor deze dagvaart werden de edelen en steden uit Holland opgeroepen. Uit de oproep van de Zeeuwen blijken ook de onderwerpen:

b Upten XXVIII^{en} dach van derselver maendt [*maart*] wort gesent uutter Hage Dyrck Lieve Neve mit besloten brieve van den rade etc. overall an den prelaten, ridderscepen, goede steden ende oic sommige officiers in Zelant, inhoudende dat sij des vrydaechs den XIII^{en} dach in aprilte dairan naestcommende commen ende wesen souden ter dachvaert in den Hage bi den rade vors., want die V steden van Hollant niet zegelen en wouden die zoene van Pruyssen ende van den zess Wendsche steden als tot Coppenhaven overdragen was, ten wair bi den goetduncken der drien Staten van den lande; oic om te sluyten die executie van die van Amsterdam van der nemynge etc., up tstuc van de munte ende voort oic up die remissie ende vernuwen van den kuere in Zelant; gegeven denselven bode also hij XI dage langk uut was 12 s. 8 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 143, f. 96v. – Druk: Dagvaarten Holland, II, nr. 245.*

- c Die voirs. rentemeester [*Laurens Speernagel*] bij bevelen van mijns genadichs heeren Raed mit horen besloten brieven, gegeven XXVIII dage in maerte, toech in den Hage om te helpen ordineren van der segelinge van der soen van Prusen ende te helpen sluten up die excusie van der se[n]tencye in den Hage gegeven toeroerende van der neminge etc., upt stuck van der munte ende up die remissie van Zeelant en kuer, den XIII^{sten} dach in april. Ende was uut varende, besungerende ende wederomme thuus kerende IX dage, als blijkt bij denselven brieve geteykent ende gecertificeert bij Claes die Vriese, secretarius mijns genadich heeren, fac. tot 2 vranken sdaichs als boven [*1 frank à 32 groten*] 48 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 844, f. 33v.*

581 TUSSEN 1441 NOVEMBER 12 EN 1442 MEI 13¹, MIDDELBURG

- b Denzelven [*Cornelis die men seit Crichouder, bode*] van eenen plackairt te dragene an Jacob Lauwenz., Pieter Symonsz. Hobbus, Clais Kempenz., Jan Hugenz. ende Clais Piersz., inhoudende dat zij wesen zouden smaendages naer datum des voirs. plackairt tot Middelburch by den heere van der Vere, Florens van Borsele ende andere omme die kuere te vermaken ende te vernuwen als de voirs. plackairt inhoudt ende verclairt; dairvoren betailt 12 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 86.*

Denzelven [*Cornelis Crichouder, bode*] dat hij haestelic trac ter Veere om mijn heere van der Vere dat hij by den buerchgrave ende de mannen quame tot Middelburch; 8 gr. – *Ibidem.*

1 Data genoemd in de laatst voorafgaande en eerstvolgende posten.

582 1442 MEI 13-16, ZIERIKZEE

- b Ende noch van eenen plackairt te dragene an alle de baenridsen, riddersen, knapen, ambochtsheeren ende leenmannen over al Bewesterscelt ommadat zij wesen zouden tot Sierixee tot eenre dachvairt dair geordineert omme zonderlinge zaiken minen genadigen heere ende den lande van Zeelant grotelic aengaende, opten XIII^{sten} dach van meye anno XLII; betailt 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 86.*

Item betailt den voirs. Crichouder [*bode*] van dat hij een mijns heeren plackairt drouch over al Bewesterscelt dat die ambochtsheeren commen zouden tot Sierixee den voirs. XIII^{sten} dach van meye omme aldair samentlic te sluyten van den voirs.¹ cuere ende remissie; 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 47v.*

Gesent enen bode mit enen brieve tot allen prochien Beoesterscelt in Zeelant, inhoudende van eenre dachvairt die wesen soude tot Ziericxe upten XIII^{sten} dach in meye om aldaer te horen wat die regent van mijns genadichs heeren wegen updoen soude; gegeven den bode voir sijn loon 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 844, f. 32v.*

- c Item zo trac de voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] tot Sierixee den XIII^{sten} dach van meye anno XLII tot eener dachvairt aengaende der niewer kuere ende oic der remissie, dair dezelve rentmeister om uuyt was IIII dage, tot 7 s. 6 d. sdaechs, f. 30 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 47v.*

Den^a voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] omme vele reysen by him gedaen – – –. Eerst zo trac hij van Middelburch tot Sierixee den XIII^{en} dach van meyen anno XLII, dair die edele luyden van Zeelant vergadert waren omme de zaiken van den 4 gr. de gemet. – – –². – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 85.*

- a *De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: Royé par faulte de mandement comme dessus. De reis is ook verantwoord in ibidem nr. 16 f. 78v.*

- 1 Het voirs. slaat erop dat deze post volgt op de hierna opgenomen reisdeclaratie van Jan Quevin.
- 2 Zie voor een gedeelte van de hierna volgende tekst onder het volgende nr.

583 1442 MEI 17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 247. Voor deze dagvaart, gewijd aan het onderhoud van de ordonnantie op de munt, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Zierikzee, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen.

584 1442 VOOR JUNI 21, ANTWERPEN

c – – –² Ende noch trac [*Jan Quevin*] mit him [*de ontvanger-generaal*] vandair [*Den Haag*] tAntworpen nevens minen heere van Dornike ende andre gecommiteerde ten gouvernemente omme mit him ende andre raidsluyden die dair waren an deen zijde ende eenige edele van Zeelant an dander zijde te sluyten van der generale remissie ende anders – – –. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 15, f. 85^a.*

- a *De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: Royé par faulte de mandement comme dessus. De reis is ook verantwoord in ibidem nr. 16 f. 79.*
- 1 De rentmeester verantwoordt een totale reistijd over de periode 13 mei-2 juni, zie ook twee nummers hiervoor.
- 2 Zie voor een gedeelte van de voorgaande tekst onder het voorgaande nr.

585 1442 JULI 18-25, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 250. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen rond de betaling van het zoengeld aan de Pruisen en de muntordonnantie, werden naast de edelen en steden uit Holland, uit Zeeland opgeroepen de gemene ridderschap (waarvan acht heren met name genoemd) en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Tholen, Reimerswaal en Goes.

d *Op 24 juli is gesproken over het zoengeld. Besloten werd een pondgeld te gaan heffen op het handelsverkeer met Pruisen om de som van 9000 pond voor het zoengeld terug te recouvreren. De Zeeuwen namen daarbij de volgende standpunten in:*

Mar hierin en consenteerde die heere van der Veer niet voir zijnen ondersaten dan bij condicien, dat zij dairmede mit allen vry wezen zouden. Oick soe en consenteerden die steden van den Briele, van Middelburch ende van Zyrixee dairin niet, mar zullen dairup hair verhall hebben ende verantwoirden over XIII dage.

Daarop reageerden de andere aanwezigen: Mar was waill geseit, al wairt so dat diegene die voirn. staen niet mede consenteren en wouden int voirs. pontgelt, dat mens dairom niet after laten en soude, indien dattet onsen genadigen heere van Bourgoenien also liefde, wantet anders alle der ridderscip ende steden opinie was also te geschien, diewelke ongelijc die meerre deell was ende dairom die andere mit redene sculdich waeren te volgen, gemerct dattet oic des lants oirbair was. Ende om te sluyten hoe ende bij wien men dat pontgelt setten zall, zullen zij weder ter dachvairt comen in den Hage over XIII dage.

Wat betreft de bezegeling van de te Kopenhagen gesloten verdragen, de grote steden van Holland willen daartoe overgaan als de kleine steden ook zegelen. Voor Zeeland:

Ende die steden van Middelburch ende van Zyrixee int sgelijcx, indien dat die ridderscip mede zegelen, ende willen nochtans hair verhall dairup hebben mit den anderen steden in Zeelant ende verantwoirden over XIII dage, te verstaen eerst van der zegelinge van den bestant van den zes steden, mar als van der segelinge van Pruyssen, dair gelt ancleeft tot wat tijden die wege gevonden zijn, wair men tgelt nemen zall om die zoene te betalen ende mijn genadige heere, die die zoene noch niet en heeft bezegelt om datter gelt ancleeft, die

eerst bezegelt zall hebben, zo willen hem die steden vorder dairin bedencken. – *NA, Hof van Holland nr. 4, f. 82v-83. – Druk: Dagvaarten Holland, II, p. 203-204 nr. 250 onder d.*

586 1442 AUGUSTUS 10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 252. Deze dagvaart is een voortzetting van voortgaande. Aanwezig waren de grote steden van Holland en Middelburg. Deze stad verklaarde in te stemmen met de heffing van een pondgeld om de zoen met Pruisen te betalen. Zierikzee heeft zijn mening schriftelijk laten toekomen.

587 1442 AUGUSTUS 26, MIDDELBURG

b Upten lesten dach van julio vors. gesent bi gebreke datter geen van mijns genadichs heren boden in den Hage en waren, Jan Blom mit brieve van plackaert overall an den ridderscepen ende goeden steden van Zeelant, inhoudende dat sij him voegen ende besaten souden te wesen tot Middelburch den XXVI^{en} dach in augusto dairan naistvolgende bi den heere van Lalaing om aldair dachvairt te houden ende te sluyten van der Spaengairde gelde ende ander saken na inhoud der brieve; gegeven denselven Jan, also hij VIII½ dach uut was, 9 s. 11 d. gr. – NA, Rek. Rek. nr. 143, f. 109v-110.

588 1442 OKTOBER 2-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 254. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van de ambassadeurs die naar Engeland waren geweest, de betaling van het geld aan de Spanjaarden, de leistung te Haarlem en Utrecht omdat de zoen van Kopenhagen niet werd nageleefd en andere, niet genoemde zaken, werden, naast de edelen en steden uit Holland, ook opgeroepen de ridderschap gemeenlijk van Zeeland, waarvan drie heren met name genoemd, en de steden Zierikzee, Middelburg, Goes, Tholen en Brielle. Toen de dagvaart aan de gang was, werd Frank van Borsele, graaf van Oostervant, alsnog opgeroepen; deze oproep werd doorkruist door een brief van Frank. Op 7 oktober werd Frank, die in Brielle was, op de hoogte gebracht van de het verloop van de bijeenkomst, in het bijzonder over de muntordonnantie; op deze brief wilde de Raad antwoord.

e 6 oktober. – Op de vraag van de stadhouder of de aanwezige edelen en steden zich willen houden aan de (harde) uitspraak die hertogin Isabella van Portugal heeft gedaan over Amsterdam¹ en die ten uitvoer willen leggen, antwoorden de afgevaardigden van Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen en Goes bevestigend. – Dagvaarten Holland, II, p. 209 nr. 254 onder e.

Upten X^{en} dach van derselver maendt [oktober] gesent uutter Hage den vorn. Wisse overall in Zeelant an den steden van Zierixee mit besloten brieve van den rade vors., inhoudende also dieselve van Zierixee gescreven ende laten weten hadden den vorn. rade, overmitz dat sij niet ter dachvairt, die men up die tijt hilt in den Hage van alrehande saken, niet gecommen en waeren, dat sij nochtans alles doen wilden dat die gemeene steden van Holland ende van Zeelant dairin sluyten ende doen souden; so wort him alle gestant dair of laten weten ende bi den gemeenen lande up die tijt gesloten was ende dat sij daerup wael beraden een antwoirde of souden overschrijven ende laten weten, wes sij dairin doen wilden; gegeven denselven bode 4 s. 8 d. gr. – NA, Rek. Rek. nr. 143, f. 115v. – Druk: Dagvaarten Holland, II, p. 209.

¹ Opdracht overall de inwoners van Amsterdam aan te houden en hun goederen in beslag te nemen en verbod handel met hen te drijven, uitspraak van 9 maart 1442 (*Dagvaarten Holland, II, nr. 245 onder a*).

589 1442 OKTOBER 10, MIDDELBURG

b Denzelven [*Cornelis die men seit Crichouder, bode*] van dat hij drouch eenen plackairt van den buerchgrave van Zeeland, gegeven III dage in octobry anno voirs., inhoudende dat een ygelic van den heerscepen wesen wilden in Middelbuerch den X^{en} dach van derzelver maend dair hij den steen maken zoude, 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 16, f. 80.*

590 1443 JANUARI 11-FEBRUARI 3, GENT

Zie voor deze bijeenkomst van de steden van de verschillende gewesten ook Cuvelier, Actes I p. 35-39; Dagvaarten Holland, II, nr. 266; Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 914 nr. 867.

b Upten XIX^{en} dach in derselver maendt [*december*] gesent Jan Willemsz. mit mijns genadichs heren besloten brieve an der stede van Zierixee ende an der stede van Middelburch, inhoudende dat sij van hoir gedeputeerde elcx uut hoirren steden seynden souden in der stede van Gendt bi also dat sij aldaer waeren den XV^{en} dach in januario doe naistcommende, volcomelijc gemachticht om aldaer te sluyten totter onderhoudinge van der munten mitten anderen landen van Brabant ende Vlaenderen; gegeven denselven bode, also hij XII dage lang uut was overmizt des vorsts wille, 15 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 143, f. 122v.*

c Den voirn. rentmeister [*Jan Quevin*] omme een ander reyse by him gedaen van Middelburch tot Gend by den heeren van den gouvernemente, overmids dat die buerchmeesteren ende scepenen van Middelburch niet wilden wijsen of vonnisse geven van den 4 gr. van den gemete up hoire poirters ende oic omme tfait van der munte dat dair zoude gesloten wesen mitten landen van Brabant, Vlaenderen, Holland ende Zeeland. Ende was dezelve rentmeister uuyt varende, merrende ende keerende van den XV^{sten} toten XXIII^{sten} dage in januario incluz anno XLII voirs., f. X dage toten voirs. prise [*32 groten*], fac. 53 s. 4 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 16, f. 79.*

Item XV daghen in januario waeren Symon Janszoon van Poppendamme die burghemeyster ende Adriaen Heynricxzoon ghesticht te treckene te Ghent ter dachvaert, want alle die van Hollant ende Zeelant over ter dachvaert ontboden waeren van den raede ons ghenadigen heeren van Bourgongnen upt stuc van der munten, bij hemlieden verclaert 5 lb. 10 s. 7 gr. Item up den voirs. dach voirden uit Jans zoon met sine waghene te Vlissinge, Symon Janszoon die burghemeyster ende Adriaen Heynricx van Grijskerke; hem betaelt van sinen waghenuure 12 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1441 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Cuvelier, Actes I p. 38 nr. 5.*

e Upten selven dach [*3 februari*] ende om der saken wil vors.¹ gesent bi gebreke van mijns genadichs heren boden Johannes, Dyc Boudinsz. cleric, mit brieve an den twee rentmeesters in Zelant ende an den steden aldaer, ende voort soe reysde dese selve bode – – – – *NA, Rek. Rek. nr. 144, f. 82-82v.*
Zie verder volgend nr.

1 Standpunt over de muntordonnantie en de bezegeling daarvan.

591 1443 FEBRUARI 13, MIDDELBURG

b Denzelven [*Cornelis die men seit Crichouder, bode*] van dat hij eenen plackairt drouch over al Bewesterscelt an die goede steden ende heerscapen, dat zij commen zouden by den rentmeister [*Jan Quevin*] in Middelburch den XIII^{sten} dach in februario anno XLII omme tfait van der munte te overdragen ende mit eendracht te sluyten also die regent denzelven rentmeister bevolen hadde, ende oic van dat dezelve Crichouder overdrouch die andworde

van den voirs. steden den raide in den Hage; voir al tsamen 16 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 16, f. 80v.*

Op 19 februari werden de de bisschop van Doornik, de Vier Leden van Vlaanderen en kanselier en raden van Brabant op de hoogte gesteld van de instemming van de steden van Holland en Zeeland met de bezegeling van de overeenkomst over de munt (Dagvaarten Holland, II, p. 216). Over de bezegeling door de Zeeuwse steden:

Upten III^{en} dach in maerte gesent Jan van der List uutter Hage mit eenen besloten brieve an Jan Quevin, rentmeister van Bewesterscelt in Zelant, inhoudende dat hij denselven bode geven ende gereesscap doen soude van sulke uuthangende besegelde brieve als die steden van Zelant besegelen souden, roerende van die onderhoudinge der ordinancye van der munten lest tot Gendt overdragen, geliken hem dat cortelijc dair te voren bi den rade mijns genadichs heren vors. gescreven was te doen, (*daarna doorgereisd met de door de Hollandse steden bezegelde akten naar de Rekenkamer te Gent om ze daar te deponeren*). – *NA, Rek. Rek. nr. 144, f. 87.*

592 1443 MAART 11-13, GOES

b Upten XIX^{en} dach in februario gesent Crichouder mit brieve overal in Zelant an den ridderscip ende goede steden aldaer, inhoudende dat sij ter dachvaert commen souden ter Goes des manendages na Groitte Vastelavont [*11 maart*] om te tracteren van Spaengaerden gelde; gegeven denselven bode 5 s. 4 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 144, f. 84.*

Denzelven [*Crichouder, bode*] noch van dat hij besloten brieve drouch van mijns genadichs heeren wege over al Bewesterscelt an die heerscapen, dat zij commen wilden ter Goes den XI^{sten} dach in maerte by den regent ende raide van Holland, die aldair versaemt zouden wesen up tfait van der munte, ende dat hij een ander reyse dede van steden te steden in Zeeland omme die brieve van der gelofte van der munte te houden; 14 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 16, f. 80v.*

Item noch betailt denzelven Crichouder van vele besloten brieven gezonden van den raide uten Hage te dragen an die steden ende heerscapen over all Bewesterscelt, die inhilden dat diezelve steden ende heerscapen commen zouden in die stede van der Goes, dair mijn heere die regent wesen zoude den XI^{sten} dach van mairte anno XLII omme te spreken ende te sluyten van der Spaengaerden gelde; 14 s. gr. – *Ibidem nr. 20, f. 47v.*

Geseynt enen bode met mijns genadichs heeren plackairt brieven, inhoudende van eenre dachvaert die wesen soude ter Goes den XI^{sten} dach in marte; gegeven den bode voir sijnen loon 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 845, f. 31.*

c Den voirs. rentmeister [*Laurens Speernagel*] bij bevelen van mijns genadichs heeren Raet mit horen brieven, gegeven den XIX^{en} dach in februario, om te wesen op een dachvaert wesende ter Goes den XI^{en} dach van marte. Ende was uut varende, beso[n]gerende ende wederomme thuys kerende III dage, alst blijkt bij denselve brieve, hier overgegeven, tot 2 vranken sdages, tot 32 gr. stic, fac. 16 s. gr. – *Ibidem nr. 845, f. 31v.*

Item om een reyse by den voirm. rentmeister [*Jan Quevin*] gedaen ter dachvaert die mijn heere die regent hilt mitten ridderscap ende steden van Zeeland in de stede van der Goes den XI^{sten} dach van maerte anno XLII; van III dagen tot 7 s. 6 d. gr. sdaeghs, comt 22 s. 6 d. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 48.*

d Jan Willemsz. van dat hij trac van Middelburch tot Rijssel mit brieven van den rentmeister [*Jan Quevin*] an die heeren van den gouvernemente, himluden te kennen gevende hoe dat die van Sierixee niet geloven of zegelen wilden de munte te houden, dair hij weder brieve of brochte; dairof betailt 10 s.

Den^a voirs. Crichouder van dat hij denzelven brief drouch tot Sierixee ende voirt over al dandere steden ende oic de brieve die de voirs. steden bezegelen zouden aengaende die ordinancie van der munte, 10 s. 6 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 16, f. 80v.*

Jan Willemsz., bode mijns vors. heren, gesent opten XI^{en} dach van maerte van der Goes tot Gendt mit sulke uuthangende besegelde brieve als die gemeene steden van Zelant geloift hadden te geven, roerende die onderhoudinge der ordinancie van der munte; gegeven denselven bode, want hij haestelijc gesent wort omdat die vors. brieve geloift waeren binnen eene benoemde tijt te brengen ende dairom een huyerpert nemen moste, 7 s. 2 d. groot. – NA, *Rek. Rek. nr. 144, f. 88v.*

a *In de marge bij deze post: Loquatur.*

593 1443 MAART 19-29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 272. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen op 17 maart ter bespreking van sonderlinge saken wil den lande van Holland ende Zelant groitlijc angaende, werden de edelen en steden van Holland opgeroepen. Op 22 maart, toen de dagvaart aan de gang was, werden Frank van Borsele, graaf van Oostervant, en de stad Brielle opgeroepen naar Den Haag te komen om aan de besluitvorming deel te nemen. Voor de Zeeuwen ontbreekt de oproep; toch waren er gedeputeerden aanwezig:

- c Denzelven rentmeister [*Jan Quevin*] van dat hij by mondelingen bevele van den regent track in den Hage den XIX^{sten} dach in maerte anno XLII omme zonderlinge sticken den paeys van den Pruysschen heeren ende van Denemerken ende andre zaiken minen genadigen heere aengaende. Ende was uuyt toten XXIX^{sten} dach van derzelve maend incluz; comt XI dage, tot 2 vranken sdaichs als boven [*à 32 groten*], fac. 58 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 16, f. 79-79v.*

594 1443 APRIL 9, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 273. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen als voortzetting van de voorgaande, werden nadrukkelijk de edelen en steden opgeroepen die toen afwezig waren; voor Zeeland waren dat de graaf van Oostervant, de heer van Kruiningen en de oude vrouwe van Veere. Als onderwerpen worden, behalve het zoengeld voor Pruisen, ook genoemd het geld van de executie op Amsterdam en de muntordonnantie.

595 1443 MEI 7, MIDDELBURG

- b Denzelven [*Cornelis die men seit Crichouder, bode*] van dat hij eenen plackaet drouch an die heerscapen van Bewesterscelt, dat zij wesen wouden by den regent tot Middelburch den VII^{sten} dach van meye anno XLIII omme te oversienne ende te vinden die wege hoe men die gelde van den Pruyssen ende anders die da[d]jinge van Coopmanshaven mede betalen zoude; 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 16, f. 81.*

Geseint enen bode met mijns genadichs heeren plackairt brieven van eenre dachvaert die wesen soude in Middelburch den VII^{sten} dach in meyen, ende was dairmede tot allen prochien Beoosterschelt; gegeven den bode voir zijnen loon 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 845, f. 31.*

- c Item des gelike betailt Clais de Vriese, secretarius mijns genadichs heere, die somme van 6 lb. gr. die de voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] by laste ende ordenancy van mijn heere van Oistervant, mijn heere van der Vere, Floris van Borsel ende andere betailt heift uten gelde van den Spaengaerden voir een reyse gedaen by meister Heinric Utenhove ende den voirs. Clais in de stede van Middelburch tot eene dachvaert, aldair dienende opten VII^{sten} dach

van meye anno XLIII omme eenige zaiken aengaende den lande van Zeeland ende onder dandere der voirs. Spaengaerde betalinge; dairom hier by quictancie van den voirs. Clais, hier overgelevert, de voirs. 6 lb. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 48v.*

596 1443 JUNI 27-29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 279. Voor deze dagvaart, gewijd aan de wijze waarop men de gelden voor de zoen van Kopenhagen bijeen zou brengen (de ridderschap wilde een heffing op het bier, de steden een opslag op koren bestemd voor het bakken van brood en op turf gebruikt als brandstof), werden de edelen en steden van Holland opgeroepen en de graaf van Oostervant. Deze werd, met enkele andere hoge edelen, nogmaals op 28 juni opgeroepen. Op 7 juli werden de afwezige edelen en steden van het genomen besluit op de hoogte gesteld; onder hen enkele Zeeuwen:

- e* Upten VII^{en} dach in julio wort gesent Dyrck lieve Neve mit besloten brieve van sRaeds wegen in Zelant an den ridderscepen aldaer als an den grave van Oostervant, die here van Crunynge ende de vrouwe van der Veer, inhoudende alsoe sij up dese leste dachvaert niet geweest en hadden, daertoe dat sij omboden waeren te commen, soe liet men himluden wetselve dat up de dachvaert geordineert ende gesloten was bi den ridderscepe ende enigen steden die up die tijt aldaer waeren, om huer antwoirde daerup over te scrijven ende of sij dat volgen ende consenteren wouden voor hem selven ende hueren ondersaten, dan niet, dats te weten dat sij geven souden 2 gr. van elken vate biers dat gedronken soude wesen in den hueren om mede te betalen die gelde van der zoene gemaect tot Coppenhaven; gegeven denselven bode, want hij van elken brieve bijsonder antwoirde verwachten ende brengen moste, 7 s. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 144, f. 100.*

597 1443 NA JULI 16, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 280. Voor deze dagvaart, gewijd aan het sluiten van een zoen met Bremen, werden, naast de edelen en steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Brouwershaven, Zierikzee, Westenschouwen en Veere.

598 1443 AUGUSTUS 9-12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 282. Voor deze dagvaart, gewijd aan de wijze waarop men de gelden voor de zoen van Kopenhagen bijeen zou brengen, werden, naast de edelen en steden van Holland, ook opgeroepen de graaf van Oostervant, de stad Brielle, de heer van Kruijningen en de (oude) vrouwe van Veere. Voor de steden van Zeeland ging nog een andere oproep uit:

- b* Also die gedeputeerde die ter dachvaert geweest hadden tot Groeningen tegen die van Bremen wederom gecommen waeren in den Hage, up welke dachvaert geraemt waeren zeker punten bi middel dier van Campen, die dadingsluden tusschen beiden geweest hadden, tot eener zoenen dyenende, niet gesloten en mochte worden buyten den steden van Hollant ende Zelant, soe wort gesent den IIII^{en} dach van augusto bi bevelen van mijns genadichs heren rade Reynken Mandemaker mit besloten brieve an der stede van Zierixee, Brouwershaven, Westenschouwen, Middelburch, Vlissingen, ter Veerre, Westcappelen, Zoutelande, Remmerswalen, Goes ende ter Tholen, inhoudende dat sij uut elken steden voirs. II of III van hoiren gerechte souden seynden bi den rade in den Hage ende aldaer te wesen upten IX^{en} dach in augusto daeran naestvolgende, volcomelijc gemachticht up die vors. saken te sluyten etc.; gegeven den bode tot teergelde 11 s. 10 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 144, f. 105v. – Druk (gedeeltelijk): Poelman, Bronnen I-2, p. 493 nr. 1701.*
- c* 9 augustus. – *Burgemeesters, schepenen en raad van Middelburg schrijven aan de stadhouder*

en de raden van Holland geen afgevaardigden naar de dagvaart te kunnen zenden, omdat de oproep daarvoor te laat is ontvangen.

[*Dienstaantekening:*] Antwoirde ende onschult der stede van Middelburg up dat him gescreven was te zenden ter dachvaert den IX^{sten} dach in augusto anno XLIII°.

[*Adres:*] Edelen, voirsichtighen ende wijse heeren, den heere van Lalayng ende van Fressain, overste, ende anders den heeren van den Raede ons ghenadichs heeren ghestelt ten saken sijre ghenaden landen van Hollandt, Zeelant ende Vrieslant, onsen lieven ende gheminden heeren ende elken bijzondere.

Edele, voirsichtighe, wijse heeren. Eene beslotene lettere ons van ons genadichs heeren weggen nu laest ghesonden den IX^{sten} dach van deser jegherwoirdigher maent van augusto te hande ghecome, hebben wij oetmoedelijcke ende waerdelijcke ontfanen ende wel verstaen, mencyoon makende hoe die ghedeputeerde die ter dachvaert tot Grueninghe gheweest sijn tieghens die van Bremen wederomme comen sijn in den Haeghe, opp welke dachvaert gheraemt sijn zeker punte bij middele dien van Campen als dadingluyden tusschen beyden dienende tot eenre zoenen midt meer bescheydenre woirden in derselver sijre ghenaden lettere begrepen der materyen van der zoenen duechdentlijcke achtervolghende; bevelende ons dat wij twee off drye onser medeghesellen uut sijre ghenaden gherechte daer bij u edele, wijse heeren senden souden ghemachticht om uptije selve saecken te sluyten; opp twelke edele, vrome, wijse heeren wij u vrienlijc begheren te wetene, alsoe ons dieselve ons ghenadichs heeren lettere soe laete te handen ghecome es dat wij onse ghedeputeerde daer bij u tot sulken tijden so sijn ghenade ons dat aenscreeft niet wel senden en hebben moghen, ende wij des ons gansselijcke vermoeden ende meenen dat ghij edele, wijse heeren als raide van onsen gheduchtighen prinse ende heere sijre ghenaden landen oirbaer ende proffijft sult aensien ende die voirt keeren ende alle onlusten, schaeden ende lasten voirbij wijsen, soe ghij edele, vrome, wijse heeren sculdich zijt van doene ende tot haer toe vromelijcke ende duechdentlijcke ghedaen hebbet, soe bidden wij u oetmoedelijcke in desen stucken den oirbaer ende tbeste te doene, ende onse onscult in gheenen ondancke te nemene van dat wij daer niet op dese tijt onse ghedeputeerde en hebben moghen senden daer bij u in tijts te sendene, want wij alle weghe onderdanich ende ghevolgich oft Godwillen willen sijn in ende van allen punten die ghij edele, wijse heeren ten oirbaer, nutsippe ende proffijte van den ghemeen landen ende steden helpt voirtstellen, overdraghnen ende sluyten na onsen besten vermoghen als goede ghetrouwe dienres ende ondersaeten dat sculdich sijn van doene. Dat kenne die almoghende God, die u edele, vrome, wijse heeren altijd wel bewaeren wille.

Ghescreven IX daghen in augusto.

Burghemeysters, scepenen ende raet der stede van Middelburch,
bereet tuwer goeder ghelyefden

– *Origineel: NA, Hof van Holland nr. 5, tussen f. 21 en f. 22 (ingebonden brief).* – *Regest: Van Limburg Brouwer, p. 72; Memorialen Rosa VII-X, p. 235 nr. 82.*

d Onder de op deze dagvaart op 12 augustus afgelegde stemverklaringen van de aanwezige edelen en steden, bevinden zich die van Brielle, Zierikzee en Brouwershaven:

Die van den Brielle hebben geseit dat zij altijd restitucie gedaen hebben van den nemingen bij den hoeren geschiet, dairaf dat wederkeringe buerde gedaen te wesen ende of men noch van sulctanige nemingen up himluden bevinden konde, dairaf dat zij geen restitucie gedaen en hadden dat zij dan noch willich ende bereyt waeren wederkeringe ende betalinge dairaf te doen na behoirlicheit van dien ende indien dat alle dandere steden van desen lande insgelijcx gedaen hadden, dat dan geen behoef geweest en wair nu die belastinge van den voirs. gelde te hebben, mer desnietmin wanneer die scepen, luden ende goeden van desen lande up dese tijt om der betalinge wille van den voirs. gelde in Pruyssen becommert

wesende, van dier becominginge ontslagen zijn ende alsoe veer als mijn heere van Lallaing ende dandere van den rade voirn. dan redelic dunct dat zij van den voirs. gelden mit die van desen lande sculdich zijn te betalen, dat zij dan om die zoene ende tractaiten voirn. ymmer te houden gerne dairin doen ende volcomen willen dat bij denselven rade dairaf geordineert ende hemluden overgevonden werden sal.

Die van Zerixee hebben geseit dat zij die voirs. gelden in alsoe veer als hoir deel ende porcie dairaf dragen mach, gerne nemen ende betalen willen van den gemete of van den bier of mit gereden gelde, twelck van dien bij den gemenen ridderscip ende steden van Zeelant overdragen ende gesloten werden sal.

Die van Brouwershaven hebben insgelijcx geseit.

Die van Middelburch hebben hierof verantwoirt gelijc die brieff dat inhoudt bij him an den rade dairaf ende oick van anderen punten gesent, die an dit blat gehecht is¹.

– *Afschr. (gelijkt.): NA, Hof van Holland nr. 5, f. 21v-22. – Druk: Dagvaarten Holland, II, p. 236-237 nr. 282 onder d.*

1 Zie hiervoor onder c.

[599 1443 SEPTEMBER 3, DEN HAAG]

N.B. Het is niet zeker dat het hier een dagvaart betreft, waarop meerdere steden uit Zeeland aanwezig waren.

- c Item drye daghen in zeptembri waeren Symon Janszone van Poppendamme ende Jacop Claeyzone gheschicht te treckene in den Haghe by den regent ende andere heeren van den Raede om met hemlieden te sprekene van den provisoren; by hemlieden te coste ende verteert 3 lb. 4 s. 8 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1443 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 325.*

600 1443 NOVEMBER 4-11, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 284. Voor deze dagvaart, gewijd aan de betaling van de gelden voor de zoen van Kopenhagen (op 25 december e.k. moest een volgende termijn betaald worden), werden, naast de edelen en steden van Holland, ook opgeroepen twee met name genoemde edelen en de steden Brielle en Zierikzee.

601 1443 NOVEMBER 30-DECEMBER 14, ZIERIKZEE-MIDDELBURG

- b Upten XXI^{en} dach in novembri gesent uutter Hage Jan Trant mit besloten brieve van mijns genadichs heren wegen in Zeelant an den II rentmeisters aldaer, diese voort seynden soudent mit hueren boden overal in Zeelant dairse behoorden, inhoudende om een dachvaert te houden tot Zierixie den lesten dach van deser tegenwoirdiger maent up zeker punten roerende die van Pruyssen, den conync van Dennemerken, den bisscop van Londen¹, den hertoge van Holsten, om die gelden te ramen daer men die zoene tot Coppenhaven gemaect mede onderhouden mochte sonder langer vertreck, want die steden van Hollant in des regents ende der rade hande geset hebben dat selve dat sij daerin bevynden konden, dat hem also geliefde; gegeven denselven bode voor VIII dagen die hij uut was 9 s. 4 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 144, f. 118. – Druk: Poelman, Bronnen I-2 p. 494.*

Geseynt enen bode mit mijns genadichs heeren brieven, inhoudende van eenre dachvaert die wesen soude in Ziericzee den lesten dach van novembry roerende van de zaken van Pruyssen, ende was dairmede tot elken heerscappe dairt behoirde; gegeven den bode voir zijn loon 4 s. 2 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 846, f. 30.*

Denzelven Crichouder van vele besloten brieven te draghen over al Bewesterscelt, die quamen van minen ghenadigen heere an die ambochtsheeren ende edele van den lande, inhoudende dat zij tot eener dachvaert commen zouden tot Sierixee den lesten dach van novembry anno XLIII, 14 s. gr. – *Ibidem* nr. 17, f. 92.

- c Item^a betaillt meister Lodewijc van der Eyke, Clais de Vriese ende Willem Bolle van eene reyse die zij deden uten Hage tot Sierixee in de maend van novembry anno XLIII dair die ridderscap ende steden van Zeeland versaemt waren om die betalinge van den zoene van Coopmanhaven te vinden ende te onderhouden, dair zij om uuyt waren also dat bliken mach by hoiren brieve van quictancie VIII dagen, denwelken brief men hier overlevert mit eenen brieve van den regent dair by hij beveelt den voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] hoir reysen te betalen, tot 16 s. gr. sdaechs, fac. 6 lb. 8 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 48v.*

Item noch betaillt meister Jacob Potter, raid mijns genadichs heeren, van VIII dagen dat hij was mitten voirn. meister Lodewijck ende die andere voirs. tot Sierixee omme die reden wil int voirgaende article verclairst, 8 nobel tot 8 s. gr. den nobel, als dat blijkt by ziner quictancie die men hier overlevert, fac. 3 lb. 4 s. gr.^b – *Ibidem.*

Denselven meister Lodewijck [*van der Eycke*] de somme van 16 vrancken over een reyse bij hem gedaen ter ordinancye van den Rade vors., ende is te weten dat hij uutter Hage gereist is den XXIX^{en} dach van octobry^c anno XLIII tot Zierixie om saken wille roerende der zoenen tot Coppenhaven gemaect, ende is vandanen vertogen tot Middelburch, daer die voers. ridderscappen ende goede steden die dachvaert verleit hadden om aldaer een entlijc antwoirde te geven upter vors. sake ende oic die dijckaedsen te oversiene. In welke reyse de vorn. meister Lodewijc uitgeweest is in varen, merren ende wederkeren XVI dage lang – – –; 2 lb. 2 s. 8 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 144, f. 76.*

Op f. 76v wordt dezelfde reis verantwoord voor meester Jacob Potter van der Loo, raad en registermeester, en Klaas de Vriese, secretaris. Deze laatste is op 28 november uit Den Haag vertrokken.

Item zo tooch die vors. rentmeister [*Jan Quevin*] up den lesten dach van novembry anno XLIII van Middelbuerch tot Sierixee tot eener dachvaert aldaer ghehouden, roerende van die zaiken van Prussen ende die gelde die him gebraken by der zoene bedadinght tot Copmanhaven etc., daerom deselve rentmeister dair omboden was te zijne. Ende was uuyt toten VII^{sten} dage van decembry, dat zijn VIII dagen, also dair of blijcken mach by brieven van minen genaden ende die certificacie daerup ghescreven ende gheteykent onder op die marge van derzelven brieve by Willem Bolle, secretarius mijns voers. heeren, die ter zelve dachvaert was. Daerom hier 16 vrancken, fac. ten prise voers. 2 lb. 2 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 17, f. 90v.*

- d Item VI daghen in decembri waeren burghemeysters ende scepenen vergadert om Jan Heynricxzoon, Adriaen Heynricxzoon ende Jan Boudijnszoons bootschap te hoorene, want zij van der dachvaert te Zierixee ghecomen waeren, daer ghespreken hadde gheweest om betalinghe te doene den Oesterlinghe; te coste een stoop Rinsche wijns, facit 7 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1443 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Poelman, Bronnen I-2 p. 495 nr. 1702. Zie verder aldaar voor de afwikkeling te Middelburg.*

a *In de marge hierbij:* Loquatur als hierna.

b *In de marge hierbij:* Loquatur omdat die raide ende secretarisen mijn heere in Zeeland niet meer sculdich zijn te nemen dan half wedden.

c *Aldus hs.*

1 Lund in Zweden. De bisschop had een belangrijke rol gespeeld bij de zoen van Kopenhagen.

602 1444 APRIL 19-23, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 291. Voor deze dagvaart, gewijd aan het geschil met Dieppe, werden vanuit Brugge de steden van Holland en Zeeland opgeroepen.

c Item Hughe Hughens burchmeester verteert oppe de reise dat hi van der stede weggen in den Haghe ghetoge was oppe die dachvaart van der scade, die de luyden van Dieppe ghedaan hadden op onse medepoirters van der Vere, 14 schell. 6 gr. – *Ermerins, Heeren van Veere p. 63-64 (naar de verloren gegane stadsrekening van Veere over 1443).*

d *Volgens de declaratie van de Haarlemse delegatie en het reces van deze dagvaart heeft de Raad van Holland behalve het conflict met Dieppe, waarover op 10 mei een dagvaart in Hesdin zou worden gehouden, ook nog aan de orde gesteld: het verslag van de ambassadeurs die in Engeland zijn geweest, de op 24 juni te Calais te houden dagvaart met Engeland en de betaling van de ambassadeurs; de dagvaart te Kampen op 31 mei te houden met de zes Hanzesteden; een lening aan hertog Filips wegens de aankoop van Luxemburg. Volgens het reces waren van de Zeeuwse steden aanwezig Brielle, Middelburg, Zierikzee en Brouwershaven¹.*

e *Na deze dagvaart reisde een delegatie van de steden namens het gemene land naar Dieppe. In verband hiermee werd enen van Middelburch ook vanwege het gemene land naar Dieppe gezonden (Dagvaarten Holland, II, nr. 292).*

¹ Veere aldaar dus niet genoemd.

603 1444 MEI 13-24, BRUGGE-ABBEVILLE

N.B. De voor 10 mei in Hesdin geplande dagvaart tussen afgevaardigden van Holland en Zeeland enzerzijds en Dieppe anderzijds (zie ook voorgaand nr.), is verplaatst naar Brugge en Abbeville. Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 293.

b Upten XXIII^{en} dach in aprille gesent Reynken Gerijtsz. mit eenen brief van den rade uutter Hage tot Middelburch an Symon Jansz., inhoudende dat him saten soude van der stede wege vorn. te reysen mit mijns heren rade ende ander van den lande upter dachvairt tot Hesdin jegen die van Diepen ter antwoirde; denselven gegeven tot teergelde 7 s. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 145, f. 83v.*

604 1444 MEI 17-20, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 294. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, zeven met name genoemde edelen, de ridderschappen van Schouwen, Walcheren en Zuid-Beveland, en de steden Zierikzee, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen. De dagvaart was gewijd aan het houden van een bijeenkomst met de Engelsen te Calais; een dagvaart te Kampen met de Hanzesteden; het vinden van het geld nodig voor de betaling van de zoen van Kopenhagen; een met Bremen te houden dagvaart; een lening aan hertog Filips voor de aankoop van Luxemburg.

d *Uit het verslag van de dagvaart gehouden op 17 mei, opgemaakt op 23 mei, over het punt van de onkosten van de zoen van Kopenhagen en de lening aan de hertog en hertogin van Bourgondië:*

Item upten voirs. punten van der zoene van Coppijnhaven ende van der leninge etc. hebben die ridderscip van Zeelant verantwoirt, dat zij up dese tijt in cleynen getale ter dachvairt gecomen waeren ende dat veel van die gescreven waeren, niet gecomen en waeren ende oic veel van den ridderscip niet gescreven en waeren ter dachvairt te comen, ende dat zij oude custume hadden, dat nyemant vorder dan voir hemzelven verantwoirden en mochte van des lants wegen in zaken dair gelt an cleefde, ende baden dairom, wanttet hem van node was,

alle gemeenlic om deser punten wil te vergaderen; ende omdat zij oic andere manieren in Zeelant hebben om gelden te betalen van des lants wegen dan men in Hollant doet, dat die heere van Lalaing een dachvairt maken woude in Zeelant ter Goes ende aldair van mijns genadigs heren wegen beschrijven ende comen doen alle die ridderscip ende ambochtsheren, groot ende cleyn, ende oic die steden, ende dat hij aldair woude updoen off doen updoen die voirs. punten ende sonderlinge, dat men ter selver dachvairt clairlic overbrachte ende bewijsde al tgeent dat men van des lants wegen duechdelic sculdich mochte wesen van den tractaten van Coppenhaven, ende dair tegen weder all datter gebuert mochte wesen ende dat den lande sculdich wair, dairtegen te baten te comen; sij hoopten, dat zij hem dairup alzo beraden souden samentlic, dat zij tselve, dat hem dairaff van rechts wegen bueren soude mogen te gelden, dat zij dairtoe sulke wege vinden souden dat dat betaillt zoude worden, ende upter selver dachvairt zouden zij mede verantwoirden up dat punt van der leninge voirs.; ende desgelijcx hebben mede verantwoirt die steden van Middelburch, van Zerixee, van der Goes ende van der Tholen ende oic die van den Briele. Ende hierup is een dachvairt geraemt gehouden te worden ter Goes upten derden dach van junio naistcomende.
 – *Afschr. (gelijkt.): NA, Hof van Holland nr. 6, f. 7-10v. – Druk (o.a.): Dagvaarten Holland, II, p. 257 onder nr. 294d.*

605 1444 JUNI 2-7, 10-15, GOES

Vgl. voorgaand nr.

b Upten XXII^{en} dach in meye voirs. Dirck lieve Neve gesent mit besloten brieve an der stede van Remmerswale ende hadde oic opene plaickairden an alle den ridderscip ende ambochtsheren in Zuytbevelant ende dairomtrent, inhoudende dat zij himluyden voegen souden te wesen den derden dach in der maent van junio dair naistvolgende binnen der stede van der Ghoes, dairup dat enige van den rade mijns genadichs heeren wesen zouden ende die ander steden van Zeelant om aldair dachvaert te houden ende te sluyten up alrehande punten dair den XVII^{en} dach in der maent van meye hier tevoeren lestleden bij den gemeenen ridderscip ende goede steden van Hollant dachvaert up gehouden hadde geweest, roerende van die van Diepen, van Bremen, van der zoenen tot Coppenhaven gemaect ende meer andere leistunge zaken mijnen genadigen heere ende zijne landen van Hollant ende van Zeelant grotelic angaende; denselven bode gegeven 10 s. 6 d. groot.

Upten selven dach ende om derselver zaken wille Jan Trant gesent oic in Zeelant mit besloten brieve an der steden van Westcappel ende van Vlissingen ende voirt open brieve an den gemeenen ridderscip ende ambochtsheren in Scouwen ende in Walcheren; gegeven denzelven tot zijnen teergelde 8 s. 2 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 145, f. 90-90v.*

Heinrijc van der Goes, secretaris mijns genadichs heren, die bi den here van den Rade mijns voirs. heren, gestelt ten saken der landen van Hollant ende van Zelant, gesent wort uutter Hage omtrent II^{en} dach in junio XIII^C XLIII in Zelant an den steden aldaer in heymeliken boitscepen angaende die eere ende oorboir van minen vors. genadigen here ende sinen landen vorn. te verstaen om een reyse te doen up die van Bremen, up welke reyse men hulpe ende bijstandt hebben moeste van den Zeeusschen steden, souden die Hollantsche steden in die reyse willen treden, om welke boitscap wille de vorn. Heinrijc uut is geweest onder varen, merren ende keeren VI dagen langk, dairvoor dat him bi den vors. rade geordineert is sdages te hebben, also hij haestelijc reysen ende scepinge ende wagheneen alleen huyeren moste, 2 s. 6 d. gr. Comt dat hem van den vors. VI dagen betaelt is, als blijkt bi der ceertiffacyen van den vors. rade, hier overgegeven, belopen 15 s. groot. – *Ibidem f. 63.*

c Meister Jacob Potter, raet, ende mit him Claes de Vriese, secretaris mijns genadichs heren, tsamen die somme van 47 s. gr. over een reyse bij hemluyden gedaen ter ordinancye van den

here van Lalaing, oeverste, ende den anderen rade vors. omtrent den X^{en} dach in junio XIII^C XLIIII uutter Hage binnen der stede van der Goes om aldaer antwoirde te ontfangen van den ridderscepen ende goede steden in Zelant, die up die tijt aldaer vergadert waren, van tguent dat hem upter lester dachvaert in den Hage daer tevooren upgedaen hadde geweest angaende minen genadigen here ende sinen lande van Hollant, Zelant ende Vrieslant. Up welke reyse de vors. personen uitgeweest sijn in varen, merren ende keeren VI dagen langk, dairvooren dat die vorn. meister Jacob geordineert is bi den rade vors. te hebben elcx dages 2 vrancken ende die vors. Claes 2 s. 6 d., comt dat hem van den vors. VI dagen betaelt is, als blijkt bi der certificacye van den vorn. rade, die men hier overlevert mit hoirrer quittancye, de vors. somme van 47 s. groot. – *Ibidem* f. 62v.

- 606 1444 JUNI 22-JULI 10, BRUSSEL-GENT
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 299. Voor deze dagvaart, gehouden ter bespreking van zonderlinge grote punten mijnen voirs. heere ende zijnen gemeenen lande grotelic angaende, werden een aantal met name genoemde voorn. edelen uit Holland en Zeeland opgeroepen (uit Zeeland Frank van Borsele en de heer van Kruiningen). Volgens de declaratie van de Goudse gedeputeerde waren ook de steden van beyde partijen (nl. Holland en Zeeland?) aanwezig. Vermoedelijk was het belangrijke onderwerp van deze dagvaart een lening aan hertog Filips, die op 26 juni werd verstrekt.
- 607 1444 NA JULI 10, CALAIS
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 300. Van de delegatie van Holland en Zeeland naar deze dagvaart, belegd om de handelsgeschillen tussen Engeland en de graafschappen te bespreken, maakte Hendrik van Borsele, heer van Veere, deel uit, althans volgens de verleende volmacht.
- 608 1444 JULI 13- , KAMPEN-ZWOLLE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 302. Voor deze dagvaart, belegd om de geschillen met de Hanzesteden en Bremen te bespreken, werden naast de Hollandse steden ook Brielle, Zierikzee en Brouwershaven opgeroepen.
- 609 1444 JULI 16-20, ZIERIKZEE
b Geseynt enen bode mit mijns genadichs heeren beslotenen brieven tot elke heerscappe Beoosterscelt dair die brieven aen gescreven waren, inhoudende van eenre dachvaert die wesen soude te Zierixen den XVI^{sten} dach in julio, alst blijkt bij denselven brieve aen den rentmeester geseynt, denwelken hier overgelevert. Gegeven den bode voir zijn loon 4 s. 2 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 846, f. 30.*
 Denselven [*Cornelis Crichouder, bode*] van vele besloten brieven commende van minen genadigen heere te dragen over al Bewester ende Boisterscelt an die edele van den lande, inhoudende dat zij tot eener dachvaert commen zouden tot Sierixen den XVII^{sten} dach in julio anno XLIIII, 16 s. gr. – *Ibidem* nr. 17, f. 92.
- c* Floris van Kijfhoeck ende Gerijt Potter, raden mijns genadichs heren, die somme van 2 lb. 13 s. 4 d. groot over een reyse bij himluyden gedaen ter ordinancye van den here van Lalaing, oeverste, ende andere die rade mijns vors. heren, gestelt ten saken der landen van Hollant ende van Zelant, den XVI^{en} dach in julio anno XLIIII uutter Hage tot Zierixen bi den prelaten, ridderscepen ende steden van Zelant, aldaer vergadert wesende, om himluyden

up te doen vier punten, te weten van der leenyng die men mijnen genadigen here doen soude, van der bede denselven minen here te consenteren in sijne absencyen, van der zoene tot Copenhaven te achtervolgen ende raet te vinden van den gelde dat men hebben moeste tot dachvaerden in Engelant geschiet ende van der dachvaert die men tot Calays houden soude etc. Up welke reyse die vorn. Floris ende Gerijt uitgeweest zijn in varen, merren ende keeren V dagen langk, daer hemluyden bi den vors. rade voor geordineert is sdages te hebben elken man van him 2 vrancken, comt samen 20 vrancken, geliken dat blijkt bi der certificacyen hemluyden daerup gegeven bi den vors. rade, dewelke men hier overlevert mit quijttancy van den vorn. Floris van Kijfhoek ende Gerijt Potter, tot 32 gr. elken vranck, valent 2 lb. 13 s. 4 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 145, f. 64.*

Heinrijc van der Goes, secretaris mijns genadichs heren, die bij ordinancye van den vors. here van Lalaing, oeverste, ende den rade vors. gereist is upten tijt vorn. [16 juli] mit Floris van Kijfhoek ende Gerijt Potter vors. utter Hage tot Zierixee upter vors. dachvaert om mit hemluyden tbeste tot mijns genadichs heren behoef te hulpen voortsetten. Ende was uut oic V dagen tot 2 s. 6 d. gr. elkes dages, also hij als andre secretarissen te hebben plegen, comt ten prise voirs. 12 s. 6 d. gr. – *Ibidem f. 64v.*

Item denselven [*Hendrik van der Goes, secretaris van het Hof*] noch van eenre reyse die hij gedaen hadde desen selven saken roerende eer dat hij ter vorn. dachvaert gesent wort, mit brieve van gelove an sommigen ridderscepen in heymelichheden om die te informeren dat sij ter dachvaert, die wesen soude den XVII^{en} dach in julio vors., die begeerte mijns genadichs heeren in den punten int naeste article hiervoren geroert navolgen wouden ende hoir stemmen dairtoe gheven. Up welke reyse die vorn. Heynrijc die uut was IIII dagen, sdages als vors., f. 10 s. gr.; comt samen dat men him hiervooren betaelt heeft, als blijkt bi der certificacye van den rade vors., die men hier overlevert mit quijttancye van denselven Heinrijc, 22 s. 6 d. gr. – *Ibidem f. 64v.*

Item zo tooch die vorn. rentmeister [*Jan Quevin*] noch tot eener dachvaert ghehouden tot Sierixee op den XVI^{sten} dach van julio anno XLIII, daer hij mit besloten brieve van minen genadigen heere ontboden was te zijne omme te helpen tracteren mit die van Holland ende Zeeland van zeker leenninge die dezelve mijn ghenadige heere an him dede begheeren om te vervallen eenige lasten, te vollen verclaerst in den voers. brief. In welke reyse de vorn. rentmeister uuyt was vijff gheheel daghen. Daerom hier bi den voers. brieve, hier overghelevert ende ghecertificiert by Heinric van der Goes, secretarius, die ter voers. dachvaert was, tot 2 vranken sdaechs als boven, fac. 26 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 17, f. 90v.*

- d* Reynken Gerijtsz., bode, die den VII^{en} dach in der vors. maent van julio gesent wort bi den here van Lalaing, gouverneur, ende den anderen heren van den Rade utter Hage mit brieve an minen genadigen here, up die tijt in Vlaenderen wesende, roerende van alrehande punten ende artielen die men behoefde upter dachvaert die laitste tot Zierixee gehouden was up tpunt van der bede die mijn genadige here begerende was. Gegeven denselven also hij XIII dagen hierom uut was 15 s. 2 d. groot. – *Ibidem f. 100-100v.*

¹ Een dagvaart gehouden te Zierikzee vóór 7 juli is verder niet bekend. Mogelijk betreft het in deze tekst een verschrijving voor 17 juli.

- 610 1444 [AUGUSTUS 8, AMIENS] SEPTEMBER 2-3, LILLE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nrs. 304 en 306. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de geschillen met Dieppe, werden op 26 juli opgeroepen, om op 8 augustus in Amiens te zijn, Brielle, Zierikzee, Middelburg, Goes en de Hollandse steden. Omdat deze tijd te kort werd

geacht, gingen op 24 augustus nieuwe oproepingsbrieven uit, onder meer naar de genoemde Zeeuwse steden, om op 2 september bij hertog Filips te zijn.

- c Item upten dach voirscreven [3 september] was Symon Janszone van Poppendamme by ontbieden van onsen ghenadigen heere ghesicht te treckene te Rysele ende voirt daer men die dachvert houden soude jegens die van Diepen, roerende van scade die zy Hollant en Zeelant ghedaen hadden; by hem te coste ende verteert 2 lb. 16 s. 8 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1444 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Sneller-Unger, Bronnen, p. 88 nr. 170; *Dagvaarten Holland, II*, p. 267 onder nr. 306c.

611 1444 OKTOBER 7-NOVEMBER 13, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 310. Voor deze dagvaart, bijengeroepen door hertogin Isabella, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland ontboden de abt van Middelburg, de ridderschappen van Zuid-Beveland, Walcheren en Schouwen (waarvan zestien met name genoemd), en de steden Goes, Reimerswaal, Tholen, Middelburg, Zierikzee, Westkapelle, Vlissingen, Brielle, Goedereede en Brouwershaven. De onderwerpen blijken het best uit de hierna vermelde dienstreizen.

- c Den vorn. rentmeester [*Jan Quevin*] die mit brieven van miner genadiger vrouwe ontboden was ende trac by hoir in den Hage up den VIII^{sten} dach van septembry^a anno XLIII om mitten gemeynen ridderscap ende goeden steden der landen van Holland, Zeeland ende Vriesland te helpen termineren ende sluyten up die resten van den beden, van der niewer bede, van der dachvaert lest ghehouden tot Calaiz, van der appointemente gemaect tot Coppenhaven ende anders. In welke reyse de vorn. rentmeester uuyt was zijdent den VII^{sten} dach van octobry voers. dat hij van Middelburch tooch toten den VII^{sten} dach in novembry daerna volghende dat hij uutten Hage trac ende twee daghen omme thuyt te trecken, maken XXXIII daghen, fac. tot 2 vrancken ten prise voers. sdaechs 9 lb. 1 s. 4 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 17, f. 91*.

Den^b voirs. rentmeester [*Laurens Speernagel*] bij bevelen van mijns genadichs heeren Raet mit hoiren brieven, gegeven den lesten dach van september, omme te wesen in den Hage tot eenre dachvaert die wesen soude den VIII^{sten} dach van october. Ende was uut vaerende, besongerende ende wederomme thuyt kerende XXXVII dage, alst blijkt bij der certificacien ende brieve, hier overgelevert, geteikent van den secretarius Jan Rose die men Magister heet, wairaf gecort zijn VII dagen ende gerekent in de rekeninge van de Spaengerden, soe blijft XXX dage tot 2 vrancken sdages, 32 gr. voir elke vranke, fac. 8 lb. gr. – *Ibidem nr. 847, f. 10v^c*.

a *Lees*: octobry.

b *Deze post is geheel doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend*: Royé pour ce qu'il n'est point acoustumé de passer voiaiges faiz en assemblees qui se font pour le fait du commun pays.

c *Deze post komt ook voor in de volgende rekening, nr. 848, over 1445 en is daar met dezelfde marginale aantekening geroyeerd.*

612 1444 DECEMBER 28, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 320. Uit Hollandse bronnen zijn geen gegevens over deze dagvaart bekend.

- b Upten XVIII^{en} dach in der vors. maent [*december*] gesent Boudin de bode mit open ende besloten brieve van mijnre genadiger vrouwen an den gemeenen steden ende ridderscepen in Zeelant, inhoudende dat die vors. ridderscepen selve ende die steden hoir gedeputeerde commen ende seynden soudent bij mijnre vorn. vrouwen in den Hage den XXVIII^{en} dach in der vors. maent om te sluyten die rekenyngge gedaen bi den here van Lalaing van des lants

wegen, also die ridderscepen ende goede steden van Hollant die niet sluyten en wouden buyten hemluyden; gegeven den bode, want hij reysde in Scouwen, Noortbevelant ende Walcheren, daer hij om uut was XII dagen lang overmitz des vorsts willen, 14 s. groot.

Upten selven dach ende om der saken wille vorn. gesent Wisse Gerijtsz. oic mit gelike brieve an alle den steden ende ridderscepen in Zuytbevelant, int lant van der Tholen ende van Duvelant; gegeven den bode tot teergelde 9 s. 4 d. groot. – *NA, Rek. Rek. nr. 145, f. 131.*

Den vorn. Crichouder [*bode*] van eenen plackaet van mijne ghenadiche vrouwe te dragen over al Bewesterscelt, inhoudende dat die ridderscepen, steden ende ambochtsheeren in den Hage quamen den XXVIII^{sten} dach van decembry omme die rekeninge van den Spaengerden te horen ende sien sluten, 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 17, f. 92v.*

Geseynt enen bode mit mijnre genadiger vrouwen plackairt brieven, inhoudende dat alle heerscappen ende leenmannen in den Hage comen souden omme die rekeninge te helpen sluyten van den Spaengerden ende oic van den heere van Lalaing etc., ende was dairmede overal dairt behoirde; gegeven den bode voir zijn loon 5 s. gr. – *Ibidem nr. 847, f. 9v.*

- c Item^a track [*Hannotin van Scillebeke, klerk van Jan Quevin*] zijdent van Middelbouch in den Hage omme te verstante toten slote van der rekeninge van den 6 gr. van den Spaengerden, dair of een dachvaert diende op den XXVIII^{sten} dach van decembry, ter welker dachvaert de vorn. rentmeester [*Jan Quevin*] zelve niet wesen en mocht. Ende aldus was de voers. Hannotin daerom uuyt varende, meerende ende kerende X daghen – –¹. – *Ibidem nr. 17, f. 9I-9IV. Een vergelijkbare post komt voor in ZA, Rekenkamer I B-O nr. 20, f. 49v.*

a *De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: Royé pour ce que ces voyages sont fais pour le fait des Espaignolz qui doivent estre presenté sur le pays.*

1 Zie voor het vervolg volgend nr.

613 1445 JANUARI 8, ZIERIKZEE

- b Upten XXX^{en} dach van decembry gesent Wisse Gerijtsz. overal in Zelant mit open ende besloten mijnre vrouwen¹ brieve sprekende an den prelaten, baenridzen, riddersen, sciltknechten, leenmannen, steden ende officieren, inhoudende also een general dachvaert geraemt wort te houden tot Zierixee, dat wesen soude den VIII^{en} dach in januario naestcommende, roerende up t'punt van der bede ende anders, daer mijn vors. genadige vrouwe alsdan die rade gemachticht van huerer genaden wegen seynden sall om de antworde daerof huer bi te brengen; gegeven denselven bode tot teergelde 15 s. 2 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 145, f. 133v.*

Denzelven [*Cornelis Crichouder, bode*] van eenen anderen plackaet van minre genadiger vrouwe te dragen over al Bewesterscelt, inhoudende dat alle heerscepen van Bewesterscelt voirs. comen zoude tot eene dachvaert t'Sierixee den VIII^{sten} dach in januario anno XLIIII omme aldaer raid te hebben up die nieu bede, 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 17, f. 92v.*

Geseynt enen bode mit mijnre genadiger vrouwen plackairt brieve, inhoudende van eenre dachvaert die wesen soude te Ziericzee den VIII^{sten} dach in januario, ende was dairmede tot allen prochien Beoosterscelt; gegeven den bode voir zijn loon 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 847, f. 9.*

- c Gerijt Potter van der Loo, raidt, ende Claes de Vriese, secretaris mijns genadichs heren, die somme van 2 lb. 16 s. gr. over een reyse bij himluyden gedaen ten bevele van mijnre genadiger vrouwen, up die tijt in Hollant wesende, ende is te weten dat zij omtrent den anderen dach in januario XIII^C XLIIII na den loip sHoofs gereist zijn uutter Hage tot

Zierixee, dair up die tijt die ridderscepen ende goede steden uut Zelant vergadert waren om aldaer te sluyten van der nyer bede van VI jaeren die mijn vors. here aldair hebben soude, ende om dairof derselver mijnre vrouwen een antwoirde te brengen, up welke reyse sij uut waeren in varen, merren ende keren VII dagen lang ---. – NA, *Rek. Rek. nr. 146, f. 90.*

– – –² Ende^a noch corts daernaer dede [*Hannotin van Scillebeke, klerk van Jan Quevin*] een ander reyse van Middelburch tot Sierixee ommemat in den Hage geraemt was dat men de voirs. rekeninge³ tot Sierixee wel soude moghen sluyten mitten ridderscap, edele ende steden van Zeelandt, die daer versaemt waren opten VIII^{sten} dach van januario; daer de voirs. Hannotin om uuyt was III dagen. – – –. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 17, f. 91v. Een vergelijkbare post komt voor in Ibidem nr. 20, f. 49v.*

a *De gehele tekst is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: Royé pour ce que ces voyages sont fais pour le fait des comptes des Espaignolz qui doivent estre presenté sur le pays.*

1 Isabella van Portugal, echtgenote van hertog Filips de Goede, verbleef in december 1444 en januari 1445 in Den Haag.

2 Zie voor het voorafgaande voorgaand nr.

3 Rekening van de gelden verschuldigd aan de Spanjaarden vanwege de voor hen gunstige sententie.

614 1445 JANUARI 9-15, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 323. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bezegeling van de zoen van Kopenhagen en aan de betaling van het zoengeld waarvoor een afgezant van de hofmeester van Pruisen en Danzig in Den Haag was gekomen, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Brouwershaven, Zierikzee, Middelburg en de heer van Veere. Het antwoord voor de afgezant is op 15 januari vastgesteld in aanwezigheid van onder meer de gedeputeerden van genoemde Zeeuwse steden en van Veere.

615 1445 JANUARI 14, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 324. Naar deze dagvaart werden behalve edelen en steden uit Holland, ook de heer van Kruiningen en de vrouwe van Veere ontboden om aan te tonen waarom zij meenden dat hun onderdanen vrijgesteld zouden zijn van de nieuwe zesjarige bede¹.

1 Volgens de uitspraak die hertog Filips op 1 december 1445 deed in deze kwestie in een zitting van het Hof van Holland, waren hierbij betrokken de graaf van Oostervant vanwege Voorne, de heer van Kruiningen vanwege Heenvliet, deel van Voorne, en de vrouwe van Veere c.s. vanwege Abbenbroek (zie *Dagvaarten Holland, II, nr. 346*).

616 1445 FEBRUARI 4-CA. MAART 20, BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 326. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen door hertog Filips, werden naast de edelen van Holland, uit Zeeland ontboden zeven met name genoemde edelen en de steden Middelburg en Zierikzee. Volgens de reisdeclaratie van de omvangrijke Goudse delegatie waren ook de Hollandse steden aanwezig. De dagvaart was gewijd aan de onenigheden die zich in de graafschappen voordeden.

c Denselven [*Jan Quevin*] omme eene reyse – – –. Ende noch zident zo is dieselve rentmeister gecommen van Middelborch te Bruessel tot eenre dachvaert, die daer ghehouden was mit die van Holland ende van Zeeland, omme minen voirs. heere ende raide te onderwisen de saike aengaende der bede ende der nieuwer kuere ende oic andere saiken zijne heerlicheid

aenroerende, ende mede omme te vervolghen dat die wet van Middelborch bedwongen worde te wijsen de leste vier groten van den gemete van der bede die doe liep in Zeeland, die zij gheweygert hadden ende niet wijsen wilden. Up welke reyse die voirs. rentmeister uut was zeventhien dagen, eyndende den VIII^{sten} dach van maerte anno voirs. ---. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 59v.*

617 1445 MEI (6) 29-JUNI 7, (DEN HAAG) LEIDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 334. Op 28 april werden Brielle, Brouwershaven, Zierikzee, Middelburg, Vlissingen, Westkapelle, de edelen en ridderschappen van Walcheren, Schouwen en omgeving, Tholen, Reimerswaal, Goes en de ridderschappen van Zuid-Beveland en omgeving, alsmede de edelen en steden van Holland opgeroepen om op 7 mei in Den Haag te komen om te sluyten up alrehande punten grootlijc mijnen genadigen here ende sinen lande angaende, als van der zoene tot Coppenhaven, van die van Bremen, den Engelsschen ende die van Diepen. Deze dagvaart werd bij brieven van 2 mei uitgesteld tot 31 mei. Uiteindelijk vond de dagvaart op die datum niet in Den Haag, maar in Leiden plaats. Op deze dagvaart besloot men tot een bezending aan hertog Filips.

De hierna opgenomen tekst betreffende de reis van Jan Quevin op 6 mei kan gebaseerd zijn op een foutieve datering. Er is immers geen verantwoording van de reis van Quevin naar de dagvaart van 31 mei bekend. Toch is niet uit te sluiten dat er op 6 mei een bijeenkomst is geweest. Ook Haarlemse gedeputeerden trokken namelijk op 5 mei naar Den Haag.

- b Geseint enen bode mit mijns genadichs heeren plackairt brieve aen den heere van Haemstede ende Florijs van Haemstede, inhoudende dat alsulke dachvairt als geordineert was in den Hage den VII^{sten} dach van meye, dat die verlenget was tot op den XXIX^{sten} dach van meye; gegeven den bode voir zijn loon 2 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 847, f. 10.*

Denselven Crichouder [*bode*] van eenen plackaet te dragen over al Bewesterscelt, commende van minen heere den president ende raide mijns genedichs heeren in den Hage, bi denwelken men wederboot eene dachvaert die gheleit was in den Hage, ende wart die verleynt toten XXIX^{sten} dach in meye anno XLV voirs., 14 s. gr. – *Ibidem nr. 18, f. 62v.*

- c Den voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] van eenre reyse gedaen in den Hage bi den president ende anders den raide aldair upten VI^{sten} dach van meye voirs. bi ombieden van minen voirs. heere, omme mitten steden van Hollant ende van Zeelant midgaders den raide te overdragen ende te sluyten van vele diverse punten in denselven brieff begrepen, dair dieselve rentmeister omme uut was lettende ende kerende zeven dagen, als dat bliken mach bij den voirs. brieve die men hier overlevert. Maken de voirs. VII dage tot twee vrancken sdaegs de somme van 37 s. 4 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 60.*

Den voirs. rentmeister [*Laurens Speernagel*] bij bevelen mijns genadichs heeren rade mit hoiren brieven, gegeven den IIII^{den} dach van meye, omme te wesen in den Hage ter dachvairt die wesen soude den XXIX^{sten} dach van meye, ende was uut varende, besongerende ende wederomme kerende X dage, alst blijkt bij der certificacien ende brieve, hier overgegeven, geteykent van den secretarius Claes de Vriese, tot 2 vranken sdages ten prijse voirs.¹, fac. 2 lb. 13 s. 4 d.^a – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 847, f. 10v.*

- e *Van het relaas van het verhandelde ter dagvaart te Leiden door de ridderschappen en steden van Holland, Zeeland en West-Friesland met de commissarissen die vanwege hertog Filips daartoe waren gezonden, om ordinancie ende wegen te helpen vynden, dat die comanscap, die zeer veraftert is, opgeheven mochte worden ende horen loop crygen, en van de instructie voor hen die vanwege genoemde gewesten naar de hertog zullen worden gezonden tot het beramen van maatregelen tegen de dieven en zeerovers, die de ingezetenen dagelijks beschadigen, waren afschriften opgenomen in het Register ‘Bijzonderheden meest de stad*

concenterende, nr. 2, tot 1940 berustend op het GA Middelburg. – Druk (fragment): Smit, *Bronnen Engeland, I-2, p. 840-841 nr. 1298; Dagvaarten Holland, II, nr. 334. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nrs. 227 resp. 226.*

a *Deze post is geheel doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: Royé pour ce qu'il n'est point acoustumé de passer voiaiges faiz en assemblees qui se font pour le fait du commun pays. Deze gehele post komt ook voor in de volgende rekening, nr. 848, over 1445, en is daar met dezelfde marginale aantekening geroyeerd.*

1 32 groten.

618 1445 CA. JUNI 26, ZIERIKZEE

c Denselven rentmeister [*Jan Quevin*] van eenre andere reyse die hij dede bi ordonnantie ende bevele van den president ende raide van Hollant uten Hage tot Sierixzee op eene dachvaert bi den grave van Oestervant, den heere van der Vere ende Floris van Borssele, die aldair vergadert waren bij bevele mijns genedichs heeren uptie handelinge van den bede van Zeelant, die mijn voirs. heere meynde te doen heyschen tot Yersekeroyt bi minen heere van Chariolois zinen zone, omme van den voirs. heren huer goedenken ende andwoorde wederomme in den Hage te brengen bi den president ende raide voirs., die deselve rentmeister vant tot Leyden; in andwoorden bringende, dat die bede in dier wijs geen voortganc hebben zoude ende al tevergeefs ware dat mijn voirs. heere van Chariolois^a dairom int land quame, dewelke president ende raide zenden terstont den voirs. rentmeister mit dien andwoorde (eerst tot Bruessel bij minen voirs. heere van Chariolois^a ende voort bi mijns heeren gereden in zine stede van Namen, in diewelke reyse die rentmeister uut was varende, lettende ende keerende tot Middelbeurch van den XXVI^{sten} dage van junio anno XLV toten XIII^{sten} dage van julio dairnaer volgende, beyde incluz), also dat bliken mach bi certificacien van den voirs. president onder thantteykinge van meester Jan Rose, die men hier overlevert. Comt de voirs. reyse XVIII dage, tot tween vrancken sdaegs ten prijse voirs., fac. 4 lb. 16 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 60v.*

A Walleran de Wauldringhem, chevaucheur de ladicte escuirie, pour le XXIe jour dudit mois de juing et de la ville de Brouxelles porter lettres closes de par mondit seigneur a la Haye en Hollande aux president et gens de Conseil audit lieu et aussi a aucuns nobles du pays de Zeellande touchant l'ayde que mondit seigneur veult faire demander en ses pays de Zeellande, et pour attendre et rapporter responce desdits du Conseil la somme de 56 s. – *ADN Lille, B 1982, f. 110.*

e A Jacot van der Linde, chevaucheur de l'escuirie de mondit seigneur, pour le Vme jour dudit mois de juillet mil III^c XLV avoir apporté lettres closes de la ville de Brouxelles au gouverneur des finances estant lors a Namur, par lesquelles monseigneur de Charrolois mandoit ledit gouverneur aler incontinent devers lui pour l'accompagner ou voiage qu'il devoit faire en Zeellande pour le fait de l'ayde, la somme de 24 s. – *Ibidem f. 113v.*

a *Aldus hs.*

619 1445 JULI 29-30, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 336. Voor deze dagvaart, gewijd aan het probleem om Amsterdam weer tot gehoorzaamheid aan de vorst te brengen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen achttien met name genoemde edelen en de steden Brielle, Brouwershaven, Zierikzee, Goes, Reimerswaal, Tholen, Middelburg en Vlissingen.

620 1445 AUGUSTUS 2-5, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 337. Voor deze dagvaart, gewijd aan het uitreden van de schepen voor de haringvangst en de kwestie met Bremen, werden, naast de kustdorpen en zeededen van Holland, uit Zeeland opgeroepen de heer van Veere en de steden Vlissingen, Goedereede, Brielle, Westkapelle en Reimerswaal.

621 1445 AUGUSTUS 24-SEPTEMBER 9, REIMERSWAAL-BERGEN OP ZOOM

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 340. Voor deze dagvaart zijn uit Hollandse bronnen alleen de oproepen van enkele vooraanstaande Hollandse edelen, de rekenmeester Van der Eycke en de vier hoofdsteden van Holland gebleken. Het onderwerp voor hen was veel meer het conflict met Amsterdam, dat zowel te Reimerswaal als te Bergen op Zoom met hertog Filips werd besproken.

b Den voirs. Jan Pieterssone [*bode*] van eenen mijns genedichs heren plackaet te dragen over al Bewesterscelt in Zeelant, inhoudende dat dieselve mijn genedige heere wesen zoude tot Remerswale den XXIII^{sten} dach in oust anno XLV omme die nieu bede aldair te heysschen, bevelende alle den leenmannen van Zeelant alsdan dair te wesen; 14 s. gr.¹ – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 63v.*

e *Opschrift van een ontvangstrubriek uit de rekening van Jan Quevin, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde:*

*Ander ontfang van den eersten tien groten van den gemete al steen schietende, die mijnen genadegen heere verschenen tsinte Jansdage decollatio [29 augustus] XIII^C vive ende viertich ende him geconsenteert ende gegeven waren tot Reymerswale den XXV^{sten} dach in ougste anno XLV voirs., zes jair lang geduerende, daer die ambochtsheeren huer vry of behouden – – – – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 10.**

*Also mijn genadege heere eene bede in Holland ende in Zeeland geconsenteert was bij den gemeynen ridderscap, goeden steden ende gemeynen ondersaten zes jair lanc gedurende, bedragende tsamen tsestichduysent Philippus scilden tsjaers, tot dertich grote elken scilt, dair of die 20.000 commen jairlicx up Zeeland te gelden, omme diewelke te betalen men geschoten heeft jairlicx thien groten up elck gemet lands gelegen bin den voirs. lande van Zeeland, die voirs. zes jair lanc gedurende, behouden den heerscepen huer vrye; ende want die voirs. thien groten sjaers meer belopen sullen dan die bede van 20.000 scilden voirs., zo hebben die ridderscip ende goeden steden voirs. aen mijnen voirs. heere versocht ende gebeden dat zijne genade gelieven ende consenteren wille dairuut jairlicx te hebben mijnre genadeger vrouwen zijne gesellinnen duysent der scilden voirs., mijnen heere die grave van Stampes vierhondert der voirs. scilden, mijnen heere den canselier vierhondert der scilden voirs., mijnen heere van Croy vierhondert der scilden voirs. ende Pieter Bladelin dit Leestmaker driehondert der voirs. scilden sjaers, also dat claerlic blijken mach bij mijns genadichs heeren brieve daerup gemaect ende gegeven tot Bergen opten Zoom IX dagen in septembry MIII^C XLV – – – (*volgt de verantwoording van deze uitgaven, ook van 300 schilden voor mr. Philips van Nanterre, raad en meester van de rekesten*). – *Ibidem f. 54v.**

Deze uitgaven, uitgezonderd die voor Nanterre, worden ook in de volgende rekeningen verantwoord.

*29 oktober 1445. – Jan Quevin, raad en rentmeester Bewesterschelde, erkent van Nicolas Rolin, ridder, heer van Anthoine, kanselier van de hertog van Bourgondië, ontvangen te hebben een authentiek afschrift van de open brief waarmee de hertog aan de kanselier jaarlijks uit de bede van 10 groten van elk gemet 400 klinkaarts toestaat, belooft die som in twee termijnen per jaar te zullen betalen en verklaart de beide eerste termijnen al betaald te hebben. – Origineel (met het zegel van de rentmeester in rood was): *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 19. – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 217, nr. 34.**

- 1 Volgens Fruin, *Rekeningen*, p. 429, is de bede op op 25 augustus toegewezen, en op dezelfde dag bij vonnis van leenmannen bevestigd.

622 1445 SEPTEMBER 24-OKTOBER 1, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II*, nr. 343. Op deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van de herziene rekening van Willem van Lalaing, gewezen stadhouder, waren aanwezig enkele leden van de ridderschap van Holland, enkele steden van Holland en Middelburg.

623 1445 OKTOBER 14- 1, MIDDELBURG

b Denselven [*mr. Pieter Willebordsz. de bode*] van eenen anderen plackaet van den voirs. rentmeister [*Jan Quevin*] te dragen overal in Zuudbevelant omme vele mijns genedichs heeren mannen, him bevelende dat zij terstond commen zouden in Middelbeurch omme minen genedigen heere te helpen zijn recht van der vierscare voorderen, 7 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 64.*

e A Anthoine d'Ardre, chevaucheur de ladictie escuirye, pour ledit jour et dudit lieu [26 oktober, Middelburg] porter lettres closes de par mondit seigneur le duc aux president et gens de Conseil a la Haye en Hollande, ausquelz mondit seigneur mande visiter ses registres audit lieu et lui escripre ce qu'ilz auriens trouvé touchant l'escoutetterye de sa vicostaire de Zeellande dont question est par devant mondit seigneur, ensamble leurs advis et avoir rapporté rponce le somme de 4 lb. – *ADN Lille, B 1982, f. 129v.*

- 1 De globale datering van de onderhavige rekeningpost is tweede helft oktober. De vierschaar vond vanaf 14 oktober plaats (Kesteloo, *Stadsrekeningen Middelburg* p. 273).

624 1445 TUSSEN NOVEMBER 9 EN 14¹, REIMERSWAAL

b Meester Pieter de bode voirs. [*Willebordsz.*] van eenen plackaet te dragen overal an die leenmannen van Zeelant, inhoudende ende hemluden bevelende dat zij terstont commen zouden bi minen voirs. heere tot Remerswale voirs. omme aldair te sluyten zeikere saiken aengaende den Inghelschen etc., 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 63v.*

Geseynt enen bode mit mijns genadichs heeren plackairt brieven, inhoudende dat die heerscappen comen souden te Remmerswale omme te tracteren van den Ingelschen, ende was dairmede overal dairt behoirde; gegeven den bode voir zijn loon 5 s. gr. – *Ibidem nr. 848, f. 6.*

e Item Claes van Ruven in den Haegh reyst doe mijn ghenadyghe heer in den Haegh comen was van die dachvaert van Remmerzwel; gheven 5 Rinsch gulden, f. 6 lb. 6 s. 8 d. – *GA Haarlem, Tresoriersrekening 1445, f. 22v.*

- 1 Op 8 en 9 november was hertog Filips in Zierikzee (Vander Linden, *Itinéraires* p. 237; 8: Nelis, *Sceau* p. 28 nrs. 340), op 14 november wordt zijn aankomst in Den Haag vermeld (GA Haarlem, *tresoriersrek.* 1445, f. 37).

625 1445 TUSSEN NOVEMBER 9 EN 14¹, GOES

b Denselven [*mr. Pieter Willebordsz. de bode*] van een mijns genedichs heeren plackaet te dragen over al Bewesterscelt, inhoudende dat mijn genedige heere wesen zouden binnen zijne stede van der Goes, ende binnen den derden dage dairnaer recht besitten, 14 s. gr. Denselven van eenen plackaet van den rentmeister [*Jan Quevin*] te dragen over al

Bewesterscelt, inhoudende dat mijn genedige heere die dachvaart van ter Goes te wesen verlijnt hadde VI dagen, 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 18, f. 64.*

I Zie noot I bij voorgaand nr.

626 1445 NOVEMBER 11-BEGIN DECEMBER, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 345. Voor deze dagvaart, gewijd aan het afhoren van de rekening van Willem van Lalaing, werden de Hollandse edelen en steden opgeroepen. Volgens de reisdeclaratie van de Goudse delegatie waren ook de edelen en steden van Zeeland aanwezig.

- e *1 december, Hof in Den Haag. – Hertog Filips belooft de steden Middelburg, Zierikzee, Goes, Reimerswaal en Tholen, die 3000 saluten aan hem geleend hebben van de 9000 saluten die de steden van Holland, Zeeland en West-Friesland hem hebben toegezegd om de compositie met de Engelsen te kunnen betalen, dit geld te zullen verhalen op Amsterdam. Mocht Amsterdam voor het Hof van Holland in het gelijk worden gesteld, dan zegt de hertog toe dat voor de aflossing van de lening een omslag per gemet geheven zal mogen worden. Tot de zetting van de omslag committeert hij de abt van Middelburg, de graaf van Oostervant en Floris van Borsele. – Orig.: GA Schouwen-Duiveland, Stadsarchief Zierikzee, charter oud nr. 137. – Regest: Dagvaarten Holland, II, p. 314 onder nr. 345e.*

*18 februari 1446. – Een ongeveer overeenkomstige akte voor Brielle en Goedereede, die 500 saluten aan hertog Filips hebben geleend; als Amsterdam niet hoeft te betalen, worden de 500 saluten gezet op het gemene land van Voorne of zullen ze op een wijze worden terugbetaald, die de graaf van Oostervant en Brielle nader zullen vaststellen. – Orig.: GA Brielle. – Druk: door De Jager, in *De Navorscher* 28 (1878), p. 270-271 nr. XXVIII. – Regest: Dagvaarten Holland, II, p. 323 onder nr. 350e.*

627 1446 JANUARI 18, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 348. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen rond de rekening van Willem van Lalaing en de betaling van een waardin in Utrecht, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen vijftien met name genoemde edelen, de tollenaar van Geervliet¹ en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Goes, Tholen en Reimerswaal.

I Jacob Pot.

628 1446 MAART 13-19, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 352. Voor deze dagvaart, gewijd aan de problemen rond de rekening van Willem van Lalaing, de betaling van een waardin in Utrecht en de betaling van de schadevergoeding aan de Engelsen, werden, naast de edelen van Holland, uit Zeeland opgeroepen zestien met name genoemde edelen en de steden Tholen en Goes. De verantwoording van de bodelonon lijkt incompleet; volgens de resideclaratie van de Goudse gedeputeerden waren ook de steden van Holland aanwezig. Waarschijnlijk zullen ook de andere, niet genoemde steden van Zeeland zijn opgeroepen.

629 1446 APRIL 21, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 353. Voor deze dagvaart, gewijd aan een voorbespreking van een komende dagvaart te Harderwijk¹ met afgevaardigden van Bremen, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Middelburg en Zierikzee.

1 Onder de afgevaardigden naar deze dagvaart, begonnen op 26 april (*Dagvaarten Holland*, II, nr. 354), bevonden zich geen Zeeuwen.

630 1446 MEI 11, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 355. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van de eerder genoemde dagvaart te Harderwijk, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Goedereede, Zierikzee en Brouwershaven. Op 28 mei werd Brielle ontboden haar gedeputeerden op 31 mei naar Den Haag te zenden voor overleg over de instructie voor hertog Filips inzake de kwestie met Bremen.

631 1446 MEI 11, MIDDELBURG

b Upten II^{en} dach in meye gesent Boudin Florisz. mit mijns genadichs heren besloten brieven aen den grave van Oostervant, Adriaen van Lodijck, Jan Heynricxz. van Wissenkercke, den here van der Vere, Floris van Borsselen, Jacob van Cattendijck, Adriaen ende Jacob van Borsselen, Michiel Symoen Duitsz., den abt van Middelborch, Adriaen van Nyeuwerve, Willem van Oosteynde, Floris van Haemstede, Jan, Jacob, Lievin ende Wolfaert van Cats, meister Gillis van Wissenkerke, Aernt van Haemstede, Jan Ruychroc ende Adriaen van Haemstede, inhoudende dat sij wesen soude tot Middelborch den XI^{en} dach derselver maent van meye bi den raide mijns genadichs heren, die alsdan dair wesen soude om te sluyten ende te duersien die kueren die mijn voors. genadigen here doe hij lest in Zeelant was himluyden geconsenteerd hadde, om him alsdan die overdracht ende dat dair bi den voors. heren gesloten waere over te scrijven etc.; gegeven den bode voir VIII dage die hij uut was, 9 s. 4 d. gr.

Upten selven dach gesent Colin Melyon mit geliken brieven aen den here van Crunynge, Adriaen van Crunynge, Jan van Botland, Zweder van Crunynge, Philips ende Jan van Remmerswalen, Bollant Pietersz., Frederic ende Jan van Rensse, Wolfaert, Jan ende Raisse van der Maelsteden, Jan ende Lodewijc van Bloys, Wolfaert ende Willem van Stapel, Jacob van Abeel ende Symoen Bruelis roerende derselver saiken etc.; gegeven den bode voir VIII dagen die hij uut was, 9 s. 4 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 147, f. III-IIIv.*

632 1446 MEI 13, MAASTRICHT

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 356. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg met afgevaardigden van Gelre over wederzijds geleden schade, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Zierikzee, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen.

633 1446 MEI 24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 357. Voor deze dagvaart, gewijd aan het nemen van een besluit inzake de betaling van de zoen met Bremen en de betaling aan de koning van Denemarken, werden, naast enkele steden en de kustdorpen van Holland, uit Zeeland opgeroepen Middelburg, Kortgene, Zoutelande, Vlissingen, Veere, Goes, Reimerswaal en Tholen.

634 1446 JUNI 24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 360. Voor deze dagvaart, gewijd aan de rekening van Willem van Lalaing en de betaling van een waardin in Utrecht, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 21 met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Tholen, Goes en Reimerswaal.

635 1446 JULI 11, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 363. Voor deze dagvaart, gewijd aan de zoen met Bremen, werden, naast de steden en kustdorpen van Holland en de dorpen van Waterland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Zierikzee, Westkapelle, Brouwershaven, Middelburg, Veere, Vlissingen, Westenschouwen, Tholen, Goes, Reimerswaal, Zoutelande en Kortgene.

636 1446 JULI 18-28, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 364. Voor deze dagvaart, gewijd aan de rekening van Willem van Lalaing en de betaling van een waardin in Utrecht, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen achttien met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal en Tholen.

637 1446 JULI 30-31, MIDDELBURG

b Upten^a VIII^{sten} dach in julio anno XLVI gesent Pieter [*Willebordsz.*] den bode voers. mit mijns genadichs heren plackaet over al Bewesterscelt an den edelen ende ambochtsheren, inhoudende dat zij zamentlic up huere leenen wesen zouden tot Middelburch upten XXX^{en} dach van derzelve maent omme die nyeu kuere te sluyten ende minen genadigen here over te leveren; him gegeven 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 22, f. 48v.*

Denzelven Pieter [den] bode ende eenen anderen mit him gesonden mit mijns voirs. genadichs heren plackaet ende besloten brieven, gegeven XXV dagen in julio anno XLVI, alomme an den ridderscep, edelen, ambochtsheren ende zomige van den steden Bewesterscelt, inhoudende dat zij alle ende elcx bizonder wesen zouden tot Middelburch bij den president ende raiden van Hollant des zonnedaechs doe eerstcommende [*31 juli*] omme te helpen overdragen ende sluyten van der makinge van den kuere etc.^b, van den gelde dat den Engelschen gebrac an den lande, van der zoene van Bremen mit meer ander punten etc.; himluyden tsamen gegeven 14 s. gr. ende Johannes, des voers. rentmeisters [*Jan van Wissenkerke*] clerck, die omme de voers. brieven te verbeyden twee dagen in den Haghe bleef bij bevele van den raide tsdaechs 2 s. gr. Fac. tsamen 18 s. gr. – *Ibidem f. 48v.*

Geseint enen bode mit mijns genadichs heeren plackert brieven, gegeven den XXV^{en} dach in julio XIII^{en} XLVI, hier overgegeven, inhoudende van eenre dachvaert die wesen soude in Middelburch roerende van den Ingelschen ende die van Bremen, ende was daermede over all Beoosterscelt; gegeven den bode voir sijn loon 6 s. 8 d. gr.

Geseint enen bode mit mijns genadichs heeren brieven, gegeven XXIX dagen in julio anno voirs., hier overgegeven, aen die van Westenschouwen, inhoudende dat een yegelic comen soude ende aenbrengen in geschrifte den scade die sij hadden geleden tot Danswijck etc. Gegeven den bode voir sijn loon 2 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 855, f. 37.*

e Item VIII dagen in augusto [*1446*] waeren burghemeysters ende scepenen vergadert omme te spreken metten bailliu ende den goeden lieden van Vlissingen van den Bremers gelde; te coste te maelvezeien ende anders 4 gr. 2 Ing.

Item XIX dagen in augusto was Heyn Goriszoon gesent te Reymerzwale, ter Goes ende te Corkene omme die bezegeltheit van hemlieden te hebbene van der taxce, die zij geset waeren te gevene tot der zoene van Bremen; by hem te coste ende verteert 4 s. gr.

Item XX dagen in augusto waeren burghemeysters ende scepenen vergadert omme te spreken met die van der Vere, van Westcappel ende van Vlissingen, dair dese stede voren segelen soude van der zoene van Bremen; te coste te maelvezeien ende anders 6 gr. 6 mit.

Item upten selven dach na der noenen waeren burghemeysters ende scepenen vergadert omme die brieven te helpen oirdineren, die die van der Vere, van Vlissingen, van

Westcappellen der stede bezegelen souden van der loftochte, die dese stede voir hemlieden gedaen hadden den Bremers; te coste, te wine ende anders 4 gr. 19 miten.

Item XXII dagen in augusto waeren burghemeysters ende scepenen vergadert omme den brief te bezegelen, die die van Bremen hebben souden; te coste 2 gr. 2 miten.

Item XXIII dagen in augusto waeren Pieter Pieterszoon die burghemeyster, Jacob Clayszoon ende Jan Boudijnszoon gesecht te treckene ter dachvaert in den Hage met eenen brieve, bezegelt met deser stede zegel, roerende van den gelde dat die van Bremen hebben souden; bij hemlieden te coste ende verteert 8 lb. 19 s. gr.

Item upten selven dach was Heyn Goriszoon gesent te Ziericzee omme te vernemene van den goeden lieden aldair van der besegeling, die zij die van Bremen doen souden; hem gegeven te teergelde 3 s. gr.

Item XXVIII dagen in augusto was Heyn Goriszoon gesent ter Goes omme een ander bezegeltheit te hebbene van him van die van Bremen; bij hem verteert 14 gr.

Item XIII dagen in septembrij waeren burghemeysters ende scepenen vergadert omme die van Reymerzwail een copie te sendene, hoe zij dese stede bezegeltheit doen soude van die van Bremen; te coste te maelvezeien ende anders 3 gr. 19 miten.

Item betaelt bij Pier Doenszoon XXVII dagen in october Diric Boudijnszoon, secretarius ons genadichs heeren ende raed in den Hage, tot den costen die de presedent, die heer van Yselstein, meester Heynric uutten Hove, meester Jacob Potter ende meer andere heeren ende secretarizen van den Rade in den Hage gedaen hebben omme die zoene te helpen tracteren ende maken van die van Bremen ende desen landen, tsamen in eenre somme 11 lb. gr.

Item XI dagen in novembrij waeren burghemeysters ende scepenen vergadert, want die burghemeyster van der Vere alhier gecomen was omme betalinge te doene tot der zoene van Bremen; te coste te wine, te biere ende anders 5 gr. 8 miten.

– *Alle voorgaande posten zijn ontleend aan de Kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1446 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Poelman, Bronnen I-2 nr. 1838. – Vermeld (enkele posten): Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 316.*

De betaling van de gelden van de zoen van Bremen kwam in 1450 en 1451 nog ter sprake in de rekeningen van Middelburg:

Item VI dagen in januario [1450] was Heyn Gorisz. ghesant ter Vere om der Bremers ghelt; te coste 5 gr.

Item X dagen in januario was Pieter Mertiinsz. ghesent toot Ouwe Vlissingen an den scout ende toot Nyewe Vlissingen an den goeden luden aldair omme ghelt van den Bremers; hem gegeven 6 gr.

Item VI dagen in februario waeren Clais Jansz. van Wissenkerke ende Cornelis Back ghesicht te Deventur om aldair te betaellene van de laetste paymente van den zoene van Breme; hemlieden toot teergelde 4 lb. ende 9 gr.¹

Item XI dagen in februario was alhier een bode van Deventur omme der Bremers ghelt; hem gegeven 12 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1450): Poelman, Bronnen I-2 p. 735 nr. 1998.*

1450 februari 11. – Kwitantie wegens de ontvangst van gedeputeerden van Middelburg ten behoeve van Bremen van 1110 Rijngulden als laatste termijn van hetgeen de stad schuldig is vanwege de zoen met Bremen. – Regest: De Stoppelaar, Inventaris, p. 66 nr. 262; Poelman, Bronnen I-2 nr. 1971.

Item XIII dage in merte [1451] waren Jacob Claiszoen die burghmeister, Cornelis Janszoen, Doen Jacobszoen ende Cornelis Jacobszoen als quartiermeister ghesicht te treckene ter dachvert in den Haghe omme der stede verantwoerde van den Bremmers ghelde ende van die van Coelbergen² ende anders; hen gegeven te teergelde, dat sij verteerden, tsamen 5 lb. 4 s. gr., ende waren uut VIII dagen.

Item XX dage in merte was Symon Piers gesent ter Vere an den goeden lieden aldair omme hen te seggene dat zij betaelinge doen zouden van den Bremers gelde dat zij der stede noch tachter waren; bij hem te coste 6 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1451): HUB, VIII, p. 88 nr. 114 ad 2 en 3.*

- a *De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: Duerslegen bij gebreke van behoerlicken behoene.*
 b van der makinge ... etc. *is door een andere hand toegevoegd.*
 1 Deze post is ook gedrukt door 's Gravezande, *Stadsrekeningen*, p. 123.
 2 In de oorlog tussen Holland (Amsterdam) en de Hanze hadden kooplieden van Kolberg, in Pommeren, schade geleden die zij vergoed wilden hebben. Zie *Dagvaarten Holland*, II, nr. 460.

[638 1446 SEPTEMBER 8-1447 JANUARI, BRUGGE]

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 370. Aan de betaling van de onkosten van de afgevaardigden die namens Holland en Zeeland te Brugge overlegden met de gezanten van Pruisen, droeg ook Middelburg bij:

- c Item upten XXVII^{sten} dach van september senden meester Gillis van Wissenkerke ende Gheerart Potter, die gescicht waeren van tsgemeens lants wege te Brugge te treckene ter dachvaert jegens die van Pruisen, roerende van scaden die dese landen ende haer landen die een den anderen gedaen hadden, eenen brief, dat dese stede getacxeert was te betalene tot haer costen, die zij deden, 3 nobelen; hemlieden betaelt voir elken nobel 8 s. gr., facit 24 s. g.
 Item XXIX dagen in septembrij waeren quartiermeesters vergadert omme gelt te passen, dat die gedeputeerde van Hollant hebbe souden die ter dachvaert te Brugge togen jegens die van Pruisen; te coste te biere ende te broode 1 gr. 21 mit. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1446 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Poelman, Bronnen I-2 nr. 1838.*

639 1446 NOVEMBER 13, MIDDELBURG

- b Eenen bode gesonden mit mijns genadichs heeren plackaet, gegeven drie dagen in novembri anno XLVI, gaende an allen mijns genadichs heren leenmannen binnen Walcheren, himluyden dairmede bevelende dat zij des dincxendages over achte dagen dairnair [13 november] wesen zouden in Middelborch bij den burchgrave [*Adriaan van Borsele*] ende rentmeister [*Jan van Wissenkerke*] omme zonderlinge zaeken die zij himluyden van mijns genadichs heren wege voers. te kennen geven zouden etc.¹; him hieroff gegeven 4 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 22, f. 49v.*

- 1 Op 10 november d.a.v. werd een open plakkaat Walcheren rondgezonden 'roerende dat die ambochtsheren den rentmeister geen leveringhe doen en zouden van mijns heeren schoite mit presbiteren ende gebeneficierde personen' (ibidem f. 49v-50).

640 1446 DECEMBER 15, GENT

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 376. Aan deze bijeenkomst, gewijd aan een verbod op de invoer van Engels laken, namen gedeputeerden van de Vier Leden van Vlaanderen en van de steden van Brabant, Holland en Zeeland deel. De oproep ging van hertog Filips uit. Behalve de hoofdsteden van Holland werden ook opgeroepen:

- b A Jehanin Coq, chevaucheur de ladicte escuirye, pour ledit jour et dudit lieu [21 november, Leuven] porter lettres closes de par mondit seigneur aux bourgmaistres, eschevins et conseil des villes de Middelbourg et de Zierixee, pour le fait de la draperie d'Angleterre, affin qu'ilz envoient leurs depputez devers mondit seigneur a Gand au XV^{Me} jour de decembre

prouchain venant, auquel jour mondit seigneur mande aussi ceulx de ses pays de Hollande et autres de pardeca, la somme de 4 lb. 16 s. – *ADN, B 1991, f. 123v.*

- c Den 15 december 1446 ging iemand van stadswegen naar Gent, om te spreken van de Engelsche lakens, die men uit Holland en Zeeland verbieden wilde. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1446 (verloren gegaan in 1940).* – Druk: Kesteloo, *Stadsrekeningen Middelburg* p. 230.

641 1447 JANUARI 4-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 379. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van de naar Pruisen en Denemarken gezonden ambassadeur, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen elf met name genoemde edelen, Jan Hendriksz., rentmeester van Bewesterschelde, de steden Middelburg, Goes, Tholen en Reimerswaal en de burens van Brouwershaven, Westkapelle en Westenschouwen.

642 1447 FEBRUARI 28-MAART 9, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 386. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en steden uit Holland, uit Zeeland opgeroepen vijf met name genoemde edelen, de abt van Middelburg en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg en andere. De bijeenkomst was gewijd aan het door ambassadeurs uit Pruisen en Lijffland overgebrachte antwoord betreffende de zoen van Kopenhagen en aan de bijeenkomst in Brugge gewijd aan de wederzijds geleden schade door Holland/Zeeland en Pruisen (zie nr. 638).

643 1447 MAART 22, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 388. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen veertien met name genoemde edelen en de steden Reimerswaal, Goes en Tholen, alsoe de vors. heren ende steden ter lester dachvaert hier voorn niet commen en waeren ende ongesloten bleeff van den gelden om mede te betalen de zoenen van Pruyssen ende Lieflant ende andere saken mijnen genadigen here ende sijnen lande groitlijc angaende.

644 1447 APRIL 12, ZIERIKZEE

- b Upten II^{en} dach in aprill gesent Clais de bode mit open plackaitten an den rentmeesters van Booster ende Bewesterschelt in Zelant, sprekende an allen den prelaten, riddersen, knapen ende officiers mijns vors. genadichs heren overall in sijnen lande van Hollant^a, om bij himlyuden een general dachvaert te houden tot Zierixee den lesten dach van Paesschen naestcommende [12 april] roerende zeker punten in der lester dachvaert in den Hage gehouden¹, him alsdan mede gegeven, dair zij huer bescreven antwoirde off seynden moeten den raide mijns vors. genadichs heren bij eenen van huer alre wegen gemachticht; gegeven den bode voor VII dagen die hij uut was, 8 s. 2 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 148, f. 108v.*

Denselven Pieter [*de bode*] van enen mijns genedichs heren openen plackaet, gegeven den eersten dach in april XIIIIC XLVII², te dragen over all Bewesterschelt, daermede men dach beteykende allen prelaten, baenridsen, riddersen, knapen ende den gemenen eedelen, heerscepen van Zeelant upten laetsten heyligen Paesschdach doe naestvolgende te sine binnen de stede van Ziericxee om aldair te spreken van sekere gebreken die die van Hollant den lande van Zeelant eysschende waeren gelijk denselven plackaet dat te vollen verclaerst; him gegeven 14 s. grote. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 23, f. 58.*

Geseynt enen bode mit mijns genadichs heeren plackert brieven, inhoudende van eenre dachvaert die wesen soude bynnen der stede van Zierixee upten lesten heiligen dach van Paesschen, ende was daermede over all Beoosterscelt; gegeven den bode voir sijn loon 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 855, f. 38^b*.

a *Lees wel:* Zeelant.

b *De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend:* Duerslagen omdattet sculdich is genomen te zijn ten costen van den lande.

1 Zie voorgaand nr.

2 Hier is geen Paasstijl gebruikt.

645 1447 MEI 24, DEN HAAG

N.B. Mogelijk is dit een oproep voor de dagvaart die van 26-28 mei te Den Haag plaatsvond, waar volgens de Hollandse bronnen de Hollandse steden bijeen waren voor overleg over de zoen van Kopenhagen, de komende dagvaart te Keulen en de keizerlijke acht (Dagvaarten Holland, II, nr. 393).

b Upten XVII^{en} dach in meye gesent Wisse de bode mit besloten brieve an den steden van den Briele, Zierixee, Middelburch, Tholen, Goes ende Remmerswalen, roerende dat sij wesen souden in den Hage voor den presedent ende raide des wonensdages navolgende [24 mei] up een dachvart die men houden soude etc.; gegeven den bode voor VI dagen die hij uut was, 7 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 148, f. III.*

e *Zie voor de op 13 juli geplande dagvaart te Keulen met de afgevaardigden van Pruisen de gegevens bij Poelman, Bronnen I-2 nrs. 1856, 1864, 1866-1878 en 1880 en Dagvaarten Holland, II, nr. 398. De bijeenkomst mislukte omdat de gedeputeerden namens Holland-Zeeland niet verschenen.*

646 1447 JUNI 1, GOES

b Upten XX^{en} dach in meye gesent Clais de Rode mit open ende besloten brieve aen den rentmeister van Bewesterscelt ende Boosterscelt in Zelant om een general dachvaert te houden den eersten dach in junio achtervolgende ter Goes, roerende de schaden die de Hollanderen ende Zeelanderen up malcanderen hebben etc.; gegeven den bode voor VI dagen die hij uut was 7 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 148, f. III.*

Geseynt enen bode mit mijns genadichs heeren plackert brieven, inhoudende van eenre dachvaert die wesen soude bynnen der stede van der Goes toeroerende van den beclachten die tlant van Hollant gedaen hadde upt lant van Zeelant; gegeven den bode voir sijn loon 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 855, f. 38va.*

a *De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend:* Duerslagen omdattet sculdich is genomen te wesen ten coste van den lande.

647 1447 JUNI 23-24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 396. Op deze dagvaart waren de steden van Holland en Zeeland bijeen. Gesproken werd over de betaling van de ambassades naar Bremen (voor de Rijksacht) en Kopenhagen.

De ambassade naar Kopenhagen namens Holland en Zeeland vond in het laatste kwartaal van 1447 plaats (Dagvaarten Holland, II, nr. 406).

- 648 1447 AUGUSTUS 1-2, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 401. Voor deze dagvaart, waarvan het onderwerp niet bekend is (zonderlinge saicken van mijns genaichs heren wegen), werden de besloten kloosters van Holland en Zeeland opgeroepen. Uit dit graafschap gold de oproep deken en kapittel van Geervliet, Brielle, Sint-Maartensdijk, Oostvoorne, Tholen, Reimerswaal, Zierikzee, de prior van de regulieren in Walcheren en (deken en kapittel of abt) in Middelburg. Ook de stad Middelburg was vertegenwoordigd:
 Item upton eersten dach van augusto waeren Wolfaert Gilliszone, die burgermeyster, ende Jan Boudinszone gescickt te treckene ter dachvaert in den Hage omme der stede te verandwoirden jegens den canonicken roerende van den 6 gr. van den vate; by hemlieden te coste 4 lb. 2½ gr. – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II, p. 332.*¹
- 1 Volgens Unger, alsvoren noot 4, reisden ook op 8 september gedeputeerden van Middelburg in verband met dit onderwerp naar Den Haag.
- 649 1447 OKTOBER 24-30, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 407. Voor deze dagvaart, gewijd aan de beslaglegging die de Engelsens deden op goederen van Hollanders en Zeeuwen, werden de steden van Holland en Zeeland opgeroepen.
- 650 1447 DECEMBER 8-13, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 409. Voor deze dagvaart, gewijd aan een nieuwe munt, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Zierikzee, Reimerswaal, Goes en Tholen.
- 651 1448 JANUARI 25-31, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 412. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van de ambassadeurs die onder leiding van mr. Adolf van der Marck naar Denemarken waren geweest, aan de wens van de Pruisen een dagvaart met Holland en Zeeland te houden en aan de Rijksacht, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Zierikzee, Brouwershaven, Goes, Tholen, Reimerswaal, Middelburg en Vlissingen. Volgens het op 28 januari uitgebrachte verslag waren onder meer Pieter Jacobsz. vanwege Zierikzee en Willem Paedze vanwege Brielle naar Denemarken geweest.
- 652 1448 FEBRUARI 7-10, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 413. Voor deze dagvaart werden de steden van Holland en Zierikzee en Middelburg opgeroepen. Volgens de oproep was de bijeenkomst gewijd aan de muntordonnantie; volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie aan de betaling van de koning van Denemarken en de graaf van Oldenburg, een dagvaart met Pruisen en een komende dagvaart in Lille met hertog Filips.
- 653 1448 MAART 6, GOES
 c Item VI dage in maerte waeren Jacob Claysz., die burghermeyster, Jan Boudijnsz. ende Cornelis Jansz. gescickt te treckene ter dachvaert ter Goes, want die steden van Zeelant aldair vergadert waeren omme te spreken van den Ingelsce lakene, die verboden waeren; bij hemlieden te coste ende verteert tsamen 15 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1448 (verloren gegaan in 1940), f. 25. – Druk: Smit, Bronnen Engeland I-2 p. 862 nr. 1336.*

654 1448 MAART 27, GOES

- c Maart 27 worden Jacob Claesz., burgemeester, Jan Boudensz., Willem Gillisz. en Geraert Boudensz. naar een dagvaart te Goes gezonden, om te spreken over het Engelse laken. – *Vermelding door Smit, Bronnen I-2 p. 862 nr. 1336 nt. 2 naar Kwartiermeestersrekening Middelburg 1448 (verloren gegaan in 1940), f. 25v.*

655 1448 APRIL 28-MEI 9, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 416. Voor deze dagvaart, gewijd aan de ongehoorzaamheid van Amsterdam (weigering bij te dragen aan de gelden nodig voor de vergoeding van de schade van de Engelsen), de Rijksacht en de gelden voor de leistung in de herberg te Utrecht, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 22 met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Veere, Reimerswaal, Tholen en Goes. Bij de op 9 mei door de afgevaardigden van Amsterdam afgelegde verklaring waren onder meer aanwezig Frank van Borsele, graaf van Oostervant, Adriaan en Jacob van Borsele en de gedeputeerden van Reimerswaal an Goes.

656 1448 JUNI 7-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 418. Voor deze dagvaart, gewijd aan een overleg met Pruisen, werden de steden van Holland opgeroepen en Brielle, Zierikzee, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen. Middelburg is vermoedelijk niet aanwezig geweest; op 8 juni ging er een bode naar die stad met bericht van tghuent dat mijn vors. genadigen here begeerende was gedaan te hebben in Pruyssen mitten hofmeister des Duytschens oirden aldair ende van der geleyde dat hij begeerende was aen mijnen genadigen heere. Op 20 juni werden Middelburg en Zierikzee verzocht hun geldelijk aandeel te betalen voor de ambassade naar de hofmeester.

657 1448 JUNI 16- , CALAIS

- a Van 23 tot 25 mei vond in Den Haag een dagvaart plaats die onder meer diende ter voorbereiding van de komende dagvaart te Calais (Dagvaarten Holland, II, nr. 417).
- b Item XV dage in junio waeren burghemeysters ende scepenen vergadert, omme te ordineren wyer trecken soude ter dachvairt tot Calays; te coste 6½ gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1448 (verloren gegaan in 1940), f. 18v. – Druk: Smit, Bronnen Engeland I-2 p. 862 nr. 1336.*
- c Item XVI dage in junio was meester Heynric van der Mye, der stede secretarijs, gescicht te treckene ter dachvaert te Calays, want dair een dachvart was tusschen den Ingelscen ende desen lande; bij hem te coste ende verteert van dat dese stede hem betaelt heeft 3 lb. 6 s. 8 gr. – *Ibidem f. 27v. – Druk: alsvoren.*

658 1448 JULI 9-16, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 420. Voor deze dagvaart, gewijd aan de ongehoorzaamheid van Amsterdam, werden door de nieuwe stadhouder Jan van Lannoy en andere gecommiteerden van hertog Filips de edelen en steden van Holland, twaalf met name genoemde edelen uit Zeeland en de steden Brielle, Goes, Reimerswaal, Zierikzee, Middelburg en Tholen opgeroepen.

- 659 1448 SEPTEMBER 6-10, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 422. Voor deze dagvaart, gewijd aan het antwoord dat de naar Pruisen afgezonden ambassadeur mee terugbracht, werden de steden van Holland opgeroepen en Brielle, Zierikzee, Middelburg, Tholen, Goes en Reimerswaal. Brielle weigerde de oproepbrief te ontvangen omdat het vond dat het onder de eigen heer Frank van Borsele ressorteerde.¹ Op 24 augustus waren onder meer Brielle en Zierikzee al geïnformeerd over het antwoord, het geleide dat de hofmeester van Pruisen verstrekte voor de Hollanders en Zeeuwen en het pondgeld dat hertog Filips wilde heffen om de Pruisen te kunnen betalen. Op 9 september namen de aanwezigen het besluit twee raadsheren naar Pruisen af te zenden; onder die aanwezigen afgevaardigden van Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en Goes (Dagvaarten Holland, II, p. 379 onder nr. 425e).
- 1 Op 12 september schreef de Raad Frank van Borsele aan dat hij druk op Brielle moest uitoefenen zodat de stad voortaan geen brieven meer zou weigeren (*Dagvaarten Holland, II, p. 378 onder nr. 425b*).
- 660 1448 NOVEMBER 4-10, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 431. Voor deze dagvaart, gewijd aan de ongehoorzaamheid van Amsterdam, de schadevergoeding voor de Engelsen en het overleg met Pruisen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen vijftien met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Goes en Tholen.
- 661 1448 NOVEMBER 15, GOES
 c Item XV dage in november waeren Gheert Boudenz., die burghemeyster, ende Pieter Pietersz. gescickt te treckene ter dachvaart ter Goes, want die steden van Zeelant aldair vergadert waeren omme te ramen wyer ter dachvaart van tslands wege te Calays jegens den Ingelscen varen soude; bij hemlieden te coste ende verteert 14 s. 9 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1448 (verloren gegaan in 1940), f. 29. – Druk: Smit, Bronnen Engeland I-2 p. 862 nr. 1336.*
- 662 1448 DECEMBER 16- , CALAIS
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 432. Naar deze dagvaart, gewijd aan de schade die de Engelsen en de Hollanders/Zeeuwen elkaar hadden aangedaan, vaardigde Holland twee raadsheren af. Hun onkosten werden betaald door de Hollandse steden. Middelburg en Zierikzee reisden zelf af:
- c Item XVI dage in decembri was Cornelis Melisz. gescickt te treckene met Ole Hugenz. van Ziericze ter dachvaart te Calays van tslands wege, omme aldair te tracteren van der scade, die de Ingelsce den landen van Zeelant gedaen hadde; bij hem te coste, te wagenhuere, sciphuere ende anders 35 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1448 (verloren gegaan in 1940), f. 29v. – Druk: Smit, Bronnen Engeland I-2 p. 862 nr. 1336. – Vermeld: Kesteloo, Stadsrekeningen Middelburg p. 315.*
- 663 1449 MEI 27-29, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 443. Voor deze dagvaart, gewijd aan de resultaten van te Bremen gehouden overleg met de hofmeester van Pruisen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen twee met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg en Goes. Op 7 december 1448 kwamen afgevaardigden namens Holland en Zeeland met die van de

hoogmeester van de Duitse Orde namens Pruisen en Lijfland te Bremen overeen, dat partijen een beslissing in hun geschillen zouden uitstellen tot 25 december 1454. De hoogmeester bevestigde de overeenkomst op 22 mei 1449, hertog Filips op 15 augustus (Poelman, Bronnen Oostzeehandel I-2 nrs. 1937, 1951, 1960).

664 1449 MEI, [MIDDELBURG?]

b Ommedat in de maent van meye anno XLIX laetstleden zekere tijdingen quamen dat die Engelschen alle die scepen die uuyt Hollant ende Zeelant in de Baye ende in Brouage¹ geweist hadden, hadden genomen, dair groote murmeracie int lant van Zeelant omme was, want het was een zeggen dat sij groote vergaderinge van luyden van wapen maecten ende nyement en wiste wair sij henen wilden, zoedat daeromme bij rade van minen here van der Vere die voirs. rentmeister [*Pieter Annoque*] maecte een vergaderinge van den heerscepen ende steden van Walcheren om raet ende advis dairop te hebben ende gebuerder last hoe men dien wederstaen zoude, twelke sij deden. Gegeven den bode die dairom uuyt liep 4 s. 6 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 26, f. 61.*

Zie ook volgend nr.

¹ Respectievelijk de Golf van Biscaye en Brouage, ten zuiden van La Rochelle. De Hollanders en Zeeuwen haalden daarvandaan vooral zout en rode wijn.

665 1449 JUNI (CA. 22), GOES

b Ter welker dachvaert¹ oic geraemt was dat, omdattet naeckede sinte Jacobsdach [25 juli] dat de harinman ter zee vaeren zoude, ende die Engelschen dagelijcx den ondersaten van desen lande bescadichden, dat men eene generale dachvaert houden zoude binnen der stede van de[r] Goes mit allen den gemeenen ridderscepen ende steden van Zeelant omme voirsienicheit ende raet dairup te hebben, want coste dat mochte die scepen moesten in de zee, dairom die voirn. rentmeister [*Pieter Annoque*] liet lopen sinen openen plackaet over all Bewesterscelt an allen baenritsen, riddersen, knapen, ambochtsheren ende goeden steden, begerende an himluyden van mijns voers. genadichs heren wege dat sij ter voers. dachvaert commen zouden, alst blijkt bij den voers. plackaet die men hier overlevert. Den boede die se drouch gegeven 14 s. groten.

Ende ommedat ter voirn. dachvaert in Middelborch gesloten wart dat men ter voers. dachvaert, die men ter Goes houden zoude, het nut ende oirboir waere dat de steden van Ziericxee, Briele, Goedereede ende die van Brauwershaven ombieden souden omme eendrachtelic te sluyten mit den gemeenen lande tguent dat oirboir waere ende dienen soude voir tgemene lant, zoe sandt die voers. rentmeister Adriaen sinen bode mit vier brieven gaende an die voers. van Ziericxee, Briele, Goereede ende Brauwershavene, himluyden beteykenende tgoent dat vors. is ende versoekende van mijns genadichs heren wege dat sij ter voers. dachvaert commen zouden, twelke sij deden. Gegeven den voers. Adriaen voir vijff dagen dat hij uuyte was te 14 gr. sdaechs 5 s. 10 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 26, f. 61-61v^a.*

c Gesonden Coppin de Cupere, svors. rentmeisters [*Pieter Annoque*] clerck, te Brugge bij den hoofmeister Pieter Bladelin geseit Leestmakere ende den voirs. ontfanger generael Guillaume de Poupet, dewelke den voirn. rentmeister [*Pieter Annoque*] ontboden hadden wederom bij hemluyden te commene omme te makene zinen voirs. staet, alst blijkt bij den brieven van den voirs. ontfanger, gescreven te Brugge XXII daige in junio, die men hier overlevert. Ende also die voirs. rentmeister daer niet commen en mochte omme zekere dachvaert die huer hilt ter Goes aengaende den lande, so zandt hij zinen voirs. clerck – – –. – *Ibidem nr. 27, f. 70-70v.*

1 Zie voorgaand nr.

a *Beide posten zijn doorgehaald. In de marge is door de Rekenkamer aangetekend: Duerslagen omdat dese bodeloonen hieronder gedaen zijn geweest na der tijt van deser rekeninge. Zij zijn wedergenomen in die navolgende rekeninge. De posten zijn in nagenoeg dezelfde bewoordingen weer opgenomen in ZA, Rekenkamer I B-O nr. 27, f. 67-67v.*

666 1449 JULI 3-8, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 445. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen door hofmeester Bladelin en andere gecommiteerden namens hertog Filips, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen zeven met name genoemde edelen, Zierikzee en overall an den steden ende edelmannen in Zeelant. De besproken onderwerpen waren: het garantstaan van de steden voor de verkoop van lijfrenten door de hertog, vrijstelling van Amsterdam van de betaling van pondgeld in het Oostzeegebied, vrijstelling voor Amsterdam van de verplichting bij te dragen aan de schadevergoeding voor de Engelsen, verplaatsing van de Hollandse markt uit Deventer, het heffen van tol in het Marsdiep op goederen afkomstig uit Pruisen en de door de gebroeders Lalaing geëiste gelden voor de leistung in Utrecht.

667 1450 NA JANUARI 14, MIDDELBURG

b Den 14 jan. was Lamén Henr. ghesent naar Rymerswaal en Goes, om de goede lieden aldaar te zeggen dat zij hier ter dagvaard zouden komen; 2 s. 10 gr.). – 's Gravezande, Stadsrekeningen p. 123, naar Kwartiermeestersrekening Middelburg 1450 (verloren gegaan in 1940).

668 1450 FEBRUARI 29, MIDDELBURG

b Den 29 febr. aan den burgem. van Amsterdam en andere personen, die hier gekomen waaren, en wierden belast bij onzen genaden Heer; 4 stoop. – 's Gravezande, Stadsrekeningen p. 121, naar Kwartiermeestersrekening Middelburg 1450 (verloren gegaan in 1940).

[669 1450 NA AUGUSTUS 12, EU]

Deze dagvaart in het Noord-Franse Eu was bedoeld voor het overbrengen van de eisen tot vergoeding van de schade die de Fransen, met name die uit Dieppe, en de Hollanders en Zeeuwen elkaar hadden toegebracht. Volgens een brief van het Hof van Holland van 26 september hadden de Fransen bij die gelegenheid uitgebreide opgaven van geleden schade ingediend, maar was dat vanwege de Hollanders en Zeeuwen niet gebeurd. Een dagvaart te houden op 5 oktober in Den Haag diende ter voorbereiding op een daaropvolgende dagvaart op 24 oktober te houden te Rouen, waar men weer eisen tot schadevergoeding kon indienen en zich kon verantwoorden. Vgl. voor dit alles Dagvaarten Holland, II, nr. 461 en ook volgend nr.

b Gesent eenen bode mit mijns genadichs heren plackaet brieve, gegeven XII dagen in augusto anno L, inhoudende van der dachvaert die men tot Heu^a gehouden soude hebben roerende die schade die die ondersaten van Hollant, Zeelant ende Vrieslant geleden hadden bij enige scepen van oirloge, commende van Harfleur, van Diepen ende van anderen havenen, toebehoerende den conijnck van Vrancrijck etc., ende was dairmede over all Beoesterscelt; gegeven den bode voir zijn loon 6 s. 8 d. gr. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 859, f. 32.

a *Hiervóór is een letter geraseerd, vermoedelijk de G.*

670 1450 OKTOBER 6, GOES

N.B. De ridderschappen en edelen verschenen niet op deze dagvaart.

- b* Mijn voirs. genadige heere zandt den edelen ende mogenden here mijnen here van der Vere zine beslotene brieven, gescreven XXIII daige in septembri, roerende der dachvaart die men houden zoude tusschen mijns voirs. genadichs heren ondersaten an deen zijde ende die van Diepen ende van Rouaen an dandere, him bevelende midsdien dat hij up de zaiken begrepen in den voirs. brieff, die men hier overlevert, dade vergaderen die ridderscepen ende andere diet behoirde geseten binnen den lande van Zeelant die scade gehadt ende geleden hadden bij der zee bij toedoene van den Franchoisen, ten hende dat zij ter voirs. dachvaart zonden. Ende omme dieswille dat mijn voirs. genadichs here overgegeven hadde in gescrijften den voirs. rentmeester [*Pieter Annoque*] de copie van den clachten ende scaden die de voirs. van Diepen gehadt hadden, so gaff de voirn. here van der Vere zinen voirs. brieff over denzelven rentmeester ten hende dat hijre voirt mede dade als dairtoe behoirde, midswelken de voirn. rentmeester, alsoe de voirs. dachvaart zeere corts wesen zoude, zant terstont mitter voirs. copie an alle die ridderscepen, edele luyden, goede steden ende andere diet aengaen mochte over all sinen bedrive van Bewesterscelt, himluyden beteykenende mit zinen plackaert, gegeven XXVIII daige van denzelver maent van septembri anno vijftich, denwelken, die hij daer mede zant, men hier oic overlevert, dat zij wesen zouden den VI^{en} daige van octobri doe naistkomende goets tijts voir die noene binnen der stede van der Goes omme aldair te helpen ramen ende sluyten up de clachten begrepen ende verclaert in deselve copie, ende dat elck zine scaden daer overgave omme die voirt overgesonden tsine ter voirs. dachvaart; gegeven den bode die den vors. plackaert mitter copie drouch 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 28, f. 67-67v.*

671 1450 NA 11 DECEMBER, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 462. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van een raadsheer die aan de dagvaart te Rouen had deelgenomen (zie voorgaande nrs.), werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen zes met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Westenschouwen, Brouwershaven, Middelburg, Vlissingen, Westkapelle, Tholen, Reimerswaal en Goes.

672 1451 JANUARI 19, GOES

N.B. Ook in Holland is er in januari (vermoedelijk) een dagvaart gehouden, gewijd aan het (concept-)verdrag dat te Rouen gesloten was. Op 15 januari reisde een bode in opdracht van het Hof van Holland naar hertog Filips te Brugge met het antwoord van de steden van Holland en Zeeland op dit verdrag (Dagvaarten Holland, II, nr. 464).

- b* Ende omme dat ter selver dachvaart die ter Goes gehouden was¹, die ridderscepen ende edele luyden van denselven lande niet gecommen en waren dan alleene die goede steden, wairom men geen slot bi den steden alleyn en conde gemaken up de voirs. zaiken, oick mede dat de voirs. dachvaart te Rouaen ver stelt was, so zonden mine voirn. heren die stedehouder ende raide van Hollant denselven rentmeester [*Pieter Annoque*] hueren openen plackaert, gegeven XI daige in januario anno vijftich naer den loip van den Hove van Hollant, die men hier overlevert, inhoudende dat alle de voirs. edele luyden ende goede steden geseten binnen den voirn. lande him vougen zouden omme te commene ende te wesene binnen der stede van der Goes voirs. upten XIX^{en} dach van derselver maent omme rait ende avis te hebben mit mallicanderen up de voirs. zaiken; midswelken de voirn. rentmeester Adriaen zinen bode gesonden heift mitten voirs. plackaert over all zinen bedrive van Bewesterscelt ende betaelde him dairvoren alsoe gewoonlick is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 28, f. 67v.*

Gesent eenen bode mit mijns genadichs heeren openen plackaet brieve, gegeven XXVI dagen in januario anno L, inhoudende van der dachvaert die men houden soude ter Goes upten XIX^{en} dach der voirs. maent van januario, roerende van zulken saken als getraceert waeren bij enige mijns genadichs heeren raden tot Rauwaen jegens den raden ende vrienden des conijnx van Vranckrijk etc., ende was dairmede over all Beoesterscelt; gegeven den bode voir zijn loon 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem* nr. 859, f. 31.

1 Zie hiervóór nr. 670.

673 1451 AUGUSTUS 17, LEIDEN¹

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 476*. Voor deze dagvaart, gewijd aan het vaststellen van een antwoord op de door commissarissen van hertog Filips gevraagde bede, de gevolgen van het geschil tussen de Hanze en Vlaanderen voor Holland-Zeeland, de verlenging van het bestand met de Hanze, de betaling van de bisschop van Lund en andere zaken, werden, naast de edelen en steden van Holland, ook opgeroepen de heer van Veere, Middelburg, Zierikzee, Reimerswaal en Goes.

c Item XVI dage in agosto waren Jan Boudinzoen die burchmeyster ende Doin Jacopszoen als twalfart ende Oirt Janzoen als quartiermeyster gesciët te trecken in den Haegen ter dachvaert, zo reden van den bestanden tuschen den zesse Wenschen steeden ende die van Prusen ende de landen van Hollant op die ander sijden; hen gegeven te terghelde, dat sy verterden binnen VI dagen dat sy uut waren, 3 lb. 14 s. 7½ gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1451): HUB, VIII, p. 88 nr. 114 ad 4.*

e *Middelburg droeg bij aan de betaling van de reiskosten van de afgezant naar Pruisen:* Item betaelt Gereet Potter van den Loe by der wet ende raedslieden van sekeren reisen, die hi voer tlant ghedaen in Prusen met meer andre van den rade, dat dese stede daertoe getaxseert was te betalen, in eenre somme 9 lb. 9 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1452): HUB, VIII, p. 115 noot.*

1 Omdat in Den Haag en omgeving de pest heerste, is deze dagvaart verplaatst naar Leiden.

674 1451 AUGUSTUS 30-SEPTEMBER 3, LEIDEN

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 477*.

c Item XXX dage in agosto waren Jan Boudinuszoen, die burghmeister, Cornelis Meliszoen ende Cornelis Jacopszoen als quartiermeister gesciët te treckene in den Haghe¹ omme de stede te verandtwoerde jegens die steden uut Hollant roerende van den ghelde, dat die coninc van Denemerken ende van Groeningen hadden etc.; hen gegeven te teergelde 3 lb. 17 s. 7 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1451): HUB, VIII, p. 88 nr. 114 ad 5.*

Item den eersten dach in septembri reysden Gherijt Steffenssoen, burgermeister, ende Willem Paedze [*namens Haarlem*] tot Leyden ter dachvaert omme die rekeninge te hoiren van die van Middelburch ende meyster Oloff van der Marcke, roerende van den 600 Rinse gulden van der Bremer zoone, ende oick omme te spreken van dat Coelberger ghelt dair gebrec of was an den Zelanderen, te spreken van Bronchorst ende oick van den bestande van den zess Wenschen steden. Ende waeren uut III dage; verteert mit wagenhuyr uut ende thuys sonder dachgelt 4 lb. 16 s. – *GA Haarlem, Tresoriersrekening 1451-1452, f. 48v.*

1 Deze dagvaart is blijkbaar ook verplaatst van Den Haag naar Leiden.

675 1451 SEPTEMBER 9, LEIDEN

N.B. Op de van 6 tot 10 september in Leiden gehouden dagvaart van de steden (en edelen?) van Holland was het consenteren van de gevraagde bede het onderwerp van bespreking (Dagvaarten Holland, II, nr. 478).

- b* Upten III^{en} dach derselver maent [*september*¹] gesent Valck Jansz., bode, an den heren van der Veere ende voort an den gemeenen steden van Zeelant, roerende dat sij commen ende wesen souden tot Leyden den IX^{en} dach van deser tegenwoordiger maent upter dachvaert die men aldair houden soude roerende die van Colsberge ende die van der Stolpe an deen zijde ende den ondersaten slands van Hollant an dander zijde etc.; gegeven denselven bode voor VII dagen die hij uut was, alst blijkt bi der cedel van Heynrijc van der Goes, hier overgegeven, 8 s. 2 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 153, f. 99-99v. – Druk: HUB, VIII, p. 776-777.*
- c* Item IX dage in septembri was Cornelis Melijszoen gescict te trecken te Leyden om die te verantwoorden jeghens die steeden van Hollant rorende van ghelden, die de van Colebergen hebben souden ende anders; hem gegeven tot terghelde ende dat hij verteert heeft 31 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1451): HUB, VIII, p. 88 nr. 114 ad 6.*
- e* Item betaelt by der stede ende by der weet ende raedsluden den heeren van den Rade in den Haghe van dat dese stede getaxseert was te betalen die van Kolberg ende van den Stolpe voer scade die hemlieden ghedaen was bi den ondersaten van desen lande, in eenre somme 65 Rynsch gulden, tstic vor 3 s. 3 gr., facit 10 lb. 11 s. 3 gr., summa 20 lb. 3 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1452): HUB, VIII, p. 115 noot.*
- ¹ Op grond van de plaatsing van deze post in de rekening (september was daarin nog niet genoemd).

676 1451 OKTOBER 5-7, LEIDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 480. Aldaar alleen oproepen van de steden van Holland voor een dagvaart over de verlenging van het bestand met de Hanze.

- a* Item XXVII dage in septembri was Cornelis Meliszoen gescict te treckene in den Haghe bi den rade van Hollant omme te spreken van die zes Wensche stede; hem gegeven te teergelde ende verteert 27 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1451): HUB, VIII, p. 88 nr. 114 ad 7.*
- c* Item V dage in octobri waren Pieter Pieterszoen, Gillis van den Steyne ende Oirt Janszoen van Crommenhoke als quartiermeister ghescict te trecken ter dachvaert te Leyden, want die ghemeene stede van Hollant ende Zeelant dar vergaderen zouden omme te spreken van den bestande tusschen den VI Wenschen steden ende dese landen; hemlieden gegeven te teergelde ende verteert 4 lb. g. 3 s. 9½ gr. – *Druk: ibidem ad 8. – Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen Middelburg' 2, p. 131.*

677 1451 NOVEMBER 5, GOES

- a* *1450, oktober.* – Die voirs. rentmeister [*Klaas de Vriese*], vernemende ende bevoelende dat veel murmuracie gebuerde onder dat gemeen volck van den lande onder den poirters sonderlijnge ten voirsten onder den mannen van den lande, seggende dat die bede uut was ende dat mijn genadige heere geen schot hebben en soude van den VI^{sten} jaere, want die bede niet langer gegeven en was dan V jair so zij seijden, is dairom getogen bij informatie van den notaris ende mannen van Ziericxee tot Antwerpen, dair hij wiste dat wezen soude

mijn heere die grave van Oestervant die tvonnisse dairoff hadde, die burchgrave¹ ende veel van den edelsten mannen van den lande van Zeelant, om van him te vernemen hoe men die saken van den schote hantieren soude ende wes him nutte dochte dairoff aengecommen van mijns genadichs heeren wegen, van denwelken hij bethoen brochte alsulk an der stede van Ziericxee dat hij terstont dede uutluuyden mitter clocken dat men schot betalen soude. Ende was dairom uut varende, besongierende ende wederkerende VI dagen tot 2 vrancken sdages, valent 32 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 859, f. 33^a*.

Denselven bode [*Adriaan*] gesonden opten XXIII^{en} dach in julio anno een ende vijftich mit besloten brieven van den voirs. rentmeister [*Pieter Annoque*] by mijnen heer den canchellier van Borgongen [*Nicolas Rolin*], him bij denselven brieven overscrijvende ende te kennen gevende hoe dat tot sint Jansdage decollacio doe naistvolgende [*29 augustus*] die bede van zes jaeren expireren soude ende midsdien oirboir was dat mijn genadigen heere of mijn heere van Charrolois voir denselven sint Jansdach goets tijts in Zeelant quame om eene nyewe bede aldair te verwerven oft anders mijn voirs. genadigen heere zouder verlies ende afterdeel by hebben. Up twelke mijn voirs. heere de canchellier den voirs. rentmeister [*Pieter Annoque*] weder overscreef eenen brief, hiervoeren overgegeven f.º XXII, op een des rentmeister reyse van XII dagen gedaen te Denremonde, dat hy terstont comen soude by mijnen voirs. genadigen heere ende by him, om dewelke andwoorde de voirs. Adriaen uut was vaerende, lettende ende wederomme kerende thien dagen tot 14 gr. sdaichs, fac. 11 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 29, f. 25v*.

Denselven rentmeister [*Pieter Annoque*], die achtervolgende tinhouden van sekeren besloten brieve van mijnen heere den canchelier van Borgongen, gescreven tot Denremonde opte eersten dach van oust XIII^c een ende vijftich, die men hier overlevert, gereyst is geweest van Middelburch tot mijnen voirs. heere den canchellier tot Denremonde voirscreven, him overgevende een advertisement hoe ende in wat manieren dat men best die nyewe bede in Zeelant voirs. heyschen ende begeren soude tot mijns voirs. genadichs heeren oirboir ende meisten proffijte, dairup mijn voirs. heere de canchellier himselven lastede mit mijnen voirs. genadigen heere dairvan te spreken in tijden ende in wijlen, ende dat die voirn. rentmeister wederomme thuys trecken zoude. In dewelke reyse dieselve rentmeister uut was varende, lettende ende wederomme keerende twaelf dagen tot twee vrancken sdaichs, facit 3 lb. 4 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 29, f. 22-23^b*.

b,c Den voirn. rentmeister [*Pieter Annoque*], die ten ombieden van den commissairissen van allen mijns voirs. genadichs heren financy ende by hueren besloten brieve, gescreven VII dagen in octobry anno LI, gereyst is geweest van Middelburch tot in de stede van Bruessel tot mijnen heere van Charolois ende mijnen heere den bisscop van Dorneke om op dat advertisement bij den voirn. rentmeister mijnen voirs. heere den canchelier overgelevert, zo verclairt is int naiste article hiervoeren, te vinden die nutste ende proffijtelijste wegen die men mochte ten oirboire ende voirtgange van der voirs. nyewer bede. Dairup dat in dien tijt by mijnen voirs. heere van Dorneke ende andere van mijns genadichs heeren raide geraemt ende den voirs. rentmeister gegeven was besloten brieven, gaende aen meister Anthonis Michiels, him bevelende dat hy mitten voirs. rentmeister trecken soude by mijnen heere van Oistervant ende mijnen heere van der Vere om mit himluuyden dairof te beraden, mit welken brieven die voirscreven rentmeister track terstont in den Hage aen den voirs. meister Anthonis, diewelke meister Anthonis die voirs. brieven gevisiteirt hebbende, toich mitgadens den voirs. rentmeister by mijnen voirs. heere van Oistervant, doe ter tijt wesende op tslot tot Teylingen, him te kennen gevende tgeendt dat voirs. is. Diewelke heere van Oistervant toich terstont tot Cortkene in Zeelant ende die voirn. meister Anthonis ende rentmeister mit him. Aldair dieselve heere van Oistervant omboidt by him mijn voirs. heere van der Vere ende sloten int eynde dat van nooden was eene generale dagvairt dairom te houden mitten gemeyne ridderscepen ende ambochtsheeren in Zeelant voirscreven,

diewelke geleyt was opten vijfften dach in novembry anno LI voirs. in de stede van der Goes.

Ter welker dachvairt die voirs. edele ende ambochtsheeren quamen ende versaemden by mijnen voirscreven heeren van Oistervant ende van der Vere ende oic den voirn. meister Anthonis Michiels ende rentmeister voirs., aldair himluyden die begeerte van mijnen voirs. genadigen heere roerende der voirs. bede, om dewelke te verwerven hy mijn voirs. heere van Charrolois in Zeelant senden soude, opgedaen ende te kennen gegeven wordt. Dairop dat die voirn. ridderscepen ende ambochtsheeren himluyden goede andwoorde gaven, seggende dat alsoe geringe als die voirs. bede in Hollant geconsenteert wesen soude, twelke alvoeren na ouder gewoente schuldich was te geschiene, dieselve bede soude in Zeelant oick wel voortganc hebben indien dat mijn genadigen heere of mijn heere van Charrolois voirscreven die Zeeusche erde quame roeren, mit welker andwoorde die voirscreven meister Anthonis terstont track by mijnen voirs. heere van Charrolois, him die te kennen gevende. Ende die voirs. rentmeister track wederomme thuyswairt tot Middelburch. In dewelke reyse dieselve rentemeister uut was van den eersten toten letsten, varende, lettende ende sijn wederkeren nemende twee ende dertich dagen tot twee vrancken sdaichs facit 64 vrancken tsamen. Dairom hier by den voirs. brieven van den commissarissen voirscreven, die men hier overlevert, die voirs. 64 vrancken tot 32 gr. elken vranck, valent 8 lb. 10 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 29, f. 22-23^b*.

Upten XXVIII^{en} dach in octobry XIII^C een ende vijftich gesonden boden mit brieven, gaende aen die ridderscepen, edelen ende ambochtsheeren binnen Zeelant, dairmede sijn omboden wairen te comen upten V^{en} dach van novembry dair naistvolgende binnen der stede van der Goes by mijnen heeren van Oistervant ende van der Vere om mit himluyden te spreken ende wegen te vijnden dat die nyewe bede in Zeelant voortganc hebben mochte. Betailt elken bode voir sijnen airbeyt 6 s. gr. Comt voir die voirscreven vier boden tsamen 24 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 29, f. 26*.

Jacob de Cupere, des voirs. rentmeisters [*Pieter Annoque*] cleric, die gereyst is geweest van Middelburch mit desselfs rentmeisters besloten brieven tot Bruessele aen mijnen heere van Dorneke, inhoudende op tgeent dat dieselve mijn heere van Dorneke him gescreven hadde dat mijn heere van Charrolois zeer verwonderde dat hy niet en vernam van den voirs. rentmeister wat by him in stuck van der voirs. bede, dairof hij gelast was, gedaen ende gebesoingiert was, dat men in deselve bede niet doen en mochte ten voortgange van dien, ten waire by den middele van den edelen ende ambochtsheeren in Zeelant, diewelke dairom gescreven waeren te vergaderen in de stede van der Goes opten V^{en} dach van novembri anno LI. In dewelke reyse die voirn. Jacob uut was varende, lettende ende wederomme kerende achte dagen, tot 2 s. gr. sdaichs, facit 16 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 29, f. 23-23v*.

a *Deze post is doorgehaald in de vorige rekening, waarbij ter Rekenkamer in de marge is aangetekend: Loquatur. Want dese reyse gedaen wort in de Bamissemerct [I oktober] anno L, twelke is buten den tide van deser rekeninge, soe is die hier geroyert ende sal genomen worden int uitgeven van der navolgende rekeninge (ZA, Rekenkamer I B-O nr. 858, f. 36v).*

b *Deze posten zijn doorgehaald wegens het ontbreken van betalingsopdrachten.*

1 Adriaan van Borsele.

678 1451 DECEMBER 19-23, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 487. Voor deze dagvaart, waarop gecommiteerden van hertog Filips verschenen om namens hem om een nieuwe bede te vragen, werden, naast de edelen en steden van Holland, ook opgeroepen de graaf van Oostervant, de rentmeester van Beoosterschelde en de stad Tholen. Gezien de route die de bode nam, verbleef Oostervant op dat tijdstip in Sint-Maartensdijk. Andere Zeeuwse edelen of steden werden voor deze dagvaart niet ontboden, zodat die vooral een Hollandse aangelegenheid lijkt.

De zitting van deze dagvaart werd voor de Kerst- en Nieuwjaarsviering onderbroken. Voor het vervolg, begonnen op 8 januari 1452, werd op 26 december Oostervant, ook toen verblijvend te Sint-Maartensdijk, opgeroepen zich in Den Haag bij de andere edelen en steden van Holland te voegen. Van Zeeuwen is geen sprake (Dagvaarten Holland, II, nr. 489).

679 1452 NA FEBRUARI 1, DEN HAAG

b Upten eersten dach van februario gesent Nyclaes de bode mit besloten brieve van den heren van den Raide overal an den steden in Zeelant ende an den here van der Veere, inhoudende dat sij hair gedeputeerde seynden souden in den Hage bi den here van den Raide om sonderlinge saicken die sij van mijns vors. genadichs heren wege mit him te spreken hadden; gegeven den bode voor X dagen, alst blijkt bi der cedel van Jan Wandel, hier overgegeven, 11 s. 8 d. g.

Upten selven dach gesent Boudin Florisz. mit gelike brieve an den tholnaeren van Geervliet, van Yersickeroirt ende van Vlissingen, roerende der selver saicken; gegeven den bode voor X dagen die hij uut was, alst blijkt bi der cedel van Jan Grenier, hier overgegeven, 11 s. 8 d. g. – *NA, Rek. Rek. nr. 153, f. 110v.*

680 1452 MAART 26, GOES

b Upten XII^{en} dach in mairte gesent Jan van der List in den Briele om aldair herberge te beslaen voor mijnen here van Ternant ende meister Francoys van Ghent, commissarissen int tstuc van der nyer bede, dewelke aldair te spreken hadden mitten grave van Oostervant roerende de bede in Zeelant, ende om te verzamnen die edele ende ambochtsheeren van Zeelant up eene dachvaart die wesen sall te Goes den XXVI^{en} dach van deser tegenwoordiger maent; gegeven den selven bode voor II dagen alst blijkt bi der cedel van Cornelis Baroen, hier overgegeven, 2 s. 4 d. g. – *NA, Rek. Rek. nr. 153, f. 113.*

Upten XXI^{en} dach in mairte gegeven Clais de Roode, bode, over een reyse die hij haestelijc gedaen heeft uutten Briele mit brieve van den here van Ternant ende meister Fransoys van Ghent, deken van Curtrijcke, aldair wesende den XV^{en} dach in mairte bij mijnen genadigen here wesende tot Bruesele, roerende de consenteeinge van der nyer bede in Zeelant; gegeven den bode voor sijn sciphuyere, perdehuyere, wagenhuyere ende montcost alst blijkt bi der cedel van Cornelis Baroen, hier overgegeven, de somme van 16 s. 2 d. g. – *Ibidem f. 114.*

c Upten XXII^{en} dach in mairte gesent Clais de Rode haestelijc ter Goes in Zeelant om aldair herberge te nemen voor den here van Lannoy, den here van Ternant, Jan de Quielenc, meister Fransoys van Ghendt ende sommige van den heren van den Raide, die aldair mit him toigen om de consenteeinge van der bede in Zeelant; gegeven den bode voor VIII dagen die hij uut was alst blijkt bi der cedel van Jan Wandel, hier overgegeven, 9 s. 4 d. g. – *Ibidem f. 114.*

Zie voor de onkosten van de stadhouder en de raadsheren die deze dagvaart bijwoonden volgend nr. onder c.

d Upten XXVI^{en} dach in mairte reysde Pauwels Cornelisz., cleric van den rentmeister, bij bevele van sijn eerscip uutten stede van der Goes in Zeelant, dair de heren van den Raide up die tijt waeren up een general dachvaart roerende de bede in Zeelant, tot Bergen upten Zoom – – –; gegeven denselven Pauwels over twee dagen die hij onder varen ende keren uut was, gelijc dat blijkt bij sijnre quijtancie hier overgegeven, de somme van 4 s. g. – *Ibidem f. 114v.*

Eerst gesent eenen bode^a van Ziericxee ter Goes an meester Anthonis Michiels ende Pieter

Hannoque, diewelke aldair gecommen waeren om die edelen te versamenen ende mit hem van der bede te spreken, dairbij dat die rentmeester [*Willem Bolle*] hem antwoirde screef up tgeent dat sij hem gescreven hadden die bede voirs. anroerende, alst blijkt bij hoeren brieven hier overgelevert; den bode voir sijn loon gegeven 3 s. gr.¹ – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 860, f. 5v.*

e *Z.d. [maart 1452²] – Instructie van Hendrik Jansz. van Wissenkerke, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, voor de gecommiteerden van de graaf die namens deze een nieuwe bede in Zeeland komen vragen.*

Instructie omme minen heeren den gecommiteerden van mijns genadichs heeren wege te heisschene ende te impetrenen die bede binnen den lande van Zeelant. Overgegeven bij Henrick Jans zone van Wissenkerke, rentmeester Bewesterscelt in Zeelant, van der grootte van den lande gelegen Bewesterscelt steenschietende, alsoewel van den ouden landen als van den nyeuwen bereden polders aldair etc.

In den yersten die grootte van den ouden landen Bewesterscelt in Zeelant beloipt steenschietende LIII^M m.³

Ende die grootte van den nyeuwen bereden polders aldair beloipt III^M m.

Hieroff gaet in priesteren, prochiekerken, cappeloyen ende andere geestelike persoenen ende goeden die men jaerlicx pleicht te leveren boven dengonen die privilege vry sijn, omtrent IIII^M m.

Item pleicht verloren te bliven in de leveringhe die de ambochtsheerscippen, hoire scouten ofte clercken jaerlicx plegen te doene tusschen den poirteren van Middelborch ende himluyden in tgoent dat deselve poirteren in den ommeganck van den beleyde te buyten plegen te gane, omtrent X^C m.

Dus blijft er LI^M m., die maken tot 9 gr. van den gemete 1912 lb. 10 s. gr., ende tot 10 gr. van den gemete 2125 lb. gr.

Item ende die poirteren van Reymerswale sijn vry een tijt van jaren geduerende van den scote van hueren lande, daer men van den voirs. LI^M m. afftrecken moet. Ende staet ten halven scote tot 9 gr. van den gemete 37 lb. 10 s. gr., ende tot 10 gr. van den gemete 41 lb. 13 s. 4 d. gr.

Item hier buyten blijft noch staende die quade betalinghe dair men bi extimacien voren taxeren mach 200 lb. gr.

Dus blijft er net tot 9 gr. van den gemete 1675 lb. gr., ende tot 10 gr. van den gemete 1883 lb. 6 s. 8 d. gr.

Memorie^b dat de voirn. bede minen voirs. genadigen heere jaerlicx costen zall in te winnene ende te executeirne bij den buerchgrave, scoutate, mannen, notarius, voirsprake, bodeloonen ende andere oncosten mitten XXXIII^{en} penninck die de voirn. rentmeester heift voir sinen aerbeyt van den ontfanghe als gewoenlick is, boven den IIII^M m.

Andere instructie omme minen voirs. heeren den gecommiteerden van der andworde die zij thorer correcty doen mogen ter dachvaert die men nu bi den ridderscepen ende edele van den lande van Zeelant houden sall ter Goes up tfait van der voirs. bede.

In den yersten, updat die heeren ende edele van den voirn. lande van u mine heeren begheeren te weitene hoevele dat men uuyter name van minen voirs. genadigen heere tvoirs. landt van bede ende scote heisschende is, soe mach men himluyden daerup seggen ende verandworden dat de bede van Hollant nu loip hebbende ende minen voirn. genadigen heere geconsenteirt, beloipt viertichduysent scilden, ende dat men gecostumeirt is als men denselven minen genadigen heere enige bede gheift mitten gemeynen lande van Hollant ende van Zeelant te taxeren altoes up Zeelant halff alsoevele als men in Hollant pleicht te gevene, dats te verstane Hollant die tweedeel ende Zeelant dat derde. Dus soude up Zeelant commen nae den beloepe van der bede in Hollant 20.000 scilden, die maken tot 30

gr. tstück 2500 lb. gr. Daeraff Bewesterscelt aencommen soude te betalen over die tweedeel 1666 lb. 13 s. 4 d., ende Beoisterscelt over tderde 833 lb. 6 s. 8 d. gr. Ende dat sij minen voirs. genadigen heere qualicke min sullen mogen bieden dan tvoirs. derde, dat men altijts gecostumeirt is te gevene in allen beden etc.

Item ende ter dachvaert die men tot Yersekerhoirt houden sall, daer alle die edele ende leenmannen van den voirs. lande ende die goede luyden van der wet van den steden van Middelborch ende van Sierixee omboden sijn te commene, soe wairt nut ende oirboir dat men mitten buerchmeisters ende scepenen gedeputeirt van der voirs. stede van Middelborch sprake van den scote van hoeren poirteren, omme himluyden dairvoren te doen geloven ende te verandworden te betalen alle jaire tot elken sinte Martinsmisse alsoevele als hoirer poirter leveringhe beloipen soude, den tijt van der voirs. bede geduerende. Want indien sij dairvoren niet en geloofden, verandwordden ende betaelden, dat soude minen voirn. genadigen heere jaerlicx scaden ende tiegendragen omme der quader betalingen wille der voirn. poirteren ende der cleyner expediçy van rechtvoirderinge die de voirs. van Middelborch up hoiren poirteren gewoenlick sijn van doene, wel 300 lb. gr. off meer. Dair de voirs. rentmeister van Bewesterscelt him niet inne en soude mogen verbinden, tot sulken dagen te betalen als de commissarisse van den Financen gemeenlick in sinen staten van den ontfange ende uuytgevene van den voirs. rentmeisterscip geplogen hebben ende gecostumeirt sijn te ordonneren, midswelken van nooden is scaerpelick dairinne te voirsiene etc. Ende dat bi den redenen ende manieren hiernaer verclaerst.

In den yersten bij alsoe dat sij ymmer bij geenen vrundelicken wegen voir hoire voirs. poirteren niet geloven ende verandworden en willen, soe mach men himluyden seggen dat sij in de leste bede van zes jairen voir hoire inwonende poirteren betaelt ende dairvoren geloeft hebben, sonder dies van minen voirn. genadigen heere versocht te wesen. Dus zo en hebben zij geene redene minen voirn. genadigen heere dat te weygeren, mids dat hijt aen himluyden nu doet versoecken ende begeren etc.

Ten anderen dair zij seggen mochten, himluyden dairaff excuserende, dattet der stede te lastelick wart ende dat zijt up himluden niet en souden willen noch dorven nemen, soe mach men himluyden dairop verandworden oft himluyden lastelicker is dairvoren te verandwordene ende te betalen uuyt versoeck ende begerte van minen genadigen heere, dan dat zijt hier voortijts gedaen hebben sonder sijn versoeck, maer selve dat versocht hebben. Ende dat men bi dien verstaen mach dat tgoent wes zij gedaen hebben in der voirs. lester bede van der voirs. looftocht ende betalinge voir hoiren poirteren, dat zijt omme huerszelfs singulier proffijt gedaen hebben ende anders niet.

– *Concept (?)*: Koninklijk Huisarchief, A 11/XI 26.

- a *In de marge*: Verclare den naem van desen boden (*de opmerking geldt ook voor de volgende vier posten, van welke er drie met dezelfde zinsnede beginnen*).
- b *In de marge*: Nota.
 - 1 Deze ongedateerde post is de eerste van de rubriek; de volgende twee posten zijn gedateerd op 15 respectievelijk 28 maart.
 - 2 Deze ongedateerde instructie is op grond van inhoudelijke gegevens te dateren op maart 1452: Hendrik Jansz. van Wissenkerke was rentmeester van Bewesterschelde van 30 november 1451 tot 1 december 1469 en van 9 april 1484 tot 2 februari 1492; er is sprake van een vorige bede van zes jaar (dit is de bede van 1445-1451); er is sprake van gecommiteerden van de vorst die verschijnen op een dagvaart te Goes, die op op zeer korte termijn zal plaatsvinden, en op een dagvaart te Yersekeroord die daarna wordt gehouden (zie volgend nr.); er is sprake van de keus tussen opbrengsten bij een heffing van 9 groten per gemet en bij een heffing van 10 groten per gemet (de bede werd 10 groten per gemet).
 - 3 m. = gemet.

681 1452 MAART (29) 31, YERSEKEROORD

b Adriaen Hase, des voirs. rentmeesters [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] bode, omme gedregen ende gecondicht te hebbene over al den bedrive van Bewesterschelt mijns voirs. genadichs heren opene brieven van plackairden, gegeven upten upten XV^{en} dach in mart duyst vierhondert een ende vijftich na den loop van den Hove in Hollant [= 1452], dairmit dezelve minen genadigen here beteykende allen zinen baenridsen, ridderen, knechten ende leenmannen ende ambochscheerscepen van Zeelant hoe dat hij upten XXIX^{en} dach van derzelve maent in meyningen was te wesen in personne tot Yersickeroirt oft aldair te sendene minen here den grave van Chairolois, zinen zone, bevelende denzelven edelen uptie verbuernisse van hueren leene ter zelve dachvaert te commen omme mijns voirs. genadichs heren wille ende begeerte te anhoiren, twelke was om eene nyeuwe bede uuyt voirs. lande te hebbene, gelijc den voirs. placquart die men hier overlevert dat uuytwijst; him gegeven als gewoenlic is 14 s. gr.

Den voirs. bode van gedregen te hebbene over al Bewesterschelt mijns genadichs heren plackart, gegeven den XXVIII^{en} dach in marte anno LI, dairmit dat dezelve mijn genadige here verleide ende uuytstelde de voirs. dachvaert die men tot Yersickeroirt upten XXIX^{en} dach derzelve maent gehouden zoude hebben tot des vrijdages dairan eerstcommende [31 maart] ten eynde dat alsdan de voirs. edele, ambochtsheren ende leenmannen ter voirs. plaetse van Yersickeroirt goets tijts voir die noene wairen ende die comste van minen genadigen here den grave van Chairolois aldair verbeyden, omme him de voirs. bede tot mijns genadichs here zijns vaders behouff te gonnen ende te consenteren als gewoenlic ende vanouts gecoustumeert is, gelijc den voirs. placquart die men hier overlevert volcommelicken uuytwijst ende verclairt; gegeven den bode voir zinen cost, moyenisse et airbeit als gewoenlic is 14 s. gr.

Michiel van Haelwin, duerwairder in de Camere van den Raide in Hollant, Jan van der Lijst, Clais de Roode, Jan Trant, Valck Janssone, Dieric Janssone ende Heinric Janssone Weermers, boden mijns voirs. genadichs heren die uuyt laste ende bevele van minen here van Lannoy, stedehouder generael van Hollant, mit him gecomen zijn ende enige voren gezonden wairen omme te reysen bij dage ende bij nachte in Hollant ende in Zeelant omme die ridderscepe, edele, leenmannen, steden ende andere persoenen te vergaderne up tfait van der nyeuwer bede ende oic in Brabant bij minen voirs. genadigen here den grave van Charrolois ende ander heeren bij him wesende. In welke rayse de voirs. persoenen uuytgeweist ende gevaecseert hebben varende, merrende ende keerende, alst blijkt bij certifficacyen van minen here van Lannoy gegeven onder zijn handteyken den laetsten dach in marte anno LI voirs. in der manieren hierna volgende: te weten de voirs. Michiel van Haelwin XII dage tot 20 g. sdaechs, Jan van der Lijst voirs. XXIII dagen tot 14 g. sdaechs, Claes de Roode XVI dagen tot 14 g. sdaechs, Jan Trant ende Valc Janssone elcx XII dagen tot 14 g. sdaechs, Dieric Jans ende Heinric Jansz. Weermers oude him beyden XII dagen tot 28 g. voir him beyden sdaechs, loopen de voirs. partijen tsamen ten somme van vijf pont 8 s. 8 d. g. Vlems, die voirs. rentmeister bij oirdinancy van minen voirs. here den stedehouder ende na uuytwijzen der voirs. certifficacy den voirs. persoenen betaelt heift, alst blijkt bij hoiren quitancien gegeven onder thandteyken van meister Ghijsbrecht Pijn, secretarius mijns voirs. genadichs heren, die men hier mitter voirs. certifficacy overlevert; dairomme hier de voirs. 5 lb. 8 s. 8 d. g. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 92v-93v.*

Gesent eenen bode mit mijns genadichs heren openen plackartbrieven, gegeven upten XV^{sten} dach in maerte int jair LI na den loip sHoifs, hier overgegeven, inhoudende dat alle die heerscippen Beoisterscelt comen souden bij minen heere van Charlois tot Yersickeroirt upten XXIX^{sten} dach van der maent voirs. om aen te hoeren mijns genadichs heren begeerte roerende van der nyewer bede van X jaeren, ende was dairmede tot allen prochien Beoisterscelt; gegeven den bode 6 s. 8 d. gr.

Gesent eenen bode mit mijns genadichs heren openen plackartbrieven, gegeven upten

XXVIII^{en} dach in maerte int jair LI na den loip sHoifs, hier overgegeven, inhoudende also mijn genadige here die dachvaert tot Yersickeroirt opten XXIX^{en} dach niet houden en mochte van noots wegen, dat dairom alle die heerscappen des vrydages dairan [31 maart] tot Yersickeroirt wesen wouden, welke plackart aldus overdragen wert ter Goes ende vandair gesent tot Ziericxee ende voirt in allen prochien Beoisterschelt, updat nyement hem excuseren en mochte; gegeven den bode 7 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 860, f. 5v-6.*

Zie voor de ontbieding van Middelburg en Zierikzee voorgaand nr. onder e.

- c Mine here van Lanoy, stedehouder generael mijns voirs. genadichs heren in zinen landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, van dat hij gereyst is geweest in de voirs. stede van Ziericxee, Goes, Yersickeroirt ende Bergen upten Zoom omme de voirs. bede mitten anderen commissarisen mijns genadichs heren dairtoe geordinert aldair te bewerven, dair hij omme uuyt was varende, lettende ende wederomme thuys keerende, midsgaders dat hij oic van Bergen upten Zoom voirt toich tot Brussel bij minen voirscreven genadigen here, X dage, eyndende den laetsten dach in marte duyst vierhondert een ende vijftich incluz voir Paesschen, alst blijkt bij den voirs. mandemente, daerenbinnen hij verteerde de somme van 7 lb. gr. die him de voirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] hier betaelt heift bij zinre quitancie die men hier midsgaders den voirs. mandemente overlevert; dairomme hier de voirs. 7 lb. gr.

Meister Heiric uuyten Hove, raidt mijns voirs. genadichs heren, van dat hij bij bevele van den voirs. commissarissen mit himlyuden getogen is in den voirs. steden tot voidernisse van der voirscreven sake, dair hij omme uuyt was varende, lettende ende keerende XII dage, eyndende den laetsten dach in aprilly^a duyst vierhondert een ende vijftich voir Paesschen incluz, tot 2 vrancken sdaechs gerekent tot 2 s. 8 d. gr. elken vranck, die him dairvoiren geordineert ende getauxeert zijn, alst blijkt bij denzelven mandemente; dairom hier van den voirs. XII dagen 24 vrancken die him de rentmeister betaelt heift, alst blijkt bij zinre quitancie die men hier overlevert, facit ten prise voirs. 3 lb. 4 s. gr.

Uitgaven voor reizen als voren ten behoeve van de bede worden nog verantwoord voor mr. Anthonis Michiels en mr. Jan Quevin, raadsheren, mr. Gijsbrecht Pijn, secretaris, Hendrik Jansz. van Wissenkerke, rentmeester, Adriaan Kempenz., schout van de hoogste ban (acht dagen), Cornelis Jansz. en Adriaan Klaas Kempenz., notarissen (acht dagen). – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 79v-81.

Den voirs. rentmeister [*Willem Bolle*], die bij bevele van mijnen heere van Lannoy, stedehouder generael, geweest is ter Goes ende tot Yersickeroirt om tstuc van der bede ende vandair tot Bergen an den Zoom, in welke reyse hij uut was achte dagen als blijkt bi certificacie van denselven heere van Lannoy, hier overgegeven, tot twee vrancken sdages, belopende 16 francken tot 2 s. 8 d. gr. tstuc, f. 2 lb. 2 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 860, f. 7.*

- e [*Opschrift van een rubriek:*] Ander ontfanck van den eersten thien groten van den gemete al steen schietende die minen genadigen here die grave van Charrolois tot mijns voirs. genadichs heren zijns vaders behouff geconsenteert ende gegonnen wairen up thoolenhuys tot Yersickeroirt den lesten dach van marte int jair een ende vijftich, thien jair lang achtereen geduerende, die minen voirscreven genadigen here verschenen tsinte Jansdaghe decollatio [29 augustus] viertien hondert twee ende vijftich, dair die ambochsheerscepen hoire vrye off behouden. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 9.*

[*Opschrift van een rubriek:*] Ander ontfanck van scote van den 10 groten van den gemete, mijnen genadigen heere geconsenteirt in Zeelant den tijt van X jaeren lanck geduerende, des men in den lande van der Thollen ende Schakerloo pleicht te betalen vijff groten van den gemete, verschijnende jairlicx tot sint Jansdage decollatio. Ende dit van sint Jan decollatio MCCCCLII eerste X^{de} jair bede. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1373, f. 6.*

Uitbetaling van het overschot van de bede: Alsoe minen genadigen here een bede in Zeelant geconsenteert is bij den gemeenen ridderscepen, ambochsherescepen ende leenmannen thien jair lanc geduerende, bedragende tsamen achtienduysent Philippusschilden tsjairs tot 30 gr. elken scilt, dairof die 12.000 jairlicx comen up Bewesterschelt, omme dewelke te betaelne men gescoten heift jairlicx 10 gr. up elc gemet lants gelegen binnen den voirscreven lande van Zeelant de voirs. thien jair lanc geduerende, behouden den heerscepen hoir vrye; ende want de voirs. 10 gr. van den gemete tsjairs meer beloopen zullen dan die bede van 18.000 schilden voirs. – – – [uitbetaling uit het overschot van de bede van 1000 schilden aan Isabella van Portugal, 1000 aan de graaf van Charolais, 1000 aan de graaf van Etampes, aan de heren van Croy, Lannoy en Ternant ieder 400, aan heer Baudouin Dourginez, gouverneur van Lille, en Jean de Quielaing, hofmeester, ieder 200, aan mr. Jean Lorfevre, Klaas de Vriese en Hendrik Jansz. van Wissenkerke ieder 100 schilden]. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 77-79.

Overzicht van de overschotten op de bede in de periode 1447-1452:

Int jair van XLVII so gaf me[n] 8 gr. van den ghemete, ende dairof hadden die dijcgraven eenen groten van den ghemete, nochtien so scoter over ten mijnsten 98 lib. gr. sonder die overmeten. Ende van den overmeten beloept op elc hondert 3 lib. 6 s. 8 d. Ende van den overmeten dat en weet ic niet wel, dat weten die clerken wel elc int tsine. Dair sijn veel overmeten, die stede hadde van den clercken scarpe mate.

Int jair XLVIII so en wasser niet over dan die overmeten.

Int jair van XLIX so scoter over int gheheel lant 37½ lib. ende die dijcgraven noch al hair overghemeten.

Int jair van L so scoter wel over 48 lib. gr. ende alle die overgemeten, veel overgemeten sijn int lant als men seyt. Die dijcgraven en bewijsden der stede van Middelburgh dair niet of. Int jair van eenenvichtich so gaf me[n] eenen groten up tgemet, ende bleeft al ter Vere.

Int jair van LII so scoter wel over 44 lib. gr. ende al die overgemeten. – *Aantekening (ca. 1452): Koninklijk Huisarchief, A 11/XI 26.*

21 juli 1456. – *Hertog Filips van Bourgondië geeft aan Hendrik Janszoon van Wissenkerke, rentmeester van Bewesterschelde, op zekere voorwaarden vrijstelling van de verantwoording van de oninbare posten van de bede van 1452, en bepaalt de door hem te verantwoorden opbrengst van die bede op 1937 lb. 10. gr. Vlaams per jaar. – Afschrift: ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, achterin.¹ – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 223, nr. 64.*

a *Aldus hs., lees maart.*

1 Dit betreft de bede toegewezen op 31 maart 1452 (eerste jaar), verantwoord in deze rekening nr. 32.

682 1452 AUGUSTUS 21-27, GOES

a Den voirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] van dat hij getogen is binnen der stede van Brussel bij minen voirs. genadigen here omme him te adverteren ende te onderwijsen hoe dat hij van enigen ridderscepen, edele ende andere mannen van den lande van Zeelant verstaen hadde, alsoe die bede minen voirs. genadigen here lestwerpen geconsenteert, gegeven ende bewesen wart bij condicy dat den voirs. lande eene nyeuwe kuere bij him verleent ende geconsenteert soude worden ende dat die gemaect ende bezegelt zoude wezen voir den sinte Jansdach decollacio doe eerstcommende [29 augustus], ende den voirs. dach zeer naecte ende up handen was ende luttel of niet toter voirs. kuere gedaen en wordt, dat men na uuytwijzen den voirs. vonisse ende omme te bewairen hueren eedt die zij gedaen hadden die voirs. bede niet sculdich en waere te gevene noch voirtganc te laten hebben, de voirs. cuere en waire eerst al volmaect; oick mede – – –. In welke reyse hij uuyt was treckende van Middelborch tot Brusel ende vandair volgende minen voirs. genadigen

here ende zinen Groten Raidt tot Rijssel omme provisie uptie voirs. punten te hebbene ende wederomme thuyswaert keerende XIII dagen, alst blijft bij certificacien van meister Alart van der Porte, secretarius mijns voirs. genadichs heren die men daerof overlevert, facit tot 2 vrancken sdaechs ten prise voirscreven 3 lb. 9 s. 4 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 88v-89.*

b Ende alsoe de voirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] upten vierden dach in augusto anno LII getogen was tot Brussel bij minen voirs. genadigen here ende him vandair overmids zinen vertrecke nagevolcht binnen der stede van Rijssel omme him te adverteren hoe dat hij verstaen hadde hoe dat die ridderscepen ende edele in Zeelant ongehouden meynden tsine van te betaelne die bede, him dair te voiren geconsenteert tot zinen thoolenhuyse tot Yersickeroirt, in alsoe verre als die cueren ende punten die zij an zinre genade begeert ende versocht hadden, niet bezegelt en wairen voir den sinte Jansdach decollacio doe naestcomende dat die voirs. bede verschinen zoude, gelijk hiervoiren int cappitel van den reysen gedaen bij den voirs. rentmeister ende zinen clerken verhaelt is, soe wart aldoo bij denzelven minen genadigen here, minen here den cancellier ende den anderen heren van zinen Groten Raide dairup gesloten dat men bij besloten brieven beteykenen soude van mijns voirs. genadichs heren wege allen die voirscreven ridderscepen ende edele van Zeelant te wesen binnen der stede van der Goes upten XXI^{en} dach van derzelve maent van ougst bij minen here den stedehouder van Hollant, meister Franchoiz van Ghent ende andere heren van zinen Raide in Hollant die alsdan dair wesen soudon, omme aldair tsamen te spreken up tfait van der voirs. nyeuwer kuere, ende dat zij denzelven stedehouder ende heren van den Raide geven ende adiousteren wilden goet ende volcomen gelove van alle tgoent wes zij himluyden aldair opendoen ende te kennen geven zouden aengaende der voirs. sake, welke voirscreven brieven alsoe gemaect ende den voirs. rentmeister terstont gegeven wairen omme die te scickene ende te sendene an den voirs. edelen dair zij behoirden, midswelken de voirs. rentmeister dezelve brieven over al zinen voirs. bedrive midsgaders eenen openen placquart van denzelven minen genadigen here, gegeven upter XIII^{en} dach in augusto anno LII, gesonden heift, dairmit beteykende den gemeenen edelen ende leenmannen die niet bescreven en wairen van zinre genaden wege de voirn. dachvaert ten eynde dat zij dair quamen bij den voirs. gedeputerden, als dat volcomelicken blijft bij den voirs. placquart die men hier overlevert; gegeven den bode diene drouch alsoe men gecostumeert is 14 s. gr.

Gesonden eenen bode tot Ziericxzee an Willem Bolle, rentmeister van Beoisterschelt, mit zekeren gelicken besloten brieven die den voirs. rentmeister tot Rijssel gegeven wairen omme him die te beschicken gaende an de edele ende leenmannen geseten binnen zinen bedrive, dairmit mijn voirs. genadige here himluyden beval te commen ende te wesen ter voirs. dachvaert binnen der stede van der Goes; denzelven bode gegeven 12 d. gr.

Noch gesonden eenen bode in den Hage mit andere besloten brieven van minen genadigen here, die den voirs. rentmeister tot Rijssel gegeven wairen, gaende an meisters Gillis van Wissenkerke, Heinric uuyten Hove, Lodewijck van der Eyken ende meer ander van den raide in Hollant die van zinre genade wege oic bescreven wairen te wesen ter voirs. dachvaert omme mit minen voirs. here den stedehouder ende meister Franchois van Gent tbeste aldair in der saken te helpen doene tot voidernisse van minen voirn. genadigen here; him gegeven voir zine moeyte ende airbeit 5 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 95v-96v.*

Gesent enen bode mit mijns genadichs heeren openen plackaert brieve, gegeven opten XIII^{en} dach in augusto anno LII, inhoudende dat die baenridsen, ridderen, knechten, edelen ende leenmannen van Zeelant versamenen soudon ter Goes opten XXI^{en} dach van derselver maendt bij mijnen heere den stedehouder, meester Francois van Gendt ende meer anders mijns genadichs heren rade alse op tstuc van der kuere van Zeelant, ende was dairmede an minen heere van Oistervant in den Briele ende tot allen prochien

Beoisterscelt; gegeven den bode voir sijn loon vier postulaets gulden, valent 9 s. 4 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 86I, f. 22v.*

c Die voirs. rentmeester [*Willem Bolle*] is uut bevele ende bi besloten brieve van mijnen genadigen heere, gescreven XIII^{en} dagen in augusto anno LII, getogen ter Goes ter dachvaert opten XXI^{en} dach van augusto LII alst blijct bi den brieven hier overgelevert. Ende was uut onder vaeren, merren ende keeren VII dagen, tot twee vrancken sdages, valent 37 s. 4 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 86I, f. 24.*

e Alsoe ter voirs. dachvaert, die upten voirn. XXI^{en} dach in augusto gehouden was ter Goes up tstuc van der voirs. nyeuwer kuere, geraemt ende gesloten wart bij minen voirs. here den stedehouder ende die ander gedeputeerde bij consente van den voirs. ridderscepe, edele ende leenmannen dat men de voirs. kuere soude doen corrigieren ende visiteren bij clerken, costumiers ende ander notable personen him der wairlicken ende lantrechten verstaende die dair aldoo gecoren wairen, te weten bij meister Gillis van Wissenkerke voirs., meister Martin van der Hogerdoore, doctor in beyde den rechten, Adriaen van Reymerswalle, oude Symon van Bruelis, Bollairt Piersz. ende mer ander, die dairomme vergaderen souden in den Hage upten VII^{en} dach in septembrij doe eerstcommende; ende midsdien was geordineert dat men himluyden zeere scairpelic dairup van mijns genadichs heren wege bescreven soude ten eynde datter geene verzuommenisse dairinne en gebuerde, omme welke voirs. brieven te verwerven de voirs. rentmeester bij ordinancie ende bevele van minen voirs. here den stedehouder ende meister Francois van Ghent zant zinen bode in den Hage bij minen heren van den Raide aldair, die dairomme uuyt was varende, lettende ende keerende VII dagen tot 14 gr. sdachs, facit 8 s. 2 d. gr.

Gegeven denzelven bode van dat hij terstont dezelve brieven Beoisterscelt, Bewesterscelt ende in den Briel an de voirs. gecoren persoenen gedregen heift, 8 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 96v-97.*

Meister Francois van Gendt, deken van Curtricke, raidt mijns voirs. genadichs heren ende meister van den requesten van zinre herberge, die somme van 462 vrancken over die tweedeel¹ van 680 ende 13 vrancken die den voirs. rentmeester [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] comen te betaelne voir II^c XXXI daghen² die dezelve meister Francois tot diverschen stonden uuytgeweist heift omme tstuc van der voirs. nieuwer cuere, tot 3 vrancken sdachs – – –.

Adriaen van Reymerswalle, dewelke coren was een van den XII personen omme te verstaene toter sake van der voirs. nyeuwer kuere, alst blijcken mach bij zekeren besloten brieve van minen voirs. genadigen here, van dat hij gereist is in den Hage omme mitten anderen dairtoe geordineert de vors. kuere te oversiene, te visiteren ende in vormen te stelne, dair hij om uuyt was varende, lettende ende keerende XXI dagen, beginnende de V^{en} dach in septembry anno LII ende eyndende den XXV^{en} dach van derzelve maent inclusive – – – tot twee vrancken sdaechs – – –.

Dezelfde uitgave wordt nog verantwoord voor Simon van Bruelis, mr. Gillis van Wissenkerke, raadsheer (gekort omdat hij wedde ontvangt), Adriaan Kempenz. van Couwerwe, mr. Martin van der Hogerdore, doctor in de beide rechten, Simon Hendriksz. van Grijskerke, Dirk Jansz. van Rilland en Bollaard Piersz. Bovendien worden Jacob de Cupere, klerk van de rentmeester, en Cornelis Baron, secretaris, betaald voor hun bemoeienissen. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 81-84.

Cornelis Baroen, secretairis mijns genadichs heren, als over sijn dachgelt van dat hij bi ordinancie van mijne here den stedehouder ende rade geordineert is geweest hier in den Hage bij den XII gedeputeerden die bi bevele mijns genadichs heren ende oic van der gemeenre ridderscip, edelen ende leenmannen slands van Zeelant die doe ter tijt geordineert waeren om te duersien, te visiteren ende te corrigieren tconcept ende ramynge van der nyer

kuere des lands van Zeelant ende te beschrijven al tgeent dat bij den voirs. XII gedeputeerden hierin gedaen soude worden, in welker sake de voirs. Cornelis besich ende onledich geweest heeft om dieselve kuere te minueren, twewerven weder te grosseren ende oic voir den rade over te lesen XXI dagen. Dairvoir him bi minen voirs. heere den stedehouder ende rade van mijns genadichs heren wege toegeschicht is voir sijn cost, arbeyt ende moeynisse also hij geen wedden en heeft elkes dages eenen gulden, tstuc tot 20 gr., te ontfangen die tweedeel van den rentmeester Bewesterscelt ende tderdendeel van den rentmeester Beoisterscelt, gelijc dat blijct bij certificacie van den voirs. stedehouder ende Rade ende des voirs. Cornelis quita[n]cy hier overgelevert; dairom hier over dat derdendeel van den voirs. XXI dagen 11 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 86I, f. 27.*

- 1 Eénderde deel is betaald door de rentmeester van Beoosterschelde (ZA, Rekenkamer I B-O nr. 86I, f. 27).
- 2 In ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32 ligt bij f. 82 een specificatie van deze dagen.

683 1452 SEPTEMBER 7-12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 523. Voor deze dagvaart, gewijd aan ontzegbrieven die de stad Dieppe kort tevoren aan het Hof van Holland had gezonden, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 27 met name genoemde edelen en de steden Zierikzee, Westkapelle, Brouwershaven, Middelburg, Vlissingen, Tholen, Goes en Reimerswaal.

684 1452 OKTOBER 26-29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 534. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verslag van de stadhouder die bij hertog Filips was geweest voor overleg over de geschillen van Holland-Zeeland met de Fransen [i.c. Dieppe], de Engelsen en de Geldersen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 26 met name genoemde edelen en de steden Brouwershaven, Westkapelle, Vlissingen, Middelburg, Zierikzee, Tholen, Goes en Reimerswaal.

685 1452 NOVEMBER 15, GOES

N.B. In de datum of de plaats van bijeenkomst van deze dagvaart zal een fout zijn geslopen; zie de volgende nrs.

- c Den voirs. rentmeester [*Willem Bolle*], die ten begerte ende uut laste van meester Francois van Gendt, gecommiteert te besoiingieren op tstück van der nyeuwer kuere overmits laste die hij hadde van mijnen genadigen heere an den rentmeester voirs., mit brieve van gelove geweest is ter dachvaert bynnen der stede van der Goes opten XV^{sten} dach van novembri anno LII op tstück van der nyer kuere, als blijken mach hiervoir int capittel van den bodeloon ende oic bij den voirs. brieve van gelove hier overgelevert, gegeven tot Rijsel XXVIII dage in octobri¹. Ende was uut onder vaeren, merren ende keeren vijf dagen, valent tot 2 vrancken sdaichs 26 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 86I, f. 24-24v.*

- 1 Aldaar niet aangetroffen.

686 1452 NOVEMBER 15-18, JACOBIJNENKLOOSTER TE ZIERIKZEE

- b Den voirs. Jan den bode die gedregen heeft over al den bedrive van Bewesterschelt mins genadichs heren openen plackart, gegeven onder zinen heymelicken zegel upten XXVI^{en} dach van derzelve maent van octobrij, die men hier overlevert, roerende der dachvaert die dezelve minen genadigen here geraemt ende gesloten hadde gehouden te wezen binnen der stede van Ziericxee upten XV^{en} dach van der maent van novembrij dairna eerstvolgende

bij minen voirs. here den stedehouder, meister Franchoiz van Ghent ende ander zine gedeputeerde up tstuc van der voirs. nyeuwer kuere, bevelende midsdien den ridderscepen, edelen ende ambochsheren binnen denzelven bedrive geseten dat zij ter voirs. dachvaert quamen omme mitten voirs. gedeputeerden dairup te communicuieren, updat een eynde ende conclusy dairinne genomen worde; him gegeven alsoe gecostumeert is 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 98v.*

Gesent enen bode mit mijns genadichs heren openen brieve van mandamente, gegeven tot Rijsel XXVI dage in octobri anno LII, inhoudende dat die edelen van Zeelant ter dachvaert wesen souden up tstuc van der kuere van Zeelant tot Zerixe opten XV^{sten} dach van novembri, ende was dairmede tot allen prochien; den bode gegeven 6 s. 8 d. gr. – – –

Gesent enen bode mit drie besloten brieven die mijn genadige here beliefdte te scrijven van der dachvaert hierboven geroert an mijnen heere van Oistervant ter Goederede, den heere van Crunynge tot Heenvliet ende Adriaen van Reymerswale in den Briele; den bode gegeven 5 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 86I, f. 22v.*

- c Meister Gillis van Wissekercke, meister Anthonis Michiels, Gerijt Potter, raden, ende Cornelis Baroen, secretaris, ende den rentmeister general van Hollant Clais de Vriese de somme van hondert viertich vrancken tot 32 gr. tstuc over een reyse die zij int geselschap van meister Francois van Gendt, raet ende meister van der requesten van mijns genadichs heeren herberge, gedaen hebben uuter Hage bij bevel van mijnen voirs. genadigen heere in den steden van Ziericxee ende Goes, gelegen in Zeelant, up sekere dachvaerden aldair gehouden upt tstuc van der vernyewinge van der kueren van der selven lande van Zeelant, in welke reyse zij uitgeweest hebben in vaeren, merren ende keeren te weten die voirs. meister Gillis, meister Anthonis, Clais de Vriese ende Cornelis Baroen elcx van him XVIII dagen, beginnende XIII^{den} dagen in novembri anno LII ende Gerijt Potter voirs. VII dagen – – –; 18 lb. 13 s. 4 d. gr. – NA, *Rek. Rek. nr. 154, f. 107v-108.*

Den voirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], dewelken achtervolgende mijns genadichs heren brieven, gegeven in zine stat van Rijssel den XXVIII^{en} dach in octobri anno LII, getogen is binnen der stede van Ziericxee tot zekeren dachvaert die dair bij minen voirs. here den stedehouder van Hollant, meister Franchois van Ghent ende ander gedeputeerde van mijns voirs. genadichs heren wege den ridderscepen ende edele slants van Zeelant upten XV^{en} dach in novembri dairnavolgende gehouden wordt up tstuc van der nyeuwer kuere omme dair of een eynde ende conclusy te hebben ende te nemen, in welke reyse de voirs. rentmeister uuyt was varende, aldair mitten anderen besoiingierende ter voirs. dachvaert ende wederomme thuyswart keerende vier dagen, facit bij den voirs. besloten brieve die men hier overlevert tot twe vrancken sdaechs van 32 gr. tstuck 21 s. 4 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 90-90v.*

Den voirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], die bij bevel ende ordonnancy van minen voirs. genadigen here mit meister Franchoiz van Ghent, deken van Curtricke, raidt ende meister van den requesten van denzelven minen genadigen here, bevolen wordt te treckene tot Ziericxee, ter Goes ende anderseins up diverssche dachvaerden die aldair gehouden worden van mijns voirs. genadichs heren wegen mitten ridderscepen ende edele van Zeelant up tfait van der nyeuwer kuere ende anders die bede te practikeren die up condicy gegeven ende geconsenteert^a was, dair de voirs. rentmeister oic was binnen den voirs. steden van Ziericxee ende Goes tot vier stonden – – – den tijt van XXVIII dagen, alst volcommelicker blicken mach bij mijns genadichs heren opene brieven van mandamente, dair of in den arreste hierboven geroert is, ende bij certificacie van den vors. meister Franchois, gegeven onder zijn handteyken upten lesten dach van novembri anno LIII; dairomme hier de vors. XXVIII dagen, facit tot 2 vrancken sdachs tot 32 gr. stuck, 7 lb. 9 s. 4 d. gr. – *Ibidem nr. 33, f. 74v¹.*

Meister Martin van der Hogerdoren, doctor in beyde den rechten, dewelke gecomen is van Middelbourg tot Ziericxee tot eenre dachvaert die aldair bij bevele van minen genadigen here bij den edelen van Zeelant gehouden wordt up tfait van der nieuwer kuere, ende oic tot eenre andere dachvaert bij denzelven edelen gehouden ter Goes,² omme dat hij een van den XII persoenen was die bij den gemeenen insetene van Zeelant geordinert waire de vorn. cuere te overziene ende in vormen te stelne, in welke dachvaerden hij uuyt was varende, besoingnierende, lettende ende keerende negen dagen, tot twe vrancken sdachs, alst blijkt bij zinre quitancy, die men hier overlevert. Dairomme hier de vors. negen dagen, die belopen tsamen 18 vrancken, fac. tot 32 gr. tstuc 2 lb. 8 s. gr. – *Ibidem nr. 33, f. 85v.*

Den convente van den Jacopijnenclooster tot Zerixe voir vuer ende onlede overmits dat die dachvaert ende vergaderinge van den edelen van Zeelant, dairaf int capittel hiervoeren mency gemaict is³, aldair gehouden was, hem gegeven bi ordinancie van meester Francois van Gendt voir onlede ende om Goids willen 20 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 86I, f. 22v.*

a *Aldus hs.*

1 Bij deze en voorgaande posten in de marge veel aantekeningen van de Rekenkamer over de betalingsbewijzen.

2 Zie volgend nr.

3 Zie onder c.

687 1452 NOVEMBER 27-28, GOES

b Ende alsoe ter voirs. dachvaert die binnen der stede van Ziericxee gehouden was als voirs. is¹, luttel of niet toter voirs. kuere gedaen wordt noch niet dairup geconcludeert noch gesloten en was, mids dat vele van den edelen, ambochsheren ende leenmannen terzelver dachvaert niet gecomen en wairen, zoe word wederomme een ander dachvart dairup geraemt gehouden te wesen binnen der stede van der Goes upten XXVII^{en} dach in novembrij anno LII voirs., tsavonts in de herberge omme tsanderdachs een eynde ende conclusy te maken van der voirs. kuere mitten gonen die dair wezen zouden, ten eynde dat de bede voirtganc hebben mochte, als dat blijcken mach bij zekere opene brieve van plackarden mijns voirs. genadichs heren, gegeven upten XVIII^{en} dach van der voirs. maent, die men hier overlevert, dewelke brieve van plackairden de vors. rentmeister zant over al zinen bedrive als dat gecostumeert is; gegeven den dbode^a diene drouch 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 98v-99.*

Gesent eenen bode mit mijns genadichs heeren openen plackaert brieven, gegeven opten XVIII^{sten} dach van novembri, inhoudende dat die edelen noch versamenen souden ter Goes op tstuc van der kuere van Zeelant opten XXVII^{en} dach van der voirs. maendt van novembri, ende was dairmede tot allen prochien; gegeven den bode 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 86I, f. 22v-23.*

c *Zie voor de onkosten van de deelname door de raadsheren en de secretaris van het Hof van Holland, Hendrik Jansz. van Wissenkerke, rentmeester van Bewesterschelde, en mr. Martin van der Hogerdoren voorgaand nr.*

a *Aldus hs.*

1 Zie voorgaand nr.

688 1452 NOVEMBER 29, ZIERIKZEE

N.B. Deze rekeningpost zou erop kunnen wijzen dat aansluitend aan de voorgaande dagvaart te Goes, nog een bijeenkomst (van Zeeland Beoosterschelde?) is gehouden te Zierikzee.

d Upten selven dach [29 november] gesent Johannes van Lesanen, clerck van Jan van Cats, mit besloten brieven van den deken van Cortrijck, meister Francois van Gendt, ende den

rentmeister uutter stede van Ziericxee, dair zij ter dachvaart waeren bij scriven van mijnen genadigen heere upten kueren in Zeelant, an Jan de Bock, tol'nair van Yersickeroirt, ende den rentier van Crabbendijck, roerende dat zij aengesien s'briefs commen souden bij himluden tZiericxee om sonderlynge saicken die zij van mijns voirs. genadichs heeren wegen mit himluden te spreken hadden totter materie dienende; gegeven denselven Johannes voir zijn sciphuyr, montcost ende aertbeyt gelijc die rentmeister geaffirmeert heeft, die somme van 8 s. 2 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 154, f. 154v.*

689 1453 FEBRUARI 5, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 540. Voor deze dagvaart, gewijd aan de schade die graaf Gerhard van Oldenburg, broer van de koning van Denemarken, ter zee had toegebracht aan Hollandse schepen, met name aan die van Amsterdam, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen zeven met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Brouwershaven, Westenschouwen, Goes, Vlissingen, Veere, Middelburg, Tholen, Sint-Maartensdijk en Reimerswaal 'ende anderswair in Zeelant'.

690 1453 FEBRUARI 25-MAART 2, GOES

b Gesonden den bode over al Bewesterscelt voirs. mit eenen openen placquart van minen genadigen here, commende uuyten Hage, gegeven upten VIII^{en} dach van der voirs. maent van februario, die men hier overlevert, roerende der dachvaart die geordineert ende gesloten was gehouden te wesen binnen der stede van der Goes up tstück van der nyeuwer kuere des sondaechs nair Grot[e] Vastenavond doe eerstcommende [25 februari], tsavons in de herberge, omme die voirs. cuere over te leveren zekere persoenen die men dairup ordineren soude omme mitten gedeputeerden van mijns voirs. genadichs heren wege dairmit voirt te gane ende entelicken te sluyten alst behoiren soude. Denzelven gegeven voir zine moeyte ende airbeyt 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. 101.*

Gesent enen bode mit mijns genadichs heeren plackaerde, gegeven opten achsten dach van februario LII, inhoudende dat die edelen van Zeelant versamenen souden bynnen der stede van der Goes op tstück van der kuere van Zeelant des sonnendages na Grote Vastelavond, ende was dairmede tot allen prochien als costumelic is; den bode gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 861, f. 22v.*

c Die voirs. rentmeister [*Willem Bolle*] is bij bevele van mijnen genadigen heere ende bij zijnre genaden besloten brieve, gescreven VIII dagen in februario XIII^c LII, ter Goes ter dachvaart geweest op tstück van der kuere van Zeelant des sonnendages na Grote Vastelavond, als blijken mach bij mijns voirs. genadichs heren brieve hier overgelevert. Ende was uut onder vaeren, merren ende keeren sess dagen tot twe vrancken sdages, valent 32 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 861, f. 24.*

Item opten lesten dach van mairte vors. betaelt meester Pieter van Renisse van een reyse die hij van mijns heren¹ wegen gedaen heeft van den Bryel ter Goes omme die kuere te helpen maken. Was uut XIII dagen onder vaerende ende kerende, verteerde mit belechiere, sciphuere ende anders gelijc zijn cele inhoud ende men hier overlevert 3 lb. 10 s. 5 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5578, f. 47v.*

¹ Frank van Borsele.

691 1453 MAART 8-12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 542. Voor deze dagvaart, gewijd aan de schade die graaf

Gerhard van Oldenburg ter zee had toegebracht aan Hollandse schepen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen acht met name genoemde edelen en de steden Westenschouwen, Brouwershaven, Goes, Vlissingen, Tholen en Veere.

692 1453 APRIL 17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 543. Voor deze dagvaart, gewijd aan de zaak van jonker Ulrich van Norden,¹ werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Brielle, Zierikzee, Westenschouwen, Brouwershaven, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen. Besloten werd vóór 8 september met de jonker een dagvaart te houden om het geschil bij te leggen en daarvoor een borg van 500 postulaatsgulden bij de stad Groningen in bewaring te geven. Rond 20 mei hadden de Zeeuwen hun aandeel daarin nog niet betaald.

1 Deze Oost-Friese hoofdeling had in Rotterdam een schip gekocht waarvan de stad Hamburg vreesde dat dat tegen haar gebruikt zou gaan worden. Holland wilde geen conflict met Hamburg en verbood de koop. De jonker eiste nu schadevergoeding (zie *Dagvaarten Holland*, II, p. 481).

693 1453 MEI 16, GOES

b Den voirs. Jan de bode van gedregen te hebbe eenen openen plackart van minen voirs. genadigen here, commende uuyten Hage van minen heren van den Raide, gegeven VIII dage in meye anno LIII, die men hier overlevert, an minen here den abt van Middelborch, minen here van Oistervant, minen here van der Vere, van Haemstede ende van Cruningen, riddersen, Adriaen van Borsselle, Willem van Ostende, Adriaen van Loodijck, ende Jan van der Maelstede als gedeputeerde omme te verstane toter ordonnancy van der nyeuwer kuerre voirs., diewelke voirt gecoren hadden zekere ander persoenen omme diezelve kuere te overziene ende te corrigeren ende in alle redelichijt te stelne. Ende hadden dairomme vergadert geweist binnen der voirs. stede van der Goes tot zekeren dachvart voirleden, mair dairup niet gesloten noch overeengedragen, midswelken mijn voirs. genadige here himluyden beval dat zij upten XVI^{en} dach der voirs. maent van meye^a weder vergaderen souden binnen der voirs. stede van der Goes omme eendrachtelick te ordineren ende te sluyten of bij hoiren gedeputeerden te doen sluyten up die voirs. kuere ende die tot zekeren dachvart dairnair overleveren mijns voirs. genadichs heren commissairissen ende gedeputeerde die alsdan dair wesen souden omme die van himluyden over te nemen. Him gegeven 8 s. gr. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 32, f. IOIV-IO2.

Gesent enen bode bij bevele van mijnen genadigen heere, als bliken mach bij sijnen brieven gegeven tot Rijsel XVIII dage in aprille, an mijnen heere den stedehouder ende rade van Hollant in den Hage om plackarden te hebben van een nyeu dachvaert van der kuere, ende als de voirs. bode die plackaerden gebracht heeft is hij mit enige van dien voirt getogen an den rentmeester van Bewesterscelt; den bode gegeven vier postulaets gulden, valent 9 s. 4 d. gr.

Gesent enen bode bij bevele van mijnen genadigen heere mit mijns genadichs heeren plackaert brieve van der dachvaert dairaf hierboven mency gemaict is, gegeven opten VIII^{sten} dach in meye, ende was dairmede tot allen prochien; gegeven den bode 6 s. 8 d. gr. – Ibidem nr. 86I, f. 23.

c Den voirs. meister Francois van Ghent, deken van Curtrike, de somme van hondert sess ende tseventich vrancken over die tweedeel van twehondert vier ende tsestich vrancken die den vorn. rentmeester¹ comen te betaelne voir zijn deel van LXXXVIII dagen die dezelve meister Francois tot diversschen stonden uuyt geweist heift in den vors. lande van Zeeland

omme tfait van den vors. nyeuwer kuere, tot drie vrancken van 32 gr. tstuc elcx sdaechs die him bij den vors. mandement van minen vorn. genadigen here, gegeven bijnnen zijre stad van Rijsel den VIII^{en} dach in marte anno LII ---. – *Ibidem nr. 33, f. 73v.*

Item opten XXIII^{sten} dach van meye betaelt meester Pieter van Renesse, doctor in den rechte, van een reyse die hij bij bevele van mijnen here² gedaen heeft van den Bryel ter Goes; van coste, belechiere, sciphuere, wagenhuere ende anders gelijc zijn cele inhoud ende men hier overlevert, 2 lb. 6 s. 9 gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5578, f. 48.*

e Alsoe tot zekerer dachvaert gehouden binnen der stede van der Goes geraemt ende gesloten wort dat mijn here de abt van Middelborch, mijn here de grave van Oestervant, mijn here van der Vere, Adriaen van Borssele, mijn here van Haemstede ende van Cruningen, Adriaen van Loodijc, Jan van der Maelstede ende Willem van Oestende die voirs. kuere te oversiene, te corrigieren ende na hoiren besten verstane in vormen stellen soudent tot oirboir ende welvairen des voirs. lands, soe koren ende oirdineerden in hoire stede dezelve heren bij overeendragene ende consente van den gemeenen ridderscepen, edelen ende leenmannen IX ander personen omme de voirs. kuere te oversienne ende in vormen te stellen ende alle te doene tzelve dat de voirs. heren dairinne doen mochten, die dairmit onledich wairen binnen der stede van der Goes die daigen hierna verclaert, tot twee vrancken van 32 gr. tstuc elcx sdachs die himluyden alsoe bij den voirs. mandement overgelevert uptie pertie van meister Franchois van Gent hiervoeren geordineert ende getauxeert zijn, van denwelken IX persoenen de vors. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] als voir zijn tweedeel de zesse aenquamen te gelden, mair de voirs. here van Cruningen ende Adriaen van Borssele en sonden dair nyement in hoire stede. Dus en heift de vors. rentmeister mair betaelt Pieter Kervincxz. uuyter name ende van wege des heren van der Vere, Adriaen van Nyeuwerve uuyter name van den voirs. abt van Middelborch, jonge^b Jan van der Maelstede elcx achtien dagen, ende jonge Willem Adriaensz. van Scellacht uuter name ende voir den vors. Willem van Oistende XII dagen, beloopende tsamen de vors. IIII personen LXVI dagen, tot 2 vrancken elcx van himluyden sdachs, f. 132 vrancken die de voirs. rentmeister himluyden betaelt heift, alst blijct bij quitancy van Adriaen van Nyeuwerve, Jan van der Maelstede ende jonge Willem Adriaensz. Ende omme dat Pieter Kervincxz oflijvich geworden is ende geene quitancy gegeven en hadde binnen zinen levne, soe heift die weduwe dairof voir hoirselves ende als vocht van hoirer dochter quitancy gegeven die men hier al tsamen overlevert: 42 lb. 12 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 74.*

Ende want die costen van den voirs. IX personen zeere lastich ende zwair vielen ende cleyne voiganc hadde tgont dat bij himluyden toter voirs. kuere gedaen wordt, zoe wairen bij overeendragene van den voirs. ridderscepen, edelen ende leenmannen geordineert vier personen die de voirs. kuere maken, ordineren ende in goeder vormen stellen soudent, die dair zeere ernstelic inne besoingierden ende in vormen stelden. Ende wairen dairomme onledich^c binnen der stede van Middelbourg, te wetene Adriaen van Nyeuwerve ende Jan Pierszone elcx^d XXXI dagen, dairbinnen begrepen elcx II dagen voir hoir comen ende weder thuyswairt trecken, ende meister Pieter van Beoistenzweene XXXIII dagen, tot 2 vrancken sdachs. Ende van den vorn. IIII personen heift de voirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] betaelt de voirn. drie, te wetene meister Pieter van Beoistenzweene, Adriaen van Nyeuwerve ende Jan Pietersz. van Dombourch voirs. alst bij hoirer quitancy die men hier overlevert, ende van den vierden persoan sal Willem Bolle, rentmeister Beoisterscelt, betaelen ende dairof uuytgeven maken in zijne rekeninge dairt behoirt, belopende tsamen dat de voirs. rentmeister den voirn. IIII personen betaelt heift voir hoire wedden van den dagen voirscreven 190 vrancken. Dairomme hier bij den voirs. mandement dairof mency gemaect is int naeste article,

hiervoiren ende bij der voirs. quitancy 25 lb. 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 74v.*

- a *Hs*: meyne.
- b *Hs*: jonde.
- c *Hierna volgt nogmaals*: wairen.
- d *Hs*: eclx.
- 1 Van Bewesterschelde.
- 2 Frank van Borsele.

694 1453 MEI 28-31, GOES

b Denzelven bode [*Jan Dirksz.*] van dat hij gedregen heift svoirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] openen plackairt, gegeven XIX dage in meye duyst IIII^C LIII, over al Bewesterscelt vors. roerende der dachvaert die geraemt was gehouden te wesen binnen der stede van der Goes up tfait van der nyeuwer kuere, dair mency of gemaect is in de eerste rekeninge des vors. rentmeesters upten XVI^{en} dach van der vors. maent, bij dengonen die gecoren ende gedeputeert wairen te verstane toter ordinancie der vors. kuere, tot welker dachvaert die tweedeel van himluyden nauwe gecommen en wairen, mids welken die vors. dachvaert uuytgestelt ende verlinget was ende den vors. gedeputeerden bevolen te wesen bijnnen der vors. stede upten XXVIII^{en} dach van der vors. maent dairna volgende omme alsdan overeen te dragen, te ordineren ende eyntlicke te sluytene uptie punten begrepen in de vors. kuere, als dat volcomelic blicken mach bij svors. rentmeesters placquart die men hier overlevert; him gegeven voir zinen airbeit als costumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 80v.*

Gesent den voirs. Pieter [*Heynenz., bode*] mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] plackaet, gescreven XXII dage in meye int jaer XIII^C LIII, gaende an den negenen die geordineert waeren om die kuere te vernyen, dat sij opten XXVIII^{sten} dach van der voirs. maent van meye wesen souden bynnen der stede van der Goes om een eynde van der kuere voirs. te maken; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 862, f. 34.*

c Die voirs. rentmeister [*Willem Bolle*], die ten bevele van meester Francois van Gend overmits laste die hij had van mijnen genadigen here an den rentmeister voirsz. mit brieve van gelove geweest is ter dachvaert bynnen der stede van der Goes opten XXVIII^{sten} dach in meye anno LIII op tstuc van der bede ende der nyer kuere, als blijken mach hiervoer int capittel van den bodelonen ende oic bij certificacie van den voirn. meester Francois. Ende was uut onder varen, merren ende keren vier dagen, tot twee vrancken sdages, valent 21 s. 4 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 862, f. 35v¹.*

Item den XXIX^{sten} dach in meye bij bevele van mijnen here² reysde die rentemeester generael³ van Sinte Mertinsdijc ter Goes op een dachvaert die aldair doe was om zeker boetscapen an den deken van Cortrijcke; verteerde ende vervoere 6 s. 8 d. gr. – *NA, Rek. nr. 5578, f. 59.*

- 1 *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 862* bevat op f. 38 betalingen voor reizen vanwege de nieuwe keur aan mr. François van Gent (88 franken), Adriaan Willemsz. als vervanger van de heer van Haamstede als een van de negen en Hendrik Hallinksz. als vervanger van Jan van de Maalstede. F. 38-38v bevatten verder nog betalingen voor reizen ter bevordering van het consenteren van de bede aan mr. Gillis van Wissenkerke, Klaas de Vriese, Jacob Bossaert, Willem Bolle (allen 12 dagen) en Jacob Laurensz., voorspraak (8 dagen).
- 2 Frank van Borsele.
- 3 Jan de Zadeleer.

695 1453 JUNI 11-16, GOES

b Noch gesent den voirs. Pieter [Heynenz., *bode*] mit des voirs. rentmeesters [Willem Bolle] plackaet, gescreven XXIX dage in meye anno LIII, inhoudende alsoe alle die negen gecoren hiervoer opten XXVIII^{sten} dach in meye ter Goes niet gecomen waeren, dat sij dairom opten XI^{sten} dach van junio aldair wesen soudent; hem gegeven 7 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 862, f. 34.*

c Die voirs. rentmeester [Willem Bolle], die ten bevele als boven geweest is ter dachvaert ter Goes upten XI^{sten} dach van junio anno LIII bij den negen gecoren totten nyer kuere, als blijcken mach hiervoer int capittel van den bodelonen, ende was uut onder varen, merren ende keeren ses dagen, tot twee vrancken sdages, valent 32 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 862, f. 35v.*

e Den vors. rentmeister [Hendrik Jansz. van Wissenkerke] van dat hij mitten rentmeister van Beoisterscelt Willem Bolle, achtervolgende thinhouden van mijns genadichs heren brieve, geteykent mit zinre edelre hand, gegeven XI dage in julio anno LIII, getogen is van Middelborch tot Curtrike ende te Rijsel bij meester Franchois van Ghent, deken van Curtrike, omme him over te gevene die nieuwe kuere die himluyden al gemaect, gegrosseert ende geteykent overgelevert was bij meester Pieter van Beoistenzweene, Adriaen van Nyeuwerve ende andere, gelijc himluyden dat bij den vors. brieven bevolen was. Ende himluyden dairup comen zinde, zoe worden zij bij minen here den bijscop van Dornicke gesonden vandair tot Brusel bij minen here den cancellier, die men seide dair wesende, omme him te beteykene dat de vors. cuere overgelevert was. Mair als zij dair quamen, zoe was mijn vors. here de cancellier vandair vertogen bij minen genadigen here dair hij lach voir Gavre in Vlaenderen, dair zine volchden ende vandair tAudenerde. In welke reyse de vors. rentmeister uuyt was XV dagen, zonder dat dairinne begrepen zijn vijff dagen die zij deden, te weten drie dagen te rijdene van Middelborch tot Curtrike ende twee dagen int wederomme keeren van Audenerde tot Middelborch, alst blijkt bij den vors. besloten brieve, geveriffiert onder thanteyken van meester Alairt van der Porte, secretarius mijns vors. genadichs heren, die men hier overlevert, comt tsamen XX dagen, fac. tot 2 vrancken sdaechs, tot 32 gr. tstuc, 5 lb. 6 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 77v.*

Die voirs. rentmeester [Willem Bolle] is bij ontbieden van mijnen genadigen here getogen mit den rentmeester van Bewesterscelt tot Rijsel, als blijkt bij copie autentijck van mijns genadichs heren brieve, hier overgelevert. Ende was uut onder varen, merren ende keren, dairin begrepen drie daghen dat die voirs. rentmeester verbeide tot Middelborch na den minute van der nyer kuere van Zeelant, die den rentmeester van Bewesterscelt ende den voirs. rentmeester aldair bij enige van den negenen overgelevert wert, XXIII^{sten} dagen, tot twee vrancken sdaichs, 48 vrancken, valent 6 lb. 8 s. gr.^a – *Ibidem nr. 862, f. 35v.*

Item opten selven dach [6 augustus] betaelt meester Pieter van Renisse van den reyse die hij in Middelburch lach van dat hij hadde doen scriven die kuere ende an die norize^b; te coste gedaen^t gelijc zijn cele inhoud ende men hier overlevert 24 s. 10 gr. – NA, *Rek. Rek. nr. 5578, f. 48v.*

a *Het aantal dagen is teruggebracht van 26 tot 24 en het totaal van de post is gereduceerd, omdat twee dagen al in de declaratie van de rentmeester Bewesterschelde voorkomen.*

b *Hs.: nōrize.*

t *Op kosten van Frank van Borsele.*

[696 1453 JULI 14-17, DEN HAAG]

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 549. Voor deze dagvaart, gewijd aan de voorbereiding van

een bijeenkomst te Groningen met de afgevaardigden van jonker Ulrich van Norden (zie nr.692), werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Zierikzee, Goes en Middelburg.

Uit de reisdeclaratie van de afgevaardigde van Haarlem naar Den Haag blijkt, dat de Zeeuwen niet zijn gekomen.

697 1453 JULI 23-25, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 550*. Voor deze dagvaart, een voortzetting van voorgaande, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Middelburg, Goes, Reimerswaal, Tholen, Veere, Vlissingen, Brouwershaven en Goedereede. Op 26 juli werd uit Den Haag een bode afgezonden (met het resultaat van deze dagvaart?) aan Frank van Borsele, Middelburg, Reimerswaal, Tholen, Zierikzee, Goes, Brouwershaven en Westenschouwen.

698 1453 AUGUSTUS 10-15, GOES

b Den vors. bode [*Jan Dirksz.*] van dat hij gedregen heift over al Bewesterscelt des vors. rentmeisters [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] openen plackairt, gegeven VI dage in agosto duyst IIII^cLIII, dairmit dezelve rentmeister beteykende allen baenridsen, ridderen, knechten, edelen, ambochtsheren ende leenmannen, geseten binnen zinen bedrive, dat zij des vridages dair naestcommende [*10 augustus*] wesen souden binnen der stede van der Goes bij den vors. rentmeister ende Willem Bolle, rentmeister van Beoisterscelt, omme aldair te anhoiren tgoent dat zij den vorscreven ridderscepen opendoen ende te kennen geven souden van mijns vors. genadichs heren wege als himluyden bevolen was roerende der sake van der bede die minen genadigen here van Charrolois dair tevoren tot mijns vors. genadichs heren zijns vaders behouf upten thoolhuuse tot Yersickeroirt geconsenteert was¹. Ende oic der sake van der nyeuwer kuere die de vors. ridderscepen van denzelven minen genadigen here versochten ende begeerden, geconsenteert ende gevesticht te hebben gelijc den vors. plackairt, die men hier overlevert, volcomelic uuytwijst ende verclairt; him gegeven als costumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 81*.

Gesent Martijn Martijnsz. mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] plackaet, gescreven VII dage in agosto anno LIII, gaende an allen baenridsen, ridderen, knechten, edelen ende leenmannen Beoisterscelt, dat sij des vridages XIII dage² van der voirs. maent wesen souden ter Goes bij den anderen edelen van Zeelant om an te hoeren tgeent dat die rentmeesters van Bewesterscelt ende Beoisterscelt hem alsdan van mijns genadichs heren wegen opdoen ende te kennen geven souden roerende der kuere van Zeelant; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 862, f. 34*.

c Die voirs. rentmeister [*Willem Bolle*] is noch uut bevele van mijnen genadigen heere getogen ter Goes ter dachvaert bij den rentmeister van Bewesterscelt des vridages opten XIII^{sten} dach van agosto² anno LIII om die ridderscip ende edele van Zeelandt die antwoirde van mijnen genadigen heere van der kuere ende bede te kennen te geven, als blijcken mach bij des voirs. rentmeesters plackaten hiervoren int capittel van de bodelonen. Ende was uut onder varen, merrren ende keren drie dagen, tot twee vrancken sdages, valent 16 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 862, f. 35v*.

d Jacop de Cupere, des vors. rentmeisters [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] clerck, van dat hij uuyt laste ende bevele van den vors. rentmeister ende Willem Bolle, rentmeister Beoisterscelt, getogen is van Middelborch bij minen vorn. genadigen here wesende tot Rijsel, mit zekeren brieven die de vorn. rentmeesters zinre genaden sonden, dairmit zij him beteykenden al int lange tgoent dat zij mitten baenridsen, ridderen, ambochsheerscepen

ende leenmannen van Zeelant gebesoingniert hadden up tstuc van der bede die verschinen soude tot sinte Jansdage decollatio anno LIII [29 augustus], na den laste himluyden dairof te voiren gegeven ende gedaen van mijns vors. genadichs heren wege. In welke reyse de vors. Jacop uuyt was varende, aldair lettende omme die expedicy van alzulken brieven van nonprejudicy als de vorn. ridderscepen up die vors. bede begeerden te hebben, ende wederomme thuys keerende XIX dagen, beginnende XV dagen in augusto ende eyndende den anderen dach van septembrij anno LIII inclusive, alst blijkt bij certificacien van meester Alairt van der Porte, secretarius mijns vors. genadichs heren, die men hier overlevert, fac. tot 2 s. gr. sdaechs 38 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 77v-78.*

Alsoe de vors. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] ende Willem Bolle, rentmeister van Beoisterscelt, geschijct ende gesonden hadden in de maent van augusto anno LIII srentmeisters clerc tot Rijssel bij minen genadigen here met zekeren hoiren beslotenen brieven, him dairmit beteykenende tgont dat zij van zinre genadichs [heren] wege gedaen ende besoeingeert hadden mitten ridderscepen ende edelen van Zeelant up tfait van der bede die zij minen vors. genadigen here geconsenteert hadden ende oic der nyeuwer kuere die zij van zinre genaden begeerden gemaect ende gevesticht te hebben, ende hoe dat de vors. ridderscepen meenden ongehouden te wesen van den vors. bede te betaelne voir der tijt dat die vors. kuere van den vorn. lande gevesticht ende bezegelt waire, na uuytwijzen van der vonnisse dat bij den mannen van Zeelant dairof gegeven was, het en waire dat mijn vorn. genadigen here denzelven lande dairup consenteerde ende bezegelde alzulke brieven van nonprejudicien als zij begeert, versocht ende in gescrijfte den vors. rentmeisters overgegeven hadden, gelijk int cappitel van den reysen hiervoren mency gemaect is; soe worden den vors. clerc Jacop de Cupere bij minen here den cancellier gegeven zekere besloten brieve van mijns vors. genadichs heren wege gaende an mijnen here van Oistervant, minen here van der Vere ende meer ander heren van den lande van Zeelant, himluyden dairmit biddende dat zij tevreden wilden wezen mit zulken brieven van nonprejudicy als minen vors. genadigen here himluyden tegewoirdich zandt bij den vorn. Jacop de Cupe[re], als die copie van denzelven brieven die men hier overlevert, mitsgaders zekere andere besloten brieven van gelijcken gaende an die vors. rentmeisters, volcomme[li]ker uuytwijzen ende verclairen, welke besloten brieven de vors. rentmeister voirt gesonden heift an mijnen vors. here van Oistervant, mijnen heren van der Vere ende ander heeren.

Gegeven den bode diese drouch^a in den Briele ende andersins dair die heren wairen 5 s. gr. – *Ibidem nr. 33, f. 81-81v.*

Denzelve Jacop de Cupere, die van Middelborch getogen is tot binnen der stede van Rijssel bij minen vors. genadigen here mit zekeren beslotenen brieven van den vors. rentmeisters van Bewest ende Beoisterscelt, zinre genaden dairmit beteykenende hoe dat die prelaten, baenridsen, ridderen ende edele van Zeelant tevreden wairen mitten brieven van nonprejudicy die mijn vors. genadigen here himluyden gesonden hadde, dair int voirgaende article mency of gemaect is, ende dat zij midsdien geconsenteert hadden dat men voir dit jair LIII die bede upbueren ende ontfangen soude, gelijc die vors. brieven dat volcommelicken inhilden. In welke reyse de vors. Jacop uuyt was varende, aldair lettende bij bevele van minen here den cancellier omme die expedicy up zekere punten aengaende der vors. bede ende der vierscaire van Zeelant die men in meyningen was corts te houdene XIX dagen, alst blijkt bij certificacy van den vors. meester Alairt van der Porte, gegeven XXV in octobry anno LIII, die men hier overlevert, facit tot 2 s. gr. sdaechs 38 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 78v.*

e 24 augustus. – *Filips, hertog van Bourgondië, belooft de edelen van Zeeland dat, aangezien hem in het jaar 1452 een bede was geconsenteerd van 10 groten van het gemet gedurende tien jaar, mits van tevoren een nieuwe keur van Zeeland was vastgesteld, en hem thans is vergund die bede te innen over het jaar ingaande op 29 augustus eerstkomende zonder dat*

aan die voorwaarde is voldaan, dit hen niet in hun rechten zal verkorten. – Orig. (volgens Fruin met het zegel van de hertog verloren): ZA, Prelaat en Edelen nr. 30 (verloren gegaan in 1940). – Regesten: Van Limburg Brouwer, p. 107; Fruin, Prelaat en Edelen, p. 70, nr. 7.

a Hs.: doruch.

1 Zie hiervoor nr. 681.

2 In 1453 viel 13 augustus op een maandag.

699 1453 AUGUSTUS 18-24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 552. Voor deze dagvaart, gewijd aan recente brieven van Keulen over de Rijksacht en aan het conflict met de graaf van Oldenburg, werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Zierikzee, Middelburg en Goes.

700 1453 SEPTEMBER 29(-OKTOBER 11), MIDDELBURG

b Gesent Martijn Martijnsz. mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] plackaet, gescreven XXV dage in septembri XIII^C LIII, an allen baenridzen ende edelen Beoisterscelt dat sij tot Middelborch comen ende wesen souden den XXIX^{en} dach van der voirs. maendt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 862, f. 34v.*

e Item den XI^{sten} dach in octobri betaelt Aernt Schut van een reyse die hij bij bevele van mijnen here¹ gedaen heeft van Teylingen tot Middelburch mit enen brieve an den here van der Veere, roerende der dachvairt in Middelburch van den schote. Ende quam weder bij mijnen here tot Teylingen; was uut VII dagen, verteert ende vervaeren 5 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5578, f. 53.*

1 Frank van Borsele.

[701 1454 FEBRUARI 10, DEN HAAG]

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 565. Op 23-24 januari nam de Raad van Holland het besluit, een nieuwe muntordonnantie van hertog Filips niet af te kondigen maar er eerst, gezien allerlei bezwaren ertegen, een dagvaart aan te wijden. Die werd tegen 10 februari uitgeschreven; uit Zeeland werden Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Goes en Tholen opgeroepen. Op de achtste zag de Raad zich echter genoodzaakt de dagvaart af te gelasten, omdat de hertog opdracht had gegeven de muntordonnantie af te kondigen en na te leven.

702 1454 MAART-APRIL, MIDDELBURG

N.B. Volgens het opschrift van de rubriek Ontvangsten van boetes in de rekening van de rentmeester van Bewesterschelde over 1454 duurde de vierschaar te Middelburg van 24 maart tot 15 juni 1454 (ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33).

b Denzelven [*Jan Dirksz.*] gesonden mit mijns genadichs heren plackairt over al Bewesterscelt in Zeelant, dairmit hij beteykende den dach dat mijn here de grave van Charrolois^a, zinen zonen, in Zeelant wesen soude omme aldair recht te sittene ende vierscaire te houdene, gelijk den vors. plackairt, gegeven vier dagen in marte anno LIII, die men hier overlevert, begrepen heift; him gegeven 14 s. gr. – – –. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 84-84v.*

c *De aanwezigheid van Karel graaf van Charolais bij de vierschaar te Middelburg in 1454 wordt vermeld in een oorkonde van 4 september 1462, gedrukt onder dagvaart nr. 803.*

d Gesonden den vors. Jan de bode over al Bewesterschelt mit srentmeisters openen plackairt, gegeven XVI dage in apprilly anno LIII voir Paesschen, dairmit hij beteykende hoe dat minen genadigen here van Charrolois zinen vierscaire van Bewesterscelt, die hij begonnen hadde te houden ende noch niet volcommen en was, uuytgestelt ende verlinghet hadde eenen zekeren tijt, updat zine mannen ende een yegelic die dair recht te doene hadden, ten dage benoemt in den vors. plackairt weder binnen der vors. stede van Middelbourg quamen omme die vors. vierscaire te voleynden alst behoirde; him gegeven 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 33, f. 84v.*

a Hs.: Clarrolois.

703 1454 APRIL 24-28, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 571. Voor deze dagvaart, gewijd aan de Rijksacht en het aftlopen van het bestand met de Hanzesteden, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Zierikzee, Goes, Tholen, Reimerswaal en Middelburg. Volgens de rekeningen van Hollandse delegaties stonden, behalve zuiver Hollandse onderwerpen, ook op de agenda de gebreken in de rekeningen van Jan Heynzenzoon en Dirk van Wormer, de kwestie met Ulrich van Norden en de zoen met Dithmarsen.

c 24 april. Claes Jansz. van Wissenkerke den burgm., Jac. Claesz., Gillis Proestz. ende Claes Willemsz. als quartierm. ... ter dachvaert in den Hage. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen en boden.*

e *Middelburg heeft in 1454 meebetaald aan de reiskosten van een afgevaardigde die een bestand met Dithmarsen bereikte:*

Item betaelt Lambert Pauwelsz. van Edamme van zekere reysen die hij gedaen heeft van des gemeenen lants wege, dair hij verworven heeft zekere brieven van bestande tusschen die lande van Hollant, Zeelant ende Vrieslant ende tlant van Ditsmaers¹; dair dese stede toe getaxeert was te gevenne 12 postulaets gulden, tstuc 2 s. 4 g.; facit tsamen 28 s. g. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1454 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Poelman, Bronnen I-2, p. 764 nr. 2106.* – *Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen' 2, p. 132.*

¹ Bedoeld is mogelijk de vrede van vijftig jaar tussen hertog Filips en Dithmarsen (*HUB, VIII, p. 104* noot 3).

704 1454 MEI 11-15, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 576. Voor deze dagvaart, gewijd aan de muntordonnantie en het handhaven daarvan, werden, naast de steden van Holland, Texel, Wieringen, diverse baljuws en tollenaars uit Holland, uit Zeeland opgeroepen Frank van Borsele, de rentmeesters van Beoosterschelde en Bewesterschelde, Reimerswaal, Middelburg, Zierikzee, Goes, Tholen, Vlissingen, de tollenaar van Yersekeroord en de heer van Veere.

c 11 mei. Pieter Symonsz. ende Claes Jac.z. ter dachvaert in den Hage, roerende van der munte ... – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen en boden.*

705 1454 MEI 27, MIDDELBURG

b Jan Diericxzone, mijns voirs. genadichs heeren bode, van gedragen te hebben over al Bewesterscelt mijns genadichs heeren van Chairrolois plackaert, gegeven XXI dagen in meye anno LIIII, dairmede mijn voirs. heere van Chairrolois ontboot ende beval allen

baenridsen, riddersen, knechten, ambochtsheeren ende leenmannen overal in Zeelant, dat zij upten XXVIIe dach van der voirs. maent bij him wesen zouden binnen der stede van Middelborch omme zekere zaken wille daerof hij mit himluyden spreken wilde aengaende der nyeuwer kuere, als volcomelijcker blijcken mach bij den voirs. plackaert, die men hier overlevert; him gegeven voir zinen arbeyt als costumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 34, f. 71v.*

Gesent Martijn Martijnsz. mit mijns genadichs heren van Charlois plackaet brieven, gegeven opten XXI^{en} dach in meye XIII^c LIIII, inhoudende dat die baenridzen, riddersen ende leenmannen van Zeelant tot Middelborch wesen souden opten XXVII^{en} dach van der voirs. maent, ende was dairmede tot allen prochien; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 863, f. 55.*

706 1454 MEI 31, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 579. Behalve de navolgende Middelburgse aantekening is er alleen een Haarlemse reisdeclaratie betreffende deze dagvaart overgeleverd.

- c 31 mei. Wouter Doensz. gez. in den Hage ter dachvairt, roerende van der rekeninge van Jan Heynez. ende van Dieric van Woirmer¹ ... – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen en boden.*

¹ Jan Heynenzoon (in de Haarlemse declaratie Jan van Amstel genoemd) en Dirk van Wormer, Amsterdamse stadsbestuurders, hadden een rekening ingediend van hun ambassade naar Denemarken. Over posten daarin ontstond een verschil van mening met de Staten.

707 1454 JUNI 7-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 581. Voor deze dagvaart, gewijd aan een verzoek namens hertog Filips om een lening van 8000 kronen als voorschot op de komende bedebetalingen, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Zierikzee, Goes, Middelburg en Reimerswaal.

708 1454 JUNI 7-18, KAMPEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 582. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg met afgevaardigden van de Hanzesteden over een verlenging van het bestand met hen, werden Zierikzee, Brielle en Hoorn uitgenodigd. De afvaardiging van de Hanze verscheen niet. Zeeland betaalde 1/3 deel van de kosten van de gezamenlijke afvaardiging naar Kampen en van die van Utrecht en Amersfoort, welke steden als arbiter zouden optreden.

709 1454 JUNI 13, MIDDELBURG

- b Denzelven bode [*Jan Dirksz.*] van mijns voirs. heeren van Charrolois plackaert, gegeven X dage in junio anno LIIII, die hij gedragen heift over al Bewesterscelt, daarmede hij ontboot allen baenridsen, riddersen, knechten, ambochsheerscepen, edelen ende leenmannen bij him te commen binnen der stede van Middelborch omme tvonnisse van der bede ende scote van den 10 gr. van den gemete, die up condicy van eenre nyeuwer kuere gegonnen ende geconsenteirt was, te nyenten te doene ende die voirs. bede van den achte toecommende jairen loip ende voirtgang te doen hebben sonder condicy van der veranderinge van der voirs. kuere, gelijc den voirs. plackaert die men hier overlevert dat volcomelijcken uuytwijst ende verclaert; him gegeven als costumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 34, f. 71v.*

Gesent Pieter Heynez. mit mijns genadichs heren plackaet brieven, gegeven des manendages X dage in junio XIII^C LIII, inhoudende dat alle die leenmannen Beoisterschelt tot Middelborch wesen souden des donredages daeran [13 juni] om die bede voortganc te doen hebben; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem* nr. 863, f. 55.

710 1454 JUNI 24, MIDDELBURG

b Gesent Martijn Martijnsz. mit mijns genadichs heren van Charlois plackaet brieven, gegeven XIII dage in junio XIII^C LIII, inhoudende dat alle die leenmannen van Zeelant tot Middelborch wesen souden opten XXIII^{sten} dach van der voirs. maent om mijn voirs. genadige heere sijn vierschair aldair te helpen houden, ende was dairmede tot allen prochien; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 863, f. 55.*

711 1454 JULI 2-19, ZIERIKZEE

b Gesent Pieter Jansz. mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] plackaet brieven, gegeven VII dage in julio anno LIII, inhoudende dat die leenmannen van Duvelant tot Zerixee souden comen om die vierschair te helpen houden; hem gegeven 12 gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 863, f. 55.*

c Den voirs. rentmeister [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], die bij oirdinancie van minen genadigen heere mijn heere die grave van Chairrolois ende van den heeren van den Groiten Raide mijns voirs. genadichs heeren, bevolen wort bij himluyden te trecken tot Siericxee als men aldair recht ende vierscaire hilt, omme in mijns voirs. genadichs heeen saken aldair onledich tsine, in welke reyze de voirs. rentmeister uuyt was varende, merrende ende weder omme thys keerende XVIII dagen, beginnende den tweesten dach in julio ende eyndende den XIX^{en} dach in dezelve maent, beyde de voirs. dagen incluz, alst blijct bij certificacyen van meister Alairt van der Poirte, secretaris mijns voirs. genadichs heeren, die men hier overlevert; facit tot twee vrancken sdaechs, tot 32 gr. tstuc, 4 lb. 16 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 34, f. 70.*

e 8 juli, Zierikzee. – *Karel graaf van Charolais vaardigt als stadhouder van zijn vader een ordonnantie uit betreffende het houden van de hoge vierschaar in Zeeland en het tegengaan van misbruiken in Zeeuwse leenrechtelijke zaken.* – Afschriften: (gelijkt.) *NA, AGH nr. 239 (Privilegia diversa), f. 15-18; (laatste kwart 15e eeuw) NA, AGH nr. 240 (Privilegia ducis Carolis), f. 14-17; NA, Grafelijkheidsrekenkamer Registers nr. 1 (Rood register A), f. 55-57; (begin 17e eeuw) ZA, Rekenkamer A nr. 452 (Copulaatboek I), f. 36-41; (1e helft 18e eeuw) NA, Handschriften Derde Afdeling nr. 2B. – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 132-139 nr. II. – Regest: Van Limburg Brouwer, p. 108.*

18 juli. – *Dezelfde beveelt als stadhouder van zijn vader de rentmeesters van Zeeland de grafelijke beden op de lenen in Zeeland te heffen, een zaak die velen proberen tegen te gaan of waaraan velen zich proberen te onttrekken.* – Afschriften: (laatste kwart 15e eeuw) *NA, Grafelijkheidsrekenkamer Registers nr. 1 (Rood register A), f. 57; (begin 17e eeuw) ZA, Rekenkamer A nr. 452 (Copulaatboek I), f. 44-45. – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 139-140 nr. III. – Regest: Van Limburg Brouwer, p. 108-109.*

712 1454 JULI 3, ?¹

c 3 juli. Jacop Claisz., Jacop Willem Henrixz., Gillis van den Steyne, Reynier Willemsz. ende Clais Willemsz. als quartiermeesters ter dachvaert bij onsen genadigen here ende

sijnen Hoge Raad. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen.*

- 1 Hertog Filips verbleef van 3 tot 9 juli te Freiburg im Breisgau (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe*, p. 329-330), zodat hier alleen de Grote Raad zonder de vorst kan zijn bedoeld. De verblijfplaats van de Raad op dit tijdstip is ons niet bekend. Ook is het mogelijk dat ‘dagvaart’ hier betrekking heeft op bilateraal overleg tussen Middelburg en de Grote Raad.

713 1454 JULI 22, GOES

- b Denzelven bode [*Jan Dirksz.*] van dat hij gedragen heeft mijns voirs. heeren van Chairrolois openen plackaert over al Bewesterscelt, gegeven XVII dage in julio anno LIIII, daermede mijn voirs. geduchte heere van Chairrolois liet weten eenen yegelijcken ende elken bijzonder dat hij upten XXII^{en} dach derzelve maent wesen soude ter Goes omme vierscaire aldair te houdene ende eenen yegelijcken recht te doene, gelijc den voirs. plackaert die men hier overlevert volcommelic verclaerst; gegeven den voirs. bode voir zinen arbeit als costumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 34, f. 72.*

714 1454 AUGUSTUS 4-8, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 588. Voor deze dagvaart, gewijd aan het conflict met Utrecht⁴, de lening van 8000 kronen aan hertog Filips, de rekening van Jan Heynenzoon van Amstel en Dirk van Wormer, het geschil met Ulrich van Norden en andere zaken, werden uit Zeeland negen met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Zierikzee, Goes, Tholen, Veere en Vlissingen opgeroepen. Volgens de Haarlemse reisdeclaratie waren ook de Hollandse edelen en steden aanwezig. Ook een Brielse afgevaardigde was in Den Haag, in opdracht van Frank van Borsele.*

- 1 Utrecht had een Schoonhovense dienaar van hertog Filips ontvoerd en terechtgesteld.

715 1454 AUGUSTUS 24-29, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 590. Aldaar is in de bronnen alleen sprake van de aanwezigheid van de steden van Holland en van Brielle.*

- c 24 aug. Claes Jansz. van Wissenkerke en Pieter Coopall in den Haag ter dachvaert tegens Dieric die Woirmere ende Jan Heynez. met den anderen steden van H[ollant en] Zelant. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen.*

716 1454 SEPTEMBER 21, DEN HAAG

N.B. Deze Middelburgse reisdeclaratie heeft geen equivalent in de Hollandse bronnen.

- e 21 sept. dagv[aart] in Den Haag tegen Dirc van Wormer en Jan van Aemstel. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen.*

717 TUSSEN 1454 OKTOBER 1 EN 1455 OKTOBER 1, BRIELLE

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 603. Een post uit de stadsrekening van Brielle uit dit boekjaar vermeldt een dagvaart in deze stad van de (zee)steden en -dorpen van Holland en Zeeland, gewijd aan een ordonnantie op de visnetten.*

- 718 1454 OKTOBER 8-14, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 593. Voor deze dagvaart, uitgeschreven tegen 8 oktober en gewijd aan de voorbereiding van een te Groningen te houden bijeenkomst met Ulrich van Norden, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Goedereede, Zierikzee, Brouwershaven, Veere, Vlissingen, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen. De Haarlemse delegatie was van 3-8 oktober in Den Haag, de klerk van Brielle reisde op 14 oktober af.
- c 13 oct. Claes Jansz. v[an] Wissenkerke ter dachvaart in den Hage. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen.*
- Op 24 januari 1455 reisden een gedeputeerde van Haarlem en een van Hoorn naar Groningen om namens Holland en Zeeland aan voornoemde bijeenkomst deel te nemen. Zij keerden op 2 februari terug (Dagvaarten Holland, II, nr. 608). Van de kosten van 30 pond groten betaalde Zeeland 1/3 deel:*
- Item hebben Willem Paedze ende Jan Mathijszoon verteert upter reyse, die zij deden Onser Vrouwendage Lichtmisse [2 februari] lestleden binnen der stadt van Grueningen, thien ponden gr., dairaff dat derdendeel up Zeelant beloipt 3 lb. 6 s. 8 d. gr. – *Druk: Poelman, Bronnen 1-2, p. 769 nr. 2119. Zie voor andere onkostenposten van de dagvaarten in Groningen (ook in mei vond er weer een plaats) waarvan 1/3 voor rekening van Zeeland kwam, Poelman alsvooren.*
- 719 1454 NOVEMBER 4, GOES
- e 4 nov. dagv[aart] ter Goes roerende van de beclaechten (?) die Jan van Aemstel ende Dirc v[an] Woermer ... hebben an den lande v[an] H[olland en] Z[eeland]. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen.*
- 720 1454 NOVEMBER 20-21, DEN HAAG
- Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 598. Aldaar geen oproep van de steden van Holland. De Leidse vroedschap kwam op 21 november bijeen en sprak zowel over de gelden die nodig waren voor de verzoening met Ulrich van Norden als over de rekening van Jan Heynzenzoon en Dirk van Wormer. Afgevaardigden van Brielle reisden naar Den Haag.*
- b Upten XV^{en} dach in novembry gesent Willem Stoop mit besloten brieven an der stede van der Goes, Remmerswale, Ziericxee, Middelburch, Tholen, Brauwershaven ende Westenscouwen, inhoudende dat zij hoere gedeputeerden in den Hage senden souden den XXI^{en} dach in novembry dairan volgende up tstuc eyntlic te sluyten van den geschille tusschen desen lande ende joncheere Ulrick; gegeven den bode voir zeven dagen die hij uut was, alst blijkt bij der cedel van Dirck van Zwieten, hier oevergegeven, 8 s. 2 d. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 156, f. 159-159v.*
- c 20 nov. dagv[aart] in den Haage roerende claechten v[an] J[an van] Amst[el] en D[irc] v[an] W[ormer], afg[evaardigd] Jacob Claesz. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen.*
- 721 1454 DECEMBER 16-24, DEN HAAG
- Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 600. Onderwerpen van deze dagvaart, waarvoor geen oproepen zijn overgeleverd, waren de afkoop van de Rijksacht (daarvoor was een afgezant naar de keizer te Frankfurt gereisd) en de voorbereiding van een reis naar hertog Filips in Bourgondië.*

- c (16 dec.) was Jacob die Cuper gescickt te trecken in den Hage ter dachvairt. (uit 9 d[agen]). – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1454, rubriek: Reysen.*

722 1455 JANUARI 12-16, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 607. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland 27 met name genoemde edelen opgeroepen en de steden Zierikzee, Middelburg, Tholen, Goes en Reimerswaal. Karel van Charolais had de Raad en Rekenkamer van Holland opdacht gegeven de Staten bijeen te roepen ter bespreking van het plan van hertog Filips om een kruistocht tegen de Turken te houden en voor de schade die de Engelsen aan de Hollanders en Zeeuwen toebrachten. Volgens de Hollandse reisdeclaraties werd alleen over laatstgenoemd onderwerp gesproken. De Haarlemse declaratie meldt dat sommige steden uut Zeelant aanwezig waren.

- c Item XII dage in januario waren ghescickt (gheseint) te trecken in den Haghe Pieter Pieterss., Claeyss Janss. van Wissekerke, Claeyss Jac.s. ende Claeyss Willems.; hemlieden gheg[even] ...
Item XIII daghe in januario was Pieter Maertijns. ghesent haestelike mit eenen brieve in den Haghe an den Raet aldaer, want die goede lieden daer niet raken en mochte van den winde ... – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.*

723 1455 FEBRUARI 2, GOES

- b Item den eersten dag van februario was Pieter Mathijsz. ghesonden tot Cortkene ende tot Reymerzwale omme die stede te dagen ter dachvaert ter Goes ... – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.*
- c Item opten anderen dach van februario was Jacob Claeyss, Claeyss Jansz. van Wissenkerke ghescickt te trecken ter Goes mitten ghemeen steden van Zeelant ... – *Ibidem.*

724 1455 FEBRUARI 5-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 610. De bode die op 20 januari uit Den Haag vertrok, had twee mandementen bij zich van Karel van Charolais voor de beide rentmeesters van Zeeland betreffende de plannen van hertog Filips voor een Turkse kruistocht. Verder was hij in het bezit van oproepingsbrieven voor de graaf van Oostervant, de heren van Kruiningen, Haamstede en Veere en de steden Zierikzee, Middelburg, Goes en Tholen, omdat zij op de dagvaart van 12 januari niet aanwezig waren geweest. Ook enkele vooraanstaande Hollandse edelen werden om deze reden ontboden. Volgens de reisdeclaraties van de Hollandse delegaties was het onderwerp van bespreking de schade die de Engelsen ter zee nog steeds toebrachten.

- c Item V dage in februario waren Pieter Pieterss., Claes Janss. van Wyssenkerke, Claeyss Jacobss. die goudsmit ende Jacob Claeyss, quartiermeester, in den Haghe bij den raden van Hollant ... – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.*

725 1455 MAART 4-6, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 612. Voor deze dagvaart, gewijd aan de verdeling van de kosten van de schadevergoeding voor Ulrich van Norden en aan de betaling daarvan, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Goedereede, Zierikzee, Middelburg,

Brouwershaven, Westenschouwen, Zoutelande, Westkapelle, Vlissingen, de heer van Veere, Reimerswaal, Goes en Tholen.

Een afvaardiging van Brielle ging op 20 maart naar Den Haag om de taxatie van de schadevergoeding te horen (Dagvaarten Holland, II, nr. 613).

726 1455 APRIL 7, KATS

b 5 april (brieven aan Goes en Reimerswaal zonder inhoudsopgave).

5 april aan de stede tot Westcappelle, te Domburch, Vlyssingen ende ander omme tlant, dat sij comen souden ter dachvaert te Catse. – GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.

c 7 april waren Jacob Claeyz., burmeester, Claeyz Jansz. van Wissekerke ende meester Pieter Boda ghesciet te trecken ter dachvaert tot Cats. – *Ibidem.*

727 1455 APRIL 27-29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 614. Voor deze dagvaart werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Zierikzee, Middelburg, Vlissingen, Goes, Reimerswaal, Tholen, Westkapelle, Westenschouwen, Brouwershaven en de heer van Veere. Volgens de oproep was de bijeenkomst gewijd aan het vaststellen van de schadevergoeding voor Ulrich van Norden; volgens de reisdeclaraties van de Hollandse delegaties aan de voorbereiding van een dagvaart te Kampen met de Hanzesteden.

728 1455 MEI 19-21, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 616. De reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie noemt als onderwerp van bespreking de komende dagvaart te Kampen. Ook een ongedateerde Goudse declaratie noemt dit onderwerp en vermeldt de aanwezigheid van de steden van Holland en Zeeland..

c 19 mei. Claes Jansz. van Wissenkerke gesciet te trecken in den Hage omme die stede verantwoirden van jonchaer Uulrick.

Eodem dies was Cornelis Symonsz. gesonden mit Clais Jansz. der burgmeester (2 reysen ...). – GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.

De dagvaart te Kampen vond plaats van 22 mei tot 3 juni 1455. Een afgevaardigde van Brielle nam deel; van de gezamenlijke kosten van de delegatie namens Holland-Zeeland betaalde Zeeland 1/3 deel (Dagvaarten Holland, II, nr. 617; Poelman, Bronnen I-2, p. 769-770 nr. 2119).

Het stadsbestuur van Groningen deed op 24 mei 1455 uitspraak in het geschil tussen Ulrich van Norden en Holland-Zeeland. De schadevergoeding voor de jonker werd vastgesteld op 2500 postulaatsgulden, waarvan Zeeland 1/3 deel diende te betalen.

e 1455 juni 15. – *Hertog Filips maakt aan de steden van Zeeland bekend hoe de uitspraak door de stad Groningen gedaan in de kwestie tussen Holland en Zeeland enerzijds en jonker Ulrich van Norden anderzijds, is uitgevallen en welk deel van het verschuldigde bedrag en welk deel van de bijkomende kosten door Zeeland moeten worden opgebracht.*

Phillips, by der gracien Goids hertoge van Bourgoendien, van Lothringen, van Brabant ende van Lymburch, grave van Vlaenderen, van Artois, van Bourgoendien palatijn, van

Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende van Namen, marcgrave des Heiligen Rijcx, heere van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, allen onsen lieven ende getruwen burgemeesteren, scepenen, rade ende voirt allen onsen gemenen ondersaten onser steden ende dorpen van Middelburch, Zierixee, Goes, Reymerswail, Tholen, die^a stede van der Veer, Vlissingen, West(c)appel, Zoutenlande, Westenschouwen ende Brouwershaven^a, saluyt.

Wy laten u weten, hoe dat die gedeputeerde onser voirs. landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, die tot Grueningen ter dachvairt gesent wairen tegen enen genoemt joncheren Ulrick in Oistvrieslandt geseten, weder thuys gecomen sijn ende hebben gebrocht der stadt uitsprake van Grueningen, besegelt mit hoeren zegel, alsoot an beyden zyden an hair gebleven was. Dairinne den voirnoemden Ulrick toegeseit is, mits zekere verbanden dair hy mit onsen voirs. landen inne verbonden staet, dat die selve onse landen hem off syner gemachtichde binnen der stadt van Grueningen leveren ende betalen sullen, behalven dat voir dese tijt dairaff gegeven is, vijf ende twyntich hondert postulaet gulden, tstück tot zes ende twyntich groten gerekent, uptie pene van drieduysent gouden Rijnse gulden te verbueren, gelijc dat vorder verclairt is in der voirs. uitsprake. Oick mede soe sijn onse voirs. landen van Hollant, Zeelandt ende Vrieslant sculdich sekere costen ende ongelden, gelijc die mit den voirs. 2500 postulaets gulden al int lange van punte te punte gescreven ende verclairt staen in den cedula, hieran gehecht¹, besegelt mit onse signet ende geteykent mit onses secretarys handt, dairaff^b dat na oude gewoenten ende haircomen onse lande van Hollant ende van Vrieslant die tweedeel behoirt te betalen ende die van Zeelant dat derdendeel^b.

Ende, want den dach der betalinge cort is ende wy bi der hulpe Goids nae onser machte verhoeden willen dat onse voirs. landen in den voirs. pene niet en vervallen, soe ist, dat wy u allen ende elken van u bysonder dit betykenen ende u ombieden ende bevelen dese werff voir all, dat ghy mit malcanderen vergadert ende die gelden, in den voirs. cedule begrepen, ommeslaet mit genooge, alsoe ghy begheert hebt u selven te mogen taxeren, soedat ghy die elc levert off^c sendet in den Hage tusschen dit ende sinte Jacobsdach naistcomende [25 juli], om die terstont achtervolgende der voirs. uitsprake te senden binnen Grueningen. Ende ist dat hierinne enich gebreck valt, soe moicht gy entlic weten ende u dairtoe verlaten, dat wy elc van uwen poirteren ende ingeseten, dien dach geleden wesende, voir dat principail derdendeel van die van Zeelant zullen doen uphouden voir allen onsen tollen in lyve, sceppe ende goede sonder meer scryvens, ende dien afnemen sulken coste als men dairom doen sal moeten. Gebuerdet oick, dat onse voirs. landen van Hollant ende Vrieslant in den voirs. penen vervielen by gebreck van betalinge van dien van Zeelant, dat God verbieden wille, soe sullen wy oick die geheel pene houden ende verhalen an u allen mit uphoudinge als voirs. is, sonder verdrach off yemant dairinne te verschonen off te spaeren ende onse andere landen dairaff ontlasten. Ende opdat een yegelijck van u weten mach, wat ghy sculdich zijdt ende wat gy ommeslaen ende taxeren sult, soe hebben wy gelast onsen bode, u copie te laten nemen van den voirs. cedula, indien gij die begeert.

Gegeven onder onse signet upten vijftiensten dach van junio int jair onses Heren duysent vierhondert vijf ende vijftich.

By mynen here den hertoge ter relacye van zynen Raide van Hollandt, Zeelandt etc. T. Poes.

– *Origineel (op papier, met signet in rood was): GA Middelburg, nr. 90 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Poelman, Bronnen Oostzeehandel I-2, p. 768-769 nr. 2118.* – *Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 292.*

a *In het hs. was het gedeelte van die tot Brouwershaven onderstreept.*

b *In het hs. was het gedeelte van dairaff tot derdendeel onderstreept.*

c *In editie: aff.*

1 *Deze cedule was oorspronkelijk aan de brief gehecht. Zij is uitgegeven door Poelman, Bronnen alsvoren p. 769-770 nr. 2119. De daarin opgenomen posten hebben betrekking op het door Zeeland verschuldigde deel van de uitspraak door Groningen in de kwestie met Ulrich van Norden, van*

de diverse dagvaarten te Groningen, van de twee gehouden te Kampen met Pinksteren 1454 en Pinksteren 1455 en van een ambassade naar Engeland.

729 1455 JULI 3, KATS

- c 3 juli waren Clais Jansz., burgm., ende Gheert Boudijnz. gescickt te trecken ter dachvaert te Cats. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.*

730 1455 SEPTEMBER 2-5, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 623. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verstrekken van een lening aan hertog Filips op voorwaarde dat hij in het land kwam, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Zierikzee en Middelburg.

Op 13 september werden deze twee Zeeuwse steden en enkele Hollandse steden over deze zaak aangeschreven. Op 1 november kregen de Hollandse steden en Zierikzee, Goes, Reimerswaal, Middelburg en Tholen bericht dat hertog Filips in Den Haag was en dat zij hun gelden moesten zenden (Dagvaarten Holland, II, nr. 625).

731 1455 OKTOBER 19-24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 630. Voor deze dagvaart, gewijd aan de mogelijke gevolgen van het beslag dat een zekere mr. Simon van Moerkerke aan de tol van Geervliet had laten leggen op goederen van een Hanzekoopman, en aan andere lands zaken, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Brouwershaven, Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Goes en Vlissingen.

- d Item XXII dage in october was meester Pieter van den Boeda toot Sericse omme die stede te adverterene wes in den Haghe overghedraghen was rorende van den Oesterlijnghen; by hem te coste van IIII dagen dat hy uut was, want hy daer verweert was, 8 s. 4½ gr. – *Afschr.: GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden. – Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1455): HUB, VIII, p. 284 noot 1. Hier naar de druk.*

732 1455 NOVEMBER 4-16, DEN HAAG

N.B. Op 3 november reisden afgevaardigden van Haarlem naar Den Haag om hertog Filips en zijn zoon Karel van Charolais te verwelkomen. De hoofdsteden van Holland gaven de hertog een kostbaar welkomstgeschenk (Dagvaarten Holland, II, nr. 631). Van Zeeuwse aanwezigheid in Den Haag noch van een gezamenlijke dagvaart blijkt niets uit het Hollandse materiaal.

- c 4 d[age] in november waren Pieter Pieterss. ende Claeyss Janss. van Wissenkerke, burmeesters, ende Jacob Claeyss. ende Claeyss Willems., quartiermeesters, ghesickt te trecken in den Haghe bij o[nsen] g[enadigen] h[ere] van Burghonge ... (146 lb).
11 d[age] in november (naar den Hage m[et] br[ieven] van die goede lieden van onser wet) = *dezelfden als boven*: Claes Jansz. v[an] Wissek[erke], Pieter Pieterss., burg., Jacob Claeyss.
11 d[age] quam Pieter Pieterss., burmeester, uten Hage met 2 knechten bij hem ...
16 d[age] in november waren Cornelis Symonsz. gesonden in den Hage m[et] br[ieven] a[an] d[en] burmeesters Claes Jansz. en[de] Jacop Claesz. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.*

- 733 1455 NOVEMBER 19-26, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 632. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van hertog Filips om een bijdrage van het gemene land van 120.000 gouden leeuwen voor zijn kruistochtplannen tegen de Turken, werden alle geestelijke en wereldlijke staten van Holland en Zeeland (in Noord-Beveland, 'buiten' Zuid-Beveland, in het noorden van Zuid-Beveland, in Putten, Voorne, Duiveland en Schouwen) opgeroepen.
- b Gesent Willem Huzez. mit mijns genadichs heren besloten brieven tot Haemstede an den here Florijs ende Aernt van Haemstede ende an die van Westenscouwen, dat sij opten XIX^{sten} dach van novembri in den Hage ter dachvaert wesen souden, als blijkt bij certificacie van Boudin Florijsz., bode mijns genadichs heren, hier overgelevert; hem gegeven 2 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 864, f. 37.*
- 734 1455 DECEMBER 5, KORTGENE
 e 5 dec. dagvaart tot Cortkene (Korkene). – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.*
- 735 1455 DECEMBER 12, MIDDELBURG
 b Den voirs. Jan de bode [*Dirksz.*] gesonden mit des stedehouders van den rentmeisterscip van Bewesterscelt plackairt over al Bewesterscelt, gegeven VII dagen in decembry anno vive ende vijftich, aen allen baenraedsen, riddersen, ambochtsheeren ende leenmannen van Zeelant, dairmit dezelve stedehouder himluyden beteykende hoe die dachvaert in den Hage die aldair gedaen ende gehouden was up tfait van der Turcxscher reyze, ende oick tot Kortkene¹, omme zekere redene in denzelven plackaert begrepen verleyt ende uuytgesteld was, soedat midsdien den voirs. edelen ontboden was dat zij binnen Middelborch up eenen vrijdach na datum van desen zelven plackaert [*12 december*] comen zouden omme eene entlike andwoirde mine voirs. genadigen heere te geven up tversouck bij him gedaen up tfait van der voirs. reyze; gegeven den bode die denzelven plackaert die men hier overlevert drouch als costumelic is 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 35, f. 47.*
- 1 Zie voorgaande nrs. Blijkbaar was de dagvaart in Kortgene gewijd aan de Zeeuwse uitwerking van het in Den Haag door hertog Filips gedane verzoek.
- 736 1455 DECEMBER 16-23, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 635. Voor deze dagvaart, gewijd aan het consenteren van de door hertog Filips gevraagde bijdrage voor zijn kruistocht tegen de Turken, werden, naast de edelen van Holland, ook opgeroepen de edelen van Noord-Beveland, Schouwen en Walcheren. Ook de steden van de twee graafschappen waren aanwezig:
- c 16 dec. waren Claeys Janss., burmeester, Jacop Claeys., Willem Henricxs., Wolfaert Gilliss. ende Claeys Willemsz., quartiermeesters, ghesent in den Haghe omme sonderlinghe saken der stede angaende ... – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Kwartiermeestersrekening 1455, rubriek: Uutghegeven van reysen ende boden te senden.*
- 737 1456 JANUARI 11-24, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 638. Voor deze dagvaart, gewijd aan het (al of niet) consenteren van de gelden gevraagd door hertog Filips voor zijn kruistochtplannen tegen de Turken, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland door een bode opgeroepen de

edelen en steden in Zuid-Beveland en door een andere de edelen en steden van Kortgene, Goedereede, Schouwen en Zuid-Beveland.

738 1456 FEBRUARI 4-20, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 641. Deze dagvaart is een voortzetting van voorgaande, waarop het antwoord werd vastgesteld (hertog Filips had inmiddels zijn verzoek verlaagd tot 60.000 leeuwen). Dit keer werd ook de geestelijkheid van Holland in de kloosters en de kapittels opgeroepen.

739 1456 MAART 17-19, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 647. Voor deze dagvaart, gewijd aan de vraag van hertog Filips of men hem te hulp zou willen komen als het tot een oorlog met Utrecht zou komen,¹ werden, naast baljuws, rentmeesters, schouten, enkele leden van de geestelijkheid, edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 31 met name genoemde edelen, twee adellijke groepen ('den kinderen van Wissenkercke'; 'Jan van Stapele ende zijnen zoonen'), de rentier van Krabbendijke, de baljuw van Goes, de rentmeester van Tholen en de tollenaar van Yersekeroord. In tegenstelling tot Holland worden uit Zeeland geen steden genoemd.

¹ Een van de bastaardzonen van hertog Filips, David van Bourgondië, was door de paus tot bisschop van Utrecht benoemd. In het Neder- en Oversticht waren er echter geestelijken en steden die de voorkeur gaven aan de domproost Gijsbrecht van Brederode, die in eerste instantie tot bisschop was verkozen.

740 1456 JUNI 22-JULI 1 EN JULI 4-7, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nrs. 653 en 654. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bespreking van het aanbod dat hertog Filips aan Gijsbrecht van Brederode had gedaan om oorlog met het Sticht Utrecht te voorkomen en aan het verzoek van de vorst om bijstand als het op oorlog zou uitdraaien, is slechts één oproepingsbrief bekend. In elk geval was Haarlem aanwezig om de voorstellen int langhe aan te horen, en vermoedelijk ook Leiden. Ook Middelburg was rond deze tijd in Den Haag vertegenwoordigd:

c Juni 22 dagv[aa]rt in den Haag roerende Kijfdijk ende anderen saken o[nsen] g[enadigen] h[ere] ende sinen lande aengaende. – GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Rekening 1456, rubriek: Reisen.

e Volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse gedeputeerden in het tweede gedeelte van de dagvaart waren de ridderschappen en steden van Holland en Zeeland bereid hertog Filips te steunen.

741 1456 JULI 14, ZIERIKZEE

c Juli 14 Clays Jansz. v[an] Wissenkerke die burgm., Willem H[eynric]xz[oon], Reynier Willemsz. van den Bultinge ende Doen Jacopz. als quartierm. ... ter dachvaert in Zericxee bi o[nsen] g[enadigen] h[ere] van Cherloys ende die heeren ende der steden van Zeelant. – GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Rekening 1456, rubriek: Reisen.

742 1456 JULI 16¹, BRIELLE

c Item gheschenct mijn heer van Charloey, als hij hier was ende men dachvaert alhier van den Zeeusschen heren ende steden hilt, een halve kouwe Byaens². Ende coste mitten cost dair op ghedaen 3 lb. 16 s. 4 d. gr. – *GA Brielle, Stadsrekening 1455-1456, f. 10.*

e *Opschrift van de rekening van de poorterslevering van Middelburg, 1456:*

Dit es der inwoenenden poirteren landt van Middelburch dat bevryt es van den gescote ende bevryt es sichten der ordinancie die gemaect was anno XIIIIC LII in aprille VII dage, des ende noch bevryt is anno LVI in augusto prima die, ende dat niet meer gegeven heeft dan 2 gr. de mete³ van der heervaert onse genadige heere van Bourgongnen geconsenteert tot Briele anno LVI; [...] ende van deser arve ende lande sal die stede betalen een lelie placke van der mete voir haren bevryden porteren, wat men op elc gemet geleyt had by mandemante ons genadichs heeren, die de lantluden ende onbevryde porteren betaelden op diezelve tyt. – *GA Middelburg (op de rug: Poorterslevering 1456) (verloren gegaan in 1940).* – *Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 302.*

1 De aanwezigheid van Karel van Charolais in Brielle wordt door Vander Linden, *Itinéraires*, p. 359, vermeld op 16 juli.

2 Kouwe: hoeveelheid wijn (om te proeven); Byaens: wijn uit Vienne, een stad aan de Rhône ten zuiden van Lyon.

3 Mete: gemet.

743 1456 AUGUSTUS 17, VLISSINGEN

e Aug. 17 dagv[aart] Vlissingen. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Rekeningen 1456, rubriek: Reisen.*

744 1456 OKTOBER 9, KORTGENE

a Punten geraemt by de steden van Zeelant omme te vervolgen an minen genadigen heere opten corte¹ anno XIIIIC LVI in october, *inhoudende: het rechtsgebied; de tolvrijdom; de dagvaarten buiten de palen van Zeeland; het land van Voorne en van Dreischor zal met het gemene land van Zeeland alle beden, heervaarten, dagvaarten etc. blijven dragen; de oude dijken zal men niet laten vervallen; het darinkdelven zal men vrijlaten; het arrest, het breken van de ban en de rechtspraak van schepenen.* – *GA Middelburg, Register 'Ordonnantie voor de vleeshouwers 1430', f. 3v (verloren gegaan in 1940).* – *Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 309.*

c Oct. 9 dagv[aart] Cortkene. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Rekening 1456, rubriek: Reisen.*

e *Eind december 1456 is sprake van bepaalde onderwerpen die vanwege de gemene steden in Brussel aan hertog Filips waren voorgelegd:*

Item XXIX dage in decembri was Clays Janszoen voirseid [*burgemeester*] uutghescicht te trecken in den Hage mit enen avise roerende den Oisterlinge ende oic van den gemenen steden wege up sekeren poenten overgegeven tot Brugsel² tot vordernisse van der stede, ende was uut XVII dagen, dagelijcx 5 s., facit 4 lb. 5 s. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1456): HUB, VIII, p. 339 nr. 522 ad 13.*

1 Opten korte: binnenkort.

2 Op 16 november en 10 december waren afgevaardigden van Middelburg naar Brussel gereisd om daar bij hertog Filips en de Grote Raad te klagen over die van Amsterdam, die te Arnemuiden

schepen van de Hanze en goederen van Danzig hadden aangehouden. Meer over deze zaak uit de kwartiermeestersrekeningen van Middelburg over 1456 en 1457 in *HUB*, VIII nrs. 522 en 660.

745 1456 NOVEMBER 2, MIDDELBURG?

- c Nov. 2 dagvaart gem[ene] st[eden] Zeeland, naar Zierikzee, Reimersw[aal], Goes etc. – *GA Middelburg, Aantekeningen P.A. Meilink uit de stadsrekeningen. Rekening 1456, rubriek: Reizen.*

746 1456 TUSSEN NOVEMBER 6 EN 14, SINT-PIETERSKERK TE MIDDELBURG

- b Denzelve[n] Jan de bode van gedregen te hebben des voirs. rentmeisters [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] plackart, gegeven VI dagen in novembry anno LVI, dairmede de voirs. rentmeister mitten provisors van Walcheren dede verdachvaerden allen geesteliken personen die geestelike goeden, lant ende erve hebben of houdende zijn binnen den lande van Walcheren, hetzij kerkelike provonden, capelrien, costerien, eygin erve of anders, te comene ende te vergaderne in Sinte Pieterskerke binnen der stede van Middelborch omme aldair an te hoiren tgone dat himlyuden bij minen heere die grave van Oestervant, die heere van der Veere, Adriaen van Borsselen ende Willem van Oestende van mijns genadichs heeren wegen aldair upgedaen ende te kennen gegeven zoude worden, alst blijkt bij den voirs. plackaite, die men hier overlevert; gegeven den voirn. bode voir zine costen ende arbeyt als costumelic is 4 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 36, f. 50.*

- c Item den XIII^{sten} dach in novembri betaelt den rentmeester generael [*Jan de Zadeleer*] van een reyse die hij bij bevele van mijnen here¹ gedaen heeft van den Briele in Walcheren op die dachvaert die men aldair houden soude op tpriesterscip in Walcheren van den schote, dat zij niet betalen en wouden. Was uut V dagen; verteert mit belechier 18 s. gr. – – –. – *NA, Rek. Rek. nr. 5580, f. 64v-65.*

1 Frank van Borsele.

747 1456 NOVEMBER 26, SINT-PIETERSKERK TE MIDDELBURG

- b Den bode van den provisoirs van Walcheren van gedregen te hebben eenen openen plackart, gegeven XVII dagen in novembry anno LVI onder de zegelen van den voirn. provisoirs¹ ende des voirs. rentmeisters [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], inhoudende alzoec van den voirs. geesteliken personen ter voirs. dachvaert¹ boven achte of negene niet vergadert waeren, dair de voirs. heeren hoiren last ende tbevel van minen genadigen heere niet voren updoen en wouden mair deden de voirs. dachvaert verleggen omme weder in de voirs. Sinte Pieterskerke te versamen upten XXVI^{en} dach in novembry anno voirs., alst blijkt bij den voirs. plackaet, die men hier overlevert; gegeven den bode voir zine costen ende arbeit als costumelic is 4 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 36, f. 50.*

1 Zie voorgaand nr.

748 1457 MAART 10-15, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 672. De reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie naar deze dagvaart spreekt van een dagvaart van de gemene steden van Holland en Zeeland. Onderwerpen van bespreking waren de wens van hertog Filips een geschenk te krijgen ter gelegenheid van de geboorte van zijn kleindochter (Maria van Bourgondië), het verkrijgen

van een gift van de steden voor de wederopbouw van een omgevallen toren van het grafelijk hof in Den Haag en de Rijksacht¹.

1 In januari was sprake van de afkoop van de Rijksacht en alles wat daarmee samenhang tegen betaling van 15.000 schilden van 30 groten, waarvan Zeeland 1/3 deel zou moeten betalen.

749 1457 APRIL 1-6, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 674*. Volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie waren op deze dagvaart de steden van Holland en Zeeland bijeen om antwoord te geven op de in het voorgaande nummer genoemde drie onderwerpen.

750 1457 APRIL 28, GOES

b Den^a voirs. Jan de bode van gedregen te hebben eenen mijns voirs. genadichs heeren opene plackaet over al Bewesterscelt, gegeven in den Hage XVIII dagen in april anno LVII, dairmede dezelve mijn genadige heere allen baenridsen, riddersen, knechten ende ambochtsheeren geseten binnen Bewesterscelt voirs. liet weten ende verdachverden te commen upten XXVIII^{en} dach van der voirs. maent binnen der stede van der Goes omme aldaer te sluyten up die betalinge te doen van alsulcken 5000 scilden tot 30 gr. tstück als tgemeene lant van Zeelant geven zoude tot der ontlastinge van des keyzers achte, alst volcomelicken blijcken mach bij den voirs. plackaet die men hier overlevert; den voirs. bode gegeven als costumelic is voir zine costen ende arbeyt 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 36, f. 50v.*

Eerst gesent Martijn Martijnsz. mit mijns genadichs heren plackaetbrieven, gegeven opten XVIII^{sten} dach van april XIII^C LVII, inhoudende dat alle baenridzen, riddersen, knechten ende ambochtsheren Beoisterscelt ter Goes wesen soudent opten XXVIII^{en} dach van april voirs. om te sluyten op die betalinge van der aflossinge van des keyzers acht, ende was dairmede tot allen parochien; hem gegeven 6 s. 8 d. gr.^b – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 866, f. 39v.*

c Item den VII^{sten} dach in meye betaelt den rentmeester generael [*Jan de Zadeleer*] van een reyse die hij bij bevele van mijnen here¹ gedaen heeft van den Briele ter Goes op een dachvaart, dair mijn here gescreven was te commene roerende den gelde dat men geven soude omme uutten acht te commene. Was uut mit Jacob Fourier mit him dryen VI daghen; verteert mit belechier, wagenhuer ende anders 20 s. gr. – NA, *Rek. Rek. nr. 5581, f. 55v.*

a *De gehele post is doorgehaald. In de marge de volgende aantekeningen van de Rekenkamer: 1) Loquatur omdat dit bodeloon roerende des keyzers achte ende overachte sculdich is betaelt te wesen bi Dirck van Zweeten, die dairof tbewijndt ende last heeft van des lands wege ende die rekeninge dairof houdt in ontfange ende in uutgeven; 2) Duerslagen om dieselve redenen wille; 3) Die voirs. placætbrieve is den voirs. rentmeister wedergelevert.*

b *De Rekenkamer heeft deze uitgave laten passeren, maar in de marge aangetekend: – – – ende zij dit uutgetogen ende overgegeven den rentmeester van Clais de Vriese, rentmeester van Hollant, om dese costen te verhalen op tland mitten anderen costen gedaen om des keyzers achte alsoot behoert.*

1 Frank van Borsele.

751 1457 MEI 6-17, BRIELLE

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 677, en Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, nr. 1304*. De Vlaamse kuststeden Nieuwpoort en Oostende zonden afgevaardigden naar Brielle ter verghaderijnghe van den steden ende dorpen, hem gheneerende ter zee, van den landen

van Vlaendren, van Hollant ende van Zeelant, omme aldaer te anhoorne tvoorstel ende de ramijnghe van den voors. van Hollant ende van Zeelant up toereeden van zekere scepen van oorloghe die men heet vreytscepen, ende voort up tmaken ende caecken van den harijnghe etc. *Brielle had het initiatief genomen voor deze bijeenkomst.*

752 1457 MEI 27-JUNI 12, BRUGGE-BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 678, en Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, nrs. 1307 en 1309. Nieuwpoort zond op 27 mei afgevaardigden naar Brugge voor overleg met gedeputeerden van Holland en Zeeland over de konvooiering van de vissers; Oostende op 1 juni afgevaardigden naar Brussel naar hertog Filips om daar met andere gedeputeerden van het Vrije van Brugge ende van den smallen steden up de zeeconst gheleghe etc., metsgaders den ghedeputeerden van den steden van Hollant ende van Zeelant gezamenlijk octrooi van de vorst te verkrijgen voor het uitreden van oorlogsschepen ter beveiliging van de vissers (tegen Engelse en Franse kapers).

753 1457 MEI 31, GOES

b Jan Diericxz., mijns genadichs heeren bode, van gedregen te hebben eenen mijns voirs. genadichs heeren opene plackaet over al Bewesterscelt, gegeven in den Hage XXI dagen in meye anno LVII, dairmede dezelve mine genadige heere laet weten ende mit zonderlinge ernste beveelt allen riddersen, knechten ende ambochtsheeren geseten over al Bewesterscelt voirs. binnen den lande van Zeelant ende elken bisonder te trecken binnen der stede van der Goes upten lesten dach van der voirs. maent van meye omme aldair mitten steden van Bewesterscelt te overdragen ende te sluyten hoe ende in wat manieren men zoude zetten ende vinden 5000 schilden tot 30 gr. tstick die tgemeene lant van Zeelant geven ende betaelen moet toter ontlastinge van des keyzers achte, als den voirs. plackart te vollen uuytwijst ende verclaerst, die men hier overlevert; dairom hier den voirs. bode gegeven voir zine costen, moyenissen ende aerbeyt als costumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 37, f. 48.*

Gesent Willem Hugez. mit mijns genadichs heren plackaetbrieven, gegeven XXI dage in meye anno LVII, inhoudende dat alle riddersen, knechten ende ambochtsheren voern.¹ ter Goes voirs. wesen souden opten lesten dach van der voirs. maent van meye om der aflossinge van des keyzers achte voirs., overmits dat op die eerste dachvaert die geordineert was opten XXVIII^{en} dach van april nyement ter Goes en quam; ende was dairmede tot allen prochien, hem gegeven 6 s. gr.^a – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 866, f. 39v.*

c Item opten selven dach [*1 juni*] betaelt den rentemeester generael [*Jan de Zadeleer*] van een reyse die hij gedaen heeft bij bevele van mijnen here² van den Briel ter Goes int geselschap van meester Lodewijck van der Eycken ende Jan Ruychrock, raden mijns genedichs heren van Bourgongen, opter dachvaert aldair gehouden roerende des keyzers achte. Was uut III dagen; verteert mit sciphuere, wagenhuere, belechier ende anders, mits dat hij die sciphuere van der Goes an Strijpen alleene betaelde, 15 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 558I, f. 56.*

e 7 september. – *Filips, hertog van Bourgondië, oorkondt dat de steden en sommige dorpen van Zeeland, op verzoek van zijn stadhouder en van de Raad van Holland, hem 5000 schilden van 30 gr. hebben geleend ter lossing van de keizerlijke acht waaronder Zeeland jarenlang heeft gelegen. Hij belooft dat deze 5000 schilden, waaraan Tholen 45 lb. heeft bijgedragen, zullen worden afgelost zodra hij of zijn zoon naar Zeeland zal komen om de dijk-, polder- en andere lasten te vorderen. – Origineel: GA Tholen, Charters Tholen, reg. nr. 38.*

7 september. – In verband met dezelfde betaling van 5000 schilden verklaart hertog Filips dat de rechten en privileges van de betrokken steden en dorpen daardoor niet geprejudiceerd

worden, en belooft hij hen later niet nogmaals te zullen belasten. – Origineel (met aanhangend zegel in rood was): GA Middelburg, nr. 96 (verloren gegaan in 1940). – Afschrift (18^e eeuw, door F. van Mieris): NA, Handschriften Derde Afdeling, nr. 2C, f. 100. – Vermeld: Van Limburg Brouwer, p. 118; De Stoppelaar, Inventaris, nr. 323.

a Noot b van nr. 750 is hier ook van toepassing.

1 Zie hiervóór nr. 750.

2 Frank van Borsele.

754 1457 JUNI 21, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 681. Afgevaardigden van de zeesteden en -dorpen van Holland en Zeeland verklaren ten overstaan van stadhouder en Raad van Holland en Zeeland dat zij zich bij de thans voorhanden zijnde uitvaart zullen houden aan de grafelijke richtlijnen. Onder deze afgevaardigden bevinden zich* Clais Boudinsz. van Brauwershaven; Huyge Clais, burgmeester, Gilles Jansz. van den Brielle; Jan Ottenz., Jacop Hermansz., Jan van Hodempijl voir dien Westenscouwen; Goedereede: Cornelis Symonsz., burgmeester ende Jan Witte, scepenen ende Wouter Pietersz.; Jan Huuge Heinricz., burgmeester van Westcappel; Pieter Heinric, scepenen van der Veere ende Adriaen Weuyte; Vlyssijng: Jan Pietersz., burgmeester, Adriaen Jansz., stierman; Soutlande: Cornelis Bonifaez., stierman, Huuge Jansz.; Bommenee: Clais Boudinsz. ende Dommiz Heynenz. – NA, *Hof van Holland nr. 20, f. 5.*

755 1457 AUGUSTUS 18, HAARLEM

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 686. Op 29 juli riepen vanuit Den Haag uitgezonden bodes met besloten brieven 34 met name genoemde edelen, de steden Goes, Reimerswaal, Brielle, Middelburg, Westkapelle, Domburg, Vlissingen, Tholen en Zierikzee, en uit Holland de edelen en steden op om in Den Haag op een niet genoemde datum ter dagvaart te komen bij commissarissen die hertog Filips had afgezonden. Vanaf 1 augustus werden bodes erop uitgestuurd om bekend te maken dat de dagvaart, voor 6 augustus gepland, naar 18 augustus en naar Haarlem was verplaatst¹. Onderwerp van bespreking was het verzoek van hertog Filips om eventuele bijstand tegen de stad Utrecht, die in opstand was gekomen tegen bisschop David van Bourgondië.*

b Upten zelven dach [1 augustus] noch gesent Clais Doedenz. mit enen besloten brief an den rentmeester Beoosterschelt in Zeelant Willem Bolle, dairmede men hem beteykende dat die dachvairt, die geraemt was te houden in den Hage upten VI^{en} dach in oest doe naistcommende, verleyt ende uutgesteld was tot den XVIII^{en} dach derselver maent tot Hairlem, updat hij dat voirt in zijnen bedrijve over soude laten weten etc.; denzelven gegeven voir drie dagen die hij uut was, alst blijkt bij der cedel van Jan Lodijsck, hier overgegeven, 3 s. 6 d. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 158, f. 153.*

Denzelven Jan de bode [van Bewesterschelde] van gedregen te hebben des rentmeesters [Hendrik Jansz. van Wissenkerke] opene plackaet over al Bewesterscelt, gegeven III dagen in augusto anno LVII, dairmede de voirs. rentmeister liet weten ende verdachverde allen ridderscepen ende goeden steden binnen zinen bedrive, dat zij upten XVIII^{en} dach in augusto anno voirs. commen ende zijn zouden binnen der stede van Haerlem omme aldair te aenhoirne tgone dat men himluyden alsdan dair van mijns genadichs heeren wegen updoen ende te kennen geven zoude, alst blijkt bij den voirs. plackate, die men hier overlevert. Den voirs. bode gegeven voir zine costen ende aerbeit als costumelic is 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 37, f. 48.*

Gesent Pieter Jansz. mit des rentmeesters [Willem Bolle] plackaetbrieven uut bevele van mijnen heere van Lannoy ende sekere ambassiaten ende commissarijen mijns genadichs

heren, gegeven opten derden dach van augusto anno LVII, inhoudende dat die edele, ridderscippe ende goede steden Beoisterscelt tot Hairlem ter dachvaert comen soudent opten XVIII^{sten} dach van augusto voirs. Ende was dairmede in allen parochien Beoisterscelt ende oic ter Tolen; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 866, f. 39v.*

1 De verplaatsing gebeurde omdat in Den Haag en omgeving de pest heerste.

756 TUSSEN 1457 AUGUSTUS 18 EN 1458 MEI 20¹

b Gesent den voirs. Martin [*Martinsz.*] mit X besloten [brieve] gaende an den steden ende diversche personen van den edelen Beoisterscelt, roerende van eenre dachvaert, welke brieve Florijs Tol, mijns genadichs heren bode, den voirs. rentmeester [*Willem Bolle*] tot Zierixee gaf om die van mijns genadichs heren wegen voirt te senden dairse behoirden also die voirs. Florijs seide dat Claes de Vriese, rentmeester generael van Hollant, Zeelant etc., hem dat gelast hadde te doen, gelijc dat blijkt bij certificacie van den voirs. Tol hier overgelevert. Ende was dairom uut twee dagen; hem gegeven 2 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 866, f. 40v.*

1 Respectievelijk datum van de voorgaande dagvaart en sluitingsdatum van de onderhavige rekening.

757 1457 OKTOBER 3, HAARLEM

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 688. Voor deze dagvaart, gewijd aan het vaststellen van een antwoord op het verzoek van hertog Filips om bijstand tegen de stad Utrecht, werden de edelen en steden van Holland opgeroepen alsmede allen den baenridsen, ridderen, sciltcnapen ende goede steden van Zeelant.

758 1458 MAART 12-13, BRIELLE

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 699. Voor deze dagvaart, door Brielle bijeengeroepen voor overleg over de beveiliging van de visserij, werden de kuststeden en -dorpen van Holland en Zeeland opgeroepen.

759 1458 NA MAART 12, BRIELLE

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 700. Deze dagvaart is bijeengeroepen door Brielle, nadat de door de kuststeden en -dorpen uitgeruste oorlogsschepen een buitenlandse hulk hadden opgebracht. Zierikzee, Brouwershaven en Goedereede worden onder de opgeroepen plaatsen genoemd. Brielle zond ook een bode naar Zierikzee om daar bekend te maken dat men de hulk zou gaan verkopen.

760 1458 APRIL 13-21, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 705. Voor deze dagvaart werden door de stadhouder en de Raad, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 25 met name genoemde edelen en de steden Zierikzee, Westenschouwen, Brouwershaven, Westkapelle, Middelburg en Tholen. Onderwerpen van bespreking waren de beveiliging van de zee tegen Franse en Engelse kapers, het opzeggen van zijn geleide door de koning van Denemarken, schade geleden van Engelsen, provisie te nemen inzake Utrecht, antwoord aan de graaf van Oldenburg die ten gunste van Jan van Amstel had geschreven (welke Jan in dienst van de graaf was getreden), de bede voor de kruistocht tegen de Turken, klachten van Utrecht over bedreigingen door Amersfoorters binnen de grenzen van Holland, en andere zaken.

761 1458 MEI 4-12, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 708*. Voor deze dagvaart, gewijd aan het vaststellen van antwoorden op bovengenoemde punten, werden op 21 april opgeroepen 23 met name genoemde edelen (onder wie de graaf van Oostervant) en de steden Tholen, Reimerswaal, Goes, Middelburg, Zierikzee, Westkapelle en Brouwershaven. De Hollandse edelen en steden waren blijkbaar bekend met het uitstel van de voorgaande dagvaart. Op 5 mei werd de graaf van Oostervant uitgenodigd aengesien sbriefs persoonlijk naar de dagvaart te komen, want men sonder him in der saken niet sluyten en mocht. Frank van Borsele had inmiddels al de deken van Oostvoorne en zijn rentmeester-generaal afgevaardigd. Het stadsbestuur van Brielle was zelf ook vertegenwoordigd.

- c Item XXVII dage in aprill was Jacob Claisz., die burgmeister, ende Reynier Willems gescicht ter dachvert in den Hagen, roerende die neminge van den scepen uut Holland ende Zeelant van dien van Yngelant ende Fraynsoysen ende omme die saken van die van Uterrecht; ende waeren uut elx, te weten Jacob Claisz. IX dage, Reynier Willemsz. VIII dage, facit tsamen 4 lb. 17 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 949-950 nr. 1489.*

Op 17 mei reisden bodes met mandementen naar de rentmeesters van Beoster- en Bewesterschelde en naar de kuststeden en -dorpen van Holland, om die ter plaats af te kondigen. Daarin werd een ieder die schade had geleden van de Engelsen, opgeroepen dat te melden en in te brengen op een dagvaart met de Engelse ambassadeurs die te St.-Omer zou worden gehouden.

Op 24 mei reisden gedeputeerden van en namens Holland naar Brussel en Gent naar hertog Filips om van hem mandementen te verkrijgen tegen de zeerovers en voor het uitrusten van oorlogsschepen. Op 26 mei reisden afgevaardigden van Middelburg namens Zeeland om dezelfde reden naar Brussel. Op 28 juni vaardigde de vorst de verlangde stukken uit' (Dagvaarten Holland, II, nr. 710; Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 950 noot 1 voor de vermelding van Middelburg).

- 1 Zij zijn bewaard gebleven in het archief van de stad Tholen (GA Tholen, Archief stad Tholen, charters 39 en 40).

762 1458 JUNI 10-14, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 711*. Voor deze dagvaart, gewijd aan de vorderingen van Jan van Amstel, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Zierikzee, Brielle en Middelburg. Frank van Borsele liet weten dat hij niet aanwezig kon zijn.

763 1458 JUNI 23, ZIERIKZEE

- c Item XXIII dage in junio was Jacob Claiszoen, burgmeister, gescycht te trecken tot Zirixee roerende op die dachvert van den soene van Coopmanhavene, ende was uyt eenen dach, facit 5 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): HUB, VIII, p. 474 nr. 757 ad 6.*

764 1458 JUNI 28, KATS

- c Item XXVIII dage in junio was meester Pieter van den Boede gescycht te trecken tot Cats up die dachvert mitten gemeenen steden van Zeelant roerende der voirscreven saken van den zoene van Coepmanhavene, ende was uut eenen dach, facit tsamen 4 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): HUB, VIII, p. 474 nr. 757 ad 7.*

765 1458 NA JUNI 28, MIDDELBURG

b Item eodem die [28 juni] was Pieter Merten gesonden mit eenen brieve an die stede van Reymerzwale, Goes ende anders roerende derselver dachvert¹ gehouden te wesen in Middelburg; bij hem verteert facit 4 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): HUB, VIII, p. 474 nr. 757 ad 8.*

1 Zie voorgaand nr.

766 1458 JULI 3-8, DEN HAAG>BRIELLE

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 713. Voor deze dagvaart werden de steden van (zuidelijk) Holland opgeroepen voor overleg over de vorderingen van Jan van Amstel en Dirk van Wormer, voortvloeiend uit het verdrag van Kopenhagen. De gedeputeerden reisden van Den Haag door naar Brielle voor overleg met de graaf van Oostervant en Adriaan van Borsele. Ook Middelburg was aanwezig:

c Item IIII dage in julio was meester Pieter van den Boede gescit te treckene ter dachvert in den Hage, roerende van sekere scaden, die tsoninx broeder van Denemercken van sijnder vrienden ende dienaren [wegen] hebben woude van den gemeenen lande van Hollant, van Zeelant ende Vrieslant; zijn costen 4 s. gr., facit tsamen 20 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): HUB, VIII, p. 474 nr. 757 ad 9.*

767 1458 JULI 15-22, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 715. Voor deze dagvaart, gewijd aan het uitrusten van oorlogsschepen voor de beveiliging van de koopvaardij en haringvisserij, werden, naast de steden en kustdorpen van Holland, ook opgeroepen Brielle, Goedereede, Brouwershaven, Westkapelle, Zierikzee, Middelburg, Veere, Zoutelande, Domburg, Vlissingen, Goes, Reimerswaal en Tholen. Brielle had het initiatief genomen dat de Raad van Holland deze dagvaart zou beleggen. Volgens de reisdeclaratie van de gedeputeerden van Brielle namen de deelnemers hun beraad. Volgens de declaratie van de Haarlemse (en Middelburgse) gedeputeerden is ook gesproken over een eyntlic slot te maken met Jan van Amstel, maar daarvoor waren de Zeeuwen niet gemachtigd.

c Item XV dage in julio waren Clais Jan die Wise, burchmeester, ende Reymer Willemszoen gescit ter dachvert in den Hage roerende die saken van Jan van Amstell ende Dieric van Voirmer van der sone gemaect te Coopmanshaven ende noch omme die provise van den zeerovers, ende waren uut VIII dage, facit tsamen 3 lb. 12 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): HUB, VIII, p. 474 nr. 757 ad 10.*

Op de dagvaart gehouden van 24-30 juli in Den Haag werd besloten tot de uitrusting van oorlogsschepen, zie Dagvaarten Holland, II, nr. 716. Uit het bronnenmateriaal blijkt niet of er afgevaardigden uit Zeeland aanwezig zijn geweest. De uitvoering vond plaats in Brouwershaven op een dagvaart van de reders en scheepskapiteins:

Upten XXVII^{en} dach in julio geseynt Herper Claeisz., bode, mit mijns genadichs heeren brieve van plackait uuter Hage in Scouwen om den visschers, die toereydden ten harynge, tot Brouwershaven te doen vergaderen up een dachvairt, die bij den gemeenen lande aldair geordinert was te onderhouden upt toereyden van den vreedscepen. Ende vandair voirt mit des Raeds beslotene brieve an den Vier Leden van Vlaendren, updat zij oic in Vlaendren gelijcke vreedscepen souden doen toereyden etc. Dairomme de vors. Herper tsamen uut was twalef dagen, als blijkt bij der cedel onder die handteykenen Ghijsbrechts van der Mye ende Jan Loodijc, hier overgegeven, inhoudende quittanci; hem gegeven 14 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 159, f. 132.*

Pieter^a Annoque, rentmeester van Zuythollant, die somme van 4 lb. 5 s. 4 d. groten over een reyse bij him gedaen bij ordinancien ende bevele van den vorn. heeren van den Rade uter Hage tot Middelburch, beginnende den XXVII^{sten} dach in julio anno XIII^C LVIII om bij him te ontbieden die gedeputeerde van Westcappelle, Domburch, Zoutelande, Vlissingen ende van der Veere ende anders alle diegene die hij bevinden soude dat gehouden zouden wesen te contribuieren ende te gelden tot enen vreescepe ter zee te bereyden ende himluyden te onderwijsen ende berichten in der saicken dat zij, alle onsculden achtergelaten, in der saicken eendrachtelic accorderen ende sluyten soudent. Om al twelc te doene die vorn. Pieter uut ende onledich was enen tijd van XVI dagen lang, dairvoeren him bij den vorn. Rade toegeordineert is te hebben van den vorn. rentmeester twee vrancken elx daichs, als blijkt bij der voirs. rolle certificacie, inhoudende quittanci ende affirmacy ende bij den voirs. mandement als voeren; beloipt ter vors. somme van 4 lb. 5 s. 4 d. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 159, f. 107-107v.*

- a *In de marge hierbij: 1) Loquatur omdat dit sijn slands saiken; 2) Dit lijdt hier overmits dat die luyden van der Rekeninghe geadverteirt zijn dat int consenteeren van der tegenwordiger lopender bede van X jaeren mijn genadigen heere gelooft heeft dusdanige ende gelike costen ende reysen selve te doen tot zijnen laste ende den lande daerof gegeven zijne brieve van mandement. Soe zij dairaf copie gebracht ter naister rekeninghe; 3) (met andere hand?) Transeat gemerct de lancheit des tijts.*

768 1458 NA SEPTEMBER 18, DEN HAAG

- a *29 juli. – In tegenwoordigheit van enige raadsheren doen drie gecommiteerden uitspraak over de vordering van Jan van Amstel. Van de geëiste 9000 Arnoldusgulden van 20 groten per stuk wordt 6249 gulden toegewezen, waarvan door Holland 2/3 deel te betalen en door Zeeland 1/3 deel. – NA, Hof van Holland nr. 465, f. 101-101v.*

25 augustus. – Uitspraak van het Hof van Holland, met instemming van de steden, over de gelden verschuldigd aan Jan van Amstel:

Want zomige steden ende mede zomige dorpen ende hillen opter zee gelegen binnen den landen van Hollant, Zeellant ende Vrieslant van des gemeens lands wegen zekere gelden nu ter tijt verleggen ende betalen moeten om dairmede te vernuegen ende te voldoen Janne van Aemstel nae der dadijngen ende composicien mit him gemaect als van zijnen eysschen ende gebreken die hij den gemeynen landen van Hollant, Zeellant ende Vrieslant eysschende was mit zekeren brieven van obligacien, soe is bi den Hove van Hollant ende mede by gemeynre oeverdracht der voirs. steden gezeit, versproken ende geconsenteert als dat al alsulke leenijnghe als de voirs. steden ende dorpen van Hollant, Zeellant ende Vrieslant nu ter tijt doen ende betalen sullen ten alre eerste datter eenige zettijnghe geschien ende gedaen sall worden opten gemeynen landen voirscreven mede ommegezet ende bi den gemeenen steden ende landen betaelt sall worden. Van welken toezegge ende consente die gedeputeerde der stede van Middelburch, diewelke tot deser leenijngen gezet is te betalen vierhondert Airnemsche guldin, acte van den voirs. Hove begeert heeft om hoir mede te behelpen in tijden ende in wijlen als dat dienen ende tijt wesen sall. Welke acte derzelver stede bi denzelven Hove geconsenteert wort.

Actum XXV dage in augusto anno LVIII. Presentibus Treslongen, Cats, Mye, Zweeten rentmeester, procureur.

Item desgelijcken zoe is de stede van Remmerswale gezet te betalen tot deser leenijngen tweehondert zeven ende tzeventich Airnemsche guldin.

Item oick desgelijcken zoe is die stede van der Goes gezet te betalen tot deser leenijngen tweehondert ende vijftich Airnemsche guldin.

Item desgelijcken zoe is die stede van der Tholen gezet te betalen tot deser leenijngen

tweehondert Airnemsche guldin, van denwelken de voirs. steden mede acte gegeven is als boven.

– *NA, Hof van Holland nr. 20, f. 84-84v (met het opschrift: Roerende die stede van Middelburch contre Jan van Aemstel als van zekeren gelden die him gezet is te betalen).*

De overeenkomst van het Hof met Tholen dateert van 23 augustus (GA Tholen, Stadsarchief Tholen, charter nr. 41) en die met Zierikzee van 23 september 1458:

Meester Huuge Huugez., pensionnaris, ende Jan Clais Rebeelsz. van Ziericxee hebben geloefft aen sRaeds handen te betalen Jan Duuc 450 guldin roerende den gelden van Jan van Aemstel op sinte Martinsdach in den winter naestcommende [*11 november*] off alhier in den Hage in te commen als gearresteerde luyden ende vandanen niet te sceyden dan bi oorlove van den Hove.

Actum XXIII^{en} dach in septembri anno LVIII. Presentibus Michiels, Mye, Zweeten, Ruychrock, procureur, raidsluyden van Hollant.

– *NA, Hof van Holland nr. 20, f. 87v-88 (met het opschrift: Roerende meester Huuge Huugez., pensionnaris, ende Jan Clais Rebeelsz. van Ziericxee als van gelden die zij betalen sullen Jan Duyc).*

Item betaelt Jan Duc, clerc des rentmeesters generael van Hollant ende Zeellant, 400 gulden, stuc 20 gr., die de stede van Middelburg betaelt heeft Jan van Hamstell ende Dieric van Vormer roerende der soene gemact tot Coopmanhavene, dair alle die gemeene stede van Hollant ende van Zeelant inne verbonden waren, ende facit in Vlamschen gelden 33 lb. 6 s. 8 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): HUB, VIII, p. 474 nr. 757 ad 11.*

- b* Upten XVIII^{en} dach in septembry geseynt Jan Valc Jansz., bode, mit brieve van den heeren van den Rade an den steden van Zierixee, Middelburch, Goes, Remerswale ende der Tholen, inhoudende dat zij haere gedeputeerde seynden souden in den Hage up enen sekeren dach, in denselven brieve verclairt, omme mit hemluyden te spreken van sonderlyngen saicken etc. Daiomme hij uut was in vaeren, merren ende keeren zes dagen, als blijkt bij der cedel Jan Greniers, hier overgegeven, inhoudende quittancie; hem gegeven 7 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 159, f. 135.*

769 1458 CA. OKTOBER 7, MIDDELBURG

- c* Item upten VII^{sten} dach van octobri bij bevele van mijn heere¹ getogen tot Middelburch bij mijn genadige heere van Chairloys om mitten heere van Grimbergen mijns heren onsculde te doen van niet te vierschaer te comen, ende bijzonder om met mijn jonchere van Borselen te spreken van enige saken dair mijn heere my mede gelast hadde. Ende was uuyt in die voirs. reyse V dagen; daeren binnen verteert mits sciphuyr, wagenhuyr ende belecier, comt 14 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5582, los inliggend blad bij f. 50 (specificatie van de reizen van Jan Brant).*

¹ Frank van Borsele.

770 1458 OKTOBER 28-29, ZIERIKZEE

- b* Gesent Pieter Jansz. mit mijns genadichs heeren plackaet, gegeven IIII dage in agosto anno LVIII, inhoudende alsoe mijn genadige heere mit sijnen Groten Rade overeengedragen, geordineert ende gesloten hadde den grave van Charlois, sijnen zone, te senden binnen sijnen lande van Zeelant, die opten XXVIII^{sten} dach van der maent van october anno voirs. wesen soude binnen der stede van Zierixee om sanderdaechs dairan vierschair te sitten van allen saken Beoisterscelt, dat alle die baenridzen, riddersen, knechten, ambochtsheren, leenmannen, goede steden ende ondersaten Beoisterscelt geseten, op die verbuernisse

van hoiren leenen opten voirs. XXVIII^{en} dach bij mijnen voirs. heere van Charlois wesen soudon binnen der voirs. stede van Zierixee, gelijc dat blijkt bij de voirs. plackaet ende bij eenen besloten brieve, geteikent mit mijns genadichs heeren hant, hier overgelevert. Ende was dairmede in allen prochien Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 867, f. 42.*

771 1458 NA NOVEMBER 13, DEN HAAG

b Gegeven Jan Valck Jansz., bode, over een reyse, bij him gedaen mit beslotene brieve van den heeren van den Rade an den steden van den Bryele, Zierixee, Middelburch, Goes ende Remerswalen, inhoudende dat zij hoere gedeputeerde seynden zouden bij den heeren van den vors. Rade om saicken wille die zij van mijns genadichs heeren wegen mit him te spreken hadden, roerende der nemynghe van den Engelschen scepen, beginnende dieselve die oic hiervoeren up huere behoirlijke stede versuymt is te stellen, XIII dagen in novembry. Ende was dairom uut acht dagen, alst blijkt bij der cedel Jan Greniers, hier overgegeven, inhoudende quittanci, valent 9 s. 4 d. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 159, f. 145-145v.*

772 1459 FEBRUARI 9-12, DEN HAAG(-BRUSSEL)

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 740. Voor deze dagvaart, gewijd aan de schade die de Engelsen en de Hollanders/Zeeuwen elkaar hadden toegebracht en aan de hulk die op de Engelsen was veroverd en te Brielle ingebracht, werden de steden van Holland en de graaf van Oostervant, de heer van Veere, de steden van Zeeland en Zierikzee met name opgeroepen.

Op 13 februari, dus aansluitend aan deze dagvaart, reisde een delegatie van gedeputeerden van Holland en Zeeland naar hertog Filips in Brussel. Men wilde hem ervan overtuigen dat men de schade, die de Hollanders en Zeeuwen van de Engelsen hadden geleden, niet gezamenlijk met de inwoners van Vlaanderen, Picardië en Boulogne wilde aanbrenge overmits dat zij van eenre natuer niet en zijn (Dagvaarten Holland, II, nr. 741; voor het citaat p. 657).

Voorname hulk behoorde toe aan kooplieden uit Hull en was door zeelieden uit Zierikzee, Brielle, Schiedam en Scheveningen op zee aangehouden en naar Brielle gebracht. De stadsbesturen van genoemde plaatsen moesten zich op 12 oktober 1459 voor het Hof van Holland verantwoorden (Dagvaarten Holland, II, nr. 770).

773 1459 MAART 15-18, DEN HAAG(-LONDEN)

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 745. Op deze dagvaart kwamen volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse gedeputeerden de steden van Holland bijeen om te spreken van die dachvert die te Brugge geraemt was van den schade die dEngelsche gedaen hadden. Te Brugge waren de commissarissen van de koning van Engeland aanwezig om de opgaven van schade in ontvangst te nemen en de Engelse opgaven te overhandigen. Middelburg was ook op deze dagvaart vertegenwoordigd.

c Item XIII dage in marte was Jacop die Cupere gesonden in den Hage om aldaer metten aenderen steden van Hollant, van Zeellant te helpen ordineren gedeputerde, om te senden in Ingelant angaende die nemynghe gedaen bij den Ingelschen den van Hollant ende Zellant; hym gegeven te teergelde 20 s. 5 gr. Ende was uut X dage, 2 s. dages ende 6 gr., facit 25 s. gr. Ende dit comt te betalen tlant van Bewesterscelt, har andeell etc. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1458): Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 954 nr. 1498.*

Van 19 maart tot 4 mei, dus aansluitend aan deze dagvaart, trok een vertegenwoordiging van Holland en Zeeland, bestaande uit afgevaardigden van Haarlem, Delft en Middelburg, naar Londen om daar de opgaven in ontvangst te nemen van de schade die de Engelsen van de

Hollanders en Zeeuwen hadden geleden. Tevens had zij de opdracht uit te leggen waarom men dit niet te Brugge deed (Dagvaarten Holland, II, nr. 747).

Item XXVII dage in marte waeren burgmeesters, scepenen vergadert om te ordinieren een in Ingelant mitten gedeputeerden uut Hollant, roerende die neminge van den Ingelschen; bij hem te wijne ende anders 12½ gr.

Item XXVI dage in marte waert Jacop de Cupere gesonden van slands wegen van Zeellant met twee gedeputeerden uut Hollant in Ingelant an die commissarissen, die van mijns genadijchs heeren wegen geordineert waeren om over te bringen die scade, dien tgemeene lant gehadt heeft van den Ingelsche; te teergelde, dat die stede ancam te betalen, facit 2 lb. 15 s. 1½ gr.

Item betaelt Jacop die Cuper, secretarius van der stede, van den brieven daer die gedeputeerde gesonden waeren in Ingelant van den landen van Hollant ende Zeelant, 8 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1459): Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 953-954 nr. 1498.*

774 1459 NA MEI 9, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 758. Voor deze dagvaart, gewijd aan berichten dat een hoofdeling uit Oost-Friesland tot kaapvaart zou overgaan, werden, naast de steden uit Holland (en Texel), ook opgeroepen Brielle, Zierikzee, Brouwershaven, Westenschouwen, Veere, Domburg, Westkapelle, Zoutelande, Vlissingen en Middelburg.

775 1459 MEI 14-26, ANTWERPEN-BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 759; Cuvelier, Actes I, p. 41-44; Blockmans, Handelingen II, p. 1393-1395 nrs. 1361-1362, waar in de teksten de aanwezigheid van gedeputeerden van de steden van Holland en Zeeland wordt vermeld. Voor deze dagvaart, gewijd aan de koersen van de munten, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Middelburg, Zierikzee, Goes en Reimerswaal.

- b* 20 april, Brussel. – *Beschrijvingsbrief vanwege hertog Filips aan Middelburg om met de andere steden van Holland, Zeeland en West-Friesland tegen 14 mei ter dagvaart te verschijnen, om met de gedeputeerden van Brabant en Vlaanderen maatregelen te treffen met betrekking tot het weren van vreemde munten. – GA Middelburg, Register ‘Munisaken’, nr. 6a (verloren gegaan in 1940). – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 338.*

776 1459 MEI 28-31, DEN HAAG

N.B. Over deze dagvaart is niets in het Hollandse bronnenmateriaal te vinden. Vgl. hiervóór nr. 774.

- c* Item waert Reymer Willemszoen gesonden in den Hage tot eender dachvert roerende van een heerscap uut Oestlant, die Hollant ende Zeellant ontseyt soude hebben, ende toch wech XXVIII dage in meye ende was uut IIII dage, tsdaechs 4 s. gr., facit 16 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1459): HUB, VIII, p. 513 noot 3.*

777 1459 JUNI 11, GOES

- c* Item den XI^{en} dach in junio betaelt Jan de Roode, secretarius, van I reyse die hij bij bevel van mijnen here¹ gedaen heeft van den Briel ter Goes ter dachvaert van Lauwerijs Boudinsz. Was uut III dagen; verteert ende vervaeren 10 s. 6 gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5583, f. 61v.*

¹ Frank van Borsele.

778 1459 JUNI 15-16, ZIERIKZEE

b Eerst gesent Martin Martinszoon mit mijns genadichs heeren plackaet, gegeven opten eersten dach van april anno LIX, inhoudende also mijn genadige heere mit sijnen Groten Raide overeengedragen, geordineert ende gesloten had den grave van Charlois, sijnen zoon, te senden binnen sijnen lande van Zeelant, die opten XV^{sten} dach van der maent van junio anno voirs. binnen der stede van Zierixee wesen soude om sanderdaechs dairan vierschair te sitten van allen saken Beoisterscelt, dat een ygelic die dat toebehoirde, op die verbuernisse van hoiren leenen, opten voirs. XV^{sten} dach bij mijnen voirs. heere van Charlois wesen soude binnen der voirs. stede van Zierixee, gelijc dat blijkt bi den voirs. plackaet, die men hier overlevert. Ende was dairmede in allen prochien Beoisterchelt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 868, f. 42.*

779 1459 OKTOBER 26-29, GOES

b Jan Diericxzoen, mijns genadichs heeren bode, van gedregen thebbene eenen mijns voirs. genadichs heeren openen plackait over al Bewesterscelt, gegeven te Bruysele upten IX^{ten} dach in octobri anno LIX, dairmede dezelve mijne genadige heere laet weten ende mit zonderlinge ernste beveilt allen prelaten, baenridsen, riddersen, knechten, edele luyden, leenmannen ende goede steden van Zeelant ende elken bijzonder te trecken binnen der stede van der Goes upten XXVI^{en} dach in octobri omme aldair aen te hoiren tgone dat zijne gecommiteerde himluyden van zijnre wegen updoen ende te kennen geven soudent omme dair voirt inne te doene zoe dairtoe dient ende behoirt, als den voirs. plackait te vollen uuytwijst ende verclaerst; dairomme hier den voirs. bode gegeven voir zijne coste, moyenisse ende aerbeyt als costumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 39, f. 49v.*

Gesent Martin voirs. [*Martinsz.*] mit mijns genadichs heeren plackaet, gegeven IX dage in octobri anno LIX, inhoudende dat alle die edele, leenmannen ende goede steden van den lande van Zeelant opten XXVI^{sten} dach van der voirs. maent ter dachvaert comen ende wesen soudent binnen der stede van der Goes, ende was dairmede in allen prochien Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 868, f. 42v.*

Pierkin Geerolf, des voirs. rentmeesters [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] clerck, die bij ordonnancy van mijne voirs. heeren die commissarissen van den demainen ende financien getogen is van binnen der stede van Bruysele in den Hage, alsoe wel om te dragene zekere besloten brieven van minen genadigen heere gaende an meester Anthonis Michiel, Jan Ruychrock ende Jacob Cruesincq, commissarissen geordonneert up die dachvaert gehouden ter Goes in Zeelant, als omme te doene executeren zekere opene brieven van mijnen genadigen heere jegens eenen genaemt Godscalc Oom. In welke reyse de voirs. brieven te dragene ende die executy te doen doene de voirs. Pierkin uuyt was varende, besongierende ende keerende den tijdt van IX geheele dagen, alst blijkt – –, tot 2 s. gr. voir den voern. Pierikin sdaechs, f. 19 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 39, f. 48v-49.*

c Meester Anthonis Michiels ende Jan Ruyckoch^a, raden mijns genadichs heeren, diewelken uut laste ende bevele sowel van mijns genadichs heeren openen brieven van commissie, gegeven te Bruessel XII dagen in septembry XIII^{en} LIX als van sijnen besloten brieven, gescreven in den voirs. stadt van Bruessel den IX^{en} dach in octobry, beide overgegeven op die VIIIe rekeninge Heynric Jansz. van Wissenkerke van den rentmeesterscip Bewesterscelt, eyndende IX dagen in meye XIII^{en} LX jair folio XLVII, gereist sijn geweest uter Hage tot binnen der stede van der Goes in Zeelant op en generael dachvaert aldair gehouden van mijns voirs. genadichs heeren wegen bij den voirn. meester Anthonis ende Jan Ruyckoch^a, bij Jacob Cruesincq ende bij den rentmeesters van Bewest ende Beoisterscelt mitten Staten van den lande van Zeelant voirs. opten XXVI^{en} dach van octobry anno LIX, roerende soewel

die XVIII dagen die mijnen genadigen heere gebraken van der wapeninge van der reise van Deventer, oic mede van den ouden resten van den schote die men mijnen genadigen heere sculdich was in Zeelant als anders. Ende waren dairom uut onder varen, merren ende keeren elcx negen dagen, eyndende den lesten dach der voirs. maende ende jair, als blijkt bij certificacie van den voirn. meester Jacob Cruesinc, meester van der Rekeninghe, ende Heynric Jansz. van Wissenkerke, rentmeester van Bewesterscelt, geteykent mit hueren handteykens den XX^{en} dach in novembry anno LIX voirs. Dairom hier bij machte van der voirs. commissie, besloten brieven ende certifficacie, dienende oic dieselve certifficacie op gelicke reise gedaen ter voirs. dachvaert bij den voirn. Willem Bolle, die genomen wert in de naeste navolgende partien hierna. Deselve certifficacie ende oic quictancie van den voirn. meester Anthonis ende Jan Ruycroock, hier overgelevert, die voirs. IX dagen elc van him tot twee vrancken tot 32 gr. Vlems tstuc sdages, belopende 36 vrancken, facit ten prise voirs. 3 lb. 3 s. gr.^b – *Ibidem nr. 872, f. 72bis- 72bis v.*

Den voirs. rentmeester [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] die hij betaelt heeft Jacob Cruesinc, raid mijns genadichs heeren van Bourgongen ende meester van zijne Rekeninghe in den Hage, die somme van 32 vrancken tot 32 groten tstuck van XVI geheele dagen, eyndende den VII^{en} dach van novembrij MCCCCLIX, die hij affermeirt in zijne consciency gereyst ende gevaceirt te hebben uyt bevele mijns voirs. genadichs heeren ende bij zinen besloten brieven, gescreven tot Bruysel IX dage in octobri, uuyter Hage tot binnen der stede van der Goes tot eene generale dachvaert, aldair gehouden den XXV^{en} dach derzelve maent, – – – ende vandaer voirt tot binnen der stad van Bruysel omme aldair mitten rentmeester van Bewesterschelt rappoort te doene mijnen heeren den gecommiteerden up tfait van mijns genadichs heeren demaynen ende financien van tghoent dat ter voirs. dachvaert ter Goes van den saike voirs. gedaen ende gebesongiart was, alst blijkt bij der certifficacy van meester Anthonis Michiels ende Jan Ruychrock, die men mitter quitancy van den voirs. Jacob Cruesinc hier overlevert; dairomme hier de voirs. 32 vrancken, fac. ten prise voirs. 4 lib. 5 s. 4 d. groten.

Den voirs. Heynric Jansz. van Wissenkerke, rentmeester Bewesterschelt, die somme van 26 vrancken tot 32 gr. tstuck, van XIII geheele dagen die hij affermeirt in zijne consciency gereyst ende gevaceyrt te hebben uyt bevele mijns genadichs heeren uuyt Middelburch binnen der stede van der Goes tot eene generale dachvaert, aldair gehouden den XXV^{en} dach in octobri, ende vandair binnen der stad van Bruysel omme aldair mitten voirs. Jacob Cruesincq rappoort te doene mijnen heeren den gecommiteerden up tfait van mijns voirs. genadichs heeren demainen ende financien van tghone dat ter voirs. dachvaert ter Goes gebesongiart was, alst blijkt bij der certifficacy van meester Anthonis Michiels ende Jan Ruychrock, die men mitter quitancy van den voirs. rentmeester hier overlevert; dairomme hier de voirs. 26 vrancken, fac. ten prise voirs. 3 lb. 9 s. 4 d. groten. – *Ibidem nr. 39, f. 47v-48.*

Die voirs. rentmeester [*Willem Bolle*], die bij bevele van mijnen genadigen here ende bij sijnen besloten brieven getogen is opten XXVI^{sten} dach van octobri anno LIX bynnen der stede van der Goes ter dachvaert, roerende om te verhalen aen tlant van Zeelant de XV dagen die zij noch sculdich waeren van den heervartgelt etc., als blijkt bij den voirs. brieven. Ende was dairom uut in varen, merren ende keeren vier dagen, tot twee vrancken sdages, facit 21 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 868, f. 43v^c.*

Den voirs. rentmeester [*Willem Bolle*], die uut machte van den voirs. commissarissen mijns genadichs heere, dairof in de naeste partie hiervoren mency gemaect is, getogen is van Zerixee ter Goes opten XXVI^{en} dach in octobry anno LIX om derselver sake wille int artikkel hierboven verclaert^d. Ende was dairom uut in varen, merren ende keeren IIII dagen, als blijkt bij certifficacie, geteekent van den voirs. Heynric Jansz. ende Jacob Cruesinc

op de naeste voïrg. partie overgelevert, tot 3 s. gr. sdages, f. 12 s. groten. – *Ibidem* nr. 872, f. 72bis v.

- a *Aldus* hs. voor Ruychrock.
- b *Volgens een aantekening van de Rekenkamer in de marge is het oorspronkelijke bedrag van 4 lb. 16 s. gr. verlaagd omdat voor reizen binnenslands niet meer dan 3 s. 6 d. groten in rekening gebracht mag worden.*
- c *Hierbij in de marge opmerkingen van de Rekenkamer over de hoogte van de dagvergoeding. Deze wordt goedgekeurd omdat zij nog van vóór de nieuwe ordonnantie dateert.*
- d *Zie het eerste artikel onder c.*

780 1460 FEBRUARI 15(-17), BRIELLE

N.B. Het is niet zeker dat deze dagvaart is doorgegaan.

- b Upten XVII^{sten} dach in februario gegeven Claeis Doe, bode, zijn gewoenlic dachgelt van III geheele dagen, die hij tot twee reysen uitgeweest hadde ter ordinanci van meester Anthonis Michiels, Jan Ruychrock ende Jacob Cruesinc, roerende der dachvaart die geraemt was gehouden te werden in den Bryel den XV^{sten} dach der vors. maent bij den edelen ende goeden steden van Zeelant, om te vernemen of hair die dachvaart onderhouden zoude dan niet, als al dat volcomeliken blijkt bij certificacie van der vorn. meester Anthonis, Jan ende Jacob, hier overgegeven, 3 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 160, f. 154.*

781 1460 MAART 21-25, BRIELLE

- c Meester Anthonis Michiels, Jan Ruyrock ende Jacob Cruesinc, raden mijns voirs. genadichs heeren, die somme van 4 lb. groten over een reyse bij himluyden gedaen ter ordinanci ende bevele van mijnen genadigen heere uter Hage, dair zij huere residenci houden, tot in den Bryele, om aldair mit den rentmeesters Bewest ende Beoisterschelt in Zeelant van mijns genadichs heren wegen te compareren up een dachvaart, die aldair geraemt was gehouden te wesen bij enige van den edelen ende goede steden van Zeelant upten XXI^{sten} dach der maent van maerte anno LIX voir Paesschen, roerende also wel den XVIII dagen die mijn vors. genadigen heere noch ten achteren was ter cause van den dienste die him geconsenteert wort bij dien van zijnen vors. lande van Zeelant om te trecken in den gestichte van Utrecht ende voir Deventer, als oick om van den vors. van Zeelant sekere recompensacy te recouvreren van den ouden resten van schote ende beden die men mijnen vors. genadigen heere sculdich is ende die him bij denselven van Zeelant hier voortijds geconsenteert waeren, ende oic van anderen saicken, dairaf men begonnen hadde te tracteren mitten selven edelen ende goeden steden tot eenre anderen dachvaart, dair van te voeren gehouden binnen der stede van der Goes.¹ In welker reyse zij tsamen uut waeren vijf geheele dagen, beginnende den XXI^{sten} dach in maerte lestleden; – – – 3 lb. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 160, f. IIIIV-II2.*

¹ Zie hiervoor nr. 779.

782 1460 MEI 15, MIDDELBURG

- b Den voïrn. Jan Diericz., mijns genadichs heeren boode, van gedregen te hebbene eenen mijns genadichs heeren plackaet, gegeven onder den zegel van secrete upten eersten dach van april anno LIX voir Paesschen, dairmede hij allen baenridsen, riddersen, knechten, ambochtsheeren, leenmannen, goede stede ende onderzaten geseten over al Bewesterschelt in Zeelant ombiedt ende bevelt up die verbuernisse van huere leene dat zij upten XV^{en} dach van der voirs. maent van meye comen in Middelburch bij mijnen heere die grave van Charrolois, zijnen geminden zone, omme die vierscaïrre mit him te helpen houdene ende eenen ygelijken recht, wet ende vonnisse te doene, als dit volcomelijker blijcken mach bij

den voirn. plackate, die men hier overlevert. Dairome hier den voirs. bode gegeven voir zijnen arbeyt als custumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 40, f. 71^r*.

- c* – – – Item denzelven [*Jacob uut Borsele, deken van Oostvoorne*] noch betaelt van een reyse die hij bij bevele van den magen ende vrunden van mijnen here van Oestervant gedaen heeft in Middelburch om mijns heren onscult te doene an mijnen genadigen heere van Charroloys dat mijn here van Oestervant ter vierscaire niet commen noch zenden en mochte overmits zijnder ziecte. Was uut VI dagen, verteert ende vervaeren 18 s. 7 gr. – – –. – *NA, Rek. Rek. nr. 5584, f. 58v*.

1 Een overeenkomstige post is in de voorgaande rekening (nr. 39 f. 50) geschrapt op aanwijzing van de Rekenkamer.

783 1460 OKTOBER 6-11, BRIELLE

- a* Upten selven dach [*6 juli 1460*] geseynt Jan Jansz., bode, mit enen besloten brieve van meester Anthonis Michiels, raed mijns vors. genadichs heeren, tot Bruessel an mijne heren die gecommitterde up tstuc van der demenie ende financie mijns vors. genadichs heeren, dairinne besloten waeren zekere minuten van brieven die mijn vorn. genadigen heere behoefde om weder een dachvairt te doen houden bij den heeren van Oostervant, van der Veere, Adryaen van Borsselen ende andere, roerende den resten die zijne genaden ontbraken van enige beden, hem voortijts geaccordeert bij den Staten van Zeelant, ende oic mede van den dienste tot der Stichtscher reyse, dairomme mijn vorn. genadigen heere an den vors. meester Anthonis gescreven hadde. In welker reyse die vorn. Jan Jansz. uut was in vaeren, merren ende keeren IX dagen, alst blijkt bij der cedel van Dirc Poes, hier overgegeven mitter copie van mijns vors. genadichs heren brieve an den vors. meester Anthonis, begripende die vorn. cedel quittanci; hem gegeven 9 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 161, f. 142v*.

A maistres Anthoine Michel et Jehan Rucrock, conseilliers en la Chambre du Conseil a la Haye, et a maistre Jaques Crusinc, maistre de la Chambre des Comptes audit lieu, certaines escriptures, memoires et cedulles pour eulx en aidier en l'absence dudit maistre Francois [*van Gent*] a certaine journee qui se devoit tenir audit lieu de la Brielle le VIe jour d'octobre IIII^c LX par les nobles et bonnes villes d'icellui pais de Zellande 6 lb. – – –. – *ADN, B 2045, f. 130v*.

- b* Gesent Willem Hugez. voirs. [*bode*] mit mijns genadichs heeren plackaetbrieven, gegeven onder tsegel van secreet XVI dage in septembri anno LX, inhoudende dat alle die prelaten, baenridzen, ridderen, knechten, ambochtsheerscippen ende leenmannen over al Beoistercelt gezeten, also sij tot twee reysen verdachvaert geweest hadden, eerst binnen der stede van der Goes¹ ende na binnen der stede van den Briele², dat sij weder ter dachvaert comen ende wesen souden binnen der voirs. stede van den Briele opten VI^{sten} dach van octobri anno voirs., gelijk dat blijkt bij die voirs. plackaet, hier overgelevert. Ende was dairmede in allen prochien Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 869, f. 38-38v*.
- c* Meester Anthonis Michiels, Jan Ruychrock van Werve ende Jacob Cruesinc die somme van 36 s. groten over een reyse bij himluden gedaen uut laste ende bevele van mijnen genadigen heere ende uut machte van zekere zijne opene brieve van commissien, gegeven tot Bruessel den XV^{sten} dach in septembri anno LX, uter Hage in die stede van den Bryele tot eenre generaelre dachvairt aldair gehouden upten VI^{sten} dach van octobri bij den prelaten, baenridsen, ridderscippe, ambochtsheeren ende gemeene steden tslands van Zeelant up tstuc van den XVIII dagen die mijn vorn. genadigen heere meynteneerde dat him ontbraken

an den dienst hem geconsenteerd bij dien van Zeelant tot hulpen zijre wapenyng voir Deventer ende in den gesticht van Utrecht, ende oic van der resten ende achterstellen die men zijnen vorn. genaden noch sculdich ende tachter was van den beden ende schoten him ende zijnen voirders voirtijds geconsenteert bij den vors. van Zeelant, dairaf dat dair te voeren andere dachvairden geweest hadden binnen der stede van der Goes ende oic in den Bryele vors. In welker reyse dair af die vorn. dachvairt verleyt wort, overmids dat die ridderscip tot dier tijd aldair in cleyen getale was ende dat die steden van Zeelant om des onweders wille dat aldoe was haere gedeputeerde aldair niet en hadden connen geseynden, verleyt wort weder gehouden te werden binnen der stede van der Goes upten XVIII^{sten} dach der vors. maent; zij tsamen uut waeren, commende, besongierende ende wederkeerende, drie geheele dagen -- --; 36 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 161, f. 108v-109.*

Den voirs. rentmeester [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], die bij bevele van mijnen genadigen heere ende uuyt machte van zekere zijne opene brieven van commissien, gegeven XV dagen in septembri anno tsestich, getogen is uuyt Middelhurch binnen der stede van den Briele tot eene generale dachvaert, die aldair upten VI^{en} dach van octobri anno voirs. bij den prelaeten, baenroidsen, ridderscepen, ambochsheeren ende gemeene steden slands van Zeelant up tstück van den XVIII dagen die mijn genadige heere van denzelven lande gebraken van zijne wapeninge voir Deventer in die gestichte van Uuytrecht, ende oick up die resten die men mijnen voirs. genadigen heere van voorleden beden ende schoten sculdich ende tachter was, in welke reyse de voirs. rentmeester uuyt was varende, besongierende ende wederomme thuyswaert keerende den tijdt van VI geheele dagen, alst blijkt bij der certificacie van Jan Ruychrock, meester Anthonis Michiel, raidsluyden, ende Jacob Cruesinc, meester van der Rekening in Hollandt, gegeven onder hoir handteykin VIII dagen in octobri anno voirs., die men hier overlevert; dairomme hier de voirs. VI dagen tot drie schellingen groten^a, fac. 18 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 40, f. 63v-64.*

Den voirs. rentmeester [*Willem Bolle*], die uut machte ende bevele van mijns genadichs heeren ende bij andren sijnen openen brieven van mandement, gegeven te Bruessel den XV^{en} dach in septembry anno XIII^{ic} LX, getogen is van Zerixee in den Briele op een generael dachvaert die aldair gehouden was bij meester Anthonis M[i]chiels, Jan Ruychrock, den rentmeester Bewesterscelt Heynric Jansz. van Wissenkerke, bij desen rentmeester, ende Jacob Cruesinc, dairtoe geordinert vanwegen mijns genadichs heeren mitten Staten des lants van Zeelant opten VI^{en} dach in octobry XIII^{ic} LX om noch te vermanen ende te vernyeuwen de sake, dairaf dat dair tevoren dachvaerden gehouden geweest hadden ende dairaf in de twee naeste voirgaende articulen mencie gemaect is. Ende was dairom uut varende, merende ende keerende vijf dagen, als blijkt bij certificacie van Heynric Jansz. van Wissenkerke, rentmeester van Bewesterscelt, ende Jacob Cruesinc, meester in den Camer van den Rekening, die men hier overlevert, tot 3 s. gr. sdages, f. 15 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 872, f. 72 bis v-73.*

Item also als hier in den Briel een dachvairt gehouden was van den Zeeusschen heeren ende steden, daer mijn heere van der Vere, mijn joncher van Borsselen ende den anderen heeren gescenct wort een maeltijdt, ende coste 28 s. 6 d. gr. – *GA Brielle, Stadsrekening 1460-1461, f. 16³.*

- e Upten vors. X^{sten} dach in octobri gegeven ende betailt Thiery Mareschault, bode mijns genadichs heeren, eenen postulaet gulden te drincgelde om te dragen sekere beslotene brieve van meester Anthonis Michiels, Jan Ruychrock, die rentmeesters van Bewest ende Beoisterscelt in Zeelant ende Jacob Cruesinc, als commissarien geordineert vanwegen mijns genadichs heeren te wesen ter dachvairt gehouden bij den edelen van Zeelant binnen der stede van den Briele upten VI^{sten} dach der vors. maent van octobri, an Guillaume de Pouppe, een van den gecommiteerden up tstück van der demeinie ende financie mijns genadichs

heeren, dairmede men hem beteykende tguent dat ter vors. dachvaert gebesoigniert ende gesloten is geweest up tstuc van den XVIII dagen die men mijnen vorn. genadigen heere noch sculdich was bij dien van Zeeelant van den dienste hem geconsenteert tot zijnre wapenyng gedaen in den gesticht van Utrecht in den jaere XIIIIC LVI, alst blijkt bij der cedel Jacob Cruesinx, meester van der Rekenyngen, hier overgegeven, begripende quittanci, valent 2 s. 3d. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 161, f. 157v-158.*

a *Verbeterd uit 2 vrancken sdaechs. De totaalsom is verbeterd uit 32 s. groten. In de marge een aantekening van de Rekenkamer dat de bedragen gecorrigeerd zijn omdat de rentmeester krachtens een ordonnanctie (geregistreerd in het rode register van de Rekenkamer f. 79) voor reizen buiten zijn ambtsgebied niet meer dan 3 s. gr. en voor reizen buitenslands niet meer dan 3 s. 6 d. gr. mag declareren.*

1 Zie hiervoor nr. 779.

2 Zie hiervoor nr. 781.

3 Deze uitgaven kunnen ook betrekking hebben op de dagvaart die op 1 december 1460 in Brielle heeft plaatsgehad (zie hierna nr. 786).

784 1460 OKTOBER 18, GOES

b Denzelven Jan Dircxzone [*bode*] van gedregen te hebben een mijns genadichs heeren placcaet, gegeven X dagen in octobri anno tsestich, dairmede de voirs. mijne genadige heere laet weten allen prelaeten, baenridsen, riddersen, knechten ende goede steden dat zij bij den rentmeesters Bewest ende Beoisterscelt in Zeelant [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke en Willem Bolle*] comen ende versamen zouden binnen der stede van der Goes up den XVIII^{en} dach van der voirs. maent omme an te hooren ende te sluytene op tgene dat himluyden bij den voirs. rentmeesters van mijns voirs. genadichs heeren wegen aldair opgedaen ende te kennen gegeven zoude worden aengaende tgene dat minen voirs. genadigen heere gebrack ende ten achterstont van den dienste van Uuytrecht ende anders, als den voirs. placcaet dat bet te vollen uuytwijst ende verclaert; dairomme den voirs. bode gegeven voir zine cost, moyenisse ende aerbeyt als costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 40, f. 65-65v.*

Gesent Willem Hugez. mit mijns genadichs heeren plackaetbrieven, gegeven X dage in octobri anno LX, inhoudende also die dachvaert die opten voirs. VI^{sten} dach van octobri geweest soude hebben binnen der stede van den Brielle vervallen was, overmits dat sommige van den edelen, ridderscepe ende leenmannen hem doe ter tijt absenteerden ende dair niet en quamen, dat dieselve edele, ridderscepe, leenmannen ende oic die steden van den lande van Zeelant weder versamenen ende ter dachvaert comen ende wesen souden bij den rentmeesters van Bewest ende Beoisterscelt binnen der stede van der Goes opten XVIII^{sten} dach van der voirscreven maent van octobri, gelijc dat te vollen blijkt bij die voirs. plackaet. Ende was dairmede in allen prochien Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 869, f. 38v.*

785 1460 OKTOBER 27-NOVEMBER 16, BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 814. De dagvaart was eerst vastgesteld op 20 oktober en zou eerst te Antwerpen, daarna te Brugge plaatsvinden. Uiteindelijk was de datum van bijeenkomst 31 oktober en wel te Brussel. De oproepen vonden vanuit het hof van hertog Filips te Brussel plaats en waren gericht aan de rentmeesters van Holland en Zeeland. Dezen moesten de edelen en steden uit hun graafschappen ontbieden. Er zijn in de Zeeuwse rekeningen geen oproepen door de rentmeesters van de Zeeuwse prelaten, edelen en steden aangetroffen, noch declaraties van de reizen van de rentmeesters naar Brussel. Onderwerp van bespreking op

deze dagvaart waren een lening aan hertog Filips met als onderpand een deel van de domeinen en het slaan van een nieuwe munt.

- b Upten zelve dach [18 oktober] geseynt Boudin Florijsz. mit beslote brieve van mijne heren van den Rade an den rentmeesters Bewester ende Beoisterschelt in Zeelant, inhoudende hoe dat die vorn. dachvaert van Brugge weder verleyt was gehouden te zijne tot Bruessel upten lesten dach van octobri vors. ende dat zij hem zaten zouden aldair alsdan te wesen bij mijnen genadigen heere; den vorn. Boudin Florijsz. gegeven voir zijne dachgelden van zeven dagen die hij in der vorn. reyse uut ende onledich was vaerende, merrende ende keerende, alst blijct bij der cedel Jan Lodijcx, secretaris, hier overgegeven, begripende quittanci, 7 s. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 161, f. 159-160.*

De Hollandse steden kwamen begin december in Den Haag bijeen om een antwoord op te stellen, wat niet lukte. Aansluitend reisden hun afgevaardigden naar Brussel om bij hertog Filips uitstel te verkrijgen. Het blijkt niet dat de Zeeuwen hierin hebben geparticipeerd (Dagvaarten Holland, II, nrs. 816 en 817).

786 1460 DECEMBER 1-6, BRIELLE

- b Den voirs. bode [Jan Dirksz.] van gedregen te hebben een mijns genadichs heeren openen placcaet, gegeven tot Bruyssel VIII dagen in novembrij anno tsestich, dairmede dezelve mine genadige heere laet weten allen prelaeten, baenridsen, riddersen, knechten, leenmannen ende goede steden overal in Zeelant, alsoe hij tot diverschen stonden bij zekere gecommitterde mit himluyden dachvaert heeft doen houden van zekeren gebreken die hij ant voirs. lant hadde, dair hij tot geenre conclusie off gecomen en konde bij gebreke van himluyden mids dat zij tot allen dachvaerden in cleyne getalle vergaderden, gebiedende dairomme up die verbuernisse van hoeren leene dat elc van himluyden comen ende zijn zoude opten eersten dach in decembri doe eerstcomende binnen der stede van den Briele bij den commissarissen die dan aldair gezonden zoude worden om mit himluyden van mijns voirs. genadichs heeren gebreken die hij an den voirs. lande heeft te tracteren, te sluyten ende over te comen, gelijk de voirs. placcaet dat uuytwijst ende te vollen verclaert; dairomme hier den voirs. bode gegeven als costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 40, f. 66.*

Gesent Martin Martijnsz. mit mijns genadichs heren placckaetbrievien, gegeven VIII dage in novembri, inhoudende, also mijn genadige heere bij sijnen gecommiteerden tot diverse stonden dachvaerden hadde doen houden mitten prelaten, baenridzen, riddersen, knechten, leenmannen ende goede steden van Zeelant binnen sijnen voirs. lande van sekeren gebreken die hij an tselve lant hadde, dairof dat hij noch tot gheenre conclusy en hadde connen comen bij gebreke dat die voirs. prelaten, riddersen, knechten, leenmannen ende steden altois in so cleyne getale tot allen dachvaerden vergadert waeren, dat sij ende elc van him bijsonder op die verbuernisse van hoeren lenen ende op al dat sij mijnen voirs. genadigen heere verduchtende waren, comen ende wesen soudent opten eersten dach van decembri anno voirs. goets tijts binnen der stede van den Briele bij mijns voirs. genadichs heren commissarissen die hij dan aldair sijne wegen senden soude, alst blijct bij de voirs. placckaet, ende was dairmede in allen prochien Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – *Ibidem nr. 869, f. 39.*

- c Meester Anthonis Michiels, Jan Ruychrock, rade, ende Jacob Cruesinc, meister van der Rekennynghe, die somme van 3 lb. 11 s. 4 d. groten over een reyse bij himluden gedaen ter ordinanci ende bevele van mijnen genadigen heere uter Hage in den Bryele tot eenre generaere dachvaert aldair gehouden bij den edelen ende goeden steden van Zeelant up tstuc van den XVIII dagen die mijnen vors. genadigen heere ontbraken van der reyse ende heervairtgelde him geconsenteert in den gestichte van Utrecht, van den ouden resten ende achterstellen die men mijnen vors. genadigen heere noch sculdich was van den schoten ende

beden die voortijds in Zeelant geconsenteert ende loip gehad hadden, ende oic mede om van denzelven van Zeelant over te nemen sekere punten ende articlen die zij begerende waeren te hebben van mijnen vorn. genadigen heere aleer zij totter vors. saicke verstaen wouden. In welker reyse zij uut waeren in vaeren, besongieren ende wederkeeren, te weten meester Anthonis zes geheele dagen ende Jan Ruychroc ende Jacob Cruesinc elx IIII dagen, eyndende upten IIII^{den} dach in decembri anno LX ---; 2 lb. 14 s. 8 d. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 161, f. 113v.*

Den vois. rentmeester [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], die bij ordonnancy ende bevele van mijnen genadigen heere gecomen is van Middelburch in den Briele omme van mijns voirs. genadichs heeren wegen aldair eene generale dachvaart te helpen houdene mit meester Anthonis Michiel, Jan Ruychrock, raiden mijns genadichs heeren, ende Jacob Cruesinc, meester van der Rekening in den Hage, roerende alsoe wel den XVIII dagen die minen voirs. genadigen heere ombraken van den heervaertgelde in den gestichte van Uuytrecht als die oude resten ende achterstellen van voirleiden schoten ende beden, ende oick mede omme te nemen zekere articlen die de ridderscepen ende edele van Zeelant begerende waeren te hebben van minen voirs. genadigen heere eer zij totter voirs. zaken verstaen wouden. In welke reyse de voirs. rentmeester uuyt geweest heeft vaerende, merrende ende keerende den tijdt van zes geheele dagen, eyndende upten VI^{ten} dach van decembri, alst blijkt bij der certificacie van meester Anthonis Michiels, Jan Ruychrock ende van Jacob Cruesinc voern., gegeven onder thandteyken van denselven Jacob voir hen allen VIII dagen van der voirs. maent anno tsestich, die men hier overlevert; dairomme hier de voirs. zes geheele dagen tot 3 s. grote^a sdaechs, fac. 18 s. gr.^b – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 40, f. 64v.*

- e Upten XXII^{sten} dach in decembri geseynt Boudin Florijsz. mit beslotene brieve van meester Anthonis Michiels ende Jacob Cruesinc an den rentmeester Bewesterschelt in Zeelant, inhoudende dat hij den gecommiteerden up tstuc van der demeinie ende finacie mijns genadichs heeren beteykenen soude wes ten dachvairden gehouden in den Bryele ende tot Middelburch in den maenden van novembri ende decembri vorn. bij dien van Zeelant gebesongiart hadde geweest, also die vors. gecommiteerde den vorn. meester Anthonis ende Jacob gescreven ende gelast hadden ende zij dairaf die rechte conclusie niet en wisten; den vors. Boudin gegeven over zijne dachgelden van IX geheele dagen die hij dairomme uut was in vaeren, merrren ende keeren overmids den onweder dat aldoo was, alst blijkt bij der cedel van Jacob Cruesinc vorn., hier overgegeven, begripende quittance, die somme van 9 s. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 161, f. 166v-167.*

a *Verbeterd uit:* 2 vranken.

b *Verbeterd uit:* 2 lb. 2 s. 8 d. gr. *Het bedrag per dag is door de Rekenkamer verlaagd, zie hiervóór nr. 783 noot a.*

- 787 1460 NOVEMBER-DECEMBER, MIDDELBURG
N.B. Een dagvaart gehouden te Middelburg in de maanden november-december 'bij dien van Zeelant' wordt vermeld onder het voorgaande nummer.
- 788 1461 JANUARI 20-26, LEIDEN
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 822. Op deze dagvaart, gehouden op initiatief van den gemeen coepman buiten medeweten van de Raad van Holland en gewijd aan de verlenging van het bestand met de Wendische steden (Hanze) voor een periode van tien jaar, waren de steden van Holland en Zeeland en de Wendische steden vertegenwoordigd. Onder hen bevonden zich in elk geval afgevaardigden van Zierikzee en Brielle.

- 789 1461 MAART 14-19, BRIELLE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 826. Op deze dagvaart, bijeengeroepen op initiatief van Dordrecht en gewijd aan de toezegging van de generaalmeester van de Duitse Orde in Lijffland om voor Holland en Zeeland een nuwe vryheit ende coophove te vestigen buiten de muren van Riga, aan de verlenging van het bestand met de Hanze, de tol te Arnemuiden in de Wielingen en andere zaken, waren de steden van Holland en Zeeland aawezig. Volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse afgvaardigde werd de dagvaart afgebroken wegens de komst van de stadhouder en verdaagd tot 14 april.
- 790 1461 APRIL 29-MEI 15, BRUGGE-ST.-OMER
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 832. Op deze dagvaart, gewijd aan de verlenging van het bestand met de Hanzesteden, waren behalve de grote steden van Holland ook Brielle en de steden van Zeeland aanwezig. De principe-overeenkomst van de verlenging van het bestand dateert van 8 mei.
- c Item IIII dage in meye was meester Pieter van der Boede, cleric van der stede, gescicht te Brugge, daer die gemeenen stede van Hollant ende Zeelant vergaert waren omme te sluten van den bestande, dat men continueren soude tuschen die zes Wensche steden ende den landen van Hollant ende Zeelant, ende was uut VII dage, tot 40 grote dagen, mitgaders dat men trecken moeste van Brugge tot Sinte Omaers daer onse genadige here was, facit 23 s. 4 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1461): HUB, VIII, p. 661 nr. 1102 ad 3. – Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen' 2, p. 133.*
- e Item betaelt bij meester Merten van der Hogerdore van zekeren costen, die de stede van Middelburch voir huer deel heeft moeten gheven int verlangen ende in die continuacie, die verlanget was van der zoene gemaect tot Coopmanshaven tuschen Hollant, Zeelant ende die zes Wenschen steden, 16 s. gr. – *Druk (alsvoren, rubriek: Van huescheden): HUB, VIII, p. 660 nr. 1102 ad 1.*
- 791 1461 TUSSEN MEI 9 EN JUNI 18¹, ZIERIKZEE
- c Item was Clais Jacopszon gesonden tot Zirixee tot eender dachvert, die aldaer gehouden was mitten steden van Zeelant roerende van brieven, die de coninc van Denemerke gesonden hadde,² ende was uut II dage, facit 8 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1461): HUB, VIII, p. 661 nr. 1102 ad 4.*
- 1 Volgens *HUB* was deze reisdeclaratie geplaatst tussen posten van deze data.
 2 De kanselier van de koning had akten van de Rijksacht en overacht verkregen tot bedragen van 6000 Rijns gulden en 1700 pond groot (*Dagvaarten Holland, II, p. 742 nr. 856 onder c.*)
- 792 1461 TUSSEN MEI 9 EN JUNI 18¹, KATS
- c Item was Claes Jacopszoen noch gesonden tot Cats van de vorscreven dachvert van den coninc van Denemerke, van I dach 4 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1461): HUB, VIII, p. 661 nr. 1102 ad 5.*
- 1 Volgens *HUB* was deze reisdeclaratie geplaatst tussen posten van deze data en volgde hij op voorgaand nr.
- 793 1461 MEI 27-30, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 838. Op deze dagvaart stelden de steden van Holland en Zeeland de overeenkomst van de verlenging van het bestand met de Hanzesteden op.

Op een dagvaart in Brugge eind juli overhandigden partijen de documenten aan elkaar (Dagvaarten Holland, II, nr. 848).

- e Item den laetsten dach in julio versaemden burchmeester ende scepenen omme partijen te versceyden van den Oosterlingen, ende hadden te wine ende anders 8 d. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1461, rubriek Uutgegeven van dagelixste costen upter stede huus gedaen): HUB, VIII, p. 661 nr. 1102 ad 2.*

794 1461 TUSSEN JUNI 18 EN JULI 10¹, KATS

- c Item was Clais Jacopszoen noch gesonden tot Cats roerende van den coninc van Denemerken², van eenen dage 4 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1461): HUB, VIII, p. 661 nr. 1102 ad 6.*

1 Volgens *HUB* was deze reisdeclaratie geplaatst tussen posten van deze data.

2 Zie nr. 792.

795 1461 AUGUSTUS 19-25, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 850. Voor deze dagvaart, gewijd aan ontzgebrievē die jonker Mauritius van Oldenburg had uitgevaardigd, werden opgeroepen de grote en kleine steden en de kustdorpen van Holland en uit Zeeland Frank van Borsele, de heer van Veere en de steden Zierikzee, Middelburg, Tholen, Veere, Goes, Reimerswaal en Brouwershaven.

- c Item XIX dage in oest was Jacop die secretarius gesonden in den Hage ter dachvert, die gehouden was bij den steden van Hollant ende Zeelant roerende van den ontsegge dat Mauricius die greve van Oldenburch den landen gedaen hadde ende oic onsen genadigen here, ende was uut VII dage, dagelijcx 2 s. 6 gr., facit 17 s. 6 gr. – *Druk: HUB, VIII, p. 661 nr. 1102 ad 7.*

796 1461 NOVEMBER 26-29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 856. Voor deze dagvaart, gewijd aan de overlast van de Fransen op zee, de ontzgebrief van Mauritius van Oldenburg, brieven van de koning van Denemarken en Danzig en de Utrechtse muntslag, werden, naast de grote en kleine steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Zierikzee, Middelburg, Reimerswaal, Goes en Tholen.

797 1462 MAART 31-APRIL 6, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 865. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg over een nieuwe bede, was de komst van Karel van Charolais aangekondigd als vervanger van zijn zieke vader hertog Filips. Opgeroepen werden de edelen en steden van Holland, dertig met name genoemde Zeeuwse edelen en de steden Goes, Reimerswaal, Tholen, Zierikzee, Middelburg en Vlissingen. Volgens volgend nr. was hun opkomst gering.

- d 31 maart. – *Zierikzee schrijft aan Peter Lamss., schepen, en Jan Bijck Jansz., raadsman, gedeputeerden van de stad naar Den Haag, en zendt hun een memorie van gebreken toe, om die in de Statenvergadering in te brengen voordat in de bede wordt toegestemd.¹ – Orig. (verloren gegaan in 1940): ZA, Charters betreffende Zeeland II nr. 21.*

1 De genoemde memorie was in 1940 al niet meer aanwezig.

798 1461 APRIL 22-MEI 16, BRIELLE-DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 868. Deze dagvaart was bijeengeroepen om Karel van Charolais antwoord te geven op zijn verzoek om een nieuwe bede. De Hollanders dienden een lijst van grieven in, waarop zij voorziening van de vorst wilden.

b Eerst gesent Pieter Janszn. mit mijns genadichs heeren van Charlois plackaetbrieven, gegeven opten IIII^{den} dach in aprilte anno LXI, inhoudende also mijn genadige heere die hertoge den voirs. heere van Charlois, sijnen zone, gesent hadde in sijnen landen van Hollant om een nyeu bede te eysschen tot sijne behuef, ende dat dairom alle die prelaten¹, baenridzen, riddersen, knechten, edelen luyden, leenmannen ende goede steden van den lande van Zeelant bij hem in den Hage geweest souden hebben opten lesten dach van maerte anno voirs., dair die meeste menichte van himluden niet en quamen, dat dieselve prelaten, baenridzen ende ridderscap elcx bijsonder in hoere personen comen ende wesen ende die voirs. steden hoir gedeputeerde senden souden in den Briele bij den grave van Oistervant des saterdages na den heiligen Paeschdach anno voirs. [24 april] om aldair an te hoeren tgeent dat mijn voirs. heere van Charlois ter voirs. verledenre dachvaert te kennen hadde doen geven dengenen die dair bij hem waeren angaende der voirs. nyeuwer bede ende andere saken, ende mit den voirs. grave van Oistervant conclusy dairop te nemen, ende dat sij voirt des manendages dairan comen ende wesen souden in den Hage voirs. om mijnen voirs. heere van Charlois aldair hoere goede antwoirde dairop te doen, gelijk dat te vollen blijcken mach ende bet verclairt staet in de voirs. plackaet, hier overgelevert, ende was dairmede in allen prochien Beoisterschelt; hem gegeven 6 s. 8 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 870, f. 42v.*

c Die voirs. rentmeester [*Willem Bolle*], die bij bevele van mijnen genadigen heere van Charlois ende bij sijnen besloten brieven getogen is des donredages nae Paesschen anno LXI [22 april], gaende oic aen Henric Janssone, rentmeester van Bewesterschelt, ter dachvaert bynnen der stede van den Briele om tstuc van der nyewer bede die deselve mijn genadige heere van Charlois als doe geeycht ende begeert had in den name van mijnen genadigen here die hertoge sijnen vader, als blijkt bij copie autentijc van den voirs. besloten brieven. Ende was dairom uut in varen, merren ende keren, alsoewel bynnen der voirs. stede van den Briele als bij mijnen voirs. genadigen heere van Charlois in den Hage, om dairin dat beste te helpen doen mit den edelen ende goeden steden van Zeelant die doe ter tijt uut den voirscreven Briele gesceyden ende in den Hage gecomen waren, XXV dagen, gelijk dat blijkt bij certifficacy, geteykent mitten hanteyken van Jan Wandel, secretaris mijns voirs. genadichs heeren van Charlois, die men mit die voirscreven copie also sij bijeen gescreven sijn, hier overlevert, tot 3 s. gr.^a sdaichs na uutwijsen mijns genadichs heeren ordonnancie ende restrictie, gemaict optie dachgelden van sijnen officieren in Hollant ende Zeelant in sijne stadt van Bruessele XIX dagen in maerte anno XIIIICLIX, die geregistreert staen in den roden register, folio ultimo. Facit voor de voirs. XXV dagen 3 lb. 15 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 870, f. 44.*

Kesteloo vermeldt op grond van een post in de kwartiermeestersrekening van Middelburg: Den 24 April 1462 werden er ter dagvaart in den Briel gezonden, waar alle edelen, prelaten en steden van de landen van Holland en Zeeland ontboden waren door de graaf van Charolais, over de nieuwe bede, die hij uit zijns vaders naam begeerde. – Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen' 2, p. 133.

a *Vanaf hier met andere hand geschreven. In de marge opmerkingen van de Rekenkamer over het ontbreken van een bewijsstuk voor deze uitgave.*

1 De vermelding van het bijeenroepen van de geestelijkheid vindt geen grond in de andere bronnen. Waarschijnlijk is zij overgenomen uit van hertog Filips afkomstige teksten, waarin zij vaak een standaardfrase is.

799 1462 JUNI 9-12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 870. Op deze dagvaart waren de steden van Holland en Zeeland bijeen om te spreken over brieven van de Hanzesteden. Men besloot Mechelen en Amersfoort aan te wijzen als arbiters namens de graafschappen bij het overleg met de Hanze over een definitieve vrede.

In juli 1462 is sprake van een reis namens het land van Zeeland naar Schonen (het Zweede eiland Skanör, waarmee belangrijke Hollands-Zeeuwse handelscontacten werden onderhouden). Of aan het besluit tot de reis een dagvaart is voorafgegaan, is niet gebleken: Item den XII dach in julio gegeven Pieter Janszoen, die bode van Zerixee, tot behoef der reyse, die Pieter Lamminszoen doen soude tot Schonen roerende van de lande van Zeelant, ende alsoe die steden van Bewesterscelt getaxeert waren daer te gelden 10 lb. gr., soe hebben die stede van Middelburch voir huer betaelt 3 lb. gr. – Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1462): HUB, VIII, p. 726 noot 3).

[800 1462 JUNI 19, DEN HAAG]

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 872. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen om te aanhoren wat hertog Filips had geantwoord op de grieven die hem waren voorgelegd en om antwoord te geven op het verzoek om een bede, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 23 met name genoemde edelen, de baljuws van Goes en Middelburg en de steden Tholen, Reimerswaal, Goes, Zierikzee en Middelburg. De dagvaart werd later afgelast omdat Karel van Charolais niet naar Den Haag kwam.

801 1462 AUGUSTUS (1) 10-20 (SEPTEMBER 5), DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 878. Voor deze dagvaart, in eerste instantie op 10 en 12 juli opgeroepen om tegen 23 juli bijeen te komen om dezelfde redenen als voorgaand, werden, naast de edelen en grote en kleine steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 21 met name genoemde edelen, de baljuws van Middelburg en Goes, de burggraaf van Zeeland en de steden Brouwershaven, Zierikzee, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen. Op 15 juli werden bodes uitgezonden aan onder meer 24 met name genoemde edelen en de steden Zierikzee, Brouwershaven, Middelburg, Vlissingen, Westkapelle, Domburg, Tholen, Reimerswaal en Goes met bericht dat de dagvaart was uitgesteld tot 1 augustus. De gedeputeerden van de Hollandse steden reisden pas op 10 augustus naar Den Haag.

c Item den lesten dach in agosto betaelt den deken van Sinte Mertensdijc [*mr. Jan Brant*] van twee reysen die hij gedaen heeft, deene in den Haghe omme te tracteren van mijns heren wegghen van Oestervant mitten ridderscippe van Zeelant van der bede. Was uut X daghen; daeren binnen verteert ende vervaeren 22 s. gr. – – –. – NA, Rek. Rek. nr. 5586, f. 65v.

Die^a voirs. rentmeester [*Willem Bolle*], die bij bevele van mijnen voirs. genadigen heere ende bij sijnen besloten brieven, gescreven XXII dagen in julio XIII^c LXII, getogen is bij mijnen heere den grave van Charlois, sijnen zone, in den Hage, bij denwelken hem gescreven was aldair te wesen den eersten dach van agosto anno LXII om alsdan an te hoiren tgeent dat hem bij mijnen voirs. heere van Charlois geseit ende opgedaen soude werden, ende was dairin uut in varen, merren ende keren XXXVI dagen, dairin begrepen een reyse die hij hier bynnen dede uter Hage bynnen der stede van den Briele – – –¹. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 871, f. 59v.

a In de marge hierbij de volgende opmerkingen van de Rekenkamer: *a)* Bij den voers. besloten brieve ende verificacie na uutwijzen den article ende mits dat die voirs. verificacie geschiet is bij een

- van den heeren van der Financie wiens cedelen men gewoonlic is te lijdén sonder mandement; b) Loquatur opten prijs binnen slands; c) Geleden tot 3 s. gr. sdaechs alsovoeren.
- 1 Zie voor de hier weggelaten passage volgend nr.

802 1462 AUGUSTUS 29, BRIELLE

b Eerst gesent Claes Jacobsz. mit mijns genadichs heeren plackaetbrievē, gegeven opten XVIII^{sten} dach in augusto anno LXII, inhoudende dat alle prelaten, baenridzen, riddersen, knechten, ambochtsheeren ende leenmannen van den lande van Zeelant op die verbuernisse van hoeren lenen op sint Jansdage decollatio anno voirs. [29 augustus] in den Briel ter dachvaert wesen ende die steden van denselven lande hoir gedeputeerde aldair ten selven dage senden soudē, alst blijkt bij den voirs. plackaet, die men hier overlevert, ende was dairmede in allen prochien Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 87I, f. 58v.*

c Die voirs. rentmeester [Willem Bolle], die bij bevele van mijnen voirs. genadigen heere ende bij sijnen besloten brieven, gescreven XXII dagen in julio XIII^C LXII, getogen is bij mijnen heere den grave van Charlois, sijnen zone, in den Hage – – –¹, ende was dairom uut in varen, merren ende keren XXXVI dagen, dairin begrepen een reyse die hij hierbynnen dede uter Hage bynnen der stede van den Briele tot eenre generael dachvaert, aldair gehouden bij die van den lande van Zeelant op tstuc van der nyewer bede ende anders, alst blijkt bij den voirs. brieven, inhoudende certificacy opt uutwesen van den dagen, geteikent mitten hanteyken van Willem Poupet, hier overgelevert, tot 3 s. gr. sdages, f. 5 lb. 8 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 87I, f. 59v.*

- 1 Zie voor de hier weggelaten passage voorgaand nr.

803 1462 AUGUSTUS 30-SEPTEMBER 12, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, II, nr. 88I. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen om Karel van Charolais finaal antwoord te geven op het verzoek om een nieuwe bede, werden de edelen en steden van Holland bijeengeroepen. Volgens de reisdeclaraties van de afgevaardigden van Haarlem en Leiden was sprake van de aanwezigheid van de gemene ridderschap en gemene steden van Holland en Zeeland. De bede werd geconsenteerd.*

a *De ridderschappen en steden van Zeeland verzoeken de graaf van Charolais herstel van misbruiken en optreden tegen nieuwigheden, tot welzijn van het land.*
– Afschrift: (18e eeuw, door F. van Mieris) NA, *Handschriften Zuid-Holland nr. 2C.* – Druk: *Fruin, Keuren van Zeeland, p. 143-150 nr. I.* – Regest: *Van Limburg Brouwer, p. 130.*

c *Zie voor de aanwezigheid van Willem Bolle, rentmeester van Beoosterschede, voorgaande nrs. en voor die van mr. Jan Brant namens Frank van Borsele volgend nr.*

e *4 september.* – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, geeft namens zijn vader op verzoek van de edelen en steden van Zeeland aan de bewoners van dat land het recht dat zij aan de tol van Gravelines niet meer zullen betalen dan die van Holland, en draagt aan het Hof te Den Haag en aan alle baljuws, rentmeesters, schouten enz. en in het bijzonder aan de tollenaars te Grevelingen op dit recht te handhaven.

– Origineel (volgens Fruin ‘met het geschonden zegel van den graaf in roode was’): ZA, *Prelaat en Edelen nr. 8* (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (vidimus van Pieter van den Dam, abt van Middelburg, d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament) GA Middelburg, *Oud stadsarchief nr. 113* (verloren gegaan in 1940); (15e eeuw) *ibidem*, *Guldenregister, f. 180v* (verloren gegaan in 1940). – Druk: *Fruin, Keuren*

van Zeeland, p. 164-165 nr. XI. – Regest: Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 70, nr. 8. – Vermeld: *Boxhorn, Chroniick Zeelandt II*, p. 234; *De Stoppelaar, Inventaris* nr. 380.

4 september. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, deelt mee aan stadhouder en het Hof te Den Haag, aan alle baljuws, rentmeesters schouten enz. en aan de tollenaars te Gravelines, dat hij uit naam van zijn vader op verzoek van de edelen en steden van Zeeland heeft bepaald dat alle goederen, komend uit Engeland zonder te Calais of in Vlaanderen te zijn geweest, en bestemd voor Holland, Zeeland en West-Friesland, vrij zullen zijn van de tol te Gravelines.

– Origineel (volgens Fruin ‘met het geschonden zegel van den graaf in roode was’): ZA, *Prelaat en Edelen* nr. 8 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (vidimus van Pieter van den Dam, abt van Middelburg, d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 112 (verloren gegaan in 1940); (15e eeuw) *ibidem*, Guldenregister, f. 181v (verloren gegaan in 1940); ZA, *Rekenkamer A* nr. 452 (Copulaatboek I), f. 61-62. – Druk: Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 162-164 nr. X. – Regest: Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 70, nr. 9. – Vermeld: *De Stoppelaar, Inventaris*, nr. 379.

4 september, Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, bevestigt namens zijn vader het recht van de edelen en goede steden van Zeeland om recht te spreken volgens hun keuren en privileges, en draagt het Hof te Den Haag en alle baljuws, rentmeesters, schouten enz. op om hen in deze rechten te handhaven.

– Origineel (volgens Fruin ‘met het geschonden zegel van den graaf in roode was’): ZA, *Prelaat en Edelen* nr. 8 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (vidimus van Pieter van den Dam, abt van Middelburg, d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 110 (verloren gegaan in 1940); (15e eeuw) *ibidem*, Guldenregister, f. 127v (verloren gegaan in 1940); ZA, *Rekenkamer A* nr. 452 (Copulaatboek I), f. 55. – Druk: Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 158-159 nr. VII. – Regest: Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 71, nr. 11. – Vermeld: *De Stoppelaar, Inventaris*, nr. 377; *Van Limburg Brouwer*, p. 127 (‘Bevestiging van het privilege van Zeeland, dat men het geregt niet mag bemoeilijken in de uitoefening der justitie’).

4 september, Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, bevestigt namens zijn vader aan de edelen en goede steden van Zeeland alle tolvrijdom die aan die van Zeeland vanouds toekomt in Holland, Zeeland en West-Friesland, en draagt alle baljuws, rentmeesters, schouten, tollenaars en andere ambtenaren op hen in deze rechten te handhaven.

– Origineel (volgens Fruin ‘met het geschonden zegel van den graaf in roode was’): ZA, *Prelaat en Edelen* nr. 8 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (vidimus van Pieter van den Dam, abt van Middelburg, d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 111 (verloren gegaan in 1940); (15e eeuw) *ibidem*, Guldenregister, f. 180 (verloren gegaan in 1940); ZA, *Rekenkamer A* nr. 452 (Copulaatboek I), f. 63; (18e eeuw, door F. van Mieris) NA, *Handschriften Zuid-Holland* nr. 2C, nr. 181 (Perkamenten brief uit de Archiven van de stad Zierikzee alsmede in de Archiven van Middelburg. Hebbende hetzelfde vidimus als de voorgaande brief,¹ en bezegeld met een zegel in rooden wassche van abt van Middelburg). – Regest: Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 71, nr. 10. – Druk: Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 154-155 nr. IV. – Vermeld: *De Stoppelaar, Inventaris*, nr. 378; *Van Limburg Brouwer*, p. 128 (‘Bevestiging van Zeeland’s tolvrijheden’).

4 september, Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, belooft namens zijn vader aan de edelen en goede steden van Zeeland dat met betrekking tot degenen die wonen tussen Bornisse en Heidenzee de keuren en privileges van Zeeland zullen worden gevolgd inzake het ius de non evocando, inzake informatie precedent en inzake arrest.

– Origineel (volgens Fruin ‘met het geschonden zegel van den graaf in roode was’): ZA, *Prelaat en Edelen* nr. 8 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (vidimus door Pieter van

den Dam, abt van Middelburg d.d. 14 februari 1463, op perkament, met aanhangend zegel in rood was) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 109 (verloren gegaan in 1940, evenals de navolgende afschriften uit dit archief); (15e eeuw) *ibidem*, Guldenregister, f. 246; *ibidem*, Register 'Oude charters en brieven', nr. 8; *ibidem*, Register 'Procedures, accorden en sententiën meest concernerende het schippersgilde', nr. 43; ZA, Rekenkamer A nr. 452 (Copulaatboek I), f. 65-66; (18e eeuw, door F. van Mieris, met zeer veel correcties) NA, Handschriften Zuid-Holland nr. 2C, nr. 180 (naar MS Chartren van Zeeland van dhr. Secreta[ris] P. Boddaert. Gecollationeerd met het perkamente vidimus uit de Archiven van de stad Middelburg. Ende was gesegelt met eenen langen rooden wasschen zegel in dobbel steerte). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 150-152 nr. II. – Regest: Fruin, Prelaat en Edelen, p. 71, nr. 12. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 376; Van Limburg Brouwer, p. 127.

4 september, Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, bevestigt namens zijn vader op verzoek van de edelen en goede steden van Zeeland dat op de stromen van Zeeland in geen geval meer dan twee keer tol geheven mag worden, eenmaal binnen- en eenmaal buitengaats.

– Afschriften: (vidimus door Pieter van den Dam, abt van Middelburg d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament, bevattende een weergave van vijf akten van Karel van Bourgondië, waarvan de onderhavige de eerste is) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 114 (verloren gegaan in 1940); (18e eeuw, door F. van Mieris, naar voornoemd vidimus) NA, Handschriften Zuid-Holland nr. 2C, nr. 182 (naar Perkamente brief uit de Archiven van de stad Middelburg. Versterkt door een langwerpige zegel in rooden wassche aan dubbel staarte uithangende). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 155-156 nr. V. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris Middelburg, p. 98-99, nr. 381.

4 september, Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, antwoordt namens zijn vader op het verzoek van de edelen en goede steden van Zeeland ter vernietiging van alle onlangs gedane bevestigingen van ambten zoals van het meten van land, zout, koren enz., dat de hertog zijn rechten op het bevestigen van die ambten handhaaft, maar dat hij gaarne wil onderzoeken in hoeverre deze ambten al dan niet nuttig zijn voor de publieke zaak.

– Origineel: ZA, Prelaat en Edelen nr. 8 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (vidimus door Pieter van den Dam, abt van Middelburg d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament, bevattende een weergave van vijf akten van Karel van Bourgondië, waarvan de onderhavige de tweede is) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 114 (verloren gegaan in 1940); ZA, Rekenkamer A nr. 452 (Copulaatboek I), f. 57; (18e eeuw, door F. van Mieris, naar voornoemd vidimus) NA, Handschriften Zuid-Holland nr. 2C, nr. 182 (Perkamente brief uit de Archiven van de stad Middelburg. Versterkt door een langwerpige zegel in rooden wassche aan dubbel staarte uithangende). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 156-157 nr. VI. – Regest: Fruin, Prelaat en Edelen, p. 71, nr. 14. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 381; Van Limburg Brouwer, p. 128 ('Bevestiging van het handvest van Zeeland, waarbij de graaf de beschikking houdt over zekere bedieningen').

4 september, Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, antwoordt uit naam van zijn vader op het verzoek door edelen en goede steden van Zeeland, dat zij die meer dan een derde deel van honderd jaar in het bezit van hun goederen zijn, in dat bezit zullen blijven totdat zij in hun rechten verwonnen zullen zijn, dat de hertog hierin volgens de rechten, keuren en costumen van Zeeland zal handelen, en dat van het register van privileges, leenbrieven enz., dat de charterbewaarder van Holland houdt, te allen tijde op verzoek authentieke afschriften uitgereikt zullen worden, volgens de ordonnanties terzake.

– Origineel: ZA, Prelaat en Edelen nr. 8 (verloren gegaan in 1940). – Afschriften: (vidimus door Pieter van den Dam, abt van Middelburg d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament, bevattende een weergave van vijf akten van Karel van Bourgondië, waarvan de onderhavige de vierde is) GA Middelburg, Oud stadsarchief

nr. 114 (verloren gegaan in 1940); ZA, Rekenkamer A nr. 452 (Copulaatboek I), f. 53; (18e eeuw, door F. van Mieris, naar voornoemd vidimus) NA, Handschriften Zuid-Holland nr. 2C, nr. 182 (Perkamente brief uit de Archiven van de stad Middelburg. Versterkt door een langwerpige zegel in rooden wassche aan dubblen staarte uithangende). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 166-167 nr. XIII. – Regest: Fruin, Prelaat en Edelen, p. 71, nr. 13. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 381; Van Limburg Brouwer, p. 128.

4 september, Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, antwoordt uit naam van zijn vader op het verzoek door edelen en goede steden van Zeeland, dat lenen die aan de graaf vervallen te allen tijde gelost kunnen worden voor een telkens daartoe te bepalen prijs.

– Afschriften: (vidimus door Pieter van den Dam, abt van Middelburg d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament, bevattende een weergave van vijf akten van Karel van Bourgondië, waarvan de onderhavige de vijfde is) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 114 (verloren gegaan in 1940); (18e eeuw, door F. van Mieris, naar voornoemd vidimus) NA, Handschriften Zuid-Holland nr. 2C, nr. 182 (Perkamente brief uit de Archiven van de stad Middelburg. Versterkt door een langwerpige zegel in rooden wassche aan dubblen staarte uithangende). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 165-166 nr. XII. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 381; Van Limburg Brouwer, p. 128.

4 september. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, bevestigt het privilege van Zeeland dat de stadhouder en de raadsheren van het Hof in Holland de beden, op te brengen door de Zeeuwen, niet begroten of regelen zullen dan met consent van de Staten van Zeeland.

– Afschr.: (vidimus van de abt van Middelburg d.d. 14 febr. 1463) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 376a (verloren gegaan in 1940). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 152-153 nr. III. – Vermeld: ('een Brief in Walsche') Boxhorn, Chroniick Zeelandt II, p. 234-235 (met de datum 14 september); Van Limburg Brouwer, p. 128 ('Archief van Middelburg').

14 september,³ Den Haag. – Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, gelast, naar aanleiding van klachten van de edelen en leenmannen van Zeeland over indagingen van inwoners van Zeeland voor de kerkelijke rechter, strikte handhaving van het concordaat dat [in 1434] was gesloten met bisschop Rudolf van Diepholt betreffende de kerkelijke rechtspraak in Holland, Zeeland en West-Friesland.

– Afschriften: (vidimus door Pieter van den Dam, abt van Middelburg d.d. 14 februari 1463, met aanhangend groot zegel van de abt in rood was, op perkament, bevattende een weergave van vijf akten van Karel van Bourgondië, waarvan de onderhavige de derde is) GA Middelburg, Oud stadsarchief nr. 114 (verloren gegaan in 1940); (18e eeuw, door F. van Mieris, naar voornoemd vidimus) NA, Handschriften Zuid-Holland nr. 2C, nr. 182 (Perkamente brief uit de Archiven van de stad Middelburg. Versterkt door een langwerpige zegel in rooden wassche aan dubblen staarte uithangende). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 168-169 nr. XV; Joosting en Muller, Bronnen kerkelijke rechtspraak, dl. 3, p. 244-245, nr. CLXXIV (naar voornoemd vidimus). – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 381; Van Limburg Brouwer, p. 128.

a Hs.: chacum.

b Hs.: mehure.

1 Hiermee wordt bedoeld op een van de andere hier gedrukte vidimussen door abt Pieter van den Dam.

2 Puet: peut. In die klinkercombinatie worden in deze tekst de e en u vaker omgedraaid.

3 Aldus hs.; mogelijk is als datum 4 september te lezen, zoals alle andere oorkonden in deze reeks privilegeverleningen, hoewel in het vidimus wel degelijk XIIIe lijkt te hebben bestaan: die datum wordt ook gegeven in de druk (De Stoppelaar en Van Limburg Brouwer geven 4 september). Karel van Charolais was 1-16 september in Den Haag, waarna hij zich inscheeptte en via Rotterdam naar Zierikzee reisde, alwaar hij 19-26 september verbleef (Vander Linden, *Itinéraires de Philippe*, p. 445).

804 1462 SEPTEMBER 18-26, ZIERIKZEE

b Gesent Clais Jacobsz. voirs. mit mijns genadichs heeren plackaetbrieve, gegeven opten X^{sten} dach van septembri anno LXII, inhoudende dat alle die voirs. prelaten, ridderscap, ambochtsheren ende leenmannen opten XVIII^{sten} dach van septembri anno voirs. bij mijnen heere van Charlois bynnen der stede van Zierixee wesen ende dat die voirs. steden oic aldair bij hem hoir gedeputeerde ten selven dage senden souden om aldair te sluyten ende een eyntlike conclusy te nemen opt fait angaende der nyewer bede, also dairom diversche dachvaerden gehouden hadden geweest, alst blijkt bi den voirs. plackaetbrieve, hier overgelevert, ende was dairmede over al Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. 4 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 87I, f. 58v.*

c Meesters Lodewijc van der Eycke ende Anthonis Michiels, raden mijns genadichs heeren, in ordinancie die somme van 8 lb. 8 s. 8 d. groten Vlems over sekere reysen bij himluyden gedaen bij bevele, ordinanci ende in tgeselschap van mijnen genadigen here van Charrollois. Eerstmaels uter Hage in die steden van – – – ende dairna in die stede van Zierixee om tstuc van der nyer bede, die aldoe bij den ridderscip, goeden steden ende den gemeenen landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant mijnen vors. heere van Charrollois tot behoef ende proffijte mijns genadichs heeren van Bourgoengen gegonnen ende geconsentert was, in welke reysen die vorn. meesters Lodewijc ende Anthonis, als zij geaffirmeert hebben in hoerer conscienci, uut waeren ende vachierden in vaeren, merren ende keeren enen tijd van XXIII geheele dagen, eyndende den XXVIII^{sten} dach in septembri anno LXII – – –; 8 lb. 8 s. 8 d. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 163, f. 100-100v¹.*

Item opten zelve dach [30 september] noch betaelt den vors. officiaal [*mr. Jan Brant*] van twee reysen die hij bij bevelen van mijnen here² gedaen heeft, deen in de Haghe ende dandre tot Zierixee roerende der bede van Zeelant. Was uut in de vors. II reysen XXIII daghen; verteert ende vervaeren gelijc zijn quitancie inhoudt ende men hier overlevert 3 lb. 5 s. gr. – NA, *Rek. Rek. nr. 5586, f. 55.*

e 24 september. – *Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, schorst namens zijn vader de tenuitvoerlegging van brieven van represaille en arrest in Holland, Zeeland en West-Friesland gedurende een jaar, in welke periode het verzoek door de edelen en goede steden van Zeeland dat dergelijke brieven voortaan slechts met hun toestemming mogen worden uitgevaardigd, kan worden overwogen; hij draagt aan het Hof te Den Haag en aan alle baljuws, rentmeesters schouten enz. en in het bijzonder aan de tollenaars te Grevelingen op dit voorschrift te handhaven.*

– Origineel (volgens Fruin 'met het zegel van den graaf in roode was'): ZA, *Prelaat en Edelen nr. 14* (verloren gegaan in 1940). – Afschrift: ZA, *Rekenkamer A nr. 452* (Copulaatboek I), f. 51. – Druk: Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 159-160 nr. VIII. – Regest: Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 72, nr. 15 – Vermeld: Van Limburg Brouwer, p. 128.

24 september. – *Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, belooft aan de edelen en goede steden van Zeeland zijn steun in hun verzoek aan zijn vader wat betreft de regeling van het punt van de brieven van represaille en arrest binnen het jaar.*

– Origineel: ZA, *Prelaat en Edelen nr. 14* (verloren gegaan in 1940). – Druk: Fruin, *Keuren van Zeeland*, p. 161-162 nr. IX. – Regest: Fruin, *Prelaat en Edelen*, p. 72, nr. 16.

26 september, Zierikzee. – *Karel van Bourgondië, graaf van Charolais, staat uit naam van zijn vader hertog Filips toe dat Zeeland in de bede op zichzelf mag staan en niet gehouden is tot betaling van een derde deel van het consent van Holland.*

– Afschriften: (vidimus van Pieter van den Dam, abt van Middelburg, d.d. 14 febr. 1463, met aanhangend grootzegel van de abt in rood was, op perkament) GA Middelburg nr. 116 (verloren gegaan in 1940); (15e eeuw) GA Middelburg, *Guldenregister*, f. 245v (verloren

gegaan in 1940); (18^e eeuw, door F. van Mieris, naar genoemd vidimus): NA, Handschriften Zuid-Holland nr. 2C, nr. 192 (Perkamente brief uit de Archiven van de stad Middelburg. Versterkt door een langwerpige roodwasschen zegel aan dubbelen staarte uithangende). – Druk: Fruin, Keuren van Zeeland, p. 167-168 nr. XIV. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 383; Van Limburg Brouwer p. 129.

26 september, Zierikzee. – De ridderschap, edelen en leenmannen van Zeeland consenteren in een bedde van 26.000 klinkaarts, waarvan 20.000 ten behoeve van de hertog van Bourgondië, 4000 van de graaf van Charolais, 1000 van de hertogin van Bourgondië en 1000 van de gravin van Charolais, alles onder zekere voorwaarden.

Opten XXVI^{en} dach van septembri anno XIII^{III}^C twee ende tsestich binnen der stede van Ziericxee hebben die ridderscippe, edele luyden ende leenmannen van den lande van Zeelant mijnen genadigen heere van Charrolois geconsenteert ende gegeven eene bedde over al Zeelant, belopende ter sommen van zes ende twintichduysent clincairts tot dertich groten tstück tsjaers, tien jaeren lanck geduerende, dairof teerste jair der betalinge wesen, ingaen ende verschijnen sal upten dach van huynen, ende die andere navolgende negen jaeren zullen alle jair vallen ende verschijnen tot sinte Jansdage in den oest [29 augustus], te weten die twintichduysent clincairts tot behoef mijns genadichs heeren tshertogen van Bourgoingen, item die vierduysent clincairts tot behoef van mijnen genadigen heere van Charrolois, item duysent clincairts tot behoef van mijnre genadiger vrouwen der hertoginnen, ende duysent clincairts tot behoef mijnre genadiger vrouwe van Charrolois; mit voirwairden dat mijn genadige heere die hertoge mits desen ghijfte den lande van Zeelant quijt ende ongemoeyt laten sal van sulker ansprake als hij denselve lande gedaen heeft roerende den XVIII dagen die die van den lande van Hollant ende Vrieslant boven die zes weken zijnre genaden meer ende langer gedient hadden mitten lijve ende mit gelde in den gestichte van Utrecht voer Deventer in den jair XIII^{III}^C LVI dan die Zeelanders, gemerct dat dieselve van Zeelant nye in den dienst van den voirs. XVIII dagen geconsenteert en hadden; item om dese 26.000 clincairts ende andere gelden die tselve lant van Zeelant hierenboven noch heeft te dragen te slane op tgemeene lant. Soe is bij vonnisse van den mannen gewijst op elc gemet stee schietens tien groten, ende noch eenen groten van den gemete, tvrye mede gaende, dairof den halven groten van den gemete bij der breede ontfanen sal worden tot slands oirboir totter aflossinge van den nyeuwen tollens tot Aernemuyden, Vere, Vlissingen ende Cortkene, mit sulker voirwoirden: waert sake dat dat die aflossinge niet en geschiede binnen sjaers, dat dien halven groten van den gemete up tgemeene landt niet meer noch langer ontfangen en soude worden dan voer dat eerste jair bedde sonder meer, ende die gelden die van den eersten jair voirs. ontfanen sullen zijn, zullen die voirs. van den lande mogen leggen ende besteden in slands oirboir, hetzij in dijckaisden oft anders dairt himluyden belieft. Voert is voirsproken dat voer alle die oude resten die mijn genadige heere die van Zeelant heysschende is van sine beden, schoten ende heervairtgelden, in denselven lande gegeven ende verschenen voer den jare XIII^{III}^C LII, mijne genadige heere noch hebben sal boven sijne 20.000 clincairts sjairs die bedde ende schot van den lande van den geestelicken luyden die niet geadmortificiert ende geprevelegiert en zijn bij den prince, gemerct dat die bisscop van Utrecht bij sijnen brieven verclairt heeft dat die voirs. landen schot betalen sullen gelijc anderen landen weerlicke persoenen toebehoerende; ende en sullen dairom die heerscippen mit die ongeadmortifierde lande geen leveringinge mogen doen, mer sellen scout ende scepenen in elcke parochie dairof vonnisse manen ende wijsen, gelijc van andere scotbaeren lande. Ende of yemant van den scouten of scepene dies ongewillich waere, dat die rentmeester onder wiens bedrijve het geschiede van mijns genadichs heeren wegen dien ongewillige dairvoir vangen ende in den steen brengen ende houden soude ter tijt toe dat hij gewillich waere tvonnisse te manen of te wijsen. Ende voirt dat mijn genadige heere den heerscappe in elken prochie alle bijstandt doen sal den voirs. geestelicken luyden te helpen vervolgen

ende te bedwingen tot betalinge van haeren lande niet geadmortificiert bij den prince, al waert oick soe dat zij dair of appelleerden voer den paeus van Romen. Welc geestelic landt ongeadmortificiert bij den prince men extimeert dat jairlicx belopen sal tusschen 800 ende 1000 clincairden. Ende mits desen ghifte soe soude mijn genadige heere quijtselden alle die voirs. oude resten van ambochten ende van leveringen, behouden altijts sijn actie of zijn rentmeesters Bewester of Beoisterschelt, die indertijt geweest hebben, eenich gelt van den resten ontfangen hadden ende him niet gerekent dat te mogen verhalen up himlyden of up hueren erfnamen. Of waert sake dat mijn genadige heere liever hadde te blijven aen den voirs. ouden resten, soe soude hij denghenen die hij dairin meynde gehouden wesende dairvoer doen anspreken voer den burchgrave ende mannen van Zeelant, als die burchgrave van desen eerste jaere bede die ghijsle steene soeken sal, dat wesen sal cort na sinte Maertinsmisse naistcommende [11 november], die alsdan verwachten sellen wes himlyden dair of gebueren sal bij der mannen vonnisse. Ende indien alsdan dair vonnisse of ghinge, het waere mede of tegens, dairmede souden zij tegens mijnen genadigen heere ontstaen ende soude alsdan tshot van den geestelicken luyden lande bij den prince niet geadmortificiert ontfaen worden tot behoef van den gemeenen lande van Zeelant, om die bij den ridderscippen ende gemeenen ambochtsheeren dairmede gedaen te worden tot slands oirboir naer haerer geliefden. Ende waert sake dat men ter voirs. vierschaere die voirs. resten van mijns voirs. genadichs heeren wegen mit rechte niet en maende noch den persoenen aen wien tgebreck is mitten rechte soe voirs. is niet en vervolchde, soe en soude mijn genadige heere, noch sijn hoiren, dair en teynden dair niet meer na talen mogen, mer souden die voirs. persoenen tot ewigen dagen dair of quijt ende ontlast blijven, ende mijn voirs. genadige heere dairvoer bliven heffende tot sijnen proffijte tshot van den geestelicken luyden lande geduerende die tien jaeren bede als voirs. is. Ende soe wes van desen 10 groten tsteenschietens ende eenen groten van den gemete bij der breete jairlicx overschieten sal, dair eerst afgecort die 26.000 clincairts tsjairs voirs. ende den halven groten van den gemete bij der breede voer tgemeene landt, ende schot van den geestelicken luyden landen niet geadmortifiert bij den prince tot behoef mijns genadichs heeren voirg., dat sal bij den ridderscippe ende edelen van denselven lande bij consente mijns genadichs heeren gedistribueert ende in huesscheden gegeven worden mijns genadichs heeren dienners ende officiers na haere beliefte.

Gedaen tot Ziericxee upten dach ende int [jair] voirs.

Aldus geteyckent: Moy present J. Gros.

– NA, *Rek. Reg. nr. 3* ('Groen register'), f. 6v-7v (*opschrift*: Ander acte, roerende tconsent ende ottroy derselver bede in Zeelant³). – *Regest: Van Limburg Brouwer p. 129.*

Opschrift in de rekening van de rentmeester van Tholen en Schakerloo:

Het is te wetene dat upten XXVI^{en} dach van septembri XIII^{ic} LXII jair binnen der stede van Ziericxee mijnen genadigen heere van Charrolois in den naem van mijnen heere den hertoge, zijnen vader, geconsenteert wert bij den ridderscippe, edele luyden ende leenmannen slandts van Zeelant eene bede over al Zeelant, belopende ter sommen van 26.000 clinckerts, tstück 30 gr. Vlaems elcx jairs, X jaeren lanck geduerende, teerste jaer der betalinge daerof ingaende ende verschijnende upten voirs. XXVI^{en} dach van septembri anno voirs. ende die andere IX naevolgende jaeren alle jaere verschijnende up sinte Jansdage decollacio uutgaende ougst [29 augustus]. Te weten toet behouf mijns voirs. genadichs heeren shertogen 20.000 clinckerts, item mijnen voirs. heere van Charrolois 4000 clinckerts, item mijnre vrouwen der hertoginnen van Bourgoengen 1000 clinckerts ende mijnre vrouwen van Charrolois oick dusent clinckerts tsjairs. Ende dat up sekere condicien ende voirwarden verclaert in zekere acte daerof gemaect onder thantheyken van meester Jan de Gros, die de voirs. van den lande van Zeelant daerof te himwert hebben.

Ende om de voirs. 26.000 clinckerts ende andere lasten, die tselve lant van Zeelant daerenboven te dragen hadde, te vergelden, soe wert up die tijt bij vonnisse van den mannen

van Zeelant gewijst up elck gemet lants steens schietens 10 gr. Vlaems ende noch eenen gr. van den gemete, tvrie medegaende, daerof den halven gr. van den gemete bij der breede ontfaen soude werden tot svoirs. lands oirbaer om de aflossing van den nyeuwen thollens tot Aernemuden, Vere, Vlissingen ende Cortkene. Mit voirwairden, wairt sake dat de voirs. oflossing niet en geschiede binnen tsjaers, dat dien halven gr. van den gemete up tgemeene lant niet meer noch langer ontfaen en soude werden dan voir dat eerste jaer bede sonder meer. Ende die gelden die van den eersten jaere voers. ontfaen soudent werden, die soudent die van den lande mogen leggen ende besteden in slands oerber, hetzij in dijckaedzen oft anders daert himluden believe soude, alsoe dit oick volcomeliken verclaert staet in de voirs. acte.

Ende want tland van der Tholen ende van Scakersloo in allen beden die geconsenteert werden bij den gemeenen lande van Zeelant altijd staet tot halven schote, soe en reket die rentmeester hier niet meer voir dat eerste X^e jaer bede, verschenen upten voirs. XXVI^{sten} dach van septembri XIII^{ic} LXII binnen den tijde van deser rekening van den lande ende erve gelegen int landt van der Tholen ende van Scakersloo dan half schot, te weten 5 gr. ende 6 miten Vlaems van elken gemete ---. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1383, f. 7-7v.*

Opschrift van de rubriek 'Ontvangst van de bede en schot' in de rekening van de rentmeester van Zeeland Beoisterscelde:

Ende is te wetene dat opten XXVI^{en} dach van septembri XIII^{ic} LXII jair binnen der stede van Zierixee mijnen genadigen heere van Charrollois in den naem van mijnen genadigen heere den hertoge van Borgongen, grave van Hollant ende van Zeelant, geconseirt^a was eene bede over al Zeelant, belopende ter somme van 26.000 clincerts tot 30 grote tstück elcx jaers, X jaeren lanck geduerende, daer den yersten termijn af verschijnen soude opten XXVI^{en} dach van der voers. maend van septembri anno LXII voers. ende dandere IX navolgende jaeren op sint Jansdach decollatio [29 augustus] uutgaende oest, te wetene tot behoef mijns genadichs heeren shertogen voers. 20.000 clincerts, item tot behoef mijnre genadiger vrouwen der hertoginne 1000 clincerts, tot behoef mijns voers. genadigen heere van Charrollois 4000 clincerts ende tot behoef mijnre genadiger vrouwe van Charrollois oic 1000 clincerts elcx jaers, mit voirwoorden dat mits deser ghifte tvoirn. lant van Zeelant tegens ende aen mijnen voers. genadige heere den hertoge vry, quijt ende ongemoeyt wesen ende blijven sullen van alsulken aensprake als sijn genaden denselven lande gedaen hadde roerende de XVIII dagen dat sijn min gediend hadden in de reyse voir Deventer ende in den gestichte van Utrecht dan die van Hollant, om welke 26.000 clincerts tsjaers te vervallen ende meer andere lasten omgeset sijn geweest in Zeelant X groten van elke gemete tsteen schietende ende daertoe eenen grote van den gemete bij den breedde, tvrye medegaende, den voers. tijt van X jaeren lanck geduerende, te weten den eenen ½ groten om aflossing van der nyeuwer wachte tArnemuyden ende daeromtrent, indie[n] mijn voers. genadige heere den hertoge dat beliefd, ende den anderen ½ groten voir die quijtschelding van den ouden resten gevallen voor den jaere LII, alsoewel van geestelijke als van edelluyden ambten ende leveringhe, gelijk al dit volcommelijker ende breeder verclaert staet in de intitulacie van der scote bij Henrix Janssone van Wissenkerke XIe rekening van Bewesterscelt^a ---. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 871, f. 11.*

Opschrift van de tweede rubriek van de ontvangst van een halve groot van het gemet in deze rekening:

Ander ontfaen van den halven groten van den gemete in Beoisterscelt bij der breede, tvrye medegaende, mijnen voirs. genadige heere geconsenteert voor die quijtschelding van allen ouden resten die dambochherscippes mijnen voers. genadigen heere sculdich mochten wesen van der schote van ambten ende leveringhe van geestelijken ende edele luyden gevallen voor den jaere XIII^{ic} LII, gelijk in de intitulacie van den X grote van den gemete tsteen schietende hiervoeren f.º XI ten vollen verclaert staet, alsoe den anderen ½

groten den gemete daarvan in deselve intitulacie geroert is dieneude voor der aflossinghe van der nyeuwer wachte tArnemuyden in Zeelant egeen stedt gehouden en heeft tot mijns genadichs heeren behoef, mits dat dieselve mijn voors. genadige heere in de voors. aflossinghe van der voors. nyeuwer wachte nyet belieft en heeft, mer wil den voors. wacht behouden ende heeft him gelaten genougen ende belieft in den voers. anderen ½ groten voor die quijscheldinghe van den ouden resten voorscreven – – –. – *Ibidem f. 30.*

a *Lees*: geconsenteirt.

1 Los inliggend de kwitantie van Lodewijck van der Eycke.

2 Frank van Borsele.

3 De voorafgaande akte, op f. 6v, handelt over de wanbetalingen in de bede door de stad Middelburg.

4 Deze rekening is niet bewaard gebleven.

805 1462 NOVEMBER 12-DECEMBER 8, BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 892. Volgens de reisdeclaratie van de afgevaardigden van Haarlem waren op deze dagvaart, waarop hertog Filips van de steden een lening verlangde om de koopsom van Luxemburg te kunnen voldoen, de gemene grote steden van Holland, Zeeland en West-Friesland aanwezig).

b Audit Rasset de Male pour ledit jour et dudit lieu [4 november, Brussel] porter hastivement lettres closes de par mondit seigneur aux bourgmaistres, eschevins et conseil de toutes ses bonnes villes de son pais de Zellande, par lesquelles mondit seigneur leur mande envoyer pardevers lui leurs depputez pour oir aucunes choses qu'il leur veult faire dire et remonstrer touchans ses besongnes et affaires, dont il ne veult icy autre declaracion estre faicte. Et pour son retour 4 lb. 12 s. – *ADN, B 2048, f. 177v.*

e 30 november, Brussel. – *Hertog Filips bevestigt de uitkomst van de onderhandelingen, gevoerd door zijn zoon Karel graaf van Charolais met de Staten van Zeeland ter gelegenheid van het vragen en consenteren van een nieuwe bede.*

Philips etc., aen allen dengeenen die dese tegenwoirdige letteren zullen zien, saluyt.

Alzoe wij onlanxleden gesonden hadden in onsen landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant onsen zeer lieven ende welgeminden zoen den grave van Charrolois ende him gegeven volcommen macht ende speciale autoriteyt bij zekeren onsen oepenen brieven van voire ende in den name van ons te begeren aen onsen voirs. landen een nyeuwe bede ende oick te voirsiene, te ordonneren ende te appointeren als hij bevinden zoude behoufflick ende van noede weesen upten begeerten, beclachten, pointen, artijclen die him overgegeven zouden worden bij den eedelen, goeden steden ende anderen van onsen voirs. landen in [.....]^a, achtervolgende ende uut crachte van welcke macht onse voirs. zoen heeft voir ende in den name van ons lestwerf verwerft eene bede van denzelven onsen landen van Hollant ende Vrieslant ende een andere van onsen voirs. lande van Zeelant, duerende ende die loep hebben zal den termijn ende tijdt van thien jaeren vervolgende, ende mit desen heeft diezelve onse zoene alzoe wel bij zijnen zekeren oepenen brieven als bij acten geaccordeert, gedaen ende gegeven den eedelen ende goeden steden ende denghene van den platten ons voirs. lants van Zeelant zekere provisien ende appointementen upten begeerten, beclachten, pointen ende artyclen bij himlyuden him gegeven gelijk hij bevonden heeft van noede te wesen voir dat beste van der materien ende zaeken, gelijk dat blijcken mach bij den voirs. brieven ende acten die dezelve onse zoene himlyuden dairup gegeven heeft ende doen geven ende expedieren. Ende het zij alzoe dat int besoingeren ende sluyten upte zaeke van onsen voirs. bede het heeft besproeken ende geaccordeert geweest, dat wij alle die voirs. provisien ende appointementen confirmeren zouden ende hebben die voir danckbair ende bequame mit onsen oepenen brieven, maken kenlick dat wij, hebbende

volmaecte ende geheel betrouwen in denzelven onsen zoene dat hij diezelve provisien ende appointementen gedaen ende gegeven heeft in rechte ende redene omme welvairt ende prouffyt van ons ende van onsen voirs. lande ende ondersaeten van Zeelant, willende in desen te himwairts gebruycken goet geloeve, hebben geconfermeert, geratificeert ende bevesticht, confirmeren, ratificeren ende vestigen bij den teneure van desen tegenwoirdigen alle die provisien ende appointementen voirgeseyt ende alle tgene dat onse voirs. zoene gedaen heeft, gebesoingeert ende geloift voir ende in den name van ons in desen zaeke, geloevende loeflick ende mit goeder trouwen van al te onderhouden ende doen onderhouden geheelick zonder innebreken nae den inhouden van den oepenen brieven ende acten van onsen voirs. zoene hierup gedaen in zulcker macht ende wairden gelijk off wij diezelve gedaen ende gegeven hadden.

In kennisse van desen hebben wij doen stellen onsen zegel van secrete an dese tegenwoirdige.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den lesten dach van der maent van novembre int jair ons Heeren duysent III^CLXII.

Aldus geteyckent bij mijnen heere den hertoge. M. Steenberch.

– *Afschrift: (16e eeuw) NA, Handschriften Derde Afdeling nr. 1355, f. 99-99v.*

a *In hs. open ruimte voor ca. dertien letters.*

806 1462 DECEMBER 28-30, ZIERIKZEE

c Item XXVIII dage in decembri was Jacop die Cupere ghezonden to Zerixee te horen die bootscap, die quam van des conincx wegen van Denemercken, dairom hie uut was III dage, tot 30 gr. tsdaechs, facit 7 s. 6 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1462): HUB, VIII, p. 746-747 noot 2).*

807 1463 MAART 25-APRIL 3, BRIELLE

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 914. Op deze dagvaart, gewijd aan het geschil over het stapelrecht tussen Dordrecht en de andere steden van Holland, waren deze steden bijeen en de steden van Zeeland (als gasten noemt de stadsrekening van Brielle Middelburg en Zierikzee). Deze zullen voor het tweede onderwerp van bespreking zijn gekomen: schade geleden van de Wendische steden ondanks het lopende bestand. Om hierover van gedachten te wisselen tussen partijen, werd een dagvaart te Groningen gepland.

808 1463 APRIL 10-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 917. Op deze dagvaart waren de gemene steden van Holland en Zeeland bijeen om te overleggen wie men namens de Raad, de ridderschap en de steden naar Groningen zou afvaardigen voor overleg met de Wendische steden en hoe de kosten daarvan verdeeld zouden worden.

809 1463 APRIL 26, GOES

N.B. Rond deze tijd kwamen de steden van Holland afzonderlijk in Den Haag bijeen ter bespreking van hetzelfde onderwerp (Dagvaarten Holland, II, nr. 923).

b Eerst gesent Mathijs Heynez., bode mijns genadichs heeren, mit mijns genadichs heeren plackaetbrieven, gegeven opten XVI^{den} dach in aprille anno LXIII, inhoudende also bij ordinancy van mijnen voirs. genadigen heere ende bij gemeenen overdrachte van sijnen landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant geraemt ende gesloten was een seker dachvaert te houden tot Groeningen tusschen den voirs. mijnen genadigen here ende sijnen voirs.

landen aen die een sijde ende die zess Wensche steden an dander sijde van den twisten ende gescillen, scaden ende interest van mijns genadichs heeren ondersaten zijnre voirs. landen¹, wairom dat den voirs. rentmeester [*Willem Bolle*] bij den voirn. plackaet bevolen wert te doen verdachvaerden tridderscip ende goede steden van Zeelant binnen sijnen bedrijve opten XXVI^{en} dach van den voirs. maent van aprille binnen der stede van der Goes te wesen of hoere gedeputeerde aldair te senden, gelijc dat bi den stedehouder ende rade van Hollant overdragen was, alst blijkt bi den voirs. plackaet die men hier overlevert, ende was dairmede in allen prochien Beoisterscelt; hem gegeven 6 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 872, f. 72.*

e [Z.d.] – *Verzoek van Zierikzee aan het Hof van Holland om Tholen te dwingen haar deel in de onkosten van de dagvaart te Groningen te betalen.*

Bewijs ende verclaren der stede van Ziericxzee van den 34 lb. gr. ter dachvaert van Gronijngen lestleden verleit. Ende omme redelijc restoir van dien te hebben, soe gheeft die voirs. stede u heeren van den Raide over tgene dat hierna volcht:

Ende om hiertoe te comen, soe is overdragen geweest in een generaell ende gemeyn dachvaert bij beschrijvene van u mijn heeren aen den gemeynen steden van Hollant, Zeelant ende Vrieslant alhier in den Hage², dat men bereet maken ende tot zekeren corten dagen omme die voirs. dachvaert te onderhoudene die somme van dryehondert pondt gr., daeroff die Hollandse steden mit Vrieslant die tweehondert pondt uuytreyken ende verleggen souden ende tlandt mitten steden van Zeelant hondert pondt groette, van denwelcken 100 lib. die van Bewesterschelt in Zeelant die tweedell ende die van Beoisterschelt tvoirs. lants dat dordedeell uuytreycken ende verleggen zouden; belopende tvoirs. dordedeell van Beoesterschelt vier ende dortich lib. gr., die die voirs. stede verleyt heeft tot vordernisse der voirs. dachvaert ende ter liefden van u lieve heeren. Welke uuytgeleide die van Ziericxzee gesmaeldeelt ende gediminueert heeft upten anderen hoiren medegelders na inhoud des privilegie onlanx bij mijnen genadigen heere den grave van Cherroloys den lande ende steden van Zeelant [gegeven], gelijck hierna volcht ende gescreven staet: te wetene die voirs. stede 17 lib. gr. als die helft van den voirs. uuytgeleider somme, hoewell nochtans dat zij nye hoger voir dese tijt getaxeert geweest en heeft dan een dordedeell van Beoesterschelt; die stede van der Tholen 7 lib. gr.; die van Brouwershaven zess pondt gr.; die van Westenscouwen 4 lb. gr. Dragende al tsamen die somme van 34 lib. gr.

Bidden daeromme die voirs. van Ziericxzee dat ghij, moigende lieve heeren, die voirs. van der Tholen bedwingen ende bevelen wilt hoir voirs. porcie ende aendeell te geven ende dien van Ziericxzee te betalen gelijc ende in alre manieren als zij getaxeert sijn, updat in toecomenden tijden dieselve van Ziericxzee te williger ende te bat gereet mogen wesen aldusdanige costen te verleggen. Ende gelijc himluden gelooft ende toegeseit was te geschiene bij enigen van u heeren ter tijt als zij die voirs. gelden verleiden, niet tegenstaende dat die voirs. van der Tholen enige nyeuwe zaken seggen oft allegieren wilden ter contrarie. Want zij in voortijden mit dien van Beoisterschelt, daer zij onder geseten sijn, gecontribueert ende betaelt hebben gelijck men dat bewijsen mach mit taxacie van den Hove alhier bij tijden des presidents ende oick mit hoiren openen brieven van placate hoir burgermeesters die mencie genouch daeroff maken.

Concluderende mits desen dieselve van Ziericxzee ende begeren mitten principale hoir costen die zij int vervolgen van desen brieve die van der Tholen gedaen hebben van beginne ten eynde toe bij taxacien van u mijn heeren.

Item soe is noch boven desen ter kennisse van der voirs. stede van Ziericxzee gecomen dat die steden van Hollant voir den gemeenen lande van Zeelant verleit soude hebben die somme van 10 lb. 14s. gr. Bidden daeromme dieselve van Ziericxzee dat ghij heeren hierinne alsoe voirzien wilt dat geen noot en zij yemende cost off moyten daeromme te hebben.

– Afschrift: (gelijktijdig) GA Tholen, Stadsarchief Tholen nr. 602.

[Z.d.] – *Repliek van Tholen op het verzoek van Zierikzee.*

Up alsulck bewijs ende verclaringe als die stede van Ziericxzee gedaen ende overgegeven heeft up ende tegens der stede van der Tholen roerende ende angaende den 34 lb. gr. van der dachvert ende reyse van Groenijngen lestleden, die de voirs. stede van Ziericxzee zecht verleit te hebben etc.

Eerst up tghuent dat die voirs. van Ziericxzee, aenleggers, den voirs. van der Tholen, verweres, eysschende ende manende sijn 7 lb. gr., daer zij himluden up geset ende getaxeert hebben etc. Seggen ende antwoirden die voirs. verweres, afterlatende hoere beneficie van declinacien in desen sake ende onvermindert van hoeren rechten ende privilegien ende oick van hueren beneficien van declinacien in allen anderen toecomenden saken, dat zij niet sculdich en sijn te gelden in die oncosten roerende de voirs. dachvert van Groeningen. Ende all waert dat zij daertoe gelden souden, des zij hopen neen, dat zij nochtans niet daerin getaxeert en sullen werden bij die van Ziericxzee noch bij nyement anders dan bij u mijn heeren om daerin te contribuieren als een cleen lit van den lande van Zeelant naer hoeren armen staet ende vermoigen, pondt ponds gelijke naer groetheit van der stede incomende goede van der Tholen ende na havenant dat die van Reymerswale ende van der Goes toten gelden van derselver reyse geset ende getaxeert sijn geweest. Ende om hiertoe ende toet desen fijne ende conclusie te commen, so seggen die voirs. verwerers tghheet dat hiernaer volght.

Item seggen die voirs. voirwerers alsoe die voirs. reyse [van Groenijngen]^a gesproten is geweest uuyt neminghen geschiet upter zee Hollanderen ende Zeelanderen ende om daeroff restitucy te gecrijgen etc., twelke der stede ende inwonende van der Tholen niet aen en roert, alsoe zij hem bij der zee niet en ghenere mer is een landstede, hoir generende mit landtneringen. Ende deselve schepen die zij hebben uuytvarende, de meeste daeroff sijn coggeschepen varende tot Zeelant, in Hollant, Brabant off Vlaenderen mit corenne om byer ofte andere provanchy ofte waere weder te brenghen, gelijck vele dorpen in Zeelant doen ende anders niet; quare etc.

Item ten anderen male seggen de voirs. verwerers dat hier voortijts oirlooge geweest is tusschen Hollant ende Zeelant an die een zijde ende Brabant an dandere zijde, ende die voirs. van der Tholen die moesten doe die stede houden tot mijns genadichs heeren behouff tegen den Brabanders ende tot hoeren groten zwaeren costen mit vele vreemde soudeniers, alsoe zij die uterste pale van Zeelant ende an Brabant geseten waeren. Nochtans dat hem up die tijt nyement in hoeren last ende noodt te bate en quam, noch Middelburgh, noch Ziericxzee, noch gheen andere steden, sodat die van der Tholen hueren last alleen dragen moesten. Ende nadien dat him up die tijt gheen hulp en quam van den steden van Zeelant die binnen slants ende verre van den vyanden geseten waeren, zo wairt oick onredelic dat die van der Tholen nu in desen sake te bate quamen den steden ende dorpen in Zeelant die him bij der zee ghenere, daer dese costen uuytspruyten als voirs. is.

Item off u heeren dochte dat niet jegenstaende die redene [voirscreven]^a verwerers sculdich waren te gelden in de voirs. oncosten van der reyse van Groeningen, twelcke zij ymmer hopen neen, dat zij niet staen en sullen daerinne te gelden ter taxacie van die van Ziericxzee, noch van gheenen anderen steden van Zeelant die selve partye sijn, mer alleene ter taxacij van u mijn heeren als een cleen lit van den lande van Zeelant na hoeren armen staet ende vermoigen, pond ponds gelijck als voirs. is, ende dat om der redenen wille hierna verclaert.

Item so seggen die voirs. van der Tholen hoe dat die stede ende tlandt van der Tholen een vrije heerlicheit up himselfen is, daer die graven van Bloys over lange jaeren heren of geweest hebben, welke voirs. stede ende landt van der Tholen nu mijnen genadigen heere als grave van Hollant ende Zeelant toebehoirt ende over lange jaeren bij bestorfte ende successie van den voirs. heeren van Bloys an der graefficheit van Zeelant gecommen ende

bestorven is, mids welken die voirs. van der Tholen naectelic sonder middell staen ende behoeren tot onderdanicheit van mijnen genadigen heere ende van u mijn heeren in sijnen name ende van nyemende anders.

Item soe sijn die voirs. van der Tholen begaeft ende verghift van mijnen voirs. genadigen heere ende sijnen voirvaderen graven van Zeelant ende heeren van Bloys ende van der Tholen van sekere schoone hantvesten, vriheden ende privilegien. Ende daertoe soe heeft mijn voirs. genadige heere in die stede ende landt van der Tholen ende van Scakersloo sijn rentemeister ende baeliu aldaer bijsonder. Ende en behoeren oick tot gheenre vierschaere Bewest noch Beoisterschelt, mer hebben een vierschaere up himselven van allen saken die daer gebueren; quare etc.

Item soe hebben die voirs. van der Tholen hoir rechten, hantvesten ende privilegien up himselven alsoe wel als die van Ziericxzee hebben, sodat dieselve van Ziericxzee, noch gheen steden in Zeelant, gheen macht noch auctoriteit over himluden en hebben, noch nyement dan alleen mijn genadige heere of ghij mijn heeren in sijnen name.

Item dat meer is, all waert dat die voirs. van der Tholen stonden onder die van Ziericxzee ende dat zij mit himluden sculdich waeren te gelden ende te contribuieren, als zij niet en sijn, nochtans soe hebben dieselve van Ziericxzee himluyden onredeliken ende ongenadichliken geset ende getaxeert. Want sij hebben himluden geset ende getaxeert up 7 lb. gr., bijlicx up die helft naer alsoe vele als die voirs. van Ziericxzee himselven getaxeert hebben, dat onreden is angesien dat die stede van Ziericxzee wel XII worven meer incomende heeft dan die stede van der Tholen, die himselven niet meer geset en hebben dan up 17 lb. gr.

Item dat het waer is dat die van der Tholen onredelic geset sijn dat blijft claerlic, want die stede van Reymerswale niet meer en gheeft noch geset en is totten oncosten van der reyse van Groenijngen voirs. dan 4 lb. gr., die wel vierwerff meer incomende heeft dan die stede van der Tholen, die geset is up 7 lb. gr.

Item up tghuent dat die van Ziericxzee in hoir bewijs ende verclaeren voirt scrijven dat die van der Tholen bij des presijdens tijde gegolden souden hebben etc., zeggen ende antwoirden die voirs. van der Tholen dat sij ontkennen dat zij geseten sijn onder die van Ziericxzee off dat zij sculdich sijn mit himluden te gelden ende te contribuieren van rechts wegen. Mer is wel wair dat bij des presidents tijden ende een reyse sonder meer die van der Tholen gebeden hadden die van Ziericxzee dat zij up die tijt voir himluden verleggen wouden zekere somme van penningen ende zij souden him dat wedergeven ende betalen, gelijc sij gedaen hebben.

Item nu ist zo dat die voirs. van der Tholen die van Ziericxzee niet gebeden en hebben enighe gelden voir himluyden te gelden, ja dat meer is, dieselve van der Tholen niet en hebben van mijns genadichs heeren wegen gerouppen, ontboden noch gedachvert geweest in den Hage te commen om der voirs. reyse ende dachvaert wille van Groenijngen, gelijck zij sculdich hadden geweest van doen. Mids welken die voirs. van Ziericxzee niet vervangen en mochten die voirs. van der Tholen, noch hoir goet wechgeven, noch loven buyten weten, wille ende consent van die van der Tholen, die alsoe well geprivilegieert ende een stede van rechte is als Ziericxzee.

Concluderen bij allen redenen voirs. die voirs. van der Tholen ende seggen dat zij in de voirs. reyse van Groningen niet sculdich en sijn te gelden noch te contribuieren. Ende souden zij daertoe gelden, dattet sijn soude bij taxacie van u heeren als een cleen lit van den landen van Zeelant, niet wesende onder Bewest noch Beoisterschelt als voirs. is, ende dat na den rijckdomme ende incomende derselver stede, pondt ponds gelijke na havenant dat die van Reymerswale daerinne gegolden hebben, die mer up 4 lb. gr. getaxeert en sijn geweest daerin te contribuieren, nochtans dat zij wel vierwerff rijcker sijn als voirs. Ende dat de voirs. van der Tholen sculdich sijn bij u mijn heeren ende bij uwen vonnisse vrij ende quijt gewijst ende geabsolveert te zijne van den eysch ende conclusie van die van Ziericxzee ende van hoire zettinge ende taxacie bij himluden gedaen uptie voirs. van der Tholen. Ende dat voirt die voirs. van Ziericxzee bij denselven uwen vonnisse sculdich sijn

gecondempneert te sijne in den costen van die voirs. van der Tholen om desen saken wille gehad end gelden ende te hebben ende te lijden ten eynden toe van der sake.

– *Afschrift: (gelijktijdig) GA Tholen, Oud-Archief Tholen nr. 92.*

a *Gat in papier.*

1 Zie voor deze dagvaart *Dagvaarten Holland*, II, nr. 925. De dagvaart, die geen resultaat had, werd gehouden in de tweede helft van mei en de eerste helft van juni. Namens Holland en Zeeland namen in elk geval twee raadsheren van het Hof en gedeputeerden van de steden Haarlem, Leiden en Brielle deel. Brielle wilde een deel van haar kosten verhalen op Goedereede.

2 Misschien wordt hiermee *Dagvaarten Holland*, II, nr. 924 bedoeld, gehouden in Den Haag van 5 tot 10 mei. Op deze bijeenkomst werd gesproken over de instructie voor de afgevaardigden naar de dagvaart te Groningen. Er waren echter geen Zeeuwen aanwezig.

810 1463 AUGUSTUS 14-18, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 943. Voor deze dagvaart werden de edelen en steden van Holland en Zeeland bijeengeroepen. Uit Zeeland waren dit de steden Zierikzee en Middelburg en de ridderschap en edelen daar in de buurt, de graaf van Oostervant in Brielle, vijf met name genoemde edelen en de steden Goes, Reimerswaal en Tholen. Onderwerp van bespreking waren onder meer het misnoegen van hertog Filips over toezeggingen van Holland aan Karel van Charolais inzake de opvolging en het zenden van brieven aan de olderlieden van de Hanze te Brugge over het mislukken van de dagvaarten te Kampen en Groningen. Het voornemen was een nieuwe dagvaart te Kampen te beleggen met Pinksteren 1464.

811 1463 AUGUSTUS 23-27, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 944. Voor deze dagvaart werden opgeroepen de edelen van Holland en Zeeland (22 met name genoemde, onder wie de graaf van Oostervant die zich liet vertegenwoordigen). De steden van Holland zonden afgevaardigden; niet zeker is of dit ook voor de Zeeuwse steden geldt. Onderwerp van bespreking waren de brieven die hertog Filips aan de stadhouder had gezonden, waarin de vorst zijn misnoegen uitte over de toezeggingen aan zijn zoon Karel.

812 1463 DECEMBER 15- , BRUGGE

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 957. Voor deze dagvaart riep hertog Filips de edelen van zijn landen op, onder wie met name genoemd worden de graven van Oostervant en Buckam, de heer van Veere en Adriaan van Borsele. De graaf van Oostervant liet zich vertegenwoordigen. Tijdens de bijeenkomst maakte de vorst zijn plannen voor een kruistocht tegen de Turken bekend.

813 1463 DECEMBER 20-24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 958. Voor deze dagvaart werden de hoofdsteden van Holland opgeroepen. Volgens de reisdeclaratie van de Leidse afgevaardigden waren ook de gemene steden van Zeeland aanwezig. Onderwerp van bespreking was het opstellen van een antwoord aan Karel van Charolais, die eerder geklaagd had over de onmin die er tussen hem en zijn vader heerste.

814 1464 JANUARI 2-MAART 7, ANTWERPEN-BRUGGE-GENT-BRUGGE

Vgl. voor deze eerste bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, Actes, I, p. 54 e.v.; Wellens, Etats généraux p. 102 e.v., p. 421-422 nr. 1; Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 1493-

1502; *Dagvaarten Holland, II, nrs. 961 en 962. Deze dagvaart, bijeengeroepen in Antwerpen door Karel van Charolais en in Brugge door hertog Filips (terwijl het eerste initiatief bij ridderschap en steden van Holland lag), diende ter bespreking van de gerezen problemen tussen vader en zoon en de consequenties van het verblijf buitenslands van hertog Filips als hij op kruistocht zou gaan. Opgeroepen werden in eerste instantie de edelen en steden van Holland en Zeeland, later onder meer de abt van Middelburg en acht met name genoemde edelen uit Zeeland.*

- 815 1464 JANUARI 19-20, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 963. Voor deze dagvaart, gewijd aan brieven van Keulen over de Rijksacht en overacht, werden de steden van Holland en Brielle en Zierikzee opgeroepen.
- 816 1464 MAART 2-22, LILLE
Zie voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, Actes, I, p. 96-101; Wellens, Etats généraux p. 422-423 nr. 2; Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 1503-1505 nr. 1483; Dagvaarten Holland, II, nr. 970. Opgeroepen werden de heren van Oostervant en Veere en de geestelijkheid, edelen en steden van Holland, Zeeland en de andere gewesten om antwoord te geven op de kruistochtplannen van hertog Filips. Frank van Borsele liet zich vertegenwoordigen.
- 817 1464 APRIL 5, BRIELLE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 975. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen door Brielle en gewijd aan de haringvisserij, werden de kustdorpen van Holland en de zeesteden en -dorpen van Zeeland opgeroepen. Hiervan werden Zierikzee, Goedereede, Veere, Westkapelle en Brouwershaven op het stadhuis van Brielle onthaald.
- 818 1464 APRIL 12-15, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 977. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van hertog Filips om een bijdrage voor zijn kruistocht naar Turkije, werden de geestelijkheid, edelen en steden van Holland en Zeeland opgeroepen. Uit Voorne en Zeeland betrof dit de kapittels van Brielle, Oostvoorne, Zierikzee en Tholen, de regulieren te Ruggie, de dekens en provisors van Schouwen, Walcheren en Zuid-Beveland, de deken van Zierikzee, de abdis van Rozendaal, de abt van Middelburg, de deken en het kapittel van Noordmonster (te Middelburg), de baljuw van Oostvoorne, de rentier van Krabbendijke, de burggraaf van Zeeland, zeventien met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Brouwershaven, Middelburg, Tholen, Goes en Reimerswaal.
- 819 1464 MEI 10-17, MIDDELBURG
N.B. Op 10 mei kwamen de edelen en steden van Holland afzonderlijk bijeen om over hetzelfde onderwerp te praten (Dagvaarten Holland, II, nr. 979).
b Denzelven^a bode [Jan Dirksz.] van gedregen te hebben eenen mijns genadichs heeren plackaet, gegeven in den Hage XVI dagen in april anno LXIII over al Bewesterscelt, gaende aen allen prelaten, baenridsen etc., dairmede dezelve mijnen genadigen heere him betekende des donderdages nair Quasimodo doe lestleden [12 april] te zijne in den Hage tot der dachvairt die hij aldaer bevolen hadde te houden bij zijnen stadhouder generael van Hollant, roerende der Turxsche reyse etc., dair de voirs. ridderscepen die van den

voirs. lande van Zeelant mit zoe cleenen getale verzamet waeren, dat zij himlyuden bij der absency van denghonen die dair niet gecomen en waeren, him excuseerden van der zaken, himlyuden upgedaen, eenige andwoirde te doene, begerende uuytstal te hebbene totdat zij in meerderen getale vergadert zoude zijn, zoe dat de voirs. dachvaart geleyt wort te vergaderen binnen der stede van Middelborch upten XV^{en} dach van meye omme conclusy te nemen ende andwoirde den commissairisen die ter voirs. dachvaart van mijns voirs. genadichs heeren wegen gesonden zouden worden van tgone dat himlyuden bij mijnen heere die stadhouder van mijns voirs. genadichs heeren wegen ter voirs. dachvaart upgedaen ende te kennen gegeven was, als dat volcomelijker blijcken mach bij den voirs. plackaet, die men hier overlevert; him gegeven als costumelic is 14 s. grote. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 41, f. 126v.*

Eerst gesent Clais Jacobsz. mit mijns genadichs heeren plackaetbrieven, gegeven XVI dagen in aprilte anno LXVIII, inhoudende also alle die prelaten, geestelicke persoenen, prelatissen, dekenen, cappitelen, baenrijdsen, rijderen, knechten, edelen luden, ambochsheeren ende goede steden van Zeelant in den Hagen ter dachvaart geweest soudent hebben bij den stedehouder ende raden aldair des donredages na Quasimodo om an te hoiren tgeent dat deselve stedehouder ende raden himluden van mijns genadichs heere wegen updoen ende te kennen geven soudent roerende de bede van Zeelant ende de Turcsche reyse, dat deselve prelaten, geestelicke persoenen, baenrijdsen, rijderen, ambochsheeren ende goeden steden comen ende wesen soudent binnen der stede van Middelburch upten XV^{en} dach in meye anno voirs., overmits dat sij in den Hage in so cleyne getale waren om mitten comissarijtzten die mijn voirs. genadigen heere aldair van sijnen wegen sende soude, een endlijcke conclusij te nemen op die voirs. sake zonder eenich uutstel of vertreck meer dair op te nemen in eniger manieren, als blijkt bij den voirs. plackaten, die men hier overlevert. Ende was dair mede in allen prochien Beoisterscelt; him gegeven 5 s. gr. – *Ibidem nr. 873, f. 91.*

- c Gherijt heere tot Assendelf, meesters Jan van Haelwijn, Lodewijc van der Eycke, raden, ende Dirck Poes, secretaris mijns vors. genadichs heeren, reysden uter Hage upten X^{den} dach van meye anno XIII^{en} LXVIII tot Middelburch in Zeelant om aldair een dachvaart te houden van mijns vors. genadichs heeren wegen mitten drien Staten des lands van Zeelant, roerende der subvencie ende bede die onse vorn. genadige heere begerende ende versouckende was van denzelven drien Staten tot der hulpe van zijner zaliger reyse van Turkeyen. Dairomme zij uut waeren in vaeren, merren ende wederkeeren achte geheele dagen – – –; 5 lb. 6 s. 8 d. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 164, f. 95-95v.*

Item opten VI^{en} dach in junio betaelt meester Jan Brant, dekin van Sinte Martensdijck, van twee reysen die hij gedaen heeft – – – van mijns heren¹ weggen – – –. Dander reyse van den Briel in Middelbourgh ter dachvaart aldair gehouden van den ridderscippen, edelen ende steden van Zeelant roerende der vors. Turscher reyse. Was uut V dagen; verteerde ende vervoer 12 s. gr., fac. tsamen gelijk zijn cele inhoud ende men hier overlevert 23 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5588, f. 67.*

- d Meester Jan Boullin, secretaris mijns voirs. genadichs heeren, reysde uter Hage upten XIII^{en} dach der voirs. maent van meye bij ordonnancy ende bevele van mijnen heere die stedehouder ende Raide van Hollant aen mijnen genadigen heere ende zijnen Groten Rade, aldoe wesende tot Rijsele, mitten andwoirde van den drie Staeten der landen van Hollant ende van Vrieslant, de voirs. stedehouder ende Raide gegeven in die name mijns voirs. genadichs heeren roerende der bede van der reyse van Turkeyen – – –; ende oick nam hij tot Middelburch in Zeelant die andwoirde van den drie Staten van Zeelant roerende der voirs. bede, om die voirs. andwoirde ende andere saicken vandane voirt aen te brengen uut machte van zekere brieven van gelove den voirs. meester Jan medegegeven mijnen voirs. genadigen heere ende zijnen Groten Rade ende dair op andwoirde ende appointment

te vervolgen, als dairtoe diende. – – – (NA, Rek. Rek. nr. 165, f. 80-80v; druk *Dagvaarten Holland, II*, p. 881 nr. 979 onder d, ook voor het vervolg).

- a *In de marge heeft de Rekenkamer hierbij aangetekend: Zij voerdacht dat dit bodeloon niet genomen en wert ten laste van mijnen heere bij den rentmeester generael van Holland.*
 i Frank van Borsele.

820 1464 MEI 16-JULI 26, BRUGGE-LILLE-HESDIN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 981. Op deze dagvaart reisden afgevaardigden van de steden van Holland en Zeeland naar hertog Filips om te klagen over beslagleggingen die inwoners van Rouen als represaille hadden gedaan op goederen van Hollanders en Zeeuwen.

821 1464 JUNI 8-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 983. Voor deze dagvaart, gewijd aan de klachten over de Deventer markt, werden, naast de steden van Holland, ook Brielle en Zierikzee opgeroepen.

822 1464 AUGUSTUS 2-3, LEIDEN

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 990. Op deze dagvaart van de gemene steden van Holland en Zeeland bespraken zij zekeren zaken den gemeynen landen angaende, in het bijzonder de vier onderwerpen waarvoor hun gedeputeerden in Hesdin waren geweest bij hertog Filips. Deze vier onderwerpen, waarbij de Zeeuwen niet evenveel belang hadden als de Hollanders, waren: de beslagleggingen door inwoners van Rouen (zie nr. 820), tolheffing te Antwerpen, het conflict over het stapelrecht van Dordrecht en betalingen uit de bede aan hoge edelen en ambtenaren. Het stadsbestuur van Leiden onthaalde de afgevaardigden van o.a. Brielle en Zierikzee.

823 1464 SEPTEMBER 20-29, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 999. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen in opdracht van Karel van Charolais, werden, naast de geestelijkheid, edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de provisors van Zuid-Beveland en Voorne, de kapittels van Tholen, Sint-Maartensdijk, Brielle, Oostvoorne, Geervliet, Zierikzee en Middelburg, de Regulieren te Ruggie, de Kartuizers buiten Zierikzee, de provisors en dekens van Schouwen en Walcheren, de abt van Middelburg, 27 met name genoemde edelen, de baljuws van Putten en Strijen, de heren van Brouwershaven en de steden Reimerswaal, Goes, Tholen, Geervliet, Zierikzee, Westenschouwen, Middelburg, Westkapelle en Domburg. Onderwerp van bespreking was het antwoord geven op het verzoek van hertog Filips uit 1455 om een bijdrage van 60.000 leeuwen voor zijn kruistocht tegen de Turken. Het antwoord luidde afwijzend.

824 1464 OKTOBER 8-9, MIDDELBURG

- b Upten XXIII^{en} dach van septembri anno voirs. geseynt Herper Claisz., bode mijns genadichs heeren, mit twee placكاتen des selfs mijns genadichs heeren gaende an den rentmeesters van Bewester ende Beoesterschelt in Zeelant, dairmede hem bevolen wort alle die van den geestelijcken staet, ridderscippe ende steden, elcx in hueren bedrijve, te doen gebieden ende versamen upten manendage doe naistcommende, VIII^{en} dach in octobri, te weten die voirn. geestelicke state ende ridderscippe te wesen ende die van den steden huere gedeputeerden gemachticht te seynden binnen der stede van Middelburch, des avonts in der herbergen

om des anderen dages eyndelic te sluyten upt tselve dat ons genadigen heeren meyninghe uptie betalynghe van huere porcie van den 60.000 leeuwen die in den jair LV lestleden mijn genadige heere tot der reyse van Turkyen bij den drie Staten van Hollant, Zeelant ende Vrieslant geconsenteert waeren, doe in den Hage bij mijnen genadigen heere den grave van Charrolois upgedaen ende te kennen gegeven geweest is. Ende wes zij dairup sluyten soudon, dat dat bij eenige van himluyden van huerer alre wegen gemachticht terstont voirt te doen overbrengen denselven mijnen genadigen heere van Charrolois, dair hij dan wesen soude, ende dieselve rentmeesters dan oick mijnen genadigen heere over te scrijven ende certiffieren wes zij dairinne gedaen soudon hebben, gelijc al dit te vollen blijcken mach bij der cedel onder thandteyken Adams van Cleve, secretaris, inhouden affirmacy ende quitancy, hier overgelevert. Dairomme die voirn. bode uut was den tijt van achte dagen lanck; him gegeven voir zijn gewoenlic dachgelt 8 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 165, f. 108v-109.*

Denzelven bode [*Jan Dirksz.*] van gedragen te hebben over all Bewesterscelt een mijns genadichs heeren mandement, gegeven XXIII daghen in septembri int jair XIII^c LXIII, ende des rentmeisters [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] plackaet, dairan gehecht, mency makende van tsestichduysent leeuwen die bij den drie Staten van Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt mijnen voirs. genadigen heere minlick geconsenteert waren tot der reyse van Turkyen, dair een generail dachvaart toe geleyt wort omme die geestelicke state, ridderscappen ende goede steden van Zeelandt te doen versamen upten achtsten dach van der maendt van octobri doe eerstcomende binnen der stede van Middelburch ende eene eyndelicke conclusie te nemen up die voirs. saken, gelijc dit al volcomelicker blijcken mach bij den voirs. mandemente ende plackate, dairan gehecht, die men hier overlevert. Dairomme hier den voirs. bode gegeven voir zijnen cost ende arbeyt 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 42, f. 123-123v.*

Gesent Jan Claisz. mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] plackaetbrieven, gegeven opten eersten dach in octobry int voirs. jair LXIII, inhoudende dat alle die prelaten, geestelicke persoenen, prelatissen, dekenen, cappitelen, baenrijtzen, rijderen, edelen luden ende ambochsheeren Beoisterscelt geseten in persoene comen ende wesen ende die steden Beoisterscelt voirs. hueren gedeputeerden gemachticht senden soudon binnen der stede van Middelburch opten VIII^{en} dach van den voirs. maend van octobry om aldair te concluderen ende sluyten mitten Staten van den lande van Zeelant als van der betalinghe van tsestichduysent leeuwen die mijn voirscreven genadigen heere hier voortijts geconsenteert waren tot hulpen der reyse van Turkyen, also den voirs. rentmeester dat bevolen was te doen mit mijns genadichs heeren openen plackaetbrieven, gelijc dattet blijct bij denselve brieven ende des voirscreven rentmeesters brieven, dairan gehecht, die men tsamen hier overlevert, ende was dairmede uut in allen prochien Beoisterscelt V dagen, tot 10 groten sdages, facit 4 s. 2 s. groten. – *Ibidem nr. 873, f. 92.*

825 1464 NOVEMBER 28-DECEMBER 4, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1005. Voor deze dagvaart, gewijd aan een recent verbod van hertog Filips op de invoer van Engels laken en garen, werden, naast de steden van Holland, ook opgeroepen Brielle, Geervliet, Zierikzee, Middelburg, Veere, Goes, Reimerswaal en Tholen. Andere onderwerpen van bespreking waren de in omloop zijnde valse (haag) munten, de schade van de beslagleggingen te Rouen en eventuele dreigende acties van de zijde van Rouen, wat een verbod op handel met Frankrijk tot gevolg kon hebben. Men besloot vanwege deze zaken een bezending te doen aan de vorst, die op 1 januari 1465 bij hem te Brussel zou zijn.

Voor deze bezending reisden de afgevaardigden van de Hollandse hoofdsteden eind december af. Omdat die steden uut Zeelant dair niet gecomen en waren ende men na dien wachte ende men vernam dat se niet comen en mochten en ook Brabant, Vlaanderen en Henegouwen

geen afgevaardigden hadden gezonden, welke gewesten ook belang hadden bij genoemde onderwerpen, gaf hertog Filips de steden van Holland toestemming terug te gaan en op 15 maart weer bij hem te komen (Dagvaarten Holland, II, nr. 1009).

826 1465 MAART 15-26, BRUSSEL

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, Actes, I, p. 105-107; Wellens, Etats généraux p. 421-422 nr. 1; Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 1532 nr. 1514; Dagvaarten Holland, II, nr. 1014 (en 1013). Onderwerp van bespreking waren de munt, het verbod op de invoer van Engels laken en de kwestie met Rouen. Wegens ziekte van hertog Filips en zijn verstoorde relatie met zoon Karel is de vergadering opgebroken. In de declaratie van de reiskosten van de afgevaardigde van Haarlem is sprake van een reis samen met de gedeputeerden van Zeeland naar Brussel.

- c Item den tweesten dach in marte waeren de burchmeester Claes Jacobz., meester Martijn ende Jacob de Cuper gesonden bij onzen genadigen heere opt faeyt van den Ingelsche lakenen, ende waeren uut XX dagen, facit 10 lb. 10 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1465): Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 1000 nr. 1556.*

827 1465 APRIL 26-MEI 11, BRUSSEL

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, Actes, I, p. 108-128; Wellens, Etats généraux p. 423-424 nr. 3; Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 1535 nr. 1517; Dagvaarten Holland, II, nr. 1016. Naast de edelen en steden van Holland werden uit Zeeland opgeroepen de baljuw van Reimerswaal, de abt van Middelburg, twaalf met name genoemde edelen en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Vlissingen, Goes en Reimerswaal. Onderwerp van bespreking was de aanstelling van Karel van Charolais tot stadhouder-generaal aan het hoofd van een leger tegen Frankrijk. Daarvoor werd een dubbele bede gevraagd. Frank van Borsele, graaf van Oostervant, liet zich op deze dagvaart vertegenwoordigen.

828 1465 MEI 31-JUNI 2, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1021. Voor deze dagvaart, gewijd aan de voorbereiding van een bijeenkomst te Calais tussen afgevaardigden van de koning van Engeland en de hertog van Bourgondië betreffende de koophandel tussen hun beider landen en de wederzijds geleden schade, werden de steden van Holland en Zeeland opgeroepen.

829 1465 JUNI 4-6, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1023. Volgens de reisdeclaratie van de delegatie van Haarlem waren op deze dagvaart alle edelen en gemene steden van Holland en Zeeland beschreven. Onderwerp van bespreking was het verzoek van Karel van Charolais om een lening van een jaar bede.

830 1465 JUNI 21-JULI 5, CALAIS

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1027. De dagvaart was gewijd aan de handel in Engels laken en wol en de nadelen voor Holland en Zeeland van de stapel te Calais. In de declaratie van de reiskosten van de afgevaardigde van Leiden is sprake van de deelname van afgevaardigden van de grote steden van Zeeland.

- a Item was Jacob de Backer gesonden tot Z[ieric]z[ee] om die gedeputeerde vandaer te Calis

te doen trecken, ende hadde te coste 18 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1465 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 1000 nr. 1556.

- c Item XXI dagen in junio was Jacob [de Backer] gesonden te Calis, ende was uut XV dagen; facit 37 s. 6 gr. – *Ibidem*.

Op 25 respectievelijk 21 mei 1466 reisden afgevaardigden van Haarlem en Leiden en van de andere hoofdsteden van Holland richting St.-Omer voor een bijeenkomst aldaar met de ambassadeurs van de koning van Engeland en hertog Filips gewijd aan de wolstapel te Calais. Volgens de reisdeclaratie van de Leidse gedeputeerde zou Zeeland twee man afvaardigen.¹ Bij aankomst in Brugge bleek de bijeenkomst afgelast (Dagvaarten Holland, II, nr. 1081).

1 Dat zullen afgevaardigden van Middelburg en Zierikzee zijn geweest.

831 1465 JULI 8-9, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1030. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van hertog Filips om een lening van een jaar bedde van 80.000 schilden of klinkaarts voor de krijgstoet van Karel van Charolais tegen Frankrijk en Luik, werden, naast de edelen en steden van Holland, ook opgeroepen twee met name genoemde edelen uit Zeeland en de edelen uit de omgeving van de steden en plaatsen Brielle, Zierikzee, Middelburg, Veere, Goes, Reimerswaal, Kruiningen en Tholen. De Zeeuwse hoofdsteden zelf werden ook opgeroepen.

832 1465 JULI 19-23, BRUGGE-SLUIS

Overleg van de Vier Leden van Vlaanderen en de Vlaamse kuststeden met gedeputeerden van Holland en Zeeland over het uitrusten van oorlogsschepen tegen de Franse zeeroverij. In de Vlaamse rekeningen aldus verwoord:

– ter dachvaert ende vergaderinghe [te Brugge] van den ghedeputeerden van den landen van Holland ende van Zeeland ende van den [Vlaamse] steden up de zeecost gheleghen (Oostende);

– te Brugghe ter vergaderinghe van den Vier Leden, als die van Hollandt ende Zeeland hie an de steden gheleghen up tzee waren omme te reedene een ghemeene covoy etc. (Lombardsijde);

– metten ghedepputerden van den anderen drie Leden van Vlaendren, zekere ghedepputeerde van Zeeland ende diverse visschers ende stiermannen van Vlaenderen te communicerene ende raed ende advis te hebbene up de zake van den vredscepe, die de voors. ghedepputeerde van Zeeland ende visscghers van Vlaenderen versochten upghestelt ende uutghereedt te hebbene jeghen den Franchoisen ende anderen die de visschers ende anderen supposten van den voors. landen zouden moghen beroeven of anders hemlieden scade doen etc. (Vrije van Brugge).

Te Sluis ging men bekijken of de daar gelegen schepen geschikt waren als konvooiers. Zie Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 1546-1548 nr. 1528.

- d Den XXIII^{sten} in hoymaendt Jacob Wolveric met den ghedeputeerden van den vors. smalen steden ghezonden te Vlissingen om te wetene of zij achtervolghende der dachvaert van Brugghe ghesloten waren met Vlaendre te vredene ter zee, daer zij andworden dat zij bereet waren. Ghevachiert V daghen, 9 lb. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 36768, f. 28 (rekening Nieuwpoort)*. – Druk: Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 1546 nr. 1528B b.

- 833 1465 AUGUSTUS 1-5, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1037. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van hertog Filips en Karel van Charolais om een lening van een jaar bedde van 80.000 schilden, werden, naast edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen veertien met name genoemde edelen (ende andere) en de steden Tholen, Reimerswaal, Brielle, Brouwershaven, Kortgene, Veere, Vlissingen, Westkapelle en Domburg. De Raad schreef hen in het bijzonder aan omdat zij op de dagvaart van 8 juli niet waren komen opdagen.
- 834 1465 SEPTEMBER 24-29, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1049. Voor deze dagvaart, gewijd aan aan het verzoek van hertog Filips en Karel van Charolais om een lening van een jaar bedde van 80.000 schilden of klinkaarts voor de oorlog tegen Frankrijk en Luik, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de baljuw van Reimerswaal, tien met name genoemde edelen (ende meer andere) en de steden Brielle, Zierikzee, Brouwershaven, Veere, Vlissingen, Middelburg, Reimerswaal, Tholen en Goes.
- 835 1466 FEBRUARI 5-8, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1067. Voor deze dagvaart, gewijd aan een voorstel van hertog Filips om nieuwe gouden en zilveren munten te doen slaan en daarvoor op 3 februari in Brussel te komen, werden naast de steden van Holland ook Brielle, Zierikzee, Middelburg, Goes, Reimerswaal en Tholen opgeroepen. De steden van Holland en sommige steden van Zeelant kwamen echter in Den Haag bijeen en besloten schriftelijk te reageren en niet naar de bijeenkomst van de Staten-Generaal te Brussel te reizen.
- 836 1466 MAART 20-22, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1073. Voor deze dagvaart, gewijd aan het opstellen van een antwoord op het voorstel van hertog Filips om nieuwe munten te slaan en voor de koers van de munten, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 29 met name genoemde edelen, de burggraaf van Zeeland en de steden Brielle, Zierikzee, Middelburg, Tholen, Reimerswaal en Goes. Volgens de reisdeclaraties van de delegaties van Haarlem en Leiden was het hoofdonderwerp van bespreking het beantwoorden van het verzoek van hertog Filips om een lening van een jaar bedde.
- 837 1466 MEI 12-13, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1078. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van hertog Filips om een lening van een jaar bedde, werden de hoofdsteden van Holland en Zierikzee, Middelburg, Tholen, Goes en Reimerswaal opgeroepen.
- 838 1466 SEPTEMBER 16-17, BRIELLE
*b Jan van Lezanen, bailliu ende rentmeester van der Goude, reysde uuter Hage den XXV^{en} dach van augusto anno XIII^{III}^C LXVI – –¹; ende oick [verbeydende] na grote menichte van brieven besloten van mijnen voirs. genadigen heere den hertoge gaende an de edele ende goede steden van Hollant², dienende om dachvaert te houden in den Briele den XVI^{en} dach in septembri anno LXVI roerende de leenijng die mijnen voirs. genadigen heere begheerde te hebben van den voirs. steden ende van eenige particuliere persoenen int selve lant – –¹. – NA, *Rek. Rek. nr. 167, f. 72v-73.**

Upten IX^{en} dach van septembry anno voirs. geseynt Jan Willemsz., bode mijns genadichs heeren, mit sekere besloten brieven van denselven mijnen genadigen heere an Willem Bolle, rentmeester Beoesterscelt in Zeelant, gaende aen sekere edele mannen ende heerscippen in zijnen bedrijve, dairmede deselve mijn genadige heere himluyden omboet te commen ter dachvairt, die zijnre genaden gehouden wouden hebben bij den edelen van Zeelant in den Briele upten XVI^{en} dach van der voirs. maent van septembri, roerende sekere leenyng die mijn genadige heere van himluyden begheerde te hebben; om bij den voirs. rentmeester Beoesterscelt die voirn. brieven voirt geseynt ende beschict te zijne aen die voirscreven edelen. Dairomme die voirn. bode uut was vaerende, merrende ende keerende twee dagen, tot 12 groten sdaichs, alst blijkt bij der cedele onder thandteyken van Jacob Cruesinc, meester van der Rekenyng te Bruessel, inhoudende affirmacy ende quitancy, hier overgegeven; him betailt 2 s. groten.

Cornelis Jansz. de somme van twee scellingen groten Vlaems over een reyse bij him gedaen -- --³; ende voirt te solliciteeren sekere brieven in Zeelant van mijns voirs. genadichs heeren wegen roerende den dachvairt, die men geraemt hadde te houden in den Briele upten XVI^{en} dach van septembri -- --³. – NA, *Rek. Rek. nr. 167, f. 90.*

Achelis Ridder, clerck van den voirs. rentmeester [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], heeft gesonden diversche boden mit zekere mijns genadichs heren besloten brieven gaende an den ridderscappen ende steden van Zelant, inhoudende dat zij upten XXVI^{en} 4 dach van septembri anno LXVI zijn souden in den Briele omme an te hooren tguendt dat men himluyden aldair van wegen mijns genadichs heren updoen ende te kennen geven soude, alst blijkt bij eenre cedula geteikent onder thandteyken van meester Jacob Cruesinc, een van den meesters van den Camere van der Rekening, tot Bruyssele X dage in septembri anno LXVI, denwelken boden die voirs. Achilles betailt heeft voir hoir costen ende arbeit in als tesamen alsoe die tijt zeer cort was 12 s. 7 d. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 44, f. 115.*

Gesent Andries Jansz. voirs. mit drie besloten brieven van mijnen genadigen heere van Gervliet in Zeelant, te weten een tot Haemstede gaende an Jan van Hodempijl ende die ander tween tot Westkerke, deen gaende an Jan van Botlant ende dander an Florijs van Botlant, sijn soen, dairmede dat sijn ontboden waren in den Briel ter dachvaert te comen opten XVI^{en} dach van der maent van septembry anno LXVI, also meester Jacob Cruesinc die voirs. brieven mit mer derselver brieven gaende an diverschen heerscippen in Zeelant den voirs. rentmeester [*Willem Bolle*] gesonden had uter Hage tot Gervliet voirs. bij Willem Jansz., mijns heeren bode, om die bij hem te senden van dair voirt dair die behoirden, gelic die voirs. meester Jacob him dat gescreven hadde bij sijne besloten brieven, roerende dieselve brieven sekere leninge die mijn genadige heere begerde aen sijne edelen, particuliere persoenen ende steden in Zeelant voors., als blijkt bij den voirs. brieven ende bij certificacie van den voirs. Willem Jansz., hier overgegeven. Ende was die voirs. Andries dairom uut IIII dagen, tot 10 gr. sdages, facit 3 s. 4 d. gr. – *Ibidem nr. 875, f. 91.*

- e Upten XVIII^{en} dach van septembri anno voirs. reysde Herper Claisz., bode mijns voirs. genadichs heeren, uuter Hage mit Jacob Cruesinc in den Briele ende vandair him gesonden bij mijnen genadigen heere, wesend te Loeven -- --⁵; beteykende oick denselven heeren van der Financy tghheendt dat den voirs. Jacob mitten rentmeesters van Zeelant gebesoingnieert hadden ter dachvairt gehouden in den Briele mitten edelen van Zeelant, den XVII^{en} dach van der voirs. maent van septembri, up tstick van der leenyng die mijn genadige heere den voirn. rentmeester ende Jacob gelast hadde aen him te versoucken -- --⁵. – NA, *Rek. Rek. nr. 167, f. 91v-92.*

De reis van Jacob Cruesinck door Holland en naar Zeeland wordt verantwoord bij Dagvaarten Holland, II, p. 985-986 onder nr. 1088e. Aldaar blijkt de lening een voorschot te zijn op de termijn van de bede vervallen per 29 augustus.

- 1 Zie voor de ontbrekende gedeelten *Dagvaarten Holland*, II, p. 994 onder nr. 1095d.
- 2 Vermoedelijk een verschrijving voor Zeeland, aangezien uit het Hollandse materiaal geen aanwezigheid van de Hollandse edelen en steden in Brielle blijkt.
- 3 Zie voor de ontbrekende gedeelten *Dagvaarten Holland*, II, p. 997 onder nr. 1098c.
- 4 Vermoedelijk onjuist voor: XVI.
- 5 Zie voor de ontbrekende gedeelten *Dagvaarten Holland*, II, p. 998-999 onder nr. 1099d.

839 1467 JANUARI 23/24-30, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1115. Oproep d.d. 8 januari van Middelburg, Zierikzee en Goes om op 23 januari in Den Haag te komen op een dagvaart met de Hollandse steden waar stadhouder en Raad aan hen zaken vanwege hertog Filips zullen voorhouden; oproep d.d. 14 januari van Goes, Middelburg en de heer van Veere om op 24 januari in Den Haag ter dagvaart te komen met de gemene Hollandse steden en ridderschap voor zaken die Karel van Charolais hun namens hertog Filips zal voorhouden. Volgens de declaratie van de Leidse afgevaardigden betroffen deze zaken een tegemoetkoming in Karels onkosten van zijn oorlogen met Frankrijk, Luik en Dinant, de bescherming van het land tegen Frankrijk en het onderhouden van de muntordonnantie.

840 1467 FEBRUARI (2) 4-16, MIDDELBURG

N.B. Vgl. ook een rekeningpost van 30 januari 1467 uit ADN Lille, B 2064, f. 65-65v.

- b* Denijs Aernts., mijns genadichs heren bode, van gedragen te hebben een mijns genadichs heren open plackaet gaende an allen prelaten, abden, abdissen, baenridzen, riddersen, knechten, edelen luyden, leenmannen ende goeden steden of hoeren gedeputeerden overall in Zelant, inhoudende hoe dat zijnen herde lieven geminden zoon, mijn heere die grave van Charrolois, des woensdaechs vierden dach van februario doe naestcomende wesen soude in parsone binnen den lande van Zelant omme himluyden aldair te kennen te geven ende up te doene zekere zaken zijne genaden, zijnen voirs. zone ende landen grotelick angaende, wairomme hij himluyden ende elken bijzonder ende sonderlinge zijnen leenmannen up die verbuernisse van hueren leene beval dat zij ten voirn. dage bij mijnen voirs. genadige here van Charrolois zijnen zoon comen ende zijn souden binnen zijn stede van Middelburch, tsavonts in de herberge omme des anderen daechs die voirs. zaken an te hooren ende voirt dairin te doene alsoe dat behoeren soude, alst volcomelicker blijkt bij den voirs. plackaet, gegeven XXVII dagen in januario anno LXVI nair den loop van den voirs. Hove. Den voirs. bode gegeven voir zijn costen ende arbeit als costumelick is 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 44, f. 115v-116.*

Gesent Clais Jacobsz. voirseit mit mijns genadichs heere plackaetbrieven, gegeven opten XXVII^{en} dach in januario anno LXVI na den loip van den Hove, inhoudende, also mijn genadigen heere weten liet allen prelaten, abdissen, baenrijdzen, rijderen, knechten, edelen luyden, leenmannen ende goeden steden sijns lands van Zeelant oft horen gedeputeerden hoe dat sijn zoen, die grave van Charrolois, des manendages den anderden dach van februario in persoene binnen sijnen voirs. lande van Zeelant wesen soude om himluden te kennen te geven ende op te doen zekere saken him, sijn zoen ende sijn landen grotelic angaende, dat sij ende elc van him bijzonder ende sonderlinge sijnen leenmanne opter verbuernisse van horen lene ten voirscreven dagen comen ende wesen souden bij sijnen voirs. soen binnen sijne stede van Middelburch, des avons in de herberge, gelijc dat blijkt bij den voirs. plackaetbrief, hier overgelevert. Ende was dairmede uut in allen prochien Beoisterscelt V dagen, tot 10 gr. sdages, facit 4 s. 2 d. gr.

Gesent Mathijs Heynez. mit een ander mijns genadichs heeren plackaetbrieven, oic gegeven den XXVII^{en} dach in februario^a anno voirs. na den loip van den Hove, inhoudende dat alle die voirscreven prelaten, abden, abdissen, baenrijdsen, riddersen, knechten etc. om der

voirs. sake wille comen ende wesen souden bij den voirscreven grave van Charrolois tot Middelburch voirs. opten IIII^{en} dach in februario, also den dach uutgesteld ende verleyt was van den voirs. anderden dach van februario toten IIII^{en} dach van februario toe, als blijkt bij den voirscreven plackaetbrieven, hier overgelevert. Ende was dairmede uut in allen prochien Beoisterscelt vijf dagen, tot 10 groten sdages, facit 4 s. 2 d. groten. – *Ibidem* nr. 875, f. 91v-92.

- c De voirn. meester Jan van Halwin reysde uutten Hage bij scrijven ende expres bevel van mijnen genadigen heere van Charrolois in den naem ende van wegen mijnen genadigen heere van Bourgongen upten lesten dach van januario XIII^CLXVI na den loip sHoefs tot Middelburch in Zeelant bij mijnen voirs. genadigen heere van Charrolois, die uptie tijt aldair was, om mondelinge te proponeeren ende seggen van beyde mijns voirs. genadichs heeren wegen voer den Staten van Zeelant eenige saicken roerende den coninc van Vrancrijk ende der ordonnancie van der nyer munte, mit meer andere saicken mijns voirs. genadigen heeren landen ende ondersaten aengaende, in welker reyse die voirs. meester Jan uut was in vaeren, merren ende keeren den tijt van zeventien dagen – – – NA, *Rek. Rek. nr. 169, f. 69-69v.* – *Druk: Briefwechsel, p. 179 Dep. 481.*
- e *N.B. Op of na voorgaande dagvaart hebben de Staten van Zeeland bij vonnis vastgesteld, dat zij van het bedrag dat Holland en West-Friesland zouden consenteren van de gevraagde 60.000 klinkaarts, een derde deel zouden betalen. Op 6 maart was bekend dat in verband daarmee hertog Filips niet tevreden was over de hoogte van het Hollandse consent dat 30.000 schilden bedroeg, zie Dagvaarten Holland, II, nr. 1119 onder c.*
- a *Aldus hs., lees januari.*

- 841 1467 MAART 14-16, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1121. Tijdens deze dagvaart van de steden van Holland, gehouden om een eensluidend antwoord te geven aan de vertegenwoordigers van Karel van Charolais op diens verzoek om een bijdrage in zijn oorlogskosten, verwachtte men de komst van Zeeuwse afgevaardigden (Ende als die steden [van Holland] bijeen gecomen waren ende versament om elc hoir antwoirde te seggen, mits dat men wachtede na den Zeelanderen, ...).
- 842 1467 APRIL 24-MEI 7, BRUGGE
Vgl. Dagvaarten Holland, II, nr. 1127. Volgens de declaratie van de reiskosten van de burgemeester van Leiden waren afgevaardigden van de grote steden van Holland en Zeeland aanwezig. De bijeenkomst was gewijd aan het bespreken van de lopende processen tegen de tollenaars.
- [843 1467 MEI 24-28, ANTWERPEN]
Voor deze bijeenkomst van de steden van Brabant, Vlaanderen en Henegouwen, gewijd aan de munt, waren ook de steden van Holland en Zeeland uitgenodigd. De bijeenkomst werd afgelast. Zie Dagvaarten Holland, II, nr. 1132; Cuvelier, Actes, p. 137-138 en Blockmans, Handelingen 1419-1467, II, p. 1603-1604 nr. 1583.
- 844 1467 JUNI 11-26, BRUGGE
Zie voor deze vergadering van de Staten-Generaal Cuvelier, Actes I, p. 139-145; Wellens, Etats

généraux, p. 425 nr. 5; *Dagvaarten Holland, II*, nr. 1136. Tijdens deze bijeenkomst, gewijd aan de muntproblematiek, overleed hertog Filips. De reisdeclaraties van de afgevaardigden van Mons vermelden de aanwezigheid van Zeeuwse gedeputeerden, zie de editie van Cuvelier.

845 1467 JUNI 23-30, GOES

b Denijs Airntszoon, bode mijns genadichs heren, van gedragen te hebben over al Bewesterscelt een mijns genadichs heren open mandement onder sijne genaden signet ende handteiken ende onder thandteiken van meester Willem Hautain, zijn secretaris, in date van XIX dagen in wedemaent LXVII, bi denwelken mijn voirs. genadige here bevelt allen prelaten, abden, abdissen, baenridtzen, riddersen, knechten, edele luyden ende ondersaten in persone te comen binnen der stede van der Goes bij zinen rentmeesters van Bewest ende Boisterscelt upten XXVII^{en} dach van junio voirs. om mit himluyden te besoenigieren ende te tracteren van den 20.000 clincarden, dairaf hiervoeren mencie gemaect is,¹ te werden gestelt op de gemete in Zeelant, omme die te moigen heffen mitter bede verscinende tsinte Jansdage decollacio [29 augustus] doe naistcomende, gelijk dat volcomeliker bliken mach bi den voirs. mandemente, hier overgelevert. Dairomme hier den voirs. bode gegeven voir zine costen ende arbeit als custumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 45, f. 122v.*

c A maistre Jehan de Grote, conseiller de mondit seigneur, la somme de douze livres seize solz qui deue lui estoit pour ses vaccacions de huit jours entiers, commenchans le XXIIIe dudit mois [juni] et finissans le derrier d'icelui, que par l'ordonnance de mondit seigneur il a vacqué en certayn voyaige par lui fait de la ville de le Goes en Zellande, ou estoient assamblez les prelatz, nobles, bonnes villes et subgeitz du pays de Zellande afin de besoingnier sur le fait de l'assiete et recouvrance de 20.000 clincquars que ceulz dudit pays devoyent a mondit seigneur a cause du tiers de l'ayde a lui accordee par ceulx de Hollande, Zeelande et Friese; pour ce icy pour lesdits huit jours au pris de trente deux solz que mondit seigneur lui a ordonné prendre et avoir de lui par jour, font, et pour ce par sa quittance faicte ledit derrier jour de juing LXVII ladictie somme de 12 lb. 16 s. – *ADN, B 2064, f. 187-187v.*

Denzelve rentmeester [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*], die bij zekere besloten brieven van mijnen genadigen here, gescreven te Ghendt onder zynre genaden handteiken ende onder thantheyken van meester Charles Soillot, zinen secretaris, XVI dagen in meye XIII^C LXVII, mitsgaders oic bij machte van zekeren mandemente mijns voirs. genadichs heren, gegeven tot Brugge onder zijn signet ende handteiken ende onder thantheyken van meester Willem Hautain XIX dagen in junio XIII^C LXVII, tselve mandement oic hiernaen dienende up die bodeloonen, die men beide hier overlevert, bevolen wort terstont te treckene mit Willem Bolle, rentmeester van Boisterscelt, tot in de stede van der Goes omme aldair mitten prelaten, abden, abdissen, baenridtsen, riddersen, knechten ende edelen luyden slants van Zeelant te taxeren, omme te slane ende up die gemeten te stellen alsulke 20.000 clincquarts als denzelven lande van Zeelant aenquam te betalen voir zijn porcie ende derdendeel van den voirs. 60.000 clincquarden, in welke reyse die voirs. rentmeester uut was ende vacceerde, varende, marrende ende keerende vier geheele dagen tot 3 s. grote sdaechs^a, facit 12 s. grote^b. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 45, f. 121. – Druk: Briefwechsel, p. 188 Dep. 507.*

Item den lesten dach in junio betaelt den rentmeester generael [*mr. Jan Brant*] een reyse die hij van mijns heren² wegen gedaen heeft van den Briel ter Goes, roerende der dachvaert die aldair gehouden ende geordineert was te houdene opte tauxatie van 20.000 clincerts die mijnen genadigen here van Chairloys geconsenteert waren te gevene van den lande van Zeelant ter tijt dat mijn genadige here van Bourgongen noch in levenden live was etc. Was uut III dagen; verteert ende vervaren 8 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 5591, f. 71.*

- a 3 s. grote sdaechs verbeterd uit: twee vrancken sdaechs.
- b 12 s. grote verbeterd uit: 21 s. 4 d. gr., dat op rasuur is geschreven. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend: 1) Loquatur opten prijs van den dachgelde; 2) Hier niet meer gelden dan 3 s. gr. sdaechs alsoet binnen slands is ende na inhoudt mijns genadichs heeren ordonnancie alsoveren.
- 1 De Zeeuwse bijdrage in de kosten van de oorlogen van Karel van Charolais, folio 1. Zie ook hierna nr. 850, laatste post.
- 2 Frank van Borsele.

846 1467 JULI 1-2, HAARLEM

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 1*. Voor deze dagvaart, gewijd aan overleg over de in Brugge genomen besluiten betreffende de munt, werden de grote en kleine steden van Holland opgeroepen en Zierikzee, Middelburg, Tholen, Reimerswaal en Goes.

847 1467 JULI 10-15, HAARLEM

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 2*. De verzending van de oproepingsbrieven voor deze dagvaart vermeldt alleen de edelen en steden van Holland als geadresseerden. De reisdeclaratie van de Leidse delegatie vermeldt de aanwezigheid van Zeeuwse afgevaardigden; volgens het overzicht van in Haarlem op 15 juli geschonken wijn waren in elk geval die van Zierikzee, Reimerswaal en Tholen aanwezig, alsmede de vertegenwoordiger van Frank van Borsele, graaf van Oostervant. De dagvaart was gewijd aan de consequenties van het overlijden van hertog Filips: het bewaren van rust in het land, het afvaardigen van een delegatie om rouw te beklagen aan hertog Karel, voorbereiding van de opstelling van een klachtenlijst, in te dienen bij de inhuldiging van Karel, alsmede aan het handhaven van de nieuwe muntordonnantie.

848 1467 JULI 10-AUGUSTUS 17, LEUVEN-BRUSSEL

Zie voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, *Actes I p. 146 e.v.*; *Blockmans, Handelingen 1467-1477 nr. 1*; *Dagvaarten Holland, III, nr. 3*. De bijeenkomst in Leuven, vervolgd in Brussel, begon als een vergadering van de steden van Brabant, Vlaanderen, Henegouwen, Holland en Zeeland over de muntzaken en de muntordonnantie. Daarna, op 30 en 31 juli, vertrokken er nieuwe afgevaardigden uit Holland om het afgesproken rouwbeklag aan hertog Karel te doen. Op deze tweede delegatie hebben de beide volgende posten betrekking.

- b Upten XVI^{en} dach in julio voirs. reysde Jan Willemsz., bode mijns genadichs heeren, mit sekere besloten brieven van mijnen heeren van den Raide in Hollant an den grave van Oestervant, roerende dat dieselve grave alsoe veel doen soude dat die ridderscip uut Zeelant, die tot Hairlem ter dachvairt^t niet en waeren, mede trecken souden bij mijnen genadigen heere mit den andere ridderscippen uut Hollant ende Vrieslant. Dairom die voirn. bode uut was in vaeren, merren ende keeren den tijt van vier geheele dagen, tot 12 groten sdaichs, alst blijkt bij der cedel onder thandteyken van Dirck Poes, secretaris, inhoudende affirmacy ende quitancy, hier overgegeven; him betailt 4 s. groten. – *NA, Rek. Rek. nr. 169, f. 88v.*

Upten XXVII^{en} dach in julio anno voirs. reysde Jan Willemsz., bode mijns voirs. genadichs heeren, mit sekere besloten brieven van mijnen heeren van den Raide van Hollant an den grave van Oestervant, roerende dat dieselve grave den ridderscippen van Zeelant vergaderen soude om bereyt te wesen te trecken mitten ridderscippen van Hollant bij mijnen voirs. genadigen heere, om twelke te doen die voirn. bode uut was vaerende, merrende ende keerende den tijt van drie geheele dagen, tot 12 gr. sdaichs, alst blijkt bij der cedele onder thandteyken van Dirck Poes, secretaris, inhoudende affirmacy ende quitancy, hier overgegeven; him betailt 3 s. groten. – *Ibidem f. 89.*

- 1 Zie voorgaand nr.

849 1467 JULI 21-22, HAARLEM

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 4. Op deze dagvaart van edelen en steden van Holland en Zeeland werd overlegd over de wijze van rouwbeklag aan hertog Karel. Van de Zeeuwse steden waren in elk geval Zierikzee en Middelburg aanwezig. Vgl. ook voorgaand nr.

850 1467 VOOR SEPTEMBER 20, MIDDELBURG

c Item opten dach lest voirs. [28 september] betaelt den rentmeester generael [*mr. Jan Brant*] een reyse die hij van mijns heren¹ wegen gedaen heeft van den Briel tAndwerpen --- [*en vandaar naar Brussel*]. Item ontfinck die vors. rentmeester general int wedercommen tSinte Maertensdijck eenen brief die mijn here him screef, dairinne hij him beval te treckene in Middelburch opte dachvairt die aldair gehouden wort bij den burchgrave ende mannen van Zeelant roerende den scote verschenen tsinte Jansdage decollacio lestleden [29 augustus]. Was uut in de vors. reyse him derder XIIIII dagen; verteert ende vervaeren 37 s. 8 gr. Item gesonden Rychaert van Antwerpen in Borsselen aen den rentmeester van Borsselen Jan de bastairt van Steelant, verteerde 15 gr. Fac. tsamen 38 s. 11 gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 559I, f. 72v.*

e Den voirs. rentmeester van Bewesterscelt [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] alsoe ten tide als die burchgrave zinen steen gemaict zoude hebben van de thien groten van den gemete tsteenscietens ende van de 12 mijten van den gemete, tvrie medegaende, van der lopender bede ende van den vier groten van den gemete, geleit totten eersten paymente van den 20.000 clinckquarden die mijnen genadigen heere upt lant van Zeelant gegonnen ende geconsentert waren tot hulpe van zijne reyse in Vranckerijcke ende in den lande van Ludick, him verscenen tsinte Jansdage decollacio [29 augustus] zeven ende tsestich binnen der tijt van deser rekeninge, groote murmuracie was overal onder die leenmannen, scepenen ende gemeenten, die tmeestedeel maintineren wilden dat bi den overliden van wilen hertoge Philips zaliger gedachten die voirs. bede ende schot van de voirn. thien groten van den gemete tsteenscietens ende van de 12 mijten van de gemete tvrie medegaende, geexpirert was ende dat die gifte van de vier groten van de gemete niet sculdich en was stede te houden noch voirtganck te hebben omme dat tvonnisse van derzelver bede van den voirs. 20.000 clinckarden condicionael was, te wetene dat dairinne gereservert was, alsoe zij zeiden, in alsoe verre als die bede die mijn genadige heere in Hollant begert hadde tot hulpe van zijne voirs. reyse, gegeven ende geconsentert worde ende anders niet, ende dat die bede in Hollant niet geconsentert noch gegeven en was. Dairup die voirs. rentmeester vanwegen mijns voirs. genadichs heren zeide dat zij dairinne ongelijck hadden, want van slants wegen van Zeelant ten tijde als men van der voirs. bede conclusy nemen zoude in Hollant, aldair gedeputert ende gesonden waren Adriaen van Nieuwerve ende Jan de bastairts Florisz. van Borssellen, dewelke Jan in de reyse bleef, zoedat bi den voirn. Adriaen alleen die dachvairt van svoirs. lants wegen geachtvolcht wordt totdat die somme genoemt ende die bede geconsentert was, loopende upt svoirs. landt van Hollant, Zeelant ende Vrieslant tsamen 60.000 clinckarden, dairaf die landen van Hollant ende Vrieslant betalen zouden die tweedelen ende tlandt van Zeelant een derdendeel. Seggende de voirs. rentmeester voirt meer indien himluyden dat niet voeren en stonde, dat zij bij him ontboden Adriaen voirn. ende him vraechden wat hierof gesciet ware. Up welke andtworde van den rentmeester de voirs. mannen, naedat zij dairup te raide geweest ende mit malcandren gesproken hadden, zeiden tot den voirs. rentmeester: 'heere rentmeester, ghij hebt wel gehoirt die murmuracy die hier int lant is van der bede ende wij hebben oic wel gehoirt uwe andtworde, mer wij en zouden up dese tijt geen vonnisse van der voirs. bede dorven geven voirdat mijn genadige heere desen lande hulde ende eedt gedaen heift ende wij him, oft ten ware dat hij ons brieven oft kennisse zonde van zinen nootsaken wairbij hij om dezelve huldinge te doen hier in den lande niet en hadde moigen comen ende oic brieven van nonprejudicie

om den toecomende tijt etc., omme welke kennisse ende brieven te werven, t'vonnisse van derzelve bede up die tijt gecontinuert wort eenen zekere corten tijt. Ende als van de 4 groten van de gemete was oic geseit dat die rentmeester binnen eenen zekeren tijt ende eer die burchgrave zine ghisele t'stene zoucken zoude oic werven zoude een certificacie van twee oft meer van den hoiftsteden van Hollant, bi denwelken het bleke dat die bede van de 60.000 clinckarden upten landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant geconsentert was. Ende want den tijt van den jaere zeer verliep ende mijnen genadigen heere bij zekere zwaricheden int fait van zijne voirs. bede zeer belet was, soe toich die voirs. rentmeester mit alre haeste in persone upten XX^{en} dach van septembri anno LXVII voirs. tot Bruessele omme mijnen voirs. genadigen heere ende mijnen heeren van zinen Grooten Raide ende van der Financy hiervan te adverteren ende provisie te werven, ende vercreech zekere besloten brieven van nootsakelike onsculden gaende an de voirs. mannen, dairmede die voirs. bede bi den mannen gewijst wort. In welke reyse de voirs. rentmeester uut was varende, marrende ende keerende achte dagen, gelijk hij dat affirmert bij zijnre consciencie warachtich tzijne, dairomme hier de voirs. VIII dagen, maken tot 3 s. 6 d. gr.^a sdaechs tsamen 28 s. gr.^b – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 45, f. 119-120*².

Item ende alsoe den tijt van den jaere zeere verlopen ende den dach dat die voirs. certificacie van den steden van Hollant den leenmannen van Zeelant gethoent moiste wesen nakende was, soe zandt die voirs. rentmeester [*Hendrik Jansz. van Wissenkerke*] dairomme Achilles Ridder, zijnen clerck, uuyt Middelburch tot in de Beverwijck in Hollant an den heren van den Raide, die up die tijt dair gevlucht lagen voir die sterfte³, omme an den voirs. steden te scriven ende te begeren die voirs. certijfficacie. Mer alsoe die zake te lang viel ende de voirs. Achilles qualic van huys mochte, zoe begeerde hij an de voirs. raide die voirs. certificacie te willen doen werven ende dairtoe te ordineren diet himluyden liefde. Ende de voirs. Achilles track wederomme tot Middelburch, in welke reyse hij uut was varende, marrende ende keerende VIII dagen, tot 20 d. gr.^c sdaechs nae uutwijzen der taxacy der heren van den Raide in Hollant verclaert in heure certijfficacie hier overgegeven, fac. 13 s. 4 d. gr.^c

Die voirs. raide, omme diezelve certificacie te gecrigen, zonden dairomme meester Jan Boullin, secretaris, an die van den gerechte van der stede van Delf, dewelke naedat zij versaemt geweest ende onderlinghe mitter vroetscap dairvan gesproken hadden, denzelve meester Jan ter andtworde gaven dat zij in die saken niet doen en wouden buten den andren steden, ende was deselve meester Jan dairomme uuyt vijf dagen. Die voirs. raide, gehort die andtworde van den voirs. van Delf, zonden terstont den voirn. meester Jan aen die van den gerechte van Leyden omme mit himluyden dairvan te spreken, diewelke him van geliken versaemden ende mit malcandren spraken ende int eynde den voirn. meester Jan andtworden in substancie gelijk die voirs. van Delf, in welke reyse dezelve meester Jan uuyt was IIII dagen. Item nairdat die voirs. raiden den scout van Leyden bij him ontboden ende him van der voirs. sake mondelinge gesproken hadden, die himluyden weder ter andtworde gaf dat hij gairn trecken zoude tot Leyden an die van den gerechte ende mit himluyden tbeste doen, alsoe hij dede. Ende die voirs. raiden zonden mit hem den voirn. meester Jan omme die antworde tontfangen, die dairomme uuyt was vijf dagen. Item ende alsoe die voirs. van Leyden doe ter andtworde gaven dat zij niet vorder certijffieren en wouden dan van hoir deel dat zij geconsentert hadden, ende die certijfficacie niet gedient noch genouch geweest en zoude hebben omme die voirs. mannen dairup te wisen, soe zonden noch de voirs. raide meester Jan voirn. tot Delf, dair up die tijt waren meesters Jan van Hallewin ende Anthonis Michiels, omme bij middel van himluyden zoe veel te doen an de voirs. van Delf, dat zij mit eenigen van den andren steden die voirs. certijfficacie in behoirliker vormen geven ende consenteren wilden. In welke reyse de voirs. meester Jan uuyt was II dagen. Beloipt tsamen die vacacy van denzelve meester Jan in deser saken XVI geheele dagen, maken tot 2 s. 8 gr. sdaechs 2 lb. 2 s. 8 d. groten.

Item alsoe die voirs. schout van den Delf up die tijt tot Egmonde lach, soe zonden die voirs. raiden an him Steven Claisz., die bode, omme in de Beverwijck te comen, die dairomme uuyt was eenen dach. Ende die voirs. scout gecomen wesende bi den voirs. raide, soe was overdragen dat men aldair ontbieden zoude die van den gerechte van Leyden, ende wort omme himluyden gesonden die voirn. Stevin, die dairomme uuyt was IIII dagen. Maict tsamen die vacacy van denzelven Stevin vijf dagen, tot 12 groten sdaechs, facit 5 scellingen groten.

Item alsoe doe overdragen was dat die voirn. raide ontbieden zouden die gedeputeerde van den vijf hoiftsteden, soe was dairomme gesonden mit besloten brieven Harper Hugenz., gaende an den voirs. vijf steden, omme welke brieven te dragen ende oic omme naederhandt die voirs. certijfficacie die doe geconsenteert was te doen bezegelen ende dan voirt in Middelburch te bringen, die voirs. Harper in als gevacert heift XX dagen tot 12 groten sdaechs, maict tsamen 20 s. groten.

Item alsoe die voirs. raiden nair tvertrecken van den voirn. Achilles binnen lange tijt den voirn. rentmeester niet en lieten weten of men die voirs. certijfficacie hebben zoude dan niet ende denzelven rentmeester van zonderlinge node was, alsoe die tijt van der continuacy van den voirs. vonnisse zeere naicte, besceyt te weten omme him dairnae te moegen rechten, soe zandt hij an den voirs. raide in Beverwijck eenen zinen dienre, geheeten Willem van Houstrate, die dairomme uuyt was varende, marrende ende keerende VI dagen, tot 12 groten sdaichs, facit 6 scellingen groten, gelijk al dit volcomeliker bliken mach bij een certijfficacie van den voirs. Raide van Hollant begripende quitancy die men hier overlevert. Belopen alle voirs. vacacien tesamen ter somme van 4 lb. 7 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 45, f. 120-120v.*

Item opten XXIII^{en} dach in septembri reysden Jan van Zonnevelt ende Adriaen van Poelgeest in die Beverwijck uut scrijven van den heere[n] van den Rade, die begeerden an der stede van Leyden alsoe als mijn genadige heere stoet ende letsel viel in den lande van Zeelant in der bede als grave van Charlois hem geconsentiert ende die rentmeester aldair gheen betalinge gecrigen en conde, dat die stede van Leyden certificieren soude hoe die bede hier in Hollant geconsentiert ende gegeven was om den rentmeester tot mijns genadichs heeren behoef daerin te vorderen dat hij tot betalinge comen mochte. Daerop die burgermeesteren antwoerden dat zij daerin allien niet consentieren en mochten ende wouden dat gaerne hoir medegesellen te kennen geven ende des daerin geschien soude, soud men den rentmeester ontbieden bij enen zijnen dienre die hij soude mede senden. Ende waeren uut IIII dagen; van cost, wagenhuyer, belensier mits anval van gasten tsamen 9 lb. 5 s. 4 d. – *RAL Leiden, SA I nr. 538, f. 65v.*

Item opten XIX^{en} dach in octobri reysde Adriaen van Poelgeest, Willem van Busschuysen, burgermeesteren, Voppe Jansz., Jan van den Woude, Gerijt van Zonnevelt, scepene, meester Aernt ende Gerijt Lam mit IIII knechten in die Beverwijck, soe als die heren van den Rade in Hollant gescreven hadden an der stede II burgermeesteren ende III off IIII scepene bij hemluyden te comen om zekere saken die men hemluyden opdoen soude vanwege ons genadichs heeren van Bourgoengen, dair dat upgedaen worde bij monde van meester Jan Bouwelijn soe hij hadde zekere brieve van gelove van mijnen genadigen heere als dat mijn genadige heere voirs. hadde stoot ende letsel in Zeelant in den ontfanghe van der bede die zijne genaden dair gegeven ende geconsentiert was, dat die stede van Leyden certificieren woude onder horen zegele hoe dat bij den steden van Hollant ende van Vrieslant die bede geconsentiert was van den 40.000 scilden eens wechdragens gelijc dat openbairlic geschiet ende gheconsentiert was, opdat mijn genadige heere dairbij gevordert worde ende dat hij der voirs. stede dairin te loven ende te dancken hadde. Dairup die voirs. gedeputeerde op antwoerden dat zij dairoff geen laste mede en hadden. Ende namen hoir beraet dairup ende gaven den heeren voirs. duechtelic te kennen dat hemluyden des zeer vervreemde dat men der stede van Leyden dat allien te voren leyde te certificieren dat die steden van

Hairlem ende van Delff boven Leyden hoofsteden zijn ende dat oic Hairlem naerder wair om dairoff certificacie te begeren dan die stede van Leyden, ende gemerct oic tconsent van der gelofte van der bede dat die stede van Leyden noch gheen van den anderen steden vorder overgegeven noch geconsentiert en hadden dan elc allien voir hemselven ende voir nyement anders, begherende dairomme an die voirs. heeren der stede Leyden des te verdragen – – –. – *Ibidem* f. 66v.

Op 23 oktober overlegde de Leidse vroedschap nogmaals over de certificatie en op 12 november was er in Den Haag overleg van de Hollandse steden, zie Dagvaarten Holland, III, nr. 14.

Gedeelte van de aanhef van de rekening van Hendrik Jansz. van Wissenkerke, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, over 9 mei 1467-9 mei 1468:

– – – Ende is voirt te weten dat mijnen voirs. genadigen heere tegenwoirdich bij denselven edelen, leenmannen ende goeden steden van Zelant naderhant gegeven ende geconsenteert is geweest noch een andere nyeuwe bede van twintichduysent clinckarden, tstück 30 gr. Vlaems, voir eens om dairaf betailt te werden binnen twee jairen ende dat tot hulpe van den costen bij zijre genaden gehadt in der wapeninge bij hem beleyt in den jaere XIII^CLXV in Vranckerijcke ende tot Mont le Hery, om die betalinge van welken 20.000 clinckarden up tgemeen landt van Zelant bij vonnisse van mannen ommegelegten ende geset zijn geweest noch zeven ende eenen halven groten van elken gemete tsteen schietende, den amboichtsheeren hair vry dairaf behoudende, verschinende te weten die vier groten upt gemet tsint Jansdage decollacio [29 augustus] XIII^CLXVII ende dandere drie ende eenen halven groten upt gemet tsint Jansdage decollacio XIII^CLXVIII – – –. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 45, f. 1.*

1467 september 26, Brussel. – Hertog Karel van Bourgondië vaardigt een ordonnantie op de burggraaf en leenmannen van Zeeland uit.

[*Opschrift:*] Nyeuwe ordonnancie van den burchgrave ende leenmannen van Zeelant. Charles, par la grace de Dieu duc de Bourgoingne, de Lothrie, de Brabant, de Lembourg et de Luxembourg, conte de Flandres, dArtois, de Bourgoingne palatin, de Haynnau, de Hollande, de Zeelande et de Namur, marquis du Saint Empire, seigneur de Frise, de Salins et de Malines, a tous ceulx qui ces presentes lettres verront, salut.

Comme nous, ayons esté adverty que du temps que feu nostre treschier seigneur et pere, que Dieu absoille, parvint premiers a la seigneurie de Hollande et Zeelande, ses rentmaistres de Bewest et de Beosterschelt estans pour lors souloient prendre chacun an a sa charge en la despens de leurs comptes pour les despens faiz par le bourgrave, hommes de fief, notaire, escoutete, advocat et autres pour faire les berijts et autres solemnitez servans a l'execucion des deniers des schot et aydes lors a luy accordez par ceulx de nostredit pays de Zeelande la somme de cent et soixante livres de groz, monnoye de nostre pays de Flandres, et plus, laquelle somme pour ce quelle estoit trop excessive fut depuis par feu nostredit seigneur et pere reduite et moderee pour tous gaiges et despens procedans a cause desdits berijts et autres solemnitez environ a la somme de quatrevingt neuf livres de groz et monnoye icelle somme, l'execucion desdits deniers de layde a depuis et jusques a ores esté faicte mais non pas en telle fourme et maniere ne a si grant cure et diligence que lon a fois besoing estoit et tout par faulte de bonne ordonnance sur la distribucion de ladicte somme moderee combien chascun desdits bourgrave, hommes de fief et autres dessusnommez devoient avoir part et porcion chascun pour ses gaiges et despens. Pourquoi, plusieurs restes, nous sont encores deues a cause desdits aydes par les seigneurs vis contres illecq meismement depuis lan mil quatreens soixante deux en ca que layde presentement y courant nous fut accordé pour et ou nom de nostredit feu seigneur et pere, montans icelles restes a grandes sommes de deniers que ne pourrions bonnement recouvrer ne aussi faire venir ens nostredit ayde illecq escheu a la sinte Jehan decollace derrierement passé et qui aussi eschera cy apres, si non

de pourveoir de bonne ordonnance sur la conduite desdits bourgrave, escoutete, notaire, advocat et hommes de fief dessusdits et comment les deniers que pour ce se payeront de par nous seront distribuez entre eulx,

Savoir faisons que nous, voulans pourveoir a ce que dit est et sur ce eu ladvis de noz amez et feaulx les gens de nostre Grant Conseil et de noz Finances estans lez nous et consequamment des gens de noz Comptes en ceste nostre ville de Bruxelles, avons ordonné et ordonnons par ces presentes que doresnavant tant quil nous plaira pour faire les solemnitez dudit berijt ensemble de ce qui en deppend pour lexecucion des deniers de nostredit schot et ayde, present et avenir, ensemble des arrirages a ceste cause a nous deuz, il y ait avec nosdiz bourgrave, escoutete, notaire et advocat neuf hommes de fief a nostre charge, assavoir cinq pour nous servir ou fait dudit berijt oudit Bewesterschelt et quatre en Beoesterschelt telz que noz rentmaistres illec chascun en son regardt les choisiront et prendront pour aydier a faire et acomplir lesdits berijts et solemnitz y acostumez chascun es mectes de son office. Lesquelz bourgrave, escoutete, notaire et advocat et lesdits neuf hommes de fief telz que lesdiz noz receveurs et chascun deulx a ce choisiront et esliront a chascune fois que bon leur semblera, seront tenuz dentendre et vaquer bien et diligemment a faire iceulx berijts et solemnitez aux termes et ainsi quil est acostumé dancienneté toutes et quantefois que par nosdits rentmaistres chascun es mectes de son offices ilz en seront requis sans quelque dissimulacion ou delay, sur paine, assavoir nosdit bourgrave et les autres nosdiz officiers de privacion de leurs offices et nosdiz neuf hommes de fiefz qui seront pour ce esleuz par nosdiz rentmaistres de fourfaire envers nous leur fiefz quilz tiennent de nous.

Et afin que iceulx noz bourgrave, officiers et hommes de fiefz soyent tant plus enclin deulx diligemment employer ou fait dudit berijt a quoy faire l'en est acostumé mectre et vaquer, assavoir oudit Bewesterschelt par le terme de seze jours et oudit Beoisterschelt douze jours, qui font ensemble vint et huit jours entiers, nous avons ordonné et tauxé, ordonnons et tauxons par ces presentes, assavoir a nostredit bourgrave de Zeelande pour les despens et travaux de lui et de ses gens et serviteurs six francs au prijs de trente deux groz, monnoye de nostre pays de Flandres, par jour, montant pour lesdiz vint et huit jours cent soixante et huit francs qui valent audit prijs vint et deulx livres huit solz de groz. Et pardessus ce pour ses gaiges et robe encoires seze livres de groz par an.

A nosdiz escoutete, notaire et advocat aussi pour leur despens et travaux et pardessus et sans diminucion de leurs gaiges et robes ordinaires quilz sont acostumez prendre a nostre charge pour an par vertu de leur commission, a chascun deulx tros solz quatre deniers gros par jour. Et moyennant ce seront tenuz deulx pourveoir de chevaulx et chariotz pour aydier a faire lesdiz berijts et solempnitez a leur charge et despens, montant pour lesdiz vint et huit jours entiers quatorze livres de groz.

A nostredit rentmaistres de Bewest et de Beoisterschelt pour estre presens a solliciter et pour servir lexecucion et berijt de nostre avandit schot et ayde et aler demander a ceulx qui le doivent, dont audit nostre rentmaistre de Bewesterschelt conviendra vaquer par le terme de size jours et a nostredit rentmaistre de Beoisterschelt douze jours ainsi que dit est dessus, a chascun diceulx noz rentmaistres quatre solz de groz monnoye dicte pour jour, montant pour eulx deux pour lesdiz vint huit jours cent douze solz de groz.

A nosdiz neuf hommes de fief qui par nosdiz rentmaistres seront a ce esleuz et presens, a chascun deulx trois solz six deniers de gros pour jour, montant assavoir pour lesdiz cinq hommes de fief oudit Bewesterschelt pour lesdiz seze jours quatorze livres de groz. Et pour lesdiz quatre hommes de fief oudit Beoisterschelt pour lesdiz douze jours huit livres huit solz de groz. Et avec ce chascun desdiz neuf hommes de fief pour une robe seze solz de groz, qui font sept livres quatre solz de gros.

Montant ensemble lesdiz parties a la somme de quatre vins sept livres douze solz de groz de Flandres par an. Et ce pour et au lieu de tous despens, vacacions, tauxacions et gaiges que parcidevant et jusques a ores l'en a acostume payer pour et a cause du berijt et autres

solemnitez servans a lexecucion desdiz deniers de layde par tout es metces dudiz Bewest et Beoisterschelt.

Si donnons en mandement a nosdiz bourgrave, rentmaistres de Bewester et Beoisterschelt, escoutete, notaire, advocat et hommes de fief et a chascun deulx si comme a luy appartiendra, que ceste nostredit ordonnance et tout le contenu en icelle, ilz gardent et entretiennent sans enfreindre ne aler au contraire en aucune maniere. Mandons aussi a iceulx noz rentmaistres, chascun en tout quil luy touche, que lesdiz gaiges, robes, vacacions et journees au pris ainsi et par la maniere que cy dessus est declairé, ilz payent, baillent et delivrent aux dessusdiz aux termes acoustumez. Et par rapportant pour la premiere fois copie auctentique de ceste nostre ordonnance collacionnee et signee de lun de noz secretaires ou en la Chambre de noz Comptes en ceste nostre ville Brouxelles, en laquelle Chambre voulons loriginal dicelle ordonnance estre enregistre, et quittance par chascun an des dessusnommez chascun de sa part et porcion. Voulons iceulx gaiges, vacacions et journez telz que declairé est cy dessus, estre allouez par chascun an en la despence des comptes de noz avantdiz rentmaistres de Bewester et de Beoisterschelt oudit Zeelande, presens et advenir, qui paye les auront par porcion ainsi quil est acoustumé de faire par noz amez et feaulx les gens de nosdiz Comptes a Brouxelles, ausquelx mandons que ainsi le facent sans aucun contredit ou difficulté. Car ainsi nous plaist il et le voulons estre fait, non obstant quelxconques ordonnances, mandemens ou commissions factes ou impetrees ou a faire et impetret a ce contraires. En tesmoing de ce nous avons fait mettre nostre seel a ces presentes.

Donné en nostedite ville de Brouxelles le XXVIe jour de septembre lan de grace M quatreceus soixante et sept.

Ainsi signé: Par monseigneur le duc. J. Gros.

[*In de marge:*] Die originale brieven der voirs. ordonnancie sijn gelegen ende besceidt in de lade roerende van sulken ende andren gelijken ordonnancien geteykent mitter G.

– *Afschr. (ca. 1480): NA, Grafelijkheidsrekenkamer Registers nr. 3 (Groen register), f. 76v-77v.*

a 3 s. 6 d. gr. *veranderd uit*: twee vrancken.

b 28 s. gr. *veranderd uit*: 2 lb. 2 s. 8 d. gr. *In de marge opmerkingen van de Rekenkamer over de hoogte van het daggeld.*

c van 20 d. gr. *tot en met* 13 s. 4 d. gr. *met andere hand tussengeschreven i.p.v.* 2 s. groten sdaechs, facit 16 scellingen groten.

1 Frank van Borsele.

2 Over deze zaak ook posten in de rubriek Bodelonen.

3 De pest.

851 TUSSEN 1467 EN 1474 MAART 151, VEERE

b *Adressen en tekst van de beschrijvingsbrief van Hendrik van Borsele, graaf van Grandpré en heer van Veere:*

Op disendage avont naestcommende hier te wesen in de herberge. Te Wissekerke: Anthonis van den Vliete, Gillis Hoboczone, Boudin Hugezone ende Cornelis Henricxzon. In Campen: Panraes Cornelisz., Gerart Vranckenzone ende Gerart Corneliszzone. In Hemelisse: Cornelis ende Jacop Bertelmeeux Panraeszone kinderen, Gillis Claiszone, Symoen Tolle ende Henric Lauwerszone, scout aldair. In de Weele: Symoen Hugezone ende jonghe Huge. In Dijxhoucke: Jacop Floriszone. In de Welle: Moudin Adriaenszone, Danckart Moudinszon, Jan Moudinszone, Phelips Moudinszon, Pieter Janszone, Jacop Janszone, Heynric Willemszone, Thomaes Jan Doudinsz. ende Thone Bettezone. In Wolfaertsdijck: Reymer Willemszone, Adriaen Willemszone, Cornelis Willemszone, mit hueren anderen broederen, alle ambochtsheeren van den lande van Zeelant.

Ghij ambochtsheeren, mijn lieve geminde vrienden bovengenoomt. Ic late u weten hoe

dat eenege ambochtsheeren, mijn goede vrienden, ende enege smale steden van den lande van Wa[l]cheeren my beteykent ende te kennen gegeven hebben als dat zij hier ter Vere bij my ende bij minen zone den grave van Bochain wesen sullen in zekeren getale disendage avont naestcommende in de herberge, omme tsanderdaeghs wonsdach raet ende advis te hebben up zekere pointen ons allen als ambochtsheeren ende den vors. lande ende ingeseten grootelicx angaende, als ghij wel vernemen zult. Ende dairom my gebede bij desen bode u te willen scriven ten hende dat ghij dair ooc wesen wildet. Wairom, genegen tot huerlieder bede, ic denzelven bode bij u zende, u vriendelic biddende ende elcken van u zonderlinge dat ghij hier ten vors. dage, tsavons in de herberghe, bij ons ende den anderen bovengenoomt wesen wilt omme up al raet te hebben ende tbeste te helpen raden in derzelver zaken. Ende hierin en wilt zijn in geenen gebreke. Ende in getugenissen dat u blijcken moge dat tguent dat vors. is waer zij, so hebbic mijn handteyken hieronder gestelt huden desen zondach mitgaders mijn signet.

Onderschrift: De grave van Grantpré, heere van der Vere ende van Zandenburch etc., Henryc

– *Origineel:* ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 388 (met opgedrukt signet en eigenhandige handtekening)*. – *Druk:* Dekker, Baetens en Maarschalkerweerd-Dechamps, *Album p. 116-117 nr. 99, ad ca. 1460 (met afb.)*.

¹ Hendrik van Borsele werd in 1467 graaf van Grandpré en overleed op 15 maart 1474; zie Dek, *Genealogie Borselen* p. 20.

[852] 1468 JANUARI 28, BRUSSEL]

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 17. Voor het bijwonen van deze dagvaart over de munt (hertog Karel wilde de Munten verpachten) werden de principale steden van Holland en Zeeland opgeroepen. Uit Zeeland waren dat Zierikzee en Middelburg. Er is niet gebleken dat deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden.

853 1468 JANUARI 29-31, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 18. Op deze dagvaart waren volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie de edelen en gemene steden van Holland en Zeeland aanwezig. Daar veel edelen niet kwamen opdagen, werd de bijeenkomst verdaagd. Hij was gewijd aan de inhuldiging van hertog Karel.

854 1468 FEBRUARI 16-19, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 19. Op deze dagvaart waren volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie de edelen en gemene steden van Holland en Zeeland aanwezig. Het onderwerp was de inhuldiging van hertog Karel.

855 1468 VOOR MAART 14, GOES

c Item den XVII^{en} dach in mairte betaelt den rentemeester general [*mr. Jan Brant*] van twee reysen die hij van mijns heren¹ wegghen gedaen heeft: deerste reyse van den Briel ter Goes roerende der dachvairt die aldair gehouden was bij den ridderscippen, edelen ende steden van Zeelant omme hoir privilegien, wetten, handvesten ende rechten geconfirmiert te hebbene, ende anders; was uut in de vors. reyse him derder V dagen. Ende want die dachvairt gecontinueert wort in den Haghe omme aldair van derselver saicke te sprekene mitten ridderscippen ende steden van Hollant, dair die vors. rentemeester inne vacerde him derder IIII daghen, sijn tsamen IX dagen. Binnen welken hij verteert ende vervaeren

heeft mit sciphuere, wagenhuere, belechier ende anders 23 s. gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5592, f. 69v.*

I Frank van Borsele.

856 1468 MAART 14-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 21. Op deze dagvaart waren volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie de gemene edelen en steden van Holland en Zeeland aanwezig. Onderwerp van bespreking was de inhuldiging van hertog Karel.

c *Zie voor de aanwezigheid van de vertegenwoordiger van Frank van Borsele voorgaand nr.*

857 1468 TUSSEN MAART 27 EN APRIL 2, GOES

c De VI^{ste} maendt uutgegeven bij Dieric Janss. Deerste weke [27 maart-2 april]. Eerst Dieric Janss. gereist ter Goes ter dachvaert van mijns heren wege; was uute vier dagen, verteert 6 s. gr. – *ZA, Stadsarchief Veere, Stadsrekening 1467-1468, f. 9.*

858 1468 APRIL 22-28, MIDDELBURG

b Audit Haquinet le Chien dit Wazenare la somme de cinquante solz dudit pris de deux grands le solz pour la veille de Pasques LXVIII [15 april] et des lieux [Brugge] et commandement que dessus hastivement et a toute diligence jour et nuyt porter certaines lettres de placquart et closes de mondit seigneur adreschans a Guillaume Bolle, son rentmaistre de Beoisterschelde en Zellande resident a Ziericxee, par lesquelles il luy manda de adiournez et mettes de son office les nobles dudit pays affin qu'ilz fussent devers mondit seigneur le XXIIe jour dudit mois d'avril ensuivant en la ville de Middelbourg oudit Zellande; y compris batelaige et son retour pour ce par sa quitance cy rendue ladite somme de 50 s.

A Gillequin Spillart, aussi chevaucheur de ladite escuirie, la somme de trente six solz dudit pris pour des lieu et commandement que dessus ladite veille des Pasques LXVIII porter lettres closes et en placquart de mondit seigneur adreschans a Henry Janssone, receveur de Bewesterschelde en Zellande, par lesquelles icellui seigneur luy manda semblant faire adiourner es mettes de son office tous les nobles dudit pays affin qu'ilz fussent devers luy audit Middelbourg ledit XXIIe d'avril; y compris bacelaige avec son retour pour cy icy le somme 36 s. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 1923, f. 62v-63.*

Denzelven bode [*Denijs Arendsz.*] van gedragen te hebben over al Bewesterscelt eenen mijns genadichs heren plackaet, gegeven te Brugge upten heiligen Paeschavont LXVIII, mitgaders eenen svoirs. rentmeesters plackaet dairup dienende, mency makende, alsoe mijn voirs. genadige here overdragen was vridage oft zaterdage doe naistcomende [22/23 april] te wesen in persone binnen zijnre stede van Middelburch omme zonderlinge nootsaken mit zinen ridderscapen ende steden van Zeelant voirs. te sluytene, denzelven ridderscapen ende gedeputerde van den steden bevelende ten zelven daghe bij hem in Middelburch te comene zonder enich gebreck dairinne te laten gescien, gelijk bi den voirs. tween plackaten bliken mach, die men hier overlevert. Him gegeven als costumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 45, f. 124.*

c Item den XXVIII^{en} dach in aprille betaelt den rentemeester general Jan Brant een reyse die hij van mijns heren' weghe gedaen heeft van den Briel in Middelburch, roerende dat mijn genadige heere zijn plackerts over al Zeelant uutgesonden hadde dat hij wesen soude in Middelburch omme in Zeelant gehult te wesene, so es de rentemeester general vors. getoghen bij bevele van mijnen here opten XXII^{en} dach in aprille uutten Briel in Walcheren him vierder ende was uut opter vors. reyse VII dagen eer hij weder ten Briele

quam. Daerenbinnen verteert, verreyt ende vervaeren mit sciphueren, wagenhueren, belechieren ende anders 21 s. 1 gr. – *NA, Rek. Rek. nr. 5592, f. 70v.*

I Frank van Borsele.

859 1468 VOOR JUNI 19, DENEMARKEN-DANZIG

c De IX^{ste} maendt uitgegeven bij Willem Hallinxz. Deerste weke [19-25 juni]. – – – Item gegeven Willem Janss. Poel ter Goes van dat hij van slands wege geweest hadde in Denemercken, te Danzic ende anders, voor zijn costen 38 s. gr. – *ZA, Stadsarchief Veere, Stadsrekening 1467-1468, f. 13v.*

860 1468 JULI 25-28, GOES

b Denselven bode [*Denijs Arendsz.*] van gedragen te hebben over al Bewesterscelt een mijns genadichs heren plackaet, gegeven tot Brugge XVII dage in julio anno LXVIII, bij denwelken dieselve mijn genadige heere beveelt allen prelaten, baenridsen, riddersen ende knechten binnen Bewesterscelt geseten upten XXV^{en} dach van derselver maendt tzijne in de stede van der Goes om aldair mitten commissarissen dairtoe geordineert om te slaen up die gemeten die reste van den 20.000 clinckerts die mijnen genadigen heere noch gebrack boven die vier groten van den gemete die int jair LXVII dairvan ommegeslagen ende ontfangen waeren, gelijk dat blijcken mach bij denselven plackaet hier overgelevert mitgaders quitancie van den voirs. bode. Him gegeven als coustumelic is 14 s. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 46, f. 129v.*

c – – – Item ter anderer reyse tooch' de rentemeester general vors. [*Jacob uut Borsselen*] uutten Briel opten XXV^{en} dach van julio op een dachvaert die gehouden wort ten scrivene van mijnen genadige heere van Bourgongen ter Goes op tstück van den 4 gr. van den gemete, die mijnen genadigen here voirs. gegonnen waeren te helpen sijnder eerster reyse in Vranckrike etc., ende quam weder ten Briele opten XXVIII^{en} dach van der maent voirs., maict een termijn van IIII daghen dat hij uut was. Daeren binnen verteert ende vervaeren him derder mit sciphueren, wagenhueren, belechieren ende anders 12 s. 2 gr. – – –. – *NA, Rek. Rek. nr. 5592, f. 58-58v.*

I Namens Frank van Borsele.

861 1468 SEPTEMBER 16- , MIDDELBURG

b – – – Dander reyse es hij [*Pieter van Beerthem, bode van Frank van Borsele*] getoghen uutten Briel tot Scoten buten Hairlem aen den here van der Veere mit brieven roerende dat de burchgrave mitten mannen in Middelborch recht sitten soude. Was uut III dagen, verteert ende vervaeren 3 s. gr. – – –. – *NA, Rek. Rek. nr. 5592, f. 63¹.*

c – – – Item ter zester reyse es de voirscreven rentemeester general [*Jacob uut Borsselen*] getogen bij bevele van mijnen here² opten XVI^{en} dach van septembri uutten Briel in Middelburch opt stuck van den scote, want de burchgrave sijn placquarden hadde doen uutlopen dat hij sijnen steen maken soude. Item tooch de rentemeester vors. van Middelburgh des saterdages dairan [24 september³] tot Ziericxee omme mitten rentemeester Beoesterscelt, Willem Bolle, te spreken. Ende quaem des anderen dages dairnae wederomme. Fac. dat hij uut was VIII daghen ende liet eenen knecht in Middelburch omme de nocturnen van den burchgrave te verwachtene ende omme copie te hebbene van der sentencie die de mannen in Middelburch geven soudent opt scot. – – –. – *NA, Rek. Rek. nr. 5592, f. 58v.*

- 1 De betaling van deze reis vond plaats op 5 december. De reis volgt op een waarvan de bode op 7 september terugkeerde. Bovendien werd de heer van Veere op 11 september in Amsterdam gezocht en daarna in Bergen (Noord-Holland). Daarna was hij op 16-19 september aanwezig op de dagvaart in Den Haag (zie *Dagvaarten Holland*, III, nr. 44).
- 2 Frank van Borsele.
- 3 De eerste zaterdag na 16 september valt in 1468 op 17 september. Hier zal misschien 24 september zijn bedoeld.

862 1468 SEPTEMBER 16-19, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland*, III, nr. 44. Naast de heer van Veere werden voor deze dagvaart opgeroepen Bouwershaven, Westenschouwen, Veere, Westkapelle, Vlissingen, Middelburg, Reimerswaal, Goes, Kortgene, Zierikzee, Brielle, Goedereede, Vlaardingen en de kustdorpen van Holland. Het onderwerp was de beveiliging van de zee tegen de Fransen en Spanjaarden.

- c De XII^{ste} maendt uitgegeven bij Dieric Janssone. – – – De derde weke [25 september-1 oktober]. – – – Item gegeven Willem Hallinxz. van dat hij in den Haghe was ter dachvaert annopende den vredscepen etc., 6 s. gr. – ZA, *Stadsarchief Veere, Stadsrekening 1467-1468*, f. 17.

Item vergouden van costen ende teringen doe Florijs Willemszoen in de Hage was om te hoeren wat men dair opdoen soude van den vreetscepe, 8 s. groten. – ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 309 (burgemeestersrekening Brouwershaven 1468)*, ongefolieerd.

Item gescenct de stede van Vlissinge ende van Westcappelen als zij uut den Hage quamen van den dachvaert die daer gehouden was op tstic van den scade die de Fransoisen ende Spaengaerden opter zee gedaen hadden, tsamen te wijne 2 s. 4 d. gr. – GA *Brielle, Stadsrekening 1467-1468*, f. 15v.

- e 27 januari 1470, zonder plaats. – Lodewijk van Gruuthuse, stadhouder van Holland en Zeeland, zendt aan zijn schoonvader Hendrik van Borsele, heer van Veere, kopieën van de stukken die hij in Den Haag heeft kunnen vinden over de vroegere conflicten (in de jaren 1440-1441) tussen de Spanjaarden en de Hollanders en de Zeeuwen. Tevens deelt hij hem mee wat hij te weten is gekomen over de hoogte van de schadevergoeding en de wijze waarop die tot stand is gekomen.

[Adres:] Edelen ende vromen den grave van Grantpré, heere van der Vere, van Zandenborch etc., mijnen lieven geminden heere ende vader.

Edele ende vrome lieve geminde heere ende vader. Achtervolgende uwen scrijven ic sende u mit Heyne uwen bode copien van allen brieven ende bethonen die ic alhier hebbe konnen gevonden angaende dien van Spaengen up een zijde ende die van Hollant, Zeelant ende Vrieslant up dander zijde, up dat gij dat inhouden van dien weten moicht. Oick hebben my enige uut der Camere van desen Hove geseyt hoe dat him wel kenliken is als dat bij wijlen mijnen genadigen heere hertoge Phillips van Bourgongen, saliger gedachten, ende sijnen Groiten Rade die ondersaten van Hollant, Zeelant ende Vrieslant gecondampneert wairen den Spaengaerden van hoiren scepen ende goeden him bij die van desen lande genomen, restitucie te doen, ende dat die restitucie bedragende was ter somme toe van omtrent 80.000 ridders. Mer die van desen lande, die sustinerende wairen dat die voirs. nemijngen up den Spangaerden, hoiren vyanden, mit rechte gedaen wairen ende dat dairom dese voirs. condampnacie tiegens rechte up himlyuden gegaen was, wairen van meynijnge dairaf te appelleren voir den keyser van Romen. Niet min, na veel raidts ende advijs dair up gehadt, die heere van Lallaing, doe alhier gouverneur, ende enige van desen lande mit him reysden bij mijnen genadigen heere ende vervolgden die doe van deser landen wegen an mijnen genadigen heere soe veer, dat mits die van desen lande voir die voirs. condampnacie den Spaengaerden betalende vijftich duysent clinckairts, die ondersaten van desen lande voir

den eyssche van den Spaengairden ende condampnacion voirs. vry ontslagen wesen ende tot ewigen dagen blijven soudén na inhoud der brieven doe dairvan gegeven. Welke somme van vijftich duysent clinckairts voirs. achtervolgende dien contract ock betaelt sijn geweest, sonder dat men alhier yet bevinden kan dat tusschen dien van Spaengen ende dien van desen lande van enige zoene, bestande of anders yet anders getraceert off gedaen geweest is. Ende niet anders en weet ic u tesar tijt hiervan te senden off over te scrijven. Ende of u yet anders gelieft, in mijnen vermogen wesende, dair sal ic al toe bereyt sijn. Dat kenne onse Heere God, die u edele ende vrome lieve geminde heere ende vader lange behoeden wil.

Gescreven upten XXVII^{en} dach in januario anno LXIX na den loipe sHoifs van Hollant.

Lodewijc heere van den Gruythuyse, prince
van Steenhuysen, stedehouder generael van
Hollant, Zelant ende Vrieslant, al uwe
Loys al hue zone etc.^a

– Orig.: ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 375*.

a *De laatste regel eigenhandig (hue = uwe).*

863 1469 JULI 4-26, BRUGGE

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 72, vooral de kopnoot. Voor de oproep van de Hollandse steden naar deze bijeenkomst van de Staten-Generaal, gewijd aan klachten van de Engelsen en de Nederlanders over wederzijdse belemmeringen in de koophandel en over de stapel van Calais, zijn geen bodelonen aangetroffen. Volgens de reisdeclaratie van de Leidse delegatie waren ook de steden van Brabant en Vlaanderen opgeroepen.

b Upten XXVIII^{en} dach in junio voirs. reysde Willem van Garnay, bode mijns genadichs heren van Bourgoengen, mit zekere besloten brieven van mijn heren den stedehouder ende rade van Hollant an den steden van Middelburch, Ziericxee, Goes, der Veer ende den Briele, inhoudende dat zij achtervolgende den scriven van mijnen voirs. genadigen here hoere gedeputeerde seynden soudén bij den anderen gedeputierden van Hollant binnen sijner stede van Brugge up en dinxdage doe naestcomende [*4 juli*], die alsdan aldair wesen soudén om aldair dachvaart te houden mitten ambassatoirs des coninx van Engelant angaende veel punten mijns voirs. genadichs heren landen ende der gemeenre coipmanscap, in welker reyse die voirn. bode uut was in vaeren, merren ende keeren den tijt van zes dagen, tot 12 gr. sdaichs, alst blijkt bij der cedele onder thandteyken van Dirck Poes, greffier voirs., inhoudende affirmacie ende quitancie, hier overgelevert; him gegeven 6 s. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 170, f. 110v.* – Druk: *Briefwechsel I nr. 1156 (aldaar ook vermelding van de brief aan Middelburg in de archieven).*

c De X^e maendt uuytgegeven bi Willem Hallincxzone. Deerste weke. – – – Item Willem Hallincxz. den buerchmeister van zeven dagen dat hij uuyt was met Cornelis Janss. van Vlissingen ter dachvaert te Brugge angaende den Ingelschen ende den lande van Hollant ende Zeelant; daer binnen verteert 7 s. gr. – ZA, *Stadsarchief Veere, Stadsrekening 1468-1469, f. 19.* – Druk: *Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 1029 nr. 1602.*

864 1469 JULI (20, 27) 31-AUGUSTUS 1, MIDDELBURG

b Upten eersten dach van julio XIII^{ic} LXIX gesent Jan van der Schaut, bode mijns genadichs heren, mit zekere brieven van mandamente van denselven mijnen genadigen heere an den rentmeesteren van Bewesterscelt ende Beoisterscelt in Zeelant, dairmede himluyden bevolen was overal elcx in hueren bedrive te doen openbaerliken vercondigen allen edelen ende leenmannen van Zeelant, dat mijn voirs. genadige here gesloten was ende ontboden

hadde te wesen in Zeelant upten XX^{en} dach der voirs. maent van julio om vierschair te houden, updat zijn edele ende leenmannen van Zeelant bij sijner genaden aldair comen mochten om vierschaere te helpen houden nae ouder gewoente, in welke reyse die voirn. bode uut was vaerende, lettende ende wederomme keerende den tijt van zes gehele dagen, tot 12 groten sdaichs, alst blijkt bij der cedele onder thandteyken van Jan Lodijc, secretaris mijns voirs. genadichs heren, inhoudende affirmacie ende quitancie, hier overgegeven; him betailt 6 s. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 170, f. 111.*

Denselven bode [*Denijs Arendsz.*] van gedragen te hebben over al Bewesterscelt zekere mijns genadichs heren brieve van plackate in date den eersten dach van julio anno LXIX, mency makende hoe dat mijn genadige heere gesloten hadde in persone tzijne binnen der stede van Middelburch upten XX^{en} dach van derselver maent van julio om aldair vierschaere te houden, bevelende allen edelen luyden ende leenmannen Bewesterscelt geseten ten voirs. dage aldair tzijne om zijre genaden recht te helpen vorderen, gelijck dat blijkt bij denselven plackaert, hier overgelevert; als coustumelic is 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 46, f. 130v.*

A Willequin Cools, chevaucheur, la somme de quarante huit solz dudit pris pour du commandement de mondit seigneur et de sa ville de Bruges le XVIe jour dudit mois de juillet porter lectres patentes de mondit seigneur adressans a ses rentmaistres de Bewest- et Beoisterscelt en Zelande touchans la continuacion de la viescaire, que mondit seigneur veult briefment faire en sondit pays de Zelande, jusques au XXVIIe jour d'icellui mois de juillet; comprins battelaige et son retour, pour ce par sa quittance ladite somme de 48 s. – ARA Brussel, *Rekenkamer nr. 1924, f. 87.*

Denselven bode [*Denijs Arendsz.*] van gedragen te hebben over al Bewesterscelt een mijns genadichs heren plackaet in date XVI dage in julio anno LXIX, bij denwelken dieselve mijn genadige heere continueert ende verleyt den voirs. XX^{en} dach van julio dat hij vierschaere soude hebben gehouden tot upten XXVII^{en} dach van derselver maendt, gelijck dat blijcken mach bij denselven plackaet, hier overgegeven; als coustumelick is 14 s. gr. – – –. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 46, f. 130v.*

A Ernoulet de Louvain la somme de quarante huit solz dudit pris pour des lieu, jour et commandement dessusdiz [*24 juli, uit Brugge*] porter lectres patentes de mondit seigneur, scellees en placquart, adressans a ses rentmaistres de Bewest- et Beoisterscelt en Zelande touchans la continuacion de ladicte viescare jusques au darrain jour dudit mois de juillet; comprins bettelaige et son retour, pour ce par sa quittance ladite somme de 48 s. – ARA Brussel, *Rekenkamer nr. 1924, f. 87v.*

Denselven bode [*Denijs Arendsz.*] van ommegegedragen te hebben over al Bewesterscelt eenen mijns voirs. genadichs heren open brief in date XXIII dage in julio anno LXIX, bij denwelken dieselve mijn genadige heere noch uutgesteld ende continueert den voirs. XXVII^{en} dach van julio dat hij vierschaere gehouden soude hebben, tot upten lesten dach van derselver maendt, gelijck dat blijcken mach bij denselven plackaet, die men hier overlevert; him gegeven als costume is 14 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 46, f. 130v.*

- e *Onkosten van de vierschaar, gespannen te Middelburg door hertog Karel van Bourgondië op 1 augustus 1469 en volgende dagen, worden vermeld in de in 1940 verloren gegane Kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1469, zie 's Gravezande, Stadsrekeningen p. 136-137.*

865 1469 NA AUGUSTUS 6, DEN HAAG

- b Den voirnomden bode [*Denijs Arnoudsz.*] van dat hij achtervolgende den bevele ende

inhouden van eenen placcate mijns genadichs heeren in date VI dagen in agosto anno XIII^CLXIX gedachvairt heift alle die leenmannen genoemt in eene cedele, gehecht aen mijns voirs. genadichs heeren placcate, te compareren in den Hage tot eenen zekeren dage in den voirs. placcate verclairt, voir minen voirs. genadigen heere om zekere zaicken die hij mit himlieden te sprekene ende te doen hadde roerende die nieuwe bede van 9 groten up elc gemet, acht jaeren lang geduerende, om twelke te doen mitgaders om uut Middelburch in den Hage gecommen wesende an Willem Bolle, rentmeester van Beoisterschelt, ende aldair zijn relacie te doen makene ende over te gevene minen heeren van den Grooten Raide, overmits dat Heinrick Janszoon van Wissenkerke, doe rentmeester van Bewesterschelt, zieck lach, hij vacheirde XVI geheele dagen, dairin begrepen III dagen om zijn wederkeeren tot Middelburch voirs., alsoe al dit breedre blijcken mach bij den voirn. placcaet, certificacie, cedele ende meer andre bethoonen, gehecht an denselven placcaet, die men alle hier overlevert. Dairomme hier him betaillt bij cedele van Pauwels Meusin, auditeur van der Rekenamere mijns genadichs heeren voirs. tot Brussele, in date XXVII dagen in julio anno XIII^CLXXI ende bij cedele van den voirn. Denijs Aernoutszoon onder zijn signet, die men hier oick beede overlevert, gehecht an den voirs. placcaet, de somme van 16 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 60, f. 114.*

866 1469 SEPTEMBER 15, DEN HAAG

b Upten XV^{en} dach in septembri anno XIII^CLXIX voirs. gesent Henric van der Cruce, bode mijns voirs. genadichs heren, mit zekere besloten brieven mijns voirs. genadichs heren an den abt van Middelburch, him bevelende terstont nae inhoudt ende gesien sbriefs in den Hage bij mijnen voirs. genadigen here te comen om te sluyten van den reste van den bede van Zeelant mitten anderen heren van Zeelant, up dien tijt in den Hage wesende. In welke reyse die voirn. bode uut was vaerende, lettende ende keerende den tijt van zeven dagen, tot 12 groten sdaichs, ende dit overmits dat hij den voirs. abt niet en vant tot Middelburch voirs., mer moste trecken te Westhoven ende dattet oic dach bij dach zeer waeyde ende stormde, gelijc dit al ten vollen blijcken mach bij der cedula onder thandteyken van Jan Lodijc, secretaris mijns voirs. genadichs heren, inhoudende affirmacie ende quitancie, hier overgelevert; him gegeven 7 s. groten. – NA, *Rek. Rek. nr. 170, f. 114.* – Druk: *Briefwechsel I nr. 1216.*

e *Gedeelte van de aanhef van de rubriek 'Ontvangsten van het schot en de beden' in de rekening van Hendrik Jansz. van Wissenkerke, rentmeester van Zeeland Bewesterscelde, over 9 mei 1468-1 december 1469:*

– – – Ende noch soe is mijnen voirs. genadigen heere hertoge Karel van Bourgongne tegenwoirdich geconsenteert geweest bij zijnen voirs. gemeenen landen van Hollant, Zelant ende Vrieslant, soe wel om den redenen wille van zijre blijder incoomste ende huldinge als heere ende prince van denselven landen, him toegekommen bij dode zijns voirs. heren ende vaders, als tot zijnen huwelicke gedaen in Engelant in den voirs. jaere LXVIII an shertogen dochter van Jorck ende zuster des conincx Eduwart van Engelant, een andere nyeuwe gifte ende bede van 240.000 gouden leeuwen, tot 5 s. gr. Vlaems tstück, die maken 480.000 clinckarden ten voirs. prise van 30 gr. tstück, te betalen binnen VIII jaeren, beginnen[de] tsint Jan decollacio [29 augustus] anno LXIX, te wetene bij den voirs. landen van Hollant ende Vrieslant die tweedeel als voeren ende dat derdendeel bij den voirs. lande van Zelant, dragende tvoirs. derdendeel elcx jairs 20.000 der clinckarden voirscreven, om diewelke te vervallen ende oic mede die ghifte gedaen mijnre genadiger vrouwe van Borgongne de jonge voers. ende voirt om te voirsiene enige mijns genadichs heren speciale dienres ende huysgesinde voir huesscheit ende courtosie onvermindert mijn voirs. genadichs heren principale somme voirscreven, bij den voirs. prelaten, edelen ende gemeynen ambochtsheerscapen in Zelant ommegeset ende geconsenteert is up elck

gemet binnen den voirs. lande van Zelant gelegen 9 groten tsteen schietende, den voirn. ambochtsheerscapen hoir voirs. vrye behoudende als voeren, den voirs. tijt van acht jaeren lang gedurende achtereenvolgende, dairaff dat eerste jair verscheen tsint Jansdage decollacio anno XIII^C LXIX, int consenteren van welker bede bevoirtwart is geweest dat mijn voirs. genadige heere zijn voirs. 20.000 clinckarden tsjaers die voirs. acht jaeren lang gedurende vry hebben sal, dairaf gecort alle privilegy vrye gelijk tconsent van der voirs. bede dat volcomelicker uutwijst ende verclairt. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 46, f. 32v-33.

[867 1469 NOVEMBER 27 E.V., VEERE]

N.B. Hertog Karel liet op 26 september 1469 de edelen en leenmannen van Holland oproepen om op 4 oktober in Den Haag bijeen te komen om hem antwoord te geven betreffende de militaire verplichtingen die hij van hen, op basis van het leenrecht, eiste (Dagvaarten Holland, III, nr. 78 naar NA, Rek. Rek. nr. 170, f. 115v-116. Zie voor de Hollandse leenmannen in Utrecht f. 116v).¹ Wat Zeeland betreft werden de leenmannen blijkbaar door Hendrik van Borsele, heer van Veere, aangeschreven om bij hem in Veere te verzamelen.

e Antwoorden van de edelen van Zeeland aan Hendrik van Borsele, heer van Veere, die hun had verzocht militaire bijstand te leveren aan hun vorst hertog Karel en daarvoor naar Veere te komen:

1469 november 27, Gent. – Van Gillis van Couwerve. Hij zal binnen twaalf dagen te Veere komen. Hij ondertekent: by den al ouwe^a dienaer Gillis van Couwerve, by nachte ende by daghe. – Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 138 bijlage C 1.

1469 november 28, Gent. – Van Jan (van) Utenhove. Hem is gevraagd om een glavie en drie schutten. Waerup, mogende heere, u ghelieve te wetene zo ghij wel hebt in uwe memorie dat ic ter biden van u ende mijnen heere van Bochan ghestelt was ende bin in de wet van der stede van Ghent, dus en eist mij niet wel moghentlic eerghens te treckene. Ooc dat meer es, lieve heere, ic ben zeer soberlic gherent noch ter tijt ende es zeer sceerp ...^b leven ende up ...^b ic en wist wair tgoet halen ende bliven staende, want dat weet God wat mij ghecost heeft ende cost de leste reise ter Ludeke. Ic hebbe ooc III cleene kinderkens, et ware beter dat icker hemluden broot om cocht. Ondertekend: Jan Utenhove bereet tuwen bevele. – Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 148 bijlage C 7.

1469 november 30, Heemstede. – Van Jan van Heemstede², heer in Heemstede: Hij zal de inhoud van de brief opvolgen na minen armen vermogen, dats te weten mijn eygen lijff ende goet, harnassche ende pairden ende goede gerade gesellen, dair ic mit eeren mede bij u comen mach, die sal ic u te dienst brengen alst u believen sal opdattet, lieve heere, op uwen cost wesen mach terwijlen dat ic in uwen dienst bin. Noemt de heer van Veere zijn neef.

1469 december 4. – Van Johan van Renesse van Wulven. Hendrik van Borsele had geschreven aan Johan en aan diens neef heer Johan van Rijnesse. Deze heer Johan hem verseyt ende verloeft heeft te dienen her Joest van Crunynghen, sinen oem. Van Renesse van Wulven adviseert aan heer Joost te schrijven, want wair her Joest dient, dair sel her Johan mijn neve wesen. – Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 146 bijlage C 5.

1469 december 8, Den Haag. – Van Jan van Kats, ridder. Hem is gevraagd om twee glaviën, welk verzoek my zeere ontfangelicken waere indien mijnen persoon niet verloeft en waere, dat welke ic oever menigen tijt ende als des begerende gestelt hebbe in handen van den edelen ende geboertigen heere mijn heere van Ravesteyn, diewelke my voer zijn huysgesin angenomen ende ontfangen heeft omme him te dienen tot alre tijt in den dienste mijn

voirs. genadigen heren hij des an my begerende wesen sal. – *Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 140 bijlage C 2.*

Z.d. – Van Lodewijk en Adriaan van Blois, gebroeders. Hun is verzocht om een glavie ('gestoffeert') en drie schutten. Zij antwoorden dat wy niet opheseten en sijn van enighen paerden van oirloge off scutten dairtoe dienende, want uwe eerbairheyt onsen armen staet wel kent, ende des ghemeens arm riddersceps ende lants manyere van Zeelant om luttel pairde off geen houdende, alsoe onse manyeren van oirloghen veel ghewoenlick sijn te scepe of te voet te gheschiene. Zij willen wel dienen met vier of vijf knechten met harnas. – Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 147 bijlage C 6.

– *Alle brieven in origineel: ZA, Heren van Veere voorl. nr. 382.*

a *Aldus hs. voor uwe.*

b *Één woord onleesbaar.*

1 *Zie hierover ook Janse, 'Ambition and administration', p. 150.*

2 *In de inventaris Haamstede genoemd. Heer van Haamstede was sedert 1455 Lodewijk van Gruuthuse.*

868 1470 NA JANUARI 14, MIDDELBURG

Item noech vertert op en dachvart in Myddelburgh met IIII scepen 2 s. 2 d. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 199 (burgemeestersrekening Vlissingen 1469/1470)*¹.

1 *Volgt enige posten na uitgaven in de week na 14 januari.*

869 1470 FEBRUARI 6-8, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 92. Voor deze dagvaart, gewijd aan de verboden munten, de muntordonnantie in het algemeen en andere groote ende zware saken den gemeenen lande grotelic aengaende, werden, naast de Hollandse steden, uit Zeeland opgeroepen Zierikzee, Middelburg, Goes en Brielle.

870 1470 MAART 10-30, BRUGGE

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, Actes, I, p. 151 e.v.; Wellens, Etats généraux, p. 425-426 nr. 6; Dagvaarten Holland, III, nr. 96; Blockmans, Handelingen 1467-1477, nr. 57. Uit Zeeland werden de graaf van Oostervant en de steden Brielle, Zierikzee en Middelburg opgeroepen. Onderwerp van bespreking waren de slechte munten en de muntordonnantie.

871 1470 APRIL 22-28, VEERE

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nrs. 98 en 100. Daar was de ontvangst van de plakaten gericht aan de leenmannen en mansmannen een van de onderwerpen die op dagvaarten van de Hollandse steden in maart en april besproken werd. Zie ook volgend nr.

a *Betaling aan de bode van Bewesterschelde voor de afkondiging van een plakkaat d.d. 8 april 1470 vóór Pasen, inhoudend dat alle vazallen, leenmannen en mansmannen binnen vier dagen na afkondiging de waarde en grootte van hun lenen moeten komen opgeven bij de stadhouder in Den Haag. Ook een plakkaat van de rentmeester Bewesterschelde d.d. 10 april 1470, inhoudend dat Filips bastaard van Brabant binnen acht à tien dagen in Zeeland komt om de monstering en wapenschouw te doen en hen te betalen. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 59, f. 113-113v.*

Idem voor Beoosterschelde 8 april 1470. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 876, f. 59.

Op 14 en 15 maart 1470 riep Hendrik van Borsele, heer van Veere, de edelen van Zeeland die niet geantwoord hadden op een eerdere oproep (zie nr. 867), opnieuw op militaire bijstand te leveren aan hun vorst hertog Karel. Antwoorden van de edelen:

[1470] maart 19, Zierikzee. – Van Anthonis van Kats. Heeft de brief van 14 maart ontvangen. Het antwoord op de eerdere brief (gericht aan hemzelf en aan heer Jan van Kats) is door de bode niet afgehaald. Op het verzoek om ieder een glavie met drie schutten te leveren, antwoordt hij: is te weten dat ic verlooft ben van dat mijn genadige here lestwerf in Middelbourg was indien ic rijde. Ende my is leet dat ic verlooft ben, want ic mit ghenen capitayn liever rijden noch dienen en soude dan onder u. – Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 141 bijlage C 3.

1470 maart 22, Gent. – Van Gillis van Couwerve. Heeft het verzoek gekregen om met een glavie te dienen. Hij had toen hij de laatste keer werd opgeroepen, met de heer van Bocham geaccordeerd dat hij zou dienen met twee archiers; burgemeester Pieter van Schellach was daar getuige van. Als hij meer zou dienen, ten soude wesen te mijnen groeten coste, schade ende achterdeele ende vercoepinghe of belastinghe van mijnen goede. – Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 143 bijlage C 4.

[1470] maart 26, Reimerswaal. – Van Jan van Reimerswaal. Hij heeft de brief van 15 maart ontvangen. Hij heeft een eerdere brief gericht aan zijn broer Filips en hemzelf nooit ontvangen. Het verzoek om te dienen met een glavie 'gestoffeerd' met drie schutten is nu te laat gedaan. – Alle brieven in origineel: ZA, Heren van Veere voorl. nr. 382.

- b* De voirn. bode [Denijs Arnoudsz.] van gedragen ende vercondicht te hebben over al Bewesterschelt ter plaetsen gecostumeirt drie svoirs. rentmeesters [Guy de Baenst] placcaten ---. Ende dat derde placcaet in date van den voirs. XV^{en} dage in april anno XIIIIC^CLXIX voir Paesschen, bij denwelken de voirnomde rentmeester liet weten allen baenridsen, riddersen, edelluyden, vassalen, leenmannen, mansmannen ende andre personen die van minen genadigen heere of van zijnen leenmannen leen houdende zijn, dat de voirscreven heere Philips bastardt van Brabant, ridder, wesen zoude in de weke van Paesschen naestcommende voir Quasimodo [22-28 april] binnen der stede van der Vere, dair hij bereet wesen soude van himluyden tontfangene ende te passeren die voirscreven monster ende wapenscouwinge, ende dat zij alsdan alle dair wesen zouden, ghelijck al dit volcommelijcker blijcken mach bij den voirs. placcaten hier overgelevert ---. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 59, f. 114.
- e* *Betaling aan de bode van Bewesterschelde voor de afkondiging van een plakkaat van de stadhouder-generaal d.d. 9 mei 1470, inhoudend dat alle vazallen, leenmannen en mansmannen die de grootte en waarde van hun lenen nog niet hebben opgegeven, dit per omgaande moeten komen doen in Den Haag. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 59, f. 114v.*
Idem voor het rondbrengen van een plakkaat van de rentmeester van Beoosterschelde d.d. 14 mei 1470. – Ibidem nr. 876, f. 59.
- Betaling aan de bode van Bewesterschelde voor de afkondiging van een mandement van hertog Karel d.d. Middelburg 4 juni 1470 en een mandement van de stadhouder-generaal, inhoudend dat voor de derde keer de leenmannen, mansmannen, baanrotsen e.a. die dat nog niet gedaan hebben de waarde en grootte van hun lenen binnen acht dagen moeten komen opgeven aan de abt van Middelburg en de rentmeester van Bewesterschelde. – Ibidem nr. 59, f. 114v-115.*
- Betaling aan de bode van Bewesterschelde voor de afkondiging van een brief van hertog Karel d.d. St.-Omer 16 juli 1470 en een plakkaat van de stadhouder-generaal, inhoudend dat*

alle ambtsdragers en dienaren, ridders en knechten, zich wapenen en op 8 augustus voor de wapenschouw gereed zijn. – *Ibidem* f. 116. – Vermeld: Briefwechel I nr. 1477.

Betaling aan de bode van Bewesterschelde voor de afkondiging van een plakkaat van de stadhouder en van Filips de bastaard van Brabant d.d. 22 oktober 1470, inhoudend dat alle leenmannen en mansmannen de grootte van hun lenen binnen zes dagen moeten komen opgeven in Middelburg. – *Ibidem* nr. 60, f. 111.

Idem voor Beoosterschelde d.d. 22 oktober 1470 van stadhouder en Raad van Holland (zonder opgave van plaats en tijd). – *Ibidem* nr. 876, f. 60v.

Op 3 september 1470 reisde een bode vanuit Den Haag met twee mandementen, een van hertog Karel en een van de stadhouder, aan de graaf van Oostervant, de rentmeesters van Bewester- en Beoosterschelde en enige Zeeuwse edelen. De mandementen hielden de aankondiging in van een nieuwe wapenschouwing, te houden op 23 september. Dergelijke mandementen werden ook in Holland en West-Friesland ter kennisneming en ter afkondiging gezonden. Zie *Dagvaarten Holland*, III, p. 104 nr. 112 onder e.

872 1470 APRIL 26-MEI 11, LILLE

Zie voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, *Actes*, I, p. 156 e.v.; Wellens, *Etats généraux*, p. 426 nr. 7; *Dagvaarten Holland*, III, nr. 102; *Blockmans, Handelingen 1467-1477*, nr. 60. De dagvaart was gewijd aan de muntordonnantie. Daarover rezen op de bijeenkomst geschillen tussen Holland en Zeeland enerzijds en de andere gewesten anderzijds.

873 1470 NOVEMBER 1, MIDDELBURG

c Item betaelt meester Willem Craye, secretarius myns heeren van Ravesteyn, die gesonden was op Alderheyligendach [*1 november*] ten voirsoken van der stede ende gemeynen lande van Walcheren bij mynen genadigen here van Burgondien om de provisie van der tidinge die quam van Warwyc, ende omdat die Oesterlinge uten gaten liggen soudent¹, 3 lb. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1470 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: HUB, IX, p. 689 noot; *Briefwechel I* nr. 1575.

e Item betaelt Heyn Myn Jonchere, bode van myn here de Ravesteyn, dat hij quam van Hesdin myt brieven myns ghenadigen heren van der provisie voirscreven, 10 s. – *Alsvoren*.

1 Bedoeld zal zijn: uit de zeegaten zouden vertrekken.

874 1470 NOVEMBER 10-13, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland*, III, nr. 119. Voor deze dagvaart werden, naast de Hollandse edelen en steden, uit Zeeland opgeroepen 33 met name genoemde edelen en de steden Zierikzee, Middelburg, Veere, Brouwershaven, Kortgene, Vlissingen, Brielle, Goedereede, Reimerswaal, Goes en Tholen. De bijeenkomst was gewijd aan het verzoek van de stadhouder en Anthonis Haneron namens hertog Karel om een bede van alle gewesten van 120.000 kronen gedurende drie jaar voor het onderhoud van duizend glaviën.

875 1470 NOVEMBER 10-24, BRUGGE

Vgl. voor deze bijeenkomst van afgevaardigden van de steden van Brabant, Vlaanderen, Holland en Zeeland Cuvelier, *Actes*, I, p. 161 e.v.; *Dagvaarten Holland*, III, nr. 120; *Blockmans, Handelingen 1467-1477*, nr. 69. Het onderwerp was het verbod van de Franse koning aan zijn onderdanen om handel te drijven met de onderdanen van hertog Karel.

876 1470 NOVEMBER 25-DECEMBER 1, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 123. Voor deze dagvaart werden uit Zeeland opgeroepen heer Adolf van Kleef, heer van Ravestein, de graaf van Oostervant¹, de graaf van Grantpré, heer van Veere, de graaf van Bockam, de abt van Middelburg en de heer van Kruiningen, burggraaf van Zeeland; uit Holland drie geestelijken en een hoge edelman. De Hollandse bronnen spreken verder van de aanwezigheid van de ridderschap en de steden van Zeeland (en van Holland). Het onderwerp van de bijeenkomst was antwoord te geven op het verzoek gedaan in de bijeenkomst van 10 november te Den Haag.

1 Frank van Borsele, graaf van Oostervant, was inmiddels op 19 november overleden.

877 1470 DECEMBER 13-15, GOES

b Upten XXVIII^{en} dach in novembry anno voirs. gesent Gerijt Tack, bode mijns voirs. genadichs heeren, mit vijf mandementen van mijnen voirs. genadigen heere, getranslateert uutten Walschen in Duutschen ende geauthentiseert bij Dirck Poes, secretaris mijns voirs. genadichs heeren, – – –. Ende mit die twee andere mandementen, te weten dat een an den rentmeister van Bewesterscelt ende dat ander an den rentmeister van Beoesterscelt in Zeelant om die bij himluyden te doen kundigen elcx binnen zijnen bedrijve, inhoudende dat alle prelaten, baenroedsen, riddersen, knechten, vassalen ende ambochsheeren ende elken bisonder ende oic den gerechten van den goeden steden overal in den lande van Zeelant in den Hage wesen souden bi den stedehouder general van Hollant ende den proest van Sinte Donaes tot Brugge den XXVIII^{en} dach van decembry doe naestcommende ende dat zij al eer ende dairvoeren een dachvairt houden souden bynnen der stede van der Goes in Zeelant den XIII^{en} dach derselver maent van decembry om als sij in den Hage comen ende wesen souden een eyntlic antwoirde te geven op tstuc van der bede die mijn voirs. genadigen heere begeerende was etc., in welke reyse die voirs. Gerijt uut was vaerende, merrende ende keerende den tijt van XIII^{en} dagen, tot twaelf groten Vlems sdaichs, overmits den vorst ende ijsganck die doe was, alst blijkt bi der cedula onder thandteyken van meister Jan Boullin, secretaris voirs., inhoudende affirmacie ende quijtancie hier overgegeven; him betaelt 4 lb. 4 s. – NA, *Rek. Rek. nr. 304, f. 119v-120*.

Den voirn. bode [*Denijs Arnoudsz.*] van dat hij gedragen ende gecondicht heift over al Bewesterschelt ter plaetsen gecostumeirt een mandement van den stadhouder generael van Hollant, Zeelant etc. in date van den lesten dach in novembri LXXI¹, inhoudende dat alle de prelaten, baenritsen, riddersen, knapen, vassalen ende ambochsheeren ende oick die gerechten van den goeden steden^a over al Bewesterschelt voirs. zouden trecken of zenden binnen der stede van der Goes opten XIII^{en} dach van decembri, tsavons in de herberge om des anderen daichs himlieden samentelic te beraden ende te sluten up tguent dat himlieden van mijns voirs. genadichs heeren wege geopent is geweest, alst breedre blijcken mach bij den voirs. mandemente die men hier overlevert; dairomme hier him betaelt bij zijne cedele^b onder zijn signet als costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 60, f. 112v*.

Gesendt denselven Jan Corneliszoen [*bode*] mit des stedehouders ende Raids brieven van Hollandt, gaende an allen prelaten, baenridzen, riddersen, knapen, vassalen ende ambochshieren ende oic van die van den gerechte van den goeden steden van Beoesterscelt, gegeven opten lesten dach van november anno LXX, inhoudende dat zij alle wesen souden ter dachvaert bynnen der stede van der Goes opten XIII^{en} dach in december दौरaen, als blijkt bij den voirs. brieven hier overgegeven, ende was dairmede uuyt in allen prochien Beoesterscelt VI dagen, tot 10 groten sdages, facit 5 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 876, f. 61v*.

c Die voirs. rentmeister [*Willem Bolle*], die bij ordinancie van den stedehouder ende raide van

Hollant geweest heeft bynner der stede van der Goes opten XIII^{en} dach in december XIII^C LXX bynnen tijde van deser rekenijnghe, dair die prelaten ende edelen van Zeelant versament waeren als op tstück van mijns genadichs heeren begeeren van onderhouden die duysent steyden, om aldair die saicke te helpen vorderen, als blijkt bij eenen besloten brieve van den stedehouder ende raide voirseit hier overgegeven, in welke reyse die voirs. rentmeester uut was drie dagen, tot 3 s. groten sdages, f. 9 s. gr. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 876, f. 7IV*.

a Hs.: stoeden.

b Hs.: cede.

1 Deze post bevindt zich in de rekening over 1 oktober 1470-30 september 1471. Hier zal vermoedelijk 1470 moeten worden gelezen.

878 1470 DECEMBER 28, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 124. Zie voor de oproep van de geestelijkheid (de abt van Middelburg), de Zeeuwse edelen, leenmannen en ambachtsheren en de Zeeuwse steden voorgaand nr. De Hollandse bronnen voor deze dagvaart vermelden niet de aanwezigheid van Zeeuwen.

e *Betaling aan de bode van Bewesterschelde voor de afkondiging van een mandement d.d. 22 januari 1471, inhoudende dat een iegelijk voor 1 februari a.s. onder zijn kapiteins dient te verschijnen omtrent Hoogstraten voor de monstering en wapenschouw. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 60, f. 113v.*

Idem voor Beoosterschelde een plakkaat van stadhouder en Raad van Holland d.d. 1 februari 1471 om op 1 februari 1471 (?) in Hoogstraten te komen. – Ibidem nr. 876, f. 62v.

879 1471 JANUARI 29-30, SLUIS

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 134. Volgens de reisdeclaratie van de gedeputeerden van het Vrije van Brugge waren zij, de heer van Veere, de gedeputeerden van Brugge en de andere Vlaamse kuststeden en die van Holland en Zeeland bijeen om te spreken over het uitreden van oorlogsschepen ter beveiliging van de vissers en de landsgrenzen.

880 1471 FEBRUARI 3-6, BRUGGE

c *Floreinse Cruesinc ende Janne van Stavele, dewelke sondaechs den derden dach in sporcle voors. te Brugghe bleven omme metten ghedepputeerden van den anderen drien Leden van Vlaendren ende zekeren ghedepputeerden van Zeeland te communicierene up zekere openinghe, bi den commissarissen ons gheduchts heeren ende princen den voors. ghedepputeerden ghedaen, ten fine dat men scepen van orloghen upstellen ende utereeden zoude ter bewaernessen ende beschermenessen van den voors. landen. Ende vandaer ghezonden waren tArdemburch omme die van Ardemburchambacht te disinierene ende in ordonnancen te stellene omme te wakene ende omme te moghene wederstaen de vianden van den voorn. landen, bi alzo dat van noode ghezijn hadde etc. Van viere daghen, die elc van hemlieden daarmede ghemoeit ende onledich was, betaelt 14 lb. 8 s. – ARA Brussel, Rekenkamer nr. 42.581 (rekening van het Vrije 1470-1471), f. 33v. – Druk: Blockmans, *Handelingen 1467-1477, p. 114 (de andere Vlaamse stadsrekeningen vermelden geen aanwezigheid van Zeeuwse afgevaardigden).**

881 1471 FEBRUARI 4-21, BRUGGE

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 137. Voor deze dagvaart, gewijd aan de verlenging van het bestand met de Hanzesteden, werden, naast de hoofdsteden van Holland, ook Middelburg en Zierikzee opgeroepen.

882 1471 FEBRUARI 19-21, SLUIS

c Item XIX in spoorle trac mijn heere van Sint Joris, de buerchmeester, met hem Jeronimus van Vinen ende meestre Jan van Huerne ter Sluus met den andren drien Leden van den lande van Vlaendren bij mijnen heere van Middelbuerch ende andre commissarissen ons gheduchts heeren, omme eendrachtelijken bij hemlieden metten ghedeputeerden van Zeelant te ramene eenighe provisie ter zee, dienende ter beschermenesse van den landen van Vlaendren ende Zeelant. Ende waren ute elc III daghen, te wetene de voors. buerchmeestre te 10 s. groten sdaechs ende de voors. Jeronimus van Vinen te 5 s. gr. sdaechs ende de voors. meestre Jan van Huerne te 4 s. 2 d. groten sdaechs, comt al tsamen 2 lb. 17 s. 6 d. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 32.523 (rekening Brugge 1470-1471), f. 62v. – Druk: Blockmans, Handelingen 1467-1477, p. 118.*

Floreinse Cruesinc ende meester Fransoise Gossaert sdcendaechs den XIX^{sten} dach in spoorle voors. met minen heere van Middelburch ende den ghedepputeerden van den anderen drien Leden ghezonden ter Sluus bi minen heere van der Veere ende den ghedepputeerden van Zeeland, omme met hemlieden ende metten reders ende stiermans van den scepen aldaer te spreken omme bi hueren middele ende advise zekere scepen van orloghen ter zee te zendene ter bewaernessen van den frontieren ende visschers van ons voors. gheduchts heeren landen ende van den vreemden coopliden, die daghelijcx frequenterende ende bezouckende etc. Van drien daghen die elc van hemlieden daeromme ute ende onledich was, betaelt 10 lb. 16 s. – *ARA Brussel, Rekenkamer nr. 42.581 (rekening van het Vrije 1470-1471), f. 35v. – Druk: alsvoren.*

883 1471 MAART 20-23, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 146. Voor deze dagvaart, gewijd aan het antwoord op het verzoek van hertog Karel om een bede van 120.000 kronen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 29 met name genoemde edelen en de steden Goes, Reimerswaal, Tholen, Sint-Maartensdijk, Brouwershaven, Brielle, Middelburg, Westkapelle, Kortgene, Domburg, Vlissingen, Goedereede en Veere.

884 1471 MEI 5-11, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 151. Deze dagvaart was belegd door de grote en kleine steden van Holland en Zeeland om het instellen van een stapel te Brugge door de Hanze te bespreken.

885 1471 MEI 16-AUGUSTUS 14, ANTWERPEN-GENT-ARRAS-ABBEVILLE

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nrs. 154 en 161. Tijdens deze dagvaart reisde een delegatie van gedeputeerden van de steden van Holland en Zeeland naar Antwerpen en vandaar naar Vlaanderen en Noord-Frankrijk om met afgevaardigden van de Hanze en met hertog Karel te overleggen over de nieuwe stapel te Brugge. In Abbeville vond tevens van 14 juli tot 10 augustus een zitting van de Staten-Generaal plaats, gewijd aan het consent en de omslag van de bede van 120.000 kronen.

886 1471 MEI 24-27, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 155. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en de grote en kleine steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 26 met name genoemde edelen en de steden Brielle, Kortgene, Goedereede, Veere, Brouwershaven, Vlissingen, Goes, Reimerswaal, Sint-Maartensdijk en Tholen. De bijeenkomst was gewijd aan het antwoord op het verzoek van hertog Karel om een bede van 120.000 kronen. Dat antwoord was opnieuw afwijzend.

- 887 1471 AUGUSTUS 20-23, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 163. Voor deze dagvaart werden, naast de Hollandse edelen en de grote en kleine steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen acht met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Zierikzee, Veere, Vlissingen, Kortgene, Westkapelle, Brouwershaven, Domburg, Goedereede en Brielle. De bijeenkomst was gewijd aan het antwoord op het verzoek van hertog Karel om een bede van 120.000 kronen. Holland en Zeeland moesten daarvan 32.000 kronen opbrengen.
- 888 1471 SEPTEMBER 20-26, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 166. Op deze dagvaart, bijeengeroepen door de steden en gewijd aan de komende afloop van het bestand met de Hanze, waren volgens de Hollandse bronnen edelen en steden van Holland en Zeeland aanwezig.
- 889 1471 OKTOBER 3-8, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 168. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en enkele kleine steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 29 met name genoemde edelen. Volgens de Hollandse bronnen waren ook de grote steden van de beide graafschappen aanwezig. De bijeenkomst was gewijd aan het antwoord op het verzoek van hertog Karel om een bede van 120.000 kronen. Holland en Zeeland moesten daarvan 32.000 kronen opbrengen.
- 890 1471 OKTOBER 14-21, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 169. Voor deze dagvaart werden, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen twee met name genoemde hoge edelen en de steden Goes, Tholen, Reimerswaal, Brielle, Goedereede, Zierikzee, Kortgene, Middelburg, Westkapelle en Domburg. De opgeroepen hadden geweigerd de bede te consenteren.
- 891 1471 DECEMBER 2-6, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 176. Op deze dagvaart, bijeengeroepen door de steden en gewijd aan de weigering te consenteren in de bede van 120.000 kronen, waren volgens de reisdeclaratie van de Leidse gedeputeerden de afgevaardigden van de steden van Holland en Zeeland bijeen.
- 892 TUSSEN 1471 DECEMBER 9 EN 1472 MAART 8, VEERE
 c Item up een dachvairt ter Veere verteert metter wet 2 s. 6 d. – ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 189 (burgemeestersrekening Vlissingen 1471/1472), f. 2v¹.*
- 1 Geplaatst tussen uitgaven gedaan op 9 december 1471 en Halfvasten (8 maart) 1472.
- 893 1472 TUSSEN MAART 22 EN MEI 31, VEERE
 c Item noch op een dachvaert verteert ter Vere metter wet 3 s. gr. – ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 189 (burgemeestersrekening Vlissingen 1471/1472), f. 3¹.*
- 1 Geplaatst tussen uitgaven gedaan in de week voor Pasen (29 maart) en in mei.

894 1472 MEI 13-15, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 183. Voor deze dagvaart, gewijd aan brieven van de Hanzesteden waarin deze meedeelden met de Engelsen in oorlog te zijn, werden de belangrijkste steden van Holland opgeroepen. Als de volgende rekeningpost op deze bijeenkomst betrekking heeft, was ook Middelburg aanwezig:

- c Item was meester Trystram gesonden in den Hage upter dachvairt bij de gemeene steeden aengaende den brieven gesonden bij den Oosterschen steden; ende was uyte VI dagen, facit tot 2 s. 6 gr. tsdaechs 15 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1472 (verloren gegaan in 1940)*. – Druk: HUB, X, p. 104 nr. 173-12 (gedateerd op 13 mei).

895 1472 JUNI 1-6, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 185. Met het oog op deze dagvaart werd de ridderschap en de edelen gezeten binnen de rentmeesterschappen van Holland en van Zeeland Bewesteren Beoosterschede opgedragen eenen notabelen ende discreten man van hore wegen, volcommelicken gemachticht, af te vaardigen om op 1 juni in Den Haag te zijn voor overleg over het consent in de bede van 32.000 kronen. Van 2 tot 9 juni waren volgens de reisdeclaratie van de Leidse afgevaardigden ook de gedeputeerden van de steden van Holland en Zeeland aanwezig ter bespreking van hetzelfde onderwerp, en van de verlenging van de aflopende tienjarige bede. De volgende ongedateerde posten hebben misschien op deze bijeenkomst betrekking:

- c Reysde Jacob Yenz. met Cornelis Claysz. in den Hage ter dachvert, welke dachvert roerende was van der nyeuwer beden; daer zij om uut waeren elx VI dagen, f. 24 s. gr.
Jan Axen in den Hage gereyst om derselver saken wille, daer hij om uut was V dagen, f. 10 s. gr. – *RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473)*, f. 5^v.
- e Item doen wij te Dordrecht voeren om thout te copen van der caye ende up een dachvaert in den Hage 14 s. 6 d. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 189 (burgemeestersrekening Vlissingen 1471/1472)*, f. 3^v.

1 Dit zijn de eerste posten in desbetreffende rubriek van deze rekening, die begint op 13 mei.

2 Deze post volgt op uitgaven in mei.

896 1472 TUSSEN JUNI 1 EN JULI 8, VEERE

- c Item up eenen dachvaert verteert ter Veere metter wet 2 s. 6 d. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 189 (burgemeestersrekening Vlissingen 1471/1472)*, f. 4^v.

1 Geplaatst tussen reizen naar Den Haag, die op 1 juni en 8 juli kunnen worden gedateerd.

897 1472 JUNI 14, GOES

- b Upten^a X^{en} dach van junio gesent Ariaen Jansz., bode, mit besloten brieven van den heeren van den Rade van Hollant an den rentmeister van Beoesterscelt in Zeelant, van welken brieve denselven rentmeister beteykent wort hoe dat die gedeputeerde van den steden van Zeelant op der dachvairt onlanx gehouden in den Haghe¹ overdragen ende aengenomen hebben mitten ridderscippe van Zeelant te versamen binnen der stede van der Goes op en sonnendage naestcommende [14 juni] up tstück dat van mijns genadichs heeren wegen up den voirs. dachvairt den ridderscippe ende gedeputeerde van den steden van Hollant ende den voirs. van den steden van Zeelant opgedaen geweest is, als van sijre genaden bede van X jairen lest loop hebbende na den utgange van dien noch X jair gecontinueert ende

him gegonnet te wesen, ende dairom den voirs. rentmeister van Beoesterscelt bevelende alle die ridderscippe binnen sijnen bedrijve, die in horen persoon mijnen genadigen heere in sijne tegewoirdige wapenijnghe niet en dienen noch him dairtoe bereit maken, dit voirt te beteikenen ende so veel te doen dat sij ten voirs. dage binnen der stede van der Goes sijn om van den gedeputeerden van den steden van Zeelant te horen tgene dat sij selve aengenomen hebben van der begeerten mijns genadichs heeren, alsdan aldair te openen ende dairof mitten selven gedeputeerden te helpen overdragen ende sluyten, gelijc dairvan himluyden gelast is. In welke reyse die voirs. Adriaen uut was varende, merrrende ende keerende, elk nacht voir eenen dach gerekent, den tijt van vijf daghen, tot 12 gr. Vlems sdaichs, alst blijkt bij der cedula onder thandteiken van Adam van Cleve, secretaris, inhoudende affirmacie ende quijtancie hier oevergegeven; him betaelt 30 s.

Upten^b X^{en} dach in junio gesent Jacob Berntsz., bode, om terstont oever dach ende nacht te reisen mit besloten brieven van den heeren van den Rade an den rentmeister van Bewesterscelt in Zeelant, inhoudende als tnaeste voirgaende artikel, in welke reise die voirs. Jacob Berntsz. uut was varende, merrrende ende keerende den tijt van zes dagen ende elken nacht voir eenen dach gerekent, tot 12 gr. Vlems sdaichs, alst blijkt bij der cedula onder thandteiken van Adam van Cleve, secretaris, inhoudende affirmacie ende quijtancie hier overgegeven; him betaelt 36 s. – *NA, Rek. Rek. nr. 305, f. 137v-138.*

Valentijn Symoenszoon, in absencie van den voirs. Denijs [*Arnoudsz., bode*], van dat hij gedregen ende gecondicht heift over al Bewesterscelt ten plaetsen gecostumeirt eenen placcaet van den rentmeister [*Guy de Baenst*], bij denwelken hij gedachvairt heift alsulke personen als gescreven staen in een rollekin van pampier gehecht aen een placcaetkin van den voirmonden rentmeister, te wesen binnen der stede van der Goes ten dage in de voirs. placcaet begrepen, omme mitten gedeputeirden van de goede steden van Zeelant te sprekene aengaende der continuacie van der bede van tien groten 12 miten up elck ghemet, lest geexpireirt, den tijdt van X jaeren lang noch geduerende, alst breedre blijcken mach bij den voirs. placcaete die men hier overlevert; dairomme hier him betaelt bij zijre cede[le] onder zijn handteykin als costumelic is 10 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 61, f. 135².*

a *In de marge hierbij:* Beoesterscelt. Roerende de continuacie van der bede van X jaeren.

b *In de marge hierbij:* Bewesterscelt.

1 Zie voorgaand nr.

2 Geplaatst tussen posten gedateerd 10 november 1471 en 8 juli 1472.

898 1472 JUNI 30-JULI 6, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 188. Voor deze dagvaart, gewijd aan de verkoop van erfrenten ten laste van de grafelijke domeinen, waarvoor de steden verzocht werden borg te staan, werden, naast de belangrijkste steden van Holland, ook opgeroepen Brielle en Zierikzee.

- e *Op 1 augustus verzond het Hof van Holland deurwaardersmandementen naar Zierikzee aan met name genoemde leden van het stadsbestuur, de tesoriers, de dekens van de gilden en leden van de oud-raad om op 4 augustus in Den Haag uitsluitel te komen geven over de opbrengsten van de verkoop van de domeinen en de akten van verpanding. Op 2 augustus werden dergelijke mandementen aan met name genoemde personen in Brielle en Oostvoorne bezorgd. – Druk: Dagvaarten Holland, III, p. 195-196 onder nr. 198e.*

899 1472 JULI 9-14, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 189. Voor deze dagvaart werd de ridderschap gezeten binnen de rentmeesterschappen van Holland, van Zeeland Bewester- en Beoesterschelde en van Voorne opgedragen eenen discreten man, volcommelic gemachticht, van hoeren wegen af te vaardigen voor overleg over de verlenging van de aflopende tienjarige bede. Ook de abt van

Middelburg en de heer van Veere werden opgeroepen. Bovendien waren ook afgevaardigden van de Hollandse steden aanwezig, en misschien van de Zeeuwse:

- c Item van eenen dachvaert in den Hagen, ende te Dordrecht te trecken om die plancken, 14 s. gr. – ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 189 (burgemeestersrekening Vlissingen 1471/1472)*, f. 5¹.

1 Volgt na een reisdeclaratie die misschien op 1 juni is te dateren, zie nr. 896.

900 1472 NA JULI 10, MIDDELBURG

- b Den voironomden Alardin [*van den Houde, bode*], die bij laste van den voironomden rentmeester [*Guy de Baenst*] getrocken ende gereyst is geweest binnen der stede van Ziericxee bij Willem Bolle, rentmeester van Beoisterschelt, ende aldair him gedregen eene copie van eenen placcate van minen genadigen heere, geteykent ende gecollationneert bij den voirn. rentmeester in date van den X^{en} dach in julio anno LXXII, bij denwelken de voironomde rentmeester ende Willem Bolle geordonneert waeren van mijns voirs. genadichs heeren wege tonderwijsene ende te opene allen baenridsen, ridderen, ambochsheeren, leenmannen ende goede steden van Zeelant voirs. die wille ende begherte van denselven minen genadigen heere, dair de voironomde Alardin omme uut was varende, lettende ende wederomme keerende III geheele dagen, alst blijktt bij eender cedele, gescreven onder thandeykin van den voironomden Willem Bolle opten XVIII^{en} dach in augusto XIII^{en} LXXII, die men hier overlevert; dairomme hier over de voirs. III dagen tot XX groten sdaichs 5 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 61, f. 133*.

Den voirn. Valentijn [*Simonsz., vervangend bode*] van dat hij gedragen ende gecondicht heift over al Bewesterschelt ten plaetsen gecostumeert twee placcaeten van minen genadigen heere – – –. Ende den anderen placcaet, inhoudende dat men dachvairden zoude allen den baenridtsen, ridderen, knechten, ambochsheeren, leenmannen ende goede steden om te compareren ende te wesen binnen der stede van Middelburch voirs. ende aldair te aenhoirene die begherte van minen genadigen heere, in date van den X^{en} dach in julio XIII^{en} LXXII voirs., alst breedre blijcken mach bij de voirs. placcaten die men hier overlevert; dairomme hier him betailt bij zijnder cedele onder zijn handteykin alst costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 61, f. 135v*.

- c Den clerck gesonnen in Middelburgh doen de edelen ende gemeen steden van Zeelant aldaer ontboden waren om an te hoerne tgene dat mijn heere den cancellier van mijns genadichs heeren wegen updoen soude ende begerende was an den lande van Zeelant die bede, daer den voirs. clerck uut was V dagen, f. 10 s. gr. – RHC *Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473)*, f. 5v.

901 1472 JULI 18-19, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 194. Voor deze dagvaart, gewijd aan de beveiliging van de zee tegen de Fransen, riep de secretaris van Brielle bij brief van 12 juli op de heer van Veere en de burgemeesters, schepenen en raden van die steden en dorpen van Walcheren, himluyden mitter visscherie van den haringe ter zeewarts generende. Hun werd tevens het concept van een regeling ter zake, opgesteld op een eerdere dagvaart, voorgelegd. Misschien heeft de volgende reisdeclaratie op de onderhavige dagvaart betrekking:

- c Item up een dachvaerdt in den Hage verteert 14 s. gr. – ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 189 (burgemeestersrekening Vlissingen 1471/1472)*, f. 7v¹.

1 De plaatsing van deze post wijst op een datering in de tweede helft van 1472.

902 1472 JULI 31-AUGUSTUS 2, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 199*. Op deze dagvaart, gewijd aan de beveiliging van de haringvisserij tegen de Fransen door middel van het uitrusten van oorlogsschepen, waren volgens de reisdeclaratie van de afgevaardigden van Leiden de gedeputeerden van de grote steden van Holland en Zeeland aanwezig. Besloten werd om in Zeeland en elders geschikte schepen aan te kopen, tot een totaal van 24. Op 5 augustus vertrok een Leidse scheepsbouwer met dat doel naar Veere samen met gedeputeerden van andere steden.

903 1472 AUGUSTUS 19-29, VEERE

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 204*. Op deze dagvaart, gewijd aan de beveiliging van de haringvisserij tegen de Fransen, waren volgens de reisdeclaraties van de afgevaardigden van Leiden en Oostende de gedeputeerden van de grote en kleine steden van Holland en Zeeland en van de kuststeden van Vlaanderen aanwezig. Gastheer waren de heer van Veere, (admiraal van de zee), en twee raadsheren. Zie voor de problemen rond de betaling van de quotes van de steden *Dagvaarten Holland, III, nr. 207*.

c Den clerck gesonnen ter Vere doen de gemeen steden van Hollant ende van Zeelant aldaer verdachvert waren om an te hoeren tgene dat mijn heere van der Vere, meester Heyne van der Mije ende Jacob Bussert als commissarissen van mijns genadichs heeren wegen aldaer updoen souden roerende om de vroedtscepen^a ter zee te brengen ende om den coepman ende harinckman vrij uut ende in der zee te geleijenne, daer hij om uut was IIII dagen, ft. 8 s. – *RHC Bergen op Zoom, Raad van Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473), f. 15v*.

a Aldus *hs.* voor vreedschepen.

904 1472 AUGUSTUS 25-28, MIDDELBURG

b Den voironomden Alardin [*van den Houte, bode*], die bij laste van den voironomden rentmeester [*Guy de Baenst*] getrocken is geweest van der stede van Bruysselle tot binnen der stede van Ziericxee bij Willem Bolle, rentmeester van Beoisterschelt voirs., ende him aldair gedregen eenen placcaet van minen voironomden genadigen heere in date van den X^{en} dach in augusto anno XIIIIC^C LXXII, roerende van finale andwoorde te ghevene bij den edelen ende goede steden van Zeelant voirs. den cancellier van minen voirs. genadigen heere van des himluyden bij den voironomden rentmeester ende Willem Bolle geopent ende te kennen gegeven was, ende omme den voirs. placcaet bij Willem Bolle voirs. te doen vercondigen over al Beoisterschelt ter plaetsen gecostumeirt, dair die voironomde Alardin om uut was varende, lettende ende keerende V geheele dagen, alst blijkt bij cedele gescreven onder thandteykin van den voironomden Willem Bolle in date van den XVIII^{en} dach in augusto XIIIIC^C LXXII die men hier overlevert; dairomme hier over de voirs. V dagen ten prise voirs. 8 s. 4 groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 61, f. 133-133v*.

Den voironomden Valentijn [*Simonsz., vervangend bode*] van dat hij gedragen ende gecondicht heift over al Bewesterschelt ten plaetsen gecostumeirt II^{ec} placcaeten van minen genadigen heere, den eenen in date van den X^{en} dach in augusto anno XIIIIC^C LXXII, dairraen gehecht is eene cedele van pappiere, in dewelke gescreven staen diversche edelluyden ende leenmannen van Zeelant, dewelke hij dachvairde uut machte van den voirs. placcate te wesen binnen der stede van Middelburch den XXV^{en} dach in augusto LXXII voirs. omme andworde te gevene van dies himlieden geopent ende te kennen is geweest van mijns genadichs heeren wege den cancellier van Bourgogne alsoe datzelve placcaet breedre bewijst. – – –. – *Ibidem f. 136v*.

c Den clerck in Middelburgh gesonnen om mitten anderen steden van Zeelant antwoirde te

geven, daer hij om uut was VI dagen, f. 12 s. gr. – *RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473), f. 5v.*

Reysde die burgermeester metten clerck in Middelburgh doen mijn genadige heere sijnen rentmeester van Bewesterschelt aldaer zant om te willen hebben voortganck in der calyoetten, daer zij om uut waren elcx V dagen, f. 20 s. gr. – *Ibidem f. 10v.*

e 28 augustus. – *Consent van de Staten van Zeeland in een bede van 10.666 2/3 kroon met een looptijd van drie jaar en een bede van 24.000 klinkaarts met een looptijd van tien jaar.*

Int jaer duysent vierhondert twee ende tseventich den XXVIII^{en} dach in augusto hebben geconsenteert ende geaccordeert de prelaet, edelen ende goede steden van Zeellant mijnen heere den cancellier van Bourgongnen tot behoef mijns genedichs heren tshertogen van Bourgongnen binnen sijne stede van Middelburch tguent dat hierna volcht.

Eerst de somme van 10.666 croenen ende die tweedele van eenre croenen ten prijse van vier schellinge groten Vlaems gelts tstück elcx sjaers, drie jaer lanck geduerende, b[eg]ynnende dieselve drie jaeren te Kersmisse nu lestleden ende daerof dat ierste termijn van betalinge is verscheenen tot sinte Jansdage Baptiste oic lestleden [24 juni 1472] ende den tweesten termijn sal wesen te Kersmisse nu naestcomende ende alsoe van jaere te jaere die voirs. drie jaeren geduerende.

Item noch soe hebben die voirs. prelaet, eedelen ende goede steden geaccordeert mijnen voirs. genedigen heere 24.000 clinckaerts van 30 groten tstück tsjaers den tijt van X jaeren lanck geduerende, begynnende de voirs. X jaeren tot sinte Jansdage decollatio [29 augustus] in dit tegenwoirdige jaer LXXII.

Item hebben oic geaccordeert mijnre genadige vrouwen hertoginne van Bourgongnen etc. 2000 de voirs. clinckaerden elcx jaers, de voirs. X jaeren lanck geduerende, te wetenne een duysent derselver clinckaerden in recompensacien van den verliese ende interesse dat sij gehadt ende gesustinert heeft ter causen van den brande geschiet int castel van Male bij Brugge daer zij was, ende tander duyst clinckaerden om haer te helpen dragenne haere andere lasten in der vormen dat plach te hebbenne wijlen mijne genadige vrouwe de hertogynne zaliger gedachten.

Om dewelcke somme te recouveren ende te vercrygenne sal gestelt wesen drie groten Vlaems up elc gemet lants steenschietens, behouden den ambochsheren heur vry ende dengheenen die vry sijn bij privilegien oft van ouden costumen geen scot te betalen, mit den 9 groten up elc gemet nu tegenwoirdelic loop hebbende, diewelcke waeren geaccordeert mijnen voirs. genedigen heere int jaer LXIX opten III^{en} dach in augusto. Belopende tsamen de voirs. twee sittinge 12 groten op elck gemet, daerof dat ierste payment van denselven 12 groten sal verschijnen ten voirs. sint Jansdage decollatio anno LXXII nu naestcomende. Ende die drie groten men innen ende recouveren sal mit heerlicke executie up den ambochsheren ende dieselve ambochsheren oic up huere ondersaten indien sij sijn in gebreke van betalingen. Ende van den voirs. drie groten sal men leveringinge doen mit edelluyden hebbende ambocht ende lant mit poerters ende alle andere geprevilegerde, up diewelcke poirters ende geprevilegerde boven huere vryheit de rentmeesters sullen doen heerlicke executie als opten ambochsheren.

Ende tsurplus boven de voirs. drie groten up elc gemet omme te vervallen de voirs. sommen van 10.666 croenen ende die tweedele van eenre croenen ende van den voirs. 24.000 clinckaerts op mijnen genadigen heere ende 2000 clincers op mijnre genadiger vrouwen, sal geset wesen zeker assijs ende impost bij twalif notable persoenen van den lande van Zeellant die daertoe gecommiteert sullen wesen, te weten zes van der sijde van den eedelen ende zes bij den voirs. goeden steden ten meesten proffijte ende minsten quietse van den voirs. lande dat men sal moegen doen naer huerlieden advijs. Ende tgeheene dat bij himluiden oft dmeeste deel van himluden sal gedaen ende ordineert wesen in desen sticke, sal vast bliven ende gestadich ende sal gehouden wesen van eenen yegelijcken ende tegens

elken. Te weten up de wijnen, coren, alderhande graen, bier, zout, turven ende hout dat geoirboirt ende gedistribueert sal werden int voirs. lant ende anderssins duechdelike. Ende de penningen daerof comende sullen ontfangen werden uter name van den voirs. lande bij ordonnantie van den voirs. XII persoenen ende sullen gegeven ende gelivreert werden den rentmeesters van den voirs. lande tot behoef mijns voirs. genedigen heren, te wetenne die voirs. bede van 10.666 croenen ende die tweedele van der eender croenen, munten voirs., om dit ierste jaer te Kersmisse nu naestcomende ende dander twee jaeren daarna volgende ten twee termijne tsaers, te wetenne tot sint Jansdage Baptiste die eene helft de dandere te Kersmisse daarna volgende. Ende dandere bede van den voirs. 24.000 clincers om mijnen genadigen heere ende 2000 clincers om mijnre genadiger vrouwen tsaers de voirs. X jaeren geduerende tot twee termijnen int jaer, daerof teerste termijn wesen sal tot Onser Vrouwendage lichtmisse nu naestcomende [2 februari 1473] ende dandere tot sint Jansdage decollatio [29 augustus] daarnaest volgende ende alsoe van jaere te jaere. Ende bij gebreke van betalingen de voirs. rentmeesters sullen moegen doen heerlicke executie up tvoirs. lant ende den inwonenden van dien om de resten ende gebreken van den voirs. payementen te vercrigenne. Ende tgheene dat van den voirs. assieten ende imposte bij den voirs. XII persoenen van den voirs. lande sal ontfangen wesen, sij sullen gehouden wesen daerof rekeninge ende bewijs te doene dengheenen van den voirs. lande in jegenwoirdicheit van den voirs. prelaet, eedelen ende goeden steden van denselven lande, den rentmeesters van den voirs. lande daertoe geroepen, te dien eynde dat indien daer waere eenich overscot boven de voirscreven sommen, dat dat mach geemployert werden int oirboir van den voirs. lande van Zeellant ende nyet anderssins.

Item soe is geaccordeert de voirs. bede mijnen voirs. genadigen heere op die condicien als hierna volgen. Te weten dat mijn voirs. heere de chancellor sal doen expidieren alvoeren den voirs. prelaet, edelen ende goeden steden van den voirs. lande letteren van ottroye om te stellenne de voirs. assieten ende oic brieven om te doene heerlike executie op dengheenen die refuseren te betalen huer poircie ende daertoe brieven van geender prejudicie in behoirliker vormen, ende dat voirs. lant van Zeellant ende de voirs. prelaet, eedelen ende steden van denselven lande bliven sullen vry ende ongelast van alle nyeuwe beden ende lasten den voirs. tijt van X jaeren geduerende anders dan diegeene die nu tegenwoirdelic loep hebben ende om de jaeren boven gedeclareert.

Gedaen ende geaccordeert de voirs. saecken binnen der voirs. stede van Middelburch bij mijnen heere den abdt aldaer, mijn heere van der Vere, heer Clais Simoensz. in der name van mijnen heere van Ravestein, Lenaert Willemsz., rentmeester van joncheere Ghijbsbrecht van Nyenrode ende de voirs. gemeene ridderschepe, eedelluyden ende leenmannen ende oic bij den anderen gedeputeerden van den goeden steden van den voirs. lande van Zeellant, daerom versaemt tot Middelburch voirs. ten dage ende jaere voirscreven. Aldus geteikent Volkert.

– *Afschr. (ca. 1480): NA, Grafelijkheidsrekenkamer Registers nr. 3, f. 67v-68.*

Reysde die burgermeester met I scepen ter Vere om secoirs^a van derselver saken te souckene an den heere van der Vere ende met hem vandane getogen in Middelburgh bij den twaalfverts van der calyoetten om met hemluden te spreken, daer zij om uut waren elcx V dagen, f. 20 s. gr. – *RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473), f. 10v.*

7 september. – *Karel, hertog van Bourgondië, machtigt de twaalf door de Staten van Zeeland daartoe aangestelde personen, te weten Michiel van Heenvliet, Klaas Jansz. van Wissenkerke, heer Klaas Simonsz., Pieter van Schellacht, Jan Beyersz. van Vocxdale en Leendert Willemsz. vanwege prelaat en edelen, en Adriaan van Schoonhoven, Adriaan Jacobsz., Jan Hobucxz., Jan van Noordgouwe, Daniel Pietersz. en Simon Pietersz. vanwege de steden, tot het innen*

van de imposten die hem door de Staten zijn toegestaan. – Afschrift: ZA, Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 98. – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 233, nr. 120.

15 september^a. – Verklaring van de notaris van den bloede en van leenmannen van de grafelijkheid van Zeeland over het standpunt dat Hendrik van Borsele op 28 augustus bij het consenteren van de bedde heeft ingenomen.

Wij Pieter Volkartsz. van Assemansbrouck, notarius, Adriaen van Nyeuwerwe, heere van Rammekins, Adriaen van Schoenhoven, heere van Nyeu-Stryen, Clais Janss. van Wissenkercke ende Adriaen Jacobsz., leenmannen der graeflicheit van Zelant, kennen ende certificeren over wairachtich dat wij dair mede by ende over geweest hebben teenre dachvairt gehouden bin der abdien van Middelburch upten XXVIII^{en} dach in augusto int jair duyst CCCC twee ende tseventich bij den prelaet, edelen ende goede steden over al Zelant upt stuck van den nyeuwe imposicien ende zettingen van der caillote van den biere, wijn, meel ende zout dat men dispenseert over al Zelant voirn., aldair wijlen hoge ende mogende heere heer Henrick van Borssele, in zijnen levene grave van Grantpré, heere van der Veere etc., oick jegenwoirdich was.

Ende gaf te kennen dat al wast soe dat enige nyeuwe bedde, imposicie ende zettinge mijnen geduchten heere bij denselven lande geconsenteert worde of es, nochtans soe en behoorde dieselve bedde oft imposicien niet te commene ten laste van zijre voirn. stede van der Veere noch zijnen ondersaten ende inwonende van diere, gemerct dat die was ende es geprevilegiert vrye heerlicheit van allen costen ende exempt van enigerhande excijsen, cailloten oft andere nyeuwe imposicien te contribuieren noch te betalen anders dan hem ende tot zijnen proffite. Maer tot vordernisse ende om onsen herde geduchten ende souvereynen heere mijnen heere den hertoge van Bourgogne etc. te helpen tot volre betalinge van zijnder lopender bedde ende ter bedde van den voirn. prelaet, edelen ende goede steden, soe consenteerde die voirn. heere van der Veere te dese werf sonder meer dat men die voirn. imposicie van den biere ordineren ende upsetten soude binnen zijre voirs. stede ende heerlicheit vander Veere, bij protestacien dat dat niet wesen en soude in prejudicie van den recht ende privilegien zijre voirs. stede van der Veere. Behoudelijck nochtans ende up sulke condicie: indien eenige of haere heerlicheden binnen den voirn. lande vry bleven van der voirs. nyeuwer imposicien, so en soude hij in dat cas int voirs. consent niet gehouden zijn dat te onderhoudene in eniger manieren.

Des toirconde soe hebben wij notarius ende mannen boven genoemt onse zegelen hieran gehangen upten XV^{en} b dach van septembri int^c jair ons Heeren duyst CCCC tweendetseventich^d.

– Origineel: ZA, Heren van Veere voorl. nr. 43. – Afschrift: (ca. 1481-1482) UB Gent, Hs. nr. 161 (Cartularium van de heren van Borsele), f. 46-47; (18^e eeuw) ZA, Stadsarchief Veere nr. 1108, p. 19-21. – Druk: Ermerins, Heeren van Vere I p. 93-95 bijlage H; Henderikx, Cartularium p. 129-130 nr. 47.

19 maart 1473. – Deurwaardersexploit, waarbij de regering van Middelburg onder bedreiging van arrest en gijzeling wordt gemaand te zorgen voor de betaling van de achterstallen, ten bedrage van 900 lb. Vlaams, door Zeeland Bewesterschelde nog verschuldigd aan de hertog en tot welker betaling het hele land is verbonden. – GA Middelburg, Register 'Brieven aen de stadt 1406-1499', nr. 44 (verloren gegaan in 1940). – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 435.

a Aldus hs. voor secours.

b Ven met andere hand toegevoegd.

c septembri int met andere hand toegevoegd.

d tweendetseventich met andere hand toegevoegd.

- 1 De datering 15 september 1472 is onjuist. In de tekst is sprake van wijlen Hendrik van Borsele. Hij overleed op 15 maart 1474. De tekst zal na zijn dood zijn totstandgekomen (anders had Hendrik zelf een dergelijke verklaring kunnen afleggen), waarna nog weer later de opengelaten plaatsen in de datumregel (bewust of onbewust) onjuist zijn ingevuld (zie ook de voorgaande letternoten).
- 905 1472 NA AUGUSTUS 28, THOLEN
 c Cornelis Boudijnsz. gesonnen tSinte Maertijnsdijck, tScarpennisse, te Poertvliet ende te Westkercke om tgerechte aldaer te verdachverden hier te commene om te sprekenne van der calyoetten; hem gegeven voir sijnen arbeit 6 gr. – *RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473), f. 11.*
- 906 1472 EIND AUGUSTUS-SEPTEMBER, ZIERIKZEE
 c Reysde die burgermeester met Cornelis Aeliaensz. tZiericxee doen de voirs. van Ziericxee den gemeen steden van Zeelant aldaer verdachtvert hadden om te spreken van der calyoette van den zoute ende van der meen, daer zij om uut waren elcx III dagen, f. 12 s. – *RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473), f. 10v.*
- [907 1472 SEPTEMBER 2, MIDDELBURG]
N.B. Hertog Karel is op deze datum niet in Middelburg verschenen.
 b Gesent Jan Cornelis mit een copie, geteykent van Guy de Baenst, van mijns genadichs heeren plackaetbrieven gegeven VIII dagen in hoymaent [juli] anno LXXII, geteykent bij J. de Pullem, inhoudende dat sijne genade gesloten was te wesen in Middelbouch den eersten dach van september om sanderen dages dairan vierschair aldair te houden. Ende was dairmede uut over al Beoesterscelt, int lant van der Tholen, in Dreysscher ende Sommelsdijck VII dagen, tot 10 groten sdages, facit 5 s. 10 d. gr. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 877, f. 83v.*
- [908 1472 OKTOBER 10-11, DEN HAAG]
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 213. Op deze dagvaart, belegd om de rekening van ontvangsten en uitgaven voor de oorlogsschepen af te horen, verschenen van de afgevaardigden van de steden van Holland en Zeeland alleen die van Leiden.
- 909 1472 OKTOBER 26-28, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 215. Op deze dagvaart, gewijd aan de afrekening van de oorlogsschepen en de keuze van de gedeputeerden die uit de steden naar Veere zouden gaan om de aankomst van de schepen en de soldeniers af te wachten, waren afgevaardigden van de steden van Holland en Zeeland aanwezig.
- 910 1472 NA NOVEMBER 23, MIDDELBURG
N.B. Zie voor de gebeurtenissen te Zierikxee ook nr. 904 en Van Gent, 'Pertijelike saken', p. 113-116.
 a Upten XXIII^{en} dach in novembri gesent Omer Bladelijn, bode, om haestelic te trecken mit brieven van mijnen heeren van den Rade an mijnen genadigen heere, dairinne zij int lange beteyckenen hoe ende in wat manieren dat zij vernomen hadden dat die gemeente van Ziericxee en vridage XX^{en} dach der voers. maent gewapenderhandt voir dat stedehuis aldair quamen, die clocke slougen, tselve stedehuis beclommen ende aldair dootslougen ende van

boven neder ter veynster uuytwerpen Michiel van Cattendijck ende van Heenvliet ende heeren Clais Symonszoon, provisoir van Walcheren, die aldair gecomen waeren als twee van den gedeputeerden slants van Zeellant om te verpachten die nyeuwe gabellen ende imposicien die opgeset waeren om tstuc van der betalinge van mijns genadichs heeren bede voirs., sonder alle die gelden meer op te bueren op tgene etc., ende dat zij oic den scout ende een deel van den gerechte zeer gequetst hadden ende bedwingen woude brieven mitter stedezegel te doen besegelen, dairmede die stede alle die saicken bij himluyden bedreven der stede saicke maken souden, ende hoe dat zij oic die vangenisse opgeslegen ende alle die gevangen uuytgelaten hebben, mitgaders meer ander quaets gedaen, dairop mijn voirs. heere gesonden hadden Willem van Zwieten in Zeellant om him up al te informeren al int lange. In welke reyse die voirs. Omer uuyt was varende, marrende ende keerende den tijt van tweendedartich dagen, tot 12 groit sdaechs, alst blijkt bij der cedule onder thanteycken van Jan Wandel, secretaris, ende meister Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijctancie hier overgegeven; him betaelt 9 lb. 12 s. – *NA, Rek. Rek. nr. 306, f. 146.* – *Druk: Briefwechsel II nr. 2164.*

- c Reysde Cornelis Claysz. ende Cornelis Aeliaensz. doen den heere van Ravesteyn de gemeen steden van Zeelant bij hem ontboden hadde in Middelburgh om te trecken met volke tZiericxzee, daer zij om uut waren IIII dagen, f. 16 s. gr. – *RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473), f. 5v.*
- e Item alsoe mynen genadigen heere den hertoge van Bourgongnen bescreven hadde mynen heere van Ravestein dat hy die stede van Zierikzee soude bedwingen ende innemen tot zijnder^a behouf, twelke hy niet doen en mochte sonder bystandicheyt van vrienden, soe screef mynen genadich heeren voirnoemd eenen besloten brief an die stede van Middelburgh dat zy den voirnoemden heere van Ravestein tot zynen versoucke bystandicheit doen soude mit al dat zy vermochten; dus heeft den voirnoemden heere van Ravestein begheert te hebben van der stede van Middelburgh 200 persoenen, dewelke die stede van Middelburgh niet fourneren en mochte mitten harnassche; dus hebben die weet metter porterie eendrachtelijck gesloten dat men mynen heere van Ravestein gheven soude 62 lb. gr. omme soudeniens mede te huren, daeromme hier de voirscreven 62 lb. gr. – *GA Middelburg, Kwartiermeestersrekening Middelburg 1472 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 358.*

Verslag van de rentmeesters van Zeeland van de inning van de beden in 1472-1473.

Eerst alsoe die bede van 24.000 clincars, tstuck 30 groten sjaers voir minen genadigen heere X jairen lang geduerende over al Zeelant, item 1000 clincars sjaers voir wijlen mijnre vrouwen der hertoginnen de moeder, ende noch 2650 clincars sjaers voir ghiften gedaen diverschen mijns genadichs heeren dienairs ende officiers expireerde tsint Jansdage decollatio uutgaende oest [29 augustus] anno XIIIIC LXXI, soe wert opten XXVIII^{en} dach van augusto LXXII bij den gemeenen Staten slants van Zeelant de voirs. bede mitten ghiften noch gecontinueert eenen termijn van andere X jairen ende alsoe veil meer dat mijn voirs. genadigen vrouwe voir huer verlies dat zij gehadt hadde aen huere juweelen ende cleynoden, bij den brande geschiet op tcasteel tot Male, noch hebben zoude 1000 clincars de voirs. X jairen lang geduerende boven den anderen 1000 clincars huer geconsenteirt bij der voirs. continuatie in de stadt van wijlen mijnre voirs. vrouwen der hertoginnen de moeder, beloopende tsamen de voirs. bede mitten ghiften ter somen van 28.650 clincars sjaers, verschinende jairlicx tsint Jansdage decollatio, mair die betalinge dairaf geattermineirt tot tweentermijnen als half tot Onzer Vrouwendage Lichtmisse ende half den lesten dach van oest, dairaf dat eerste X^e jair verscheen half tot Lichtmisse anno LXXII [= 1473] ende half den lesten dach van oest anno LXXIII al binnen den tijde deser rekening. Voir

welck eerste jair bede die van Bewesterschelt betalen zouden die tweedeel ende die van Beoisterschelt mit tlant van der Thollen ende van Schakerloo dat dardendeel, beloopende die voirs. twee deelen voir Bewesterschelt ter somme van 19.100 clincars ten prise voirs., faciunt 2387 lb. 10 s. groten.

Item soe was noch op de voirs. tijdt mijnen voirs. genadigen heere geconsenteirt bij dien van Zeelant over huere porcie in de somme van 120.000 croonen, tstück 4 s. gr., sjaers, die zine gemeene landen van herwaertsover him gegeven hadden drie jair lang geduerende om de onderoudenisse van zekere glavien voir de beschermenisse van zinen landen tiegens zine vianden, de somme van 10.666 croonen ende die tweedeel van eenre croone, tstück 4 s. groten Vlems, sjaers, de voirs. drie jairen geduerende, te betalen te wetene dat eerste darde jair tot Kerstmisse anno LXXII ende die andere twee jairen tot twee terminen sjaers als half tsint Jansmisse ende half tot Kerstmisse, voir welck eerste jair verschenen tot Kerstmisse anno LXXII soe voirs. is ende een half verschenen sint Jansmisse LXXIII al binnen den tijde deser rekenijnghe die van Bewesterschelt betalen zouden die tweedeelen ende die van Beoisterschelt mit tlant van der Tholen ende van Schakerloo dat dardendeel, beloopende voir die tweedeelen voir Bewesterschelt voir tvoirs. anderhalf jair 10.666 croonen ende die tweedeelen van eender croone ten prise voirzeit, faciunt 2133 lb. 6 s. 8 d. gr.

Om welke twee beden mitten voirs. ghiften te betalen, soe is bij gemeenen overdragen van den Staten van den lande van Zeelant ende bij consente mijns voirs. genadichs heeren ommegelegten up elc gemet tsteen schietens over al Zeelant dat gewoonlic scot pleicht te betalen drie groten Vlems, behouden den heerscappen huer vry, ende dezelve drie groten up tgemet in te winnen mit reele executie. Item noch dairtoe bij nieuwen impositie up elc vat biers dat men in Zeelant drincken ende sliten zoude 4 groten Vlems. Item up elken groten dat de stoop wijns gesleten binnen Zeelant binnen den steden ende plaetsen dair tevoiren assijs op waere gelden zoude te tappe twee miten, ende in den dorpen ende plattenlande dair tevoiren geen assijs geweest en hadde vier miten Vlems. Item up elc achtendeel meils dat men binnen Zeelant sliten zoude 12 miten. Item up elc hondert meede 4 groten ende up elck hondert zouts 8 s. gr. Vlems. Diewelke nieuwe impositie gegadert ende ontfangen zouden werden bij XII personen dairtoe gecommiteert, te weten zes vanwegen der ridderschappen ende zes van den goeden steden wegen van Zeelant, omme de penningen dairaf commende bij hen betaillt ende geleverd te werden in handen van den rentmeesters van Zeelant tot mijns genadichs heeren behouf ende dairaf dien van den voirs. lande van Zeelant goede rekenijnghe ende bewijs te doene, dair overgeroupen de voirs. rentmeesters, ten dien hende of dair eenich overscot af waere boven de somme voirnemt, dat dat zoude bekeert werden ten proffite van den voirs. lande ende anders niet. Al dit bet ende vulcommelijcker blijckende bij zekere acten gemaict up tconsenteren der voirs. beden onder thandteykin van Pieter Volkairtsz., notarius mijns genadichs heeren in Zeelant, ende oic bij zekere opene brieven van octroye mijns voirs. genadigen heeren verleent op de voirs. gifte ende consent ende up alle die condicien begrepen in dien gegeven VII dagen in september XIII^CLXXII voirs., die hiervoiren van woirde te woorde geincorporeirt staen¹, begrijpende dieselve brieven commissie ende macht up de voirs. XII personen alle dairinne verclairt de voirs. nyeuwe imposten te mogen ommeslaen ende ontfangen. Mair hoewel de voirs. XII personen achtervolgende hueren macht hen in desen gegeven de voirs. imposten meest over al Bewesterschelt begonnen hadden te verpachten, zoe was hen dat nochtans wederstaen om der commocie te diversche plecken ende zonderlinge binnen der stede van Ziericxee bij der commocie die om derzelve zaicken wille aldair up him geschiede den ^b dach van decembri LXXII, dair enige van hen doot bleven², soedat bij dier moeyte ende ongevalle die voirs. nieuwe impositien van dier tijdt voirt tot diverschen plaetsen in Bewesterschelt bleven escortst. Desen³ nietjegenstende de voirs. rentmeester van Bewesterschelt [*Guy de Baenst*], aensende dat de voirs. nieuwe impositien in Bewesterschelt op die tijdt loop gehadt hadden, houdende de hant dairane dat deselve in zommege plaetsen noch aldair bleef loop hebbende soe lange men mochte, in deene plaetse langer dan in dandere, heift

mit alre ernsticheit ende diligencie dairaf vercregen ende ontfangen zoe bij composicien ende anders van den voirs. pachters ende ingaders van den voirs. imposten ende anders der voirs. impositie aengaende ende dat van den steden ende personen gelijk dat bij verclaringe hiernaes gespecifieert staen zal. Ende zoe wes aen de voirs. twee beden ende ghiften minen genadigen heere ende vrouwen ende den officieren ende dieneren gegonnen ende geconsenteirt van den terminen hiervoiren verclairt alle verschenen binnen den tijde deser rekenijnghe, beloopende die tweedeelen dairaf voir Bewesterschelt in al tsamen 4520 lb. 16 s. 8 d. groten, te cort gecommen is, dairaf gecort de voirs. drie groten tsteen scietende op tgemet dair de rentmeester hiernaes ontfanck af maict ende oic zinen ontfanc commende van de voirs. nieuwe imposten dat heift hij gecregen bij reele executie op den edelen ende steden Bewesterschelt elcx zulke porcie als hiernaes bij verclaringe oick in ontfange gebracht werden zal, die dat zoewel voir himzelve als voir de gemeenen heerscepen ende ingesetene van Bewesterschelt verleyt hebben om die penningen weder te mogen verhalen op dengenen voir wien zij die verleyt ende betailt hebben alsoe hen dat goetdincken zal. *Hierna volgen de opgaven van de ontvangsten.* – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 100-101⁴.

- a zijnder *i.p.v.* doorgestreept mijns genadichs heeren.
- b *Open ruimte. In de marge heeft de Rekenkamer aangetekend:* Verclaere de dach. De datum is 20 november 1472.
- 1 Op f. 98-99.
- 2 ZA, Rekenkamer I B-O nr. 877 f. 72v noemt de namen: Michiel van Heenvliet en van Kattendijke en heer Klaas Simonsz., priester, provisor van Walcheren en rentmeester van de vrouwe van Ravestein. Zie ook elders bij dit nr.
- 3 Vanaf hier specificeert Willem Bolle in nr. 877 de inkomsten in Beoosterschelde.
- 4 De rubriek van de bede-inkomsten in Beoosterschelde heeft een overeenkomstige aanhef (ZA, Rekenkamer I B-O nr. 877, f. 71-73). Een deel van deze tekst is afgedrukt bij Cuvelier, *Actes*, I, p. 172 nr. 9 als bron voor de deelname van Zeeland aan de bijeenkomst van de Staten-Generaal te Abbeville in juli-augustus 1471.

911 1472 DECEMBER 7-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 222. Voor deze dagvaart, gewijd aan de voorbereiding van de eerstvolgende bijeenkomst van de Staten-Generaal, werden, naast de geestelijkheid, edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de dekens en kapittels van St.-Pieter te Middelburg, van Oostvoorne, Geervliet, Sint-Maartensdijk en Tholen, de abt van Middelburg, de deken van Geervliet, 21 met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Zierikzee, Brielle, Goes, Tholen, Reimerswaal en Tholen.

- c Reysde die burgermeester in den Hage doen mijn genadige heere sijn steden van Hollant ende van Zeelant aldaer verdachtvert hadde om de 600.000 croonen te hebben van alle sijne landen, daer hij om uut was VIII dagen, f. 16 s. gr. – RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (*stadsrekening Tholen 1472-1473*), f. 5v¹.

- 1 Tussen reizen gemaakt vermoedelijk na 23 november 1472 en op 15 maart 1473.

912 1473 JANUARI 3-25, BRUGGE

Zie voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Cuvelier, Actes, I, p. 174-198; Wellens, Etats généraux, p. 427-429 nr. 9; Dagvaarten Holland, III, nr. 224; Blockmans, Handelingen 1467-1477 nr. 115. Volgens de reisdeclaratie van de Leidse delegatie was het onderwerp van bespreking het verzoek van hertog Karel om een bede van 500 à 600.000 kroon voor zijn oorlog tegen Frankrijk; volgens de Haarlemse declaratie was dat de zaken betreffende de Hanze.

- c Item waren gesonden Heyndric Jacobsoon ende Andries van Nieuwarve als schepenen tot

Bruecghe bij mijnen ghenadich heere ter dachvaert ghehouden in de maent van januario. Ende waren uut VIII daghen, tot 4 s. sdaeges; 3 lb. 4 s. g. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1473 (verloren gegaan in 1940), f. 32v.* – Druk: Cuvelier, Actes, I, p. 197-198 nr. 20.

[913 1473 JANUARI 5, MIDDELBURG]

N.B. Het itinerarium van hertog Karel laat geen ruimte voor een grote dagvaart in Middelburg in deze tijd. Op 2 januari kwam hij in Arnemuiden aan, op de derde voor Zierikzee, waarna op 4-6 januari deze stad werd onderworpen. Op de zevende kwam de hertog weer in Arnemuiden aan, op de terugweg naar Brugge (Vander Linden, Itinéraires de Charles, p. 48).

- b Denijs Aernoutszone, mijns genadichs heeren bode in Bewesterschelt in Zeelant voirs., van dat hij gedregen ende gecondicht heift over al Bewesterschelt ten plaetsen gecostumeirt eenen placcaet van den voirnomden rentmeester [*Guy de Baenst*] ende bij denselven gedachvairt alle die geestelicke luyden, edelluyden, baenridsen, riddersen ende goede steden die gescreven staen inne de cedelen aen den voirs. placcaet gehecht, te commene ende te wesene opten V^{en} dach in januario anno XIIIIC LXXII binnen der stede van Middelburch omme te anhorene dies mijn genadige heere himlieden voir hoogen^a ende te kennen geven zoude, want hij zelve dair in persone alsdan zijn zoude, alst breedre blijcken mach bij den voirs. placcate die men hier overlevert. Dairomme hier him betaillt bij zijne cedula alst costumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 139.*

a *Aldus voor ogen.*

914 1473 JANUARI 29-30, MIDDELBURG

- b Denijs Aernoutszone, mijns voirs. genadichs heeren bode in Bewesterschelt, van dat hij gedregen heift eenen placcaet van den voirnomden rentmeester [*Guy de Baenst*] ende bij denselven gedachvairt alle die edele ridderscepen, leenmannen ende goede steden over al Bewesterschelt geseten, die gescreven staen in den cedelen aen denzelven placcaet gehecht, dat zij wesen zouden den XXIX^{en} dach in januario LXXII binnen Middelburch, tsavons in de herberge omme tzanderdaichs eene dachvairt te houdene omme te vercrigene de betalinge van den penningen van der voirs. twee nieuwe beden, minen genadigen heere onlanx geconsenteirt ende die him verschinen zullen te Lichtmisse naistcommende [2 februari], alst breedre blijcken mach bij denselven placcate mitgaders certificacie ende brieven van kennisse van den voirnomden Denijs Aernoutsz. die men beede hier overlevert. Him dairvoiren betaillt ende zijn gewoenlicke dachgelden alst costumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 148v.*
- c Item up een dachvaert in Middelburch als wij gearresteert waeren van den rentmeester van tlants wegen, verteert int ghiselhuys daer wij laegen 13 s. gr. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 190 (burgemeestersrekening Vlissingen 1472/1473), f. 2v¹.*

1 Tussen uitgaven in de maand januari 1473.

915 1473 FEBRUARI 1-8, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 225. De Hollanders werden vanuit Den Haag opgeroepen, de Zeeuwen vanuit Middelburg en Zierikzee. Onder de eerstgenoemden vielen ook de steden Brielle en Goedereede en de kapitels van Oostvoorne en Brielle.

- b Den voirnomden Denijs Aernoutszone [*bode*] van dat hij gedregen ende gecondicht heift over al Bewesterschelt ten plaetsen gecostumeirt een placcaet van den stadhoudere general

van Hollant, Zeelant etc., in date van den XX^{en} dach in januario XIII^cLXXII, inhoudende dat alle prelaten, baenridsen, riddersen, knechten, ambochsheeren, leenmannen ende goede steden geseten binnen den voirs. lande van Bewesterschelt zijn zouden in den Hage opten eersten dach in februario om an te hoorene rapport van den gedeputeirden die tot Brugge ter dachvaart geweest hadden van tgene dat him vanwegen mijns voirs. genadigen heeren aldair geopent ende verclaert geweest is,¹ ende dairup te sluyten een eyndelic andwoorde van des zij dairin doen zoude mogen, ende dat bij hen gedaen wesende zij alsdan samentelic ordonneren zouden zekere gedeputeirde omme minen voirs. genadigen heere dieselve huere andwoorde over te dragen tot Brusselle den XX^{en} dach van februario dairnaist volgende, alst breedre blijcken mach bij den voirs. placcaet die men hier overlevert. Dairomme hier him betailt bij zijre cedele onder zijn handteykin alst costumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 139v.*

Gesent Jan Cornelisz. in allen prochien over al Beoesterscelt om te condigen ende te publicieren een open placcaetbrief van mijn heere die stedehouder general van Hollant, gegeven XX dagen in januario anno LXXII, geteykent bij meester Jan Boulin, inhoudende dat die prelaet, baenridzen, riddersen, knechten, ambochtsheeren, leenmannen ende goede steden van Zeelant wesen souden in den Haige den eersten dach van februario om an te horen het rapport van den gedeputeerde die tot Brugge ter dachvaart geweest hadden, van des hem dair vanwegen mijns genadichs heeren geopent was, gelijk dat blijkt bij den voirs. placcaetbrieve, hier overgelevert. Ende was dairmede uut vijf dagen, tot 10 groten sdages, facit 4 s. 2 d. gr. – *Ibidem nr. 877, f. 84v.*

Die voirn. rentmeester [*Guy de Baenst*], die bij ordonnancie van mijn heere van den Gruythuyse betaelt heeft XXVI dagen in januario anno LXXII twee bodelonen – –. Ende die ander boede dairna gesonden van Zierixe voirs. in den Hage mit mijns voirs. heeren brieven als boven an mijn heere van den Raide rorende een generael dachvaert die gehouden wesen most bij den Staten van Hollant in den Haige opten eersten dach van februario anno LXXII, welke boede was seven dagen uut. Comen tsamen die vacacie van dese twee bodelonen voirs. twalef dagen, tot 12 gr. sdages, als blijcken mach bij certificacie van mijnen heere van den Gruythuyse voirs., gegeven onder sijn hanteyken XXVI dagen in januario anno LXXII, hier overgelevert, dairom hier 12 s. groten. – *Ibidem f. 84v-85.*

- c Item up eenen dachvaert in den Haghe nae Onser Vrouwendach Lichtmisse [2 februari] als mijnen heere² daer mede was om die bede wille, verteert 12 s. gr. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 190 (burgemeestersrekening Vlissingen 1472/1473), f. 3.*

¹ Zie nr. 912.

² Hendrik van Borsele, heer van Veere (en Vlissingen).

916 1473 FEBRUARI 13, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 227. Voor deze dagvaart, gewijd aan de besluitvorming op het verzoek van hertog Karel om een grote nieuwe bede, werden, naast de geestelijkheid, de edelen en de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt en het kapittel van Middelburg, de kapittels van Oostvoorne, Brielle en Sint-Maartensdijk, 24 met name genoemde edelen en de stad Tholen.

917 1473 FEBRUARI 15, MIDDELBURG

- b Den voirs. bode [*Denijs Arnoudsz.*] van dat hij gedregen heift eenen placcaet van den voirn. rentmeester [*Guy de Baenst*] over al Bewesterschelt voirs. ende bij denselven gedachvaart allen prelaten, baenridsen, riddersen, edelluyden, leenmannen, abdissen ende goede steden

over al Bewesterschelt geseten dat zij zijn zouden binnen Middelburch den XV^{en} dach in februaryo anno LXXII goets tijds omme bin dienselven dage te sluytene wair mijn voirs. genadige heere zijn verachterer paymenten vercrigen zoude, den leenmannen up de verbuerte van hueren leennen etc., alst breedre blijcken mach bij den voirs. placcaet die men hier overlevert mitgaders certificacie ende brieven van kennissen van den voirn. bode. Dairomme him betaillt over zijn gewoenlicken aerbeyt alst costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 148v.*

918 1473 FEBRUARI 17-APRIL 8, BRUSSEL

Vgl. Vgl. Wellens, *Etats généraux*, p. 429-430 nr.10; *Dagvaarten Holland, III, nr. 228*; *Blockmans, Handelingen 1467-1477 nr. 119.*

- c Item waren Dancart Bettenzoon ende Willem Buis ghesonden tot Brusselen tot een general dachvart die onsen ghenadichen heere ghera[e]mt hadde met alle synen landen aengaende de bede 500.000 sjaers. Ende sij waren uit een XV daghen, tot 4 s. gr. sdaeges, 6 lb. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1473 (verloren gegaan in 1940), f. 34v.* – Druk: *Cuvelier, Actes I p. 219 nr. 21.*

919 1473 MAART 12, MIDDELBURG

- b Den voirs. bode [*Denijs Arnoudsz.*] van dat hij gedregen heift eenen placcaet van den voirnomden rentmeester [*Guy de Baenst*] over al Bewesterschelt voirs. ten plaetsen gecostumeirt ende bij denselven gedachvairt allen prelaten, baenridsen, riddersen, edelluyden ende goede steden van Bewesterschelt voirs. te wesen binnen der stede van Middelburch den XII^{en} dach in maerte LXXII [= 1473], tsavons in de herberge omme tzonderdaichs wegen te vindene omme minen voirs. genadigen heere te hulpene tot zijnen penningen die him verschenen te Lichtmisse anno LXXII lestleden [2 februari 1473], alst breedre blijcken mach bij denselven placcaet die men hier oic overlevert mitgaders quitancie ende certificacie van den voirn. bode. Dairomme him betaillt over zinen gewoenlicken aerbeyt alst costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 148v.*

920 1473 TUSSEN MAART 12 EN JULI 171, MIDDELBURG

- b Den voirnomden bode [*Denijs Arnoudsz.*] van gedragen ende gecondicht te hebben over al Bewesterschelt voirs. ten plaetsen gecostumeirt eenen placcaet van den stedehouder van den voirnomden rentmeester [*Guy de Baenst*], roerende dat alle prelaten, geestelicke luyden, edele, ambochsheeren ende goede steden van Bewesterschelt voirs. ende die gedeputeirde van denzelven lande wesen zouden binnen Middelburch teenen zekeren dage in den voirnomden placcaet verclaert, omme te helpen ramen wair dat men die penningen vinden zoude mogen die men minen genadigen heere sculdich is van verschenen paymenten van den voirs. twee nieuwe beden ten minsten quetse van den voirnomden lande, alst breedre blijcken mach bij den voirnomden placcaet die men hier overlevert, mitgaders certificacie onder quitancie van den voirnomden bode; him dairvoiren betaillt alst costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 148v-149.*

1 Tussen posten met deze data.

921 1473 MAART 16-31, REIMERSWAAL

- b Den voirnomden Denijs [*Arnoudsz., bode*] van dat hij gedregen ende gecondicht heift over al Bewesterschelt ten plaetsen gecostumeirt eenen placcaet van minen voirs. genadigen heere in date van den VIII^{en} dage van maerte M IIII^C LXXII, inhoudende dat alle prelaten,

baenridsen, riddersen, ambochsheeren, leenmannen ende goede steden over al Bewesterschelt voirs. zijn zouden binnen zijnre stede van Reymerswale des dicendaichs XV^{en} dach¹ van der voirscreven maent van maerte ende aldair verbeyden de comste van minen voirs. genadigen heere, die den XVII^{en} dach dairaenvolgende aldair meende te wesene, om des andersdaichs dairaan te overdragen ende te sluyten zoewel up tstick van der veranderinge van mijns voirs. genadichs heeren bede, dairup dat die prelaten, ridderscepen ende goede steden van Zeelant voirs. binnen der stede van Bruyssel dairup vergadert geweest hadden², als oick om vierschare general te houdene binnen der voirs. stede, gelijk dat breedre blijcken mach bij den voirs. placcate die men hier overlevert. Dairomme hier him betaillt bij zijnre cedele alst costumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 139v.*

Eerst gesent Heyn Jacobsz. mit een plackaet van den heeren van den Groten Raide mijns genadichs heeren, gegeven VIII dagen in maerte anno XIII^{en} C LXXII, geteykent bij meester Willem Hautain, inhoudende dat die prelaet, baenridzen, riddersen, ambochtsheeren, leenmannen ende goede steden van Zeelant wesen souden bynnen Reymerswale den XVII^{en} dach der voirs. maendt van maert om te sluyten op die begeerte van mijnen voirs. genadigen heere, ende dairom dat alle die Staten van sijnen genaden landen vergadert geweest hadden tot Bruessel, ende oic dat sijne genade alsdan dair wesen soude in persoene ende general vierschair houden, soe wel op diegeen die sculdich waeren van bereden resten van schote als van anderen saken sijne genade ende pertien angaende, gelijk dat blijkt bij die voirs. plackaet hier overgelevert. Ende was dairmede uut ter Tholen ende in alle prochien Beoesterscelt VI dagen, tot 10 groten sdages, facit 5 s. groten. – *Ibidem nr. 877, f. 83v. – Druk (gedeeltelijk): Cuvelier, Actes I p. 199 noot 1.*

- c Den voirmonden rentmeester [*Guy de Baenst*] van dat hij bij bevele ende ordinancie van minen ghenadigen heere getrocken ende gereyst is geweest opten XVII^{en} dach in maerte anno LXXII van der stede van Middelburch in Zeelant tot binnen der stede van Reymerswale omme aldair mitgaders mijns genadichs heeren mannen ter vierschare te wesen, dewelke mijn voirs. genadige heere aldoe dair houden wilde, dewelke hij niet en hilt mer besoengneirde alleenlic up tstick van den ottroye van der bede van X jairen^a, wair hij omme uut was varende, lettende ende wederkeerende XV geheele dagen, tot 3 s. 6 groten sdaichs, alst blijcken mach bij besloten brieven van minen voirs. genadigen heere in date van den VIII^{en} dach in maerte anno LXXII, geveriffieirt onder thandteykin van meester Jan van Halewin opten lesten dach van mairte anno XIII^{en} C LXXII. Dairomme hier de voirs. XV dagen ten voirs. prise van 3 s. 6 d. groten sdaichs als voeren^b, 2 lb. 12 s. 6 d. gr. – *Ibidem nr. 62, f. 137.*

Reysde de burgermeesters met Jan Laureysz. te Reymerswale doen mijn genadige heere aldaer sijn steden verdachvert hadde om der nyuwer beden wille, ende verteert onder hen drien 3 s. gr. – *RHC Bergen op Zoom, Raad en Rekenkamer nr. 3683 (stadsrekening Tholen 1472-1473), f. 5v.*

Jan Lauwereysz. gesonnen tot Reymerswale doen mijn genadige heere aldaer was, ende verteert 12 gr.

Item des ander dages reysde die burgermeester met II scepenen bij mijn genadige heere doen de bede geconsenteert wert, ende verteert 3 s. gr. – *Ibidem f. 6.*

- e 30 maart, Reimerswaal. – *Prelaat, edelen en steden van Zeeland stemmen op zekere voorwaarden toe in de betaling van een bede van 48.200 kroon per jaar gedurende zes jaren, welke som zal worden gevonden door de heffing van 14 groten steenschietens van elk gemet en van een impost op bier, met de bepaling dat de dekking van een eventueel tekort zal worden vastgesteld door vier gedeputeerden, twee vanwege de hertog en twee vanwege de Staten.*

Also min genadege heere dhertoge van Bourgoingnen begeert heeft van allen sinen

landen, uutgenomen Bourgoingne, de somme van vijfthondertduysent cronen ten prijse van vier scellingen groten Vlaems tstick, alle jare den tijt van zes jaren lanck geduerende, van welker vors. somme van vijfthondertduysent cronen die landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant hare porcie gevallen ende getaxert zijn hondert ende 27 duysent der vors. cronen, dairaf dat dat lant van Zeelant op desen tijt betalen sal dat dordendeel van der somme van hondert ende 27 duysent vors., bedragende mijns vors. genadichs heeren porcie 42.333 cronen ende een dordendeel van een crone. Ende overmits dat si hier voortijts, so in de bede van VIII jaren, so in de bede van X jaren lestleden mijnen vors. genadegen heere geconsentert, gegonnen ende gegeven hadden boven mijns genadichs heeren porcie mer vrouwe sin gesellinne 2500 cronen ende insgelijx diversche officiers van mijnen vors. genadegen heere diversche sommen van penningen sij in al geconsentert hebben omme die oick te vernougene toter somme van 48.200 cronen tjaers, den vors. tijt van zes jaren lanck geduerende, ingaende sinte Jansdage decollacio [29 augustus] drie ende tseventich naestcommende, voir welke somme vors. te betalene die prelat, ridderscepen, edele ende goede steden des lants van Zeelant hebben gerekent ende geleit 14 groten Vlaems op tgemet steen scietende, behouden den ambochtsheeren hoir vry nair der ouder costumen. Ende also tlant van Zeelant Bewesterscelt groote somme van penningen tachter gecommen is boven die tauxacien die geset waren bij den gedeputerden van der bede die mijnen genadegen heere geconsentert was int jaer LXXII, so hebben die prelat, ridderscepe, edele ende goede steden bij consente van mijnen genadegen heere gestelt 3 groten op elck gemet bij der breede over al Bewesterscelt die toecommende jaer drie ende tseventich ende niet langer, omme die vors. 3 groten op tgemet thueren prouffijte te innen ende te doen gaderen omme huere achterstellen ende financiën dairuut te betalen. Ende des so sal men dese 14 groten van den gemete zes jaer geduerende ende die drie groten van den gemete een jaer geduerende bij der breede als voirscreven is, inwinnen mit den burchgraven ende mannen nu sinte Jansdage decollacio anno drie ende tseventich als vanouds costumelick is geweest. Behoudelicken dies so sullen de ambochtsheeren of hoir clercken leveringende ende betalinge doen den rentmeester mijns genadichs heeren mid edelen, poorters ende gepreleverde personen also wel Beoisterscelt als Bewesterscelt. Dies so sal die rentmeester van Beoisterscelt gehouden wesen sin penningen te innen op de geestelicke personen, edele ende poorters. Ende als van den geestelicken personen Bewesterscelt sal men achtervolgen gelijck dat men dat vanouds gecostumert heeft, achtervolgende den voirgewijsden vonnissen. Ende niement en sal belast noch gehouden werden ter cause van den vors. 17 groten op tgemet vors. voir des anders scult also verre als den rentmeester die penningen geleit ende bewesen worden ende die bij him ontfangen.

Item so sal die rentmeester van Bewesterscelt gehouden wesen als van den 3 groten van den gemete vors. rekeninge te doen den prelat, ridderscepe, edele ende goede steden tot hueren vermane ende nyement anders.

Ende mijn genadege heere vors. en sal dat lant van Zeelant niet meer belasten mit eeneger bede ofte anders van geenderhande saken desen tijt van zes jaren ende sullen alle dandre beden him, mer vrouwe zijn gesellinne ende andre heeren hier voortijts geconsentert hiermede quitte sin.

Ende wes dan te curt commen sal boven de voirscreven 14 groten van den gemete steen scietende, dairaf sal men stellen ende setten zes groten van elken vate biers dat men tappen, slijten ende drincken sal overal binnen Zeelant binnen den steden ende dairbuyten, te water ende te lande.

Ende wairt datter dan noch gebrake ende tvors. lant van Zeelant noch te curt quame van der vors. somme van 48.200 cronen tjaers, dair sullen toe gedeputerd worden vier personen, dairaf de twee sullen gecoren sin bij mijnen vors. genadegen heere ende dandre twee bij den prelat, ridderscepe, edele ende goede steden, omme dat te stellene ende te settene nair hoier bester wete dair dat nuts ende oirboirlixst wesen sal toter minster quetsinge van

den lande vors. Ende dair sal mijn genadege heere toe geven sulke brieven van ottroye als dairtoe behoiren sal.

Voirt was oick geseit ende gewijst dat so wat bier dat in twater overgeslegen wort binnen den havenen van Zeelant ende over ter zeevaart varen wille, dat sal gehouden wesen te geven eenen stuver van den vate. Ende wairt dat yement weder opslouge op tlant, so salt geven zes groten gelijck als dandre.

Ende omme al twelke te vulcomme wel ende duechdelick, so verbonden him de voirscreven prelat, ridderscepe, edele ende goede steden van den vors. lande van Zeelant in de voirscreven somme van 48.200 cronon tsjaers in der manieren alsot voirscreven is omme die op himlieden ende elck van him ende den inwonenden van den vors. lande te innene bij den rentmeesters van Bewesten ende Beoisterscelt, op heerlicke executie indien datter eenich gebreck an waire boven den vors. 14 groten van den gemete steen scietende. Ende de vors. prelat, ridderscap, edele^e ende goede steden van den voirs. lande van Zeelant dat gebreck den vors. rentmeesters alnoch niet bewijst en hadden waer dat zij die duechdelicke zouden ontfangen bij duechdelicker executie ende alzoot voirscreven is.

Actum te Reymmerswale den XXX^{en} dach in maerte int jaer XIIIIC twee ende tzeventich.

– *Afschrift: (gelijktijdig) ZA, Rekenkamer I B-O nr. 306, f. 2-2v. – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 233, nr. 123.*

Het is te weten dat mijnen voirs. genadigen heeren hertoge Karel bij sijnen gemeenen landen van herwaertsover gegeven ende geconsenteert is geweest een bede van 500 duysent croonen, tot 24 stuyvers stuck gerekent, tsjaers, den tijt van zes jaren lanck geduerende, achtereenvolgende te betalen tot drien termijnen tsjaers als den lesten dach van april, den lesten dach van oest ende den lesten dach van decembre, daerof eerste VIe jaer na den gemeenen ottroye verscheen den lesten dach van april, den lesten dach van oist ende den lesten dach van decembry al int jaer XIIIIC LXXIII, dair die landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant inne geset ende getaxeert waeren te gelden ende te contribuieren up hondert zeven ende twintichduysent derselver croonen tsjaers, behalve tlant van Voirne, Put ende Stryen die elc hueren taxe in de voirs. 500.000 croonen dairboven bijsonder hebben. Van welke 127.000 cronon die tweedeel comt tot laste van den voirs. lande van Hollant ende van Vrieslant ende dat derdendeel, bedragende 42.333 croonen ende een derdendeel van een croone, elx jaers ten laste van den lande van Zeelant, dat eerste VIe jaer daerof verschijnende in Zeelant tot drie terminen na der voirwoirden ende condicien bij dien voers. van Zeelant daerinne versproken. Te weten dat eerste derdendeel den lesten dach van decembry anno XIIIIC LXXIII, den II^{en} termijn den lesten dach van april anno LXXIII ende den derden termijn den lesten dach van augusto daeran int selve jaer anno LXXIII, nietjegenstaende dat die van Hollant ende die ander gemeene landen betaelden tselve eerste jaer bede II termijnen vroeger als voirs. staet.

Ende overmits dat tselve lant van Zeelant soewel in de bede van acht jaeren als in de bede van thien jaeren mijnen voirs. genadigen heere tevoren geconsenteert, gegeven hadden boven mijns voirs. genadichs heeren porcie mijnre vrouwen der hertoginne, sijnre gesellinnen, tweeduysent vijfhondert cronon tsjaers ende insgelijcx diverschen officieren ende huysgesinde van mijnen voirs. genadigen heere diversche sommen van pennijngen, ende om van dien ghiften mijnre voirs. genadiger vrouwe ende den officiers ende huysgesinde genoech te doen, die voirs. Staten van Zeelant geconsenteert hebben opt voirs. gemeen lant van Zeelant gestelt te worden tsamen toter somme toe van 48.200 cronon tsjaers, den voirs. tijt van zes jaeren lanck geduerende, ingaende tsinte Jansdage de collacio [29 augustus] XIIIIC LXXIII.

Omme welke somme voirscreven te betalen die prelaet, ridderscip, edele ende goede steden des voirs. lants van Zeelant hebben gerekent ende geleyt ende bij vonnisse van mannen gewijst 14 groten Vlaems op elc gemet lants tsteen schietende ten vollen scote, behouden

den ambochtsheerscippen huer vry, dat eerste VIe jaer daerof verschijnende tsinte Jansdage decollacio anno XIII^{ic} LXXIII voirs., die inne te winnen mitten burchgrave ende mannen ende leveringhe te mogen doen mit edelen, poirters ende gepriviligierde personen als gewoonlijk is, achtervolgende die voirgewijsde vonnissen ende nyemant hieraf te worden belast van des anders scult, alsoe verre als die rentmeester die pennijngen geleyt ende bewesen worden ende die bij him ontfangen. Behoudelijc oick dat mijn genedige heere voirscreven tlant van Zeelant niet meer belasten en soude mit eenige beden oft anders van gheenrande saken desen voirs. tijt van zes jaeren geduerende. Ende dat alle andere beden him, mijnre vrouwe sijne gesellinne ende hueren anderen dienaren ende huysgesinde hier voortijts geconsenteert, hiermede quijt sullen sijn.

Ende omeddat die voirs. 14 groten opt gemet tsteen schietende niet genoeg en was om die betalinge van den voirs. 48.200 cronen, soe hebben die voirs. Staten van Zeelant noch voordr gestelt ende geset op elc vat biers dat men tappen, slijten ende drincken soude overal binnen den voirscreven lande van Zeelant binnen steden ende daerbuyten, te watere ende te lande, 6 groten Vlaems die voirs. VI jaeren lanck geduerende, ingaende ten voirs. sinte Jansdage decollacio XIII^{ic} LXXIII. Ende tguent dat dan noch aen de voirscreven somme te cort quame, daertoe soude gedeputeert werden vier personen, die twee dairaf gecoren bij mijnen voirs. genadigen heere ende dandere twee bij den prelaet, ridderscip, edelen ende goeden steden voirscreven, omme dat te stellen ende setten na huere beste weten daer ende alsoe hen duncken soude dat nutste ende oirboirlijcxt te wesen ten minsten quete van den lande voirscreven, alsoe al dit breeder ende bet verclaert staet in een acte daerof gemaect onder thandteyken van Pieter Volkaertsz., notarius van den hogen ban, in daten van den XXX^{en} dach in merte anno XIII^{ic} LXXII voir Paesschen, die men hier overlevert. --³. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1485, f. 1-2.*

a dewelke hij ... X jairen is met andere hand tussengeschreven.

b ten voirs. ... voeren is met andere hand verbeterd uit: ten prise voirs., faciunt van twee vrancken sdaechs dragende 20.

c Vanaf hier met andere hand.

1 Bedoeld zal zijn dinsdag 16 maart.

2 Zie hiervóór nr. 918.

3 Zie verder nr. 942.

922 1473 JULI 16-24, UTRECHT

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 249. Op deze dagvaart, gewijd aan de onderhandelingen met de afgevaardigden van de Hanzesteden, waren gemachtigden namens Holland en Zeeland aanwezig alsook gedeputeerden van de steden van beide graafschappen.

923 1473 JULI 17, MIDDELBURG

b Den voirnomden Denijs Aernoutszone [*bode*] van dat hij gedregen ende gecondicht heift over al Bewesterschelt ten plaetsen gecostumeirt eenen placcaet bij dewelke hij [*nl. rentmeester Guy de Baenst*] gedachvairt heift alle die personen gescreven in een pampieren cedele, gehecht aen den voirscreven placcaet, te wesen binnen der stede van Middelburch opten XVI^{en} dach in julio, tsnavons in dherberge omme tsanderdaichs dair te aenhoorene tguent dat him de voirnomde rentmeester [*Guy de Baenst*] openen zoude van mijns voirs. genadigen heeren wege aengaende der nieuwer bede him onlanx geconsenteert ende andersins, alst breedre blijcken mach bij den voirs. placcaet die men hier overlevert. Dairomme hier him betaillt bij zijre cedele onder zijn handteykin alst costumelic is 14 s. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 140.*

Andries Pieters van dat hij bij ordinancie van den voirs. rentmeester gereyst is geweest

van der stede van Middelburch mit zekere besloten brieven tot binnen der stede van Ziericxee, gaende an de burchmeesters ende scepenen der voirs. stede ende an Willem Bolle, roerende van de voirs. burchmeesters ende scepenen van Ziericxee zenden zouden huere gedeputeirde up in vridageavont naistcommende binnen der stede van Middelburch voirs., omme tsanderdaichs XVII^{en} in julio te anhorene tguent dat de voironomde rentmeester openen ende te kennen geven zoude van mijns voirs. genadichs heeren wege bij zine opene brieven van placcate aengaende der nieuwer bede him onlanx geconsenteirt in den voirs. lande van Zeelant ende anderssins, ende desgelijcx dat Willem Bolle voirs. zoude laten weten allen den edelen ende andere goede steden binnen zinen bedrive geseten dat zij ter voers. dachvairt oick wesen zouden, dair de voirs. Andries omme uut was II geheele dagen tot 12 groten sdaichs. Dairomme hier him betaillt bij zijnre cedele geteykent onder thandteykin van Laureys Ghijsbrechtszoen, duerwairder mijns genadichs heeren, de voirs. II dagen ten voirs. prise, fac. 2 s. groten. – *Ibidem f. 140-140v.*

924 1473 JULI 22, MIDDELBURG

b Den voironomden bode [*Denijs Arnoudsz.*] van gedragen ende gecondicht te hebben eenen placcaet van den voironomden rentmeester [*Guy de Baenst*] in date van den XVII^{en} in julio XIII^c LXXIII ende bij denselven placcaet gedachvairt allen prelaten, riddersen, edelluyden, leenmannen ende goede steden van Bewesterschelt voirs. dat zij wesen zouden den XXII^{en} dach van deser maent van julio goets tijdts binnen Middelburch omme te anhorene de raminge dien gesloten was omme te verpachtene de 6 groten up elc vat biers ende te helpen ramen omme voirt dairinne te procederen ten meesten profite van den lande, alst breedre blijcken mach bij den voirs. placcate die men hier overlevert, mitgaders certifficacie, inhoudende quitancie van den voironomden bode; him dairvoiren betaillt alst costumelic is 14s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 62, f. 149.*

Eerst gesent Jan Cornelisz. mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] plackaetbrieven, gegeven XIII^c dage in julio anno LXXIII, inhoudende dat alle die edelen ende steden geseten Beoesterscelt tot Middelburch wesen souden op eenen benoemden dach, hem beteykent in de voirs. plackaet, bij den anderen edelen ende steden van Zeelant die aldaer versament souden wesen, want mijnen genadigen heere gelast ende bevolen had den twee rentmeesteren te doen versamenen in Middelburch alle die edelen ende steden van Zeelant ten dage voirs. om hemluyden te sommeren dat sij te pachte stellen souden die caelyoet alsoe die 6 groten van den vate van den biere, opgesteld bij den edelen ende steden voirs., gelijc dat blijkt bij die voirs. plackaet, hier overgelevert, ende dairmede hij uut was ter Tholen, in Vossemair, Dreisscher ende voirt in allen prochien Beoisterscelt VI dagen, tot 10 groten sdages, facit 5 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 878, f. 88v.*

d 27 juli, Sluis. – *Guy de Baenst, rentmeester van Zeeland Bewesterschelde, schrijft aan de leden van de Rekenkamer te Lille over hetgeen inzake de heffing van de bede van 48.200 schilden tot nu toe is gehandeld. Voor de betaling van de in maart l.l. geconsenteerde bede was besloten tot een heffing van 14 groten op het gemet en voor hetgeen men te kort zou komen tot een heffing van 6 groten op ieder vat bier. De verpachting van de inning van laatstgenoemde heffing had niet plaatsgevonden, waardoor de inning van de bede in gevaar kwam. Hertog Karel heeft daarop drie personen gecommiteerd om bij de Staten aan te dringen op het nemen van een besluit, waarna dezen, na beraad, besloten hebben voor een periode van drie maanden de zes groten zelf te heffen en te innen. Als blijkt dat de opbrengst niet voldoende is, zal worden overgegaan tot een heffing van de rijkste ingezetenen en de steden. Guy adviseert hiermee in te stemmen.*

[*Adres:*] A mes treshonnorez et doubttez seigneurs messeigneurs les commis sur le fait des domaine et finances de monseigneur le duc de Bourgogne et de Brabant.

Mes treshonnoez et doubtez seigneurs. Je me recommande tres humblement a voz bonnes graces. Et vous plaise savoir, mes treshonnoez et doubtez seigneurs, que a cause que ou mois de mars dernier passé par les prelat, nobles et bonnes villes, representans les trois Estas du pays de Zellande, fuerent accordez a mon seigneur certain ayde de 48.200 escus par chacun an, six ans durans, commencent le jour de saint Jehan decollace prouchainement venant, en quoy est comprinse certaine somme de deniers que lesdits Estas ont accordé tant a madame la duchesse comme a aucuns especiaux serviteurs de mondit seigneur, pour laquelle ayde lever et recouvrer ait esté avisee de par mondit seigneur et lesdits des Estas certaine maniere. C'est assavoir que l'on leveroit sur chacune mesure de terre en et par tout ledit pays de Zellande, les seigneurs vicontiers ayans leur franc, 14 gros monnoie de Flandres.

Et en oultre pour ce que iceulx 14 gros ne pouroient furnier a icelle somme, que l'on prendroit et leveroit sur chacun tonneau de cervoise qui seroit ammene despencé oudit pays de Zellande, icellui ayde durant, 6 gros dite monnoie. Lequel assis de 6 gros sur les cervoises seroit mis a pris et ferme au plus offrant et dernier encherisseur et a la chandelle. Et ou cas que lesdits impostz de 14 gros sur chacune mesure de terre et de 6 gros sur chacun tonneau de cervoise ne pourroient perfunir au paiement de ladite ayde, le surplus et reste seroit assiz et imposé sur les subgetz, manans et habitans dudit Zellande par quatre deputez a ce, c'est assavoir les deulx de par mondit seigneur et les autres deulx de par lesdits des Estas.

Et pour ce que lesdits des Estas d'icellui pays de Zellande n'avoient fait aucun devoir de baillier et mettre a ferme lesdits 6 gros sur chacun tonneau de cervoise, ce que pourroit estre retardement du payement de ladite ayde, pource que on ne pourroit savoir et entendre s'il souffrirent au payement de ladite ayde ou s'il seroit besoing de proceder a ladite assiete de ce qui restera, ainssi que dessus est dit, je me suiz transporté pardevers monseigneur le chancellier et luy ay donné a congnoistre ce que dessus est dit. Sur quoy il commanda de ordonner certain placcart par lequel mondit seigneur me mande que je connogne et appelle a certain et brief jour et lieu competent lesdits Estas, assavoir prelat, nobles et bonnes villes, et que iceulx je require et somme de par mondit seigneur que incontinent et sans delay ilz facent mettre a pris ledit assiz de 6 gros sur chacun tonnel de cervoise. Et ou cas que de ce faire ilz fusent refusans ou en demeure, que alors lesdits assiz de 6 gros seroient bailliez a ferme ou nom de mondit seigneur.

Et estoient pour ce faire commis messire Philippe batard de Brabant, seigneur de Crubeke, Guillaume Bolle, rentmaistre de Beoisterschelt, et moy, avecque luy et chacun es mettes de son office en obtemperant, mes treshonnoez et doubtez seigneurs, oudit commandement j'ay fait assambler lesdits des Estas dudit pays, c'est assavoir les prelat, nobles et bonnes villes, et les ay requiz et sommé de faire ce que dessus est dit. Lesquelz, apres qu'ilz avoient prins delay affin que les deputez d'aucuns nobles et bonnes villes dudit pays puissent faire rapport a leurs maistres et compaignons en loy et a certain brief jour assambler, lesdits prelaet, nobles et deputez desdites bonnes villes m'ont dit qui sont conclu de faire cuillier et lever lesdits 6 gros sur chacun tonnel de cervoise sans les baillier a ferme l'espace de trois mois, pour savoir la vraie valuacion dudit assiz. Et selon qui trouveront lesdits trois mois ou cas qu'ilz ne souffrirent pour le plain paiement de ladite ayde, alors ilz seront content de proceder a ladite assiete de ce qui restera comme dessus est declairé.

Ce que, mes treshonnoez et doubtez seigneurs, je vous signifie affin que sur ce je puisse avoir votre advis et savoir votre bonne volonté avant que je procede oultre a l'exsecucion dudit placcart. Et pour vous advertir de mon advis, il samble a votre correccion, mes treshonnoez et doubtez seigneurs, que si vous plaist vous pouriez lassier besongnier ausdits du pays ainsi qu'ilz ont conclu et proposé, affin qu'ilz ne se poroient plaindre de ce que ledit assiz de 6 gros sur chacun tonneau de cervoise fuist donné a maindre pris qu'ilz ne cuident par ladite maniere de faire cuillier recevoir, moienant que mondit seigneur fist sommer derecief les plus riches des nobles et ceulx des bonnes villes dudit pays de Zellande et leur

dire que son entencion est de se faire paier d'eulx et ladite ayde sur eulx exsecuter en faulte de payement, en ensu[i]ant l'accort fait entre luy et lesdits des Estas dudit pays. Par lequel tout les manans et habitans dudit pays demeurent obligiez a paier ladite ayde chacun pour le tout, jusques a ce qu'ilz auront icelle assignee tellement que les rentmaistres dudit pays soient en pasible recepté, lequel avis s'il vous samble expedient je vous prie qu'il vous plaise expedier le plus tost qu'il sera possible, ou aultre avis tel qui bon vous samblera. Et sur ce moy escripre votre plaisir et bonne volonté. Et cy vous plaist, mes treshonnorez et doubtez seigneurs, aucune chose a moy commander, je me offre prest de l'accomplir selon mon possible a l'ayde de Dieu, qui vous, mes treshonnorez et doubtez seigneurs, vuellie donner accomplissement de tous vous bons desiers.

Escript a l'Escluse le XXVIIe jour de juillet l'an LXXIII.

[*Ondertekend:*] Le tout votre treshumble et tresobeissant serviteur Guy de Baenst
– *Origineel: ADN, B 17.712. Met de volgende aantekening van de Rekenkamer: Soit rescript qu'il y face son advis.*

1 Zie hiervóór nr. 921.

925 1473 NA AUGUSTUS 19, ZIERIKZEE

b Noch gesent denselven Jan Cornelisz. [*bode*] mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] plackaetbrieven, gegeven des donredages na Onser Liever Vrouwendage assumpcio [*19 augustus*] anno XIIIIC LXXIII, inhoudende dat die van Duvelant, Stavenisse, Kempshofstede, Sinte Mertinsdijck, Scarpenisse, Westkerck, Poirtvliet ende ter Tolen alle gemachticht senden souden tot Zierixe op een seker dach, hem beteykent in de voirs. plackaet, bij den ambochtsheeren ende steden van Scouwen om samentlic te communicieren op tstück van der nyer bede, die inging sint Jan decollacio doe naestcomende [*29 augustus*] ende wege te vinden wair men die penningen dairaf gecrigen soude etc. Ende was dairmede uut drie dagen, tot 10 groten sdages, f. 2 s. 6 d. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 878, f. 88v¹.*

1 De rekening begint pas op 1 oktober 1473.

926 1473 AUGUSTUS 24-SEPTEMBER 10, UTRECHT

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 255. Op deze dagvaart, gewijd aan de onderhandelingen met de afgevaardigden van de Hanzesteden, waren gemachtigden namens Holland en Zeeland aanwezig alsook gedeputeerden van de steden van beide graafschappen. Volgens een verslag waren dat uit Zeeland Adriaan van Schoonhoven en Reymer Willemsz., burgemeesters van Middelburg, en Pieter Hugenz., burgemeester van Zierikzee.*

c Item waren ghesonden Adriaen van Schoonhoven ende Reymer Willemsz. thUtrecht up der dachvart die daer ghehouden vas tussen de steden van Hollant ende Zelant up de een syde ende de V Wensse stede met de steden van der Hansen aent ander syde. Ende sy varen uut elic XIX daghen, tot 4 s. gr. tsdaechs; 7 lb. 12 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1473 (verloren gegaan in 1940). – Druk: HUB X p. 191 noot.*

927 1473 NOVEMBER 18-DECEMBER 14, UTRECHT

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 262. Op deze dagvaart, gewijd aan de onderhandelingen met de afgevaardigden van de Hanzesteden, waren gemachtigden namens Holland en Zeeland aanwezig alsook gedeputeerden van de steden van beide graafschappen. Volgens een verslag waren dat uit Zeeland Arnoud Jansz. en Joost Willemsz., schepenen van Middelburg, en Johan Pietersz., burgemeester, en Witte Pietersz., schepen van Zierikzee.*

b 15 november. – *De magistraat van Zierikzee machtigt Jan Pieter Lauwerietenz., Cornelis Jan*

[Gelbertenz., Jan Jan Boeyez., Witte Pieter Simonsz., Cornelis Jan Boeyez. en Jacob mr.]¹ Witez. om samen met de afgevaardigden van de hertog van Bourgondië en van de steden van Holland en Zeeland deel te nemen aan de op 26 november bijeengeroepen dagvaart te Utrecht met de gedeputeerden van de zes Wendische en andere Hanzesteden, en daar over alle geschillen te onderhandelen en tot een vergelijk te komen. – Origineel: GA Schouwen-Duiveland, charters Zierikzee nr. 198 (beschadigd, met tekstverlies). – Regest: Hanserecense II, 7 nr. 78. – Vermeld: Van Limburg Brouwer p. 147.

¹ Het tussen [] geplaatste tekstdeel niet meer aanwezig in 1993.

928 1474 FEBRUARI 13, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 269*. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van hertog Karel om de lopende bede voor een aantal jaren te verlengen, werden, naast de abt van Egmond, de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 32 met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Westkapelle, Kortgene, Vlissingen, Veere, Reimerswaal, Goes, Zierikzee, Brouwershaven, Brielle, Tholen en Goedereede.

929 1474 FEBRUARI 15-20, MECHELEN

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 270*; *Blockmans, Handelingen 1467-1477 nr. 134*. Uit de onder *Dagvaarten nr. 270* opgenomen posten uit het archief van Mons blijkt dat naar deze bijeenkomst van de 'Staten-Generaal' onder meer afgevaardigden uit (de steden van) Brabant, Vlaanderen, Artois, Holland en Zeeland waren ontboden. Uit de laatste twee graafschappen waren echter slechts afgevaardigden van Gorinchem en Zierikzee aanwezig, uit Brabant alleen die van Brussel, uit Vlaanderen niemand. De Hollandse afwezigheid staat ongetwijfeld in verband met de gelijktijdige bijeenkomst van de eigen Staten, zie *Dagvaarten Holland III nr. 269*. De bijeenkomst was gewijd aan een verbod op het uitvoeren van koren.

930 1474 MAART 19-APRIL 8, UTRECHT

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 272*. Op deze dagvaart, gewijd aan de onderhandelingen met de afgevaardigden van de Hanzesteden, waren gemachtigden namens Holland en Zeeland aanwezig alsook gedeputeerden van de steden van beide graafschappen. Volgens een verslag was dat uit Zeeland Pieter Hugenz. vanwege Zierikzee.

931 1474 MAART 24, MIDDELBURG

b Gesent denselven Jan [Cornelisz., bode] mit des rentmeesters [Willem Bolle] plackaetbrieven in den name van Guy de Baenst, van hem gescreven VIII dagen in maert anno LXXIII, dairin die rentmeester voirs. laet weten die Staten van Zeelant dat sij alle versamenen tot Middelburch den XXIII^{en} dach van derselver maendt van maert om te anhoeren die beclacht van der stede van Zierixe etc., ende dairmede uutgesonden van Zierixe ter Tholen ende in allen prochien over al Beoesterscelt; den bode gegeven 4 s. 2 d. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 878, f. 88v*.

c Item verteert up enen dachvert in Middelburch 3 s. gr. – ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 191 (burgemeestersrekening Vlissingen 1473/1474), f. 3v¹*.

¹ Deze ongedateerde post volgt op een uitgave voor het bijwonen van de begrafenis van Hendrik van Borsele († 15 maart 1474).

- 932 1474 MAART 31-APRIL 2, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 273. Voor deze dagvaart, gewijd aan de besluitvorming op het verzoek van hertog Karel om de lopende bede voor een aantal jaren te verlengen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 28 met name genoemde edelen en de steden Brielle en Vlissingen.
- 933 1474 APRIL 13, UTRECHT
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 274. Op deze dagvaart, gewijd aan de onderhandelingen met de afgevaardigden van de Hanzesteden, waren gemachtigden namens Holland en Zeeland aanwezig alsook gedeputeerden van de steden van beide graafschappen. Volgens de slotovereenkomst was dat uit Zeeland Pieter Hugenz. vanwege Zierikzee.
- c Item waren Adryaen van Schoehoeve ende Reymer Willems van der Buetynghe ghesonden tot Utrecht ter dachvaert, die daer ghehouden was tusschen den landen van Hollant ende Zeelant ende den Oesterlynghe om cap[er]ye. Ende sy waren ut elc XIII daghe, tot 4 s. gr. des daechs, facit 5 lb. 4 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1474 (verloren gegaan in 1940). – Druk: HUB, X, p. 192 noot. Zie aldaar ook voor andere uitgaven, door Middelburg gedaan wegens de in Utrecht gehouden dagvaarten met de Hanzesteden.*
- 934 1474 APRIL 15-19, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 275. Volgens de Hollandse bronnen waren op deze dagvaart de steden van Holland en Zeeland bijeen om antwoord te geven op het verzoek om verlenging van de bede.
- c Achilles de Ridder van in den Hage te trecken ende al myns heeren [Wolfert van Borsele¹] leenen, ambochten en[de] tienden als by verclaaringe over te geven navolgende myns genadigen heeren mandementen, ende oic ter dachvaert up die verlenging van der bede van VI jaeren die myn genadigen heere begeerde. Daer hy om uut was varende, marrende ende keerende tsamen XII dagen, tot 10 stuvers sdaegs, facit 20 schell. – *Druk: Ermerins, Heeren van Vere p. 98 (naar de verloren gegane stadsrekening van Veere).*
- Item verteert up een reyse in den Haghe ter dachvaert 14 s. gr. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 191 (burgemeestersrekening Vlissingen 1473/1474), f. 4².*
- 1 Wolferts vader Hendrik van Borsele overleed op 15 maart 1474.
 2 Deze post staat tussen uitgaven na 15 maart en in april.
- 935 1474 MEI 16-18, DEN HAAG
Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 278. De identificatie van de reis van een afgevaardigde van Vlissingen naar Den Haag met deze dagvaart is onzeker. Het enige houvast is de datering; volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse gedeputeerden waren alleen de gemene steden 'van desen lande' (nl. het graafschap Holland) aanwezig. Onderwerp van bespreking was het verslag van de dagvaart in Utrecht met de vertegenwoordigers van de Hanze.
- c Item verteert up een dachvaert in den Haghe 13 s. gr. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 191 (burgemeestersrekening Vlissingen 1473/1474), f. 5¹.*
- e *Op 18 augustus 1474 beoorkondden de Wendische steden het bestand, dat gesloten was met o.a. Adriaan van Schoonhoven, burgemeester, en Reymer Willemsz., schepen van Middelburg, en Johan Pietersz., schepen van Zierikzee. Op 28 oktober beoorkondden de Hollandse steden alsmede Zierikzee het bestand, dat zou duren tot 1 januari 1477. Zie Dagvaarten Holland, III, onder nr. 299e.*
- 1 Deze post volgt op uitgaven in de vijfde week na Pasen (8-14 mei).

936 1474 MEI 26-JUNI 2, MIDDELBURG

- b* Gesent Jan Cornelisz. mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] opene brieve, gegeven XIX dage in meye anno XIIIIC LXXIII in allen prochien over al Beoesterscelt gaende an die Staten van den lande, dat sij alle versamenen souden in Middelburch des donredages doe naestcomende [*26 mei*] om wege te vinden wair men dat reste nemen soudt dat mijnen genadigen heere noch comen soude an sijn bede de anno LXXIII. Ende was dairmede uut in allen prochien, den bode gegeven 4 s. 2 d. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 878, f. 89-90.*
- c* Item up enen dachvaert in Middelburch verteert 2 s. gr. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 191 (burgemeestersrekening Vlissingen 1473/1474), f. 5¹.*
- e* 2 juni. – *Arbiters doen uitspraak in een geschil over de bede tussen Zierikzee enerzijds en de andere leden van de Staten van Zeeland anderzijds.*

Op die questie ende geschille hangende voir mijn heeren de generaels op tstück van der beden ende subvencien mijns genadichs heeren shertogen van Bourgongnen etc., tusschen die van der stede van Zierixen als aenleggers an deen zijde ende den prelaet, edelen ende goede steden van Bewesterscelt in Zeelant, verweres, aen dandere, roerende soe wel hueren tax ende poercie in de bede van 500.000 cronon onlanck mijnen voirs. genadigen heere geconsenteert bij sijnen gemeenen landen van herwärts over, zesse jaeren lanck geduerende, als oick van zekere grote sommen van penningen die deselve van Zierixen seggen voir tgemeen lant van Zeelant verleyt te hebben in de betalinge van mijns voirs. genadichs heeren beden ende subvencien, die in denselven zijnen lande van Zeelant loop gehadt hebben in den jaeren XIIIIC LXXI ende LXXII, om welke questien ende geschillen mit vriendelicheynt nedergeleyt te werden bij den Hove commissarise geordineert zijn geweest Jacob Cruesinck, meester van den Rekeninge te Mechelen, ende de rentmeesters van Bewest ende Beoesterscelt in Zeelant, diewelke commissarise achtervolgende den appointementen van den voirs. Hove ende der acte dairaf gegeven den XVII^{sten} dach in meye lestleden tusschen partijen voersproken ende gedadingt hebben ende dair beyde de voirs. partijen mede tevreden sijn geweest, gheent dat hierna volcht:

Te weten dat deselve twee rentmeesters om alle gevouchs ende beters wille op hen genomen hebben te verleggen ende mijnen voirn. genadigen heere te betalen van den tweesten termijne zijre voirs. bede van ses jaeren, begripende XVIII termijnen van betalinge, tvoirs. tweede termijn verschenen den lesten dach van april lestleden, te weten de rentmeester van Bewesterscelt die tweedeel ende de rentmeester van Beoesterscelt, dairinne begrepen tlandt van der Thollen ende Scakerloo, dat derdendeel. Ende dat mit sulker voirwaerden ende condicien dat beyde de voirs. partijen tevreden sijn geweest ende gelooft hebben dat men terstont sal gaen verpachten bij kerckgeboden ende bij der kersen die zes grote op elc vat biers over al tgemeene landt van Zeelant bij twee commissarisen vanwege mijns voirs. genadichs heeren ende drie van slants wegen, als twee van Bewester ende een van Beoesterscelt, sulke als dairtoe geordineert wesen sullen, ende dat op zekere instructien ende ordinantien die denselven commissarisen van slants wegen mede gegeven sullen werden. Item dat doende dese verpachtinge de voirs. commissarise dan oick overnemen sullen tot elker plecke die rekeninge van dat van der voirs. 6 grote op elc vat biers ontfanen ende opgebuert sal wesen bij dengheenen die van slands wegen gaerders ende ontfangers dairaf geweest sijn. Ende in den plecken dair sij bevinden sullen die 6 grote op tvat biers nyet opgesteld of gegadert wesende oft anders dair mede ommegegaen dan dat ten proffijte van den gemeenen lande behoirt, dat duechdelic te reformeren of den Staten van den gemeenen lande dat aen te brengen om bij hen gereformeert ende duechdelic dairinne voirsien te mogen werden, ende dat al ten coste ende laste van dengheenen dair tgebreck inne bevonden ware. Item den staet van desen rekeninge over al Zeelant geweten, desgelicx

hoevele de pachtinge van den 6 grote op elc vat biers tot sint Jansdage toe decollacio [29 augustus] naestcomende bedragen sal, mitgaders oick die vierthien grote steens schietens op elc gemet landts over al Zeelant verschenen tsint Jansdage decollacio lestleden, al gebracht tot eenre sommen, soe wes dan aen dier sommen te cort sal comen om te volbrengen de somme van 48.200 cronen voir teerste VI^{ste} jair, dair tland van Zeelant op geset ende getaxeert is mitgaders oick die deuchdelicke ende rechtverdige costen ende oncosten die bij beyde partien te deser instancien tot hiertoe gedaen zijn geweest oft noch gedaen sullen werden om die voirs. verpachtinge te doen mit dat dairaen cleeft, dat sal dan geleyt ende geslagen werden op tvoirs. gemeene lant van Zeelant ten meesten oirbaer ende minsten quetse van denselven lande, alzoe die Staten van den voirs. gemeenen lande dat eendrachtelic mit malcanderen overcomen sullen in sulken schijne dat mijne voirs. genadige heere in de betalinge van den penningen zijrne voirs. bede nyet vercort noch verachtert wesen en sal. Ende mits vruntlicker dadingen dat die van Bewest ende van Beoesterscelt mit dat dairan cleeft voirtan den last ende commer van deser lopender bede van sesse jaeren in Zeelant gelijc sullen dragen elc na avenante van den gemeten ende van den biere dat bynnen elcken van hueren quartiere gelegen ende gesleten is oft gesleten sal werden allet na uutwijsen der mannen vonnissen dairaf gegaen int consenteren derselver bede van zesse jaeren. Soe is oick verclaert dat beyde de voirs. partien tot dese tijt een zwigen doen sullen van sulken gebreken als sij malcanderen heyschende zijn van verleyden penningen, die elc van hen totter betalinge van der beden in denselven lande loop gehadt in den voirs. jaere LXXII ende dair tevoeren seegt gedaen hebbende meer dan sij sculdich waeren dairinne te gelden. Ende al dit sonder prejudicie ende onvermindert eenen ygelicken zijns rechts.

Gedaen ende gesloten te Middelburch op eene generale dachvaert aldair gehouden bij den gemeenen Staten svoirs. lands van Zeelant upten II^{sten} dach van junio int jair MIIII^C vier ende tseventich in tegenwoirdicheyt van ons commissarise voirn.

Aldus geteykent: J. Cruesinck, G. Baenst ende G. Bolle.

– *Vidimus van deken en kapittel van Sint Lievensmonster in Zierikzee d.d. 20 oktober 1475: GA Schouwen-Duiveland, Charters Zierikzee nr. 205.*

1 Deze ongedateerde post volgt op uitgaven omstreeks de vijfde week na Pasen (8-14 mei).

937 1474 JUNI 9-18, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 280. Voor deze dagvaart, gehouden in aanwezigheid van de kanselier van hertog Karel en gewijd aan het vaststellen van een antwoord op het verzoek om verlenging van de bede, werden, naast de abt van Egmond en de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 23 met name genoemde edelen en de steden Veere, Vlissingen, Westkapelle, Westenschouwen, Goedereede, Brielle, Middelburg, Zierikzee, Domburg, Kortgene, Brouwershaven, Goes, Tholen, Sint-Maartensdijk en Reimerswaal.

c Item verteert up eenen dachvaert in den Haghe upt Sacramentsdach [9 juni], verteert 21 s. gr. – ZA, *Heren van Veere voorl. nr. 191 (burgemeestersrekening Vlissingen 1473/1474), f. 5v.*

938 1474 NA JULI 2, MIDDELBURG

b *Kesteloo vermeldt het volgende op grond van een post in de Kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1474:*

Op Maria-visitatie [2 juli] 1474 werd iemand te paard naar Vlissingen, Zoutelande, Westkappel, Domburg en Veere gezonden, om ter dagvaart te komen 'om de schepen van oorloge te ordonneeren'. – Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen Middelburg' 2, p. 138.

939 1474 AUGUSTUS 7-8, MIDDELBURG

b Valentijn Symoensz. in de absencie van den voirs. Denijs [*Arnoudsz.*, *bode*] van dat hij gedregen ende ghecondicht heift over al Bewesterschelt ten plaetsen gecostumeirt drie placcaten van den voirn. rentmeester [*Guy de Baenst*], al eens inhoudende in substancie ende uut machte van denwelken hij gedachvairt heift te wesene binnen Middelburch opten VII^{em} dach in augusto, tsavons in de herberge, alle de personen ende steden van Bewesterschelt voirs. die gescreven staen in de cedelkins aen denzelven placcaten gehecht, omme tsanderdaichs dairae te ramene ende te wederstane de comste van den Francoisen die mit grooter macht van scepen ende gewapende luyden^a him upeset hebben te water om herwairts over in mijns genadichs heeren landen te commene ende die te pillierene ende te beroevne ende mit allen te meute te bringhen, alst breedre blijcken mach bij den voirs. placcaten die men hier overlevert. Dairomme hier him betailt bij zijnre cedele onder zijn handteykin alst costumelic is 14 s. groten. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 63, f. 134.*

c Item verteert up een dachvaert in Middelburch 2 s. gr. – *ZA, Heren van Veere voorl. nr. 191 (burgemeestersrekening Vlissingen 1473/1474). f. 6.*

e 8 augustus. – *Resoluties, genomen door de gedeputeerden van Zeeland, ter dagvaart te Middelburg vergaderd, tot het beramen van de verdediging van Walcheren tegen de Fransen. Op drie plaatsen waar men een aanval het meest vreest, te weten te Baarshoek, van Westkapelle tot Zoutelande en van Dijkshoek tot Rammekens, zal een bezetting worden gelegd van 500 ruiters, versterkt met de manschappen die daartoe in de verschillende parochies zijn aan te wijzen; daar zullen ook serpentijnen, colvenieren, bogen, glaviën en andere wapens voorhanden moeten zijn. In geval van nood zullen op de aangewezen plaatsen totter landweere bijeenkomen uit Veere 100 man, uit Zanddijk 40, uit Gapinge 20, uit Vrouwenpolder 20, uit Serooskerke 80, uit Oostkapelle 30, en uit Schellach 10, allen goed gewapend en geharnast. De prelaat zal een metalen serpentijn laten maken, de heer van Ravestein, kapitein-generaal, eveneens een, de stadhouder twee, Middelburg twee, etc.*
– *GA Middelburg, Register 'Differenten en bijzonderheden der steden in Walcheren en Arnemuyden concernerende', nr. II (verloren gegaan in 1940). – Regest: Van Limburg Brouwer, p. 167. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 448.*

a Hs.: luydem.

940 1474 AUGUSTUS 16, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 289. Voor deze dagvaart, gewijd aan de levering van schepen en manschappen aan hertog Karel voor zijn beleg van Neuss, waren, naast de steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen Middelburg, Goes, Vlissingen, Veere en Reimerswaal.*

941 1474 AUGUSTUS 23, DEN HAAG

b Upten selven dach [*18 augustus*] gesent Jan Willemszoon, bode, haestelic mit sekere besloten brieven van des Raets wegen an den abt van Middelburch, den heere van Ravenstein, an die steden van Middelburch ende van der Goes, inhoudende hoe dat wair is dat uuyt sonderlinge scrijven ende bevele van mijnen genadigen heere dieselve van den rade onlanx geleden bij hem ontboden hebben gehadt sommige steden uuyt Zeellant¹, ende sonderlinge diegeene die meest scepen hebben dair men mijnen voirs. genadige heere best mede dienen soude mogen voir Nuys. Ende al wairt dat himluden dair niet of gescreven en wair, dat zij nochtans int consenteeren van den voirs. scepen mijnen voirs. genadigen heere te senden dairinne consenteeren wouden. Ende oft also gebuerde dat dieselve steden bij himluden dairom sonden ofte quamen, dat zij dan ymmer tot voirdele ende proffij

van mijnen voirs. genadigen heere so duechdelic dairinne spreken ende denselven dair zo hertelic toe induceren willen dat bij middele van himluyden mijn voirs. genadige heere tot zijnre begeerte van den voirs. steden, inhoudende dat al ist so dat zij mitten anderen steden van Zeellant opt fait van den voirs. scepen mede ter dachvairt gescreven zijn geweest, zij nochtans ter voirs. dachvairt niet gesonden en hebben ende also dieselve stede die ter voirs. dachvairt in den Hage geweest zijn hoir vertreck genomen hebben op hoirluyder absencie ende om voider beraet dairop te hebben elck in den zijnen ende himluden gelast is des dincxdages dairan [23 augustus] weder in den Hage te wesen bij mijnen voirs. heeren van den Rade om aldair finale antwoirde upt stuck van den scepen voirs. te geven, dat dieselve van Middelburch ende van der Goes dan mede hoire gedeputeerde in den Hage scicken om mitten anderen finale antwoirde van den voirs. scepen te mogen geven. In welcke reyse die voirs. Jan Willemszoon uuyt was varende, marrende ende keerende den tijt van achte dagen, tot 12 groten Vlaems sdaechs, overmits dat hij verwedert lach an Strien dair wel LX scepen [*lagen*] ende noch een dach die int wederkeeren verwedert lach tot Arnemuyden, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van Ghijsbrecht van der Mey, secretaris, ende meester Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven. Him betaelt 2 lb. 8 s. – NA, *Rek. Rek. nr. 307, f. 182v-183*. – Druk (fragment): *Briefwechsel II nr. 2681*.

1 Zie voorgaand nr.

942 1474 SEPTEMBER 14, MIDDELBURG

b Gesent Heyn Jacobsz. mit des rentmeesters [*Willem Bolle*] brieven, gescreven X dage in september anno XIII^c LXXIII, inhoudende dat die edelen ende steden Beoesterscelt geseten, gemachticht comen oft senden souden tot Middelburch den XIII^{en} dach derselver maendt om te verstaen totter rekeninge van die caelyoot. Ende was dairmede uut in allen steden ende prochien over al Beoesterscelt voirs. V dagen, tot 10 groten sdages, facit 4 s. 2 d. groten. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 878, f. 90v*.

e 15 september. – *Op deze datum is blijkbaar een uitspraak gedaan door commissarissen in het geschil tussen Zierikzee enerzijds en de steden van Bewesterschelde anderzijds over de verdeling van de tekorten in de bede, blijkens de volgende teksten:*

– – –¹ Ende overmits dat die voirs. 14 groten van den gemete tsteen schietende ende die voirs. 6 groten van elken vate biers over al Zeelant tsjaers in der manieren voirscreven niet en hebben mogen volcomen noch volstrecken die voirs. somme van 48.200 cronen, maer is bevonden bij een staet daerof gemaect tot eene generale dachvaert daerof gehouden bij den voirs. Staten van Zeelant dat daer noch een gebrack voir die volle betalinge van den voirs. eersten VI^{en} jaere bede de somme van duysent ponden Vlaems. Waeromme bij den voirs. Staten alsoeden eendrachtelijck overdragen wert, opdat mijne voirs. genadige heere sijne gereede pennijngen soude mogen gecrijgen, als dat die stede van Ziericxee voir die van Beoisterscelt verandworden souden mit gereeden gelde in handen van Willem Bolle, rentmeester aldaer, van een derdendeel van der somme die gebrack an die voirs. volle betalinge ende die steden van Middelburch, Goes ende Reymerswale voir die van Bewesterscelt den rentmeester aldaer Guy de Baenst van die ander tweedeel, gelijc het oick breeder blijcken mach ende verclaert staet in een ander acte ende appointemente daerof gemaect, geteykent mitter handt van den voirs. commissarissen den XV^{en} dach van decembry² XIII^c LXXIII, oick hier overgelevert. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1485, f. 2-2v*.

Ander ontfaenc van beden ende subvencien mijnen genadigen heere geconsenteirt bij den Staten van Zeelant, verschenen in Bewesterschelt binnen den tijde deser rekenijng³. Het is te wetenne dat mijn voirs. genadich heere geconsenteirt is geweest bij alle zijne gemeene landen herwaitsover, uutgenomen Bourgongnen, eene ghifte ende bede van

vijfhonderduysent croonen ten prise van vier scellingen groten Vlems tstuc sjaers, den tijdt van zes jairen lang geduerende, in welke ghifte oft bede van vijfhonderduysent croonen die landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant geset ende getaxeirt zijn geweest te gelden elcx sjaers hondert zeven ende twintichduysent der voirs. croonen, behalven tlant van Voerne, Putte ende van Stryen die elcx hueren tax in de voirs. V^C duysent croonen dairenboven bijzonder hebben. Van welken 127.000 croonen die II^{ec} deel comt ten laste van den voirs. lande van Hollant ende Vrieslant ende dat dardendeel, bedragende 42.333 croonen ende een dardendeel van eenen croone, ten laste van den lande van Zeelant⁴. Ende overmits dat tzelve lant van Zeelant hier voortijts zoowel in de bede van VIII jairen als in de bede van X jairen mijnen voirs. genadigen heere dair te voeren geconsenteirt ende die mits deser nieuwer ghifte ende bede nae uutwijzen der voors. octroye quijt ende te nyeten zijn^a als voirs. is, gegonnen ende gegeven hadden boven mijns voirs. genadichs heeren porcien mer vrouwe die hertoginne zijne gesellinne 2500 croonen ende insgelix diverschen officiers ende huysgesinne van mijnen voirs. genadigen heere diversche sommen van penningen, ende om van dier giften mijnre voirs. genadiger vrouwe ende den officiers ende huysgesinne voirn. genouch te doene die voirs. Staten van Zeelant geconsenteirt hebben opt voirs. gemeene lant van Zeelant gestelt te werden tsamen toter somme toe van 48.200 croonen sjaers den voirs. tijdt van zes jairen lang geduerende, ingaende tsint Jansdage decollatio [29 augustus] XIII^CLXXIII. Om welke somme voirs. te betalen die prelaet, ridderscepen, edelen ende goede steden des voirs. lants van Zeelant hebben gerekent ende geleyt ende bij vonnisse gewijst 14 groten Vlems up elc gemet lants tsteen schietens ten vollen scote, behouden den ambochsheeren huer vry, dat eerste VI^{ec} jair dairaf verschijnende tsint Jansdage decollatio XIII^CLXXIII voirs., die inne te winnen mitten burchgrave ende mannen ende leveringhe te mogen doen mit edele, poorters ende geprevilegeirde personen als vanouts costumelic is achtervolgende den voorgewijsde vonnissen ende niemant hieraf te werden belast van des anders scult alzo verre als den rentmeesters die pennijngen geleyt ende bewesen werden ende die bij hen ontfangen, behoudelic oic dat mijn genadige heere tvoers. lant van Zeelant niet meer belasten en zal mit enige bede oft anders van geenerande zaicken dese voirs. tijdt van zes jairen geduerende ende dat alle andere beden him, mer voirs. vrouwe zijn gesellinne ende andere heeren hier voortijts geconsenteirt hiermede quite zullen zijn.

Item hebben noch die voirs. Staten van Zeelant boven de voirscreven 14 gr. van den gemet tsteen scietens noch geconsenteirt tot der betalinge der voirs. 48.200 croonen te werden gestelt ende geset up elc vat biers dat men tappen, slijten ende drincken zal overal binnen den voirs. lande van Zeelant binnen den steden ende dairbuyten, te water ende te lande, 6 groten Vlems de voirs. zes jairen lanc geduerende, ingaende ten voirs. sint Jansdage decollatio anno LXXIII. Ende wairt datter dan noch gebrake ende tvoirs. lant te cort quame van der voirs. somme van 48.200 croonen sjaers, dair zouden toe gedeputeirt worden vier personen, te weten twee vanwegen mijns voirs. genadige heeren ende dandere twee bij den prelaet, ridderscepen, edelle ende goede steden van Zeelant, omme dat te stellenne ende te zettene nair huer beste wete dair dat nuts ende oirboirlicxt wesen zoude toter minster quetsinge van den lande voirs., alsoo al dit breeder ende bet verclairt staet in eene acte dairaf gemaict onde thandteyken van Pieter Volkairtsz., notarius van den hoogen banne, in date van den XXX^{en} dach in maerte XIII^CLXXII voir Paesschen, die men hier overlevert. Ende overmits dat de 14 gr. up elc gemet steen scietens ende oic de 6 gr. up elc vat biers over al Zeelant sjaers in der manieren voirscreven niet volstrecken noch volbringen en mochten, maer wert bevonden nair der handt bij den Staten van den voirs. lande van Zeelant ende oic bij zekere commissarissen dairtoe van mijns voirs. genadigen heeren ende van svoirs. lants wegen geordonneirt tot eene generale dachvairt dairup gehouden dat boven de voirs. 14 gr. steen scietens ende 6 groten up elc vat biers noch gebrack ende tvoirs. lant van Zeelant te cort quam van der voirs. somme van 48.200 croonen voir teerste VI^{ec} jair, ingaende tsint Jansdage decollatio [29 augustus] anno LXXIII voirs., de somme van 10.000 croonen, beloopende 2000 lb. groten, soo was aldair bij den voirs. Staten eendrachtelic

overdragen updat mijn voirs. genadige heere zijne gereede pennijngen zoude muegen crigen, als dat die stede van Ziericxee voir die van Beoisterschelt verandtworden zoude mit gereeden gelde in handen van Willem Bolle, rentmeester aldair, van een dardendeel der voirs. somme, beloopende 666 lb. 13 s. 4 d. groten, ende die steden van Middelburch, Goes ende van Reymerswale voir die van Bewesterschelt den rentmeester aldair Guy de Baenst van der somme van 1333 lb. 6 s. 8 d. groten als voir die tweedeel van den voirs. 10.000 croonen, nemende dairaf in betalinge duysent ponden groten ter goeder rekeninge van des deselve rentmeester op die tijdt mochte ontfaen hebben van den 3 groten van den gemet bij der breede over al Bewesterschelt verschenen decollatio Johannis anno LXXIII tot behouf van der voirs. stede van Middelburch, Vere, Goes ende van Reymerswale voir die rembourseringe van huere leeninge die dezelve vier steden in den voironomden jairen LXXII voir die van Bewesterschelt int gemeene verleyt hadden om de betalinge van mijns genadichs heeren bede in Bewesterschelt in den voirs. jaire LXXII loop hebbende. Ende dat die andre 333 lb. 6 s. 8 d. gr. die voirs. stede van Middelburch nemen ende gecrigen zoude ten minsten coste ende schade ten laste van den gemeenen lande van Zeelant, ghelijc dit oic breeder blijcken mach ende verclairt staet in een ander acte ende appointment dairaf gemaict, geteykent mitter handt van den voirs. commissarissen den XV^{en} dach van septembri XIII^C LXXIII, oic hier overgelevert. Ende dit van des bij den voirs. rentmeester Guy de Baenst van den voirs. 14 gr. tsteen schietens up tgemet verschenen in Bewesterschelt tsint Jansdage decollatio XIII^C LXXIII. Item van den 6 groten up elc vat biers gegadert over al Bewesterschelt bij handen van diversche gecomitteirde die tot diverschen steden ende plaetsen dair men gewoenlic bier upslaet in den eylanden over al Bewesterschelt de voirs. 6 groten up tvat biers gegadert hebben binnen den jaire ende drie dagen, beginnende tsint Jansdage decollatio XIII^C LXXIII ende eyndende den lesten dach van augusto XIII^C LXXIII beyde incluz. Ende van den leeningen der voirs. drie steden van Middelburch, Goes ende van Reymerswale tot diverschen stonden ontfaen is geweest om de betalinge van den voers. 48.200 croonen van den eersten VI^{en} jaire mijns voirs. genadichs heeren porcie ende bede ende den ghiften voironoemt Bewesterschelt verschenen tot III termijnen als den lesten dach van decembri anno LXXIII, den lesten dach van april ende den lesten van oest beyde anno LXXIII al binnen den tijde deser rekenijnge. *Hierna volgen de ontvangsten.* – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 63, f. 51v-52.

a nae uitwijsen ... zijn *is tussengescreven in de plaats van:* geschorst zijn.

1 Zie voor het voorafgaande nr. 921.

2 Hier zal september moeten worden gelezen, zie de volgende tekst.

3 De aanhef van de overeenkomstige ontvangstrubriek in de rekening van de rentmeester van Beoosterschede is nagenoeg identiek met deze tekst (ZA, Rekenkamer I B-O nr. 878, f. 52bis-53).

4 In de rekening van de rentmeester van Beoosterschede (Rekenkamer I B-O nr. 878) volgt hierna nog de volgende passage: 'dat eerste VIe jair dairaf verschijnende tot drie termijnen na der voirwerden ende condicien bij dien van Zeelant dairin voirsproken, te weten een dardendeel den lesten dach van decembry anno XIII^C LXXIII, den twesten termijne den lesten dach van april anno LXXIII ende den derden termijne den lesten dach van augusto dairan int zelve jair LXXIII, niet jegenstaende dat die van Hollant ende die andere gemene landen betaelden tselve eerste jair bede twe termijnen vrougher als voirs. staet'.

943 1474 NA SEPTEMBER 16, HAAMSTEDÉ

b Upten XVI^{en} dach in septembri gesent Omair Bladelin, bode, mit sekere besloten brieven van mijnen heeren den president ende raide van Hollant an mijnen heere den stedehouder generael, op dese tijt wesende tot Haemstede in Zeellant, bij denwelcken sij him biddende waeren dat hij aldair om den minsten cost woude doen versamen die steden van Zeellant ende himluyden tgeent dat mijn genadige heere den voirs. mijnen heere den president

ende raide gescreven ende bevolen hadde op te doen den steden van Hollant, Zeellant ende Vrieslant, roerende die zwairheit die zij gemaict hebben op die anticipacie van eenen termijn van der bede, ende oick den scepen verzocht bij denselven mijnen genadigen heere. In welke reyse die voirs. Omair uuyt was varende, marrende ende keerende den tijt van vier dagen, tot 12 groten sdaechs, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van meester Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven. Him betaelt 24 s. – NA, *Rek. Rek. nr. 307, f. 191v.* – Druk (fragment): *Briefwechsel II nr. 2708.*

- e *Op 12, 16 en 29 oktober trokken deurwaarders en boden door Holland en Zeeland om de edelen, leenmannen, mansmannen en de inwoners van de steden ter heervvaart op te roepen bij de eerste afkondiging. Zie Dagvaarten Holland, III, onder nr. 295e en 298e.*

1473 oktober 1-1474 september 30 (termini van de rekening). – Betaling van de bode van Bewesterschelde voor het afkondigen van een mandement van het Hof van Holland dat alle ambachtsheren, leenmannen en achterleenmannen de grootte en waarde van hun lenen binnen twaalf dagen moeten komen opgeven. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 63, f. 133v-134.

Upten III^{en} dach in decembri anno voirs. [1474] reisde Jan van der Schault, bode mijns voirs. genadichs heeren, mit sekere besloten brieven van mijnen heeren den president ende raidsluyden van Hollant an mijnen voirs. genadigen heere, op die tijt wesende in zijn siege voir Nuys, roerende dat die steden van Zeellant, te weten Middelburch ende Zierixee, geappelleert hadden van hoirluyder porcie ende aendeel van der onderhouinge van den twaelf scepen ende twee baerdsen die de steden van Hollant ende van Zeelant mijnen voirs. genadigen heere te dienste gesonden hadden voir Nuys, ende oick sekere andere nieuwicheden gehantiert bij die van den Briele op die van Grisoirde dair dieselve brief vorder mencie of maecte, om van als desselfs mijns genadichs heeren antwoirde te weten. In welke reyse die voirs. Jan van der Schault uuyt was onder vaeren, mermen ende keeren, overmits dat hij onder nacht ende dach haestelic reysen most tot mijnen voirs. genadigen heere ende mits zijne bescreven antwoirde verwachtende ende die mijnen voirs. heeren den president ende Raide van Hollant brengende, den tijt van seven ende twintich dagen, tot 12 gr. sdaechs, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van meester Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven. Him betaelt 8 lb. 2 s. – NA, *Rek. Rek. nr. 308, f. 172v.* – Druk: *Briefwechsel II nr. 2817.*

944 TUSSEN 1475 JANUARI 1 EN 1477 JANUARI 5¹, MIDDELBURG

- b Den voironomden Denijs [Arnoudsz., bode] over dat hij al Zeelant, zoowel Bewest als Beoisterscelt, gecondicht ende gedregen heift ten plaetsen gecostumeirt een placcaet van den voironomden rentmeester [Guy de Baenst], bij denwelken hij dachvaarde te commen binnen der stede van Middelburch alle alsulke steden als gescreven staen in een cedullekin, in denzelven placcaet gehecht, bij mijnen heere van der Vere als capitain generael van der wapenijnghe ter zee ende bij den voirs. rentmeester tot eenen zekeren dage, in denzelven placcaet verclairt, omme himleeden te kennen gegeven te worden hetguent dies mijn genadige heere alsdoe begeerende was, alst breedre blijcken mach bij denzelven placcaet die men hier overlevert. Dairomme hier him betaelt bij zijnder cedula de somme van 21 s. groten Vlems, faciunt munten deser rekeninge 6 lb. 6 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 69, f. 60v.*

1 De rekening loopt van 1 januari 1475 tot 17 maart 1477; de post moet dateren van voor de dood van hertog Karel.

945 1475 JANUARI 3, DEN HAAG

b Upten XXVI^{en} dach in decembri anno voirs. [1474] reisde Jan de Vos, bode mijns voirs. genadichs heeren, an den steden van Middelburch ende van Ziericxee mit sekere besloten brieven van mijnen heeren den president ende raide van Hollant, inhoudende van des anderen dages over achte dagen dairna volgender maent van januario [3 januari 1475] hoir gedeputeerde volcomelic gemachticht senden souden in den Hage, des avonts in der herberge om des anderen dages goets tijts voir middage an te hoeren alsulc onderwijs als mijn voirs. heeren die president ende raide voirs. achtervolgende den scrijven ende beveel van mijnen voirs. genadigen heere himluden doen souden, roerende die betalinge van hoeren aendele ende porcie van den payemente van der prorogacie van den ses weken van den luyden ende scepen die him uuyt Hollant te dienste gesent worden in zijne tegenwoirdige oirloge ende wapeninge. In welcke reyse die voirs. Jan de Vos uuyt was onder vaeren, marren ende keeren, mits den quaden weder, den tijt van achte dagen, tot 12 groit sdaechs, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van Jan Wandele, secretaris voirs., ende meister Jan Boullin, greffier voirs., inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 8 s. – NA, *Rek. Rek. nr. 308, f. 173v.* – Druk: *Briefwechsel II nr. 2842.*

946 1475 JANUARI 8, GOES

Een vergelijkbare dagvaart werd in Holland gehouden, vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 305, en volgend nr.

c Meester Jacob Bossairt, raet mijns genadichs heeren van Bourgongen, reisde bij bevele ende ordiancie van den voirs. president ende raide uuyten Hage upten VIII^{en} dach van januario anno XIII^{ic} LXXIII^{ic} secundum cursum curie uuyt ernstigen bevele ende scrijven van mijnen voirs. genadigen heere ende mit him Hubrecht van Doren, duerwairder van der Camere van Hollant, in Zeellant binnen der stede van der Goes om aldair dachvairt te houden mit Guy de Baenst, rentmeester van Zeellant, mitten edelen, ridderscippen ende leenmannen van Zeellant, ende denselven op te doen mijns voirs. genadichs heeren eyntlicke wille ende meyninge als van himluden binnen eenen sekeren benoemden dage, elc na zijnen behoeren, reede te maken mit paerden ende harnasch ende him in persone te comen dienen voir die stede van Nuys, dair hij doe lach, ende om himluyden te beteickenen dat indien zij des in gebreke waeren, dat die voirs. president ende raide dan op himluden procederen souden niet alleenlic op hoeren leengoeden mair desgelijcx mede op alle andere hore goeden, roerende ende onroerende, so wair die gelegen souden wesen binnen den landen van Hollant, Zeellant ende Vrieslant, ende dairtoe mit handtastinge ende vangenisse van hoeren personen, navolgende den bevele ende geboden van mijnen voirs. genadigen heere. Ende om vandanen, die voirs. dachvairt gehouden wesende, gereist te weesen tot Remerzwale ende oick ter Tholen – – –. – NA, *Rek. Rek. nr. 308, f. 144.*

Den voirn. rentmeestre [Guy de Baenst, rentmeester van Zeeland] van dat hij bij ordonnancie ende laste van mijne heere van der Camere van den Rade in Hollant gereyst ende getrocken is geweest van der stede van Middelbuerch in Zeelant tot binnen der stede van der Goes bij zekere commissarisen ende gedeputeerden die de voirs. heeren van den Raide aldair gesonden hadde omme de edelen lieden van Zeelant, die oic aldair ontboden waren, up te doene ende te kennen te gevene eenige zaken denzelven mijn genadigen heere angaende. Dair hij omme uut was varende, lettende ende keerende VI geheele dagen, tot 3 s. 6 d. gr. sdaichs, alst blijken mach bij besloten brieven van den voirs. heeren van den Raide in date van den eersten dach in januario anno LXXIII^{ic}, geveriffiert onder thanteyken van Jacop Bussairt opten XV^{en} dach van januario anno voirs. Daeromme hier de voirs. VI dagen ten prijse voirs., fac. 21 s. gr., comt munte voirs. 6 lb. 6 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 68, f. 55v.*

947 1475 JANUARI 10 EN 12, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 305. Op 3 januari reisde een bode vanuit Den Haag naar Middelburg, Zierikzee, Vlissingen, Brouwershaven en twaalf met name genoemde Zeeuwse edelen (onder wie Guy de Baenst) met een oproep voor de edelen om op 10 januari in eigen persoon in Den Haag te verschijnen en voor de steden om op 12 januari aldaar hun gedeputeerden te zenden. De edelen moesten antwoorden roerende sekere diensten die deselve ridderscippen in properen persone mijnen voirs. genadigen heere gehouden souden weesen te doen in zjnre genaden wapeninge voir Nuys ende anders; de steden moesten antwoord geven op sekere andere saken denselven mijnen genadigen heere ende zijnen lande grotelick aengaende.

Andere bodes reisden met dezelfde opdracht naar de edelen en steden van Holland, naar Tholen en Reimerswaal en zeven met name genoemde Zeeuwse edelen, naar Goes en vijftien vermoedelijk op Zuid-Beveland wonende edelen, en naar nog drie andere Zeeuwse edelen (onder wie Guy de Baenst). De bode Conijn reisde via Geertruidenberg naar Tholen en Reimerswaal en was dertien dagen onderweg overmits den groten storm van winde ende oic dat dieselve Conijn bij bevele ende ordinancie van meester Jacob Bossairt, raidt, ende Guy de Baenst, rentemeister mijns genadichs heeren, ende commissarisen bij mijnen voirs. heeren den president ende raide geordineert opt stuck hierboven verclairt, heeft moeten verbeiden binnen der stede van der Goes drie dagen om bescreven antwoirde van denselven ridderscip ende steden mijnen voirs. heeren den president ende rade te brengen van der dachvairt bij denselven ridderscip ende steden voirs. ter Goes gehouden, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van Jan Lodijc, secretaris, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven.

Voor de dagvaart te Goes zie vorig nr.

- e* Upten lesten dach in januario anno voirs. [1475] reisde Omair Bladelin, bode mijns voirs. genadichs heeren, mit sekere besloten brieven van mijnen heeren den president ende raide van Hollant an den president ende den anderen heeren van den Parlemeute tot Mechelen, inhoudende dat zij denselven heeren senden wouden sekere exploiten van den Hove van Hollant van denwelcken die steden van Zeellant geappelleert hadden als roerende van der onderhoudinge van twee baerdzen ende twaelf scepen bij den steden van Hollant, Zeellant ende Vrieslant mijnen voirs. genadigen heere voir Nuys te dienste gesonden. In welcke reyse die voirs. Omair uuyt was omder vaeren, merren ende keeren den tijt van negen dagen, tot 12 gr. sdaechs, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van Jan Lodijck voirs. ende meester Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 14 s. – NA, *Rek. Rek. nr. 308, f. 179v.*

948 1475 FEBRUARI 8-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 309. Voor deze dagvaart, gewijd aan de bewapening ter zee tegen de Fransen, werden opgeroepen de grote en kleine steden van Holland en Zeeland (Kortgene, Westkapelle, Vlissingen, Middelburg, Reimerswaal, Goes, Tholen, Veere, Brouwershaven, Zierikzee, Haamstede, Westenschouwen, Goedereede en Brielle) om mit twee of drie van den notabelsten coopluyden in Den Haag te komen. Hertog Karel vroeg voor de bewapening 4000 man.

- c* *Kesteloo vermeldt de aanwezigheid van een afgevaardigde van Middelburg. Blijkens de tekst van de eerste post onder volgend nummer zouden er echter geen Zeeuwse afgevaardigden op deze dagvaart aanwezig zijn geweest.*
In gezegd jaar 1475 gingen er van stadswege op eene generale dagvaart van Holland, Zeeland en [West-]Friesland, in den Haag, aangaande de begeerte van O[nze] G[enadige] H[eer] om 4000 vechtende mannen te water te hebben. Middelburg moest in dat jaar 237

pond betalen voor zijn aandeel in de kosten van de schepen van oorlog. – *Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen' 2, p. 138-139.*

949 1475 MAART 1, MECHELEN

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 312. In Mechelen brachten de (grote of gemene) steden van Holland en Zeeland aan de kanselier van hertog Karel hun antwoord over op diens verzoek om 4000 gewapenden ter zee uit te rusten. Omdat het antwoord negatief luidde, werd besloten op 1 april opnieuw in Mechelen bijeen te komen, zie volgend nr.

- b* Upten selven XXIII^{en} dach in februario anno voirs. [1475] reysde Symon Claiszoon, bode mijns genadichs heeren voirs., mit sekere besloten brieven van den Hove van Hollant an den steden van der Tholen, Goes ende Remerzwale, inhoudende hoe al ist soe dat dieselve steden mitten gemeenen steden van Hollant ende Vrieslant ter dachvaart bescreven waeren hoire gedeputeerde te senden in den Hage om te hoeren opdoen sekere mijns voirs. genadichs heeren menige, roerende van den III^M gewapende opter zee toe te maken ende al bereet dairtoe te weesen den XV^{en} dach van der maent van maerte dairan volgende, ende oic van te betalen den ruterer van der steden wegen van Hollant mijnen voirs. genadigen heere te dienste gesonden voir Nuys van hoire saudie van drie maenden tijts, tot welcker dachvaart zij niemant gesonden en hadden, also dat die gedeputeerde van den gemeenen steden differeerden overmits hoire absencie enige antwoirde te geven. Ende also den gedeputeerden overmits dien van mijns voirs. genadichs heeren wegen gelast ende bevolen wort te trecken om hoire antwoirde op dese sake te geven tot Mechelen mijnen heere den cancellier of in zijre absencie mijnen heere den bisscop van Doirnick upten eersten dach van mairte voirs., soe wort bevolen den voirs. steden vanwegen mijns voirs. genadichs [heeren] dat zij enige van himluden uuyt horen gerechten senden souden tot Mechelen opten voirs. eersten dach van mairte voirs. om alsdan mitten anderen steden te mogen communicuieren ende antwoirde finael te geven opten saken boven geroert ende dat zij dairof in geenen gebreke en souden weesen op alle den toirne die zij van mijnen voirs. genadigen heere verduechtende waeren. In welcke reyse die voirs. Symon Claiszoon uuyt was onder vaeren, merren ende keeren den tijt van seven dagen, tot 12 gr. sdaechs, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van meister Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 2 s.

Upten selven XXIII^{en} dach in februario anno voirs. reisde Walraven Jacobszoon, bode mijns voirs. genadichs heeren, mit gelijcke besloten brieven van den voirs. president ende raide an den steden van Ziericxee, Brouwershaven, Middelburch ende Vlissingen, inhoudende als tnaeste voirgaende artickel. In welcke reyse die voirs. Walraven uuyt was onder vaeren, marren ende keeren den tijt van achten dagen, tot 12 groit sdaechs, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van meister Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 8 s. – *NA, Rek. Rek. nr. 308, f. 183-184.*

- e* *Vermoedelijk op deze dagvaart dienden de gedeputeerden van Brielle en Schiedam een memorie in over de voordelen voor Holland en Zeeland van een goede en veilige uitrusting en uitreding van de vissersschepen. – Druk: Dagvaarten Holland, III, p. 339-341 onder nr. 312e.*

Monstering van de gewapenden die de leenmannen en mansmannen moeten leveren op 15 maart 1475. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 68, f. 59v en ook op f. 61.

950 1475 APRIL 1-14, MECHELEN

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 315. Op deze dagvaart, een voortzetting van voorgaand nr., bedoeld om hertog Karel antwoord te geven op zijn verlangen om gewapenden ter zee te

hebben, waren volgens de Hollandse bronnen ook afgevaardigden van de Zeeuwse steden aanwezig. Ook dit keer luidde het antwoord negatief.

951 1475 APRIL 19-MEI 4, MECHELEN

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 319. Op deze dagvaart, bedoeld om hertog Karel een beter ende vruchtbaar antwoord te geven op zijn verlangen om 4000 gewapenden ter zee te hebben, waren volgens de Hollandse bronnen ook afgevaardigden van de Zeeuwse steden aanwezig.

952 1475 MEI 6-9, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 321. Voor deze dagvaart, gewijd aan de uitvoering van de bewapening ter zee tegen de Fransen, werden opgeroepen de grote en kleine steden van Holland en Zeeland (Tholen, Goes, Kortgene, Domburg, Westkapelle en Vlissingen) en de bestuurders van de Hollandse kustdorpen.

953 1475 MEI 15-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 322. Op deze dagvaart, gewijd aan de beveiliging ter zee, waren volgens de Hollandse bronnen ook afgevaardigden van de Zeeuwse steden aanwezig.

954 1475 JUNI 14-16, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 324. Voor deze dagvaart, gewijd aan besluitvorming ten aanzien van de beveiliging ter zee en de uitvoering daarvan (de tijd ging dringen), werden opgeroepen de grote en kleine steden van Holland en Zeeland (Tholen, Reimerswaal, Goes, Sint-Maartensdijk, Zierikzee, Vlissingen, Westkapelle, Domburg, Zoutelande, Kortgene, Veere, Middelburg, Brouwershaven, Westenschouwen, Brielle en Goedereede).

[955 1475 JULI 22]

e 22 juli. – Pauwels van der Nath, rentmeester van hertog Karel, en de gedeputeerden van de Staten van Zeeland, te weten mr. Pieter van Everswaard namens de heer van Ravenstein, mr. Adriaan van Dreischor namens de heer van Veere, Adriaan Jacobsz. namens de abt van Middelburg, Reymer Willemsz. namens de stad Middelburg, Pieter Lamsz. namens de stad Zierikzee en Cornelis Willemsz. Backer namens de steden Reimerswaal en Goes, stellen de voorwaarden vast waarop zij de impost op het bier over Bewester- en Beoosterschelde over de periode 1 september 1475 tot 31 augustus 1476 zullen verpachten.¹ – Origineel (op papier): ZA, Rekenkamer I B-O nr. 309. – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 237 nr. 142.

¹ Deze impost was op 30 maart 1473 geconsenteerd.

[956 1475 VOOR AUGUSTUS 1]

e Vgl. Dagvaarten Holland, III, nrs. 328 en 331, alwaar sprake is van dagvaarten van de hoofdsteden van Holland gewijd aan een anticipatie op de bede. Die zou moeten plaatsvinden in de vorm van een lening van de poorters. Uit het volgende regest blijkt niet dat de hoofdsteden van Zeeland, zoals in Holland, op een dagvaart bijeen zijn geweest.
e 1 augustus. – Michiel de Wilde, raad van hertog Karel, en Guy de Baenst, raad van de hertog en rentmeester van Zeeland, doen verslag aan hertog Karel van hun bezigheden in Middelburg,

Zierikzee, Reimerswaal en Goes inzake een lening die de hertog verlangde van bepaalde ingezetenen van die steden. – Vermeld: Briefwissel II nr. 3196 naar ADN Lille, B 17.719.

957 1475 AUGUSTUS 17, MIDDELBURG

c Item in den eersten geweest den XVII^{en} dach in augusto te Middelburch ter dachvaerdts als sprak van die 700 lb. gr. diewelke tlandt taffter was als van der bede die geconsenteerdts was te Remmerswale.¹ Daer verteerdts metter wet 15½ gr. – ZA, *Heren van Veere nr. 192 (burgemeestersrekening Vlissingen 1475), f. 2.*

1 Zie hiervoor nr. 921.

958 1475 NOVEMBER 21-DECEMBER 5, GENT

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 339. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen om het verlangen van Margaretha van York inzake een bede van 20.000 klinkaarts aan te horen, werden opgeroepen de steden van Holland en Brielle, Goes, Reimerswaal, Zierikzee en Middelburg.

959 1475, BRUSSEL

e *Kesteloo vermeldt op het jaar 1475 het volgende:*
Te Brussel werd eene generale dagvaart gehouden van de steden van Brabant, Vlaanderen, Holland en Zeeland 'aangaande den cours van de steenen te Vilvoorden'. – *Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen Middelburg' 2, p. 139.*
Van deze bijeenkomst is uit Hollandse en Vlaamse bronnen niet gebleken.

960 1476 FEBRUARI 4-5, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 347. Deze dagvaart is de voortzetting van een eerdere, begonnen op 29 december 1475 en gehouden in Den Haag (Dagvaarten Holland, III, nr. 343), waarvoor volgens de Hollandse bronnen alleen edelen en stedelijke afgevaardigden uit Holland waren opgeroepen en ook aanwezig waren.

b Denijs Airnoutszone, mijns heeren bode over al Zeelant, over dat hij gedregen, ghecondicht heift over al Zeelant vors. ten plaetsen gecostumeirt bij laste van den voirs. rentmeester [Guy de Baenst] een zijnen placcaet, roerende dat alle de edelen ende goede steden van Zeelant voirs., gescreven in een papperkin an des voirs. rentmeesters placcaet ghehecht, trecken ende wesen zouden opten III^{en} dach in februario LXXV in den Hage, snavons in de herberge, bij zekere commissarissen van mijnder geneidiger vrouwe, omme tzanderdaichs te anhoirenne hetghenne dies dezelve commissarissen last hadden van derzelve mijnder genadigher vrouwe ende himlieden hier voirtijts bij huer te Ghent gehopent was,¹ om dairaf een finale andworde te ghevenne, alst breeder blijcken mach bij den voirs. placcaet die men hier overlevert. Dairomme hier him betaillt bij zijne cedula onder zijn signet alst costumelic is de somme van 21 s. gr. Vlems, fac. munten deser rekeninge 6 lb. 6 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 69, f. 58v.*

1 Zie voor de genoemde dagvaart te Gent hiervoor nr. 958.

961 1476 MAART 10-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 354. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen om de commissarissen van Margaretha van York antwoord te geven op haar verzoek om een bede, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen uit Bewesterschelde

de abt van Middelburg, twee hoge edelen en de steden Middelburg, Veere, Vlissingen en Westkapelle, uit Zuid-Beveland (inclusief Tholen: negentien met name genoemde edelen en Goes, Reimerswaal en Tholen) en uit [Beoosterschelde] elf edelen en Brielle, Goedereede, Zierikzee, Brouwershaven en Westenschouwen.

962 1476 (APRIL 19, DEN HAAG) APRIL 20- , MIDDELBURG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 360. Voor die dagvaart, gehouden van 19-22 april in Den Haag, werden opgeroepen de edelen en steden van Holland en Zeeland om antwoord te komen geven op het verzoek van hertogin Margaretha van York om een bede van 20.000 klinkaarts. Uit Zeeland werden de abt van Middelburg, dertig met name genoemde edelen en de steden Middelburg, Veere, Vlissingen, Brielle, Westenschouwen, Brouwershaven, Goedereede, Zierikzee, Reimerswaal, Tholen, Sint-Maartensdijk en Goes ontboden. Gezien de volgende rekeningpost had het Hof in Den Haag op 3 april al voorzien dat de tijd om naar Den Haag te reizen, voor de Zeeuwen te kort zou zijn.

- b* Dirck Heinricxzoon, gezwoeren bode, reysde upten III^{en} dach van der voirs. maent van aprille mit sekere besloten brieve van den president ende raidsluyden van Hollant aen Guy de Baenst, rentmeester van Zeellant, inhoudende dat hij, achtervolgende sekere copien van missive brieven dairinne besloten van mijnen voirs. genadigen heere ende mijnre genadiger vrouwe van Bourgoengen, terstont bij him ontbieden soude die drie Staten van Zeellant om hoir gedeputeerde gesonden te weesen tot Gendt bij derselver mijnre genadiger vrouwe des donredaechs nair Quasimodo doe naestcomende [25 april], ende dat overmits dat den tijt van dieselve drie Staten in den Hage te ontbieden te cort geweest ende gevallen soude hebben, om dairnair tot Gendt ten selven dage te trecken nair inhoud dieselve missive brieven. In welke reyse die voirs. Dirck Heinricxzoon uuyt was varende, marrende ende keerende den tijt van ses dagen, tot 12 groit sdaechs, overmits dat hij int wederomme keeren van Middelburch om des storms wille twee dagen toeven moste wantter geen scepen vaeren en wouden, alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van meester Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 36 s. – NA, *Rek. Rek. nr. 309, f. 166v. - Druk (gedeeltelijk): Briefwechsel II nr. 3372.*

Den voironomden Denijs [Arnoudsz., bode] van dat hij ghecondicht ende gedregen heift over al Zeelant ten plaetsen gecostumeirt een placcaet van den voirs. rentmeester [Guy de Baenst], inhoudende dat alle prelaten, baenridsen, edelen ende goede steden over al den lande van Zeelant voirs. geseten, commen ende wesen zouden oft anders huere gedeputeerde zenden van him vulcommelic gelast binnen der stede van Middelburch opten XX^{en} dach van april LXXV voir^a Paesschen, snavons in der herberge omme des andren daichs bij den vors. rentmeester himlieden te kennen gegeven te werden hetgient dies hij last hadde van denzelven mijnen genadigen heere, alst breeder blijcken mach bij den voirs. placcate die men hier overlevert. Dairomme hier him betaelt bij zijnre cedula onder zijn signet alst costumelic is de somme van 21 s. gr. Vlems, fac. in munten deser rekening 6 lb. 6 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 69, f. 58v.*

- c* Item in die weke na Beloken Paeschen [21-27 april] geweest ter dachvaert in Middelburch; verteert met drie personen 13 gr. – ZA, *Heren van Veere nr. 193 (burgemeestersrekening Vlissingen 1475/1476), f. 5.*

a Lees: na. *Eerste Paasdag viel in 1476 op 14 april.*

963 1476 APRIL 25-MEI 3, GENT

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Wellens, Etats généraux p. 430-432 nr. II; Dagvaarten Holland, III, nr. 361; Blockmans, Handelingen 1467-1477 nr. 189. De oproep ging

uit van hertogin Margaretha van York en de kanselier van hertog Karel. De onderwerpen waren het overbrengen naar Bourgondië van Maria van Bourgondië met een groot escorte en de bede voor de hertogin.

- c Item betaelt Heinric Jacopszoon, burchmeester, ende meester Trystram Belle van dat sij gereyst zijn geweest binnen der stede van Ghendt des donderdachs na Quasymodo [25 april] teender dachvaert aldaer gehouden op tnsic ende begheerde van mynen genadighen heere ende vrouwe, dair sij om ut waren elcx IX dagen. Den burchmeester voornoemt tot 4 s. gr. sdaeghs ende meester Trestram tot 2 s. 6 gr. sdaechs, comt tsamen 2 lb. 18 s. 6 gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1476 (verloren gegaan in 1940), f. 37v.* – Druk: *Cuvelier, Actes, I, p. 248 nr. 22.*

964 1476 MEI 2, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 362*. Uit de declaratie van de Leidse gedeputeerde van zijn reis naar deze dagvaart blijkt dat wel de afgevaardigden van de steden van Holland maar niet die van Zeeland aanwezig waren: Ende want die steden uut Zeelant noch niet gecomen en waren, hoewel desen dach hem geset was, soe en wouden noch die steden geen antwoirde geven voir den tijt dat die Zeelanderen dair mede gecomen waren ende hoir antwoirde oic gaven, ende dat oic die gedeputeerde die tot Ghent lagen, mede wederomme gecomen waren. *De behandeling van het antwoord op het verzoek van Margaretha van York om een bede werd dan ook uitgesteld.*

965 1476 MEI 9-10, MIDDELBURG

Van 11 tot 13 mei kwamen de geestelijkheid, de ridderschap en de steden van Holland in Den Haag bijeen (Dagvaarten Holland, III, nr. 364) om het rapport te horen van de gedeputeerden die naar Gent waren geweest. Van dat rapport maakte het beroep op een escorte voor Maria van Bourgondië en op de leenmannen en mansmannen om de hertog te dienen, deel uit.

- b Den voironomden Denijs [Arnoudsz., bede] van dat hij ghecondich heift over al Zeelant ten plaetsen ghecostumeirt zekere placcaten van den voironomden rentmeester [Guy de Baenst], inhoudende dat alle prelaten, baendritsen, edelen ende die goede steden van Zeelant, alle onscult ende excusacie achtersruggen ghestelt, commen zouden oft huere gedeputeerde zenden hier binnen de stede van Middelburch den IX^{en} dach van meye, tsnavons in der herberge omme des anderen daichs himleeden bij den vors. rentmeester geopent ende te kennen gegeven te worden dies hij laste hadde van denzelven mijnen genadighen heere etc., alst breeder blijcken mach bij denzelven placcaten die men hier overlevert. Dairomme hier him betailt bij zijnre cedula onder zijn signet alst costumelic is de somme van 21 s. gr. Vlems, fac. in munten deser rekeninge 6 lb. 6 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 69, f. 59.*
- c Item geweest te Middelburch ter dachvaert den IX^{en} ende den X^{en} dach in meye ende daer verteert tsamen 3 s. 10 d. – *ZA, Heren van Veere nr. 193 (burgemeestersrekening Vlissingen 1475/1476), f. 5v.*
- e Jan Vos Ghijsbrechtszoon, gezwoeren bode, reysde upten XII^{en} dach van der voirs. maent van meye mit twee copien autentijck, getranslateert uuyten Walsche in Duytsche, van sekere mandementen mijns genadichs heeren mit eenen besloten brief van des Raids wegen van Hollant dairup dienende aen Guy de Baenst, rentemeester Bewester ende Beoisterschelt ende aen Pouwels van der Nate, rentemeester van der bede in Zeellant; die eene copie mencie makende – – –; die andere copie mencie makende dat alle eedele, leenmannen ende mansmannen him terstont upsetten ende bereet maken souden om mijnen genadighen heere te dienste te comen binnen den XV^{en} dach van der voirs. maent van meye doe naestcomende up die verbuernisse van sekere penen, in andere voirgaende

mandementen mijns voirs. genadichs heeren begrepen, den voirn. rentemeesteren ende elcx van him bijzonder mitten voirs. besloten brieve van mijns genadichs heeren wegen scarpelick gebiedende ende bevelende dat zij die voirs. copien van mandementen terstont souden doen condigen ende uuytroepen tot allen behoirlicken plaetsen dair men gelijcke mandementen binnen hoeren bedrijve geplogen heeft te kondigen. Ende dat zij den edelen, leenmannen ende mansmannen van Zeellant beteyckenen souden dat zij hoir monster ende wapenschouwinge voir himluyden souden comen doen upten XXIII^{en} dach van der voirs. maent van meye binnen der stede van der Goes, dair zij om den voirs. monster ende wapenschouwinge tontfangen alsdoe eyntlic weesen souden, ende dat zij dair of in genen gebreke en waeren want men mit deesen scrijven mit himluyden verantwoirden woude. In welcke reyse die voirs. Jan uuyt was varende, marrende ende keerende den tijt van vijf geheele dagen, tot 12 groit sdaechs, alst blijft bij der cedule onder die hanteickenen van Ghijsbrecht van der Mye, secretaris mijns voirs. genadichs heeren, ende meester Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 30 s. – *NA, Rek. Rek. nr. 309, f. 175-175v.*

966 1476 MEI 18, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, III, nr. 365. Van de Hollandse edelen en steden ontbreekt de oproep.

b Dirck Gherijtszoon, gezwoeren bode, reysde upten IIII^{en} dach van der voirs. maent van meye mit sekere besloten brieven van den president ende raidsluyden van Hollant an den personen van den heeren ende gerechten hiernair verclairt, te weten den grave van Wincestere, stedehouder generael van Hollant, up die tijt weesende tot Brugge, den heere van der Veere, heere Pouwels van der Veere, heere Michiel van Nyewerve, die abdisse van Waterlosewerve, den gerechten van Brouwershaven, Ziericxee, den deken ende capittel van Ziericxee, Anthonis van Cats, den burgermeesteren van Middelburch, den deken ende capittel van Middelburch, den abt van Middelburch, Adriaen van Schoenhoven, Adriaen van Nyewerve, dat gerechte van den Soutelande ende Wouter van Domburch, inhoudende dat zij comen ende hoir gedeputeerde volcomelic gemachticht seynden souden in den Hage bij den voirs. president, raidsluyden ende oic zekere gedeputeerde der landen van Hollant mitten anderen drien Staten derselver landen upten XVIII^{en} dach van derselver maent van meye om aen te hoeren dat rapport dat sekere gedeputeerde derselver landen mitten voirs. heeren himluyden opdoen ende te kennen geven souden, roerende sekere punten ende artickelen himluyden overgegeven bij mijn genadige vrouwe die hertoginne van Bourgoengen ende mijnen heere die cancellier binnen der stede van Gent, aldair op die tijt lest vergadert weesende. In welcke reyse die voirs. Dirck uuyt was varende, marrende ende keerende den tijt van negen geheele dagen, overmits dat hij te Brugge bij mijnen heere den stedehouder reysen moste ende oic dat die personen voirs. tot diversche plaetsen wonachtich zijn, tot 12 groit sdaechs, alst blijft bij der cedule onder thanteicken van meester Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 14 s.

Willem Garnay, gezwoeren bode, reysde upten selven dach ende mit gelijcke besloten brieven aen den personen van den heeren, edele mannen ende gerechte van den steden hiernair verclairt, te weeten den gerechten van Reymerszwale, Goes ende der Tholen, Jan van Remmerzwale, heeren Jan van Oesteynde, heeren Aernt de bastairt van Yselstein, die abdisse van Bieselingen, den deken ende capittel van der Tholen, heeren Clais van Remerzwale, heeren Lodewijck van Schengen, Raesse van Cruningen, heere Jan Ruychrock van den Werve, heere Jan van Schengen, Cornelis van Schengen, den deken ende capittel van Sinte Maertinsdijck, Jan van der Stapel, David van Baersdorp, Zweer van Heenvliet, Willem van Oesteynde, heere Joost van Schengen, Wolfert van der Stapel, Jan de Cock van Oppijnen ende Anthonis van Bruelis, inhoudende als tnaeste voirgaende artikkel. Dair hij om uuyt was varende, marrende ende keerende, overmits dat die voirs. personen tot diversche plaetsen

wonachtich waeren, den tijt van achte dagen, tot 12 groit sdaechs, alst blijft bij der cedula onder thanteicken van meister Jan Boullin, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 8 s. – *NA, Rek. Rek. nr. 309, f. 174-175.*

967 1476 MEI 21-JUNI 4, GENT

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Wellens, Etats généraux p. 433-434 nr. 12; Cuvelier, Actes, I, p. 250-266; Dagvaarten Holland, III, nr. 367; Blockmans, Handelingen 1467-1477 nr. 192. Op deze bijeenkomst van de Staten-Generaal, bijengeroepen om antwoord te geven op de eerder door Margaretha van York gedane verzoeken, waren ook de Staten van Zeeland vertegenwoordigd.

968 1476 JULI 14/20, MIDDELBURG

c Item in dieselve weke¹ geweest ter dachvaert in Middelburch; verteert 14 gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 193 (burgemeestersrekening Vlissingen 1475/1476), f. 8.*

1 De derde week van juli, 14-20 juli.

969 1476 AUGUSTUS 23, MIDDELBURG

b Denzelven Claeys Jacopzone [*bode*], die uut laste van den voirs. rentmeester [*Pieter Hugenz.*] als stedehouder van den vorn. Pauwels van der Nadt in den ontfanck van Beoisterschelt vorn. in dien tijden, ommedegregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt vorn. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van den vorn. Pauwels in daten den XVIII^{en} dach van ouste XIII^{ic} LXXVI, mencye makende dat alle ambochtsheeren, leenmannen ende goede steden van Zeelant zouden comen of zeynden volcommelick gemachticht binnen der stede van Middelburch omme dair mit mallickanderen te vinden ende te legghen up tlant of anders, ter minste^a quetse, tgone dat mijnen geduchten heere hertoghe Karel zaliger gedachten¹ gebrack in zijne volle betalinge van zijnen schote ende bede etc., als dit al breeder blijcken mach bij den vors. plackaet, die men hier overlevert. Dairomme hier denzelven Claeys Jacopzone betaelt bij zijne cedula onder zijn handteykin ende name, inhoudende quitancie, dairan gehecht, als costumelick is 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 42 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 39v.*

c Item gheweest ter dachvaert in Middelburch up sente Bertolomeusavent [23 augustus]; daer verteert met ons geselschap tsamen 21 gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 193 (burgemeestersrekening Vlissingen 1475/1476), f. 9.*

e Michiel Wittezone, die uut laste van den vors. rentmeester [*Pieter Hugenz.*] ommedegregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt voirs. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van wijlen mijnen genadigen heere hertoghe Karel zaliger gedachten¹ in daten den II^{en} dach in septembry XIII^{ic} LXXVI, mencye makende dat omme dieswille dat die 18 groten van den gemet tsteen schietende ende de zes groten up elck vat biers niet volstrecken en mochten de volle betalinge van mijns voirs. genadichs heeren bede, verschenen sinte Jansdage decollacio dair tevoren [29 augustus], bij consente van den prelaet, edelen ende goeden steden geconsenteert was twee penninge groten up elck gemet lants bij der breede, tvrye medegaende. Ontbiedende allen den scepen over al denzelven lande ende tot elker maalstede bot ende ban te doene elck in zijn bedrijf – – – – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 40.*

a *Hs.*: mintse.

1 De posten in deze rekening zijn blijkbaar opgesteld na 5 januari 1477.

970 1476 SEPTEMBER 24, GENT

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 386*. Deze dagvaart was eerst voorzien voor 24 augustus. Opgeroepen werden de (niet met name genoemde) edelen en steden van Zeeland (via de rentmeester van Zeeland) en de steden van Holland. Onderwerp van bespreking was antwoord geven op de propositie van Margaretha van York om een bede en de eis van hertog Karel om dienst van de leenmannen.

e 20 december. – Wapenschouw in Goes van de edelen van Zeeland. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 69, f. 57.

971 1476 OKTOBER 15-16, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 389*. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van Margaretha van York om een bede (speldegeld), werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 36 met name genoemde edelen en de steden Goedereede, Brielle, Zierikzee, Brouwershaven, Westenschouwen, Middelburg, Veere, Vlissingen, Reimerswaal, Tholen en Goes.

972 1476 NOVEMBER 10/16, MIDDELBURG

c Item in dieselve weke¹ geweest ter dachvaert te Middelburch; daer verteert met ons geselschap 16 gr. – ZA, *Heren van Veere nr. 193 (burgemeestersrekening Vlissingen 1475/1476)*, f. IIV.

1 De tweede week van november, 10-16 november.

973 1476 NOVEMBER 19-DECEMBER 17, BERGEN OP ZOOM-MECHELEN

Vgl. *Dagvaarten Holland, III, nr. 392*. Aan deze dagvaart, begonnen in Bergen op Zoom en gewijd aan de verlenging van het bestand met de Hanzesteden, namen afgevaardigden van de steden van Holland en Zeeland deel. Omdat de Hanzesteden met een lijst van klachten kwamen, besloten de afgevaardigden het geschil voor te leggen aan de kanselier van hertog Karel in Mechelen.

c Item was Aelbrecht Janszoen van Wyssenkerke, burchmeester, geschict by der gemeender wet te trecken tot Bergen upten Zoom, omme aldair mitten anderen steden van Holland ende van Zeelant te besoigneren^a up tstück van den Oosterlingen aengaende den bestande, omme dat van nyeus te continueren. Ende was uut XIII dage, tot 4 s. groten tsdaechs, facit 2 lb. 16 s. groten. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening Middelburg over 1476): HUB, X, nr. 513-1*.

Item was Aelbrecht Janszoen van Wissenkerke, burchmeester voornoemt, anderwarf gescicet bij der gemeender, te weten bij meester Reymer ooc burchmeester ende den gemeenen, te trecken te Mechelen bij mijnen here den cancellier up tstück van den voornoemden Oosterlingen aengaende om de continuacie van den bistante te vercrigene. Daer hij om uut was zeven dagen, tot 4 s. gr. sdaechs, facit 28 s. gr.

Item was meester Triestram Belle gesonden bij meester Reymer Pieterszoen, Aelbrecht Janszoen van Wissenkerke, burchmeesteren, ende den gemeenen scepenen tot Mechelen om – – – ende noch omme te helpen solliciteren mitten steden van Hollant, Zeelant ende Vrieslant omme tbistant te doen verlengen tusschen den zes Weynsche steden. Ende was alles uuyte vairende, lettende ende wederkeerende XXIII dagen, beghinnende den XVIII in novembri LXXVI, tot 2 s. 6 gr. sdaechs, facit 2 lb. 17 s. 6 gr. – *Druk: alsvoren nr. 513-2 en 3*.

Item noch bij denselven [*mr. Tristram*] voor tpart ende deel van deser stede omme de Oosterlinghe, die tot Bergen waren, te doen verdachverdene ende doen commen bij den cancellier tot Mechelen, 2 s. gr. – *Druk: alsvoren nr. 513-3.*

- e Eerst Adriaen Wouterszoen van dat hij gereist is geweest bij ordinancie van meester Reymer Pieterszoen, Aelbrecht Janszoen van Wissenkerke ende den gemeenen scepene bij mijnen here den cancellier binnen der stad van Luevene mit zekere besloten brieven roerende tstick van den zes Weynsche steden an deen side ende den steden van Hollant ende Zeelant ter andere, daer hij om uut was varende, lettende ende weer thuis keerende achte dagen, beghinnende den XXIX in decembri LXXVI, tot 12 gr. sdaechs, facit 8 s gr.
Item was meester Triestram gesonden tot Ziericxee opten X dach van januario bij burchmeesters ende scepenen voornoomd, om aldair te wetene – – – ende ooc om himluden te kennen te gheven tinhouden van den brieve, die de cancelier gesonden hadde roerende den bestande van den Oosterlinghen, ende was uute VI dagen, tot 2 s. 6 gr. sdaechs, facit 15 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening Middelburg over 1477): HUB, X, p. 419 nr. 616-2, 3.*

a *Hs.*: bosingeren.

974 1477 JANUARI 2, MIDDELBURG

- b Den voornomden Denijs [*Arnoudsz., bode*] over dat hij over al Zeelant ten plaetsen gecostumeirt gecondicht ende gedregen heift eenen placcaet van den voirs. rentmeester [*Guy de Baenst*], inhoudende overmits tbevel dat de voirs. rentmeester hadde van mijnen genadigen heere eenen dachvairt mitten edelen van Zeelant voirs. te houden ende himlieden te doen vergaeren omme him te kennen te gheven de wille ende begeerte van denzelven mijnen genadigen heere, dat alle deghene die gescreven staen in een pappierkin onder srentmeesters handteykin, an denzelven placcaet gehecht, commen ende zijn zouden oft huere gedeputeirde vul gemachticht zenden binnen der stede van Middelburch opten II^{en} dach van januario anno LXXVI, tsnavons in de herberge omme des andren daichs himlieden te kennen gegeven te worden bij den vors. rentmeester dies vors. is, alst breeder blijcken mach bij denzelven placcaet die men hier overlevert. Dairomme hier him betaillt bij zijnder cedula onder zijn signet alst costumelic is 21 s. gr., fac. 6 lb. 6 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 69, f. 60v.*

975 1477 JANUARI 19/25, MIDDELBURG

- c Item geweest in dieselve weke' ter dachvairt in Middelburch; verteert metter wet tsamen 23 gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 194 (burgemeestersrekening Vlissingen 1476/1477), f. 3v.*

1 De vierde week van januari, 19-25 januari.

976 1477 FEBRUARI 11-14, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 7. Voor deze dagvaart, gewijd aan de oproep van hertogin Maria van Bourgondië om te Gent ter dagvaart te komen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 19 met name genoemde edelen en de steden Tholen, Reimerswaal, Goes, Sint-Maartensdijk, Geervliet, Brielle, Goedereede, Zierikzee, Brouwershaven, Westenschouwen, Kortgene, Veere, Middelburg, Domburg, Westkapelle en Vlissingen. De reisdeclaratie van de Leidse afgevaardigde vermeldt de aanwezigheid van 'enige' steden uit Zeeland. De gedeputeerden besloten de inbreuken op de privileges te verzamelen en er onder meer op te wijzen dat de landen een privilege hadden

datter nyement geen regimente hebben noch voeren en sel van den voirs. landen dan ingeboeren Hollanders of Zelanders.

[977 1477 NA FEBRUARI 15]

a 15 februari 1477, Wenen. – *Geloofsbrieven van keizer Frederik III voor Georgius, bisschop van Metz, en Georgius Hesler, protonotarius, zijn afgezanten naar de Staten van Zeeland.*

[*Adres:*] Venerabilibus magnificis nobilibus nostris et imperii sacri fidelibus dilectis praelatis, comitibus, baronibus et communitatibus comitatus Zellandie.

Fridericus divina favente clementia Romanorum imperator semper augustus.

Venerabiles magnifici nobiles fideles dilecti. Adhortatur nos singularis clementia et favor, quibus vobis afficimus, ut singula publica et privata quae vobis et comitatus Zellandie conducunt et grata compendia afferunt recte gerantur et salubriter instituantur. Qua de re commisimus venerabilis Georgio episcopo Metensi, nostri Sacrique Imperii principi, et honorabili Georgio Hesler, prothonotario nostro, oratoribus nostris devotis dilectis, ut mentem et voluntatem nostram quam sincerissimo affectu in vos conferimus referant et manifestent, desiderantes ut eisdem nostris oratoribus in hiis que sic vobis retulerint perinde ac si ipsi coram loqueremus fidem adhibere, et votis nostris condescendere velitis. Quod si feceritis gratissimum nobis et vobis saluberrimum existimamus singulari gracia per nos agnoscendum.

Datum in civitate nostra Wiennensi quinta decima die mensis februarii anno Domini nostri septuagesimo septimo imperii nostri vicesimo quinto.

[*Met de dienstaantekening:*] Ad mandatum domini imperatoris proprii.

– *Origineel:* GA Middelburg, Register 'Brieven aen de stad 1406-1499', nr. 58 (verloren gegaan in 1940). – *Afschrift:* (19e eeuw) ZA, Aanwinsten 1960-17 nr. 311, p. 3. – *Vermeld:* De Stoppelaar, Inventaris, nr. 478.

978 1477 FEBRUARI 19-MAART 31, GENT

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Wellens, *Etats généraux*, p. 434-436 nr. 13; *Dagvaarten Holland*, IV, nr. 9; *Blockmans, Handelingen 1477-1506*, p. 3-14 nr. 1. Voor deze bijeenkomst werden onder meer op 12 februari de toen in Den Haag ter dagvaart bijeen zijnde edelen en steden van Holland en Zeeland opgeroepen, alsmede Middelburg, Zoutelande, Domburg, Vlissingen, Veere, Zierikzee, Goes, Reimerswaal, Tholen, Brielle en Goedereede. Onderwerpen waren het rouwbeklag wegens de dood van hertog Karel, de erkenning van hertogin Maria van Bourgondië als hertogin en gravin van haar landen, de indiening door de Staten van hun verlangens en de inwilliging ervan door de vorstin, vastgelegd in een algemeen en in diverse gewestelijke privileges. Vanuit Gent was er ook overleg met de olderlieden van de Hanze te Brugge.

c Betaelt Aelbrecht Janszoen van Wissenkerke, burchmeester, ende meester Triestram Belle, secretaris, van dat zij gereist zijn geweest te Gendt angaende tstick van den Oosterlingen ende anderssins gelast van der stede weghe, ende waren uute elc VI dagen, de voornoomde burchmeester tot 4 s. gr. sdaechs ende meester Triestram vorscreven tot 2 s. 6 gr. sdaechs, comt tsamen 39 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening Middelburg over 1477):* HUB, X, p. 419-420 nr. 616-4.

Item geweest ter dachvaert te Gendt als die gemeene landen, steden ende edelen aldaer waren; der verteert tsamen 15 s. gr. – ZA, *Heren van Veere nr. 194 (burgemeestersrekening Vlissingen 1476/1477)*, f. 4v¹.

e *Het hierna genoemde Groot Privilege bevat onder meer de bepaling dat in Holland en Zeeland*

in grafelijke functies alleen geboren Hollanders of Zeeuwen mogen worden aangesteld. De volgende commissie loopt daarop vooruit:

7 maart, Gent. – Aanstelling door hertogin Maria van Bourgondië op verzoek van de in Gent aanwezige Staten van Zeeland van Anthonis Jansz. van Wissenkerke tot rentmeester van Zeeland Bewesterschelde als plaatsvervanger van Paulus van der Nath, die geen geboren Zeeuw is.

– – – Alzo bij overlijdene van onsen harde lieven heere ende vader, wiens ziele God ghenadich zij, ons van node zij te voirsiene in den ontfang van onser demeynen, beden ende subvencien van den bedrive in Bewester ende Beoisterscelt in onsen lande van Zeellant, denwelken ontfanck in den jare drie ende tseventich lestleden was bij onsen voirn. heere ende vader om zonderlinghe saken him daertoe porrende, gespleten in twee, te weten den ontfang van der demeyne mit dat dairan cleift up himselfen ende die bede up hoirserven, ende twelke zo bedient gheweist heeft toten dage van huident. Ende het zij zo dat de ghedeputerde van den Staten van onsen vors. lande van Zeellant, bij ons wesende, an ons begeert hebben onder andre saken eenen rentmeester te hebben in Bewesterscelt ende eenen andren in Beoisterscelt, elck mit zijne last hebbende van der demeyne ende bede zo zij hier voortijts plagen te hebben ten tijden van wijlen hertoge Phelips, onsen grootheere, beide die voirs. rentmeesters ingeboren wesende ons lants van Zeellant vors. Maer alee die vors. begeerte ons ghedaen is gheweist, wij die hadden ghewillecort ende belooft onsen welgeminden Guy de Baenst te onderhouden in zijn rentmeesterscap van onser demeyne in Zeellant, diet lange jaren bedient heeft. Ende naderhandt dezelve Guy de Baenst tot onser bede ende overmits dat wij hem in andren state voirsien wouden, heeft tvors. officie overgedregen onsen welgeminden Pauwels van der Nadt, rentmeester van onser bede aldair, om bij denselven Pauwels van diere tijt voirwairts te houden ende te bedienen den ontfang van den demeyne ende bede over al ons landt van Zeellant. Nu eist dat dieselve Pauwels, ansiende dat hij niet geboren en es binnen onsen vors. lande van Zeellant, ons oetmoedelijk heeft doen versoucken dat ons believe woude him te consenteren dat hij soude mogen nomen om tonderhouden tghunt dat ons belieft heeft te willecoren ende verleenen denselven van Zeellant twee notable personen in zijne stede om onse penningen te innen ende te ontfangen, also daertoe behoirt – – –.²

– Origineel (met aanhangend grootzegel en contrazegel in rood was): GA Middelburg, nr. 133 (verloren gegaan in 1940). – Afschrift (door [L. van] Teilingen, ongeveer gelijktijdig): ZA, Rekenkamer I B-O nr. 71, f. 1-2. – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 240, nr. 161. – Vermeld: De Stoppelaar, Inventaris, nr. 466 (met de datum 29 maart).

Het op 14 maart te Gent uitgevaardigde Groot Privilege voor Holland en Zeeland bevat naast voor beide graafschappen geldende artikelen, de volgende specifiek op Zeeland betrekking hebbende nummers:

[37] Item, dat onse rentmeesters, bailliuwen noch nyement anders van onsen wegen eenige poorters, poyterssen off ingeseten van Zeelant zullen mogen vangen noch doen vangen van civilen saicken ende brueken, tenzij dat die persoonen eerst verwonnen zijn ter vierscaire na den rechte van der plecken also dat behoort, uuytgenomen van onsen demeynen; noch desgelijcx oic luyden van buyten die borge ende zekere stellen moigen, dair die heere ende partijen an bewairt zijn. Ende zo wie gevangen gebrocht woirt int sGraven Steen van Middelburch of elders van crime, die zal die here gehouden wesen ticht te geven ende te rechte te setten bynnen den derden daige nair dat hij gevangen is, off bi gebreke van dien, dat burgmeesters ende scepen mitter meester menichte van hmyluyden dien dair teynden zullen moigen ontslaen uuyter voirn. vangenisse zonder verbueren.

[38] Item, zo wat bestellen, vronen off berieden gedaen worden bij bailliu, burgmeesters ende scepenen over al Zeelant, elc int zine, an enigerhande goeden, hetzy vruchten off andere, uuyt versouken, persone off persoonen ende yemant die goeden ontweidichde ende

wech voerden boven recht, zonder consent of wille van der clagere, dat men die persone off persoonen, wie zij zijn, zal moigen halen over al Zeelant dairt van node wesen zal, ende brengen gevangen in sGraven Steen tot hoeren costen bij den rentmeester, bailliu off hoeren stedehouders off dienres, ende zij zullen aldair gevangen blijven ter tijt toe dat zij partijen voldaan ende vernuecht hebben zullen, behoudelic alle steden ende vryheren hoirs rechts.

[40] Item, dat voortan in onsen lande van Zeelant twee rentmeesters wezen zullen, dair off die eene resideren zal in Middelburch Bewesterscelt, ende den anderen tot Ziericxee Beoisterscelt, behouden die van der Tholen dair off hoir oude costumen.

[43] Item, van alle dootslagen die geschieden bynnen off buyten den lande van Zeelant, die ontsuldege maigen zullen terstont bevreedt wezen, ende dat voir edele, onedele ende bastairden. Te weten dat alle ontsuldege maigen, die nyet in velde ende vairde geweest en zijn, bevreet zullen wezen zes weken lang; ende wie hierover misdede, dat zal men an hen verhalen off hij vrede zelve mitterhandt gebroken hadde. Ende teynden die voirs. zes weken, zo zullen die onschuldige maigen ewelic gezoendt ende gewreet blijven, na alle manieren gelijc tprevilegie dat onsen lande van Hollant ende Vrieslant van hertoge Philips vorn. dair op vercregen hebben, inhoudt ende begrijpt.

[46] Item, dat die ambochtsheeren van Zeelant zullen mogen verboden maken binnen hoiren prochien ende vryheden bij scepenen aldair tot nutscap, oirbair ende proffijt van der zelve prochien, bedragende tot thien pond zwaerten toe, off dair beneden, indien dair yemende tegen bruecte off dede; dair off zoude hebben van dien verbuernisse, te weten die grave een derdendeel, dambochtsheere een derdendeel ende die bailliu, scout ende scepenen aldair een derdendeel, behouden die steden huere rechten, kueren ende previlegien; ende voor dese boete sal die ambochtsheere off zijn dienres die bruekege mogen antasten ende vangen.

[49] Item, om te beletten alle quade feyten van dootslage, vredebrake, cracht van goede, strasseneringe ende anders, die dagelic vele in den landen ende sommige steden van Zeelant gebueren, midsdien dat men van dootslagen, vredebrake, cracht van goede, strasseneringe ende anders niet en pleecht te berechten dan ter hooger vierscaeren van Zeelandt, die dick zeere lange vertoeft eer die gehouden woirdt, dairomme die dootslagers, vredebrakers, crachtdoeners ende andere te bouwelijken misdoen op hope, alwairt zo dat zij gevangen worden dat zij bij uutbrekene van vangenissen, bij verborgen oft anders uutcommen mochten, soe sullen voortan alle goede steden, namelic Reymerswale, Tholen, Goes, Vere, Cortkene, Vlissingen, Brouwershavene ende andere diet begeren ende van node zijn, binnen huere vryheyt mogen recht ende justicie doen van dootslagen, vredebraken, cracht van goede ende van strasseneringe, gelijc zij van allen anderen quade feyten gewoenlic zijn van doene. Ende off gelijke feyten ende misdaden van dootslagen, vredebraken ende anders, als voirs. staet, opt plattelande of in die dorpen van Zeelande geschieden, soe zullen die rentmeesters van Bewesterscelt ende Beoisterscelt, huere stedehouders of huere dienders, elcx in zijnen bedrive, ghehouden zijn die voirs. misdadege te vangen ende te bringen inden steen, te weten: die gevangen worden Bewesterscelt in Middelburch, ende die gevangen worden Beoisterscelt te Ziericxee, omme aldair gerecht te wordene bij den borchgrave van Zeelande van huere misdaet als voirs. is, by wijsdom ende vonnisse van gezworen mannen van den voirs. lande, als voirs. is. Ende omme dese justicie te volcommen, zoe zal men bij den Raide van Hollant ende bij den Staten van Zeelant dair toe ordineren twaelff gezworen manne, te wetene zeven Bewesterscelt ende vive Beoisterscelt; den welken borchgrave ende mannen men bij den voirs. Raide ende Staten ordineren zal zoe redelike wedden als daer toe dienen zullen, ten coste van den voirs. lande van Zeelandt, indien die misdadege niet goets genoegh en hadden om die voirs. wedden te betalen; behoudelic die steden van Middelburch, Ziericxee ende alle vryheden int voirs. landt huers rechts, kueren, hantvesten ende previlegien.

[50] Item, alsoe vele punten staen in de kuere van Zeelant die zeere oudt ende duyster

te verstaen zijn, zo zullen wij ten verzouke van den Staten van Zeelant ordineren twee persoonen van onsen Raide van Hollandt omme bij denzelven Staten die voirs. punten die duyster zijn, te helpen vermaiken ende tot beteren verstande te stellen, omme dien gemeynen oirbare van den voirs. lande.

[51] Item, dat alle vonnessen die in toecommenden tijden bij mannen van Zeelant gewijst zullen worden, dat die hoiren voortganc hebben zullen bij den meeste gevolge van stemmen van den voirs. mannen.

[52] Item, dat men voortan voir die lossinge off verheffinge van den tienden van Zeelant die men van den grave hout, niet meer betalen en zal dan voir elc pond zwarten twintich grote Vlaems na het ouder costumen.

[53] Item, als enich ambocht off heerlicheyt van Zeelant versterft van den vader opten zoon oft zonen, die zullent ontfangen binnen den jaere van den grave, off zinen rentmeestre daert onder gelegen es; ende die rentmeester zalt opdien oversetten te bouke elc gemet omme eenen halven groote. Ende vielre gebrec in der verleninge van tsheren wegen, zo zal die ghene dairt goet an verstorven is, gaen ter plaitzen dair men pleicht die vierschaere te houden, in kennesse van drie sgrave mannen, ende van hym brieve nemen dat zij bereyt zijn hair lene tontfangen, ende al te doene dat zij van rechtswegen sculdich zijn te doen, ende hiermede zullen zij hair goeden besitten zonder enige scaden dairaf te lijden, ter tijt toe dat ment hym verlenen will ende dan zullen zijt ontfangen alst recht is.

[54] Item, alle ambochten off heerlicheden van Zeelant die versterven an den grave: heeft dieghene dair die goeden off verstorven geen zonen ende dochteren achtergelaten, zo zullen die dochteren dat ambocht off heerlicheyt mit zijnen gevolge mogen lossenen tegens den grave voir yement anders, ende heeft hij geen dochteren gelaten, zo zalt mogen lossenen die oudste ende die naeste manhoofd van den maichscippe van der zwairtzijde, opdat hij wijl. Ende wil hijt niet lossen, zo zal die oudste ende naeste manhoofd van der zwairtzijden daarnaest volgende mogen lossen, ende alsoe voort van manshoofde te menshoefde, alsoe lange alsser enich zijn binnen der maichscippen van der zwairtzijden. Ende en ysser nyement van der zwairtzijden die dat lossen wil, zo zalt mogen lossen die oudste ende naeste manhoofd van der moederzijde, ende also voort zo zullen mogen lossen die manhoofden van der moederzijden van grade te grade, alst van der zwairt zijden voirs. staet. Ende men zal voir elc gemet ambochts mit zijnen gevolge dat tot helen scote staet ende te boucke tderde gemet vrij staet den grave betalen anderhalff pond zwairte, ende voort zo zal men van elc gemet dat tot halven scote staet, na den belope ende advenante, den grave also veel betalen. Ende dat half scot heeft ende tderde gemet ten bouke vry staet, dair off zal men den grave geven van elken gemet vijftien penningen groote, ende also voort na den advenante, na dattet vry heeft ende te bouke staet. Ende en heeft dat ambocht gheen vry, zo zal men elc gemet mogen lossenen om thien scellingen, indien dat ment lossenen wil. Ende zo wat ambocht dat men lossenen wil, dat sal men lossenen binnen eenen halven jaere nae dat verstorven is. Quaemt oic also dat een weeskint dese goeden lossen zoude, zo zal ze des weeskins voicht voir hym lossen bynnen den voirs. halven jaere, also voirs. is, also verre alst weeskint reder haven ende renten genouch heeft dat ambocht mede te lossenen. Doet de voicht dat nyet, zo zal dat weeskint zijne scade mogen verhalen up zijnen voicht, alst zijn jairen hebben zal.

[55] Item, zo wanneer een man zijn leengoeden, ambocht off thienden in Zeelant vercopen wilde off moeste bij kenlijcke last off armoede, dairop hij eerst zal moeten verwerven ende vercrigen consent van ons of van onse nacommelingen off onse officieren; zo zal die rentmeester in dien gevalle gehouden zijn dat ambocht over te setten om twee groten van den gemete ten gehele scote, ende om enen grote van den gemete te halven scote, sonder meer dairaf te nemen, ende van den tienden ende leenlanden zes groote van den gemete.

[60] Item, also van der stede van den Briele ende lande van Voirne contencie ende gescille is tusschen den lande van Holland an deen zijde, ende den lande van Zeelant an dandere zijde, welken van den voirs. landen dat toebehoorende is, zo zal die stede van den Briele

1477

mitten lande van Voirne voirn. in die voirs. provisien, articulen ende punten mede begrepen zijn, omme diezelve te dienen voir hym als toebehoirende een van den voirs. landen.

– *Druk (o.a.): Bos-Rops e.a., Holland bestuurd, p. 338 e.v. nr. 80.*

Item so heeft Willem Piers. noch gegeven van die copye van der nyewer prevylegien van scryven 10 s. gr.

Item gegeven van onse prevylegien van der stadt van Vlissingen in Hollandt te scryvene in den Hagen 9 s. 9 d.

Item noch gegeven Diric van Sweten bij handen van Adriaen van Schoenhoeven van tregijster over te siene; daerof hem gegeven 16 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 194 (burgemeestersrekening Vlissingen 1476/1477), f. IIV.*

Item ghegeven in den Hage den clerk van den regijstercamer om onse previlegien te versegelen 7 s. gr.

Item die zijden corden 10 gr.

Item Diric van Sweeten 44 gr.

Item de camerlynk gegeven 32 gr. – *Ibidem nr. 195, f. 3v³.*

1 Tussen uitgaven in de vierde week van februari en in de eerste week van maart 1477.

2 Een overeenkomstige passage komt ook voor in de aanstellingsakte van Pieter Hugenz. tot rentmeester van Zeeland Beoosterschede (*ZA, Rekenkamer I B-O nr. 886, f. 1. – Regest: Fruin, Rekeningen, p. 240, nr. 162.*)

3 Tussen uitgaven in de vierde week van januari 1477.

979 1477 BEGIN¹, GOES

c Betailt noch van teringen doen Clais Jacopsz. ende Cornelis Domiss. waren ter dachvart ter Goes ende men dair tracteerde van den punten die bij den lande van Hollant overeengedragen waren als van tvredescip, 10 s. gr.

Van dieselve punten te scrijven 3 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*

1 Gaat vooraf aan een reis in de Vasten, zie hierna.

980 1477 BEGIN¹, DEN HAAG

c Eerst betailt van teringen doen Lem Lemss. ende Clais Jacobsz. waeren in den Hage ter dachvart midden gemeenen steden van den lande roerende van tvoirsz. vredescip 25 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*

1 Gaat vooraf aan een reis in de Vasten, zie volgend nr.

981 1477 TUSSEN FEBRUARI 19 EN APRIL 5, MIDDELBURG

c Betailt van den costen doen Lem Lemsz. ende Jacob Willemsz. waeren in den Vasten [19 februari-5 april] midden gemeenen steden van den lande tot Middelburch^a 2 lb. 5 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*

a *Hiervóór is doorgehaald: Gendt.*

982 1477 TUSSEN FEBRUARI 19 EN APRIL 5, GOES

c Betailt doen Clais Jacobsz. mit him tweem was ter Goes^a in denselven Vasten [19 februari-5

april] 25 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*

a *Hiervóór is doorgehaald:* Gendt.

983 1477 VOOR APRIL 6, MIDDELBURG

N.B. Volgens de editie in HUB dateren de volgende posten van voor Pasen, 6 april, 1477.

a Betaelt Anthuenis Corneliszoen van dat hij gereist is ter Vere bij ordinantie alsvoren [*van de wet en gemene poorters van Middelburg*] om te spreken mit der wet aldaer angaende tstick van den Oosterlingen, ende dat tot twee reysen, daer hij te cost hadde 12 gr. Betaelt Peter Lievijszoen ende Costin Jacopszoen van dat zij geweist zijn ter Vere voornoomd bij ordinantie alsvoren up tselve tstick, alaer zij te coste hadden 12 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening Middelburg over 1477): HUB, X, p. 420 nr. 616-6, 7.*

b Betaelt Willem Corneliszoen de cryerder van dat hij is geweist bij ordinantie van der wet ende porterie mit besloten brieven an de wet van Vlissingen ende Westcaplen, om dat zij zeynden zouden huere gedeputeirde hier binnen deser stede, omme tsamen te communicuieren angaende tstick van den Oosterlingen; daer hij om uut was II dagen, tot 8 gr. sdaechs, facit 16 gr.

Betaelt Bretoen Jacopszoen cryerder van dat hij gewesit is tArnemuiden bij ordinantie van der wet alsvoren, omme aldaer te wete te doene datter een zekere menichte comen zouden in Middelburg omme te spreken mit der up tstick van den Oosterlingen; him daervoer gegeven 8 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening Middelburg over 1477): HUB, X, p. 420 nr. 616-8, 9.*

984 1477 APRIL 10-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 10. Voor deze dagvaart, gewijd aan het te Gent verhandelde, werden de edelen van Holland en Zeeland (uit dit gewest 24 met name genoemde edelen en de abt van Middelburg) opgeroepen. Een oproep van de steden ontbreekt, maar zij waren wel aanwezig. Onderwerp van bespreking was hetgeen in de bijeenkomst van de Staten-Generaal aan de orde was gesteld. Men besloot samen met de andere gewesten ten oorlog te gaan tegen Frankrijk. Holland en Zeeland, als zeegewesten, zouden dat ter zee gaan doen. Zeeland, met inbegrip van Brielle, zou twaalf schepen uitrusten (van de in totaal 36 met in totaal 5000 gewapende mannen). Dit geheel zou betaald worden uit de bedetermijn van december 1476.

c Item geweest ter dachvaert in Hollandt daarna dat wij te Gent gheweest hadden, om aldaer te ramen tghemeenen landts oerbare; daer verteert tsamen 17 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 194 (burgemeestersrekening Vlissingen 1476/1477), f. 4v¹.*

1 Temidden van uitgaven in de eerste week van maart.

985 1477 APRIL 21-27, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 11. Op deze dagvaart, gewijd aan het vaststellen van een antwoord op het verzoek om uitrusting ter zee en aan het voorstel om de verlenging van het bestand met de Hanze langer dan één jaar te laten duren, waren de edelen en steden van Holland en Zeeland aanwezig.

c Betaelt Adriaen Poppe, scepene, van dat hij gereist is gewesit in den Hage bij ordinantie van

der wet angaende tstick van den Oosterlingen ende ---.- *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening Middelburg over 1477): HUB, X, p. 420 nr. 616-5.*

Betailt van teringen doen Lem Lemsz. ende Cornelis Willemsz. waeren mit him zessen ter dachvart ende men tracteerde van den scepen upter zee te leggen den XXI^{en} dach in april, 20 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*

986 1477 TUSSEN APRIL 21 EN MEI (24), MIDDELBURG

c Betailt van teringen doen Lem Lemsz. mit meer andere waeren ter dachvart tot Middelburch van derselver sake van den scepen 14 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd¹.*

1 Tussen reizen gedaan op 21 april en (24) mei.

987 1477 APRIL 23-MEI 20, BRUGGE-GENT-DENDERMONDE-VILVOORDE-LEUVEN-BRUSSEL

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 12. Op deze dagvaart, gewijd aan de verlenging van het bestand met de Hanze en waarop de afgevaardigden hertogin Maria vanaf Brugge achterna moesten reizen, was Holland vertegenwoordigd door gedeputeerden van Leiden en Amsterdam en Zeeland door de gedeputeerden Jan Jacobsz. Panneman en Jan Pieter Mathias van Middelburg en Pieter Lamszoon van Zierikzee. Zij sloten op 3 mei te Brugge het bestand dat zou duren tot 1 mei 1480. De formele akte van bevestiging van het bestand van 28 juni werd namens Zeeland door Zierikzee bezegeld.

c Betaelt Johannes Pier Mathijszoen en Jan Jacopszoen – – – gesonden ende geordineert te Brugge omme tbestandt van den Oisterlingen te concluderen ende up tstick van den voirscreven scipluyden, ende wairen uuyt vijf dagen, tot 3 s. gr. sdaechs. – – – Ende alnoch zo hebben zij verschoten ende verleyt voir een certificacie gegeven onder den zegel van Brugge aengaende den vornoomden bestande van den Oisterlingen 3 s. 6 gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening Middelburg over 1477): HUB, X, p. 420 nr. 616-11.*

988 1477 MEI 6-22, LEUVEN

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Wellens, Etats généraux, p. 437 nr. 15; Dagvaarten Holland, IV, nr. 15; Blockmans, Handelingen 1477-1506, p. 21-24 nr. 7. Op deze dagvaart, gewijd aan een huwelijk van hertogin Maria met aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk, zoon van de keizer, was Zeeland vertegenwoordigd. Alleen de oproep van Middelburg is overgeleverd.

989 1477 NA MEI 17, MIDDELBURG

b Denzelven^a Claeys Jacopz. die uut laste van den vorn. rentmeester [*Pieter Hugenz.*] ommededregen ende geondicht heeft over al Beoisterschelt vors. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van den vorn. rentmeester in daten den XVII dach van meye XIII^C LXXVII mit eenen beslotenen brief van den rentmeester van Bewesterschelt Anthonis Jansz. van Wissenkerke dairan gehecht, mencye makende dat die Staten van Zeelant vergaderen zouden ende commen ter dachvaert binnen der stede van Middelburch omme an te hoiren wat die gedeputeerde van den drien Staten vorn. gebesoingniert hadden bij mijner genadiger joncvrouwe de hertoginne van Bourgongen roerende van een dordendeel van der bede ende andersseyns, als blijcken mach bij den voirs. plackaet, die men hier overlevert. Dairomme hier den vors. Claeys Jacopz. betaelt bij zijne cedula onder zijnen name, inhoudende

quitantie, dairan gehecht, als costumelick 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 42 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 40v.*

- a *De gehele post is doorgehaald. In de marge heeft de Rekenkamer de volgende aantekeningen geplaatst: 1) Loquatur omdat dese reysen angaet die vergaderinge gedaen bij den Staten van Zeelant om van mijnre genadiger vrouwe te verwerven gracie van dat derdendeel van der bede van den 18 groten van den gemete anno LXXVI, bij welker redene dese reyse behoorde genomen te wesen alleene ten coste van den lande ende niet van mijnen genadigen heere; 2) Duerslagen om dieselve redenen wille; ende is de voirn. rentmeester wedergelevert de voirs. placaetbrieve, cedula ende besloten brieve om zijn verhail daerbij te mogen hebben opt voirs. gemeene lant.*

990 1477 MEI (24), DEN HAAG

Op 24 en 25 mei vond er in Den Haag een dagvaart plaats van de edelen en steden van Holland, althans volgens de Hollandse bronnen. Hij was wel gewijd aan het uitrusten van de oorlogsschepen (Dagvaarten Holland, IV, nr. 17).

- c Betailt noch van teringen doen Clais Jacobsz. ende Renger Hugon ende Willem Janss. in den Hage waeren ter dachvart in meye 20 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*
- e Item alsoe in de maent van meye laestleden ende dair te voeren zeker dachvaerden gehouden zijn in den Hage by den prelaten, edelen ende steden van Hollant, Zeelant ende Vrieslant up die toebereedinge van den scepen van oirloge nair belofte, gedaen mijnre genadighe joncvrouwe van Bourgongnen int vercrigen van der nyeuwer privilegien, tot fortificatie ende bescharm van denselven hoiren landen ende heerlicheden ende om te crencken ende te bescadigen hoiren openbair vianden ende quaetwilligen etc., soe eyst, dat by derselver raminge van den voirnoemden Staten die stede van Middelburch getaxeert is geweest om een scip van 200 vaten ofte dairomtrent toe te bereeden ter wapeninge van der zee na advenant van allen anderen steden, mids welken zy gecocht heeft ofte doen coopen jegens Jan Vailgedolyt ende Willem Loureyszone, scipper van denselven scepe, een scip genaemt de Marquyne, liggende voir Airnemuyden int water arriverende, om die somme van hondert ende tachtentich ponden gr. VI. – – –. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1477 (verloren gegaan in 1940). – Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 370-371. – Vermeld: Kesteloo, 'Stadsrekeningen' 2, p. 143.*

991 1477 MEI 28, VEERE

- b Michiel^a Wittezone vorn. [*bode*] van dat hij ommegecregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt vors. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van den vorn. rentmeester [*Pieter Hugenz.*] in daten den XXIII^{en} dach van meye anno LXXVII, mencye makende hoe dat die dachvairt, die gehouden was te Middelburch¹ roerende der wapeninge die men op dzee doen zoude, verleit was tot des woendaechs in Pincxterendagen daerna volgende [28 mei] omme dan te wezen ter Vere bij mijnen heere den stadhouder general van Hollant, Zeelant ende Vrieslant ende bij den anderen gedeputeerden des vors. lants van Zeelant, overmids dat zomige van den steden ende dorpen van Zeelant vorn. ende bijzonder die in Beoisterschelt gezeten zijn ter vors. dachvairt in Middelburch niet en waren, als blijcken mach bij den vors. plackaet, die men hier overlevert. Daeromme hier denzelven Michiel Wittezone betaelt bij zijne cedula onder zijnen name dairan gehecht, inhoudende quitantie, als costumelick is 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 42 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 40v-41.*

- a *De gehele post is doorgehaald. Zie de aantekening bij nr. 989.*

1 *Zie nr. 989.*

992 1477 NA JUNI 3, GOES

b Denzelven^a Michiel Wittezone [*bode*] van dat hij ommegecregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt voirs. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van den vorn. rentmeester [*Pieter Hugenz.*] in daten den dorden dach van junio LXXVII mit eenen anderen plackaet van mijnen heere den stadhouder general van Hollant, Zeelant ende Vrieslant in daten den XXIX^{en} dach van meye LXXVII vorn. daeran gehecht, mencye makende alzo noch geen eyntlick slot gedaen en was van der wapeninge ende toereedinge ter zee om die bescermenisse van den lande, gelijk dat mijner genadiger joncvrouwen der hertoginnen van Bourgongen gelooft was int consenteren van den nyeuwen privilegie van den vorn. lande van Hollant, Zeelant ende Vryeslant, ontbiedende dairomme alle prelate, baenraedsen, riddersen, edelen ende goeden steden over al Beoisterschelt voirs. te wezen ter Goes tot eenen zekeren dage, bet ende breedere verclairst in de vors. plackaetbrieven, die men hier overlevert. Dairomme hier denzelven Michiel betaelt bij zijne cedule onder zijn handteykin dairan gehecht, inhoudende quitancie, als costumelick is 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 42 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 41.*

c Betailt noch van teringe doen Clais Jacobsz. ende Wadde Waddenz. mit meer andere waeren ter Goes ter dachvart 7 s. 4 gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd¹.*

e *Niet nader te dateren posten uit een afrekening van het karveel van Brouwershaven betreffende de beveiliging van de zee in 1477:*

Betailt van teringe doen Jacob Willemsz. was in den Briele sdaichs nair sint Jacobsdach [26 juli] roerende van tselve vreedtschip, 4 s. 9 gr.

Betailt van teringe doen Clais Bolle, burgemeester, was in Walcheren om mitten visschers te spreken wanneer zij zeylen souden, 6 s. gr.

Betailt Jan Valke tot teringe doen hij in den Briele was te condigen tgoent dat die stede van Vlissinge overgescreven hadde, 4 s. gr.

Betailt Ghijs Corneliss. van eenen brief te dragen an die stede van der Tholen, 3 s. gr.

Betailt Simon van eenen brief te dragen an die stede van Vlissinge, 4 s. gr.

Den bode van der stede van Vlissingen gegeven van eenen brief te brengen, 12 gr.

Betailt van teringe doen Cornelis die Keyser ende Renger Hugenz. waeren in Walcheren mitten burchmeesters ende die scepen daer ingecommen waeren, 16 s. gr.

Betailt Clais Jacobsz., burgemeester, doen hij was ter Vere bij mijnen heere van der Vere om mit him te spreken ende te kennen te geven die antwoirde van der steden van der Tholen upten brief die wij an hair gescreven hadden, 12 s. 8 gr.

– *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*

a *De gehele post is doorgehaald. Zie de aantekening bij nr. 989.*

1 Volgt op een reis op (24) mei.

993 1477 TUSSEN JUNI 29 EN JULI 5, MIDDELBURG

c Item geweest in dieselve weke¹ in Middelburch ter dachvaert; verteert 3 s. 2 d. – *ZA, Heren van Veere nr. 194 (burgemeestersrekening Vlissingen 1476/1477), f. 7.*

1 De eerste week van juli, 29 juni-5 juli.

994 1477 JUNI 30-JULI 2, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 22. Voor deze dagvaart, gewijd aan de laatste termijnen van de bede (o.m. Kerstmis 1476) die hertogin Maria nog wilde innen en aan de wens van de

ridderschap om justitie voortgang te laten hebben, werd de heer van Kruiningen, burggraaf van Zeeland, opgeroepen om met de andere edelen van Holland en Zeeland bijeen te komen. Hollandse stedelijke bronnen spreken van een dagvaart van de Hollandse edelen en steden.

Voor de vervolgdagvaart, gehouden van 8 tot 11 juli in Den Haag, werd de burggraaf als enige Zeeuw opgeroepen. Op deze bijeenkomst werd besloten gezamenlijk op te treden tegen rellen en opstootjes tegen het gezag en om de Rekenkamer van Holland en Zeeland in Den Haag te vestigen (Dagvaarten Holland, IV, nr. 23).

995 1477 NA JULI 26, VEERE

a *Geloofsbrieven van de stad Zierikzee voor haar burger Cornelis Jansz., kapitein, en voor Klaas Bolle, burgemeester van Brouwershaven, bestemd voor een bijeenkomst met de magistraat van Veere over de zeevisserij.*

[Adres:] Eerbair voirsien ende wijse burchmeesteren, scepenen ende raedt der stede van der Vere, onse bisunder gheminede vrienden.

Eerbair voirsien wijse gheminede vrienden. Wij senden bi u onse inwonende medepoitere Cornelis Jansz., stierman, ende Clais Bolle, burchmeester van Brouwershaven, onse goede naghebuere, als ghedeputeerde van ons ende van Brouwershaven voirscreven, ende wilt den voirs. personen volcomen ghelove gheven van tgunt dat zij uwer eerbairheden updoen ende te kennen gheven sullen toeroerende die zeevarende neringhe die visserie. Ende zoe wes bi uwer eerbairheden mit hoirluyden accordeert ende ghescloten wordt, dat zoe gheloven wij vaste, ghestade ende van goeder wairden te houden. Gheminede vrienden, niet meer up dese tijt dan of wij enighe zaken vermoghen tuwer belieften, dair weet ons altoes goedwillich toe ende bereit. Dat lieve God almachtich die u allen spaere ende beware in langhen zalighen ende ghesonden levenen.

Ghescreven onder onser stede zeghel ten zaken den XXVI^{en} dach in julio anno XIIIIC LXXXVII.

Burchmeesteren, scepenen ende raedt der stede van Zierixee
– Origineel: ZA, Stadsarchief Veere voorl. nr. 164-10.

996 1477 AUGUSTUS 4-28, ANTWERPEN-GENT-(MECHELEN)-BRUSSEL-GENT

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 29. Op 2 augustus namen de steden van Holland een besluit over de verwelkoming van aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk, die naar de Nederlanden kwam voor zijn huwelijk met hertogin Maria. Van de zes edelen die hem vanwege Holland zouden gaan begroeten, maakte de heer van Kruiningen, burggraaf van Zeeland, deel uit. De vier hoofdsteden Haarlem, Delft, Leiden en Amsterdam nodigden de Zeeuwse steden uit elkaar in Antwerpen te treffen. De Hollanders reisden vandaar eerst naar de hertogin in Gent en waren van plan Maximiliaan op 10 augustus in Mechelen te begroeten. Toen zij vernamen dat de aartshertog de dag daarna in Brussel zou zijn, besloten zij hem daar te verwelkomen. Op 14 augustus reisde men weer naar de hertogin in Gent, waar men op 19 augustus haar huwelijk bijwoonde. In hoeverre dit reisschema ook voor Zeeuwse gedepteerden heeft gegolden, is niet bekend.

b *Item Willem Woutersz., bode ons genadichs heeren, in den Hage gegeven gelijck die andere IIII hoeftsteden hem betailden van brieven te dragen dair hij mede gesent wort in Zeelant van den IIII steden om die steden van Zeelant te verdachvairden dat zij mede souden comen tot Antwerpen bij den steden van Hollant om onsen toecomenden here tegemoete te trecken ende hem welcome te hieten 15 gr., f. 10 s. – RA Leiden, Secretariearchief I nr. 556, f. 101v.*

Michiel Wittez., des voirs. rentmeesters [Pieter Hugenz.] bode, over dat hij gedregen ende

heeft gecondicht over al binnen den bedrive van Beoisterscelt ten plaetsen gecostumeert bij laste van den voirn. rentmeester een besloten brieve van mijnen heere den staedhouder generael ende andere die luyden van den Raide van mijnere genadeger joncvrouwe van Bourgongen etc. gecommittert ten saken haire landen van Hollant, Zeellant ende Vrieslant, dairan gehecht was een des rentmeesters placacet onder zijnen segel, inhoudende dat men die edele ende goeden steden soude doen versamen over al Beoisterschelt omme huere gedeputeerde te senden te Mechelen tot zekeren dagen, genoemt in den placacet, jegens de comste van hertoge Maximiliaen, als breeder blijkt bij den voirs. besloten brief ende placacet die men hier overlevert. Dairomme him hier betaelt bij zijne cedulle ant selve placacet gehecht onder zijne handteyken, inhoudende quittancie, als costumelic es 7 s. groten, facit in munten deser rekeninghe 2 lb. 2 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 886, f. 36.*

997 1477 AUGUSTUS 18, GOES

b Claeyns Jacopzone vorn., die uut laste van den vorn. rentmeester [*Pieter Hugenz.*] ommegecregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt vors. ten plaetsen gecostumeert eenen placacet van mijner genadiger joncvrouwen de hertoginne van Bourgongen etc. in daten den VIII^{en} dach van ouste XIII^c LXXVII, mencye makende dat alle prelate, baenraedsen, riddersen, ambochtsheeren ende goede steden van Zeelant commen ende wezen zouden binnen der stede van der Goes den XVIII^{en} dach van der voirs. maent van ouste omme zekeren nootzaken hoir angaende ende breeder te verclaren bij hoiren gecommittierden aldair, als dit breeder blijcken mach bij den voirs. placacet, die men hier overlevert. Daeromme hier denzelven Claeyns Jacopz. betaelt bij zijne cedule onder zijnen name, inhoudende quitancie, daeran gehecht, als costumelic is 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 42 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 41-41v.*

998 1477 VOOR AUGUSTUS 29, GENT

b Jan Hugenz. Scullock, messagier van den rentmeesterscepe van Bewesterscelt, van dat hij bij laste van den vors. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] is ghereyst geweest uut Middelburch ende ghetogen tot binnen der stede van Ghent mit zijne besloten lettren an mijne gheduchte vrouwe der hertoginne, dairmede de vorn. rentmeester huere ghenaden beteikende dat oorboir ware dat men voir sinte Jansdage decollacio doe eerstcommende [*29 augustus*] dachvaert hilde mitten edelen van Zeellant omme tfait van der bede, uuyt welken scriven gheordinert was bij mijne heeren van den Hoghen Raide dat men bescriven ende ontbieden soude diversche edele uuyt Zeellant om bij mijnre gheduchte vrouwe te commen in persone te Ghendt, wairomme geexpediert waren bij meester Jan de Veere, secretarius, ontrent XVIII besloten brieven. Daeromme hij uuyt was varende, lettende ende wederkeerende tot Middelburch den tijt van acht geheele dagen, tot 12 gr. sdaechs, alst blijcken mach bij cedulle gheveriffiert onder thandteiken van den vors. meester Jan de Veere in date den XXVIII^{en} dach in julio anno LXXVII, hier overgegeven. Daeromme hier de vors. VIII dagen ten prise vors., f. 2 lb. 8 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 310, f. 96.*

999 1477 SEPTEMBER 20-24, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 36. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van commissarissen van aartshertog Maximiliaan om een bede voor zijn oorlogvoering tegen Frankrijk, werden, naast de geestelijkheid, edelen en steden van Holland, op 10 september uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg en de abdis van Biezelinghe, 35 met name genoemde edelen en de steden Brielle, Goedereede, Zierikzee, Kortgene, Middelburg, Brouwershaven, Westkapelle, Domburg, Vlissingen, Veere, Tholen, Reimerswaal, Goes en

Geervliet. Op 22 september werden de gedeputeerden van Middelburg, die in Leiden waren, nogmaals dringend ontboden.

Op oproepingsbrieven van Maximiliaan om op 29 september in Ieper te komen, antwoordden de Staten van Holland en Zeeland op de 24ste dat zij niet zouden komen omdat de brieven in het Frans waren gesteld (Dagvaarten Holland, IV, nr. 37).

1000 1477 OKTOBER 7-10, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 38. Voor deze dagvaart, gewijd aan het opstellen van een antwoord op het verzoek van de commissarissen van aartshertog Maximiliaan om een bede en aan de beveiliging van de zee, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 22 met name genoemde edelen en de steden Tholen, Brielle en Goedereede (het lijkt erop dat een of meer bodelonen in de rekening zijn weggelaten).

1001 1477 OKTOBER 20, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 40. Op deze dagvaart, gewijd aan het vraagstuk of men de bewapening ter zee tegen de Fransen na 11 november zou voortzetten, waren volgens Hollandse bronnen de edelen en steden van Holland en Zeeland bijeen.

- c Betailt van coste doen Clais Jacobsz., burgmeester, mit him anderen waeren in den Hage ter dachvart 12 s. 6 gr. – ZA, *Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477)*, ongefolieerd¹.

1 Gaat vooraf aan een reis in november.

1002 1477 NOVEMBER 14-17, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 42. Voor deze dagvaart werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, de rentmeesters van Beoosteren Bewesterschelde, 24 met name genoemde edelen en de steden Tholen, Reimerswaal, Goes, Middelburg en Zierikzee. Onderwerp van bespreking waren volgens de oproepingsbrieven de huldiging van hertogin Maria en haar recht op een aandeel in een bede overeenkomstig die van 500.000 kroon die aan haar vader was toegestaan. Volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse gedeputeerden waren alleen de edelen en steden van Holland bijeen en sprak men over de rekening van de kosten van de bewapening ter zee en de komende bewapening.

- b Den vors. Jan Hughez. Scullox [*bode*] over dat hij bij laste van den voirs. rentmeester [Anthonis Jansz. van Wissenkerke] ghedreghen ende ghedaen condeghen heeft over al Bewesterscelt ten plaetsen ghecostumert eenen plackaet mijns voirs. ghenadichs heeren, gegeven in zijne stede van Brugghe den XIII^{en} dach in octobry anno XIII^c LXXVII, roerende dat alle prelaten, edelle ende goede steden van Zeellant trecken ende wesen zoude in den Haghe in Hollant den XV^{en} dach van novembry dair naestcommende omme andwoirde te geven up tghunt dat hemlyuden gheopent ende verclaert hadde gewest vanwegen mijns vors. ghenadichs heeren, alst breeder blijcken mach bij denzelven plackaet, die men hier overlevert. Daeromme hier him betaelt bij zijne cedulle ghehecht ant zelve plackaet onder zijn signet, inhoudende quittance, als costumelick is 14 s. groten, facit 4 lb. 4 s. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 71, f. 67v.*

Denzelven Michiel Wittez. [*bode*] over dat hij gedreghen ende gecondicht heeft over al binnen denzelven bedrive van Beoisterscelt ten plaetsen gecostumeert bij laste van den voirs. rentmeester [Pieter Hugenz.], een plackaet van mijnen genadegen heere, ghegheven in zijne stede van Brugge den XIII^{en} dach van octobry anno XIII^c LXXVII, inhoudende dat de Staten van den lande zouden commen in den Hage oft anders dairt mijn genadege joncvrouwe believen sal, omme aldair andworde te gevene up tghont dat hemlyuden van

mijns voirs. genadichs heeren gedeputeerde geopent ende verclaerst zoude wesen, gelijk al dit breeder verclaert staet int voirs. plaetaet, dat men hier overlevert. Dairomme him hier betaelt bij zijne cedulle ant selve mandement gehecht onder zijn handteyken, inhoudende quittance, als costumelic es 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 2 lb. 2 s. – *Ibidem nr. 886, f. 36-36v.*

- c Betailt van teringe doen Clais Jacobsz. ende Lem Lemsz. in den Hage waeren ter dachvart in novembri ende men tracteerde wair men die penningen van den vreedtscepe gecrigen soude, 20 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel van Brouwershaven 1477), ongefolieerd.*

1003 1477 TUSSEN NOVEMBER 17 EN DECEMBER 10, ZEELAND

N.B. Er is sprake van twee dagvaarten: een om de propositie voor een bede aan te horen, een voor het antwoord daarop.

- a *ADN, B 2115 f. 75v: oproep d.d. 27 oktober van Anthonis Jansz. van Wissenkerke en Pieter Hugenz., rentmeesters van Bewester- en Beoosterschelde, om in Brugge te komen bij de leden van de Raad en Financie voor overleg over Zeeland. Ibidem f. 81v-82: opdracht d.d. 5 november aan mr. Jacob van Almonde om zich naar Zeeland te begeven voor overleg met de rentmeesters.*

Audit Willequin Cools la somme de soixante quatre solz dudit pris pour le XVIIe jour dudit mois de novembre et dudit lieu de Bruges porter a toute diligence lettres closes de par mesdits seigneurs de Tournay, du Conseil et des Finances adressans aux deux rentmaistres du pais de Zeellande, par lesquelles leur fu mandé que non obstant que maistre Jacques d'Almonde ne fust encoires venu oudit pais de Zellande pour besongnier es matieres et affaires d'icellui seigneur, dont ilz avont chargé, que tousjours ilz commenchassent a besongnier esdites matieres au si avant qu'il leur seroit possible. Et pour desla apoter autres lettres audit maistre Jacques d'Almonde, estant en Hollande, affin que incontinent lesdites lettres veues il se transportast oudit pais de Zeellande pour y besongnier avec lesdits rentmaistres sur icelles matieres selon les instructions sur ce faites. Et pour son retour, batellages et chariages pour ce par sa quittance cy rendue ladite somme de 64 s. – *ADN, B 2115 f. 83v.*

- c A maistre Jacques d'Almonde, conseiller et maistre des requestes de l'ostel de mondit seigneur, la somme de trente six livres dudit pris – – – sur quatre voiajes par lui fais – – –; le second ou pais de Zellande pour de par mondit seigneur y faire la proposition et demande de l'ayde; le tiers derechief oudit pais de Zellande avec le procureur general pour avoir responce touchant ladite proposition touchant ledite aide; le quart aussi en Hollande – – –. – *ADN, B 2115 f. 99v-100.*

- e *10 december bode van de Raad en Financie aan mr. Jacob van Almonde en de ontvangers van Zeeland in antwoord op de brieven die zij hadden geschreven touchans leur besongnie de la charge qu'ilz avoient de par icellui seigneur oudit pais de Zellande. – ADN, B 2115 f. 88.*

1004 1477 NOVEMBER 25-DECEMBER 6, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 44. Op deze dagvaart waren volgens een Leidse bron de edelen en steden van Holland en Zeeland bijeen om met elkaar de kosten van de bewapening ter zee te verrekenen. Gelet op volgend nr. hielden de Zeeuwen hierover een eigen dagvaart.

1005 1477 DECEMBER 8, MIDDELBURG

- b* Michiel^a Wittezone vorn. [*bode*] van dat hij ommedegregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt voirs. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van mijnen heere den stadhouder general in daten den XIX^{en} dach van novembry XIII^{ic} LXXVII, dairan gehecht was een des vors. rentmeesters [*Pieter Hugenz.*] plackaet onder zijnen zegele, inhoudende alzo onlanx mijn genadige vrouwe de hertoginne den Staten van den lande gegont ende geconsenteert hadde zekere privilegie ende handvesten, mit voirwaerden dat dezelve Staten toemaken ende ordineren zouden zekere menichte van scepen van orloogen ter zee omme te wederstane die vianden ten costen van den vors. lande, dairvan men den voirs. Staten rekeninge doen zoude den VIII^{en} dach van der maent van decembry daerna volgende, beteykenende elken sonderlinge diet angaen mach dat zij ten vorn. daghe commen omme die rekeninge ende hoirluyder porcye ende taxacie te anhoirne, als breeder ende bet verclaerst staet in de voirs. plackaetbrievē, die men hier overlevert. Daeromme hier denzelven Michiel betaelt bij zijne cedula daeran gehecht onder zijnen name, inhoudende quitancie, als costumelick is 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 42 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 41v.*
- c* Betailt van teringe doen Clais Bolle, burchmeester, was in Middelburch ter dachvart 22 s. gr. – *ZA, Heren van Veere nr. 311 (rekening karveel Brouwershaven 1477), ongefolieerd¹.*
- a* *De gehele post is doorgehaald. In de marge de volgende aantekening van de Rekenkamer: 1) Loquatur om die redenen wille verclairt bij arreste optie IIIe voirgaende partie hiervoeren [zie nr. 989]; 2) Duerslagen om dieselve redene wille.*
- 1* Volgt op een reis in november.

1006 1478 JANUARI 15-20, DEN HAAG

- Vgl. Dagvaarten Holland, IV nr. 52. Op 29 december 1477 werden in naam van aartshertog Maximiliaan boden vanuit Brussel gezonden naar de rentmeester van Bewesterschelde en de ontvanger van Noordholland, met de opdracht de prelaten, edelen en steden van hun ambtsgebied op 15 januari in Den Haag te doen verschijnen om aldaar hertogin Maria te huldigen en haar een vruchtbaar antwoord te geven op haar verzoek om een bede. Namens Maximiliaan en Maria kwamen commissarissen naar Den Haag voor overleg over de huldiging.*
- b* Den voirn. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*], die uuyt bevele ende scrijven van mijnen genadigen heere ende vrouwe van Oisterijck, van Bourgongen etc. gesonden heeft gehadt diverssche boden over al Zeelant mit veel beslote brieven desselffs mijns genadichs heren ende vrouwen, gaende an die ridderscippen ende steden van Zeelant, dairmede himluden zeer scerpelic bevolen wart te comen in den Hage den XV^{en} dach van januario doe naestcomende na date van denselven brieven, om van huere genaden huldige tontfangen ende te doene van huere landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant ende om te consenteren zulcke een bede als die porcie ende andeel van denselven landen drouch van der bede van vijfhonderduysent cronē, die wijlen hertoge Karel van Bourgongen saliger gedachten geconsenteert was den tijt van der oirloge geduerende, alst blijkt bij beslote lettren mijns voirs. genadichs heeren ende vrouwen, comende an den voirs. rentmeester, in date van den XXVII^{en} dage in decembri anno LXXVII, die men hier overlevert. Om welke brieven te zeynden ende besorgen de voirs. rentmeester betaelt heeft in bodelonen wel de somme van dertich scellingen groten Vlaems. Nyetmin, hij en neemt hier nyet meer in uuytgeven ter cause van denselven brieven dan den gewoonlickē sallis van eenen bode te zeynden over al Zeelant, te weten 14 s. gr. in dit rentmeesterscip van Bewesterschelt ende 7 s. gr. in Beoisterschelt. Comt tsamen ter somme van 21 s. groten, f. in ponden deser rekeninge 6 lb. 6 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 311, f. 90.*

1007 1477 JANUARI 27-?, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 53. Voor deze dagvaart, een voortzetting van voorgaande, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen 33 met name genoemde edelen en de stad Reimerswaal. Reden was dat zij op de voorgaande bijeenkomst niet aanwezig waren geweest.

1008 1478 FEBRUARI 16-17, GOES

N.B. Over dezelfde onderwerpen (huldiging en bede) vergaderden de Staten van Holland op ongeveer dezelfde tijd in Den Haag (Dagvaarten Holland, IV, nr. 54).

- b* Symon Claiszoon, bode voirs., reysde upten IIII^{en} dach van der voirs. maent van februario mit sekere openen brieve van placaten van den stedehouder generael ende raide van Hollant, dat eene gaende aen den rentmeester van Bewesterscelt ende dat anderen aen den rentmeester van Beoesterscelt in Zeellant, inhoudende dat zij allen den ondersaten, elcx binnen huere bedrijve geseten, souden doen verdachvairden te comen ende te weesen binnen der stede van der Goes upten XVI^{en} dach van der voirs. maent van februario doe naestcomende om een generael antwoirde te geven up die begeerte gedaen den Staten van den landen van Hollant, Zeellant ende Vrieslant bij den heere van Ravestein ende andere gecommiteerde van wegen mijns genadichs heeren ende vrouwen van Oostenrijc, van Bourgoengen etc., roerende huere genaden huldinge ende anders. In welke reyse die voirn. Symon uut was varende, marrende ende keerende, overmits den groten storm van winde, onweder ende anders, den tijt van achte dagen tot 12 groit sdaechs, alst blijct bij der cedula onder thanteicken van Willem van Zwieten, greffier, inhoudende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 8 s. – *NA, Rek. Rek. nr. 311, f. 136v-137.*

Den voirn. Jan Huzez. Scullox [*bode*] over dat hij bij laste van den vors. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] ghedregen ende doen condeghen heeft over al Bewesterscelt vors. ten plaetsen ghecostumert eenen plackaet van mijnen heere den stedehouder ende raide van Hollant, Zeellant ende Vrieslant in date den IIII^{en} dach van februario anno LXXVII na den loop sHoofs van Hollandt, ende eenen plackaet van den vors. rentmeester dairan gehecht, beide roerende dat die Staten van den lande van Zeellant een dachvairt houden souden binnen der stede van der Goes den XVII^{en} dach van der vors. maent van februario up die lasten, punten ende articlen die de ambassadeurs ende ghedeputerde van wegen mijns vors. ghenadichs heeren ende vrouwen gheopent hadde in den Haghe den Staten van Hollant, Zeellant ende Vrieslant, om dairup een eyntlijck slot te nemen zonder des te zijne in eenegen ghebreke, alst breeder blijcken mach bij den vors. plackaet die men hier overlevert. Dairomme hier him betaelt bij zijne cedulle ghehecht an dezelve placaten onder zijn signet, inhoudende quittance, als costumelick is 14 s. groten, facit 4 lb. 4 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 71, f. 68.*

Den vorn. Michiel Wittez. [*bode*], die uut laste van den vorn. rentmeester [*Pieter Huzenz.*] ommegegedregen ende gecondicht heeft over al Beoisterscelt vors. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van mijnen heere den stadhouder generael ende de luyden van den Camere van den Rade in Hollant, mitgaders eenen plackaet van den vorn. rentmeester daeran gehecht, in daten den IIII^{en} dach van februario XIII^c LXXVII, mencye makende hoe dat zekere gedeputeerde van mijns vors. genadichs heeren ende vrouwen weghe in den Hage gesonden zijn geweest ende upgedaen hebben die lasten ende articulen van hoiren genaden weghe den Staten van den lande van Hollant etc., daerop dat gesloten wordt angaende den Staten van Zeelant een dachvaert gehouden te wezen ter Goes, als breeder blijcken mach bij den vors. plackaet, die men hier overlevert. Daeromme hier den vors. Michiel betaelt bij zijne cedule onder zijnen name daeran gehecht, inhoudende quittance, als costumelick is 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 2 lb. 2 s. – *Ibidem nr. 886, f. 37.*

- c Item als wij ter Goes waren ter dachvaert verteert met twee mannen 4 dagen 5 s. 6 d. – ZA, *Heren van Veere nr. 195 (burgemeestersrekening Vlissingen 1477/1478), f. 12.*

1009 1478 FEBRUARI, MIDDELBURG

- c Den voirn. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] van dat hij in den jaere XIII^C LXXVII in den Vasten mit Pieter Hugez., rentmeester Beoisterschelt in Zeelant, bij laste ende ordonnancie van mijnen heere van Ravesteyn getogen is uut Middelburch overal an de goede steden van Zeelant om van hemlieden te weten, indien mijn genadige heere in Zeelant quame, of zij zouden willen consenteren zijne bede ende of zij oic hem zouden hulden ende eedt doen als grave van Zeelant, welke rentmeesters alsoe spraken mitten gedeputeerden van denselven steden dat zij corts dairnae quamen binnen der stede van Middelburch bij mijnen voirs. heere van Ravesteyn tot eenre dachvaert, dair deselve heere himlyuden open dede tgeent dat voirs. is ende dairup zij ten fijne andwoirden dat indien mijn genadige heer in Zeelant quame, dat zij him geerne zijn bede consenteren ende hulden zouden alzo zij sculdich waren van doene. Zoedat bij ordonnancie als boven deselve rentmeester mitten voirs. Pieter Hugenzoen uutgetogen is bij mijnen genadigen heere tot binnen der stede van Gendt om zijre genaden trappoirt van desen te doene ende te solliciteren dat hij binnen zijnen lande quame, gelijc hij dede. Dairomme ende om tvervolgen van dien de voirn. rentmeester occupeerde ende vacerde tsamen den tijt van drie ende twintich dagen, voir welke reysen him geordineert zijn bij appointementen van mijn heeren van der Financien dairup gemaict mitten selven rentmeester vijfthien dagen, tot twee vrancken van 32 groten Vlaims tstuck elcx sdaechs gerekent, alst blijkt bij certificacie gegeven onder thandteyken van denselven heere van Ravesteyn den lesten dach van augusto anno XIII^C LXXXI ende bij appointementen van denselven heeren van der Financien, geteykent P. Lanchals, dairof men copie hier overlevert mits dat de voirs. Pieter Hugez. tprincipael heeft om te nemen zijne vaccacien van deser reyse int uitgeven zijre rekeninge dairt behoirt. Dairomme hier de voirs. vijfthien dagen ten prijse voirs., f. in ponden deser rekeninge 24 lb. – ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 311, f. 92v. De overeenkomstige declaratie van Pieter Hugen. is verantwoord ibidem nr. 1070, f. 35 (hij krijgt voor 15 dagen 15 lb. 15 s. (3 s. 6 d. per dag).*

31 augustus 1481. – Adolf van Kleef en Mark, heer van Ravenstein, verklaart dat Anthonis Jansz. van Wissenkerke en Pieter Hugen. tijdens de Vasten van 1478 de Zeeuwse steden hebben gepolst of zij de bede zouden willen toestaan en Maximiliaan als graaf zouden willen huldigen.

Adolf van Cleven ende van der Marcken, heere van Ravestain, van Wijnendale etc. certiffieren eenen ygelicken dient behoert dat in den jaere LXXVII in den Vasten bij onser ordonnancie ende begeerte Anthonis Janssen van Wissenkercke ende Pieter Hughez., rentmeesters van Bewest ende Beoesterschelt in Zeelant, getogen zijn overal an die goede steden van Zeelant om van himlyeden te weten, indien mijn genadige heere in Zeelant quame, of sij him zouden willen consenteren zijne bede aldair ende of zij oick zouden hulde doen ende eedt als grave van Zeelant, dewelke alzo gesproken hebben mitten gedeputeerde van denselven steden, dat zij corts dairna quamen binnen Middelburch bij ons tot eenre dachvaert, dair wij himlyeden tgunt dat voirs. is open deden, ende ten fijne andworden zij dat indien mijn voirs. genadige heere quame hier te lande, dat zij him gaerne zijne bede consenteren ende hulden zouden alzo zij sculdich waeren van doene. Zodat bij onser ordonnancie dezelve rentmeesters voirt getogen zijn bij mijnen genadigen heere tot binnen der stede van Gendt om zijre genaden rappoort van desen te doene ende te solliciteren dat hij binnen zijnen lande van Zeelant wilde comen, gelijck hij dede. Dairomme ende omme tvervolgen van dien de voirs. rentmeesters occupeerden ende vacerden tsamen elck den tijt van XXIII dagen.

Des torconden onse handteyken hieronder gestelt den lesten dach van ouste int jair duyst vierhondert een ende tachtich. Aldus geteykent Adolf.

Habet elc van den voorn. rentmeesters XV daghen om de voyagen hierboven genoemt. Actum den eersten dach in septembri anno LXXXI. Aldus geteykent Lanchals.

– Afschrift: (gelijktijdig; gewaarmerkt door Jo. Weilbrecht) ZA, Rekenkamer I B-O nr. 317.

– Regest: Fruin, Rekeningen nr. 197.

1010 1478 MAART 5-7, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, IV, nr. 59*. Aldaar is sprake van een dagvaart van de steden van Holland gewijd aan de beveiliging van de zee. Mogelijk in verband hiermee overlegden Brielle en de Maassteden met de Hollandse hoofdsteden en met Zierikzee, Veere en andere Zeeuwse steden over het in zee brengen van oorlogsschepen. Brielle overlegde verder met Goedereede, Bommenede, Zierikzee, Veere en andere plaatsen over het opstellen van een ordonnantie om de nodige gelden te verkrijgen. Deze rekeningposten zijn ongedateerd.

1011 1478 MAART 19-20, MIDDELBURG

N.B. Voor de huldiging van aartshertog Maximiliaan in Holland, die aansluitend op de Zeeuwse plaatsvond, werden onder meer de heer van Kruiningen, Gerrit van Abbenbroek, Brielle, Goedereede en Geervliet opgeroepen (*Dagvaarten Holland, IV, nr. 62*).

- b Den vors. Jan Hughez. Scullox over dat hij bij laste van den vors. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] gedregen ende doen condegen heeft over al Bewesterscelt voirn. eenen plackaet van mijnen vors. ghenadigen heere, gegeven in zijne stede van Ghent den VII^{en} dach in merte anno LXXVII na den loop sHoofs van Hollant, bi den inhouden van denwelken mijn voirs. heere beteikent allen prelaten, baenritsen, riddersen, edellen, leenmannen, goeden steden ende insetenen van Zeellant, dat hij zijn zoude binnen zijne stede van Middelburch ten dage in denzelven zijnen plackaet begrepen om denzelven zijnen lande hulde ende eedt te doene, alst breeder blijcken mach bi denzelven plackaet, die men hier overlevert. Dairomme hier him betaelt bij zijne cedulle onder zijn signet ghehecht an denzelven plackaet, inhoudende quittance, als costumelick is 14 s. groten, facit 4 lb. 4 s. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 71, f. 68v-69.

Den vorn. Michiel Wittez. [*bode*] van dat hij ommedegregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt voirs. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van mijnen genadigen heere den hertoge van Oistenrijck, van Bourgongen etc., in daten den VIII^{en} dach van maerte XIII^c LXXVII, mencye makende dat alle prelaet, baenraetsen, riddersen, edele, leenmannen, goede steden ende insetenen van Zeelant vors. wezen zouden binnen der stede van Middelburch ende aldair verwachten mijnen vorn. genadigen heere om him te hulden ende ontfangen naer den rechten van den vors. lande ende gemeenlick te accorderen ende sluyten up tfait van der bede ende andersseyns, tot eenen zekeren dage, bet ende breeder verclaerst in den vors. plackaet, die men hier overlevert. Dairomme hier denzelven Michiel betaelt bij zijne cedule onder zijn handteykin of name daeran gehecht, inhoudende quittance, als costumelick is 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 2 lb. 2 s. – *Ibidem* nr. 886, f. 37v .

- e 19 maart, Middelburg. – Leenmannen van Zeeland verklaren dat de burggraaf van Zeeland vonnis gewezen heeft dat van de aan hertog Karel toegewezen bede van twintig groten, er twee toekomen aan hertogin Maria en hetgeen nog niet is betaald aan aartshertog Maximiliaan na zijn huldiging.

Wij Adolf van Cleven ende van der Marcke, heere etc., Lodewijck van den Gruythuse, grave van Wincestre, prince van Steenhuse etc., Arnout van Trasengis, heere van Aernemuden

etc., Clais van Reymerswale, heere tot Lodijck, Raesse van Cruningen, Henric van Renisse, Lodewijc van Scengen, Jan van den Werve, riddersen, Anthonis ende Thomas van den Abeele, gebroederen, Gijsbrecht van der Maelsteden, Anthonis van Cats, Anthonis van Bruelis, Lievin Claiss. van den Waerde ende meer andere, leenmannen der graefflicheit van Zelant, kennen dat huyden XIX dage in maerte int jair LXXVII voir Paesschen naer den loop sHoofs van Hollant, dair bij mede aen ende over geweest zijn in Middelburch in presencie van onsen genadigen heere den hertoge van Oostenrijcke etc. als grave van Zelant, een vonnisse gewesen is bij uitsprake van heere Clais van Reymerswale voirn. dat heere Adriaen van Cruyningen, heere van Heenvliet etc., als burchgrave van Zelant mit scout, notarius ende mannen van Zelant dat volle recht gewijst ende gevordert hebben ende die bede verschenen tsint Jansdage decollatio [29 augustus] LXXVI lestleden, te wetene 18 gr. van den gemet tsteen scietende ende 2 gr. van den gemet bij der breede, maict 20 gr. up elc gemet, wair of onsen genadigen jonfr. hertoginne van Bourgongen etc. als gravinne van Zelant na toverlijdene van wijlen hertoge Karel van Bourgongen etc., zaliger gedachten, hueren vader, de voirn. 2 gr. van den gemet tvolle recht ende bewise upgedaen is mitten burchgrave ende manne. Ende also de voirn. 18 gr. van den gemet noch niet al betaillt en zijn ende mijnen genadigen heere sculdich is betaillt te wesen, soe declareren ende wijsen wij mannen voirscreven mit vonnisse dat alle de voirn. rechtvorderinge over deselve 18 gr. van den gemet tsteen scietende gedaen bij den burchgrave ende mannen voirscreven goet, vast ende van waerden wesen ende blijven sullen. Ende dat alle scoutaten ende scepenen in elke maelstede bijzondere nu tot Paesschen LXXVIII [22 maart] commende bot, ban, pandinge ende tvolle recht doen ende vorderen sullen naer uutijsen der mannen vonnis. Ende indien zij hierof in gebreke waeren, dat sal men an hoere lijve ende goeden verhalen ende voirt an alle denghonen die van den voirs. 18 gr. van den gemet noch sculdich ende tachter zijn ofte dan sculdich ende tachter wesen mogen.

Des toirconde so hebben wij mannen bovengenoemt onse zegelen hieran gehangen upten dach ende jair voirscreven.

– *Afschrift: (gelijktijdig) ZA, Heren van Veere voorl. nr. 108.*

Aanhef van de rekening van Anthonis Jansz. van Wissenkerke over 1477-1478:

Ende is te weten dat die porcie voir tgeheele lant van Zeelandt in de groote bede van 500 duysent cronon over al mijns genadich heeren landen van haerwaertsover beloopt ter somme van 42.333 cronon ende een dordendeel van eenre crone, ten prijse van 48 groten Vlaems tstick, om welcke somme te vervallen mitgaders oick de somme van 2500 derselver croonen angaende mijnre genadiger vrouwe der hertoghinne van Bourgoengen, nu douagiere, sprutende van huere ghifte ende porcie huer geconsenteert in Zeelant in de twee voirleden beden van acht ende van thien jaeren, desgelijcx mede andere diverssche sommen van penningen die bij den prelaet, ridderscippen, edelen ende goeden steden van Zeelant geconsenteert ende gegonnen waeren eenige van wijlen mijns voirs. heeren hertoge Karel officieren ende dieners jaerlicx te ontfaen, de voirs. zes jaeren lang geduerende, in ghiften ende huesscheden boven ende onvermindert mijns heeren ende vrouwen porcie in de voirs. bede, bedragende al tsamen ter somme van 48.200 cronon.

Soe is bij den voirs. prelaet, ridderscippen, edelen, goeden steden bij vonnisse van mannen in Zeelant ommegeset ende gestelt up elc gemet tsteen schietens, den ambochtsheren huer vrye behoudende, 18 groten Vlaems ende up elc gemet bij der breede, tvrye medegaende, twee groten Vlaems ende oic zes groten Vlaems up elc vat biers dat getapt, gebrouwen, gedroncken ende ghesleten soude worden over al Zeelant bynnen vryen steden ende dairbuyten. Ende noch twee groten Vlaems up elc vat biers dat men int watere overslaen soude ende buyten den voirs. lande voeren. Van alle welcke ommesettinge mijn genadiger vrouwe, onlanx joncvrouwe, bij huere openen lettren, bezegelt mitten zegele van wijlen hertoghe Karel, hueren vader, in absencie van den hueren, gegeven in huere stede van Gendt den IIII^{en} dach van februario XIII^c LXXVI, geheelicken ende al off ende te nyente

gedaen heeft de voirs. zes groten up elc vat biers, willende die niet meer ontfangen te zijne, uuytgescheyden die achterstellen van den termijn van vier maenden dairaf verschenen den lesten dach van decembri int voirs. jair LXXVI, dairaf zij betaelt ende vernuecht woude wesen. Ende als van den voirs. achtien groten tsteen schietende ende twee groten bij der breede up elc gemet over tvoirs. jair LXXVI heeft mijn voirs. genadiger vrouwe bij denselven huere openen lettren geordineert ende bevolen den scouten, ambochtscheeren ende allen anderen over al Zeelandt die nyet betaelt en hadden van den voirs. 18 groten van den gemete tsteen schietende, dat zij diezelve 18 groten steen schietende betalen souden in handen van den voirn. Pauwels van der Nadt, op die tijt huer rentmeester van der bede slants van Zeelant. Des zo schelt zij bij denselven huere brieve quijte ende doet, off ende te nyente geheelic ende al de voirs. twee groten up elc gemet bij der breede zonder meer, soe dat bij vonnisse van mannen in Zeelant in presencie van mijnen genadigen heere tegenwoirdich bynnen zijre stede van Middelburch in Zeelant upten XIX^{en} dach van maerte int jair LXXVII gedeclareert ende gewijst is geweest dat alle die rechtvorderinghe, gedaen up die voirs. 18 groten van den gemete tsteen schietende bij den burchgrave, scout, notarius ende mannen van Zeelant goet, vast ende van waerde wesen ende blijven zal ende vorder nyet, alst blijkt bij den voirs. mannen vonnisse ende bij den openen lettren mijnre voirs. genadiger vrouwe, hier overgegeven.

Ende naderhandt so heeft mijn voirs. genadiger vrouwe, doe joncvrouwe, bij andere huere opene lettren van ottroye, besegelt mit huere groten zegel, gegeven in huere stede van Denremonde den VII^{en} dach in meye int voirs. jair LXXVII ende om der redenen wille daerinne verclaert, gegonnen, gewillecoirt ende gegeven den drie Staten van huere lande van Zeelant tdordendeel van der geheele bede van den voirs. 18 groten tsteen schietende van den gemete over al Zeelandt, twelke is zes groete up elc gemet, om die penningen dairvan comende te distribueren ende uuyt te leggen ter fortificacie van bollewercke, tot reedinge van den scepen van oirlogen ende bewairnisse van huere voirs. lande van Zeelant, willende bij dezelve huere openen lettren van ottroye dat tsurplus van der voirs. geheelder bede van Zeelant, twelke is twalef groten up elc gemet tsteen schietende, ontfaen worde bij huere rentmeesters van Zeelandt elc in zijn bedrijf ende dairaf rekenijnghe ende bewijs te doene voir den luyden van huere Rekenijnghe te Mechelen. Dit oick int lange blijckende bij den voirs. opene lettren van ottroye, dairaf men copie auctentijck hier overlevert. Overmits alle welcke quijtscheldinghe ende ghifte zo en verantwoirdt de voirs. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] hier nyet vorder dan van des hij ontfangen ende wederomme uuytgegeven heeft ter cause van den voirs. 12 groten up elc gemet tsteen schietende over tvoirs. IIIe VIe ende leste jair bede, verschenen tsinte Jansdage decollacio [*29 augustus*] int voirs. jair LXXVI. Ende van den zes groten ende twee groten up elc vat biers alleenlic over den termijn van vier maenden, verschenen ende eyndende den lesten dach van decembri int selve jair LXXVI alsoveren, welcke bede mits den overlijden van den voirs. wijlen hertoghe Karel ende der quijtscheldinghe voirs. niet vorder loop en heeft ghehadt.

Noch vorder zoe is te weten dat mijnen genadigen heere ende vrouwe den hertoghe van Oistenrijck, van Bourgongen etc. tegenwoirdich na der quijtscheldinghe van der voirs. groter bede van 500 duysent cronen, geconsenteert ende gegeven is bij den prelaet, ridderscippen, edelen, ambochtscheeren ende goeden steden van Zeelandt een nyeuwe bede van thien groten Vlaems op elc gemet tsteen schietende, den ambochtscheeren huer vrye behoudende, den tij van drie jaeren lang geduerende, dat eerste darde jaer dairaf vallende ende verschijnende tsinte Jansdage decollacio XIII^c LXXVIII, oick bynnen den tijde deser rekenijnghe, dairaf de voirs. rentmeester oic in dese rekenijnghe verantwoirden ende ontfanck maken sall in een capittel bijsonder hierna foliis LXIII, LXV, alsoe men aldair sal mogen zien. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 310, f. 2v-3v; ibidem nr. 1069, f. 1-1Av.*

Aanhef van de rubriek ‘Ontvangst van de bede’ in de rekening van Anthonis Jansz. van Wissenkerke over 1477-1478:

Ander ontfanck van den eersten derden jaere bede, verschenen tsinte Jansdage decollacio [29 augustus] XIII^c LXXVIII binnen den tijde dezer rekenijnghe. Ende is te weten dat na der quijscheldinge van der groter bede van 500 duysent cronen, wijlen mijnen genadigen heere hertoge Karel geconsenteert den tijt van zes jaeren lanc geduerende over alle zijne landen, uutgescheiden Bourgoengen, welke bede mits den overlijden van den voirs. wijlen hertoge Karel ende der quijscheldinge dairaf gedaen bij mijnre genadiger vrouwe der hertoginne, doe joncvrouwe, breeder verclairt hiervoeren in de intitlacie desser zelve rekenijnghe, niet voirder loop gehadt en heeft noch ontfangen geweest dan tot int IIIe VIe jair incluz, verschenen tsinte Jansdage decollacio LXXVI, dairaf de voirs. rentmeester hiervoeren ontfanck gemaict heeft alst blijkt bij der eerster somme grosse folio LX, mijnen genadigen heere den hertoge van Oistenrijck tegenwoirdich ende tot zijnen blijden ontfange, huwelic ende eerste incomste in zijnen lande van Zeelant liberalic gegeven ende toegewijst is bij vonnesse van zekere leenmannen der graeflicheit van Zeelant upten XX^{en} dach van mairte XIII^c LXXVII eene nyeuwe bede van thien groten Vlaims tsjaers up elc gemet steen scietende over al Zeelant, zoewel Beoist als Bewesterschelt, behouden den ambochtsheeren huerlieder vry. Ende dairtoe mijnre genadiger vrouwen der hertoginnen van Oistenrijck, zijne gesellinne, eenen groten Vlaims tsjaers up elc gemet bij der breede, tvrye medegaende, beyde den tijt van drie jaeren lanck geduerende, deen den anderen naestvolgende, dairaf dat eerste derde jair verscheen tsinte Jansdage decollacio XIII^c LXXVIII.

Voirt zoe is bij den voirs. leenmannen gegeven ende bij hueren vonnisse toegewijst bij consente van mijnen genadigen heere den steden van Zeelant ander twee groten Vlaims up elc gemet bij der breede, tvrye medegaende, om dairaf betaill te werden binnen twee jaeren doe naestcomende, te weten den eenen groten tsinte Jansdage decollacio LXXVIII ende den anderen groten tot sinte Jansdage decollacio LXXIX; ende dit omme alsulke costen als dezelve steden gehadt ende verleyt hadden totter wapenijnghe die men in den voirdeden jaeren van LXXVI ende LXXVII mit scep en luyden ter zee hadde moeten doen om die Franchois en andere mijns genadichs heeren vianden te wederstane ende tot beschut van den harinckman, van welke costen de voirs. steden gehouden zijn rekenijnghe te doene ende duechdelic te doen blijcken alzoot behoirt den ridderscipp en edelen van Zeelant tot zulker tijt als zij des vermaent werden. Ende dat gebleken zijnde, wairt sake dat deselve steden dan tecort quamen van tgeent dat zij verleyt hadden, dat zoude indien het noot ware bij den voirs. ridderscipp en edelen van Zeelant ende uut crachte van denzelve vonnisse geleyt ende gegroot werden upt gemeene lant van Zeelant, diewelke geleyde pennijngen men inwinnen zoude mitten burchgrave ende mannen van Zeelant als costumelic is ende gelijk men bij tijden wijlen hertoge Philips van Bourgoengen ende dair te voeren de bede ende schot pleecht te innen ende te executeren. Van welken twee groten up elc gemet bij der breede, te betalen binnen II jaeren alsovoeren, de rentmeesters van Zeelant elc in zijn bedrijf gehouden werden den voirscreven steden rekenijnghe ende bewijs te doen, alzoe dit al int lange blijcken mach bij den voirs. vonnisse van heeren Clays van Reymerswale, Lodewijck van Scheyngen, Heinrick van Renisse van der Burch, Jan van der Werve, ridders, Raesse van Cruyningen, Ghijsbert van der Maelstede, Anthonis van Cats, Adriaen van Nyeuwerke, Anthonis van Bruelles, Boudin van den Werde, Lievijs Claysz., Jan Beyersz. van Vocxdale, Jacop Lauweriszoon, Pieter Volkairtsz. van Assemensbrouck, notarius van den bloede, ende Heinric Willemszoon, leenmannen der graeflicheit van Zeelant, gegeven onder zes van huere zegelen den voirs. XX^{en} dach in maerte XIII^c LXXVII, die men hier overlevert. Denwelken steden de voirs. rentmeester rekenijnghe ende bewijs gedaen heeft van den voirs. eenen groten up elc gemet bij der breede verschenen anno LXXVIII, blijckende bij brieven van kennesse van den voirs. steden, alhier overgelevert. Ende als van den eenen groten bij der breede up tgemet mijne voirs. genadiger vrouwe oic verschenen anno LXXVIII, dairaf zal de rentmeester rekenijnghe ende bewijs doen hier in der Cameren van der Rekenijnghe bij eene rekenijnghe apart. Ende dairomme zoe verandtwoirt dese voirs. rentmeester hier alleenlic van des hij ontfanck ende wederomme uutgegeven heeft uut sake

van den voirs. 10 groten up elc gemet tsteen scietende in Bewesterschelt over dat eerste derde jair der voirs. nyeuwer bede, gevallen ende verschenen tsinte Jansdage decollacio XIIIIC LXXVIII binnen den tijde deser rekenijnghe, navolgende de intitulacie hiervoeren folio III, alzo hiernaevolcht. — — —. — ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 310, f. 64v-65; ibidem nr. 1069, f. 23v-24.*

1012 1478 VOOR JUNI 19, ZEELAND

c Denselven rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] van dat hij ghetogen is uut Middelburch in sGravenhage bi den eerwairdegen vader in Gode, mijnen heere den abdt van sinte Pieters buyten Ghendt, mijnen heere den doctoir ende bij Pieter Lanchals als commissarissen mijns voirs. genadichs heeren, omme hemluyden te doene trapoirt ende antwoirde hem gegeven bij den Staten van Zeelant up tstück van der anticipacie van der bede, die verschijnen soude tsinte Jansdage decollacio [29 augustus] LXXVIII doe naestcomende, ende oic om hemluden te seggen hoe ende in wat manieren dat hij gebesoingniert hadde van den laste him gegeven upt stuck van der bede verschenen tsinte Jansdage decollacio LXXVI. Dairomme hij uuyt was varende, lettende ende wederkeerende tot Middelburch den tijt van thien geheele dagen.

Voirt zo heeft de voirs. rentmeester hierboven uuyt ende onledich geweest tot diversschen plaetsen in Zeelant om mitten voirs. Staten aldair te spreken van derselver anticipacie in vaeren, letten ende keeren den tijt van zes geheel dagen. Belopende tsamen XVI dagen, tot twee vrancken elcx daechs alsovoeren, alst blijkt bij cedula geveriffiert onder thanteycken van den voirs. Pieter Lanchals in date van den XIX^{en} dage in junio anno XIIIIC LXXVIII, die men hier overlevert. Dairomme hier de voirs. XVI dagen ten prise voirs., fac. 25 lb. 12 s. — ZA, *Rekenkamer I B-O nr. 310, f. 96v-97.*

1013 1478 JUNI 27-29, DEN HAAG

Vgl. *Dagvaarten Holland, IV, nr. 79. Voor deze dagvaart, gewijd aan de beveiliging van de zee (afsluiten van de rekening van de voorgaande bewapening), een nieuwe bewapening ter zee en het pondgeld op de haringvangst, werden de kustdorpen van Holland opgeroepen en uit Zeeland acht met name genoemde edelen en de steden Tholen, Reimerswaal en Goes. Volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie waren ook de Hollandse steden beschreven. Ook dit duidt erop dat de Zeeuwse oproepen incompleet lijken te zijn.*

1014 1478 NA JUNI 30, MIDDELBURG-VLISSINGEN

Vgl. *Dagvaarten Holland, IV, nr. 69. Aldaar is sprake van de aanwezigheid in Zeeland van gedeputeerden van de steden van Holland enige tijd na Pinksteren (10 mei) 1478.¹ Op 27 juni reisde een Haarlemse delegatie naar Zeeland om daar met de andere gedeputeerden van de hoofdsteden van Holland en met Middelburg te verkopen wat de ingebrachte schepen hadden aangevoerd en om van haven tot haven het lastgeld te ontvangen. Op 18 juli reisde ook een Leidse delegatie naar Zeeland (Dagvaarten Holland, IV, nr. 80). Uit de tol op de aangevoerde haring werd de beveiliging van de zeevisserij betaald.*

Van 31 augustus tot 8 september en van 18 tot 29 september reisden Haarlemse delegaties ook naar en door Zeeland om de zaken van de zee af te wikkelen. De Hollandse hoofdsteden werkten daarbij samen met Middelburg (Dagvaarten Holland, IV, nrs. 92 en 100). Op 2 november 1478 vond in Den Haag nog een rechttdag over de ingebrachte kraak² plaats (ibidem nr. 105). Op 20 mei 1479 reisden de gedeputeerden van de Hollandse steden en van Middelburg naar aartshertog Maximiliaan en de Grote Raad in Brugge voor overleg over de kraak en om te pogen tot een schikking te komen (ibidem nr. 130).

c Betaelt Dirrick in den Tumulare van dat burchmeesters ende scepenen mitten gedeputeerden

van den steden uuyt Hollant verteert ende verdroncken hebben, 13 s. gr. – *Druk (naar de in 1940 verloren gegane kwartiermeestersrekening van Middelburg over 1478): Smit, Bronnen Engeland I, 2 p. 1148 nr. 1844.*

Betaelt Loy Andrieszone van dat hy gesonden was mit Jan van Staple tot Vlissinge ende mitten gedeputeerden van Hollant om te spreken mitten tolnair van Vlissingen upten harinctol, ende hadde te coste van wagenhueren 2 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1478 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 372³.*

- e Eerst alzoe die crake was doen leggen in diepe voir Airnemuden in watere ende doen tarren om die behoudenisse van derselver by goetdincken ende ordinantie van den gemeene steden, dairaf die kosten tzamen belopen ter somme van 10 lb. gr. VI., die de voirscreven gemeene steden Hairlem, Delft, Leyden, Aemsterdamme ende Middelburch mitter voirscreven stadt van der Vere comen te betalen, dus is de voirscreven stede van Middelburch mitter Vere hier getaxeert in de voirscreven kosten te gelden 2 lb. gr. VI., die Pauwels Pierszone hier ontfangen heeft van den kwartiermeesters, dairof men die van der Vere doen betalen zal ende heysschen hoir aenpairt van der voirscreven somme van 2 lb. gr., die de voirscreven stede van Middelburch alleenlic verleyt ende verschoten heeft. Dus hier uuytgegeven by den kwartiermeesters die nu zijn de voirscreven somme van 2 lb. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1478 (verloren gegaan in 1940).* – *Druk: Unger, Bronnen Middelburg II p. 372-373.*

1 De in *Dagvaarten Holland* gegeven datering is onjuist.

2 Een kraak, zeilend onder de vlag van Genua, was de grootste buit van de Hollands-Zeeuwse vloot. Omdat Genua echter neutraal was in de oorlog met Frankrijk, volgden processen.

3 Volgt op een post van 30 juni.

1015 1478 JULI 13-14, MIDDELBURG

- b Denzelven^a Claeys Jacopzone [*bode*] van dat hij ommegecregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt voirs. ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van mijnen heere den stadhouder general van Hollant, Zeelant ende Vryeslant in daten den VIII^{en} dach van julio XIII^c LXXVIII, mencye makende dat alle prelate, edele ende goede steden van Zeelant voirs. commen ende wezen zouden binnen der stede van Middelburch smaendaechs na datum van dien [*13 juli*], des avonts in de herberghe omme des anderdages daeran eyndticke te communicieren ende te sluyten op tstück van der toereedinge van den scepen van orloghen tegens den Franschoyssen omme die bewaernisse van den coopman, harinckman, visscher ende gemeenen ondersaten der vors. landen van Hollant, Zeelant ende Vryeslant, als breeder verclairst staet in denzelven plackaet, die men hier overgelevert. Daeromme hier denzelven Claeys betaelt over zijnen salaris ende gewoonlicken aerbeit als costumelic is bij zijne cedula onder zijne zegele, inhoudende quitancie, dairan gehecht, de somme van 7 s. groten, fac. in munten deser rekeninge 42 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 1069, f. 42.*

a De gehele post is doorgehaald. Zie de aantekening bij nr. nr. 989.

1016 1478 AUGUSTUS 24-27, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 91. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek van aartshertog Maximiliaan om hem in Gelre te hulp te komen, werden,¹ naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen de abt van Middelburg, 24 met name genoemde edelen en de steden Reimerswaal, Tholen, Middelburg en Zierikzee.

1 Frederik en Willem van Egmond werden in Gelre gegijzeld en de heer van Egmond, die in Arnhem verbleef, werd door Nijmegen belegerd.

1017 1478 SEPTEMBER 2-3, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 93. Voor deze dagvaart, een voortzetting van voorgaande, werden Reimerswaal, Goes, Tholen en Sint-Maartensdijk opgeroepen omdat zij naar de voorgaande bijeenkomst niet gekomen waren. Volgens de reisdeclaratie van de Haarlemse delegatie waren de steden van Holland bijeen en overlegde men over de afvaardiging naar Dendermonde.

1018 1478 SEPTEMBER 2-16, DENDERMONDE

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Wellens, Etats généraux p. 437-440 nr. 16, Dagvaarten Holland, IV, nr. 94 en Blockmans, Handelingen 1477-1506, I, p. 72-78 nr. 48, waaraan ook de termini zijn ontleend. Volgens Wellens waren de onderwerpen van bespreking ook het onderhoud van aartshertogin Maria en aartshertog Maximiliaan en de bescherming van de grenzen.

c Betaelt Jan Janszoon ende Gielis Adriaenszoon van dat zij gesonden waren tot Denremonde ter dachvairt generaelen van allen den Staten van landen om aen te horen tguent dat men dair open doen zoude ende te kennen geven. Ende waren uuyt elx X dagen, tot 3 s. gr. sdaechs, facit 3 lb. gr.

Betaelt Aelbrecht Janszoon van Wissenkerke van dat hij gesonden was te Denremonde ter dachvairt generale van allen Staten van onsen genadigen heeren landen om mitten Staten voors. te communiceren van de munte, van den bijstande ende van te spreken onsen genadigen heeren voorn. oft sijnen Hoogen Raedt op stuck van den harinctol tot Vlissinge ende andere bij medegeven van die van Hollandt om provisie dairop te gecrigen. Ende was uuyt XI dagen, tot 3 s. gr. sdachs. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1478, f. 42-42v (verloren gegaan in 1940).*

1019 1478 SEPTEMBER 15-16, ABDIJ TE MIDDELBURG

N.B. Kort hierna vond in Holland een dagvaart plaats die gewijd was aan hetzelfde onderwerp (Dagvaarten Holland, IV, nr. 101).

a Heinrick Janszoon, bode voirs., reysde upten V^{en} dach van der voirs. maent van septembri mit sekere besloten brieven van mijnen heeren van den Raide van Hollant aen Anthonis Janszoon, rentmeester van Bewesterscelt in Zeellant, inhoudende dat hij soude doen vergaderen en een dachvairt houden binnen den landen van Zeellant ter plaitsen geaccoustumeerd van den edelen ende steden van den lande van Zeellant om een eyntlic slot ende conclusie te nemen om te helpen becraftigen ende in te nemen die stede van Leyderdam ende te wederstaen den rebellen van den lande van Ghelre achtervolgende tscrijven ende bevele van mijnen voirs. genadigen heere den hertoge van Oestenrijc ende van Bourgoengen, alsoe dieselve edele alhier in den Hage in die generael dachvairt, die alhier gehouden was bij den Staten van Hollant ende Vrieslant, niet gecomen en waeren hoewel dat zij bescreven worden. In welcke reyse die voirs. Heinric uut was varende, marrende ende kerende den tijt van zeven dagen, overmits den groten storm ende onweder, tot 12 groit sdaechs alst blijkt bij der cedula onder thanteicken van Willem van Zwieten, greffier, houdende affirmacie ende quijtancie, hier overgegeven; him betaelt 2 lb. 2 s. – *NA, Rek. Rek. nr. 311, f. 161-161v.*

b Denzelven Jan Hugez. [*bode*] over dat hij gedregen ende gedaen condeggen heeft over al Bewesterscelt in Zeellant voirn. ten plaetsen gecostumert bij laste van den vorn. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] eenen zijnen plackaet in daten den X^{en} dach in septembri anno LXXVIII, bij den inhouden van denwelken de vors. rentmeester uut scriven ende bevele van mijnen heeren van der Raide in Hollandt ontboot ende beval vanwegen mijns voirs. ghenadichs heeren ende vrouwen allen edelen ende goede steden slants van Zeellant,

dat zij commen ende wesen zouden binnen der steden van Middelburg opten XV^{en} dach van derzelver maent van septembry, des avonts in de herberge omme des andren dages goets tijts voir de noene in den clooster aldair an te horen tghunt dat de vorn. rentmeester vanwege als boven himluyden updoen ende te kennen geven soude roerende die rebellichede van den Gelderschen die mit fortse, crachte ende geweld die stede ende slot van Leyderdam in Hollant ingenomen hadden, alst breeder blijcken mach bij der vors. placcaet ende besloten brief van den vors. Raide, mitsgaders die copie autentijcke van eenen mijns ghenadichs heeren beslotenen brief roerende dezelve materie, tsamen aneen ghehecht, hier overgelevert. Dairomme hier betaelt bij zijn cedulle, gehecht an den vors. placcaet inder zijn signet, inhoudende quittance, als costumelick is 14 s. gr., f. 4 lb. 4 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 71, f. 69v.*

Clais Jacobsz. van dat hij ommegecregen ende gecondicht heeft over al Beoisterschelt ten plaetsen gecostumeert eenen plackaet van Anthonis Jansz. van Wissenkercke, rentemeester^a Bewesterschelt, in date den X^{en} dach van septembri XIII^{ic} LXXVIII, mencie makende dat alle edele ende goede steden slants van Zeelant comen ende wesen zouden binnen der stede van Middelburch des dinxdages XV^{en} daigh van der voirs. maent van septembri, des avonts in de herberghe om des ander dages dairan te horen tgene dat men himluyden updoen ende te kennen geven zoude up die begeerte van mijnen voirs. genadigen heere aengaende den Gelderschen die met fortsen, craft ende geweld zijne genade slot ende stede van Lederdam ingenomen hadden, als breeder ende bet verclairst staet in denzelven plaectaet, die men hier overlevert. Dairomme hier denzelven Clais Jacobsz. betaelt over zijnen salarijs ende gewoenliken arbeyt, als costumelick is, bij zijne cedule onder zijnen zegel, inhoudende quittance, dairan gehecht, de somme van 7 s. groten Vlaems, facit in munte deser rekenijnghe 42 s. – *Ibidem nr. 887, f. 37v.*

- e Gerijt Geritsz. over dat hij bij laste van den vors. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] is getoghen uyt Middelburch in den Hage mit zijne besloten lettren, gaende an mijnen heeren van den Raide in Hollandt, inhoudende andwoirde die de edele ende steden van den lande van Zeellant ghegeven hadden op die begherte himluyden openghedaen bi den vors. rentmeester, daerof geroert is in de naeste voirgaende partie, daer hij omme uyt was onder varen, marren ende keeren den tijt van zeven dagen, overmits storm ende onweder, tot 12 gr. sdaechs, alst blijcken mach bij cedulle, geveriffiert onder thandteiken van Willem van Zweeten, greffier van Hollandt, opten XXI^{en} dach in septembry anno LXXVIII, inhoudende quittance, die men hier overlevert. Daeromme hier de voirs. VII dagen ten prise vors., fac. 2 lb. 2 s. – *ZA, Rekenkamer I B-O nr. 71, f. 70.*

a *Hs.*: rentemerster.

1020 1478 SEPTEMBER 24-OKTOBER 17, BRUSSEL

Vgl. voor deze bijeenkomst van de Staten-Generaal Wellens, Etats généraux p. 441 nr. 17 en Blockmans, Handelingen 1477-1506, I, p. 78-79 nr. 49, waaraan ook de termini zijn ontleend. Holland woonde deze dagvaart niet bij.

- c Betaelt Aelbrecht Janszoon van Wissenkerke van dat hij gesonden was te Brusele ter dachvairt general van den Staten van allen onzere genadigen heeren landen omme danwoorde te doene van den II hondert glavien ende VI hondert die de voirs. Staten begeerden van den lande van Hollant, Zelant ende Vrieslant ende oic op stuck van der munte ende andere zaken onzen voorn. genadigen heere aengaende. Ende was uyt XVII dagen, tot 3 s. gr. sdaechs, facit 2 lb. 11 s. gr. – *Kwartiermeestersrekening Middelburg 1478, f. 42v (verloren gegaan in 1940).*

1021 1478 NOVEMBER 30-DECEMBER 1, DEN HAAG

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 107. Voor deze dagvaart, bijeengeroepen in opdracht van gecommiteerden van de aartshertogen Maria en Maximiliaan en gewijd aan het verzoek om bijstand tegen Gelre, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen twintig met name genoemde edelen en de steden Reimerswaal, Goes, Sint-Maartensdijk, Tholen, Kortgene, Zierikzee en Middelburg.

[1022 1478 (OKTOBER 1) DECEMBER 2, MIDDELBURG]

N.B. Deze vierschaar heeft niet plaatsgevonden omdat aartshertog Maximiliaan wegens de problemen met Gelre niet naar Zeeland reisde.

b Den voirn. Jan Huce Sculoxz. [bode] van dat hij bij laste van den voirs. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] gedreghen ende gedaen condeghen heeft over al Bewesterscelt ten plaetsen gecostumert eenen plackaet mijns vors. ghenadichs heeren, gegeven in zijne stede van Brugghe den XVI^{en} dach van august LXXVIII, inhoudende dat mijn vors. ghenadige heere wezen soude in personen binnen zijnre stede van Middelburg opten eersten dach van octobry doe naestcommende, dairna binnen zijnre stede van Zierixee ende elders dairt van noode wesen zoude, om aldair zijn vierschare te houden na den rechten, kueren ende handtvesten van Zeellandt, alst breeder blijcken mach bi denzelven plackaet hier overgelevert. Daeromme hier him betaelt bij zijne cedulle gehecht an denzelven plackaet onder zijn signet, inhoudende quittance, als costumelick is 14 s. gr., fac. 4 lb. 4 s. – ZA, Rekenkamer I B-O nr. 71, f. 69v.

De vors. Jan Hucez. Sculox over dat hij bij laste van den vors. rentmeester [*Anthonis Jansz. van Wissenkerke*] gedregen ende gedaen condegen heeft over al Bewesterscelt in Zeellant vorn. ten plaetsen gecostumert eenen plackaet mijns vors. ghenadichs heeren, ghegeven in zijne stede van Brusselle den XXVI^{en} dach van septembri anno LXXVIII, inhoudende hoe dat dezelve mijn ghenadige heere mit zijne andre brieven van placcate hadde laten weten den prelaet, baenritsen, riddersen, edelen, leenmannen, goeden steden ende ondersaten zijns lants van Zeellandt, dat hij opten eersten dach van octobry doe naestcommende commen ende wesen zoude binnen zijnre stede van Middelburg, dairnair binnen zijnre stede van Zierixee ende elders dairt van noide wesen zoude, omme aldair zijne vierschare te houden na den rechten, kueren ende handtvesten van Zeellant van allen criminelen ende civilen saken die terzelve vierschare behoiren, ten welken eersten dage van octobry overmits zekere zware lasten ende zonderlinghe saken die him overgecommen waren, hij aldair niet wesen en mochte, continuerende dairomme mit desen placcate den voirn. eersten dach van octobry tot opten II^{en} dach van decembry dairnaest volgende, tot welken daghe dezelve mijn ghenadige heere eyntlijck ghedeliberert ende ghesloten was zonder eeneghen twijffel te commen ende te wesen binnen derzelve zijnre stede van Middelburg ende elders dairt behoiren soude, omme zijne vierschare te houden ende recht ende justicie te doene also voirscreven is, alst breeder blijcken mach bij denzelven plackaet die men hier overlevert. Daeromme hier him betaelt bij zijne cedulle, gehecht an denselven placcaet onder zijn signet, inhoudende quittance, als costumelick is 14 s. gr., fac. 4 lb. 4 s. – *Ibidem* f. 70-70v. Een overeenkomstige post in *ibidem* nr. 887, f. 38.

[1023 1478 DECEMBER 17, DEN HAAG]

Vgl. Dagvaarten Holland, IV, nr. 109. Voor deze dagvaart, gewijd aan het verzoek om bijstand tegen Gelre dat Leerdam had ingenomen, werden, naast de edelen en steden van Holland, uit Zeeland opgeroepen vijftien met name genoemde edelen en de steden Goes, Tholen, Sint-Maartensdijk en Kortgene. Zij werden ontboden omdat zij op de vorige bijeenkomst niet aanwezig waren geweest.

N.B. Het is niet gebleken dat deze dagvaart heeft plaatsgevonden.

Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Zeeland 1318-1572

Het bestuur van het gewest Zeeland werd in de late middeleeuwen en in de zestiende eeuw voornamelijk gedragen door de vergaderingen van de Staten. In dit orgaan overlegden afgevaardigden van de geestelijkheid, de adel en de steden met de vertegenwoordigers van de landsheer, de graven van Holland en Zeeland en hun Bourgondische en Habsburgse opvolgers. Hier onderhandelden men over bestuurlijke maatregelen, de heffing van belastingen, en in samenhang daarmee over allerlei maatschappelijke en economische kwesties.

De handelingen van de Zeeuwse Staten moeten worden gereconstrueerd uit diverse bronnen, zoals de rekeningen van de grafelijke rentmeesters, van de steden en van Prelaat en Edelen, en de akten opgemaakt als uitvloeisel van de genomen besluiten. Pas aan het einde van de hier behandelde periode hebben we de beschikking over een directe bron: het register bijgehouden door de pensionaris Christoffel Roels. Al met al leveren deze teksten een goed overzicht van de activiteiten van de Zeeuwse Staten, van de vroegste vermeldingen in het begin van de 14e eeuw tot het jaar 1572, toen de Opstand een einde maakte aan het landsheerlijke bestuur in Zeeland.

Sidestone Press

ISBN: 978-90-8890-640-4

9 789088 906404 >